

VR-867

LEANDRO DEL SANTISIMO SACRAMENTO
(O.SST.)

R.P.Fr. Leandri de SS. Sacramen-
to... Ordinis Discalceatorum Sanc-
tissimae Trinitatis... Quaestiones
morales theologicae: de impedimen-
tis, seu poenis ecclesiasticis...: pars

quinta. — Editio ultima caeteris
emendator. — Lugduni: Ex Typo-
graphia Jacobi Camier, 1678. —
[48], 290, [38], 48, [3]p., [a]^y,
e-i⁶, o-u^y, A-Z⁶, ZA-ZD⁶, [J]², A-

C⁶, D-E^y; Fol.

Part. con grabr. xil. y a dos
tintas. — Texto a dos col. —

Contiene: Expositio regulae pri-
mitivae Fratrum Discalceatorum,

Ordinis Sanctissimae Trinitatis

1. Moral criticaua. 2. Knstau-
wonda. I. Tit.

VR-867: Enc. peg.

R. P. Fr.

LEANDRI

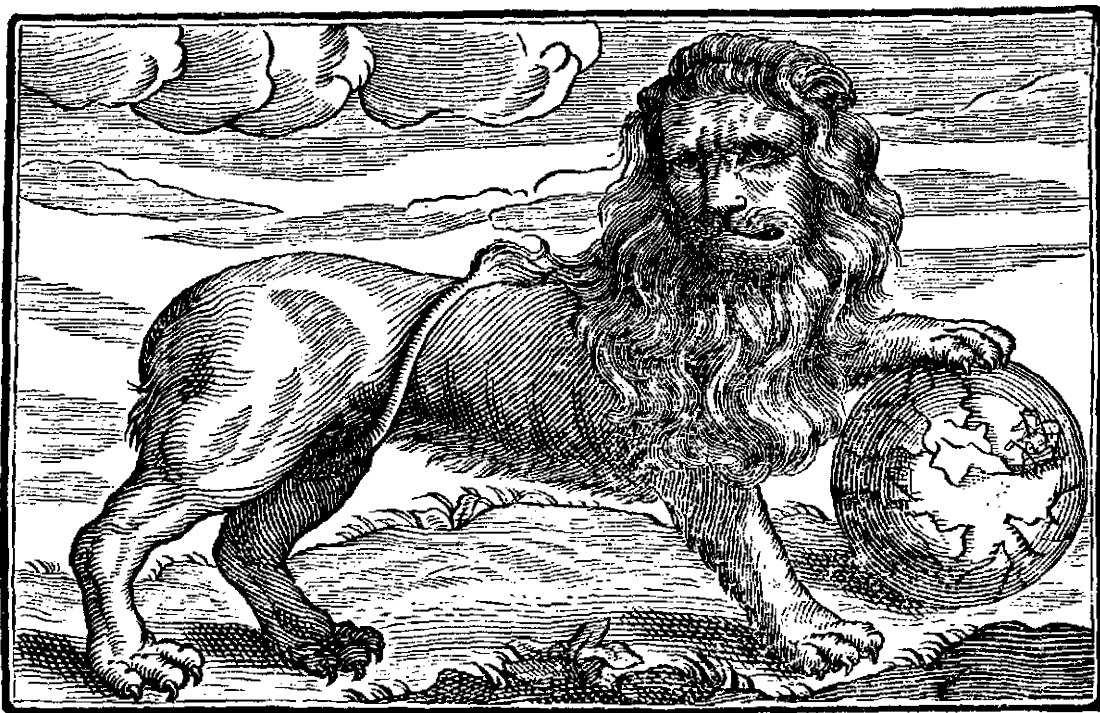
DE SS. SACRAMENTO,
NAVARRI, OPPIDI DE VILLA-FRANCA,
ORDINIS DISCALCEATORUM SANCTISSIMÆ TRINITATIS
Redemptionis Captivorum, olim in Complutensi, & aliis Hispaniæ
Academiis Theologiæ Professoris; postmodum dicti Ordinis
Provincialis, & Definitoris Generalis; nunc verò totius suæ
Religionis Ministri Majoris, ac Generalis.

QUÆSTIONES MORALES
THEOLOGICÆ,
DE IMPEDIMENTIS, SEU POENIS ECCLESIASTICIS,
Tam in Genere, quàm in Specie.

*Cunctis Opus perutile, duplici Indice locupletatum, primo Tractatum, Disputationum,
& Quæstionum: Altero verò Sententiarum.*

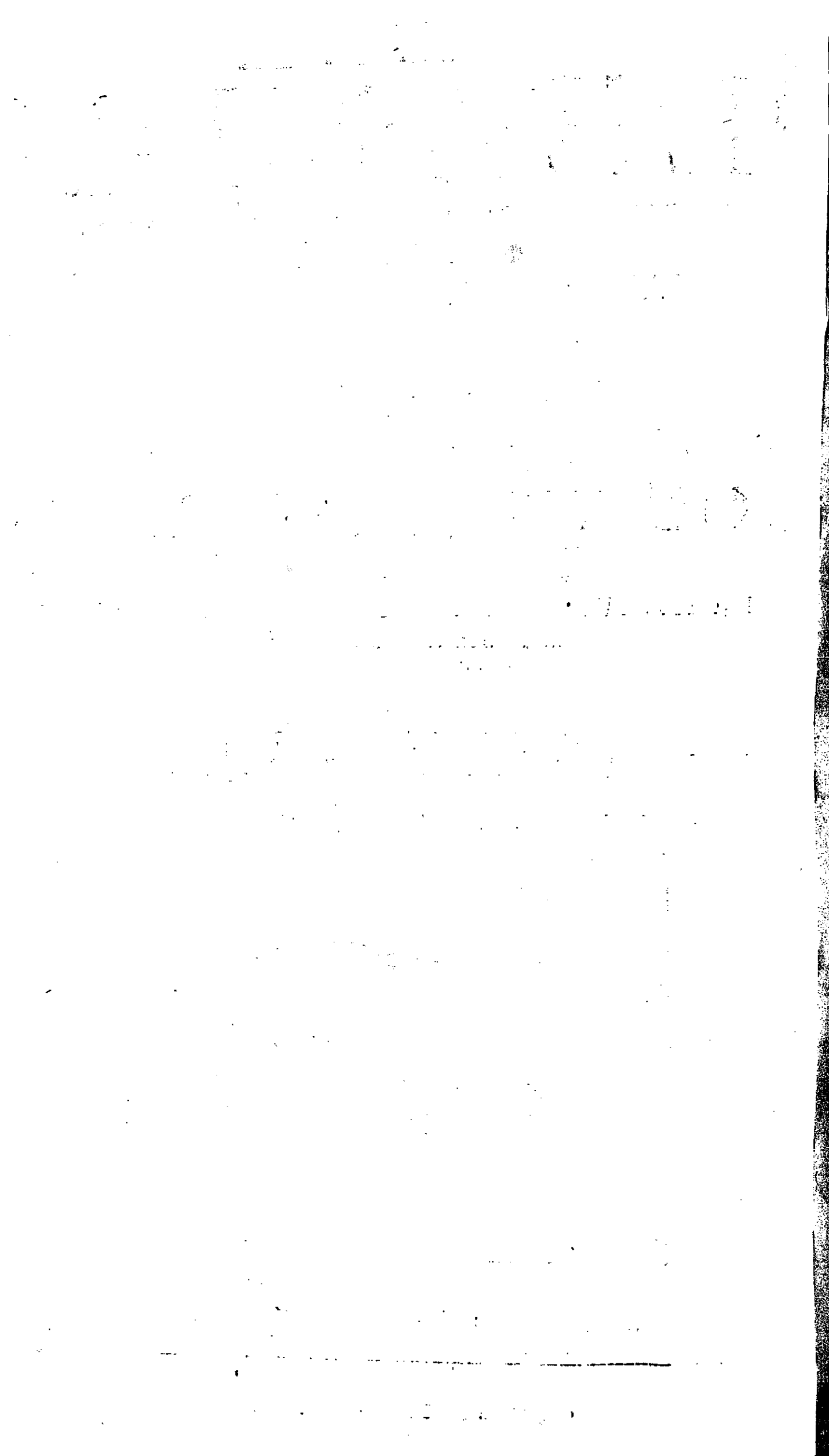
PARS QUINTA.

Cui ad calcem adjecta est Expositio Regulæ ejusdem Ordinis.
EDITIO ULTIMA CÆTERIS EMENDATIOR.

LUGDUNI,
Ex Typographia JACOBI CANIER.

M. DC. LXXVIII.
CUM SUPERIORUM PERMISSU.

ILLVSTRISSIMO D. CLARISSIMO
ET SAPIENTISSIMO VIRO D.
JOSEPHO GONZALEZ,
IN AVLA PHILIPPI IV.
CATHOLICI,

ET POTENTISSIMI HISPANIARVM MONARCHÆ
à Supremis Castellæ, & Cameræ Consiliis, à Consilio præterea
Sanctæ, & Generalis Inquisitionis, Regiæ Gazæ Præsidi olim
Vigilantissimo, Præclaræ Diui Iacobi Militiæ Equiti Nobilissimo,
oppidi Boaldillæ Dynastæ, &c.

*FR. LEANDER A SANCTISSIMO SACRAMENTO
Excalceatorum Sanctissima, & Individua Trinitatis Generalis
Minister salutem, & felicitatem sempiternam.*

VM nihil habeam, quæ omnibus innata est, & in animis
quasi insculpta, gratitudine antiquius, hoc qualicumque
Opere ad Te venio, Illustrissime Princeps, magna beneficia
quibus & nos, & nostri Instituti homines (generosas vide-
licet Excalceatorum copias sub Sanctissimæ, & Individuæ
Trinitatis præstantissimis signis pro cœlesti illa patria, hu-
ius vitæ cursus dulcissima meta quàm validissimè decertan-
tes) assidua liberalitate cumulasti, hodièque cumulas, non
grato solùm animo, sed grata etiam memoria prosequuturus. Nam, vt Romanæ
eloquentiæ Principis iisdem verbis vtar, cùm omnibus virtutibus me affectum
esse cupiam, nihil est, quod malim, quàm me & gratum esse, & videri. Hæc est
enim vna virtus non solùm maxima, sed etiam mater virtutum omnium reliqua-
rum. Quid est pietas, nisi voluntas grata in parentes? Qui sunt boni ciues, qui belli,
qui domi de patria benemerentes, nisi qui patriæ beneficia meminerunt? Qui san-
cti, qui religionem colentes, nisi qui meritam Deo immortalis gratiam iustis ho-
noribus, & memori mente persolvunt? Quæ potest esse iucunditas vitæ, sublatis
amicitiis: quæ porrò amicitia potest esse inter ingratos? Quis est nostrum libera-
liter educatus, cui non educatores, cui non magistri sui, atque doctores, cui
non locus ille mutus, vbi ipse altus, aut doctus est, cum grata recordatione in
mente versetur? Equidem nihil tam proprium hominis existimo, quàm non mo-

dò beneficio , sed etiam benevolentie significatione alligari : nihil porro tam in-
humanum , tam immane , tam ferum , quàm committere , vt beneficio non di-
cam indignus , sed victus esse videre. Quæ cum ita se habeant , inhumanus
proprus , immanis , atque ferus ab omnibus iure merito haberer , si Principi de
nobis , deque nostro Ordine tam indefessa benignitate benemerenti , quando
parem gratiam referre non possum , at immortales certè , quod fas est , aut non
agerem gratias , aut haberem. Quis grata saltem recordatione non prosequatur
Principem , cui propè infinita erga nos beneficentia , nisi quando cessauit , si
fortè vel momento temporis id accidit , nullam sanè molestiam asperferit ? Quis
memoria non colat sempiterna Principem , qui non solùm apud nos perpetua ,
& amplissima beneficia collocauit , sed firmissimum etiam de nostra bonitate testi-
monium dixerit collocando ? Non es ex his , Illustrissime Dynasta , qui temerè ,
& nullo adhibito consilio beneficia profundunt : quæcumque à liberalitatis tuæ
plenissimo fonte plenissimè etiam manarunt (quid autem beneficij non manauit)
omnia summo iudicio , omnia summa prudentia , omnia denique summo cum
delectu fluxere : quare quod præclarè collocatum non sit , vel maligna obtrecta-
torum inuidia nullum sanè beneficium inuenit. Te potius , quàm Theodosium
laudabat Pacatus , cum eius eximiam in bonos liberalitatem in hanc sententiam
commendauit. *Cum leuiter cognitas , ait , aut etiam semel visos his honoribus simul di-
tas , quibus & amici possent esse contenti , nonne omnibus vis probare , amicum tibi esse ,
qui bonus sit ? Sibi humilitatem , & tenebras imputet iacens virtus , quæ non obtulit se
probendam .* Quis tandem singulari amore , & benevolentia non complectatur
Principem , quem generosus , idemque perpetuus benignitatis impetus , quo in
nos sua sponte inclinatur , atque propendet , non dominum , sed charissimum to-
tius Ordinis , quem fert in oculis , parentem longè ostendit , & latè ? Quid quod
hilari vultu ? quid quod liberè ? quid quod vltro , & grauitò ? quid quod promptè
in nos , & celeriter tot , tantæque beneficia contulisti ? *Grates persoluerè dignas non
opis , si nostræ . Vir facile præstantissime , Deus Tibi premia digna ferat .*

Eadem præterea dulcissima gratitudinis vis me in hac qualicumque Operis nostri
præstatione tuas in apertum laudes referre quasi iure suo coëgit : præcipua enim
gratia , quam Tibi pro tantis muneribus præstare possum , si qua tanto viro præstari
potest , virtutum , atque ornamentorum , quibus abundè cumularis , laus est existi-
manda : laus enim parit æmulationem : æmulatio virtutem : virtus æternam illam
felicitatem , ad quam omnia viri probi vota , & cogitationes vsque , & vsque col-
lineant. Nullam profectò virtus aliam laborum , periculorumque mercedem de-
siderat præter hanc laudis , & gloriæ : qua quidem detracta , quid est , quod in
hoc tam exiguo vitæ curriculo , & tam breui , tantis nos laboribus exerceamus ?
Et verò laude , vt ad virtutis summum perueniant , hominibus opus esse , nullus
est omnino , quem fallat. *Nam si equorum cursus , vt ait Cassiodorus , hominum
clamoribus incitatur , & sonantium manibus agitur , vt à mutis animalibus velocitas
appetatur : quantum inde homines stimulari posse credemus , quos ad laudis aviditatem
natos singulariter inuenimus ?* Verumenimverò in tanta rerum affluentia vnde
prius incipiam , aut vnde potissimum exordiar , ingenuè me fateor ignorare.
Præterea cum non possimus omnia complecti (esset enim opus multi temporis ,
magni laboris , & impensæ) nonnulla saltem pro iniquo temporis spatio primo-
ribus labris gustemus , & extremis , vt dicunt , digitis attingamus necesse est. Du-
cat igitur agmen , quandoquidem alicunde incipiendum est , quæ in reliquas
fortunæ dotes dominatur , quæque ceterarum solet esse origo virtutum , tui gene-
ris

ris gloriosa Nobilitas : quam dum cordi , quod vitæ initium est , atava proponunt Insignia , alios solam nobilitatem , Te autem ipsum nobilitatis fontem condecorare non immeritò mihi persuadeo. Accedit ad eximie tuæ claritatis singularem candorem , qui velut aquila generosa Ingenue eiusdem Sanctissimæ Inquisitionis radios irretortis oculis intuetur , D. Iacobi stemmatis bis saturatus rubor : quæ

Quale manus addunt ebori decus , aut vbi fluo

Argentum , Pariusve lapis circumdatur auro ,

ad Te quàm latissimo honore afficiendum amico fœdere conspirarunt;

Sed quoniam

Et genus , & proavos , & quæ non fecimus ipsi ,

Vix ea nostra voco

& vt ingeniosè Iuuenalis :

Tota licèt veteres exornent vndique cera

Atria , nobilitas sola est , atque vnica virtus ,

à tua Nobilitate , quæ à tam claro sanguine genus trahit egregium , ad præclaras illas virtutes , quibus maioribus ita præluces , vt si prius noti non fuerint , à Te acciperent initium memoriæ suæ , orationem meam tantisper , animùmque conuertam. Qua in re si quidem à ceterarum duce prudentia ducendum est principium , quid ego dicam de præstanti , & singulari animi tui iudicio , quo veteres illos Romanæ Reipublicæ Principes , superiorem Africanum , Pompeiumque Magnum cum multo Hispanæ gentis honore longè , latèque superasti ? Sic inter ceteros prudentiæ caput extulisti , vt quod tandiu floruerit Hispanorum Imperium , quod tandiu aduersariorum impetus hinc illinc erumpentes eluserit , quod regiæ facultates tot immodicis sumptibus , tot , tantisque bellis satis superque fuerint , Tibi magna ex parte referatur acceptum. Omnia regna , cunctæque nationes , Vir Ornatissime , vsque eò imperio prospero gauisæ sunt , dum apud eas tua consilia valuerunt. Homerus quidem , vir iudicio mirabili , cum boni , excellentisque Principis speciem proponit , assignat illi Consiliarios maturitate graues , prudentia veteranos , negotiorum bene peritos , & notandis , quàm nouandis rebus exercitiores. Neque putauit , numeris absolutum esse posse Regem suum Agamemnonem , nisi haberet apud se honoratum Nestorem , cuius vti consilio posset pleno fidelitatis , & prudentiæ : sine quo parum prodesse videbatur vel Achilles animosus , vel clypeatus Ajax , vel sagittator egregius Teucer , vel strenuus Diomedes , vel insignis sceptro Menelaus , vel callidus , & dolo potens Vlysses. Et verò quid arma foris , nisi domi consilium ? Quis nauem dirigat sine ferro , quod affricuit Siderites ? Quis denique sine mente , quam diuina afflauit , rempublicam vt par est , administret ? O admirabile Philippi Quarti , Hispaniarum Regis , & præclarum iudicium ! O Regem terque quaterque numeris omnibus absolutum , qui cœlesti florentissimi Imperij , atque diuinæ moli , qui validissimis humeris sustentaret , tantum Atlantem supposuisti ! O verè prudentissimum Pharaonem , qui copiæ Hispaniarum , & inopiæ Iosephum tam prouidum prouidisti ! Iosephum , inquam , qui quanto remige nauis moderator , & quanto Dux est milite maior , menis altæ consilio , & solerti cura futuri , ministros qui sola manu , & vsu Regi dant operam , tanto ipse reliquos antecedit. Prudens omitto in præsentiarum quæ fideli , & salutari tuo consilio in spatioso Philippi I V. dominatu utiliter fecisti : omnia enim , & singula non dico amplificare , longissimum esset recensere.

Verùm hæc de tua incomparabili prudentia satis sit pro re nata libasse : ad fa-

pietiam, qua ceteros memoriae nostrae homines non modico interuallo praecedis, iamdiu festinat oratio. Ad quam dum animi lumina conuerto, facere non possum, quin iterum exclamem: O mentem altam, & caelestis arcani consortem! ô mentem auream, quam ab omni mortali concretione puram, humanumque modum supergressam de communi Deo plus quam vnus hausisti! Tu, siue trepidis reis egregiam fers opem, velut è diuiti vena eloquentiae flumina mittis: siue de publicis rebus deliberas, seueram, grauem, & Republica dignam sententiam, Deo cum hominibus applaudente, faustaque omnium admurmuratione pronuncias: siue Principis placita in vulgus emanant,

Oracula Regis

Claudian. 2.
in Conf.
Manilij.

*Eloquio creuere tuo, nec dignius vnquam
Majestas meminit sese Romana loquentem.*

Addis praeterea non unius corporis ingenio, & eloquentiae erga ius vtrumque incredibile studium, ad quod ita dies, noctesque incumbis, vt vniuersarum legum maximam copiam capacissimo tuo pectore onerato, atque completo, Te Iurisperitorum Eloquentissimum, & Eloquentium Iurisperitissimum haud iniuriam possimus compellare. Hoc tuum admirandum ingenium, vnum quidem pro centum, & improbissimum in literis laborem dum stupore plenus intueor, non dubito de Te dicere, quod de Plinio Martialis:

*Totos das tetrica dies Minerva,
Dum centum studes auribus virorum:
Hoc, quod saecula, posterique possint
Arpinis quoque comparare chartis.*

Iam de tua animi in hominibus admittendis moderatione, ecquis, ILLUSTRIS-
SIME DOMINE, qui dignè satis eloquatur? Oblata est Tibi à Rege amplissimae suae gazae suprema gubernatio: quam, quae tua in rebus omnibus temperantia est, constantissimè diu recusasti. Quam longa Regi cum modestia tua pugna! quam ferò vicit! quam breuis, etsi tandem aliquando vicit, de victoria gloriatio! Breui quippe prudentissimi Regis gaudium, & triumphus à tua modestia superatus est, quando supremum illum dignitatis gradum, ad quem tot irrequietis votis anhelant, summa totius Hispaniae admiratione tam generosè deposuisti. Hanc animi tui excelsam magnitudinem, qua dignitatis fastigium infra Te ducis, non alto, crede mihi, silentio posterorum obliuio delebit, nulla vnquam aetate ingratitude inmemori obscurabit: ibit in saecula, fuisse virum, qui decretos sibi supremos honores constantissimè recusauerit, semel autem susceptos maiori constantia deposuerit. Vellem ingenij mei tenuitas, constitutique ad dicendum temporis breuitas aliquid amplius pateretur: docerem pluribus, Te vnum illum diuinitus existere, in quo virtutes simul omnes vigeant, quae singulae de omnibus praedicantur: esse videlicet Moderationis Delubrum, Domicilium Prudentiae, Fortitudinis Arcem, Metropolim Iustitiae, Humanitatis, & Mansuetudinis Sacrarium, & vno verbo virtutum omnium opulentissimum Thesaurum: sic enim omnes adeptus es, vt alius vel vniam adipisci plurimi quidem aestimaret. His tot, tantisque animi dotibus Philippi IV. mens alta permota, in Te vno magnificè, atque splendidè ornando, apparatusque instruendo ita otiosè moratur, vt veriùs de Te, quam de Ascanio possimus praedicare:

Omnia in Iosepho Magni stat cura Philippi.

Habes iam, ILLUSTRIS-
SIME DYNASTA, quae me ad hoc quaecumque

Opus

opus tibi consecrandum impulerint, nempe gratitudinis candidæ dulcissimus impetus : quam velut

*Monumentum ære perennius,
Regalique situ Pyramidum altius
Non imber edax, non Aquilo impotens
Possit diruere, aut innumerabilis
Annorum series, & fuga temporum.*

Reliquum est, ut pacato, quo reliqua soles, atque sereno vultu hoc pectoris munus accipias. Et quandoquidem animi tui ingenui est, cui multum debeas, eidem plurimum velle debere, ut pro mensura accepti beneficij crescat gratissimæ, atque addictissimæ voluntatis affectus, maxime noua liberalitate erga nostrum Ordinem, **MAGNANIME PRINCEPS**, ac nos, quos generosis beneficiorum flammis ad tuum amorem accendisti, plus, plusque in dies, & horas ad maiorem beneuolentiam accenderis.

Dominationis tue

Humillimus cliens,

FR. LEANDER à Sanctissimo Sacramento!

APPRO

APPROBATIO RR. PP. FR. IOANNIS DE CONCEPTIONE,
Discalceatorum sanctissima Trinitatis in Collegio Complutensi olim Lectoris, nunc Ministri:
& Fr. Ioannis de SS. Trinitate, eiusdem Collegij Primarij Theologiae Professoris.

EX Commissione nostri Diffinitorij Generalis vidimus *Quaestiones Morales de Irregularitate, & penis Ecclesiasticis*, R. P. N. FR. LEANDRI de Sanctissimo Sacramento, huius Collegij olim Primarij Theologiae Professoris, eiusdem semel & iterum meritissimi Ministri, huius Prouinciae Spiritus sancti dignissimi Praesulis, insuper totius nostrae Religionis Diffinitoris Generalis: vidimus, & legimus, & in lectione aperti sunt oculi nostri, & cognouimus Dominum non solum mirabilem in Sanctis suis, sed in Scriptoribus suis. Approbationes huius, & caeterorum nostri Auctoris Operum, non sunt Doctorum Censurae, sed admirationes, & Panegyricae Orationes. Nemo est qui legat, & non laudet: nemo qui LEANDRI nostri nomen audiat, & non magnificet, ut merito de illo decantare possimus illud D. Ambrosii *lib. 1. de Virgin.* postnitium: *Nemo est laudabilior, quam qui ab omnibus laudari potest. Quos homines, tot praecores, qui Doctorem nostrum predicant dum loquuntur.* Sed quid in tanta Quaestionum breuitate laudant? quid praedicant? quid illoquuntur? Auscultare Ecclesiasticum cap. 11. *Breuis in volatilibus est apis, & initium dulcoris habet fructus illius.* Quid est initium dulcoris? Doctissimus Emanuel Sa hic, *Initium, id est principatus dulcoris.* Ergo in breuitate Pentateuchi nostri sapientissimi Scriptoris, qui ut apis argumentosa deseruit Ecclesiae, laudabilis repetitur principatus dulcoris? Cuius dulcoris? Omnis. Habet equidem sicut Manna, *Omne delectamentum, & omnis saporis suauitatem, & deseruiens uniuscuiusque voluntati, ad quod quisque volebat, conuertebatur.* Sapient. 16. Est in hoc Opere suauitas in breuitate, dulcor in clarissima methodo, delectamentum in abundantia Auctorum, laetitia in fidelitate citationum, gustus in acumine, sapor in eruditione. Igitur pars ista quinta videat lucem in omnium vtilitatem, utpote tam consona Fidei Catholicae, & Canonibus sacris. Sic optamus. In hoc Religiosissimo Collegio Complutensi Discalceatorum Sanctissimae Trinitatis, die octaua Septembris, anno Domini 1655.

FR. IOANNES à Conceptione.

FR. IOANNES de Sanctissima Trinitate.

FACULTAS ORDINIS.

FRATER GASPAR à IESU, Major ac Generalis Minister Ordinis Discalceatorum Sanctissimae Trinitatis Redemptionis Captiuorum, de consensu nostri Definitorij Generalis, ut quinta Pars Quaestionum Moralium Theologicarum (in qua de penis Ecclesiasticis tractat,) elaborata à P. Fr. Leandro de Sanctissimo Sacramento, nostrae Sacrae Religionis Theologiae Professore, & à grauioribus, & doctioribus eiusdem Ordinis Theologis recognita & approbata, Typis manderetur, tenore praesentium facultatem facimus. In quorum fidem has litteras manu nostra, & sigillo, ac Secretarij nomine subscriptas dedimus. Madriti die octaua Nouembris anni millesimi sexcentissimi quinquagesimi quinti.

FR. GASPAR à IESU, Minister Generalis.

De mandato R. P. N. Ministri Generalis,

FR. LUCAS à Sanctissima Trinitate.

APPROBATIO.

Ego Fr. Antonius Carra, Doctor Theologus, & Conuentus Viennensis Ordinis Fratrum Praedicatorum humilis Prior, hanc quintam Partem Quaestionum Moralium *de Irregularitate, & penis Ecclesiasticis*, Reuerendi admodum Patris LEANDRI de Sanctissimo Sacramento, &c. Breui stilo, mira arte, & doctrina elaboratam, Sanctorum Patrum testimoniis, grauissimorumque Auctorum rationibus roboratam, Fidei doctrinae consonam, omnibus vtilem & maxime necessariam esse attestor: in quorum fidem hic manu propria subscripsi, Lugduni hac die 17. Septembris 1656.

FR. ANTONIUS CARRA, Doctor Theologus, & Conuentus Viennensis Ordinis Fratrum Praedicatorum humilis Prior.

CONSENSVS PROCURATORIS REGIS.

Iuxta supplicem Iacobi Canier Typographi Lugdunensis postulationem, ut ei liceret typis mandare librum inscriptum, *R. P. Fr. Leandri de Sanctissimo Sacramento, &c. Quaestiones Morales Theologicae, &c.* yiso dicto Priuilegio,

Pro Rege consentio Licentiae à dicto Iacobo Canier requisitae, concessis ei inhibitionibus consuetis ad triennium duraturis. Lugduni 30. Augusti 1677.

VAGINAY.

PERMISSIO.

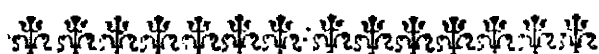
Fiat juxta Conclusiones Procuratoris Regij. Lugduni anno & die supradictis.

DE SEVE.

INDEX

Tractatum, Disputationum, Quæstionum,
earumque Resolutionum, quæ in hac
quinta Parte continentur.

TRACTATUS I.

De Irregularitate in communi.

DISPUTATIO PRIMA.

De natura, & quidditate Irregularitatis.

QVÆST. I. **V**nde - nam irregularitas
dicatur. pag. 1.

R. Quod ab i, quod est sine,
& à regula. ibid.

2 Quid sit irregularitas. ibid.

R. Quod est impedimentum Ecclesiasticum, Iure Canonico
introducendum, ex se & directè impediens
perceptionem Ordinum, & indirectè, & consequenter
eorum usum. ibid.

3 Quotplex sit irregularitas. ibid.

R. Quod multiplex. Videatur. ibid.

4 An aliqua irregularitas sit iure divino introducta.
pag. 2.

R. Tanquam certum : Quod non, sed omnis est iure
humano. ibid.

5 An irregularitas incurrat aliquando in casu
à iure non expresso. ibid.

R. Vt longè probabilius, quod non. ibid.

6 An omnis irregularitas sit à Iure, nulla ab homi-
ne. ibid.

R. Tanquam certum : Omnem esse à Iure. ibid.

7 An ad incurrendam irregularitatem ex delicto
ortam, requiratur peccatum mortale. ibid.

R. Vt longè multo probabilius, requiri. ibid.

8 An saltem Papa possit imponere irregularitatem
absolutè pro culpa veniali. p. 3.

R. Probabilius esse, quod non. ibid.

9 An irregularitas quæ oritur ex delicto, incurra-
tur per delictum internum, v. g. ob intentionem
recipiendi Ordines in excommunicatione, aut occidendi
aliquem, &c. ibid.

R. Vt longè multo verius : Quod non incurrat. ibid.

10 An irregularitas, quæ oritur ex delicto, incurra-
tur saltem per delictum, aut actum occultum per
accidens, ita vt probati non possit. ibid.

R. Vt certum, incurri. ibid.

11 An ad incurrendam irregularitatem requiratur,
R. P. Leand. de Irregularit.

vt actus per quem incurritur, sit non solum
exterior, sed etiam completus, & consum-
matus. ibid.

R. Requiri. ibid.

12 An saltem incurrat irregularitatem ille, qui
dum tentavit occidere aliquem, vulnera de
se lethalia infligit, tamen diligenti, aut mira-
culosa curatione mors non est illi sequuta. p. 4

R. Vt longè multo probabilius : Nec illum irregulari-
tatem incurere. ibid.

13 An ad incurrendam irregularitatem ex delicto
provenientem, debeat intervenire dolus,
seu contemptus legis. ibid.

R. Non debere. ibid.

14 An irregularitates introductæ sine Iure expres-
so per consensum Doctorum, vim habeant.
ibid.

R. Vt ferè certum : Quod non. ibid.

15 An incurratur irregularitas quando non est cer-
tum, sed solum dubium, quod in iure ob tale
factum irregularitas imposita sit. ibid.

R. Probabilius : Non incurri. p. 5.

16 An in dubio facti homicidij, hoc est, an quando
quis dubitat, an homicidium perpetraverit
sua actione, consilio, vel favore, tunc tam
in foro interno, quam externo iudicari de-
beat irregularis. ibid.

R. Vt ferè certum, Iudicari debere. ibid.

17 An etiam iudicandus sit irregularis, qui vtrum
mutilauerit, dubius est, animique anceps. ibid.

R. Probabilius : Non esse iudicandum. ibid.

18 An non solum quando quis dubitat de facto
homicidij, sed etiam quando dubitat de facto
aliorum delictorum, quibus adiuncta est
irregularitas, se debeat in vtroque foro gere-
re pro irregulari. ibid.

R. Probabilius est : Quod non. p. 6.

DISPUTATIO II.

De causis Efficienti, Materiali, Formali, & Finali irregularitatis.

QVÆST. I. **A**N solus Summus Pontifex, aut
Concilium generale possint indi-
cere irregularitatem. p. 6.

R. Vt ferè certum : Solum. ibid.

2 An subiectum in quod cadat irregularitas, de-
beat

Index Tractatum, Disputationum,

- beat necessariò esse vit. ibid.
- R. *Vi certum: Debere.* ibid.
3. An vir non baptizatus, sit subiectum capax irregularitatis. ibid.
- R. *Vi certum: Quod non.* p.7.
4. An irregularitas incuratur ab impubere. ibid.
- R. *Vi certum: Incurri.* ibid.
5. An Summus Pontifex sit capax irregularitatis contrahendæ. ibid.
- R. *Tanquam certum: Quod non.* ibid.
6. An Episcopi ligentur irregularitatibus in re expressis, si ipsorum expressa mentio non fiat. ibid.
- R. *Vi scilicet certum: Ligari.* ibid.
7. An homo irregularis sit capax alterius irregularitatis. ibid.
- R. *Esse.* ibid.
8. An ad inducendam irregularitatem requirantur aliqua verba. ibid.
- R. *Requiri.* ibid.
9. An verba, quibus in iure inducitur irregularitas, debeant esse clarè, & expressè significantia priuationem ipso facto, suscipiendi Ordines, & administrandi in susceptis. ibid.
- R. *Affirmatiuè.* ibid.
10. An vt irregularitas incuratur, expectari debeat sententia declaratoria Iudicis. p.8
- R. *Vi certum: Non debere expectari, absolutè loquendo.* ibid.
11. Quæ sit causa finalis, quam Ecclesia habet in imponenda irregularitatis pœna. ibid.
- R. *Quod reuerentia status Sacerdotalis.* ibid.

DISPUTATIO III.

- De effectibus irregularitatis.* ibid.
- QVÆST. I. AN primarius effectus irregularitatis sit priuatio suscipiendi Ordines licitè. ibid.
- R. *Quod sic.* ibid.
2. An irregularitas non solum reddat Ordinis susceptionem illicitam, sed etiam inuolidam. ibid.
- R. *Vi certum: Quod solum illicitam.* ibid.
3. An irregularitas priuet etiam receptione licita primæ tonsuræ. ibid.
- R. *Probabilius longè: Quod sic.* p.9.
4. An irregularitas etiam reddat inuolidam susceptionem primæ tonsuræ. ibid.
- R. *Quod non.* ibid.
5. An irregularitas superueniens Ordinato priuet vñ Ordinis suscepti. ibid.
- R. *Priuare.* ibid.
6. An irregularitas prohibeat exercere quemcunque iurisdictionis actum, aut factum: vt audire Sacrum, baptizare absque solemnitate, &c. ibid.
- R. *Quod non.* ibid.
7. An irregularis sit capax recipiendi omnia Sacramenta, præter Ordinem, & quæ ab eo pendent. ibid.
- R. *Vi certum: Esse capacem.* ibid.
8. An irregularis peccet mortaliter excipiendo Confessiones. ibid.
- R. *Peccare mort. si sit denuntius, &c.* ibid.
9. An saltem validè absoluat irregularis non denunciatus, & toleratus. ibid.
- R. *Vi certum: Validè absoluerè.* p.10.
10. An etiam validæ ac ratæ sint Confessiones, quas Confessarius nominatim irregularis promulgatus excipit. ibid.
- R. *Esse validas, si pœnitens inuincibili ignorantia ex publico errore procedente accedat: secus si ex errore priuato.* ibid.
11. An collatio beneficij facta irregulari absolutè sit licita. ibid.
- R. *Vi certum: Quod non.* ibid.
12. An collatio beneficij facta irregulari absolutè, non solum sit illicita, sed etiam inuolida ipso iure, ante quamcunque Iudicis sententiam. ibid.
- R. *Probabilius: Affirmatiuè.* ibid.
13. An irregularitas priuet ipso iure, & facto beneficiarium beneficio, vel pensione ante irregularitatem obtenta. p.11
- R. *Vi scilicet certum: Non priuare ante sententiam declaratoriam Iudicis.* ibid.
14. An irregularitas superueniens beneficiario, priuet ipsum fructibus beneficij. ibid.
- R. *Vi certum: quod non, si munera beneficij exercuerit, vel exerceat.* ibid.
15. An item possit percipere fructus beneficij, qui existens irregularis beneficium recipit. ibid.
- R. *Probabilius: Quod non.* ibid.
16. An Beneficiarius incidens in irregularitatem teneatur statim dimittere in foro conscientie beneficium, & in manibus Superioris resignare. ibid.
- R. *Probabilius: Non teneri dimittere ante sententiam Iudicis, si non sit in mora petendi dispensationem, & interim muneri beneficij satisfaciat.* p.12.
17. An Clericus irregularis, ob homicidium voluntarium patratum priuandus sit beneficio, & pensione obtentis. ibid.
- R. *Vi certum: Priuandum esse necessariò beneficio, non verò pensione necessariò.* ibid.
18. An irregularis ex delicto, si nolit, vel non possit impetrare dispensationem, possit renunciare beneficio in fauorem tertij. ibid.
- R. *Vi certum: Possè.* ibid.
19. An etiam casu, quo durante accusatione irregularitatis, impetret quis beneficium irregularis, si fortè per sententiam illo priuetur, possit nihilominus irregularis conscius huius impetrationis antequam condemnatur, beneficio absolutè renunciare. ibid.
- R. *Probabilius: Adhuc possè.* ibid.
20. An irregularitas reddat inhabilem ad Dignitatem, & Prælaturam Regularem. ibid.
- R. *Affirmatiuè.* ibid.
21. An irregularis sit omnino incapax acquirendi de nouo iurisdictionem fori contentiosi annexam alicui Dignitati, aut beneficio. ibid.
- R. *Probabilius: Esse omninò incapacem.* p.13
22. An saltem irregularis sit capax acquirendi de nouo iurisdictionem, si hæc non postulat in eo, cui conferetur, Dignitatem, aut beneficium. ibid.
- R. *Quod sic.* ibid.
23. An Parochus irregularis possit, etiam licitè, assistere Sacramento Matrimonij. ibid.
- R. *Vi certum: Possè.* ibid.

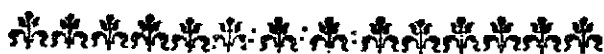
DISPUTATIO IV.

De causis excusantibus ab Irregularitate incurrenda. p.13.

- QVÆST. I. AN ob paruitatem materie excusetur quis ab irregularitate incurrenda, ibid.
- R. *Vi*

Quæstionum, & Resolutionum.

- R. Ut longè multò probabilius : Excusari.* ibid.
- 2 An ignorantia crassa, aut vincibilis iuris, aut facti, delicti, cui annexa est irregularitas, excuset quem ab incurfione irregularitatis. ibid.
- R. Ut certum : Non excusare.* ibid.
- 3 An ignorantia inuincibilis iuris, aut facti, ob cuius violationem irregularitas fertur, excuset quem ab irregularitatis incurfione. ibid.
- R. Ut certum : Excusare.* ibid.
- 4 An incurrat quis irregularitatem latam ob delictum, etiam iure naturali prohibitum, vt ob mutilationem, aut homicidium, casu quo inuincibiliter ignoret tale delictum esse lege Ecclesiastica specialiter prohibitum. p. 14
- R. Probabilius : Non incurrere.* ibid.
- 5 An item non incurrat irregularitatem, qui licèt sciat aliquod delictum lege Ecclesiastica esse prohibitum, ignorat tamen inuincibiliter, tali delicto irregularitatem annexam esse. ibid.
- R. Probabilius : Nec hanc incurrere.* ibid.
- 6 An si quis occidat aliquem ignorans inuincibiliter, homicidio esse impositam pœnam irregularitatis, illam incurrat. p. 15
- R. Equè probabiliter : Non incurrere.* ibid.
- 7 An defectus plenæ aduertentiæ, seu considerationis iuris, aut facti, ob cuius violationem fertur irregularitas, excuset ab incurfione irregularitatis. ibid.
- R. Excusare.* ibid.
- 8 An item metu mortis, aut infamiæ, aut alterius grauis nocementi, excuset ab irregularitate, quæ propter culpam incurritur. ibid.
- R. Etiam excusare.* ibid.
- 9 An dubium iuris aut facti excuset ab irregularitate contrahenda. ibid.
- R. Excusare.* ibid.
- 10 An etiam excuset ab irregularitate contrahenda opinio probabilis Doctorum afferentium non contineri eam in iure, casu quo sint alij Doctores probabiliter opinantes contineri. ibid.
- R. Etiam excusare.* ibid.
- R. Probabilius : Posse in hoc casu.* ibid.
- 5 An possit dispensare Episcopus, vt in susceptis Ordinibus administret ille, qui ignarus litterarum eas recepit. ibid.
- R. Posse, dummodo Ordinatus non sit omnino ignarus.* ibid.
- 6 An amentia perpetua constituat irregularem. ibid.
- R. Ut certum : Quod sic.* ibid.
- 7 An etiam maneat irregularis ille, qui habet lucida internalla. ibid.
- R. Ut certum : Etiam manere quantum ad Ordinum susceptionem.* ibid.
- 8 An furiosi perpetuò, aut lunatici, irregulares sint. ibid.
- R. Ut certum : Esse.* ibid.
- 9 An etiam maneat perpetuò irregularis, qui semel tantum incidit in furiam, vel amentiam. ibid.
- R. Manere in ordine ad Ordinum receptionem.* ibid.
- 10 An furia, vel amentia superueniens Clerico iam Ordinato, reddat etiam irregularem illum quoad vsum Ordinis suscepti. ibid.
- R. Reddere illum irregularem, quandiu talis defectus illi insit, &c.* ibid.
- 11 An irregularitate contracta ab eo, qui semel in furiam, aut amentiam incidit, & sanitatem recuperauit, possit Episcopus dispensare, aut declarare aptum esse, non solum ad vtendum Ordinibus susceptis, sed etiam ad alios suscipiendos. p. 18
- R. Probabilius : Posse dispensare, vt Ordinibus susceptis utatur, non vt ad alios ascendat.* ibid.
- 12 An etiam arceantur à susceptione Ordinum, qui ob febris magnitudinem, aut ob vehementem passionem iræ, aut amoris, aut denique ob ebrietatem versi sunt in furorem, aut amentiam ad horam, aut aliud breue tempus. ibid.
- R. Ut certum : Quod non arceantur.* ibid.
- 13 An Dæmoniacus, aut Energumenus (qui dicitur ille, quem spiritus malignus corporaliter vexat) sit omninò irregularis. ibid.
- R. Ut certum : Esse omninò irregularem, casu saltem, quo actualiter sit à Damone vexatus.* ibid.
- 14 An etiam sit omninò irregularis quoad susceptionem altioris Ordinis Dæmoniacus, aut Energumenus, cuius corpus solum semel, aut iterum fuit obsessum, ac vexatum, sed misericordia Dei iam est omninò à tali vexatione liber. ibid.
- R. Ut longè multò probabilius : Esse omninò irregularem.* ibid.
- 15 An saltem qui omninò est iam liber à vexatione Dæmonis, possit absque dispensatione ad Ordines Minores promoueri. p. 19
- R. Probabilius : Non posse.* ibid.
- 16 An Dæmoniaci, quorum corpora aliquando fuerunt obsessa, possint in susceptis Ordinibus ministrare, si omninò à tali vexatione liberi existant. ibid.
- R. Probabilius : Posse ex dispensatione Episcopi.* ibid.
- 17 An non solum Dæmoniaci, sed etiam illi, qui se tales simularunt, irregulares sint. ibid.
- R. Affirmatiuè.* ibid.
- 18 An Maleficiatus sit omninò irregularis. ibid.
- R. Non esse, si maleficiatus sit solum in partibus ad usum Matrimonij deseruentibus : secus si in aliis.* ibid.
- 19 An solus Pontifex possit dispensare in irregularitatibus prouenientibus ex defectibus animæ suprâ enumeratis. p. 20
- R. Quod solus.* ibid.

TRACTATUS II.

De Irregularitate in particulari.

DISPUTATIO PRIMA.

De Irregularitate proueniente ex defectu animæ. ibid.

QVÆST. I. N defectus scientiæ faciat hominem irregularem, ita vt nec Ordinari, nec in suscepto Ordine ministrare possit. p. 16

R. Facere, si defectus scientiæ sit maximus, &c. ibid.

2 An hæc irregularitas orta ex defectu scientiæ, tollatur per scientiam aduenientem, aut per dispensationem. ibid.

R. Ut certum : Per vtrumque tolli. ibid.

3 An irregularitas proueniens ex defectu scientiæ sit dispensabilis à Papa, &c. ibid.

R. Posse, cum aliquibus conditionibus, &c. ibid.

4 An saltem possit Episcopus dispensare, vt Ordinetur ille, qui linguam Latinam parum callet, si tamen bonæ sit indolis, & de eo habeatur spes, quod postea addiscet opportunè. p. 17

R. P. Leand. de Irregularit.

Index Tractatum, Disputationum,

DISPUTATIO II.

De Irregularitate ex defectu corporis proveniente. p. 20

QVÆST. I. AN defectus corporalis, seu vitium corporis inducat irregularitatem. p. 20

R. *Vt certum: Inducere.* ibid.

2 An omne vitium corporis inducat irregularitatem. ib.

R. *Quod non.* ibid.

3 An omnino cæcus sit irregularis omnino. ibid.

R. *Vt certum: esse.* ibid.

4 An etiam sit irregularis cæcus, qui (licet nihil videat) habet oculos integros, & claros. ibid.

R. *Vt certum: Etiam esse irregularem.* ibid.

5 An adhuc sit irregularis Sacerdos, cui iam Sacerdotio initiato superuenit cæcitas. ibid.

R. *Tanquam certum: Adhuc esse irregularem, ad minus quoad celebrationem Missarum.* ibid.

6 An saltem ex dispensatione Papæ possit Sacerdos cæcus celebrare Missam. ibid.

R. *Posse.* ibid.

7 An Monoculus, seu qui vnum tantum habet oculum sit irregularis. ibid.

R. *Vt certum: quod sic.* ibid.

8 An etiam sit irregularis, qui habens vtrumque oculum integrum, catet visu oculi dextri. ibid.

R. *Vt certum: quod non.* p. 21

9 An saltem sit irregularis, qui sinistro oculo (qui dicitur *oculus Canonis*) non videt. ibid.

R. *Probabilius, quod non, si dextro vel e videat.* ibid.

10 An sit irregularis, qui nubem aliquam, vel maculam habet in oculo. ibid.

R. *Esse, si nubes, aut macula causet magnam deformitatem.* ibid.

11 An sint irregulares lippi, hoc est, qui lachrymantes oculos continuo habent. ibid.

R. *Quod non, nisi horrorem notabilem aspicientibus afferant.* ibid.

12 An habens oculos sine palpebris, sit irregularis. ibid.

R. *Non esse, nisi aliàs magnum horrorem inspicientibus causet.* ibid.

13 An sit irregularis qui habet vnum oculum grandio- rem altero. p. 22

R. *Esse, si magnam generet deformitatem: secus aliàs.* ibid.

14 An sit irregularis, qui luscus est, vel strabo, id est, qui habet oculos distortos, aut dispares. ibid.

R. *Esse, si nimis oculos distortos habeat, &c.* ibid.

15 An omnino surdus sit irregularis. ibid.

R. *Vt mihi certum: Esse.* ibid.

16 An etiam sit irregularis Surdaster, hoc est, qui difficulter audit, aut vna aure tantum surdus est. ibid.

R. *vt mihi certum: Non esse.* ibid.

17 An si post Sacerdotium obtentum surdus quis fiat, possit exercere munia Sacerdotis. ibid.

R. *Posse exercere omnia munia ad que auditus non est necessarius.* ibid.

18 An carens articulis, hoc est, extrema illa cartilagine, quæ capiti adhæret, sit irregularis. ibid.

R. *Vt multo probabilius: Esse.* ibid.

19 An carens dictis auriculis sit adhuc irregularis, casu quo possit talem deformitatem crinibus ita tegere, vt non appareat. p. 23

R. *Probabilius: Tunc non esse irregularem.* ibid.

20 An maneat irregularis, qui in pœnam culpæ primatus fuit auricula. ibid.

R. *Multo probabilius: Manere propter infamiam.* ib.

21 An qui per seipsum auriculam totam, vel partem amputavit, etiam sit irregularis. ibid.

R. *Etiam esse irregularem.* ibid.

22 An item sit irregularis ille, cui per vim, aut inimicorum insidias, præcisæ sunt auriculæ. ibid.

R. *Non esse.* ibid.

23 An qui alterum auricula priuat, fiat irregularis. ibid.

R. *Probabilius: Quod non.* ibid.

24 An Mutus à natiuitate, vel aliquo casu factus sit omnino irregularis. ibid.

R. *Vt certum: Esse omnino.* ibid.

25 An Balbi (è numero quorû erat Demosthenes) aut Blasi (vt Moses erat) sint irregulares. p. 24

R. *Non esse, nisi casu, quo vix verba explicare possint.* ibid.

26 An ille sit irregularis, cui pars linguæ amputata est, tamen habet loquelam. ibid.

R. *Non esse, nisi aliàs loquela excitet notabilem risum, abominationem, &c.* ibid.

27 An habens labia corrofa penitus, vel abscissa, sit irregularis. ibid.

R. *Vt certum: Esse.* ibid.

28 An habens os distortum, sit irregularis. ibid.

R. *Esse, si valde illud distortum habeat.* ibid.

29 An carens omnino dentibus, sit irregularis. ib.

R. *Quod non.* ibid.

30 An prominentia dentium extra os, irregularitatem inducat. ibid.

R. *Inducere.* ibid.

31 An maneat irregularis, qui sibi furore iracundie dentes extraxit. ibid.

R. *Manere, si cum notoria culpa id fecerit.* ibid.

32 An qui pugno evulsi dentes alterius, sit irregularis. p. 25

R. *Probabilius: Non esse.* ibid.

33 An ille, qui naturaliter (aut aliàs) caret omnino, vel ex parte, naso, sit irregularis. ibid.

R. *Vt certum: Esse.* ibid.

34 An etiam sit irregularis, qui nasum habet nimis parvum, aut magnum nimis, vel distortum. ibid.

R. *Esse, si ex huiusmodi defectibus magna consurgat deformitas.* ibid.

35 An qui caret odoratus sensu, sit irregularis. ib.

R. *Vt certum: quod non.* ibid.

36 An Abstemius (id est, qui gustare vinum nequit absque periculo vomitus) sit irregularis. ibid.

R. *Vt certum: Esse.* ibid.

37 An Pontifex possit cum Abstemio dispensare, vt ad Sacerdotium promoueat. ibid.

R. *Probabilius: Non posse.* ibid.

38 An habens cicatrices in facie, sit irregularis. ib.

R. *Vt certum: Esse, si tales pariant notabilem deformitatem.* ibid.

39 An color Æthiopis, aut Mauri, faciat irregularem. ibid.

R. *Facere apud gentes candidas; non apud nigras.* ibid.

40 An qui gibbum (Hispanè, *Louanillo*) habet in facie, seu in collo, sit irregularis. p. 26

R. *Esse, si tale sit quod ad risum, &c. moueat.* ibid.

41 An qui senos digitos in manibus habet, sit irregularis. ibid.

R. *Non esse absolute; nisi aliàs, &c.* ibid.

42 An illi qui sex digitos in manu habet, possit sine periculo irregularitatis, præscindi vnus. ib.

R. *Posse.* ibid.

43 An qui caret digito pollicis, vel indicis, sit irregularis. ibid

R. *V*

Quæstionum, & Resolutionum.

- R. Vt certum: Esse.* ibid.
- 44 An etiam sit irregularis, qui caret digito alio, præter digitos pollicem, & indicem. ibid.
- R. Quod non, nisi aliàs defectus digiti esset talis, quod vel induceret notabilem deformitatem, vel esset impedimentum ad aptè celebrandum.* ib.
- 45 An saltem sit irregularis, qui caret digitis dexteræ, quibus in Missa fit Crucis signatio. ib.
- R. Quod sic.* ibid.
- 46 An qui in dextera, aut sinistra habet digitum medium, & indicem coniunctum sine divisione, sit irregularis. ibid.
- R. Probabilius: Non esse.* ibid.
- 47 An maneat irregularis ille, cui deest vngula pollicis, aut indicis. P. 27
- R. Non manere, si maneat potens ad frangendam cum pollice Eucharistiam.* ibid.
- 48 An qui tremulas habet manus, sit irregularis. ib.
- R. Esse, si adeo illas habet tremulas, ut periculum sit subuertendi calicem.* ibid.
- 49 An qui habet manum aridam, sit irregularis. ibid.
- R. Esse.* ibid.
- 50 An maneat irregularis, qui in infirmitate perdidit omnes digitos pedum. ibid.
- R. Quod non.* ibid.
- 51 An claudus sit irregularis. ibid.
- R. Esse, si sine baculo ambulare non potest.* ibid.
- 52 An carens pede, ita vt non possit sine pede ligneo ambulare, sit irregularis. ibid.
- R. Vt certum: Esse.* ibid.
- 53 An etiam sit irregularis, qui crura distorta habet. p. 28
- R. Per se non esse: posse tamen esse per accidens.* ibid.
- 54 An gibbosus sit irregularis. ibid.
- R. Non esse, nisi casu quo gibbositas coniuncta sit cum nimia deformitate.* ibid.
- 55 An qui caret, absque culpa, testiculis, sit irregularis. ibid.
- R. Vt certum: Non esse.* ibid.
- 56 An qui absque iusta causa sibi virilia amputat, vel permisit amputari, sit irregularis. ibid.
- R. Vt certum: Esse.* ibid.
- 57 An qui ob vocis conseruationem se per se, aut per alios castrauerunt, sint irregulares. ibid.
- R. Vt longè probabilius: Esse irregulares.* ibid.
- 58 An qui zelo castitatis sibi per se, vel per alium virilia amputarunt, aut castrarunt, sint item irregulares. ibid.
- R. Vt certum: Esse.* ibid.
- 59 An etiam sit irregularis ille, cui maritus mulieris, cum qua fuit deprehensus, virilia abscecidit. ibid.
- R. Probabilius: Esse irregularem.* ibid.
- 60 An qui ob ægritudinem, vel aliam necessitatem sibi met virilia abscecidit, maneat irregularis. p. 29
- R. Non manere, casu quo dictus non haberet alium hominem peritum, qui eius virilia abscecidere.* ibid.
- 61 An sit necessarium, quod Clerici castrati testiculos in puluerem redactos secum portent, dum Missam celebrant. ibid.
- R. Vt certum: Quod non.* ibid.
- 62 An Mōstruosus, hoc est, habēs duo capita, quatuor manus, aut pedes, &c. sit irregularis. ibid.
- R. Vt certum: Esse.* ibid.
- 63 An etiam difformitas causet irregularitatem. ib.
- R. Vt certum: Etiam causare.* ibid.
- 64 An Gigas procerus sit irregularis. ibid.
- R. Non esse.* ibid.
- R. P. Leand. de Irregularit.*
- 65 An Pygmei sint irregulares. ibid.
- R. Non esse in sua natione: secus apud alias.* ibid.
- 66 An Pūmiliones, aut Nam (Hispanè *Enanos*) sint apud nos irregulares. ibid.
- R. Esse apud nos.* ibid.
- 67 An etiam sint apud nos irregulares homines pusilli corpore. p. 30
- R. Quod non.* ibid.
- 68 An Hermaphroditus, in quo præualet sexus virilis, sit irregularis. ibid.
- R. Probabilius: Quod non.* ibid.
- 69 An feбри continua laborantes sint irregulares. ib.
- R. Non esse omnino.* ibid.
- 70 An laborātes morbo Gallico sint irregulares. ib.
- R. Probabilius: Non esse, ex se; quamuis possint ex accidentis esse.* ibid.
- 71 An laborantes lepra, aut scabie multa, sint irregulares. ibid.
- R. Esse, si dictu morbus scandalum, aut deformitatem inducat.* ibid.
- 72 An dicti laborantes morbo gallico, lepra, & scabie, possint assumi ad Ordines, saltem vt inter sui similes celebrent. ibid.
- R. Quod non.* ibid.
- 73 An ad minus leprosis, & morbo gallico laborantibus iam ordinatis concedi possit, vt inter sui similes, aut in secreto Missam celebrent. p. 31
- R. Posse, nisi alias manus, faciesve inquinata, &c. plus aquo indignos tali ministerio reddat.* ibid.
- 74 An qui podagra, aut chiragra laborant, sint irregulares. ibid.
- R. Esse, si talis morbus sit acris, & acutus: secus alias.* ibid.
- 75 An laborantes peste sint irregulares. ibid.
- R. Esse dum tali morbo laborant.* ibid.
- 76 An etiam sint irregulares qui laborant tussi, aut qui cibum, & potum non possunt in stomacho retinere. ibid.
- R. Etiam esse, dum talis defectus in illis permanet.* ib.
- 77 An qui epilepsia, seu morbo caduco laborant (Hispanè, *Los que tienen mal de corazón, gota coral, ò desmayos*) possint ad Ordinem Sacerdotalem promoveri. ibid.
- R. Non posse, si subito cadunt, vehementissimè corripiuntur, &c. secus alias.* ibid.
- 78 An saltem qui tantum semel in vita hoc caduco morbo correpti sunt, & iam sunt à tali passione omnino liberi, possint ad Sacerdotium promoveri. ibid.
- R. Non posse sine dispensatione Prælati.* ibid.
- 79 An saltem huiusmodi epileptici possint absque dispensatione ad Ordines minores promoveri. p. 32
- R. Probabilius: Non posse.* ibid.
- 80 An laborantes prædicto morbo caduco, licet possint absque vlla dispensatione in susceptis Ordinibus ministrare. ibid.
- R. Posse aliquos, non omnes. Legatur quæst.* ibid.
- 81 An ad Episcopum solum pertineat indicare in dubio, an defectus corporis, aut deformitas ita notabilis sit, vt inducat irregularitatem. ib.
- R. Probabilius: Non solum ad Episcopum, sed etiam ad Prælatos Religiosorum respectu eorum, pertinere.* ibid.
- 82 An Episcopus possit dispensare cum Clericis sæcularibus sibi subditis in irregularitate ex vitio corporis proueniente. ibid.
- R. Non posse.* p. 33
- 83 An saltem possit Episcopus cum Religioso dispensare in irregularitate contracta ob defectum corporalem. ibid.
- R. Non*

Index Tractatum, Disputationum,

- R. Non posse.* ibid.
- 84 An Provinciales Regulares, & alij Prælati quasi Episcopali auctoritate gaudentes, possint dispensare cum suis subditis in irregularitate ex vicio corporali orta. ibid.
- R. Vt certum: Posse, &c.* ibid.
- 85 An Prælati Regulares possint dispensare cum subdito, qui carens pede, ambulat cum pede ligneo, vt celebret. ibid.
- R. Probabilius: Posse.* ibid.
- 86 An etiam possint Prælati Regulares dispensare cum subdito, qui caret oculo Canonis, seu sinistro. p. 34
- R. Probabilius: Posse, si subditus oculo dextro maxima videnti vi polleat.* ibid.
- 87 An Prælati Regularis possint dispensare cum suo subdito Sacerdote habente manus tremulas, vt sacrificare valeat, saltem in occulto. ibid.
- R. Posse ex vi privilegiorum.* ibid.
- 88 An Papa possit dispensare cum Sacerdote totaliter cæco, vt Missam dicere possit. ibid.
- R. Vt certum: Posse.* ibid.
- 89 An possit Pontifex dispensare, vt Sacerdos qui vna caret manu, Missam celebret. ibid.
- R. Posse.* ibid.
- 90 An etiam possit licite dispensare Pontifex, vt celebret Sacerdos vtraque truncatus manu. ibid.
- R. Probabilius: Posse.* ibid.

DISPUTATIO III.

- De Irregularitate ex defectu natalium, seu illegitimitate proueniente.* ibid.
- QVÆST. I.** AN quicumque sit illegitimus, irregularis sit. ibid.
- R. Vt certum: Esse.* ibid.
- 2 Cur illegitimos ab statu Clericali excludit Ecclesia. p. 35
- R. Quod præcipue ob quatuor causas.* ibid.
- 3 An etiam Patrem filij illegitimi ab statu Clericali Ecclesia excludat. ibid.
- R. Quod non.* ibid.
- 4 An si filius illegitimus occultus sit, & communiter reputatus pro legitimo, adhuc sit irregularis. ibid.
- R. Vt certum: Adhuc esse.* ibid.
- 5 Quisnam sit, & appelletur filius illegitimus. ibid.
- R. Quod ille, qui non est ortus ex legitimo matrimonio.* ibid.
- 6 An filij expositi habendi sint illegitimi, & ab Ordinibus consequenter arcendi. p. 36
- R. Probabilius: Quod non.* ibid.
- 7 An sit etiam censendus legitimus, & consequenter non irregularis ille, qui non est expositus; dubitatur tamen, an sit legitimus, eo quod non reperiantur parentes eius. ibid.
- R. Probabilius: Esse censendum legitimum.* ibid.
- 8 An filius genitus à coniugatis post matrimonium ratum, & non consummatum, & vtriusque coniugis, aut alterius in Religione professionem, sit illegitimus, & consequenter irregularis. ibid.
- R. Vt certum: Esse illegitimum, & irregularem.* ibid.
- 9 An Filius habitus ex parentibus post matrimonium consummatum professus, sit legitimus. p. 37
- R. Absolutè: Esse legitimum.* ibid.
- 10 An etiam sit legitimus filius procreatus à parentibus voto simplici castitatis, mutuo consensu astrictis. ibid.
- R. Probabilius longe: Etiam esse legitimum.* ibid.
- 11 An filius genitus ex coniugibus, quorum alter post consummatum matrimonium, altero ignaro, aut sciente, & contradicente, professionem emisit, sit legitimus, & consequenter non irregularis. ibid.
- R. Vt certum: Esse legitimum.* ibid.
- 12 An saltem filius sit illegitimus, casu quo concipiatur ex conuge iam professo, aut ad Sacros Ordines promotus, altero coniuge sciente, & consentiente, aut non contradicente, sed tacente. ibid.
- R. Talem filium esse legitimum: sed ex speciali iure irregularem.* ibid.
- 13 An filius natus ex Parentibus matrimonio inualido ligatis, sit legitimus, & non irregularis. p. 38
- R. Vt certum: Esse legitimum, & non irregularem, dummodo adsit bona fides, saltem vnius conjugis.* ibid.
- 14 An filius teneatur credere matri asserenti cum iuramento, ipsum esse illegitimum, ibid.
- R. Non teneri.* ibid.
- 15 Quibus modis tollatur irregularitas hæc orta ex defectu natalium. ibid.
- R. Quod quatuor modis.* ibid.
- 16 An filius illegitimus fiat legitimus, & consequenter tollatur irregularitas per subsequens matrimonium. ibid.
- R. Vt certum: Fieri legitimum, & tolli irregularitatem.* ibid.
- 17 An per subsequens matrimonium fiat filius illegitimus legitimus, casu quo parentes essent habiles ad contrahendum, non tempore conceptionis, sed natiuitatis prolis. ibid.
- R. Probabilius: Fieri legitimum.* p. 39
- 18 An filius illegitimus fiat legitimus per subsequens matrimonium inualidum, existimatum tamen validum, & verum. ibid.
- R. Probabilius: Fieri legitimum.* ibid.
- 19 An filius conceptus, & natus tempore quo parentes eius inhabiles ad contrahendum extiterunt, sed aliquo intermedio tempore, quo in ventre extitit, habiles fuerint, fiat legitimus per subsequens matrimonium. ibid.
- R. Probabilius: Fieri legitimum.* ibid.
- 20 An filius natus ex coniugato, & soluta, quæ ignorabat, virum esse coniugatum, fiat per subsequens matrimonium legitimus. ibid.
- R. Probabilius: Fieri.* p. 40
- 21 An filius ex soluto, & soluta natus, fiat legitimus per subsequens matrimonium, contractum post nuptias intermedias. ibid.
- R. Vt certum: Fieri.* ibid.
- 22 An filius ex soluto, & concubina natus, fiat legitimus per matrimonium subsequens non consummatum. ibid.
- R. Vt certum: Fieri.* ibid.
- 23 An filius illegitimus fiat legitimus, & liberetur ab irregularitate per subsequens matrimonium contractum à parentibus, postquam dictus illegitimus filius fuit promotus ad Ordines. ibid.
- R. Fieri legitimum, & liberari ab irregularitate incurfa.* ibid.
- 24 An filius conceptus, aut natus ex parentibus habilibus ad contrahendum valide, non tamen iuste, seu licite, legitimetur per subsequens matrimonium. p. 41
- R. Vt*

Quæstionum & Resolutionum.

- R. Vt certum : Legitimari.* ibid.
- 25 An filij naturales reddantur legitimi per subsequens matrimonium factum in articulo mortis. ibid.
- R. Vt certissimum : Reddi legitimos.* ibid.
- 26 An filij naturales legitimentur per subsequens matrimonium, si id sit confectum abique dotalibus instrumentis. ibid.
- R. Vt certum : Legitimari.* ibid.
- 27 An filius naturalis natus ex nobili viro, & vili persona, v.g. meretrice, aut ancilla, legitimetur per subsequens matrimonium. p.42
- R. Vt certum : Legitimari.* ibid.
- 28 An Pontifex possit illegitimos legitimare ad Ordines, & ad beneficia. ibid.
- R. Vt quid certum : Possè.* ibid.
- 29 An legitimari à Papa sint habiles ad omnes Ordines, beneficia, & dignitates Ecclesiasticas. ibid.
- R. Vt certum : Esse ad omnes, excepto Cardinalatu.* ibid.
- 30 An Pontifex possit legitimare quemcumque sibi subditum, non solum ad spiritualia, vt vidimus, sed etiam ad temporalia, & ad ius succendi. ibid.
- R. Vt certum : Possè.* ibid.
- 31 An etiam possit Pontifex directè, & liberè alienos subditos legitimare ad temporalia, & vocare ad successiones, etiam in præiudicium vocatorum. ibid.
- R. Vt quid verum : Non posse directè, indirectè tamen posse.* ibid.
- 32 An possit Pontifex illegitimos quoscumque etiam alienos subditos, legitimos adhuc ad temporalia reddere, dispensando in radice matrimonij nulliter contracti, ob impedimentum à iure Pontificio introductum. p.43
- R. Probabilius : Possè.* ibid.
- 33 An vt possit Pontifex dispensando in radice matrimonij legitimare illegitimum, sit opus vt parentes huius viuant, & denuò matrimonium contrahant. ibid.
- R. Vt certum : Non esse opus.* ibid.
- 34 An etiam possit Pontifex legitimare dictum illegitimum ad temporalia etiam, honores, & successiones, casu quo cedat in præiudicium vocatorum, qui iam in hæreditate successerunt. ibid.
- R. probabilius : Adhuc posse.* ibid.
- 35 An per hanc clausulam apponi solitam pro matrimonio reualidando : *Vt non obstante impedimento, matrimonium inter se contrahere liberè, & licitè valeant, auctoritate nostra dispenses, prolem susceptam, si qua sit, & suscipiendam legitimam decernendo*, dispenset Papa in radice matrimonij, & legitimet prolem ante dispensationem genitam, non solum quoad spiritualia, sed etiam quoad civilia. p.44
- R. Affirmatiuè.* ibid.
- 36 An censeatur Pontifex legitimare prolem, si matrimonium quod nullum erat, ratum habeat, aut in illo perseverare concedat, illud reualidando per hanc clausulam : *Dispensamus, vt validè incatur matrimonium, prolem susceptam, si qua sit, & suscipiendam exinde legitimam decernendo.* ibid.
- R. Probabilius : quod sic.* ibid.
- 37 An Pontifex possit legitimare filium genitum ex matrimonio nullo, ob impedimentum ab illo indispensabile : v. g. quia defecit consensus, aut prima vxor viuabat. ibid.
- R. Non posse.* ibid.
- 38 An Pontifex possit subsequenti matrimonio legitimare filios spurios. ibid.
- R. Vt certum : Possè.* ibid.
- 39 An irregularitas proueniens ex illegitimitate, auferri etiam possit per dispensationem. ibid.
- R. Vt certum : Possè.* ibid.
- 40 An eo ipso, quod Pontifex dispenset cum aliquo in irregularitate, legitimet consequenter illum, tam quoad spiritualia, quam quoad temporalia. p.45
- R. Vt certum : quod non.* ibid.
- 41 An dispensatio illegitimi ad Ordines simpliciter, vel ad Clericatum, extendatur quoque ad Ordines sacros. ibid.
- R. Probabilius, quod non : nisi aliàs illegitimus esset iam in Minoribus constitutus.* ibid.
- 42 An si in dispensatione illegitimi ad Ordines, contineretur hæc clausula, *Dispenso tecum ad omnes Ordines*, tunc saltem talis dispensatio intelligenda esset etiam de omnibus Sacris. ibid.
- R. Vt certum : quod sic.* ibid.
- 43 An illegitimus ad Ordines minores dumtaxat dispensatus : intelligatur etiam dispensatus ad beneficia simplicia solita conferri Clericis Ordinibus minoribus initiatis. ibid.
- R. Multò probabilius : Quod non intelligatur.* p.46
- 44 An saltem si illegitimus dispensetur ad Ordines sacros, intelligatur dispensatus ad beneficium simplex. ibid.
- R. Probabilius : quod adhuc non intelligatur.* ibid.
- 45 An illegitimus dispensatus à Papa quoad omnes Ordines, beneficia, etiam curata, & dignitates, censeatur dispensatus ad Episcopatum. ibid.
- R. Probabilius : Quod non.* ibid.
- 46 An illegitimus dispensatus ad beneficium simpliciter obtinendum, intelligatur de unico, simplici, & non curato. ibid.
- R. Vt certum : Sic intelligi.* ibid.
- 47 An præfatus illegitimus dispensatus absolutè ad beneficium, possit vi huius dispensationis post primum, aliud successiuè obtinere, illo primo relicto. ibid.
- R. Probabilius : non posse.* ibid.
- 48 An illegitimus dispensatus, vt possit habere curata beneficia, possit per hoc habere Canonicatum. p.47
- R. Vt certum : quod non.* ibid.
- 49 An Pontifex solus possit dispensare cum illegitimo, cuius vitium est cognitum, ad minores Ordines, Dignitates, Prælatutas, & Beneficia duplicia. ibid.
- R. Vt certum : quod non.* ibid.
- 50 An Episcopus possit dispensare cum quocumque illegitimo ad Ordines minores, & beneficium simplex. ibid.
- R. Vt certum : quod sic.* ibid.
- 51 An etiam Capitulum, Sede vacante, possit dispensare cum præfato illegitimo ad Ordines minores, & beneficium simplex. ibid.
- R. Probabilius : Etiam posse.* ibid.
- 52 An Episcopus possit dispensare cum illegitimo ad beneficium simplex, etiam casu, quo huic sit annexum curatum. ibid.
- R. Probabilius : Possè.* ibid.
- 53 An item, cum suo familiari triennali illegitimo possit Episcopus dispensare ad Ordines minores, & beneficium. p.48
- R. Non posse, si aliàs ei non sit subditus.* ibid.
- 54 An Episcopus possit dispensare cum illegitimo

Index Tractatum, Disputationum,

- ad Canonicatum Ecclesiæ Cathedralis. *ibid.*
- R. Longè probabilius: Iam non posse.* *ibid.*
- 55 An saltem possit Episcopus dispensare cum illegitimo ad dimidiam portionem Ecclesiæ Cathedralis, & ad Canonicatum Ecclesiæ Collegiatæ. *ibid.*
- R. Vt certum: Posse.* *ibid.*
- 56 An si hæc irregularitas ex occulto delicto parentum proueniat, sit ab Episcopo dispensabilis, quoad maiores Ordines, beneficium Curatum, &c. *ibid.*
- R. Longè probabilius: Quod non.* *ibid.*
- 57 An possit Episcopus dispensare cum illegitimo Ordinato in Sacris mala fide, vt in susceptis Ordinibus ministrat. *p. 49*
- R. Vt ferè certum: Non posse.* *ibid.*
- 58 An saltem possit Episcopus dispensare cum illegitimo promoti bona fide ad Ordinem sacrum, verbi gratia, ad Subdiaconatum, vt in eo ministrat, & ad superiores Ordines ascendat. *ibid.*
- R. Probabilius: Quod non.* *ibid.*
- 59 An Episcopus electus, & confirmatus, non tamen consecratus, possit dispensare cum illegitimo ad Ordines minores, & beneficium. *p. 50*
- R. Posse.* *ibid.*
- 60 An Episcopus possit dispensare cum proprio filio illegitimo ad minores Ordines, & simplex beneficium. *ibid.*
- R. Vt ferè certum: Posse.* *ibid.*
- 61 An in impetranda legitimatione spurij, necessarium sit mentionem facere qualitatis spurietatis, & adulterij vtrinque parentis. *ibid.*
- R. Necessarium esse.* *ibid.*
- 62 An in impetratione legitimationis declaranda sit qualitas filij, nempe an sit naturalis, vel spurius, vel incestuosus, aut sacrilegus. *ibid.*
- R. Quod sic.* *ibid.*
- 63 An per professionem in Religione approbata, tollatur saltem quoad Ordines etiam sacros irregularitas. *ibid.*
- R. Vt certum: Tolli.* *ibid.*
- 64 An etiam stando in terminis Iuris communis, per professionem in Religione tollatur irregularitas illegitimitatis, etiam quantum ad effectum habendi Prælationes. *p. 51*
- R. Vt quid certissimum: Non tolli.* *ibid.*
- 65 An vt illegitimus professus fiat Prælatus in Religione, sit necessaria dispensatio Pontificia. *ibid.*
- R. Vt certum: Esse necessariam, attento iure communi, & seclusis Religionum priuilegiis.* *ibid.*
- 66 An non solum Professio, sed etiam ingressus Religionis, aut Nouitatus, aboleant ex natalium defectu irregularitatem, quoad ordines sacros suscipiendos. *ibid.*
- R. Vt ferè certum: Solam Professionem abolere.* *ibid.*
- 67 An etiam Ius commune interdicit illegitimis Monialibus professis Prælationes, itavt nequeant esse Abbatissæ, seu Priorissæ, &c. *ibid.*
- R. Longè multò probabilius: Interdicere.* *p. 52*
- 68 An illegitimus factus Religiosus, possit secundum Ius commune esse Vicarius Episcopi. *ibid.*
- R. Vt certum: Non posse.* *ibid.*
- 69 An illegitimi Professi, dispensatione non præuia, excludantur attento iure communi, ab officii Ministrorum Generalium, Prouincialium, & Conuentualium. *p. 53*
- R. Vt certum: Excludi attento iure communi.* *ibid.*
- 70 An etiam dicti illegitimi excludantur attento iure communi ab Officiis Diffinitorum. *ibid.*
- R. Vt certum: Etiam excludi.* *ibid.*
- 71 An item repugnet iuri communi, quod Professus illegitimus, officium Vicariatus, aut Subprioratus alicuius Conuentus habeat. *ibid.*
- R. Probabilius longè: Repugnare.* *ibid.*
- 72 An saltem non repugnet iuri, quod illegitimus professus sit Vicarius, seu Confessor Monialium. *ibid.*
- R. Non repugnare.* *ibid.*
- 73 An non attento Iure communi, sed priuilegiis Religionum, omnis illegitimus reddatur per Professionem solemnem legitimatus, & aptus ad omnes Prælaturas, & Dignitates intra Religionem obtinendas. *ibid.*
- R. Probabiliter ad minus: Reddi legitimatum, &c.* *p. 54*
- 74 An ex Summoram Pontificum priuilegiis possint nunc Prælati Regulares, Generales, aut Prouinciales dispensare cum illegitimis subditis ad quascumque Prælaturas, & Dignitates Ordinis habendas. *ibid.*
- R. Iam posse.* *ibid.*
- 75 An etiam nunc possint prædicti Prælati Regulares, nempe Generales, & Prouinciales, seorsum per seipso, & extra Capitulum dispensare cum suis subditis illegitimis, ad Prælationes, & Dignitates Ordinis habendas. *ibid.*
- R. Probabilius longè: Etiam posse.* *ibid.*
- 76 An ad dispensandum cum illegitimis, vt Prælatias, & Dignitates habeant, requiratur necessariò causa. *p. 55*
- R. Vt certum: Requiri.* *ibid.*
- 77 Quænam sit sufficiens causa ad dispensandum cum illegitimo quocumque. *ibid.*
- R. Quod est tempus, utilitas, qualitas personæ, &c.* *ibid.*
- 78 An sola electio Religiosi illegitimi in Prælatum, ab habentibus potestatem dispensandi, pro dispensatione illegitimitatis sufficiat. *ibid.*
- R. Probabilius: Sufficere in foro conscientie, non in exteriori.* *ibid.*
- 79 An hæc illegitimitatis irregularitas tollatur etiam per morum probitatem, scientiam, & alias dotes illegitimi. *p. 56*
- R. Vt certum: Non tolli.* *ibid.*
- 80 An Commissarius Cruciatæ possit legitimare prolem in foro conscientie, quoad ordines, & beneficia. *ibid.*
- R. Vt certum: Posse, sed non cum quocumque illegitimo.* *ibid.*
- 81 An Rex, aut alius Princeps sæcularis, sicut potest legitimare suos subditos quoad honores, & officia sæcularia, ita possit quoad Ecclesiastica, vel ad beneficia, vel ad Ordines. *ibid.*
- R. Vt certum: Non ita posse.* *ibid.*
- 82 An illegitimus peccet mortaliter, recipiendo Ordines absque dispensatione præuia. *ibid.*
- R. Vt certum: Peccare mortaliter, non solum in recipiendo, verum in exercendo susceptos.* *ibid.*
- 83 An illegitimus non solum peccet, sed etiam incurrat irregularitatem suscipiendo Ordines absque dispensatione, vel administrando in susceptis. *p. 57*
- R. Probabilius longè: Non incurrare.* *ibid.*
- 84 An Religiosus petens dispensationem ad Dignitates, & Ordines, debeat necessariò exprimere qualitatem

Quæstionum, & Resolutionum.

qualitatem illegitimitatis; nempe, an sit spurius naturalis, sacrilegus, aut incestuosus. pag. 57

R. Probabilius, Debere necessariò: licèt alij probabiliter contrarium dicant. ibid.

DISPUTATIO IV.

De Irregularitate proveniente ex defectu ætatis. ibid.

QVÆST. I. AN defectus ætatis ad Ordines requisitæ inducat irregularitatem. ibid.

R. Vt certum: Inducere quandiu defectus durat. ibid.

2 An Ordinatus ante legitimam ætatem, incurrat irregularitatem, si nondum ætate legitima adeptus, maiores exerceat Ordines. ibid.

R. Vt certum: Incurrere novam irregularitatem. ib.

3 An qui mala fide ante ætatem legitimam Sacerdotium suscepit, & cum Episcopo in Ordinatione concelebrat, incurrat irregularitatem. ibid.

R. Probabilius: Non incurrere. ibid.

4 An qui bona fide Sacerdotium ante legitimam ætatem suscepit, & adveniente fide mala, ante ætatem completam celebrat, incurrat irregularitatem. ibid.

R. Probabilius: Non incurrere irregularitatem, licèt mortaliter celebrando peccet. ibid.

5 An ætas nimia faciat quem irregularem. p. 58

R. Quod minimè faciat, loquendo per se. ibid.

DISPUTATIO V.

De Irregularitate proveniente ex defectu libertatis, seu servitutis. ibid.

QVÆST. I. AN defectus, seu carentia libertatis, irregularitatem inducat. ibid.

R. Vt certum: Inducere. ibid.

2 An servus quocumque modo à servitute liber, desinat esse irregularis, & possit, si aliud non obstat. Canonicum impedimentum, licèt ordinari. p. 59

R. Vt certum: Desinere esse irregularem. ibid.

3 An si servus, sciente, & non contradicente Domino, ordinatur in Clericum, maneat liber, & non irregularis consequenter. ibid.

R. Vt certum: Quod sic. ibid.

4 An si servus ignorante Domino, aut contradicente, minoribus initiatur Ordinibus, maneat etiam eo ipso liber, & non irregularis. ibid.

R. Quod non maneat liber, &c. ibid.

5 An servus saltem maneat à servitute liber, si etiam Domino ignorante, aut contradicente, maioribus initiatur Ordinibus. ibid.

R. Non manere totaliter, &c. ibid.

6 An si Episcopus sciens ordinet servum alienum sacris, sine licentia domini, tunc servus fiat liber. p. 60

R. Fieri. ibid.

7 An obligatio ad ratiocinia, hoc est, ad rationem reddendam alicuius administrationis à Republica acceptæ, inducat irregularitatem. ibid.

R. Vt certum: Inducere. ibid.

8 An etiam hac irregularitate astringantur Iudi-

ces, Aduocati, Tabelliones, Depositarij publici, Thesaurarij, & huiusmodi. ibid.

R. Astringi, donec suorum munerum rationem reddant. ibid.

9 An etiam afficiantur hac irregularitate, qui administrant bona temporalia Ecclesiarum. ibid.

R. Quod non. ibid.

10 An saltem ligentur huiusmodi irregularitate qui administrationem gerunt personarum miserabilium, aut pauperum, pupillorum, aut caesarum piarum. ibid.

R. Vt certum: quod neque ij ligentur. ibid.

11 An sint irregulares qui obligati sunt ad reddendam rationem ex aliquo contractu: vt ex mutuo, conducto, deposito, promissione, aut quovis alio nullam administrationem continente. ibid.

R. Etiam vt certum: Non esse irregulares, &c. ibid.

12 An Regij Consiliarij deputati ad causas civiles iudicandas, possint, non deposito tali munere, ad Ordines promoueri, & promoti idem munus exercere. ibid.

R. Vt certum: Possè. ibid.

13 An qui irregulares sunt, ob supradictas administrationes, possint ad Ordines ascendere, casu quo administrationes deponant, etiam si rationem illarum non reddiderint. p. 61

R. Multo probabilius: Non posse. ibid.

14 An ex debito pecuniario, quod post desertionem officij, & rationem redditam resultat, oriatur irregularitas. ibid.

R. Probabilius: Per se loquendo, non oriri. ibid.

15 An in casibus, in quibus ob ratiocinia reddenda aliqui sunt irregulares, possint ad Ordines promoueri, casu quo exhibeant fideiussorem, qui causam ratiocinij in se assumat, & promittat debita solvere. ibid.

R. Vt certum: Tunc posse. ibid.

16 An etiam maneat quis liber ab hac irregularitate contracta ob ratiocinia reddenda, si bonorum cessionem faciat, reseruata sibi congrua sustentatione. ibid.

R. Etiam manere liberum. ibid.

DISPUTATIO VI.

De Irregularitate orta ex defectu Sacramenti, id est, ex Bigamia. p. 61

QVÆST. I. Quid sit Bigamia. ibid.

R. Quod Nuptiarum, seu Matrimonij multiplicatio. ibid.

2 An triplex sit species Bigamiæ; nempe veræ, interpretatiuæ, & similitudinariæ. ibid.

R. Affirmatiuè. ibid.

3 An omnis Bigamia inducat irregularitatem. ibid.

R. Vt certum: Quod sic. ibid.

4 An huiusmodi irregularitas inducta sit iure diuino. ibid.

R. Vt certum, quod non, sed iure Ecclesiastico. ibid.

5 An ad Bigamiam, & irregularitatem ex illa proveniente contrahendam requiratur, quod vtrumque matrimonium sit consummatum. ibid.

R. Vt quid certissimum: Requiri. ibid.

6 An ad Bigamiam, & ex ea proveniente irregularitatem contrahendam, requiratur emissio seminis virilis intra vas fœmineum. ibid.

Index Tractatum, Disputationum,

- R. Probabilis: Requirit.* p.62
 7 An etiam requiratur, vt foemina semen emittat, ibid.
 vt quis sit Bigamus, & irregularis. ibid.
- R. Probabilis: Id non requirit.* ibid.
 8 An qui duas vxores legitimas successiue habuit ante Baptismum, & cum vtraque consummavit, verè Bigamus sit, & irregularis maneat post Baptismum. ibid.
- R. Iam ut certum: Verè esse Bigamum, & irregularem.* ibid.
 9 An multiplicata sponsalia, copulæque subsequuta inducant Bigamiam, & irregularitatem. ibid.
- R. Vt certum: Quod non.* ibid.
 10 An laicus contrahens duo matrimonia, sed vtrumque inualidum, sit Bigamus, & irregularis. ibid.
- R. Equè probabiliter: Quod non.* ibid.
 11 An saltem sit Bigamus, & irregularis laicus, qui duo inuit, & consummat matrimonia, alterum validum, & alterum irritum. ibid.
- R. Equè probabiliter: Nec hunc esse Bigamum, nec irregularem.* p.63
 12 An qui contrahit verum matrimonium cum vidua à priori viro cognita, & consummat illud, verè contrahat Bigamiam interpretatam & irregularitatem defectu Sacramenti. ibid.
- R. Tanquam certum: Verè contrahere.* ibid.
 13 An hanc Bigamiam, & irregularitatem incurrat laicus, qui ducit vxorem viduam, inualidè tamen, propter aliquod impedimentum. ibid.
- R. Probabilis: Non incurrere.* ibid.
 14 An excusaretur ab irregularitate Bigamiæ qui contraheret cum vidua, existimans illam esse Virginem, cum tamen sit corrupta à priori marito. p.64.
R. Probabilis: Quod non excusaretur. ibid.
- 15 An ducens foeminam à se desflorata, sit bigamus, & irregularis. ibid.
- R. Longè multò probabilis: Quod non.* ibid.
 16 An saltem sit Bigamus, & irregularis, qui contrahit cum foemina ab alio corrupta. ibid.
- R. Vt certum: Esse irregularem, & vt probabilis, saltem irregularitatem esse Bigamiæ.* ibid.
 17 An etiam sit Bigamus, & irregularis vit corruptus ducens Virginem. ibid.
- R. vt certum: Non esse.* ibid.
 18 An qui duxit Virginem, & post adulterium à se scitum illam carnaliter cognouit, contrahat irregularitatem Bigamiæ interpretatiuæ. ibid.
- R. Longè probabilis: Contrahere.* ibid.
 19 An etiam dictam irregularitatem contrahat vir, qui ignorans coniugis adulterium, illam carnaliter cognouit. p.65
R. Probabilis: Etiam illam contrahere. ibid.
- 20 An vir cognoscens suam vxorem vi, aut dolo oppressam ab alio, contrahat hanc Bigamiæ irregularitatem. ibid.
- R. Probabilis: Illam contrahere.* ibid.
 21 An etiam contrahat hanc Bigamiæ irregularitatem Maritus, qui coactus ab Ecclesia per censuras (quia nequit vxoris adulterium probare) illam cognoscit. p.66.
R. Longè probabilis: Etiam illam contrahere. ibid.
- 22 An Maritus recipiens, & cognoscens suam vxorem, quæ ex falsa suæ mortis fama secundas nuptias contraxerat, incurrat Bigamiæ interpretatiuæ irregularitatem. ibid.
- R. Longè probabilis: Incurrere.* ibid.
 23 An Religiosus professus contrahens matrimo-

nium, illudque consummans, contrahat irregularitatem. ibid.

R. Longè probabilis: Illam contrahere. ibid.

24 An etiam Clericus in Sacris constitutus matrimonium etiam vnicum, & cum Virgine contrahens, contrahat irregularitatem Bigamiæ similitudinariæ. p.67

R. Longè probabilis: Quod sic. ibid.

25 An etiam contrahat dictam irregularitatem ille, qui post emissum votum simplex castitatis, contrahit, & consummat matrimonium. ibid.

R. Multò verius: Quod non contrahat. p.68

26 An saltem contrahat Bigamiæ similitudinariæ irregularitatem qui contrahit matrimonium cum Moniali professa, quamuis ipse solutus sit. ibid.

R. Longè verius: Quod nec hic contrahat. ibid.

27 An contraheret huiusmodi Bigamiæ irregularitatem, qui post vota simplicia emissâ post biennium in Societate IESV, contraheret Matrimonium. ibid.

R. Probabilis longè: Contrahere. ibid.

28 An Summus Pontifex possit in Bigamia vera, & irregularitate ab illa orta dispensare. ibid.

R. Vt quid certissimum: Possè. ibid.

29 An Pontifex possit in dictæ Bigamiæ irregularitate ex ordinaria potestate dispensare. ibid.

R. Etiam vt certum: Possè. ibid.

30 An etiam Episcopus possit dispensare cum Bigamis propriis ad sacros Ordines suscipiendos. p.69

R. Vt certum: Non Possè. ibid.

31 An saltem possit Episcopus dispensare cum Bigamis propriis ad minores Ordines. ibid.

R. Probabilis: Adhuc non possè. ibid.

32 An ad minus possit Episcopus dispensare cum Bigamis propriis, vt in susceptis minoribus Ordinibus ministrent. ibid.

R. Negatiuè.

33 An denique possit Episcopus dispensare saltem quoad minores Ordines cù Bigamis interpretatiuis. ibid.

R. Probabilis: Nec cum his adhuc possè. ibid.

34 An Episcopus possit dispensare cum Bigamo proprio & interpretatiuo ad Sacros Ordines suscipiendos, casu quo Bigamus ad Religionem transeat. p.70

R. Probabilis: Neque in hoc euentu possè. ibid.

35 An casu, quo urgeat necessitas ob penuriam Ministrorū (vt apud Indos) possit Episcopus dispensare, vt Bigamus proprius, aut interpretatiuus ad Subdiaconatum promoueatur. ibid.

R. Probabilis: Possè, si non sit facilis aditus ad Pontificem. ibid.

36 An Episcopus possit dispensare in Bigamia similitudinaria Clerici in Sacris constituti inuentis Matrimonium cum vnica, ac virgine. ibid.

R. Vt certum: Possè. ibid.

37 An etiam dispensare possit Episcopus cum dicto Clerico in Sacris constituto, contrahente Matrimonium cum vidua, vel corrupta. p.71

R. Probabilis: Non possè. ibid.

38 An Abbates seculares possint dispensare sicuti dispensant Episcopi in Bigamia supradicta. ibid.

R. Possè illos, qui habent iurisdictionem Episcopalem. ibid.

39 An ex priuilegio possint Prælati Regulares dispensare cum suis Religiosis Bigamis, etiam veris, & interpretatiuis ad Ordines, etiam maiores

Quæstionum, & Resolutionum.

- maiores. ibid.
- R. *Probabilius: Possè.* ibid.
- 40 An Commissarius Bullæ Cruciatæ habeat facultatem dispensandi in Bigamia. p.72
- R. *Probabilius: Habere facultatem dispensandi in Bigamia similitudinaria, &c.* ibid.
- 41 An ad impetrandam in Bigamia dispensationem, sit opus explicare, an matrimonium ter, vel quater, aut pluries contractum fuerit. ibid.
- R. *Vt ferè certum: Quod non.* ibid.
- 42 An in dispensationis Bigamiæ impetratione sit necessarium speciem Bigamiæ fateri. ibid.
- R. *Vt certum: Quod sic.* ibid.
- 43 An etiam qui duplici Bigamia est ligatus, utriusque mentionem in impetratione Bigamiæ dispensationis facere debeat. ibid.
- R. *Tanquam certum: Debere.* ibid.
- 44 An proprius Bigamus Clericus, in Minoribus solum constitutus, priuetur privilegio Clericali Canonis, & fori. ibid.
- R. *Vt certum: Priuari, & ipso facto.* ibid.
- 45 An non solum Bigamus proprius, sed etiam interpretatiuus, priuetur dicto privilegio Clericali Canonis, & fori. ibid.
- R. *Vt longè probabilius: Verumque priuari dicto privilegio.* ibid.
- 46 An etiam Bigamus similitudinarius priuetur dicto Clericali privilegio. p.73
- R. *Vt certum: Quod non.* ibid.
- 47 An Bigamus in minoribus constitutus peccet mortaliter, si deferat habitum, & tonsuram Clericalem. ibid.
- R. *Vt longè probabilius: Quod sic.* ibid.
- 48 An Bigamus prædictus possit ministeria Minorum Ordinum exercere. ibid.
- R. *Vt certum: Non posse absque dispensatione, saltem Episcopali.* ibid.
- 49 An Bigamus sit capax alicuius beneficii Ecclesiastici. ibid.
- R. *Vt certum: Non esse.* ibid.

DISPUTATIO VII.

De Irregularitate ex defectu lenitatis, seu ex homicidio iusto proveniente. P.73

QVÆST. I. **A**N ex homicidio publico, iusto, & licito oriatur irregularitas ex defectu perfectæ lenitatis, & mansuetudinis. P.74

R. *Tanquam quid certum: Oriri.* ibid.

2 An non solum ex occisione hominis, publica auctoritate facta, verum etiam ex mutilatione membri, incurratur irregularitas hæc ex defectu lenitatis. ibid.

R. *Vt quid certum: Etiam incurri.* ibid.

§. I. De Iudice.

3 An Iudex Ecclesiasticus, vel sæcularis, proferens iustè sententiam homicidij, vel mutilationis, contrahat irregularitatem ex defectu lenitatis. ibid.

R. *Tanquam quid certum: Quod sic.* ibid.

4 An etiam Assessor Iudicis sententiam homicidij, vel mutilationis iustè proferentis, hanc eandem, sicuti Iudex, incurrat irregularitatem. ibid.

R. *Vt certum: Eandem etiam incurrere.* ibid.

5 An vt incurrant hanc irregularitatem Iudices

& Assessores, satis sit exercuisse officium in criminalibus, licèt nunquam sententiam sanguinis fuderint. p.75

R. *Vt quid longè probabilius: Non esse satis.* ibid.

6 An saltem incurrant hanc irregularitatem prædicti Iudices, & Assessores ferentes sententiam sanguinis, hoc est, homicidij, vel mutilationis, si non sequatur effectus. ibid.

R. *Longè probabilius: Nec in hoc casu incurrere.* ibid.

7 An Iudices ferentes sententiam mortis sine effusione sanguinis, hanc irregularitatem incurrant. ibid.

R. *Vt quid certum: Incurrere.* ibid.

8 An Iudex proferens flagellationem per urbem cum effusione sanguinis, maneat irregularis, sequuto effectu. ibid.

R. *Vt certum: quod non.* ibid.

9 An Iudex, qui dictat sententiam, vt reus per tormenta debilitetur, fiat irregularis. ibid.

R. *Longè verius: Non fieri.* ibid.

10 An Iudex qui dicit sententiam mutilandi à reo membrum aridum, maneat irregularis. p.76

R. *Vt certum: Manere.* ibid.

11 An si quis antequam esset Baptizatus exercendo officium Iudicis, occidit hominem aut mutilavit, hanc ex defectu lenitatis irregularitatem contraxerit. ibid.

R. *Vt longè verius: Quod non.* ibid.

12 An vt Iudex hanc irregularitatem incurrat, sit etiam opus quod occidat, vel mutilet hominem baptizatum. ibid.

R. *Vt certum: Non esse opus.* ibid.

13 An item maneat irregularis Iudex, aut alius qui occidit, aut mutilat Bannitum, vel Diffidatum. ibid.

R. *Vt certum: Etiam manere.* ibid.

14 An rursus maneat irregularis, qui occidit, vel mutilat excommunicatum. ibid.

R. *Vt quid certum: Etiam manere.* ibid.

15 An qui occidit fœtum animatum in utero matris, aut (quod idem est) causam dedit abortioni illius, sit irregularis. P.77

R. *Vt quid certissimum: Esse.* ibid.

16 An Iudex qui reum in carcere detrudi imperat, ubi ex carceris fœtidi, angusti, & tetri incommodis breui moritur, fiat irregularis. ibid.

R. *Vt certum: Fieri.* ibid.

17 An Domini Inquisitores, qui hæreticos muro includunt, si ij ibi moriantur, maneat irregularis. ibid.

R. *Quod non.* ibid.

18 An maneat irregularis Iudex damnans ad triremes reum qui ex labore remigibus consueto breui obiit. ibid.

R. *Vt certum: Non manere.* ibid.

19 An saltem maneat irregularis Iudex damnans reum ad metallum, aut Insulam, si ex eo quod malè tractatus sit citius moriatur. ibid.

R. *Vt certum: Non manere, nisi alias Iudex præceperit malè à comitantibus tractari.* ibid.

20 An Prælati Ecclesiastici maneat irregularis, si ferat legem, qua puniat pœna mortis certa quædam crimina. ibid.

R. *Vt certum: Quod non.* ibid.

21 An Princeps sæcularis, vel Clericus iurisdictionem temporalem habens, fiat irregularis, si constituat Iudices, & Ministros, vt causam sanguinis inquirent, & puniant iuxta leges, & Iuris dispositionem. p.78

R. *Vt certum: Quod non fiat.* ibid.

22 An saltem fiat irregularis dictus Princeps, vel Clericus

Index Tractatum, Disputationum,

- Clericus, si delegat potestatem alicui specialiter pro aliquo delicto in particulari, nempe homicidio in sua iurisdictione commisso, ut iniqua veritate, iniquam iuxta leges faciat. pag. 78
- R. *Probabilis longè: Nec in hoc casu irregularem fieri.* ibid.
- 23 An ad minus maneat irregularis prædictus Princeps vel Clericus, qui Iudici à se designato mandat, ut sententiam sanguinis profertat in talem malefactorem. ibid.
- R. *Vt certum: In hoc casu manere irregularem.* ibid.
- 24 An etiam maneat irregularis Princeps, vel Prælatus Ecclesiasticus, qui dicit Iudici à se delegato, ut sequenti die manè occidat, aut mutilet malefactorem, quem ad hanc pœnam sustinendam ipse Index delegatus iam condemnauerat. ibid.
- R. *Etiam manere irregularem.* ibid.
- 25 An Prælatus, vel Index, qui iubet reum aliquem capere, & ad se, siue vinum, siue mortuum adducere, maneat irregularis, si executores in ea captura reum interficiant, aut mutilent. ibid.
- R. *Manere.* ibid.
- 26 An etiam maneat irregulares Iudices, vel Prælati, qui propositis edictis præmium promittunt illis, qui alicuius rei caput, aut membrum aliud attulerint. ibid.
- R. *Vt certum: Manere, sequuto effectu.* ibid.
- 27 An possit Prælatus, aut Princeps, sine nota irregularitatis, temperare sententiam prolatam à suo Iudice delegato, & iubere mitioris mortis pœnam. ibid.
- R. *Possè.* ibid.
- 28 An Prælatus Ecclesiasticus, aut Index sæcularis maneat irregularis, casu quo Index ab ipso delegatus inultè ad mortem, seu mutilationem damnat reum. p.79
ibid.
- R. *Non manere.* ibid.
- 29 An Prælatus Ecclesiasticus possit committere alicui Clerico, ut vice sua eligat Iudicem, qui causam criminalem cognoscat. ibid.
- R. *Probabilis: Possè.* ibid.
- 30 An si Iurisperitus, vel Theologus, vel Confessarius, vel alius interrogetur in genere, an quis ob tale crimen mereatur mortem, respondeatque, mereri: maneat irregularis, sequuta morte, vel mutilatione in aliquo. ibid.
- R. *Vt certum: Non manere irregularem.* ibid.
- 31 An saltem maneat irregularis dictus Iurisperitus, vel alius qui interrogatus à Iudice, non in genere, sed de casu particulari, an videlicet hic reus suspendendus, vel mutilandus sit, respondet mereri secundum leges dictam pœnam. ibid.
- R. *Æquè probabiliter, Nec in hoc casu manere irregularem.* Legatur. ibid.
- 32 An sit irregularis Confessarius, qui dicit, Iudici nolenti punire reum pœna mortis, uti tenetur, non posse, nec velle se ei absolutionem dare, nisi reum illum morte puniat. p.80
- R. *Vt longè probabilis, imò vt certum: Non esse irregularem.* ibid.
- 33 An Confessarius, qui obligat reum pœnitentem iudicè interrogatum ad fatendum crimen dignum morte, fiat irregularis, pereunte reo. ibid.
- R. *Non fieri irregularem, casu quo reus teneatur fateri crimen: secus si non teneatur, ut statim.* ibid.
- 34 An saltem fiat irregularis, qui consilium reo, ut fateatur crimen Iudici, casu quo probè sciat
- consulens, reum ex sententia probabili non teneri crimen fateri. ibid.
- R. *Probabilis: Fieri irregularem si consulens sit persona publica; non autem si sit privata, nisi alias, &c.* ibid.
- 35 An fiat irregularis Confessarius, aut alius consulens reo, ut omitat appellationem iudicalem de sententia mortis sibi illata, quam ipse interponere vult. ibid.
- R. *Probabilis: Non fieri irregularem Confessarium, nec alium quemcumque, qui sit persona particularis, & non publica.* p.81
- 36 An ab irregularitatis incursum liberentur Concionatores, qui hortantur Iudices, ut seruent leges, & purgent Rempublicam scelestis hominibus, &c. ibid.
- R. *Vt certum: Liberari.* ibid.
- 37 An saltem innotetur irregularitate Concionator qui peccatorem occultum publicè reprehendit, & ob id à Iudice captus, ad mortem, vel mutilationem damnatur. ibid.
- R. *Innotari irregularitate ex delicto orta.* ibid.
- 38 An Prælati Ecclesiastici, qui reum tradunt Iudici sæculari puniendum, fiant irregulares, sequuta illius morte, si non intercedant apud Iudicem pro reo. ibid.
- R. *Omnino fieri, si non intercedant.* ibid.
- 39 An Domini Inquisitores fiant irregulares tradendo hæreticum brachio sæculari, si non intercedant pro illo, ut mitius Iudex sæcularis ferat cum ipso. ibid.
- R. *Vt certum iam: Non fieri irregulares, etiamsi non intercedant.* ibid.
- 40 An etiam absque irregularitatis incursum possint Inquisitores instare Iudicem, ut exequatur sententiam mortis, casu quo ille tentaret ipsam differre. p.32
- R. *Vt certum mihi: Possè.* ibid.

§. II. De Accusatore, & denunciatore in causa sanguinis.

- 41 An accusans aliquem in causa criminali criminaliter, petendo vindictam, fiat irregularis, secuta accusati morte, vel mutilatione. ibid.
- R. *Vt quid certum: Fieri.* ibid.
- 42 An qui de crimine leui, nec morte, nec mutilatione digno, reum accusaret, maneret irregularis, casu quo Iudex iniuste eum morti traderet. ibid.
- R. *Vt certum: Quod non maneret.* ibid.
- 43 An saltem maneat irregularis Index, qui vincitum ducens reum ad carcerem, accedit inimicus rei, & occidit illum. ibid.
- R. *Nec in hoc casu manere irregularem.* ibid.
- 44 An fiat irregularis accusans reum de crimine leui, si reus detentus in carcere, propter delicta ab aliis accusatoribus cumulata puniatur morte. ibid.
- R. *Quod non fiat.* ibid.
- 45 An accusans aliquem in causa criminali, petendo vindictam, fiat irregularis (sequuta deformatione) si protestetur, se non intendere ut accusatus pœnam mortis, vel sanguinis subeat. p.83
- R. *Vt certum: Fieri irregularem.* ibid.
- 46 An excusetur ab irregularitate Clericus, aut alius qui accusat aliquem de crimine digno morte, non criminaliter, sed civiliter: hoc est, non petendo vindictam, sed satisfactionem sibi debitam. ibid.
- R. *Vt quid certum: Excusari.* ibid.

Quæstionum, & Resolutionum.

47 An Clericus, vel alius, qui iuste accusans, protestationem ficto animo facit, & interius desiderat vindictam, & sanguinem accusati, irregularitatem contrahat. *ibid.*

R. *Probabilis: Non contrahere.* *ibid.*

48 An ut non incurrat quis irregularitatem, sufficiat si protestatione solo animo faciat. p.84

R. *Vt certum: Non sufficere.* *ibid.*

49 An ut protestatio liberet quem ab irregularitate, debeat fieri coram Iudice simul dum formatur accusatio. *ibid.*

R. *Quod non debeat necessario.* *ibid.*

50 An sit necessaria protestatio ad excusandam irregularitatem, quando accusatio criminis sit coram Iudice Ecclesiastico. *ibid.*

R. *Quod non.* *ibid.*

51 An saltem sit necessaria protestatio, si causa incipiat in iudicio Ecclesiastico, & finiatur in iudicio seculari. *ibid.*

R. *Adhuc non esse necessariam in hoc casu.* *ibid.*

52 An omittens protestationem in causa sanguinis ex obliuione, & inaduertentia, fiat irregularis. *ibid.*

R. *Fieri.* *ibid.*

53 An hæc protestatio non solum Clericis, sed etiam laicis sit necessaria ad euitandam irregularitatem. *ibid.*

R. *Vt certum: Vtrisque necessariam esse.* p.85

54 An protestatio excuset ab irregularitate illum, qui accusat aliquem pro recuperatione damni sibi illati, si hoc reparari alia via possit. *ibid.*

R. *Probabilis: Excusare.* *ibid.*

55 An sicut potest Clericus, vel alius, absque metu irregularitatis, cum protestatione accusare reum de iniuria sibi, aut rebus suis illata: ita possit accusare de iniuria, vel damno illato suis propinquis, & cognatis. *ibid.*

R. *Multo probabilis: Ita posse.* *ibid.*

56 An irregularitatem fugiat qui accusat reum de damno illato cognatis, vel consanguineis intra quartum gradum. p.86

R. *Probabilis: Quod sic.* *ibid.*

57 An etiam vitet irregularitatem, qui accusat, præmissa protestatione, reum de iniuria, vel damno illato subditis, vel famulis, aut domesticis accusantis. *ibid.*

R. *Probabilis: Etiam vitare.* *ibid.*

58 An rursus qui præmissa protestatione, accusat malefactorem de iniuria iam illata, non sibi, nec propinquis, nec domesticis, sed extraneis, euitet irregularitatem. *ibid.*

R. *Vt certum: In hoc casu non euitare.* *ibid.*

59 An saltem vitabit irregularitatem, qui non accusat de iniuria iam extraneis illata, sed inferenda. *ibid.*

R. *Vt longè probabilis: Vitare irregularitatem, si aliter non possit illa extranei damna impedire.* *ibid.*

60 An sit irregularis qui præmissa protestatione prodicionem Patriæ, aut crimen aliud contra Rempublicam, vel Principem reuelat. p.87

R. *Multo longè probabilis: Non esse.* *ibid.*

61 An Clericus, vel alius qui clamat, ut de manibus furis bona sua eripiant, ut eo excitatus clamore, Iudex furem capiat, & occidat, maneat irregularis. *ibid.*

R. *Non manere.* *ibid.*

62 An item non maneat irregularis, qui clamans excitat vicinos, qui furem fugientem cum rebus suis capiunt, & occidunt. *ibid.*

R. *Probabilis: Nec in euentu hoc irregularem manere.* *ibid.*

63 An deinde sit liber ab irregularitate qui clamat, latrones, latrones, ut è manibus eorum bona proximorum Iudex, aut vicini eripiant, si hi accedentes latrones occidant. p.88

R. *Probabilis: Adhuc in hoc casu esse ab irregularitate liberum.* *ibid.*

64 An Clericus qui furem capit, & tradit Iudici, ut sic recuperet res ab illo sublatas, fiat irregularis, morte furis sequuta. *ibid.*

R. *Vt certum: Fieri, saltem protestatione non præmissa.* *ibid.*

65 An Clericus qui accusatus in causa sanguinis, defendendo se petit, ut accusator qui in probatione defecit, puniatur pœna mortis, aut mutilationis, maneat irregularis, sequuta morte. *ibid.*

R. *Manere irregularem.* *ibid.*

66 Quomodo facienda sit, cum opus est, protestatio, de qua in superioribus fuit sermo. *ibid.*

R. *Faciendam esse coram Iudice, modo in quæst. dato.* *ibid.*

§. III. De Teste, & Aduocato in causa sanguinis. p.88.

67 An Testis voluntariè testificans in causa sanguinis, maneat irregularis, si ex eius testimonio mors, vel mutilatio sequatur testificato. *ibid.*

R. *Vt quid certum: Manere.* *ibid.*

68 An testis, qui in causa sanguinis testimonium profert compulsus ex obligatione orta ex præcepto naturali, maneat irregularis, morte, vel mutilatione sequuta. *ibid.*

R. *Probabilis: Non manere.* p.89

69 An etiam maneat liber ab irregularitate, si quis testificetur propter præceptum Iudicis, vel propter grauem metum, morte subsequuta rei. *ibid.*

R. *Vt certum: Etiam in hoc casu manere liberum.* *ibid.*

70 An testes, & Aduocati euadant irregularitatem, si præmittant protestationem, sicuti accusator euadit, quando hoc facit petendo satisfactionem pro iniuria sibi, suisve parentibus, &c. illata. *ibid.*

R. *Æquè probabiliter: Euadere irregularitatem, sicuti accusator euadit.* p.90

71 An quando in causa sanguinis plures quàm requiruntur sunt testes, omnes manean irregulares. *ibid.*

R. *Probabilis: Manere omnes, si ex omnium dictis mors rei sequuta fuit; secus aliter.* *ibid.*

72 An non solum testes, qui ad delictum probandum sunt inducti: sed etiam illi, qui in pronuncianda sententia mortis adferuntur, sint irregulares. p.91

R. *Omnes esse irregulares.* *ibid.*

73 An testes ad torturam rogati, irregulares sint. *ibid.*

R. *Esse irregulares, sequuta morte, aut mutilatione rei: secus aliter.* *ibid.*

74 An testis, qui non deposuit de delicto, quia ignorauit; sed interrogatus de fama, de illa testatus est, incurrerit irregularitatem, morte, vel mutilatione rei sequuta. *ibid.*

R. *Vt certum: Incurrisse.* *ibid.*

75 An maneat irregularis ille, qui interrogatus iuridicè à Iudice, an reus sit solitus ferre arma, vel noctu vagari, de iis ita esse testatur. *ibid.*

R. *Irregularem manere, sequuta morte rei, &c.* *ibid.*

76 An si dum Iudex furem insequitur, tibi iuridicè iubeat, ut illi indices viam, quâ fur incedit,

Index Tractatum, Disputationum,

- incedit, & ex verbis tuis furem inueniat, & ad mortem damnet, maneat irregularis. *ibid.*
- R. *Non manere irregularem, quia ab illa te excusat præceptum Iudicis.* *ibid.*
- 77 An sit irregularis Aduocatus, si reus contra quem aduocat, occidatur, vel mutiletur. *ibid.*
- R. *Vt certum: Esse.* *ibid.*
- 78 An etiam non sequuta morte, vel mutilatione rei, contra quem Aduocatus aduocauit, maneat hic irregularis. *ibid.*
- R. *Probabilis longe, non manere.* *ibid.*
- 79 An Aduocatus qui defendit reum, qui quidem punitur pœna mortis, incurrat irregularitatem. *ibid.*
- R. *Vt certum: Non incurrere, per se loquendo.* *ibid.*
- 80 An saltem incurrat irregularitatem Aduocatus, qui reum defendit, si sequatur mors accusantis reum. *p. 92*
- R. *Vt certum: nec in hoc casu incurrere, nisi aliàs Aduocatus conuincat accusatorem, & peccat puniri pœna sanguinis.* *ibid.*
- 81 An ad minus incurrat irregularitatem Aduocatus, qui iniuste defendit reum, & ob iniustam eius defensionem secuta est mors accusatoris. *ibid.*
- R. *Vt certum: Incurrere irregularitatem ex delicto.* *ibid.*
- 82 An Aduocatus fiat irregularis, quando accusator, aut reus, imperitia, aut negligentia ipsiusmet Aduocati, adjudicatur morti. *ibid.*
- R. *Vt certum: Fieri.* *ibid.*
- §. IV. De aliis Ministris, qui ad probationem sententiæ sanguinis, eiusque executionem concurrunt. *ibid.*
- 83 An publicus Notarius, seu Tabellio, testium depositiones in causa sanguinis recipiens, fiat irregularis, sequuta morte, seu mutilatione. *ib.*
- R. *Vt certum: Fieri.* *ibid.*
- 84 An Notarius, seu Tabellio publicus, qui sententiam sanguinis scribit, vel dicit, sit irregularis, morte aut mutilatione sequuta. *p. 93*
- R. *Vt certum: Esse.* *ibid.*
- 85 An etiam fiat irregularis Notarius, aut Scriba, seu Tabellio publicus, qui sententiam sanguinis scriptam à famulo signat, & suo sigillo authenticam reddit. *ibid.*
- R. *Vt certum: Etiam fieri sequuta morte, v. mutilatione rei: secus est dicendum de famulo scribente.* *ibid.*
- 86 An item fiat irregularis Notarius, quando acta eius authentica non sunt; sed veluti à priuata persona confecta. *ibid.*
- R. *Probabilis: Non fieri.* *ibid.*
- 87 An fiat irregularis defectu lenitatis, qui tanquam Officialis Notarij publici scribit, vel transcribit sententiam, qua iubetur deformatio rei. *ibid.*
- R. *Probabilis: Quod non fiat.* *ibid.*
- 88 An fiat irregularis famulus, qui iussus attulit processum Notarij continentem sententiam sanguinis. *ibid.*
- R. *Probabilis: Non fieri.* *p. 94*
- 89 An custodes carceris, qui aperiuunt ostium, vt reus ad mortem ducatur, maneat irregulares sequuta morte. *ibid.*
- R. *Manere.* *ibid.*
- 90 An Lictores, Almazelli, Satellites, & alij Ministri Iustitiæ, qui reum cum ducitur ad mortem, ne fugiat, comitantur, maneat irregulares. *ibid.*
- R. *Vt certum: Manere.* *ibid.*
- 91 An etiam sint irregulares omnes, qui de familia Prætoris pedestres, aut equestres comitantur malefactorem morte plectendum. *ibid.*
- R. *Probabilis: Non esse, nisi aliàs Ministri publici iustitiæ sint.* *ibid.*
- 92 An sit irregularis Præco, qui reum præcedit, & causam mortis proclamat. *ibid.*
- R. *Esse irregularem.* *ibid.*
- 93 An non solum Carnifex, qui gulam frangit reo; veram etiam omnes, qui ipsam inuant, vt qui scalam applicant, funem portigunt, &c. sint irregulares. *ibid.*
- R. *Probabilis: Quod non solum Carnifex sit irregularis; sed etiam alij, si ministri iustitiæ sint; secus aliàs.* *ibid.*
- 94 An qui conficiunt, aut vendunt funes, gladios, vel alia instrumenta ad interficiendos malefactores in communi, sint irregulares. *p. 95*
- R. *Vt ferè certum: Non esse.* *ibid.*
- 95 An saltem fiat irregularis defectu lenitatis, qui facit furcam, funes, gladium, &c. ad occisionem malefactoris in particulari. *ibid.*
- R. *Probabilis: Non fieri, nisi aliàs sit minister iustitiæ ad id munus deputatus.* *ibid.*
- 96 An Tortores, qui struem lignorum congerunt, aut incendunt ad comburendos hæreticos viuos, sint irregulares. *ibid.*
- R. *Vt certum: Esse.* *ibid.*
- 97 An omnes vendentes, aut donantes ligna ad viuos hæreticos comburendos, irregulares sint. *ibid.*
- R. *Probabilis: Non esse.* *ibid.*
- 98 An qui impetrat à Iudice, vt reus ducatur ad patibulum per aliam viam breuiorem, vt vitet infumiam, quam in alia populosa subiret, fiat irregularis. *ibid.*
- R. *Vt certum: Non fieri.* *p. 96*
- 99 An qui sine voce, sine punitione, instigat iumentum, quo reus interficiendus vehitur, fiat irregularis, si ex eo mors rei acceleretur. *ibid.*
- R. *Probabilis: Non fieri.* *ibid.*
- 100 An qui dicit reo, *Ascende scalam: vel, Admoue caput stipiti ad excipiendum ielum;* aut *laqueum indue;* fiat irregularis, si ob ipsius dictum reus citius occidatur, aut mutiletur. *ibid.*
- R. *Probabilis: Non fieri irregularem.* *ibid.*
- 101 An fiat irregularis qui inexpertum carnificem docet modum, quo dandus est nodus funi, aut voluendus cippus. *p. 97*
- R. *Probabilis: Non fieri.* *ibid.*
- 102 An Clerici, aut Regulares temporalem iurisdictionem habentes, qui interfunt executioni sententiæ mortis, sint irregulares. *ibid.*
- R. *Vt certum: Esse, nisi aliàs ad consolandum reum, &c. intersint.* *ibid.*
- 103 An ceteri, siue Clerici, siue laici, qui non habent iurisdictionem temporalem, incurrant etiam irregularitatem, assistendo executioni sententiæ sanguinis. *ibid.*
- R. *Vt certum: Hos non incurrere.* *ibid.*
- 104 An saltem peccent Clerici assistentes sine iusta causa executioni sententiæ sanguinis. *ibid.*
- R. *Non peccare, adhuc venialiter.* *p. 98*

Quæstionum & Resolutionum.

**S. V. De Irregularitate defectu lenitatis pro-
ueniente ex occisionibus, seu mutilationibus
in bello iusto.** ibid.

105 An Clericis in Sacris constitutis sit prohibi-
bitum pugnare propria manu in bello iusto
aggressiuo. ibid.

R. Vt certum: Esse prohibitum. ibid.

106 An etiam Clericis in minoribus Ordinibus
constitutis sit prohibitum in bello iusto ag-
gressiuo propria manu pugnare. ibid.

R. absolute, etiam esse illis prohibitum. ibid.

107 An etiam Religiosis, laicis quoque, sit prohi-
bitum propria manu pugnare. ibid.

R. Vt certum: Etiam esse prohibitum. ibid.

108 An iure naturali, aut diuino sit prohibitum
Clericis propria manu pugnare. p. 99

R. Non esse, sed solum iure Ecclesiastico. ibid.

109 An dicta prohibitio non pugnandi propriis
manibus obliget sub mortali Clericos in
Sacris constitutos. ibid.

R. Tanquam certum: Obligare. ibid.

110 An etiam præsta prohibitio obliget sub
mortali Clericos in minoribus Ordinibus
constitutos, si beneficio Ecclesiastico ca-
reant. ibid.

R. Quod attenda consuetudine, minime obliget. ibid.

111 An saltem Clerici beneficiarij in minoribus
constituti, mortaliter peccent propriis ma-
nibus in bello iusto pugnando. ibid.

R. Probabiliter: Quod sic. ibid.

112 An etiam Religiosi mortaliter peccent, si in
bello iusto sine licentia pugnent. p. 100

R. Probabiliter: Mortaliter peccare. ibid.

113 An aliquando sit licitum Clericis, & Religio-
sis aliqua ad bellum iustum conducere fa-
cere, propria manu, adhuc sine licentia,
pugnare, &c. ibid.

R. Vt certum: Esse licitum. ibid.

114 An licitum sit Clericis & Religiosis iusto bel-
lo interesse, vt subsidia spiritalia mini-
strent, milites consolentur, confessiones
audiant: moribundos adiuuent, &c. ibid.

R. Vt certum: Licitum esse. ibid.

115 An liceat Clericis absque metu irregularitatis
hortari milites in bello iusto ad pugnam in
vniuersum; nempe, vt strenue pugnent, hos-
tem aggrediantur, fidem & patriam defen-
dant, &c. ibid.

R. Licere. ibid.

116 An saltem sit illicitum Clericis, stantque irre-
gulare, si in bello iusto hortentur milites,
non solum ad pugnam in genere, sed etiam
ad præsumpendos hostium cuneos, ipsos
occidendo, vt sibi viam faciant ad muros,
&c. p. 101

*R. Probabiliter: Nec id esse illicitum Clericis, nec
feri propter hoc irregulares.* ibid.

117 An Clerici pugnantes, & occidentes ad defen-
sionem Regis, vel Principis, quem in bello
iusto vident occidendum ab hostibus, incur-
rant irregularitatem. ibid.

R. Non incurrere. ibid.

118 An etiam sint immunes ab irregularitate Cleri-
ci, qui in bello iusto occidunt aliquos, ob
defensionem Patriæ, eo quod videant, quod
aliàs caperetur, aut euerteretur ab aggresso-
ribus. p. 102

R. Probabiliter: Etiam esse immunes ab irregularitate.
ibid.

119 An item sint liberi ab irregularitate, qui ad
R.P. Leand. de Irregularit.

necessariam defensionem Parentum, vxoris,
aut filiorum, in bello iusto aliquem occidunt.
ibid.

R. Probabiliter: Etiam esse ab irregularitate liberos.
ibid.

120 An si quis Clericus militem aliquem horte-
tur vt pro tuenda fide Christi, aut pro Ec-
clesia Romana moriatur, sit irregularis, si
sequatur ipsius militis mors. ibid.

R. Vt certum: Minime esse irregularem. ibid.

121 An item liber sit ab irregularitate Clericus
exhortans militem, vt pro Republica, aut
Patriæ defensione moriatur, morte militis
secuta. ibid.

R. Probabiliter: Etiam manere liberum. ibid.

122 An deinde maneat liber ab incurfu irregulari-
tatis Clericus, vel alius, qui consiliat, aut
suadet alteri, vt exponat se mortis periculo
pro defensione sui Patriæ periclitantis, aut
sui amici, &c. ibid.

R. Adhuc manere liberum. ibid.

123 An fiat irregularis Clericus, qui in bello ius-
to præbet arma, quæ apud se habet, militi
non habenti, vt se, iuâque defendat bona,
si postea miles occidat aliquem. p. 103

R. Longè multò probabiliter: Non fieri irregularem.
ibid.

124 An saltem fiat irregularis dictus Clericus, si
in iusto bello præbeat arma militi, vt occi-
dat aliquem in particulari, sequuto effectu.
ibid.

*R. Equè probabiliter: Nec in hoc casu fieri irregu-
larem.* ibid.

125 An Clericus in bello iusto propria manu pu-
gnans, ob defensionem propriæ vitæ, ma-
neat irregularis, si aliquem hominem ob
id occidat. ibid.

R. Vt certum: Non manere. ibid.

126 An casu, quo Clerici peccent grauius in bello
iusto pugnando propria manu, contra prohi-
bitionem Ecclesiæ maneat irregulares, si
aliquos percutiant, aut vulnerent, etiamsi
nullum occidant, aut mutilent. ibid.

R. Vt certum: Non manere. ibid.

127 An saltem sit irregularis Clericus, si in bello
iniusto militet sponte, etiamsi nullum de-
formet. p. 104

R. Vt ferè certum: Nec in hoc casu esse irregularem.
ibid.

128 An Clericus in bello iusto propria manu licite
pugnans, si dubius postea maneat an ipse oc-
ciderit aliquem, censeri debeat irregularis. ibid.

R. Non debere censeri. ibid.

129 An si quis probabiliter æquè credat, se in bello
iusto aliquem occidisse, aut mutilasse, debeat
se necessariò irregularem reputare. p. 105

R. Equè probabiliter: Non debere se talem putare.
ibid.

130 An saltem Clericus, vel Religiosus mili-
tans in bello iusto sine licentia Pontificis
se debeat reputare irregularem, si dubitet
omnino, an alium mutilauerit, aut occiderit.
ibid.

R. Probabiliter: Quod non debeat. ibid.

131 An si Pontifex dispensaret cum aliquo Clerico,
vt in bello iusto propria manu pugnaret,
incurreret irregularitatem, si aliquos hostes
in dicto bello occideret. ibid.

R. Probabiliter: Quod non incurreret. ibid.

132 An omnes, qui in bello iniusto mutilant, aut
occidunt; & qui illis ad id modo quouis
cooperantur, sint irregulares. ibid.

R. Vt

Index Tractatum, Disputationum,

- R. Vt certum: Esse irregulares ex delicto.* ibid.
- 133 An summus Pontifex solum possit dispensare in irregularitate proveniente ex defectu lenitatis. ibid.
- R. Vt certum: Quod stando iuri communi, solum Pontifex.* ibid.
- 134 An ex iure nono, aut privilegio possint Episcopi dispensare in irregularitate ex defectu lenitatis proveniente. p. 106
ibid.
- R. Probabilius: Non posse.*
- 135 An Praelati Regularium possint dispensare in irregularitate ex defectu lenitatis contracta. ibid.
- R. Probabilius: Posse.*
- 136 An Commissarius Cruciatæ possit dispensare in irregularitate ex defectu lenitatis orta. ibid.
- R. Posse.*
- 137 An irregularitas orta ex homicidio iusto, facto in bello iusto, aut à Iudice, sit ab Episcopo dispensabilis. ibid.
- R. Probabilius: Non esse.*
- 138 An saltem Praelati Regulares possint dispensare cum suis subditis in irregularitate ista orta ex homicidio iusto, facto in bello, aut à Iudice. p. 107
ibid.
- R. Posse.*

DISPUTATIO VIII.

De irregularitate proveniente ex delicto, ob bellum iniustum. ibid.

QVÆST. I. AN omnes mutilantes, aut occidentes in bello iniusto contrahant irregularitatem ex defectu lenitatis, aut verò ex delicto. ibid.

R. Vt certum: Contrahere solum ex delicto. ibid.

2 An omnes militantes in bello iniusto, si in eo fiant mutilationes, aut homicidia, maneat irregulares, etiamsi propriis manibus sanguinem non fundant. ibid.

R. probabilius: Omnes manere irregulares. p. 108

3 An etiam omnes milites pugnantes maneat irregulares, casu quo diuiso exercitu in duas partes, vna pars committat homicidia; altera verò non. ibid.

R. Probabilius: Omnes utriusque partis manere irregulares. ibid.

4 An qui in bello iniusto seruant militantium vestimenta, & sarcinas, fiant irregulares. ibid.

R. Probabilius: Fieri. ibid.

5 An conducentes milites ad bellum iniustum, sint rei cædium, quas milites in illo admittunt, ac proinde irregulares. p. 109
ibid.

R. Probabilius: Esse.

6 An animantes, consulentes, mandantes, exhortantesve ad bellum iniustum, quamuis hi non interficiant, aut propria manu pugnent, sint irregulares, si ex hoc suo delicto mors, aut mutilatio in aduersariis sequatur. ibid.

R. Vt certum: Esse. ibid.

7 An Duces, & militum Praefecti pugnantes in bello iniusto maneat irregulares, etiamsi in eo nullæ cædes, aut mutilationes fiant. ibid.

R. Vt mihi certum: Non manere irregulares. ibid.

8 An vendentes, aut præbentes arma ad bellum iniustum, saltem dum prope instat bellum, sint irregulares, si quis in eo occidatur, aut mutiletur. ibid.

R. Vt certum: Irregulares esse. ibid.

9 An etiam sint irregulares vendentes arma ad iniustum bellum, si longo tempore ante illud inductum id faciant. ibid.

R. Probabilius: Etiam esse. ibid.

10 An item fiant irregulares, qui in bello iniusto gubernant naues, sequuta occisione, aut mutilatione alicuius. ibid.

R. Etiam esse irregulares. ibid.

11 An deinde fiant irregulares, qui in bello iniusto incutiunt timorem hostibus verbis, aut dolo bellico, si quis in eo occidatur, aut mutiletur. ibid.

R. Etiam fieri. ibid.

12 An qui obsonia deferunt ad exercitum iniuste præstantem, sint irregulares, si cædes ibi inueniantur. ibid.

R. Probabilius: Esse. ibid.

13 An incurrant irregularitatem, qui ad bellum iniustum accedunt, non animo pugnandi, sed ad pacem componendam, aut iuuandas milites in spiritualibus, si in tali bello committantur cædes. p. 110
ibid.

R. Vt certum: Non incurere.

14 An Clericus, qui interest iniusto bello, etiamsi nihil noceat aduersariis, si tamen in eo committantur aliqua cædes, sit irregularis. ibid.

R. Probabilius: Esse. ibid.

15 An militantes in bello iniusto maneat irregulares, casu quo occisiones, aut mutilationes in locis ipsorum tantum contingant. ibid.

R. Manere irregulares homicidij casualis. ibid.

16 An solus Papa possit in hac irregularitate dispensare. ibid.

R. Solum Pontificem posse, quando homicidium factum in bello iniusto est uicino uoluntarium. ibid.

DISPUTATIO IX.

De Irregularitate quæ contrahitur à Medicis, Chirurgis, & aegrotorum infirmariis. ibid.

QVÆST. I. AN Clericis Ordinibus Sacris initiatis sit iure prohibitum officium Medici, aut Chirurgi exercere, abscondendo, vel adurendo. ibid.

R. Vt certum: Esse iure prohibitum. ibid.

2 An etiam Clericis minoribus Ordinibus insignitis, sit prohibitum mederi abscondendo, vel adurendo. ibid.

R. Probabilius: Quod non. p. 111

3 An item Religiosis sit interdictum mederi abscondendo, & adurendo. ibid.

R. His item esse interdictum. ibid.

4 An omnibus Religiosis, nondum etiam Sacris Ordinibus initiatis, sit prohibitum mederi adurendo, &c. ibid.

R. Probabilius: Quod non omnibus, sed solum Sacris Ordinibus initiatis. ibid.

5 An saltem licitum sit prædictis Clericis, aut Religiosis mederi incidendo, aut urendo, causa pietatis. ibid.

R. Vt certum: Quod non. ibid.

6 An etiam sit interdictum dictis Clericis, & Religiosis artem Medicinae, aut Chirurgiæ absque incisione, & adustione exercere. ibid.

R. Probabilius: Quid non sit. p. 112

7 An laici Medici, seu Chirurgi, per incisionem, aut adustionem, aut alio quouis modo curantes incurant

Quæstionum & Resolutionum.

- currant irregularitatem, morte ægroti inde sequuta, casu quo adhibeant diligentiam sufficientem, ne mors infirmi sequatur. *ibid.*
- R. Non incurrere, casu quo ex arte operentur, &c.* *ib.*
- 8 An toties fiat irregularis Medicus, siue Chirurgus, siue sit laicus, siue Clericus, quoties ex mala curatione facta ab ipso, sequatur ægroti mors. *ibid.*
- R. Toties fieri, quoties eius mortali culpa in curando perit ægrotus aliquis.* *ibid.*
- 9 An Monachus, seu Clericus in Sacris exercens Chirurgiam per incisionem, vel adustionem, fiat irregularis, sequuta ægroti morte, etiamsi adhibeat sufficientissimam diligentiam in ea curatione. *ibid.*
- R. Equè probabiliter, Non fieri irregularem.* p. 113
- 10 An prohibitum sit Monachis & Clericis Sacris initiatis, mederi incidendo, vel adurendo, urgente necessitate, ut tempore pestis, quando non est alius qui hoc munus præstet. *ibid.*
- R. Ut certum: Quod non.* *ibid.*
- 11 An si Monachus, aut Clericus in Sacris exerceret artem Chirurgiæ incidendo, aut adurendo, extra casum necessitatis, cum ignorantia inuincibili huius prohibitionis, peccarent, & incurrerent irregularitatem, morte ægroti sequuta. p. 114
- R. Quod non.* *ibid.*
- 12 An prohibitum sit Monachis, & Clericis in Sacris per c. *Tua nos*, applicare emplastrum mollificatum, quo apostema sese aperit; aut aperite carnem caustico. *ibid.*
- R. Quod non.* *ibid.*
- 13 An venæ sectio sit Monachis, & Clericis in Sacris prohibita, per d. cap. *Tua nos, de homicid.* *ibid.*
- R. Probabilis: Quod non sit.* *ibid.*
- 14 An prohibitum sit dictis Clericis, aut Monachis consulere, aut imperare, ut alicui causa sanitatis membrum aliquod abscindatur, aut comburatur. *ibid.*
- R. Quod non sit illis hoc prohibitum.* *ibid.*
- 15 An Clericus in Sacris constitutus, seu Monachus exercens officium Medici, & Chirurgi abscindendo, vel adurendo, secundum regulam artis, membrum alicuius ægroti sanitatis causa, incurrat irregularitatem, si mors non sequatur, ex ea saltem actione. *ibid.*
- R. Quod non incurrat.* *ibid.*
- 16 An Clericus, seu Monachus adiuvans Chirur- gum, ad abscindendum membrum infectum ægroti, ob eiusdem sanitatem, incurrat irregularitatem. p. 115
- R. Non incurrere.* *ibid.*
- 17 An laicus exercens Chirurgiam, aut Medicinam secundum regulas artis, fiat irregu- laris. *ibid.*
- R. Ut certum: Non fieri, etiamsi membrum abscin- dat, &c.* *ibid.*
- 18 An ut laicus Medicus incurrat irregularitatem abscindendo, vel adurendo, aut alio modo, medendo ægroti; sit opus, ut mors eiusdem ægroti ex culpa orta ex imperitia, aut negligentia Medici, eveniat. *ibid.*
- R. Ut certum: Opus esse.* *ibid.*
- 19 An si Medicus, vel Chirurgus dubitet, vtrum eius negligentia, aut imperitia fuerit ali- quis infirmus mortuus, possit absque dis- pensatione ad Ordines promoueri. *ibid.*
- R. P. Leand. de Irregularit.*
- R. Non posse.* *ibid.*
- 20 An saltem Medicus, vel Chirurgus, qui pro- babiliter credit, nullam per imperitiam, aut negligentiam mortis causam dedisse, pos- sit absque dispensatione ad Ordines promo- ueri. p. 116
- R. Posse tunc.* *ibid.*
- 21 An incurrat irregularitatem Medicus, præben- do ægroti Medicinam, quam nescit, aut du- bitat illi profuturam. *ibid.*
- R. Incurrere, si salus infirmi non sit desperata.* *ibid.*
- 22 An maneat irregularis Medicus, qui ignorans affectum morbi alicuius, illum nihilominus curandum suscipit, & ad id medicamenta adhibet. *ibid.*
- R. Manere, si eius errore moriatur æger.* *ibid.*
- 23 An etiam maneat irregularis Medicus, qui in prædicto casu leue aliquod medicamentum præscribit, donec morbi vis innotescat: si inde ita exacerbetur morbus, ut tandem in- terimat ægrotum. *ibid.*
- R. Quod non, &c.* *ibid.*
- 24 An Medici, qui ægrotis desperatis quolibet cibos, etiam noxios, portigi permittunt, aut imperant, si inde mors sequatur, aut ac- celeretur, grauitur peccent, & fiant irregu- lares. *ibid.*
- R. Quod sic.* *ibid.*
- 25 An Medicus, qui renitens ægroti urgenti, & postulanti, noxium medicamentum præ- scribit, fiat irregularis, si inde sequatur mors. *ibid.*
- R. Fieri, si clarè videat errare ægrotum tale medica- mentum postulante, &c.* p. 117
- 26 An si Medicus, qui nec publico, nec priuato stipendio est conductus, nolit curare ægro- tum, & ob id hic moriatur, peccet morta- liter, & maneat irregularis. *ibid.*
- R. Peccare mortaliter, contra charitatem; sed non manere irregularem.* *ibid.*
- 27 An saltem si Medicus, qui publico, vel priuato stipendio conductus est, nolit aliquem ægro- tum curare, maneat irregularis, si ob id mors contingat. *ibid.*
- R. Equè probabiliter: Non manere irregularem, licet contra iustitiam peccet, &c.* *ibid.*
- 28 An peccent, & sint irregulares Medici, Aromati- tarij, & Pharmacopolæ, qui medicamenta corrupta, aut supposititia præscribunt, aut præbent, ex quibus ægroti mors subsequi- tur. p. 118
- R. Ut certum: Et peccare mortaliter, & esse irregu- lares.* *ibid.*
- 29 An etiam manserint irregulares Medici, casu quo optima, & propria medicamenta præ- scripserint; Aromatarij tamen aliquid no- xium intermiscuerint, ex quo mors fuit se- quuta. *ibid.*
- R. Ut certum: Tunc non Medicos, sed solos Aromati- tarios mansisse irregulares.* *ibid.*
- 30 An maneat irregularis infirmorum Custos, seu seruator, qui contra prohibitionem Medici dat aliquam Medicinam, seu potionem ægroti, ex qua sequitur, aut notabiliter ac- celeratur eius mors. *ibid.*
- R. Ut certum: Esse irregularem.* *ibid.*
- 31 An etiam maneat irregularis dictus infirmarius, si bona fide, aut ignorantia det aliquid ægroti, ex quo sequuta, aut nimis accele- rata fuit eius mors. *ibid.*
- R. Nec manere, casu quo talis fuerit eius bona fides, aut*

Index Tractatum, Disputationum,

- aut ignorantia, quæ à gravi culpa excusari infir-*
marius. ibid.
- 32 An maneat irregularis infirmarius, qui dat
ægotanti aliquid ex quo parum acceleratur
mors. ibid.
- R. Probabilis: Non manere.*
- 33 An qui ægotum agonizantem zelo pietatis,
& compassionis adductus, in aliud latus ver-
tit, vt citius moriatur, fiat irregularis, morte
sequuta. ibid.
- R. Vt certum: Fieri irregularem, nisi aliàs inaduer-
tentia, aut ignorantia à gravi culpa excusaret.* ibid.
- 34 An etiam manserit irregularis Sacerdos, qui
suo consilio fecit, vt alij ægrum iacentem in
via conspicuum erigerent, & dum ab illis su-
stolleretur, mortuus est. p. 119
ibid.
- R. Vt certum: Non mansisse irregularem.*
- 35 An maneat irregularis ille qui bona fide, & in-
tentione revolvit infirmum, exhibet cibum,
& potum, & facit similia, ex quibus accele-
ratur eius mors, vel quia eo motu suffocatur,
vel frangitur apostema, vel anhelitus impedi-
tur, &c. ibid.
- R. Vt certum: Non manere irregularem.*
- 36 An si quis ad iram pronocet ægrum, aut ad tri-
stitiam excitet, vel sinat è lecto surgere, vel
domo exire, aut circa fenestram stare, fiat
irregularis, si inde sequatur, aut acceleretur
mors. ibid.
- R. Fieri, si in his actionibus notabilis negligentia, &c.
inueniatur: secus aliàs.* ibid.
- 37 An censendus sit irregularis infirmarius, casu
quo dubitet, an ex imprudentia suæ actionis
mors ægri contigerit. ibid.
- R. Quod in hoc casu consulatur Medicus, &c.* ibid.
- 38 An in hac irregularitate possit etiam dispen-
sare Episcopus. ibid.
- R. Possè.* ibid.
- 39 An etiam Commissarius Cruciatæ possit in hac
irregularitate dispensare. p. 120
ibid.
- R. Possè.*

DISPUTATIO X.

De Irregularitate orta ex homicidio voluntario iniusto directè volito. ibid.

- QVÆST. I. **Q**uotuplex sit homicidium. ibid.
- R. Quod duplex, iustum videlicet,
& iniustum.* ibid.
- 2 An, quid, & quotuplex sit homicidium volun-
tarium. ibid.
- R. Quod homicidium voluntarium est illud, quod in se
vel in sua causa proximè est volitum. Estque duplex,
vnum voluntarium directè, alterum indirectè.* ibid.
- 3 An homicidium voluntarium iniustum inducat
irregularitatem. ibid.
- R. Vt quid certissimum: Inducere.* ibid.
- 4 An vt homicidium inducat irregularitatem, de-
beat esse factum contra iustitiam, contra quin-
tum Decalogi præceptum. ibid.
- R. Quod sic.* ibid.
- 5 An ex homicidio voluntario omnino occulto
nascatur irregularitas. ibid.
- R. Vt quid certissimum: Nasci.* p. 121
ibid.
- 6 An irregularitas incurratur ob homicidium so-
lum attentatum. ibid.
- R. Vt longè multò probabilius: Quod non.* ibid.
- 7 An etiam ex iniusta, & voluntaria membri mu-
tilatione oriatur irregularitas. ibid.
- R. Vt certum: Oriri.* ibid.

- 8 An irregularitas, quæ oritur ex mutilatione, sit
eadem cum ea, quæ oritur ex homicidio, aut
quædam eius extensio. ibid.
- R. Quod non sit.* ibid.
- 9 An omnia, quæ iura disponunt circa irregulari-
tatem homicidij voluntarij, sint extendenda ad
irregularitatem mutilationis voluntariæ. p. 122
ibid.
- R. Vt certum: Quod non.* ibid.
- 10 An saltem omnia, quæ iura disponunt circa
irregularitatem mutilationis, debeant extendi
ad irregularitatem homicidij. ibid.
- R. Debere extendi quidquid rigorosum est impostum
mutilationi, non illud quod poenam minuit.* ibid.
- 11 An ad homicidium directè voluntarium com-
mittendum, cuius irregularitas soli Papæ est
reservata, sit opus vt illud deliberato animo,
inito consilio, ac ex proposito fiat. ibid.
- R. Probabilis: Opus esse.* ibid.
- 12 An si quis in rixa inopinata subito occidat
alium, iudicandus reus sit homicidij voluntarij.
p. 123
ibid.
- R. Probabiliter: Quod non.* ibid.
- 13 An non solum physicus homicida volunta-
rius, sed etiam omnes ad homicidium volunta-
rium cooperantes, irregularitatem homicidij
voluntarij incurrant. ibid.
- R. Omnes incurrere: si positivè cooperentur.* ibid.

**§. I. De mandante homicidium, & ratum
illud habente.** ibid.

- 14 An mandans homicidium expressè, reus sit ho-
micidij, & consequenter irregularis. p. 124
ibid.
- R. Vt certum: Quod sic.* ibid.
- 15 An mandans homicidium tacitè, & implicitè, sit
etiam irregularis. ibid.
- R. Quod non, nisi casu, quo postiva aliqua actione
concurrat.* ibid.
- 16 An Pater, aut dominus maneant irregulares, si
filio, aut famulo dicant: *Domum non redeatis,
donec aliquid novi de vobis audiamus.* ibid.
- R. Manere, si illi verbis Patris auditis, occidans ali-
quem.* ibid.
- 17 An etiam fiant irregulares Pater, aut dominus,
casu quo dicant filio, aut seruo hæc verba:
*Cave ne occidas Petrum, qui mihi iniuriam intulit,
non tamen reuertaris domum, donec aliquid
novi de te audiamus.* p. 125
ibid.
- R. Probabilis: Manere etiam, sequuto homicidio.*
- 18 An mandans alicui, vt aliquem verberet, aut
percutiat illicitè, & expressè prohibeat, ne oc-
cidat, vel mutilet, irregularis fiat, si mandata-
rius excedens mandatum, verberando alterum
occidat. ibid.
- R. Probabilis: Fieri irregularem, casu quo manda-
rit verberare graviter: non si leniter.* ibid.
- 19 An præfatum homicidium, quod committit
mandans, sit directè, vel indirectè voluntarium,
aut potius casuale. ibid.
- R. Probabilis: Esse casuale.* ibid.
- 20 An iudex dicens militibus: *Ite, & adducite
mihi talem, vel talem, vivum, aut mortuum, si
milites eum occidant, aut mutilent, irregularis
efficiatur.* ibid.
- R. Effici irregularem.* ibid.
- 21 An maneat irregularis, qui mandat fieri homi-
cidium ei, qui aliàs erat facturus. p. 126
ibid.
- R. Probabilis: Manere.*
- 22 An mandans aliquem occidi, vel mutilari, irre-
gularitatem ex homicidio voluntario contra-
hat, si ipsemct mandatarius occidatur. ibid.
- R. Longè*

Quæstionum, & Resolutionum.

- R. Longè probabilis: Quod non.* ibid.
- 23 An in præassignato casu incurrat mandans irregularitatem ortam saltem ex homicidio casuali. ibid.
- R. Equè probabilis: Nec hanc incurrere.* ibid.
- 24 An mandans homicidium excusetur ab irregularitate, si ante patratum homicidium mandatum reuocet. ibid.
- R. Vt certum: Excusari.* ibid.
- 25 An vt mandans homicidium excusetur ab irregularitate, teneatur non solum reuocare mandatum, & talem reuocationem intimare mandatario; sed etiam monere occidendum, vt caueat. ibid.
- R. Probabilis, teneri mandantem in hoc casu, ex charitate, vel ex iustitia ad monendum etiam occidendum: sed non incurrere irregularitatem, etiam si hanc monitionem omittat.* ibid.
- 26 An mandans homicidium sit irregularis, si pace iam inita cum occidendo, Mandatarius illum occidat. p. 128
- R. Non incurrere, casu quo Mandatarius, in itinere esse ante homicidium cognoscat.* ibid.
- 27 An mandans sit irregularis casu, quo non possit monere mandatarium de non occidendo proximo, eo quod longè distet, aut proximum, qui tale periculum patitur, puta infantem, cuius abortum fieri manlauit matri. ibid.
- R. Longè probabilis: Irregularem esse.* ibid.
- 28 An mandans homicidium fiat irregularis, si mandatarius non statim, sed diu, nempe post duos, vel plures annos, homicidium committat. ibid.
- R. Longè probabilis: Irregularem fieri.* ibid.
- 29 An sit irregularis, qui mandat alicui, vt occidat aliquem, si Mandatarius à principio nolit acceptare mandatum, postea tamen, mutata sententia, acceptat illud, & exequitur. p. 129
- R. Esse irregularem, si non reuocaris mandatum.* ibid.
- 30 An etiam sit irregularis ille, qui mandauit alicui, vt occideret aliquem nocte; mandatarius verò occidit illum meridie. ibid.
- R. Etiam esse irregularem.* ibid.
- 31 An maneat irregularis ille, qui mandauit occidere equum Petri, & mandatarius putans mandari occisionem ipsius Petri, illum occidit. ibid.
- R. Non manere.* ibid.
- 32 An etiam sit irregularis ille, qui mandauit homicidium fieri, & voluntate mutata, reuocationem Mandatario per nuntium misit, qui tamen non intimaui ei. ibid.
- R. Longè probabilis: Esse etiam irregularem.* ibid.
- 33 An mandans homicidium sit item irregularis, casu, quo Mandatarius reuocationem mandati accipiat, sed postea innuincibiliter reuocationis oblitus, homicidium commisit. ibid.
- R. Probabilis: Non esse in hoc casu irregularem.* ibid.
- 34 An si quis homicidium non suo nomine factum approbet, irregularitatem incurrat. p. 130
- R. Vt certum: Quod non.* ibid.
- 35 An saltem incurrat irregularitatem, qui homicidium suo nomine factum, ratum postea habet. ibid.
- R. Probabilis: Nec hanc incurrere irregularitatem.* ibid.
- 36 An ad minus maneat irregularis, qui ratum, & gratum habet, ac probat homicidium à seipso ignoranter, aut inculpabiliter commissum. ibid.
- R. Probabilis: Nec adhuc hunc manere irregularem.* ibid.
- 37 An ad minus tandem fiat irregularis, qui ratum habet homicidium, quod coram illo, & suo nomine patrat. ibid.
- R. Fieri irregularem, si approbet tale homicidium aliquo signo exteriori, aut nutu: secus alias.* ibid.

§. II. De consulente homicidium.

- 38 An qui consulit homicidium illi, qui paratus non erat ad illud patrandum, fiat irregularis, sequuto effectu. p. 131
- R. Vt certum: Fieri.* ibid.
- 39 An etiam fiat irregularis consulens homicidium illi, qui iam paratus erat ad occidendum. ibid.
- R. Quod non, absolute loquendo.* ibid.
- 40 An saltem fiat irregularis ille, qui consulit cuidam, qui iam determinatus erat, Petrum occidere, sed ex dicto consilio citius occidit. ibid.
- R. Probabilis: Irregularem fieri, nisi alias dicta mortis acceleratio leuis admodum sit.* ibid.
- 41 An consulens homicidium ficto animo, sit irregularis. ibid.
- R. Esse irregularem, sequuto effectu.* p. 132
- 42 An censendus sit irregularis, qui dubitat, an suum consilium influxerit in homicidium re vera commissum. ibid.
- R. Quod sit.* ibid.
- 43 An consulens homicidium maneat irregularis, si consulens non statim, sed post multos dies occidat. ibid.
- R. Longè multo probabilis: Manere irregularem.* ibid.
- 44 An consulens alteri, vt occidat aliquem, maneat irregularis, casu quo is, cui datum est consilium occidatur. p. 133
- R. Equè probabiliter: Non manere.* ibid.
- 45 An consulens homicidium euitet irregularitatem, si ante factum homicidium, consilium datum reuocet, idque manifestet ei, cui consilium dedit. ibid.
- R. Probabilis: Non euitare, casu quo qui accepit consilium motus rationibus à consulente propositis, homicidium commiserit, &c. secus alias.* ibid.
- 46 An qui consuluit homicidium cuiusdam Clerici, & postea seruo tale consilium reuocauit, manserit nihilominus excommunicatus, & irregularis, & obligatus ad restitutionem, sequuto homicidio. ibid.
- R. Probabilis: Mansisse excommunicatum, irregularem, & obnoxium restitutioni, si consilium reuocatum adhuc in homicidium influxerit.* p. 134
- 47 An sit irregularis consulens abortum factus animati, si postea, reuocato consilio, non possit feminam ad id persuasam, remouere ab abortu procurando. ibid.
- R. Probabilis: Esse irregularem.* ibid.
- 48 An qui consuluit homicidium, & reuocauit illud, ac bona fide credidit, id sufficere, vt occisio non sequeretur, maneat nihilominus irregularis, si homicidium subsequatur. ibid.
- R. Longè probabilis: Manere irregularem.* ibid.
- 49 An præbens consilium pium, ex quo præter intentionem homicidium sequitur, irregularitatem incurrat. ibid.
- R. Vt certum: Quod non.* ibid.
- 50 An consulens alteri, vt pro fide Christi, aut pro Ecclesia se morti exponat, fiat irregularis, morte consulti sequuta. ibid.
- R. Vt certum: Quod non.* ibid.
- 51 An etiam vitet irregularitatem, qui consulit alteri, vt se pro bono publico, aut pro defendenda

Index Tractatum, Disputationum,

- denda Patria, periculo mortis exponat, si inde mors consulti sequatur. *ibid.*
- R. *Etiam vitare.* *ibid.*
- 52 An consulens alteri, ne hostem fugiat, eo quod existimet hostem, qui eum insequitur, ob suam presentiam eum non occisurum, irregularis maneat, si exinde consultus occidatur. *ibid.*
- R. *Non manere, si consulens id probabiliter existimari.* *ibid.*
- 53 An qui transenti fluvium rapacissimum jumento debili consulit, ut descendat, ut sic melius illud pertranscat, fiat irregularis, si exinde descendens submergatur. *ibid.*
- R. *Non fieri.* *ibid.*
- 54 An qui parato occidere Clericum adulterum consulit, ut potius mutilet, maneat irregularis, si mutilatum faciat. *p. 136*
- R. *Probabilis: Non manere.* *ibid.*
- 55 An maneat irregularis qui consulit alicui, ut bona sua tueatur, ac defendat, si consultus ob id se exponat periculo, & occumbat. *ibid.*
- R. *Probabilis: Non manere, si bona sint magni momenti.* *ibid.*
- 56 An qui consulit alteri aliquod crimen, v.g. furtum, ex quo scit illum morte puniendum, fiat irregularis. *ibid.*
- R. *Probabilis: Non fieri irregularem, nisi consilium dictum dedisset animo ut consultus occideretur.* *ib.*
- 57 An Confessarius, qui consulit poenitenti fateri crimen dignum morte, si iuridice interrogatur, sit irregularis, sequuta poenitentis morte. *p. 137*
- R. *Non esse irregularem, casu quo poenitens teneatur crimen fateri, secus alias.* *ibid.*
- 58 An sit irregularis qui consulit homicidium alicui, qui alias illud esset commissurus, absque consilio tali. *ibid.*
- R. *Non esse, si consultus nullo modo fuit motus ad occidendum ob consilium consulentis, secus alias.* *ib.*
- §. III. De Auxiliante, aut cooperante ad homicidium.
- 59 An Auxiliantes, & cooperantes ad homicidium, vel mutilationem, sint sequuto effectu, irregulares. *ibid.*
- R. *Ut quid certum: Esse.* *ibid.*
- 60 An quando plures de communi consensu vnum aliquem aggressi sunt, & aggressus vnicuique vulneri perit, omnes maneat irregulares. *ibid.*
- R. *Ut certum: Omnes manere.* *ibid.*
- 61 An etiam omnes maneat irregulares, quando plures, non premissio consilio, aut consensu, sed in rixa subito contingenti, omnes inuolantur in vnum, & vulnerant Petrum, & solum vnum vulnus fuit lethale; nescitur tamen a quo fuerit inflictum. *p. 138*
- R. *Ut certum: Omnes esse irregulares, si omnes dubitant, an vulnus illud intulerint.* *ibid.*
- 62 An etiam in dicto casu sint omnes irregulares, dato quod constet quis illud vulnus lethale, ex quo percussus est mortuus, intulerit. *ibid.*
- R. *In praxi, omnes censendos esse irregulares, &c.* *p. 139*
- 63 An qui scienter associat euntem ad occidendum aliquem, animo solum defendendi eum (si opus fuerit) ne succumbat: maneat irregularis si associatus occidat. *ibid.*
- R. *Quod sic.* *ibid.*
- 64 An saltem sit immunis ab irregularitate, si Associates sit Pater, vel Filius, vel valde amicus eius, qui ad occidendum aliquem exit, si hic contrarium occidat. *ibid.*
- R. *Probabilis: Non esse immunem.* *ibid.*
- 65 An quando plures vulnera inflixerunt, quorum singula non sunt ex se lethalia, sed tamen simul sumpta, sunt causa sufficiens mortis, omnes, & singuli incurrant irregularitatem. *ibid.*
- R. *Ut certum: Omnes incurrere.* *ibid.*
- 66 An quando plures inhabitantes in aliqua domo, nec ex dolo, aut malitia, nec ex mutua cooperatione, sed ex aliqua leuitate, & negligentia lapides singulos projecerunt, vno tamen lapide percussus obiit quis, an inquam, omnes sint irregulares. *p. 140*
- R. *Probabilis: Nullum esse irregulares.* *ibid.*
- 67 An si quis animo latronem occidendi, non lethaliter, sed leuiter percussit, sed deinde alij, neque vocati, neque incitati a primo percussore, lethaliter percusserunt, omnes maneat irregulares. *ibid.*
- R. *Longè probabilis: Non primum, sed solum ultimos percussores manere irregulares.* *ibid.*
- 68 An etiam è contra, quando quis primò lethaliter percussit aliquem, ceteri verò aduenienter leuiter solum percusserunt, primus percussor tantum irregularis sit. *ibid.*
- R. *Probabilis: Ceteros etiam manere, nisi aliàs vulnera ab iis infl. Etia sint leuissima, &c.* *ibid.*
- 69 An quando primus aliquem lethaliter percussit, & ceteri aduenientes (nullo habito consilio, aut cooperatione) etiam lethaliter percusserunt, omnes maneat, sequuta percussi morte, irregulares. *p. 141*
- R. *Probabilis: Omnes manere, si post aliquod tempus obierit percussus; si verò statim, primum percussorem non manere, sed secundos solum.* *ibid.*
- 70 An omnes censendi sint irregulares, casu quo posterius lethaliter vulnerantes occurrunt innitati a primo, qui tantum leuiter vulneravit. *ibid.*
- R. *Ut certum: Omnes manere.* *ibid.*
- 71 An fiat irregularis ille, qui rixam iniustam habens cum alio admonet amicos, famulos, & consanguineos accurrentes in sui auxilium, ne quid mali illi inferant, si hi nihilominus occidant eum, aut mutilent. *ibid.*
- R. *Probabilis: Quod non.* *p. 142*
- 72 An qui vulneravit lethaliter aliquem, quem domus corruens interemit, maneat irregularis. *ibid.*
- R. *Ut certum mihi: Non manere.* *ibid.*
- 73 An maneat irregularis ille, qui leui vulnere aliquem percussit, & percussus incidens in saxa, vel flumen, mortuus est. *ibid.*
- R. *Etiam ut certum: Manere irregularem, saltem ex homicidio casuali.* *ibid.*
- 74 An qui sagittam, aut gladium de vulnere alicuius extrahit, fiat irregularis, si ob id vulneratus citius pereat. *ibid.*
- R. *Probabilis: Fieri irregularem, si non extrahat cautè, & secundum regulas artis, secus alias.* *ibid.*
- 75 An censeri debeat irregularis ille, qui dubitat, an ex vulnere graui, vel leui a se illato, vulneratus obierit. *ibid.*
- R. *Ut certum: Censeri debere.* *ibid.*
- 76 An casu, quo vulnus illatum alicui leue fuit, incuria tamen Medicorum, aut propria intemperantia, aut alia quapiam accedente causa vulneratus obiit, habendus sit irregularis, qui ipsum ita leniter vulneravit. *p. 143*
- R. *Probabilis: Quod non sit habendus.* *ibid.*

Quæstionum, & Resolutionum.

- 77 An saltem maneat irregularis, si vulnus, quod intulit fuit graue, aut lethale, etiam si percussus ex malo regimine, aut ex impericia, aut negligentia Medici, aut Chirurgi moriatur, ibid.
- R. Probabilius: *Adhuc non manere irregularem.* ib.
- 78 An qui leuiter vulnerauit, fiat irregularis, si ex eo vulnere percussus pereat, eo quod non potuit inueniri Chirurgus, aut medicamen ad manum. p. 144
- R. *Vt certum: Irregularem fieri.* ibid.
- 79 An item fiat irregularis qui percussit leuiter, si mors non sequatur præcisè ratione vuneris, eo quod non fuit mortale, sed ratione febris, aut alterius infirmitatis inde proeuentis. ibid.
- R. *Irregularem fieri, si præcisè ex vulnere febris proeuerit: secus si ex alia causa.* ibid.
- 80 An si vulneratus ex vulnere non lethali semel conualuit, & postea in morbum recidit, & tandem obiit; immunis maneat vulnerans ab irregularitate, & aliis obligationibus homicidij. ibid.
- R. *Immunis manere.* ibid.
- 81 An si vulneratus surgat è lecto, triduo iam transacto post acceptum vulnus, præsumatur ex vulnere decessisse, si postea deccdat. ibid.
- R. *Melius, quod ad sciendum de hoc casu iudicium, non sit præcisè attendendum ad tempus, &c. sed ad alia, &c.* p. 145
- 82 An præbens arma alicui, quem suspicatur ea emere, aut petere ad iustam occisionem Petri, sit irregularis, occisione sequuta. ibid.
- R. *Æquè probabiliter: Non esse, nisi aliàs ex intentione homicidij parandi arma præbeat.* ibid.
- 83 An saltem maneat irregularis, si præbeat arma petenti illa in subitanea rixa, aut in procinctu cædis. ibid.
- R. *Manere irregularem, nisi aliàs non nisi magno suo damno arma denegare possit.* ibid.
- 84 An si quis tradat arma Caio ad occidendum Titium, fiat irregularis, si Caius occidat Titium aliis armis. ibid.
- R. *Non fieri, nisi aliàs Caius illis armis factus sit animosior, &c.* ibid.
- 85 An qui ad iniustè comburendum aliquem vim ignem admouet, aut extruit focum, sit irregularis. ibid.
- R. *Quod sic.* ibid.
- §. II. De impediente homicidium.**
- 86 An incutrat irregularitatem, qui non impedit homicidium iniustum, si ad id nec ex charitate, nec ex iustitia, nec alio titulo teneatur. p. 146
- R. *Vt certum: Quod non.* ibid.
- 87 An qui voluntariè non impedit iniustum homicidium, quando non ex iustitia, sed ex sola charitate illud impedit teuetur, incurrat irregularitatem. ibid.
- R. *Probabilius: Non incurrere.* ibid.
- 88 An saltem qui tenetur ex iustitia impedire homicidium, & non impedit, cum commodè possit, fiat irregularis. ibid.
- R. *Probabiliter: Nec hunc fieri irregularem, si id faciat per puram, & simplicem omissionem, &c.* ibid.
- 89 An Gubernatores, Iudices, & alij Prælati, qui ex iustitia tenentur impedire homicidium iniustum, incurrant irregularitatem, si non impediant quando commodè possunt. p. 147
- R. *Probabilius: Non incurrere, si id faciant pure, & simpliciter permittendo.* ibid.
- 90 An Procurator, & Advocatus, qui dolosè assumptum rei patrocinium deserunt, sint irregulares, si reus ob desertionem damnetur ad mortem. ibid.
- R. *Probabiliter: Nec esse irregulares.* ibid.
- 91 An fiat irregularis, qui sciens mulierem quæ ex ipso concepit, abortum ætus animati procurare, tacet, & non impedit. ibid.
- R. *Probabiliter: Minime fieri irregularem.* ibid.
- 92 An Medicus qui omittit curare aegrotum, id moritur, incurrat irregularitatem. p. 148
- R. *Probabiliter: Non incurrere.* ibid.
- 93 An si quis volenti defendere alium ex charitate, persuadet ne defendat eum, fiat irregularis, si ex illa non defensione sequatur homicidium. ibid.
- R. *Probabiliter: Non fieri.* ibid.
- 94 An saltem fiat irregularis, si volenti defendere ex iustitia alium ab occisione, id ei dissuadeat per vim, aut fraudem. ibid.
- R. *Probabiliter: Non hunc fieri irregularem.* p. 149
- 95 An qui dolosè dissuadet dimitti volenti pascere egenum, ne pascat, & Medico inueniet, & volenti reuelare homicidij tractatum, ne reuelaret, fiat irregularis, sequuto homicidio. ibid.
- R. *Probabiliter: Quod non.* ibid.
- 96 An qui aquis immerso funem, ramum, aut scapham, quibus saluati possent, subtrahit, fiat irregularis. ibid.
- R. *Vt certum: Fieri.* p. 150
- 97 An etiam fiat irregularis, qui videns alium immersum flumine, non adiuuat suo fune, scapha, &c. ibid.
- R. *Probabiliter: Hunc non fieri.* ibid.
- 98 An irregularis fiat ille, qui præsens fuit tractatui habito super occidendo eius inimicum ab eius consanguineis, vel seruis, & tamen tacuit. ibid.
- R. *Probabilius: Non fieri irregularem, saltem in foro interno.* ibid.
- 99 An etiam sit ab irregularitate liber, qui alium non defendit, sed gaudet de illius nece, atque riuu, aliòve signo id testatur. ibid.
- R. *Etiam esse liberum: nisi aliàs, &c.* ibid.
- 100 An maneat irregularis, qui cæco pontem transenti tabulam aliquam subtrahit, vnde ille submergitur. ibid.
- R. *Manere.* ibid.
- 101 An fiat irregularis, qui fores domus suæ occludit fugienti insequentes aduersarios, vt facilius, aut citius occidatur. ibid.
- R. *Vt certum: Fieri.* ibid.
- 102 An si quis noctu per loca periculosa cum lumine incedat, si illius lumen aliquis dolosè extinguat, illeque præceps irruat, fiat irregularis. ibid.
- R. *Vt certum: Fieri.* ibid.
- 103 An Episcopus possit dispensare in irregularitate orta ex huiusmodi homicidio directè voluntario. p. 151
- R. *Vt certum: Quod non.* ibid.

DISPUTATIO II.

De Irregularitate ex abortu. ibid.

QVÆST. I. AN sit licitum procurare abortum factus nondum animati, ad tuendam famam, vel honorem alicuius puellæ prægnantis. ibid.

R. *Vt*

Index Tractatum, Disputationum,

- R. Vi certum, contra nonnullos, non esse licitum.* *ibid.*
- 2 An saltem sit licitum procurare directe abortum (quando aliud non sup-erstit remedium) pro salute matris, si foetus nondum sit animatus. *ibid.*
- R. Probabilius: Nec id est licitum.* *ibid.*
- 3 An ad minus sit licitum in praefatis casibus procurare indirecte, si foetus nondum animatus, quando aliquod remedium, quod tendat ad sanitatem, & vitam matris desiderat. *ibid.*
- Esse licitum, casu quo tale remedium sit utile ad vitam matris, &c.* *p. 152*
- 4 An etiam post foetus animationem liceat, attentato Ordine solius naturae, sumere, & applicare remedium, quod per se, & directe tendat ad sanitatem matris, quamvis per accidens sequatur foetus occisio. *ibid.*
- R. Esse licitum, Ordine naturae attentato.* *ibid.*
- 5 An etiam attentato Ordine gratiae, sit licitum matri uti praedicto remedio, cum avertit probabile periculum morandi foetus, quamvis per accidens. *ibid.*
- R. Probabiliter: Esse licitum, nisi alias, &c.* *ibid.*
- 6 An masculus animam rationalem accipiat die quadragesimo à conceptione. *ibid.*
- R. Probabiliter: Nichil certi affirmari posse.* *p. 153*
- 7 An etiam foemellae animantur eodem tempore, quo animantur masculi. *ibid.*
- R. Contra nonnullos, quod non.* *ibid.*
- 8 An qui causat abortum foetus inanimati, sit irregularis. *ibid.*
- R. Iam ut certum: Quod non.* *ibid.*
- 9 An saltem sit irregularis, qui abortum animatum causat. *ibid.*
- R. Ut quid certissimum: Esse.* *ibid.*
- 10 An qui abortum causavit, sit irregularis casu quo sit dubium, an foetus sit animatus. *p. 154*
- R. Probabiliter: Esse irregularem.* *ibid.*
- 11 An in dubio, an foetus sit masculus, vel foemina, praesumi debeat masculus, & iuxta dicta reputari irregularis, qui causavit abortum, si hoc fecit post quadragesimum diem à conceptione. *ibid.*
- R. Praesumi debere masculum.* *ibid.*
- 12 An qui causam dedit abortui foetus inanimati, maneat irregularis, si mater inde pereat. *ibid.*
- R. Ut certum: Manere, nisi ignoravit illum excuset.* *ibid.*
- 13 An saltans obscenè cum muliere praegnan- te, sit irregularis, si ex hoc sequatur abortus foetus animati. *ibid.*
- R. Probabiliter: Esse, si saltatio valde fuerit immoderata, &c.* *p. 155*
- 14 An sit irregularis Monachus, aut Clericus ludens, etiam modestè, cum muliere grauida, si inde abortus animatus contingat. *ibid.*
- R. Non esse, nisi alias, &c.* *ibid.*
- 15 An maneat irregulares iuvenes, qui lasciuientes, crepitu alicuius vesicae foeminae praegnan- ti illudunt, & abortire faciunt. *ibid.*
- R. Manere, si dolo malo id fecerint, &c.* *ibid.*
- 16 An fiat irregularis, qui utitur copula mulieris grauidae, si inde mors foetus animati sequatur. *ibid.*
- R. Probabiliter: Fieri, si ex indebita cautione mortaliter culpabili abortus euenerit.* *ibid.*
- 17 An adulter, qui facit intrare praegnantem per loca periculosa, ut per tectum, aut fenestram domus, & illa mortua est, vel abortiuit, maneat irregularis. *ibid.*
- R. Probabiliter: Quod non, nisi alias id vi obtine-*

- rit, &c.* *ibid.*
- 18 An qui dat foeminae venenum sterilitatis, ne concipiat, aut viro, ne possit generare, incurrat irregularitatem. *p. 156*
- R. Ut certum: Iam non incurrere.* *ibid.*
- 19 An Praelati Regulares possint hodie dispensare cum subditis in irregularitate contracta ex occisione oculi foetus animati. *ibid.*
- R. Probabiliter: Possè.* *ibid.*
- 20 An etiam si talis irregularitas sit contracta ex publica occisione foetus animati, sit dispensabilis à praefatis Religionum Praelatis. *ibid.*
- R. Probabiliter: Quod sic.* *ibid.*
- 21 An Episcopus possit dispensare in irregularitate orta ex occisione foetus animati. *ibid.*
- R. Non posse, si talis occisio fuerit directe voluntaria, & consulte intentata: secus si fuerit casualis, & occulta.* *ibid.*

DISPUTATIO XII.

De Irregularitate orta ex homicidio facto in defensionem propriae, & alienae vitae. *ibid.*

- QVÆST. I.** **A**N laicus qui occidit inuasorem iustum pro tuenda propria vita, peccatum committat, & irregularitatem contrahat. *ibid.*
- R. Tanquam certissimum: Nec peccatum committere, nec irregularitatem contrahere.* *p. 157*
- 2 An etiam Clericus, vel Monachus excusetur ab irregularitate, si committat homicidium defendendo se cum moderamine inculpatae tutelae. *ibid.*
- R. Iam ut certum: Etiam excusari.* *ibid.*
- 3 In quo consistat defensio inculpata, seu quod idem est, moderamen inculpatae tutelae, conditio necessaria, ut occisio iniusti aggressoris sit licita, & libera ab irregularitate. *ibid.*
- R. Consistere in hoc, quod aggressus sit constitutus in tanta necessitate, qua neque fuga non ignominiosa, nec clamore, &c. se ipsam defendere possit, nisi interficiendo.* *ibid.*
- 4 An maneat irregularis, si aliquis iniustus à Ministris iustitiae illos occidat. *ibid.*
- R. Probabiliter: Non manere, si iniuste veniunt illum interficere, &c.* *ibid.*
- 5 An etiam sint immunes ab irregularitate filij, subditi, serui, & vasalli occidentes Parentes, Superiores, Dominos, & Principes cum moderamine inculpatae tutelae, quando iniuste inuaduntur ab his. *p. 158*
- R. Etiam esse immunes.* *ibid.*
- 6 An fiat irregularis qui cum moderata defensione occidit iniustum inuasorem, sciens illum esse in mortali, & in eo moriturum. *ibid.*
- R. Ut ferè certum: Quod non fiat.* *ibid.*
- 7 An inuasus, qui potest se iuste defendere occidendo iniustum inuasorem, peccet mortaliter, si id non faciat. *ibid.*
- R. Probabiliter: Non peccare, regulariter loquendo.* *ibid.*
- 8 An saltem in aliquibus casibus teneatur inuasus occidere inuasorem iniustum. *ibid.*
- R. Ut certum: Teneri, & sub mort. in tribus, &c.* *ibid.*
- 9 An euadat irregularitatem, qui debito moderamine se defendens, directe vult, & intendit mortem iniusti aggressoris, eamque exequitur. *p. 159*
- R. Ut longè probabiliter: Quod euadat.* *ibid.*
- 10 An fiat irregularis, qui ieruato moderamine inculpatae tutelae, occidit alium ad vitandam in

Quæstionum, & Resolutionum.

- in se mutilationem membri. *ibid.*
- R. Ut ferè certum: Non fieri.** *ibid.*
- 11 An saltem fiat irregularis, qui occidit iniustum inuasorem, vt se tueatur à graui vulnere ab illo infligendo. *p. 160*
- R. Ut ferè certum: Nec istum fieri irregularem.** *ib.*
- 12 An ad minus fiat irregularis, qui occidit iniustum inuasorem, ne turpiter ab illo deformatur. *ibid.*
- R. Probabilius: Nec in hoc euentu irregularem fieri.** *ibid.*
- 13 An sit irregularis qui cum moderamine inculpatae tutelæ, ad sui defensionem occidit inuasorem, si id etiam exequatur ex odio. *ibid.*
- R. Longè probabilius: Non esse.** *ibid.*
- 14 An sit irregularis, qui occidit inuasorem innocentem: v. g. puerum, vel amentem, vel phreneticum; qui stricto ensè ipsum impetit, & nisi illum præueniat, omnino eum confodiet. *ibid.*
- R. Ut certum: Non esse irregularem.** *ibid.*
- 15 An maneat irregularis qui fugiens hostem, & non valens euadere, nisi per angustum iter, proterit infantem, aut claudum illi occurrentem. *ibid.*
- R. Ut longè probabilius: Quod non maneat.** *ibid.*
- 16 An etiam irregularitatem fugeret, qui interficeret amentem, vel phreneticum se inuadentem, si aliunde illi constaret, eum esse in mortali, à quo post amentiam, vel phrenesim poterit reingere. *p. 161*
- R. Non effugere irregularitatem, nisi aliàs inuasus esset etiam in mortali.** *ibid.*
- 17 An maneat irregularis inuasus, qui potentioribus armis occidit suum iniustum inuasorem. *ibid.*
- R. Ut longè probabilius: Non manere.** *ibid.*
- 18 An saltem sit irregularis, qui ob defensionem vitæ suæ aut honoris, occidit aggressorem venientem contra ipsum, sine aliquo genere armorum, sed tantum manu vacua, minans eum suffocare, aut alapam præbere. *ibid.*
- R. Probabilius longè: Nec in hoc casu esse irregularem.** *ibid.*
- 19 An quando inuasor actu non inuadit alium, est tamen in actu proximo ad illum inuadendum, possit hic licitè, & absque periculo irregularitatis, inuasorem morte præuenire. *p. 162*
- R. Ut longè probabilius: Possè, si aliter inuasus periculum euadere non possit.** *ibid.*
- 20 An ex eo solum quod aggressor veniat, & accedat cum armis contra aliquem, verisimiliter causa offendendi, possit aggressus licitè, & sine irregularitatis nota eum occidere. *ibid.*
- R. Ut longè probabilius: Possè.** *ibid.*
- 21 An qui porrigit venenum ei, qui sibi illud parauit, maneat irregularis, morte istius sequuta. *ibid.*
- R. Non manere, si aliter periculum in quo est constitutus, vitare non potest.** *ibid.*
- 22 An sine incursione irregularitatis possim ego occidere illum, qui actu mandat, & suadet famulo, vel sicario, vt me occidat. *p. 163*
- R. Possè.** *ibid.*
- 23 An etiam sine incurfu irregularitatis possim morte præuenire illum, qui licet actu non suadet alicui, vt me statim occideret, coniurauit tamen in meam necem, & cum sicariis egit, vt opportunitatem querant me occidendi. *ibid.*
- R. Possè illum morte præuenire, si aliquoties à me m-**
- nitus, noluit à suo malo proposito desistere.* *ibid.*
- 24 An si aliquis decreuit aliquem occidere, & hoc alicui manifestauit, possit hic licitè, & sine incursione irregularitatis, illum morte præuenire, si aliter non posset effugere. *ibid.*
- R. Equè probabiliter: Possè.** *ibid.*
- 25 An eum, qui alicui minatur mortem, liceat sine timore irregularitatis occidere. *p. 164*
- R. Probabilius: Licere, si minans sit solitus minas executioni mandare.** *ibid.*
- 26 An qui reclusus in aliqua domo videt inimicum insidias parantem, vt eum occidat, possit licitè præuenire, & interimere illum, si aliud remedium euadendi non habet. *ibid.*
- R. Probabilius: Possè.** *ibid.*
- 27 An liceat cuique illum prius occidere, qui falsis testibus contendit, ipsum per Iudicem interficere, imponendo illi aliquod flagitium, ob quod ad mortem ab ipso Iudice sit damnandus. *p. 165*
- R. Probabilius: Licere, si nulla alia via possit suum damnum vitare.** *ibid.*
- 28 An item licitè, & sine incursione irregularitatis possit quis occidere falsum testem euntem ad testificandum in iudicio aliquod crimen, propter quod ille occidendus sit, vel infamandus, vel omnibus suis bonis priuandus. *ibid.*
- R. Probabilius: Possè, si aliter defendi non possit.** *ibid.*
- 29 An etiam possit quis licitè occidere accusatorem, vel testem, qui, bona fide de crimine morte digno illum accusat, aut falsò testificatur. *ibid.*
- R. Ut certum: Non possè.** *ibid.*
- 30 An licitum sit cuiquam occidere illum, qui verbalibus iniuriis famam notabiliter lædit, si monitus nolit desistere. *ibid.*
- R. Probabilius: Esse licitum, si nulla alia via talem famam læsionem vitare queat.** *ibid.*
- 31 An adulter fiat irregularis; casu quo maritus occidat uxorem, propter adulterium. *p. 166*
- R. Probabilius: Quod non.** *ibid.*
- 32 An saltem fiat irregularis adulter, qui inuentus à marito in flagranti delicto, vt se tueatur contra ipsum maritum in se inuadentem, illum occidit, ne ipse occidatur. *ibid.*
- R. Probabilius: Quod adhuc non fiat.** *p. 167*
- 33 An si quis occidat iniustum inuasorem, vt vitam suam defendat in casu, quo satis esset illum mutilare, aut vulnerare, vt se defenderet, fiat irregularis. *ibid.*
- R. Probabilius: Fieri, si ex dolo, & proposito faciat.** *ibid.*
- 34 An vir nobilis laicus, qui potnit enitare conatum iniuste inuadentis fugiendo, sit irregularis, si sistendo illum occidat. *ibid.*
- R. Probabilius: Non esse irregularem.** *ibid.*
- 35 An etiam milites sint ab irregularitate immunes, occidendo iniustum inuasorem, quando fugiendo possent ab inuasore liberari. *p. 168*
- R. Probabilius: Immunes esse.** *ibid.*
- 36 An deinde Nobiles, & milites sint liberi ab irregularitate, si occidant suum iniustum inuasorem in loco deserto, & solitario; quando fugiendo possent mortem euadere, sine nota hominum, eo quod ibi nullus inuenitur. *ibid.*
- R. Probabiliter: Etiam manere liberos.** *ibid.*
- 37 An item Plebeij, ignobiles, & mechanici homines sint ab irregularitate alieni, si suum iniustum aggressorem occidant, casu quo fugiendo possent mortem euadere. *ibid.*
- R. Pro**

Index Tractatum, Disputationum,

- R. Probabilius : Esse alienos ab irregularitate , &c.*
p. 169
- 38 An denique Clericus, vel Religiosus liber maneat ab irregularitate, si pro se tuendo occidat suum iniustum inuadentem, quando suam vitam fugiendo tueri possit. *ibid.*
- R. Equè probabiliter : Liberum manere, &c.* p. 170
- 39 An si aggressor ante, vel post vulnus illatum, calat in terram, possit aggressus absque nota irregularitatis ibi cum offendere, & occidere. *ibid.*
- R. Non posse, si aliàs commodè possit aggressorem debilitare viribus, &c.* *ibid.*
- 40 An etiam possit quilibet, non solum defendere vitam suam, sed etiam vitam Patris, vel filij, vel vxoris, aut alterius consanguinei, vsque ad occisionem iniusti aggressoris, absque incurso irregularitatis. p. 171
- R. Probabilius : Possè.* *ibid.*
- 41 An similiter possit quis defendere vitam proximi extranei, vsque ad occisionem iniusti inuadentis, sine vlla culpa, & irregularitate, quando aliter illam defendere non potest. *ibid.*
- R. Probabilius : Possè etiam.* *ibid.*
- 42 An ut quis teneatur defendere proximum iniuste aggressum, necessum sit, ut hic clamet. *ibid.*
- R. Longè probabilius : Non esse necessum.* *ibid.*
- 43 An etiam possit quis absque irregularitate, iniuste aggressorem proximi interficere, in absentia eiusdem, quando id est necessarium ad eius defensionem. p. 172
- R. Probabilius : Etiam possè.* *ibid.*
- 44 An item interficere quis iniustum aggressorem proximi possit, etiamsi hic defendi nolit. *ibid.*
- R. Probabilius : Adhuc possè.* *ibid.*
- 45 An denique possit quis defendere proximum, etiam non Christianum, iniuste aggressum vsque ad interfectionem aggressoris. *ibid.*
- R. Quod non solum possit, verum etiam, quod teneatur.* *ibid.*

DISPUTATIO XIII.

De Irregularitate ex homicidio facto pro defensione, tam rerum suarum, quam proximorum. *ibid.*

- QVÆST. I. **A**N licitum sit cuilibet persone seculari ob defensionem bonorum suorum temporalium interficere iniustum eorum inuadentem. *ibid.*
- R. Probabilius longè : Esse licitum.* *ibid.*
- 2 An licet licitè occidat secularis quis furem aliquem, aut actualem inuadentem suorum bonorum temporalium, maneat nihilominus irregularis. p. 173
- R. Probabilius : Non manere.* *ibid.*
- 3 An etiam Clerici possint absque culpa, & irregularitatis pœna, occidere actualem rerum suarum inuadentem. *ibid.*
- R. Probabilius : Possè, si res sint magni momenti, & aliter seruari non possint.* *ibid.*
- 4 An non solum Clerici, verum etiam Religiosi, possint sine irregularitatis pœna occidere furem volentem bona sua sutripere, quando aliter defendere ea non valent. p. 174
- R. Probabilius : Etiam Religiosos possè.* *ibid.*
- 5 Quenam res dicatur magni momenti, pro cuius defensione licet cuiquam interficere eius raptorem. *ibid.*

- R. Id arbitrio viri prudentis relinquendum esse, &c.* *ibid.*
- 6 An deinde immunis sit ab irregularitate, non solum ille (laicus, vel Ecclesiasticus) qui occidit inuadentem, ne auferat rem magni momenti; sed etiam ille qui occidit, ut recuperet rem quam iam abstulit. *ibid.*
- R. Immunes esse, si occidant raptorem incontinenti.* *ibid.*
- 7 An liber maneat ab irregularitate, qui occidit furem, dum fugit cum re, quam sutripuit. *ibid.*
- R. Probabilius longè : Manere liberum, casu quo fur pramonitus de morte, nolit rem acceptam dimittere.* *ibid.*
- 8 An etiam licitè, & liber ab irregularitate possit quis occidere furem, qui rem furatam iam habet positam in certo loco. p. 175
- R. Probabilius : Etiam possè, si fur nolit rem furatam dimittere, &c.* *ibid.*
- 9 An etiam possit quis absque incurfione irregularitatis ingredi domum, vbi rem furatam in pacifica possessione fur retinet, & illum occidere, si resistat eam tradere eidem domino. *ibid.*
- R. Equè probabiliter : Etiam possè, si aliàs aliter non possit recuperare rem talem, &c.* *ibid.*
- 10 An etiam liceat alicui occidere clam iniustum litigatorem, qui calumniis, & falsis testibus conatur in iudicio illum suis rebus spoliare, si aliter spoliationem illam effugere non possit. *ibid.*
- R. Probabilius : Licere, si constet certò, litigatorem omnino iniuste procedere, & innocentem sua bona irreuerabiliter esse amissurum.* *ibid.*
- 11 An possit quis absque metu irregularitatis occidere inuadentem iniustum, pro defensione bonorum proximi, quando hæc alicuius sunt momenti. p. 176
- R. Probabilius : Possè.* *ibid.*

DISPUTATIO XIV.

De Irregularitate ex homicidio facto pro defensione honoris, & pudicitie, tam propriae, quam alienae. *ibid.*

- QVÆST. I. **A**N incurrat irregularitatem, qui ob defensionem proprii honoris, inuadentem illius cum moderamine inculpatae tutelae occidit. *ibid.*
- R. Probabilius : Quod non incurrat.* *ibid.*
- 2 An manserit irregularis, qui occidit hominem quemdam, à quo arrepta barba trahebatur, & à se aliter expedire non poterat. p. 177
- R. Probabilius : Non mansisse.* *ibid.*
- 3 An qui vulnus, alapam, conuitium, aut aliam iniuriam accipit, qua honor grauer lædatur, possit licitè læsofem fugientem insequi, & repercutere, vel occidere. *ibid.*
- R. Satis probabiliter : Possè.* *ibid.*
- 4 An sicut liber est à culpa, qui honoris læsofem fugientem sequitur, & occidit, sic etiam sit liber ab irregularitatis pœna. p. 178
- R. Probabilius : Esse.* *ibid.*
- 5 An item licitum sit iniuste inuaso insequi, repercutere, aut occidere fugientem sui honoris inuadentem, quando hic offert satisfactionem, & veniam ab eo, pœnitentia ductus, precatur. *ibid.*
- R. Vt certum : Tunc non esse licitum illi.* *ibid.*

Quæstionum, & Resolutionum.

- 6 An etiam casu, quo honoris inuasor, iam quietus post transactam confessionem, alibi existat, possit nihilominus inuasus, & honore læsus, illum repercutere, vel occidere. *ibid.*
R. Vt certum: Non posse tunc. *ibid.*
- 7 An maneat irregularis vir honoratus, qui aliquem dicentem sibi, *Mentiris*, occidit. p.179
R. Manere, casu quo alio simili verbo, seu actione repelli possit: secus alias. *ibid.*
- 8 An absque culpa, & poena irregularitatis possit quis occidere, aut mutilare atrociter contumeliosum ad depellendam iniuriam contumeliæ, quam perfectè in illum protulit, vt *tu es infamis, malè castus, &c.* *ibid.*
R. Posse casu, quo iniuriatus aliter non possit cogere iniuriantem, vt taceat, &c. *ibid.*
- 9 An etiam possit quis occidere, aut mutilare contumeliosum non perfectè proferentem sibi grauissimam contumeliam, sed incipientem illam proferre, vt *tu es inf. tu es mala gen.* *ibid.*
R. Non posse, si per aliquod verbum integrè prolatum possit repellere talem iniuriam, &c. *ibid.*
- 10 An ob defensionem honoris proximi liceat cuiquam occidere iniustum illius inuasorem. p.180
R. Probabilius: Licere, seruatis seruandis. *ibid.*
- 11 An non solum à culpa, sed etiam maneat ad irregularitatem immunis, qui occidit aliquem pro defensione honoris proximi. *ibid.*
R. Probabilius: Quod sic. *ibid.*
- 12 An pro sua pudicitia tuenda licitum sit cuiquam occidere iniustum inuasorem. *ibid.*
R. Vt certum: Licitum esse. *ibid.*
- 13 An etiam sit licitum cuiquam, sicut suam, tueri pudicitiam alterius, occidendo inuasorem, quando aliter non potest illam tueri. p.181
R. Cum communi: Etiam esse licitum. *ibid.*
- 14 An qui occidit inuasorem iniustum ob defendendam pudicitiam propriam, vel alienam, maneat irregularis. *ibid.*
R. Probabilius: Quod non. *ibid.*

DISPUTATIO XV.

De Irregularitate contracta ex homicidio patrato in duello, seu singulari pugna. *ibid.*

- QVÆST. I. **A**N fiat irregularis, qui occidit aliquem in duello, ad quod suscipiendum nulla legitima causa intercessit. *ibid.*
R. Vt quid certissimum: Fieri. *ibid.*
- 2 An maneat irregularis, qui ob vanam ostentationem virium, & acquisitionem nominis viri robusti, vel ob voluptatem spectantibus procreandam, duellum suscipit, & in eo homicidium admittit. p.182
R. Vt certum: Quod sic. *ibid.*
- 3 An fiant irregulares, qui suscipiunt duellum ad veritatis indaginem, si in tali duello committant homicidium. *ibid.*
R. Vt certum: Fieri. *ibid.*
- 4 An qui indicit, vel admittit duellum, ad vindicandam, seu repandam iniuriam sibi factam, & in eo committit homicidium, maneat irregularis. *ibid.*
R. Vt certum: Manere. *ibid.*
- 5 An irregularitatem contrahat, qui acceptans duellum, aut singulare certamen, causa excutiendi notam timiditatis, aut pusillanimitatis,
R. P. Leand. de Irregularit.

- aut ne ignauus existimetur, indicentem duellum occidit. *ibid.*
R. Vt serè certum (quidquid alij dixerint) contrahere. p.183
- 6 An saltem maneat liber ab irregularitate, qui acceptans duellum, aut certamen singulare, ne alias amittat honores, aut publica munera, quæ possidet, occidit pronocentem ad illud. *ibid.*
R. Probabilius: Tunc manere liberum. *ibid.*
- 7 An si aliquis videat, se iniustissimè in iudicio accusari, & certò cognoscat, se iniquissima sententia ad mortem, vel mutilationem à Iudice damnandum esse, possit licitè accusatorem ad duellum prouocare, vel illud ab eo inductum acceptare, & illum, etiam sine nota irregularitatis, interficere. p.184
R. Probabilius: Posse. *ibid.*
- 8 An etiam sit licitum innocenti acceptare, seu offerre duellum ad tuenda bona temporalia, quando certum habet, vt actor in iudicio per fraudem ipsum opprimat, & si in eo illum interficiat, immunis etiam sit ab irregularitate. *ibid.*
R. Probabilius: Etiam esse licitum. *ibid.*
- 9 An si inuasor iniustus velit te occidere, inhonorare, vel bona tua rapere, nisi duellum acceptes, possis illud acceptare, & sine culpa, & irregularitatis poena dictum inuasorem occidere. p.185
R. Probabilius: Posse. *ibid.*
- 10 An licitum sit cuiquam in defensionem diuini honoris acceptare duellum, in eoque absque incursione irregularitatis iniuriantem occidere. *ibid.*
R. Esse licitum. *ibid.*

DISPUTATIO XVI.

De Irregularitate contracta ex homicidio casuali. *ibid.*

- QVÆST. I. **Q**uid sit homicidium casuale. *ibid.*
R. Quod est illud, quod prater intentionem occidentis fit. *ibid.*
- 2 Quotuplex sit homicidium casuale. *ibid.*
R. Quod duplex: Alterum omnino, & simpliciter casuale, alterum ex parte tantum. *ibid.*
- 3 An homicidium omnino, & simpliciter casuale, quod nec in se, nec in causa vllò modo est volitum, inducat irregularitatem. *ibid.*
R. Vt certum: Quod non. *ibid.*
- 4 An saltem homicidium indirectè voluntarium, seu aliquo modo volitum, pariat irregularitatem. p.186
R. Vt certum: Quod sic. *ibid.*
- 5 An vt hæc irregularitas, quæ ex homicidio indirectè volito manat, incurratur, sufficiat venialis culpa. *ibid.*
R. Probabilius: Non sufficere, sed requiri mortalem. *ibid.*
- 6 An semper quod quis mortaliter positua actione peccat in cauendo homicidio, contrahat irregularitatem. *ibid.*
R. Vt certum: Quod sic. *ibid.*
- 7 An dans operam rei illicitæ, vel saltem sibi aliquo iure prohibitæ, si ex illo opere sequatur homicidium omnino casuale inuoluntarium, & inculpatum, fiat nihilominus irregularis. *ibid.*
R. Probabilius: Non fieri. *ibid.*
- 8 An Clericus, qui equum ferocem equitans, casu aliquam

Index Tractatum, Disputationum,

- aliquem occidit, maneat irregularis. *ibid.*
- R. Non manere, si sufficientem diligentiam, ne occasio sequatur, adhibeat.** *ibid.*
9. An Monachus Franciscanus, qui equitando contra regulam, casu puerum occidit, manserit irregularis. *p. 188*
- R. Probabilis: Non mansisse, si debitam adhibuerit diligentiam, &c.** *ibid.*
10. An Clericus, vel Monachus, qui dans operam venationi non periculosa, vt est venatio perdicum, cuniculorum, &c. & in ea, adhibita diligentia sufficienti, fortuito, & omnino casu occidit aliquem, maneat irregularis. *ibid.*
- R. Probabilis: Quod non.** *ibid.*
11. An saltem maneat irregularis Clericus, vel Monachus, qui incumbens venationi periculosa, vt est venatio aprorum, aut vrsorum, casu occidit hominem. *ibid.*
- R. Probabiliter: Quod non.** *ibid.*
12. An fiat irregularis Clericus, qui dum licite pulsans campanas, casu causam dedit homicidij, cadente tintinnabulo. *p. 189*
- R. Vt certum: Non fieri.** *ibid.*
13. An saltem fiat irregularis Clericus, qui illicitè pulsans campanam tempore interdicti, casu cadens tintinnabulum occidit hominem. *ibid.*
- R. Probabilis: Adhuc non fieri, si fecit diligentiam, &c.** *ibid.*
14. An contrahat irregularitatem ille, qui non habens officium campanarij, pulsando campanam casu occidit hominem. *ibid.*
- R. Probabilis: Non contrahere, si fecit diligentiam, &c.** *ibid.*
15. An si quis, adhibita diligentia, ne alicuius mors sequatur, arborem alienam in die festo cadat, & cadens, casu aliquem opprimat, maneat irregularis. *ibid.*
- R. Probabilis: Quod non.** *ibid.*
16. An fiat irregularis, qui inducit alium, vt intret alienam vineam causa furti, si ingrediens occidatur à cane, vel custode vineae. *p. 190*
- R. Non fieri, si inducens non aduertit periculum, &c.** *ibid.*
17. An sit irregularis, qui mandauit famulo rapere sceminam in suam libidinem, & famulus rapiendo occidit hominem, aut ab alio fuit ipse occisus. *ibid.*
- R. Probabilis: Non esse.** *ibid.*
18. An qui fabrum lignarium expertum facit incedere per tectum, vt illum componat, fiat irregularis, si ille expertus casu cadat, & moriatur. *ibid.*
- R. Quod non fiat.** *ibid.*
19. An sit irregularis ille, qui tecta reficiens, projicit tegulam, qua occiditur viator. *ibid.*
- R. Esse, nisi aliàs verbis monuerit, &c.** *ibid.*
20. An maneat irregulares Murator, aut Architectus ex alto propicientes lapides, seu tegulas, & proclamantes aduertendo viatores, vt caueant, si nihilominus ex tali projectione aliquis occisus maneat. *p. 191*
- R. Quod non maneat.** *ibid.*
21. An fiat irregularis ille, qui puerum pro asportanda aqua mittit ad flumen, aut puteum discoopertum, & suffocatus est. *ibid.*
- R. Probabilis: Fieri, si actu cogitauit de periculo, secus aliàs.** *ibid.*
22. An fiat irregularis qui mittit puerum ad aquandum equum, monens enim, vt caueat à flumine, si puer intrans flumen submergatur, & pereat. *ibid.*
- R. Probabilis: Fieri, si actu de periculo cogitauit, secus aliàs.** *ibid.*
23. An si quis circulator (Hispanè, *Chocarrero* & *charlatan*) deferat serpentes, & ludo exterrens, moriatur aliquis, fiat irregularis. *ibid.*
- R. Fieri.** *ibid.*
24. An iuvenes, qui ex ludo rumpunt vesicas turgidas, maneat irregulares, si illarum fragore, & crepitu faciant sceminam abortire. *ibid.*
- R. Probabilis: Manere, si ex actuali intentione id faciant, &c.** *ibid.*
25. An sint irregulares, qui hiemali tempore sepetunt pilis uiuis, si inde mors, aut mutilatio sequatur. *p. 192*
- R. Fieri, si id faciant absque diligentia: secus aliàs, &c.** *ibid.*
26. An fiant irregulares, qui lapidibus certant, si mors eueniat, aut oculum alteri erui contingat. *ibid.*
- R. Probabilis: Fieri, si inexperti in tali ludo sint, secus si experti, &c.** *ibid.*
27. An si quis in ludo propiciendi lapides ad vires corporis experiendas (Hispanè *tirar al canto*) casu aliquem ex spectantibus occideret, irregularis maneret. *ibid.*
- R. Quod non.** *ibid.*
28. An qui lapidem direxit in auem, vel quadrupedem, & fortuito hominem transeuntem occidit, irregularitatem contraxerit. *ibid.*
- R. Quod non, si existerat in loco solitario, &c.** *ibid.*
29. An si quis in ludo, qui calcibus, aut pugnis exercetur (Hispanè, *Al toro de las cozes* & *punadas*) aliquem suffocet, aut occidat, vel mutilet, irregularis maneat. *ibid.*
- R. Quod non, si casu, & sine voluntate vlla id faciat.** *ibid.*
30. An fiant irregulares, qui gladiis, & etudis armis inter se decertando, aut infectis hastis dimicando (Hispanè, *en el Juego de Torneos*) aliquem occidant, vel deforment, etiam casu. *p. 193*
- R. Fieri, si occidant pugnando in torneamentis utroque iure prohibitis: non si in permissis.** *ibid.*
31. An contrahat irregularitatem, qui canem, quem ferocem, ac rabiosum nouerat, in alium ioco concitauit, & canis ipsum mutilauit, vel occidit. *ibid.*
- R. Quod sic, si id probabiliter timuit: secus si aliàs.** *ibid.*
32. An etiam incurrat irregularitatem ille, qui non nouerat canem rabiosum esse, eo quod non erat solitus mordere, sed tamen eum, in quem ioco prouocauit, momordit, & occidit. *ibid.*
- R. Probabilis: Tunc non incurere.** *ibid.*
33. An qui domi custodit leonem, vrsam, aut canem ita bene ligatum, vt neminem lædere possit, si tamen aliquo casu soluatur, & occidat aliquem maneat irregularis. *p. 194*
- R. Quod non.** *ibid.*
34. An saltem maneret irregularis custos ille, quæ leonem, vrsam, aut aliam feram ligatam poneret in platea, aut alio publico loco, quæ incantè accedentes occidit. *ibid.*
- R. Probabilis: Manere, si ex defectu diligentia denoueretur à fera quis, &c.** *ibid.*
35. An qui aliquem de ponte ioco precipitem dedit, eo sine, vt ipsum à quartana liberaret, manserit.

Quæstionum, & Resolutionum.

manferit irregularis, casu quo ille interierit.
ibid.

R. *Manfisse, si aliquo modo præuidit periculum.* ibid.

36 An fiat irregularis ille, qui ludendo lapidem in alium mittit, animo eum deterrendi, ille verò alius fugiendo lapidem, casu in alium lapidem impigit, & mortuus est. ibid.

R. *Non fieri, si in dicto euentu ludens culpam grauem non admittit: secus si aliàs.* ibid.

37 An sit irregularis, qui projicit lapidem in Petrum, si lapis Petro illum declinante, percutiat Ioannem, & illum occidat. ibid.

R. *Probabilius: Esse irregularem, si projecit lapidem in Petrum absque sufficienti diligentia, ne perueniret ad Ioannem: secus si aliàs.* p. 195

38 An si Petrus ludens cum Ioanne projiciat eum in terra, & casu cutellus Petri Ioannem feriat, maneat Petrus irregularis, sequuta morte Ioannis. ibid.

R. *Non manere.* ibid.

39 An si quis projiciat lapidem in Petrum, & hic Ioannem impellat, qui & occiditur, maneat irregularis Petrus, necnon qui lapidem projicit. ibid.

R. *Probabilius: Manere utrumque, si in utroque reperiat culpa mortalis: secus si aliàs.* ibid.

40 An sit irregularis Petrus qui Ioannem impellit in alium, qui eo impetu concidens, occiditur. ibid.

R. *Probabilius: Non esse, si eius impulsio libera exiit à mortali culpa.* ibid.

41 An aliquis fiat irregularis, casu quò turba aliqua ad pontem, aut fores Ecclesiæ ita se constipat, quod aliqui compressi pereant. p. 196

R. *Probabilius: Non fieri, si ab omnibus absuit dolus.* ibid.

42 An saltem contraheretur irregularitas, si mors alicuius contingeret ex oppressione ingredientium ad fornicis alicuius infamem domum. ibid.

R. *Probabilius: Non in hoc casu contrahi, si nullus admittit culpam, &c.* ibid.

43 An qui acriter aliquem increpauit, fiat irregularis, si increpatus, pœnitentia ductus, se mutilet, aut sibi mortem imprudenter afferat. ibid.

R. *Non fieri, nisi aliàs increpans factum increpati præuideret.* ibid.

44 An Parentes, qui infantes suos in eodem lecto detinent, peccent mortaliter, & irregulares fiant, si infantes suffocent. p. 197

R. *Peccare, si experti sunt aliàs suos infantes suffocasse: & tunc irregularitatem incurrere, &c.* ibid.

45 An fiat irregularis Clericus noctu portans arma prohibita, si rixosus amicus ei in seio, aut inuito sustulit, & illis armis hominem occidit. ibid.

R. *Probabiliter: Non fieri.* ibid.

46 An sit irregularis Magister castigans discipulum, si ex castigatione casu sequatur mors. ibid.

R. *Esse irregularem, si nimis in castigatione excessit, &c.* ibid.

47 An qui vinum generosum conuinis apposuit, aut lautissimas illis ministravit epulas, quibus aliquis se ita ingurgitauit, ut crepuerit, aut mentis defectu alium occidit, maneat irregularis. ibid.

R. *Quod non.* ibid.

DISPUTATIO XVII.

De Irregularitate orta ex mutilatione voluntaria membrorum. ibid.

QVÆST. I. AN ex iniusta, & voluntaria membrorum mutilatione nascatur irregularitas. ibid.

R. *Vt certum: Nasci.* ibid.

2 Quid sit mutilatio membri. ibid.

R. *Quod est abscissio, amputatio, aut detruncatio illius.* ibid.

3 An ad veram rationem membri, cuius mutilatio irregularitatem parit, necesse sit, ut habeat proprium, & distinctum officium à reliquis partibus totius corporis. p. 198

R. *Probabilius: Necessum esse.* ibid.

4 An abscindens alteri pedem, manum, aurem, linguamve, aut eruens oculum, fiat irregularis. ibid.

R. *Vt certum: Fieri.* ibid.

5 An abscindens alteri vnum, aut duos digitos pedis, vel manus, maneat irregularis. ibid.

R. *Probabilius: Non manere.* ibid.

6 An saltem maneat irregularis, qui alteri abscinderet digitos, quibus Sacra Eucharistia contrectatur, nempe pollicem, & indicem. p. 199

R. *Probabilius: Nec in hoc casu manere.* ibid.

7 An sit irregularis, qui alteri abscindit auriculam, hoc est, cartilaginem, quæ circa aurem est. ibid.

R. *Probabilius: Non esse.* ibid.

8 An qui aliquem naso mutilat, irregularis maneat. ibid.

R. *Probabilius: Quod non.* ibid.

9 An qui vnum eruit oculum alteri, irregularis existat. ibid.

R. *Vt certum: Quod sic.* ibid.

10 An etiam sit irregularis, qui detrahit alteri visum, licet non eripiat oculum. ibid.

R. *Probabilius: Non esse tunc.* ibid.

11 An ut quis hanc irregularitatem incurrat, sufficiat debilitare membrum alterius, & reddere ineptum ad munus suum præstandum, quamvis non amputet illud. p. 200

R. *Probabilius: Non sufficere.* ibid.

12 An saltem fiat irregularis, qui ita membrum alterius debilitat, ut omnino siccat, & moriatur. ibid.

R. *Probabilius: Adhuc non fieri irregularem.* ibid.

13 An qui alicui dentes excutit, existat irregularis. ibid.

R. *Vt certum: Quod non.* ibid.

14 An si quis alteri vi, aut pharmaco totam barbam euelleret, maneret irregularis. ibid.

R. *Vt certum: Non manere.* ibid.

15 An qui præscindit alteri membrum virile, fiat irregularis. ibid.

R. *Vt certum: Fieri.* ibid.

16 An qui alteri amputat utrosque testiculos, absque membro virili, persistat irregularis. p. 201

R. *Probabilius: Persistere.* ibid.

17 An etiam esset irregularis, qui amputaret vnum testiculum absque genitali membro. ibid.

R. *Probabilius: Etiam esse irregularem.* ibid.

18 An maneat irregularis, qui utramque mamillam foeminae abscinderet. ibid.

R. *Probabilius longè manere.* ibid.

Index Tractatum, Disputationum,

- 19 An etiam irregularis maneret, qui vnam tantum foeminae mamillam amputaret. ibid.
R. Probabilius longè: Etiam manere. ibid.
- 20 An deinde fiat irregularis, qui mamillam viri abscinderet. p. 202
R. Vt quid certum: Quod non. ibid.
- 21 An irregularitatem incurreret, qui mutilaret membrum omnino debilitatum, & ineptum ad munus suum. ibid.
R. Vt certum: Quod sic. ibid.
- 22 An item esset irregularis, qui abscinderet membrum omnino aridum, & mortuum. ibid.
R. Probabilius: Quod etiam esset. ibid.
- 23 An in omni casu, quo mutilando quis alium fit irregularis, fiat etiam mutilando seipsum. ibid.
R. Quod sic. ibid.
- 24 An contra, in omni casu, quo mutilando seipsum fit quis irregularis, fiat etiam mutilando alterum. ibid.
R. Vt certum: Quod non. ibid.
- 25 An eo ipso, quo quis alium faciat irregularem, aut mutilando, vel percutiendo, aut reddendo illum alio modo ineptum ad Ordinis ministerium, fiat ipsemet irregularis simul. ibid.
R. Vt certum (quidquid aly sentiam) quod non. ibid.
- 26 An contra, possit contingere, quod mutilator fiat irregularis, & non ipse mutilatus. p. 203
R. Posse etiam contingere. ibid.
- 27 An tandem possit accidere, quod tam mutilator quam mutilatus irregulares fiant. ibid.
R. Vt certum: Quod sic. ibid.

DISPUTATIO XVIII

De Irregularitate proveniente ex iteratione Baptismi, & aliorum Sacramentorum. ibid.

- QVÆST. I.** **A**N maneat irregularis qui scienter rebaptizat. ibid.
R. Vt quid certum: Manere. ibid.
- 2 An etiam fiat irregularis qui ex officio ministrat rebaptizanti. ibid.
R. Tanquam certum: Etiam fieri. ibid.
- 3 An etiam hanc irregularitatem incurrant Patres, qui suos filios baptizandos offerunt, Compares, & alij cooperantes rebaptizationi. ibid.
R. Probabilius: Quod non. ibid.
- 4 An rebaptizatio debeat esse solemnis, & publica, vt minister rebaptizantis, & ipse rebaptizans irregularitatem incurrant. ibid.
R. Probabilius: Debere esse solemnem, & publicam. p. 204
- 5 An etiam hanc irregularitatem incurrat, non rebaptizans, & eius minister, sed etiam ipse rebaptizatus. ibid.
R. Vt certum: Etiam hunc incurrere. ibid.
- 6 An hac irregularitate innodetur parvulus, qui ante usum rationis rebaptizatur. ibid.
R. Vt certum: Non innodari. ibid.
- 7 An si non baptizatus rebaptizet, maneat irregularis. ibid.
R. Vt certum: Non manere. ibid.
- 8 An si quis ignorans probabiliter, se esse baptizatum, rebaptizetur, incurrat irregularitatem. ibid.
R. Probabiliter: Non incurrere. p. 205
- 9 An ille, qui omnino ignoranter rebaptizatus, postea ratum habet suum secundum baptismum, irregularis fiat. ibid.
R. Probabilius: Quod non. ibid.

- 10 An qui primum baptismum recepit sic, vt sine intentione, sed secundum verè, & cum intentione recepit, sit irregularis. ibid.
R. Longè probabilius: Non esse. ibid.
- 11 An qui metu cadente in virtum constantem rebaptizat, vel rebaptizatur, sit irregularis. ibid.
R. Probabilius: Non esse. ibid.
- 12 An qui certò sciens, aliquem esse ritè baptizatum, demò sub conditione rebaptizat, fiat irregularis. p. 206
R. Probabilius: Non fieri. ibid.
- 13 An etiam euadat irregularitatem, qui re ipsa intendit rebaptizare, sed in fraudem legis, & vt vitet irregularitatis pœnam ab ipsa impostam, conditionem dictam exterius apponit, dicendo: *si non es baptizatus*, ego te baptizo. ibid.
R. Non euadere irregularitatem, si eius intentio ex aliquo signo externo colligatur: secus alias. ibid.
- 14 An ex iteratione Sacramentalium, vel consecrationum oriatur etiam irregularitas. ibid.
R. Vt certum: Quod non. ibid.
- 15 An reiterans actinè, vel passiuè Sacramentum Confirmationis, fiat irregularis. ibid.
R. Probabilius: Quod non. ibid.
- 16 An saltem reiterans Sacramentum Ordinis, pœna irregularitatis puniatur. p. 207
R. Probabilius: Quod non. ibid.
- 17 Quare imposta est ab Ecclesia pœna irregularitatis iterationi baptismi, & non iterationi Confirmationis, & Ordinis, cum omnia hæc Sacramenta sint initerabilia. ibid.
R. Quia in Baptismo inuenit specialem causam, &c. ibid.
- 18 An in irregularitate, quæ contrahitur ex publica reiteratione Baptismi, possit non solum Papa, sed etiam Episcopus dispensare. ibid.
R. Vt certum: Non posse, nisi solum Pontificem. ibid.
- 19 An saltem possit Episcopus dispensare in irregularitate incurta ob secretam reiterationem baptismi. ibid.
R. Vt certum: Posse. ibid.

DISPUTATIO XIX.

De Irregularitate proveniente ex illicita susceptione, & collatione Baptismi. ibid.

- QVÆST. I.** **A**N infans baptizatus ab hæretico maneat irregularis. ibid.
R. Vt certum: Quod non. ibid.
- 2 An saltem adultus baptizatus ab hæretico, fiat irregularis. ibid.
R. Fieri. ibid.
- 3 An differens susceptionem Baptismi vsque ad articulum mortis, sit irregularis. p. 208
R. Esse: nisi alias, &c. ibid.
- 4 An positis illis duabus conditionibus, quas Canon Concilij requirit, nempe exemplar vitæ, & necessitas ministrorum, sit adhuc necessaria dispensatio Pontificis, vt baptizatus in fine vitæ Ordinari possit. ibid.
R. Probabilius: Tunc non esse necessariam dispensationem Pontificis. ibid.
- 5 An sit irregularis, qui vt liberiùs peccet, differt baptismum vsque ad senectutem. ibid.
R. Vt certum: Non esse. ibid.
- 6 An laicus priuatim, & sine solemnitate baptizans, fiat irregularis. ibid.
R. Probabilius: Quod non. ibid.
- 7 An saltem maneat irregularis laicus solemniter baptizans. ibid.
R. Pra

Quæstionum & Resolutionum.

- R. Probabilis : Tunc manere.* ibid.
 8 An Sacerdos regularis, vel secularis, sine licentia Superioris absque necessitate baptizans, incurrat irregularitatem. p. 209
R. Probabilis : Non incurre. ibid.
 9 An Clericus, qui non est Sacerdos, solemniter etiam in extrema necessitate baptizans, fiat irregularis. ibid.
R. Vt certum : Fieri. ibid.
 10 An eandem irregularitatis pœnam incurrat Clericus non Sacerdos, baptizans aliquem non solemniter, sed absque necessitate, & prohibente Parocho. ibid.
R. Probabilis : Non incurre. ibid.
 11 An Parochus solemniter baptizans puerum alterius Parochiæ, sine licentia Episcopi, aut Parochi, fiat irregularis. ibid.
R. Non fieri, quamvis alias mort. peccet. ibid.

DISPUTATIO XX.

De Irregularitate ex delicto male accipiendi, & exercendi Ordines, contracta. ibid.

- QVÆST. I.** AN qui Ordines Sacros ab Episcopo, qui Episcopatu renunciat, suscipit, maneat irregularis. ibid.
R. Probabilis : Non manere irregularem, sed suspensum. ibid.
 1 An irregularis fiat, qui Ordinatur ab Episcopo Excommunicato, suspenso, interdicto, irregulari, aut alia aliqua pœna irretito, quæ ipsi liberum exercitium sui Ordinis prohibeat. ibid.
R. Probabilis : Non fieri. p. 210
 2 An maneat irregularis, qui Ordinatur per saltum, seu qui suscipit superiorem Ordinem, relicto inferiori. ibid.
R. Probabilis : Non manere. ibid.
 3 An non solum maneat suspensus, sed etiam irregularis, qui furtivè, id est ignorante Episcopo, nec examinante, nec approbante Ordinem recepit. ibid.
R. Probabilis : Etiam manere irregularem. ibid.
 4 An qui sine Sacramento Confirmationis Ordinatur, fiat irregularis. ibid.
R. Non fieri. ibid.
 5 An qui vno die recipit primam tonsuram, & quatuor minores Ordines, incurrat irregularitatem. ibid.
R. Vt certum : Quod non. ibid.
 6 An saltem irregularitatem incurrat, qui eodem die, infcio Episcopo, quatuor minores Ordines simul cum Subdiaconatu suscipit. p. 211
R. Probabilis : Nec in hoc casu incurre. ibid.
 7 An ad minus pœnam irregularitatis contrahat, qui eodem die infcio Episcopo, duos Ordines maiores suscipit. ibid.
R. Probabilis : Quod non. ibid.
 8 An Clericus non Sacerdos fiat irregularis sacramentaliter aliquem absolvens. ibid.
R. Probabilis : Fieri. ibid.
 9 An etiam fiat irregularis Sacerdos non Episcopus, exercens Pontificalia, v. g. conferendo Ordinis, vel Confirmationis Sacramenta, consecrando Altaria, &c. ibid.
R. Probabilis : Etiam fieri irregularem. ibid.
 10 An deinde fiat irregularis Episcopus promotus per saltum, si conferat Ordinem, quem non habet. ibid.
R. Probabilis : Quod non fiat. ibid.

- 12 An saltem fiat irregularis, qui per saltum promotus exercet actum Ordinis prætermissi. p. 212
R. Vt certum : Quod sic, si scienter id faciat. ibid.
 13 An Clericus qui non est Subdiaconus, cantans Epistolam indutus Dalmatica, sed sine Manipulo, fiat irregularis. ibid.
R. Probabilis : Non fieri. ibid.
 14 An saltem fiat irregularis, si dictus Clericus Subdiacono inferior, cætet in Missa solemnè Epistolam, indutus Dalmatica, & Manipulo. ib.
R. Vt longè probabilis : Tunc fieri irregularem. ibid.
 15 An etiam fieret irregularis Clericus Subdiacono inferior, qui cum Dalmatica, & Manipulo cantaret Epistolam in Missa, sine intentione tamen faciendi Officium Subdiaconi. ibid.
R. Probabilis : Etiam irregularem fieri. ibid.
 16 An Clericus Subdiacono inferior, sit irregularis, cantans Epistolam cum Dalmatica, & Manipulo, vbi est consuetudo, quod non Ordinati sic eam cantent. ibid.
R. Esse irregularem, nisi alias consuetudo sit legitime introducta, &c. p. 213
 17 An maneat irregulares laici, qui cum Dalmatica, & sine Manipulo porrigunt in Missa solemnè Sacerdoti, aut Diacono calicem præparatum. ibid.
R. Probabilis : Quod non. ibid.
 18 An saltem maneat irregularis laicus, sine Clericus Subdiacono inferior, qui cum Dalmatica, & Manipulo Diacono, aut Sacerdoti in missa calicem præparatum ministrat. ibid.
R. Vt longè multo probabilis : Manere irregularem. ibid.
 19 An Clericus non Sacerdos, qui in Choro fungitur officio hebdomadarij, maneat irregularis. ibid.
R. Manere, si solemniter id faciat. ibid.
 20 An etiam maneat irregularis Clericus Sacrote inferior, qui à censura aliqua solemniter absoluit pœnitentes, aut benedicit sponis, aut aquæ, &c. ibid.
R. Etiam manere. ibid.
 21 An Sacerdos celebrans sine Altari consecrato ab Episcopo, sit irregularis. ibid.
R. Vt ferè certum : Quod non. ibid.
 22 An Sacerdos conficiens Eucharistiam, toto ritu Missæ omisso, sit etiam irregularis. ibid.
R. Vt ferè certum : Quod non. p. 214
 23 An sit irregularis Sacerdos, qui pro persona viventi Missam Defunctorum dicit, ea intentione, vt illi mortem impetret. ibid.
R. Vt certum : Non esse irregularem. ibid.
 24 An quicumque Minister Ecclesiæ, qui non Religionis causa, aut observandi Ecclesiasticos ritus, sed amaritudinis suæ testandi causa, Altaria vestibus Sactis exuunt, aut lugubri ornatu ea vestiunt, aut luminaria consueta extinguunt, irregulares permaneant. ibid.
R. Vt ferè certum : Non ob id irregulares permanere. ibid.
 25 An Sacerdos, qui hominem nominatim excommunicatum, scienter ad Ecclesiasticam sepulturam admittit, fiat irregularis. ibid.
R. Probabilis : Non fieri. ibid.
 26 An Clericus qui in vita, vel morte fauet raptibus, vel participando eorum rapinis, vel eorum elemosynas accipiendo, vel eis pœnitentiam sine debita restitutione, vel cautione concedendo, vel tandem eorum sepulturis assistendo, irregularitatem incurrat. ibid.

Index Tractatum, Disputationum,

- R. Probabilius: Non incurrere.* ibid.
- 27 An Cardinalis electus in Papam, à paucioribus quam à duabus partibus Electorum, si Papatum vsutpare conetur, tam ipse, quam qui ipsum receperint, irregulares maneant. ibid.
- R. Probabilius: Non manere.* p. 215
- 28 An laicus, sine Clericus Sacerdote inferior, fiat irregularis, si per iocum, aut per modum representationis, sine intentione conficiendi Sacramentum consecret, aut celebret Missam, tanquam si Sacerdotio esset initiatus. ibid.
- R. Vt ferè certum: Non fieri irregularem.* ibid.
- 29 An saltem incurrat irregularitatem, qui vsutpat actus minorum Ordinum, quos non habet. ibid.
- R. Probabilius: Incurrere, si exercent illos tanquam Ordinatus.* ibid.
- 30 An sit irregularis Episcopus, qui confert alicui Ordinem per saltum, v.g. Sacerdotium, Diaconatu prætermissio. ibid.
- R. Vt ferè certum: Quod non sit.* ibid.
- 31 An solus Pontifex possit dispensare in irregularitate, quam quis contraxit, exercendo Ordines, quos habebat. ibid.
- R. Vt certum: Solum Pontificem posse.* ibid.

DISPUTATIO XX.

De Irregularitate ex violatione excommunicationis contracta. ibid.

- QVÆST. I.** AN excommunicatus minori excommunicatione fiat irregularis, exercendo solemniter actus maioris Ordinis. p. 216
- R. Tanquam certum: Quod non.* ibid.
- 2 An saltem fiat irregularis, qui maiori excommunicatione ligatus, exercet ex officio, aut solemniter, actum proprium maioris Ordinis, quem habet. ibid.
- R. Tanquam mihi certum: Quod sic.* ibid.
- 3 An etiam fiat irregularis excommunicatus maiori excommunicatione, exercens solemniter actus minorum Ordinum, quos habet. ibid.
- R. Probabilius: Etiam fieri.* ibid.
- 4 An Clericus primæ tonsuræ, maiori excommunicatus, fiat etiam irregularis suum officium solemniter exercendo. p. 217
- R. Vt longè probabilius: Non fieri.* ibid.
- 5 An Episcopi excommunicati contrahant irregularitatem, exercendo solemniter actum proprium Ordini Episcopali annexum. ibid.
- R. Tanquam quid certum: Contrahere.* ibid.
- 6 An etiam incurrat irregularitatem Episcopus excommunicatus, impendens populo benedictionem domi, aut in itinere, sine vlla solemnitate. ibid.
- R. Probabilius: Quod sic, nisi alias, &c.* ibid.
- 7 An etiam irregulares maneant Abbates, qui ex privilegio conferunt Ordines minores, si conferant illos quando excommunicati existunt. p. 218
- R. Vt certum: Etiam irregulares manere.* ibid.
- 8 An Sacerdos, qui ex commissione Papæ ministrat excommunicatus Sacramentum Confirmationis, sit etiam irregularis. ibid.
- R. Vt quid certum: Quod sic.* ibid.
- 9 An Sacerdos, qui maiori excommunicatione ligatus, suspensus, aut interdictus, Missam celebrat, aut exercet aliquam aliam actionem ad Ordinem Sacerdotalem pertinentem, fiat irregularis. ibid.
- R. Vt quid certum: Fieri.* ibid.
- 10 An deinde Diaconus, & Subdiaconus, qui maiori excommunicatione, suspensione, aut interdicto innodati, cantant in solenni Missa Evangelium, aut Epistolam, existant irregulares. ibid.
- R. Vt quid certum: Quod sic.* ibid.
- 11 An item maneat irregularis Subdiaconus excommunicatus, suspensus, vel interdictus, Calicem, & Patenam ad Altare deferendo, eaque administrando Diacono. ibid.
- R. Vt longè multò probabilius: Manere.* ibid.
- 12 An Diaconus excommunicatus, suspensus, vel interdictus, sit etiam irregularis, administrando Eucharistiam in absentia Presbyteri. ibid.
- R. Etiam esse irregularem.* ibid.
- 13 An item excommunicatus maiori, vel interdictus, aut suspensus ab officio prædicandi, maneat irregularis, si prædicet. p. 219
- R. Probabilius: Non manere.* ibid.
- 14 An saltem maneat irregularis excommunicatus, interdictus, aut suspensus ab officio prædicandi, si prædicet quando tali excommunicato, interdicto, aut suspensio annexum est officium prædicandi. ibid.
- R. Probabilius: Adhuc non manere.* ibid.
- 15 An irregularis fiat excommunicatus, suspensus, vel interdictus, qui in Choro, tanquam hebdomadarius officiat, canendo Capitulum, & Orationem, cum Dominus vobiscum. ibid.
- R. Affirmative.* ibid.
- 16 An item fiant irregulares prædicti, si recitando Horas Canonicas priuatim, dicant Dominus vobiscum. ibid.
- R. Probabilius: Non fieri.* p. 220
- 17 An excommunicati maiori incurrant irregularitatem, administrando Sacramenta Ordinis, Confirmationis, Eucharistiæ, &c. ibid.
- R. Incurrere, si illicitè illa ministrent.* ibid.
- 18 An qui dubitans, se irretitum esse aliqua excommunicatione, suspensione, vel interdicto, celebrat Missam, aut aliud Sacramentum ministrat, irregularis maneat, si postea constet, non fuisse excommunicatum, suspensum, &c. ibid.
- R. Non manere.* ibid.
- 19 An saltem irregularis maneat, qui dubitans sic esse aliqua ex prædictis censuris irretitum, celebrat, aut aliud Sacramentum ministrat, si postea appareat esse excommunicatum, suspensum, aut interdictum. ibid.
- R. Probabilius: Manere irregularem, si cum tali dubio celebrans peccet mort. contra censuram: secus alias.* ibid.
- 20 An excommunicatus maiori, audiens Missam incurrat irregularitatem. ibid.
- R. Vt certum: Quod non.* ibid.
- 21 An Episcopus, aut alius inferior Sacerdos, excommunicatus vitandus, suspensus, vel interdictus denunciatus, qui se præsentem aliquem Sacerdotem celebrare cogit, incurrat irregularitatem. ibid.
- R. Probabilius: Incurrere.* p. 221
- 22 An non solum Sacerdos, sed quilibet alius non Sacerdos, excommunicatus, aut interdictus denunciatus, seu suspensus, faciens aliquem Sacerdotem (sive excommunicatum, aut interdictum, &c. siue non) coram se celebrare, eandem irregularitatem incurrat. ibid.
- R. Probabiliter: Non incurrere.* ibid.

Quæstionum, & Resolutionum.

- 23 An item maneat irregularis Episcopus, aut quilibet alius Sacerdos excommunicatus maiori, suspensus, aut interdictus, qui cogit celebrare alium Sacerdotem coram alio excommunicato, non coram se ipso. *ibid.*
R. Mirius: Non manere. *ibid.*
- 24 An qui non est ligatus excommunicatione maiori, suspensione, aut interdicto, & facit aliquem excommunicatum, suspensum, aut interdictum coram se celebrare, fiat irregularis. *ibid.*
R. Probabilius: Non fieri. *ibid.*
- 25 An Sacerdos non ligatus aliqua censura, fiat irregularis, si celebret coram excommunicato nominatim ab Episcopo. *p. 222*
R. Vt certum: Quod non. *ibid.*
- 26 An saltem, si dictus Sacerdos non censuratus celebret coram nominatim excommunicato à Papa, fiat irregularis. *ibid.*
R. Vt certum: Nec hunc fieri. *ibid.*
- 27 An efficiatur irregularis Sacerdos celebrans coram Episcopo nominatim excommunicato, si in fine Missæ leui capitis inclinatione postulet ab illo facultatem benedicendi populo. *ibid.*
R. Vt certum: Non effici. *ibid.*
- 28 An fiat irregularis, qui exercet Ordinem sacrum contra præceptum superioris. *ibid.*
R. Vt certum: Non fieri. *ibid.*
- 29 An saltem fiat irregularis, qui exercet Ordinem contra præceptum Superioris, sub pœna excommunicationis ipso facto incurtendæ. *ibid.*
R. Vt certum: Nec in hoc casu fieri. *ibid.*
- 30 An ad minus, qui commisit propter quod suspendendus est, secundum iura, si accedens præceptum superioris prohibens celebrationem, nihilominus celebret, fiat irregularis. *p. 223*
R. Vt certum: Adhuc non fieri. *ibid.*
- 31 An excommunicatus sapiens celebrans, plures irregularitates numero distinctas contrahat. *ibid.*
R. Probabilius: Quod sic. *ibid.*
- 32 An duplicem incurrat irregularitatem, qui irritus duplici censura, v. g. excommunicatione ac interdicto, utitur Ordinibus sacris. *ibid.*
R. Vt certum: Quod sic. *ibid.*

DISPUTATIO XXII.

De Irregularitate ex violatione suspensionis orta. *ibid.*

- QVÆST. I. AN Clericus suspensus ab Ordine, vel officio irregularitatem incurrat, exercens Ordinem suspensum. *ibid.*
R. Vt certum: Incurrere. *ibid.*
- 1 An non solum incurrat irregularitatem, exercens actum Ordinis ille, qui est suspensus ab homine, verum etiam ille, qui est suspensus à Iure. *ibid.*
R. Vt certum: Etiam hunc incurrere. *ibid.*
- 2 An qui nominatim non est denunciatus suspensus, fiat irregularis violando suspensionis censuram. *p. 224*
R. Vt certum: Fieri. *ibid.*
- 3 An omnis violatio censuræ suspensionis hanc irregularitatis pœnam afferat. *ibid.*
R. Quod non omnino. *ibid.*

- 5 An quando suspensio fertur his verbis: *Qui hoc fecerit, suspensus sit ab officio, donec satisfecerit, vel poeniteat*; fiat irregularis qui post commissum crimen, ante poenitentiam, exercet actum Ordinis à quo est suspensus. *ibid.*
R. Vt certum: Fieri. *ibid.*
- 6 An irregularitatem contrahat Clericus, qui suspensionem, quam a celebrando ei Confessarius in foro poenitentiae inflixit, non servat, sed violat. *ibid.*
R. Vt certum: Quod non contrahat. *ibid.*
- 7 An quicumque in peccato mortali, seu excommunicatione minori celebrat, irregularitatem admittat. *p. 225*
R. Vt certum: Quod non. *ibid.*
- 8 An violans suspensionem, seu potius irregularitatem, ex defectu corporis, aut animæ manentem, novam irregularitatem incurrat. *ibid.*
R. Vt certum: Quod non. *ibid.*
- 9 An suspensus ab officio in temporalibus, contrahat, si in eis administrat, irregularitatem. *ibid.*
R. Vt certum: Quod non. *ibid.*
- 10 An saltem Vicarius Episcopi fiat irregularis, si suspensus à temporalibus contraveniat. *ibid.*
R. Quod non fiat. *ibid.*
- 11 An ad minus fiat irregularis, qui suspensus ab officio in temporalibus, in eis administrat in contemptum Clauium. *ibid.*
R. Vt certum: Nec in hoc casu irregularem fieri. *ibid.*
- 12 An saltem suspensi, aut excommunicati maiores, vel interdicti, maneant irregulares exercendo actus iurisdictionis in spiritualibus. *p. 226*
R. Adhuc ut certum: Non manere. *ibid.*
- 13 An Sacerdos qui mala fide ante legitimam ætatem Sacerdotium suscepit, fiat irregularis consecrando simul cum Episcopo Ordinante. *ibid.*
R. Probabilius: Non fieri. *ibid.*
- 14 An saltem Subdiaconus, & Diaconus suspensi ob Ordinationem ante ætatem, fiant irregulares cantando Epistolam, & Euangelium in prædicta Missa. *ibid.*
R. Aque probabiliter: Neque hos fieri irregul. *ibid.*
- 15 An suspensus simpliciter ab Ordine, fiat irregularis per exercitium tam maioris, quam minoris Ordinis. *ibid.*
R. Quod sic. *ibid.*
- 16 An qui specificè ab aliquo Ordine, v. g. Sacerdotio, est suspensus, fiat irregularis non solum si exerceat actum Sacerdotij à quo est suspensus: verum etiam, si exerceat actus aliorum Ordinum inferiorum, nempe Subdiaconatus, aut Diaconatus, à quibus non est suspensus. *ibid.*
R. Quod non fiat. *ibid.*
- 17 An etiam immunitis sit ab irregularitate, qui suspensus ab Ordine aliquo inferiori, exercet actum Ordinis superioris, à quo specificè non est suspensus. *p. 227*
R. Probabilius: Etiam hunc esse immunem ab irregularitate. *ibid.*
- 18 An suspensus manens in suspensione per annum etiam si suspensioni non contraveniat, incurrat irregularitatem. *ibid.*
R. Vt certum ferè: Non incurrere. *ibid.*
- 19 An qui non est suspensus ab Ordine, sed tantum ab exercitio, fiat irregularis per exercitium Ordinis per suspensionem prohibentem. *ibid.*
R. Vt certum: Fieri. *ibid.*

Index Tractatum, Disputationum,

DISPUTATIO XXIII.

*De Irregularitate ex violatione interdicti
ortu.* p. 227

- QVÆST. I.** **A**N maneat irregularis Clericus, qui in loco interdicto actum Sacri Ordinis exercet. ibid.
R. Vt certum: Manere. ibid.
- 2 An etiam maneant irregulares Clerici, qui in Ecclesiis generaliter interdictis celebrant divina officia, etiam cum moderamine *c. Alma mater, scilicet ianuis clausis, submissa voce, &c.* p. 228
R. Vt certum: Tunc non manere irregulares. ibid.
- 3 An item non maneant irregulares Clerici, qui tempore interdicti celebrant officia divina, omittendo vnam tantum conditionem in *cap. Alma, præscriptam.* ibid.
R. Probabilius longe: Manere in hoc casu irregulares. ibid.
- 4 An deinde etiam maneat irregularis Clericus, qui intendens celebrare divina officia tempore interdicti, ianuas Ecclesiæ aperit, campanas pulsat, &c. sed mutata intentione, re vera non celebrat. ibid.
R. Multò probabilius: Non manere irregularem. ibid.
- 5 An saltem maneat irregularis Clericus, qui tempore interdicti localis pulsat campanas, vel aperit Ecclesiæ ianuas, vel admittit excommunicatos, vel interdictos quando officia divina, vel missæ ab aliis celebrantur. ibid.
R. Multò probabilius: Nec hunc manere irregularem. ibid.
- 6 An ad minus fiat irregularis dictus Clericus, si pulset campanas, vel portas Ecclesiæ aperiat auctoritate priuata, aut publica, intendens præbere auctoritatem publicæ, & solemnæ celebrationi divinorum officiorum tempore interdicti. p. 229
R. Probabilius: Nec in hoc casu fieri irregularem. ibid.
- 7 An Clericus ministrans Sacerdoti celebranti tempore interdicti, sine moderatione *cap. Alma, fiat irregularis.* ibid.
R. Probabilius: Non fieri, nisi aliàs ministret exercendo solemniter aliquem actum Ordinis. ibid.
- 8 An Clericus fiat irregularis ob quamcunque officij diuini celebrationem, tempore interdicti factam, absque moderamine *cap. Alma mater.* ibid.
R. Vt certum: Fieri. ibid.
- 9 An laici Regulares, aut alij Religiosi non Ordinati fiant irregulares, si in loco interdicto celebrent divina, aut ministrent solemniter in Ordine sacro, quem non habent: & sine moderamine *cap. Alma.* ibid.
R. Vt quid certum: Non fieri irregulares, saltem ex violatione interdicti. ibid.
- 10 An sint irregulares Clerici, qui constituti in minoribus Ordinibus exercent solemniter actus proprios illorum Ordinum, tempore interdicti. p. 230
R. Probabilius: Quod sic. ibid.
- 11 An qui tempore interdicti confert Ordines, fiat irregularis. ibid.
R. Vt quid certum: Fieri irregularem. ibid.
- 12 An qui tempore interdicti recipit Ordines, saltem maiores, maneat irregularis. ibid.
R. Quod non. ibid.

- 13 An Clerici incurrant irregularitatem, si sepe- liant in interdicto loco Defunctos, sine officio diuino, aut Missa. ibid.
R. Vt certum: Quod non. ibid.
- 14 An saltem fiant irregulares Clerici, qui in loco generaliter interdicto sepeliunt Defunctos cum officio diuino, & Missa. ibid.
R. Vt certum: Quod sic. ibid.
- 15 An Clericus, cui est interdictus ingressus Ecclesiæ, maneat irregularis intra Ecclesiam diuina officia celebrando. p. 231
R. Vt certum: Manere. ibid.
- 16 An etiam maneat irregularis Clericus interdictus ab ingressu Ecclesiæ, si intra Ecclesiam audiat officia diuina. ibid.
R. Tunc non manere, nisi aliàs simul celebret. ibid.
- 17 An interdictus ab ingressu Ecclesiæ possit absque incurfione irregularitatis celebrare diuina extra Ecclesiam. ibid.
R. Vt quid certum: Possit. ibid.
- 18 An si interdictus ab ingressu Ecclesiæ celebret in Oratorio, incurrat irregularitatem. ibid.
R. Incurrere, si celebret in Oratorio ab Episcopo erecto, non si in priuato, &c. ibid.
- 19 An item irregularitatem contrahat Sacerdos ab ingressu Ecclesiæ interdictus, celebrans in Ecclesia non consecrata ab Episcopo, sed solum benedicta. ibid.
R. Vt certum: Quod sic. ibid.
- 20 An interdictus ab ingressu Ecclesiæ fiat irregularis celebrando Missam in cœmeterio contiguo saltem Ecclesiæ. ibid.
R. Probabilius: Non fieri. p. 232
- 21 An Presbytero celebrante intra Ecclesiam, possit Subdiaconus, aut Diaconus, cui est interdictus ingressus Ecclesiæ, absque incurfione irregularitatis extra Ecclesiam existens canere Epistolam, vel Euangelium. ibid.
R. Probabiliter: Non posse. ibid.
- 22 An saltem contra, Presbytero extra Ecclesiam celebrante, possit Subdiaconus, aut Diaconus, cui est interdictus ingressus Ecclesiæ, canere Epistolam, aut Euangelium intra Ecclesiam, absque incurfione irregularitatis. ibid.
R. Probabilius: Adhuc non posse absque incurfione irregularitatis. ibid.
- 23 An in præassignatis duobus casibus, non solum Subdiaconus, aut Diaconus incurrat irregularitatem, sed etiam celebrans Sacerdos. ibid.
R. Probabilius: Quod solum Subdiaconus, aut Diaconus, non Sacerdos incurrat. ibid.

DISPUTATIO XXIV.

De Irregularitate ex crimine hæresis proveniente.

- QVÆST. I.** **A**N Clerici hæretici, qui suam hæresim publicè manifestant, sint omnino irregulares. ibid.
R. Vt quid certissimum: Esse omnino. ibid.
- 2 An etiam laici hæretici publici, sint omnino irregulares. ibid.
R. Vt certum: Esse omnino. ibid.
- 3 An item fiant irregulares hæretici externi, si per accidens occultati sunt. p. 233
R. Probabilius: Fieri. ibid.
- 4 An qui sponte, vel metu, fidè negat fidem exterius, sed corde illam retinet, irregularis fiat,

Quæstionum, & Resolutionum.

- ex hæresis crimine. *ibid.*
- R. Vt certum: Quod non.* *ibid.*
- 5 An saltem prædictus negans fidei exterioris fidem, fiat irregularis irregularitate propria, lata contra eos, qui fidei negant fidem. *p. 234*
- R. Probabilis: Fieri.* *ibid.*
- 6 An fautores, receptatores, & defensores hæreticorum, quatenus hæretici sunt, afficiantur eademmet irregularitate, qua afficiuntur hæretici. *ibid.*
- R. Probabilis: Quod afficiantur.* *ibid.*
- 7 An illi qui tanquam de hæresi suspecti coguntur per Inquisitores abiurare de vehementi, irregularitatem incurrant. *ibid.*
- R. Longè probabilis: Quod non.* *ibid.*
- 8 An filij hæreticorum, fautorum, defensorum, & receptatorum eorum, sint irregulares. *p. 235*
- R. Probabilis: Esse.* *ibid.*
- 9 An etiam nepotes hæreticorum, fautorum, defensorum, & receptatorum eorum, sint irregulares. *ibid.*
- R. Probabilis: Esse irregulares usque ad secundam generationem, &c.* *ibid.*
- 10 An ut filij hæreticorum irregulares maneant, irregularitate lata in capite Statutum, contra filios hæreticorum, opus sit, ut nati fuerint post parentum delictum, & crimen. *ibid.*
- R. Probabilis: Opus esse.* *ibid.*
- 11 An ut filij hæreticorum liberi à dicta irregularitate evadant, sufficiat adhuc, quod geniti, aut concepti fuerint, etsi nondum nati, ante lapsum Parentum in hæresim. *ibid.*
- R. Probabiliter: Sufficere.* *p. 236*
- 12 An ut filij, & nepotes hæreticorum incurrant irregularitatem latam contra illos in cap. Statutum, cit. oporteat, parentes in hæresi decessisse. *ibid.*
- R. Vt certum: Oportere.* *ibid.*
- 13 An filij, & nepotes illorum, qui ob crimen hæresis repetitum traduntur brachio sæculari comburendi, sed ob data penitentia signa sunt ante mortem absoluti ab hæresi, incidant in irregularitatem latam in dict. capite, contra filios hæreticorum. *ibid.*
- R. Probabilis: Insidere.* *ibid.*
- 14 An etiam incurrant dictam irregularitatem filij, & nepotes eorum, qui quamvis relapsi non sint, & ad fidem redeant, traduntur tamen brachio sæculari comburendi, eo quod hæresiarchæ fuerint. *p. 237*
- R. Incurrere.* *ibid.*
- 15 An item eademmet irregularitatem incurrant filij, & nepotes illorum, qui comburuntur, eo quod convicti de hæresi, illam negant. *ibid.*
- R. Incurrere.* *ibid.*
- 16 An deinde incurrant præfatam irregularitatem filij illorum, qui in absentia condemnantur, eorumque statua, ob hæresim declaratam, comburuntur. *ibid.*
- R. Vt probabilis: Etiam incurrere.* *ibid.*
- 17 An exigatur sententia condemnans parentes ob hæresim, ut filij, & nepotes incurrant irregularitatem. *ibid.*
- R. Vt ferè certum: Non exigi, si alias constet.* *ibid.*
- 18 An saltem exigatur, ad hoc, ut filij, & nepotes irregularitatem ortam ex infamia
- B.P. Leand. de Irregularit.*
- admittant, ut eorum parentes decedentes in hæresi etiam infames ob hæresim reputentur. *ibid.*
- R. Id verè exigi.* *ibid.*
- 19 An filij, aut nepotes denunciante Inquisitoribus suos parentes hæreticos, ab irregularitate excusentur. *p. 238*
- R. Excusari.* *ibid.*
- 20 An etiam apostata à fide sint irregulares. *ibid.*
- R. Vt quid certum: Esse.* *ibid.*
- 21 An filij Saracenorum, Paganorum, & Iudæorum, qui ab infantia sunt baptizati, irregularitatem aliquam admittant. *ibid.*
- R. Quod non.* *ibid.*
- 22 An Schismatici sint irregulares. *ibid.*
- R. Probabilis: Esse, si simul sunt hæretici.* *ibid.*
- 23 An solus Papa possit dispensare in irregularitate orta ex hæresi publica, & notoria. *ibid.*
- R. Vt certum: Quod solus.* *ibid.*
- 24 An saltem habeant Episcopi facultatem dispensandi in irregularitate orta ex hæresi occulta exteriori. *ibid.*
- R. Probabilis: Quod sic.* *ibid.*

DISPUTATIO XXV.

De Neophytorum irregularitatibus. *p. 239*

QVÆST. I. **Q**uamvis propriè dicatur Neophytus. *ibid.*

R. Quod ille, qui est recens in fide Christi plantatus. *ibid.*

1 An Neophytus sit omnino irregularis. *ibid.*

R. Vt certum: Quod sic. *ibid.*

2 An irregularitas hæc Neophytorum sit inducenda iure divino, ex præcepto Christi descendens. *ibid.*

R. Quod non: sed iure humano. *ibid.*

3 An descendentes ex Iudæis, vel Mauris, si ipsi ante usum rationis baptizati sunt, maneant irregulares, saltem casu, quo parentes ipsorum in Iudaismo, vel Maurismo adhuc persistent. *ibid.*

R. Vt quid certum: Quod non. *ibid.*

4 An saltem filij catechumenorum ab infantia baptizati, sint irregulares casu, quo eorum parentes à fide recesserint. *ibid.*

R. Neque hos esse irregulares. *ibid.*

5 An Neophytus ira sit irregularis, quod nec ad minores Ordines ascendere, sine dispensatione possit. *ibid.*

R. Probabilis: Ita esse, ut non possit. *p. 240*

6 An ille, qui iam diu suscepit Baptismum, & fidem, possit sine dispensatione Ordinari. *ibid.*

R. Vt quid certum: Possit. *ibid.*

7 Quod temporis spatium à suscepto Baptismo sit sit, ut quis desinat esse Nophytus, seu novus Christianus, & consequenter desinat esse irregularis, possitque sine dispensatione sacris initiari. *ibid.*

R. Probabilis: id arbitrio Episcopi relinquendum esse. *ibid.*

8 An solus Papa possit in hac irregularitate dispensare. *p. 241*

R. Quod solus. *ibid.*

R. Quod solus. *ibid.*

R. Quod solus. *ibid.*

R. Quod solus. *ibid.*

R. Quod solus. *ibid.*

R. Quod solus. *ibid.*

R. Quod solus. *ibid.*

Index Tractatum, Disputationum,

DISPUTATIO XXVI

De Irregularitate ex variis aliis delictis, & infamia contracta. p. 241

- QVÆST. I.** **A**N Clericus publicè concubinaris, vel fornicarius, sit irregularis irregularitate annexa tali crimini. *ibid.*
- R. Vt certum: Quod non.* *ibid.*
- 2 An Clericus publicè Sodomita sit irregularis, ex commissione præcisè talis criminis. *ibid.*
- R. Vt certum etiam: Quod non.* *ibid.*
- 3 An saltem Clericus concubinaris, aut Sodomita publicus, & notorius, fiat irregularis ratione infamiae, ante Iudicis sententiam. *ibid.*
- R. Probabilius: Quod non fiat, ante Iudicis sententiam.* *ibid.*
- 4 An Simoniacus sit irregularis irregularitate ex se crimini simoniæ annexa. p. 242
- R. Vt certum: Quod non.* *ibid.*
- 5 An ob crimen sacrilegij fiat quis irregularis. *ibid.*
- R. Vt certum: Quod non.* *ibid.*
- 6 An poenitentia solemnis faciat quem irregularem. *ibid.*
- R. Probabilius: Quod olim faciebat, nunc minime.* *ibid.*
- 7 An ex defectu bonæ famæ, siue rectæ existimationis apud homines, fiat quis inhabilis ad Ordines suscipiendos. *ibid.*
- R. Vt certum: Quod sic.* *ibid.*
- 8 An infamia iuris reddat quem irregularem. p. 243
- R. Quod sic: Qui autem sunt isti infames.* *ibid.*
- 9 An infamia facti faciat irregularem. *ibid.*
- R. Quod sic.* *ibid.*
- 10 An infamia, quæ oritur ex exercitio artis ignominiosæ faciat etiam irregularem. *ibid.*
- R. Vt certum: Quod faciat.* *ibid.*
- 11 An Macellarij, Tabernarij, & huiusmodi sint ex infamia officij irregulares. *ibid.*
- R. Probabilius: Non esse.* *ibid.*
- 12 An infamia popularis faciat quem irregularem, vel saltem inhabilem ad Ordines. p. 244
- R. Quod propriè non faciat irregularem: bene tamen inhabilem ad Ordines, quamdiu infamia dicta perseverat.* *ibid.*
- 13 An irregularitas incurfa ob infamiam Iuris Canonici, vel Ciuilis, solùm à Summo Pontifice possit auferri. *ibid.*
- R. Quod solùm, saltem directè, &c.* *ibid.*
- 14 An irregularitas orta ex infamia indicta à Iure Ciuili, possit indirectè auferri à Principe sæculari, auferendo infamiam ciuilem, in qua fundatur. *ibid.*
- R. Quod possit, casu solùm quo talis irregularitas fundatur in infamia indicta tantum à Iure Ciuili, &c.* *ibid.*
- 15 An irregularitas incurfa ob infamiam, per Iudicis sententiam, possit ab eodem Iudice auferri. *ibid.*
- R. Possè.* *ibid.*
- 16 An irregularitas orta ex infamia Iuris tollatur per Baptismum. p. 245
- R. Probabilius: Non tolli.* *ibid.*
- 17 An infamis in vno loco possit Ordinari in alio, in quo non est infamatus. *ibid.*

- R. Probabilius: Possè.* *ibid.*
- 18 An quis ex alieno delicto possit reputari infamis, & irregularis deinde. *ibid.*
- R. Possè: Et id in quinque casibus.* *ibid.*

DISPUTATIO XXVII

De dispensatione irregularitatis, tam in communi, quàm in particulari. *ibid.*

- QVÆST. I.** **A**N dispensatio irregularitatis habeat determinatam formam. *ib.*
- R. Vt certum: Quod non, bene tamen conuenientem.* *ibid.*
- 2 An vt dispensatio in irregularitate fiat licitè, requiratur aliqua causa. p. 246
- R. Vt certum: Requiri.* *ibid.*
- 3 An etiam, vt sit valida dispensatio irregularitatis, quæ fit à Papa, requiratur aliqua causa. *ibid.*
- R. Vt quid certissimum: Non requiri.* *ibid.*
- 4 An Summus Pontifex possit in omni irregularitate dispensare. *ibid.*
- R. Vt certissimum: Possè.* *ibid.*
- 5 An Episcopi, aliæ Prælati inferiores Pontifice, possint dispensare absolutè in irregularitatibus. *ibid.*
- R. Vt certum: Non possè, nisi in illis in quibus ius dispensare concedit.* *ibid.*
- 6 An Episcopus possit dispensare in omnibus irregularitatibus procedentibus ex delicto occulto. *ibid.*
- R. Vt certum: Possè, dummodo non procedat ex homicidio voluntario, &c.* *ibid.*
- 7 An quilibet Episcopus possit in dictis irregularitatibus, ab occultis delictis prouenientibus, dispensare. *ibid.*
- R. Quod non quilibet.* *ibid.*
- 8 An Episcopus possit dispensare in irregularitatibus dictis cum Religiosis exemptis, casu quo isti, illis de licentia suorum Prælatorum se subiciant. p. 247
- R. Probabilius: Possè.* *ibid.*
- 9 An Episcopus possit dispensare in irregularitate procedente ex delicto occulto, deducto ad forum contentiosum, si reus in eo non fuit conuictus. *ibid.*
- R. Possè.* *ibid.*
- 10 An item possit Episcopus dispensare in irregularitate procedente ex delicto deducto ad forum contentiosum, casu quo delinquens, finito iudicio, punitus fuerit. *ibid.*
- R. Probabiliter: Etiam Possè.* *ibid.*
- 11 An Episcopus possit dare facultatem alteri, qui secum dispenfet in irregularitatibus illi concessis, si contingat, ipsum aliquam earum contrahere. *ibid.*
- R. Vt certum: Possè.* *ibid.*
- 12 An Episcopus possit dispensare in irregularitate orta ex defectu lenitatis. *ibid.*
- R. Probabiliter: Quod non.* *ibid.*
- 13 An ad minus possit Episcopus dispensare in irregularitate orta ex homicidio iusto, facto auctoritate publica in bello, aut à Iudice. *ibid.*
- R. Vt certum: Non possè.* *ibid.*
- 14 An Episcopus possit dispensare in irregularitate orta ex voluntaria membri mutilatione occulta. *ibid.*
- R. Probabilius: Possè.* p. 248.

Quæstionum & Resolutionum.

- 19 An Episcopus possit dispensare in irregularitate proueniente ex homicidio casuali occulto. p.249
R. Vt longè probabilius : Possè. ibid.
- 26 An deinde possit Episcopus dispensare in irregularitate proueniente ex homicidio casuali publico. ibid.
R. Vt mihi certum : Non posse dispensare ad Ordines sacros, sed solum ad minores. ibid.
- 17 An Episcopus possit dispensare in irregularitate orta ex homicidio voluto, non ex consilio, aut matura deliberatione facta, sed ex repentina ira, vel rixa. ibid.
R. Probabilius : Possè, dummodo homicidium sit occultum. ibid.
- 18 An Episcopus possit dispensare in irregularitate procedente ex homicidio voluto in se causa defensionis, excedendo moderamen inculpatae tutelæ. ibid.
R. Possè, si homicidium sit occultum. ibid.
- 19 An Episcopus possit dispensare in irregularitate orta ex homicidio directè voluntario, omnino tamen occulto. p.250
R. Vt mihi ferè certum : Non posse. ibid.
- 20 An saltem possit Episcopus dispensare cum irregulari ex homicidio voluntario iniusto occulto ad usum Ordinum, casu quo non sit facilis ad Papam recursus, & urgeat necessitas. ibid.
R. Absolutè : Possè. ibid.
- 21 An in irregularitate ex homicidio voluntario occulto orta possit dispensare Episcopus ad suscipiendos minores Ordines. p.251
R. Vt certum : Quod non. ibid.
- 22 An saltem possit Episcopus dispensare cum dicto homicida voluntario occulto, vt in iam minoribus Ordinibus susceptis administret. ibid.
R. Vt mihi certum : Nec id posse. ibid.
- 23 An possit Episcopus dispensare cum homicida voluntario occulto ad obtinendum simplex beneficium. ibid.
R. Vt etiam mihi certum : iam non posse. p.252
- 24 An saltem possit Episcopus dispensare cum homicida voluntario occulto ad retinendum beneficium saltem simplex. ibid.
R. Multò probabilius : Adhuc non posse. ibid.
- 25 An Episcopus possit dispensare in irregularitate orta ex occulta hæresi exteriori. ibid.
R. Probabilius : Possè. ibid.
- 26 An possit Episcopus dispensare in irregularitate orta ex homicidio casuali, patrato à Medicis, vel Chirurgis, &c. ibid.
R. Possè. ibid.
- 27 In quibus aliis casibus potest, iuxta nostram doctrinam, Episcopus dispensare in irregularitatibus ex homicidio occulto casuali ortis. ibid.
R. Quod in aliquibus. Legantur. ibid.
- 28 In quibus aliis casibus potest Episcopus in irregularitatibus aliis dispensare. ibid.
R. Quod in quinque. Legantur. ibid.
- 29 An dentur aliqua aliæ irregularitates, etiam ex delicto occulto prouenientes, in quibus Episcopus dispensare non potest. p.253
R. Quod dentur, septem præcipuè. Legantur. ibid.
- 30 In quibus irregularitatibus possunt Prælati Regulares, iuxta doctrinam huc vsque datam dispensare. ibid.
R. Quod in decem, quæ ibi numerantur. ibid.
- 31 An Prælati Regulares possint dispensare cum suis subditis in irregularitate orta ex homici-

- dio casuali, etiam publico. ibid.
R. Probabiliter : Possè. ibid.
- 32 An Prælati Regulares possint dispensare cum suis subditis in irregularitate orta ex homicidio directè voluntario, modo occulto. ibid.
R. Probabilius : Possè. p.254
- 33 An Prælati Regulares possint dispensare cum suis subditis in irregularitate contracta ex homicidio directè voluntario, etiam publico. p.255
R. Probabiliter : Possè. ibid.
- 34 In quibus irregularitatibus possit Commissarius Cruciatæ dispensare. ibid.
R. Quod in sex, quæ ibi numerantur. ibid.
- 35 An irregularitas, quæ sine peccato incurritur, possit per Bullam Cruciatæ dispensari. p.256
R. Vt certum : Non posse. ibid.
- 36 An saltem irregularitas quæ ex delicto prouenit, possit per Bullam Cruciatæ dispensari. ibid.
R. Vt longè probabilius : Non posse. p.257
- 37 An in dispensatione irregularitatis debeat quis necessariò, cum dispensationem vnus impetrat, alias simul manifestare. p.258
R. Probabilius : Non debere, nisi casu quo una irregularitas non possit sine alia explicari. ibid.
- 38 An qui contraxit irregularitatem ex occisione alicuius Presbyteri, aut alterius Clerici, teneatur manifestare se Presbyterum, seu Clericum occidisse : an verò sufficiat dicere, se hominem occidisse. ibid.
R. Probabilius : Sufficere, si dicat se hominem occidisse. ibid.
- 39 An qui pluries in excommunicatione celebrat, teneatur in petenda irregularitatis dispensatione exprimere numerum Missarum celebratarum. ibid.
R. Vt longè multò probabilius : Non teneri. ibid.
- 40 An qui ter, vel quater contraxit nuptias, teneatur id exprimere in petitione dispensationis super irregularitate ex Bigamia contracta. p.259
R. Vt ferè certum : Non teneri. ibid.
- 41 An qui commisit plura homicidia contrahat diuersas numero irregularitates in dispensatione explicandas. ibid.
R. Probabilius : Contrahere aliquando, non tamen teneri tunc omnes numeratim exponere. ibid.
- 42 An qui vnico ictu plures occidit homines, plures irregularitates incurrat. ibid.
R. Aequè probabiliter : Quod non, nisi vnam. ibid.

TRACTATUS III.

De Cessatione à diuinis.

DISPUTATIO PRIMA.

De Natura & Essentia cessationis à diuinis. ibid.

QVÆST. I. Vnde dicatur cessatio à diuinis. p.260

R. Quod ex eo quod Ministri Ecclesie à publica diuinorum celebratione cessent. ibid.

2 Quid sit cessatio à diuinis. ibid.

R. Quod est simplex prohibitio Ecclesiastica, qua Ministri Ecclesie prohibentur persolvere publicè diuina, &c. ibid.

Index Tractatum, Disputationum,

- 3 Quotuplex sit cessatio à diuinis. *ibid.*
R. Quod duplex, generalis videlicet, & specialis. ib.
 4 An cessatio à diuinis sit vera, & propria censura, distincta ab excommunicatione, suspensione, & interdicto. *p. 261*
R. Vt longè probabilius: Quod non. ibid.
 5 An cessatio à diuinis sit species interdicti, & forma quædam illius. *ibid.*
R. Vt probabilius longè: Quod non. ibid.
 6 Quibus in rebus differat cessatio ab interdicto. *ibid.*
R. Quod in quinque præcipuè. Legantur. ibid.
 7 An violans cessationem particularem, irregularitatem incurrat. *ibid.*
R. Vt longè multò probabilius: Quod non. ibid.
 8 An saltem qui violat cessationem generalem, celebrando tempore illius, incurrat irregularitatem. *ibid.*
R. Vt longè probabilius: Quod non. p. 262

DISPUTATIO II.

De causa efficienti, formali, materiali, & finali cessationis. ibid.

- QVÆST. I.** AN cessatio à diuinis incurratur aliquando ipso iure. *ibid.*
R. Vt certum: Quod non. ibid.
 2 An Pontifex possit ferre cessationem à diuinis in vniuersa Ecclesia. *ibid.*
R. Multò melius: Possè, loquendo absolute. ibid.
 3 An solus Pontifex possit ponere cessationem post interdictum. *ibid.*
R. Quod non solus, sed etiam Episcopus. ibid.
 4 An non solum Episcopi, sed etiam omnes alij, qui possunt interdictum ferre, possint & cessationem. *ibid.*
R. Tanquam certum: Possè. ibid.
 5 An possint cessationem ferre, qui ad id habent priuilegium, aut consuetudinem. *ibid.*
R. Vt certum: Possè. ibid.
 6 An cessatio, quæ indicitur ab Ordinario loci, comprehendat Regulares. *p. 263*
R. Probabilius: Quod non. ibid.
 7 An ad indicendam cessationem, sint à iure præfixa, & determinata verba. *ibid.*
R. Vt certum: Quod non. ibid.
 8 An materia, ob quam imponenda est cessatio, sit iniuria illata Ecclesiæ, seu personæ Ecclesiasticæ. *ibid.*
R. Quod sic. ibid.
 9 An pro quacunque leui iniuria Ecclesiæ illata possit validè cessatio imponi. *ibid.*
R. Vt certum: Quod non, sed debet esse grauissima. ibid.
 10 An vt cessatio legitimè imponatur, requiratur quod causa ob quam imponitur, sit notoria, & manifesta. *ibid.*
R. Vt certum: Requiritur. ibid.
 11 An antequam cessatio imponatur, debeat cessatio causa cessationis exprimi instrumento publico, vel patentibus litteris sigillo munitis: necnon, quod tale instrumentum, vel litteræ tradantur ei, contra quem cessatio intenditur. *ibid.*
R. Verumque requiri, saltem vt cessatio iuste feratur: imò vt validè. ibid.
 12 An vt cessatio sit non solum iusta, sed & valida, sit necessum vt ille contra quem imponitur, moueatur, & requiratur, an velit ante cessationem emendare offensam, & illam com-

- pensare. *p. 264*
R. Vt certum: Esse necessarium. ibid.
 13 An vt cessatio indicta à Capitulo sit licita, & valida, requiratur quod ad eam indicendam vocentur omnes de Capitulo, etiam absentes, & de causa cessandi diligenter tractetur, ac tandem deliberetur per iustitia per maiorem partem Capituli. *ibid.*
R. Vt certum: Omnia prædicta requiri. ibid.
 14 An posita cessatione, nisi partes infra mensem in concordiam venerint, teneatur vtraque pars, nempe tam cessans, quàm ille contra quem cessatur, iter arripere per seipos, vel Procuratorem, ad Sedem Apostolicam, & se præsentare Pontifici, vt cognita causa remedium adhibeat. *ibid.*
R. Vt certum: Teneri. ibid.

Sed circa hanc difficultatem sit:

- 1 **DVBIVM:** An si imponens cessationem non arripiat intra mensem iter ad Pontificem, sit obligatio seruandæ cessationis post mensem. *p. 264*
R. Vt certum: Quod non. ibid.
 2 **DVBIVM:** An etiam cesset obligatio seruandæ cessationis, si pars contra quam cessatur, nolit intra mensem iter arripere. *p. 265*
R. Vt certum: Non cessare. ibid.
 3 **DVBIVM:** An qui cessationem tulit, possit transacto mense, & post susceptum iter ad Summum Pontificem, tollere cessationem, si partes ad inuicem comeniant. *ibid.*
R. Multò probabilius: Possè. ibid.
 4 **DVBIVM:** An etiam transacto mense teneantur partes iter arripere, & se Summo Pontifici præsentare. *ibid.*
R. Vt certum: Teneri. ibid.
 15 **QVÆST.** Quænam sit causa finalis cessationis. *ibid.*
R. Quod est respicientia, & emendatio illius, cuius causa lata est cessatio, &c. ibid.

DISPUTATIO III.

De effectibus cessationis.

- QVÆST. I.** **Q**uotuplex sit effectus cessationis. *ibid.*
R. Quod triplex: Nempe Desistentia à diuinis Officiis publicè recitandis: Priuatio aliquorum Sacramentorum, & Sepultura Sacra. ibid.
 2 An Summus Pontifex possit imponere cessationem partialem: hoc est, quoad vnicum tantum effectum, & non quoad omnes. *ibid.*
R. Vt quid certum: Possè. ibid.
 3 An etiam Episcopus, aut alius Iudex inferior Papa, possit imponere dictam cessationem partialem. *ibid.*
R. Aequè probabilius: Etiam possè. ibid.
 §. I. *De primo effectu cessationis, qui est priuatio à diuinis Officiis. ibid.*
 4 An tempore cessationis particularis licitum sit celebrare diuina officia publicè. *p. 266*
R. Vt certum: Quod non. ibid.
 5 An saltem tempore cessationis generalis liceat diuina celebrare publicè, cum moderamine cap. Alma mater. *ibid.*
R. Probabilius: Non licere. ibid.
 6 An saltem tempore cessationis generalis sit licitum

Quæstionum, & Resolutionum.

licitum celebrare diuina officia publicè, in festiuitatibus Natiuitatis Domini, Paschæ, Pentecostes, & Assumptionis B. Mariæ Virginis, sicuti est licitum celebrare tempore interdicti localis generalis. p. 267.

- R. *Quod sit licitum, spectato usu, & consuetudine: non iuris rigore.* ibid.
- 7 An non solum tempore cessationis generalis, sed etiam specialis, licitum sit celebrare publicè in præfatis festis. ibid.
- R. *Vt certum: Quod non* ibid.
- 8 An tempore cessationis teneantur Clerici priuatim Horas Canonicas dicere, si ad id aliàs teneantur. ibid.
- R. *Vt certum: Teneri.* ibid.
- 9 An etiam tempore cessationis sit licitum vini, vel terni simul Horas Canonicas, adhuc intra Ecclesiam recitare. ibid.
- R. *Probabilius: Esse licitum, si faciant submissa voce, &c.* p. 268
- 10 An tempore cessationis sit licitum pulsare campanas ad diuina officia. ibid.
- R. *Vt certum: Quod non.* ibid.
- 11 An saltem sit licitum tempore cessationis pulsare campanas ad concionem, Orationem Angelicam, & ad alia quæ non sunt officia diuina. ibid.
- R. *Esse licitum, nisi aliàs contrarium usu receptum sit.* ibid.
- 12 An tempore cessationis licitum sit laicis audire Missam, aut alia officia diuina. ibid.
- R. *Vt certum: Quod non, nisi aliàs habeant priuilegium.* ibid.
- 13 An qui habent priuilegium audiendi Missam cessationis tempore, teneantur eam audire diebus festis. ibid.
- R. *Probabilius: Teneri.* ibid.
- 14 An tempore cessationis sit licitum celebrare Missam semel in hebdomada, ad renouandam Eucharistiam. ibid.
- R. *Vt certum: Quod sit.* ibid.
- 15 An non solum semel in hebdomada, verum etiam quotidie, possit tempore cessationis fieri sacrum, si opus sit conferri viaticum, & non sit Eucharistia. p. 269
- R. *Posse.* ibid.
- 16 An Sacerdoti celebranti in enarratis diebus tantum possit vnicus Minister assistere. ibid.
- R. *Aequè probabiliter: Etiam duos posse.* ibid.
- §. II. De secundo cessationis effectu, qui est priuatio Sacramentorum. ibid.
- 17 An tempore cessationis generalis licitum sit conferre Sacramentum Baptismi paruulis. ibid.
- R. *Vt certum: Esse licitum.* ibid.
- 18 An etiam tempore cessationis sit licitum Sacramentum baptismi ministrare adultis. ibid.
- R. *Multò probabilius: Esse etiam licitum.* ibid.
- 19 An item sit licitum tempore cessationis conferre Confirmationem. p. 270
- R. *Probabilius: Esse licitum.* ibid.
- 20 An in prædictis casibus licitum sit administrare Baptismum cum solemnitate solita. ibid.
- R. *Longè probabilius: Licitum esse.* ibid.
- 21 An si cessatio permaneat in hebdomada sancta, sit licitum Episcopo consecrare Chriftma, & benedicere oleum. ibid.
- R. *Vt certum: Quod sic.* ibid.
- 22 An tempore cessationis sit licitum ministrare Pœnitentiam omnibus infirmis, ibid.

- R. *Vt certum: Esse licitum: imò & debitum.* ibid.
- 23 An non solum infirmis, verum etiam sanis possit ministrari Pœnitentia cessationis tempore. ibid.
- R. *Quod non possit, attento iuris rigore, bene tamen attenta consuetudine recepta.* ibid.
- 24 An tempore cessationis possit dari infirmis Eucharistia. p. 271
- R. *Vt certum: Posse, sed solum per modum viatici.* ibid.
- 25 An Sacramentum Extremæ Vnctionis possit conferri tempore cessationis non habenti priuilegium. ibid.
- R. *Vt certum: Quod non.* ibid.
- 26 An saltem possit dari Extrema Vnctio tempore cessationis illi moribundo, qui nec Eucharistia, nec Pœnitentiæ Sacramentum potest recipere. ibid.
- R. *Probabilius: Tunc posse.* ibid.
- 27 An Sacramentum Ordinis possit ministrari, aut conferri tempore cessationis. ibid.
- R. *Vt certum: Non posse.* ibid.
- 28 An tempore cessationis non solum validè, verum etiam licitè possit contrahi matrimonium. ibid.
- R. *Aequè probabiliter: Non posse licitè, quamuis validè, certum sit posse.* ibid.

§. III. De tertio cessationis effectu, qui est Priuatio Ecclesiastica sepultura. ibid.

- 29 An tempore cessationis possint sepeliri fidelium corpora, cum recitatione officiorum diuinorum, & aliis solemnitatibus Ecclesiasticis. p. 272
- R. *Vt certum: Non posse.* ibid.
- 30 An tempore cessationis licitum sit sepelire caduera fidelium omnium in loco sacro, absque vilo diuino officio, aut solemnitate solita. ibid.
- R. *Non esse licitum, attenta praxi.* ibid.
- 31 An non solum laici, verum etiam Clerici priuentur tempore cessationis Ecclesiastica sepultura. ibid.
- R. *Probabilius longè: Quod non priuentur isti, &c.* ibid.
- 32 An omnes Clerici, etiam primæ tonsuræ, sepeliri possint in loco sacro, modo dicto, tempore cessationis à diuinis. ibid.
- R. *Posse.* ibid.
- 33 An tempore cessationis possint sepeliri Clerici, non solum in cœmeterio, sed etiam in ipsa Ecclesia. ibid.
- R. *Probabilius: Posse etiam in Ecclesia.* ibid.

DISPUTATIO IV.

De Pœnis transgredientibus cessationem impositis. p. 273

- QVÆST. I. AN violans cessationem peccatum mortale admittat. ibid.
- R. *Vt certum: Admittere.* ibid.
2. An Religiosi exempti incurrant excommunicationem, non seruando cessationem generalem, quæ ab Ecclesia Matrice, vel Parochiali seruatur. ibid.
- R. *Vt certum: Incurrere.* ibid.
- 3 An si Religiosi mendicantes violant cessationem, dictam excommunicationem incurrant. ibid.

Index Tractatum, Disputationum,

- R. Incurrere, quidquid dicant atq.* ibid.
 4 An Religiosi violantes cessationem specialem, etiam excommunicationem incurrant. ibid.
R. Vt certum: Quod non. ibid.
 5 An privilegia Regularibus concessa quoad observantiam interdicti, locum habeant in cessatione. ibid.
R. Quod non: Tamesi ex speciali privilegio possint tempore cessationis eodem modo se gerere, ac in tempore interdicti. ibid.
 6 An etiam laici violantes cessationem poenam excommunicationis ipso facto incurrant. p. 274.
R. Vt certum: Quod non. ibid.
 7 An ille ob cuius culpam lata est cessatio, teneatur ad aliquam restitutionem. ibid.
R. Vt certum: Teneri. ibid.
 8 A quonam Superiori potest auferri cessatio. ib.
R. Quod ab eo, qui eam tulit: & ab eius successore aut Superiore, aut ab alio habente facultatem delegatam. ibid.

TRACTATUS IV.

De degradatione & depositione.

DISPUTATIO VNICA.

- De Degradatione.* ibid.
 QVÆST. I. AN Degradatio, & depositio sit proprie censura, p. 275
R. Longè probabilius: Non esse. ibid.
 2 Quotuplex est Degradatio. ibid.
R. Quod duplex: Verbalis videlicet, & realis, seu actualis. ibid.
 3 In quibus differunt Degradatio verbalis, & realis, seu actualis. ibid.
R. Quod in rebus quatuor. Legantur ibi. ibid.
 4 An percutiens Degradatum realiter, seu actualiter, vel depositum incorrigibilem, incurrat excommunicationem Canonis, Si quis suadente. ibid.
R. Tanquam certum: Quod non. ibid.
 5 An saltem incurrat dictam censuram, qui Degradatum solum verbaliter percudit. ibid.
R. Vt certum: Incurrere, nisi aliàs id post illius incorrigibilitatem faciat. p. 276
 6 An Comes Magistri triremis (Hispanè, *Comite de galeras*) percutiens Clericum degradatum solum verbaliter, & damnatum ad triremes, excommunicationem Canonis incurrat. ibid.
R. Quod non, si percussit illum sicut percussit ceteros remigantes, &c. ibid.
 7 An Sacerdos realiter Degradatus, validè consecrare possit. ibid.
R. Tanquam certum: Possè. ibid.
 8 An Degradatus realiter, si in Sacris sit constitutus, teneatur recitare Horas Canonicas. ibid.
R. Vt certum: Teneri. ibid.
 9 An Degradato, aut deposito verbaliter à beneficio assignandæ sint expensæ, ne egeat. ibid.
R. Quod sic. ibid.
 10 An item assignandæ sint expensæ Degradato realiter, & solemniter, ex Ecclesiæ redditibus. ibid.
R. Vt ferè certum: Quod non. ibid.
 11 An realiter, seu actualiter Degradatus, possit va-

- lidè contrahere matrimonium. p. 277
R. Vt certum: Non posse, si in Sacris sit constitutus. ib.
 12 Quænam sunt crimina, ob quæ infligi solet verbalis degradatio. ibid.
R. Quod sunt adulterium, concubinatus diuturnus, simonia notoria, &c. ibid.
 13 Quænam sunt crimina, quæ realem, siue actua- lem Degradationem merentur. ibid.
R. Esse homicidium qualificatum, crimen hæresis, Sodomiam repetitam, &c. ibid.
 14 An Degradatio Presbyteri pertineat ad Episcopum proprium. ibid.
R. Vt certum: Quod sic. ibid.
 15 An Degradatio Episcopi pertineat ad Papam. ibid.
R. Quod sic. ibid.
 16 An Prælati Regulares possint degradare verbaliter suos subditos, sicuti Episcopus suos. ibid.
R. Possè ex speciali privilegio. ibid.
 17 An Degradatum actualiter, & realiter possit Episcopus in suum pristinum statum restituere. ibid.
R. Possè, si iniuste fuit degradatus: aliàs non. ibid.
 18 Quæ forma, & modo fieri debet Degradatio realis & actualis. ibid.
R. Quod duplici modo fit, &c. Legatur. ibid.

TRACTATUS V.

De violatione, seu de pollutione Ecclesiæ.

DISPUTATIO PRIMA.

- De Modis quibus Ecclesiæ violatur.* p. 278
 QVÆST. I. AN Ecclesiæ violatio imponatur solum à Iure, an etiam ab homine. ibid.
R. Vt certum: Quod solum à iure. ibid.
 2 Quot sunt casus, quibus Ecclesiæ polluitur, & violatur. ibid.
R. Quod sunt sex, infra assignandi. ibid.
 §. I. De violatione Ecclesiæ per homicidium in ea patratum. ibid.
 3 An violetur Ecclesiæ per homicidium in ea factum in defensionem propriæ vitæ. p. 279
R. Vt certum: Quod non. ibid.
 4 An si quis ob fidei Catholicæ, Ecclesiæve defensionem in Ecclesiæ occidatur, tunc Ecclesiæ maneat polluta. ibid.
R. Probabilius longè: Manere. ibid.
 5 An homicidium causatum ab ictu furiosi, vel amentis, vel pueri iudicio carentis, Ecclesiæ polluat, & violet. ibid.
R. Vt certum: Quod non. ibid.
 6 An ob homicidium omnino casuale violetur Ecclesiæ. ibid.
R. Vt certum: Quod non. ibid.
 7 An si quis existens intra Ecclesiæ, telo, lapide, aut alio instrumento occidat aliquem existentem extra Ecclesiæ, maneat tunc polluta Ecclesiæ. ibid.
R. Vt certum: Non manere. ibid.
 8 An saltem maneat Ecclesiæ polluta, si quis existens

Quæstionum & Resolutionum.

- uens extra Ecclesiam, aliquem intra illam manentem scienter occidat. p.279
R. Vt certum: Manere tunc. ibid.
 9 An polluat Ecclesia ex eo quod Index suspendat in ea aliquem. ibid.
R. Vt certum: Pollui. ibid.
 10 An item maneat Ecclesia polluta, si Index suspendat hominem super tectum Ecclesie, aut subter eam in specu, aut in pariete exteriori eiusdem. p.280
R. Tunc non manere pollutam. ibid.
 11 An polluat Ecclesia casu, quo mors alicui intra eam, sine sanguinis effusione inferatur. ibid.
R. Vt quid certum: Pollui. ibid.
 12 An si quis intra Ecclesiam lethaliter percutiatur, sine vulnere tamen, & sanguinis effusione, & extra Ecclesiam moriatur, Ecclesia violetur. ibid.
R. Probabilius: Violari. ibid.
 13 An si quis se ipsum voluntariè interficiat, aut percutiat, ita vt effundatur in Ecclesia sanguis, maneat ipsa polluta. ibid.
R. Vt certum: Manere. ibid.
 14 An si quis extra Ecclesiam percussus, fugiens ad Ecclesiam multum sanguinem effundat, ibique moriatur, tunc Ecclesia sit violata. ibid.
R. Quod non. ibid.

§. II. De violatione Ecclesie per voluntariam sanguinis effusionem. ibid.

- 15 An per quameunque sanguinis effusionem intra Ecclesiam factam, etiamsi non sit voluntaria, aut iniuriosa, polluat, & violetur Ecclesia. ibid.
R. Vt certum: Quod non. ibid.
 16 An ex quavis modica effusione sanguinis iniuriosa, & voluntaria facta intra Ecclesiam, maneat violata, & polluta. p.281
R. Vt certum: Quod non, quidquid alij dicant. ibid.
 17 An polluat Ecclesia quando in rixa puerorum, aut aliorum, magna sanguinis quantitas è naribus in illa effunditur. ibid.
R. Aequè probabiliter: Quod non polluat. ibid.
 18 An polluat Ecclesia effusione sanguinis, per iniuriam facta homini mortuo in Ecclesia ipsa existenti. ibid.
R. Probabilius: Pollui. ibid.
 19 An effusio sanguinis animalium indicat violationem Ecclesie. p.282
R. Vt certum: Quod non. ibid.
 20 An menstrua mulierum in Ecclesia fluentia ipsam violent. ibid.
R. Vt certum: Quod non. ibid.
 21 An effusio sanguinis copiosa ex ludò, aut ioco causata, Ecclesiam violet. ibid.
R. Quod non. ibid.
 22 An violet Ecclesiam percussio grauis facta pugno, alapa, virga, aut baculo intra Ecclesiam, si ex illa nec vulnus, nec mors, nec sanguis oriatur. ibid.
R. Probabilius: Non violari. ibid.
 23 An polluat Ecclesiam Chirurgus, qui dum vulnus curat in Ecclesia, aut venam incidit, copiosè sanguinem fundit. ibid.
R. Vt certum: Quod non. ibid.
 24 An violet Ecclesiam Index, si intra illam ferat sententiam mortis, aut sanguinis in aliquem. ibid.
R. Vt certum: Non violare, dummodo mors extra Ecclesiam sit facta. ibid.

§. III. De violatione Ecclesie per humani seminis effusionem in ea. ibid.

- 25 An pollutio facta in somnis in Ecclesia, polluat ipsam. ibid.
R. Vt certum (quidquid alij dicant) quod non. ibid.
 26 An saltem violetur Ecclesia per pollutionem, quam Confessarius inuitus patitur audiendo Confessiones. ibid.
R. Vt certum: Nec per hanc violari Ecclesiam. ibid.
 27 An per quacumque illicitam seminis humani effusionem factam intra Ecclesiam hæc polluat, & violetur. p.283
R. Vt certum: Quod sic. ibid.
 28 An ad violandam Ecclesiam sufficiat habere in illa voluntariam pollutionem in parua quantitate, vnius videlicet, vel alterius gutta. ibid.
R. Probabilius: Non sufficere. ibid.
 29 An per copulam matrimonialem exercitam in Ecclesia, hæc polluat, & violetur. ibid.
R. Probabilius: Violari, nisi alias ex iusta causa copula exerceatur. ibid.
 30 An vt Ecclesia maneat polluta, satis sit vt effusio illicita seminis fiat in locis Ecclesie ipsi adhærentibus. ibid.
R. Non esse satis. ibid.
 31 An vt effusio sanguinis, aut seminis violet Ecclesiam, opus sit vt hæc in Ecclesie pavimento cadant. p.284
R. Vt certum: Non opus esse. ibid.
 32 An per homicidium, vel effusionem sanguinis, aut seminis, aut alias actiones, quibus polluitur Ecclesia, occultè factas, violetur Ecclesia, ita vt reconciliatione indigeat. ibid.
R. Tanquam certum: Non violari, ita vt reconciliatio indigeat. ibid.

§. IV. De violatione Ecclesie per sepulturam in ea excommunicati, infidelis, aut Pagani. ibid.

- 33 An Ecclesia violetur ex eo quod in ea sepeliatur aliquis hæreticus, vel excommunicatus non toleratus. ibid.
R. Vt certum: Violari. ibid.
 34 An item violetur Ecclesia, si in ea excommunicatus toleratus, seu non vitandus sepeliatur. ibid.
R. Non violari. ibid.
 35 An maneat polluta Ecclesia, si per Episcopum nominatim excommunicatum reconcilietur, consecretur, aut benedicatur. ibid.
R. Probabiliter: Non manere pollutam. p.285
 36 An polluat Ecclesia per sepulturam in ea Pagani, aut infidelis cuiuslibet. ibid.
R. Vt certum: Pollui. ibid.
 37 An si filius fidelis moriatur ante baptismum, & sepeliatur in Ecclesia, hæc maneat polluta. ibid.
R. Vt certum: Manere, quidquid alij dicant. ibid.
 38 An etiam maneat polluta Ecclesia, si puer mortuus in vtero matris fidelis, simul cum illa sepeliatur. ibid.
R. Vt certum: Tunc non manere pollutam. ibid.
 39 An casu quo mater moriatur prægnans, & post mortem ex negligentia non aperiatur, sed sepultura tradatur cum foetu viuente in vtero, qui postea moriatur, tunc maneat violata Ecclesia. ibid.
R. Tunc manere violatam. ibid.

Index Tractatum, Disputationum, &c.

- 40 An si Catechumenus in Ecclesia sepeliatur, illa remaneat polluta. *ibid.*
R. Quod non. *ibid.*
- §. V. De violatione Ecclesie ex destructione parietum ipsius. *ibid.*
- 41 An ex destructione, vel combustione omnium simul Ecclesie parietum, maneat Ecclesia violata. *ibid.*
R. Potius manere destructam, quam violatam. *ibid.*
- 42 An quando Ecclesie parietes successivè decidunt, & successivè reparantur, tunc Ecclesia indigeat nova consecratione. p.286
R. Probabilius: Quod non. *ibid.*
- 43 An violatio habeat locum in omni Ecclesia consecrata, aut benedicta. *ibid.*
R. Vt longè multò probabilius: Quod sic. *ibid.*
- 44 An violata Ecclesia, censeatur etiam violatum cœmeterium illi contiguum. *ibid.*
R. Vt quid certum: Censeri. *ibid.*
- 45 An etiam è contra, polluto cœmeterio, censeatur polluta Ecclesia illi contigua. *ibid.*
R. Vt quidem certum: Quod non censeatur. *ibid.*
- 46 An si duo cœmeteria ita sint sibi unita, vt inter ea solus sit medius paries, in quo sit porta, per quam transeat de vno in aliud: vtrum vno eorum polluto, censeatur pollutum alterum. *ibid.*
R. Vt certum: Quod non. *ibid.*
- 47 An saltem maneat polluta duo dicta cœmeteria, si in medio portæ positæ inter illa fiat humani sanguinis, vel seminis effusio. p.287
R. Distinctione multiplici. Legatur quæstio. *ibid.*
- 48 An si sanguis, vel semen effundatur in porta Ecclesie, tunc maneat violata. *ibid.*
R. Manere, si fundatur in parte interiori versus Ecclesiam: secus si in exteriori. *ibid.*
- 49 An Ecclesia polluatür propter furtum, vel rapinam in ea commissam. *ibid.*
R. Vt mihi certum: Quod non. *ibid.*
- 50 An Ecclesia per violationem amittat privilegia immunitatis. *ibid.*
R. Negativè. *ibid.*

DISPUTATIO II.

De peccatis & penis impositis his, qui in Ecclesia violata celebrant. *ibid.*

- QVÆST. I. AN sit peccatum mortale celebrare Missam, vel alia officia divina in Ecclesia violata publicè. *ibid.*
R. Tanquam certum: Esse ex genere suo. *ibid.*
- 2 An casu, quo post celebrationem Missæ publicè Ecclesie violatio occulta, sit tunc necessarium Ecclesiam reconciliare. *ibid.*
R. Quod sit necessarium: quidquid alij sentiant. *ib.*
- 3 Quomodo se gerere debeat Sacerdos, quando

- ipso celebrante, Ecclesia polluitur. *ibid.*
R. Quod si accidat violatio post canonem inchoatum, tunc debeat persicere Missam: secus si ante Canonem. *ibid.*
- 4 An celebrans in Ecclesia publicè violata irregularitatem incurrat. p.288
R. Vt quid certissimum: Non incurrere. *ibid.*
- 5 An saltem incurrat suspensionem ab ingressu Ecclesie, qui in Ecclesia publicè violata celebrat. *ibid.*
R. Vt longè multò probabilius: Quod non. *ibid.*
- 6 An in festis, in quibus iure suspenditur interdictum loci, liceat in loco publicè violato celebrare. *ibid.*
R. Non licere. *ibid.*
- 7 An possit Episcopus impertiri licentiam, vt in Ecclesia violata (si urgeat necessitas) divina ante reconciliationem celebrentur. *ibid.*
R. Probabilius longè: Possè. *ibid.*

DISPUTATIO III.

De Ministro, à quo reconcilianda est Ecclesia violata. *ibid.*

- QVÆST. I. AN si Ecclesia polluta erat consecrata ab Episcopo, ab ipso solum reconciliari possit. *ibid.*
R. Vt certum: Possè solum ab ipso, vel ab alio Antistite ex eius consensu. *ibid.*
- 2 An Episcopus possit committere simplici Sacerdoti reconciliationem Ecclesie consecratæ. p.289
R. Vt certum: Non possè. *ibid.*
- 3 An saltem Summus Pontifex possit delegare simplici Presbytero reconciliationem Ecclesie consecratæ. *ibid.*
R. Tanquam certum: Possè. *ibid.*
- 4 An Superiores Regulares possint reconciliare eorum Ecclesias consecratas, virtute suorum Indultorum. *ibid.*
R. Possè. *ibid.*
- 5 An si Ecclesia, quæ est polluta, non erat consecrata, sed solum benedicta, possit reconciliari per simplicem Sacerdotem. *ibid.*
R. Vt quid certum: Possè. *ibid.*
- 6 An vt simplex Sacerdos possit reconciliare Ecclesias benedictas violatas, requiratur licentia Episcopi. *ibid.*
R. Probabilius: Non requiri. *ibid.*
- 7 An reconciliata Ecclesia violata, maneat reconciliatum cœmeterium contiguum. p.290
R. Vt certum: Manere. *ibid.*
- 8 Quonam modo reconcilianda est Ecclesia polluta, quia in ea sepultus fuerit aliquis infidelis, vel Paganus, vel excommunicatus vitandus. *ibid.*
R. Quod debet exhumari corpus, &c. *ibid.*

TRACTATUS PRIMVS. DE IRREGVLARITATE.

TRACTANT de hæc materia D. Thomas in *Addit. q. 39. & in 4. dist. 25. q. 2. & 3.* & ibi Sotus, & alij Scholastici. Maiolus in *suo lib. de irregul. vbi refert triginta Authores, qui de illa scribunt.* Henriquez in *Summ. lib. 14.* Suarez tom. 5. de *Censur. disp. 40. & seq.* Valentia *part. 4. disp. 7. q. 9.* Sayrus in *Thesaur. lib. 6. & 7.* Ægidius de *Censur. disp. 18.* Auila de *Censur. part. 7.* Filliuc. *tract. 19.* Bonac. de *Censur. à disp. 7.* Bauny de *Censur. tract. 11.* Hurtad. de *Censur. tract. de Irregul.* Cornejo in 3. p. *S. Thomæ, tract. de Irregul. à q. 5.* Luyfius Terrianus de *Censur. lib. 8.* Agunt etiam Canonistæ *tit. de Homicidio, & alibi.* Nauarr. *Summ. c. 27. à n. 191.* Couart. in *Clement. Si furiosus, de Homicid.* Villalobos tom. 1. *Summ. tract. 12.* Machado tom. 1. *lib. 1. part. 3. tract. 15.* Diana *part. 4. tract. 2. & alibi.* Tolet. *lib. 1. Summ. c. 52.* Reginald. *lib. 30. tract. 2.* Pellizarius tom. 2. *tract. 7. à c. 5.* Summistæ verb. *Irregularitas.* Palao tom. 6. *à disp. 6.* Gibalinus tom. *de Irregul. per sex capita, & alij in decursu tractatus citandi.*

DISPVATIO PRIMA.

De Natura, & Quidditate Irregularitatis.

QVÆSTIO PRIMA.

Vndenam Irregularitas dicatur.

RESPONDEO dicendum, quod Irregularis dicitur, qui est sine regula: & Irregularitas, id à quo formaliter quis dicitur Irregularis. Desumitur enim ab *ir*, quod est sine, & a *regula*. Significat ergo hæc vox, quodcumque impedimentum, ratione cuius homo fit incapax illius gradus, qui est communis aliis, ita vt extra regulam generalem ab Ecclesia præscriptam, fiat. Sic Suarez, Auila, Pelizzar. Filliuc. Bonac. Cornejo, & citati.

QVÆSTIO II.

Quid sit Irregularitas.

RESPONDEO dicendum: quod est, *Inhabilitas, seu impedimentum Ecclesiasticum, iure canonico introductum, ex se, directe, ac primario impediens perceptionem Ordinum, & indirecte, & consequenter eorum usum.* Sic communis Doctor. quoad rem ipsam, *R. P. Leand. de Irregularis.*

licet verbis differant. Suarez *disputat. 40. sect. 1. num. 2.* Filliucius *tractat. 19. c. 1. quasi. 1. numer. 2.* Auila *part. 7. disput. 1. dubit. 1. concl. 1.* Hurtadus *diff. 1.* Bonac. *disp. 7. q. 1. punct. 1. n. 2.* Nauarr. Villalob. Machad. & alij.

QVÆSTIO III.

Quotuplex sit Irregularitas.

RESPONDEO dicendum, quod irregularitas diuiditur *Primo*, in irregularitatem, quæ provenit ex defectu, & in irregularitatem quæ provenit ex delicto. Rursus Irregularitas, quæ provenit ex defectu subdividitur in multas species. Nam *prima* provenit ex defectu animi. *Secunda* ex defectu corporis. *Tertia* ex defectu natalium. *Quarta* ex defectu ætatis, & libertatis. *Quinta* ex defectu Sacramenti. *Sexta* ex defectu lenitatis. Deinde Irregularitas quæ provenit ex delicto, etiam subdividitur in multas species. Nam *Prima* oritur ex iteratione Baptismi. *Secunda* ex indebita susceptiōe, vel usu Ordinis. *Tertia* ex actu infidelitatis aut hæresis. *Quarta* ex infamia. *Quinta* ex homicidio illicitè parrato.

Secundò principaliter diuiditur Irregularitas in totalem & partialem. Totalis est illa, quæ priuat omni Ordine suscipiendo, & suscepti exercitiis: qualis est illa, quæ oritur ex bigamia, & homicidio. Partialis verò est illa, quæ priuat aliquo Ordine tantum, vel ex parte temporis, nempe pro tali ætate; vt ætas viginti annorum priuat tantum Ordine maiori, non minori: vel ex parte defectus, quia priuat

ascensu ad superiores Ordines, non autem executione Ordinis iam suscepti, cap. 2. de Cler. non ordin. cap. de his 3. dist. 50. & alibi. Legantur Suarez disp. 40. sect. 3. Filiuc. tract. 19 c. 1. q. 3. Bonacin. disp. 7. q. 1. punct. 1. num. 6. & Bauny tract. 11. q. 8. & alij.

QVÆSTIO IV.

An aliqua irregularitas sit iure diuino introducta.

Affirmantur olim quidam, existimantes irregularitatem ortam ex bigamia esse introductam iure diuino, iuxta illud Pauli 1. ad Timoth. 3. dicentis, *Episcopum debere esse unius uxoris virum.* Et irregularitatem ex homicidio, ex illo: *Non edificabis mihi templum, quia vir sanguinum es.* 2. Reg. 7. Ita Abbas in c. Sicut dignam, de Homic. n. 12. & Socin. in c. Ad audientiam, de homic. n. 6. Et insinuat Palud. dist. 25. q. 3. n. 14. dum ait: Petrum, & Paulum fuisse irregulares ex homicidio, & mutilatione, Christum tamen cum eis dispensasse. Citat etiam Cornejo pro hac parte Nauarr. in cap. Ad audientiam, cit. Sed falsò omnino. Vnde.

Tanquam certum, Respondeo nullam esse irregularitatem diuino iure, aut naturali introductam; sed omnem esse impositam iure Canonico, & Ecclesiastico. Probatum ex cap. Is qui, de sentent. excom. in 6. ubi expressè dicitur, nullam irregularitatem incurri, nisi in casibus à iure expressis; per ius autem, intelligitur ius canonicum: ergo nec iure diuino, nec naturali incurritur aliqua irregularitas. Nec loco Pauli aliud probatur, quàm quod irregularitas bigami inducta fuerit à tempore Apostolorum, non ex diuino præcepto, sed ipsorum Apostolorum, atque adeo Ecclesiastico, ut benè docet Bellar. lib. 1. de Cler. c. 23. Sic ille. Et antè Nauarr. c. 27. n. 191. Ad locum autem desumptum ex lib. Reg. dicendum est (quidquid alij dicant) non ideo prohibitum fuisse Davidi templum ædificare, quia aliqua lege prohibitum esset, humanum bellatorem templum ædificare, aut inferuire eius ministris, sed ut eo exemplo ostenderetur, quàm grata sit Deo pax. Sic Suarez disp. 40. sect. 4. n. 2. dicens, hanc sententiam esse certam & communem Theologorum in 4. dist. 25. & Canonistarum in c. Ad audientiam, de homic. & in cap. Is qui, de sent. excom. in 6. Nauarr. loc. cit. Couarr. in Clem. 1. de Homic. 1. part. in princ. legatur Hentiq. lib. 14. c. 1. Cornejo de Irregul. disp. 2. dub. 1. Luyfius lib. 7. disp. 57. dub. 3. Gibalin. de Irregul. c. 2. q. 1. n. 3. pag. 11. Pellizzarius tom. 2. tract. 7. cap. 5. sect. 1. num. 4.

QVÆSTIO V.

An Irregularitas incurratur aliquando in casu à iure non expresso.

Affirmandum videtur. Quia iterationi Confirmationis, & Ordinis est annexa irregularitas; sicut annexa in iure iterationi Baptismi: at illa irregularitas non est expressa in iure: ergo. Ita docet ex S. Anton. Nauarr. c. 27. n. 247. Castro de lege pœnali lib. 1. c. 7. docum. 3. His fauet Layman citandus infra q. 14. quam vide.

Sed longè multò probabilius Respondeo dicendū, quod irregularitas nunquam incurratur nisi in casibus à iure expressis, & determinatis. Quia id habetur expressè in cap. Is qui, de sent. excom. in 6. ibi: *Cum non sit expressum in iure: & ratio est.* Nam irregularitas, solum est inducta Canonico iure, ut nuper est habitum: ergo consequens est, ut nulla alia sit irregularitas, nisi

illa, quæ eodem iure exprimitur. Nec, ut irregularitas contrahatur, est satis, quod in simili casu, ut vult Nauarr. posita sit, sed necesse est, ut in propria specie talis causæ, vel delicti, lata sit: quoniam quod solum per argumentum à simili elicitur, non potest dici, in iure expressum. Vnde neganda est maior argumenti Nauarr; quia in tota hac materia non valet argumentum à simili, & ideo nec hoc, nempe, iteratione Confirmationis, & Ordinis. Sic Hostiens. Panormit. Ioan. And. Tiraq. Couarr. quos citat, & sequitur Suarez disp. 40. sect. 4. n. 15. Sayrus lib. 6. c. 2. n. 4. Scotus dist. 7. in 4. q. ultim. Luyfius lib. 7. disp. 57. dub. 3. in fine. Hurtad. disp. 1. de Irregul. disp. 3. Cornejo disp. 1. dub. 2. Filiuc. tract. 19. cap. 2. q. 2. n. 35. Bonac. disp. 7. de Cens. q. 1. punct. 2. n. 4. Palao tom. 6. disp. 6. punct. 2. num. 1. Gibalin. cap. 2. quest. 1. num. 4. Pellizzarius tomo 2. tract. 7. cap. 5. sect. 1. num. 5.

QVÆSTIO VI.

An omnis Irregularitas sit à iure, nulla ab homine.

Negantur apud Suarium Scotus, Gabriel, & alij existimantes irregularitatem posse infligi à Iudice, secundum iura.

Sed, ut certum, Respondeo, omnem irregularitatem esse à iure, nullam esse, neque posse esse ab homine, de lege ordinaria. Probatum ex dictis. Quia nulla incurritur irregularitas, nisi in iure sit expressa: ergo omnis est à iure; nulla imponitur ab homine. Dixi, *nec posse imponi ab homine de lege ordinaria*: quia de lege extraordinaria, aut de plenitudine potestatis haud dubium est, quin à Pontifice imponi possit (cum sit supra ius Canonicum) aut à Concilio generali: non verò ab Episcopo, aut ab Archiepiscopo, aut ab alijs Prælati Papæ inferioribus, ut disp. 2. dicemus. Sic communis. Sotus in 4. dist. 22. art. 1. q. 3. Suar. disp. 40. sect. 4. n. 3. ut leges apud Petrum Cornejo, & penes illum, Ledesma, Castro, Nauarrus, Couarr. & Villadiego, Cornejo disp. 2. dub. 2. Bonac. loc. cit. num. 1. Lubinus verb. Irregularitas, n. 1. Auila p. 7. disp. 1. dub. 2. Palao loco citato, n. 2. Gibalin. cap. 2. q. 1. n. 6. pag. 13. Pellizzarius loc. cit. n. 4.

QVÆSTIO VII.

An ad incurrendam irregularitatem ex delicto ortam, requiratur peccatum mortale.

Negant quidam DD. existimantes, sufficere peccatum veniale ad incurrendam dictam irregularitatem. Quia excommunicatio minor non est minor pœna, quàm irregularitas, siquidem priuat receptione omnium Sacramentorum: at sic est, quod illa incurritur ob peccatum veniale, ut habitum est tract. 1. de Censur. ergo & hæc potest incurri. Ita Caiet. verb. Irregularitas, & 2. 2. quest. 64. art. 8. Silvest. v. Ebrietas, q. 4. Armilla verb. Irregularitas, n. 14. Corduba lib. 2. quest. 26. Molina tract. 3. disput. 77. Castro lib. 1. de leg. pœn. cap. 5. docum. 4. Manuel 1. tom. sum. 2. edit. cap. 175. n. 5.

Sed longè multò probabilius Respondeo dicendum, quod ad incurrendam irregularitatem ortam ex delicto, necessariò requiratur culpa mortalis, nec venialis sufficiat. Quia pœna debet proportionari delicto, cap. Felicis de pœn. in 6. at sic est, quod irregularitas, quæ ob delictum incurritur, est pœna grauissima, cum priuet vsu Ordinum, quos habet, & promotione ad altiores: ergo non debet incurri, nisi ob grauem culpam. Confirmatur. Quia de facto nulla irregularitas est imposita in iure, nisi pro culpa morta

mortaliter ergo ut illa incuratur, hæc prærequiritur. Sic Sotus lib. 5. de iust. q. 1. art. 9. Nauarr. c. 27. n. 249. 251. & 263. Henriquez lib. 14. c. 3. Suar. disp. 40. sect. 3. n. 17. (non 19. ut offendes apud Bonacinam) Auila p. 7. disp. 2. dub. 3. Sanchez lib. 9. de Matrim. disp. 31. n. 29. & per es illum etiam Nauarr. lib. 2. de Restit. c. 1. dub. 6. n. 61. Manuel tom. 2. sum. 2. edit. cap. 67. n. 1. Barthol. de Ledesma dub. 5. de excomm. concl. 1. col. 994. Bannez 2. 2. q. 64. art. 8. de irregul. part. 2. dub. 2. fol. 371. Salon eod. art. 8. Ludou. Lopez 2. p. instruct. c. 13. de excomm. ad finem, in solut. ad 3. & Sà verb. irregularitas, cap. 1. ver. Ad irregularitatem ex delicto. His addi possunt Filliuc. tract. 19. c. 1. q. 8. n. 24. Egidius disp. 18. dub. 2. n. 13. & dub. 4. n. 27. Reginald. lib. 30. n. 201. Bonacina disp. 7. q. 1. punct. 3. n. 1. Palao tom. 6. disp. 6. punct. 3. n. 2. Baldellus 1. p. Theolog. moral. lib. 5. disp. 23. num. 6. Diana p. 3. tract. 6. resol. 51. Pellizzar. tom. 2. tract. 7. c. 5. sect. 1. q. 6. n. 8.

Nec obstat argumentum contrariorum, nam illis optimè respondet Sanchez ex Nauarro, dicens excommunicationem minorem esse secundum quid grauiorem pœnam, quàm irregularitas, sed simpliciter minus grauem; quia videlicet, illa est medicinalis, & facile tollitur; hæc autem non nisi per Pontificiam dispensationem, priuatque Ordinum ministerio, eorumque habilitate. Legantur dicta à nobis tract. de suspens. disp. 2. quest. 9.

QVÆSTIO VIII.

An saltem Papa possit imponere Irregularitatem absolutè pro culpa veniali.

Affirmant apud Bonacinam (præter Doctores citatos pro prima sententia quæstionis præcedentis) Suar. disp. 40. sect. 3. num. 17. Auila loc. cit. concl. 2. Filliuc. n. 24. & Egidius dub. 2. n. 14. Sed certè ex his authoribus solus Auila hanc partem docet. Nam Egidius loc. cit. n. 13. absolutè docet ex Suario loc. cit. non posse Pontificem purè ob peccatum veniale ferre irregularitatem, quia alias pœna superaret delictum, quod iniquum est. Sic ille, quamuis n. 14. in alio sensu id concedat. Idem tenet Filliuc. Quare.

Probabilius Respondeo nec Pontificem posse imponere absolutam irregularitatem, purè ob peccatum veniale. Quia ut diximus, tunc pœna superaret delictum, quod est iniquum. Sic Suarez, Filliuc. Egidius loc. cit. & Bonac. loc. cit. n. 2. quamuis dicat oppositum esse valde probabile Palao loc. cit. & alij.

QVÆSTIO IX.

An Irregularitas, quæ oritur ex delicto, incuratur per delictum internum: v. g. ob intentionem recipiendi ordines in excommunicatione, aut occidendi aliquem, &c.

Affirmandum videtur. Quia in quibusdam Bullis, & privilegiis conceditur facultas absoluedi ab irregularitate mentali: ergo signum est, quod incurri possit per actum internum. Et ideo ita tenent Glos. in cap. Perniciosè, de Penitent. dist. 1. & alij plures Doctores citati à nobis tractat. de Censur. in comm. disp. 8. q. 3.

Sed longè multò verius, multòque probabilius Respondeo, Non incurri per delictum internum. Quia de facto nullum est ius Ecclesiasticum, quo feratur irregularitas ob delictum, aut actum internum. Imò nec potest ferri, eo quòd actus internum non subiacer potest.

R. P. Leand. de Irregularit.

testati Ecclesiæ, ut constat ex dictis de censur. in comm. disp. 8. q. 3. Sic Suarez disp. 40. sect. 3. à n. 6. & penes illum D. Thomas 1. 2. q. 20. art. 5. ad 4. D. Anton. Sotus, Ledesma, Corduba, Nauarrus, Couarruu. Villadiego, Siluest. & alij. Henriquez lib. 14. c. 3. n. 2. Auila part. 7. disput. 2. dub. 1. Bonacina punct. 3. num. 5. 6. & 7. Hurtad. diff. 2. & alij plurimi, quos in simili retulimus disp. 8. cit. q. 3. Quibus nouissimè addo Castrum Palaum tom. 6. disput. 6. punct. 3. num. 1. & Pellizzarium loc. cit.

Nec obstat argumentum contra factum. Respondeo enim, quod ibi per irregularitatem mentalem intelligitur irregularitas, quæ prouenit ab actu exteriori, occulto tamen, ita ut non possit in iudicio probari, de quo actu statim.

QVÆSTIO X.

An Irregularitas, quæ oritur ex delicto, incuratur saltem per delictum, aut actum occultum per accidens, ita ut probari non possit.

Negant adhuc Glosa in cap. ultim. de tempor. ordin. Henriquez lib. 14. cap. 3. num. 1. de lege pœnali, c. ult. dicentes, non incurri per talem actum irregularitatem, præterquam in homicidio. Horum sententiam non carere probabilitate, nouissimè defendit Bauny tract. de irregul. quæst. 3. assert. 4. pag. 447.

Sed, ut certum Respondeo incurri. Primò. Quia Concil. Trident. sess. 14. de reformat. c. 7. expressè ait, quod homicidium etiam occultum inhabilitat ad Ordines: propter quam decisionem Castro in edit. 2. mutauit sententiam, quantum ad homicidium. Sedi (ut bene Auila) si vidisset decisionem aliam eiusdem Concilij in sess. 24. c. 6. de reformat. factam post duos ferè annos post septimam sessionem, generaliter mutasset sententiam. Nam in dict. c. 6. datur Episcopis facultas dispensandi in omnibus irregularitatibus ex delicto occulto prouenientibus, excepto homicidio voluntati: ergo.

Secundo. Quia delictum occultum per accidens, quantum est ex se, subiacer iudicio Ecclesiæ: ergo potest puniri pœna irregularitatis ab Ecclesia: sicut de facto punitur, ut constat ex dictis. Sic Nauarr. cap. 27. n. 294. Suar. loc. cit. Auila loc. cit. dub. 2. Bonac. & Hurtad. loc. cit. & alij adducti à nobis in simili, loquendo de censur. in comm. disp. 8. q. 4. Quibus addi possunt Palao loc. cit. punct. 3. n. 1. ver. Quocirca, & alij penes ipsum, Pellizzarius loc. cit. q. 7. num. 10. Diana p. 7. tractat. 11. resol. 48.

QVÆSTIO XI.

An ad incurrendam Irregularitatem requiratur, ut actus per quem incurritur, sit non solum exterior, sed etiam completus, & consummatus.

Respondeo, Requiritur. Quia lex non fert irregularitatem de facto, nisi sub hac conditione, nempe ut actus sit exterior, completus, & consummatus. Ex quo constat, quod ad incurrendam irregularitatem, quæ fertur propter homicidium, vel mutilationem, non sufficiat intentionem, aut volitionem occidendi, aut mutilandi, nec conatum ponere, aut vulnera lethalia infligere, nisi mors sequatur, etiam si contingat per miraculum impediri, ut

infra. Sic communis. Suarez *disp. 40. sect. 3. n. 13.* Hugolin. *cap. 14. §. 1.* Henriquez *lib. 14. cap. 3. n. 7. & 8.* (non n. 2. vt leges apud Bonac.) Auila *part. 7. disp. 2. concl. 2.* Valentia *tom. 4. disp. 3. quest. 19. punct. 2.* Filiuc. *tract. 19. cap. 1. quest. 5. & 6. num. 14. & sequent.* Medina *in summ. lib. 1. cap. 11. §. 11.* (non cap. 10. §. 10. vt citat Auila) Ægidius *disp. 18. dub. 2. num. 11.* Bonac. *disp. 7. q. 1. punct. 3. à n. 5.* Reginald. *lib. 30. tract. 2. num. 8.* Palao *tom. 6. disp. 6. punct. 3. num. 1.* Villalob. *tract. 21. diff. 4. n. 2. & Pellizzarius tom. 2. tract. 7. cap. 5. sect. 1. q. 6. n. 8.* legantur dicta à nobis *tract. 1. de censur. in comm. disp. 8. q. 8.*

QVÆSTIO XII.

An saltem incurrat Irregularitatem ille, qui dum tentauit occidere aliquem, vulnera de se lethalia infixit, tamen diligenti aut miraculosa curatione, mors non est illi secuta.

Affirmant in hoc casu irregularitatem incurrere ob talem conatum, ex defectu lenitatis, Maiolus *lib. 5. de irregul. cap. 48. à num. 3. & 9. 2. in princip. cum Specul. Hugolin. cap. Siquis post.* Glossa cum Ioan. Andrea. *cap. Periculose, de Pœnit. dist. 1. Veruecil. sum. Confessor. lib. 2. tit. 1. q. 2. 3.* Supplem. *verb. Irregularitas.* Thom. Fastol. *decis. 14.* & refert decisum fuisse in Rota. Quos omnes pro hac parte citat Henriquez *lib. 14. cap. 3. n. 8. lit. V.*

Sed ex dictis longè multò probabilius Respondeo Nec illum adhuc irregularitatem incurrere. Quia reuera non est sequutus effectus, nempe occisio, aut mutilatio, propter quas lata est irregularitas. Sic Sotus *lib. 5. de Iust. quest. 1. art. 1.* Henriquez *num. 8. cit.* Suarez, Auila & Bonac. *locis citatis.* Et nos latius infra *tract. 2. disp. 13. quest. 6.*

QVÆSTIO XIII.

An ad incurrendam irregularitatem ex delicto prouenientem, debeat interuenire dolus, seu contemptus legis.

Affirmant (apud Palaum *disp. 6. punct. 3. n. 2. in fine*) Panormit. *in c. Pastoralis, §. verum, de Appellat. n. 15.* Dominic. *in c. Soler, & c. Is qui, de Sent. excomm. in 6.* Felinus *in cap. Rodolphus, de Rescrip. n. 43.* & Nauarr. *in cap. Accepta, de Restit. spoliat. ad opposit. 8. n. 84. & Man. 6. 27. n. 252.* Vbi prædictos auctores refert ibi: Tam quia (irregularitas subintellige) sine contemptu non incurritur, dicente Panormit. (*loc. nuper cit.*) quod est poena contemptus: quod ipsum dixit Dominic. & Felin. &c. Ita Nauarr. cuius sententiam nouissimè sequitur Baldellus *part. 1. lib. 1. disp. 29. n. 7.*

Sed omnino oppositum Respondeo dicendum. Quia ignorantia affectata, crassa, aut supina non excusat quem ab irregularitate: vt docet Auila *p. 7. disp. 2. dub. 7. concl. 1.* citans Villadiego *cap. 2. & Nauarrum cap. 27. num. 241.* (sed hunc malè; nam ibi nil dicit de hac re) at sic est, quod vbi adest ignorantia legis, verè abest contemptus illius: ergo. Sic Villalob. *tract. 21. diff. 4. n. 5.* His verbis: *Para incurrir la irregularidad basta, que el acto sea pecado mortal, aunque no aya menosprecio de la ley; como consta de un texto (videlicet, cap. 1. de Ordinato ab Episcop. qui renun. Episc.) donde se dice, que basta ignorancia crassa, i supina, i cierta cosa es, que donde ay essa ignorancia, no se halla el menosprecio de la ley de que vamos hablando.* Sic ille. Auila etiam cum communi *concl. 2.* vbi explicat auctores primæ sententiæ, dicendo, quod illi accipiunt dolum pro culpa lata.

QVÆSTIO XIV.

An Irregularitates introductæ, sine iure expresso, per consensum Doctorum, vim habeant.

Affirmat expressè Paulus Layman. *lib. 5. part. 5. tract. 5. c. 1. n. 6. fol. mihi 167.* his verbis: Quamuis negari non posse videtur, quasdam irregularitates sine iure expresso, per Doctorum ita opinantium auctoritatem introductas, atque diuturna Ecclesiæ consuetudine firmatas fuisse, quæ non minus, quàm aliæ censuræ vim obtinere debent: tum quia consensus Doctorum, & Ecclesiarum consuetudo optima est factorum Canonum, & antiquæ obseruationis interpretum quia vniuersum verum est, quod consuetudo per tacitum consensum sit constitutiva iuris; et si lex scripta desideretur. Hæc Layman. Cuius sententiam sequitur Bauny *de Censuris tract. 11. q. 3. p. 446.* & dicit probabilem Diana *part. 8. tract. 7. resol. 28.*

Sed vt certum ferè Respondetur: Minimè habere vim. Quia vt certum ferè supponunt communiter Doctores, ex expresso iure, *cap. Is qui, de sent. excomm. in 6.* non incurri irregularitatem in iure non expressam; contra quod ius, nec consuetudo, aut auctoritas Doctorum, præualere valet. Sic Machado *lib. 1. part. 3. tract. 15. docum. 1. n. 5.* ibi: *Con todo esse es comun doctrina, i casi recebida de todos, fundada en derecho expresso, que no se deue admitir irregularidad, que no estubiere expressa en el; ni por sola la authoridad de los Doctores que la introduzen; ni por averla admitido la costumbre, ni porque en el derecho la aya, i se incurra en caso menor o semejante.* Sic ille ex Suatio *disp. 40. sect. 5. & 9.* Nauarr. *cap. 27. n. 194. sine.* Barbosa *in collect. ad dictum cap. Is qui, Bonac. q. 1. punct. 2. n. 3.* Diana *loc. cit.* & alij quos ex parte sequitur Gibalinus *cap. 2. q. 1. consecrar. 4.* Pellizzarius *tom. 2. tract. 7. c. 5. sect. 1. q. 4. n. 5.* legantur dicta supra *q. 5.*

QVÆSTIO XV.

An incurratur Irregularitas, quando non est certum, sed solum dubium, quod in iure ob tale factum Irregularitas imposita sit.

Affirmant plures DD. Incurrere quem irregularitatem in foro conscientie, non autem in externo, in præassignato dubio iuris. Quia, inquit, in foro conscientie, semper quis videtur obligatus in dubiis tutiorem partem sequi, *cap. Ad audientiam, & cap. Significasti, de Homicid.* At in foro externo dum delictum non probatur, reus absolendus est, quia in iure est constitutum, quod vbi partium iura obscura sunt, fauendum sit reo potiùs quam actori: ergo. Ita Nauarr. *cap. 27. n. 193.* Philarcus *de offic. sacerdot. tom. 1. part. 1. lib. 4. cap. 6. notab. 2.* Cardin. *cap. Ad audientiam, cit. n. 77.* Ledesma *2. p. 4. quest. 26. art. 2.* Hostiens. Ioan. Andt. Anton. Ancharan. Ananias, Siluest. Tabiena, & alij, quos citat Sanchez *lib. 1. sum. c. 10. num. 39.*

Affirmant deinde alij absolutè, & sine distinctione, docentes in tali dubio iuris incurri irregularitatem tam in foro conscientie, quàm in externo, hoc est tam ad effectum quærendi dispensationem, & abstinendi ab Ordinum vsu: quàm ad effectum, vt ludex vt irregularem talem condemnet. Quia inquit, hoc deducitur ex *cap. Ad audientiam, cit.* Ita apud Palaum *disp. 6. punct. 3. num. 6.* Nauarr. *cap. Si quis autem, de Pœnit. n. 53.* Couarr. *in Clem. Si furiosus, num. 3.* Suar. *disp. 40. sect. 6. n. 1.* Auila *p. 7. disp. 2. dub. 5. concl. 1.* Henriq.

Disp. I. De Natura Irregularitatis.

Henriq. lib. 14. c. 3. n. 4. Valq. 1. 2. q. 19. art. 7. disp. 65. cap. 3. & disp. 66. c. 1. Salas 1. 2. tract. 8. disp. unica, sect. 19. n. 170. & Gasp. Hux. de Irregularit. diff. 3. & 4. Sed certe ex his Doctoribus male citat pro hac parte Suarius, Auilam, Couarr. & Salas, ut infra, citat etiam Stephanus Bauny pro hac eadem parte, ultra Auilam loc. cit. *Egidium* (sic lege, non *Angelum*) de Coninch. disp. 18. de irregular. dub. 1. Comitolum lib. 5. Respons. q. 57. & Henriq. loc. cit. n. 1. sed an omnes bene, statim videbis. Tenent tamen illam Garcia de benef. part. 7. num. 21.

Sed probabilius Respondeo: In dubio iuris, neminem esse censendum irregularem, nec in foro externo, nec in foro conscientiae. Itaque quando non constat irregularitatem esse statutam iure, aut quando quis post debitam diligentiam factam, dubitat an tali facto sit imposita irregularitas, nullo modo se reputare debet irregularem. Quia ut constat ex cap. *Is qui, cit.* quando ius est apprensus, aut simile, non sufficit ad irregularitatem inducendam, eo quod non sit expressa in iure: ergo à fortiori non sufficit, quando totum ius est dubium. Sic Sanch. lib. 1. sum. c. 10. n. 42. & penes ipsum Nauarr. c. si quis autem, cit. à n. 36. usque ad 40. Couarr. apertis verbis, cap. *Si furiosus, cit. n. 3.* Plaza de delictis c. 12. d. 11. Flores de Mena lib. 1. q. 9. n. 18. Sayrus 10. 1. lib. 6. c. 2. n. 16. & in Clavi reg. lib. 1. c. 13. n. 23. & 24. Lud. Lop. 2. p. instruct. ubi de irregul. c. 2. Azor. tom. 1. lib. 2. c. 19. q. 10. & 11. Suarez tom. 5. disp. 40. sect. 5. n. 18. & 19. & sect. 6. à n. 1. Salas loc. cit. à Palao, n. 170. 171. 176. & 177. & sect. 18. n. 168. Rebell. de inst. 2. p. lib. 1. q. 3. sect. 2. n. 13. & Valencia 4. p. disp. 7. q. 19. punct. 2. notab. 3. Quibus addi possunt Molina tract. 3. de inst. disput. 67. n. 5. Egidius disp. 18. cit. à Bauny dub. 2. n. 11. Auila etiam p. 7. disp. 2. dub. 4. Quos simul cum Suario, iterum pro hac parte citat, ac sequitur Palaus punct. 3. cit. n. 7. Bonacina etiam q. 1. de Irregularitat. punct. 5. n. 3. qui & citat Nauarrum in Man. c. 17. n. 198. Auilam loc. cit. dub. 5. concl. 5. Reginaldum n. 3. Filliucium c. 2. q. 4. Toletum lib. 1. c. 17. *Sà verb. Irregularitas, n. 4.* & alij. Sic rursus Basseus v. Irregularitas 1. n. 9. Bauny tract. 11. de irregularit. q. 4. Diana p. 4. tract. 2. resol. 52. Machado lib. 1. p. 3. tract. 15. docum. 3. n. 5. Cornejo in 3. p. disp. 1. de Irregularitate dub. 2. Villalobos 1. p. sum. tract. 1. diff. 22. num. 1. Qui bene citat pro hac parte Henriq. eod. lib. 14. c. 3. & 4. quem pro opposita citat Palaus, Pellizzarius tom. 2. tract. 7. c. 5. sect. 1. quest. 17. num. 23. & alij.

QVÆSTIO XVI.

An in dubio facti homicidij, hoc est, an quando quis dubitat an homicidium perpetraverit sua actione, consilio, vel favore; tunc, tam in foro interno, quam externo, indicari debeat irregularis.

Negat ex parte, apud Palaum, Henriquez lib. 14. c. 3. n. 3. & 4. & c. 15. n. 3. existimans, adhuc in præassignato dubio facti homicidij, neminem se irregularem reputare debere, quovisque sententia iudicis accedat. Id sentit Henriq. ait Palaus disp. 6. punct. 3. n. 4. Sed non bene. Quia ille, saltem in speciali casu abortus casualis, quando quis dubitat an foetus esset masculus, etiam animatus, & generaliter in casu securi homicidij, aut mutilationis, in casu quo quis dabat operam rei illicitæ, oppositum sentit; cum expressè dicat, quod prædictus debet in dubio abstinere, tanquam irregularis, saltem interim dum per diligenter causa discutitur. Legatur ipse Henriq. ibid. in glossa li. G. Addit rursus Palaus, hanc negatiuam sententiam B. P. Leand. de Irregularit.

reputare probabilem Couarr. Clem. *Sì furiosus*, 2. p. §. 2. n. 5. & in eadem peclinare Suarium disp. 40. n. 10. nec dissentire Salas 1. 2. q. 21. disput. unica sect. 6. n. 70. & Rebellum de obligat. iust. referte multos neothericos ita sentire.

Sed ut mihi certum ferè, Respondeo: In præassignato casu dubij facti homicidij, debere se ita dubitantem iudicare in conscientia: foro irregularem, & etiam in foro externo, ut talem habendum, & iudicandum, quoad effectum abstinendi ab usu Ordinum, & querendi dispensationem. Quia mihi certum est ferè, ita esse decisum in c. ad audientiam, & c. Significasti, de homicid. ubi habetur clarè, in dubio facti homicidij obligationem esse à celebratione abstinere, & sic dubitantem tanquam irregularem habendum esse. Id namque Pontifices, ob periculum specialis indecentiæ, si postea innotesceret homicidam ad sacri Altaris ministerium accessisse, ei in tali dubio, ab Ordinum abstinendum usu sanxere.

Sic docent Sanchez lib. 1. sum. c. 10. num. 4. Nauarr. Couarruu. Plaza, Mena, Sayrus, Ludou. Lopez, Azor, Suarez, Rebellus, & Valencia, Auila etiam, Molina, & Egidius, Bonacin. Reginald. Bauny, Palao, & alij citati supr. q. antecedenti, & est communis. An verò idem sit dicendum in casu specialis abortus, quando quis dubitat, an foetus sit animatus, dicemus infra disput. 14. quest. 10.

QVÆSTIO XVII.

An etiam iudicandus sit irregularis, qui utrum mutilauerit, dubius est, animique anceps.

Affirmant etiam plures Doctores. Quia in materia irregularitatis æquiparantur homicida, & mutilator: imò in c. Si quis absciderit, dist. 55. mutilator dicitur homicida, & non incongruè, cum mutilatio sit quædam partialis occisio, nempe membri. Ita sentiunt Glossa in Clem. si furiosus, verb. *Mutiles, de homicid.* & ibi Couarr. 2. p. §. unic. n. 2. Rosella homicidium 4. n. 1. Angel. homicid. 5. n. 3. Silvester homicid. 3. q. 4. dicto 1. Tabiena Irregularitas 1. n. 5. Armilla eod. verb. num. 4. Nauarr. c. 27. n. 206. Henriquez lib. 14. c. 3. n. 4. & c. 14. n. 1. quos omnes pro hac parte refert Sanchez mox citandus.

Sed probabilius Respondeo: Talem non esse iudicandum irregularem. Quia mutilatio non est propriè homicidium, sed impropriè: at sic est, quod iure, in solo dubio facti homicidij statuitur irregularitas: ergo non est ad mutilationem dubiam extendenda, cum odia potius restringenda sint. Sic Sanch. lib. 1. sum. c. 10. n. 49. Suar. 10. 5. disp. 40. sect. 5. n. 14. Filliuc. tract. 19. c. 2. n. 47. Bonac. q. 1. de Irregul. punct. 5. n. 4. Bauny de Irregular. quest. 4. col. 3. pag. 449. Castro Palao de Censur. disput. 6. punct. 3. in fine, Barbosa in cap. Ad audientiam, cit. n. 4. Machado lib. 1. part. 3. tract. 15. n. 8. Gibalinus cap. 4. de Irregularit. q. 1. consecr. 5. num. 24. pag. 131. & alij.

QVÆSTIO XVIII.

An non solum quando quis dubitat de facto homicidij, sed etiam quando dubitat de facto aliorum delictorum, quibus adiuncta est irregularitas, se debeat in utroque foro gerere pro irregulari.

Affirmant quamplures DD. Quia Pontifices in ad ubi facti homicidij, quemlibet reputandum esse

esse irregularem affirmant, nixi illi principio: in dubiis mitior pars est eligenda: at hoc principium æquè in omnibus aliis delictis, quibus adiuncta est irregularitas procedit, vt constat: ergo. Ita apud Sanchez, sentiunt Panormitan. in cap. Ad audientiam, cit. n. 2. Marianus, & Socinus Senior, Roscel. verb. dubium, num. unico, Angel. n. 2. & ibi Siluest. q. 4. n. 7. Tabiena q. 2. num. 3. Vasquez 1. 2. q. 19. art. 6. disp. 65. cap. 3. num. 9. & 13. & disp. 66. cap. 1. Azor. tom. 1. lib. 2. c. 19. q. 19. & Couarruias, Lopez, Valentia, & Mena loc. cit. sup. quest. 15. Hurtad. disp. 15. dub. 1. de Irregulari. diff. 4. n. 19. Luyfius Turrianus, & alij.

Sed probabilius Respondeo in aliis casibus præter dubium homicidij, neminem esse irregularem censendum. Vnde qui dubitat, v. g. an sit legitimus, non debet se gerere tanquam irregularem, & ideo potest ordinari, si placet. Ratio huius responsionis est: quia, vt constat ex cap. Is qui, de sent. excomm. in 6. nullo modo contrahitur irregularitas, nisi in casibus à iure expressis: at in iure non est expressum in dubio facti, vltra casum homicidij irregularitatem incurri: ergo asserenda non est. Confirmatur Quia in pœnis mitior pars est amplectenda: at sic est, quod hæc est mitior, ac suauior: ergo. Sic Nauarrus cap. si quis autem, num. 41. de pœnit. dist. 7. Suarez tom. 5. in 3. p. disp. 40. sect. 6. à num. 9. & Salas 1. 2. q. 21. tract. 8. disp. unica, sect. 18. num. 168. quos citat & sequitur Sanchez lib. 1. sum. cap. 10. num. 48. Quibus addi possunt Auila part. 7. disp. 2. dub. 5. concl. 2. Egidius disp. 18. dub. 2. num. 22. Henriquez lib. 14. cap. 3. (non 13. vt offendet apud Dianam) num. 4. lit. I. Bonac. de Irregul. quest. 1. punct. 5. num. 3. Filiuc. loc. cit. Palas disp. 6. punct. 3. n. 9. Malderus 1. 2. q. 19. art. 5. disp. 87. dub. 8. Alphons. de Leone tract. de offic. & potest. Confess. som. 1. recollect. 16. n. 68. Layman. lib. 1. tract. 1. cap. 5. §. 4. n. 3. Diana part. 4. tract. 2. ref. 52. Bauny de Censur. tract. 11. de Irregul. q. 4. assertio- ne 2. Basseus verbo Irregularitas 1. num. 10. Villalob. tract. 1. diff. 22. num. 3. Barbosa in collect. ad d. cap. Ad audientiam, num. 2. Machado lib. 1. p. 3. tract. 15. n. 7. vbi pro opposita parte citat Egidium disp. 18. dub. 4. num. 3. Sed omnino malè: nam ibi nil de hac questione, & oppositum do. et loc. cit. pro hac parte. Legantur dicenda infra disp. 13. de Irregularitate orta ex homicidio.

DISPUTATIO II.

De Causis Efficienti, Materiali, Formali
& Finali Irregularitatis.

QVÆSTIO PRIMA.

An Solus Summus Pontifex, aut Concilium generale, possint indicare Irregularitatem.

Negant in primis, apud Palaum Sotus in 4. dist. 25. q. 1. & Gabriel. lect. 9. in Canon. lit. D. Primo: quia nullibi videtur prohibitum Prælati Pontifice inferioribus, irregularitatem alicui indicare ob aliquod delictum commissum: ergo possunt. Secundo. Quia huiusmodi Prælati possunt, vt ex praxi constat, depositionem, & degradationem inferre: ergo & irregularitatem; cum illæ grauiores sint pœnæ ista.

Negat deinde vt vidimus supra quest. 14. Layman, asserens, ob auctoritatem tantum Doctorum, & con-

suetudinem introductam posse indicati irregularitatem. Cuius sententiam vt probabilem defendit Bauny quest. 3. de Irregular. assert. 2.

Sed vt certum fere respondeo, solum Pontificem, aut Concilium generale, posse indicare irregularitatem. Quia (vt ait Palas) omnibus aliis Prælati, aut Iudicibus Pontifice inferioribus abrogata est talis potestas in cap. Is qui, de sentent. excomm. vbi expressè deciditur irregularitatem contrahi non posse, nisi in casibus à iure expressis, Si autem alij à Pontifice irregularitatem indicare possent, iam extra casus à iure expressos, irregularitas contraheretur. Præterea non expediebat alios à Pontifice potestatem habere indicare irregularitatem: quia irregularitas per se non inducitur ad puniendâ delicta, sed ad vitandam indecentiam ortam ex eo quod irregularis in statum Ecclesiasticum assumatur. Statuere autem, & decernere quæ hanc indecentiam inducant, cum id commune sit toti Ecclesiæ, proprium est Pontificis: ergo solus Pontifex irregularitatem inducere potest, & nullus alius. Hæc Palas de Censur. punct. 2. n. 2. ex quo patet ad fundamentum contrariorum. Sic sentiunt Nauarr. Suarez, Couarr. Bonac. Auila, Cornejo, Barbosa, Gibalinus, & alij citati sup. disp. 1. q. 6. & 12. Nec Sotus oppositum docet: Nam loco citato à Palas, nil de hac questione agit. Et nostram sententiam apertè tenet in 4. dist. 22. quest. 3. art. 1. col. mihi 10 30. his verbis: Nam irregularitas propriè non decernitur ab homine: quia non potest iudex imponere pœnam irregularitatis, nisi sit iure decreta propter aliquod factum. Hæc Sotus. Malè ergo citat illum Palas. Benè tamen Gabrielem: nam hic expressè ait loc. cit. quod irregularitas possit aliquando infligi à Iudice, secundum iura. Fortè etiam Palas voluit citare Scotum, qui certè loco ab ipso citato, negatiuam sententiam docuit, vt refert Hurtad. disp. 1. de Irregul. diff. 6.

QVÆSTIO II.

An subiectum, in quod cadat Irregularitas, debeat necessariò esse vir.

Negare deberent, quod tamen non faciunt, Palas. in 4. dist. 25. q. 3. art. 1. concl. 1. & Hurtad. tract. de Ordine, diff. 10. cum sentiant, posse fœminas ex indulto Pontificis ad Tonsuram Clericalem admitti: ergo consequenter debent concedere, quod sint capaces priuationis primæ Tonsuræ: ergo & subiectum, in quod possit irregularitas cadere.

Sed, vt certum, Respondeo dicendum, quod subiectum irregularitatis necessariò debeat esse vir. Quia certum est, quod vir solus, non fœmina, habet potentiam ad recipiendos Ordines, vt 2. p. tract. de Ord. disp. 5. q. 3. & 4. diximus: ergo solus vir primari illis propriè potest; patet, quia priuatio necessariò supponit habitum. Sic sentiunt eorum omnes. Legantur Suar. hic, disp. 40. sect. 7. n. 1. Sayr. lib. 5. c. 2. n. 2. Filiuc. tract. 19. c. 2. quest. 8. n. 52. Egidius disp. 18. d. 1. n. 2. Bonac. de irregul. q. 1. punct. 2. n. 6. Palas disp. 6. punct. 2. n. 2. Hurtad. disp. 1. de irregul. diff. 7. Cornejo de Irregul. disp. 4. dub. 1. Gibalinus c. 2. q. 2. num. 6. & alij.

QVÆSTIO III.

An vir non baptizatus, sit subiectum capax Irregularitatis.

Affirmandum videtur ex communi Doctorum doctrina, qua asseritur, eum qui ante baptismum duplex

duplex matrimonium contraxit, esse irregularem post baptismum susceptum : ergo erat capax irregularitatis ante baptismum.

Sed ut certum, Respondeo : Vitum non baptizatum non esse subiectum capax irregularitatis. Quia certum est, quod pro tunc non est capax Ordinis, cum baptismus sit ianua omnium Sacramentorum, ut constat ex Conc. Trid. *sess. 14. de Sacram. pœnit. c. 2. & ex cap. veniens. de Presbytero non baptizato*. Sic omnes præcipue Suar. Sayrus, Filliuc. Bonac. Palaus, Hurtad. & Cornejo *loc. cit.* inter quos legendus est caute Cornejo, ob defectum Typographi, unde ubi ait, *Irregularitatis capacem esse*; legendum est, *incapacem esse*.

Ad argumentum autem pro ratione dubitandi factum, bene respondeo Palaus, dicendo quod prædictus non est irregularis, ob irregularitatem contractam ante baptismum; quia hanc non potuit contrahere ante baptismum, ut habitum est, cum non fuerit Ecclesiæ subiectus; sed posito baptismo, est irregularis, ob indecentiam relictam ex duplici illo matrimonio, quæ indecentia post baptismum perseverat.

QVÆSTIO IV.

An Irregularitas incurratur ab impubere.

Negat Sancius in *select. disp. 26. n. 18.* ita dicens : Puto non incurrere irregularitatem puerum occidentem ante pubertatem : nam cum odia sint restringenda, sit excommunicationem, nec cæteras pœnas incursums præteros, nisi post annum decimum quartum. Et fœminas post completum duodecimum. Ita ille, qui citat Auilam *part. 7. disp. 6. sect. 1. dub. 13.* & Henriq. *lib. 13. cap. 3. n. 4. sed malè. Vnde.*

Ut ferè certum Respondeo, incurri ab impubere, hoc est à puero maiori septennio, dummodò plenum usum rationis habeat : secus aliàs. Sic Auila, & non aliter, *loc. cit.* à Sancto, nec non & Henriq. & à fortiori Couar. Ioan. Andr. Villad. Sà, & Navar. apud eundem Auilam, siquidem docent, quod si puer ante septennium habeat usum rationis, & occidat, maneat irregularis. Sic etiam Gauant. & Præpositus, quos citat, & sequitur Diana *p. 4. tract. 2. ref. 67.* Quibus adde Bonac. *disp. 5. de pœnit. q. 5. sect. 2. punct. 4. n. 3. v. Nec obstat.* ex cuius doctrina constat aliter esse philosophandum de pueris non implevibus præceptum annuæ confessionis; nam huiusmodi non incurunt pœnas, eo quod sint à iure imponendæ per transgressionem dicti præcepti : hæc verò de quibus nunc loquimur, sunt à iure ipso facto impositæ. Ex quo constat nos non loqui inconsequenter ad ea, quæ diximus *1. p. tract. 5. disp. 3. quest. 57.*

QVÆSTIO V.

An Summus Pontifex sit capax Irregularitatis contrahendæ.

Affirmarunt quidam quos refert Suarez *disp. 44. sect. 3.* existimantes Papam incurrere hanc pœnam, si occidit aliquem.

Sed ut certum omnino Respondeo, quod non. Quia postquam ad Pontificiam dignitatem devenit, omnis irregularitatis est incapax, siue de nouo incurrendæ, siue iam antea incurstæ, conservandæ; eo quod legibus Ecclesiasticis, quantum ad vim coactiuam, ad quam irregularitatis pœna pertinet, minime teneatur. Sic omnes. Suarez *disp. 40. sect. 7. n. 7.* Filliuc. *quest. 8. cit. num. 53.* Palaus *punct. 2. cit. n. 4.* Bonacina, Cornejo, Hurtad. & alij supra citati.

QVÆSTIO VI.

An Episcopi ligentur Irregularitatibus iure expressis, si ipsorum expressa mentio non fiat.

Negat Maiolus *lib. 4. de Irregularit. cap. 1. n. 7.* eo quod in capite *Quia periculosum, de sent. excomm. in 6.* decernitur, Episcopos non ligati censura suspensionis, aut interdicti, nisi exprimat, ergo nec ligabuntur irregularitate à iure lata aduersus quoscunque fideles, nisi id exprimat.

Sed, ut certum ferè, Respondeo : Ligari irregularitatibus à iure latis, contra quoscunque fideles; etiam si ipsorum expressa mentio non fiat. Ratio est. Quia Episcopi, verè subiiciuntur iuri communi : ergo cum aliàs nullo textu excipiantur ab incurrenda irregularitate, dicendum est illam incurtere.

Nec obstat *cap. Quia periculosum* : Quia ibi solum est sermo de censura suspensionis, & interdicti, qua Episcopi non ligantur, nisi exprimat : ex qua exceptione potius colligitur sub censura excommunicationis, & Irregularitatis pœna, comprehendi, cum exceptio firmet regulam in casibus non expressis. Sic communis. Suarez *disp. 40. sect. 7. n. 7.* Bonac. *quest. 1. de Irregularit. punct. 2. num. 8.* Filliuc. *tract. 19. cap. 2. quest. 8. num. 53.* Hurtad. *disp. 1. diff. 7. n. 26.* Palaus *disp. 9. punct. 2. num. 5.* Diana *p. 4. tract. 2. ref. 53.*

QVÆSTIO VII.

An homo Irregularis, sit capax alterius Irregularitatis.

Respondeo affirmatiuè. Quia multiplicatis causis, multiplicentur effectus : ergo, si in eodem homine multiplicentur causæ irregularitatis, multiplicari irregularitates erit necessum, ut si illegitimus sit homicida, bigamus, &c. sic omnes. Legantur dicta à nobis *de Censur. in communi.*

QVÆSTIO VIII.

An ad inducendum Irregularitatem requirantur aliqua verba?

Respondeo : Requiriti. Quia causa formalis irregularitatis sunt verba, quibus in iure irregularitas fertur, aut exprimitur. Nam cum ex supra dictis constet, nullam irregularitatem contrahi, nisi in casibus à iure expressis, sanè efficitur, ut ea verba, quibus in iure exprimitur irregularitas, sint illius causæ formalis. Sic Palaus *disp. 6. de Censur. punct. 4. n. 1.* Bonac. *quest. 1. punct. 2. num. 10.* Suarez *disp. 40. sect. 8.* Filliuc. *cap. cit. quest. 9. n. 5.* Gibalin. *cap. 2. q. 2. n. 1.* Cornejo *tract. de Irregular. disp. 3. dub. unico,* & alij omnes conuenientes etiam in eo, quod ad inducendam irregularitatem, non requiratur aliqua verborum forma, cum nulla sit certa ab Ecclesia præscripta, sed potius diuersis verbis ab illa sæpe imponatur.

QVÆSTIO IX.

An verba, quibus in iure inducitur Irregularitas, debeant esse clarè, & expresse significantia priuationem, ipso facto, suscipiendi Ordines, & administrandi in susceptis?

Respondeo Affirmatiuè. Ratio est. Quia huiusmodi pœna non imponitur ab homine, sed

ab ipso iure ipso facto operante : ergo cum verba, quibus irregularitas inducitur, practica sint, & efficiant ipso facto, quod significant, necessariò debent irregularitatem seu priuationem suscipiendi Ordines & ministrandi, susceptos, clarè significare, vt eam cau- sent, vti si textus dicat : *Ad Clericatum non promo- ueatur, aut fiat irregularis, aut irregularitatem incur- rat, non ordinetur, non fiat Clericus* : vt habetur *cap. de Clerico, c. Curandum, 24. dist. vel cessabit a Clero, aut à statu Clerici precipitabitur, cap. Curandum, cit. A Clericalibus officiis cogatur abstinere, cap. Consequens, dist. 88.* Sic Vivald. *de Irregularit. n. mibi 2.* vbi multos alios modos, quibus facti Canones vti solent ad irre- gularitatem notandam, congerit ex Majolo *lib. 1. c. 1. n. 4.* Suarez *disp. 40. sect. 8.* Hentiq. *lib. 14 cap. 1.* Bonac. *punct. 2. cit. n. 11.* Filliuc. & Palaus *loc. cit.* Bauny *tract. 11. de Censur. q. 3. pag. 449. & alij.*

QVÆSTIO X.

An vt irregularitas incurratur, expectari de- beat sententia declaratoria Iudicis

Affirmandum videtur. Quia per infamiam iuris incurritur irregularitas, *cap. Infamis 6. quest. 1.* Sed infamia iuris non incurritur ante sententiam Iudicis, *cap. Qui in aliqua, dist. 51.* ergo hæc saltem irre- gularitas non incurritur ante sententiam declarato- riam Iudicis.

Sed vt certum Respondetur dicendum, quod ab- solutè loquendo, & vt communiter, nullo modo de- beat expectari sententia Iudicis, vt incurratur irregu- laritas. Quia huiusmodi pœna non apponitur ab ho- mine, sed à iure, vt supra est habitum : at sic est, quod ius ipsomet operatur facto : etgo. Sic Cornejo *tract. 5. de Irregular. disp. 3. dub. unico.* Qui ad ratio- nem dubitandi respondet concedendo, quod quando infamia non est lata à iure, sed ferenda, tunc non con- trahatur irregularitas ante sententiam declaratoriam infamiae, quia ante eam non est persona illa infamis, sed eo ipso, quod per sententiam infamis declaratur, manet irregularis, non quia irregularitas inferatur ab homine per talem sententiam, cum hæc solum ad in- famiam terminetur ; sed quia, ipso iure, inferatur sta- tim, ac declaratur infamis, & hoc est speciale in irre- gularitate, quæ propter infamiam contrahitur. Sic ille, & antea Suarez hic *disp. 40. sect. 4. n. 8. & 9.* Sotus, Ledesma, Nauarr. Couarru. Casto, Simanc. & commu- nis penes ipsum. Pottel. *verb. Irregularitas, n. 28.* Pelliz- zarius *tom. 2. tract. 7. sect. 1. quest. 10. n. 13.*

QVÆSTIO XI.

Qua sit causa finalis, quam Ecclesia habet in imponenda irregularitatis pœna.

Respondeo, quod non est alia, quam erga statum sacerdotalem, resque diuinas exhibenda reue- rentia ab hominibus. Quia quo plura ad dignam sa- crorum celebrationem sunt necessaria, quo maior in iis postulatur dignitas, qui in Dei Ecclesia facto Sa- cerdotij magistratu ad multorum commodum fruun- tur, hoc Christiani maiorem metum, cultum que ad sacrum altare, diuinaque mysteria afferunt. Sic om- nino Bauny *quest. 3. citat. assertione 6.* & antea Suarez *disp. 40. sect. 3. num. 1.* Gibalinus *cap. 2. quest. 1. num. 1.* ita scribens : Quod attinet ad causam fina- lem, ea alia non est, quam Sacrorum, & Religio- nis Sanctitas, quæ postulat, vt cum decore, & or- dine exercentur sacra ministeria ; idcirco enim,

quosdam ab illis summonit Ecclesia, quia minimè decebat ipsos, propter illustres quosdam defectus, siue culpabiliter, siue inculpabiliter contractos, sacris admoueri.

DISPUTATIO III.

De effectibus Irregularitatis.

QVÆSTIO PRIMA.

An primarius effectus irregularitatis sit priua- tio suscipiendi ordines licitè.

Respondeo Affirmatiuè. Quia id aperte constat ex definitione Irregularitatis tradita supra *disp. 1. q. 2. & ex cap. Curandum, dist. (non num. vt offendes apud Bonac.) 34.* & ex aliis iuribus nuper *disp. 2. quest. 8.* adductis Sic docent om- nes DD. legantur Auila *part. 7. disput. 2. dub. 6.* Filliuc. *tract. 19. c. 3. q. 1.* Suarez *disp. 40. sect. 2.* Bonac. *de Irre- gularit. quest. 1. punct. 4.* Cornejo *disp. 5. dub. 1. & Pel- lizzarius tom. 2. tract. 7. sect. 1. q. 11. n. 14.*

QVÆSTIO II.

An Irregularitas non solum reddat ordinis sus- ceptionem illicitam, sed etiam inuvalidam.

Respondeo tanquam certum : Minimè reddere il- lam inuvalidam. Vnde si quis irregularis ordinetur, dummodo cætera necessaria concurrant, verè Or- dinatus manet. Ratio est, quia Ecclesia non potest impedire valorem Sacramentorum, inhabilitando personam ad illa recipienda (vnum, si excipias Ma- trimonij, ratione contractus naturalis, qui in ipso supponitur) si de facto materia, forma, & Minister à Christo requisita adsint, sic Suarez *disp. 40. sect. 2. num. 1.* Auila, Bonacina, Filliucius, & Cornejo *loc. cit.* Palaus *disput. 6. punct. 5. num. 1.* Hurtad. *disp. 1. de Irregularit. diff. 5. num. 18.* & omnes, præcipuè sup- citati.

QVÆSTIO III.

An Irregularitas priuet etiam receptione licita primæ Tonsuræ.

Negant quidam Doctores, eo quod Irregulari- tas est impedimentum Canonicum Ordinis sus- cipiendi, vt habitum est supra *disp. 1. quest. 2.* at sic est, quod Tonsura non est propriè, & in rigore Or- do, vt diximus *p. 2. tract. 6. de Ordine, disp. 1. quest. 5.* contra nonnullos Canonistas : ergo. Ita tenet Aloy- sius Batiola, vt refert Bonac. *infra ciuandus.* Cuius sententiam esse probabilem, satis indicant ille, & Machado *lib. 1. part. 3. tract. 15. docum. 2. n. 2.* his ver- bis : *Si bien la contraria opinion es muy probable, fun- dada en que es mas comun la de los Theologos, que de- fienden que la primera Tonsura no es Ordenti porque en las cosas odiosas segun principio de derecho no se deue hazer extensio de vn caso à otro.* Ita ille. Huic sententiæ adhæret Pellizzarius *loco citato, num. 14.* licèt non firmiter.

Sed

Disput. III. De Effectibus Irregularitatis.

Sed probabilius longè Respondeo etiam priuare licita receptione Tonsuræ. Quia licet probabilius longè sit, quod tonsura non sit propriè, & in rigore Ordo, vt *2.p.loc.cit.* diximus, est tamen dispositio, ad Ordines: ergo, qui est incapax ad suscipiendos licitè Ordines, incapax consequenter erit ad illorum dispositionem. Accedit quod Tonsura, in Iure Canonico, nomine Ordinis venit, *c. cum contingat, de arate, & qua lit. Ordin. ergo.* Sic Suarez *disp. 40. sect. 1. n. 11. & sect. 2. n. 1.* Auila *p. 7. disp. 2. dub. 6. concl. 1.* Filliuc. *tract. 19. c. 2. q. 1. n. 59.* Sayrus *lib. 6. c. 1. n. 19.* Garcia *de benef. p. 7. c. 12. n. 80.* Bonac. *q. 1. de irregularit. punct. 1. n. 4. & punct. 4. n. 1.* Palaus *disp. 6. de censur. punct. 6. n. 2.* Cornejo *disp. 5. de irregul. dub. 1.* Machado *loc. cit. Diana p. 4. tract. 2. resol. 88. & alij communiter.* Citant etiam pro hac parte Auila, Bouacina, & Palaus Doctissimum Nauarum *lib. 1. consil. consil. 24. de tempor. ordinand. & consil. 34. & 35. de homicid.* Sed apud meum Nauarr. non inueni id in iis Consiliis docere. Inuuit tamen *consil. 11. de tempor. ordin. n. 1. & 3.*

QVÆSTIO IV.

An Irregularitas etiam reddat inualidam susceptionem prima Tonsuræ?

Respondeo Negatiuè. Quia licet Ecclesia posset irritam Tonsuram reddere ab irregulari susceptam, eo quod sit ex eiusdem Ecclesiæ institutione; quia tamen non constat, id ab ea factum esse, dicendum est, quod sicut non est irritus Ordo ab irregulari susceptus, ita nec erit irrita prima Tonsura. Sic Suarez, & Palaus locis cit. & communis.

QVÆSTIO V.

An Irregularitas superveniens Ordinato priuet usu Ordinis suscepti.

Respondeo, Priuare. Quia iste est effectus secundarius irregularitatis, vt patet ex eiusdem definitione supra *disp. 1. q. 2. tradita.* Sic omnes DD. inde colligentes, peccare mortaliter irregularem, qui Ordine suscepto ministraret, quamuis non propterea noquam incurreret irregularitatem. Legantur Suarez *disp. 40. sect. 2. n. 4.* vbi bene aduertit, hanc responsionem debere intelligi cum proportionem: nam si irregularitas sit absoluta, & totalis, prohibitio extenditur ad vsum omnium Ordinum; si verò tantum sit ex parte, prohibebit tantum illum actum, cui ponit impedimentum, vt infra explicabimus. Nauar. *c. 17. n. 194.* Couarr. *in Clem. Si furiosus, de homicid.* Auila *p. 7. disp. 2. dub. 6. concl. 2.* Palaus *disp. 6. punct. 5. n. 7. & alij.*

QVÆSTIO VI.

An Irregularitas prohibeat exercere quemcumque Iurisdictionis actum, aut sacrum, vt audire Sacrum, baptizare absque solemnitate, &c.

Respondeo quod non. Quia per irregularitatem solum prohibentur actus Ordinum: at prædicti actus non sunt Ordinum, vt per se constat: ergo illi non prohibentur per irregularitatem. Sic omnes. Nauar. *c. 27. n. 191.* Couarr. *in Clem. Si furiosus, cit. 1. p. §. 1.* Suarez *sect. 2. cit. n. 8.* Palaus *n. 4.* Henriq. *lib. 14. c. 14. n. 1.* Bauny *de irregul. q. 7. assert. 1. & Hurtad. disp. 2. diff. 5.* his verbis: Irregularis potest exercere quemcumque actum, qui potest exerceri ab initiato

prima Tonsura, vt sunt absoluerè à censuris, dispensare in votis, concedere licentiam audiendi Confessiones, concedere Indulgentias, assistere matrimonio, & alia, quæ non sunt vsus Ordinis ex officio facta, quamuis supponant primam Tonsuram. Sic ille. Sed de his in singulari adhuc infra agemus.

QVÆSTIO VII.

An Irregulari sit capax recipiendi in vna Sacramenta, præter Ordinem, & quæ ab eo pendent.

Negarunt nonnulli, vt refert Cardinal. in Clem. *Dudum, de sepult.* putantes, non licere irregulari suscipere Sacramentum Pœnitentiæ; eo quod in Extraug. *Inter cunctas, de Privileg. §. obseruent,* expressè significetur, neminem posse à peccato absoluerè illum, cui est annexa irregularitas, nisi etiam possit irregularitatem tollere: ergo irregularis non potest, saltem sacramentum pœnitentiæ recipere.

Sed vt cetum, Respondetur esse capacem, & ideo posse omnia Sacramenta (excepto Ordinis Sacramento, & illis, quæ ab eo pendent) Irregularem recipere. Quia irregularitas minimè excludit à participatione passiva Sacramentorum, quæ laicis etiam sunt communia: huiusmodi autem est etiam absolutio à peccatis: ergo irregularis capax est recipiendi omnia hæc Sacramenta. Confirmat id Bauny. Quia Bigamus potest confirmari, absolui, & sub finem vitæ sacro oleo vngi: ergo hæc Sacramenta non sunt ei prohibita. Dixi in responsione, *excepto Ordinis Sacramento, & illis quæ ab eo pendent,* vt ostenderem, irregulari celebrare fas non esse; quia hoc est vti Ordinibus, ac in præcipuo eorum operum, quæ sunt irregulari interdicta, versari: & ob eandem causam nefas est communicare sub vtraque specie, &c. Sic Bauny *de irregul. quæst. 7. dict. 2. ex Suario disp. 40. sect. 2. n. 8. & 9.* Henriquez *lib. 14. c. 2. n. 5. lit. G.* Nauarro *c. 27. n. 253.* Syluestro *excomm. 4. num. 4. & Layman lib. 1. tract. 3. p. 5. c. 1. n. 3.* His adde Filliucium *tract. 19. c. 3. q. 3. n. 65. & 66.* Palaum *disp. 6. punct. 5. n. 4.* Hurtadum *disp. 1. diff. 5. n. 19.* Cornejo *disp. 5. de irregul. dub. 4. & Portell. in dub. Regul. ver. irregularitas, n. 12.* Pellizarium *tom. 2. tract. 7. c. 5. sect. 1. q. 12. n. 16.*

QVÆSTIO VIII.

An Irregularis peccet mortaliter, exiipiendo Confessiones.

Respondeo peccare mortaliter, si irregularis sit denunciatus, & promulgatus à Iudice Ecclesiastico; imò etsi non sit denunciatus, dummodo se ad excipiendas Confessiones ingerat. Ratio est: Quia verè exercet actus Ordinis, contra grauem Ecclesiæ prohibitionem. Sic Suarez *disp. 40. sect. 2. n. 43.* Vilalob. *tom. 1. tract. 21. diff. 2. n. 8.* Bonac. *q. 1. de irregul. punct. 4. n. 19.* Auila Hurtad. Cornejo, Præpositus, & Diana statim citandi, & omnes.

QVÆSTIO IX.

An saltem validè absoluat Irregularis non denunciatus, & toleratus.

Negatiuam sententiam tenere Auila *p. 7. disp. 2. dub. 6. concl. 7. & Hurtadum disp. 1. de irregul. diff. 5. n. 19.* dicit Machado *lib. 1. sum. part. 3. tract. 15. docum. 2. num. 4.* Sed ex his DD. Auila id tantum negat

negat, loquendo de irregulari nominatim denunciato, non de alio: ait enim sic: Non enim poterit absolueri à peccatis, quia est actus Ordinis: Vnde si sit nominatim denunciatus, non valebit absolutio. Ita ille.

Sed, vt certum Respondeo validè absolueri, sicut validè absolueret excommunicatus toleratus, & non denunciatus, vt diximus 1. p. tract. 5. de Pœnit. disp. 5. quæst. 78. cum communi. Ratio est, quia confessarius irregularis toleratus, & non denunciatus non caret iurisdictione, nec pœnitens peccat communicando cum illo: ergo. Sic Suarez *loc. cit. num. 45.* Bonac. *disp. 7. quæst. 1. punct. 4. n. 19.* qui bene citat Auilam pro hac parte. Cornejo, Villalob. Lessius, Præpositus, quos citat, & sequitur Bauny *tract. 11. de irregular. q. 6. diff. 3.* Nec credo dissentire Hurtad. Intelligendus est enim loqui solum de nominatim irregulari.

QVÆSTIO X.

An etiam valida ac rata sint Confessiones, quas Confessarius nominatim irregularis promulgatus excipit.

Affirmant esse ratas, ac validas, casu quo pœnitens non ponat obicem, sed accedit bona fide, ignorans talem Confessarium esse irregularem nominatim denunciatum. Suarez *disp. 40. sect. 2. num. 45.* Egidius *disp. 18. dub. 1. n. 7.* Luyfius *lib. 8. de censur. disp. 58. dub. 2.* Præpositus *in 3. p. quæst. 5. de irregularit. dub. 3. n. 13.* Cornejo *disp. 5. de irregularit. d. b. 5. q. 3.* Villalob. *tract. 21. diff. 2. n. 8.* quos citat, & sequitur Diana *part. 4. tract. 2. resol. 68.* Quibus addi possunt Lessius *de iust. lib. 2. cap. 22. dub. 8.* Bonac. *q. 1. punct. 4. n. 20.* Filliuc. *tract. 19. cap. 3. quæst. 7. n. 80.*

Probatur hæc sententia, quia neque ex parte pœnitentis, neque ex parte Confessarii irregularis, deest aliquid, ratione cuius non sint ratæ dictæ Confessiones: ergo tales debent iudicari. Antecedens probatur: quia pœnitens accedit, vt supponimus, dispositus, & aliàs non peccat participando cum irregulari, quem inuincibiliter irregularem ignorat. Rursus Confessarius irregularis, non solum habet potestatem Ordinis, sed etiam iurisdictionis, cum irregularitas non tollat iurisdictionem, vt constat ex dictis præcipuè *quæst. 6. ergo.*

Negant verò contra, esse tales confessiones validas Auila *p. 7. disp. 2. dub. 6. concl. 7.* Gaspar Hurtad. *disp. 1.* (non 11. vt leges apud Bauny) *num. 19.* Comitulus *lib. 6. Respons. q. 58.* Nauarr. *cap. 9. n. 6. dictio 4.* Quia (inquit) concessa peccatorum remissio à Confessario suspensio, interdicto, aut excommunicato notorio, nullatum est vitium: sed irregularitas est quædam veluti suspensio ab Ordinum vtu & exercitio: ergo data ab irregulari absolutio, erit nulla, ac inualida.

Sed clarius Respondeo, Esse validas, ac ratas casu quo pœnitens accedat inuincibiliter ignorantia, ex publico, & communi errore procedens: secus si ex privato, & particulari errore ipsius. Quia in primo casu Confessiones vetè sunt validæ, non verò in secundo, vt diximus 1. p. tract. 5. disp. 5. q. 79. & p. 4. tract. 1. de excomm. disp. 6. q. 11. & sic considerari possunt Authores vtriusque sententiæ. Legantur dicta à nobis *loc. cit.*

QVÆSTIO XI.

An collatio beneficij facta irregulari absolute sit licita.

Affirmat Bauny *quæst. 5. de irregularit. vers. Ratio est*, ibi: Quare non peccat qui beneficium

acceptat in irregularitate, dummodo ab ea intra anni spatium auctoritate Apostolica, aut Episcopali, liberari se curet. Ita Siluest. *loc. cit.* Hucusque Bauny.

Sed tanquam certum Respondeo, Non esse licitam. Quia irregularitas absoluta, & totalis deicit irregularem ab statu, & Ordine Clericali, vt sup. est habitum: ergo consequenter ab iis, quæ Clericalem Ordinem requirunt, & quæ illius sunt propria, vt sunt beneficia: ergo. Sic colligitur clarè ex *cap. 2. de Clerico pugnante in duello*, & ex Trident. *sess. 14. c. 7. de reformat.* (non de Confirmatione, vt leges apud Cornejo) & tenent omnes Doctores. Legantur Suarez *disp. 40. sect. 2. à n. 30.* Sayrus *lib. 6. cap. 2. n. 13.* Nauarr. *c. 25. n. 132. & c. 27. n. 249.* Couarr. *in cap. Almas. p. 1. 5. 7. n. 1.* Auila *part. 7. disp. 2. dub. 6. concl. 3.* & alij infra citandi.

QVÆSTIO XII.

An collatio beneficij facta irregulari absolute, non solum sit illicita, sed etiam inualida, ipso iure, ante quamcunque iudicis sententiam.

Affirmat communis sententia, eo quòd beneficium detur propter officium, seu propter exercitium Ordinis, *cap. fin. de Rescriptis*: sed irregularis est omnino incapax ad officium: ergo & ad beneficium validè obtinendum. Ita tenent Nauar. *cap. 25. & 27. cit.* Couarr. *loco citato, & in regul. peccatum, 2. p. 5. 8. n. 6. & 7.* Hentig. *lib. 14. c. 2. n. 5.* quos citat & sequitur Auila *dub. 6. cit. concl. 3.* Suarez *disp. 40. sect. 2. n. 30.* Sayrus *loc. cit.* Bonac. *de irregularit. q. 1. punct. 4. n. 6.* & penes ipsum, præter citatos, Riccius *de iust. 185.* Lessius *lib. 2. de iust. c. 34. n. 122.* Reginald. *lib. 9. n. 8.* Garzias, Cochier, Sanchez, & Parisius. Quibus adhuc addi possunt Luyfius *lib. 8. de censur. disp. 58. dub. 2.* Egidius *disp. 18. dub. 1. num. 6.* Filliuc. *tract. 19. cap. 3. quæst. 8. num. 86.* & Villalob. *tract. 21. diff. 1. num. 12.*

Negant nihilominus alij existimantes, collationem beneficij factam irregulari, solum esse illicitam, & irritandam; non verò irritam de facto, aut ipso iure, ante iudicis sententiam; ideoque solum indigere dispensatione super irregularitate; non tamen noua collatione beneficij. Ratio est, quia nulla inhabilitas ad beneficium induci debet sine expresso iure, aut Canone: at sic est, quod nullus extat Canon, aut ius, inducens hanc inhabilitatem, seu incapacitatem in irregulari, cum nullum extet ius expressè irritans beneficij collationem factam irregulari: ergo. Ita tenent Siluester *excommunicatio 4. num. 4.* Innocent. IV. *in Canone 6. de Concessione Præbendæ*, Felin. *in canon. 21. Inquisitionis, de Accusation. n. 6.* Layman. *lib. 1. tract. 5. part. 5. c. 1. n. 3.* Quos citat, & sequitur Bauny *de irregularit. q. 2. & 5.* Quibus addi possunt Cornejo *in 3. p. D. Thom. disp. 5. de Irregul. dub. 2. q. 1.* quem sequitur Diana *4. p. tract. 2. resol. 79.* Hurtad. *disp. 1. de irregul. diff. 5. n. 21.* Palaus *disp. 6. de censur. punct. 5. n. 7.* Et reputant probabile Saar. Coninch, Filliuc. & alij citati.

Sed ego Respondeo dicendum, quod licet hæc secunda sententia, in rigore iuris loquendo, & in foro interno, sit probabilior, & in praxi satis secunda; attamen loquendo in foro externo, securior & probabilior, ac ideo tenenda sit prima. Sic tandem tenet Bauny *loc. cit.* cum notet, quod Irregularis, vt sit in foro externo securus de beneficio obtento, tria præstare debeat. Primum est, vt super irregularitate contracta dispensationem obtineat. Secundò alteram super inhabilitate ad idem beneficium. Et tertium, vt iterum idem sibi beneficium conferatur.

Ratio est: quia in foro externo, collatio beneficij facta irregulari durante irregularitate, irrita reddi potest, ac inanis, ut etiam auctores secundæ sententiæ fatentur: ergo est prudentiæ in irregulari, ne sibi id accidat, Papæ potestati consulere. Et de hoc foro addit Bauny, intelligi debent Doctores primæ sententiæ, dum negant collationem beneficij factam irregulari, ratam & validam esse. In conscientiæ verò foro non est necessario iteranda à superiori, collatio beneficij irregulari facta, eo quod in opinione auctorum secundæ sententiæ, valida, ac rata fuerit.

QVÆSTIO XIII.

An Irregularitas priuet ipso iure, & facto, beneficium, vel pensione ante irregularitatem obtenta.

Affirmant quidam Doctores, existimantes irregularitatem ortam ex homicidio voluntario, eo ipso priuare beneficiarium homicidam beneficiis ante obtentis. Ducuntur quodam decreto Trident. sess. 14. cap. 7. de reformat. vbi de huiusmodi irregularitate loquens, ait: *Qui sua voluntate homicidium perpetraverit, omni Ordine, beneficio, & officio Eccle. a seculo perpetuo careat*: ac sic est, quod ipso iure, & absque sententia condemnatoria, caret Ordine: ergo & beneficio, & officio. Ita apud Petrum Cornejo, *Barbaria in cap. Cum non ab homine, de iudiciis, col. 2.* & apud Castrum Palaum, *Maiolus lib. 5. de Irregularit. cap. 48. §. 4. num. 1.* & apud Stephanum Bauny, *Nauarrus cap. 27. num. 251.* Covarru. in *reg. Peccatum. part. 1. §. 1. num. 6.* Auila *part. 7. disp. 3. (lege 2.) dub. 6. concl. 3.* Reginald. *lib. 39. cap. 2. & c. 9. n. 150.* & Suarez *disp. 40. de censur. sect. 2. n. 25. & 36.* Sed certe omnes hi Doctores à Bauny pro hac parte adducti, oppositum expressè sentiunt.

Vnde, ut ferè certum Respondeo: Non priuare ipso facto, aut iure, ante sententiam condemnatoriam iudicis. Quia hæc priuatio ex nullo iure deducitur: ergo non est ipso iure, aut facto censendus beneficiarius suis beneficiis priuatus.

Constat. Quia ex iure potius colligitur & deducitur oppositum: nam ex *c. Cleric. 5. Ne Clerici, vel Monachi*, deducitur, Clericum ob irregularitatem ex homicidio prouenientem, non esse ipso facto priuatum, sed priuandum beneficiis: ergo multo minus erit priuatus ipso facto, ob irregularitates ex aliis causis, cum sint facilioris dispensationis. Id ipsum deducitur ex *cap. Irregularitatis, de Clerico excommun.* ex *cap. Postulastis, §. Quæsiuistis, eod. tit.* & ex aliis. Sic expressè Nauarrus *cap. 27. num. mibi 251.* vbi sic ait: *Sextò principaliter dico, quod nulla irregularitas inducit priuationem beneficij iam quæsi, ipso iure, quæ videtur sententia Innocent. in cap. Cum nostras, de concess. praben. communiter recepti ibi, & vbiq; præsertim à Felin. in cap. Inquisitionis, de accusat. & probatur per cap. Clerici. Ne Clerici vel Monachi, verb. Priuetur; quod probat irregularitatem ex homicidio naram, non inducere illam: & cum illa sit potissima, argum. cap. Miror, 50. dist. à fortiori non inducent aliæ. Hæc meus Nauarrus. Auila etiam *part. 7. disp. 2. dub. 6. concl. 4.* vbi citat, & bene Covarru. in *cap. Alma mater, 1. p. §. 7. n. 1.* & in *Clem. Si furiosus, part. 2. §. 3. num. 5. in fine.* Reginald. *lib. 30. c. 2. n. 10.* Suarez *disp. 40. sect. 2. n. 15. & disp. 44. sect. 4. n. 2.* Malè ergo citauit omnes istos DD. Bauny. Tenent rursus *Egidius disp. 18. dub. 1. num. 5.* Henriquez *lib. 14. cap. 2. n. 5.* Valentia *tom. 4. disp. 7. q. 19. punct. 2. §. Quinto.* Sayrus *lib. 6. cap. 2. num. 21.* Bonac. *quest. 1. de irregularit. punct. 4. num. 8.* Layman. *lib. 1.**

tract. 4. part. 5. cap. 1. n. 1. Riccius in *praxi decis. 181.* Hurtad. *disp. 1. diff. 5. n. 21.* Palaus *disp. 6. de Censur. punct. 5. n. 9.* Filiuc. *tract. 19. cap. 3. quest. 9. n. 88.* Bauny *de Irregular. q. 2.* Cornejo *disp. 2. de Irregularit. dub. 2. quest. 1.* Machado *lib. 1. part. 3. tract. 15. docum. 2. n. 5.* Villalob. *tract. 2. 1. diff. 2. n. 9.* & Pellizzatus *loc. cit. q. 13. n. 17.*

Ad obiectionem ex Tridentino factam, respondet Palaus ex Suario *disp. 44. sect. 4. n. 32.* quod per Concilium nihil sit in hac parte innouatum, & sic illius verba intelligi debent iuxta ipsarum rerum naturam, quæ est, ut carentia Ordinis, quam inducit irregularitas, ipso iure incuratur: secus verò priuatio beneficiorum acquiritorum, quia plerumque exposcitur iudicis sententiam, nisi aliud exprimat, sicuti in præsententi non exprimitur.

QVÆSTIO XIV.

An Irregularitas superueniens beneficiato priuet ipsum fructibus beneficij.

Respondeo tanquam certum: Nec priuare ipso facto, nec priuandum esse per sententiam, si munera, quæ ratione beneficij tenebatur exercere, per se, vel per alium exercuerit, & exerceat. Quia habet titulum beneficij: ergo & ius percipiendi illius fructus, posito muneris exercitio. Sic Suarez *disp. 50. sect. 2. n. 20.* Egidius *disp. 18. dub. 1. num. 5.* Filiuc. *tract. 19. c. 3. quest. 5. n. 70.* Layman. *lib. 1. tract. 5. part. 5. cap. 1. n. 1. corol. 3.* Bonac. *de Irregular. q. 1. punct. 4. n. 10.* Palaus *de Censur. disp. 6. punct. 5. n. 13.* Pellizzarius *tom. 2. tract. 7. c. 5. sect. 1. q. 13. vers. Vtrum verò,* & alij.

QVÆSTIO XV.

An item possit percipere fructus beneficij, qui existens irregularis beneficium recipit,

Affirmabunt omnes Doctores citati pro secunda sententia *quest. 12.* eo quod verè in sua opinione habet, & retinet titulum beneficij: ergo & habet ius ad percipiendos fructus illius, dummodo satisfaciat per se, vel per alium muneri suo.

Negant verò contra Doctores primæ sententiæ dictæ *q. 12.* eo quod existiment, inualidè recepisse tale beneficium, & consequenter nullam habere titulum beneficij, & ideo nec ius ad fructus illius: ergo. Ita expressè, inter alios, Suarez *disp. 40. sect. 2. n. 41. & 42.* Filiuc. *n. 88.* Bonac. *punct. 4. cir. n. 7.* & alij.

Ego autem iuxta ibidem dicta, Respondeo dicendum, quod licet prima sententia sit in foro conscientiæ satis probabilis, & secunda; tamen in foro externo, & in praxi, hæc secunda sit sequenda, ob rationem ibi assignatam.

QVÆSTIO XVI.

An Beneficiarius incidens in irregularitatem, teneatur statim dimittere, in foro conscientiæ, beneficium, & in manibus Superioris resignare.

Negant absolutè aliqui DD. Quorum ratio est: quia huiusmodi poena, cum sit priuatiua, exigit iudicis sententiam. Ita apud Cornejo Nauarr. *lib. 5. consil. 17. & in extrauag. Gregor. XIII. de datis per institutam, n. 44. alias 41.* & Molina *tom. 1. de Instit. tract. 2. disp. 96. pag. 540.*

Affirmant verò Felinus in *cap. Inquisitionis, de accusat.*

Accusat. col. 1. & Couar. tom. 2. p. 2. de Sponsalib. (non de mandato, vt citat Cornejo,) c. 6. §. 8. n. 7. in fin. vbi amplectens doctrinam Felini ait; Delinquentem non posse tunc in animæ iudicio retine beneficium Ecclesiasticum, cui est annexus Ordo sacer, quem ipse propter etimem exercere non potest. Legatur hic Author toto n. 7.

Sed ego cum aliis distinctius, & clarius Respondeo dicendum, quod Beneficiarius incidens in irregularitatem, non teneatur statim in foro conscientie dimittere beneficium sed licite posse retinere illud, donec per sententiam iudicis priuetur: dummodo non sit in mora petendi dispensationem irregularitatis, & interim beneficij muneri per se, vel per alium satisfaciat: nam assumere coadiutorem pro aliquo tempore ex causa adeo graui, nec est contra iustitiam, neque illicitum. Sic Suarez *disp. 44. sect. 4. n. 19.* Auila *p. 7. disp. 2. dub. 6. concl. 4. vers. Hinc sequitur*, vbi explicat in nostrum sensum Nauarr. Felin. & Couarr. Cordub. *in sum. q. 4. c. & lib. 1. qq. 9. 36.* Bonac. *disp. 7. de Cens. q. 1. punct. 4. n. 10. vers. Tertio.* Egid. *disp. 18. dub. 1. n. 5.* Hurtad. *de Irregul. disp. 1. diff. 5. in fin.* Paul. Layman. *lib. 1. tract. 5. p. 5. c. 1. corol. 3.* Palaus *disp. 6. de Cens. punct. 5. n. 11.* Cornejo *disp. 5. de Irregul. dub. 2. q. 3.* qui attentè legendus est ob Tyrographiæ defectus. Filliucius *tractat. 19. cap. 3. quest. 4. dicto 2. num. 69.* Pellizzarius *loco cit. q. 13. n. 18.*

QVÆSTIO XVII.

An Clericus irregularis ob homicidium voluntariè patratum, priuandus sit beneficio, & pensione obtentis.

Respondeo tanquam certum, Priuandum esse beneficio; quia ita decreuit Trid. *sess. 14. c. 7. de Reformat.* Sicuti etiam debet priuari ob hæresim, ob simoniam, & alia similia: Non verò priuandum esse pensione necessariò, nam id arbitrio Iudicis relinquatur, expectata delicti qualitate. Ratio est, quia pensio strictè loquendo non venit nomine beneficij. Sic tenuit Sac. Congregatio Cardin. vt referunt Riccius *decis. 524.* Barbosa, & Marzilla *in dict. loc. Trid.* Suarez *disp. 44. sect. 4. n. 34.* Bonacin. *punct. 4. cit. n. 11.* Palaus etiam *punct. 5. cit. n. 12.*

QVÆSTIO XVIII.

An Irregularis ex delicto, si nolit, vel non possit impetrare dispensationem, possit renuntiare beneficium in fauorem tertij.

Respondeo, vt certum: Possè renuntiare illud, ac si nullam irregularitatem contraxisset, etiam pendente lite, & accusatione facta de irregularitate. Ratio est, quia vsquequo accedat sententia condemnatoria, retinet ius in beneficium: ergo potest illud renuntiare. Sic Panormit. *in cap. Nisi cum pridem, n. 11. de Renunc.* Couarr. (non Coninch. vt offendes apud Palaum) *in Clem. si furiosus, 2. p. §. 3. n. 7.* Felin. *in c. Inquisitionis, col. 3. de accusat.* Ludou. Gomez *in Regul. de Annali possess. q. 42. n. 3.* Sayr. *lib. 6. c. 2. n. 14.* Suar. *disp. 60. sect. 2. n. 19.* Palaus *disp. 6. punct. 5. n. 15.* & Villalob. *tract. 21. diff. 2. n. 10.* vbi ita ait: *Aduerte Villadiego de irregul. cap. 1. n. 20. con otros, que es buena cautela, para que el homicida no pierda el beneficio, renunciar en fauor de un amigo fiel, antes que por sententia le priuen del.* Sic ille.

QVÆSTIO XIX.

An etiam casu, quo durante accusatione Irregularitatis, impetret quis beneficium, se forte per sententiam illo priuetur, possit hinc lominus irregularis conscius huius impetrationis, antequam condemnetur, beneficio absolute renuntiare.

Negant aliqui. Quia, inquit, hæc renunciatio & cederet in præiudicium eius, cui est ius per gratiam acquisitum, & in fraudem gratiam obtinentis: ergo talis renunciatio est nulla, quod colligi videtur ex *cap. Si te prebendam, de Renunc. in 6.* Ita tenent Dominic. *consil. 105.* Aufrerius *consil. 436.* Felin. *in cap. in nostra, de Rescript. n. 38.* & Anton. Butrius *consil. 43.*

Sed probabilius Respondeo: Possè adhuc irregularem, in dicto casu, beneficio renuntiare. Quia adhuc in eo casu possidet beneficium: ergo potest illi renuntiare, cum possit vi iure suo: in quo nullam fraudem committit, quia non renunciat beneficio, vt noceat impetranti, sed vt sibi consulat. Nec sic renuncians facit contra ius quæsitum impetranti; quia hic non habet ius absolute quæsitum, sed conditionale, & incertum, nempe sub conditione, si per sententiam priuetur, cui iuri bene potest derogari per renunciationem. Nec tandem contrarium colligitur ex *d. cap. Si te prebendam*: quia ibi datur manifesta fraus. Sic Couarr. *in Clem. Si furiosus, 2. p. §. 3. n. 7. vers. Quidam tamen*, & penes ipsum Glossa *in Regul. Cancel. 27.* Chanflan. Ioan. Staphil. Probus, Rota. Aufrer. Ludou. Gomez, & alij. Palaus etiam *disp. 6. de Censur. punct. 5. in fine.* Qui bene ex Couarru. notat quoad facta dicta renunciatione, nequaquam possit Iudex procedere ad priuationem beneficij: etenim (ait Couarru.) hic processus iam inuilis erit; cum ipse aduersus quem priuationis sententia ferenda est, non obtineat, nec possideat beneficium: atque ita visum est Rotæ *in nouis, 491.* & Ludou. Gomez *in d. regul. de annalib. q. 42. num. 5.* Huc vsque Couarru. contra Dominicum *loc. cit.*

QVÆSTIO XX.

An Irregularitas reddat inhabilem ad dignitatem, & Pralaturam regularem.

Negat Pellizzarius *tom. 2. tract. 7. cap. 5. sect. 1. quest. 16.* cum aliis.

Sed probabilius Respondeo affirmatiuè. Quia sic colligitur ex *cap. In quibusdam, de Pœnis, & ex cap. fin. de filiis Presbyter.* Et bene, cum hæc nomine beneficij veniant. Sic Cornejo *disp. 5. dub. 2. q. 5.* Suarez *tom. 4. de Relig. tract. 8. lib. 2. cap. 3. n. 24.*

QVÆSTIO XXI.

An Irregularis sit omnino incapax acquirendi de nouo iurisdictionem fori contentiosi, annexam alicui dignitati, aut beneficio.

Negabunt qui negarunt collationem beneficij factam irregulari, esse ipso iure nullam; quia eodem modo irregularis est capax iurisdictionis fori contentiosi, quo est capax beneficij, aut dignitatis, cui talis iurisdictionis est annexa: at sic fess quod collatio beneficij, aut dignitatis irregulari facta, est
(hæc

(licet illicita) valida, & rata: ergo & iurisdictione. Ita tenere debent Innocent. Felin. Bauny, & alij citari pro secunda sententia q. 12. Et quamvis hæc sententia sit in rigore iuris, & in foro interno satis probabilis, iuxta ibi à nobis dicta.

Probabilius Respondeo; esse omnino incapacem acquirendi iurisdictionem ordinariam fori contentiosæ si annexam dignitati, aut beneficio. Quia probabilius est irregularem esse in foro externo omnino incapacem acquirendi non solum licite, sed etiam valide, beneficium de nouo, aut dignitatem: ergo & iurisdictionem Ordinariam, quæ tali dignitati est annexa. Sic tenent authores primæ sententiæ citati *dict. q. 12.* & expressè Cornejo *disp. 5. de Irregul. dub. 3. dict. 1.*

QVÆSTIO XXII.

An saltem Irregularis sit capax acquirendi de nouo iurisdictionem, si hæc non postulat in eo, cui confertur, dignitatem, aut beneficium.

Respondeo, Affirmatiuè. Quia nullum est irritans talem collationem: ergo irregularitas ex vi sua non priuat quem iure acquirendi talem iurisdictionem. Hinc patet, quod iurisdictione delegata, aut etiam ordinaria, quæ ex commissione alterius habetur, & non ratione dignitatis, aut beneficij, vt habent Vicarius Episcopi, aut Legatus Papæ, possit dari Irregulari, & ab eo de nouo acquiri; quia huiusmodi iurisdictione non habet connexionem cum beneficio Ecclesiastico, aut cum vsu Ordinis, & sic independenter ab utroque potest dari, & acquiri. Sic Cornejo *loc. cit. dict. 2.*

QVÆSTIO XXIII.

An Parochus Irregularis possit, etiam licitè, assistere Sacramento Matrimonij.

Respondeo vt certum: Possè. Quia per irregularitatem non desinit esse Parochus. Sic Suarez *disp. 40. sect. 2. n. 25.* Rota *in nouis, decis. 429. & 750.* Cornejo *loc. cit. dub. 4. in fine,* & alij. Legantur dicta à nobis q. 6.

DISPV TATIO IV.

De Causis excusantibus ab Irregularitate incurranda.

QVÆSTIO PRIMA.

An ob paruitatem materia excusetur quis ab Irregularitate incurranda.

NEGAVNT Caiet. Siluest. Armilla, Corduba, Molina, Castro, & Rodtig. adducti *supr. disp. 1. q. 7.* cum existiment, ad incurrendam irregularitatem ortam ex delicto, sufficere peccatum veniale.

Sed longè multo probabilius Respondeo: Excusari. Quia longè multo probabilius est, quod ad incurrendam irregularitatem ex delicto, non sufficiat culpa venialis, sed necessariò requiratur mortalis, vt cum com-
R. P. Leand. de Irregularit.

muni Doctorum q. 7. cit. diximus: ergo cum paruitas materia excuset à mortali in actionibus pro quibus irregularitas incurritur, excusabit etiam ab incurfione irregularitatis. Sic tenet expressè Henric. *lib. 14. cap. 12. num. 7.* ponens iis verbis exempla: Et ab irregularitate excusatur dicens, vel faciens aliquid più, vt si carnifici dicat, permittitur tibi facere officium tuum, quia ego iam feci officium meum in confessione, vel exhortatione. Et qui parum cooperatur, non censetur moralis, & propinqua causa influens (quia parum pro nihilo reputatur) vt si p. ngat asinum eius qui ducitur ad furcam, vel si reo dicat, vt ascendat alterum gradum scalæ, neque qui ob vitandum dedecus impetrat à Iudice, ne reus ducatur per plateam, & domum vxoris, aut parentum; quamvis per accidens ex breuiori via sequatur aliqua acceleratio. Nec qui inexpertum lictorem docet modum, quo dandus est nodus funi, aut voluendus cippus (parum enim est quod docet) vt nec qui docet artem, & modum digladiandi. Huc vsque Henriquez. Et penes illum, *lit. c. & f.* Sorus *lib. 5. de Inst. quæst. 1. art. 9. col. 4. in fine,* vbi irridet scrupulum eius, qui popugit asinum illius, qui ducebatur ad furcam. Et alij Recent. Villalob. *etiam tom. 1. tract. 21. difficul. 27. num. 13.* & Diana *part. 5. in addit ad resol. 46. tract. 5.* & alij communiter. An autem omnia exempla adducta ab Henriquez, conueniant ad excusandum quem ab incurfione irregularitatis, infra examinabimus.

QVÆSTIO II.

An Ignorantia crassa, aut vincibilis iuris, aut facti, delicti cui annexa est Irregularitas, excuset quem ab incurfione Irregularitatis.

Respondeo: Vt certum, non excusare. Quia cum hæc ignorantia non excuset à mortali, ita non excusat à pœna irregularitatis, quando illi est annexa. Vnde qui ignorans crassè quod est excommunicatus, & quod est prohibitum in iure sub pœna irregularitatis, excommunicatum recipere Ordines, si ordinetur, fiet irregularis. Sic habetur in *c. Apostolica. De Cler. excommun. ministr.* & docent omnes, Nauarr. *cap. 17. n. 141.* Auila *p. 7. disp. 2. dub. 7. concl. 1.* Cornejo *disp. 6. de Irregular. dub. 3. in princ.* Villalob. *tract. 21. diff. 6. n. 1. & 2.* & constat ex dictis *de Censur. in communi, tract. 1. disp. 9. q. 14.*

QVÆSTIO III.

An ignorantia inuincibilis iuris, aut facti, ob cuius violationem Irregularitas fertur, excuset quem ab Irregularitatis incurfione.

Respondeo vt certum: Excusare. Quia excusat à culpa: ergo & à pœna. Sic omnes. Præcipuè Hurtad. *disp. 1. de Irregul. diff. 8.* vbi hæc ait: Supponimus ea omnia, quæ excusant opus delicti à culpa mortali, excusare delinquentem ab Irregularitate ob illud delictum lata. Ita Auila *disp. 1. (lege 2.) dub. 7. & Egid. disp. 18. dub. 4.* Quia Irregularitas quæ fertur ob delictum, non incurritur nisi ob delictum mortale. Vnde ignorantia inuincibilis, & defectus plenz aduertentiæ, & considerationis, siue iuris, ob cuius violationem fertur irregularitas, siue facti, quo dictum ius violatur, excusant ab irregularitate, quia excusant à culpa mortali: sic ille. Et colligitur ex dictis à nobis *tract. 1. de Censur. in com. disp. 9. q. 2. & seqq.* Legatur Diana *p. 4. tract. 2. resol. 85.*

QVÆSTIO IV.

An incurrat quis irregularitatem latam ob delictum, etiam iure naturali prohibitum, ut ob mutilationem, aut homicidium, casu quo inuincibiliter ignoret tale delictum esse lege Ecclesiastica specialiter prohibitum.

Affirmant plures Doctores, præcipuè Hurtad. diff. 8. cit. n. 27. Quia (inquit) homicidium v.g. & quodcumque aliud delictum factum contra ius naturale, etiam cum omnimoda ignorantia prohibitionis Ecclesiasticæ, ob quod lata est irregularitas, est simpliciter tale delictum, v.g. homicidium, aut aliud: & quamuis in eo delicto non sit contumacia in Ecclesiam, remanet in eo sufficiens indecentia ad suscipiendos Ordines, & ad exercendos iam susceptos, ob quam euitandam fertur irregularitas. Imò in eo remanet sufficiens culpa, vt ea pœnalitas ei infligatur, quamuis irregularitas infligeretur vt pœna: ergo absque fundamento prærequiritur notitia prohibitionis Ecclesiasticæ ad incurrendam irregularitatem latam ob delictum alio iure prohibitum. Ita Hurtadus. Qui pro se citat Sotum in 4. dist. 22. art. 2. Vazquium de excomm. dub. 16. & Suarezium disp. 40. sect. 5. Quibus addi possunt mox citandi.

Sed probabilius Respondeo, Non incurrere irregularitatem, si ignoret inuincibiliter præceptum Ecclesiasticum prohibens dicta delicta, etiam si non ignoret ea esse aliàs iure naturali, & diuino prohibita. Ratio est *Primo*. Quia pœna irregularitatis, plerumque ab Ecclesia indicitur in pœnam inobedientiæ, & contumaciæ aduersus Ecclesiam; si quidem superadditur violationi censurarum, quæ inobedientiam, & contumaciam requirunt: at sic est, quod inobedientia, & contumacia in Ecclesiam nequit stare cum ignorantia inuincibili legis Ecclesiasticæ: ergo.

Secundo. Quia quantitas pœnæ debet proportionari quantitati culpæ, cap. Felix, de pœnis in 6. Sed committens dicta delicta, licet offendat Deum contra eius legem, non tamen offendit conditorem iuris Ecclesiastici, cum ipsum ius ignoret inculpabiliter, & respectu illius omni proflus culpa careat: ergo solum debet puniri pœna legis diuinæ, quam violat, non tamen pœna legis Ecclesiasticæ, nempe irregularitate. Sic colligitur ex dictis tract. de Censur. in comm. tract. 1. disp. 9. quest. 6. Et tenent expressè Nauarr. cap. 27. num. 16. Sanchez optinè, vt semper, cum aliis pluribus lib. 9. de Matrimonio, disp. 32. num. 9. & 17. Quibus addi possunt Ægidius disp. 18. num. 29. Palau tom. 1. tract. 2. disp. 1. punct. 17. num. 1. & tom. 6. disp. 6. punct. 6. num. 1. Cornejo disp. 6. de Irregularit. dub. 3. concl. 3. Bonac. disp. 1. de Censur. q. 2. punct. 3. num. 13. & à fortiori alij statim citandi pro nostra sententia.

QVÆSTIO V.

An item non incurrat Irregularitatem, qui licet sciat aliquod delictum lege Ecclesiastica esse prohibitum, ignorat tamen inuincibiliter, tali delicto Irregularitatem annexam esse.

Negant communiter Doctores, existimantes, quod ignorantia inuincibilis irregularitatis impositæ (si adsit scientia prohibitionis Ecclesiasticæ) nullo modo excuset ab ea incurrenda. *Primo*. Quia vt quis huiusmodi irregularitatis pœnam incurrat, sat est quod sit inobediens præcepto Ecclesiastico, &

quod sciat illum actum esse prohibitum, quamuis ignoret prohibitum esse sub censura: ergo.

Secundo. Quia si ad incurrendam irregularitatem, necessarium foret cognoscere talem pœnam delicto annexi, sequeretur quod homicida ignorans inuincibiliter hanc pœnam, nullam irregularitatem incurreret, & sic liberè posset ad ordines promoueri, quod planè falsum videtur; siquidem iudex iustè reum morti tradens irregularitatem contrahit, etiam si ignoret irregularitatem suo facto esse impositam, eo quod dedecet, esse Ministrum Christi, eum qui aliam vita priuauit: sed hæc indecentia efficacius vrget in eo, qui iniustè alium occidit: ergo irregularis erit, etiam si ignoret homicidio esse irregularitatem impositam. Ita tenent in primis omnes DD. qui de excommunicatione, & alijs censuris ita senserunt, quos retulimus tract. 1. de censur. in communi, disp. 9. q. 7. Sed ultra illos, specialiter de irregularitatis pœna loquentes, id tradunt Suarez de Censur. disp. 40. sect. 5. num. 9. Cordub. lib. 1. qq. 25. vers. Item secundo. Ludouic. Lopez 2. part. Instruct. vbi de excomm. cap. 13. Auila part. 7. disp. 2. dub. 7. concl. 2. Valquez de excomm. dub. 16. Hurtado diff. 8. in fine, Azor. tom. 1. lib. 1. cap. 15. quest. 7. Alvarez part. 2. disp. 158. num. 5. Sotus in 4. dist. 2. quest. 1. art. 2. in fine. Martinus de Ledesma in 2. p. 4. quest. 24. art. 6. Henriquez lib. 2. de Baptismo, cap. 4. n. 3.

Sed probabilius Respondeo: Nec hunc incurrere irregularitatem. Quia probabile est, ignorantem inuincibiliter irregularitatis pœnam suo delicto impositam, excusari à dicta irregularitate. Vnde si quis excommunicatus celebret ignorans inuincibiliter esse impositam pœnam irregularitatis excommunicato celebranti, nullo modo incurret irregularitatem.

Ratio est. Quia Irregularitas, quæ delicto annexitur, est pœna grauissima, & extraordinaria delicti, siquidem obligat delinquentem vt eam in se exequatur: ergo censeri non debet incurri ab inuincibiliter ignorante legem sub tali pœna esse latam: aliàs committens tale delictum verè pateretur non solum pœnas suo delicto proportionatas, sed alias extraordinarias, quæ delicti grauitatem excederent.

Nec obstat primum argumentum contrariorum; negandum enim est, sufficere ad incurrendam pœnam irregularitatis, quod delinquens sciat talem actum esse prohibitum, si ignoret esse prohibitum sub tali pœna: quia etsi consensus delinquentis in pœnam non requiratur ad sustinendam illam, vt bene arguit Hurtad. requiritur tamen consensus illius in culpam, prout subest tali pœnæ, quod fieri nequit absque notitia pœnæ. Ad 2. statim respondebimus. Vnde hanc nostram sententiam tenent in primis Sanchez lib. 9. de Matrimon. disp. 32. num. 21. & penes ipsam Hostiens. cap. à nobis, el. 1. de sentent. excomm. vers. Adde. Siluest. verb. Ignorantia, quest. 8. dicto 1. Angel. d. verb. num. 4. Nauarr. cap. 23. num. 47. & cap. 27. num. 16. & num. 274. Philarch. de offic. Sacerd. tom. 1. part. 1. lib. 3. cap. 4. §. Tertio obiicitur, & Rodrig. tom. 1. summ. cap. 195. num. 3. in 2. edit. His addi possunt Bonac. de Censur. disp. 2. quest. 2. punct. 1. num. 13. Castro Palau tom. 1. tract. 2. de peccat. disp. 1. punct. 17. num. 6. & tom. 6. disp. 6. punct. 6. n. 3. & licet hic dicat priorem sententiam, vt communem esse tenendam; reuera tamen nostram defendit. Ægidius disp. 18. dub. 4. num. 31. Merolla tom. 1. disp. 1. cap. 2. coroll. 1. num. 48. Porrel. in dub. regular. verb. ignorantia, num. 19. Cornejo disp. 9. de irregularit. dub. 3. concl. 2. Diana part. 4. tract. 2. resol. 85. Machado lib. 1. part. 3. tract. 25. docum. 3. num. 2. legantur dicta à nobis tom. 4. tract. 1. de Censur. disp. 9. quest. citata.

QVÆSTIO VI.

An quis occidat aliquem, ignorans inuincibiliter homicidio esse impositam pœnam irregularitatis, illam incurvat.

Affirmant, vt videmus, omnes Auctores primæ sententiæ quæstionis antecedentis. Quibus excusatis pro nostra a ldi possunt Merolla *loc. cit. n. 49. & 87.* & Diana *resol. 85. cit.* Quia (inquiunt) Irregularitas ex homicidio, vel mutilatione, licet videatur esse ex delicto, includit tamen præcipuè defectum lenitatis: ergo incurritur, licet occidens ignoret homicidio impositam esse talem irregularitatem.

Sed non minus probabiliter Respondeo, nec incurtere irregularitatem, adhuc in casu homicidij, si ignoret inuincibiliter talem pœnam homicidio esse impositam. Quia, vt benè Sanchez *loc. cit.* eadem est ratio de hac irregularitate lata in pœnam homicidij iniuste pœnati, ac de aliis impositis ob alia delicta: ergo si in his excusat inuincibilis ignorantia impositæ irregularitatis, etiam excusabit in illa. Sic sentiunt Sanchez, & Portel apud Dianam *locis cit. Palas tom. 1. tract. 2. disp. 1. punct. 17. num. 6. & clarius, & expressius tom. 6. de Censur. disp. 6. punct. 6. num. 2.* Vbi argumento secundo primæ sententiæ quæstionis antecedentis, & etiam argumento nuper facto à Merolla, & Diana, his verbis satisfacit: Nec item est inconueniens, quod Iudex ignorans suo facto irregularitatem annecti, eam contrahat; non tamen eam contrahat homicida ignorans irregularitatem suo delicto annecti: quia irregularitas Iudici non in pœnam, sed ob decentiam posita est: at homicidæ, tum ob decentiam, tum in pœnam delicti irregularitas inducitur, quæ irregularitas grauior est, & difficilioris dispensationis, ac proinde non est mirum, vt cognitionem legis eam inducentis exposulet. Hæcque Palas. Teneat item nostram sententiam Cornejo *loc. cit. concl. 3. num. 3.* vbi argumento Dianæ dicentis, in hoc casu non incurri irregularitatem, quæ habet rationem pœnæ incurse propter culpam homicidij: sed eam, quæ incurritur defectu lenitatis, ratione homicidij voluntarij, optimè respondet dicendo, stare contra hoc, quod huiusmodi irregularitas est species diuersa ab ea, quæ propter homicidium peccaminosum incurri debet, & solum incurritur propter licitam hominis occisionem, quod non potest in hac casu nostro verificari. Sic Petrus Cornejo. Tandem hanc nostram sententiam esse probabilem, apertè insinuat Machado *docum. 3. cit. num. 3.* his verbis: *Si bien Portel y otros defienden, que no se incurre en la irregularidad del homicidio culpable, quando se comete con ignorancia della.*

QVÆSTIO VII.

An defectus plena aduertentia, seu considerationis iuris, aut facti, ob cuius violationem fertur Irregularitas, excuset ab incurfione Irregularitatis.

Respondeo: Excusare. Quia huiusmodi defectus eandem vim, ac ignorantia inuincibilis ad excusandum a pœnis, & à culpis habet. Sic Hurtadus *disp. 1. de Irregular. diff. 8. in princip.* & communis Doctorum, vt constat ex à nobis dictis *tom. 4. tract. 1. de Censur. in comm. disp. 9. q. 24.*

QVÆSTIO VIII.

An item metus mortis, aut infamia, aut alterius grauis nocumenti excuset ab Irregularitate, quæ propter culpam incurritur.

Respondeo: etiam excusare. Quia pœnæ Ecclesiasticæ non ligant cum tanto onere. Sic omnes, vt patet ex dictis *tract. 1. cit. disp. 9. q. 25. & seqq.*

QVÆSTIO IX.

An dubium Iuris, aut facti, excuset ab Irregularitate contrahenda.

Respondeo contra nonnullos, excusare, vt vidimus supra *disp. 1. à quæst. 15.* Legantur

QVÆSTIO X.

An etiam excuset ab Irregularitate contrahenda opinio probabilis Doctorum asserentium, non contineri eam in iure, casu quo sunt alij DD. probabiliter opinantes, contineri.

Respondeo, Etiam Excusare. Quia irregularitas, de qua viri docti solum probabiliter opinantur contineri in iure, non potest dici, quod sit in iure expressa, aliàs non esset opinio probabilis, quæ oppositum asserit: at sic est, quod non incurritur irregularitas, nisi ea in iure expressa sit, vt habitum est supra *disp. 1. q. 5.* ergo. *Confirmatur.* Quia ex duabus opinionibus probabilibus, licitum est in praxi sequi quamlibet, etiam illam, quæ minus tuta videtur: ergo. Sic Suarez *disp. 40. sect. 5. n. 6.* Qui contrarium dicit, si contingat opinionem asserentem talem irregularitatem esse in iure latam, ita esse probabilem, vt contrarium probabilitate carere iudicetur. Cornejo *disp. de Irregular. dub. 1. q. 2.*

TRACTATUS SECVNDVS DE IRREGVLARITATE IN PARTICVLARI.

DISPVATIO I.

*De Irregularitate proveniente ex defectu
animæ.*

QVÆSTIO PRIMA.

*An defectus scientia faciat hominem Irregula-
rem; ita vt nec ordinari, nec in susce-
pto Ordine ministrare possit.*

AFFIRMANT absolute Nauarr. cap. 27. n. 205. Ledesma in sum. cap. 7. de Ordine, concl. 4. Diana part. 2. tract. 16. resol. 31. Bonac. de Censur. disp. 7. quest. 2. punct. 1. num. 3. & penes ipsum Suarez, Tolerus, Filliucius, & Reginaldus, quos omnes pro hac parte adduximus part. 2. tract. 6. de Ordine, disput. 7. q. 1. Et nunc addo Palam tom. 6. de Censur. disp. 6. punct. 10. num. 1. Auilam part. 7. disp. 4. dub. 1. Petrum Cornejo disp. 13. de Irregularit. dub. unico, ques. 1. Hurtadum disp. 2. de Irregularit. diff. 18. num. 62. & communem, Bellizzarum tom. 2. tract. 7. cap. 5. sect. 2. q. 3. n. 43. Quia id constat. ex cap. Illiteratos, dist. 36.

Negant verò contra ex parte Henríquez lib. 10. cap. 16. num. 2. in corp. & in Glossa lit. Q. & lib. 14. cap. 8. num. 11. lit. B. & Garcias 7. part. de Benef. cap. 7. num. 19. putantes, defectum scientiæ non constituere quem irregularem; quia (inquant) licet præter impedimentum Ordini suscipiendo, non præstat in suscepto Ordine ministrare.

Sed ego, loc. cit. clarius, conciliando hos Doctores, respondi, & iterum Respondeo sic. Si Ordinandus est omnino illiteratus, ita vt nec Grammaticum audierit, tunc defectus scientiæ verè constituit illum irregularem, ita vt nec Ordinari, nec in suscepto Ordine licitè ministrare valeat, aut possit; dum hæc sit natura irregularitatis, vt vtrumque impediat, & hoc quamuis bona fide, & sine culpa ordinetur, cum hæc irregularitas non incuratur propter culpam. Si tamen ordinando adsit aliqua scientia, non tamen tanta, quantam requirit, & assignat Concil. Trident. sess. 13. cap. 4. n. 13. & 14. tunc defectus scientiæ non faciet illum irregularem; quia nec Concilium, nec aliud ius in hoc casu irregularitatem constituunt. Et hoc secundum tantum intendunt Authores secundæ sententiæ: & primum solum, primæ. Sic Philibertus de Ordine, tract. 1. part. 5. cap. 1.

n. 14. Sayrus lib. 6. cap. 13. num. 8. Vgolinus de Irregularitat. cap. 3. §. 1. & alij qui iuxta hanc distinctionem intelligunt textum in c. literatos, cit.

QVÆSTIO II.

An hac irregularitas orta ex defectu scientia tollatur per scientiam aduenientem, aut per dispensationem.

Respondeo, vt certum, Per vtrumque tolli. Nam imprimis tollitur per scientiam aduenientem: quia cum per hanc tollatur ignorantia, quæ est totalis, & adæquata causa ipsius irregularitatis, necessariò tollitur ipsa irregularitas, iuxta illam regulam: *Cessante causa cessat effectus*. Deinde tolli etiam potest per dispensationem, vt statim videbimus: ergo per vtrumque tolli potest. Sic Suarez disp. 41. sect. 1. num. 6. & disp. 55. sect. 1. num. 21. Filliuc. tract. 19. num. 192. & 261. Bonac. de Irregularit. q. 5. punct. 2. num. 5. Cornejo de Irregularit. disp. 13. dub. unico, & alij communiter.

QVÆSTIO III.

An Irregularitas proueniens ex defectu scientia sit dispensabilis à Papa, quod idem est, ac inquirere, an Papa possit dispensare, vt illiteratus ordinetur.

Affirmant aliqui ex Doctoribus citati sup. q. 1. Negant verò alij.

Sed clariùs iuxta doctrinam nostram ibi traditam, sic Respondeo dicendum, primò. Papa solus, & non alius, potest dispensare cum omnino illiterato, vt ordinetur; sic tamen, vt non vtatur ordine quousque scientiam ad vsum Ordinis recepti, sufficientem discat. Quia non est contra ius naturale, aut diuinum, habere Ordinem, non vtendo illo: ergo ad hoc rectè potest Pontifex cum illiterato dispensare. Non verò alius à Papa, quia nulli est in iure concessa talis facultas.

Dico secundo. Papa non potest dispensare cum illiterato ad vsum Ordinis suscepti, si caret scientia requisita ex natura rei ad debi-um vsum illius, quia quod quis vtatur munere, sine scientia necessaria ad vsum illius, est intrinsecè malum, & contra ius nature, in quo Papa nequit dispensare: secus tamen, si careat scientia requisita solo iure Ecclesiastico, cum in illo possit Papa dispensare, vt constat. Sic communiter Doctores, Nauarr. cap. 27. num. 205. Suarez, Sayrus, Molfes. Reginaldus, & alij apud Philiber

Philibert. de Ordin. tract. 1. p. 5. c. 1. in fin. Cornejo loc. cit. & nos etiam 2. p. tract. 6. de Ordine, disp. 7. q. 3.

Pellizzarius tom. 2. tract. 7. c. 5. sect. 2. q. 2. n. 40. & communis.

QVÆSTIO IV.

An saltem possit Episcopus dispensare, ut ordinetur ille qui linguam latinam parum calleat, si tamen bona sit indolis, & de eo habeatur spes, quod postea addiscet opportuna.

Negant Ledesm. in sum. de ord. c. 7. concl. 4. Sanch. tom. 2. consil. c. 1. dub. 43. n. 14. & alij.

Sed probabilius Respondeo: In hoc casu, Possè. Quia sic videtur colligi ex Trid. sess. 23. c. 11. dum decernens scientiam necessariam pro minoribus Ordinibus, subdit: *Nisi aliud Episcopo expedire magis videatur.* Deinde, quia sicut Scholasticus magni ingenij natus est à laurea Doctoratus repellendus, etiam ante quinquennium, quando spes addiscendi manet: ita similiter, non erit ab Ordinibus repellendus Clericus bonæ indolis, & pro ætate docilis, etiam si Latina lingua non satis polleat: quod à fortiori convincitur quis ad id afferendum, accedente disputatione Episcopi. Sic Henric. lib. 14. c. 8. n. 11. litt. E. & penes ipsum Perez, Hostiens. & alij. Sic etiam, Hieron. Rodrig. Peyrinus, Menoch. & Tamburin. quos referunt, & sequuntur Philibert. c. 1. cit. n. 10. & Diana 3. part. tract. 2. resol. 86. & alij aduocantes, id esse valde obseruandum ad examinatos Episcoporum. Legite me ipsum 2. p. tract. 6. de Ordine, disp. 7. q. 4. 5. & 6.

QVÆSTIO V.

An possit dispensare Episcopus, ut in susceptis Ordinibus administret ille, qui ignarus litterarum eos recipit.

Affirmat absolute Henric. lib. 14. c. 8. n. 11. in fine iis verbis: Suscepto iam Ordine, idiota, seu ignarus litterarum, ex dispensatione Episcopi non prohibetur ministrare. Ita ille. Et penes ipsum in marg. l. G. Perez sup. c. Sedulo, c. Nullus, 38. dist. & Specul. tit. de dispens. 9. Nunc, versic. 27.

Sed clarius Respondeo: Possè quidem Episcopum cum prædicto Ordine dispensare, ut in susceptis Ordinibus ministrat, dummodo, non sit omnino ignarus, ita ut careat ea scientia, quæ ad præstandum munus Ordinis suscepti iure naturali, & diuino requiritur; quia tunc, ut ex dictis constat, nec Sum. Pontifex dispensare potest. Sic Auila de Cons. p. 7. disp. 4. dub. 1. concl. 3. Palaus disp. 6. de Cons. punct. 10. n. 3. & alij, ad dentes omnes ex Trid. sess. 21. c. 6. quod Parocho illiterato dandus sit Coadjutor, designata congrua sustentatione.

QVÆSTIO VI.

An amentia perpetua constituat irregularem.

Respondeo tanquam certum: Constituire irregularem, tam diuino, quam naturali, & humano iure. Quia qui non potest Ordines exercere, inhabilis est ad illos suscipiendos, & consequenter irregularis. Quamuis si de facto ordinaretur, verè reciperet characterem, nec esset Ordo repetendus, si postea fieret mentis compos, ut constat ex dictis 2. p. tr. de Ordine, disp. 5. q. 8. & seq. Sic omnes. D. Thom. D. Bonau. Scot. Sor. Valent. ibid. cit. Nauar. c. 22. n. 203. Suarez disp. 51. sect. 1. num. 2. Filliuc. tract. 19. c. 7. num. 186. Henriquez lib. 14. cap. 7. num. 9. Agidius disp. 18. n. 106. Bonacina disp. 7. de Consur. quest. 2. de Irregular. punct. 1. num. 1. Palaus disp. 6. punct. 10. n. 4. Gibalinus c. 3. q. 3. n. 2. R. P. Leand. de Irregulari.

QVÆSTIO VII.

An etiam maneat irregularis ille, qui habet lucida interualla.

Respondeo tanquam certum: Etiam manere irregularem, quantum ad susceptionem Ordinum. Quia id constat ex tota dist. 33. Sic Henric. num. 9. cit. ibi: Quod si propter organi læsionem habeat etiam inculpate frequentem furiam insaniamve (sic legè, non insaniamve) non est permittendus celebrare, quamuis habeat lucida interualla. Sic ille. Et penes ipsum Maiol. Alberic. Rosella, Tabien. Angel. Anton. D. Thomas, & alij. Cornejo de Irregular. disp. 12. dub. unic. q. 2. Suarez. Filliuc. & alij locis citatis. Quod amplius constabit ex infra dicendis.

QVÆSTIO VIII.

An furiosi perpetuo, aut lunatici irregulares sint.

Respondeo tanquam certum, Irregulares esse, ex cap. Maritum, & ex cap. Communiter, dist. 32. Sic Nauar. c. 27. n. 204. vers. Decimoquarto. Henric. lib. 14. c. 8. n. 9. Filliuc. c. 7. cit. q. 2. n. 187. Banny de Irregulari. q. 9. pag. 455. Viuald. de Irregular. num. mibi 175. & seqq. ubi ait, lunaticum illum appellari, qui ideo quia in interlunio genitus fuit, cum ipsa luna mutabilis, defectum atque mutabilitatem patitur, mentisque abalienatur, ita ut insaniat. Furiosus verò nuncupatur ille, qui bili flaua, vel atra, ita est plenus, ut tali bili adusta, & petenti caput, illum faciat omnino insanire, debaccharique eum cogit, hominumque societates, atque commercia fugere, simulque errare, per inuia & solitaria. Sic ille ex Arist. sect. 3. probl. 1. & ex Maiolo lib. 1. de Irregular. c. 15. Gibalin. c. 3. q. 3. n. 2. Pellizzarius loc. cit.

QVÆSTIO IX.

An etiam maneat perpetuo irregularis, qui semel tantum incidit in furiam, vel amentiam.

Respondeo: Manere irregularem perpetuo in ordine ad receptionem Ordinum, etiam si iudicium rationis restitutum sit. Quia sic colligitur ex c. Maritum, dist. 33. ibi: *Neque illum, qui in furiam aliquando versus insanit.* & Ratio est, quia qui semel in furiam, vel amentiam incidit, raro præsumitur perfecte sanus, absque timore reincidenti in eandem ægrotudinem, ideoque non admittitur ad Ordines, vel saltem desideratur Prælati approbatio, ut prius ei constet de sanitate recuperata, ut infra q. 78. & seqq. in simili dicemus. Sic Gratian. in §. ult. 1. q. 1. Suarez disp. 51. sect. 1. n. 4. vers. Statim verò. Filliuc. tract. 1. c. 7. q. 2. h. 187. Henric. lib. 14. c. 8. n. 8. & 9. Bonac. q. 2. de Irreg. punct. 2. n. 3. Cornejo de Irreg. disp. 12. q. 2. Viuald. de Irreg. n. mibi 181. Palaus disp. 6. punct. 10. n. 4. & communis apud Pellizz. loc. cit. n. 41. vers. Notandum ergo.

QVÆSTIO X.

An furia, vel amentia superueniens Clerico iam Ordinato, reddat etiam irregularem illum, quoad usum Ordinis suscepti.

Respondeo ut certum, Non reddere illum perpetuo irregularem, quantum ad usum Ordinis

suscepti; sed solum quandiu talis defectus durat, aut est periculum in talem defectum incidendi, & aliamquam Sacramento irreuerentiam irrogandi. Quia sic colligitur ex cap. *Maritum*, *dist. 33.* & ex cap. *Ilud* 7. q. 1. & ex can. *In tuis literis*, 7. q. 2. Requiritur tamen, vt omnino sit sanus, & Episcopus iudicet de sanitate recuperata, antequam dictus Clericus Ordinibus ministrandis se immisceat; aut alius doctus, & pius Vir attentis omnibus temporis, & ægri circumstantiis. Tempus autem ad iudicandum, an à dicta infirmitate conualuerit, est spatium vnusanni, vt habetur in can. *Communiter*, *dist. 3.* Quamuis Suarez dicat, non esse necessarium expectare spatij tantum ad hoc faciendum iudicium, eo quod non sit in usu; sed relinquendum esse prudentis arbitrio. Sic Suar. *loco cit. n. 5.* Pellizzar. Filliuc. Bonac. Cornejo, Viuald. & Palao *loc. cit.* & omnes.

QVÆSTIO XI.

An in Irregularitate contracta ab eo, qui semel in furiam, aut amentiam incidit, & sanitatem recuperavit, possit Episcopus dispensare, aut declarare, aptum esse, non solum ad utendum Ordinibus susceptis, sed etiam ad alios suscipiendos.

Affirmat Maiol. *de Irregularit. c. 14.* Cui videtur adhærere Sayr. *lib. 6. Thesaur. c. 13. n. 3.* Tabien. & alij apud Reginald. Barbof. *in collect. ad cap. communis. cit. n. 1.* & Barth. *ab Angelo dialog. 5. §. 180.*

Sed probabilius Respondeo: Dicendum, quod quamuis (vt vidimus) Episcopus possit dispensare cum prædicto irregulari ad hoc, vt Ordinibus susceptis uti valeat: non tamen ad hoc, vt promoueatur ad alios Ordines: quia id spectat ad Romanum Pontificem, cum nullibi inueniatur concessa Episcopo talis potestas: ergo. Sic Suar. *disp. 51. sect. 1. n. 5.* Filliuc. *tract. 19. c. 7. q. 2. n. 187.* Bonac. *q. 2. de Irregul. punct. 2. n. 23. vers. Tertio.* Palao *loc. cit. n. 5.* Cornejo *disp. 13. in fine.* Ita dicens: Cum eo qui usum rationis per amentiam, vel furorem amissum recuperavit, potest Papa dispensare, vt Ordinetur, quia hoc impedimentum est purè Ecclesiasticum. Extra Papam verò nullus potest, quia nulli est iure concessum: quod intelligendum est, exceptis Prælati Regularium, quibus hoc speciali privilegio fuerit concessum. Sic Cornejo, Machado. *lib. 1. part. 3. tract. 17. docum. 11. n. 3.* & alij.

QVÆSTIO XII.

An etiam arceantur à susceptione Ordinum, qui ob febris magnitudinem, aut ob vehementem passionem ira, aut amoris, aut denique ob ebrietatem, versi sunt in furorem, aut amentiam ad horam, aut aliud breue tempus.

Respondeo tanquam certum: Negatiuè. Quia huiusmodi amentia, siue furor, non fundantur in naturali complexione, & propria organorum sensuum læsione, sed in quadam passione temporali, & qualitate transeunte, qua cessante, cessat amentia, & furor, & manent integri sensus. Ideoque tales ordinari absque vlla dispensatione, possunt; eo quod amentia talis, non secum trahit indecentiam. Sic Nauarr. *c. 25. n. 72.* & *c. 27. n. 203.* Maiol. *lib. 2. c. 25. n. 4.* Henriq. *lib. 14. c. 8. n. 9. in marg. lit. O.* Suar. *disp. 51. sect. 1. n. 4.* Auil. *part. 7. disp. 3. dub. 4.* Viuald. *de Irregul. num. 182. in antiquis.* Palao *disputat. 6. punct. 10.*

num. 4. Gibalin. *cap. 3. quest. 3. num. 2.* & alij supracitati.

QVÆSTIO XIII.

An Dæmoniacus, aut Energumenus (qui dicitur ille, quem spiritus malignus corporaliter vexat) sit omnino irregularis.

Respondeo tanquam certum: Esse omnino irregularem, tam ad Ordines suscipiendos, quam ad usum susceptorum; casu quo actualiter sit à Dæmone vexatus. Quia ita constat ex iure, *cap. Maritum, & cap. Clerici, dist. 33.* Et merito addit Henriquez) nam Energumenus suspectus est de malitia animi, & de anandria (ita enim vocat Dionys.) cum dæmone succubo. Sic Nauarr. *cap. 27. n. 203.* Et penes ipsum D. Anton. & Villad. Suarez *disput. 51. sect. 1. num. 7.* Viuald. *de Irregularit. num. 180. in antiq. Tolci. lib. 1. cap. 62. (non 49. vt citat Bonacina) n. 2.* Filliuc. *tract. 19. cap. 6. quest. 9. vers. Septimum, de Dæmoniacis.* Henriquez *lib. 14. cap. 8. num. 8.* Bonacin. *q. 2. de Irregularit. punct. 2. n. 24.* Machado *docum. 11. cit. n. 8.* & omnes apud Gibalinum *cap. 3. de Irregularitat. q. 2. constit. 9.* & Pellizzarium *tom. 2. tract. 7. cap. 5. sect. 2. num. 66.*

QVÆSTIO XIV.

An etiam sit omnino irregularis, quoad susceptionem altioris ordinis, dæmoniacus, aut Energumenus, cuius corpus, solum semel, aut iterum fuit obsessum, ac vexatum; sed misericordia Dei iam est omnino à tali vexatione liber.

Affirmat, nonnulla circumstantia concurrente, Viualdus *de Irregularitat. num. in antiq. 185.* ita aiens: Sed (saluo meliori iudicio) aliter supradictas concordarem opiniones. Diximus enim supra, Dæmones homines vexare, aut in pœnam, vt in hominibus dyscolis, & peccatoribus, &c. vel in exercitium, vt in hominibus spiritualibus, ac Religiosis, virtus, ac meritum augeantur. Tunc sic: Si aperte, vel saltem aliquibus coniecturis, sciri posset, tales iam promotos vexari in suorum pœnam delictorum, dicerem, amplius non esse admittendos. Quod si constet, vel appareat, datos fuisse spiritus in exercitationem, tunc omnino liberatos admitterem. Imò in *Canon. Apostol. 78.* habetur, Dæmoniacum mundatum recipiendum esse. Canonis verba hæc sunt: *Si quis dæmonem habeat, Clericus non efficiatur; sed neque cum fidelibus præces fundat: Mundatus verò recipitur, & si dignus fuerit, Clericus efficitur* Hucusque Viualdus. Et hanc sententiam nouissime defendit Gibalinus *cap. 3. de Irregularit. q. 2. constit. 9. per totum.*

Sed vt longè multò probabilius Respondeo: Esse omnino irregularem, quoad Ordines nondum susceptos, etiamsi semel tantum à Dæmone vexatus fuerit. Quia sic constat ex *cap. Maritum, dist. 33.* vbi expresse prohibetur ordinari ille, *qui in furiam aliquando versus insanit, vel afflictione diaboli vexatus est.* Et merito, quia secus facere, indecens est. Sic Nauarr. *cap. 27. num. 203.* Suarez, Filliuc. Bonac. & Machado *loc. citat.* vbi ita ait: *Et que actualmente est à en demoniado, ò lo ha estado, aunque este ya libre, no deue ser admitido à Ordenes, como irregular, que es por indecencia.* Sic ille.

Ad Canonem Apostolorum, quem nobis obiicit Vivaldus, & postea Gibalinus, respondet Suar. n. 7. cit. in fine, vel posterioribus temporibus existere maiori numero fidelium, qui sine his incommodis, possent ad hoc munus assumi, legem illam amplius restrictam esse: vel certè etiam tunc intelligendam fuisse, interveniente dispensatione, quæ facile concedenda erat, virtute illius Canonis, interveniente dignitate personæ.

QVÆSTIO XV.

An saltem qui omnino est iam liber à vexatione dæmonis, possit absque dispensatione, ad ordines minores promoveri.

Affirmat Bonac. q. 2. de Irregul. punct. 2. n. 24. per hæc verba. Secundò verum est, cum qui libertatus est ab obsessioe Dæmonis, posse ad ordines minores promoveri. Nam in cap. Clerici, dist. 33. dicitur, non posse ascendere ad superiorem sacri regimini gradum. Ita Glossa ibid. Sayrus & Toletus loc. cit. (ille videlicet lib. 6. c. 9. n. 14. hic verò lib. 1. c. 64. n. 2.) Filliuc. tract. 19. cap. 6. q. 9. vers. septimum. Reginald. lib. 3. o. n. 43. contra Vgolinum loc. cit. n. 3. Huc vsque Bonacin. Quem etiam citat, & sequitur Machad. lib. 1. p. 3. tract. 17. docum. 11. in fine.

Sed probabilius Respondeo: Neque ad minores Ordines posse sine dispensatione promoveri. Quia textus in c. Maritum, supr. cit. absolute, & sine distinctione prohibet Ordinari, qui aliquando afflictione Diaboli vexatus est: ergo huiusmodi nec ad minores Ordines promoveri potest. Sic in primis Toletus loco eod. à Bonacina pro se adducto; ait enim sic: Secundò, huiusmodi à Dæmone vexati, & nondum promoti, non solum nunquam sunt ad maiores Ordines promovendi, sed nec ad minores, hoc est contra Glossam cap. Clerici, dist. 33. & contra Archid. ibid. contra quos sentiunt Gemin. Præposit. & Turrect. eod. can. Clerici: quorum opinio probabilior, & Canonis conformior est. Sic Toletus. Tu nunc vide, si est pro Bonacinæ sententia. Nec Filliuc. est pro illo, si attentè legatur. Tenent etiam nostram sententiam Navarr. c. 27. n. 203. Suar. disp. 51. sect. 2. n. 7. & alij communiter, apud Pelizzarium loc. cit. n. 66.

QVÆSTIO XVI.

An dæmoniaci, quorum corpora aliquando fuerunt obsessa, possint in susceptis Ordinibus ministrare, si omnino à tali vexatione liberi existant.

Negant adhuc aliqui, existimantes, adhuc minimè posse susceptos Ordines exercere amplius, etiã si per longissimum tempus liberi à Dæmonum vexatione probati fuerint. Ita sentiunt apud Vivaldum, S. Anton. Alvarus, Pelagius, Villadiego, & Navarrus. Item Bartholom. ab Angelo, dialogo 5. §. 180. vbi restatur de communi.

Sed probabilius Respondeo dicendum, quod ille qui fuit à Dæmone aliquando vexatus, post Ordines susceptos, licet non possit (vt nuper vidimus) ad altiores Ordines ascendere, possit tamen in iam antea susceptis ministrare, ex dispensatione Episcopi; modo constet, ipsum à Dæmone per spatium vnus anni non fuisse vexatum. Sic Angel. Siluest. Armilla, & Maiolus, quos citat, & à fortiori sequitur, quoad resolutionem huius quæstionis, Vivaldus de Irregular. numero in antiquis 184. Bonac. q. 2. de Irregular. punct. 2.

n. 24. Qui id probat ex c. Communiter, dist. 33. & citat pro hac parte Vgolinum de Irregul. c. 55. n. 2. Henriq. lib. 1. c. 8. n. 8. litt. A. Navarr. c. 27. n. 203. Sebastianum Medices p. 2. de Irregul. c. 32. Molin. tom. 4. tract. 3. disp. 70. n. 12. Sayrum lib. 6. c. 9. n. 14. Tolet. lib. 1. c. 64. versus principium, & eid. Coninch. disp. 18. dub. 13. n. 107. Reginald. n. 43. & Filliuc. n. 187. ad finem.

Sed ex his, quos pro hac parte citat Bonacina, oppositum docet Navarr. loc. cit. ait namque hæc: exceptis obsessis à Dæmonibus, qui nunquam celebrare debent, vt sentit S. Anton. 3. p. tit. 28. c. 5. & Villadiego col. 41. vbi sup. vnde bene citavit hos auctores, Vivald. pro prima sententia. Henriquez verò licet nostram doceat sententiam, non est litt. A. sed F. his verbis: At si post longum tempus appareat liber à Dæmone, posset Episcopus dispensare, ut ministraret in susceptis. Sic ille. Addi etiam possunt his Auctoribus Suar. disp. 51. sect. 1. n. 7. Barbosa de potest. Episcopi p. 2. allegat. 42. n. 52. Machad. lib. 1. p. 3. tract. 17. docum. 12. n. 8. Villalob. tract. 21. diff. 23. n. 5. & Gibalin. cap. 3. quæst. 2. in fine.

QVÆSTIO XVII.

An non solum Dæmoniaci, sed etiam illi qui se tales simularunt, irregulares sint.

Respondeo Affirmatiuè. Quia sic decreuit sexta Synod. general. Constantinopolitana can. 60. vt docent Vgolin. & Sayrus loc. cit. Bonacin. punct. 2. cit. n. 24. vers. Addo non solum. Reginald. num. 43. Vivaldus n. 187. vbi sic ait: Si quis dæmoniacum se simulauerit, cum talis non sit (quod non semel, atque iterum in mulieribus, & aliquando luxuriandi animo cum Exorcistis ipsis vidi) eadem irregularitatis poena est puniendus, ac si verè talis esset, vt præcepit sexta Synodus Generalis Constantinopolitana can. 60. in hæc verba: *Eos qui se Dæmone correptos esse simulant, & morum improbitate, eorum figuram, & habitum simulatè præ se ferunt, visum est omnimodo puniri, & huiusmodi afflictionibus, & laboribus eos subici oportere, quibus ij qui à Dæmone verè correpti sunt, vt à Dæmonis operatione liberentur, verè subiiciuntur.* Sic Vivald. ex Maiolo. num. 7. in fine. Gibalinus loco cit. & communis.

QVÆSTIO XVIII.

An maleficiatus sit omnino irregularis.

Negat Bonac. q. 2. de Irregul. punct. 2. n. 24. Ita scribens: Tertiò verum est, maleficiatum, qui ratione maleficij perpetui est inhabilis ad contrahendum matrimonium, non esse ineptum ad Ordines sacros suscipiendos, hac enim ratione castior est. Ita ille, & Henriquez antea lib. 14. c. 8. n. 8. litt. F. sic dicens: Maleficiatus autem, licet sit inhabilis matrimonio, sed non pro Ordinibus. Ita Henriquez, & bene.

Sed clarius adhuc Respondeo dicendum. Si maleficiatus sit tantum in partibus ad vsum matrimonij deseruentibus, tunc non est irregularis, & ideo licetè potest Ordinari. Si autem fuerit in aliis membris maleficiatus, tunc non poterit Ordinari. Sic ex D. Thoma, & Siluestro verb. Maleficium, docet ad longum, Maiolus lib. de Irregularit. cap. 17. n. 6. & Vivaldus num. mibi 286. pag. 224.

QVÆSTIO XIX.

An solus Pontifex possit dispensare in irregularitatibus pronientibus ex defectibus animæ, supra enumeratis.

Respondeo: Quod solus Pontifex, cum ille solus sit supra ius commune. Sic Nauarr. c. 27. n. 203. Villad. apud ipsum, Viuald. de irregularit. n. 188. & omnes communiter. Et constat ex dictis.

DISPVATIO II.

De Irregularitate ex defectu corporis proniente.

QVÆSTIO PRIMA.

An defectus corporalis, seu vitium corporis inducat irregularitatem.

Respondeo tanquam certum: inducere. Quia id constat ex multis iuribus, quæ videri possunt dist. 55. & in tit. de corpore vitium, & tit. de Clerico egrotan. ministran. & cap. Marium, & cap. communiter, dist. 33. Sic omnes DD. legantur præcipue DD. Thom. in Addit. q. 39. art. 5. Scholastici in 4. dist. 25. vbi Sotus, Ricard. & Palud. Nauar. cap. 27. à n. 198. Henriquez. lib. 14. c. 8. Suarez disp. 5. sect. 2. Viuald. de Irregul. à n. 129. in antiquis. Filliuc. tract. 19. c. 6. Bonac. de Irregularit. q. 2. punct. 2. Palaus de Censur. disp. 1. punct. 11. Pellizzarius tom. 2. tract. 7. cap. 5. sect. 2. à n. 50. & alij mox citandi.

QVÆSTIO II.

An omne vitium corporis inducat irregularitatem.

Respondeo: Quod non, sed solum illud, quod affert publicam deformitatem, aut notabilem gignit horrorem, aut impedit decentem vsum, & exercitium Ordinis. Sic colligitur ex Iurib. citatis. Et certe idem dicitur ratio naturalis. Et ideo id docent pro regula generali omnes Doctores; legantur citati. Et Auila p. 7. disp. 3. à dub. 1. Ægidius disp. 18. dub. 13. Reginald. lib. 30. à n. 46. Hurt. disp. 2. diff. 14. Machado lib. 1. p. 3. docum. 6. Villalob. tract. 21. diff. 23. & alij.

QVÆSTIO III.

An omnino cæcus sit irregularis omnino.

Respondeo tanquam certum: Esse omnino irregularem. Quia cæcitas omnino impedit decentem vsum Ordinis, & præcipue celebrationis Missæ. Sic Viuald. de Irregul. n. 138. his verbis: Cæcus abunde satis esset, qui cæcum à nariuitate, vel infirmitate, casu factum, irregularem non indicaret: est enim omnino Canon. Apost. 76. & 77. & textus in c. Hinc etenim. c. Cæcus, 49. dist. & omnes. Sic Viuald. Henriq. lib. 14. c. 8. n. 1. & 2. Maiol. lib. 1. c. 29. Nauar. consil. 6. & 7. de Corp. vitiat. Suarez. disp. 5. sect. 2. n. 13. Filliuc. tract. 19. c. 6. q. 5. Palaus disp. 6. punct. 11. n. 3. Gibalinus cap. 3. de Irregul. q. 2. consecrar. 1. & Pellizzarius loc. cit. q. 12. n. 57.

QVÆSTIO IV.

An etiam sit irregularis cæcus ille, qui licet nihil videat, habet oculos integros, & claros.

Respondeo tanquam certum, Etiam esse irregularem. Quia talis adhuc nequit celebrare absolute, aut saltem sine periculo, & scandalo. Sic omnes. Qui id colligunt ex textu in cap. fin. dist. 55. legantur Henriquez loc. cit. n. 2. Filliuc. q. 5. cit. num. 168. Et alij omnes, præcipue nuper citati.

QVÆSTIO V.

An adhuc sit Irregularis Sacerdos, cui iam Sacerdotio initiato supervenit cæcitas.

Respondeo tanquam certum: Adhuc esse irregularem quoad celebrationem, ad minus, Missarum. Quia sic conuincitur ex textu, & ratione nuper adductis. Sic D. Thom. 3. p. q. 82. art. 10. ad 3. Sotus dist. 13. q. 1. Siluest. Maiol. Tabiena, Astens. & Nauar. quos affert, & sequitur Henriquez lib. 14. cap. 8. n. 2. litt. I. Filliuc. Viuald. & alij citati. Gibalinus cap. 3. q. 2. consecrar. 1. & communis.

QVÆSTIO VI.

An saltem ex dispensatione Papa possit sacerdos cæcus celebrare Missam.

Respondeo: Possè, casu solum, quo alius Sacerdos, aut alius vir expertus, adsit ipsi cæco celebranti. Quia ita fateatur Sotus in 4. dist. 13. q. 1. sine, se vidisse cæcum à Papa dispensatum. Quod idem ait Henriquez cap. 8. cit. n. 2. litt. M. affirmans, se vidisse quosdam dispensatos, &c. legatur dicta à nobis p. 2. tract. 7. de Eucharist. disp. 8. q. 64. legatur Gibalinus, loco nuper cit. versu Primo, & Pellizzarius q. 12. n. 57.

QVÆSTIO VII.

An Monoculus, seu qui unum tantum habet oculum, sit Irregularis.

Respondeo tanquam certum: Esse irregularem. Quia ita habetur in c. Si Evangelica, dist. 55. (non 50. vt scriptum inuenies apud Auilam & Dianam) his verbis. Nam illi, cui erutus est oculus, non possunt secundum Canones, Sacerdotij iura concedi. Nec enim aliquid ei prodest, quod oculum inuitus amisit, cum nec volens quisquam oculum amisisse credendus est, nec Saceratissimus Canones aliquem casum in amissione oculi, qui ad Sacerdotium adipiscendum non impediret, suis excepisse regulis inuenimus: sed hoc tantummodo ad prohibitionem suffecisse videmus Patribus, vt qui careret oculo, Sacerdotij officium adipisci non posset. Sic Gelasius Papa. Et sic Gloss. ibid. Henriq. lib. 14. c. 8. n. 2. Auila p. 7. disp. 3. dub. 1. ex Siluest. verb. corpore vitiatum, q. 6. Viuald. n. 139. & penes illum, Archid. Rosella, Tabiena, Armilla, Maiol. & Nauar. Tenet etiam Diana p. 5. tract. 6. resol. 22. & alij.

QVÆSTIO VIII.

An etiam sit Irregularis ille, qui habens utrumque oculum integrum, caret visu oculi dextri.

Affirmare videtur Viuald. de Irregul. n. 141. cum in hoc casu etiam requirat dispensationem, &

& ante illum Gloss. in c. 2. de verb. signif. in 6. & alij quæst. sequenti citandi.

Sed Respondeo ut certum : Non esse irregularem. Quia huiusmodi defectus non impedit decentem usum Ordinis, nec inducit notabilem horrorem, aut deformitatem. Sic communiter omnes. Navar. cap. 27. n. 199. Henric. lib. 14. c. 8. n. 2. Auila p. 7. disp. 3. dub. 1. vers. *Hinc sequitur primo*. Filliuc. tract. 19. c. 6. quæst. 5. dict. 1. n. 168. Bonac. q. 2. de Irregular. punct. 2. n. 1. Molin. Vgolin. Tolet. & Reginald. apud ipsam. Diana p. 9. tract. 6. ref. 21. Palaus de Censur. disp. 6. punct. 1. 2. n. 3. Villalob. tract. 21. diff. 35. n. 14. Gibalinus c. 3. q. 2. consecr. 1. vers. *Tertio*. Pellizzarius tom. 2. tract. 7. cap. 5. sect. 2. q. 12. n. 58.

QVÆSTIO IX.

An saltem sit Irregularis, qui sinistro oculo, qui dicitur, oculus Canonis, non videt.

Affirmat Henriquez lib. 14. cap. 8. n. 2. dicens sic: Monoculus est irregularis: quamvis verò uterque oculus sit clarus, si sinistro, qui dicitur Canonis, non videt, est irregularis; secus si eo videt, sed non dextro oculo. Ita ibi. Addit tamen in Glossa lit. X. quod si oculo sit debilis, dummodo videat librum, & lineas, non sit irregularis, quamvis characteres non legat; aliàs qui eget specillis ad legendum esset irregularis. Tenet etiam hanc partem Tolerus lib. 1. cap. mibi 63. n. 5. vers. *Hi omnes*. Vbi docet, quod prædictus ex stylo Curie indiget dispensatione; quia deformis esset (ait) totum caput convertere ad legendum. Toletus adhæret Filliuc. loc. cit. & Suar. disp. 51. sect. 3. n. 16.

Alij etiam affirmant, prædictum esse irregularem, nisi aliàs oculo dextro tanta visiva potentia polleret, ut eius ope, sine deformi faciei conversione, Canonem legere posset. Ita in primis Navar. cap. 27. n. 199. vers. *Quarto dico*. His verbis: Quamvis monoculus sit irregularis d. c. Si Evangelia, non tamen qui caret visu oculi dextri, qui aliàs videtur sanus, & sinistro, quantum satis est ad bene celebrandum, cernit: licet Glossa in cap. 2. de verb. signif. lib. 6. idem de carente oculo, & de carente eius visu, videatur censisse, etiam si integer appareat, secundum Alexand. in c. Hinc etiam, 49. dist. & Wendel. in 4. dist. 15. quæst. 1. col. 18. Quod teneri potest de oculo sinistro, quem Stylus Romanus oculum Canonis appellat, cum est necesse videre eo, ut Canonem Missæ sine inflectione, & nigra faciei ad populum conversione, legere posset: aliàs secus. Quod nuper consulimus ei, qui visu dextri oculi tantum valebat, ut sine tali conversione legere posset: magis enim deformitas, quam defectus visus videtur in hoc expensus, & ideo cap. Si Evangelia, disponens de carentia oculi, quæ gravem inducit deformitatem, non est extendendum ad carentiam visus, quæ eam non facit. argum. l. Odis, de Regul. Jur. in 6. Hucusque meus Navarrus. Quem sequuntur Auila, Bonac. & Diana loco citato. Pellizzarius loc. cit. num. 58. & Bauny, tractat. 11. de Censur. quæst. 56. assert. 4. in fine, & penes ipsam Layman. & communis.

Sed clariùs Respondeo: Non manere irregularem, ob solum defectum visus sinistri oculi, si aliàs dextro rectè videat. Quia isto solo, absque deformitate legere potest Canonem Missæ: cum illa vitari possit, vel peculiari Canone, extra Missale coram se posito, ut notat Filliuc. loco cit. vel Missali ita aptato, ut dextro oculo absque oris conversione legere facile possit, ut addit ipsemet Filliuc. Auila, & Diana loco cit. ergo. Legatur Gibalin. c. 3. q. 2. consecr. 1.

QVÆSTIO X.

An sit Irregularis qui nubem aliquam, vel maculam habet in oculo.

Affirmant, esse Irregularem, casu quo macula, seu nubis foris appareat: secus verò si primo intuitu non appareat, nisi inspicienti subtiliter. Henriquez lib. 14. cap. 8. num. 2. & Filliucius tract. 19. cap. 6. quæst. 5. dicto 1. num. 168. Vivald. mox citandus, & alij.

Sed clariùs Respondeo dicendum, quod sit irregularis, si macula, vel nubis, quam habet in oculo, causat notabilem deformitatem, secus verò si lenem, quantumvis primo intuitu appareat. Constat ex cap. Cum de tua, de corp. vitiat. non ordin. Vbi in eius titulo dicitur, quod habens in oculo maculam, quæ non inducit magnam deformitatem, etiam ad Episcopatum promoveri possit. Sic Navar. c. 27. num. 199. Innoc. Bern. Abb. Vincent. Rayn. Glossa, Scal. Card. & Maiol. quos refert Vivald. de Irregular. n. 142. Auila p. 7. disp. 3. dub. 1. vers. *sequitur secundo*, & penes illum Siluest. Sorus, Couar. & Menochius, Bonac. quæst. 2. de Irregularit. punct. 2. n. 3.

Aduertè tamen ex Henriquez, & aliis, quod solus Papa dispensare potest cum eo, qui habet insignem maculam in oculo, etiam si profectus sit. Si tamen dubium sit, an macula sit digna dispensatione Pontificis, Archiepiscopus cum consilio suffraganeorum iudicare debet, ut constat ex d. cap. Cum de tua. Legatur Bauny tract. 11. q. 56. pag. 530. & Suar. disp. 51. sect. 1. vbi aduertit, non esse necessarium: ad prædicta consilium Suffraganeorum.

QVÆSTIO XI.

An sint Irregulares Lippi, hoc est, qui lachrymant oculos continuo habent.

Affirmandum absolute videtur: eo quod Lenit. 21. & Clemens lib. 2. Constitut. Apostolic. c. 3. vetant, eligere hos ad Sacerdotium.

Sed iuxta dicta Respondeo dicendum: Nullo modo esse irregulares, nisi aliàs horrorem notabilem inspicientibus afferant. Quis autem horror iudicandus sit notabilis, vel non, Episcopi arbitrio relinquunt, ut constat ex cap. Cum de tua, cit. Sic Henric. lib. 14. c. 8. num. 2. vbi ita habet: Si oculos habet prominentes, non est irregularis: nec si valde lippus sit, aut sine palpebris, nisi horrorem inspicientibus afferat, absque subtili inspectione. Sic Henriquez. Et penes illum lib. 6. Maiol. Astenf. Rosela, & Siluest. Vivald. num. 143. in antiquis, & apud illum Navar. cap. 27. numer. 199. Glossa. Episcop. Scalens. Filliucius c. 6. citato num. 168 & alij.

QVÆSTIO XII.

An habens oculos sine palpebris, sit Irregularis.

Respondeo ex nuper dictis: Non esse, nisi aliàs magnum inspicientibus horrorem afferat. Sic Henriquez, cuius verba habes quæstione antecedenti.

QVÆSTIO XIII.

An sit Irregularis, qui habet unum oculum grandiore[m] altero.

Negant absolute Glossa in cap. Cum de tua. De corpor. vitiat. verb. Visum fuerit, ibi. Item pone, quod habeat unum oculum maiorem alio, nunquid remouebitur propter hoc? videtur quod non, ff. de edil. edicto. l. Qui laicum, §. 1. Hæc Glossa.

Sed clarius Respondeo: Esse irregularem, si magnam generet deformitatem: secus verò, si leuem, aut paruam. Sic Henricus lib. 14. c. 8. n. 2. vbi aduertit, pertinere ad Episcopum diiudicare, an deformitas sit notabilis, & inducat irregularitatem, nisi aliàs sit Regularis, quia tunc (inquit) pertinet ad proprium Prælatum de hoc iudicare, vt docent apud ipsum lit. A. Siluest. Angel. & Felician. quibus addo Suar. disp. 51. sect. 3. n. 16. Sed hoc vltimum est contra Nauarr. c. 27. n. 200. verb. Sexiò dico, vbi ita ait: Quis autem defectus, aut deformitas sit talis (hoc est notabilis) determinabit Episcopus iuxta Innocent. in c. 1. de Corp. vitiat. per c. 2. eiusdem tituli, receptum per Card. & Anton. & non Confessar. us, neque alius Prælati eius, qui est Ordinandus, quamuis sit Religiosus. Sic ille. Imò & ipsemet Henriquez eodem cap. 8. num. 1. lit. L. hoc ipsum docet. Legatur Diana part. 4. tract. 2. resol. 73. Tenent etiam nostram sententiam Bonacina quest. 2. punct. 2. n. 4.

QVÆSTIO XIV.

An sit Irregularis, qui luscus est, vel strabo, id est qui habet oculos distortos aut dispares.

Respondeo iuxta dicta: Esse irregularem, si oculos habeat nimis distortos, ita vt magnam deformitatem inducat: secus aliàs. De quo iudicium facere pertinet ad Episcopum, vel ad Prælatum Regularem, si qui Ordinandus est, sit Religiosus, iuxta Doctores nuper citatos. Quamuis, vt bene Suarez loc. cit. semper erit liberum Episcopo, qui daturus est Ordines, admittere, vel reicere tale Prælati iudicium, seu arbitrium. Sic Henricus lib. 14. cap. 8. n. 2. Filliuc. tract. 19. cap. 6. q. 5. n. 168.

QVÆSTIO XV.

An omnino Surdus sit Irregularis.

Negare videtur Henricus lib. 14. c. 8. n. 3. vbi expressè, absoluteque ait, quod surdus non est irregularis, licet non sit eligendus in Pontificem: quamuis permanere debeat, si eligatur. Ita num. 3. lit. Z. Henrico fauent satis Bauny tract. 11. de Censur. q. 76. vers. Primum dubium, & Nauarr. vbi infra, quatenus docet id (etsi cum difficultate) posse iure defendi.

Sed vt mihi certum. Respondeo: Esse irregularem, & consequenter, non posse promoueri ad Sacerdotiũ. Quia talis celebrare nõ potest, absque occasione risus, & ludibrii, si nimirum recitet Psalm. Iudicame, &c. non expectato sine Ministri, vel diũ postquam ille absoluit; vel vocem eleuat altiore[m] solito, &c. Sic Viuald. de Irregul. n. 156. in antiquis, per hæc verba: Surdus omnino, id est, qui sensu caret auditus, minimè est ad Clericatum admittendus, text. in can. 76. Apostol. Speculat. tit. de arbitr. §. Potest, n. 3. Hæc Viuald. Filliucius tract. 19. c. 6. q. 5. n. 176. ex Maiolo lib. 1. c. 25.

n. 1. Bonac. q. 2. punct. 2. n. 7. Nauarr. lib. 1. consil. 7. & 8. de corpore vitiat. edit. 2. Saytus lib. 6. c. 8. n. 17. Layman. lib. 1. tract. 5. p. 5. c. 7. n. 1. Palau disp. 6. punct. 12. n. 3. Diana p. 5. tract. 6. resol. 22. & Gibalinus cap. 3. quest. 2. consecrar. 3. Pellizzarius sect. 2. cit. quest. 13. num. 59. & alij.

* QVÆSTIO XVI.

An etiam sit Irregularis Surdaster, hoc est, qui difficulter audit, aut vna aure tantum surdus est.

Affirmat, apud Bauny, Comitoli Respons. lib. 6. q. 55. eo quod ex iure can. Priscis, l. dist. 3. nullus corpore vitiat. potest promoueri ad officium Clericale. Sed surdaster est vitiat. corpore, surdastitas enim vitium est auditus, seu aurium, quæ ad corporis integritatem cum pertineant, his laborans, dici iure potest vitiat. corpore: ergo surdaster nequit ad Clericale officium promoueri.

Sed vt mihi certum. Respondeo, Non esse irregularem. Primò. Quia in toto volumine Canonum non reperitur, quod huiusmodi vitium auditus, seu aurium, inducat irregularitatem. Secundò. Quia surdaster absolute celebrare potest, vitando omnem occasionem ludibrii, & risus: ergo. Sic expressè Nauarr. Maiol. Bonac. Viuald. Diana, Bauny, Gibalinus, Pellizzarius, & alij loc. cit.

Nec obstat ratio Comitoli, illi namque responderetur ex Bauny, surdastitatem non esse de eorum vitiorum genere, quæ à sacris Ordinibus arceant, cum ad diuina celebranda officia eum, quem afficit, non reddat absolute inhabilem, nec indecorum ministrum, sed secundum quid.

QVÆSTIO XVII.

An si post sacerdotium obtentum surdus quis fiat, possit exercere munia Sacerdotis.

Respondeo: Posse exercere omnia Sacerdotij munera, ad quæ auditus non est necessarius. Ideoque poterit Missam, submissa voce dicere, ac secundum aliquos, sine mistro celebrare, vt ex Nauarro, & Laymanio docet Bauny loc. cit. Poterit etiam baptizare, agros vngere, prædicare, &c. Non tamen Confessiones audire. Sic Bauny quest. 56. cit. col. 9. pag. 531. Viuald. num. 157. Bonac. punct. 2. cit. n. 7. Gibalinus c. 3. quest. 2. consecrar. 3. pag. 50. lege Castrum Palau disp. 6. punct. 11. num. 3. & Pellizzarium loc. cit. num. 59.

QVÆSTIO XVIII.

An carens auriculis, hoc est, externa illa cartilagine, qua capiti adhaeret, sit Irregularis.

Negar absolute Henriquez lib. 14. cap. 3. num. 3. Quia auricula, seu cartilago exterior, non est membrum, sed solum fertur ad ornatum: ergo.

Sed probabilius multò Respondeo: Esse irregularem ob deformitatem, (saltem casu, quo dictam deformitatem celare nequeat, de quo statim.) Quia carentia auricularum magnam profectò, & publicam adducit deformitatem: ergo. Sic Nauarr. in man. cap. 27. num. mihi 223. versu Septimo inferitur. Vbi ita ait: Monemus autem, quod licet auris, siue cartilago illa sensum auditus exornans, non videatur esse

esse membrum, eius tamen carentia videtur inducere irregularitatem, ob deformitatem, quam in parte magis edita, & publica inducit. Sic ille ibi, & lib. 1. *consil. concl. 5. de corp. vitiat. in 2. edit.* Bonac. Auila, Aegid. Palaus, Layman & alij mox citandi. Ex quo patet ad fundamentum Henrici. Nam dicendum est, non esse irregularem ob defectum alicuius membri, sed ob deformitatem, quam carentia auricularum causat.

QVÆSTIO XIX.

An carens dictis auriculis, sit adhuc irregularis, casu quo possit talem deformitatem criminibus ita tegere, ut non appareat.

Affirmat Navar. locis citatis; & affirmare debent omnes, qui affirmant, auriculam, seu cartilaginem, verè esse membrum, & ita inter membra computari. Sunt autem Maiolus ex Glossa in *cap. singula, 89. dist.* Caiet. 2. 2. q. 65. art. 1. Sotus lib. 5. de *Iust. q. 2. art. 1.* quos citat, & sequitur Vivald. n. 158. in *antiquis.* Et licet hæc sententia sit probabilissima,

Sed probabilius certè Respondeo: In assignato casu non esse irregularem. *Primo.* Quia probabilius certè est, quod auricula non sit membrum, ut fatetur ipsemet Navar. *loco nuper citato,* Couar. 3. p. in *princ. n. 8.* & alij Recent. quos sequitur Henric. lib. 14. c. 8. *num. 3. lit. T.* ergo eius defectus non inducet irregularitatem, absolute loquendo.

Secundo. Quia quando crinibus, aut alia via ita tegitur defectus aurium, ut minimè appareat, verè cessat deformitas: ergo & irregularitas, quam inducebat. Sic Henric. à fortiori *loc. cit.* Auila p. 7. *disp. 3. dub. 1. vers. sequitur secundo.* Aegidius *disp. 18. dub. 13. n. 108.* Bonac. de *Irregularit. q. 2. punct. 2. n. 8.* qui & citat Fillucium n. 169. (sed male, quia ibi nil de hac re scribit.) Diana p. 4. *tract. 2. resol. 73. in fine.* Palaus *disp. 6. punct. 11. n. 3.* Layman. lib. 1. *tract. 5. p. 5. c. 7. n. 1.* Bassæus *verb. Irregularitas 2. n. 5.* & alij.

QVÆSTIO XX.

An maneat irregularis, qui in poenam culpa priuatus fuit auricula.

Negatiuam partem adhuc esse probabiliorè, haud obscure denotat Henric. lib. 14. c. 8. *num. 3. lit. A.* per hæc verba: Facta autem hac limitatione, ob infamiam, probabile est quod ait Navar. n. 222. (*mibi 223.*) §. 7. esse irregularem. Et Maiol. c. 25. n. 5. quod explicat n. 6. si in poenam fieri infamis. Hæc ille.

Sed longè multò probabilius Respondeo: Manere irregularem, propter infamiam. Sic Vivald. n. 159. in *antiquis,* ita dicens: Fortiori longè ratione, ille erit ab Ordinibus repellendus, cui auriculæ pars aliqua, etiam minima in iudicio fuerit, ob delictum, amputata. Quemadmodum in Hispania latrones, qui ob furtum primùm flagellantur publice. Si autem in eodem, vel alio furto sunt deprehensi, flagellantur iterum, auriculæque partes illæ teneræ inferiores amputantur. Tertio verò delinquentes furca plectuntur. Sic Vivald. Et à fortiori Navar. & Maiol. *loc. cit.*

QVÆSTIO XXI.

An qui per seipsum auriculam totam, vel partem amputauit, etiam sit irregularis.

Respondeo: Etiam irregularem esse, ob deformitatem. Quia etiam modica deformitas ex culpa

propria incurta irregularitatem generat. Constat ex c. 1. de *corpore vitiatu.* Vbi Sacerdos quidam qui cum alio, singulari congressus certamine, digiti partem amiserat, post peractam poenitentiam, facultatem ab Episcopo recepit in suo ordine ministrandi; cum tamen hæc amissa pars tanta non esset, quin sine scandalo celebrare posset: ergo idem est dicendum omnino de nostro casu. Sic Navar. c. 27. n. 298. his verbis. Secundo dico, quod etiam defectum partis membri, quam ipse per indignationem abscidit, eam inducit, cap. *Qui partem, 55. dist.* Quamuis facultatem naturalem bene celebrandi non adimat, si est notorium, quod per indignationem, & impatientiam fecit, & aliàs non, iuxta Anton. & Card. in *cap. fin. de corpore vitiat.* quamquam de eo Villadiego dubitet, vbi *supr. col. 38.* & possunt conciliari dicendo, quod non est irregularis ob defectum membri, sed ob notorietatem peccati, quod abscindendo commisit. d. c. *fin.* Hucusque Doctissimus vir, Cuius sententiam tenent etiam Vivald. n. 158. Banny *tract. 11. q. 56. assert. 3. & 5.* Palaus *disp. 6. punct. 12. n. 1.* & alij.

QVÆSTIO XXII.

An item sit irregularis ille, à quo per vim, aut inimicorum insidias, præcisa sunt auricula.

Respondeo: Minimè esse irregularem; sed reè ad Ordines promoueri posse. Constat ex iure cap. *Qui partem, cap. lator, dist. 55. cap. fin. de corp. vitiat.* & alibi. Et probatur à simili: nam castiatus per vim, non est irregularis, ut infra dicemus: ergo nec ille, qui per vim priuatus est auribus. Sic Henriquez lib. 14. c. 8. n. 3. ex Maiolo c. 25. n. 5. Vivaldus n. 160. & alij, qui idem dicunt de illo, qui fortitè infirmitate, aut alia causa, sine peccato auribus est orbatus.

QVÆSTIO XXIII.

An qui alterum auricula priuat, fiat irregularis.

Negat Henriquez lib. 14. cap. 8. n. 3. & penes illum Couar. 3. p. in *princ.* & Navar. *consil. 75. de sent. excomm. lib. 5.* Quia (inquit) qui alterum auricula priuat, non est mutilator.

Affirmant contra alij dicentes, esse irregularem. Ita Navar. in *Man. cap. 17. n. 206. & 216. §. 2.* Maiolus *cap. 90. n. 5.* & alij.

Sed ex his sententiis mihi probabilior est prima, quam infra *disp. 17. q. 7.* probabimus.

QVÆSTIO XXIV.

An mutus à natiuitate, vel aliquo casu factus, sit omnino irregularis.

Respondeo vt certum: Esse omnino. Quia Sacerdos mutus, siue quia caret lingua, siue quia vsum linguæ perdidit, minimè potest baptizare, absoluerè, consecrare, &c. ergo omnino est irregularis. Sic ex Canone 76. *Apostol. tenent omnes.* Henric. lib. 14. c. 8. n. 2. in *fine.* Sotus in 4. *dist. 13. art. fin. ad 3.* Maiol. lib. 1. de *Irregul. c. 26. n. 2.* Vivald. de *Irregul. n. 162.* Diana p. 5. *tract. 6. Resolut. 22.* Filliuc. *tract. 19. c. 6. q. 5. n. 170.* Gibalin. c. 3. q. 2. *consecrar. 3.* & Pellizarius *tom. 2. tractat. 7. c. 5. sect. 2. q. 14. n. 61.* Addens ex Diana, esse probabile, quod stante necessitate, & absentia Sacerdotis idonei, possit Sacerdos mutus administrare Eucharistiam ab alio præconsecratam.

QVÆSTIO XXV.

An balbi è numero quorum erat, Demosthenes, aut blasf, ut Moses erat, sint irregulares.

Negat absolutè Henriq. lib. 14. c. 8. n. 2. licèt in fine suum dictum temperare videatur. Vnde. **C**larus Respondeo, Minimè esse irregulares balbos, aut blasfos, hoc est illos, qui impeditioris sunt linguæ: nisi aliàs notabilem difficultatem in loquendo habeant, itavt vix verba explicare queant. Sic S. Th. 3. p. q. 81. art. 10. ad 3. Tabiena verb. corpor. vitiat. n. 2. Graffius lib. 3. c. 27. n. 50. Vgolin. de Irregul. c. 46. n. 3. & 4. Sayrus lib. 6. c. 8. n. 17. & 21. Filliuc. Maiol. & Diana loc. nuper citat. Tolet. lib. 1. c. mihi 63. n. 4. Villalob. tract. 21. diff. 35. n. 10. Bonac. punct. 2. & cit. n. 6. & Pellizzarius loc. cit.

QVÆSTIO XXVI.

An ille sit irregularis, cui pars lingua amputata est; tamen habet loquelam.

Negat Ioan. de Anan. in cap. Exposuisti. De corp. vitiat. **S**ed clarius Respondeo: Non esse quidem irregularem, dummodo non sit talis loquelæ, quæ excitet notabilem deformitatem, risum, aut abominationem, quia tunc verè permaneret irregularis. Sic Toletus loc. cit. c. 63. n. 4. fine.

QVÆSTIO XXVII.

An habens labia corrosa penitus, vel absissa, sit irregularis.

Negare videtur Viuald. de Irregul. n. 163. vbi dicit, quod rarò, aut nunquam contingit, aliquem ob labiorum defectum, esse ab Ordinibus repellendum. Sunt enim rarissimi, vel nulli labiorum defectus. Ita ille.

Sed, vt certum Respondeo dicendum, esse omnino irregularem illum, qui habet labia penitus corrosa, vel absissa, quia magnum causat horrorem, aut scandalum, ob deformitatem qua laborat. Sic Maiol. lib. 1. c. 23. vbi dicit, illum esse irregularem, qui ob labia corrosa, cibum ore vix continere potest. Henriq. lib. 14. c. 8. n. 3. Bonac. de Irregul. q. 1. punct. 2. n. 6. Filliuc. tract. 19. c. 6. q. 5. n. 171. Bauny tract. 11. q. 56. assert. 3. vers. Patet tertio.

QVÆSTIO XXVIII.

An habens os distortum, sit irregularis.

Negandum videtur, eo quod oris distortio nequaquam impedit vsum Ordinis suscepti, aut susceptionem non habiti: ergo non parit hic defectus irregularitatem.

Sed distinctione Respondeo dicendum, quod verè sit irregularis, qui habet os distortum valdè, itavt magnam patiat in facie deformitatem: secus verò si parvam. (De quo iudicare debet Episcopus.) Ratio est, quia huiusmodi defectus, quando notabilis est, verè tollit faciei, ac vultus claritatem: at hic defectus irregularitatem parit, vt docet D. Thom. dist. 12. quest. 1. & ex illo Bauny quest. 56. citat. Assert. 3. in fine: ergo. Sic hic Auctor loc. cit. Assert. 5. Et antea Maiol. cap. 21. num. 1. Henriquez lib. 14. cap. 8. num. 2.

Filliuc. tract. 19. c. 6. q. 5. dicto 4. n. 171. & Gibalin. c. 3. q. 2. confectar. 2.

Nec obest ratio dubitandi, nam respondendum est, quod licèt dictus defectus non impediatur exercitium Ordinis; tollit tamen claritatem faciei, quod satis est ab inducendam irregularitatem.

QVÆSTIO XXIX.

An carens omnino dentibus sit Irregularis.

Respondeo: Non esse. Quia privatio dentium nec impedit vsum Ordinis, nec inducit notabilem deformitatem: ergo nec irregularitatem. Sic Maiolus lib. 1. de Irregul. cap. 24. Archid. in cap. Maritimum, dist. 33. Tabiena, & Rosella; quos citat, & sequitur Henriquez lib. 4. cap. 8. num. 2. litt. S. Sayrus lib. 6. cap. 8. num. 16. Vgolin. de Irregularit. cap. 69. Filliuc. loc. cit. Viuald. de Irregularit. num. 154. Bonac. de Irregularit. quest. 2. punct. 2. num. 6. Bauny loc. cit. Assert. 9. pag. 530. col. 2. Gibalin. cap. 3. quest. 2. confectar. 2. & communis.

QVÆSTIO XXX.

An prominentia dentium extra os Irregularitatem inducat.

Respondeo: Inducere. Quia magnam profectò parit deformitatem in facie. Sic Maiol. loc. cit. Vgolin. cap. 50. num. 3. Bonac. & Bauny loc. cit. Qui addunt, licèt sibi quemque posse dictos prominentes dentes rescindere, si inde nullum periculum imminuat vitæ; quo casu dato, iam irregularitas cessabit. Sic etiam Gibalinus loc. cit.

QVÆSTIO XXXI.

An maneat Irregularis, qui sibi furore iracundia, dentes extraxit.

Negat Narbona mox citandus ex Bonac. Viualdo, & Barbosa. Sed clarius. Respondeo, Manere, si cum notoria culpa id fecerit: aliàs uon. Sic Viuald. tract. de Irregul. num. 156. his verbis: Nihilominus tamen, si avulsio dentis, etiam ex indignatione, occulta sit, etiam si defectus sit manifestus, non impedit illum ab Ordinibus, secundum Abbat. in cap. Ex parte, circa med. de corp. vitiat. q. 4. quem refert & sequitur Maiol. lib. 1. c. 24. Ita Viuald. Quod certè, & non aliud, sentit Nauarr. cap. 27. n. 198. vers. 2. vt constat ex eiusdem verbi relat. sup. q. 21. Sic etiam Henriq. lib. 14. c. 8. n. 2. illis verbis: Non facit dentium defectus, nisi per indignationem, cum notoria culpa sibi evulserit. Ita ille. Et penes ipsum litt. T. Speculat. Archid. Tabiena, & Rosella.

QVÆSTIO XXXII.

An qui pugno euulsit dentes alterius, sit irregularis.

Negat expressè Victoria in Sum. vbi de Sacram. Ordin. §. mihi 239. per hæc verba: Qui autem pugno extrahit dentem, non dicitur mutilator, ac proinde nec est irregularis: quia pœnæ iuris sunt restringendæ, non ampliandæ. Hæc Victoria. Quem citat, & sequitur Henriquez lib. 4. cap. 8. num. 2. in marg. litt. S. Ita etiam Narbona de etate ad human. actus requisita, ann. in c. 13. n. 16. Gibalin. c. 3. quest. 2. confectar.

consecr. 2. Et debent hanc sententiam amplecti omnes qui dicunt, dentes non esse membrum hominis principale, sed solum ferui oris: sunt autem Innocent. Bartholom. Socin. quos citat, & sequitur Vivald. *num. 154.* Henriquez *lib. 14. c. 8. num. 1. lit. A.* Couarr. *in Clement. Si furiosus, in princip. n. 8.* Nauarr. *c. 27. n. 206.* Bauny mox citandus, & communis.

Affirmant verò alij, qui contrà existimant, nomine membri in homine, etiam venire dentes, digitos, &c. Quia in hac materia, inquirunt, membrum dicitur omnis pars corporis, quæ specialem aliquam operationem habet cum membro principali. Sic sentire debent Sotus, Caiet. & Suarez apud Bauny *tract. 11. quest. 25.*

Sed ego Respondeo dicendum, hanc sententiam esse probabilem, sed primam vti mitioream, & probabiliorem esse sequendam, vt infra *disput. 17.* latius dicemus.

QVÆSTIO XXXIII.

An ille qui naturaliter (aut alias) caret omnino, vel ex parte, naso, sit irregularis.

Respondeo vt certum, Esse irregularem. Quia caret membro venustissimo, ex cuius carentia oritur in homine deformitas maxima, & scandalum, & inde consequenter irregularitas. Non tamen est difficile huic irregularitati occurrere alio naso refecto ex carne, vel alia materia carnis colore. Sic omnes. Legantur text. *in cap. penult. & fin. de corpore vitiat.* Abbas, & Villadiego cum Nauarro *c. 27. n. 200. vers. Sexto.* Hostiens. etiam, Raymond. Goffred. & Innoc. quos sequitur Sum. Confess. *lib. 3. tit. 18. in fine.* S. Thom. *in 4. dist. 25. q. 2.* Sotus *ibid. quest. 1. art. 3.* Maior. *lib. 1. c. 22. in fine.* Vivald. *n. 150.* Molin. *tom. 2. tract. 3. disput. 70. n. 2.* Filliuc. *tract. 19. c. 6. q. 5. dicto 4.* Bonac. *quest. 2. de Irregularit. punct. 2. n. 5.* Henriq. *lib. 14. c. 8. n. 3.* Gibalin. *c. 3. q. 2. consecr. 2.* Pellizzarius *tom. 2. tract. 7. c. 5. sect. 2. q. 16. num. 64.* & alij.

QVÆSTIO XXXIV.

An etiam sit irregularis, qui nasum habet nimis paruum, aut magnum nimis, vel distortum.

Respondeo etiam esse irregularem, si ex dictis defectibus magna confurgat deformitas, arbitrio Episcopi. Est enim expressus textus *in cap. Hinc etenim, dist. 49.* vbi Gregor. Papa à Ministerio altaris excludit illum, *qui cæcus fuerit, si claudus, sine paruo, vel grandi, & torto naso.* Sic omnes, Albert. Speculat. Hugo, & Sotus, quos sequitur Vivald. *n. 149.* Henriquez *cap. 8. cit. n. 2.* Filliuc. Bonac. & alij nuper citati.

QVÆSTIO XXXV.

An qui caret odoratus sensu sit irregularis.

Respondeo vt certum: Quod non, quia ad Ordines suscipiendos parum refert odoratus, dum nasum habeat quis integrum. Sic Filliuc. *tract. 19. cap. 6. quest. 5. num. 171.* Gibalin. *c. 3. q. 2. consecr. 2.* ita dicens: Qui caret sensu odoratus, integro tamen naso, & non corrotto, aut difformi, irregularis non est, quia hic sensus vix necessarius est ad sacra ministeria exercenda.

R. P. Leand. de Irregularit.

QVÆSTIO XXXVI.

An abstemius (id est, qui gustare vinum nequit absque periculo vomitus) sit irregularis.

Respondeo, vt certum: Esse. Quia non potest peragi sacrificium Missæ à præfato propter periculum vomitus in sumendis speciebus vini. Sic Nauarr. *c. 27. n. 104.* ex Glossa sing. *in c. 2. Ipsi Apostoli, 2. q. 7.* Maiol. *c. 25.* Reginald. *n. 58.* Bonac. *de Irregularit. q. 2. punct. 2. n. 26.* Tolet. *lib. 1. c. 63. n. 4.* Lublinus *verb. Irregularitas, num. 23.* Pellizzarius *tom. 2. tract. 7. c. 5. sect. 7. q. 17. n. 66.* & omnes.

QVÆSTIO XXXVII.

An Pontifex possit cum Abstemio dispensare, vt ad Sacerdotium promoueatur.

Affirmare tenentur, qui sustinent, Papam posse dispensare, vt sub vna tantum specie fiat consecratio in Missa. Hi sunt, Maior, Adrianus, Claudius, Gabr. Albert. Alanus, Tabiena, Henriquez, Fagundez, Azor. Sanchez, & alij quos citauimus *2. p. tract. 8. de Sacrif. Missæ, disp. 1. q. 19.*

Sed probabilius Respondeo: Non posse. Quia probabilius est, non posse Papam dispensare, vt Sacrificium Missæ sub vna specie peragatur. Vt sentiunt D. Thom. Vasquez, Suarez, Sotus, Ægidius, Hurtad. Naño, Bonac. Lugo, Cornejo, Montefinos, Valentia, & alij quos loco citato retulimus: ergo. Sic debent sentire ipsi.

QVÆSTIO XXXVIII.

An habens cicatrices in facie sit irregularis.

Respondeo, vt certum: Esse, si tales cicatrices pariunt notabilem deformitatem, quod iudicio Episcopi relinquitur: secus aliàs. Sic Filliuc. *tract. 19. c. 6. quest. 5. dicto 4. n. 171.* & antea Vivald. *n. 147.* Quia (inquit) ad excellentissimum Eucharistiæ Sacramentum celebrandum, in quo Christi diuinitas, & humanitas continetur, claritas personæ in interiori, atque exteriori homine requiritur. Gibal. *loc. cit. consecr. 2.*

QVÆSTIO XXXIX.

An color Æthiopsis, aut Mauri faciat irregularem,

Affirmat Vgolinus *de Irregularitate, cap. 50. num. 4.*

Negant verò contra Maiolus *lib. 1. c. 21. num. 2.* Henriquez *lib. 4. cap. 8. num. 2.* Bonac. *q. 2. punct. 2. n. 11.* Vivald. *n. 148.* Pellizzarius *sect. 2. cit. q. 10. n. 55.* ex Diana *p. 4. tract. 2. Resol. 84.* Quia (inquirunt) huiusmodi niger, aut fuscus color non parit deformitatem, aut terrorem.

Sed probabilius Respondeo: Dictum colorem nullo modo facere irregularem apud Gentes nigras: secus verò apud Gentes candidas, inter quas Sacerdos niger faciliè incurrit risum, aut terrorem. Sic sentire videtur Filliucius *num. 171. citato,* & clarius Bauny *de Censur. tract. 11. cap. 56. Assert. 1.* his verbis: Quia cessante causa, cessat quoque effectus, *can. cessante 6. de Appellat.* idè vbi horrori non est, aut

scandalo membri additio, aut defectus, cessat irregularitas: quare leprosus inter leprofos, Æthiops inter Æthiopes ritè Ordinatus, celebrare sine culpa potest. Sic ille.

QVÆSTIO XL.

An qui gibbum (Hispanè, Louanillo) habet in facie, seu in collo, sit irregularis.

Respondeo esse, si talis sit, quod ad risum, horrorem, vel scandalum moueat: quod iudicium Episcopi relinquatur arbitrio. Sic ex Abbate, Innoc. Ioan. And. & Maiol. docet Viuald. de Irregul. n. 148.

QVÆSTIO XLI.

An qui senos digitos in manibus habet, sit irregularis.

Negat absolute Henriq. lib. 14. c. 8. n. 3. in fine, & penes illum Nauarr. c. 27. n. 200. §. septimo. Maiol. D. Anton. Felician. & Hostienf. Sed ex his Nauarr. loc. cit. nihil de hac quaest. tractat.

Sed clarius Respondeo: Non esse irregularem, nisi aliàs illos in tali dispositione habeat, quod notabilem causet deformitatem, aut usum aliorum digitorum impediatur, ut accidit quando index, & pollex sub communi vngue existunt. Sic Bauny de Censur. tract. 11. q. 56. in fine, & antea Auila part. 6. disp. 3. (non 13. ut citat Bauny) dub. 1. vers. sequitur tertio. Tolet. lib. 1. Summ. cap. mibi 63. n. 5. Bonac. punct. 2. cit. n. 11. Filliuc. tract. 19. c. 6. q. 4. n. 165. Reginald. n. 46. & Gibal. c. 3. q. 2. confectar. 5.

QVÆSTIO XLII.

An illi, qui sex digitos in manu habet, possit sine periculo irregularitatis, praescindi vnus.

Respondeo: Posse. Quia per hoc non tollitur ratio membri, sed monstri. Sic Henriq. loc. cit. & apud ipsum littera O. Felician. cum Gloss. cap. Partem, distinct. 55. Maiol. c. 14. & 24. in fine, & Syluest. verb. Corpore vitiat. §. 3. Zerola etiam 1. p. praxis Episcop. verb. Irregularitas, vers. Tertio, ex Nauarr. c. 27. n. 206. sic dicente: Secundo, quod Caietan. confitetur quod ille, cui vnus digitus abscinditur, sine quo benè celebrare potest, non est irregularis. Sic ille, & alij supra citati.

QVÆSTIO XLIII.

An qui caret digito pollicis, vel indicis, sit irregularis.

Respondeo, ut quid certum: Esse. Quia nequit aptè, & decenter celebrare, & contrectare Sacramentum. Secus dicendum si solum caret parte digiti pollicis, vel indicis, ob quam non impeditur celebratio. Sic Zerola in praxi Episcop. part. 1. verb. Irregularitas, ex Nauarr. consil. 1. de Corp. vitiat. Villalob. tract. 1. diff. 35. n. 11. his verbis: *Lo mesmo es del que tiene seca la mano, o el dedo pulgar, o el indice, que esto basta para que no pueda exercer las Ordenes deuidamente. Y lo mismo seria si le faltase los otros dedos, aunque tubiesse el pollice, i el indice, por la fealdad, i scandalo, como dice Vgolino,*

n. 13. *Mas no es irregular, si le falta la vña del dedo pulgar, o indice, con tal que pueda tomar bien la Hostia, i quebrantarla, como consta de un texto, cap. fin. de corp. vitiat. Sic ille. Tolet. lib. 1. c. 63. n. 3. Lublin. verb. Irregularitas, n. 23. & Henriq. lib. 14. c. 8. n. 1. Gibalin. c. 2. q. 2. confectar. 3. vers. Quarto. Pelizzar. tract. 7. c. 5. sect. 2. q. 16. n. 64.*

QVÆSTIO XLIV.

An etiam sit irregularis, qui caret digito alio prater digitos pollicem, & indicem.

Affirmare videtur Filliuc. tract. 9. cap. 6. ques. 5. dicto 5. n. 172. his verbis: Qui manu vtraque, vel altera careret, in quibus potissimum viger sensus tactus, irregularis est. Patet, quia inhabilis esset ad exercendum munus Sacerdotale. Idem, si nullo modo Hostiam contrectare, vel tenere possit, vel tremulas aded habeat, ut periculum esset calicis effundendi; vel denique vno, aut pluribus digitis careat, iis præcipue, quibus Sacramentum contrectatur. Huc vsque filliucius. Cui omninò adhaeret Pelizzarius loc. cit.

Sed clarius Respondeo: Non esse irregularem, nisi casu, quo detectus digiti esset talis, quod vel induceret notabilem deformitatem, vel esset impedimentum ad aptè celebrandum. Sic colligitur aperte ex cap. Lator, dist. 55. Glossa verb. Sinistra. Toletus in 3. cit. in fine. Lublin. n. 23. his verbis: Carens digito, sine quo potest Hostiam frangere, non est irregularis. Bonac. q. 2. de Irregul. punct. 2. n. 32. ibi: Sicut nec est irregularis, qui digitum manus non necessarium ad Eucharistiam eleuandam, vel frangendam, vel ad faciendum signum Crucis in infirmitate amittit, &c. Gibalin. loc. cit.

QVÆSTIO XLV.

An saltem sit irregularis, qui caret digitis dextera, quibus in Missa fit Crucis signatio.

Respondeo: Esse irregularem ob notabilem deformitatem, quam carentia dexteriorum digitorum causet. Sic Henriq. lib. 14. cap. 8. n. 1. & penes illum litt. L. Nauarr. Couarr. Viuald. Syluest. Card. Panormit. Maiol. & Rosella. Legatur Glossa citata in cap. Lator, verb. Sinistra. Bonac. quest. 2. de Irregulari. punct. 2. num. 32. citato.

QVÆSTIO XLVI.

An qui in dextera, aut sinistra habet digitum medium, & indicem coniunctum, sine diuisione sit irregularis.

Affirmat apud Henriq. Maiol. lib. 1. c. 14. n. 14. & probari id ex dictis supra potest. Quia qui digitum pollicem, & indicem habet omninò coniunctum est irregularis, ut habitum est q. 42. ergo & qui ita habet digitum indicem, & medium.

Sed probabilius Respondeo: Quod id non esse irregularem. Quia horum digitorum coniunctio non impeditur debitam celebrationem Missæ, sicut impeditur coniunctio aliorum: ergo si aliàs hic defectus non causet notabilem deformitatem, non efficiet irregularem. Sic Henriq. loc. cit. n. 1. & penes illum, litt. M. Anton. Alberic. Rosella, & Tabiena. Quibus adde Syluest. verb. Corp. vitiat. q. 3. n. 4.

QVÆSTIO XLVII.

An maneat irregularis ille cui deest unguis pollicis, aut Indicis.

Affirmant Maiol. cap. 14. n. 13. Tabien. verb. corp. viciat. Rosella, & alij apud Henriquez lib. 14. c. 8. n. 1. litt. N. Quibus facile quis addere potest Armillam verb. corp. viciatus, n. 5. si caute illum non legat: ait enim sic: Amittens unguem pollicis dando operam rei licitæ, sine dispensatione celebrare non potest, quod trahitur per contrarium sensum ex cap. finali, iuncta gloss. de corp. viciatis. Ita ille. Sed hic Auctor solum loquitur in casu, quo quis amiserit unguem dando operam illicitæ rei, non licitæ; unde mendosa est littera rei licitæ, legendum enim est rei illicitæ. Quod facile colligitur ex probatione ex c. fin. cit. quam adducit Armilla, & ex Siluestro vers. de corpore viciatis, n. 3. in fine. Ita dicente: Ex quo iuncta glossa per contrarium sensum elicitor, quod amittens unguem pollicis casualiter dando operam illicitæ rei, sine dispensatione celebrare non potest. Sic Armilla. Unde credo, quod solum in hoc casu loquantur Auctores citati ab Henriquez, non in alio.

Negat verò contra hic Auctor c. 8. n. 1. cit. & ita acriter, ut asserat, quod non sit irregularis, etiam casu, quod non possit bene frangere Hostiam. Quia contrarium (inquit) nullo iure probatur.

Sed ego clariùs Respondeo: Non manere quidem irregularem; casu tamen, quo talis maneat potens cum pollice ad frangendam Eucharistiam. Hæc responsio est certissima, cum expressè habeatur in cap. ultimo, de corp. viciatis, his verbis: *Thomas Monachus proposuit, quod cum in annis quolibet esset constitutus, quadam barra ferrea super dextera sua pollicem fortuito casu cadens, unguem auulsi ab eo. Quocirca mandamus, quatenus si ad frangendum Eucharistiam sit in pollice ipso potens, & aliud canonicum non obsistat, propter deformitatem huiusmodi non dimittas quin eum ad Ordinem promoveas Sacerdoti;* Sic totus textus. Quo nullus alius clarior. Legantur Glossa ibi, & Doctores nuper citati, & dicta à nobis q. 44.

QVÆSTIO XLVIII.

An qui tremulas habet manus, sit irregularis.

Respondeo: Esse irregularem, si ad eò tremulas habeat manus, ut periculum sit subvertendi Calicem. Sic Filliuc. cit. q. 45. Lublinus verb. Irregularitas, num. 23. Pellizarius tom. 2. tract. 7. cap. 5. sect. 2. q. 16. num. 64.

QVÆSTIO XLIX.

An qui habet manum aridam sit irregularis.

Respondeo: Esse, quia nequit decenter celebrationem Missæ peragere. Sic Llamas 1. part. Method. c. 12. §. 5. pag. 185. hisce verbis: Demum, quicumque membri defectus impediens celebrationem, siue usum alicuius sacri Ordinis, constituit irregularem quoad illum actum, quem facere non potest, nisi indecenter, & cum notabili turpitudine, ut si quis totaliter brachium vnum nullatenus eleuare possit, sed cogatur vnico tantum Hostiam sacram, & Calicem eleuare, vel alicuius manus totalem usum amiserit, ut fractionem Hostiæ nequeat facere am-

R. P. Leand. de Irregularit.

babus, &c. Sic ille. Et Henricus lib. 14. c. 8. n. 4. in fine, ibi: Quare hic debilitatus per accidens dicitur irregularis ob manum aridam: quæ si exquisito, aut miraculoso remedio viuificetur, desinet hic debilitatus esse irregularis. Hæc Henricus & Gibalin. c. 3. q. 2. confectar. 3. vers. Quarto.

QVÆSTIO L.

An maneat irregularis, qui in infirmitate perdidit omnes digitos pedum.

Respondeo: Negatiuè. Quia ex huiusmodi defectu nec oritur deformitas, nec scandalum, aut debilitas impediens Missæ celebrationem: ergo nec irregularitas. Sic Auila p. 7. disp. 3. dub. 1. vers. Sequitur tertio, qui & citat Nauarr. lib. 5. consil. cons. 65. de excommunicat. Sed certè Nauarrus solum agit, & id negat loquendo de Clerico, qui per infirmitatem perdidit omnes digitos vtriusque pedis, exceptis pollicibus; docens, ob id non esse irregularem, sed posse Ordinari maioribus. Sic tenet in noua edit. non consil. 65. de excommunicat. sed cons. 4. de corp. viciatis, lib. 1. consil. Sed nostra, & sua ratio tiam conuincit casu, quo etiam pollicibus pedum quis careat. Legatur Toletus lib. 1. c. mihi 63. n. 6. & 7.

QVÆSTIO LI.

An Claudus sit irregularis.

Affirmat Filliuc. esse irregularem, si nullo modo potest accedere ad Altare, aut stare aut non sine baculo, vel pede ligneo, ex cap. Nullus t. piscopus, de Consecr. dist. 1. Glossa ibi, & ex cap. Si quis in infirmitate, dist. 55. & ex Nauarr. c. 27. n. 199. Quod si stare possit per se, & accedere ad Altare, facile dispensari posse. Hæc ille tract. 19. c. 6. q. 5. dicto 6. n. 173. cui consentit Pellizarius tom. 2. tract. 7. c. 5. sect. 2. q. 16. num. 64.

Alij verò aliter sentiunt, dicentes nullo modo esse irregularem casu, quo dictus possit stare ad Altare, & in illo esse absque baculo, aut pede ligneo: scilicet aliàs. Ita Nauarr. c. 27. n. 199. vers. Tertio dico. Felician. c. 6. pag. 425. quos citat, & sequitur Henriquez lib. 14. c. 8. n. 1. litt. F. Quibus addi possunt Llamas 1. p. Method. c. 12. §. 5. Vivald. n. mihi 173. vers. & quia Auctores, ex Glossa in cap. Si quis in infirmitate, cit. Panormit. apud Tolet. & Auila p. 7. disp. 3. dub. 1.

Sed clariùs, & probabiliùs Respondeo dicendum, quod Claudus ille, qui sine baculo ambulare non potest, omnino sit irregularis, ut omnes concedunt: contra verò, si sine baculo possit ad altare accedere, & ibi esse; nisi aliàs cum hoc sit deformitas magna, quæ bene potest esse, etiam si non sit necessarius baculus. Sic Tolet. lib. 1. c. 63. n. 5. Gibalin. loc. cit.

QVÆSTIO LII.

An carens pede, ita ut non possit sine pede ligneo ambulare, sit irregularis.

Respondeo, ut certum: Esse. Quia dictus defectus magnam infert deformitatem. Sic omnes Auctores citati nuper quæst. anteced. Et Lublinus verb. Irregularitas, n. 23. Anton. Butr. cap. ult. de corp. viciatis. Qui addunt posse in hoc cum Religioso facile dispensari, quia defert vestes oblongas, sub quibus later defectus. Sed, ut bene vidit Tolet. loc. cit. eadem de causa potest dispensari cum Clerico laico, quia etiam vestes longas habet, & defert.

QVÆSTIO LIII.

An etiam sit irregularis, qui cura distorta habet.

Negant absolute Filliuc. tract. 19. cap. 6. q. 5. in fine, n. 173. Bonac. n. 14. & Gibalinus loc. cit. vers. Quinto, & Pillizzarius loc. cit. n. 64. Quia hoc vitium facile vestis oblonga tegere potest.

Sed clarius Respondeo: Per se non esse irregularem qui cura distorta habet; posse tamen esse per accidens, si tale vitium magnam deformitatem afferat, quia hæc irregularitatem parit.

QVÆSTIO LIV.

An gibbosus sit irregularis.

Affirmant absolute apud Henriquez lib. 14. c. 8. n. 2. lit. O, Maiol. c. 21. n. 2. & Abbas.

Sed clarius Respondeo: Non esse irregularem, nisi gibbositas coniuncta sit cum nimia deformitate, aut debilitate, ut accidit quando gibbosus nequit se erigere, aut stare erecto capite. Sic Bonac. q. 2. de Irregularit. punct. 2. n. 9. & penes illum Auila p. 7. disp. 3. dub. 1. in fine, Molina tom. 4. de Iust. tract. 3. disp. 70. Vgolin. de Irregularit. c. 50. n. 6. & Reginald. n. 52. His addi possunt Henric. loc. cit. Syluest. verb. Corpore vitiat, n. 5. vers. Sexto, cum Archidiac. Nauarr. c. 27. n. 199. Vivald. n. 173. Lublin. verb. Irregularitas, n. 23. Llamas 1. p. Method. cap. 12. §. 5. Tolet. lib. 1. c. 63. n. 5. & alij communiter.

QVÆSTIO LV.

An qui caret, absque culpa, testiculis, sit irregularis.

Affirmant apud Henriquez Sotus lib. 5. de Iust. q. 2. art. 1. & Caiet. 2. 2. q. 65. art. 1.

Sed ut certum Respondeo: Non esse irregularem, quia ex huiusmodi defectu nulla exterior deformitas, nulla inhabilitas ad Altaris ministerium, nullumque oritur scandalum: ergo nec irregularitas. Unde minimè est irregularis, qui testiculis caret, siue quia in cunabulis sectus est, ut habetur c. 3. de corp. vitiat. siue quia ob infirmitatem abscissi sunt, can. 5. cod. tit. can. Si quis per agritudinem, distinct. 55. siue quia sic natus est, vel in persecutione ei cæli sunt, can. Eunuchus, distinct. 55. Sic omnes. Nauarr. in Man. cap. 27. n. 199. & lib. 1. consil. conf. 2. de corp. vitiat. in edit. noua. Henric. lib. 14. c. 8. n. 1. in fine, Vivald. de Irregular. num. mihi 169. Tolet. lib. 1. cap. 67. n. 7. vers. Ex hac regula, ex Innocent. cap. significauit, de corp. vitiat. Filliuc. tract. 19. c. 6. q. 2. n. 159. Bonac. q. 2. punct. 2. n. 31. Lublinus, & Llamas loc. cit. Gibalin. c. 3. q. 2. consuetar. 4. & alij penes ipsos, qui factis dicunt, casu quo ex culpa propria talia prouenirent, ut ex dicendis constabit.

QVÆSTIO LVI.

An qui absque iusta causa sibi virilia amputauit, vel permisit amputari, sit irregularis.

Respondeo ut certum: Esse, & consequenter nec posse Ordines suscipere, nec susceptos exercere. Quia sic habetur in cap. Si quis absciderit, & cap. seq. dist. 55. & in can. 21. Apostol. ubi sic habetur: Qui sibi virilia amputauit, Clericus non effici-

tur: sui enim ipsius homicida est, & inimicus creationi Dei. Sic docent omnes Doctores, præcipue nuper citati.

QVÆSTIO LVII.

An qui ob vocis conseruationem se per se, aut per alios castrauerunt, sint irregulares.

Negat Palaus disp. 6. de Censur. punct. 2. n. 4. Quia nullus est textus qui hanc irregularitatem inducat. Palaum videtur sequi Pellizar. tom. 2. tract. 7. c. 5. sect. 2. q. 16. n. 64. vers. Quod autem.

Sed probabilius longè Respondeo: Esse. Primo, quia sic habetur in cap. Presbyterum, & in cap. Coninebatur, de Homicid. Secundo, quia qui culpabiliter virilia sibi amputauit, aut amputari permisit, manet irregularis: ergo & qui se, ob vocis conseruationem castrauit, aut castrari permisit. Sic Vivaldus de Irregular. num. mihi 166. Llamas 1. p. Method. c. 12. §. 4. pag. 184. Bonac. q. 2. punct. 2. n. 34. & penes ipsum Molina, Nauarr. Auila, & Filliuc. Lublinus etiam verb. Irregularitas, num. 28.

QVÆSTIO LVIII.

An qui zelo castitatis sibi per se, vel per alios virilia amputauerunt, aut castrauerunt, sint item irregulares.

Respondeo ut certum: Esse irregulares, etiam si occultè id fecerint, & ex ignorantia, putantes per hoc se obsequium gratum præstare Deo, ut fecit Origenes, ut refert Henriquez ex Nicephoro lib. 5. historia, cap. 8. Sic colligitur ex cap. Si quis se, cap. Hi qui, distinct. 55. Sic etiam docent omnes. Tolet. lib. 1. cap. 73. n. 11. vers. Vltima regula. Henriquez lib. 14. cap. 8. n. 4. Filliuc. tract. 19. cap. 6. q. 2. n. 160. Vivald. n. 168. vers. De illis autem. Bonac. loc. cit. Vbi rationem reddit, quia se hoc modo seccare est illicitum etiam ob castitatem seruandam; præsertim quia huiusmodi sectio non est medium ad castitatem; cum huiusmodi castrari, & secti maioribus vexentur stimulis carnis, ut fatentur communiter Doctores.

QVÆSTIO LIX.

An etiam sit irregularis ille, cui maritus mulieris cum qua fuit deprehensus, virilia abscidit.

Negant apud Dianam Præpositus in 3. part. q. 5. dub. 114. n. 117. Hortad. disp. 2. de Irregularit. diff. 14. n. 52. Acuña in Decret. 1. p. distinct. 33. c. 2. n. 6. & Agidius n. 108. Quia (inquiunt) si iura imponentia hanc irregularitatem in rigore inspiciantur, omnia loquuntur de propria culpa seipsam mutilandi ex indignatione, aut ex aliquo zelo indiscreto: at verba in hac materia sunt in rigore accipienda: ergo. Dicitis Auctoribus addi possunt Henric. lib. 14. c. 8. n. 4. ubi ita ait: At si adulter præuidens periculum, captus à marito adulteræ fuit exsectus, non videtur irregularis. Sic ille. Et penes ipsum lit. C. Recentiores aliqui. Tolet. etiam lib. 1. cap. 6. in fine. Et licet hæc sententia sit satis probabilis, ut docent Suar. Filliuc. Bonac. & alij.

Sed nihilominus probabilius Respondeo: Esse irregularem. Quia probabilius est, quod si alicui ob suam culpam, aut delictum, membrum, aut pars membri abscindatur, siue à Iudice, siue ab alio, in vindictam delicti quod comisit, incurret irregularitatem: ergo

ergo probabilis est, quod aduiter, cui membrum virile, aut testiculi absconduntur, vel à marito adulteræ, vel à Iudice in vindictam delicti, quod commisit, maneat eo ipso irregularis: non quidem ex speciali ratione mutilandi se voluntariè, quod solum conuincit fundamentum contrariorum; sed ex ratione mutilandi, quia videlicet fuit causa suæ mutilationis, licet indirecta. Sic Nauar. cap. 27. n. 198. in principio, qui id probat ex text. in c. fin. de temp. Ordin. Host. Abbas Inno. Ioan. Andr. Angel. Siluest. Armilla, Socus, Maiol. & Episcopus Scalens. quos citat, & sequitur Viuald. de Irregularit. num. mihi 166. pag. 219. Quibus addi possunt Sayr. lib. 6. c. 7. n. 15. Molina tom. 4. de Inst. tract. 3. disput. 70. n. 18. Bonac. de Censur. disp. 7. q. 2. punct. 2. n. 29. & 33. Reginald. tom. 1. l. b. 30. tract. 2. c. 5. num. 47. Villalob. tom. 1. tract. 21. diff. 35. n. 6. & Ioan. de la Cruz in direct. p. 2. de Irregul. lib. 2. concl. Quos adducit, & sequitur Diana part. 4. tract. 2. Resolut. 60. Tenent etiam Suarez disp. 51. sect. 2. n. 8. Luyfius de Censur. disp. 72. (non 62. vt citatum leges apud Dianam) dub. 4. Filliuc. loc. cit. n. 77. Auila de Censur. p. 7. disp. 3. dub. 1. vers. sequitur tertio, & penes illum Couarr. & Bern. Diaz, Lublinus verb. Irregularitas, num. 28.

QVÆSTIO LX.

An qui ob aegritudinem, aut aliam necessitatem sibi met virilia abscondit, maneat irregularis.

Affirmant absolutè Tolet. lib. 1. cap. 63. num. 7. vers. Ex hac regula, & Balsamon in can. 24. Apostolorum.

Sed melius cum distinctione Respondeo: Non manere irregularem casu, quo dictus non haberet alium hominem peritum, qui talem actionem exercere posset: secus aliàs si haberet. Sic Siluest. verb. Corp. vitiat. ques. 2. n. 3. ex Raym. Maiol. lib. 1. cap. 15. Quos citat, & sequitur Viuald. n. 170. Gibalin. latè consecr. 4. vers. Dico tertio, pag. 53.

QVÆSTIO LXI.

An sit necessarium, quod Clerici castrati testiculos in puluerem redactos secum portent, dum Missam celebrant.

Respondeo vt certum: Non esse necessarium. Quia id nullo iure probatur. Sic Nauar. cap. 27. n. 200. per hæc verba: Quintò dico esse errorem vulgi dicere, oportere eum, cui abscessa sunt virilia, ea arte facta, aut in puluerem redacta secum gestare ad celebrandum, vt ait gloss. sing. recepta in c. Eunuchus, 55. dist. & Hostien. in c. fin. de Corp. vitiat. dicit, melius etiam fore, quod nonnulli neque virilia gestarent, cuius falsum dictum est verum, quando ob illud non essent irregulares. Sic Nauar. Siluest. etiam loc. cit. Tolet. lib. 1. c. 63. n. 7. in fine. ex Glossa in cap. Eunuchus, dist. 55. Anchar. & Ioan. Andr. Llamas 1 p. Method. c. 12. §. 5. Auila p. 7. disp. 3. dub. 1. Bonac. q. 2. punct. 2. n. 31. & omnes.

QVÆSTIO LXII.

An monstruosus, hoc est habens duo capita, quatuor manus, aut pedes, &c. sit irregularis.

Respondeo vt certum: Esse irregularem. Quia huiusmodi facilè mouet ad risum, aut horrorem. P. Leand. de Irregularit.

rem. Sic colligitur ex cap. Qui in aliquo, distinct. 51. & tenent omnes. Legantur. Viuald. num. 129. Bonacina loc. cit. num. 10. Henriquez lib. 14. cap. 8. num. 3. litt. J. Gibalinus cap. 3. de Irregularit. q. 2. consecr. 5. pag. 56.

QVÆSTIO LXIII.

An etiam difformitas causet irregularitatem.

Respondeo, vt certum: Causare etiam. Vnde irregularis omninò esset, qui caput haberet Gigantis, aut contrà valde diminutum cum oculis magnis. Sic tenent omnes. Legantur Henriquez, & Viuald. loc. cit. Socus dist. 25. quest. 1. art. 2. Maiol. cap. 3. num. 2. & alij.

QVÆSTIO LXIV.

An Gigas procerus sit irregularis.

Respondeo: Non esse irregularem, si proportionata habeat membra, vt habuit Rex Saul, & B. Christophorus. Secus si membrorum imparitatem haberet. Sic Henriquez lib. 14. cap. 8. num. 3. Viuald. n. 132. & 133. Quibus adhæret Gibalinus cap. 3. q. 2. consecr. 5. vers. Tertio.

QVÆSTIO LXV.

An Pygmei sint irregulares.

Negare videtur Maiol. lib. 1. de Irregul. cap. 13. num. 9. vbi ait, Pygmeos baptizari, & initiari posse, etiam Sacerdotio: quia in illorum natione cessat deformitas. Huic Auctorem citat, & sequitur Viualdus n. 133. cit. per hæc verba: Illud autem est sciendum, quod quamuis Gigas, & Pygmeus, & alij similes essent apud nos irregulares, & minimè admittendi, apud similes tamen populos essent idonei, arque initiandi. Maiolus sup. Ita Viuald. Et hos sequitur Gibal. loc. cit.

Affirmat contrà Henriquez lib. 14. cap. 8. n. 3. litt. L. Quia (inquit in marg. litt. L.) Pygmei dicuntur, quia sunt vnius cubiti, nec videntur esse homines rationales.

Sed ego distinctius Respondeo: Non esse per se irregulares in sua natione; & ideo posse initiari, etiam Sacerdotio; si aliàs homines rationales sint, & sufficienti scientia polleant, &c. Secus dicendum apud nos, eo quòd intuentes facilè ad risum prouocarent.

QVÆSTIO LXVI.

An Pumliones, aut Nani (Hispanè Enanos) sint apud nos irregulares.

Negare videtur Henriquez loco citato in Glossa litt. L. vbi explicans sententiam Maioli nuper adductam, dicit eam esse veram intellectam de Pumlione, & Nano.

Sed iuxta dicta Respondeo: Etiam esse apud nos irregulares ob difformitatem corporis, & quia intuentes in Altari facilè mouerent ad despectum, & risum: ergo apud nos irregulares sunt. Secus dicendum in terris, vbi Pygmei habitant, aut in natione, in qua omnes Nani essent.

QVÆSTIO LXVII.

*An etiam sint apud nos irregulares homines
pusilli corpore*

Respondeo : Quod non. Quia cum multi apud nos statura parua sint, non generant homines pusilli notam, aut causant risum. Vnde D. Gregor. in Dialog. refert de quodam pusillo Sacerdote, & B. Gregor. Turonensis statura fuit parua : ergo. Sic Henriquez *lib. 14. cap. 8. n. 3. lit. M.* dicens, hoc esse verum in Natione vbi multi sunt pusilli. Legatur Gibalin. *cap. 3. q. 2. confectar. 5. pag. 56.*

QVÆSTIO LXVIII.

*An Hermaphroditus, in quo praualet sexus
virilis, sit irregularis.*

Affirmant Nauarr. *cap. 27. n. 203.* Henriquez *lib. 14. cap. 8. n. 6.* Suarez *disp. 61. sect. 2. Sã verb. Ordo, num. 34.* Sanchez, Filliuc. Bonac. Villalob. Sayrus, Valquez, Molfes. & Philibert. quos pro hac parte adduxi *2. p. tract. 6. de Ord. disput. 5. q. 6.* Quibus addi possunt Viuald. *hic num. 135. & sequent.* Lublin. *verb. Irregularitas, n. 24.* Auila, *p. 7. disput. 3. dub. 5.* & alij, quos sequitur Gibalin. *cap. 3. q. 2. confectar. 6.*

Sed probabilius iterum Respondeo : Non esse irregularem, quia contrarium nullo iure probatur. Sic Toletus *lib. 1. cap. 63. n. 13.* Fornerius *de Ordine c. 3. n. 1.* & Hurtad. *hic disput. 2. diff. 14.* & penes ipsum Turretemata, Philibertus tandem, & Machado, quos citauimus *loc. cit.*

QVÆSTIO LXIX.

An febris continua laborantes sint irregulares.

Affirmant quidam. Quia verè sunt impediti ad debitè celebrandum, secus asunt esse dicendum de laborantibus quartana, aut alia breui febricula, quæ non impedit celebrationem debitam. Ita Bonac. *q. 2. punct. 2. n. 17.*

Sed clarius Respondeo dicendum, quod licet dicti infirmi sint actualiter impediti ad vsum Ordinum : non tamen sint omnino irregulares, nisi alias sint ab infirmitate continua, qua laborant, incurabiles. Sic Filliuc. *tract. 19. cap. 6. q. 9. n. 181.* ex Maiolo *lib. 1. cap. 21. & 22.* & Sayro (sic lege, non Suario) *c. 9. n. 4.* Qui idem dicit loquendo de illis, qui patiuntur dolorem capitis, articulorum manuum, & pedum, nempe hæc, & alia similia afferre impedimentum actuale : non tamen efficere irregularem, nisi sint morbi incurabiles. Sic etiam Gibalin. *c. 3. q. 2. confectar. 7.*

QVÆSTIO LXX.

An laborantes morbo Gallico sint irregulares.

Affirmant absolutè Maiolus apud Auilam *infra, & Llamas 1. part. Method. c. 12. §. 5.* ibi : Quod autem ibi decernitur de lepra, illo *cap.* inuoluntè decernunt, & intelligunt de quocunque scædo contagio exteriori graui : quale est illud Gallici, siue Indici morbi, siue lepræ, quem Hispani *Bubas* vocamus : præcipuè quando sunt speciei nobilioris, quod ita exterius exeunt, vt horrorem causent, & scandalum in factosanctorum Sacramentorum administratione, &c. Ita ille. Cui adde Pellizza-

rium tom. 2. tract. 7. cap. 5. sectione secunda, quest. 2. num. 66.

Sed clarius, & probabilius Respondeo, Non esse irregulares, nisi alias, hic morbus foris appareat in vulneribus, generetque horrorem, aut scandalum, aut infamiam. Sic Filliuc. *tract. 19. cap. 6. q. 9. n. 181.* his verbis : Tertium de laborantibus morbo Gallico, vel alio contagioso. Et respondetur in huiusmodi morbis ultra deformitatem, & inhabilitatem, quam potest adducere, esse etiam attendendam infamiam, quam persæpe secum afferunt, quia orti ex peccato. Si ergo aliquid horum efficerent, proculdubio promouendus non esset : si nihil eorum, sed tantum adsit interius dolor, aut cruciatus, & nulla sit apparens deformitas, non sunt villo iure irregulares. Sic ille. Et antea Auila *part. 7. diff. 3. dub. 4.* Henriq. *lib. 14. c. 8. n. 8.* Vgol. *cap. 55. §. 2.* & Molina *n. 16.* quos citat & sequitur Bonac. *q. 2. punct. 2. n. 19.* Villalob. *tract. 21. diff. 33. n. 10.* Gibalin. *c. 3. q. 2. confectar. 7. vers. Tertio.*

QVÆSTIO LXXI.

*An laborantes lepra, aut scabie multa, sint
irregulares.*

Affirmat absolutè Llamas *§. cit.* his verbis. Idem dicimus de leproso, irregularem esse, tam respectu suscipiendorum Ordinum, quos non habet, quam respectu administrationis in susceptis, vt expressè decernitur *cap. Cum percussio 7. q. 1. & cap. de Rectoribus, & cap. Tua nos, de Clerico egrotante.* Ita ille. Et ex parte Henriquez *infra,* & Pellizzarius *loc. cit.*

Sed clarius Respondeo dicendum, quod tali morbo laborantes verè sint irregulares, casu quo scandalum, aut deformitatem notabilem dictus morbus inducat, vt clarè probant textus adducti : secus alias. Sic expressè *in c. Tua nos, cit.* vbi sic dicit Clemens III. *De Sacerdote, qui diuino iudicio lepra morbo percussus in Paroeciali Ecclesia pralationis officio fungitur, dicimus quod pro scandalo, & abominatione populi ab administrationis debet officio remoueri, ita quod iuxta facultates Ecclesia sibi necessaria, quoad vixerit, ministrentur.* Sic Pontifex, & Nauarr. *c. 27. n. 202. v. Decimotertio.* Henriq. *loc. cit.* Bonac. *n. 20.* & penes ipsum, Vgol. Maiol. & Molina, Auila *loc. cit.* Villalob. *enim n. 9.* Bauny *de Censur. tract. 11. q. 57.* Filliuc. *loc. cit. vers. Quartum de leprosis,* legantur etiam Suar. *disp. 51. sect. 2. n. 17.* & Gibalin. *loc. cit.*

QVÆSTIO LXXII.

*An dicti laborantes morbo Gallico, lepra, &
scabie, possint assumi ad Ordines, saltem
vt inter sui similes celebrent.*

Respondeo : Non posse. Sic Filliuc. *loc. cit.* Quatenus hæc ait : Quartum de leprosis, & responderetur non esse assumendos ad Ordines, nec etiam vt celebrare possint inter leprosos, Hæc ille. Et eandem sententiam tenuisse Nauarrum *c. 27. n. 201.* ait Bauny *q. 57. cit.* his verbis : Quare sine Papæ dispensatione, leproso ad Ordines aspirare, etiam vt inter sui similes ministret, non est secundum Nauarrum *n. 202.* licitum. Sed certè mendosè citatur hic Auctor, quia *loc. cit.* nullum verbum de hac difficultate pronunciat.

QVÆSTIO LXXIII.

An ad minus leprosis, & morbo gallico laborantibus iam Ordinatis, concedi possit, ut inter sui similes, aut in secreto Missam celebrent.

Respondeo: posse concedi, nisi aliis manus, faciesve inquinata plus æquo, eos tam alto ministerio indignos faceret. Sic D. Thom. in 4. distinct. 9. art. 4. Tabiena verb. cap. vitiat. & Regin. n. 55. quos citat, & sequitur Bauny loc. cit. Vilalob. etiam tract. 21. diff. 3. n. 9. ubi sic ait: *Lo mis no se ha de dezir de los leprosos, que tambien son irregulares, como dicen Siluestro, Nauarro, Vgolino, y otros. Y es por razon del escandalo, i abominacion, i asco que haze esta enfermedad. Y aunque sean Sacerdotes, no se les ha de permitir administrar, como consta del derecho, c. 3. & seq. de Cleric. ægrot. mas podrian administrar en secreto, como dicen Syluestro, verb. lepra, q. 6. Angelo verb. leprosus, in fine, y otros: Porque ya alli cessa el escandalo. Y por la misma razon diz on tambien, que podrian celebrar publicamente delante de otros leprosos. Y coligese de un texto c. 2. de Eccles. ædif. en que se permite a los leprosos, que tengan Iglesia apartada, y cemeterio. Y entiendese en caso, que estauan Ordenados antes, y quela enfermedad no sea tal, que les impida exercitar las Ordenes.* Sic ille. Bonac. loc. cit. & Filliuc. Hentiq. lib. 14. c. 8. n. 8. ubi totam hanc nostram sententiam docet, Gibalinus etiam c. 3. q. 2. consuet. 7. & Pellizzar. n. 66. cit.

QVÆSTIO LXXIV.

An qui podagra, aut chiragra laborant, sine irregulares.

Affirmant: Esse irregulares communiter Doctores, ut Henric. loc. cit. & alij.

Sed clarius: Respondeo dicendum, quod si illi, qui podagra, aut chiragra laborant, ita acuta sit, & acris, quæ eos in altati consistere non sinat, vel vsum manus ad debitam tractationem Eucharistiæ impediatur, tunc verè sint impediti ad recipiendos Ordines, & administrandos susceptos, & ideo pro tunc irregulares: secus verò si podagra, aut chiragra non sit acris, aut acuta, aut tandem non incurabilis. Sic, licet non ita clarè, Bauny tract. 21. q. 57. in fine, ex Glossa in can. si quis, diff. 55. & Panormit. ad cap. 2. de Clerico ægrotant. Gibalin. cap. 3. q. 2. consuet. 7. & alij.

QVÆSTIO LXXV.

An laborantes peste sint Irregulares.

Respondeo: Esse irregulares, dum tali morbo laborant, propter periculum infectionis aliorum. Sublata autem peste, aufertur etiam irregularitatis poena. Sic Bonacin. q. 3. punct. 2. n. 21. legatur Gibalin. c. 3. q. 2. consuet. 7. Qui absolute non esse irregulares tenet, licet addat esse impeditos ob periculum infectionis ad coram aliis celebrandum: in quo parum à nobis differt.

QVÆSTIO LXXVI.

An etiam sint irregulares, qui laborant iustis aut qui cibum, & potum non possunt in stomacho retinere.

Respondeo: Etiam esse irregulares, dum talis defectus in illis permanet, ob periculum illi

coniunctum in retinenda in stomacho Edech aristia, aut in illa suscipienda. Sic Henric. lib. 14. cap. 8. num. 7. in fine, ex Nauar. & Maiol. Bonac. etiam loco citato.

QVÆSTIO LXXVII.

An qui epilepsia, seu morbo caduco laborant. (Hispanè, los que tienen mal de Corazon, gota coral, ò desmayos) possint ad Ordinem Sacerdotalem promoveri.

Negat Bonac. q. 2. de Irregularit. punct. 2. n. 22. Ita scribens. Decimo octavo, laborantes morbo caduco irregulares esse, imò non posse ad Ordines promoveri, quamvis iam fuerint sani effecti, & liberati, semelque tantum fuerint correpti morbo, cap. Maritum, & cap. Communiter, diff. 33. sunt enim irregulares, & inhabiles ad Ordines, propter periculum incidendi de nouo in eundem morbum. Ita communiter Doctores, teste Vgolino c. 54. §. 1. Hucusque Bonacin. Et ante illum Hentiquez cap. 8. cit. n. 8. Nauar. cap. 27. n. 203. in principio. & alij multi penes ipsos. Lublin. verb. Irregularitas, n. 33. Viuald. de Irregular. à n. 177. Vilalob. tract. 11. diff. 33. n. 6. Bauny tract. 21. q. 57. vol. 2. Filliuc. tract. 19 cap. 6. quest. 9. num. 181. vers. Sextum de laborantibus, & Sayr. lib. 6. cap. 9. n. 11. Gibalin. c. 3. q. 2. consuet. 8. Et quamvis hæc sententia sit communis.

Ego tamen clarius adhuc Respondeo dicendum, quod qui hoc morbo laborant, sunt in duplici differentia. Alij namque sunt, qui vehementissimè corripuntur, cadunt subito, strident, fremunt, spumant, & colliduntur furiosissimè: & ij tales, morbo perseverante, sunt omninò irregulares, tam ad suscipiendos Ordines, quam ad ministrandum in susceptis, præcipuè in Missarum celebratione, ut expressè decernitur in can. in tuis litteris 7. q. 2. Unde dum durat hæc infirmitas, irregularitas ab illa proveniens non est dispensabilis, nisi à solo Summo Pontifice. Alij verò sunt, qui ex humectatione quadam putridi humoris ad cor, & cerebrum emoriuntur, & deficiunt, sed non sic furiosè; & insuper habent quadam prævia signa aduentus illius accidentis passionis, & sic casum præuenire possunt; & cum huiusmodi epilepticis licetè potest Episcopus disponere, & etiam Abbates, & alij Religionum Prælati cum suis subditis, ut ministrent in Ordinibus susceptis: & si cessabit motus per annum integrum, possunt dispensari, ut suscipiant alios, quos non habent Ordines. Quod expressè colligitur ex responso Alexandri II. citato can. In tuis litteris. Sic omninò Doctas Hieronym. Lamas 1. p. Meth. cap. 12. §. 6. per totum, ubi in fine aduertit ex experientia, morbum istam ante vigesimum quintum ætatis annum, consumi ætatis progressu; sed si illic ultra perseverat, aut raro, aut nunquam.

QVÆSTIO LXXVIII.

An saltem, qui tantum semel in vita, hoc caduco morbo correpti sunt, & iam sunt à tali passione omninò liberi, possint ad Sacerdotium promoveri.

Negant Bonacin. Hentiquez, Nauarrus, Vilalob. & Filliuc. ut vidimus quæstione antecedenti.

Sed, iuxta nuper dicta Respondeo: Non posse promoveri sine Prælati dispensatione, & approbatione de sanitate recuperata: bene tamen cum illa,

Quod intelligendum est de illis, qui morbo caduco cum præscientia aduentus illius laborant, de quibus diximus *quæst. antecedenti*. Sic ut vidimus Llamas. Secus verò dicendum est loquendo de aliis, iuxta dicta in simili sub q. 11.

QVÆSTIO LXXIX.

An saltem huiusmodi Epileptici possint absque dispensatione ad Ordines minores promoveri.

Affirmat Maiolus apud Bauny mox citandum. Deberentque idem sentite Bonac. & alij citati *suprà quæst. 15.*

Sed probabilius Respondeo: Non posse absque dispensatione promoveri. Sic Bauny *tract. 11. q. 57. ibi*: Ita sentit Maiolus *lib. 2. cap. 16. n. 16. cap. 16. n. 12.* contra sentit de comitialibus, non satis consentaneè, & sine fundamento: nititur enim textu, qui nihil eum iuuat: solus Papa cum eo dispensare potest, ut vult Navar. *n. 203.* nec tantùm hi morbi impediunt promovendos, sed etiam promotos deiciunt, id est, inhabiles ad usum Ordinum reddunt, ut patet ex *distinct. 33. can. communiter, & D. Thom. 3. part. quæst. 82. art. 10. ad 3.* Huc usque Bauny. Legantur dicta q. 15. & Palao *disput. 6. punct. 11. num. 4.*

QVÆSTIO LXXX.

An laborantes prædicto morbo caduco, licite possint absque ulla dispensatione in susceptis Ordinibus ministrare.

Negat absolūtè, & sine distinctione, ut nuper vidimus, Bauny. Cum distinctione Bonacina, his verbis: Possunt tamen in Ordinibus susceptis ministrare, modo liberati fuerint eo morbo. Si verò nondum plenè liberati sunt, sed tantum rarè, v.g. semel in mense cadunt in terram absque clamore, vel spumarum emissione, vel horribili corporis agitatione, possunt celebrare, adiuncto sibi socio Sacerdote ieiuno, qui perficiat sacrificium, si fortè incepto Canone alter corripitur morbo caduco, *cap. Nuper, dist. 7. q. 2.* Ita ille. Et penes illum Sayrus, Molina, D. Anton. Vgolin. Bartholom. ab Angelo, & Reginald. Quibus addo Navarrum *n. 203.* Vivald. *n. 183.* Henriquez *lib. 14. cap. 8. num. 8.* Avilam *p. 7. disp. 3. dub. 4.* Filliuc. *n. 181. cit. vers. Sextum.* Lublinum *n. 33.* & Villalob. *loc. cit. num. 6.*

Sed ego supposita distinctione illorum, qui hoc morbo caduco laborant, *suprà q. 78.* assignata, clarè per partes, & probabilius dico sequentia.

Respondeo igitur tanquam certum, *Primò.* Omnes iam promoti, qui à prædicto morbo caduco, qualecumque illud fuerit, omninò sunt liberi, licitè, & absque ulla dispensatione possunt in susceptis Ordinibus ministrare. Quia verè in illis cessavit irregularitas, cum cessaverit à causa, à qua ortum habebat. In hoc conveniunt omnes, præcipuè citati.

Respondeo: *Secundò.* Qui à tali morbo caduco non est plenè liber, si frequenter eo laborat, non potest ministrare; si verò (id est, per mensem plus minusve) & ita, ut cum corripitur, cadat in terram cum vocis emissione, & spumæ iactatione, tunc nec potest ministrare, eo quòd præsumatur demoniacus. Secus, si rarè laborans, blandè cadit absque clamore, & spuma, &c. quia tunc licitè poterit celebrare, dummodò habeat Sacerdotem socium, qui Missam perficiat, si fortè ille cadat post inceptum Canonem. Sic Auctores citati, præcipuè Villalob. his ver-

bis: *Los enfermos de Epilepsia, que por otro nombre llaman, morbus comitialis, seu caducus, que es gora coral, tambien son irregulares, como consta del dere. ho (tota dist. 33.) y si les vine la enfermedad despues de Ordenados, han de ser prohibidos celebrar, si les dà frequentemente, como dize un texto, cap. 1. 7. quæst. 2. que es de Alexandro II. y dà la razon, diciendo: Indecens enim est, & periculosum, ut in consecratione Eucharistiæ morbo victus epileptico cadat. Si verò Dei misericordia convalescit, (quandoquidem non culpa, sed infirmitas est causa) eum sanctificare iam non interdiximus. De suerte que en estando convallecido bien puede celebrar. Mas ha se de advertir que si le sucede muchas vezes, y echa espuma por la boca, ò cosa semejante, que cause indecencia y horror, no ha de celebrar: mas si le sucede sin essa circunstancia, y raras vezes, podra celebrar estando presente un coadjutor.* Sic ille. Et bene, si intelligantur hæc omnia de eo, qui laborat specialissimè morbo caduco primi generis latè q. 78. quod amplius ex mox dicendis constabit.

Respondeo *Tertio.* Illi qui morbo caduco secundi generis laborant, & casum prævenire possunt, eo quòd multò antea habeant prævia signa aduentus talis morbi, seu passionis, licitè possunt etiam absque socio Sacerdote celebrare, eo quòd mortaliter cesset in huiusmodi Epilepticis periculum indecentiæ in celebratione Missæ, ut experientia multi temporis vidimus in quodam nostro Religioso Sacerdote hoc morbo laborante, qui spatio duarum semè horarum, antequam talem passionem miserè pateretur, eius cognoscebat aduentum, & ita illo die se à celebratione Missæ abstinere: aliis verò non, in quibus tamen nulla accidit irreverentia circa Eucharistiam. Sic Llamas *cit. quæst. 78.* legantur de hac tota materia Auctores citati nuper, circa quam addunt aliqui eorum ad Episcopum pertinere iudicium, an aliquis liberatus sit eo morbo, facta observatione à tempore recuperatæ salutis per unum annum, prout Episcopus iudicaverit: Ego autem cum Divo Anton. Avila, & Bonacina, dico quod huiusmodi probationes relinquuntur Episcopi, vel alterius viri prædantis arbitrio, pensatis conditionibus morbi, & personæ.

QVÆSTIO LXXXI.

An ad Episcopum solum pertineat iudicare in dubio, an defectus corporis, aut deformitas ita nobilis sit, ut inducat irregularitatem.

Affirmat Bonacina *quæst. 9. punct. 2. num. 36. in fine*, per hæc verba: Ad Episcopum verò pertinet iudicare, vitium defectus, vel deformitas inducat irregularitatem, ut patet ex *cap. 2. de corp. vitiat.* Hoc idem iudicium aliqui Doctores extendunt ad Prælatos Religiosorum exemptorum respectu Religiosorum sibi subditorum. Sed hoc mihi videtur falsum, cum nullo iure probetur hoc privilegium illis concessum esse. Ita Avila *parte 7. disput. 3. dub. 3.* Couartuu. Vgolin. Filliuc. Suar. Reginald. & alij locis citatis. Huc usque Bonacina. Cui adde Silvest. Henriquez, & Navarrum apud Avilam mox citandum, Barbosa, Campanil. & Hieronymum Rodrig. apud Dianam infra citandum.

Sed probabilius Respondeo, Non solum ad Episcopum, sed etiam ad Prælatos Religiosorum, respectu illorum pertinere de dictis rebus iudicium facere. Sic expressè Avila *disp. 3. citata à Bonac. dub. 2.* (ubi de hac agit quæstione) ita scribens: Conclusio, quod pertinet ad Episcopum, non ad Confessarium,

larium, est communis, vt habetur ex *cap. 2. de corp. vitiat.* vtrum verò in Religiosis exemptis pertineat ad suum Prælatum. Syluest. *verb. corp. vitiat. q. 1.* negat, & Nauarr. *n. 200.* & P. Henriquez *num. 1.* Probat Syluest. quoniam artifex inferior nunquam iudicat de materia, circa quam artifex superior operatur. Contrarium tenet Angel. *verb. corp. vitiat. n. 5.* Armill. *n. 3.* Tabien. *cod. in fine,* & hoc iudicio probabilitus, imò idem tenet P. Henriquez *num. 2. lit. A.* Inimè oblitus. Nec obstat dictum *cap. 2.* nam ibi fuit rogatus Pontifex de macula cuiusdam electi in Episcopum, & idè remittit iudicium ad Archiepiscopum. Hæc omnia Auila. Ex cuius verbis constat, contrarium esse sententiæ Bonacinz. Idem sentit Suar. *diff. 51. sect. 2. n. 16.* quem pro hac parte citatum sequuntur Villalob. *tract. 21. diff. 35. n. 15.* & Layman. *lib. 1. Summ. tract. 5. p. 5. cap. 7. n. 6.* sic dicendo. In dubio, num corporis aliquis defectus notabilis sit, vt irregularitatem inducat, ad Ordinatum Prælatum pertinet arbitrari, arg. *cap. 2. de corp. vitiat.* Quod si is sit Prælatum, v. g. Ordinarius ab Episcopo exemptus, qui dimissiones dare potest, ipsi hoc arbitrium ferre licebit, sicuti contra Sylu. & Nauarr. *n. 200.* docent Angel. *v. corp. vitiat. n. 5.* Auil. *cit. diff. 3. dub. 2.* Armill. *num. 3.* Suar. *diff. 51. sect. 2. num. 16.* qui tamen rectè addit, Episcopum Ordines conferentem posse tale arbitrium vel admittere, vel rejicere. Hucusque Layman. Vt videas quàm malè citet Bonacina Suarium. Nec alij Doctores sibi consentiunt, tenent rursus nostram sententiam, vltia citatos Authores, Peirinus, Miranda, Bartholom. de Vecchis, & Cornejo, quos citat, & sequitur Diana *4. p. tract. 2. resol. 73.*

QVÆSTIO LXXXII.

An Episcopus possit dispensare cum Clericis secularibus sibi subditis in Irregularitate ex vitio corporis proueniente.

Respondeo: Non posse, nisi solùm Pontificem. Quia ad hunc solum, tanquam ad legislatorem legis pertinet relaxare pœnam in illa infligam. Sic communiter omnes. Legantur Nauarr. *n. 200. cit.* Auil. *diff. 3. cit. dub. 3.* Suar. *n. 18.* Bonac. *num. 36.* Palaus *diff. 6. de censur. punct. 12. in fine.* Couarr. *Clem. si furiosus, 1. p. initio n. 7.* & alij supra citati.

QVÆSTIO LXXXIII.

An saltem possit Episcopus cum Religioso dispensare in irregularitate contracta ob defectum corporalem.

Affirmant Angel. *verb. corpor. vitiatum, n. 1.* ex Hostiens. Tabien. & Rosell. *cod. verb.* Syluest. *ibid. in fine,* ita dicens: Decimò quæritur, quis in prædictis possit dispensare? Et dico, quod iuxta *Altenf. de mente Host. in apparatu,* Episcopus dispensare potest cum sponte inurilato, quantum ad membrum occultum, excepto castrato. Vnde dicit, quod cum Religioso dispensare potest, vt celebret cum ligneo pede; sed si membrum apparet, cum eo dispensare non potest nisi Papa, quando fuit in culpa vitiationis. Ita Syluest. Horum authorum sententiam refert Auil. *loc. cit. dub. 3. concl. 1.* & pro illa citatur à Palao simul cum Maiol. *lib. 1. cap. 14. num. 15.* Sed certè Auila solum illam refert, & transit. Sed quidquid sentiat

Ego omninò oppositus Respondeo dicendum, quod non possit. Quia absque fundamento vllò hæc

potestas respectu Religiosorum Episcopis conceditur. Sic Palao *de censur. disput. 6. punct. 12. in fine,* cum Nauarro, Suario, Sayro, & aliis. Cornejo etiam *tract. 5. de Irregul. disp. 12. dub. vnic. quest. vltim.* vt mox videbimus.

QVÆSTIO LXXXIV.

An prouinciales Regulares, & alij Prælati, quasi Episcopali auctoritate gaudentes, possint dispensare cum suis subditis in irregularitate ex vitio corporali orta.

Negat Cornejo *loco nuper cit.* his verbis: Quare falluntur Syluest. & alij, quos refert Auila *p. 7. disp. 3. dub. 3. concl. 1.* dicentes, posse Episcopum dispensare cum Religioso; imò & proprium Prælatum regularem, si defectus post professionem acciderit, vt claudus cum pede ligneo celebret. Ita ille.

Sed, vt certum Respondeo, Posse dictos Prælatos Regulares dispensare cum suis subditis, in irregularitate ex vitio corporis proueniente, dummodo vitium non sit tam foedum, vt ex eo scandalum oriri rationabiliter formidetur. Quia licet id non habeant vi iuris communis, habent tamen vi priuilegiorum; & idè id possunt auctoritate Apostolica sibi specialiter per dicta priuilegia delegata. Sic Miranda, Ioan. de Cruce, Hieronym. Rodrig. quos citat, & sequitur Dian. *part. 4. tract. 1. Resol. 73.* vbi ait in facti contingentia se consuluisse, quod posset Prælatum dispensare ad Sacros Ordines suscipiendos cum subdito, qui digito carebat, non tamen pugillari, sine pollice. Palao etiam *diff. 6. punct. 11. in fine.* Villalob. *tom. 1. tract. 21. diff. 9. num. 15. 16. 17. 18. & 21.* vbi sic ait: *Tambien pueden los Prelados Regulares dispensar para recibir Ordenes con los que estan irregulares por vicio del cuerpo, con tal que el defecto non sea escandaloso, ni por su culpa, como resuelve el P. F. Manuel tom. 1. qq. Regul. quest. 14. art. 3. con Syluestro y otros: porque puede en esto dispensar el Obispo por no estar reservado. De suerte que no pueden dispensar con aquel quien le falta el dedo pulgar, ò el ojo del Canon, ò es leproso, ò caduco, ni con otros semejantes. Mas pueden dispensar, quando falta otro dedo, y aun si falta un pie, y puede andar con pie de palo.* Sic ille. Et in substantia, & puncto nostræ quæstionis, benè, in aliquibus tamen scrupulosè non nihil, vt ex infra resoluendis constabit.

QVÆSTIO LXXXV.

An Prælati Regulares possint dispensare cum subdito, qui carens pede, ambulat cum pede ligneo, vt celebret.

Negat, vt vidimus, Petrus Cornejo. Affirmat verò Maiolus *lib. 1. cap. 18.* casu tamen solum, quo tale impedimentum adueniat Religioso non Ordinato. Maiolo consentit Rosell. *verb. corp. vitiat.* vt refert Auil. *dub. 3. cit. concl. 1.*

Sed probabilius Respondeo: Posse dispensare, etiam si tale impedimentum acciderit Religioso, antequam Ordines reciperet. Quia ex tali impedimento non oritur scandalum, aut horror, cum Religiosus deferens vestes longas, facillè illud cooperiat: ergo vt constat ex dictis, optimè poterunt Prælati Regulares cum suo subdito in dicto impedimento dispensare. Sic Rodriguez, Villalob. & Dian. *loco citato.*

QVÆSTIO LXXXVI.

An etiam possint Prælati Regulares dispensare cum subdito, qui caret oculo Canonis, seu sinistro.

NEgat Villalobos, vt vidimus q. 85. Sed probabilius Respondeo: Possè cum illo dispensare, vt celebret, casu solùm, quo dictus subditus, oculo dextro tanta virtute visua polleat, vt eius ope, sine deformitate Canonem legere possit. Quia tunc, vel non est irregularis, & sic nulla indiget dispensatione; vel si est, est dispensabilis à Prælato vi priuilegiorum. Sic Diana *part. 4. tract. 2. Resol. 73.* his verbis: Idem etiam dicendum puto de Religioso, si careat oculo dextro; nam cum ipso potest Prælatus dispensare, vt tenet Vecchius *loc. cit.* Cui adde Peirinum *in priuileg. Minor. tom. 1. constit. 2. July 11. §. 29. n. 118.* qui citat Ioan. de la Cruz. Imò licet orbatio oculi sinistri irregularitatem inducat, si oculus dexter tali polleat virtute, vt sine difformi faciei conuersione Canon legi possit, ad quam rem inferuire potest Missalis accommodatio, puto in tali casu non adesse irregularitatem. Sic ille. Et penes illum Layman. Legantur dicta à nobis.

QVÆSTIO LXXXVII.

An Prælatus Regularis possit dispensare cum suo subdito Sacerdote habente manus tremulas, vt sacrificare valeat, saltem in occulto.

REspondeo: Possè ex vi priuilegiorum, non iuris communis. Sic tenet Diana *Resol. 73. cit.* ita dicens: Ex quibus omnibus ego olim consului, posse Prælatum dispensare cum Sacerdote sibi subdito, & maximè in occulto, ad offerendum sacrificium Missæ, qui quidem Sacerdos, ob manus tremulas, vel ob chiram, vel ob aliud huiusmodi impedimentum, laboraret aliqua inhabilitate obseruandi aliquas ceremonias in celebratione Missæ consuetas; dummodò hæc impotentia non sit tanta, vt ex ea graue oriatur scandalum, & dispensatus possit sine periculo explere ministerium, & maximè sine effusione sanguinis, si habet manus tremulas. Sic Diana ex Vecchio *in prax. nouit. disput. 9. dub. 21. num. 6.*

QVÆSTIO LXXXVIII.

An Papa possit dispensare cum Sacerdote totaliter cæco, vt Missam dicere possit.

NEgavit Nuñus *in 3. p. quæst. 74. art. 2. dub. 4. ad 2. argum.* Sed vt certum Respondeo: Possè. Quia id aliquando fecit Pontifex. Sic testatur Sotus *in 4. dist. 9. art. 2. col. 4.* his verbis. Noui enim Tridenti Antistitem cæcum dispensatione Pontificis Sacrum quotidie facientem. Sic ille. Quod & repetit *dist. 13. q. 1. art. 10. sine.* Henricus etiam *lib. 14. c. 8. n. 2.* vbi sic ait: Cæcus est irregularis: quod si iam Sacerdotio initiatus fiat cæcus, non potest celebrare, nisi Pontifex dispenset. Sic ibi: & in *Gloss. lit. M.* ait, se vidisse quosdam dispensatos. Et in facti contingentia, esse necessarium, vt alius Sacerdos, aut vir expertus adsit cæco celebranti. Sic etiam Auila *p. 7. disp. 3. dub. 3. concl. 1.* Ioan. Præpositus *in 3. part. quæst. 64. artic. 2. dub. 2. num. 12.* Diana *part. 5. tract. 6. Resolution. 17.* Legantur di-

Et à ndbis parte 2. tractat. 7. de Eucharist. disput. 8. quæst. 64.

QVÆSTIO LXXXIX.

An possit Pontifex dispensare, vt Sacerdos qui vna caret manu, Missam celebret.

REspondeo: Possè, & licitè, si adsit causa. Sic Henricus *lib. 14. c. 8. n. 4.* vbi *lit. Q.* testatur, se vidisse quemdam Regularem, qui ob morbum impeditus erat manu, dispensatum, vt celebraret assistente sibi ministro.

QVÆSTIO XC.

An etiam possit libitè dispensare Pontifex, vt celebret Sacerdos vtraque truncatus manu.

NEgat Auila *loc. cit.* existimans, nullam ob causam posse Papam in tali irregularitate licitè dispensare.

Sed probabilius Respondeo: Possè, & licitè, existente iusta, & rationabili causa. Sic enim sentit Henricus *lib. 14. c. 8. n. 4.* in *Gloss. lit. Q.* cit. eni, verbis illius, nuper à nobis reatis, hæc adiungit: Nec liceret dispensatio, si truncatus esset vtraque manu, nisi urgente causa, itavt per manum alterius Sacerdotis Hostiam cleuaret, frangeret, & sumeret. Sic ille.

DISPUTATIO III.

De Irregularitate ex defectu natalium, seu illegitimitatis, proueniente.

QVÆSTIO PRIMA.

An quicumque sit illegitimus, irregularis sit.

RESPONDEO, vt certum: Esse. Quia sic habetur in *int. c. 1. & fin. de filiis Presbyt. in decretal. & in 6. c. Per venerabilem.* Qui filii non legitimi, & aliis cap. relatis *dist. 56.* Trident. *sess. 21. de Reform. c. 20. & sess. 23. c. 3. & 8.* Pius V. in *Bulla, Quæ ordini.* Sixtus V. in *Bulla Sanctum & salutare.* Sic docent omnes Theol. *in 4. dist. 25.* D. Thom. *in addit. q. 39. art. 5. & q. 68.* Richard. *art. 4. q. 3.* Sot. *q. 1. art. 3.* Palud. *dist. 41. q. 3.* Nauar. *c. 27. n. 101.* Couar. *in Clem. si furiosus, in 2. p. §. 3. n. 4.* Henricus *lib. 14. cap. 8. à n. 10.* Sayr. *lib. 7. Thesauri, c. 10.* Auila *p. 7. disp. 3. à dub. 6.* Suar. *de Censur. disp. 51. sect. 3.* Filiuc. *tract. 19. c. 5. à princip.* Bonacin. *de Irregul. q. 2. punct. 3.* Tolet. *lib. 1. c. 53.* Vinald. *de Irregul. à num. 107. in antiq. Palao de Censur. disp. 6. punct. 9.* Philibert. Marchinus *de Ordine p. 10. c. 1.* Villalob. *1. p. tract. 2. 1. diff. 32.* Gibalin. *de Irregul. c. 3. q. 1. n. 3.* Pillizzarius *tom. 2. tract. 7. cap. 5. sect. 2. à n. 59.*

QVÆSTIO II.

Cur illegitimos ab statu Clericali excludit Ecclesia.

Respondeo dicendum, quod ob varias rationes. *Prima est*, ob reuerentiam Ordinibus debitam, quia Dignitas Ordinis claritatem requirit, & ideo non debet sordescere ex iis, quæ obscuro genere nati sunt, nec deturpari vitiosa eorum origine. *Secunda est*, propter periculum incontinentiæ in prole ex imitatione paterna. *Tertia in* pœnam, & detestationem paterni criminis. *Quarta*, quia illegitimi pleni sunt vitiis, vt tradunt Cardin. Paleot. *tract. de nobis, ac spur.* & Anton. Fonseca *in addit. ad Caiet. 23. D. uteronom.* Legantur Henric. *loc. cit. in Glossa iur. C. Viuald. n. 111. Maiol. lib. 1. de Irregular. c. 4. n. 1. Bonac. Palao, & alij loc. cit.* Quinta nadien. *tom. 2. singul. tract. 16. singul. 5 n. 4.* vbi docet contra Zerdam, minimè posse illegitimum sine dispensatione prima tonsura initiari.

QVÆSTIO III.

An etiam patrem filij illegitimi ab statu Clericali Ecclesia excludat.

Respondeo: Quod non. Quia nullo iure id cauetur. Sic omnes, præcipuè Philibert. *cap. cit. n. 2.* vbi rationem reddit, cur pater illegitimi ad Ordines admittatur, & non filius; dicendo, patrem in illegitimo qualitate incontinentiæ imprimere, ac proinde lex præsumit in illegitimè nato maximam ad incontinentiam propensionem naturalem ortam ex modo originis illius, quæ fuit ex sola vesana libidine: quam propensionem intrinsecam ex modo originis non præsumit lex in patre orto ex maritali affectu. Sic ille. Et postea Gibalin. *loc. cit. n. 3.*

QVÆSTIO IV.

An si filius illegitimus occultus sit, & communiter reputatus pro legitimo, adhuc sit irregularis.

Negat Alphons. de Castr. *lib. 2. de lege pœnali cap. ultim. concl. 3.* sequutus Vincentium relationem ab Angelo *verb. Hom. vidium 5. quest. 1.* existimans, illegitimum occultum posse absque vlla dispensatione ad Ordines promoueri. Quia (inquit) si illegitimus reputatus legitimus irregularis censetur, cogeret suum vitium occultum manifestare, saltem Episcopo, vel Pontifici, à quo impetranda est dispensatio: at iniquum est obligare que nlibet, vt se ipsum infamet: ergo dictus illegitimus non est censendus irregularis.

Sed vt certum Respondeo: Adhuc esse irregularitatem, quamvis occultus, & communiter legitimus reputatus sit. Quia textus iuris communis, Concil. Trident. & Pius, & Sixtus V. citati 9. 1. absoluntè ab Ordinibus excludunt illegitimum nulla facta distinctione de publico, vel occulto: ergo. Sæ Henric. *lib. 14. c. 8. n. 10.* his verbis: Irregularis est in vtroque foro, etiam ille qui ob adulterium conjugatæ occultum, aut ob aliam causam, reputatur in foro exteriori legitimus. Facile tamen obtinebit occultam dispensationem Papæ. Sic ille. Et Nauartus *c. 37. n. 201. Couart. Clem. si furiosus, 2. p. 5. 3. n. 4.*

versu Hinc illud, Auil. p. 7. *disp. 3. dub. 6. conclus. 1.* Azor. *2. p. lib. 6. c. 3. q. 23.* Egjd. *disp. 18. dub. 12.* Bonac. *punct. 3. cit. n. 2.* Hurtad. *de Irregul. diff. 16.* Villalob. *diff. 32. n. 3.* Philibert. *de Ordine part. 10. c. 1. n. 1.* dicens, nunc non carere errore opinionem Castr. Cornejo *tract. 5. de Irregularit. disp. 15. dub. 1. in princip. & Palao diff. 6. punct. 9.* Qui ad argumentum Castr. respondet, illud solum vim habere casu, quo Ecclesia illegitimum reputatum legitimum obligaret ad Ordines suscipiendos: at Ecclesia neminem ad id obligat, ideoque falsum est obligare quem, vt se ipsum infamet. Quod si in aliquo casu graue damnum illegitimus vitare non posset, nisi Ordines suscipiendo, cessaret obligatio irregularitatis, alia maiori obligatione superueniente; non tamen inde probatur, non fore irregularem. Gibal. *c. 3. de irregular. q. 1. n. 4.* Pellizzarius *sect. 2. cit. q. 21. n. 91.* & apud Layman. *c. 5. n. 1.*

QVÆSTIO V.

Quisnam sit, & appelletur filius illegitimus.

Respondeo dicendum, quod filius illegitimus est ille, qui non est ortus ex legitimo matrimonio, sed ex copula fornicaria. Quæ quidem quia multiplex est, ideo multiplex est species illegitimorum. Vnde, qui natus est ex soluto & concubina domi retenta, dicitur *filius naturalis.* Qui ex metrice, dicitur *Manser.* Qui ex coniugato, & soluta, dicitur *Nothus.* Qui ex coitu in iure civili damnato, veluti ex rapto, incestu, stupro, aut sacrilegio, dicitur *Spurius* à Spurecitia in iure reprobata. Sic omnes. Bonac. *q. 2. punct. 3. n. 1.* & penes illum Couarr. Sayr. Suar. Valquez. Molina. Lessius, & Filline. sic etiam Philibert. *c. 1. cit. n. 3.* Palao *tract. 13. de benef. disp. 4. punct. 1. §. 1.*

QVÆSTIO VI.

An filij expositi habendi sint illegitimi, & ab Ordinibus consequenter arcendi.

Affirmant quamplures Doctores. *Primò.* Quia Hospitalia, in quibus expositi aluntur, communiter vocantur Hospitalia illegitimorum: ergo quia communi hominum æstimatione tales censentur.

Secundò. Quia præsumptio sumenda est ex his, quæ frequenter contingunt: ergo cum frequentissimum sit, vt experientia docet, hos filios expositos ex illicitis congressibus natos esse; & raro succedat ex matrimonio esse generatos, pro illegitimis habendi sunt. Ita apud Philibert. *Honed. conf. 47. num. 23. lib. 2. Tolet. lib. 1. cap. 53. num. 3.* Couart. *p. 2. de matrim. c. 8. §. 3.* Alciat. *de præsumpt. lib. 3. præsumptione 1. num. 2.* Castill. *quotidian. questionib. lib. 2. c. 19.* Rota apud Seraphinum agens de expositis Hospitali Spiritus Sancti in Vrbe. *Garcias p. 7. de Benef. cap. 2. à num. 9.* Vgolin. *de offic. & potest. Episcopi, c. 44. §. 7.* Suar. *diff. 50. sect. 5. de censur. Sayr. lib. 6. cap. 10. num. 29.* Rebell. *de obligation. iusticie, part. 2. lib. 1. quest. 2. num. 15.* Valquez *1. 2. disp. 66. num. 48.* & Bonac. *quest. 2. de Irregularit. punct. 3. num. 10.* & Philibert. *tract. 1. de Ordine, part. 10. cap. 1. difficult. 1.* His addi possunt apud Bonacin. *Filliuc. num. 141.* R. girald. *num. 77.* & Auila *part. 7. disp. 3. dub. 10.* Rursus Salzedo

Salzedo in praxi, cap. 14. Hurtad. de irregularitat. diff. 14. n. 47. Villalob. 1. p. tract. 13. diff. 57. n. 7. Viuald. de Irregularit. n. 123. Rocaful. praxi 3. lib. 4. cap. 7. num. 56. Quintanaduen. tom. 2. singul. tract. 16. singul. 5.

Sed probabilius Respondeo: Non esse habendos pro illegitimis, sed pro legitimis; & sic posse ordinari absque dispensatione. Ratio est *Primò*. Quia filij expositi nullo iure decernuntur illegitimi, imò potiùs Gregor. XIV. in quadam Bulla edita anno 91. in gratiam Confraternitatis de Vrbe pro expositis declarauit, expositos pro legitimis esse habendos, atque ad omnes honores, & præbendas esse admittendos, vt notant Henriquez, Auila, Cornejo, Diana, & alij mox citandi: ergo.

Secundò. Quia filij ex legitimo matrimonio procreati ob paupertatem parentum sæpissimè exponuntur: ergo ne illis præiudicium fiat, omnibus à iure legitimitatem concedi credendum est.

Tertiò. Quia quilibet præsumendus est legitimus, dum non probetur contrarium: tum quia in dubiis pars benignior est præferenda. Tum esto concedamus, vt contrarij volunt, frequentius contingere dictos expositos ex solutis nasci; quia tamen hæc præsumptio ex frequentius contingentibus, infamiam filiis irrogat, & in parentibus culpam supponit, cedit hæc præsumptio præsumptioni, quod sint ex matrimonio generati; esto non ita frequenter contingat: quia cum duæ præsumptiones in vno actu concurrunt, semper præualere debet, quæ delictum excludit, & fauorem continet, vt probat Menoch. casu 89. n. 23. ex quo patet ad argumentum secundum. Nec primum quid vrget, cum denominatio ex fine ob quem Hospitalia sunt instructa solum proueniât. Sic tenet Diana 2. part. tract. 15. resol. 22. & p. 4. tract. 2. resol. 58. & penes ipsum Ananias in c. 1. n. 11. de infant. expositis. Felin. in cap. cum deputari, n. 1. de iudiciis. Cardin. Paleot. de spuris cap. 63. à n. 3. Gratian. in disceptation. forens. p. 1. c. 134. n. 1. Molfes. in p. 2. quest. 19. art. 5. disput. 87. in fine. Salas in 1. 2. tom. 2. tract. 8. disputatione unica, sect. 24. num. 245. Sanctarel. variat. resol. quest. 44. Egid. de Sacrament. disp. 18. dub. 12. num. 205. Tasson. in pragmat. de Anesato, vers. 13. obseruat. 1. n. 78. Squillante de priuileg. Clericor. cap. 4. dub. 2. n. 39. Mercer. in 3. part. de Sacram. q. 24. dub. 12. quest. 2. Malder. in 1. 2. q. 19. art. 5. disp. 87. Præposit. quest. 5. de Irregul. dub. 16. n. 127. Pefantius in addit. ad 3. part. q. 10. disp. 5. Luyt. Turrian. de censur. lib. 9. disp. 71. dub. 1. Cornejo tract. 5. de Irregularit. disp. 15. dub. 1. n. 4. Peyrinus tom. 2. de Relig. Prælat. quest. 2. c. 5. §. 9. n. 136. Henriquez lib. 14. c. 10. in glossa lit. L. vbi ait, Gregorium XIV. (sic lege, non IV.) in Bulla supra citata decreuisse, vt expositi habeantur pro legitimis, & puri sanguinis ad omnes præbendas. Auila etiam part. 7. disput. 3. dub. 9. (non 7. vt leges apud Dianam) vnde malè citat illum Bonacina pro se. His omnibus auctoribus addi adhuc possunt Palao de censur. disput. 6. punct. 9. num. 3. & tract. 13. de Benef. disput. 4. punct. 1. §. 1. num. 8. Basil. de Leon de Matrim. lib. 11. cap. 6. num. 4. Piasc. in praxi, prima parte, cap. 1. artic. 4. num. 15. Bauny de censur. tract. 11. quest. 14. de Irregularit. in fine. Sà verb. Filius, num. 8. Bassæus, verb. Expositus, in fine. G. balinus cap. 3. quest. 1. num. 5. Pellizzatus tom. 2. tract. 7. c. 5. sect. 2. quest. 20. num. 70.

QVÆSTIO VII.

An sit censendus etiam legitimus, & consequenter non irregularis ille, qui non est expositus; dubitatur tamen an sit legitimus, eo quod non reperiantur parentes eius.

Negat Philibertus tract. 1. de Ordine, p. 10. c. 1. *difficult. 1. n. 5.* Quia (inquit) ex c. 2. de Infantibus expositis, constat illos illegitimos dici, qui nequeunt parentes suos ostendere: at prædicti nequeunt ostendere parentes: ergo pro illegitimis, ac proinde pro irregularibus sunt habendi.

Sed probabilius Respondeo: Esse censendum, & reputandum pro legitimo, & consequenter pro non irregulari. Quia, vt ex dictis sup. tract. 1. disp. 1. q. 18. constat, in dubio, excepto casu homicidij, nullus debet se irregularem censere. Sic tenet Auila p. 7. disp. 3. dub. 10. & Cornejo de Irregularit. disp. 15. dub. 1. q. 2. Addentes, & Villadiego, quod casu quo dictus fuerit infamatus de illegitimitate, teneatur se purgare.

QVÆSTIO VIII.

An Filius genitus à coniugatis post matrimonium ratum, & non consummatum, & vtriusque coniugis, aut alterius in Religione professionem, sit illegitimus, & consequenter irregularis.

Affirmat esse irregularem, ac canonicè illegitimum, quamuis ciuilitè, & materialiter legitimum, Cornejo de Irregularit. disp. 15. dub. 1. quest. 4. Cuius primam resolutionis partem probat ex textu in cap. litteras, de filiis Presbyt. Secundam verò, sic ille, quia ille est ex vero matrimonio procreatus, cum matrimonium præcedens dissolutum non fuerit quoad vinculum per Sacros Ordines, nec per professionem solemnem: & bene stat, quod ciuilitè sit legitimus, quantum ad hæreditatem, irregularis verò, & illegitimè genitus canonicè, quantum ad Ordines, de quo Suarez hinc sect. 2. num. 4. Sayr. lib. 4. Sanchez tom. 3. de Matrim. lib. 7. disp. 83. per totam. Hucusque Cornejo. Sed non bene in multis, vt mox videbis.

Respondeo ergo, vt certum: Dictum filium esse illegitimum, & consequenter irregularem. Sic Sanchez, non loco citato à Cornejo, sed lib. 9. disputat. 38. num. 4. per hæc verba: Si ante matrimonij consummationem, vterque coniux, aut alter transeat ad Religionem, & professione facta filium concipiat ex priori coniuge, soboles est spuria. Constat, quia iam omninò prius matrimonium est solutum (contra prolatum Corneji) nec potest validum inter parentes consistere matrimonium, impediendo professione vtriusque, vel alterius. Sic Maiolus de Irregularit. lib. 1. c. 4. n. 14. Et conclusio est certa apud omnes. Non est autem idem dicendum, si vir tunc ad Ordines Sacros promoueat. Quoniam, cum non dissolvatur matrimonium, extraneagag. antiqua, Ioann. XXII. de voto, idem iudicandum est, siue ante consummatum, siue post id accidat, vt bene aduertit Maiol. eo c. 4. num. 8. Sic Sanchez. Et sic etiam Suarez loco à Cornejo cit. n. 3. Bonac. de Irregular. quest. 2. punct. 3. num. 9. Azor. 2. part. lib. 2. c. 6. quest. 8. Palao de Benefic. tract. 13. punct. 1. §. 1. num. 4. & alij, & constat ex à nobis dictis de Matrimonio, tract. 9. disputat. 5.

à quest. 9. ex quibus patet, hanc nostram sententiam esse certam in casu, quo proles sit genita post professionem alterius tantum coniugis; & probabilitatem, etiam post professionem utriusque.

QVÆSTIO IX.

An filius habitus ex parentibus post matrimonium consummatum professus sit legitimus.

Affirmant Sanch. & Maiol. esse illegitimum quoad successionem, & hereditatem: irregularem verò quoad Ordines, ob paternam incontinentiam, Sanch. lib. 9. disp. 38. n. 7. & Maiol. lib. 1. de Irregul. c. 4. n. 9.

Sed absolutè Respondeo: Esse legitimum, & consequenter non irregularem. Quia certum est, talem filium esse ortum ex legitimo matrimonio, cum per professionem non fuerit solum matrimonium consummatum, ut constat ex habitis de Matrim. disp. 5. cit. q. 11. ergo est legitimus: ergo non solum est aptus ad hereditatem, & successionem, verum etiam ad Ordines. Nec contra id obstat incontinentia paterna, ut ex mox dicendis constabit. Nec textus in cap. litteras, de quo infr. q. 13. quia loquitur de alio casu.

QVÆSTIO X.

An etiam sit illegitimus filius procreatus à parentibus, voto simplici castitatis, mutuo consensu astrictis.

Negant nonnulli Doctores, existimantes talem esse illegitimum, & consequenter irregularem, eo quod sit genitus ex copula illicita, & irreligiosa. Ita apud Sanch. disp. 38. cit. n. 1. Ancharan. Abb. Angel. Supplem. Gabriel. Brunell. Gregor. Lop. Stunica de voto q. 3. n. 63. Rodrig. tom. 2. sum. c. 90. n. 6. & Veg. 2. tom. c. 129. casu 69. mihi 68. ibi. *T lo tiene tambien Manuel Rodriguez, el qual dize siguiendo à Innocencio, y a Panormitano, a Hostiense, y a otros muchos, que si despues tubieren copula, los hijos nacidos della serian espurios, porque aunque no dexan de estar casados, quanto a las cosas substanciales del matrimonio, pero en quanto à tener vno con otro copula, quedan como si no estubiesen casados. Y assi es necessario, que quando hazen este voto, consideren bien lo que hazen, pues los hijos concebidos despues del, quedan illegitimos, y no pueden ser admitidos à la herencia, como los legitimos.* Hucusque Vega.

Sed probabilius longè Respondeo: Etiam esse legitimum, & consequenter non irregularem. Quia ille est legitimus filius, qui concipitur à parentibus vero matrimonio iunctis, ut supra est habitum: at talis est hic filius: ergo.

Nec obstat fundamentum contrarium. Dicendum enim est, quod licet illa copula sit illicita, & irreligiosa, eo quod sit contra votum, non tamen est fornicaria, ut esset inter solutos, quod sufficit, ne filius sit illegitimus. Sic Sanch. loc. cit. n. 3. & penes illum Cardin. Alexand. de Neuo. Mayron. Maior, & alij. Palao de Benef. tract. 13. punct. 1. §. 1. num. 6. dicens, praxi receptum esse, hos filios hæredes relinqui, & absque vlla dispensatione ad beneficia, & Ordines promovendi. Azor. 2. p. lib. 2. c. 6. q. 8. Villalob. 1. part. tr. 13. diff. 57. n. 10. Pellizz. c. 5. cit. sect. 2. quest. 22. num. 74. ex Ægid. disp. 18. de censur. num. 104. Suarior, & Laymano.

R. P. Leand. de Irregularit.

QVÆSTIO XI.

An filius genitus ex coniugibus, quorum alter post consummatum matrimonium, altero ignaro, aut sciente, & contradicente professionem emisit, sit illegitimus, & consequenter irregularis.

Negant aliqui apud Sanchez mox citandum. Sed Respondeo ut certum: Esse legitimum, quia professio fuit omninò inualida, ut constat ex cap. Quidam, & cap. Placet, de conuers. coniugat. ergo filio nihil præiudicat. Sic Maiol. lib. 1. de Irregul. c. 4. n. 5. Sanch. lib. 9. de Matrim. disp. 39. n. 5. Villalob. loc. cit. n. 5. Addentes, idem esse dicendum casu, quo vir, constante matrimonio rato, siue consummato, ad Ordines Sacros, ignorante vxore, aut contradicente, ascendisset; quia licet Ordines validè tunc recepisset, tamen quia contra iuris dispositionem, non possent matrimonio, & soboli officere. Sic illi, & penes eos Syluest. & Henriquez.

QVÆSTIO XII.

An saltem filius sit illegitimus casu, quo concipiatur ex coniuge iam professo, aut ad Sacros Ordines promotò, altero coniuge sciente, & consentiente, aut non contradicente, sed tacente.

Affirmant aliqui, esse illegitimum absolutè, & consequenter irregularem. Villalob. loc. cit. n. 6. per hæc verba: *El que se ordeno legitimamente de Orden Saero, despues de estar casado, porque le dio ella licencia, y era ya anciana, &c. o professo en Religion, si despues tubiese hijos de su muger, los tales hyos serian illegitimos, como tiene Syluest.* verb. illegitim. n. 6. Alexand. de Neu. cap. tuæ, el 2. de Iureiur. Henriq. lib. 11. c. 10. n. 1. y una Glossa in cap. Ministri, dist. 18. verb. Propr. y se colige de un texto de derecha, cap. litteras, de filiis Presbyt. segun el qual no pueden ser promovidos à Orden Saero sin dispensacion, lo qual arguye ser illegitimo. Ita ille.

Alij verò contrà, ex parte tantum dicunt, dictum filium verè esse legitimum quoad successionem, & hereditatem: illegitimum verò quoad Ordines, & dignitates Ecclesiasticas, ut beneficia. Ita Sanchez lib. 9. de Matrim. disp. 38. num. 7. & penes ipsum Rayner. Anton. Abb. Card. Astens. Bellet. & Maiol. Huius sententiæ videtur esse Suarez disp. 50. sect. 2. num. 4. Sayr. lib. 4. & Cornejo de Irregular. disp. 15. dub. 1. Ego verò

Respondeo primò. Certum est, talem filium esse irregularem, nec posse ad Ordines sine dispensatione Pontificis promovendi. Quia sic expressè habetur in iure cap. litteras, cit. his verbis: *Intelleximus quod Henricus in Sacerdotio genitus, de vxore legitima natus, & conceptus affectauit à pueritia ministrare Domino in officio Clericali. Verum licet à filiis paterna incontinentia modis omnibus propellenda nascatur, si tamen aliter dignus inuentus fuerit permittimus ipsum ordinari in Clericum, & ad Ecclesiasticum beneficium, (vnde commode sustentari valeat) promovendi.* Sic Clemens III. ex cuius verbis clarè constat, talem filium esse irregularem, propter quod vocari posse canonicè illegitimum, non absolutè, & simpliciter satis constat. In hoc dicto conueniunt omnes.

Respondeo Secundo: Dicitur filius sic procreatus, potest

potest dici filius legitimus ciuilitate, & materialiter, ut aiunt aliqui; imò & absolute, & simpliciter. Patet, quia ille est ex vero matrimonio procreatus, cum matrimonium præcedens non fuerit solum per sacros Ordines, ut constat: ergo absolute est, & potest dici filius legitimus: ergo ex vi legitimitatis aptus ad Ordines, & ad hæreditatem, & successionem. Si ergo irregularis existit, non est ex defectu legitimitatis, sed ex speciali, & expresso iure lato in dicto cap. litteras. Per hæc possunt in concordiam redigi Auctores vtriusque sententia. Legantur de hac re Bonac. punct. 3. cit. n. 11. Filliuc. n. 136. & 137. Suar. disp. 50. sect. 2. n. 5. & alij.

QVÆSTIO XIII.

An filius natus ex Parentibus matrimonio inualido ligatis, sit legitimus, & non irregularis.

Respondeo ut certum: Esse legitimum, & non irregularem, si adsit bona fides, saltem ex parte vnus coniugis, secus aliàs. Quia bona fides excusat copulam fornicariam, ac proinde illegitimitatem. Sic habetur expressè in cap. Ex tenore, cap. Cum inter, cap. Perlatum, cap. Quod nobis. Qui filij sint legitimi. Sic tenent Couarr. 2. p. de Matrim. c. 8. §. 1. n. 2. & §. 3. n. 6. Maiol. lib. 1. c. 5. n. 1. Sayr. lib. 6. de Irregul. c. 10. Auila 7. p. de Censur. disp. 3. dub. 6. in princip. Basil. de Leon lib. 11. de Matrim. cap. 8. n. 2. Pellizzar. loc. cit. q. 23. n. 75. Gutierr. de Matrimon. c. 71. n. 2. Palao tract. 13. de Benef. punct. 1. §. 1. n. 6. Qui addit in foro externo ex longa coniugum habitatione præsumptionem oriri, matrimonium legitime celebratum esse, filiosque inde natos esse legitimos: longum verò tempus esse secundum aliquos decennium, secundum omnes trecentium. Sic etiam Philibert. de Ordine, tract. 1. p. 10. c. 1. n. 21. Suar. disp. 50. sect. 1. n. 11. Filliuc. n. 132. Bonacin. q. 2. de Irregularit. punct. 3. n. 3. Qui cum aliis iungit filium genitum à parentibus, qui inualide matrimonium contraxerunt, non teneri se tanquam irregularem gerere, nisi ei constet de mala fide parentum; nam in dubio non debet præsumi parentes deliquisse.

QVÆSTIO XIV.

An filius teneatur credere matri asserenti cum iuramento ipsum esse illegitimum.

Respondeo: Non teneri illi credere. Quia aliàs facile possent matres filios ex hæredare. Vnde licet matris dictum aliquam præsumptionem faciat; per hanc tamen filius non se debet priuare iure legitimitatis, neque per Iudicem priuandus est. Sic ex Suar. disputatione 50. sectione 4. numero 5. docet Philibert. loc. cit. ita scribens: Imò nec teneri filius credere matri, etiam in articulo mortis asserenti, ipsum non esse legitimum, etiam si id iuramento ad suam conscientiam exonerandam in bonum filiorum legitimorum, se id facere testetur. Sic etiam Filliuc. tract. 19. cap. 5. q. 5. n. 144. ex Nauar. cap. 27. n. 201. & Maiol. lib. 1. c. 7. n. 3. Sic etiam Palao tract. 13. de Benef. disp. 4. punct. 1. §. 1. num. 7. Basil. de Leon lib. 11. de Matrim. c. 9. n. 3. Bonac. punct. 3. cit. n. 5. Diana p. 4. tract. 2. resol. 59. §. Notandum. Pellizzar. tom. 2. tract. 7. c. 5. sect. 2. q. 21. n. 72. & alij.

QVÆSTIO XV.

Quibus modis tollatur irregularitas hæc orta ex defectu natalium.

Respondeo dicendum: Quod quatuor modis. Primo, per subsequens matrimonium. Secundo, per absolutam legitimationem Pontificis. Tertio, per Dispensationem: & Quarto, per Professionem in approbata Religione. Sic omnes Doctores, præcipue Palao tract. 13. de Benef. disp. 4. punct. 1. §. 2. & tom. 6. de Censur. disp. 6. punct. 9. a n. 4. Couarr. 1. p. de sponsal. c. 8. §. 8. n. 2. Molina tract. 2. de Instir. disp. 171. ex quibus, & aliis aduerte, quod legitimitatio nihil aliud sit quam Natalium restitutio quoad ea, quæ positio iure filiis illegitimis denegata sunt. Vnde cum hoc iure positio, tam Canonico, quam Ciuili plura filiis illegitimis denegentur, quæ alioquin legitimis concessa sunt, si hæc illis restituantur, legitimi fient. Restitui verò hæc possunt quadruplici modo assignato.

QVÆSTIO XVI.

An filius illegitimus fiat legitimus, & consequenter tollatur irregularitas per subsequens matrimonium.

Respondeo ut certum: Fieri legitimum, & consequenter habilem, tam ad successionem hæreditariam, & dignitates sæculares, quam ad Ordines, & Ecclesiasticas dignitates (excepto Cardinalatu, ut infra) dummodo Parentes, tempore saltem copulæ habiles ad contrahendum extiterint. Quia fictione iuris in fauorem prolis matrimonium subsequens quasi retrahitur ad tempus conceptionis, & prolem ante conceptam, legitimam reddit, ac si constante matrimonio genita esset. Sic deciditur expressè in cap. Tanta. Qui filij sint legitimi, his verbis: Tanta est vis matrimonij, ut qui antea sunt geniti, post contractum matrimonium legitimi habeantur, & consonat lex 13. tit. 1. p. 4. Sic omnes. Legantur Henric. lib. 11. (non 13. ut offendi apud Bonacinam) & 1. de Matrim. c. 20. n. 2. & c. 21. n. 2. & lib. 14. c. 8. n. 10. Suarez disp. 50. sect. 1. Bonac. q. 2. de Irregul. punct. 3. n. 6. Palao loc. cit. & Couarr. 2. p. de sponsal. c. 8. §. 2. n. 18. Qui notant, matrimonium dictum hanc vim habere non à se, sed à iuris dispositione, & beneficio Principis. Bauny de Irregul. q. 14. dicto 1. Pellizzar. loc. cit. q. 24. n. 76. & Basil. de Matrim. lib. 11. c. 1. n. 7. & 8.

QVÆSTIO XVII.

An per subsequens matrimonium fiat filius illegitimus legitimus, casu quo Parentes essent habiles ad contrahendum, non tempore conceptionis, sed natiuitatis prolis.

Negant plures Doctores: Quia delictum (inquunt) in coitu committitur, non in natiuitate: ergo non est inspicienda natiuitas, sed conceptio prolis: hæc ergo concepta ex in habilibus parentibus, licet sit nata ex habilibus iam ad contrahendum nequit reddi legitima matrimonio subsequenti. Ita tenent Suarez disput. 50. sect. 1. num. 3. Garcias de Benefic. 7. part. cap. 29. a num. 38. Maiolus de Irregularitate lib. 1. cap. 4. num. 14. & Filliucius tract. 19. capite quinto, numero 231. Sarmiento lib. 1. selectar. interpret. capite 5. num. 10. Præpositus in 3. part.

3. part. q. 5. de Irregul. dub. 16. n. 126. Auil. p. 7. disp. 3. dub. 8. ex Syluest. verb. illegitimus, q. 3. & Anton. Gomez l. 4. Tauri, n. 56. Quibus videtur consentire, non ita clarè, Bauny loc. cit. & clarè Viuald. de Irreg. num. mihi 112.

Sed probabilius Respondeo dicendum, talem filium esse legitimum, tam ad successionem hereditariam, quam ad dignitates, & Ordines Ecclesiasticos sine dispensatione suscipiendos. Sic colligitur ex cap. Tanta. Qui filij sint legitimi, vbi non solum conceptionem (vt contrarij volunt) sed etiam natiuitatem filij ab impeditis videtur spectasse, ne filius subsequenti matrimonio legitimaretur, sed spurius remaneret. Inquit enim textus, si vir, vivente vxore sua, aliam cognouerit, & ex ea prolem susceperit, &c. at sic est, quod proles natiuitate suscipitur: ergo non solum conceptio, sed natiuitas spectatur ad legitimum impedimentum. Deinde apertius probatur ex leg. 11. Tauri, quæ hodie est lex 9. tit. 8. lib. 1. recopil. ibi: Xporque no se uueda dudar, quales son hijos naturales, Ordenamos y mandamos que entonces se digan ser los hijos naturales, quando al tiempo que nacieron, ò fueron concebidos sus Padres podrian casar con sus Madres iustamente, sin dispensacion. Ergo ex hac lege manifestè constat, quod vt filius spurius, subsequenti matrimonio legitimari non possit, debeat non solum concipi, sed nasci à parentibus, toto illo tempore contrahere impeditis. Sic tenent Sanch. lib. 8. de Matrim. disp. 6. n. 16. & penes illum Couarr. 4. decret. 2. p. c. 8. §. 2. n. 15. dicens, esse communem sententiam. Gregor. Lop. l. 2. tit. 15. verb. sino el fijo, q. 9. vers. sed pone. Molin. tom. 1. de Inst. tract. 2. disp. 172. col. 2. Cervant. lib. 11. Tauri, n. 153. & alij. Sic etiam Basil. de Leon. lib. 1. de matrim. cap. 3. num. 2. Fachin. lib. 3. controu. cap. 50. Sayr. lib. 6. de Irregul. cap. 10. n. 19. Azor 2. p. lib. 2. c. 13. q. 8. Gutierr. tract. de matrim. cap. 72. à n. 6. Bonacin. de irregul. quest. 2. punct. 3. num. 6. Palao tom. 2. tract. 13. de Benefic. disp. 4. punct. 4. à num. 5. Philibertus de Ordine tract. 1. part. 10. difficult. 6. num. 40. Villalob. tom. 1. tract. 13. diff. 58. num. 7. Conejo in 3. p. tract. 5. de Irregul. disp. 15. dub. 2. q. 6. vers. Sed quid si tempore. Diana p. 4. tract. 2. Resol. 59. ibi: Nota secundò, non esse illegitimum filium, quando tempore quidem conceptionis intercedebat impedimentum dirimens, tamen eo sublato, tempore eius natiuitatis parentes validè poterant contrahere, vt quando v. g. quis carnaliter cognouit suam consanguineam, quam impetrata dispensatione in vxorem accipit, antequam proles nascatur. Hæc Diana. Bassæus etiam verb. Irregularitas 3. n. 3. Barbosa tract. de Appellat. verb. iuris, appell. 248. n. 7. Pellizzar. tom. 2. tract. 7. c. 5. sect. 2. q. 24. n. 76. & putat probabile Ægid. n. 504.

QVÆSTIO XVIII.

An filius illegitimus fiat legitimus per subsequens matrimonium inualidum, existimatum tamen validum, & verum.

NEgant plures Doctores, docentes filium naturalem ante matrimonium genitum, nullo modo legitimum reddi per subsequens matrimonium nullum, etiam bona fide contractum. Ita Suarez hic, disp. 50. sect. 1. n. 11. & penes illum Socin. conf. 31. & Couarr. 2. p. de Matrim. c. 8. §. 2. n. 17. in fine. Ita etiam Filliuc. tract. 29. cap. 5. q. 1. num. 132. in fine, & alij.

Sed probabilius Respondeo: Fieri legitimum per tale matrimonium bona fide, etiam vnus contra-

R. P. Leand. de Irregularit.

ctum. Quia matrimonium reputatum idem operatur ac verum: cum titulus putatiuus operetur eundem effectum, quem verus operatur, vt constat in materia iurisdictionis ex lege Barbarius, ff. de offic. Prætor. Sic Anton. apud Couarr. loc. cit. n. 16. in fine, quem ipse videtur quoad hanc partem sequi, vt benè ait Villalob. 1. part. tract. 13. diff. 58. sub n. 8. his verbis: Lo mismo se ha de dezir quando el matrimonio fuesse nullo, hauiendo buena fée, que como basta para legitimar los hyos que se siguen, tambien basta para legitimar los que antecedieron, como dice el mismo Couarruuias, vbi sup. y otros, y consta de lo dicho: sic ille. Bonac. etiam de Irregul. q. 2. punct. 3. n. 6. vers. Adit Suar. Philibert. tract. 1. de Ordine, p. 10. c. 1. à n. 21. & alij.

QVÆSTIO XIX.

An filius conceptus, & natus tempore; quo parentes eius inhabiles ad contrahendum extiterunt, sed aliquo intermedio tempore, quo in ventre extitit, habiles fuerunt, fiat legitimus per subsequens matrimonium.

NEgabunt consequenter Suarez, Filliuc. Maiol. Sarmiento, Præpositus, Auila, & alij citati q. 17. cum existiment esse necessarium ad hoc, vt filius illegitimus fiat legitimus per subsequens matrimonium, vt parentes fuerint habiles ad contrahendum tempore copulæ: at in nostro casu non extiterunt habiles tunc: ergo.

Sed probabilius, consequenterque Respondeo: Fieri legitimum. Sic declaratans quæstionem, tenet Ferdinand. Palao his verbis. Casus est contingens. Potes namque, viuente tua vxore concubinam cognoscere: moritur vxor, ecce habilis es ad contrahendum cum concubina, sed antequam filius nascatur, cognoscis eius consanguineam in secundo gradu, ob quod delictum impeditus es ad contrahendum. Filius ergo sic conceptus, & natus legitimabitur subsequenti matrimonio? Credo legitimari. Moueor ex l. qui in utero est, ff. de statu hominum, ibi: Qui in utero est, perinde est, ac si in rebus humanis esset constitutus, quando de commodis eius agitur. Sed si filius eo medio tempore, quo in utero est, & parentes eius sunt habiles, nascetur, legitimus est censendus, esto tunc non nascatur. Deinde filius ancillæ libertatem obtinet, si eius mater tempore conceptionis, vel partus, vel dum illum in ventre habuit, libertatem obtinuit, §. 1. Inst. de ingenuis. Ergo idem dicendum est de legitimitate ob matrimonium subsequutum, cum sit eadem ratio, nempe filiorum. Et ita tenet Basil. Legion. lib. 11. de matrim. c. 3. n. 9. Hucusque Palao tom. 2. tract. 13. de Benef. disp. 4. punct. 1. num. 7.

QVÆSTIO XX.

An filius natus ex coniugato, & soluta, qua ignorabat virum esse coniugatum, fiat per subsequens matrimonium legitimus.

NEgant plures Doctores, quia in cap. Tanta, Qui filij sint legitimi, nulla fit distinctio de bona, vel mala fide; sed absolutè dicitur, non legitimari filium conceptum ex aliena, viuente vxore propria, per matrimonium subsequens: ergo. Ita tenent Couarr. 2. part. de Matrim. cap. 8. (non 6. vt leges apud Palaum) §. 2. n. 17. in fine, & n. 18. Fa-

D 2 chin.

chin. lib. 3. controu. iur. cap. 55. Sarmient. lib. 1. sect. cap. 6 n. 4. Garcia de Benef. part. 7. cap. 2. n. 33. Gutierrez pract. 99. lib. 2. quest. 105. n. 9. Molina de Hispanor. primogen. lib. 3. cap. 1. n. 11. Alter Molina tract. 2. de Iust. disp. 172. vers. Dubium deinde. Azor. Inst. p. 2. lib. 2. c. 13. q. 9.

Sed probabilius Respondeo : Fieri per subsequens matrimonium legitimum. Probatur primò ex cap. Ex tenore. Qui filij sint legitimi. Vbi filius natus ex matrimonio nullo ob ligamen cum alia vxore propter bonam fidem secundæ vxoris, fauore prolis legitimus declaratur : ergo similiter concubina ignorante impedimenta ligaminis ex parte viri, filius ex ea natus legitimus efficitur ob subsequens matrimonium.

Secundò. Quia, posita bona fide, aut ignorantia inuincibili impedimenti ex parte solutæ, illa copula comparatione talis solutæ, solum habet speciem intemperantiæ, non incestus adulterij, aut sacrilegij : ergo comparatione illius filius genitus naturalis est, non spurius : ergo legitimari matrimonio subsequenti poterit. Et licet in cap. Tanta, cit. à contrariis nullam fecerit mentionem Pontifex de mala fide parentum se coniungentium, viuente propria vxore, id fuit, quia necessarium non erat, quia semper mala fides in tali copula præsumitur, dum contrarium non probatur. At si supponeret Pontifex bonam fidem, & ignorantiam impedimenti, contrarium resolveret, vt constat ex cap. Ex tenore, sup. à nobis adducto. Sic sentiunt Glossa in cap. Tanta, cit. verb. Aliam. Surd. conf. 303. n. 22. vol. 3. aliàs lib. 22. Ludou. de Sard. tract. de legitimat. per matrimonium putatiuum, quest. 1. Anton. Rosell. lib. 1. de Matrimonio putatiuo, num. 2. Rota decis. 603. num. 5. p. 1. dinerforum. Gratian. disceptat. forens. cap. 83. n. 22. Basil. lib. 11. de Matrim. c. 2. num. 8. Palao tom. 2. tract. 13. de Benef. disput. 4. punct. 1. §. 3. num. 9. Philibert. tractat. 1. de Ordine, part. 10. cap. 1. à num. 33. & alij.

QVÆSTIO XXI.

An filius ex soluto, & soluta natus fiat legitimus per subsequens matrimonium contractum post nuptias intermedias.

Respondeo vt certum : Fieri legitimum. Quia parentes erant habiles ad contrahendum tempore conceptionis, aut natiuitatis filij. Sic Villalob. tom. 1. tract. 13. disp. 58. num. 10. ita dicens : *Aunque el padre, que tiene hijo natural, se case con otra muger diferente, y tenga hijos della, si muerta la muger, se casa con la amiga, de quien tubo el hijo natural, aquel hijo se haze legitimo, y precede a los otros que tiene de la primera muger, en el mayorazgo : que a todo esto se estende el cap. Tanta, cuando : porque como aquel fue verdaderamente hijo natural, se legitima por el matrimonio que se sigue, que en el derecho no ay excepcion para esto. Assi lo tiene Tiraquello de priuil. quest. 24. Loazes dub. 12. num. 18. y es comun. Y mas que si el hijo natural se murio, y dexo hijo, y despus el Padre se caso con la madre, viene à ser el nieto legitimo : porque assi como en fauor del matrimonio, el hijo natural se haze legitimo, tambien se haze el nieto, como dizen Baldo, Alciato, i Conarr. Hucusque Villalob. Cuius sententia est certè communis, quantum attinet ad punctum principalem nostræ questionis, vt videre est apud Bonac. de Irregul. q. 2. punct. 3. n. 7. Philibert. tract. 1. de Ord. p. 10. cap. 1. à n. 32. & alios penes ipsos. Non verò quantum*

ad id quod addit debere filium legitimum per subsequens matrimonium succedere in maioratu, & primogenitura, & non filium primogenitum ex legitimo thoro. Nam oppositum, & satis probabiliter sentiunt cum communi, Molina de primogeniis, lib. 2. c. 11. n. 7. & Ludou. Molin. de Iust. tract. 2. disp. 172. Franc. Molin. de Ritu nuptiar. lib. 1. c. 18. n. 48. & alij. Licet oppositum æquè probabiliter cum Villalob. sentiat Philibert. Qui etiam n. 17. admittit ampliacionem dicti Auctoris, quantum ad Nepotes pertinet, dicens, hos reddi legitimos per subsequens matrimonium, quamuis tempore contracti matrimonij filius iam decessisset. Sic etiam tenent Fachin. lib. 3. controuers. iur. c. 56. & Basil. lib. 11. d. Matrim. c. 1. §. 3. n. 23. Legatur ipse loc. cit. §. 2. n. 15.

QVÆSTIO XXII.

An filius ex soluto, & concubina natus fiat legitimus per matrimonium subsequens non consummatum.

Respondeo vt certum : Fieri legitimum. Quia iura absolutè decernunt, filios naturales legitimari per subsequens matrimonium : at sic est, quod matrimonium, etiam non consummatum, est verè matrimonium : ergo per illud verè efficitur legitimus illegitimus filius. Sic Bonac. loc. cit. Cornejo in 3. p. de Irregul. disp. 25. dub. 2. q. 6. vers. Sed quid si matrimonium. Basilus de Matrim. lib. 11. c. 1. §. 2. num. 16. ex Sayco lib. 6. c. 10. n. 26.

QVÆSTIO XXIII.

An filius illegitimus fiat legitimus & liberetur ab irregularitate per subsequens matrimonium contractum à parentibus, postquam dictus illegitimus filius fuit promotus ad Ordines.

Negant aliqui DD. præcipuè apud Bonac. Maiol. lib. 1. de Irregul. c. 4. n. 16. & alij. Existimantes per tale matrimonium non liberari ab irregularitate ex defectu natalium. Ita etiam tenet expressè Vivald. num. 19. pag. mihi 209. sequutus Maiol. loc. cit. Vincent. & Archid.

Sed omninò. Respondeo, Fieri legitimum per dictum matrimonium, & consequenter liberari ab irregularitate incurfa. Primum est certum, quia illegitimus per matrimonium subsequens parentum fit legitimus, vt constat ex sæpè dictis. Secundum est probabilius oppositum, quia per tale matrimonium tollitur illegimitas, quæ est causa irregularitatis : ergo cessat hæc consequenter. Sic tenet Reginald. tom. 2. lib. 30. tr. 2. c. 7. n. 82. vbi sic ait : *Aduer. e probabile esse, illegitimum, qui sine dispensatione ad aliquem Ordinem promotus est, antequam ipsius parentes matrimonio inter se coniungerentur, posse post initum tale matrimonium, per quod factus est legitimus, Ordinem susceptum exercere, & ad altiore ascendere. Namque per illam susceptionem Ordinis non incurrit nouam irregularitatem, sed tantum susceptionem ab executione suscepti, atque illa, cui subieciatur ex defectu natalium, purgata est per sequens matrimonium, per quod verè est legitimus : quia igitur nulla ei superest irregularitas, nulla opus habet dispensatione. Cessat pariter suspensio si quata ex illa Ordinatione : nam cessat effectus, cessante ipsius causa. Ideoque sicut Ordinatus ante ætatem, hoc ipso quod*

quoque ætas debita aduenit, potest sine dispensatione exercere susceptos Ordines; ita & is, qui adhuc illegitimus Ordinatus est, potest prædicto modo factus legitimus in susceptis Ordinibus ministrare. Hæc omnia Reginald. & ex illo Dian. part. 3. tract. 2. de Irregul. Resol. 59. §. Nota tertio. Quibus Authoribus ego addo Petr. Cornejo in 3. p. tr. de irregul. disp. 15. dub. 2. q. 6. prope finem, sic dicentem: Sed quid, si filius illegitimus ante matrimonium subsequens parentum ad Ordines de facto sine vlla dispensatione promoveatur: Respondeo, sequuto matrimonio, nulla alia dispensatione indigere, ut Ordine suscepto utatur, & ad alios superiores ascendant, quia per tale matrimonium aufertur illegitimitas: ergo etiam irregularitas, quæ ex illa oritur. Nec ex eo, quod ante matrimonium parentum promotus fuerit ad Ordines, contrahit nouam irregularitatem; sed solum peccauit mortaliter recipiendo Ordines sine dispensatione: ergo factus legitimus per subsequens matrimonium caret irregularitate. Sic Cornejo. Bonac. etiam de Irregul. q. 2. punct. 3. n. 8. qui citat pro hac parte Sayr. lib. 6. c. 10. num. 30. & Egidius disp. 18. dub. 12. num. 105. sed ex iis, saltem Egidius male, quia de hac difficultate nihil tractat.

QVÆSTIO XXIV.

An Filius conceptus, aut natus ex parentibus habilibus ad contrahendum valide, non tamen iuste, seu licite, legitimetur per subsequens matrimonium.

Respondeo ut certum: Legitimari. Quia ad hoc sufficit, quod filius conceptus sit ex parentibus habilibus ad contrahendum valide. Sic Villalobos tract. 13. diff. 58. n. 9. ubi sic dicit: *Lo quarto se infiere, que los hijos, que nacen despues que el padre se despojo de futuro con una y los uvo de otra soltera, o si los uvo despues de hauer hecho voto de castidad, todos estos se hazen legitimis por el matrimonio siguiente. Porque todos estos son naturales, que entre los padres podia hauer matrimonio valido quando los huieron, porque no auia impedimento que dirimiesse. Assi lo dicen Sanch. lib. 1. disp. 8. num. 8. Molin. 1. tom. de Iustit. disp. 167. y Henriq. de Matrim. lib. 11. cap. 10. Los quales dicen, que la ley de Toro, que pide para que sean los hyos naturales, que puedan contraer indistamente se ha de entender validamente. Y coligese de un capitulo del derecho (cap. Porro, de diuort.) que dize que es officio del Obispo disolver los matrimonios que se hizieron illicitamente, que quiere dezir inuolidamente. Sic Villalob. Cui post ab ipso citatos adde Basil. de Legion. lib. 11. de Matrim. c. 2. n. 5. & 6. Sayr. lib. 6. de Irregul. c. 8. n. 17. Pelliz. loc. cit. q. 22. num. 74. Palauum tom. 2. tract. 13. de Benef. disp. 4. punct. 1. §. 3. n. 1. Qui addit idem dicendum de filio nato ex parente in minoribus Ordinibus constituto, & beneficium habente; nempe, quod subsequenti matrimonio legitimetur, quia Ordines Minores, & beneficium non reddunt parentem inhabilem ad contrahendum.*

QVÆSTIO XXV.

An filij naturales reddantur legitimi per subsequens matrimonium factum in articulo mortis.

Negauit Baldus in l. Eam quam, n. 27. Cod. de fideicommiss. ubi licet fateatur dictum matrimonium valere; negat tamen efficax esse ad legitimandum. R. P. Leand. de Irregularit.

dam prolem antea habitam. Quia l. Nuper, Cod. de natural. liber. dicitur, matrimonium habere vim legitimandæ proles, quando spe sobolis initur: at id non reperitur in matrimonio inito in mortis articulo: ergo.

Sed ut quid certissimum Respondeo: Re reddi legitimos per matrimonium factum in articulo mortis. Quia in cap. Tanta. Qui filii sint legitimi, generaliter virtus legitimandi prolem vero matrimonio tribuitur: at tale est matrimonium initum in articulo mortis: ergo. Nec obstat ratio in contrarium adducta. Nam ut communiter respondent Doctores, id matrimonium etiam recte dicitur initum spe proles, eo quod incatur ad suscipiendam prolem legitimam ratione matrimonij, quæ ex illegitimo concubini suscepta fuerat; & ideo proles illa cum ea noua qualitate, est effectus ex hoc matrimonio con surgens, & dicitur quasi noua proles. Sic omnino Thom. Sanch. lib. 7. de Matrim. disput. 105. num. 5. & penes ipsum Ioan. Andr. Anton. Ancharan. Cardin. Præposit. Tiraquel. Cifuentes, Rodrig. & alij quamplures. Cum quibus addit num. 6. hanc sententiam habere verum, etiam casu quo parens in ætate decrepita constitutus contrahat matrimonium. Hi Authoribus addi possunt Philibert. tract. 1. de Ordine, part. 10. cap. 1. num. 28. Rota apud Farinacium decis. 171. num. 11. part. 1. recentiorum, Villalob. tom. 1. tract. 13. diff. 58. num. 6. dicens esse sententiam omnium. Cornejo in 3. part. tract. 5. de Irregul. disp. 15. dub. 2. sub quest. 6. vers. Sed quid si matrimonium, ubi quamuis bene citat Diuum Thomam Sanchez; sed mendose valde citat locum, ubi id teneat Basilus de Matrim. lib. 11. c. 1. §. 1. n. 6. & alij.

QVÆSTIO XXVI.

An filij naturales legitimetur per subsequens matrimonium, si id sit confectum absque dotalibus instrumentis.

Negare posset aliquis. Quia textus civilis, Aurb. Quibus modis naturales efficiantur legitimi, §. illud quoque, vers. Quantum vero, expresse requirit ad legitimationem per subsequens matrimonium, ut contrahatur cum dotalibus instrumentis: ergo. Pro hac parte citant aliqui Matthæum de Afflictis lib. 3. feudorum, titul. si de feudo fuerit controuersia inter dominum, & agnat. capite primo, §. Naturales, num. 31. ubi aperte dicit, desiderari, ut matrimonium legitimet prolem, ut in eo interueniant instrumenta dotalia.

Sed ut quid certum Respondeo: Legitimari per tale matrimonium. Quia in iure Canonico, cui in hac re standum est, cap. Tanta, cit. generaliter dicitur filios naturales legitimari per subsequens matrimonium: & id est etiam confectum sine instrumentis dotalibus, cum hæc non sint de necessitate canonica matrimonij: ergo.

Nec textus civilis pro contrario adductus, quid contra nos probat: Quia, ut diximus, hac in re non est standum dispositioni iuris civilis, sed canonici (ut ingruè tandem fateatur Matthæus de Afflictis n. 34.) quia huius est disponere de matrimonio, ac eius accessoriis: ius autem canonicum generaliter loquitur, nec talem solemnitatem exigit. Sic optime Sanch. lib. 3. de Matrim. disp. 44. n. 2. dicens, hanc esse fortè omnium sententiam. Citatque pro illa Glossam, Fabrum, Hostiens. Abbatem, Angel. Tabien. Armill. Conart. Molin. & alios. Quibus adhuc addi possunt Philibert. loco citato, num. 24. Basil. de

Leon. lib. 11. de Matrimon. cap. 1. §. 3. n. 20. & 22.
& alij penes ipsum.

QVÆSTIO XXVII.

An filius naturalis natus ex nobili viro, & vili persona, v.g. meretrice, aut ancilla, legitimetur per sequens matrimonium.

Negavit ex parte Menchaca lib. 3. controuers. vsufrequens. c. 41. afferens, talem filium non legitimari quoad successionem filiorum, & alios iuris ciuilibus effectus

Sed vt certum Respondeo: Legitimari. Quia tale matrimonium (dato, & non concesso, quod iure ciuili non confisteret) iure canonico est validum, vt constat ex c. 1. & 2. de coniugio seruorum: ergo per illud verè legitimatur dictus filius, etiam quoad omnes effectus. Sic Sanchez lib. 3. de Matrim. disp. 44. num. 2. & penes illum Tiraquel, Acosta, Couarr. Anton. Gomez, Menochius, & alij plures. Quibus addi possunt Fachineus lib. 3. controuers. iuris, c. 63. Riccius collect. 107. Ludouic. de Sardis, & alij quos citat, & sequitur Philibertus tract. 1. de Ord. part. 10. cap. 1. n. 25. & 26.

QVÆSTIO XXVIII.

An Pontifex possit illegitimos legitimare ad Ordines, & ad beneficia.

Respondeo vt certum, posse. Quia cum à iure lato ab ipso Pontifice sint inhabiles ad Ordines, & beneficia; optimè potest quos maluerit à tali iure eximere. Poterit ergo ad hæc legitimare illegitimos. Sic omnes, vt supponunt Palao tom. 2. tract. 13. de Benef. disp. 4. punct. 2. §. 5. n. 4. Philibert. tract. 1. de Ordine, p. 10. c. 1. num. 18. Suar. disp. 50. sect. 5. n. 2. & alij.

QVÆSTIO XXIX.

An legitimi à Papa sint habiles ad omnes Ordines, beneficia, & dignitates Ecclesiasticas.

Respondeo vt certum: Esse habiles ad omnes Ordines, beneficia, & dignitates Ecclesiasticas, excepto Cardinalatu ex proprio motu Sixti V. anno 1595. tertio Nonas Decemb. incipiente, Postquam. Sic omnes. Legantur Philibert. loc. cit. Couarr. in 4. Decret. part. 2. cap. 8. §. 8. Auila part. 7. disp. 3. dub. 6. Filliuc. tract. 19. c. 5. q. 7. & 8.

QVÆSTIO XXX.

An Pontifex possit legitimare quemcunque sibi subditum, non solum ad spiritualia, vt vidimus; sed etiam ad temporalia, & ad ius succedendi.

Respondeo vt certum: Posse. Quia certum est, in sibi subditum vtramque potestatem, nempe spirituales, & temporales habere: ergo quemcunque sibi subditum legitimare potest, non solum ad spiritualia, sed etiam ad temporalia. Sic docent omnes, præcipuè citati.

QVÆSTIO XXXI.

An etiam possit Pontifex directè, & liberè alienos subditos legitimare ad temporalia, & vocare ad successiones, etiam in præiudicium vocatorum.

Affirmant aliqui Doctores. Et probant Primò ex illis duobus gladiis, quos Christus Petro contulit. *Ecce duo gladij hic.* Qui quidem aperte signant duplicem Papæ potestatem, spirituales, & temporales in omnia Regna mundi: ergo omnes, etiam extra loca suæ temporali subiecta iurisdictioni degentes, poterit adhuc ad temporalia directè legitimare.

Secundò probant apertis exemplis. Nam de facto Clemens IV. filios Alphonfi III. Portugaliæ Regis ex Beatrice illegitimè susceptos, viuentem adhuc Methilda eius vxore legitima, eadem postea mortua legitimauit, Regnoque successerunt: vt testatur post alios Barbosa de offic. Episcop. part. 1. tit. 3. cap. 2. n. 101. Rursus vt constat ex cap. per venerabilem, §. Rationibus igitur. Qui filij sunt legitimi. Innoc. III. filios Philippi Augusti Francorum Regis ad effectum succedendi in paterno regno legitimos effecit: ergo cum constet hac potestate Pontifices de facto vlos fuisse, non videtur de illa posse amplius dubitari. Ita Hostiens. Præpositus, Anton. de Burrio, Calder. Ioan. Andr. in d. c. Per venerabilem. Quos pro hac parte refert, nec impugnat, sed potius sequi videtur Philibert. tract. 1. de Ord. part. 10. c. 1. n. 45.

Sed clarius, & tanquam quid verum Respondeo: directè id non posse Pontificem; benè tamen indirectè, concurrente aliqua vrgentissima causa, in qua facere valde expediat talem legitimationem Religioni Christianæ.

Prima pars probatur. Quia Pontifex non habet iurisdictionem temporalem in aliena Regna, nisi tantum indirectè, id est, quando id postulat causa spiritualis, vt colligitur ex cap. Per venerabilem, cit. §. Non solum: ergo directè non habet facultatem liberam, & plenam alienos subditos legitimandi, & vocandi ad successionem. Confirmatur: Ideo Princeps sæcularis nequit legitimare quoad Ecclesiastica, quia caret iurisdictione Ecclesiastica, cuius id est: ergo nec Pontifex poterit quoad temporalia extra loca suæ ditionis, cum in eis careat directè iurisdictione temporali, cui id incumbit. Solum ergo poterit legitimare non subditos, si id causa spiritualis postulet, quæ valde Religioni Christianæ expediat, & quando sæcularis Princeps, ad quem alioquin ea legitimitio spectat, eam efficere renuat, aut non tam cito velit, aut possit, vt res postulat. Quia in Ordine ad bonum spirituale integrum est Pontifici sæcularium Principum negligentiam supplere. Ex quo iam manet probata secunda pars nostræ sententiæ, quam solum probant argumenta contrariæ. Cuius auctores nobiscum in re conueniunt, si benè intelligantur. Sic Sanchez de Matrim. lib. 8. disp. 7. num. 1. Couarr. 4. decret. 2. part. c. 8. §. 8. n. 18. Molina lib. 3. de primogen. cap. 2. n. 1. & alter Molina tom. 1. de Iust. disp. 173. inr. Peregrin. de fideicommiss. art. 23. n. 11. Basil. de Leon. lib. 11. de Matrim. c. 5. §. 1. n. 6. Corduba in suis qq. lib. 8. disp. 2. Barbosa de offic. Episcopi part. 1. tit. 3. cap. 2. num. 101. & 104. Palao tom. 2. tract. 31. de Benef. disp. 4. punct. 1. §. 5. n. 4. & communiter, præcipuè secundam partem nostræ sententiæ, tenent omnes, vt fatetur Philibert. loc. cit. num. 52. sic dicens: Sed quidquid sit de hac Summi Pontificis potestate in aliena Regna, vel

vel legitimandi alienos subditos, saltem id ab omnibus concedendum est inesse Pontifici, saltem indirectè hanc potestatem legitimandi alienos subditos ob commune bonum fidei, & religionis, veluti ad sedanda bella inter Christianos Principes futura, vel si Princeps Christianus petatur in matrimonium ab infideli, quæ cum suo Regno ad fidem vult conuerti, siue etiam ob alios fines iudicet Papa hanc legitimationem Christianæ Reipublicæ expedire.

QVÆSTIO XXXII.

An possit Pontifex illegitimos quoscunque, etiam alienos subditos legitimos adhuc ad temporalia reddere, dispensando in radice matrimonij nulliter contracti ob impedimentum à iure Pontificio introductum.

Negant nonnulli Doctores. Quia Pontifex non potest facere, quod matrimonium illud inuaidum (etiam ob impedimentum canonicum, ac proinde à seipso dispensabile) ex quo genitus fuit illegitimus, non fuerit inuaidum; & consequenter, quod ex illo non fuerit illegitimus, & inhabilitates illegitimatorum prouenientes, non solum à iure canonico, sed à civili etiam non contraxerit: at sic est, quod Pontifex nullam potestatem habet supra ius civile: ergo neque ad talem filium legitimandum. Ita sentiunt Molina tom. 3. de Iust. tract. 2. disp. 624. num. 3. Additionator ad Nauartum lib. 4. conf. in 2. edit. tit. Qui filij sint legitimi, conf. 2. ubi ait Gregor. XIII. anno 1584. negasse dispensationem huiusmodi à se petitam, ac adidisse se non posse sic dispensare. Anton. Milis, & Cetuanes, quos omnes pro hac parte citat Sanch. lib. 8. de Matrim. disp. 7. n. 3.

Sed verius, ac probabilius Respondeo: Posse Pontificem, prædicto modo, quoscunque illegitimos legitimos reddere, tam quoad spiritualia, quam temporalia, honores, successiones, &c. Ratio est (inquit Palao) quia licet Pontifex facere non possit, quod matrimonium illud, ex quo genitus est illegitimus, inuaidum non fuerit: at potest effectus ex illo prouenientes omnino tollere reuocando illam legem, quæ tale matrimonium irritum fecit, ac si nunquam edita fuisset, quod constat ex Clement. unica. de Immunit. Ecclesiar. Vbi Clemens V. reuocat quædam prædecessorum constitutiones, etiam quoad effectus antea productos, ibi: *Quidquid ex eis subsequutum est, vel ob eas penitus reuocamus, & eas habere volumus pro infectis.* Sed vnus ex præcipuis effectibus illius irriti matrimonij est illegitimatio: ergo facta reuocatione illius legis, & sublata per dispensationem illegitimitate, quam illegitimo illud matrimonium nullum reliquit, perit omnis inhabilitas, tam iure Canonico, quam Civili inducta, quæ in nullitate illius matrimonij fundabatur. Hæc Palao tract. 13. cit. disp. 4. punct. 1. §. 5. n. 8. ex quo fundamentum contrariorum solutum manet. Sic tenent communiter Doctores. Iacob. de Puteo, referens sic in Rota decisum, decis. 482. n. 2. & 3. lib. 2. Nauart. lib. 4. conf. in 1. edit. tit. de sponsal. conf. 3. n. 12. & tit. Qui filij sint legitimi, conf. 2. n. 12. Couar. 4. decret. 2. p. cap. 8. §. 1. n. 13. Molina de primogen. lib. 3. c. 2. n. 12. Maiol. de Irregularit. lib. 1. c. 4. num. 20. Henriquez lib. 11. de Matrim. cap. 20. n. 2. Ludou. Lopez 2. p. Instruēt. ubi de Matrim. cap. vltim. Sayr. tom. 1. lib. 6. c. 10. n. 17. & c. 11. n. 6. Angel. Rosella, Syluest. Tabiena, & alij quamplures, quos refert, & sequitur Sanchez loc. cit. num. 4. Qui ad responsum Gregotij XIII. sup. relatum respondet, de illo non constare; & si ita es-

set, fuisse responsum tanquam Doctoris priuati, quod fortè fuerit prioris opinionis. His auctoribus adhuc addi possunt Basilius de Matrim. lib. 11. cap. 5. n. 91. Garcia de Benef. part. 7. c. 2. n. 41. & 42. Philibertus de Ordine tract. 1. part. 10. cap. 1. n. 53. dicens, nefas esse hanc potestatem negare Pontifici.

QVÆSTIO XXXIII.

An ut possit Pontifex dispensando in radice Matrimonij legitimare illegitimum, sit opus, ut parentes huius viuant, & deuo matrimonium contrahant.

Affirmat apud Palaum Gutierrez de Matrim. cap. 74. n. 10. motus ex facto Gregor. XIII. negantis hanc dispositionem.

Sed consequenter vt certum Respondeo: Non esse opus. Quia talis illegitimus non fit legitimus in hoc casu per matrimonium deuo contrahendum, sed per dispensationem Pontificis in radice matrimonij nulliter contracti, & remotionem illegitimitatis inde prouenientis. Vnde stat, quod etiam si parentes illegitimi mortui sint, legitimari hac via possit. Sic Molina de primogen. lib. 3. cap. 2. num. 12. Sayrus lib. 6. c. 12. n. 6. Basil. lib. 11. de Matrim. cap. 5. num. 19. Palao punct. 1. cit. §. 5. n. 9. Sanchez lib. 8. de Matrim. disp. 7. num. 6. & penes ipsi Anchar. Boërius, Iacob. de Puteo, Angel. Syluest. Nauar. & Peregrinus, Philibert. c. 18. cit. n. 59. ex Rota decis. 207. part. 1. diuersorum, & decis. 287. num. 13. part. 2. recent.

QVÆSTIO XXXIV.

An etiam possit Pontifex legitimare dictum illegitimum ad temporalia etiam, honores, & successiones, casu, quo cedat in præiudicium vocatorum, qui iam in hæreditate successerunt.

Negant in primis Laurent. Vincentius, & Tancredus relati à Glossa in cap. Per venerabilem, vers. Habeat potestatem, in fine. Deinde Angel. verb. Legitimatio, n. 7. & verb. Papa, n. 4. ibi: Quod limito verum quoad istud vltimum, nisi ius esset quæsitum alteri, puta quia patre mortuo successerunt iam agnati. Vnde licet postea legitimaret filium, non excluderet agnatos, sed in iure quærendo valerit. Ita Angel. & Syluest. verb. Papa, q. 18.

Negant deinde alij, non absolute, sed sub distinctione. Dicunt enim dupliciter posse hanc legitimationem concedi à Papa. Primo ex voluntate parentis, cui succeditur, qui adhuc superstes petiit sic dispensationem expediri, aut iussit peti; & tunc posse à Pontifice concedi, non obstante præiudicio eorum, qui in hæreditate iam successerunt, aiunt Iacob. de Puteo decis. 483. n. 2. lib. 2. & Peregrinus de fideicommiss. art. 24. sine. Secundo, quando parentis consensus non præcessit, & tunc non posse à Papa fieri talem dispensationem, seu legitimationem, dicit Iacob. de Puteo nuper citatus.

Sed probabilius absolute Respondeo: Adhuc posse Pontificem in dicto casu legitimare, etiam quoad successiones illegitimum. Ratio est. Tum quia Pontifex dum tollit legem suam Ecclesiasticam, cuius abrogationem retrahit ad tempus præteritum, utitur iure suo; & consequenter nemini facit iniuriam. Tum quia posita illa legis abrogatione, filius legitimatus efficitur habilis ad illam hæreditatem adeundam, quam vocati, illa conditione tacita

Merunt, nisi alij habentes potius, & firmitus ius existant. Sic Philibert. *tract. I. de Ord. part. 10. c. 1. n. 56.* & antea Decian. *conf. 5. n. 67. & seq. lib. 1.* Anchar. Peregrini. & alij, quos citat, & sequitur Sanch. *lib. 8. de Matrim. disp. 7. n. 6.* Basil. *lib. 11. de Matrim. c. 5. §. 1. n. 10.* Barbosa *ad cap. Per venerabilem. Qui filij sint legitimi, num. 6.* Palao *tom. 2. tract. 13. de Benef. disp. 4. punct. 1. §. 7.* Nauarr. *lib. 4. conf. in 1. edit. tit. Qui filij sint legitimi, conf. 3. & in 2. edit. tit. Qui filij sint legitimi, conf. 3. à n. 15.* vbi bene notat (& ex illo Sanch. *n. 5.* Basil. & Palao *cit.*) Pontificem grauem culpam committere, si absque causa legitima hanc legitimationem concederet (quamuis valida esset, eo quod in solo iure humano facta sit) quia cedit in graue damnum succedentium in eam hæreditatem, si proles non legitimaretur. Quare nunquam censendum est, hanc legitimationem à Pontifice concedi, stante terrij præiudicio, nisi clarè id exprimat, vt aiunt Sanch. *n. 6.* Palao, & alij.

QVÆSTIO XXXV.

An per hanc clausulam apponi solitam pro matrimonio reualidando, nempe: Vt non obstante impedimento, matrimonium inter se contrahere liberè, & licitè valeant, auctoritate nostra dispenses, prolem susceptam, si quæ sit, & suscipiendam legitimam decernendo; dispenset Papa in radice matrimonij, & legitimet prolem ante dispensationem genitam, non solum quoad spiritualia, sed etiam quoad civilia.

Negat Sanch. *lib. 8. de Matrim. disp. 8. à n. 14.* & penes ipsum Couat. vterque Molin. & Ludouic. Lopez, & Gutierrez. *de Matrim. c. 74. à num. 10.* apud Palaum.

Sed probabilius Respondeo: dispensare Papam in radice matrimonij, & legitimate prolem, subsequenti matrimonio celebrato, etiam quoad Civilia per præfixam clausulam. Quia negari non potest (ait Paulus) posse Pontificem fauore matrimonij, & prolis susceptæ concessionem extendere, vt matrimonium non solum legitimet filios naturales, sed etiam spurios, & incestuosos: quod ergo potest lege, & constitutione præstare, id præstat illo speciali casu per illam clausulam. Tum quia eodem tenore verborum decernit prolem suscipiendam, & susceptam fieri legitimam: erga eodem matrimonio legitima redditur. Tum quia hic modus legitimandi prolem nobilior est, & excellentior: ergo credendum est Pontificem id præstare. Sic ille *tom. 2. tract. 13. disp. 4. punct. 1. §. 5. n. 12.* Sic autem Rota in tribus decisionib. *Pampilonen. illegitimitatis* coram Iusto, 10. Iunij 1609. quas de verbo ad verbum allegat, & sequitur Basil. *lib. 11. de Matrim. c. 5. §. 1.* & Garcias *de Benef. p. 7. c. 2. à n. 399.* latè Philibert. *tract. 1. de Ord. p. 10. c. 1. à n. 61.*

QVÆSTIO XXXVI.

An censeatur Pontifex legitimare prolem, si matrimonium, quod nullum erat, ratum habeat, aut in illo persenerare concedat, illud reualidando per hanc clausulam, Dispensamus vt validè incatur matrimonium prolem susceptam, si qua sit, & suscipiendam exinde legitimam decernendo.

Negat Sanch. *lib. 8. cit. disp. 7. n. 23. & seq.* & penes ipsum Couat. *4. Decret. 2. p. c. 8. §. 8. n. 13.*

Henriq. *lib. 11. de Matrim. c. 20. n. 2.* & Ludou. Lopez *2. p. Instruct. vbi de Matrim. c. ult. col. 2. conclus. 3.* Sed certè ex his Henriquez non omninò est pro hac sententia, quia solum dicit: filios incestuosè procreatos non legitimari, quamuis ex dispensatione Papæ concedatur manere in eodem matrimonio, nisi Papa facta mentione filiorum, aut eius malæ fidei, dicat se legitimare, & reualidare illud matrimonium prout ac si nunquam fuisset impedimentum inter eos. Hæc Henriq. At sic est, quod Papa in prædicta clausula facit mentionem filiorum incestuosè procreatorum, exinde legitimos decernendo: ergo. Vnde

Probabilius Respondeo: Affirmatiuè. *Primo*, quia hæc clausula, *legitimamus matrimonium, & prolem*, nullo addito dispensat in radice matrimonij, & plenissimam reddit quoad omnia legitimationem, vt fateatur idem Sanch. *loc. cit. n. 28.* cum Couat. Lopez, & aliis: ac verba ista, *Decernimus prolem susceptam, si qua est, esse legitimam*, clariora, & fortiora sunt istis: *Matrimonium legitimamus, & prolem*; cum de istis maior sit dubitandi ratio, an Summus Pontifex intendat legitimum reddere istud matrimonium, solum vt respicit futurum, non vt præteritum tempus: ergo si ista verba retrorahuntur ad tempus præteritum, multo magis eadem interpretatio prioribus verbis necessariò adhibenda venit.

Secundo id probatur, & conuincitur decisionibus Rotæ *suprà* allegatis, quas sequuntur Garcias, Basil. Palao, & Philibertus *suprà* citati.

QVÆSTIO XXXVII.

An Pontifex possit legitimare filium genitum ex matrimonio nullo ob impedimentum ab illo indispensabile, v. g. quia defuit consensus, aut prima uxor vivebat.

Respondeo: Non posse legitimare illum, dispensando in radice matrimonij prædicti, quia non potest nullitatem illius matrimonij tollere; & consequenter nec matrimonium radicem legitimationis honestare. Sic omnes. Sanch. *lib. 8. disp. 7. n. 8. & 10.* Basil. *lib. 11. de Matrim. c. 5. n. 8.* Palao *tom. 2. tr. 13. de Benef. disp. 4. punct. 1. §. 5. n. 6.* Qui bene limitant quando impedimentum est certum, secus si dubium fuit, quia in dubio non est expoliandus Pontifex possessione potestatis, quam habet ad dispensandum.

QVÆSTIO XXXVIII.

An Pontifex possit subsequenti matrimonio legitimare filios spurios.

Respondeo vt certum: Possè. Quia sicut potest Pontifex illegitimos naturales, legitimos efficere matrimonio sequenti; ita potest illegitimos spurios. Sic tradit Rota apud Basil. *lib. 11. de Matrim. c. 5. n. 1.* & apud Garz. *p. 7. de Benef. c. 2. n. 4.* Palaum *tom. 2. tract. 13. de Benef. disp. 4. punct. 1. §. 5. n. 6.* Qui bene addit, non esse credendum id à Pontifice fieri, nisi clarè constet; cum sit detogatio communis iuris statuti, *cap. Tanta. Qui filij sint legitimi.*

QVÆSTIO XXXIX.

An irregularitas proneniens ex illegitimitate, auferri etiam possit per dispensationem.

Respondeo vt certum: Possè. Quia huiusmodi Irregularitas est à superiori iure comuni inducta

ducta : ergo potest à Superiore , à quo fuit inducta , per dispensationem auferri. Sic omnes, vt notauimus q. 15. Legantur Bonac. q. 2. de Irregul. punct. 3. n. 14. Palao tom. 6. de Censur. disp. 6. punct. 9. vbi bene supponit non posse esse questionem de Pontifice , cum ab ipso , vt diximus , irregularitas emanauerit.

QVÆSTIO XL.

An eo ipso, quod Pontifex dispenset cum aliquo in irregularitate illegitimitatis, legitime consequenter illum, tam quoad spiritualia, quam quoad temporalia.

Respondeo vt certum : Quod non. Quia dispensatio valde differt à legitimatione. Nam hæc est quoad omnes effectus , cum sit quædam habitus personæ , & illius ad primariam naturam restitutio. Illa verò respicit effectus particulares , radicali inhabilitate personæ remanente. Ex quo constat , quod non eo ipso quod Pontifex dispenset cum aliquo illegitimo, legitimat adæquatè , & omnino quoad omnes effectus illum. Sic Couart. 4. decret. 2. p. c. 8. §. 8. n. 1. ita dicens : Vnde à dispensatione legitimatio plurimum distat, eo quod dispensatio ad aliquem actum, vel certis quibusdam legibus aliquem legitimum efficiat : at legitimatio omnino legitimum quem constituit. Sic ille ex Anton. Barrio , Abbate, Paul. Iason. & aliis. Legantur Suar. disp. 50. sect. 5. num. 8. Palao tom. 6. de Censur. disp. 6. punct. 9. n. 6. colligentes hinc, quod legitimatus à Pontifice sit habilis ad Ordines, beneficia, & dignitates æquè ac legitimus ; non verò sic dispensatus , eo quod dispensando sint verba dispensationis strictè interpretanda , eo quod sit relaxatio iuris communis.

QVÆSTIO XLI.

An dispensatio illegitimi ad Ordines simpliciter, vel ad Clericatum, extendatur quoque ad Ordines sacros.

Affirmant Philippus , & Anton. in cap. literas, de filiis Presbyter. in 6. n. 10. Quibus videtur assentire Suar. d. sp. 41. sect. 3. n. 3. quatenus ait difficile est vniuersaliter acceptare hanc regulam , vt dicta dispensatio intelligatur ad solos Ordines minores. Quia in his rebus (inquit) indefinita æquipollet vniuersali : & idè iuxta materiam subiectam, & maximè iuxta receptam verborum sensum , & vsum in particulari iudicandum est. His auctoribus nouissimè adhæret Philibert. de Ordine, tract. 1. part. 9. cap. 4. num. 10. Quia, ait petens illam dispensationem à Summo Pontifice intendit eam impetrare pro omnibus sacris Ordinibus : Nam cum Episcopus quoad solos minores cum eo dispensare potuisset, non recurisset ad Summ. Pontificem , qui cum absolute ad Ordines eum dispenset , pro omnibus , & consequenter etiam pro sacris dispensasse non irrationabiliter præsumitur. *Secundò*, licet dispensatio sit odiosa, & ideo restringenda , semper tamen debet saluari rigorosa verborum significatio : sed nomine Ordinum in omni rigorosa significatione , intelliguntur etiam sacri Ordines , qui magis propriè præ cæteris sunt Ordines : imò verbum absolute prolatum rectè intelligitur pro primo analogato : & sic pro sacris Ordinibus. *Demum* non est verisimile bis petendam esse dispensationem in defectu naturalium : primò pro minoribus : secundò pro sacris, ita vt post minores adhuc ligatus maneat , nec possit

amplius ascendere : & idè hanc nostram sententiam sequitur Suar. de Censur. disp. 41. sect. 3. n. 3. Huc vique Philibertus. Et satis prob. biliter.

Sed adhuc probabilius Respondeo : Talem dispensationem non extendi ad Ordines sacros : nisi aliàs illegitimus esset iam in minoribus constitutus, & id nosset Pontifex : quia tunc , ne dispensatio frustranea esset, & vt verba aliquid operarentur, extenderetur ad sacros , vt omnes fatentur. Ratio nostræ responsionis est. Quia dispensatio, cum sit relaxatio iuris communis, est strictè interpretanda : ergo satis est, vt in minoribus Ordinibus sum eff. cum sortiat. Nec tamen ad primam tonsuram est talis dispensatio restringenda, eo quod l. permissio in genere mediocritatem respiciat, l. fin. §. 1. C. communia de legat. & l. legato generaliter. ff. de legat. 1. ar. Ordines minores medijs sunt inter sacros , & primam tonsuram : ergo. Sic sentiunt Glossa in cap. literas, verb. Ordinari, de filiis Presbyter. Maiol. de Irregul. lib. 1. cap. 8. num. 6. Archid. Abbas, H. Stens. Feim. Iason, Siluest. Angel. Armilla, T. bicena, & alij Canonistæ vsq. e ad 27. quos citat, & sequitur Sanchez lib. 8. de Matrimon. disp. 1. num. 26. Henriquez lib. 7. cap. 10. n. 2. & lib. 14. cap. 8. num. 10. Sà verb. dispensatio, num. 1. Sayrus tom. 1. lib. 6. cap. 11. n. 10. d. 20. p. 2. lib. 6. cap. 3. quest. 6. Campanilis n. diuers. iur. canon. rubr. 11. cap. 13. num. 95. Barbosa de Offic. Episcop. alleg. 45. num. 4. Reginald. lib. 30. tract. 3. num. 75. M. Jelsius in Summ. tract. 7. cap. 16. num. 8. Bonac. tom. 2. disp. 1. de privileg. quest. 3. punct. 7. §. 1. num. 10. Salas disp. 17. sect. 8. num. 49. Auila de Censur. part. 7. disp. 3. dub. 6. vers. Maiolus lib. 1. Palao de Censur. disp. 6. punct. 9. num. 6. qui tamen malè citat (sicuti Bonacina) Suarium pro hac parte.

QVÆSTIO XLII.

An si in dispensatione illegitimi ad Ordines contineretur hæc clausula, Dispensato tecum ad omnes ordines: tunc saltem, talis dispensatio intelligenda esset etiam de omnibus sacris?

Negatiuam adhuc sententiam , tenere Maiolum, Sayrum, & Henriquez, aiunt Sanchez, & Philibertus loc. cit. Et certè Henriquez hæc verba habet : Dum Pontifex in dispensatione dicit, *Legitimus quoad omnia* ; intelligitur ad minores Ordines tantum. Nisi aliunde (addit in marg. litt. N.) mens Papæ colligatur : quia fat est , dispensationem quæ est res odiosa, habere aliquem effectum, & restringenda est. Ita ille.

Sed vt certum mihi Respondeo : Tunc talem dispensationem , etiam de omnibus Ordinibus sacris esse intelligendam. Quia si adiecta (ait Sanchez) particula *omnes* ad solos Ordines minores extenderetur, cum idem sit ea non apposita (vt diximus) redundaret vtiq. Cum tamen nec vlla syllaba in decretis Pontificum superflua esse debeat. Sic ille lib. 8. de Matrim. disp. 1. n. 26. in fine. Philibert. de Ordine tract. 1. p. 9. c. 4. n. 10. in fine, & à fortiori etiam Suar. q. 41. pro prima sententia adductus, & alij.

QVÆSTIO XLIII.

An illegitimus ad Ordines minores dumtaxat dispensatus; intelligatur etiam dispensatus ad beneficia simplicia solita conferri Clericis minoribus initiatis.

Affirmant Sayrus (apud Philiberrum) lib. 7. de Censur. c. 14. & (apud Sanchez) lib. 6. cap. 11. num. 22.

num. 2. Sà verb. dispensatio, num. 14. vbi adiuncto n. 13. aperte sentit (quidquid aliud dicat Sanchez) quod dispensatus ad Ordines minores, optimè possit simplex beneficium accipere. His adhæret nouissimè Belletus *disquisitionum Clericalium p. 1. tit. de disciplina regulari, §. 3. n. 39.* cum aliis.

Sed multò probabilius Respondeo: Non idèò intelligi dispensatum ad beneficia simplicia. Quia hæc duo verè sunt separabilia, & executio vnius potest stare sine alterius executione: ergo cum dispensatur cum illegitimo ad Ordines minores, non idèò dispensatus remanet ad beneficia simplicia obtinenda. Sic Sanchez *lib. 8. de Matrim. disp. 1. n. 27.* Nauarr. *lib. 1. conf. de arar. & qualit. Ordinand. ad 3. quest. Auila p. 7. disp. 3. dub. 6. vers. Quarto notandum, & penes illum Syluest. Tabiena, & Couarr. Bonac. de Irregul. q. 2. punct. 3. n. 14. vers. Aduertendum est, Palao de Censur. disp. 6. punct. 9. n. 6.* qui non bene citat pro hac parte Sayrum, Azor. *p. 2. lib. 6. c. 3. q. 5.* Barbosa *alleg. 45. n. 6.* Philibert. *cap. 4. cit. n. 11.* & alij.

QVÆSTIO XLIV.

An saltem si illegitimus dispensetur ad Ordines sacros, intelligatur dispensatus ad beneficium simplex.

Affirmat Sanchez *n. 27. cit.* Quia, inquit, Ordinibus sacris inseparabiliter est annexum aliquod beneficium; cum ex Trident. *sess. 21. de reformat. c. 2.* nullus possit absque beneficii titulo ad Ordines sacros promoueri: ergo dispensatus ad Ordines sacros, consequenter intelligitur dispensatus ad beneficium.

Sed probabilius Respondeo: Nec intelligi tunc dispensatum ad obtinendum beneficium simplex, ob rationem nuper factam, nempe quia hæc duo adhuc sunt separabilia, & executio vnius potest stare sine executione alterius. Constat enim ex eodem Concilio, posse quem initiati sacris cum patrimonio sufficienti dumtaxat, ut vidimus *2. p. tract. 6. de Ordine, disp. 9. q. 3.* ergo. Sic sentiunt omnes Auctores citati nuper *q. 43.* pro nostra sententia, præcipuè Philibertus, & penes ipsum Glossa *in c. 2. de filiis Presbyter. Gemin. ibi, Borghasius, Tabiena, Rebuff. Campanilis,* quos etiam refert, & sequitur Barbosa *de Offic. Episcopi alleg. 45. n. 7.* Marius Antoninus *lib. 1. var. resol. c. 19. n. 10.* Azor. *loc. cit.* Syluest. Tabiena, Nauarr. & Couarr. quos allegat, & sequitur Auila *p. 7. disp. 3. dub. 6. cit.* Angel. etiam verb. *Beneficium, n. 23.* Quia, inquit, dispensatio non trahitur ad consecutiva eius super quo dispensatur, quando dispensatio imprimitt effectum validum super actu in quo dispensatur absque eo, quod extendatur ad illud consequituum, secundum Gemin. *in d. c. is qui.* Sic Angel. ex quo etiam constat ad rationem Thomæ Sanchez.

QVÆSTIO XLV.

An illegitimus dispensatus à Papa quoad omnes Ordines, beneficia etiam curata, & dignitates, censeatur dispensatus ad Episcopatum.

Affirmat Henriquez *lib. 14. cap. 8. n. 10. litt. O.* (nou C, ut leges apud Auilam) vbi citat Syluestrum, *beneficium 3. §. 16.* Angelum, & alios Iurisperitos Salmanticae consultos. Quos omnes sequitur Auila *p. 7. disp. 3. dub. 6. vers. Quarto notandum, sine.* Et tenent ante illos Gemin. *in cap. is qui, de filiis Presbyter. in 6. & alij.* Quia (inquiunt) in dicto casu

viciu tollitur ex toto: ergo habilis est ad totum.

Sed probabilius, & magis consequenter ad dicta, Respondeo in dato casu non censerè dispensatum ad Episcopatum. Quia sicut dispensatus simpliciter ad Ordines, intelligitur solum ad minores dispensatus, ut habitum est supra *q. 41.* ita dispensatus ad dignitates, intelligendus est dispensatus ad minores dumtaxat dignitates obtinendas, eo quod dispensatio est exorbitans à iure, & idèò restringenda. Sic expressè Bonac. *de Irregular. q. 2. punct. 3. n. 14. vers. Admittendum est,* vbi ait, quod dispensatus ad dignitates Ecclesiasticas non censeatur dispensatus ad Episcopatum, citatque pro hac parte Sayrum, Couarr. & alios qui hoc expressè non tuerentur. Tenet tamen, & à fortiori, Palao *de Censur. disp. 6. punct. 9. n. 6. sine,* vbi docet, quod sub dispensatione ad dignitates minimè comprehendatur dignitas maior Ecclesiæ Cathedralis, & principalis Ecclesiæ Collegiatae. Et ratio est, quia huiusmodi dignitates debent propter earum qualificationem necesseriò exprimi.

QVÆSTIO XLVI.

An illegitimus dispensatus ad beneficium simpliciter obtinendum, intelligatur de vnico simplici, & non curato.

Respondeo vt certum: De vnico simplici, & non curato intelligi. Quia sic clarè deducitur ex *c. 1. de filiis Presbyter. in 6. §. ille verò,* vbi expressè habetur, illegitimum cum quo dispensatur ad beneficium, non posse nisi vnicum obtinere. Sic tenent ibi communiter Canonistæ, ex quibus aliquos refert, & sequitur Sanchez *lib. 8. de Matrim. disp. 31. n. 6. & 8.* Bonac. & Palao *loc. cit.* Barbosa *de Offic. Episcopi. alleg. 45. n. 6.* & alij.

QVÆSTIO XLVII.

An prafatus illegitimus dispensatus absolute ad beneficium, possit vi huius dispensationis post primum aliud successiuè obtinere, illo primo relicto.

Affirmatiuam sententiam esse satis probabilem, his verbis affirmat Sanchez *lib. 8. de Matrim. disp. 31.* (non 51. vt offendes apud Palaum) *num. 11.* Tertio, quia quando absolute dispensatur cum illegitimo ad beneficium, est satis probabile, eam dispensationem non arctari ad primum beneficium, sed eo dimisso extendi successiuè ad aliud. Quod tuerentur Ioan. Andr. *cap. 1. de filiis Presbyter. in 6. & cap. Non potest, n. 5. in 6.* Angel. verb. *Beneficium, num. 24.* & ibi Armilla *num. 29.* Syluest. verb. *Benef. 3. quest. 11. num. 14.* Tabiena verb. *Beneficium 2. q. 17. num. 19.* & reddit Ioan. Andr. rationem, quia dispensatio illa reddens illegitimum capacem, non respicit beneficium, sed personam. Hucusque Sanchez. Et satis probabiliter. Cuius sententiam, aliis citatis, tenet Philibert. *tract. 1. de Ord. part. 9. c. 4. num. 13.*

Sed probabilius Respondeo: Non poss. absolute. Quia, vt sæpè diximus, dispensatio est stricti iuris, & idèò strictè est intelligenda, ideoque non includit nisi primum actum subsequenter, atque eo completo extinguitur. Sic tenent expressè Couarr. *in 4. decret. 2. p. cap. 8. §. 8. num. 5. vers. Sextò infertur* (inquiens) legitimatum à Romano Pontifice posse primo beneficio dimisso secundum obtinere, neque indigere alia licentia. Si verò cum eo dispensauerit

Rom. Pontifex, vt non obstante natalium defectu, posset beneficium Ecclesiasticum assequi, poterit primum beneficium obtinere; non tamen secundum, prius dimisso. Lopus, & Dominic. in cap. 1. §. fin. col. 2. de filiis Presbyter. in 6. Hucusque Couarruias. Sic etiam Sayr. lib. 6. c. 11. Palao de Censur. disp. 6. punct. 9. n. 6. citans pro hac parte Sanch. n. 11. Tenent etiam hanc nostram sententiam Angel. Syluest. Armilla citati à Sanchez pro contraria. Nam omnes hi Doctores, iisdemmet ferè verbis sic prædicto casui cum distinctione respondent: aut enim dispensatio cum illegitimo fuit facta super certo beneficio, & tunc non potest post primum habere aliud vi talis dispensationis, casu quo culpa sua illud non haberet; aut non fuit in culpa, aut dispensatio fuit super incerto beneficio, & sic poterit post primum aliud habere. Sic illi, & benè, sed pro nobis potius quàm pro contrariis, vt consideranti patet. Sic tandem tenent Henriquez lib. 14. c. 8. n. 10. & ipso citato, Auila 7. p. disp. 3. dub. 6. vers. Præterea.

QVÆSTIO XLVIII.

An illegitimus dispensatus, vt possit habere curata beneficia, possit per hoc habere Canoniatum.

Respondeo vt certum: Quod non. Tum quia ista proponuntur vt diuersa, in cap. fin. de filiis Presbyter. ergo vno concessio, non venit aliud. Tum etiam, quia Canoniatum est dignitas, vel quasi dignitas, quæ non venit nomine beneficii curati: ergo. Sic Gem. quem citat, & sequitur Angel. verb. beneficium, n. 15. Et omnino ex illo non citato, Syluest. beneficium 3. n. 15. q. 12. & Armilla verb. Beneficium, n. 30. Sic etiam Philibert. Palao, Sayr. loc. cit. Barbosa de Offic. Episcop. alleg. 45. num. 8. & 9. & communis. Ex quibus dictis clarè etiam colligitur, quod illegitimus dispensatus ad beneficium simplex, non idèd censetur dispensatus ad beneficium curatum, vt ait specialiter Bonac. q. 2. de Irregular. punct. 3. n. 14. in fine, aliis multis allegatis.

QVÆSTIO XLIX.

An Pontifex solus possit dispensare cum illegitimo, cuius vitium est cognitum ad maiores Ordines, Dignitates, Prælaturas, & beneficia duplicia.

Respondeo vt certum: Quod ipse solus possit. Quia eius solius est infirmare Canones, cum est necesse, cuius est firmare: at sic est, quod iure canonico est firmatum, ne Sacerdotum filij, & alij non legitime nati, ad dignitates, & personatus, & alia beneficia curam animarum habentia, sine dispensatione Sedis Apostolica promoueantur, imò & promoti ab eis amoueantur, cap. Nimis in tua, de filiis Presbyter. ergo solius Papæ est in dictis absolute dispensare, non Episcopi, aut aliorum inferiorum Prælatorum. Sic omnes. Legantur Bauny tract. 12. de Censur. quest. 15. Palao disp. 6. punct. 9. num. 7. Bonac. de Irregularitate, quest. 2. punct. 3. num. 15. Philibert. tract. 1. de Ordine, part. 10. cap. 1. num. 13. Pellizzar. tom. 2. tract. 7. cap. 5. sect. 2. quest. 20. num. 70.

QVÆSTIO LI.

An Episcopus possit dispensare cum quocunque illegitimo ad Ordines minores, & beneficium simplex.

Respondeo vt certum: Posse, quia sic habet expressè Canon primus, & secundus de filiis Presbyter. in 6. Quem sequuntur omnes Doctores, præcipue nuper citati. Necnon Rebuff. part. 2. praxis, tit. super defectu dispensat. §. videamus. Nauarr. consil. 31. de temporib. ordin. in 1. edit. in 2. vbi infra. Vgolius de Offic. Episcop. cap. ultim. §. 4. n. 2. & de Censur. cap. 44. §. 2. n. 2. Sayr. lib. 6. de Censur. cap. 11. à n. 10. Garcia de Benef. part. 2. c. 2. n. 27. Barbosa de Offic. Episcopi allegat. 45. per totam. Lessius de Iustit. & iure lib. 2. c. 34. dub. 18. n. 86. & alij.

QVÆSTIO LI.

An etiam Capitulum, Sede vacante, possit dispensare cum præfato illegitimo ad ordines minores, & beneficium simplex.

Negatiuam sententiam amplecti videri Gloss. in Clem. 1. §. 1. verb. Capituli, de heret. ait Nauarr. vbi infra. Huic Glossæ fauent Ioan. And. Dominic. & Francus in cap. 1. de filiis Presbyt. in 6. quatenus dicunt, hanc Papali decisione indigere propter varias opiniones, quæ versantur super potestate Capituli, Sede vacante, ad dispensandum. Nihilominus tamen.

Probabilius, & verius Respondeo: Posse. Quia verius, & probabilius est, quod Capitulum succedat Episcopo regulariter in omnibus, quæ sunt iurisdictionis ordinariæ, præterquam in casibus expressè exceptis: at sic est, quod constat, dispensationem illegitimatorum pertinere ad iurisdictionem ordinariam Episcopi, & quod in nulla parte iuris ille casus excipitur ab hac regula: ergo standum est ei. Sic Nauarr. lib. 1. consil. conf. mihi 7. de filiis Presbyt. sequitur Panormitanus in cap. Cum olim, de Maiorit. & Obed. Franciscus Panninus in tract. de Offic. Cap. Sede vacante. c. 7. p. 1. & 2. p. c. 1. n. 5. Federicusque Senens. cons. 46. & melius cons. 30. Bauny tract. 11. cit. q. 17. assert. 1. Auila p. 7. disp. 3. dub. 6. conclus. 1. vers. Secundò notandum. Suar. disp. 50. sect. 5. num. 6. Diana p. 4. ar. 2. Resol. 64. & Palao disp. 6. punct. 9. n. 11.

QVÆSTIO LII.

An Episcopus possit dispensare cum illegitimo ad beneficium simplex, etiam casu, quo huic sit annexum curatum.

Negant Sayr. lib. 6. c. 11. n. 11. ibi. Item si beneficium simplex sit tale, quod habeat Ecclesiam curatam annexam, Episcopus ad illud legitime, seu dispensare non potest. Glossa in c. 1. in verb. tale, & ibi Gemin. de filiis Presbyt. lib. 6. Panormit. in cap. Nimis, num. 2. de filiis Presbyter. & Tabienà verb. Beneficium 2. §. 14. in fine.

Sed probabilius Respondeo: Posse. Quia accessorium sequitur naturam principalis, cui adhæret: ergo qui potens est dispensare cum illegitimo ad principale, consequenter est potens ad accessorium. Gonzal. regul. 8. Cancell. glossa 5. §. 7. n. 18. Vazquez

de Benef. c. 3. §. 1. dub. 3. in fine, num. 7. Barbosa de Offic. Episcop. allegat. 45. num. 24. Palao hic disp. 6. punct. 9. num. 7.

QVÆSTIO LIII.

An item cum suo familiari triennali illegitimo possit Episcopus dispensare ad minores Ordines, & beneficium.

Affirmandum videtur. Quia in Concil. Trident. sess. 22. in c. 9. de Reformat. cautum est, quemlibet Episcopum posse Ordinare familiarem suum triennem: ergo consequenter poterit dispensare cum eo, si est illegitimus ad minores Ordines, & beneficium simplex. Et confirmari potest ex dictis q. 50.

Sed absolute Respondeo dicendum, quod licet Episcopus recte possit Ordinare familiarem suum triennem, si aliàs sit habilis, ut diximus 2. p. tract. 6. de Ord. disp. 8. q. 2. 1. & seq. non tamen eo ipso possit eum facere habilem ad minores Ordines, nec ad beneficium adhuc simplex, legitimando eum super defectu natalium, si aliàs non est ei subditus. Primo, quia sublato vno de duobus impedimentis distinctis, non censetur alterum sublatum, l. si domus, ff. de seruit. urban. pred. & cap. Ex tuarum, de auctor. & usu pal. & duo impediunt, cur illegitimus non possit ordinari ab alieno Episcopo, puta defectus natalium, & quia non est subditus: ergo quamuis familiaritas triennis auferat impedimentum subiectionis, non tamen defectum natalium. Secundo, quia concilium loc. cit. non facit familiarem triennem subditum Episcopi, cui seruit, nisi quoad collationem Ordinum; nam nullam aliam iurisdictionem dat ei super illum, ut ex tenore ipsius textus constat: ergo. Sic optimè meus Nauar. conf. 13. aliàs 27. de tempor. Ordin. quem citat, & sequitur Auila p. 7. disp. 3. dub. 6. concl. 2. Garcia 2. p. de benef. c. 5. n. 86. Cenedo pract. Canon. qq. 9. 38. num. 31. Riccius Resol. 266. in fine. Barbosa de Offic. Episcop. alleg. 5. n. 14. Palao tom. 4. tract. 27. de Ordine, disp. unica, punct. 15. num. 6. & tom. 6. de Censur. disp. 6. punct. 9. num. 7.

QVÆSTIO LIV.

An Episcopus possit dispensare cum illegitimo ad Canoniatum Ecclesie Cathedralis.

Affirmant absolute quidam Doctores, eo quod existiment, Canoniatum neque esse dignitatem, neque personatum, sed beneficium simplex residentiam requirens, ut tradunt Glossa in c. 1. de filiis Presbyt. in 6. verb. beneficium, & ibi Archid. & Gemin. Nauar. conf. 43. de Præbend. n. 1. per textum in cap. Statutum, de rescript. in 6. & alij: ergo, &c. Sic tenet Nauar. conf. 3. de etat. & qualis. Ordin. ad 5. & apud ipsum Innocent. & communis. Quos citat, imò & videtur sequi Auila p. 7. disp. 3. dub. 6. concl. 2. vers. Tertio notandum. Tenetque ex parte Azor. ubi infra, & absolute Villalob. tract. 13. de Matrimon. diff. 60. num. 5.

Sed longè probabilius Respondeo dicendum, quod spectato iure nouo, minimè possit iam Episcopus dispensare cum illegitimo ad Canoniatum Ecclesie Cathedralis, eo quod ex dispositione Conc. Trident. sess. 24. c. 12. de Reformat. dictus Canoniatum requirit Ordinem sacrum: at sic est quod Episcopus non potest dispensare cum illegitimo ad Ordines sacros, præ q. 49. est habitum: ergo nec poterit conse-

quenter dispensare cum illo ad beneficium, cui Ordines sacri annectuntur; siquidem absque illorum susceptione nequit talis Canoniatum, aut beneficium retineri.

Si dicas cum Azorio 2. p. instit. moral. lib. 6. c. 3. q. 15. Canoniatum non requirere Ordinem sacrum actualiter cum recipitur, sed solum ut intra annum accipiatur, & sic stare possit, quod Episcopus ad prædictum Canoniatum cum illegitimis dispense, quin dispensationem concedat ad sacros Ordines suscipiendos, & consequenter quod ipse illegitimus suscipere possit ex dispensatione Episcopi Canoniatum, & postmodum adire Pontificem, ut ad Ordines sacros dispensationem concedat, aliàs Canoniatum renuntiabit. Respondetur cum Palao, id non ob stare, quia satis est, quod Ordo sacer ex obligatione suscipiendus annectatur Canoniatui, ut non possit Episcopus dispensare in Canoniatum cum illegitimo, cum non possit in Ordine sacro: nam eo ipso quod Ordo sacer Canoniatui annectatur, debet Canoniatum suscipiens habilis esse ad eum Ordinem suscipiendum, quod absque dispensatione Pontificis præstari non potest. Sic ipse disp. 6. de Censur. punct. 9. n. 8. Et penes ipsum hanc nostram sententiam tuentur Henric. lib. 14. c. 8. n. 10. in fine, Sayt. lib. 6. c. 11. n. 13. Auila loc. cit. (Sed hic auctor non est pro nobis.) Garcia p. 7. de Benef. c. 2. n. 65. & 68. Barbosa de Offic. Episcop. alleg. 45. n. 24. & 32. Bonac. disp. 7. q. 2. punct. 3. circa finem, & Lessius lib. 2. de Inst. c. 4. dub. 18. n. 86. Quibus addi possunt Philibert. de Ordine tr. 1. p. 10. c. 1. n. 13. Vgolin. de Offic. Episcop. c. ultim. §. 4. n. 2. & alij, ad dentes, quod concessa semel Pontificia dispensatione ad sacros Ordines, optimè poterit illegitimus ex Episcopi dispensatione ad Canoniatum, seu portionem Ecclesie Cathedralis, & ad quodlibet aliud beneficium simplex ordinem requirens promoueri, quia cessat obstaculum. Legantur Garc. Palao, ac Lessius loc. cit. Cornejo in 3. p. de Irregul. disp. 15. dub. 2. q. 1.

QVÆSTIO LV.

An saltem possit Episcopus dispensare cum illegitimo ad dimidiam portionem Ecclesie Cathedralis, & ad Canoniatum Ecclesie collegiata.

Respondeo ut certum: Possit. Quia Episcopis concessa est hæc potestas in c. 1. de filiis Presbyter. & bene, cum hæc beneficia non habeant Ordinem sacrum annexum. Sic Garcia 7. p. de Benef. c. 1. n. 68. Gonzal. ad reg. Cancel. glossa 5. n. 98. Henric. lib. 14. c. 8. n. 10. litt. X. Auila p. 7. disp. 3. dub. 6. conclus. 2. vers. Tertio notandum. Palao loc. cit. n. 8.

QVÆSTIO LVI.

An si hac irregularitas ex occulto delicto parentum proueniat, sit ab Episcopo dispensabilis quoad maiores Ordines, beneficium Curatum, &c.

Affirmant plures Doctores. Quia Concil. Trident. sess. 24. de Reformat. cap. 6. concedit Episcopis facultatem dispensandi in quacunque irregularitate ex delicto occulto proueniente: ergo si hæc proueniat ex delicto occulto parentum, dispensabilis erit ab Episcopo. Confirmatur, quia ideo Concilium concessit Episcopis facultatem dispensandi in irregularitatibus ex delicto occulto prouenientibus, ne animæ illaqueatæ inuenirentur, si obligarentur Sedi Apostolicæ

Apostolicæ crimina, ad dispensationem obtinendam detegere: at hæc ratio verè currit in præsentî casu: ergo. Ita tenent Auila *part. 7. disp. 3. dub. 7.* citans pro se Henriquez *lib. 14. cap. 8. num. 10. post litteram L.* & alios viros doctos. Cuius sententiam tenuit Diana *1. part. tract. 15. misc. Resol. 21.* & post illum Barbosa ab ipsomet Diana pro hac parte citatus, *part. 4. tract. 2. Resol. 64. Præpositus in 3. part. q. 5. de Irregulari. dub. 16. n. 131. Peyrinus tom. 2. de relig. Prælat. quæst. 1. cap. 5. §. 9. n. 156.* & alij. Quorum sententiam dicunt probabilem, Egidius Cornejo, Layman, Bauny, & alij vbi infra.

Sed probabilius longè Respondeo: Non esse dispensabilem ab Episcopo. Ratio est, quia Concilium solum tribuit Episcopis facultatem dispensandi super irregularitates contractas ex delicto: sed irregularitas ex defectu natalium non est ex delicto: ergo. Sic communis. Philibert. *tract. 1. de Ordine, part. 10. cap. 1. num. 14. & 15.* per hæc verba: Vbi tribuit Episcopis Tridentinum facultatem dispensandi in quacunque irregularitate ex delicto occulto, certè non loquitur de impedimento natalium, quod non est delictum illegitimi, sed defectus: delictum verò parentum non est delictum infantis illegitimi: Concilium autem apertè loquitur de irregularitate orta ex delicto proprio, non ex alieno. Quare interrogo aduersarios; Quis, quæso, est in hoc impedimento dispensandus: parentes, vel infantes. Non parentes, qui nullam contrahunt irregularitatem, vt omnes fatentur, & dixi *sup. num. 2.* Si infans est ille, qui dispensatur, quomodo iste dicitur dispensatus in irregularitate ex delicto, quod non ipse, sed alius committit. Sic, & bene, Philibertus, & penes ipsam Nauar. in *Manual. cap. 27. n. 194.* Vgolin. *tract. de Irregulari. c. 44. §. 2. n. 2. & 4. Sayrus lib. 6. & cap. 11. n. 10.* Suarez de *Censur. disp. 50. sect. 5. num. 5.* Filiuc. *tom. 1. tract. 19. cap. 6. n. 152.* Bonacina *quæst. 2. de Irregulari. punct. 2. in fine,* & Toletus. His addi possunt Egidius de *Sacram. disp. 18. dub. 14. num. 111.* (non 117. vt offendes apud Dianam) Layman. *lib. 2. tract. 5. part. 5. cap. 5. num. 2.* (non *tract. 10. part. 1.* vt citat Diana) Piascius in *praxi Episcop. part. 1. c. 1. num. 56. & 60.* Reginald. *lib. 30. tract. 2. cap. 7. num. 73.* Cornejo in *3. p. tract. de Irregulari. disp. 5. dub. 2. q. 1.* Hurtad. *de Irregulari. diff. 30. n. 65.* Bauny *tract. 1. de Censur. q. 15. Assert. 3. vers. Quid si defectus.* Castro Palao de *Censur. disp. 6. punct. 9. num. 10.* Diana tandem, mutans sententiam, *part. 4. tract. 2. Resol. 64.*

QVÆSTIO LVII.

An possit Episcopus dispensare cum illegitimo Ordinato in sacris, mala fide, vt in susceptis Ordinibus ministret.

Afirmat, quamvis timidè, Layman. *lib. 1. tract. 5. part. 5. cap. 5. num. 2.* sub iis verbis: Si tamen bona fide aliquis Ordinatus fuerat, cognitio deinde natalium defectu, haud dubiè Episcopus dispensare potest, vt in susceptis ministret, sicuti notavit Henriquez *lib. 14. cap. 8. num. 16.* (lege 10.) *lit. H.* Auila *part. 7. disp. 3. dub. 6. notab. 6.* Imo fortassè, etiam si mala fide Ordines accepit, occultum natalium defectum subtrahendo, sicuti colligi videtur ex *cap. Nisi cum pridem, §. Persona. de renunc.* (ibi) *Licet irregularitatem non potuerit subtrahere: si tamen & culpa latet, & causa, cum eo qui laudabiliter suum impleuit officium (iniuncta sibi penitentia salutari) potest non minus utiliter, quam misericorditer dispensari.* Huc vsque Layman. Cuius sententiam non videri improbabilem, ait Palao de *Censur. disp. 6. punct. 9.*

R. P. Leand. de Irregulari.

num. 10. in fine, & videtur sequi Diana *p. 4. tract. 2. resol. 64. in fine.*

Sed, vt mihi ferè certum, Respondeo: Non posse. Quia id clarè constat ex *cap. 1. de filiis Presbyt. in 6.* vt statim dicemus, adhuc loquendo de illegitimo, qui Ordines sacros bona fide suscepit. Et docent communiter Doctores.

QVÆSTIO LVIII.

An saltem, possit Episcopus dispensare cum illegitimo promotò bona fide ad Ordinem sacrum, v. g. ad Subdiaconatum, vt in eo administret, & ad superiores Ordines ascendat.

Afirmat vtrumque Nau. *conf. 4. de filiis Presbyt. n. 2. quæst. 2. & 3.* & sic illum citat Henriquez *lib. 14. cap. 8. n. 10. lit. H.* pro hac parte.

Alij verò, media via incedentes dicunt, Possè quidem Episcopum dispensare cum præfato, vt in suscepto Ordine ministret, non verò, vt ad superiores ascendat. Ita Henriquez *loc. cit. vbi in corpore,* & in Glossa hæc consequenter dicit: Si bona fide iam initiatus Sacerdotio, persuadet sibi se illegitimum, dispensare possit Episcopus ad vsum Ordinis. Fateatur Nauar. *consil. 3. tit. 14. de atate. lib. 1. Gratian. ad cap. Non initiati 9. quæst. 1. §. his auctoritatibus,* per *cap. Lugdunensis, eod. tit. sup.* Item quia Sotus *dist. 22. q. 31. Siluest. verb. suspensus,* & quidam Recent. hanc potius vocant suspensionem ab exercitio Ordinis habiti, quam irregularitatem. Et quidam id Trident. *sess. 14. de refor. cap. 6. ex delicto* extendunt ex delicto alieno (sic enim illegitimus punitur ob delictum patris, *sup.*) & quia Trident. concedit Episcopis omnem calum occultum, vt dictum est *lib. 2. de Matr. cap. 3. §. 2.* Sic Episcopus dispensat in quadam irregularitate ob infamiam prouenientem ex delicto parentum. At nimis extendit Nauar. *d. conf.* quod Episcopus dispensat cum isto illegitimo vt promoveatur ad vteriores Ordines. Hæc Henriquez. Cuius sententiam sequuntur, præcipuè quoad primam partem, Auila *part. 7. disp. 3. dub. 6. vers. Sexto notandum,* & à fortiori Layman, Palao, & Diana *locis supra quæst. 57. citatis.* Quorum fundamentum esse potest, quod propter bonam fidem acquisitam fuit ius per Ordinationem ad vsum eius: ergo rationi consentaneum est, vt Episcopus possit tale impedimentum tollere.

Sed probabilius Respondeo: In prædicto casu nec posse Episcopum dispensare cum illegitimo, quoad vsum sacri Ordinis, v. g. Subdiaconatus suscepti, nec quoad ascensum ad Superiores Ordines, nempe Diaconatum, & Sacerdotium. Secunda pars huius responsionis. (ait doctiss. Suarez) est certa. Nec videtur credibile, Nauarum in contrariò sensu fuisse loquutum, quando dictum *cap. 1. de filiis Presbyt. in 6.* generaliter negat Episcopo hanc potestatem, & exceptio in illo casu nullo alio iure fundata est, nec vlla probabili ratione. Cur enim propter vnum Ordinem malè susceptum habebit Episcopus nouam potestatem dispensandi, vt alius etiam suscipiatur, Quæ ratio æquè probat primam partem de vso Ordinis suscepti, verbi gratia Subdiaconatus. Quia illud impedimentum (prosequitur Suarez) manens in huiusmodi sic ordinato, non est ex censura, vel suspensione denudè contracta, sed ex vi prioris irregularitatis, quæ semper manet: illam autem non potest auferre Episcopus, nec error commissus nouam ei potestatem contulit. Hæc Suarez *disputat. 50. sect. 5. num. 4.* Qui ad fundamentum contrariorum bene respondet, solum conuincere,

E esse

esse congruam rationem, vt Papa concedat hanc potestatem, si velit, hætenus tamen eam non concessisse. Sic sentiunt etiam ex Suariorum Filiuc. *traçt.* 19. c. 5. q. 8. n. 152. & Cornejo *traçt. de Irregular. disp.* 15. dub. 2. q. 1. *vers.* Sed quid si illegitimus. Nec Nauarrum sensisse contrarium, aduertit eius Additionator in fine illius consilij citati, dicens dispensationem Episcopi, de qua ibi loquitur Nauarrus, non respicere impedimentum proueniens ex defectu natalium, sed illud quod prouenit ex eo quod sine dispensatione Papæ assumptis sacros Ordines ab alieno.

QVÆSTIO LIX.

An Episcopus electus, & confirmatus, non tamen consecratus, possit dispensare cum illegitimo ad Ordines minores, & beneficium.

Respondeo: Posse. Quia ad vsum huius potestatis non Ordo, sed iurisdicção requiritur: at sic est, quod Episcopus electus, & confirmatus, licet consecratus non sit, potest exercere iurisdicçãoem Episcopalem, *cap. Transmissam, de electione*: ergo. Sic Suarez *loc. cit.* n. 6. Palao *disp.* 6. *punct.* 9. n. 11. Barbosa *de offic. Episcop. alleg.* 45. n. 25. Qui idem dicunt de Capitulo Sede vacante, & de alijs Prælatibus habentibus iurisdicçãoem quasi Episcopalem.

QVÆSTIO LX.

An Episcopus possit dispensare cum proprio filio illegitimo ad minores Ordines, & simplex beneficium.

Negat Maiolus *lib. 1. de Irregular. c. 12. n. 13.* ibi: Pater Episcopus, qui illegitimos dispensare iure potest, vel ex propria, vel ex delegata auctoritate, proprios filios legitimare, dispensareve non potest ad Ordines, aut beneficia. Ita ille.

Sed vt ferè certum, Respondeo: Posse Quia c. 1. *de filiis Presby. in 6.* absolute, & sine restrictione hanc dispensandi cum illegitimo facultatem concedit Episcopis: ergo licet non deceat, vt Episcopus per se cum proprio filio illegitimo id faciat, si tamen faciat, tenebit. Sic Suarez *disp.* 50. *sect.* 5. n. 6.

QVÆSTIO LXI.

An in impetranda legitimatione spurij, necessarium sit mentionem facere qualitatis spurietatis, & adulterij utriusque parentis.

Negat in primis Aretinus *ad cap. Si Clerici, §. De Adulteris, num.* 42. *de iudicijs*, existimans validam, non subrepticam esse legitimationem spurij, etiam si solum declaretur, eum esse spurium, tacitis qualitatibus, & circumstantiis coitus ex quo procreatus est. Sed hæc sententia communiter ab omnibus improbat, & præcipue à Felino *in cap. Postulasti, num.* 2. *de Rescript.* & à Thoma Sanchez cum alijs *lib. 8. de matrim. disp.* 24. n. 3.

Negant deinde alij, dicentes non teneri quem in legitimationis dictæ impetratione, utriusque parentis adulterium narrare; sed satis esse narrare, se ex coniugato, & soluta natum esse, quia sic explicat se ex adulterio esse habitum. Ita sensere Angel. *cons.* 204. n. 1. & Præposit. *ad cap. Per venerabilem, §. Quod ansem, n.* 24. *Qui filij sine legitimi.*

Sed omnino oppositum, Respondeo dicendum,

nempe, necessarium esse in impetratione legitimationis spurij, declarare utriusque parentis adulterium, aliàs talem legitimationem irritam esse, & inuvalidam. Sic tenent communiter Doctores, Præcipue Angel. *in Summ. verb. Legitimatione, n.* 5. ex Ioan. Andr. & Panor. mit. Quia, inquit, omne tacitum per id quod Papa, vel Princeps, non ita de facili concessisset, si illud sciuisset, facit rescriptum subrepticum, & vitiat, Siluest. *legitimus, q.* 3. *dist.* 2. Couar. 4. *decret.* 2. p. c. 8. §. 9. *num.* 2. & 3. cum alijs pluribus, quos citat, & sequitur Sanch. *loco cit.* n. 5.

QVÆSTIO LXII.

An in petitione legitimationis declaranda sit qualitas filij; nempe an sit naturalis, vel spurius, vel incestuosus, aut sacrilegus.

Respondeo Affirmatiue. Quia sic colligunt ex *cap. Postulasti, de Rescript.* & alijs iuribus, Abb. Corn. Iason, Decius, & alij, quos citat, & sequitur Couar. §. 9. *cit.* à n. 1. Vbi hanc materiam latè, & doctè prosequitur. Sic etiam Pellizzari. *tom.* 2. *Manual. Regular. tract.* 9. c. 3. *sect.* 4. q. 16. n. 132. ita dicens: Monéo hinc solum ex Miranda *tom.* 2. q. 2. *art.* 13. ad dispensandum cum illegitimo requiri, quod illegitimus exponat qualitatem illegitimitatis, sit-ne spurius, an naturalis, an sacrilegus, an incestuosus, an adulterinus, &c. hæc enim qualitates cum aliquibus circumstantiis, maxime duplicatis, possunt detertere, aut mouere ad dispensandum, sicut etiam notat Portel *de dub. Regul. verb. Illegitimus, n.* 11. Hæc Pellizzarius.

QVÆSTIO LXIII.

An per Professionem in Religione approbatam tollatur, saltem quoad Ordines, etiam sacros, irregularitas in illegitimo quocumque.

Negat Anton. de Rosellis *tract. de legitim. lib.* 3. existimans, tolli solum in filiis naturalibus, non in spurijis.

Sed, vt certum Respondeo: in omnibus tolli. Quia sic absolute & indistinctè statuitur *in cap. 1. de filiis Presby. iis verbis: Vt filij Presbyterorum, & ceteri ex fornicatione nati, ad sacros Ordines non promoueantur: Nisi aut Monachi fiant, vel in Congregatione caonice regulariter viuentes: Prælationes vero nullatenus habeant.* Sic textus. Qui quidem adhuc suam vim retinet. Nam licet Sixtus V. ita fecerit illegitimos inhabiles ad Religionem, vt consequenter irritum reddiderit hoc ins ad hunc effectum, tamen Gregor. XIII. Constitutionem illam ad terminos iuris communis postea reduxit, anno 1588. Sic omnes. Legantur Suarez *disp.* 50. *sect.* 5. à n. 12. Filiuc. *traçt.* 19. c. 5. *quest.* 9. Henriquez *lib.* 14. c. 8. n. 10. Nauarr. *cap. Non dicatis, n.* 22. & *tit. de Regul. lib.* 3. *consil.* & *tit. de filiis Presby. lib.* 1. & *in Summ. cap.* 27. n. 207. Palao *de Censur. disp.* 6. *punct.* 9. n. 12. Miranda *in Manual. Prælat. tom.* 2. q. 2. per totam. Sanch. *lib.* 5. *Summ. c.* 5. à n. 9. & *lib.* 7. *de Matrim. disp.* 86. n. 4. Gibalin. c. 6. q. 3. à n. 2. Pellizzari. *tom.* 2. *traçt.* 7. c. 5. *sect.* 1. q. 21. n. 34. Peyrinis *in Constitut.* 2. *Iulij I l.* 4. 19. n. 89.

QVÆSTIO LXIV.

An etiam stando in terminis iuris communis, per Professionem in Religione tollatur irregularitas illegitimitatis, etiam quantum ad effectum habendi Prælationes.

Affirmant nonnulli apud Mirandam *quest. 2. citat. artic. 1.* Quorum sententiam esse probabilem, satis innuit ipse, & Rodriguez *tom. 1. quest. Regul. in quest. 23. artic. 5.* Existimant namque per Professionem comparati, iure diuino, integram, ac perfectam legitimacionem, qua illegitimi quicumque redduntur omnino idonei ad omnes Prælationes, & dignitates Ecclesiasticas, etiam Episcopatus, ac si legitimo matrimonio nati essent. Probant. Quia diffidius est tolli vinculum matrimonij rati, ut patet quod iuris diuini naturalis est, quam huius irregularitatis, quæ est iuris humani, vinculum: ac sic est, quod per Professionem Religionis tollitur iure diuino vinculum matrimonij rati: ergo per eandem professionem, eodem iure tollitur irregularitas ex illegitimitate confurgens, etiam quoad Prælationes, & dignitates obtinendas.

Sed tanquam certissimum, Respondeo: Nullo modo, stando in terminis iuris, tolli per professionem irregularitatem illegitimitatis, quantum ad effectum habendi Prælationes, & dignitates. Quia sic habetur expressè (ut nuper *quest. 63. vidimus in cap. 1. de filiis Presbyter. ibi: Prælationes verò nullatenus habeant.* Et in *cap. finali, eodem tit. & alibi: ergo illegitimi, secundum ius commune, nequeunt Prælationes habere, absque Sedis Apostolicæ dispensatione, etiam si Monachi per professionem efficiantur.*

Nec argumentum contra factum quid conuincit: nam respondetur *primò*, quod satis probabile est, quod matrimonium ratum, solo iure humano per professionem dissoluatur, ut diximus *2. part. tract. 9. disp. 5. quest. 11. Secundò*, quod licet probabilius sit, ut ibidem diximus, id esse ex iure diuino positum, nempe ex privilegio Christi Domini, ut volunt contrarij, tamen probandum illis restat, idem privilegium professioni fuisse concessum, quoad omne illegitimitatis vitium auferendum, quod non faciunt. Ideoque hanc nostram sententiam tenent Henriquez *lib. 14. cap. 8. num. 10.* & penes ipsum *litt. Z. Nauar. in Man. cap. 27. num. 201. §. 10.* Ricard. Palud. Corduba, Tabiena, Rebuff. Ledesma, & Felician. Sanchez etiam *lib. 5. Summ. cap. 5. num. 16.* citans pro hac parte Anton. Abbat. & Cardin. *ad cap. 1. de filiis Presbyter. Maiolum de Irregul. lib. 1. cap. 10. n. 3.* & Sayrum *tom. 1. lib. 6. cap. 2. n. 3.* sic deinde Miranda & Rodriguez *loc. cit. Suarez disp. 40. sect. 5. num. 15. Avila part. 7. disp. 3. dub. 6. vers. Sexto notandum, & alij penes ipsos. Legantur etiam Diana p. 4. tract. 2. Resol. 65. & p. 10. tract. 13. Resol. 39. & Pellizzarius, & Peyrinus loc. cit.*

QVÆSTIO LXV.

An ut illegitimus professus fiat Prælatus in Religione, sit necessaria dispensatio Pontificia.

Negat Archid. *ad cap. Quam sit, 18. quest. secunda, num. 3.* ubi docet, sufficere dispensationem Episcopi.

Sed ut certum, Respondeo dicendum, quod attento iure communi, & seclusis Religionum privilegijs, omnino sit necessaria dispensatio Pontificia.

R. P. Leand. de Irregularit.

Quia id clarè constat ex *cap. 1. de filiis Presbyter. ibi: Prælationes nullatenus habeant.* Nam dictio *Nullatenus*, negat Episcopo facultatem dispensandi, ut ex Glossa in *Clement. 2. verb. Nullo modo, de arate, & qualis.* Imola, & Cardin. & alij probat Sanchez *loc. cit. num. 17.* Deinde id etiam constat ex *cap. simili, eodem tit. ubi statuitur, nullum illegitimum posse ad dignitates, & beneficia parochialia promoveri absque Pontificis dispensatione: ac Prælaturum esse in Religione, est dignitas: ergo. Vnde hanc sententiam tenent Suarez *loc. cit. num. 15.* Sanchez *lib. 5. Summ. cap. 5. num. 17.* & penes ipsum Richard. Palud. D. Anton. Rebuff. Nauar. Maiolus, Vivald. Grassius, & alij.*

QVÆSTIO LXVI.

An non solum Professio, sed etiam ingressus Religionis, aut Novitiatus, aboleant ex natalium defectu irregularitatem, quoad Ordines sacros suscipiendos.

Affirmat Rodriguez *tom. 1. qq. Regul. quest. 13. art. 4.* ubi ait, id sensisse viros doctissimos. Quia iura id concedentia, non loquuntur de professione, ut constat ex *cap. 1. cit. de filiis Presbyter. ibi: Illegitimè nati ad Ordines non promoueantur, nisi aut Monachi fiant, aut in Congregatione canonica regulariter viuentes.* Sed sic est, quod novicius verè appellatur Monachus, aut religiosus, cum verè participet aliquo modo religionis statum: ergo. Tenent etiam hanc sententiam Ioan. de Bobadilla in *Enchirid. MS. apud Mirand. tom. 1. quest. 25. art. 10.* & Hieron. Rodrig. in *Comp. qq. Regul. Resol. 76. n. 7.*

Sed ut ferè certum, Respondeo: Solam solennem professionem abolere hanc irregularitatem. Quia dictus textus *cap. 1.* petit ad hunc effectum (ut vidimus) illegitimos fieri Monachos, aut Canonicos Regulares: ac Novicius, non est verè Monachus, aut Religiosus cum effectu, donec professionem contrahat: ergo dumtaxat per professionem abolebitur hæc irregularitas. Vnde ad argumentum in contrarium dicendum est, quod quanquam vulgari modo Novicius etiam soleat Religiosus appellari, quia iam est in via, & participat aliqua privilegia Religionis; non est tamen verisimile, Pontificem velle comprehendere illos sub illis verbis, *Monachi fiant*; cum altera sit horum verborum significatio magis propria. Sic Suarez *disp. 50. sect. 5. num. 12.* & penes illum Sotus *disp. 25. q. 1. art. 3. Maiol. lib. 2. de Irregul. c. 10.* Ricard. Palud. D. Anton. & Greg. Lopez. Quibus addi possunt Sayrus *lib. 1. c. 11. n. 3. Nauar. c. 27. n. 201.* Vivald. *hic n. 125.* Henric. *lib. 14. cap. 8. n. 10.* Azor. *lib. 12. c. 5. q. 12.* Valentia *tom. 4. disp. 7. q. 19. punct. 3.* Sanchez *lib. 5. Summ. c. 5. n. 12.* Filiuc. *tract. 19. cap. 5. q. 9. n. 153.* Villalob. *tom. 1. Summ. tract. 13. disp. 60. n. 6.* Castro Palao *tract. 16. disp. 2. punct. 8. n. 10.* Miranda *loc. cit. Gibralinus cap. 6. q. 3. confect. 1. & Barbosa apud illum.*

QVÆSTIO LXVII.

An etiam ius commune interdicit illegitimis Monialibus professis Prælationes, ita ut nequeant esse Abbatissæ, seu Priorissæ, &c.

Negant nonnulli DD. *Primò.* Quia textus *cap. 1. & finali, de filiis Presbyter.* interdicentes illegitimis Prælationes, & dignitates, solummodò loquuntur de viris, & masculis: ergo dicti textus cum sint odiosi, non sunt ad foeminas extendendi.

E 2

Secundò

Secundo. Quia esse Abbatissas, aut Priorissas, non est habere praelationem, aut dignitatem Ecclesiasticam, cum foeminae nequeant esse proprie praelatae, sed quasi ex commissione eo munere funguntur ob periculum habitationis Praelati cum Monialibus, ut ait D. Thom. 4. dist. 25. q. 2. art. 1. *quast. 1. ad 2.* ergo in iure huiusmodi, non interdicitur impropria Praelatio foeminae.

Tertio. Quia Sixtus V. qui eiusmodi illegitimos maxime exosos habuit, in sua Constitutione edita anno 1588. *duodecimo Kalend. Nouemb.* qua ipsos ad omnes dignitates, & honores, inhabiles fecit, cum de Religiosis viris expressè loquatur, de foeminis nullum verbum prorsus fecit; imo expressè dixit Constitutionem suam cum Monialibus illegitimis non debere intelligi, nec ad eas extendi: ex quo planè sequitur, quod neque praedicta iuris communis capita, quae de illegitimis loquuntur, in praefatis Monialibus locum habent. Possunt ergo, dictis textibus non obstantibus, Moniales illegitimae eligi, absque vlla dispensatione in Abbatissas, & Priorissas. Quapropter ita olim sensere Tabiena *verb. Virginum consecratio, num. penult. Palud. in 4. dist. 41. quest. 3. artic. 2. num. 14.* Rodriguez *tom. 1. quest. Regul. quest. 13. art. 21.* & Miranda *in Man. Praelator. tom. 1. tract. de Monial. quest. 6. art. 3.* vbi dicunt, ita sentite Ioan. Andr. Geminian. Felin. Anchar. & Cynum. His addi possunt Portel. *in dubiis Regul. verb. Abbatissa, num. 6.* Hieronymus Rodriguez *in Compend. 99. Regular. Resolut. 2. num. 22.* quos pro hac parte citat, nescio an sequatur, Diana *part. 3. tract. 2. Resolut. 101.* vbi addit Iulium Laurium *in variis elucubr. tit. 4. cap. 24. num. 38.* adnotantem, sacram Cardinal. Congregationem declarasse, quod foeminae ex illegitimo thoro natae, non comprehendantur sub Constitutione Sixti V. lata contra Regulares illegitimos, quominus ad officium, vel dignitatem Abbatissae, seu Priorissae eligi possint. Idemque notauit August. Barbosa *in Summ. Apostolic. decis. verb. Monialis, collect. 506. num. 18.* ex Ioan. Maria Nauarr. *verb. Monialis, num. 15. in vna Cordubensi de anno 1598.* & tenet nouissime Gibalinus *cap. 6. de Irregularit. quest. 3. consecr. 6. pag. 423.*

Sed longè multò probabilius Respondeo dicendum, quod attento iure communi, & seclusis Religionum priuilegiis, nullo modo possit illegitima Monialis eligi in Abbatissam, seu Priorissam, absque dispensatione Summi Pontificis.

Ratio est. Quia multò longè probabilius est, quod textus *in cap. 1. & finali, de filiis Presbyter.* vbi filij illegitimi professi excluduntur ab omni Praelatura, & dignitate, extendantur ad foeminas illegitimas professas. Tum, quia longè Probabilius est, quod nomine filij, veniant etiam filiae, seu foeminae, ut latè probat Barbosa, multis allegatis *tract. de Appell. verbor. iuris signif. verb. Filius, à n. 48.* ex illo principio generaliter recepto, nempe masculinum concipere foeminum, *leg. Qui duos 60. in fine, ff. de legat. 3. l. inter stuprum 101. ff. de verb. signif.* quod principium etiam tenet verum, loquendo de materia poenali, & odiosa, praecipuè quando militat eadem ratio, ut hic, videlicet timor imitationis incontinentiae paternae, qui quidem tam respectu masculi, quam foeminae est experientia aequalis: ergo.

Tum etiam. Quia in dictis textibus, omnes illegitimi professi excluduntur ab omni praelatura & dignitate; at sic est, quod est probabilius, quod officium Abbatissae, aut Priorissae, vera sit dignitas & Praelatio, ut multis citatis probat Sanchez *vbi infra*: ergo.

Tum denique tertio. Quia quando Pontifices volunt suas leges non extendi ad foeminas, id expressè notant, ut fecit Sixtus V. qui volens suum motum proprium latum contra illegitimos, non habere locum in Monialibus; id planè expressit in posteriori motu, quem in declarationem prioris edidit: ergo signum est, quod quaecunque Constitutio Pontificis, seu dispositio; etiam poenalis, & correctoria loquens de masculis, & viris, extendatur ad foeminas, si has expressè non excludat, ut non excludunt textus *in cap. 1. & finali de filiis Presbyt.* sup. adducti. Ex quibus soluta remanent fundamenta Contrariorum. Ideoque hanc nostram sententiam tuentur Glossa *in cap. Indemnitate, §. Sanè, verb. Canonica,* & ibi Monachus, Archidiaconus Ioan. Andr. Dominic. Anchar. & Francus, Abbas etiam *in cap. Cum in cunctis, de elect.* Decius, & Bellarmus *ibid.* (Quare aliqui ex iis Doctoribus malè citantur pro se à contrariis, ut probat Sanchez *infra.*) Sic deinde tenent Nauarr. *Commentar. 2. de Regul. num. 60. & in Summa, cap. 7. num. 201. Maiol. lib. 1. de Irregularitate, cap. 10. fine, & cap. 29. num. 10. Viuald. in 2. edit. part. 3. cap. 5. num. 10. Sayrus tom. 1. lib. 6. cap. 11. numer. 3. Suarez disputat. 50. sect. 5. num. 15.* Quos, & adhuc alios, citat, & sequitur Sanchez *in Summ. lib. 5. cap. 5. num. 19.* Quibus addi possunt Castellinus *de elect. cap. 17. num. 5.* Homobonus *de statu, part. 1. cap. 24.* Naldus *verb. Abbatissa, num. 2.* Barbosa *de poen. st. Episcopi part. 3. allegat. 100. num. 13.* & *in Summ. Apostol. decis. verb. Abbatissa,* per haec verba: Abbatissa eligi non potest Monialis, quae est illegitima, absque dispensatione Apostolica, alias electio de illa facta est, attento iure communi, irrita, circumscriptis Religionum priuilegiis. Sac. Congreg. Episcop. & Regul. in Sarzen. 15. Iulij 1616. S. Cong. Concilij, 25. Aprilis 1630. Cuius meminit Ioan. Maria Nouar. *in lucerna Regul. verbo Abbatissa, n. 10.* Et sic recedi videtur à contraria decisione antiquiori, de qua Gauant. *d. verb. Monialium Officiales, num. 7.* Laurius *variar. lucubr. tit. 4. cap. 24. num. 10. & 38.* Lczana *tom. 1. cap. 26. n. 6.* Castellin. *de elect. cap. 17. num. 14.* Tamburin. *de Iure Abbatissar. disp. 28. q. 12. n. 1. vers.* Quod intellige. Huc vsque Barbosa, ex quo, quid sit respondendum decisioni adductae à contrariis constat.

QVÆSTIO LXVIII.

An illegitimus factus Religiosus, possit secundum ius commune esse Vicarius Episcopi.

Respondeo, ut certum, Non posse. Quia certum est, quod Vicarius est quaedam dignitas, ut constat: ergo repugnat illegitimo esse Vicarium Episcopi, per textum *in cap. finali, de filiis Presbyter.* in quo sic loquitur Gregor. IX. *Nimis in tua Prouincia Ecclesie deformatur honestas, ex eo quod filij Sacerdotum, & alij non legitime nati ad dignitates, & personatus, & alia beneficia curam animarum habentia, sine dispensatione Sedis Apostolica promouentur. Quocirca mandamus, quatenus praedictis personis à personatibus, & dignitatibus, & huiusmodi beneficiis prorsus amotis, ea personis idoneis conferri facias, &c.* Sic textus. Ergo per illum, obstat illegitimo esse Vicarium Episcopi. Sic Maiolus *libro primo, capite decimo, numero tercio.* Sayrus *lib. 6. cap. 1. num. 3.* Rodriguez *tom. 1. 99. Regul. quest. 13. artic. 13.* & Sanchez *in Summ. lib. 5. cap. 5. numer. 16.* Qui bene subdunt, nec posse virtute priuilegiorum Religionis dispensari quoad hoc cum professis illegitimis; quippe virtute illorum

illorum solum possunt legitimari quoad praelationes in Religione. Sic etiam Barbosa, *de Iure Ecclesiast. c. 52. n. 197.* & Gibalinus *c. 6. de Irregul. q. 2. consecrar. §. in fine.*

QVÆSTIO LXXIX.

An illegitimi professi, dispensatione non prauia, excludantur, attento communi iure, ab officiis Ministrorum Generalium, Prouincialium, & Conuentualium.

Respondeo, vt quid certum, Excludi attento iure communi, saltem per textum iuris nuper allegatum. Quia huiusmodi officia, dignitatem, & personatum, necnon & praelationem important, vt constat: cum omnes prædictis officiis gaudentes iurisdictionem Ordinariam habeant: ergo. Sic omnes Doctores. Præcipue Siluest. *verb. prælatus, quæst. 2.* loquendo de Prælati sui Ordinis Prædicatorum, & aliorum Mendicantium. Miranda *tom. 2. directorij Prælator. q. 2. art. 8.*

QVÆSTIO LXX.

An etiam dicti illegitimi excludantur, attento iure communi, ab officiis Diffinitorum.

Negare posset quis ex Navarro *lib. 1. Consil. de filiis Presbyter. consil. 6. num. 3.* quatenus docet, quod illegitimi possunt habere in Religione omnia officia, quæ sunt manualia; & quod sunt manualia omnia officia, quæ non sunt capita Conuentuum: atqui Diffinitores minime sunt capita Conuentuum: ergo.

Nihilominus tamen Respondeo, vt certum. Etiam excludi. Quia certum est, quod Officium Diffinitorum (præcipue in nostro Cœlesti Ordine) personatum, & dignitatem importat, imò & Prælationem, cum iurisdictionem habeant: ergo ad huiusmodi officium non possunt promoueri professi illegitimi iuxta præfatum textum *sup. q. 68.* adductum. Antecedens constat aperte ex doctrina, quam tradit Syneest. *vers. Dignitas, n. 2. & 2.* vbi explicans quid sit Personatus, ait, quod est quædam prærogatiua in Ecclesia sine iurisdictione, vt habere statum honorificum in choro, in processionibus, in vocibus dandis, & similibus, plusquam alij sui Ordinis Canonici, &c. Sic tenent expresse Miranda *loc. cit. art. 8. concl. 1. vers. Secundo infertur,* loquendo de Diffinitoribus sui Ordinis, & Prædicatorum. Qui addit idem dicendum esse de Officiis Difretorum, aut Procuratorum, qui cum voce actiua, & passiva mittuntur ad Capitula Generalia, siue Prouincialia, eo quod talia officia, nomine Personatus, & dignitatis veniant. Sic enim Gibalin. *c. 6. q. 3. consecrar. §. vers. Ex his,* vbi ita ait: Ex his consequitur primo, quod illegitimus Religiosus non potest sine dispensatione esse Diffinitor, quia definitorius est personalis dignitas, vti contendit Rodriq. *q. 13. cit. art. 18.* latè Peyrinus *in Constitut. 2. Iulij II. §. 29. n. 91.* & Sanchez *lib. 5. in Decalog. cap. 5. n. 16.*

QVÆSTIO LXXI.

An item repugnet iuri communi, quod professus illegitimus Officium Vicariatus, aut subprioratus alicuius Conuentus habeat.

Negat repugnare Rodriguez *tom. 1. qq. Regular. q. 13. art. 20.* asserens, posse illegitimum esse Vicarium. *R. P. Leand. de Irregularit.*

carium Conuentus, sub Guardiano, vel Priore, cum talis non habeat iurisdictionem Ordinariam, sed delegatam. Hanc sententiam, vt valde probabilem, & piam, sequitur Hinojosa *in directorio decision. Regul. verb. Illegitimus, verb. Additurque,* cum hoc tamen addito, quod si moriatur, vel amoueat Prior, cuius est talis Vicarius à Prouinciali institutus (alias finitur cum Priori) inhabilis est ad Vicariatus Officium obtinendum, & exequendum: quia iam fingitur iurisdictione Ordinaria, & similiter subprior. Ita Hinojosa.

Sed probabilius longè Respondeo: Repugnare etiam iuri communi: & ideo attento illo, minime posse habere Officium Vicarij, aut subprioris Conuentus. Quia illegitimi nequeunt habere ea officia, quibus de possibili iurisdictione ordinaria, & cura animarum sit annexa, vt constat ex *cap. finali, de filiis Presbyter. quæst. 68.* adducto: ac sic est, quod Vicarius, aut subprior Conuentus, in aliquo casu sunt Ordinarij iure speciali; quando scilicet Prior, seu Guardianus est absens, aut amotus ab officio, seu mortuus: ergo. Sic ex Palud. *in 4. dist. Etione 41. docet Siluest. verb. Prælatus, quæst. 3.* Miranda *art. 8. cit. vers. Prim. quod supradicti.* Sanchez etiam, quamuis non ita in specie; *lib. 5. Summ. cap. 5. num. 16.* ex Nauarr. *lib. 1. consil. tit. de filiis Presbyter. in 1. edit. consil. 3. in 2. consil. 6. num. 2. 3. & 5.*

QVÆSTIO LXXII.

An saltem non repugnet iuri, quod illegitimus professus sit Vicarius, seu confessor Monialium.

Respondeo: Non repugnare. Quia huiusmodi munus, & officium non est Prælatio, Personatus, aut dignitas; nec dictus Vicarius habet curam, aut iurisdictionem ordinariam annexam, sed solum forsan in aliquo casu subdelegatam. Quæ subdelegata iurisdictione non videtur prædictis illegitimis iure interdicta. Sic Siluest. & Miranda *loc. cit.* Qui addunt, non ex hoc sequi, quod prædicti illegitimi esse possint Vicarij Miniatri Generalis, aut Prouincialis; imò nec Visitatores Prouinciarum, bene tamen Magistri Nouitiorum. Sic etiam tenent Rodriguez, & Hinojosa locis supra citatis, & alij. Qui etiam addunt, posse dictos illegitimos habere alia officia honorifica, vt Prædicatoris, Lectoris, & similia. Legantur Nauarr. *loc. citat. Palauis disputat. 6. de Censur. punct. 9. n. 26.* & Gibalinus *loc. cit.*

QVÆSTIO LXXIII.

An non attento iure communi, sed privilegiis Religionum, omnis illegitimus reddatur per professionem solemnem legitimatus & aptus ad omnes Prælaturas, & dignitates intra Religionem obtinendas.

Affirmat Villalobos *tom. 1. Sum tract. 13. diff. 60. num. 20.* per hæc verba: *Aduertase grandemente con el. P. Portel verb. illegitimus, num. 9. que los Padres de la Congregacion de S. Iuan Euangelista, en Portugal, tienen un privilegio de Eugenio IV. concedido al Conuento de San George de Alaga de Orden, para que entre ellos, Admissos ad professionem, si habet defectum natalium, ipso facto, sit dispensatus, non solum ad Ordines, sed etiam ad omnia solita gubernari per fratres illius Ordinis, Prioratus,*

Item Præposituras, Rectorias, aut officia inuicem com-
patientia. De suerte que entre ellos, el professo, no sola-
mente quedado dispensado à las Ordenes, sino tambien
a los officios, i dignidades de la Orden. Y dize el P.
Portel, que le dixo un Padre, que fue General de aquel-
la Orden en Portugal, que se practicaua entre ellos as-
si: i auiedo comunicacion de privilegios, me parece
que podria gozar deste, non obstante que por ignoran-
cia no se aya usado del. Perque Nicolas IV. (vt refer-
tur in comp. Man. verb. privileg. §. 33.) concediò a los
Padres de la Cartuza, que predan usar de los privile-
gios à ellos concedidos, aunque por simplicidad ò igno-
rancia del derecho, no ayan usado dellos en tiempos
otros, como ne se aya prescripto contra ellos, ni estan
derogados. Y presupuesto que gozamos de todos los pri-
uilegios, que estan concedidos a las demas Ordenes,
parece que podemos gozar tambien deste. Y supuesto
que Sixto V. Clemente VIII. y Paulo V. (vt refert
Manuel in Bullar. fol. 1152.) en las confirmaciones que
hizieron de los privilegios de nuestra Orden, no pu-
sieron la clausula, quatenus sunt in usu, per todo esto
me parece que se podria usar de este privilegio, saluo
meliori iudicio. Huc vsque Villalobos. Cuius verba
etiam refert Diana p. 4. tract. 2. Resol. 65. & videtur
hanc approbare sententiam, sicut etiam facit Macha-
do tom. 1. Summ. lib. 1 p. 3. tract. 17. docum. 2. n. 6. Giba-
lin. c. 6. quest. 3. consuetar. 4. & Leander de Murcia in
cap. 4. super 2. Regul. D. Francis. §. 2. n. 17. & c. §. 3.
num. 33. Cuius verba etiam refert Diana p. 10. tract. 13.
Resol. 39.

Ego autem Respondeo dicendum, non solum hanc
sententiam esse probabilem, sed certam, si certum
est, vt videtur, dictam Congregationem S. Iohannis
Euangelistæ gaudere privilegio relato. nec esse contra
illud præscriptum, aut aliàs illi derogatum, vt existi-
mat Lezana in Summa 99. Regular. tomo 3. verbo
Illegitimi Regular. numero decimosextimo, dicens,
tale privilegium reuocatum fuisse per Sixtum V. &
Gregor. XI V. in Bulla Circumspecta. Sed vt de hac
materia, quod est certissimum tratamus, viden-
dum est, quis ex Regularium Prælatis possit cum
illegitimis sibi subditis dispensare ad Prælaturas, &
dignitates quascunque intra Ordinem obtinendas.
Sit ergo

QVÆSTIO LXXIV.

An ex Summ. Pontificum privilegiis possint
nunc Prælatis Regulares, Generales, aut Pro-
uinciales, dispensare cum illegitimis sibi sub-
ditis, ad quascunque Prælaturas, & dignita-
tes ordinis habendas.

NEgandum videtur. Quia licet olim Sixtus IV.
concesserit Generali, & Prouincialibus, & eo-
rum Vicariis Ordinis Minorum facultatem dispen-
sandi cum illegitimis sibi subditis ad quascunque
dignitates, & Prælaturas Ordinis. Quod idem om-
nino, ac sub istdem verbis idem Sixtus IV. concessit
Generali Magistro, & Prioribus Prouincialibus, &
Conuentualibus, & eorum Vicariis, prædictis mortuis
vel amotis, quia tunc illorum loco subrogantur, vt re-
ferunt Collector privileg. Mendicant. verb. dispensatio,
§. 12. & 13. Rodrig. tom. 1. 99. Regul. q. 13. art. 17. Mi-
randa tom. 2. q. 2. art. 1. Hinojosa in direct. decis. regul-
lar. verb. illegitimus, & alij; tamen huiusmodi facultas
dispensandi, sublata fuit eis postea à Sixto V. in dua-
bus constitutionibus editis ab ipso contra illegitimos;
prima, anno Domini 1587 sexto Kal. Decembris, &
altera anno 588. duodecimo Kalend. Nouemb. Pontifi-
catus sui anno quarto: ergo.

Sed omnino Respondeo: Nunc iam posse. Quia
Gregor. XI V. per suam Constitutionem latam an-
no 1590. Idibus Martij, Pontif. sui anno 1. quæ inci-
pit, Circumspecta Romani Pontificis, declarauit, ac
moderauit supradictas Constitutiones Sixti V. &
decreuit, licere Generali, aut Prouinciali singulo-
rum Ordinum, & Congregationum, cum suis sub-
ditis illegitimis, quos aliàs dictus Generalis, aut Pro-
uinciales, cum Generali, seu Prouinciali, seu inter-
medio Capitulo, & non aliàs, suffragantibus meri-
tis dignos iudicauerint, ad honores, gradus, digni-
tatesque obtinendas dispensare. Sic referunt, ac sen-
tiunt iam omnes Doctores: præcipue Rodriguez, &
Hinojosa loco citato, Miranda artic. 2. citat. & artic. 3.
vbi hanc responsionem latè explicat. Bassæus etiam,
verb. Irregularitas III. num. 7. vers. Ex variis
autem, & alij. Qui omnes conueniunt, posse præ-
dictos Prælatos in suis Capitulis generalibus, prouin-
cialibus, aut intermediis dispensare cum illegitimis
ad Dignitates, & Prælationes intra Ordinem obti-
nendas. An autem id etiam per seipsos possint, iam
dico. Sit ergo.

QVÆSTIO LXXV.

An etiam nunc possint prædicti Prælatis Regu-
lares, nempe Generales, & Prouinciales, se-
orsum per seipsos, & extra capitulum dispen-
sare cum suis subditis illegitimis, ad præla-
tiones, & dignitates ordinis habendas.

NEgat Miranda tom. 2. direct. Regul. q. 2. art. 2.
in fine, iis verbis: Sed postea Gregor. XI V. in
alia sua Constitutione prædictas Sixti V. modifitan-
do, concessit, vt si ri possit cum ipsis dispensatio, sed
non nisi in Capitulo generali, vel Prouinciali, vt sta-
tim dicemus. Ita quod iam sublata est à dictis Præla-
tis Regularibus facultas simpliciter, & absolute, ac
seorsum dispensandi cum illegitimis, ad Prælationes
obtinendas, & possidendas, per Constitutionem Gre-
gorij: nam dictæ dispensationes fieri nullatenus pos-
sunt ab ipsis seorsum, vt antea poterant, sed necessariò
fieri debent ab eisdem cum Generali, vel Prouinciali
Capitulo. Sic Miranda. Cui accedit Hieron. Rodrig.
in Comp. Regul. Resol. 42. num. 10. & Villalob. tract. 13.
diff. 60. n. 6.

Sed probabilius longè Respondeo: Possè seorsum
per se ipsos, & extra Capitulum, Quia (ait Bassæus)
virtute Confirmationum Apostolicarum de privile-
giis Regularium, quæ emanant post dictam Con-
stitutionem Gregorianam, vt est illa Clementis VIII.
facta Patribus de Obseruantia, quæ incipit, Ratio
Pastoralis, 20. Decembris 1597. & illa Pauli V. iisdem
patribus, quæ incipit, Inuincti nobis, 1. Decemb. 1609.
In quibus Confirmationibus appositæ sunt clausu-
læ, Ex certa scientia, & de plenitudine potestatis,
&c. Motu proprio, &c. sine vlla restrictione, possunt
Prælatis Regulares prædictis privilegiis vri, secundum
eorum tenorem pro vt iacent, & non secundum dis-
positionem supradictæ Constitutionis Gregor. XIV.
id est, Generalis, vel Prouincialis (adde tu, & Conuen-
tualis Prælatum) seu eorum Vicarij (iisdem moribus, vel
amotis) per se, absque consensu Capituli, seu Defini-
torij, possunt dispensare cum sibi subditis illegiti-
mis ad quascunque dignitates, & officia Ordinis:
quia hæ clausule operantur, vt restituantur, & re-
ualidentur privilegia reuocata, vt communiter do-
cent Doctores, & præcipue Suarez de leg. lib. 8. c. 19.
Rodriguez tom. 1. quest. 8. artic. 3. & tom. 2. quest. 34.
artic. 4. & noster Sigismund. Bononia tractat. de elect.
lib. 73. num. 67. Diana p. 3. tract. 2. Resol. 102. Portel.
verb.

verb. illegitimus, num. 10. & alij apud Dianam. Huc vsque Bailiaus verb. Irregularitas 3. num. 7. verſ. Ex variis. Sic etiam expreſſe tenet cum aliquibus ex præcitatæ authoribus, Diana Reſol. 102. cit. vbi ſic ait: Sed his non obſtantibus, ex alio priuilegio Gregor. XIV. conſeſſo Clericis Regularibus miniſtrantibus infirmis in tom. 2. Bull. in Gregor. XIV. conſtit. 17. apparet, poſſe Generales Ordinum, & de eius licentia Priores locales, atque Prouinciales, cum illegitimis diſpenſare ad dignitates, & officia Ordinis, abſque Capitulo Generali, vel prouinciali. Et ita hanc ſententiam tenet Sigſmundus à Bononia loc. cit. African. Tamburin. de iure Abbat. tom. 1. diſput. 5. q. 14. n. 10. Laurent. de Peyrin. in priuileg. Minim. tom. 1. conſtit. 2. Julij. 11. §. 29. num. 96. Imò Laurentius Portel. in dub. Regul. verb. Illegitimus 10. putat hoc eſſe verum, etiam in terminis prioris Bullæ Gregorij XIV. quam aſſert pro ſua opinione Rodriguez. Sic Diana. Poſſunt ego nunc Miniſtri Generales, Prouinciales, & Conuentuales, ſeu locales Prælati, aut eorum vicarij (eſſe deum mortuis, vel amotis) ſeorſum per ſe ipſos, abſque Capitulo, & ſine vlla Superiorum licentia (quidquid limitet Diana) diſpenſare cum illegitimis ad obtinendas dignitates, Prælationes, & alia officia Ordinis. Sic nouiſſimè tenet Pellizzar. tom. 2. tract. 9. cap. 3. ſect. 4. quaſt. 16. num. 131. vbi abſolutè ait, poſſe Generales, vel Prouinciales, vel etiam Superiores locales, etiam extra capitulum generale, aut prouinciale diſpenſare cum ſubditis defectum natalium patientibus ad dignitates, & officia Ordinis.

QVÆSTIO LXXVI.

An ad diſpenſandum cum illegitimis, vt Prælatias & dignitates habeant, requiratur neceſſariò cauſa.

Reſpondeo, vt certum: Requirit neceſſariò cauſam rationabilem, & iuſtam, (alias contrarium facientes peccabunt mortaliter, ſi Prælati ſint Papa inferiores, vt communiter docent DD. cum Nauarr. in Man. cap. 25. num. 74. Sylueſt. verb. diſpenſatio, num. 4. & 5. & alijs.) Sic colligitur expreſſe ex ſupra dicta Conſt. Gregor. XIV. vbi agendo de diſpenſatione illegitimarum ad Prælatias, poſt alia, hæc apponuntur verba: *Vt ij ad quos huiusmodi receptio ſpectat, præter alia, &c. diligenter eorum & mores inquirant, & ita demum eos recipiant, ſi tamen bonam indolem, & virtutis ſpecimen præ ſe ferant, aut tot eis merita ſuffragentur, vt natalium ſuppleant defectum.* &c. Et infra, *um illegitimis, queſ alias dictus Generalis, aut Prouinciales, &c. ſuffragantibus meritis dignos indicauerint ad honores, gradus, & dignitates obtinendas diſpenſare, &c.* Sic in ſubſtantia Pontifex. Ex cuius verbis conſtat, hanc diſpenſationem cum illegitimis cum cauſa debere fieri. Sic Miranda tom. 2. q. 2. art. 11. & Hinojoſa verb. illegitimus fol. 289.

QVÆSTIO LXXVII.

Quam ſit ſufficiens cauſa ad diſpenſandum cum illegitimo quocunq.

Reſpondeo dicendum, quod ſufficiens cauſa eſt multiplex. Prima namque (inquit Sylueſter verb. diſpenſatio, num. 3. quaſt. 1.) eſt tempus, cap. Neceſſaria, & cap. Pro remedio 1. quaſt. 7. quia defectus noſtri temporis, quibus non ſolum merita, ſed etiam corpora ipſa defecerunt, diſtinctionis illius non patitur manere cenſuram, diſt. 34. Fraternitatis.

Secunda eſt vtilitas, ſcilicet, vt alij facilius reuertantur ad bonum, 2. 2. quaſt. 4. Ipſa pietas, & 1. q. 7. tali. Tertia. Qualitas perſonæ, & meriti, & ſcientiæ: dicto cap. Tali. & cap. Didici. cum alius æquè dignus ſit. Quarta eſt neceſſitas. Vt in dicto cap. Tali. Quinta pietas. Sexta, euentus rei. Septima, multitudo, ſive ſcandalum multitudinis. diſt. 50. cap. Vt conſtitueretur. Sic Sylueſter. Et ex illo Miranda 2. tom. quaſt. 2. art. 12.

QVÆSTIO LXXVIII.

An ſola electio Religioſi illegitimi in Prælatum, ab habentibus poteſtatem diſpenſandi, pro diſpenſatione illegitimitatis ſufficiat.

Aſſert in ſimili caſu, apud Nauarrum, Sylueſt. verb. Irregularitas, num. 14. quaſt. 28. in fine, vbi ita ait: Licet autem conueniens, & conſuetum ſit, vt ſuper ea verbis diſpenſetur, ſub hac forma, vel ſimili: *Ego diſpenſo tecum in tali irregularitate quam contraxiſti propter talem cauſam; vel, ſi contraxiſti,* quando dubitatur: tamen Epicoſcopus Ordinando eum, cum quo diſpenſare poteſt, ipſo facto diſpenſat, ſi hoc intendit, licet verbis non vtatur. Et idem ſecundum Archid. eſt de Prælato mittendo ad Ordinationes. Hæc Sylueſter ibi. Et antea verb. Diſpenſatio, in fine. Vnde non bene pro oppoſito citatur à Miranda vbi infra. Aſſerunt etiam alij Moderni exiſtinantes, ſolam electionem ſufficere, vt dictus illegitimus cenſeatur diſpenſatus, non ſolum quoad forum conſcientiæ, ſed etiam quoad forum externum. Ita Lezana in Summ. qq. Regul. verb. illegitimi Regul. num. 17.

Sed clarius, & probabilius: Reſpondeo dicendum, quod ad hoc, vt diſpenſatio cum illegitimo facta, valeat in foro exteriori, non ſufficiat ſola electio ipſius in Prælatum, ſed neceſſarium ſit, vt diſpenſatio expreſſe fiat, cum cauſa, & expreſſa cognitione cauſæ primò, & deinde ad electionem præcedatur. In foro verò conſcientiæ ſola electio pro diſpenſatione valebit, eo quod Prælati facultatem diſpenſandi habentes cum ſibi ſubditis illegitimis, promouendo ipſos ad aliquod officium tacite diſpenſare videantur, dummodo dicti Prælati electores planè nouerint illegitimi impedimentum & habeant voluntatem, & intentionem, ipſo facto diſpenſandi, & adit rationabilis cauſa ad id faciendum. Sic Nauarr. cap. 25. num. 74. & ſic Sylueſt. etiam ſi attente legatur verb. Diſpenſatio, citato. Rodriguez tom. 1. q. 9. Regul. quaſt. 13. art. 16. Miranda tom. 2. quaſt. 2. art. 14. conſul. 1. & 2. Hinojoſa verb. Illegitimus, his verbis: Illegitimus canonicè electus à Patribus, qui eius nouerant inhabilitatem, in Prælatum, ſi ipſi electores alias poterant diſpenſare iuxta priuileg. Sixti IV. ſuper inhabilitate illius, cenſebitur eſſe diſpenſatus in conſcientia, ſi talis eorum fuit intentio. In foro autem exteriori, minimè niſi actualiter, & expreſſe cum ipſo diſpenſetur. Sed prior Prouincialis electionem confirmando, ſciens inhabilitatem, ipſam tollit eo ipſo, quod confirmat, quia vult, & poteſt tale electionis impedimentum tollere. Sic Hinojoſa, & poſtea Diana part. 1. q. tract. 13. Reſol. 39. cum alijs.

QVÆSTIO LXXIX.

An hac illegitimitatis irregularitas tollatur etiam per morum probitatem, scientiam, & alias dotes illegitimi.

Affirmant Gratianus in §. *Sed ad hoc, sub c. 1. dist. 56.* & alij apud Innocent. III. in cap. *Innotuit, de elect.* iuxta antiquam lectionem, eo quod aliqui Canones non prohibeant omnes illegitimos ad Ordines promoveri, sed solum illos, quibus merita non suffragantur. Qui Canones habentur præcipue *dist. 66. à cap. 3. usque ad 9. & cap. 12. & 13.*

Sed, ut certum iam Respondeo: Non tolli dictam irregularitatem per morum probitatem, aut scientiam, &c. *Primò.* Quia *cap. 1. de Filiis Presbyt.* solum excipit profitentes in Religione, ut vidimus *sup. quest. 63.* Deinde, quia oppositum est contra expressam decisionem in cap. *litteras, eod. tit. & c. Innotuit, de electione,* in quibus non obstante scientia, & morum probitate, adhibetur dispensatio ad Ordines, & dignitates obtinendas.

Secundò, quia iura hanc irregularitatem specialiter imposuerunt, non præcise ob prauos mores, vel ignorantiam, vel incontinentiam illegitimorum, sed præcipue propter vitiosam originem, quæ mortaliter reputatur vilis quædam conditio, & infamia; hæc autem non purgantur per pœnitentiam, vel quamcunque bonam vitam, ut tradunt Glossa in cap. *De his, de Accusat.* Tiraquell. *de moderand. pœn. cap. 28.* & alij: ergo. Nec citati pro parte contraria Canones contrarium intendunt. Nam intelligendi sunt, quod intercedente dispensatione digni sint Ordinibus, & Prælationibus ij, quibus merita suffragantur. Sic Suar. *disp. 40. sect. 5. in fine.* Filliuc. *c. 5. q. ult. Palau disp. 6. punct. 9. in fine.*

QVÆSTIO LXXX.

An Commissarius Cruciatæ possit legitimare prolem in foro conscientie, quoad Ordines, & beneficia.

Respondeo, ut certum: Possè, non cum quocunque illegitimo, sed cum habito ex solo matrimonio irritò, propter impedimentum affinitatis fornicariæ, & concurrentibus aliquibus conditionibus. Sic Sanchez *lib. 8. de Matrim. disp. 6. num. 23.* per hæc verba: Commissarius Bullæ Cruciatæ potest dispensare pro solo conscientie foro in affinitate confurgente ex copula fornicaria, in primo, vel secundo gradu, atque prolem susceptam, vel suscipiendam legitimam decernere concurrentibus quatuor conditionibus. *Prima* est, ut matrimonium cum illo impedimento sit iam contractum, seruataque sit forma Trident. *sess. 24. de Matrim. cap. 1.* *Secunda* est, ut impedimentum sit occultum. *Tertia* est ut adfuerit bona fides, saltem ex parte alterius contrahentis, qui tempore contractus matrimonij id impedimentum ignorabat. *Ultima* est ut coniux, qui ignorauit impedimentum, certior fiat de prioris confusis nullitate, quamuis ei non declaretur causa nullitatis, ut euitentur scandala. Sic Sanchez ibi, & *num. 25.* Henriquez *lib. 7. de Indulgent. cap. 13. n. 5. in fine.* Rodriguez *in Addit. ad Bull. §. 13. num. 16.* Palao *hic disp. 6. punct. 9. n. 5.* Dian. *1. p. tract. 11. resol. 117. & 119.*

QVÆSTIO LXXXI.

An Rex, aut alius Princeps secularis, sicut potest legitimare suos subditos quoad honores, & officia secularia, ita possit quoad Ecclesiastica, vel ad Beneficia vel ab Ordines.

Respondeo, ut certum: Non ita posse. Quia Rex, cum solum habeat potestatem temporalem in suos subditos, solum potest tollere omnes effectus, quos lex civilis, vel temporalis potestas, potuit introducere; & ideo optimè potest legitimare suos subditos quoad temporalia, & sæcularia officia: non vero poterit legitimare illos quoad munera Ecclesiastica, eo quod non poterit inducere irregularitatem, & consequenter nec illam auferte. Sic omnes. Legantur Couarr. *2. p. c. 8. §. 8. à n. 18.* Suar. *disp. 50. sect. 5. num. 8.* Bonacin. *q. 2. de Irregularis. punct. 3. num. 14.* Auila *part. 7. disp. 3. dub. 6. in fine.*

QVÆSTIO LXXXII.

An illegitimus peccet mort. recipiendo Ordines absque dispensatione præuia.

Respondeo, ut certum: Peccate mort. non solum recipiendo, sed etiam exercendo Ordines susceptos, absque dispensatione. Quia in re graui facit contra prohibitionem Ecclesiæ. Sic omnes. Legantur Benac. *loc. cit. n. 14.* Auil. *p. 7. disp. 3. dub. 11. & Nauar. cap. 25. n. 69.*

QVÆSTIO LXXXIII.

An illegitimus non solum peccet, sed etiam incurrat irregularitatem suscipiendo Ordines absque dispensatione, vel administrando in sic susceptis.

Affirmat apud Bonacinam Maiolus *lib. 1. c. 2. num. 8.* & apud Auilam, Nauarrus *in Man. cap. 25. num. 69. cit.* existimantes incurrere nouam irregularitatem exercendo Ordines susceptos sine dispensatione.

Sed probabilius longè Respondeo: Non incurrere nouam irregularitatem. Sic tenent expressè Nauarr. *cap. 27. num. 194.* (non 96. ut offendi apud Bonac.) his verbis: Tertiò, quod licet irregularis, qui celebrauit antequam obtineat dispensationem, peccet mortaliter, argum. *c. fin. de temp. Ordin. & c. Inquisitionis, de accusat.* non tamen incurrit nouam irregularitatem. *Tum* quia Innocent. in cap. *si celebrat, n. 3. de Cleric. excom.* receptus id dicit primò de irregulari ob defectum corporalem, aut illegitimitatis, &c. *Tum* quia ratio eius, scilicet quod id iure non cauetur, & quod Sedes Apostolica quando dispensat cum præfatis irregularibus, qui celebrauerunt, solum dispensat super irregularitate, quam ante celebrationem incurrunt militat in alijs. *Tum*, quia firma ratio dictorum Innoc. quam nec ille, nec alius aduertit, est quod, ut supra diximus, irregularitas non est vera suspensio, nec censura Ecclesiastica: & ita celebrans illa irretitus, nullam violat censuram, nec aliquid aliud, cuius violatio nouam infligat irregularitatem, & illa non incurritur, nisi cum exprimitur. Sic Nauarrus ibi: Nec in noua impressione oppositum docet loco pro opposita parte citato, ut aduertit Auila, qui hanc nostram tenet sententiam, *part. 7. disp. 3. dub. 11. concl. 2.*

concl. 2. Couarr. Villadieg. & Armilla penes ipsum, Bonacin. q. 2. de Irregul. punct. 3. num. 12. & Sayrus penes ipsum, & communis.

QVÆSTIO LXXIV.

An Religiosus petens dispensationem ad Dignitatem, & Ordines, debeat necessariò exprimere qualitatem illegitimitatis, nempe an sit spurius, naturalis, sacrilegus, aut incestuosus.

Affirmant Miranda tom. 2. quest. 2. art. 13. Portel de dub. Regul. verbo Illegitimus, num. 11. Peyrin. de Relig. Prælat. quest. 2. cap. 5. num. 145. & Lezana in Summ. 99. Regul. tom. 3. v. Illegitimi Regul. num. 17. Et innuit Auil. de censur. p. 7. disp. 3. dub. 6. concl. 2. notab. 1. Ratio eorum est: Quia tanto difficilius concedi debet dispensatio super illegitimitate, quanto turpius dispensandus fuit genitus, & modus illegitimitatis est fœdior: ergo. Et licet hæc sententia sit probabilior iuxta dicta q. 62.

Sed probabiliter Respondent alij. Non debere necessariò exprimere qualitatem illegitimitatis. Quia Prælati regularis semper intendit dispensare cum Religioso illegitimo quocunque modo illegitimus sit: alias iam de qualitate interrogaret. Sic Rodriguez tom. 1. quest. 13. art. 6. & Pellizzarius in Man. Regul. tom. 2. tract. 9. cap. 8. sect. 3. num. 101. vt refert Diana p. 10. tract. 13. Resol. 39. versus Notandum est. Vbi vers. sequenti, inquit, An dispensatus ad Dignitatem inferiorem, censetur etiam dispensatus ad Dignitatem superiorem? & respondee cum Peyrin. tom. 1. Præleg. constit. 2. Iulij II. num. 99. quod non. Quia permissio minoris, non est permissio maioris. Unde dispensatus ad Prioratum, non censetur dispensatus ad Prouincialatum, nec dispensatus ad Prouincialatum, est dispensatus ad Generalatum. Bene tamen è contra dispensatus ad maiorem dignitatem, v. g. Prouincialatum, censetur dispensatus ad minorem contentam sub maiori, nempe ad Prioratum. Sic illi, quos sequitur etiam Pellizzarius loc. cit. cap. 2. sect. 3. num. 143. Qui addunt, quod dispensatus ad Prioratum, Prouincialatum, & omnes alias dignitates, que in Religione habentur, non idè censetur dispensatus ad Generalatum, quia clausula illa generalis posita post specialia expressa, non includit maiora, sed solum consumilia.

DISPUTATIO IV.

De Irregularitate proueniente ex defectu ætatis.

QVÆSTIO PRIMA.

An defectus ætatis ad Ordines requisita, inducat irregularitatem.

RESPONDEO, vt certum: Inducere quamdiu defectus durat. Quia defectus ætatis requisitæ, secundum Canones ad Ordines, est impedimentum Canonicum impediens Ordinis susceptionem, & vltim, vt colligitur ex Clemen. vltim. de at. & qualit. & cap. Vel non

est compos, de tempor. Ordin. & aliis de ceteris dist. 77. Sic omnes Theologi in 4. dist. 25. Canonistæ in cit. cap. Legantur Couarr. in Clement. si fariosus, §. 1. num. 4. Maiol. lib. 1. de Irregul. cap. 30. Suar. disp. 51. sect. 2. num. 5. Filliuc. tract. 19. cap. 6. q. 6. num. 174. Bonac. q. 1. de Irregul. punct. 4. num. 1. & alij. Qui & notant huiusmodi irregularitatem tolli per legitimæ ætatis aduentum.

QVÆSTIO II.

An Ordinatus ante legitimam ætatem, incurrat irregularitatem, si nondum ætate legitima adeptus, maiores exerceat Ordines.

RESPONDEO vt certum iam incurrere nouam irregularitatem. Quia per huiusmodi exercitium ordinis Sacri, violat suspensionem latam à Pio II. in Constit. cum ex Sacrorum, 15. Kal. Decemb. anno 1401. vt vidimus 2. p. tract. 6. de Ord. disp. 6. quest. 9. ergo incurrit nouam irregularitatem. Sic iam, attento iure nouo Pij II. tenent omnes. Legantur Suar. Couarr. Filliuc. & Bonac. loco cit.

QVÆSTIO III.

An qui mala fide ante ætatem legitimam Sacerdotium suscepit, & cum Episcopo in Ordinatione concelebrat, incurrat irregularitatem.

Affirmant Nauarr. lib. 5. consil. 8. de Cleric. excomm. ministr. alias consil. 5. de Cleric. non Ordinand. Sorbus, Couarr. Barbosa, Bonacin, Diaz, Valquez, quos pro hac parte retulimus part. 2. tractat. 6. disp. 6. quest. 17.

Sed probabilius iterum Respondeo: Non incurrere irregularitatem. Quia quamuis verum sit quod Sacerdotes, qui suspensi Missam celebrant, irregularitatem incurrant; tamen ille, qui presbyter sit, & consecrat cum Episcopo Ordinante, non est adhuc completè Sacerdos cum non sit ei tunc concessa potestas absoluendi à peccatis, & sic tunc non incurrit irregularitatem: quia hæc tantum incurritur ob celebrationem post Ordinationem completam. Sic Henriquez lib. 13. c. 19. num. 1. litt. F. Suarez de censur. disp. 31. sect. 1. n. 70. Sayrus, Vgolin. Quaranta, Auila, Naldus, Homobonus, Philibertus, Hurtad. Mercer. Egid. Diana, & alij, quos citauimus 2. p. ubi sup. q. 17. Et idem diximus, quest. sequenti, de Subdiacono, & Diacono cantantibus Epistolam, & Euangelium in eadem Missa. Legantur dicta à nobis part. 4. tract. 4. de suspens. §. 1. quest. 3. per totam.

QVÆSTIO IV.

An qui bona fide Sacerdotium ante legitimam ætatem suscepit, & adueniente fide mala, ante ætatem completam celebrat, incurrat irregularitatem.

Affirmat Philibert. tract. 1. de Ordine, part. 5. cap. 3. num. 11. Quia tunc (inquit) mala fides interueniret.

Sed probabilius Respondeo: Non incurrere irregularitatem (licet mortaliter celebrando peccet.) Quia cum à principio in Sacerdotij susceptione non incurrit suspensionem, non est vnde postea celebrando irregularitatem incurrat. Sic Nauarr. Diana, Machado

Machado, Peyrinus, Miranda, & alij, quos citauimus 2. part. traët. 6. disp. 9. quest. 13. Legantur etiam dicta à nobis p. 4. traët. 4. de suspensione, §. 1. q. 3. per totam, vbi de quæstionibus alijs, quæ hic desiderari possunt, latè egimus.

QVÆSTIO V.

An aetas nimia faciat quem irregularem.

Respondeo, dicendum, quod minimè, loquendo per se. Quia potius senilis ætas est aptior ad Ordines Sacros, cum maturior sit, & ad prudentiam, castitatem, & religionem conferuntur. Sic colligitur ex cap. ultim. 84. dist. & cap. Quicumque, dist. 77. Notanter dixi, per se loquendo. Quia per accidens, ratione morbi adiuacti, vel debilitatis, vel organi impediti, potest irregularis censeri. Sic Suarez disp. 51. sect. 2. num. 5. Filliuc. traët. 19. cap. 6. quest. 6. n. 176. Pelluzarius tom. 2. traët. 7. cap. 5. sect. 2. q. 28. n. 81. & Peyrinus apud ipsum.

DISPVATIO V.

De Irregularitate proueniente ex defectu libertatis, seu seruitutis.

QVÆSTIO PRIMA.

An defectus, seu carentia libertatis irregularitatem inducat.

Respondeo, vt certum: Inducere, quantum in seruo talis libertatis defectus durat. Quia sic constat ex multis decretis Pontificum, § 4. distinct. à principio, & toto tit. de Seruis non Ordin. & habetur in Authent. si seruus, C. de Episcop. & Cleric. Et ratio est: Quia per Ordinationem mancipatur quis Ecclesiasticis ministerijs: sed seruus non potest hoc modo seipsum mancipare, cum seruus non sit suus, nec dominus suorum operum: ergo seruus, quantum in hoc statu seruitutis permanet, non potest Ordinari. Sic omnes. Legantur D. Thom. in 4. distinct. 25. quest. 2. artic. 2. quest. innc. 1. Nauart. cap. 27. n. 203. vers. Decimo sexto dico. Suarez disp. 51. sect. 3. num. 1. Filliuc. traët. 19. cap. 7. quest. 5. Bonacin. quest. 2. punct. 4. num. 2. & alij mox citandi.

QVÆSTIO II.

An seruus quocunque modo à seruitute liber, desinat esse irregularis, & possit, si aliud non obstat canonicum impedimentum, licitè Ordinari.

Respondeo, vt certum: Desinere esse irregularem, posseque consequenter ordinari absque uoan dispensatione, si aliud non obstat impedimentum. Quia ablatum fuit fundamentum huius irregularitatis, nempe seruitus: ergo & ipsa irregularitas: ergo seruus, cum talis iam non existat, licitè poterit Ordinari. Patet, quia ex sola præcedenti seruitute non relinquitur macula, seu indecentia moralis, quæ à lege considerata sit, ad irregularitatem inferendum. Sic Suarez loc. cit. num. 3. Cornejo in 3.

p. traët. de Irregul. disp. 14. dub. 1. & 4. Bonac. loc. cit. n. 2. vers. Primo. Legantur Henric. lib. 11. cap. 10. n. 5. & lib. 24. cap. 8. num. 7. & alij penes ipsum de hac materia tractantes.

QVÆSTIO III.

An si seruus, sciente, & non contradicente domino, ordinetur in Clericum, maneat liber, & non irregularis consequenter.

Respondeo, vt certum: Eo ipso manere liberum, & non irregularem consequenter. Quia sic habetur expressè in cap. si seruus, dist. 54. his verbis: Si seruus, sciente, & non contradicente domino, in Clero fuerit ordinatus, ex hoc ipso, quod constitutus est, liber, & ingenuus erit. Sic textus. Et sic omnes. Legantur Henriquez lib. 14. cap. 8. num. 7. Suarez disp. 51. sect. 3. num. 5. Filliuc. traët. 19. cap. 7. quest. 5. num. 149. Palau disp. 6. de Censur. punct. 13. num. 2. Philibert. de Orain. traët. 1. part. 10. cap. 3. n. 4. & alij. Addentes, quod in tali casu minimè teneatur seruus amplius suo domino seruire ex iustitia, quia supponitur absolutè manumissus, iuxta cap. Nulli, & cap. Quicumque, § 4. dist.

QVÆSTIO IV.

An si seruus, ignorante Domino, aut contradicente, minoribus initiatur Ordinibus, maneat etiam eo ipso liber, & non irregularis.

Respondeo: Quod non, sed potius seruus, sicut antea, maneat. Sic habetur expressè in cap. De seruorum. De seruis non ordinand. ibi: Et si quilibet seruus fugiens dominum suum, qualibet calliditate, vel fraude ad gradus perueniret Ecclesiasticos, decretum est, vt deponatur, & eius dominus eum recipiat. Sic textus ex Concil. Toletano. Sic etiam in capite Frequens, dist. 14. in quo Galasius Papa absoluit decernit, quod seruus Clericus factus seruituti obnoxius maneat. Legantur Glossa, ibi, Anila part. 7. disp. 3. dub. ult. concl. 3. Nauart. cap. 27. n. 203. vers. Decimo sexto Henric. lib. 14. c. 8. n. 7. Palau disp. 6. punct. 13. num. 3. Suar. disp. 5. sect. 3. num. 10. Filliuc. loc. cit. num. 195.

QVÆSTIO V.

An seruus saltè maneat à seruitute liber, etiam Domino ignorante, aut contradicente, maioribus initiatur Ordinibus.

Respondeo: Seruum tunc habere ius, vt dato pretio, vel simili seruo, fiat liber. Interim verò, etiamsi factus sit Sacerdos, debet seruire in his ministerijs, quæ talem statum non dedecent. Sic Henriquez lib. 14. cap. 8. num. 7. hisce verbis: Seruus ex corporis conditione est aliquo modo irregularis, & si domino ignorante, aut contradicente initiatur, peccant Ordinans, & Ordinatus: & initiatus minoribus manet seruus in omnibus, vt prius: si Sacris, habet ius, vt dato simili seruo, aut pretio, se redimat: aliàs seruire debet etiam Sacerdos in obsequijs statui non indecentibus, & dum manet seruus, non vacabit ministerio Ordinis Sacri, etiam cum licentia domini, cum sit irregularis. Sic Henriquez, Nauartus etiam cap. 27. num. 103. cit. Suar. Filliuc. Palau, loc. cit. Bonacin. quest. 1. de Irregul. punct. 4.

punct. 4. n. 2. *vers. si vero*, Avila *loc. cit. concl. 3.* Philibert. *tract. de Ord. part. 10. c. 3. n. 2.* & omnes. Quia id colligitur aperte ex textibus in *cap. frequens*, & *cap. Ex antiq. dist. 54.*

QVÆSTIO VI.

An si Episcopus sciens Ordinaret servum alienum Sacris, sine licentia domini, tunc servus fiat liber.

Respondeo dicendum, quod tunc verè maneat servus liber: sed Episcopus peccat mortaliter, & tenetur satisfacere domino in duplum: hoc est, duplicem servum loco servi Ordinari reddendo, vel duplicatum pretium illius, quod æstimatur. Quam obligationem adesse ante sententiam existimat Suarez, Bonacina verò, Palaus, & alij contra. Sic omnes. Quia sic habetur in can. *Si servus absente domino, dist. 54. cap. Per venerabilem. Qui filij sint legitimi.* Legantur Suar. Navarr. Hentiq. Avil. Filliuc. Bonac. Palao, & Philibert. *locis cit.* Cornejo *de Irregul. dist. 14. dub. 1.* Hurtad. *diff. 17.* Layman. *lib. 1. tract. 5. p. 5. c. 8. n. 1.* & alij. Qui notant, quod casu quo Episcopus non habeat pretium, quo ita servum redimat, servus tunc non liberatur à servitute, nec dominus tenet illum dimittere, vt deciditur in *cap. si servus, cit.* ubi Glossa, Abbas, & alij Canonistæ. Legatur Pellizarius *tom. 2. tract. 7. cap. 5. sect. 2. n. 46.*

QVÆSTIO VII.

An obligatio ad ratiocinia, hoc est, ad rationem reddendam alicuius administrationis à Republica accepta, inducat irregularitatem,

Respondeo, vt certum: Inducere. Quia sic habetur in *cap. Vnico, de obligatis ad ratiocinia ordinandis, vel non.* Vbi ex Concil. Carthagin. I. decernitur, quod procuratores, Actores, Executores, Tutores pupillorum, seu Curatores, non debeant Ordinari dum illa officia exercent: bene tamen post sua officia deposita, & redditam rationem sui officij, dummodò aliàs digni inveniuntur. Et etiam id ipsum statuitur in *c. 1. 2. & 3. dist. 51. & c. 3. dist. 54.* Sic omnes Doctores. Legantur Suarez *dist. 51. sect. 3. à n. 15.* Filliuc. *tract. 19. c. 7. q. 6.* Bonac. *q. 2. de Irregul. punct. 4. à n. 2.* Palao *dist. 6. punct. 13. à n. 6.* Cornejo *dist. 14. de Irregul. dub. 2.* Hurtad. *de Irregular. dist. 18.*

QVÆSTIO VIII.

An etiam hac irregularitate obstringantur Iudices, Aduocati, Tabelliones, Depositarij publici, Thesaurarij, & huiusmodi.

Respondeo, vt certum: Hos omnes obstringi hæc irregularitate, donec rationem reddant suorum officiorum, vel munerum. Quia quamvis in præallegato *cap. Vnico, de obligatis ad ratiocinia, & c.* solum fiat mentio de Procuratoribus, Actoribus, Executoribus, Curatoribus pupillorum, & Tutoribus; tamen generaliter debet intelligi de quibuscumque obligatis ad reddendam rationem alicuius administrationis publicæ forensis, temporalium, ac secularium rerum, quæ eodem modo implicent hominem negotiis secularibus, quæ est fundamentum huius irregularitatis. Sic Suarez *dist. 51. sect. 3. num. 15. & seq.* Sayrus

lib. 6. cap. 14. n. 8. Filliuc. *loc. cit. n. 198.* Bonac. *q. 2. de Irregularit. punct. 4. n. 3.* Cornejo *dist. 14. dub. 2. & communis.*

QVÆSTIO IX.

An etiam afficiantur hac irregularitate, qui administrant bona temporalia Ecclesiarum.

Respondeo: Quod non. Quia hæc administratio non censetur secularis, sed spiritualis quodammodo, & Ecclesiastica, iuxta *cap. 1. Ne Clerici, vel Monachi.* Aut saltem non aliena ab statu Clericali. Sic Panormit. Syluest. & Maiol. quos citat & sequitur Suar. *loc. cit. n. 17.* Bonac. *punct. 4. n. 3.* Hurtad. *de Irregul. dist. 18.* Layman. *loc. cit. c. 8. n. 3.* Palao *dist. 6. punct. 13. in fine.* Cornejo *loc. cit. vers. Infero secundò.*

QVÆSTIO X.

An saltem ligentur huiusmodi irregularitate, qui administrationem gerunt personarum miserabilium, aut pauperum viduarum, pupillorum, aut causarum piarum.

Respondeo, vt certum: Quod neque isti ligentur hac pœna, & ideo possunt licitè Ordinari, etiam administratione durante. Quia hæc administratio non est merè secularis, nec aliena ab statu Clericali, & ideo simul cum administratione Ecclesiarum coniungitur in *cap. 1. 2. 1. q. 1. & in c. Peruenit, dist. 86. & c. 1. dist. 88.* Sic omnes DD. præcipuè Suar. Bonac. Hurtad. Layman, Cornejo, & Palao *loc. cit.*

QVÆSTIO XI.

An sint irregulares, qui obligati sunt ad reddendam rationem ex aliquo contractu, vt ex mutuo, conducto, deposito, promissione, aut quouis alio nullam administrationem continente.

Respondeo etiam vt certum: Non esse irregulares, sed posse ad Ordines promoueri (nisi aliàs ante promotionem, vel in ipsa promotione mota sit lis de dolo, aut perfidia; quia tunc non debent promoueri ad Ordines ante finitam litem.) Ratio est, quia in iure solum indicitur irregularitas iis, qui solum ad ratiocinia occasione alicuius administrationis obligati sunt: ergo cum hæc lex sit pœnalis, non debet ad alios casus extendi. Sic Suar. Sayr. Filliuc. Hurtad. Bonac. Palao citati, & alij.

QVÆSTIO XII.

An Regij Consiliarij deputati ad causas ciuiles iudicandas, possint, non deposito tali munere, ad Ordines promoueri, & promoti idem munus exercere.

Negavit Maiol. *lib. 2. c. 3. & c. 5. n. 15.* Sed Respondeo, vt certum: Possè. Quia (inquit Suarez) vsu receptum est, siue ex concessione Pontificum, siue quia consuetudo ita interpretata est ipsa iura, vt Clerici absque nota irregularitatis, vel alterius impedimenti canonici, possint esse Consiliarij Regum in huiusmodi iudiciis, seu Tribunalibus, in quibus de conuenienti Regni gubernatione,

ne, & providentia, vel ad summum de civilibus causis agitur. Aut enim hoc ministerium non est indicatum ad eum repugnans officio Clericali, præsertim quando Clericus curam animarum, aut aliam specialem obligationem ratione beneficii non habet; vel certe, propter commune bonum regni, aliquid de rigore iuris in hac parte remissum est. Sic ille *disp. 51. sect. 3. n. 16.* & penes illum Panormit. Ita Andr. Bern. Diaz, Salzedo, & Gregor. Lopez. Sic item Hurtad. *de Irregularit. disp. 2. diff. 18.* Layman *lib. 1. tract. 5. p. 5. c. 8. n. 4.* Palao *disp. 6. punct. 13.* Bonac. *q. 2. punct. 4. num. 3.* Cornejo *disp. 14. dub. 2. vers. In foro secundo.* Bauny *de Censur. tract. 11. q. 41.* & alij.

QVÆSTIO XIII.

An qui irregulares sunt, ob supradictas administrationes, possint ad Ordines ascendere, casu quo administrationes deponant, etiamsi rationem illarum non reddiderint.

Affirmant Glossa in cap. Vnico, de obligatis ad ratiocin. & ibi Panormitan. & Toletus *lib. 1. c. 60. n. 4.* his verbis: *Quarto si ratiocinia sunt ex administratione erga personam priuatam, deposita administratione, & onere, etiam ante redditam rationem Ordinari potest, nisi his ei ante promotionem, vel in ipsa promotione moueatur super administratione, & nisi manifestum sit, ipsum de dolo teneri.* Hæc Toletus.

Sed probabilius multò Respondeo: Non posse prædictos ordinari, antequam administrationes deponant, & illarum rationes reddant. Quia vtrumque requirit textus in d. cap. Vnico, cit. vt constat ex habitis *sup. quest. 7.* Sic Sayrus *lib. 6. cap. 14. n. 8.* Suarez *disp. 51. n. 20.* Hurtad. *disp. 2. diff. 18. vers. Excipiunt Toletus,* Layman. *tract. 5. p. 5. c. 8. n. 3. in fine,* Palao *de Censur. disp. 6. punct. 13. n. 8.* qui & citat Bonacinam *disp. 7. q. 2. punct. 4. n. 4.* Sed non bene. Diana *4. p. tract. 2. Resol. 98.* Cornejo *disp. 14. dub. 2.* Luylius *dub. ultim. de Censur.* & communis.

QVÆSTIO XIV.

An ex debito pecuniario, quod post desertionem officij, & rationem redditam resultat, oriatur irregularitas.

Affirmant nonnulli apud Suarium *vbi infra.* Quia non potest dici, ratio omnino, & sufficienter reddita, quamdiu debitum pecuniarium inde resultans solutum non est: ergo tale debitum verè irregularitatem inducet.

Sed probabilius Respondeo: Per se loquendo, nullo modo oriri irregularitatem ex debito pecuniario, quod ex ratiocinibus iam redditis intetudum resultat. Quia nullo iure id cautum est: nam iuxta communem sensum, & loquendi modum, verè dicuntur ratiocinia reddita, & finita, etiamsi resultans debitum non sit solutum: ius autem canonicum solum hoc requirit: ergo. Sic Suarez *disp. 51. sect. ultim. n. 23.* Bonac. *q. 2. punct. 4. n. 4. alias 5.* Filliuc. *tract. 19. c. 7. q. 7. in fine,* Palao *loc. cit. n. 10.* Layman, Cornejo, Diana *loc. cit.* Qui omnes id intelligunt, dummodo ex tali debito non resultent ad eius recuperationem lites: quia tunc adesset irregularitas ex defectu obligationis ad reddenda ratiocinia.

QVÆSTIO XV.

An in casibus, in quibus ob ratiocinia reddenda aliqui sunt irregulares, possint ad Ordines promoueri, casu quo exhibeant fideiussorem, qui causam ratiocinij in se assumat, & promittat debita soluere.

Respondeo, vt certum: Possè tunc ad Ordines promoueri. Quia tunc verè cessat doli præsumptio. Sic Suarez *num. 23. cit.* his verbis: illud tamen certum videtur, si talis persona sufficientem securitatem talis debiti reddat, vel datis pignoribus, vel fideiussoribus, omnino esse immunem ab hac irregularitate. Quod expressè docet Maiolus *sup. à n. 14.* cum Abbate & alijs. Sic Suarez, necnon Cornejo, Palao, & Diana *locis sup. allegatis.*

QVÆSTIO XVI.

An etiam maneat quis liber ab hac irregularitate contracta ob ratiocinia reddenda, si bonorum cessionem facit, reseruata sibi congrua sustentatione.

Respondeo: Etiam manere à dicta irregularitate liberum in hoc casu. Quia per talem bonorum cessionem ablatum est & impedimentum paupertatis (de quo infra) & obligationis ad ratiocinia reddenda: ergo. Sic Maiol. *lib. 2. c. 11. n. 19.* quem citat, & sequitur Suarez *disp. 51. sect. 3.* (non 9. vt leges apud Bonac.) *in fine,* Panormitan, Archidiac. & Sayrus, quos affert, & sequitur Palao *disp. 6. punct. 3. n. 10.* Bonac. *q. 2. de Irregul. punct. 4. n. 4.* & communis.

DISPUTATIO VI.

De Irregularitate orta ex defectu ex Sacramento, id est, ex Bigamia.

QVÆSTIO PRIMA.

Quid sit Bigamia.

RESPONDEO dicendum, quod Bigamia nil aliud sit, quam *Nuptiarum, seu Matrimonij multiplicatio.* Vnde bigamus dicitur, qui binas contraxit nuptias, sic Monogamus, qui semel dumtaxat. Quod clarè colligitur ex ipsius nominis etymologia. Componitur enim à *bis,* & *gamo,* Græcè, hoc est, bis matrimonio iunctus, seu copulatus. A fortiori autem appellabitur bigamus, qui non solum bis, sed etiam ter, aut quater nuptias contraxit. Sic omnes. Legantur de hac materia S. Thom. *in 4. distinct. 27. quest. 5. art. 1. & 2. quest. 66.* & ibi Scholastici, & Theologi. Canonistæ in Decretal. & Sexto, *tit. de Bigamis.* Nauar. *cap. 27. n. 195.* Maiol. *lib. 1. cap. 33.* Henriquez *lib. 12. de Matrim. cap. 6. §. 9. & lib. 14. cap. 4.* Suarez *de Censur. disp. 49. sect. 9. & sequent.* Vgolin. *cap. 56.* Sayrus *lib. 6. cap. 3.* Auila *de Censur. part. 7. disp. 8.* Couart. *in Clement. Si furiosus, part. 1. §. 2.* Filliuc. *tract. 19. cap. 4.* Viuald. *de Irregularit. vbi de prima specie, nempe de Bigamia, pag. mihi 185.* Bonac. *quest. 2. de Irregularit. punct.*

punct. 5. Palau de censur. disp. 6. punct. 8. latè, & optinè Sanch. lib. 7. de Matrim. à disp. 83. Layman. lib. 1. tract. 5. p. 5. c. 6. Hurtad. disp. 2. de Irregularit. diff. 13. Joseph. Gibalin. de Irregul. c. 3. q. 4. num. 1. Machado tom. 1. lib. 2. p. 3. tract. 17. docum. 3.

QVÆSTIO II.

An triplex sit species bigamiae, nempe vera, interpretatiua, & similitudinaria.

Negare videtur Glossa c. 2. de Bigamis, verb. De Bigamis, dum duas solum species Bigamiae, verae nempe, & interpretatiuae assignat. Negat deinde Cottejo tract. 5. de Irregul. disp. 10. in princip. ubi cum Sayro duas tantum species Bigamiae fatetur: Vnam videlicet secundum rei veritatem, alteram secundum iuris fictionem.

Sed cum communi sententia Respondeo: Dicendum, quod triplex sit species Bigamiae. Prima est Bigamiae verae, quae datur quoties quis duplex legitimum matrimonium init, utrumque consummans. Secunda est Bigamiae interpretatiuae, quae contrahitur ab eo de quo praesumitur duas uxores habuisse, estò in re illas non habuerit. Tertia est Bigamiae similitudinariae, quae contrahitur ab illo, qui cum sit in Sacris constitutus, aut in Religione professus, matrimonium init, & consummat, etiam cum vnica, & virgine (de quibus omnibus speciebus latè more solito ageamus.) Sic tenet communis ferè omnium sententia, ut ait Sanch. lib. 7. de Matrim. disp. 83. n. 2. Legatur ipse, necnon & Suar. Nauarr. Henriquez, Auila, & alij Doctores nuper citati.

QVÆSTIO III.

An omnis bigamia inducat irregularitatem.

Respondeo tanquam certum, quod sic. Quia ita habetur in toto tit. De Bigamis non ordinand. & dist. 26. & dist. 34. à cap. si quis de laicis, & dist. 77. cap. Quicumque, & 28. q. ultim. & tenent omnes DD. qui & id probant ex Trident. sess. 23. cap. 17. de Reformat. & praebent rationem, quare haec irregularitas introducta sit ob defectum ex Sacramento, nempe, quia qui cum duabus contrahit, non potest aptè significare vnionem Christi cum Ecclesia vnica eius sponsa. Legantur Authores citati. Praecipue Gibalin. loc. cit. Proposit. 2. n. 5. & Pellizzar. tom. 2. tract. 7. c. 5. sect. 2. à n. 82.

QVÆSTIO IV.

An huiusmodi irregularitas inducta sit iure diuino.

Affirmant aliqui Canonistae apud Innocent. in cap. Nisi cum pridem, §. Persona, de Renunciation. & tenent expressè Marian. Socin. in capite ad audientiam, de homicid. (ut refert Henriquez ubi infra,) Franc. Turrian. c. 1. lib. 1. aduersus Magdeburgens. & Petr. Sor. lect. 18. de Matrim. Qui id colligunt ex verbis Pauli 1. ad Timoth. 3. & ad Titum 1. volentis Episcopum, & Diaconum esse vnus uxoris vitum: at sic est, quod omnia quae in Epistolis Apostolorum reperimus, sunt tradita à Domino medijs Apostolis: ergo.

Sed ut certum Respondeo: Non esse inductam
R. P. Leand. de Irregularit.

nisi de iure Ecclesiastico. Quia certum est, Apostolum loc. cit. solum tulisse legem positiuam humanam, ut testatur communis, tam Theologorum, quam Canonistarum consensus. Nec est verum, sed omninò falsum, omnia quae praecipunt Apostoli esse iuris diuini. Nam cum ipsi constituti etiam essent ab Spiritu Sancto Episcopi ad regendam Ecclesiam Dei, plurimas leges, autoritate sibi, tum Episcopali ordinata, tum Apostolica sancierunt, quae iuris diuini non sunt, neque à Christo Domino posita, cuiusmodi esse istam legem de Bigamis à Sacris ministeriis remouendis, existimauit semper Ecclesia. Sic D. Thom. in 4. dist. 29. art. 1. & in addit. q. 66. art. 5. ad 2. Henriquez lib. 12. c. 6. n. 11. in textu, & in marg. litt. N. Gibalin. de Irregularit. cap. 3. q. 4. n. 6. Sayrus lib. 6. c. 3. n. 20. Suarez disp. 49. sect. 5. Bonacin. de Irregul. disput. 7. q. 2. punct. 5. n. 14. Filiiuc. tract. 19. c. 4. q. 10. num. 122. Auila p. 7. disp. 8. dub. 7. & communis.

QVÆSTIO V.

An ad bigamiam, & irregularitatem ex illa prouenientem contrahendam, requiratur quod utrumque matrimonium sit consummatum.

Negat Magister in 4. dist. 27. docens per secundum matrimonium ratum nondum consummatum contrahi Bigamiam, & consequenter irregularitatem.

Sed ut certissimum quid Respondeo: Affirmatiuè. Quia sic decernitur in cap. Debitum, de Bigamis. Et ratio est (inquit ibi Innocent. III.) Quia si alterum matrimonium ex duobus consummatum non est, non reperitur ibi defectus significationis Sacramenti. Nam Sacramentum matrimonij non consummati solum significat vnionem Verbi cum Ecclesia per charitatem, & gratiam: consummati verò significat vnionem Verbi cum Ecclesia per Incarnationem: & ideo qui contrahit secundum matrimonium, quousque illud consummet, & carnem suam in plures diuidat per copulam cum duabus, non deficit ab hac perfecta significatione. Sic communiter omnes, praecipue D. Thom. in 4. dist. 27. quest. 3. art. 1. q. 1. ad 3. Palud. Villadieg. Syluest. Armill. Tabien. P. Sor. Couarr. Palat. Toledo, Humada, Viualdus, & Petrus Ledesma, quos omnes refert, & sequitur Sanch. lib. 7. de Matrim. disp. 83. n. 4. & 5. Pellizzar. loc. cit. q. 10. Gibalin. de Irregul. c. 3. q. 4. n. 4. Qui contra Rosellam verb. Bigamia, num. 2. & Montagnam tract. de Irregular. q. 4. num. 1. & 4. & q. 6. n. 7. afferentes solemniter professum ineuntem matrimonium, & non consummantem, Bigamum esse; & ex similitudinaria Bigamia irregularem, oppositum docent, videlicet nec esse Bigamum, nec irregularem. Quia cap. Quotquot, 27. quest. 1. sola voti transgressio consideratur, quae in matrimonio non consummato etiam reperitur.

QVÆSTIO VI.

An ad bigamiam, & ex ea prouenientem irregularitatem contrahendam, requiratur emissio seminis virilis intra vas femineum.

Negant plures, existimantes satis esse ad Bigamiae irregularem contrahendam vasis femineum.

minei absque semine emissionem. Quia per hanc copulam, & vasis penetrationem præsumit Ecclesia feminis emissionem, & perfectam consummationem matrimonij, & ided vult contrahi huiusmodi irregularitatem per talem copulam, quia deficit à Sacramenti significatione, quoad externa. Ita Angel. *verb. Bigamia*. Tabien. §. 3. Armill. §. 2. & Palud. *dist. 27. quest. 4.* quos citat, & sequitur Henriquez *lib. 11. cap. 15. num. 3. in textu, & lit. B.* Quibus addit Sanch. *infra Palatium in 4. dist. 27. disp. 4. col. 5.* & Vivald. 2. p. *Candel. vbi de irregul. Bigam. n. 22.* Et ego Auilam p. 7. *disp. 8. dub. 1. vers. Secundo contingit.*

Sed probabilius Respondeo: Requiritur emissionem virilis seminis in vas femineum; alias non contrahi Bigamiam, nec irregularitatem ex ea prouenientem in foro conscientie; sed in solo foro externo, ob præsumptionem perfectæ copulæ. Vnde si hæc res occulta esset, & posset iste sine scandalo ad Ordines promoueri, ea copula non obstaret, nec dispensatione indigeret, quia verè Bigamus non est. Quia matrimonium sola vasis penetratione, etiam virili membro facta nec dicitur consummatum (vt diximus 2. p. *tract. 19. de Matrim. disp. 5. q. 18.*) nec repræsentat vnionem, aut matrimonium Christi cum Ecclesia per Incarnationem: ergo nec inducet Bigamiam, nec irregularitatem. Sic Borgasius, & Vega, quos citat, & sequitur Sanchez *lib. 7. de Matrim. disp. 83. n. 6.* Egid. *disp. 18. n. 102.* Hurtad. *disput. 2. de Irregul. disp. 13. n. 48. in fine.* Gibalin. *tract. de Irreg. c. 3. q. 4. n. 4. pag. mihi 75.* Villalob. *tom. 2. tract. 13. disp. 13.* Cornejo *disp. 10. de irregul. dub. 1. q. 2. in fine.* Quibus fauet Pellizzar. *loc. cit. q. 30. n. 84. pag. 126.*

QVÆSTIO VII.

*An etiam requiratur, vt femina semen emit-
tat, vt quis sit Bigamus, &
irregularis.*

Affirmabunt consequenter, qui probabiliter tenent, non consummari matrimonium, femina non seminante; sunt autem præcipui D. Thom. D. Bonauent. Hostiens. Innocent. Hugo, Lopez, Hurtad. & alij, quos retulimus 2. p. *loc. cit. q. 29.* Quorum sententiam reputat probabilem Pellizzar. *loc. cit.* citans pro ea, sed malè, Sanchez.

Sed probabilius Respondeo: Non requiritur feminam seminare. Quia probabilius est, quod ad hoc, vt matrimonium censetur perfectè consummatum, non requiratur vt etiam femina seminet, vt probauimus *loc. cit.* ergo illa non seminante euadet quis Bigamus, & irregularis. Sic Sanchez *lib. 2. disp. 21. num. 11. & lib. 7. disp. 83. num. 6. in fine.* Vega 1. *tom. Summ. cap. 38. casu 4.* Et debent tenere Basilius, Henriquez, Gutierrez, Villalob. & alij, quos dicta *quest. 29.* citauimus. Legantur ibi dicta, & *quest. 30. sequenti.*

QVÆSTIO VIII.

*An qui duas uxores legitimas successiue habuit
ante Baptismum, & cum vtraque consum-
mavit, verè Bigamus sit, & irregularis ma-
neat post Baptismum.*

Negabunt esse Biganum, aut manere irregularem post Baptismum, eo quod irregularitas ex Bigamia orta sit à iure Pontificio inducta, & consequen-

ter non possit afficere infideles, cum nullus an Baptismum legibus Ecclesie subiaceat, D. Hieron in *epist. 83. ad Occanum*, & referunt *c. 1. dist. 26* & in *Epist. D. Pauli 1. Timoth. 3.* & refertur *c. 28. q. 3.* Cui consentiunt Gloss. Ordin. & Lyr. 1. *Timoth. 3.* Maior in *4. dist. 27. q. 6. dub. vlt. & Almain. dist. 25. q. 1.*

Sed iam, vt certum Respondeo: Verè esse Bigamum susceptum. Quia sic habetur expressè in cap. *Si quis viduam*, *el. 1. 34. dist. ibi.* *Si quis viduam, licet laicus duxerit uxorem, sine ante Baptismum, sine post Baptismum, non admittatur ad Clerum.* Quia eodem vitio videtur exclusus. In Baptismo enim crimina dimittuntur, non acceptæ uxoris consortium relaxatur. Deinde sic fuit definitum ab Innocent. *epist. 2. c. 5. & epist. 22. c. 2.* & refertur in cap. *Deinde, dist. 26.* Et tenent D. August. in *epist. ad Titum*, & *lib. de bono coniug. c. 18.* & refertur *c. Acutius, dist. 26.* & *can. fin. 28. q. 3.* D. Ambros. *lib. 1. offic. cap. vlt.* & refertur *c. penult. dist. 26.* D. Thom. in *4. dist. 27. q. 3. art. 2.* & cum eo omnes Theologi. Legantur Suarez *disp. 19. sect. 6. n. 12.* & *seq. Sanch. lib. 7. de Matrim. disp. 83. n. 9.* Auila p. 7. *disp. 8. dub. 1.* vbi pie exponit oppositum sentientes, quod prædictus non censetur Bigamus, quantum ad dispensationem, quia facilè obtinebit eam. Pellizzar. *tom. 2. tract. 7. c. 5. sect. 2. q. 6. n. 90.* Egid. & Filiuc. apud ipsum.

Nec obstat fundamentum contrariorum. Quia licet verum sit, quod hæc irregularitas sit ab Ecclesia inducta, & ided non possit afficere infideles ante Baptismum; afficit tamen illos post Baptismum, cum tunc iam lex Ecclesiastica possit illos ligare, & obligare. Lege etiam Bonac. *q. 2. de Irregul. punct. 5. n. 13.* Reginald. *lib. 30. tract. 2. n. 90.* & Filiuc. *n. 100.*

QVÆSTIO IX.

*An multiplicata sponsalia, copulaque subsequuta, inducant Bigamiam, &
irregularitatem.*

Respondeo, vt certum: Quod non, quia sponsalia etiam coniuncta cum copula non significant vnionem Christi cum sponsa sua Ecclesia per Incarnationem, sicut significat matrimonium consummatum, vt habitum est supra: ergo etiam qui sæpius sponsalia contrahit, non deficit à significatione vera Sacramenti, & ided non fit Bigamus, nec irregularis. Sic Valent. *tom. 4. disp. 7. q. 19. punct. 5. col. 1437.* Bonac. *punct. 5. cit. n. 6.* & alij.

QVÆSTIO X.

*An laicus contrahens duo matrimonia, sed
vtrumque inualidum, sit Bigamus, &
irregularis.*

Affirmant communiter Doctores casu, quo vtrumque matrimonium consummauerit. Quia (inquiunt) ad huiusmodi Bigamie irregularitatem contrahendam satis est, vt affectu duo inita sint de facto matrimonia: & quantum est ex parte contrahentis, significatio Sacramenti non deficiat. Cum irregularitas in hoc euentu non incurritur ob Sacramenti veri defectum, sed propter affectum cum opere subsequuto, vt dicitur cap. *Nuper, de Bigamis.* Ita tenent Richard. Palud. vterque Sotus, Martinus, Petrus, & Bartholom. de Ledesma, Sa, Bellarminus, Valentia, Vega, Llamas, Lopez, & alij, quos refert, & sequitur Sanchez *lib. 7.*

Disp. VI. De Irregularit. orta ex bigamia.

lib. 7. de Matrim. disp. 83. n. 3. Quibus addi possunt S. iac. disp. 49. sect. 2. n. 11. Bonac. disp. 7. q. 2. punct. 5. n. 2. vers. Respondeo. Filliuc. tract. 19. c. 4. num. 194. Sayrus lib. 6. c. 4. n. 7. Barbof. de potestate Episcop. alleg. 49. n. 11. Cornejo disp. 10. dub. 2. q. 2. & Palau disp. 6. punct. 7. n. 10.

Sed certè æquè probabiliter Respondeo : Nullo modo prædictam laicum esse Bigamum , aut irregularem. Quia ex duobus matrimoniis inualidis minime oritur irregularitas Bigamiæ , de qua est quæstio : unde si quæ oriatur in quibusdam casibus à iure expressis, illa non est Bigamiæ, sed delicti, vel infamiæ.

Probat *primò*. Quia hæc Bigamiæ irregularitas nullibi in iure reperitur expressa : ergo non contrahitur. Consequentia ex supra habitis constat. Antecedens probatur , quia si alicubi , maxime in Can. Apostol. 18. ubi qui duas sorores , aut neptem suam acceperit , expressè rejicitur à Clero ; at in hoc Canone non rejicitur à statu Clericali propter defectum Sacramenti, qui in eo coniugio duarum Sororum reperitur , sed propter incestuosum coniugium , in cuius criminis pœnam fuit imposita irregularitas : sed hæc non est in specie Bigamiæ.

Secundò. Quia in prædicto casu deficit Sacramento vera significatio , cum nullum ex illis matrimoniis sit Sacramentum , nec legitimus contractus : ergo ex illis non potest oriri bigamiæ irregularitas. I sed hanc sententiam tenent *Ægid. disp. 18. dub. 11. num. 101. Henriq. lib. 1. c. 6. n. 9. vbi litt. Y. citat pro hac parte Ioan. Andr. & alios, Auil. p. 7. disp. 8. dub. 1. & 2. Hurtad. disp. 2. de Irregul. diff. 13. n. 41. Ioan. Præposit. in 3 p. q. 5. de Irregul. dub. 7. n. 135. Dian. part. 4. tract. 2. Resol. 38 Luyf. de cens. lib. 9. disp. 70 dub. 2. Ioseph. Gibal. tract. de Irregul. c. 3. q. 4. n. 16. vers. Mibi duo. Quos sequi videtur Pell. loc. cit. q. 3. n. 87.*

Ex quibus ad argumentum contrariorum negandum est antecedens quoad omnes partes , & ad probationem ex cap. *Nuper*, dicendum est ibi non agi nisi de Bigamia similitudinaria Clerici , quæ est ex delicto , vt infra. Quæ pœna etiam si extendatur ad nostrum casum , in quo de laico est sermo , quod est concedendum , cum in pœnalibus , & odiosis non valeat extensio , inde non alia eructur irregularitas , quàm ex delicto , non Bigamiæ.

QVÆSTIO XI.

An saltem sit Bigamus , & irregularis laicus, qui duo tuit, & consummat matrimonia, alterum validum , & alterum irritum.

Affirmant , & à fortiori omnes Doctores nuper pro prima sententia adducti. Et ex adductis pro nostra *Henriq. n. 9. cit. lit. S. Auil loc cit. dub. 1. vers. Secundò notandum. Licet addat id esse verum , dummodò vnum matrimonium sit nullum ob impedimentum affinitatis, vel consanguinitatis, vel ob aliud impedimentum, quod non sit defectus consensus , quia qui contraxit, ait, delusoriè solùm ad obtinendam copulam, non erit Bigamus : secus alias.*

Sed æquè probabiliter Respondeo : Nec esse Bigamum , neque irregularitatem contrahere Bigamiæ. Quia nec id inuenitur in iure expressum : at irregularitas non incurritur nisi in casibus in iure expressis, vt supra est habitum : ergo. Sic tenent *Ægidius , Hurtad. Ioan. Præposit. Luyf. Dian. & Gibalin. supra citati.*

R. P. Leand. de Irregularit.

QVÆSTIO XII.

An qui contrahit verum matrimonium cum vidua à priori viro cognita, & consummat illud, verè contrahat Bigamiam interpretatiuam, & irregularitatem defectu Sacramenti.

Respondeo tanquam certum : Verè contrahere dictam Bigamiam , & irregularitatem. Quia sic multi Pontifices, & Concilia decreuerunt. Et in primis Can. Apostol. 18. qui refertur *cap. si quis viduam, dist. 50. Gregor. Magn. lib. 2. Epist. 25. & refertur in cap. Pracipimus, dist. 32. Urban. II. in Conc. Meldens. ex cap. Nemo, dist. 32. Leo I. Epist. 1. cap. 2. Innoc. I. Epist. 22. Concil. IV. Carthagin. Can. 69. Valentin. Can. 1. Toletan. I. cap. 3. & Toletan. IV. cap. 18. & 43. vbi habetur, qui viduam, aut re-nuptam duxerit, à Clero rejiciatur.*

Ratio autem huius decisionis est. Quia, licet, qui viduam sibi matrimonio iungit, vnum re ipsa matrimonium ineat, tamen fictione iuris est duplex, eo quod iam vidua illa fuerit primo matrimonio alteri viro copulata; & idèd in neutro matrimonio censetur esse perfecta significatio matrimonij Christi cum Ecclesia per Incarnationem; siquidem Christus Dominus vnicam, & virginem sibi copulauit. Sic omnes DD. legantur *Sanch. lib. 7. de Matrim. disp. 84. n. 7. Auil p. 7. disp. 8. dub. 1. vers. Secundò contingit. Suar disp. 49. sect. 3. n. 1. Bonac. q. 2. de Irregul. punct. 5. n. 2. Gibal. tract. de Irregul. c. 3. q. 4. n. 9 pag. 18. Pellizz. tom. 2. tract. 7. c. 5. sect. 2. q. 32. & communis.*

QVÆSTIO XIII.

An hanc Bigamiam, & irregularitatem incurrat laicus, qui ducit uxorem viduam, inualide tamen, propter aliquod impedimentum.

Affirmant plures Doctores, qui id probant ex *cap. Nuper, & cap. fin. de Bigam. vbi definitur, quod Clericus in Sacris constitutus contrahens vnicum matrimonium irritum ob Ordinis impedimentum sit Bigamus, & irregularis, eo quod habuerit affectum contrahendi cum opere subsequuto : at hæc ratio æquè militat in laico sic contrahente : ergo. Ita sentiunt *Richard. in 4. dist. 27. art. 4. q. 3. Palud. q. 4. art. 4. q. 28. Couarr. in Clem. si furiosus, de homicid. 1. p. 5. 2. n. 2. vers. 2. & 3. dicens esse comunem sententiam. Goffred. Hostiens. Alberic. Astens. & Montagna, quos pro hac parte refert Sanch. lib. 7. de Matrim. disp. 84. num. 10. Quibus addi possunt *Suarcz disp. 49. sect. 3. n. 3. 4. & 5. Sayrus lib. 5. c. 3. num. 7. Bonac. disp. 7. quest. 2. punct. 5. num. 8. Gordon. lib. 7. q. 18. num. 33. Cornejo disp. 10. de Irregul. dub. 2. q. 3. vers. Sed quid si tale.***

Sed probabilius Respondeo : Non incurrere Bigamiam , nec irregularitatem. *Primò*. Quia id nullo iure cauetur. *Secundò* , quia licet ratio reddita in capite *Nuper, & cap. fin. citatis*, videatur nostrum casum amplecti , at minime id facit. Quia ibi fit sermo de Clerico in Sacris constituto , qui duxit viduam. Et illa ratio , quod scilicet habuerit affectum contrahendi opere subsequuto , non est integra ratio , sed in ea suppleri debet ; cum iam aliud matrimonium similitudinarium per votum solemne Ordini Sacro annexum , contraxisset. Vnde nihil refert ad eam irregularitatem,

F 2 sine

sive viduam, sive virginem duxerit. Ex quo iam constat hanc rationem non militare in nostro casu. Sic omnino Sanchez *loc. cit. n. 11.* & penes illum Nauar. (dicens sic in Sacra Pœnitentiaria decilem fuisse) in *Summ. c. 27. n. 195. & lib. 1. conf. 1.* Hentiq. *lib. 12. c. 6. n. 9 in fine.* Fatinac. *prax. 1. p. tit. de Inquisit. q. 8. n. 8.* Valentia *tom. 4. disp. 7. q. 19. punct. 3.* Man. Rodrig. Ludouic. Lop. & Philiarc. Quibus addi possunt Reginald. *lib. 30. tract. 2. n. 87.* Auil. *p. 7. disp. 8.* (non 7. vt leges apud Gibalinum) *dub. 2. Medic. 2. p. Summ. tit. 9. q. 28.* Gibalin. *tract. de Irreg. c. 3. q. 4. n. 16. pag. 90.* Palaus *tom. 6. disp. 6. punct. 8. n. 4.* Aug. Barbof. *alleg. 49. n. 5.* Pellizz. *tom. 2. tract. 7. c. 5. sect. 2. q. 33. n. 87. ex Ægid. n. 101.*

QVÆSTIO XIV.

An excusaretur ab irregularitate Bigamia, qui contraheret cum vidua, existimans illam esse virginem, cum tamen sit corrupta à priori marito.

Affirmant excusati Petr. Ledesin. *quest. 69. de Matrimon. art. 3. col. pen. & Sâ verb. irregularitas Bigamia, num. 3.*

Sed probabilius Respondeo: Non excusari, sed verè effici per tale matrimonium, si consummetur Bigamum, & irregularem. Quia hæc irregularitas contrahitur ob defectum significationis Sacramenti, vt suprâ est habitum: at hic defectus æquè potest inueniri, siue scientia, siue ignorantia adsit: ergo. Sic communiter omnes DD. Legatur Sanchez *lib. 7. disp. 84. n. 8. & 15.* vbi citat D. Thom. Palud. Richard. D. Anton. Maior. Palat. Sor. Ledesin. vtrumque, & alios plures. Et nouissimè Ioseph. Gibalin. *de Irregul. c. 3. q. 4. num. 9. in fin.* vbi ita concludit: Neque ignorantia viri viduam ducentis excusabit ab irregularitate, si v. g. ipsa falsò iuraret, se virginem esse, & à priori marito minimè cognitam fuisse; et in enim nihilominus talis maritus irregularis, & pro tali se gerere debet, neque Ordines sine dispensatione suscipere poterit, vbi uxorem suam à priori eius marito subactam nouerit: atque in hanc primam propositionis partem omnes æquè consentiant. Sic ille. Palaus *disp. 6. punct. 8. n. 6.* & alij apud ipsum.

QVÆSTIO XV.

An ducens fœminam à se solo defloratam, sit Bigamus, & irregularis.

Affirmant aliqui Doctores. Quia (inquiunt) per hoc matrimonium non possunt significari nuptiæ inter Christum, & Ecclesiam, quam virginem ipse sibi copulauit: cum reuera adsit corruptio tempore consensu, & consummationis matrimonij: ergo ducens corruptam etiam à se, non potest non esse Bigamus, & irregularis. Ita Glossa cap. *Maritum, verb. concubinam, dist. 33.* Hostiens. Ioan. Andr. Imol. Ancharan. Archidiacon. & Astens. quos pro hac parte citat Sanch. *lib. 7. disp. 84. n. 13.*

Sed longè multò probabilius Respondeo: Nec esse Bigamum, nec irregularem. Quia irregularitas ducentis corruptam idèd contrahitur (ait Sanchez) quod cum fœmina, cum qua vir efficitur vna caro, diuiserit carnem suam in plures, censetur etiam diuisisse ex iuris fictione, & interpretatione; quod hic nullatenus reperitur. Cum vxor non diuiserit carnem suam in plures, siquidem ab vno solo cognita fuit.

Pœterea, quia matrimonium illud retrotrahitur purgans præcedens vitium, cap. *Tanta, Qui filij legit.* atque ita perinde est ac si à principio, quando ipsam virginem deflorauit, duxisset. Vnde constat ad argumentum contrariorum; falsum enim supponit, in nostro casu reperiri defectum significationis. Sic Sanchez *loc. cit. num. 14.* & penes illum D. Thom. in *4. dist. 27. quest. 3. art. 1. quest. 3. ad 2.* Richard. Palud. Maior, Supplem. Gabr. Sor. Palac. & Celaja ibi. Petr. Sor. *lect. 18. de Matrimon.* Petr. de Ledesin. *de Matrim. quest. 66. art. 3. post 6. concl.* Henriquez *lib. 12. cap. 6. num. 10.* Toled. *lib. 1. Summ. cap. 26. num. 5.* Sâ, Valen. a. Rodriguez, Vega, Vivald. Llamas, Rodriguez, & Nauarr. & alij plures. Quibus nouissimè adherent Suarez *disp. 49. sect. 3. n. 6. & 7.* Sayr. *cap. 4. num. 17.* Reginald. *num. 82.* Bonacina *disp. 7. q. 2. punct. 5. num. 2. vers. Secundo contingit,* Cornejo *disput. 10. de irregularit. dub. 2. q. 3. versic. Sed quid si ducat.* Gibalinus *tract. de Irregularit. c. 3. quest. 4. consuetario 4. num. 28.* Palaus *tom. 6. disp. 6. punct. 8. num. 4.* Filliuc. *tract. 19. cap. 4.* Pellizzatus *q. 32. cit. num. 86.*

QVÆSTIO XVI.

An saltem sit Bigamus, & irregularis, qui contrahit cum fœmina ab alio corrupta.

Affirmant omnes Doctores citati suprâ *q. 2.* & ferè omnes *q. 13.* adducti. Qui id probant ex Canon. 18. *Apost. relato in c. Si quis viduam,* vbi eodem tenore, & eadem ratione prohibetur Clericis matrimonium eum vidua, atque cum corrupta meretrice, &c. Deinde ex cap. *Qualis, 30. q. 5.* quod est ex Leone Papa, vbi de sponsa habenda, ne quispiam Bigamus efficiatur, sic dicitur: *Qualis debeat vxor esse, que habenda est secundum legem virgo, casta, & desponsata in virginitate:* & cap. *unic. de Cleric. con. ing. in 6.* ibi: *Qui cum unicis, & virginibus contraxerunt,* vbi clarè peritur virginitas vxoris, ne vir eius irregularis efficiatur.

Negat verò contrâ Ioseph. Gibalin. *tract. de Irregul. c. 3. q. 4. n. 10. pag. 82.* docens ex matrimonio cum corrupta etiam ab alio nullam oriri irregularitatem ex Bigamia, sed solùm ex infamia. Probat, quia Bigamiæ irregularitas, & defectus Sacramenti contingit ex eo quod vir diuidat carnem suam in plures, atque non sit vnus vnica, aut vxor non sit vnica vnici, eo quod cum alio coniuncta fuerit: atqui hæc carnis diuisio non reperitur cum corrupta exita conjugalem thorum: ergo. Ita ille ibi, quod latè prosequitur, & citat pro hac parte Emmanuelem Sâ. *verb. Irregularitas ex Bigamia, num. 2.* Bellarm. *lib. 2. de Cleric. c. 24. sub fin.* & Henricum Hentiq. *lib. 12. cap. 6. §. 10. litt. Z.* Sed ex his certè ad minus Henriquez non est cum illo, sed cum Authoribus primæ sententiæ, vt constat ex verbis eiusdem: ait enim *loc. cit.* in textu sic: Species secunda Bigamiæ dicitur interpretatiua, si vir validè contraxit cum vna per alium corrupta, & cum ea consummavit; quia ex matrimonio carnem diuidit in plures, factus vna caro cum vxore. Sic Henriquez in textu. Verum est, quod in marg. *lit. Z.* referat Bellarminum pro prima sententia, sed ipse transit.

Sed ego Respondeo dicendum, certum esse, contrahentem cum corrupta ab alio esse irregularem; & probabilius, talem irregularitatem non solùm ex infamia, si eius corruptio notoria sit, oriri, sed etiam ex Bigamia. Prima pars huius responsionis

est communis ferè omnium Doctorum, & constat ex iure locis adductis. Secunda verò etiam est communis, ut fatetur ipsemet Gibalinus, cuius argumentum facile verbis adductis ex Henrico solui potest. Legantur Sanchez lib. 7. disp. 84. n. 1. 7. & 9. cum aliis ab ipso allegatis, & Pellizzar. loc. cit. n. 86.

QVÆSTIO XVII.

An etiam sit Bigamus, & irregularis vir corruptus ducens virginem.

Affirmandum videtur ex nuper dictis. Quia vir contrahens cum corrupta sit irregularis: ergo à fortiori, fiet si vir corruptus contrahat cum Virgine, patet quia in hoc casu vetè vir ille carnem suam diuisit in plures, nempe in uxorem cum qua consummat, & in foeminam priù, fornicariè cognitam: in primo verò non, quia in illo solùm fictè, & interpretatiuè dicitur carnem suam in plures diuisisse, ut suprà est habitum.

Sed, v. certum Respondeo: Nec esse Bigamum, nec irregularem in dicto casu. Quia non est id expressum in iure, sicut est in casu quo vir contrahat cum corrupta. Sic Sanchez disp. 84. n. 9. & Palaus disp. 6. punct. 8. num. 4. Qui ex S. Thom. in 4. distinct. 27. quest. 3. artic. 1. quest. 3. aliquas alias rationes assignant. Legantur etiam Suarez disp. 49. sect. 3. n. 3. & seq. Filliuc. tract. 19. c. 4. q. 8. n. 116. & Bonacina q. 7. cit. punct. 5. n. 7.

QVÆSTIO XVIII.

An qui duxit virginem, & post adulterium à se scitum, illam carnaliter cognouit, contrahat irregularitatem Bigamiae interpretatiuae.

Negat Iosephus Gibalinus tract. de Irregularitate. cap. 3. q. 4. num. 12. & 32. docens, eum qui propriam uxorem, quam virginem duxerat, cognouit post adulterium ab ipsa commissum, & cognitum à viro, non contrahere irregularitatem Bigamiae, sed ex infamia dumtaxat, si adulterium fuit publicum, non si fuit occultum. Citat pro hac sententia Sà Petr. Ledesma in Summ. de Matrim. c. 32. conel. 6. Innocent. Rebuffum, & omnes alios, qui requirunt scientiam ad hanc irregularitatem contrahendam, qui consequenter debent fateri, talem irregularitatem non esse ex defectu solo, aliàs ab ignorante incurreretur.

Sed probabilius longè Respondeo: Præfatum contrahere irregularitatem Bigamiae interpretatiuae, simulque ex infamia, si adulterium fuerit publicum. Prima pars huius responsionis in qua est difficultas, probatur à Suarío disp. 49. sect. 3. num. 14. tum ex iure, cap. Si cuius, & cap. Si laici, distinct. 34. Vbi absolutè dicitur, per adulterium uxoris fieri maritum irregularem; sed intelligendum est, si post adulterium illam cognouit, ut ibidem Glossa exponit. Tum ex ratione. Quia vir cognoscendo uxorem suam ab alio cognitam, efficitur maritus corruptæ, & ideo perinde iudicatur, ac si cum corrupta contraxisset. Sic ille. Et sic omnes ferè Auctores, tam Veteres, quam Recentiores, ut fatetur Gibalinus, Sanchez lib. 7. de Matrimonio, disp. 84. num. 15. & penes illum uterque Sotus, uterque Ledesma, Henriquez, Lopez, Toledo, Rodriguez, & alij vsque ad 18. R. P. Leand. de Irregularitate.

Theologos. Et ex Iurisperitis Nauarr. Conarr. Cenedo, Guttierrez, & alij vsque ad 33. Quibus ex Recentioribus addi possunt Auila part. 7. d. sp. 8. dub. 1. §. Tertio modo. Sayrus lib. 6. cap. 3. num. 19. Garcia 7. part. de Benef. cap. 6. num. 17. Comitol. lib. 1. respons. quest. 106. num. 3. Bonacin. disp. 7. quest. 2. punct. 5. num. 12. Barbosa de potest. Episcopi alleg. 49. n. 8. Palaus disp. 6. punct. 8. n. 5. Cornejo disp. 10. de Irregularitate. dub. 2. quest. 4. Baumius tract. 11. de Irregularitate, quest. 12. §. Tertio contingit, pag. 460. Layman. lib. 1. tract. 5. part. 5. c. 6. num. 3. & communis apud Pellizzarium loc. cit.

QVÆSTIO XIX.

An etiam dictam irregularitatem contrahat vir, qui ignorans coniugis adulterium, illam carnaliter cognouit.

Negant Sà, Petr. Ledesma, & Gibalinus loc. cit. Et insinuant qui affirmant hanc irregularitatem contrahere virum scienter uxorem adulteram carnaliter cognoscentem: tacitè enim supponunt, stante ignorantia, non esse huic poenæ locum. Ita Glossa c. 2. de Bigamis, verb. in Bigamis, Rebuff. de pacific. possess. n. 194. Gregor. Lopez l. 35. tit. 5. p. 1. Anton. Cuchus lib. 4. Instit. maior. tit. 12. n. 175. & Palatios in 4. dist. 27. disp. 4.

Ratio eorum est, quia actus, ob quem irregularitas contrahitur, debet esse actus hominis, quatenus rationalis est, ac proinde liber, & voluntarius: at hoc deficit, ignorantia stante: ergo.

Sed probabilius Respondeo: Etiam in hoc casu contrahere irregularitatem Bigamiae interpretatiuae. Quia hæc irregularitas non imponitur in poenam alicuius delicti, aut culpæ, sed ob defectum significationis, qui re ipsa interuenit, contractum; cum maritus ab alio corruptæ fuerit, & consequenter sicut ipsa mulier suam carnem in plures diuisit, sic vir illam (etiam si maleficium suæ uxoris inuincibiliter ignorans) cognoscens, censetur suam carnem in plures diuisisse, & consequenter contrahere hanc irregularitatem. Sic Sanchez cum aliis num. 15. cit. Nauarr. cap. 27. num. 195. Suarez, Auila, Palaus, Bonacin. & alij nuper citati. Qui tamen aduertunt, dictam ignorantiam conferre ad dispensationem obtinendam.

QVÆSTIO XX.

An vir cognoscens suam uxorem vi, aut dolo oppressam ab alio, contrahat hanc Bigamiae irregularitatem.

Negabunt consequenter Auctores pro prima sententia adducti; & negant expresse Præpositus in 3. p. q. 5. de Irregularitate. & Gibalinus de Irregularitate. c. 3. q. 4. consecr. 5. n. 29. Quia (inquit hic Auctor) hæc irregularitas non incurritur nisi ex delicto, aut infamia; sed in hoc casu, neque est delictum uxoris, neque viri, ut constat; nec rursus est infamia mariti aliqua, si vis (aut dolo) uxori facta non est: quod si talis vis ignoretur, & solum adulterium scitur, indeque notetur turpitudine aliqua maritus, tandiu irregularis erit, quandiu illa propudij nota manebit, & uxoris famæ non consuluerit. Ita Gibalinus.

Sed probabilius Respondeo, contrahere bigamiae interpretatiuae irregularitatem. Quia probabilius

est, ex prædicta cum vxore copula oriri irregularitatem bigamiæ interpretatiuæ, quia dolus, aut vis illa, licet excuset foemina à culpa, non tamen efficit matrimonium illud aptum iam ad significandam coniunctionem Christi cum Ecclesia, cum hic defectus æquè resultet, siue ex parte vxoris culpa intercesserit, aut infamia, siue non; quia solum spectat factum. Sic expressè Henriq. lib. 12. c. 6. n. 10. *vers. In secundo gradu.* Vivald. 2. p. Candel. *Vbi de Irregularit. bigamia, n. 7.* Palacios, Maiol. & Turrecr. quos citat, & sequitur Sanchez lib. 7. de Matrim. disp. 84. n. 15. in fine, Suar. disp. 49. sect. 3. n. 16. Palaus disp. 4. punct. 8. n. 6. Barbosa de potest. Episcop. allegat. 49. num. 9. Pellizzarius tom. 2. tract. 7. c. 5. sect. 2. q. 32. n. 86. ex Filliucio c. 4. q. 6. Legatur de hac questione Dian. p. 4. tract. 2. resol. 40.

QVÆSTIO XXI.

An etiam contrahat hanc bigamia irregularitatem maritus, qui coactus ab Ecclesia per censuras (quia nequit vxoris adulterium probare) illam cognoscit.

Negant aliqui Doctores. Quia iniuste puniretur nob actum ad quem tenebatur, contra can. Nabuchodonosor 23. q. 4. Ita tenent ex iuribus Innocent. Ioann. Andt. Anton. & Ancharan. in c. p. Inquisitioni, de sentent. extommunic. relati à Sanchez loc. cit. n. 16. quos nouissime sequitur Gibalin. de Irregularit. c. 3. q. 4. consecr. 6. n. 30. & dicunt esse probabile Palac. in 4. dist. 27. disp. 4. col. 4. & Sayr. lib. 6. cap. 4. num. 20.

Sed probabilius longè Respondeo: Etiam contrahere hanc irregularitatem. Quia ad illam contrahendam non requiritur peccatum, sed defectus significationis matrimonij Christi cum Ecclesia, qui oriri potest, vt in præsentia, ex facto proprio licito.

Nec argumentum contrariorum aliquid probat, quia supponit hanc irregularitatem esse pœnam, quod falsum est, vt supra est habitum. Et sibi imputet maritus, qui voluntariè vxorem duxit, quod tantum incommodum, quale est ista irregularitas, incurrat. Sic D. Thomas in 4. dist. 27. quest. 3. art. 1. quest. 3. ad 4. Henriq. lib. 12. c. 6. n. 10. Nauarr. c. 16. n. 27. Syluest. Armilla, Gutierrez, Couarruias, Sotus, Palud. Petr. Ledesma, Rodriguez, Cenedo, Ludouic. Lopez, Veracruz, & alij vsque ad 42. Doctores, quos citat, & sequitur Sanchez disp. 48. cit. num. 17. Quibus addi possunt Suarez disputation. 49. sect. 3. in fine. Auila part. 7. disput. 8. dub. 1. §. Tertio modo. Sayrus loco citato, Cornejo disput. 10. de Irregularit. dub. 2. q. 4. *vers. Sed quid si maritus.*

QVÆSTIO XXII.

An maritus recipiens, & cognoscens suam vxorem, qua ex falsa sua mortis fama secundas nuptias contraxerat, incurrat bigamia interpretatiua irregularitatem.

Negat absolutè Iosephus Gibalinus tract. de Irregularit. cap. 3. quest. 4. consecr. 7. num. 31. Quia cum illud secundum matrimonium fuerit inualidum, & illa foemina non fuerit facta vna caro cum isto viro putatiuo vnitatem sufficienti ad repræsentandam vnitatem connubij Christi, nulla poterit esse irregularitatis ex solo defectu Sacramenti in casu proposito: nullum quoque delictum est, neque infamia,

aut in vxore, aut in marito, qui illam vt suam recipit: ergo nihil est vnde oriatur irregularitas. Hæc Gibalinus.

Sed probabilius longè Respondeo: Incurrere talem irregularitatem. Ratio est, quia titulo matrimonij, & affectu maritali accedit ad suam vxorem ab alio cognitam, & materialiter adulteram, in quo casu confluit defectus significationis Sacramenti ex diuisione carnis foeminae, quæ de facto pluribus communicata fuit; & consequenter dicta irregularitas: Sic Nauarr. cap. 27. num. 195. Toletus cap. 61. num. 7. Filliuc. loco citato, quos citat, & sequitur Bonacin. disputat. 7. quest. 2. punct. 5. num. 11. Suarez disput. 49. sect. 3. num. 16. Sayrus cap. 4. num. 19. & alij.

QVÆSTIO XXIII.

An Religiosus professus contrahens matrimonium, illudque consummans, contrahat irregularitatem bigamia similitudinaria.

Negat expressè Henriquez lib. 12. de Matrimonio, cap. 6. num. 10. ibi: Falsè quidam extendunt hanc bigamiam ad professum; negant etiam Palacios in 4. distinct. 27. disp. 4. column. 7. probant quia cap. Quotquot, 27. quest. 1. cui oppositum asserentes inquitur, solum loquitur de foeminis, quæ virginitatem promissam præuaricatae sunt, interdicens eas inter virgines, aut Diaconissas consecrari; ait enim textus: *Quotquot virginitatem pollicitam præuaricatae sunt, professione contempta, inter bigamos, id est, qui ad secundas nuptias transferunt, haberi debebunt.* Sic Canon desumptus ex Concil. Ancyran. can. 18. ergo falsè extenditur hæc bigamia ad professum.

Negat deinde Gibalin. de Irregular. cap. 3. q. 4. num. 19. & seq. quia quamuis fateatur dictum Religiosum incurrere irregularitatem, negat tamen illam esse bigamiæ similitudinariae, quia propriè loquendo nulla (inquit) datur, quod antea dixerat Basilius Pont. lib. 7. c. 15. num. 7.

Sed probabilius longè Respondeo: Dictum Religiosum & contrahere irregularitatem, & eam esse bigamiæ similitudinariae.

Prima pars responsionis est communis apud DD. docentes, talem professum esse irregularem, quod probant non solum ex cap. quotquot, cit. sed etiam ex Concil. Aurelian. I. can. 23. ita dicente: *Monachus in monasterio conuersus, si pellici postea, vel vxori fuerit sociatus, tanta præuaricationis reus nunquam Ecclesiastici gradus officium sortiatur.* Idem habetur in Concilio Toletano II. sub Bonifacio II. can. 1. de Cleric. & Monach. Et ita docent ex Theolog. Palud. Durand. Maior, Sotus, Celada, Angles, Petr. & Bartholom. de Ledesma, Vega, Llamas, & Vivaldus, quos citat, & sequitur Sanchez lib. 7. de Matrim. disp. 85. num. 8. Quibus addi possunt Basil. & Gibalinus loco citato, Suarez, Filliucius, Palaus, Auila, Bonacina, & alij mox citandi. Tenent etiam hoc ipsum ex Canonistis Nauarrus, Speculatiuus, Monaldus, Alberticus, Angelus, Borgasius, & alij apud Sanchez.

Secunda verò pars, nempe quod talis irregularitas contracta à Religioso sit, debeatque dici Bigamiæ similitudinariae, constat ex c. Quotquot, sup. citat. Vbi absolutè dicitur, omnes qui violant (scilicet per matrimonium carnale, attentatum tantum, cum inualidum sit post solemne votum) Virginitatem professam, esse bigamos: ergo dictus Religiosus,

lus, verè contrahit irregularitatem Bigamiæ similitudinariæ, quæ (vt supra est habitum) nascitur ex duplici coniugio, seu matrimonio, quorum alterum est spirituale, seu metaphoricum, quod quis contrahit cum Christo per votum solemnè castitatis, & alterum carnale, licèt illegitimum, & inualidum, vt supra est habitum. Sic docent communiter Doctores. Richard. Palud. Ledesma, Valentia, Sà, Toledo, Rodriguez, Ludouic. Lopez. Nauartus, & alij plures, quos citat, & sequitur Sanchez *loc. cit.* Quibus addo Suarium *disp. 49. sect. 4. num. 1. & 2.* Filliucium *tract. 19. c. 4. Auilam p. 7. disp. 8. dub. 1. versu Bigamia similitudinaria.* Bonacin. *disp. 7. q. 2. punct. 5. num. 2. in fine.* Luyfium *de Censur. lib. 9. disp. 70. dub. 3.* & penes illum Vasquez *in tract. manuscripto de Matrimon. Palatum tom. 6. tract. de Censur. disp. 6. punct. 8. num. 11.* Nicolaum Garc. *part. 7. de benef. cap. 6. n. 15.* Augustin. Barbosa *de potest. Episcopi, allegat. 49. num. 25.* Petrum Cornejo *de Irregularit. disp. 10. dub. 2. quas. 5.* Bauny *tract. 11. de Irregularit. q. 12. pag. 459.* Hurtadum *disp. 2. de Irregularitate, diff. 13. n. 43.* Machado *lib. 1. Summ. part. 3. tract. 17. docum. 3. n. 12.* & alios. Qui omnes conueniunt hoc esse verum, etiamsi matrimonium contractum sit cum Virgine, quia aliàs nihil speciale decideret Pontifex, cum ex matrimonio cum vidua, aut corrupta quilibet, etiam laicus, fiat Bigamus.

Nec obstat, quod dicit Henriquez; nempe quod *in cap. Quotquot*, cui ad probandam nostram sententiam nitimur, solum agitur de fœminis, non de viris. Nam responderetur primò cum Sanchez, quod dato quod ibi sermo sit de fœminis, id à fortiori in viris procedat. *Secundò*, & melius respondeo, quod ibi sermo sit de vtrisque: nam licèt à Gratiano in genere fœminino profertur; in textu tamen Græco in masculino habetur sic: *Quotquot Virginitatem pollicitam prauaricati sunt*, &c. (vel ut alia versio habet: *Quicumque Virginitatem profitentes*, &c.) & ita legunt Glossa marginal. *in d. cap. Iuo, 6. p. c. 351.* Dionys. Exig. & Balsamon. Suar. Filliuc. & Gibal. *loc. cit.* Legatur etiam Pellizz. *loc. cit. q. 34. n. 88.*

Q V Æ S T I O XXIV.

An etiam Clericus in sacris constitutus matrimonium, etiam vnicum, & cum Virgine contrahens, contrahat irregularitatem Bigamia similitudinaria.

NEgant aliqui Doctores. *Primò*, quia *in cap. Nuper*, de Bigamis, expressè deciditur, Sacerdotes contrahentes matrimonium, non esse verè Bigamos. *Secundò*, quia *in cap. Quotquot*, *sup. cit.* vbi inducitur huius Bigamiæ similitudinariæ irregularitas, solum est sermo de Religiosis: ergo non debet extendi ad Clericos in sacris constitutos ob regulam generalem, quod in irregularitatibus non valet argumentum à simili sine expresso iure. Ita sentiunt Abbas *in dict. cap. Nuper, n. 3.* Anton. *num. 7.* Palac. *in 4. dist. 27. disp. 4. col. 7.* Henriquez *lib. 12. de Matrim. cap. 6. num. 10. in Comment. litt. I. & lib. 14. c. 4. in principio.* Gasp. Hurtadus *disp. 2. de Irregularitate, diff. 13. num. 48.* & probabile reputat Suarez *vbi infra.*

Affirmant verò alij Doctores (et si non absolutè) docentes, prædictos Clericos contrahere quidem irregularitatem inductam in pœnam incontinentiæ, & ad maiorem Ordinis sacri reuerentiam: non tamen contrahere irregularitatem ortam ex Bigamia similitudinaria. Ita tenent Syluect. *verb. Bigamia, in*

princip. Armilla eod. verb. n. 7. Layman *lib. 1. Summ. tract. 5. part. 5. cap. 6. n. 6. dicto 2.* Palau *disp. 6. de Censur. punct. 8. n. 12.* Gibalin. *de Irregularit. c. 3. q. 4. n. 21. & 22.* Pellizz. *loc. cit. ex Egidio n. 102.*

Primam partem probant dicti Doctores ex cap. 1. Qui Clerici, vel venientes. Vbi de Diacono, qui uxorem accepit, dicitur, posse Episcopum cum ipso dispensare, vt ad Sacerdotium ascendat peracta pœnitentia. Et *cap. 2. eod. tit.* loquendo de quodam Subdiacono, qui matrimonium iniit, deciditur vt si ad Religionem transeat, concedat ei Episcopus ascensum ad Ordines superiores. Qui textus nec loquuntur de contrahente vidua, nec de contrahente duplex matrimonium; sed de vno etiam cum virgine post Ordinem sacrum contracto: ergo illud sufficit ad inducendam irregularitatem.

Secundam verò partem probant. Quia in titulis decretalium, in quibus de matrimonio à Clericis illegitimè contracto agitur, nulla Bigamiæ mentio fit: ergo.

Sed probabilius longè Respondeo: Clericum in sacris constitutum contrahentem matrimonium, etiam vnicum, & cum Virgine, contrahere irregularitatem, & hanc esse Bigamiæ similitudinariæ speciem.

Prima pars huius nostræ responsionis est ferè communis apud Doctores, quos refert, & sequitur Sanchez lib. 7. de Matrimon. disp. 85. n. 5. & probatur bene ab Auctoribus secundæ sententiæ.

Secunda verò rectè probatur ab eodem Sanchez sic. Quia in hoc casu post matrimonium similitudinarium initum cum Christo per votum solemnè castitatis Ordini sacro annexum, de facto ad alias nuptias transiit, eas consummans copula: atque proinde verificatur in ipso ratio tradita *in cap. Nuper, & cap. fin. de Bigam.* nimirum, dari quandam similitudinem Bigamiæ in hoc euentu propter affectum ad duplex matrimonium cum opere subsequuto. Sic Sanchez. Qui tamen bene aduertit, nihil ad rem moralem conferre, siue vnum, siue alterum dicamus, modò fateamur dictum Clericum contrahere irregularitatem. Sic igitur docet Sanchez *loc. cit.* & penes ipsum Nauart, Couarr. Maiolus, Valentia, Rodriguez, Sà, Viuald. Lopez, Grassis, & alij quamplures. Quibus addi possunt Suar. *disp. 49. sect. 4. n. 6.* Auila *p. 7. disp. 8. dub. 1. vers. Bigamia*, Bonac. *disp. 7. q. 2. punct. 5. num. 2. in fine*, Filliuc. *loc. cit. n. 120.* Cornejo *loc. cit.* & alij.

Ad primum argumentum primæ sententiæ deductum ex *cap. Nuper*, dicendum est, quod ibi Pontifex solum dicit Presbyteros contrahentes matrimonium non esse verè, & propriè bigamos; non tamen negat, quin sint similitudinariè, sed potius infert, vt bene probat Suarez.

Ad secundum negandum est, quod *in d. cap. Quotquot*, solum sit sermo de Religiosis, licèt hos tantum gratia exempli Pontifex nominet; est ibi namque sermo generaliter de proficiente solemnè votum castitatis, vt rectè notat Suarez *loc. cit.*

Q V Æ S T I O XXV.

An etiam contrahat dictam irregularitatem ille, qui post emissum votum simplex castitatis contrahit, & consummat matrimonium.

Affirmant etiam Borgasius *de Irregularitate, p. 5. tract. de Bigamis, num. 29.* Maiolus *lib. 1. de Irregularit. cap. 13. num. 7.* & Ludouic. Lopez

2. part. instruct. vbi de Irregularitate, cap. 22. in 1. specie Irregularit.

Sed multo verius Respondeo : Non contrahere irregularitatem dictam. Quia non reperitur in iure, sicut reperitur in eos, qui post emissum votum solemne castitatis matrimonium contrahunt, vt supra est habitum. Sic Sanchez lib. 7. de Matrim. disp. 85. n. 11. Luyfius de Censur. lib. 9. disp. 70. dub. 3.

QVÆSTIO XXVI.

An saltem contrahat bigamie similitudinaria irregularitatem, qui contrahit matrimonium cum Moniali professa, quamuis ipse solutus sit.

Affirmat adhuc Maiol. loc. cit. n. 8. Cui adhærent Felician. de irregularit. c. 6. & Viualdus Candel. Sacram. 2. p. vbi de Irregularit. bigam. n. 14. vbi ita ait : Nec ille effugiet dictam bigamie irregularitatem, qui duxerit vxorem eam, quæ votum castitatis emiserat, etiamsi ipse non vouisset. Nam quodammodo ipsa vxor est Bigama, & ipse Bigamam duxisse videtur, vt ex d. cap. Quotquot, norat Maiol. supra n. 3. & Episcop. Scal. supra. Ita ille.

Sed longè verius Respondeo : Nec hunc contrahere Bigamie irregularitatem. Quia nullibi ista irregularitas in iure reperitur. Sic Henriquez lib. 12. de Matrim. c. 6. num. 10. Sanchez loc. cit. num. 12. Gibalinus de Irregularit. cap. 3. quest. 4. consecr. 10. n. 34. Sayrus lib. 6. cap. 4. sub fine, Cornejo disp. 10. de Irregularit. dub. 2. vers. Sed quid de laico, qui tamen attentè est legendus, & benignè emendandus. Ait enim, quod iura (à contrahis, & à nobis relata) non loquuntur de contrahente post proprium votum, sed de contrahente cum scemina habente tale votum ; cum potiùs loquantur de contrahente post proprium votum solemne, non verò de scemina habente tale votum. Ex quo constat ad fundamentum oppositæ sententiæ.

QVÆSTIO XXVII.

An contraheret huiusmodi Bigamia irregularitatem, qui post vota simplicia emissa post biennium in Societate Iesu contraheret matrimonium.

Negabunt, & à fortiori, Auctores supr. quest. 23. pro prima sententia adducti.

Sed probabilius longè Respondeo : Contrahere. Quia probabilius longè est, quod Religiosus, qui post votum castitatis emissum contrahit etiam cum Virgine, est Bigamus, & irregularis, vt supra q. 23. est habitum : at sic est, quod ille qui post biennium emittit vota simplicia in Societate I E S V, verè est Religiosus, & inhabilis ad matrimonium contrahendum ex Constitutione Gregor. XII. ergo. Sic Filliuc. hic tract. 19. c. 4. q. 9. n. 119. Luyfius de Censur. lib. 9. disp. 70. dub. 3. in fine, Ioan. Præposit. q. 5. de Irregul. n. 136. Pellizzar. c. 1. cit. sect. 2. q. 34. n. 88. in fine.

QVÆSTIO XXVIII.

An Summus Pontifex possit in Bigamia vera, & irregularitate ab illa orta dispensare.

Negarunt aliqui. Primò. Quia hæc irregularitas fundatur in defectu Sacramenti, aut eius signi-

ficationis : at hunc non potest tollere Pontifex ab eo qui secundas nuptias contraxit : ergo nec irregularitatem ab illo ortam.

Secundò. Quia ita videtur decisum in c. 2. de Bigamis, vbi dicitur : *Cam Bigamis contra Apostolum dispensare non licet, vt debeant ad sacros Ordines promoueri, vel in eis si promoti fuerint, permanere.* Sic Lucius III. Quod idem definit Innocent. III. cap. Nuper, eod. tit. Propter hæc ita tenuit Glossa in c. 2. de Bigamis, verb. dispensare, sequuta Rotomag.

Sed vt quid certissimum Respondeo : Possè dispensare in hac, & in alia quacumque Bigamia. Ratio est, quia Papa potest dispensare in his, quæ sunt de iure humano : at sic est, quod Bigamia est inducta iure humano, vt supra quest. 4. est habitum : ergo. Confirmatur, quia de facto multi Pontifices cum Bigamis dispensarunt : ergo absque dubio tenendum est, id posse. Sic tenet communis Theologorum, & Canonistarum sententia, D. Thom. in 4. dist. 27. q. 3. art. 3. in corpore, Couarr. Clement. Si furiosus, de homicid. Nauarr. c. 27. n. 297. Sanchez referens alios plures lib. 7. de Matrim. disp. 86. n. 6. Suarez disp. 49. sect. 6. Auila part. 7. disp. 8. dub. 4. Bonacin. disp. 7. q. 2. punct. 5. n. 14. Sayrus lib. 6. c. 6. num. 1. Palas disp. 6. punct. 8. n. 14. Luyfius lib. 9. disp. 70. dub. 4. Cornejo disp. 10. dub. 1. quest. 4. Hurtadus disp. 2. de Irregularit. diff. 20. Baunius tract. 11. quest. 13. & alij.

Ad primum argumentum : Concessa maiori, & minori, neganda est consequentia. Quia licet defectus Sacramenti semper maneat, non tamen necessariò manet in ratione impedimenti ab Ordine, quia quod talis defectus sit ad hos impedimentum, nec habet iure naturæ, nec diuino, sed Ecclesiastico, in quo interueniente causa, potest Pontifex dispensare.

Ad secundum dicendum : Ex illo textu solùm conuinci difficultatem dispensationis, non impossibilitatem. Nam Pontifex non dixit : *Non potest*, sed *non licet*. Nec tamen hoc dicit, quia nunquam liceat ; sed quia non pro solo arbitrio dispensantis, nec pro leui causa, sed pro graui ; atque adeo rarò id licet. Sic Suarez, Sanchez, & alij respondent.

QVÆSTIO XXIX.

An Pontifex possit in dicta Bigamia irregularitate Ordinaria potestate dispensare.

Negarunt Henricus in cap. 1. de Bigamis col. 5. & Ioan. Staphileus de lit. gratia, & iust. col. vlt. asserentes, non posse Pontificem cum Bigamis dispensare ex potestate Ordinaria, benè tamen ex potestate absoluta : hoc est validè, quamuis non licitè.

Sed vt certum Respondeo : Possè etiam ex potestate Ordinaria ; hoc est, non solùm validè, sed etiam licitè, existente causa iusta. Quia per legem ipsam naturalem, diuinam, & humanam, licet Principi legislatori Summo per dispensationem humanis constitutionibus derogare : at sic est, quod irregularitas Bigamie est inducta humano iure ; aut Pontificio : ergo. Sic Couarr. in Clement. Si furiosus, de homicid. 1. p. §. 2. n. 4. Sanchez lib. 7. de Matrim. disp. 86. n. 7. Auila part. 7. disp. 8. dub. 4. concl. 1. Luyfius de Censur. lib. 9. disp. 70. dub. 4. in fine.

QVÆSTIO XXX.

An etiam Episcopus possit dispensare cum Bigamis propriis ad sacros Ordines suscipiendos.

Affirmant quidam, quorum sententiam refert Glossa in cap. 2. de Bigamis, verb. Dispensare. Quia Episcopi dispensant cum criminosis, cap. A: si Clerici, de Iudiciis, qui instar Bigamorum sunt, & patiter Apostol. 1. Timoth. 3. interdicat eis promotionem ad Ordines: ergo.

Sed ut certum Respondeo: Non posse Episcopum quoad sacros Ordines cum Bigamis propriis dispensare. Quia non extat Canon, qui id concedat Episcopis: ergo cum aliis iure prohibeantur Bigami Ordinari, c. 1. de Bigamis in 6. cap. Nuper & cap. Ultim. extra eodem tit. & Innocent. III. epist. 22. dispensare cum illis nequeunt Episcopi. Sic communis sententia. Legantur Sanchez loc. cit. num. 11. Saar. disp. 49. sect. 6. Auila concl. 2. Luyfius dub. 5. Palaus disp. 6 punct. 8. n. 15. Bonac. disp. 7. q. 2. punct. 5. n. 15. Baunius tract. 11. de Irregularit. q. 13. assert. 1. Cornejo disput. 10. de Irregularit. dub. 1. ques. 5. & alij, quos sequitur Diana p. 4. tract. 2. resol. 51.

Ad argumentum autem oppositæ sententiæ optimè respondet cum Glossa Sanchez n. 16. dicendo, aliud considerasse Apostolum, quando criminiosum ad Ordines promoueri interdixit, & aliud quando Bigamum. Quippe illum exclusit ob personæ indignitatem, quæ poenitentia aboletur; & sic non mirum, quod possit Episcopus dispensare. At hanc ob defectum significationis, qui per poenitentiam minimè restauratur. Vnde neganda est argumenti consequentia.

QVÆSTIO XXXI.

An saltem possit Episcopus dispensare cum Bigamis propriis ad minores Ordines.

Affirmant quamplures Doctores, qui id colligunt ex cap. Super eo, el. 2. de Bigamis, & aliis eiusdem Rubr. in quibus atcentur Bigami ab Ordinibus sacris: ergo ita tenent D. Thom. in 4. dist. 27. q. 3. art. 3. vbi Palud. q. 4. art. 5. concl. 4. Durand. q. 4. Glossa cap. Super eo, cit. verb. Dispensare. Henriquez lib. 12. c. 6. n. 11. & lib. 14. c. 20. n. 2. Sanchez lib. 7. disp. 86. n. 11. & penes illum vterque Sorus, Palac. Angles, Petr. Ledesma, Grassis, Syluest. Arvilla, Tabiena, & alij. Quibus Palaus addit Nauarum c. 27. n. 197. Azor. 2. p. lib. 5. c. 20. q. 2. & lib. 6. c. 4. q. 8. & 11. Sayr. lib. 6. c. 7. n. 11. Auilam part. 7. disp. 7. (lege 8.) dub. 4. Comitolum lib. 1. q. 106. n. 5. & 6. & Mirandam in Manual. tom. 2. q. 8. art. 2. concl. 2. (Sed ex his Doctoribus oppositum tenet expressè Nauarum loc. cit.) Addo ego Petr. Cornejo disp. 10. dub. 1. ques. 5. d. 2. Machadum lib. 1. Summ. p. 3. tract. 17. docum. 4. n. 3.

Sed probabilius Respondeo: Adhuc non posse. Primo. Quia in cap. Vnico, de Bigamis in 6. & in Tridentino sess. 23. c. 17. Bigami huiusmodi omni privilegio Clericali priuantur. Secundo. Nam in cap. Nuper, & cap. Ultim. de Bigam. & cap. Non considerat quisquam Pontificum, dist. 50. hæc potestas dispensandi omninò Episcopis denegatur: & aliàs nullibi legitimus eam dictis fuisse concessam: ergo. Sic Nauar. loc. cit. Suarez disp. 49. sect. 6. n. 4. & penes ip-

sum Abbas, Ioan. Andr. Anchar. Francus, & Dominicus, Valentia disp. 7. q. 19. punct. 3. Nicol. Garcia p. 7. de Benefic. c. 6. n. 5. Bonac. disp. 7. q. 2. punct. 5. n. 15. qui referunt ita à Sacra Cardinalium Congregatione fuisse decisum. Praxis noua Episcopalis. 1. p. c. 1. n. 60. Franc. Leo in Thesaur. fori Ecclesiastici, 2. p. c. 8. n. 36. Layman, lib. 1. Summ. tract. 5. part. 5. c. 6. n. 7. Palaus disp. 6. punct. 8. n. 18. Luyfius lib. 9. disp. 70. dub. 5. Filliuc. tract. 19. c. 4. ques. 12. n. 127. Tamburin. de iure Abbat. tom. 2. disp. 7. q. 3. num. 3. Villalob. tom. 1. tract. 21. diff. 31. n. 13. Sà verbo Irregularitas Bigamia, in fine. Rodriguez in Summ. in 2. edit. c. 158. concl. 6. Vega tom. 1. Summ. c. 38. casu 1. Vivald. 2. part. Summ. vbi de Irregularit. Bigam. n. 34. & Diana p. 4. tract. 2. resol. 62.

QVÆSTIO XXXII.

An ad minus possit Episcopus dispensare cum Bigamis propriis, ut in susceptis minoribus Ordinibus ministrent.

Affirmant à fortiori Doctores primæ sententiæ, nuper quest. præcedenti citati. Necnon Nauar. Valentia, Sà, Rodriguez. Vega & Vivald. locis pro nostra sententia supra legis. Qui id probant ex cap. Lector, dist. 34. vbi ita habetur: Lector si viduam alterius uxorem acceperit, in lectoratu permaneat, aut si forte necessitas sit, Subdiaconus fiat: nihil autem supra. Similiter autem si Bigamus fiat. Sic Martinus Pontifex, qui clarè videtur concedere Episcopo facultatem dispensandi in vsu minoris Ordinis antea recepti.

Sed probabilius Respondeo: Adhuc non posse. Quia id clarè colligitur ex cap. Sanè 1. de Cleric. coniug. ex Trident. sess. 23. c. 17. de reform. & ex tota dist. 34. Vbi planè prohibetur Bigamo omnis actus Ordinis absque dispensatione: at sic est, quod nullibi legitimus hanc esse concessam Episcopis: nam si alicubi, maxime in cap. Lector, citato. Sed non in hoc, ut bene probat P. Suarez vbi infra: ergo. Sic ille, disp. 49. sect. 5. n. 4. & 5. vbi addit, oppositam sententiam propter tantorum vicorum auctoritatem esse probabilem, & in praxi seruari posse, vbi fuerit vsu recepta, sic & alij multi ex citatis pro nostra sententia sub quest. 31.

QVÆSTIO XXXIII.

An denique possit Episcopus dispensare, saltem quoad minores Ordines cum Bigamis interpretatiuis.

Affirmant, & maiori ratione omnes Auctores nostræ sententiæ contrarij. Et potest probari: Tum quia iura, in quibus est prohibitum, Bigamos non posse ad Ordines minores adhuc promoueri, nec in hoc posse Episcopum dispensare, sunt (cum sint otiosa) restringenda ad Bigamos veros, & proprios. Tum etiam, quia loquendo de Bigamis interpretatiuis, clarè videtur id colligi ex textu in cap. Lector, citato, vbi de his præcipuè est sermo, ut vidimus: ergo.

Sed probabilius Respondeo: Adhuc cum huiusmodi Bigamis non posse Episcopum dispensare. Quia omnia iura adducta à nobis supra in suo gradu, & proportione, æquè de Bigamis interpretatiuis probant: & ita seruato illorum vero sensu, nequeunt ad Bigamos proprios, & veros restringi.

Nec textus in cap. Lector, oppositum probat. Quia ille

ille non potuit dare aliquam potestatem Episcopi, quia non est Martini Papæ, ut à Gratiano inscribitur, sed Martini Bracharenfis, qui diuersos Canones collegit, & hic sumptus videtur ex Concilio Tolerano 1. *Can. 3.* vbi longè aliter legitur. Quod Concilium est Prouinciale, nec inuenitur ab aliquo Pontifice confirmatum. Legatur Suar. *dict. disp. 49. sect. 6. n. 5. & 6.* Palus *disp. 6. punct. 8. n. 15.* & alij *suprà citati.*

QVÆSTIO XXXIV.

An Episcopus possit dispensare cum Bigamo proprio, & interpretatiuo ad sacros Ordines suscipiendos casu, quo Bigamus ad Religionem transeat.

Affirmant absolutè Henriq. *lib. 12. c. 6. n. 11. & lib. 14. c. 20. n. 2.* Viuald. *2. p. Candelab. vbi de Irregularitate Bigamia, n. 34.* (non 24. ut leges apud Sanch.) & antea Albert. Magn. *4. dist. 27. num. 15.* Turrecrem. *in d. c. Lector.* & alij, quorum sententiam referunt, nec improbant D. Thom. Durand. Alberic. Syluest. Tabiena, & Armilla apud Sanchez mox citandum. Qui docent posse Episcopum dispensare cum Bigamo religioso facto, si hic ex licentia sui Prælati subijciatur Episcopo. Probant id Turrecrem. & Henriq. *ex c. 2. Qui Clerici, vel vouenter.* Vbi Alexander III. committit facultatem cuidam Episcopo, ut dispenseret ad maiores Ordines cum quodam Bigamo, casu quo ad Monasticam vitam transire velit; alias non: ergo.

Sed probabilius Respondeo: Nec in prædicto casu posse cum Bigamo proprio, aut interpretatiuo Episcopum ad sacros Ordines suscipiendos dispensare. Quia nullus est in iure textus, quo id possit probari. Nam textus pro parte contraria adductus ex Alexandro III. nihil illi fauet; quia expressè loquitur de Bigamia similitudinaria, quæ extendi non debet ad veram, vel interpretatiuam. Sic Paludan. *in 4. dist. 27. q. 4. art. 5. concl. 4. vers. Tertio.* Gabriel *q. 3. in fine*, Sotus *q. 3. art. 3.* Lopez, & Barthol. de Ledesma, quos citat, & sequitur Sanchez *lib. 7. de Matrim. disp. 86. n. 13.* Suarez *disp. 49. sect. 6. n. 8.* Palus *disp. 6. punct. 8. n. 15.* Luylius *de Censur. lib. 9. disp. 70. dub. 5. vers. Alij limitant.*

QVÆSTIO XXXV.

An casu, quo urgeat necessitas ob penuriam Ministrorum (ut apud Indos) possit Episcopus dispensare, ut Bigamus proprius, aut interpretatiuus ad Subdiaconatum promoueatur.

Affirmant aliqui, eo quòd talis facultas à iure concedatur Episcopo, *cap. Lector. distinct. 34.* Cuius verba habes *sub quæst. 32.* Ita sentiunt Palud. & Gabriel. *loc. nuper cit.* & Turrecrem. *cap. Lector, n. 11.* alio tamen ductus fundamento, nimirum ob tacitam concessionem Pontificis, ratione urgentis necessitatis. Et dicit fauere huic sententiæ D. Thomam, & Armillam.

Sed clarius, & probabilius Respondeo dicendum, quòd licet Episcopi non possint iure Ordinatio in prædicto euentu dispensare cum bigamis propriis, aut interpretatiuis ob penuriam Ministrorum, ut ad Subdiaconatum promoueantur: possunt tamen, urgente necessitate, si non sit facilis ad Pontificem aditus, dispensare cum illis, etiam ut ad Sacerdotium promoueantur.

Prima pars huius responsionis est contra priores

primæ sententiæ Auctores. Et eam optimè probat Sanchez. Eo quòd nullo modo id queant facere Episcopi per *dict. cap. Lector*, quia quamuis decisio huius textus non inueniatur expressè correctæ: at tacite correctæ creditur, cum omninò causa illius concessionis cessarit, effecto iam Subdiaconatu Ordine sacro instar aliorum: & sic eadem est ratio de illo, ac de aliis Ordinibus sacris; ad quos constat ex verbis expressis Pontificis *eod. cap. Lector.* denegatam esse facultatem dispensandi Episcopo.

Secunda verò pars etiam optimè probatur ab ipsomet Sanchez. Quia in prædicto euentu congruum est Episcopis ex tacita concessionem Pontificis in lege Concilij generalis, vel Pontificia dispensare, ut sæpè diximus. Sic tenet Henriq. citatus cum aliis Sanchez. *lib. 7. de Matrim. disp. 86. n. 14.* Luylius *lib. 9. de Censur. disput. 70. dub. 5. vers. Demum alij.* Quintanaduen. *tom. 2. singul. tract. 16. singul. 3. n. 4.* & alij.

QVÆSTIO XXXVI.

An Episcopus possit dispensare in Bigamia similitudinaria Clerici in sacris constituti inuentis matrimonium cum unica, ac virgine.

Negat Maiolus *lib. 1. de Irregularit. cap. 33. n. 7.* Neo quòd in *cap. Nuper, de Bigamis*, absolutè prohibetur cum dictis Clericis inuentibus matrimonium dispensare. Negant & alij, sed non ita absolutè: aiunt enim non posse Episcopum cum tali Clerico dispensare si maneat in seculo; secus si in Religionem ingrediatur. Ita Ioan. Andr. & Cardin apud Sanchez.

Sed ut quid certum Respondeo: Posse, quia sic habetur in *cap. Sanè Sacerdotes de Cleric. coniug.* his verbis: *Sanè Sacerdotes illi, qui nuptias contrahunt post longam penitentiam, & vitam laudabilem continentes, officio suò restitui poterunt, & ex indulgentia sui Episcopi eius habere executionem.* Sic textus, cuius decisionis ratio est, quia cum hic Clericus ducens Virginem, nec verus, nec interpretatiuus, nec fictus Bigamus sit, sed solum similitudinarius, iure optimo mitius agitur cum eo iure.

Nec Maiolo fauet textus in *cap. Nuper*, quem pro se adjicit, quia ibi agit Pontifex de illo, qui primò existens laicus, & postea factus Sacerdos, matrimonium contraxit: nam hic est Bigamus verus, & similitudinarius; & idè non est eadem ratio. Sic commaniter DD. Sanchez *lib. 7. de Matrim. disp. 86. n. 30.* Nauar. *cap. 27. n. 197. in fine*, Sà *verb. Irregularitas, vbi de Bigam. n. 4.* Valentia *p. 4. disp. 7. q. 19. punct. 3.* Petr. Ledesma *de Matrim. quæst. 66. art. 5.* Angelus, Syluest. Armilla, Tabiena, Rosella, Couarr. & alij penes ipsum. Quibus addi possunt Auila *p. 7. disp. 8. dub. 4. concl. 4.* Suarez *disp. 49. sect. 6. n. 18.* Bonacina *disp. 7. quæst. 2. punct. 5. num. 15.* Garcia *7. part. de Benefic. c. 7. num. 15.* Palus *de Censur. disput. 7. punct. 8. num. 19.* Luylius *lib. 9. disput. 70. dub. 5.* Bannys *de Censur. tract. 11. quæst. 13. quæst. 4. dicto 1.* Cornejo *disput. 10. dub. 2. quæst. ultim. dicto 2.* Filliucius *tract. 19. cap. 4. quæst. 10. num. 128.* Machado *lib. 1. part. 3. tract. 17. docum. 4. num. 4.* & Diana *part. 4. tract. 2. Resol. 62. in fine*, & antea Henriquez *lib. 12. cap. 6. num. 11.* addens id esse verum etiam si delictum sit publicum.

QVÆSTIO XXXVII.

An etiam dispensare possit Episcopus cum dicto Clerico in sacris constituto, contrahente matrimonium cum vidua, vel corrupta.

Affirmat Henriq. *loc. cit.* vbi id supponit, dum dicit: difficilius dispensare Episcopum cum Clerico in sacris constituto, qui cum vidua, aut corrupta matrimonium contraxit. Affirmat etiam, licet non ita firmiter, Palacios *in 4. dist. 27. disp. 4. col. 15.*

Sed probabilius Respondeo: Non posse, quia ita expresse habetur *in cap. finali, de Bigamis*: vbi Innocent. III. definit, non licere dispensare cum Clericis in sacris constitutis, qui cum vidua contraxerunt. Et idem est dicendum ex *cap. Nuper, eod. tit. de Clericis prædictis*, qui secundas mulieres sibi matrimonialiter coniunxerunt. Sic communiter Doctores, præcipue citati nuper pro nostra sententia. Quia irregularitas, quam contrahit huiusmodi Clericus, non tantum est similitudinaria, sed etiam interpretatiua, iuxta *Suar. disp. 49. sect. 6. in fine*. Licet Sanchez *loc. cit. n. 23.* oppositum teneat casu, quo matrimonium Clerici fuerit vnicum irritum cum vidua, quia hoc non inducit (ait) Bigamiam interpretatiuam.

QVÆSTIO XXXVIII.

An Abbates seculares possint dispensare, sicuti dispensant Episcopi in bigamia supra dicta.

Negat Henriquez *lib. 12. c. 6. n. 11. litt. F. ibi*: Abbas secularis non dispensat (nisi ex consuetudine sibi concedatur) quia hæc irregularitas contrahitur in pœnam delicti. Ita ille. Et apud ipsum Sotus, D. Martinez, & quidam Recentiores.

Sed clariùs, & disti. ctiùs Respondeo dicendum: Non posse dispensare ex iure Abbates illos seculares, qui non habent iurisdictionem Episcopalem: bene tamen illos, qui illam habent, & dispensant in votis, & exponunt Confessores, sicut Episcopi: quia de his etiam iura intelliguntur. Sic Auila *lib. 7. disput. 8. dub. 4. concl. 5.* & indicat clarè Suarez *disp. 49. n. 18.* quatenus ob eandem rationem docet, posse Prælatos Religionum, qui quasi Episcopalem iurisdictionem exercent, vt Generales, Prouinciales, &c. in eodem impedimento cum suis subditis dispensare, sicut dispensat Episcopus cum suis subditis. Legantur Palaus *disp. 6. punct. 8. n. 21.* & Miranda *in Man. Prælator. tom. 2. q. 8. art. 2. Diana p. 4. tract. 2. resol. 63.*

QVÆSTIO XXXIX.

An ex privilegio possint Prælati regulares dispensare cum suis Religiosis bigamis, etiam veris, & interpretatiuis, ad Ordines etiam maiores.

Negant Barbosa *de potest. Episcop. p. 2. alleg. 49.* Bartholom. de Vecchis *in praxi nauit. disput. 9. dub. 15. n. 2.* Tamburin. *de iure Abbat. tom. 2. disp. 17. q. 3. n. 2.* & Sebastian. à Bonon. *tract. de elect. p. 2. c. 4. dub. 71. n. 1.* quos citat, & sequitur Diana *part. 4. tract. 2. resol. 63.* Quibus adde Laymanum *lib. 1. tract. 5. c. 9. n. 7.* & Hieronymum Rodrig. *in Compend. qq. Regul. Resolut. 16. n. 14.* dicentem hanc

sententiam esse tutiorem, & conformiorem menti Pontificum, qui semper in privilegiis Bigamiam excipiunt iuxta stylum Curie. Negant etiam Hinojosa *in suo directorio, verb. dispensatio, fol. 185.* Quintanaduen. *tom. 2. sing. tract. 16. singul. 3. num. 1. & 2.* Vbi docet minime posse ad maiores Ordines cum suis Religiosis Bigamis dispensare. Licet postea *n. 5. & 6.* ingenuè fateatur, posse dispensare ex concessione Martini V. & Pauli III.

Vnde probabilius Respondeo, posse. Quia ad id habent privilegium ex Paulo III. vt refert Portel. *in addit. ad dub. Regul. verb. dispensare, num. 5.* & antea Henriq. *lib. 12. cap. 6. n. 11. in glossa litt. Z. ex Sixto IV.* vt ait idem Henriquez *loc. cit.* & Auila *p. 7. disp. 8. dub. 4. concl. 8.* & ex aliis Pontif. Et idè sic sentiunt ipsi, necnon nouissimè Cornejo ex Auila *in 3. p. tract. 5. de Irregularit. disp. 10. dub. 1. in fine*, Machado *tom. 1. Summ. lib. 1. part. 3. tract. 17. docum. 4. n. 6. & tom. 2. lib. 5. p. 3. tract. 2. docum. 6.* Vbi ita ait: *Los Doctores que tratan esta materia afirman, que por especiales y generales privilegios que tienen, pueden dispensar en muchas irregularidades. De que haziendo computo, dudo qual sea la que en virtud dellas no puedan dispensar. Porque primeramente por un insigne privilegio que concedio Paulo III. à los Monges de S. Benito de Valladolid, de que hazen mencion Rodriguez in Bullar. fol. 817 y otros graues Autores, concede facultad à los Prelados de aquella Religion, para que el primer dia de la Luna de la Quaresma, puedan dispensar con sus Religiosos en qualquiera irregularidad, en que buuieren incurrido, por qualquiera causa que sea, sin exceptuar alguna. Y assi otros muchos (como son Hieron. Rodrig. in Compend. qq. Resol. 16. num. 14. & Resolut. 52. num. 25. Portel. loco cit. quos etiam citat Diana 3. p. tract. 2. resol. 45. licet non sequatur) afirman que por este privilegio, pueden los Prelados de las Religiones dispensar con sus Religiosos en qualquiera irregularidad que ayan incurrido, como quiera que sea por defecto de mansedumbre, indecencia, & por delito, aunque sea de homicidio voluntario, y publico, porque juzgan que a todas estas especies de irregularidad, se estienden las palabras del dicho privilegio. Demas deste ample privilegio, que el solo pudiera servir de derecho para deducir los casos particulares desta materia, muchos Doctores (como son Marchin. de Sacram. Ordinis tract. 1. part. 9. y otros a quien cita, y sigue Diana part. 4. tract. 2. resol. 69. & 70.) afirman, que por otros privilegios fuera deste pueden los Prelados de las Religiones dispensar con sus Religiosos en qualquiera irregularidad, aunque prouenga de homicidio voluntario, como sea occulto, si bien algunos (vti Molina de Iustit. tom. 4. tract. 3. disput. 7. num. 12. Layman. lib. 2. tract. 5. part. 5. c. 9. num. 7. & Peyrinus in privileg. Minim. tom. 1. Constat. 2. Iulij II. §. 29. num. 103.) lo niegan. Y aunque no pocos exceptuan la Bigamia, otros particularmente lo afirman desta, con que segun los privilegios y Doctores referidos, que los Prelados tienen plenissima facultad para dispensar con sus Religiosos qualquiera especie de irregularidad, sin exceptuar alguna. Hucusque Machado. Sic etiam Palaus *disput. 6. punct. 8. num. 21.* vbi addit, nullam facultatem concessam esse Religiosis circa seculares, vt possint in hac irregularitate Bigamie dispensare. Nobiscum sentit Pellizarius *tom. 2. tract. 9. cap. 3. sect. 4. quæst. 13. n. 122. & quæst. 19. num. 135.* qui & citat alios, sed confusè certè.*

QVÆSTIO XL.

An Commissarius bullæ Cruciatæ habeat facultatem dispensandi in bigamia.

NEgat Auila p.7. disp.8. dub.4. concl. 6. per hæc verba : Commissarius Bullæ Cruciatæ non potest dispensare in Bigamia. Ita Hentiq. lib.7. de Irregular. c.13.n.5. Et probatur : nam ibi excipiuntur aliæ irregularitates minores : ergo à fortiori censetur excepta Bigamia , quæ est difficilis dispensationis , eo quod fuit inducta à tempore Apostolorum. Ita Auila. Cui adde Agid. Trullench. quem citat , & sequitur Bald. mox citandus n.13. & Palaum punct.8.cit.n.22.

Affirmant econtrà alij apud Bardum in Bull. Cruciatæ p.7. tract.2. cap.1. sect.1. num.8. Quia Bulla id videtur concedere Commissario , eo quod solum excipiat quinque species irregularitatum , super quibus non potest dispensare Commissarius , inter quas non inuenitur Bigamiæ species : ergo.

Sed probabilius Respondeo : Habere facultatem dispensandi in bigamia similitudinaria , quam incurrit , qui habens Ordines sacros , aut dum est in Religione professus , matrimonium contrahit. Necnon in Bigamia interpretatiua , quæ nascitur ex delicto , iuxta sententiam illorum (quos nos supra quest. 10. & 11. reprobauimus) asserentium , hanc Bigamiam oriri ex eo quod quis contrahat cum duabus , vel cum vtraque inualidè , vel etiam cum altera , non verò in Bigamia interpretatiua , quæ non oritur ex delicto. Sic ex Rodriguez in addit. ad §.13. Bullæ n.6. Villalob. in Summ. tract.27. claus.13.num.8. & Diana 1.p. tract. 11. Resol. 115. docet Machado tom.2. Summ. lib.4. p.5. tract.1. docum.2. in fine , his verbis : *No puede Comissario dispensar en la Bigamia interpretatiua , que no nace de delicto , qual es del que se caso non corrupta : mas si de la que nace de delicto , qual es del que se caso validamente (adde) con vna , è inualidamente con otra , y en la similitudinaria , que incurre el que se caso estando Ordenado de orden sacro , ó siendo professo en Religion aprobada.* Sic ille , quem lege attentè , eo quod non transcripsit verè verba Hentici de Villalobos.

QVÆSTIO XLI.

An ad impetrandam in bigamia dispensationem sit opus explicare , an matrimonium ter , vel quater , aut pluries contractum fuerit.

Affirmare videtur Maiolus lib.3. de Irregularit. cap.33. num.14. in fine , per hæc verba : Posset autem tot multiplicari connubiis Bigamia , vt nulla omnino expectanda foret dispensatio. Et infra. Illi verò , qui tot commissentur connubiis , non solum Poligami putandi sunt , sed quadam ratione infames. Cuiusmodi D. Hieronymus narrat sub Damaso Papa , hominem Romæ vigesies vxorem duxisse , & omnibus superstitem fuisse : rursus & mulierem exitisse eodem tempore narrat , quæ duos supra viginti viros habuerat prædefunctos. Hos inter se matrimonio iungi contigerat , Romæque magna expectatio orta est , vter ipsorum præmoreretur , cumque præmorta fuisset vxor , populus coëgit vitum à lugubri finire abstinere ; quinimò lauro coronatus , palma in manibus tanquam victor funus sequi iussus est. S. Hieron. tractat. 3. part. 3. epist.26. Tiraquell. libro de legib. connubialib. Boët. decis. 186. in fine. Quis ergo hunc negabit infamem esse , & omni

honore indignum ? Hæc notatu digna Maiolus.

Sed vt certum ferè Respondeo : Non esse opus , sed sufficere binas nuptias explicare. Quia nullus textus Trigamiæ meminit , sed Bigamiæ. Sic Hentiquez lib.12. de Matrim. c.6.n.9. vbi ita ait : Non vocatur Trigamus , quia pro impetranda dispensatione factis est expressio Bigamiæ , etiam in eo , qui plures nuptias contraxit. Sic etiam antea doctè doctissimus Nauarr. lib.1. conf. xii. de Bigam. conf. 2. Sanch. lib.7. de Matrim. disp.86. n.24. Bonac. disp.7. de Irregularit. q.2. punct. 5. n.14. & penes ipsum Vgolimus. Auila p.7. de Censur. disp.8. in fine , Villalob. tract.21. de Irregular. diff. 31. n.15. ita scribens : *Ha se de aduertir que en la dispensacion desta irregularidad , no es necessario hazer mencion de Trigamo , ni de bai aaelante : porque ni los Iuristas , ni los Theologos hazen diferencia en esso , ni esta en uso. Y ansi como el que quebro el ayuno tres à quatro vezes , le absoluemos tan facilmente , como al que le quebro vna , que no se qui bra mas por quatro que por vna , lo mismo es aqui.* Sic ille. Palaus etiam de Censur. disp. 6. punct.8. in fine , & antea tom.1. tract.3. disp.6. punct.16. §.4. n.16. Diana p.8. tract.3. Resol.58. Garcia p.8. de Benef. cap.3. num.79.

QVÆSTIO XLII.

An in dispensatione bigamia interpretatiua sit necessariò species bigamia fatenda.

Respondeo vt certum : Esse necessariò. Quia difficilius in Bigamia propria , quàm in Bigamia interpretatiua , & in hac , quàm similitudinaria dispensatur. Sic communiter DD. præcipuè Sanchez , Bonacin. & Palaus locis supra citatis.

QVÆSTIO XLIII.

An etiam qui duplici bigamia est ligatus , vtriusque mentionem in impetratione bigamiæ dispensationis facere debeat.

Respondeo tanquam certum : Debere. Sic Sanchez disp.86. cit. n.24. his verbis : Similiter est necessariò facienda Bigamiæ veræ , & interpretatiuæ , & similitudinariæ , si simul concurrant mentio. Quia sunt diuersæ species. Vt si duo quispiam in matrimonium valida , & alterum cum corrupta. Quia adest bigamia vera ratione duplicis matrimonij , & interpretatiua , eo quod alterum cum corrupta fuerit ; & sic in reliquis casibus , in quibus plures species concurrerint ; nam omnium mentio facienda est. Sic Sanchez , & Palaus disp.7. citat. punct.8. in fine.

QVÆSTIO XLIV.

An proprius bigamus Clericus in minoribus solum constitutus , priuetur privilegio clericali Canonis , & fori.

Respondeo vt certum : Priuari , & ipso facto. Quia ita definit Gregor. X. in cap. Vnico , de Bigamis in 6. his verbis : *Altercationis antiqua dubium presentis declarationis oraculo decidentis , Bigamos omni privilegio clericali declaramus esse nudatos. Et coërcitioni fori secularis addictos , consuetudine contraria non obstante. Ipsis quoque sub anathemate prohibemus deferre tonsuram , vel habitum clericalem.* Sic Pontifex , cuius decisione reprobata fuit sententia Hug. (quam refert Glossa in cit. c. verb. Altercationis antiqua ,) dicebat enim , quod Bigamus Clericus gaudebat

gaudebat privilegio Clericali, & Canonico: quia tenebatur portare tonsuram, & erat de foro Ecclesie, & ad minores Ordines ascendere poterat. Et ideo sic sentiunt iam omnes Canonistæ, & Theologi. Legantur Sayrus de Censur. lib. 6. cap. 5. num. 2. Suarez disp. 49. sect. 5. num. 4. Vivaldus in Candelab. aur. tract. de Irregular. n. 28. Palaus de Censur. disp. 6. punct. 8. num. 13. Luysius lib. 9. de Censur. disp. 70. dub. ult. Vilalobos tract. 21. diff. 31. num. 14. Auila de Censur. p. 7. disp. 8. dub. 3. Filliucius tract. 19. c. 4. quest. 11. num. 123. & omnes.

QVÆSTIO XLV.

An non solum Bigamus proprius, sed etiam interpretatiuus, priuetur dicto privilegio Clericali Canonis, & fori.

Negant aliqui Canonistæ, eo quod in præcitato cap. Vnico de Bigamis, agitur absolute de Bigamis: at sic est, quod Bigami, in rigore, & proprietate iuris solent distingui à matitis viduarum, vt colligitur ex cap. de Bigam. & cap. Nisi cum pridem. de Renunciat. & lex pœnalis restringenda est ad propriissimam verbi significationem: ergo in dicto capite solum veniunt intelligendi Bigami proprii, non interpretatiui.

Sed probabilius longè Respondeo: Vtrumque Bigamum priuari privilegio Clericali Canonis, & fori. Quia in illo cap. Vnico, de Bigamis, deciditur à Pontifice dubium, quod ortum fuerat inter Interpretes ex cap. Quisquis, distinction. 48. vt constat ex illis verbis cap. Vnici, de Bigamis, Altercationis antiqua dubium, & notat Glossa ibi: at sic est quod in dict. cap. Quisquis, expresse nominatur, Clericus, qui viduam, aut secundam coniugem duxerit: ergo vterque comprehenditur in d. cap. Vnico, de Bigam. Ex quibus soluta manet ratio contrariæ sententiæ. Sic Sayrus lib. 5. cap. 5. num. 2. & 3. Suarez disput. quadragesimanona, sect. 5. num. 5. Luysius lib. 6. disputat. 70. dub. ult. Palaus disputat. 6. punct. 8. num. 13. Villalobos tract. 21. diff. 31. num. 11. Auila dub. 3. cit. Filliuc. loc. cit. n. 124. & alij.

QVÆSTIO XLVI.

An etiam Bigamus similitudinarius priuetur dicto Clericali privilegio.

Respondeo, vt certum: Non priuari. Quia textus citati solum loquuntur de Clericis in minoribus constitutis, qui possunt, imo & tenentur, viuere vt laicus: non verò de Clericis in sacris constitutis, nec de Religioso professo, qui non possunt ad vitam laicam redire, & ideo ob Bigamiam ab ipsis contractam, ob matrimonium nullum attentatum, non admittunt privilegium Clericale, donec per sententiam Iudicis, aut degradationem ab illo denudentur. Sic Sayrus, Suarez, Auila, Luysius, & Palaus loc. citat. & Villalobos per hæc verba: *Tambien se advierte que el Clerigo ordenado de Ordenes menores, si contrae Bigamia verdadera è interpretatiua, queda priuado de todo el privilegio Clerical, como consta de vn texto*, cap. Vnico de Bigam. in 6. adiuncta Glossa. *Mas el Ordenado de Orden sacro, aunque contraya Bigamia similitudinaria, no queda priuado del privilegio clerical, porque no habla del el texto.*

QVÆSTIO XLVII.

An Bigamus in minoribus constitutus, peccet mortaliter, si deferat habitum, & tonsuram clericalem.

Negat Quintanaduénas tom. 2. singul. tract. 16. singul. 4. num. 2. vbi docet, licitum esse Bigamo deferre habitum Clericalem absque tonsura, sine vlla dispensatione, & licentia.

Sed longè probabilius Respondeo: Peccare mortaliter. Quia textus in cap. Vnico, de Bigam. cit. hoc Bigamis prohibet, sub pœna excommunicationis sententiæ, his verbis: *Ipsis Bigamis quoque, sub anathemate prohibemus, deferre tonsuram, vel habitum Clericalem*: at hæc pœna obligat ad mortale: ergo. Sic Sayrus lib. 6. cap. 5. num. 4. & 5. Palud. & Gabriel apud ipsum. Auila part. 7. disput. 8. dub. 3. vers. *Secundo notandum est*. Angel. & Siluest. penes illum. Palaus disput. 6. punct. 8. n. 13. & alij.

QVÆSTIO XLVIII.

An Bigamus prædictus possit ministrare minorum Ordinum exercere.

Affirmarunt aliqui apud Suarium disputat. 49. sect. 5. num. 3. ex textu in cap. Lector, distinct. 34. Cuius verba retulimus sup. quest. 32. vbi habetur, quod si Lector cum vidua contraxerit, permittatur in suo gradu ministrare: ergo.

Sed, vt certum Respondeo: Non posse, absque dispensatione, saltem Episcopali, iuxta habita sup. quest. 32. citat. Quia non solum iuxta citata, sed etiam cap. Sanè 1. de Cleric. coniug. & Concil. Trident. sessio. 32. c. 17. de Reformat. omnino excludit Bigamum ab omni Ordine Clericali, vsu minorum Ordinum. Sic Auila loc. citat. vers. *Hinc sequitur*, vbi infert, non posse prædictum Bigamum, esse Ecclesiarum Aeditum, seu Sacristanum. Suarez & Palaus loc. citat. Sayrus cap. 6. citat. num. 7. Vbi consequenter docet, nec posse citra dispensationem ad aliquem Ordinem, imò, nec ad primam tonsuram promoveri. Vivald. in Candel. vbi de Irregular. num. 29. & alij penes ipsos.

QVÆSTIO XLIX.

An Bigamus sit capax alicuius beneficii Ecclesiastici.

Respondeo, vt quid certum: Non esse. Quia huiusmodi beneficium non laico, sed Clerico confertur: at sic est, quod Bigamus est incapax alicuius Ordinis, aut Clericatus: ergo & beneficii, quod datur Ordinatis. Et hoc non solum durante matrimonio, sed etiam postea, donec mereatur dispensationem. Sic Sayrus lib. 6. cap. 5. num. 9. Vivaldus num. 18. citat. vbi ait: *Hoc ita obseruatum fuisse à Sanctiss. Legantur Quintanaduénas tom. 2. singul. tract. 16. singul. 1.* vbi late defendit esse probabile, quod ille, qui minoribus initiatus vxorem viduam duxit, possit ab ea iam solutus sine dispensatione Bigamiæ beneficium obtinere: sed oppositum nobiscum sentiunt Barbosa de potest. Episcopi allegat. 49. num. 17. & tom. 5. collect. in cap. Præcipimus, num. 1. Bonac. de Irregular. quest. 2. punct. 5. num. 3. & apud illos Nauar. Auila, Riccius, Andr. Couar. & alij plures.

DISPUTATIO VII.

De Irregularitate ex defectu lenitatis, seu ex homicidio iusto, proueniente.

QVÆSTIO PRIMA.

An ex homicidio publico iusto, & licito oriatur irregularitas ex defectu perfecta lenitatis, & mansuetudinis.

RESPONDEO tanquam quid certum: Orii. Quapropter quicumque ex publica auctoritate iuste, & absque vilo peccato hominem occidit, irregularis habetur; adeo vt nec Ordinari permittatur, nec in susceptis Ordinibus ministrare. Sic enim habetur in cap. Clericis, & cap. Sententiam sanguinis. Ne Clerici, vel Monachi, & cap. penult. de homicid. & cap. 1. de Cleric. pugnans. in ducl. cap. In Archiepiscop. de Raptorib. & Clement. Si furiosus, de homicid. & cap. Miror, cap. Clericum, & cap. de his Clericis, distinctione 50. Ratio autem huius irregularitatis est defectus lenitatis, ac mansuetudinis requisitæ in Ministro Altaris, qui Christum Dominum nostrum mitissimum, ac mansuetissimum repræsentat; qui non aliorum sanguinem fudit, sed proprium fundi permittit in remissionem peccatorum. Legantur Hostiens. in Summ. lib. 15. titul. de Homicid. Angel. Siluest. Tabiena verb. Homicidium. Nauart. in Manual. cap. 27. num. 206. Couarr. in cap. Furiosus, secunda parte, de homicid. Maiolus lib. 2. de Irregularis. cap. 6. & lib. 5. cap. 48. & 50. D. Thom. 2. 2. quest. 40. art. 2. & in addit. ad 3. part. quest. 13. art. 4. Paludan. Ricard. Scotus, Sotus, & Gabriel in 4. distinct. 25. Henriquez lib. 14. cap. 10. Vivald. tract. de Irregular. num. 303. Valentia tom. 4. disp. 7. quest. 19. punct. 3. §. 4. Toletus lib. 1. cap. 27. Sayrus lib. 6. Thesauri, cap. 15. num. 1. & 2. Suarez tom. 5. de Censur. disputat. 47. sect. 1. Auila part. 7. disputat. 5. à sect. 2. Palaus de Censur. disp. 6. punct. 14. Bonacina disp. 7. de Censur. quest. 4. à punct. 1. Luyfius Turrian. de Censur. lib. 9. disp. 65. & 66. Hurtad. disp. 2. de Irregularis. diff. 11. Egidius disput. 18. dub. 9. Baunius tract. 11. de Irregular. quest. 72. Cornejo disp. 11. à dub. 1. Villalobos tom. 1. tract. 21. à diff. 25. Machado tom. 1. part. 3. tract. 8. à docum. 1. Fillincius tract. 19. cap. 9. Pellizzarius tom. 2. Manual. Regul. tract. 7. c. 5. sect. 4. à quest. 6. num. 160.

QVÆSTIO II.

An non solum ex occisione hominis publica auctoritate facta, verum etiam ex mutilatione membri incurratur irregularitas hac ex defectu lenitatis.

RESPONDEO, vt quid certum: Incurri etiam Quia mutilatio membri humani, in hac materia hominis occisioni æquiparatur, Clement. unica de Homicid. & notat Glossa ibi, verb. Mutilat. Et ratio est, quia homicidium est priuatio vitæ corporalis humanæ: Mutilatio verò, abscissio membri humani, cum realiter separatur à corpore; ergo cum anima omnia humana membra viuificet, abscissio membri humani, quasi partiale homicidium erit.

§. I.

De Iudice, & Assessore, &c.

QVÆSTIO III.

An Index Ecclesiasticus, vel secularis, proferens iustè sententiam homicidij, vel mutilationis, contrahat irregularitatem ex defectu lenitatis.

RESPONDEO, tanquam quid certum: Contrahe- re. Quia habetur in cap. Ex litteris (non litteris, vt leges apud Suarium & Palaum) de excessib. Prælatorum, cap. In Archiepiscopatu. De Raptoribus, cap. Quasitum, 23. quest. 4. cap. Sapè, & cap. His quibus, quest. 8. in Canone 30. Concilij Toletani quarti, & alibi. Et ratio est: Quia dicere sententiam sanguinis, & de nocente pœnas etiam iustas reperere, est contra mansuetudinem Ecclesiasticam, vt ait Alexand. III. in cap. Suscepimus, de Homicid. cum sit indecens, vt qui personam Christi gerit in Altari, Hostiam immaculatam Deo offerens, vitam hominis, necdum partialiter, auferat, cuius ille conferendi gratia propriam perdidit. Sic communis Canonistarum, & Theologorum. Legantur Maiol. lib. 2. cap. 6. num. 3. Nauar. cap. 27. num. 212. Henriquez lib. 14. cap. 2. num. 2. Toletus lib. 1. Summ. cap. 27. Sayrus lib. 6. Thesauri, cap. 16. num. 4. Suarez disput. 47. sect. 1. Auila part. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 1. Palaus disp. 6. punct. 14. §. 1. & alij supra citati.

QVÆSTIO IV.

An etiam Assessor Iudicis sententiam homicidij, vel mutilationis iustè proferentis, hanc eandem, sicuti Index, incurrat irregularitatem.

RESPONDEO, vt certum: Eandem etiam incurte- re. Quia etiam Assessor est causa propinqua mortis, vel mutilationis; cum compleat personam Iudicis, defectum scientiæ supplens. Sic communis. Sayrus lib. 6. cap. 16. num. 4. Suarez disput. 47. sect. 1. num. 4. Auila part. 7. disputat. 5. sect. 2. dub. 1. Fillinc. tract. 19. cap. 9. quest. 6. num. 139. Layman. lib. 3. sect. 3. tract. 3. part. 3. cap. 7. n. 1. Bonac. quest. 4. de Irregularis. punct. 1. num. 5. Bauny de Irregular. quest. 22. pag. 476. Cornejo disputat. 11. de Irregular. dub. 1. vers. Ex quo infero. Palaus disp. 6. de Censuris. punct. 14. §. 1. num. 2. Machado lib. 1. part. 3. tract. 18. docum. 3. num. 2. vbi sic ait: De los Assessores. y acompañados, que concurren en dar la sentencia, todos conuenien, como hemos dicho, en que incurren la misma irregularidad que los Jueces: porque en rigor, casi lo son, pues concurren à dar. y à firmar la sentencia. Sic ille. Pellizzarius sect. 4. cit. quest. 7. num. 151. & communis.

QVÆSTIO V.

An ut incurrant hanc irregularitatem Iudices, & Assessores, satis sit exercuisse officium in criminalibus, licet nunquam sententiam sanguinis tulerint.

Affirmant Maiolus *lib. 2. de Irregularit. cap. 6. n. 3.* Quia (ait) pari ratione hæc procedunt quoad irregularitatem, iudicium ferre, vel parari ad iudicium ferendum. Concil. Trid. *sess. 4. Can. 30.* Ita ille citans pro se Hug. vetustissimum Canonum interpretem *in cap. Si quis post, distinet. § 1. & specul. tit. de dispensat. §. Iuxta, vers. Sed quid de Iudice, & vers. Quanto autem, & Summam Confessor. de homicid. quest. 23.* Quibus adde D. Anton. *3. p. tit. 29. c. 2. §. 1.*

Sed, ut quid longè probabilius Respondeo: Non esse satis exercuisse officium in Criminalibus ad incurrendam hanc irregularitatem: quia necdum est satis pronuntiasse sententiam sanguinis, si non sortita est effectum, ut statim videbimus. Sic Nauarr. *cap. 27. num. 211. in fine, Suarez disp. 47. sect. 2. num. 3. Sayrus lib. 6. c. 16. n. 5. Auila part. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 1. Filliuc. tract. 19. c. 9. quest. 6. Villalobos tract. 21. diff. 25. n. 2. & alij mox citandi.*

QVÆSTIO VI.

An saltem incurrant hanc irregularitatem prædicti Iudices, & Assessores ferentes sententiam sanguinis, hoc est homicidij, vel mutilationis, si non sequatur effectus.

Affirmant, & à fortiori, Doctores nuper pro prima sententia adducti. Quibus addi possunt Flores *in prax. Crimin. & Salcedo apud Machadam infra.*

Sed longè probabilius Respondeo: Adhuc non incurrere, si effectus verè non sequitur. *Primo*, quia nullo iure aliter lata est hæc irregularitas. *Secundo*: Quia per mandatum iniustum non incurritur irregularitas, effectu non secuto: ergo nec per iustum mandatum. Sic tenent Nauarr. Suarez, Sayrus, Auila, Filliucius, Villalobos *suprà citat.* Hostiens. *in cap. Significasti, de Homicid. & alij Canonistæ in cap. Sententiam sanguinis, Ne Clerici, vel Monachi, & in cap. Significasti, & in cap. Ad audientiam, de Homicid.* Henriquez *lib. 14. c. 12. n. 1. Bonacina disp. 7. q. 4. punct. 1. Cornejo disp. 11. dub. 1. Hurrado disp. 2. de Irregularit. diff. 11.* Quibus assentire videtur Machado *1. tom. lib. 1. part. 3. tract. 18. docum. 2. n. 4. Bassæus irregularitas §. n. 1. & Pellizzarius tract. 7. c. 5. sect. 4. q. 7. num. 161.*

QVÆSTIO VII.

An Iudices ferentes sententiam mortis sine effusione sanguinis, hanc irregularitatem incurrant.

Negandum videtur ex textu *in cap. Sententiam, Ne Clerici, vel Monachi*, ubi Innocent. III. solum prohibet Clericis, ut nullatenus sententiam sanguinis dicant, vel proferant, nec etiam ubi exerceatur interfectio, nec vindictam exerceant: ergo si proferant sententiam mortis, sine sanguinis effusione, non incurrant hanc irregularitatem.

Sed ut certum quid Respondeo: Incurrere. Quia certum est, quod illa voce, *Sententiam sanguinis*:
R. P. Leand. de Irregularit.

intelligit Pontifex sententiam mortis, vel mutilationis, quocumque modo hæc fiat. Unde etiam si mors sine effusione sanguinis fiat, ut cum quis suspenditur, vel suffocatur, aut alimento priuatur, aut inedia, aut carceris rigore affligitur, ita ut inde moraliter, ac celeriter sequatur mors, perinde est. Sic omnes Canonistæ ac Theologi. Legantur Glossa *in Summ. d. cap. Suarez disputat. 47. sect. 1. num. 2. Filliuc. tract. 19. cap. 9. quest. 6. Pellizzarius loc. cit. Villalobos tract. 21. diff. 25. num. 1. Machado lib. 1. part. 3. tract. 18. docum. 2. num. 2. & Couarr. in Clement. Si furiosus, 2. part. §. 5. num. 7.* (non §. ut inuenies citatum apud Filliucium & Machadam) ubi ita ait: Iudex ipse Ecclesiasticus maximo irregularitatis periculo se exponit, cum aliquem criminis reum in eum detruserit carcerem, qui mortem sit breui tempore illaturus, vel ob eius humiditatem, fetorem & squalorem, vel ob alimentorum subtractionem. Sic ille, qui & citat Guillelm. Abbatem, Ananiam, Socinum, D. Antonin. & Ioan. Bernard. Legantur etiam Sayrus *lib. 6. cap. 15. num. 4. Gibalinus de Irregular. cap. 4. consecr. 7. diff. 3. pag. 261. & ego infra q. 16. & sequent.*

QVÆSTIO VIII.

An Iudex proferens flagellationem per urbem cum effusione sanguinis, maneat irregularis, secuto effectu.

Affirmatiuam partem esse probabilem, innuit Maiolus *lib. 2. cap. 6. num. 3.* Quatenus hæc dicit verba: Hæc verò irregularitas ad duo sola capita refertur, ad mortem scilicet, & ad membrorum mutilationem: at ob solam effusionem sanguinis, sine vlla membrorum mutilatione, aut nulla inducitur irregularitas in iudice, aut saltem Episcopalis erit. Ita ille.

Sed ut quid certum Respondeo: Non manere ob id irregularem. Quia, ut bene Maiolus, hæc irregularitas ex defectu lenitatis ad duo tantum capita refertur, nempe ad mortem, & ad membrorum mutilationem: ergo minus nocuum, etiam si eneniat cum effusione sanguinis, non sufficit ad irregularitatem inducendam. Et ideo quamuis Iudex ferat sententiam, ut reus flagelletur vsque ad effusionem sanguinis, vel ut ad triremes mittatur, vel etiam aliter vulneretur, non ob id manebit irregularis. Sic Suarez *disput. 47. sect. 1. num. 2. Auila part. 7. disp. 5. sect. 1. in fine, Filliucius tract. 19. cap. 9. quest. 6. Machado, Villalobos, & Sayrus loc. cit. necnon ego rursus infra quest. 18.*

QVÆSTIO IX.

An Iudex qui dicit sententiam, ut reus per tormenta debilitetur, fiat irregularis.

Affirmant quidam fieri irregularem, casu quo reus ita debilitetur, ut non possit commodè tractare Sacramentum. Ratio eorum est: Quia in iure, paria sunt membrum abscindere, & illud debilitare: at qui abscindit fit irregularis: ergo & qui debilitat. Ita sentiunt apud Sayrum, Panormitan. *in cap. Cum illorum, num. 8. de sent. excommun. Angel. homicidium 3. quest. 3. Maiolus lib. 5. cap. 50. num. 7. & Grassis lib. 2. decis. cap. 72. num. 3. & apud Henriquez (ubi infra, lit. 1.) Bonif. Imol. Siluest. Rosella, Tabiena, & alij.*

Sed longè verius Respondeo: Non fieri irregularem.

larem. Quia longè verius est, non esse in iure idem, seu paria, membrum abscindere, & illud debilitare: nam membrum debilitatum non desinit esse membrum, sicut desinit esse membrum abscissum. *Argum. cap. Sicut urgeri, 1. q. 1.* ergo licet qui abscindit, fiat irregularis, non inde sequitur, quod qui debilitat, confirmatur: quia etsi membrum debilitatum sit quasi inutile quoad operationem, non tamen quoad esse, & quoad decorem, & ornatum corporis: ut colligitur ex *cap. cit. ibi: Ut si cuius manus esset arida, verum quidem esset membrum, quamvis sine sanguine, & inefficax, & mortuum*: ergo membrum esse debilitatum, non est idem, ac abscissum. Sic tenent Nauarr. *cap. 27. n. 206. vers. 3.* & Panormitan. sibi contrarius in *cap. Qui Cler. vel vouent. Sotus lib. 5. de Iustit. q. 2. art. 1. concl. 3.* Couarr. in *Clem. Si furiosus, part. 3. in princip. n. 9.* Henriq. *lib. 14. cap. 8. n. 4. lit. K.* & penes ipsum Perez, Anan. Felin. Cardin. Aufrer. Villadiego, Atmilla, Ricard. & Paludan. quibus addi possunt Toletus *lib. 1. c. 27. §. Mutilant, vers. 2.* Sayrus *lib. 6. c. 15. n. 5. & 6. Auila part. 7. & disp. 5. sect. 1. dub. 2.* & alij.

QVÆSTIO X.

An Iudex qui dicit sententiam mutilandi à reo membrum aridum, maneat irregularis.

Respondeo, ut certum ex dictis, Manere irregularem. Quia verè mutilaret tunc à reo membrum verum humanum, utpote vinum aliquo modo & genere. Nam licet manus (verbi gratia) arida vnita toti corpori perfectè non viuat, viuit tamen vita vegetatiua, cuius vitæ gradum tribuit eadem anima hominis, quæ & præseruat illam à corruptione. Sic optimè docet Henriq. *lib. 14. c. 8. num. 4. lit. N. & M.* & penes ipsum Panormit. Perez, Cepola, Præpositus, & alij, quos sequitur Auila *dub. 2. cit. vers. Sequitur secundò.*

QVÆSTIO XI.

An si quis, antequam esset baptizatus, exercendo Officium Iudicis, occidit hominem, aut mutilauit, hanc ex defectu lenitatis irregularitatem contraxerit.

Affirmant Glossa in *cap. Si quis viduam, in verb. post baptismum.* Vbi Archidiacon. Dominic. necnon Hostiens. Præposit. Ioan. Andr. & Anchar. quos pro hac parte affert Sayrus *lib. 6. cap. 15. dub. 5. num. 10.*

Sed longè verius Respondeo: Non contraxisse. Quia iura importantia irregularitatem iis qui occidunt, vel mutilant, clarè loquuntur de iis, qui id faciunt post baptismum, ut constat ex *cap. Si quis viduam, 50. distinct. cap. si quis post baptismum, distinct. 51.* & ratio est: quia in eo, qui id facit ante baptismum, non consideratur defectus lenitatis, cum nondum sit membrum Christi. Innocent. I. *relekt. in cap. Quæ similiter, 23. quest. 3.* Nauarr. *cap. 27. n. 209.* Couarr. in *cap. Si furiosus, 1. part. 5. 2. n. 5.* Henriquez *lib. 14. cap. 3. §. 7. & cap. 17. §. 2.* Scot. in *4. distinct. 33. quest. 2. §. de secundo.* Maio. *dist. 17. q. 6.* Almain. *dist. 25. quest. 1.* Sotus *ibid. quest. 1. art. 3. concl. 4.* Angles, Philarchus, Toletus, & alij, quos refert ac sequitur Sayrus *lib. 6. cap. 15. num. 10. cit.* Quibus adde Suarium *disput. 47. sect. 1. num. 1.* Auilam *p. 7. disp. 5. sect. 1. in princip.* Filliuc. *tract. 19. q. 4. n. 236.* Reginald. *lib. 30. n. 94.* Bonac. *disp. 7. q. 4. punct. 1. n. 2.* Villalob. *tract. 21. diff. 25. n. 2.* Machad. *lib. 1. p. 3. tract. 18. docum. 2. n. 3.* & Balleum *Irregular. 5. n. 1.*

QVÆSTIO XII.

An ut Iudex hanc irregularitatem incurrat, sit etiam opus, quod occidat, vel mutilet hominem baptizatum.

Respondeo, ut quid certum: Non esse opus. Quia, ad hanc irregularitatem contrahendam, sufficit mors, aut mutilatio hominis cuiuscunque, Iudæi, Saraceni, vel Pagani. Colligitur tum ex *cap. Clericum, distinct. 50.* vbi Nicolaus Pontifex expressè prohibet, ne Clericus, qui Paganum spontè occidit, ad maiorem Ordinis gradum ascendat: quia verè fuit homicida. Tum etiam ex *cap. Petio, de Homicid.* Vbi idem prohibet Honorius III. Clerico cuidam, qui Sarracenum occiderat. Sic ergo sentiunt omnes. Nauarr. *c. 27. num. 19.* Palud. in *4. distinct. 25. q. 3. art. 2. concl. 2.* Sotus *ibid. q. 1. art. 3. concl. 4.* Viuald. *de Irregular. n. 203.* Tolet. *lib. 1. cap. 27. vers. Sine crimin.* Angl. Medices, D. Anton. Siluest. & Philarcus, quos citat, & sequitur Sayrus *lib. 6. Thesauri, cap. 15. dub. 4. n. 8.* Quibus adde Auilam *part. 7. disp. 5. sect. 1. in princip.* Bonac. *quest. 4. punct. 1. n. 8.* Filliuc. *tract. 19. cap. 9. q. 5. num. 288.* & Maiolum *lib. 5. de Irregular. cap. 48. n. 2. vers. Quinimmo.*

QVÆSTIO XIII.

An item maneat irregularis iudex, aut alius qui occidit, aut mutilat Bannitum, vel Diffidatum.

Negandunt videtur. Quia qui lege, vel edicto occidi permittuntur, si ab aliquo occidantur, nullum peccatum committitur: ergo nec pœna irregularitatis incurritur.

Sed ut quid certum Respondeo: Manere irregularem. Quia licet verum sit, quod qui legis permittit, iustitiæque zelo bannitum, vel diffidatum occidit, aut mutilat, non peccet mortaliter, manet tamen irretitus irregularitate orta ex defectu lenitatis, quam contrahit quis occidens, aut mutilans absque vilo peccato, ut faciunt Iudices quando iustè dicunt sententiam occisionis, vel mutilationis hominis, aut executores sententiæ eorum, ut in præsentem sunt occisores Bannitorum. Sic docent omnes communiter. Legantur citati nuper, præcipuè Sayrus, Bonac. Viuald. & Maiolus.

QVÆSTIO XIV.

An rursus maneat irregularis, qui occidit, vel mutilat excommunicatum.

Respondeo, Etiam ut quid certum: Manere. Primò, quia verè est homicida. Secundò, quia sic habetur in *cap. Excommunicatorum 23.* (non 13. ut offendet apud Maiolum) *quest. 5.* licet non ita expressè, ut putant Maiolus, & Viualdus *loc. cit.* Sic tamen tenent omnes cum ipsis. Legantur etiam Sayrus *lib. 6. cap. 15. num. 8.* Filliuc. *tract. 19. cap. 9. q. 4. n. 237. & quest. 5. n. 238.* Bonac. *quest. 2. punct. 1. n. 1.* Balleus *verb. Irregularitas 5. n. 1.* & alij.

QVÆSTIO XV.

An qui occidit fœtum animatum in utero matris, aut (quod idem est) causam dedit abortionis illius, sit irregularis.

Negarunt quidam Iurisperi apud Tiraquel. in l. si unquam, C. de reuocand. denotationib. num. 148. Sed certè sine fundamento. Vnde.

Tanquam quid certissimum Respondeo: Esse irregulares. Quia occidens fœtum animatum, adhuc existentem in vetero matris, verè occidit hominem, cum extinguat aliquid viuum vita hominis, & non plantæ, aut pecoris: ergo verè est irregularis. Sic communis. De quo latius infra disp. 11. per totam. Legantur Sayrus lib. 6. cap. 15. n. 8. Bonac. disp. 7. q. 2. punct. 8. n. 1. Auila p. 7. disp. 5. sect. 1. & 3. & disp. 6. sect. 4. Couarr. in Clem. si furiosus, 2. p. §. 3. n. 1. & alij.

QVÆSTIO XV.

An Iudex, qui reum in carcerem detrudi imperat, ubi ex carceris fœtidi, angusti, & tetri incommodis breui moritur, fiat irregularis.

Respondeo, vt certum: Fieri. Quia tunc æquè concurrunt Iudex ad rei mortem, ac si illum morte damnasset. Sic Gibalinus de Irregularitate cap. 4. quest. 3. consecr. 7. diff. 3. vbi docet, tunc colligi reum extinctum esse ex qualitate carceris, aut alimentorum subtractione, quando breui post eam sententiam perit, vel quando carcer fuit extraordinarius, non communis omnibus reis. Legantur pro hac resolutione Auctores citati à nobis supr. q. 7.

QVÆSTIO XVII.

An Domini Inquisitores, qui hæreticos muros includunt, si ibi moriantur, maneant irregulares.

Respondeo: Non manere. Quia nec tam arctus est carcer, nec tam parcus victus, vt viuere non possint; quatenus non sine molestia, & incommodis, quæ in pœnam infliguntur. Sic Vgolinus, quem citat, & sequitur Gibalinus loc. cit. diff. 3. in fine. Secus dicendum esset casu, quo præfati Domini Inquisitores ita hæreticis, aut aliis reis victum diminuerent, vt fame perirent, aut eo carcere includerent, ex cuius fœtore breui extinguerentur, quia tunc irregularitatem incurrent, vt ex dictis constat.

QVÆSTIO XVIII.

An maneat irregularis Iudex damnans ad triremes reum, qui ex labore remigibus consueto breui obiit.

Respondeo, vt certum: Non manere. Quia irregularitas ex defectu lenitatis oritur ex damnatione ad mortem, aut membri mutilationem: at Iudex damnans ad triremes, nec ad mortem, nec ad mutilationem propterea damnat: ergo ob id non manet irregularis. Nec obstat, quod reus ex labore consueto breui obierit, quia cum illa ad triremes damnatio sit pœna canonica, vt supponimus, atque etiam communis, non causa mortis per se, sed per

R. P. Leand. de Irregular.

accidens, Iudici tribui poterit, ac perinde ob id immunis erit ab irregularitate. Sic Gibalinus loco cit. diff. 4. pag. 263.

QVÆSTIO XIX.

An saltem maneret irregularis Iudex damnans reum ad metallum, aut insulam, si ex eo quod malè tractatus sit, citius moriatur.

Respondeo, vt certum: Non manere irregularem, nisi aliàs Iudex præceperit reum à comitantibus, aut custodibus malè haberi, vel tractari. Id enim constat ex dictis: quia Iudex nec ad mortem, nec ad mutilationem damnauit: nec fuit causa acceleratæ mortis, cum id eius opera minimè factum fuit, sed aliorum, qui sua sponte, non Iudicis mandato, reum vexarunt, secus esset, vt diximus, si Iudex vexationem illam duriorē iussisset, quia tunc in rei mortem sua auctoritate concurrisset, & ideo esset irregularis. Sic Gibalinus diff. 4. citata.

QVÆSTIO XX.

An Prælati Ecclesiastici maneant irregulares, si ferat legem, qua puniat pœna mortis certa quadam crimina.

Respondeo, vt certum: Nec Prælatum Ecclesiasticum habentem iurisdictionem temporalem, nec alium Principem sæcularem, manere irregularem, ex eo quod legem, aut statutum condar, quo aliquod crimen sub pœna mortis prohibeatur. Quia tunc iste legislator tantum est causa remota mortis in particulari: cum ipsa lex causa vniuersalis sit, & non animaduertit in certam personam. Sic colligunt Doctores ex cap. Delatori §. quest. 7. Vgolinus cap. 9. §. 2. n. 2. Tabiena verb. Irregularitas 2. §. 4. Siluest. verb. Homicidium 3. quest. 7. vers. Nonnum. Henricus lib. 12. cap. 12. numer. 6. Sayrus lib. 6. cap. 18. num. 18. Auila part. 7. disputatione 5. sect. 2. dub. 5. Gibalinus de Irregularitate, cap. 4. quest. 3. consecr. 7. diff. 6. Maiolus lib. 2. de Irregular. cap. 5. n. 16. Pellizzarius tom. 2. tract. 7. cap. 5. sect. 4. quest. 13. num. 172.

QVÆSTIO XXI.

An Princeps sæcularis, vel Clericus iurisdictionem temporalem habens, fiat irregularis, si constituat Iudices, & Ministros, vt causam sanguinis inquirant, & puniant iuxta leges, & iuris dispositionem.

Respondeo, vt certum: Non ob id fieri irregularem, etiamsi dictus Princeps, vel Clericus dicat Iudici à se constituto, quod vigilet contra malefactores, & leges in illos feruet, & deinde hic aliquem morte puniat. Constat id primo ex cap. fin. Ne Clerici, vel Monachi, in 6. vbi expresse Bonif. VIII. id definit.

Secundò. Quia aliàs, iurisdictionis temporalis inutilis esset Principi sæculari, vel Clerico, aut illam abjicere deberet. Tandem, quia tunc dictus Princeps, vel Clericus non concurrat ad rei mortem, nisi valde remotè, nec facit quidquam vnde dicatur lædi mansuetudo Christiana: ergo, Sic omnes Doctores. Legantur Maiolus lib. 2. cap. 6. num. 11. Henriquez num. 6. citat.

Sayrus num. 16. Couar. in Clem. Si furiosus, part. 2. §. 5. num. 8. Auila sect. 2. cit. dub. 4. Gibalin. loc. cit. diff. 5. n. 46. Bonaciu. quest. 2. de Irregular. punct. 1. n. 28. Molina tom. 3. disp. 3. n. 2. Layman. lib. tract. 3. part. 3. c. 7. concl. 3. Egidius disp. 18. n. 91. Gasp. Hurtad. de Irregular. disp. 11. num. 42. Castro Pavaus de Censur. disp. 6. punct. 14. §. 1. n. 3. Cornejo de Irregular. disp. 11. dub. 1. ques. 1. Filiuc. tract. 19. cap. 9. §. 7. n. 241. & alij.

QVÆSTIO XXII.

An saltem fiat irregularis dictus Princeps, vel Clericus si deleget potestatem alicui specialiter pro aliquo delicto in particulari, nempe homicidio in sua iurisdictione commisso, ut inquisita veritate, iustitiam iuxta leges faciat.

Affirmat Henriquez lib. 14. non cap. 3. ut scribunt Cornejo, Diana, & Gibalinus (ubi infra) sed cap. 12. num. 6. lit. N. his verbis: Nec debet Episcopus alicui Commissario delegare vnam causam criminalem: sed enim irregularis, cum sit causa, ut hic reus occidatur. Ita ille. Qui & citat pro se Nauarrum lib. 5. consil. cons. vltim. de homicid. Sed Nauarrus tantum loquitur de Prælato, qui Iudici præcepit, ut manè exequeretur sententiam mortis, quam ipse tulerat, de quo statim agemus casu. Citat etiam Bonacina pro hac sententia Suarezium: sed omnino malè, cum oppositum expressè sentiat, & doceat disp. 47. sect. 1. n. 5. & 6.

Sed probabilius longè Respondeo: Non fieri irregularem dictum Principem, vel Clericum, etiam casu, quo ipse Iudex delegatus, cognito delicto, morte puniat delinquentem. Quia id efficaciter probatur ex d. c. fin. Ne Clerici, vel Monachi in 6. ubi Pontifex discretè loquitur de homicidio, aut alio maleficio commisso, cuius specialem commissionem mandat iudici Clericus. Et ideo sic tenent Suarez, Couar. Molina, Auila, Layman, Hurtado, Sayrus, Cornejo, Palaus, Gibalinus, & Bonac. cit. Necnon Diana part. 4. tract. 2. Resol. 78.

QVÆSTIO XXIII.

An ad minus maneat irregularis predictus Princeps, vel Clericus, qui iudici à se designato mandat, ut sententiam sanguinis proferat in talem malefactorem.

Respondeo, ut quid certum: In hoc casu manere irregularem. Quia eo mandato directè & proximè morti rei cooperatur Princeps, vel Clericus. Sic Henriquez c. 12. cit. n. 6. ibi: Fiet tamen irregularis, si ei (id est, Commissario) dicat: hunc furem suspendat, aut mulet. Sic ille. Qui in marg. lit. M. citat Glossam, Tabien. Siluest. Couar. & alios. Sic etiam tenent omnes Doctores, præcipuè citati nuper.

QVÆSTIO XXIV.

An etiam maneat irregularis Princeps, vel Prælatus Ecclesiasticus, qui dicit Iudici à se delegato, ut sequenti die manè occidat, aut mutilet malefactorem, quem ad hanc pœnam sustinendam ipse iudex delegatus iam condemnauerat.

Respondeo: Etiam irregularem manere. Quia sine dubio, in hoc casu, Princeps, vel Prælatus,

est causa proxima, ut ille reus, seu malefactor citi occidatur, aut deformetur. Sic optimè Nauarrum lib. 5. consil. 16. alias vlt. de homicidio, n. 2. Vbi inquit an Vicelegatus, qui iussit Secretario suo, ut deferret quosdam litteras, quas ipse scripserat ad quemdam Commissarium, in quibus iubebatur ipsi Commissario, ut sententiam mortis quam contra quemdam tulerat, manè sequentis diei exequeretur, quod & factum fuit, an scilicet tam Vicelegatus, quam Secretarius prædicti sint irregulares; & respondet: Vtrumque esse irregularem. Sic etiam sentiant Sayrus lib. 6. Thesauri, c. 18. n. 17. Gibalinus de Irregular. q. 3. c. 4. consil. 7. diff. 5. Auila part. 7. disput. 5. sect. 2. dr. b. 4. concl. 1. & alij. Quod est, verum loquendo de Vicelegato, nam loquendo de Secretario deferente litteras, infra dicemus.

QVÆSTIO XXV.

An Prælatus, vel Iudex, qui iubet reum aliquem capere, & ad se sive viuum, sive mortuum adducere, maneat irregularis, si executores in ea captura reum interficiant, & mutilent.

Respondeo: Manere irregularem. Quia illa Iudicis verba, nempe, adducite eum, sive viuum, sive mortuum, animum adduxerunt executionibus, ut eum interficerent, aut mutilarent: ergo Iudex, vel Prælatus, verè fuit causa proxima mortis, vel mutilationis rei: ergo manet irregularis. Sic in casu contingenti tenuit Maiolus lib. 5. de Irregular. c. 48. §. 2. n. 8. Vgolinus cap. 5. §. 8. n. 18. Gibalinus eod. tit. pag. 264. & alij quos referemus infra disp. 10. q. 16.

QVÆSTIO XXVI.

An etiam maneat irregulares Iudices, vel Prælati, qui propositis edictis, præmium promittunt illis, qui alicuius rei caput, aut membrum aliud attulerint.

Respondeo, ut certum: Manere irregulares, sequito effectu. Quia proximè mandato suo ad mortem, vel mutilationem rei concurrerunt. Sic Gibalinus loc. cit. & Maiolus qui addit, idem dicendum de illo, qui proposuit præmium pro habenda sola notitia delinquentis occulti, ut puta, quisquis reuelauerit furantem, homicidam, &c. centum habeat: tunc si reuelatio fiat per hunc modum, & delinquens in iudicio, vel extra occidatur, irregularis erit qui proposuit præmium, eo quòd tali præmio proposito, inducit animum ad mortem rei, & ideo mandare videtur. Sed de hoc infra amplius.

QVÆSTIO XXVII.

An possit Prælatus, aut Princeps, sine nota irregularitatis, temperare sententiam prolatam à suo Iudice delegato, & iubere mitiorem mortis pœnam.

Respondeo: Possit sine irregularitatis nota. Quia in hoc casu, Prælatus, aut Princeps sæcularis, non est causa mortis delinquentis, cum solum partem eius minuat, aut modum, in quo non crudelem, sed potius mitem se exhibet. Sic Layman. lib. 3. sect. 5. tr. 3. p. 3. c. 7. n. 4. his verbis: Possunt tamen Episcopi, & Prælati sine nota irregularitatis, latam à Iudice sententiam moderari, ut videlicet dicant: Si omnino reus, propter latam sententiam, morte afficiendus

afficiendus est, non tota, vel igne puniatur, sed poena mitiori. Quia hoc modo non causa mortis, aut supplicij existunt, sed potius ut pars supplicij dematur, qui misericordiz, non severitatis actus est. Sic ille. Quem citat, & sequitur Gibalin. *de Irregul. q. 3. c. 4. consecr. 7. disp. 5. vers. Quarto poterit.*

QVÆSTIO XXVIII.

An Prælati Ecclesiasticus, aut Princeps seculari, maneat irregularis, casu, quo Iudex ab ipso delegatus, iniuste ad mortem, seu mutilationem, damnet reum?

Affirmandum videtur ex *c. fin. de homicid. in 6.* ubi Bonif. VIII. ita loquitur. *Is qui mandat aliquem verberari, licet expressè inhibeat, ne occidatur, vel laedatur, irregularis efficitur, si mandataris fines mandati excedens mutet, vel occidat: cum mandando in culpa fuerit, hoc evenire posse debuerit cogitare.* Sic Pontifex. Ergo eius decisio vim habet in nostro casu.

Sed omnino Respondeo: Non manere in nostro casu irregularem. Quia culpa mandatarij, dum fines mandati excedit, non debet obesse mandanti. *Diligenter, ff. Mandati*: at sic est, quod Prælati tantum iusserat Iudici, ut inquisita veritate, iustitiæ debitum exequatur: ergo si Iudex iniustitiam committat, eius vnius criminis est, non Prælati mandantis.

Nec obest contra id *cap. fin. cit. de homicid.* quia ibi agit Pontifex de illo, v. g. Clerico, qui iniuste mandavit aliquibus familiaribus, ut quemdam suum inimicum verberarent; & quia debuit cogitare quod inde evenire posset mors, vel mutilatio membri, ut bene expendit Glossa, ideo hæc omnia sunt mandanti Clerico imputanda; non in nostro casu, ut constat. Sic tenent Glossa in *cap. finali, Ne Clerici, vel Monachi in 6. verb. Iustitia mediante*, quam Archidiaconus Ioan. Andr. Anch. & alij Doctores sequuntur, & Gibal. *loc. cit. vers. Quinto.*

QVÆSTIO XXIX.

An Prælati Ecclesiasticus, possit committere alicui Clerico, ut vice sua, eligat Iudicem, qui causam criminalem cognoscat.

Negant aliqui Canonistæ, eo quod *c. fin. Ne Clerici, vel Monachi in 6.* solum id concedat Clericis habentibus iurisdictionem, quam exercere coguntur; & ideo vices suas alteri committere debent: ergo. Ita tenet Ioan. Andr. in *cap. cit.*

Sed probabilius Respondeo: Possit. Quia Prælati potestatem ad id habet ex iure. Nec quid obest Clerico, cui delegat facultatem ut vice sua eligat Iudicem ad agnoscendam causam criminalem; quia in eligendo illo, non magis ad reorū supplicia concurrat, quam ipse Prælati, qui iurisdictionem ipsam delegat, & cuius deinde auctoritate Iudex sententiam pronunciat. Sic Gibalin. *c. 4. q. 3. consecr. 7. diff. 5. vers. Sexto.*

QVÆSTIO XXX.

An si Iurisperitus, vel Theologus, vel Confessarius, vel alius interrogetur in genere, an quis ob tale crimen mereatur mortem, respondeatque mereri, maneat irregularis, sequuta morte, vel mutilatione in aliquo.

Respondeo, ut certum: Non manere irregularem. Quia Iurisperitus, vel Theologus, cum sit in

genera interrogatus, non influit directe & proxime in alicuius particularis mortem, aut mutilationem, cum in genere respondeat, quid leges circa reos talis criminis decernant, & contineant: ergo prædictus ob suam responsionem, non manebit irregularis, etiam si ex illa sequatur mors, vel mutilatio in aliquo. Sic omnes. Legantur Astens. *par. 2. lib. 6. tit. 14. articul. 4. quest. 1. Angel. verb. Homicidium 1. num. 11. & irregularitas 1. num. 4. Silvestr. verb. Homicid. 1. numer. 12. quest. 8. & homicid. 5. quest. 7. Maiolus lib. 2. c. p. 9. n. 6. & 7. Hentiquez libr. 14. cap. 16 num. 4. litt. 8. Graff. libr. 2. decis. cap. 64. num. 6. Vivald. tract. de Irregularitate, num. 256. Rosella, Tabiena, Sum. Corona, Philarchus, & alij, quos citat, & sequitur Sayrus lib. 6. cap. 18. num. 25. Quibus adde Avilam *part. 7. disput. 5. sect. 2. dubio 6. consil. 3. Bonacinam quest. 4. de Irregularitate, puncto 1. num. 10. Gibalinum cap. 4. questione 3. consecr. 7. diff. 8. pag. 267. & alios statim citandos.**

QVÆSTIO XXXI.

An saltem maneat irregularis dictus Iurisperitus, vel alius qui interrogatus à Iudice, non in genere, sed de casu particulari, an videlicet hic reus suspendendus, vel mutilandus sit; respondeat, mereri secundum leges dictam punam.

Affirmant communiter Doctores, inter quos præcipuus est Henriquez libro 14. capite 6. numer. 4. ubi ita ait: Clericus Iurisperitus, si per Iudicem consulatur de reo, ne dicat iure licitum occidere, aut non pertinet ad nos, quibus non licet interficere quemqueam; sed cautè respondeat, ut consulat Iurisperitos. Ita ille. Quem citat, & sequitur, licet non in omnibus, Avila *part. 6. disput. 5. sect. 2. dub. 6. concl. 2.* dum ita dicit: Clericus consultus de casu in particulari, respondeat: Consule Iurisperitos; hoc enim non pertinet ad me, quia nobis non licet interficere quemquam, vel non possumus super hoc consulere. Ita Tabiena *verb. Irregularitas 2. §. 4.* nec in hoc vitio inuenio scrupulum, quidquid dicat P. Henricus *num. 4.* Huc usque Avila. Nec non & alij apud Sayr. *lib. 6. c. 18. n. 25.* præcipue Molina *tract. 3. disp. 74. n. 6.*

Sed ego in hac re Respondeo: Primò. Longè probabilius esse, quod Iurisconsultus Clericus, vel alius quivis interrogatus à Iudice in particulari, an hic reus suspendendus, aut decapitandus sit, necne; Respondere licitè, & absque nota irregularitatis possit, ius generatim dicere, & edocere, quod fures, verbigratia, vel homicidæ, secundum leges poena mortis puniuntur, Grassatores viarum suspenduntur, &c. Quia in hoc casu consulens non movet, aut suadet Iudicem, ut reum poena mortis puniat, sed solum rei veritatem aperit, qua cognita, Iudex se ipsum ad id quod iustum est, permovet. Sic sentiunt Sayrus *numero 25. citat. vers. Certum est,* Glossa *cap. Ex litteris, verb. Consultat, de excessib. Prælat.* Molina *tomo 4. tractatu 3. disputatione 74. numer. 4.* Bonacina *de Censur. disput. 7. quest. 4. punct. 1. numer. 7. & 30.* Ioan. de Cruce in *Summ. part. 2. de Irregulari dubio 5. concl. 4.* Layman *lib. 3. tractat. 3. part. 3. sect. 5. cap. 7. num. 4.*

Secundò, æquè probabiliter Respondeo Dicendum, quod non solum possit Iurisconsultus, aut Confessarius, aut quivis alius aperite rei veritatem, & declarare leges in genere, sed in particulari etiam respondere Iudici interroganti, hunc iteum

mereri secundum iuris dispositionem poenam mortis, & adesse obligationem illum occidendi: nec per hoc irregularitatem incurret. Ratio est. Quia non est ius, ex quo colligatur non incurri, si quis non iuridicè, sed priuatim interrogatus, respondeat mereri secundum leges hunc Reum poenam mortis, & esse obligationem seruandi illas in tali materia, & incurtere si expressè dicat esse obligationem occidendi Reum. Sic ex P. Vasquez docet Luyfius Turrian. *lib. 9. de censur. disp. 66. dub. 4. vers. Solet autem*, quos citat, & sequitur Dian. 3. *p. tract. 5. Ref. 80.* nec non (nifallor) Machado *tom. 1. lib. 1. p. 3. tract. 18. docum. 3. n. 5.* Et id vt probabile sequitur Palaus *de censur. disp. 6. punct. 14. §. 3. n. 7.* ita scribens. Quoad consultorem attinet, communis sententia est, irregularitatem incurtere: si consilium præbeat Iudici, quo moueatur ad sententiam proferendam in causa sanguinis. Quod intelligendum est: quando consilium à Iudice ex postulatur iuridicè. Nam si priuatim exostulerur, & Iudex tanquam qualibet alia persona de iustitia informetur, probabilitate non caret, irregularitati locum non esse, quia ex prædicta informatione contrahi non potest irregularitas ex delicto, cum nullum ibi commissum sit. Neque item ex defectu perfectæ lenitatis, siquidem hæc tantum imposita est Iudici, eiusque Officialibus autoritate publica fungentibus, vt optime, relato Vasquez, notauit Gasp. Hurt. *de Irregul. disp. 2. diff. 11. n. 40.* Hucusque Palaus. Cui addo nouissimè Pellizzar. *tom. 2. tract. 7. cap. 5. sect. 4. q. 11. n. 170.*

QVÆSTIO XXXII.

An sit irregularis Confessarius, qui dicit Iudici nolenti punire Reum poenâ mortis, uti tenetur, se non posse, nec velle ei absolutionem dare, nisi Reum illum morte puniat.

Affirmant aliqui apud Sayrum *lib. 6. Theauri, cap. 18. num. 26.* insinuantem etiam id esse probabile. Quia tunc confessarius apertè dicit, imò & cogit Iudicem, vt reum morte puniat: ergo Confessarius verè tunc suo consilio, aut mandato influit per se, & directè, & proximè in mortem Rei: ergo fit irregularis. Huic modo dicendi fauet Cornejo *disp. 11. dub. 1. q. 3. vers. sed quid.*

Sed, vt longè multò probabilius, imò vt mihi certum. Respondeo: Non esse irregularem. Quia (ait Gibalinus) nunquam incurritur irregularitas ex homicidio sequuto ex actione, quam quis sine peccato omittere non potest, alioquin Ecclesia induceret ad peccatum metu incurrendæ irregularitatis: atqui Confessarius non potest omittere hoc consilium, aut etiam imperium, erga iudicem poenitentem; peccabit enim si det absolutionem perseveranti in peccato mortali, etsi non moneat ipsum, ne peccate pergat, & omninò exequatur id ad quod tenetur, &c. ergo. Quare etiam si hæc monitio, aut etiam iussio, vel minæ Confessarij, causa sint supplicij extremi, quo afficiatur Reus, qui per iniustitiam Iudicis poenas alioquin euasisset, non erit irregularis Confessarius, qui non nisi necessitate inuitabili eius morti cooperatus est, ac proinde non intendit vindictam sanguinis, neque contra mansuetudinem peccauit, sed officio, quod sine peccato omittere nequibat, functus est. Hucusque ille. Qui citat pro hac parte Henriquez *lib. 14. cap. 12. num. 4. lit. R. & cap. 16. num. 4. lit. S.* Auilam *disp. 5. sect. 2. dub. 6. conclus. 4.* Molin. *tract. 3. disp. 74. num. 18.* Egidium *disp. 18. num. 96.* Reginald. *lib. 30. n. 138.* Præpositum *in 3. p. q. 5. de Irregul. Sayr. lib. 6. cap. 18. n. 26.* Bonacin. *disp. 7. q. 4. punct. 1. n. 32.* Layman. *lib. 3.*

sect. 5. tract. 3. part. 3. c. 7. n. 4. vers. Insuper, & Suarium disp. 47. sect. 1. num. 8. Quibus addi possunt Auila *p. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 6. conclus. 4.* Fillius *tract. 19. c. 9. q. 7. n. 242.* Hurtad. *disp. 2. de Irregular. diff. 11. n. 40.* Bauny *tract. 11. de censur. quæst. 23. de Irregular. sect. 3. pag. 80.* Machado *lib. 1. part. 3. tract. 18. docum. 3. num. 6.* Villalob. *tract. 21. diff. 15. num. 6.* & Palaus *disp. 6. punct. 14. §. 3. num. 8.* Quia credendum (inquit) non est, velle Ecclesiam irregularitate Confessarium innodare, ob actionem iure diuino debitam, & quam ipse excusare non potest. Dian. *part. 4. tract. 2. Resol. 99.* Pellizzar. *tract. 7. cap. 5. sect. 4. q. 12. num. 171.*

QVÆSTIO XXXIII.

An Confessarius, qui obligat Reum poenitentem iuridicè interrogatum, ad fatendum crimen dignum morte, fiat irregularis, peruenite Reo.

Respondeo Ex dictis: Non fieri irregularem, Obligando Reum ad fatendum crimen, si Reus tenetur fateri illud: secus si non teneatur. *Prima pars* constat ex nuper habitis, quia quoties Reus iuridicè interrogatus tenetur ad mentem Iudicis respondere, tunc Confessarius ex suo munere obligatur vt gere poenitentem ad hanc Confessionem, quam sine nouo peccato nequit omittere: ergo ob id non fiet irregularis Confessarius, qui etiam sine peccato non potuit omittere quod fecit. Sic tenent omnes Authores nuper pro nostra & communi sententia adducti. Qui idem dicunt de Confessario consulente Reo, vt consentiat sententiæ mortis iustæ, & non appellet iniustè. Pro secunda verò parte, fit

QVÆSTIO XXXIV.

An saltem fiat irregularis ex defectu lenitatis, qui consulit Reo, vt fateatur crimen Iudici, casu quo probè sciat consulens, Reum ex sententia probabili non teneri crimen fateri.

Affirmant communiter DD. Tunc fieri irregularem. Quia Confessarius in eo casu concurrat ad mortem rei directè, & proximè absque vlla necessitate; poterat namque tutò sequi opinionem probabilem liberantem reum ab obligatione fatendi criminis: ergo. Sic etiam sentiunt omnes Doctores *q. 3. citati. & Gibalinus q. 3. confessor. 7. diff. 10.* quamuis hic Author oppositum dixerit *cap. 4. q. 2. confessor. 8. pag. 184.*

Sed probabilius Respondeo: Esse quidem irregularem, si consulens sit persona publica, seu Minister iustitiæ, non autem si sit priuata, nisi aliàs in dando tale consilium mort. peccet, quia tunc erit irregularis ex delicto (iuxta statim dicenda) non ex lenitatis defectu.

QVÆSTIO XXXV.

An fiat Confessarius, aut alius irregularis, consulens Reo vt omittat appellationem iuridicam de sententia mortis sibi illata, quam ipse interponere vult.

Affirmant communiter DD. suprà allegati. Quia tunc Confessarius, aut alius consulens effect

esser causa, ut mors rei acceleraretur: ergo incurret irregularitatem. Ita Henriquez *lib. 14. c. 16. n. 4. lit. B.* Sayrus *lib. 6. c. 18. n. 26. in fine*, Auila *part. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 7. in fine*, Cornejo *disp. 11. dub. 1. quest. 4. vers. Sed quid de Confessario*, Gibalinus *c. 4. quest. 3. consecr. 7. diff. 10. in fine, pag. 270.* & antea *q. 2. consecr. 7. in fine, pag. 184.* Cornejo *tract. de Irregularit. disp. 11. dub. 1. quest. 4.* quem citat, & sequitur Diana *part. 4. tract. 2. Resol. 99.*

Sed probabilis cum distinctione Respondeo Dicendum, quod aut consulens est Aduocatus, aut alia persona publica, & ut talis iuridicè dat consilium de appellatione non interponenda, aut est persona particularis, si est persona publica, & ut talis dat dictum consilium, certum est tunc irregularitatem contrahere ex defectu lenitatis, ob rationem à contrariis datam. Si verò est persona particularis, veluti Confessarius, aut Theologus alius, & ut talis præbet dictum consilium, certum est tunc irregularitatem contrahere ex defectu lenitatis, ob rationem à contrariis datam. Si verò est persona particularis, veluti Confessarius, aut Theologus alius, & ut talis præbet dictum consilium, tunc nullo modo contrahere irregularitatem ullam: quia si aliquam, vel esset ex defectu lenitatis, quia hanc solum contrahunt illi, qui ut ministri publici iustitiæ concurrunt ad causæ probationem, ut Aduocatus, & testes, vel pœnæ Executores, ut ministri iustitiæ, ut cum Vasquez, Luyso, Diana, Baunio, & Palao infra dicemus: nec ex delicto, cum hæc non contrahatur, nisi ex actione mortaliter peccaminosa, qualis non est actio consulendi Reo (non cogendi) ut appellationem non interponat: ergo. Sic expressè tenet Castro Palao, *disp. 6. punct. 14. §. 3. n. 9.* & colligitur ex doctrina quam tradunt Vasquez & ex illo Luyf. Turrian. *de censur. lib. 9. disp. 66. dubitat. 3.* Diana *3. p. tract. 11. de Irregular. q. 23. quest. 11. pag. 484.*

QVÆSTIO XXXVI.

An ab irregularitatis incurso liberentur concionatores, qui hortantur Iudices, ut seruent leges, & purgent Rempublicam scelestis hominibus, &c.

Respondeo, ut certum: Liberari. Sicuti liberantur Doctores, qui edunt tractatus de variis criminum pœnis, quibus instruuntur Iudices ad causas criminales pertractandas. Quia in his casibus neque consilium, neque opem, nec auxilium ad aliquem singularem damnandum præstant. Sic docent omnes. Legantur Henriquez *lib. 14. cap. 12. n. 6. litt. H.* Auila *part. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 6. concl. 3.* Villadieg. *cap. 6. n. 86.* Bonac. *q. 4. de Irregul. punct. 1. n. 31.* Gibalin. *c. 4. de Irregul. q. 3. consecr. 7. diff. 8. n. 56.* Villalob. *tract. 21. difficult. 25. num. 6.*

QVÆSTIO XXXVII.

An saltem innodetur irregularitate concionator, qui peccatorem occultum publicè reprehendit, & ob id à Iudice captus, ad mortem vel mutilationem damnatur.

Respondeo: Innodari irregularitate ex delicto. Cum verè culpa graui insuat in mortem rei, siquidem publicè illum de occulto crimine reprehendit, diffamando proximum, quem iuxta præscriptum Euangelij tenebatur corripere inter se, & ip-

sum. Sic Vgol. *de Irregul. c. 6. §. 10.* quem citat, & sequitur Bonac. *loc. cit.*

QVÆSTIO XXXVIII.

An Pralati Ecclesiastici, qui reum tradunt Iudici seculari puniendum, fiant irregulares, sequuta illius morte, si non intercedant apud Iudicem pro reo.

Respondeo: Omni modo fieri irregulares, si pro reo non intercedant, ut misericorditer tractetur, & ne morte, aut mutilatione afficiatur: quia per hanc protestationem liberantur ab irregularitate. Quod constat ex cap. *Nonimus, de verb. signific.* vbi id expressè deciditur ab Innocent. III. Ratio est, quia per dictam traditionem solum declarat Iudex, se iam officio suo functum fuisse; & reum illum dimittere ut incorrigibilem à propria iurisdictione, ut in alia eius causa agatur. Sic omnes, sed præcipuè Henriquez *lib. 14. cap. 12. num. 5.* vbi ita ait. Iudex Ecclesiasticus iure prohibetur ferre sententiam mortis. Quod si generale ius seruandum esset, tutius, & aptius Iudex faceret, si per sententiam intendat Clericum degradatum priuare tantum honore (habet enim ius ad hoc, quicquid inde sequatur) deinde lecta sententia reum dimittat à propria iurisdictione: quo facto Iudex secularis capit reum, & facta summaria informatione de euidencia facti, & confessione rei, damnat morte, & sententiam suam mandat statim executioni. Sic ille. Et penes ipsum Nauarr. Director. Inquisitor. & alij. Auila *part. 7. disp. 5. 2. sect. dub. 2.* Medina *in Summ. lib. 2. cap. 11. §. 10.* Couarr. *in Clem. si furiosus, 2. p. §. 5. num. 6.* Layman. *lib. 3. sect. 5. tract. 1. part. 3. c. 7. n. 3.* (non 4. ut inuenies apud Gibalinum) Cornejo *disp. 11. de Irregul. dub. 1. q. 2.* Gibalin. *c. 4. quest. 3. consecr. 7. diff. 7.* & nos amplius *tract. 4. de Degradatione.*

QVÆSTIO XXXIX.

An etiam Domini Inquisitores fiant irregulares, tradendo hæreticum brachio seculari, si non intercedant pro illo, ut mitius Iudex secularis se gerat cum ipso.

Affirmat Couarr. *in Clement. si furiosus, 2. part. §. 5. num. 6. vers. Decimoquarto,* docendo fore irregulares, nisi pro reo intercedant apud Iudicem secularem, eum rogantes, ne morte, aut membri mutilatione eum afficiat; quia id probant textus in cap. *Nonimus, de verbor. significat. cit. & Regia l. 60. tit. 6.*

Sed ut iam certum Respondeo: Non fieri irregulares, etiamsi absque protestatione, & intercessione aliqua id faciant; sed reum absolutè tradant ad comburendum. Quia id posse, absque irregularitatis nota, ex speciali priuilegio Pontificum, Pauli videlicet IV. *die 29. Aprilis anno 1557.* & Pij. V. omnes iam docent DD. præcipuè Maiolus *lib. 2. de Irregularit. c. 9. n. 8. & cap. 10. num. 5. & lib. 5. cap. 48. §. 2. num. 9.* & ex illo Henriquez *num. 5. cit.* vbi verbis nuper adductis hæc adiungit verba: At speciali iuris fauore, & priuilegio censores fidei, & illorum Consultores, absq; culpa, & periculo irregularitatis possunt simpliciter damnare hæreticos, & per sententiam declarare incurrisse pœnas auctoritate Pontificum, & legum impositas, & auctoritate Papæ absque vlla protestatione relinquunt hæreticos Curie seculari, iuxta leges civiles puniendos morte, &c. sic ille. in Corp. & *in marg. litt. C.* Medina *in Summ. lib. 1. c. 11. §. 10. vers. Quarta regula.* Tabien. Viuald. Zerol. Philiar. & alij quos

quos citat, & sequitur Sayr. lib. 6. cap. 18. num. 15. Quibus addi possunt Auila, Layman, & Cornejo sup. cit. Scottia in Bull. Pontif. Epist. 10. theor. 34. Gibalinus loc. cit. diff. 14. num. 62. pag. 288. Pellizz. tom. 3. tract. 7. cap. 5. sect. 4. quest. 9. num. 163. Dian. part. 4. tract. 8. Resol. 51. vbi sic ait: Notandum est, quod ne ob periculum incurrendæ irregularitatis Ministri S. Inquisitionis ab officio retardentur, noster Paulus I V. & Pius V. statuerunt, vt Inquisitores, Consultores, & alij Inquisitionis Ministri, essent immunes ab Irregularitate, quantumcunque, & quomodocunque ad hæreticosum condemnationem concurrant. Sic ille, & alij omnes, notantes quod solum iam sit prohibitum DD. Inquisitoribus exequi mortis sententiam.

QVÆSTIO XL.

An etiam absque irregularitatis incurso possint inquisitores instare Iudicem, vt exequatur sententiam mortis, casu quo ille tentaret ipsam differre.

Negat Couarr. in Clem. si furiosus, de homic. part. 2. §. 5. n. 6. in fine, his verbis: Et sanè si argumentatio Speculatoris foret valida, sequeretur ex ea, posse absque metu Irregularitatis Inquisitores Iudici sæculari consulere, vt hæreticos ei traditos morte afficeret. Quod verum non est, nec iure Pontificio probari potest. Ita ille, quem alij nonnulli sequuntur.

Sed vt mihi certum: Respondeo, Posse id facere absque metu irregularitatis. Quia ad id se extendit concessio, & privilegium Pontificium, vt docent Maiolus lib. 2. de Irregular. cap. 10. n. 5. pag. mihi 174. & apud illum Tabien. in verb. Irregularit. 2. n. 9. & 15. & Felin. in cap. Ad abolendam, de heret. Licet hic author in sequenti cap. dubitet. Sic etiam Henriquez c. 12. cit. n. 5. in gloss. 4. lit. D. vbi ita dicit: Quod si Iudex sæcularis tentaret differre executionem, possunt Inquisitores instare, sub graui comminatione, vt comburatur hæreticus. Sic ille, Syluest. Perez, & alij apud illum. Sayr. lib. 6. cap. 18. n. 15. Auila part. 7. diff. 5. sect. 2. vers. sequitur secundò. Medina, & Cornejo loc. citatis. Diana part. 4. tract. 8. Resol. 51. Barbosa in collect. tom. 2. lib. 5. tit. 7. cap. 13. num. 5. Suar. diff. 47. sect. 1. à n. 10. & Pellizz. n. 163. citato.

§. II.

De Accusatore, & Denunciatore in causa sanguinis.

QVÆSTIO XLI.

An accusans aliquem in causa criminali criminaliter, petendo vindictam, fiat irregularis, secuta accusati morte, vel mutilatione.

Respondeo, vt quid certum: Fieri irregularem, quia sic habetur in cap. Aliquantum, dist. 51. cap. si quis viduam, dist. 50. & cap. fin. de homic. in 6. & cap. Sententiam, & cap. Clerici. Ne Cler. vel Monach. & ratio est. Quia accusatores criminis cuiuscumque verè cooperantur ad ipsius iudicium, vt habetur in d. cap. Sententiam: ergo secuta morte, vel mutilatione accusati, irregularitas ab ipsis incurritur, casu quo actione sua accusandi per se, vt supponimus,

tendant ad punitionem accusati. Sic omnes. Legantur Suarez diff. 47. sect. 2. vbi num. 1. bene aduertit, quod quando huiusmodi accusator est iustus, tunc incurrat irregularitatem ex defectu lenitatis: Si verò sit iniustus, tunc irregularitatem ex delicto. Maiolus lib. 2. c. 7. Henriq. lib. 14. cap. 12. n. 8. Couarr. in Clement. si furiosus, de homicid. 2. p. §. 5. Auil. part. 7. diff. 5. sect. 2. à dub. 8. Bonac. diff. 8. quest. 4. punct. 2. Filliuc. tract. 19. cap. 6. à quest. 9. n. 246. Bauny tract. 11. de Irregularit. quest. 23. pag. 478. Luyf. lib. 9. de censur. diff. 66. dub. 2. Sayr. lib. 6. cap. 16. num. 7. Navarr. in Man. c. 27. num. 212. Cornejo diff. 11. de Irregul. dub. 1. in princip. & quest. 5. Gibalin. de Irregul. cap. 4. quest. 3. confect. 7. diff. 11. pag. 271. Layman lib. 3. Sum. sect. 5. tract. 3. p. 3. cap. 7. circa finem. Palaus de cens. diff. 6. punct. 14. §. 2. Villalob. tom. 1. Summ. tract. 21. diff. 26. Machado lib. 1. part. 3. tract. 18. docum. 6. vbi n. 1. sic ait: Disposicion es expressa en derecho, y que por regla general enseñan todos los Doctores, conuene à saber, que qualquiera persona, que en causa de sangre acusare criminalmente à otro, por lo qual se figa muerte ò mutilacion de miembro, queda irregular desta especie de Irregularidad, que prouiene ex defectu lenitatis. Sic ille. Et bene in omnibus, si intelligatur de accusatione iusta; nam si est iniusta, erit irregularis, non ex defectu lenitatis, sed ex delicto, vt diximus ex Suar. io.

QVÆSTIO XLII.

An qui de crimine leui, nec morte, nec mutilatione digno Reum accusaret, maneret irregularis, casu quo Iudex iniuste eum morti traderet.

Respondeo, vt quid certum: Non manere. Quia talis accusator non dat in hoc casu causam sufficientem tali occisioni; cum hæc non proueniat ex accusatione, aut delatione delicti, sed aliunde, nempe ex odio Iudicis, aut ex alia causa. Sic Navarrus c. 37. num. 214. cuius verba, quest. 44. referam. Couarr. in Clement. si furiosus, cit. 2. p. §. 5. num. 2. dicens in hoc omnes conuenire. Bernard. Diaz in pract. cap. 98. n. 3. Suarez diff. 47. sect. 2. (non 3. vt leges apud Palaum) n. 18. Bonac. diff. 7. q. 4. punct. 2. n. 7. Sayr. lib. 6. cap. 16. n. 7. Layman, Palaus & alij sup. adducti.

QVÆSTIO XLIII.

An saltem maneat irregularis Iudex, quo vincitum ducente Reum ad carcerem, accedit inimicus Rei, & occidit illum.

Respondeo ex dictis: Nec illum irregularem manere. Quia mors illa rei per se, & proximè non prouenit ex illa Iudicis captura, sed aliunde: in hac autem materia non satis est, ista aliunde prouenire, sed quod ex tali causa data sequatur. Sic Sayrus loc. cit. & alij.

QVÆSTIO XLIV.

An fiat irregularis accusans Reum de crimine leui, si Reus detentus in carcere, propter delicta ab aliis accusatoribus cumulata, puniatur morte.

Respondeo: Non fieri irregularem. Quia in hoc casu non potest mors imputari propriè, & per se ipsi accusatori, quod est necessarium, vt hic irregula

irregularitatem contrahat : ergo. Sic optimè Nauar. in *Man. cap. 27. num. 214.* vbi ita dicit : Quintò inferitur, quod eam (id est irregularitatem) non incurrunt laici, vel Clerici, qui deferunt ad Iudicem crimen, quod non meretur deformationem, licet captum ob illud, iniuste, vel ob alia aliunde ad eum delata deformeret, modo non tenerentur credere id euenturum: quia non præbent prædictam causam propinquam. Sic ille. Henriquez *lib. 14. cap. 12. num. 8. sine.* Sayrus *lib. 6. cap. 16. num. 7.* (non 6. vt citatum leges apud Bonac. Auila *part. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 9. vers. Secundò.* Vgolin. *c. 6. §. 4. Bonac. disp. 7. q. 4. punct. 2. n. 7. vers. Secundum casus est, & Palaus disp. 6. punct. 14. §. 2. n. 1.*

QVÆSTIO XLV.

An accusans aliquem in causa criminali, petendo vindictam, fiat irregularis (secuta deformatione) si protestetur, se non intendere, vt accusatus pœnam mortis, vel sanguinis subeat.

Respondeo, vt certum : Fieri irregularem. Ratio est : Quia protestatio est inutilis, & nihil operatur quoties factum est illi contrarium, l. *Cum in plures, §. locator, ff. locati, & cap. Gratium, de offic. deleg.* & cum multis tradit Barbosa *axiom. 194.* at sic est, quod factum hoc loco contrarium est protestationi : protestatur enim accusator, se nolle pœnam mortis, vel sanguinis, & tamen ipsam re ipsa perit, & re ipsa ad ipsius dumtaxat instantiam ea infligitur à Iudice : ergo. Sic omnes. Legatur Nauar. *lib. 5. consil. conf. 9. de homicid.* Couar. in *Clem. si furiosus, 2. part. §. 5. num. 5.* Henr. *lib. 14. cap. 11.* (non 10. vt legi apud Bonac.) *num. 14. lit. N.* Vgol. *cap. 6. §. 1. n. 3. Molin. tom. 1. tract. 3. disp. 8. num. 4. & tom. 4. tract. 3. disp. 74. Suar. disp. 47. sect. 2.* (non 20. vt inuenies apud Gibalinum) *n. 10. & sect. 4. n. 9.* Auil. *disp. 5. sect. 2. dub. 10.* (non 19. vt leges apud eundem Gibalin.) *Ægid. disp. 10. dub. 10. Filliuc. tract. 19. c. 9. q. 9. n. 248. & 257. Bonac. q. 4. de Irregular. punct. 2. n. 2. Gibalin. c. 4. q. 3. consil. 7. diff. 11. & alij.*

QVÆSTIO XLVI.

An excusetur ab irregularitate Clericus, aut alius, qui accusat aliquem de crimine digno morte, non criminaliter, sed ciuilitate, hoc est non petendo vindictam, sed satisfactionem sibi debitam.

Respondeo, vt quid certum : Excusari ab irregularitate, si protestetur expressè, se non intendere pœnam sanguinis, sed quod sibi fiat satisfactio. Quia sic habetur in cap. *Pralatis, de homicid. in 6.* vbi Bonifac. VIII. id definiuit, ne daretur occasio prauis hominibus inferendi iniuriam Clericis, aut laicis ; si namque hi accusationem instituere, timore irregularitatis, non possent, iniuriatores audaciores fierent. Et sanè in casu nostræ quaestionis, accusator solum agit de suo damno, & interesse, non verò de punitione delicti : quare ad eam, si fortè contingat, non concurrat nisi admodum remotè, & per accidens : & idè protestatio hinc non inuenitur contraria facto : nam accusator protestatur, se non postulare mortem accusati, quam re ipsa non intendit, nec de illa agit apud Iudicem, sed tantum de sua satisfactione, & interesse. Sic Vgolin. *cap. 6. num. 2.* Couar. in *Clem. si furiosus, 2. p. §. 5.* Henr. *lib. 14. cap. 11. num. 4.* Suar. *disputat. 47. sect. 2.* Auil. *part. 7.*

disp. 5. sect. 2. dub. 9. Ægid. disp. 13. dub. 10. n. 92. Filliuc. tract. 19. cap. 9. q. 9. n. 248. Bonacina q. 4. punct. 2. n. 3. Palaus disp. 6. punct. 14. §. 2. n. 1. Gibalin. cap. 4. q. 3. consil. 7. diff. 11. diff. 3. Cornejo disp. 11. dubit. 2. q. 6. Luyf. lib. 9. de censur. disp. 66. dub. 2. Villalob. tract. 21. diff. 16. num. 2. Machad. lib. 1. part. 3. tract. 18. docum. 6. num. 2. & alij.

QVÆSTIO XLVII.

An Clericus, vel alius qui iuste accusans, protestationem facto animo facit, & interius desiderat vindictam, & sanguinem accusati, irregularitatem contrahat.

Affirmant Nauar. *cap. 27. num. 106.* (non 216. vt leges apud Palaum, nec 226. vt apud Machadum.) Quia ius requirens protestationem, non requirit illam mendacem, & fraudulentam. Syluester *homicid. 2. quest. 8.* Tolet. *lib. 1. cap. 82. num. 5.* & alij apud Nauarum, quos sequitur Vega *tom. 2. speculi, cap. 12. §. In sexto, num. 270.* & Ioan. Baptist. Bizozerus in *Summ. tract. de censur. cap. 5. num. 5.* per hæc verba à Diana relata : Ille qui coram Iudice, vel alio reum accusat sine protestatione, se id non facere, vt reus ad mortem, seu mutilationem damnetur, sed vt suum habeat, vel vt publica scandala tollantur, fit irregularis. Secus si accusat cum tali protestatione, quæ protestatio potest fieri ore, vel in scriptis : & protestatio talis, vt euitetur irregularitas, non tantum verbo, sed verè, & animo fieri debet : nam si verbo faceret talem protestationem, & cuperet animo, vel sibi placeret, vt talis suspenderetur, vel mutilaretur, non euitaret irregularitatem : & ita omnes Doctores. Ita Bizozerus : Sed fallitur (adiungit Diana ;) nam hoc minime asserunt omnes Doctores, dempto Nauarro, & aliis, vbi supra. Sed in hoc nec bene Diana, cum præter ab ipso citatos Doctores pro hac parte illam defendant Hostiens. Summa Confessor. Astensis, Angelus, Maiolus, Vivaldus, Summ. Corona, & Sebastianus Medices citati à Sayro *lib. 6. cap. 18. num. 4.*

Sed nihilominus probabilius Respondeo : Nullo modo contrahere irregularitatem. Quia textu in cap. *Pralatis, de homicid. in 6.* non cauetur, vt protestatio ex vero animo fiat, sed solum vt fiat : ergo. Confirmatur, quia in foro externo, tantum valet protestatio facta, ac protestatio vera : ergo. Sic Sayrus *loc. cit.* & penes ipsum Felinus, & Anan. in cap. *Postulatis, de homicid.* Couar. in *Clem. si furiosus, part. 2. §. 5. num. 2. vers. Sextò.* Soc. *lib. 5. de Instit. quest. 1. art. 9. fin.* Tabien. *irregularitas 3. §. Octauò.* Martin. de Ledesma *cap. 4. quest. 26. art. 2. de Irregularit. pag. 365.* Grass. *lib. 2. cap. 46. num. 41.* quamuis hic subò dicat talem in foro interiori esse irregularem. Philartus *part. 1. lib. 4. cap. 12. §. 4.* Cordub. in *addit. ad Sorum, in relect. de regen. secret. memb. 4. quest. 3. concl. 5.* & Henriquez *lib. 14. cap. 3. §. 4. lit. O, & cap. 11. §. 5.* His addit Diana quos & ipse sequitur *part. 4. tract. 2. Resol. 75.* Suarium *disp. 47. sect. 2. num. 3.* Auilam *p. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 9. concl. 1.* Ægidium *disp. 13. dub. 10. num. 93.* Hortadum *disp. 2. de Irregularit. Præpositum in 3. p. quest. 5. de Irregularit. dub. 12. num. 103.* Luyfium *Turr. de censur. lib. 9. disputat. 66. dub. 2.* & Petrum Cornejo *disp. 11. de Irregularit. dub. 1. quest. 6.* Quibus ego adhuc addo Barbofam, in *Collect. ad cap. Pralatis, num. 9.* Laymanum *lib. 3. sect. 5. tract. 3. part. 3. cap. 7. in fine.* Gibalinum *de Irregular. cap. 4. quest. 3. consil. 7. diff. 14. pag. 288.* Filliucium *cap. 9. c.*

cit. n. 248. Reginald. num. 132. Bonac. q. 4. de Irregul. punct. 2. n. 11. Villalob. tract. 21. diff. 26. n. 4. Baumium de censur. tract. 11. de Irregul. quest. 23. vers. Quid si accusator. Machad. lib. 1. part. 3. tract. 18. docum. 6. n. 3. & Palaum disp. 6. de censur. punct. 14. §. 2. n. 2.

QVÆSTIO XLVIII.

An ut non incurrat quis irregularitatem, sufficiat, si protestationem solo animo faciat.

Afirmat Tiraquel. vbi infra, existimans, prædictum non fore irregularem in interiori foro.

Sed ut certum Respondeo: Non sufficere ad non incurrandam irregularitatem, protestationem solo animo factam. Sic optimè Couarr. in Clem. si furiosus, 2. p. §. 5. n. 3. his verbis: Septimò, eadem ratione accusator irregularis erit, si non præmiserit prædictam protestationem, etiamsi in animo gerat, & voluntatem habeat, quod ille accusatus non occidatur, nec membro mutiletur. Nam sicut animus præuolens non inducit irregularitatem, ita nec ab ea quemquam liberat: cum actus exterior ad homicidium tendens irregularem agentem constituat, quod in hac specie visum est Glossæ communiter receptæ in d. cap. 2. & procedit in conscientia foro adhuc: sicut in iudiciali secundum Calderin. & Franc. in d. cap. 2. licet contrarium notauerit Andr. Tiraquel, de legib. contumelialib. post ipsas leges, in gloss. 5. vbi contendit, & conatur exculare hunc Clericum accusatorem quoad Deum. Id verò refragatur veritati, iuxta quam, qui est irregularis in exteriori iudicio, & itidem irregularis erit in interiori. Hucusque Doctissim. Couarr. Cuius sententiam sequuntur Vgol. c. 6. §. 8. Bonac. punct. 2. cit. n. 10. & Auil. dub. 9. cit. vers. Ex quo infero.

QVÆSTIO XLIX.

An ut protestatio liberet quem ab irregularitate, debeat fieri coram Iudice simul dum formatur accusatio.

Respondeo Dicendum, quod licet sit optimum consilium, ut simul cum ipsa accusatione fiat, non tamen erit defectus substantialis, si tunc non fiat, dummodò antequam Iudex proferat sententiam illi proponatur. Quia tunc potest habere effectum intentum in d. cap. 2. & in d. cap. aliud non requiritur. Sic optimè Auil. p. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 9. concl. 2. id ita probans: Nam ratio quare Clericis prohibita est accusatio in causa sanguinis absque protestatione, est quia per accusationem sine protestatione, censentur intendere mortem accusati: sed per protestationem postea factam, reuocant voluntatem mortis, quam visi fuerant habere: ergo liberantur ab irregularitate, sicut liberatur qui mandauit homicidium, & ante executionem mortis reuocat mandatum. Sic ille ex Henric. lib. 14. c. 11. n. 5. Couarr. loc. cit. n. 2. vers. Quarto iure ipso. Etmanuel c. 107. concl. 7. Felin. Ioan. Andr. Bartol. & aliis. Quibus addi possunt Suar. disp. 47. sect. 2. num. 2. in fine. Palaus disp. 6. punct. 14. §. 2. n. 2. in fine. Diana part. 4. tract. 2. Resol. 75. propè finem. Villalob. tract. 21. diff. 26. num. 4. Sayrus lib. 6. cap. 18. num. 3. & alij.

QVÆSTIO L.

An sit necessaria protestatio ad excusandam irregularitatem, quando accusatio criminis fit coram Iudice Ecclesiastico.

Respondeo: Non esse necessarium. Quia Index Ecclesiasticus non potest imponere pœnam sanguinis, nec relaxando reum concurrat ad illius mortem: ergo nec accusator; quia hic non potest censeretur concurrere ad mortem Accusati, magis quam ipse Iudex. Sic communis. Henric. lib. 14. cap. 11. num. 5. Betn. Diaz in sua pract. cap. 98. num. 14. Sayrus lib. 6. cap. 18. num. 14. Auil. part. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 9. in fine. Cornejo disput. 11. cit. dub. 1. quest. 6. vers. Sed quid si accusatio. Villalob. tract. 21. diff. 26. num. 9. Gibalinus de Irregularit. cap. 4. quest. 3. consuetar. 7. diff. 14. vers. Debet porro. Maiolus infra citand. & communis.

QVÆSTIO LI.

An saltem sit necessaria protestatio, si causa incipiat in iudicio Ecclesiastico, & finiatur in iudicio seculari.

Respondeo: Adhuc in hoc casu non esse necessariam protestationem. Quia accusator verè comparuit apud Iudicem Ecclesiasticum, non secularem. Sic Felin. in cap. Postulasti, de homicid. Sayrus & Gibalin. loc. cit. necnon Maiolus lib. 2. de Irregularit. cap. 7. num. 4. qui de hac questione interrogatus, sic scribit: Huc spectat questio de qua in contingenti causa rogatus respondi. Vir probus Sacerdos detulit ad Episcopum, incestuosum quendam iam diffamatum, ut corrigeretur canonicè. Episcopus testes examinavit: acta illa furtim fuere sublata, delataque ad Iudicem secularem, vnde secuta est mors Incestuosi. Certè neque accusator, neque testes sunt participes mortis ex actis coram Episcopo: secus si adissent secularem Iudicem. Huc vsque Maiolus.

QVÆSTIO LII.

An omittens protestationem in causa sanguinis, ex obliuione, & inaduerentia, fiat irregularis.

Respondeo: Fieri, quamuis non peccet, saltem mortaliter. Quia reuera omisit id quod ius requirit ad excusandam irregularitatem. Nam hæc non solum incurritur ex delicto, sed ex defectu lenitatis. Sic Nauarr. c. 27. n. 213. in fin. Henric. lib. 14. cap. 12. n. 4. litt. T. Sayr. lib. 6. c. 18. n. 3. Bonac. q. 4. punct. 2. num. 8. & alij.

QVÆSTIO LIII.

An hac protestatio non solum Clericis, sed etiam laicis sit necessaria ad euitandam irregularitatem.

Negandum videtur. Quia in cap. 2. de homicid. in 6. vbi hæc protestatio statuitur, solum fit sermo de Clericis: ergo cum id sit graue onus, non debet extendi ad alias personas vltra eas, quibus in iure expressè ponitur.

Sed

Sed ut quid certum Respondeo : Non solum Clericis , sed etiam laicis , esse necessariam protestationem , dum delinquentes accusant ad consulendum sibi , & rebus suis. Quia utriusque conuenit ratio , ob quam à iure statuitur protestatio. Statuitur namque in remedium ad euitandam irregularitatem , quæ alioquin contraheretur ex accusatione in causa sanguinis , quæ ex se est moralis occasio mortis : Ius autem hunc modum , seu protestationem inuenit , ut impediatur , quantum fieri potest , in accusante cooperatio ad mortem , declarando se non intendere illam per accusationem : cum ergo accusatio facta à laicis , ita sit moralis occasio mortis , sicut est accusatio à Clericis facta , sequitur planè , laicos ut euitent irregularitatem debere protestationem præmittere.

Nec obstat quod in d. cap. 2. de homicid. solum fiat mentio de Clericis. Quia hoc solum factum fuit eo quod Clericos magis quam laicos dederet accusatio : & quia ipsi absque vrgenti occasione , causæ sanguinis se immiscere non possunt. Nec illa protestatio cauetur à iure tanquam grauamen , sed potius tanquam remedium ad euitandam irregularitatem : & ideo debet extendi etiam ad laicos. Sic tenet communis Nauarr. cap. 27. n. 213. 214. & 226. Couarr. in Clem. si furiosus , 2. p. §. 5. Sotus , Ledesma. Abbas , & Imola , quos citat , & sequitur Suarez disp. 47. sect. 2. n. 6. Vgolin. c. 6. §. 4. Ægidius disp. 18. dub. 10. num. 93. Filliuc. num. 248. vers. Notandum secundò Molina tom. 4. disp. 7. 4. num. 2. Auila p. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 9. vers. Sextò. Bonacin. disput. 7. q. 4. punct. 2. n. 12. Palaus disp. 6. punct. 14. §. 2. n. 3. Cornejo disp. 11. de Irregular. propè finem , & alij. Qui & notant , hanc esse differentiam inter Clericum , & laicum , quod si Clericus omittat protestationem erit irregularis ex homicidio iniusto , cum illi sit prohibitum accusare sine protestatione in causa sanguinis , cap. Postulasti , de homicid. iuncto d. c. 2. de homicid. At verò si laicus omittat , erit irregularis ex defectu lenitatis.

QVÆSTIO LIV.

An protestatio excuset ab irregularitate illum qui accusat aliquem pro recuperatione damni sibi illati , si hoc reparari alia via possit.

NEgant aliqui DD. docentes , protestationem , solum excusare ab irregularitate , casu quo non sit aliud medium , aut remedium ad recuperandum damnum illatum , nisi accusatio , aut denunciatio. Ita Syluest. verb. homicidium 2. quest. 8. & ibi Angel. Tabien. Irregularitas 3. §. 8. Panorm. & Felin. in cap. Postulasti , de homicid. Nauarr. consil. 9. de homicid.

Sed probabilius. Respondeo : Excusare , etiam si qui per accusationem perit recuperari sibi damnum illarum , possit alia via reparare. Ratio est. Tum , quia textus absolute loquitur , & concedit hanc facultatem. Tum etiam , quia liberum est unicuique reparationem damni velle ex manu Iudicis , & autoritate publica obtinere , quippe sic obtenta , honorabilior est. Sic Henriquez lib. 14. cap. 11. num. 4. in Glossa lit. M. Suar. disput. 47. sect. 2. num. 7. Filliuc. tract. 19. cap. 9. quest. 9. num. 248. versic. Notandum tertio , Bonac. tom. 1. disp. 7. q. 4. punct. 2. n. 3. Cornejo disp. 11. de Irregularit. dub. 1. q. 6. vers. Sed quid si non potest. Palaus disp. 6. punct. 14. §. 2. num. 5. Villalob. tract. 21. diff. 26. n. 10. ita dicens : Lo octauo , que ay diferencia entre el que acusa en propria causa , o agena : porque en propria causa puede libremente acusar , haviendo hecho la protesta , aunque por otra via pueda recuperar su hacienda con tal que la acusacion sea justa : mas en la causa agena es necessario , que este obligado à

R. P. Leand. de Irregularit.

acusar y no basta el daño ya hecho. sino que es necessario que aya peligro , y que este como in fieri , como dize Suarez disp. 47. sect. 1. n. 16. Huc vsque Villalobos. Legantur dicta q. 46.

QVÆSTIO LV.

An sicut potest Clericus , vel alius , absque metu irregularitatis , cum protestatione accusare reum de iniuria sibi , aut rebus suis illata , ita possit accusare de iniuria , vel damno illato suis propinquis , & cognatis.

NEgant aliqui DD. existimantes , irregularitatem incurrere Clericum , vel alium , qui alterum accusat de iniuria illata personis extraneis , aut etiam consanguineis , sequita mutilatione , vel morte , etiam si præmiserit protestationem. Quia in cap. Prelatis , de homicid. in 6. permittitur Clericis , & in consuetudinibus laicis , conueni coram Iudice de Malefactoribus suis ; non de iis , qui aliis mala intulere : ergo. Ita tenet Bonacin. tom. 1. disp. 7. quest. 4. punct. 2. num. 4. qui & citat pro se Nauarrum cap. 27. num. 214. Henriquez lib. 14. c. 11. num. 4. Sayrum lib. 1. cap. 18. Vgolinum cap. 6. §. 9. Suarium disput. 47. sect. 2. num. 17. Molinam disp. 8. num. 8. Ægidium disp. 18. num. 94. Reginaldum lib. 30. num. 129. & Filliucium num. 249. Sed ex his Doctoribus , quos pro se Bonacina citat , Nauartus , non loquitur de propinquis ; & de iis loquendo , expresse tenent contrarium Henriquez loco citato , litt. I. Sayrus cap. 28. citato numero 10. Suarez n. 17. Ægid. n. 93. Fillicius n. 251. & alij. Citat Diana pro hac parte Petrum Cornejo disp. 11. de Irregular. dub. 1. q. 6. n. 4. & etiam male , si attentè legatur : ait enim , id extendendum esse etiam ad domesticos , & propinquos : quia damnum propinquis & domesticis illatum , reputatur proprium (adde , quia deest , ut vides)

Sed multò probabilius Respondeo : Ira absque metu irregularitatis , posse cum protestatione accusare malefactorem coram Iudice , de iniuria , aut damno illato suis propinquis , aut consanguineis , quales sunt , parentes , filij , fratres , &c. Quia damnum , seu iniuria illata consanguineis , & propinquis , reputantur propria accusatoris , cum ad ipsum pertinere censeatur : quando ergo de illa coram Iudice queritur , de sua iniuria planè queritur. Sic Henriquez , Sayrus , Suarez , Ægidius , & Filliucius loco citato. Quibus adde Couarruam in Clem. si furiosus , 2. parte , §. 3. num. 4. vers. Undecimo , vbi hanc sententiam vocat communem. Auilam part. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 11. conclus. 1. Gaspar. Hurtadum disp. 2. de Irregularit. differ. 11. num. 41. Cornejo loco citato , Præpositum in 3. part. quest. 5. de Irregularit. dub. 13. num. 101. Villalob. tract. 2. diff. 26. num. 7. Diana part. 4. tractat. 2. resol. 33. Machado lib. 1. part. 3. tractat. 18. docum. 6. num. 4. Luysius disp. 66. dub. 2. in fine , Gibalinus cap. 4. quest. 3. conselt. 7. diff. 12. pag. 283. Layman lib. 3. tract. 3. part. 3. cap. 7. num. 5. Palaus disput. 6. punct. 14. §. 2. num. 6.

QVÆSTIO LVI.

An Irregularitatem fugiat, qui accusat reum de damno illato cognatis, vel consanguineis intra quartum gradum.

NEgat Filliuc. *loc. cit. num. 151.* per hæc verba: Dico tertio, per causam propriam intelligi causam personalem, vel alterius, qui tantam habeat coniunctionem nobiscum, ut eius iniuria redundare censeatur in propriam personam. Talis est regulariter inter parentes, & filios, & fratres inter se, non autem in aliis gradibus, nisi sit ratio specialis, ut si vivat in sua domo, vel sponsa sit sub sua protectione, vel similis circumstantia. Ita Filliuc. Cuius doctrinam prius tradidit Suarez *loc. cit.* & à fortiori docebunt Authores primæ sententiæ quæst. antecedentis.

Sed probabilius Respondeo: fugere, & evitare irregularitatem. Quia usque ad illum quartum gradum censetur fieri accusatio in causa propria, & non aliena. Sic Palaus *n. 7. cit.* ita scribens: Quod si roges, quando censenda est accusatio institui in causa propria, quando in aliena? Respondeo censeri in causa propria institutam, si instituta sit in defensionem, seu reparationem tui honoris, famæ, vel rerum temporalium, vel in reparationem parentum, filiorum, fratrum, alteriusve similis consanguinei, vel cognati. Quinimò existimo te causam propriam prosequi esse censendum, si causam tui consanguinei, vel cognati intra quartum gradum prosequaris: quia consanguinei & cognati ita inter se coniunguntur, ut bonum, vel damnum alicuius, omnium esse censeatur. Hæc Palaus.

QVÆSTIO LVII.

An etiam vitet irregularitatem, qui accusat, præmissa protestatione, reum de iniuria, vel damno illato subditis, vel famulis, aut domesticis accusantis.

NEgat, & fortiori, Bonac. *punct. 2. cit. num. 4.* & indicant Henriquez, Couartuu. & alij, qui solum de propinquis (loquendo de hac quæstione) mentionem faciunt.

Sed probabilius adhuc Respondeo: Etiam vitare irregularitatem. Quia probabilius est, causam subditorum, vel famulorum, aut domesticorum, propriam reputari debere, ut optimè probat Suarez *disp. 47. sect. 2. num. 17.* his verbis: Ut possimus aliquam certam regulam assignare, & ut teneamus proprietatem verborum textus, necessarium est dicere, tantam esse debere coniunctionem, ut alterius iniuria in propriam personam censeatur redundare: qualis censetur regulariter esse inter parentes, & filios, & fratres inter se, non verò in aliis gradibus, nisi specialis aliqua ratio intercedat, ut si iniuria fiat in mea domo, vel personæ quæ existit sub cura & protectione mea, vel cum alia simili circumstantia, quæ interdum non solum inter amicos, imò aliquando etiam inter extraneos facit, ut iniuria alterius, tanquam propria reputetur. Atque ob similem causam potest Dominus accusare propter iniuriam factam famulo, vel mancipio, non solum propter nocentum, quia læditur in re sua, sed etiam propter iniuriam propulsandam, & similem præcavendam. Sic Suarez. Necnon Filliuc. *n. 251. cit. dicto 3.* Auil. Cornejo, Villalob. Dian. Palaus, Machad. *sup. cit.* & reputat probabiliter Bonacina.

QVÆSTIO LVIII.

An rursus qui, præmissa protestatione, accusat malefactorem de iniuria iam illata non sibi, nec propinquis, nec domesticis, sed extraneis personis, evitet irregularitatem.

Respondeo, ut certum: In hoc casu non evitare irregularitatem, sed contrahere illam. Constat, quia in *cap. 2. de homicid. in 6.* solum accusantibus in causa propria conceditur hic favor vitandi irregularitatem, & ita protestatione. Unde de aliis, qui in aliena causa, aut de iniuria illata extraneis personis accusationem instituunt, ut commune imponens irregularitatem omnibus operantibus ad mortem, integrum manet. Igitur qui etiam præmissa protestatione malefactorem accusat de iniuria illata extraneis personis, irregularis fit. Sic communis: Nauarr. *cap. 27. num. 217.* Couarr. in *Clement. si furiosus*, §. 5. *num. 4. vers. Undecimò.* Suarez *disp. 47. sect. 2. num. 17.* Molino *disputat. 8. num. 8.* Auil. *part. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 11. conclus. 2.* Bonacin. *tom. 1. disp. 7. quest. 4. punct. 2. num. 4.* Layman *lib. 3. tract. 3. part. 3. cap. 7. conclus. 5.* Palaus *disp. 6. punct. 14. §. 2. num. 7.* Gibalin. *cap. 4. de Irregular. quest. 3. censeatur. 6. diff. 12.* Et omnes supra adducti.

QVÆSTIO LIX.

An saltem vitabit irregularitatem, qui non accusat de iniuria iam extraneis illata, sed infrenda.

NEgant aliqui, existimantes irregularitatem etiam in proposito casu incurtere. Quia ut ex nuper dictis constat, ius non permittit accusare, nisi in causa & iniuria propria, hoc est, pro iniuriis sibi factis, vel rebus, vel bonis suis: non ergo pro alienis etiam faciendis, eueniendisve. Ita Felinus in *cap. Postulasti, de homicid.* vbi ait esse communem sententiam Doctorum.

Sed ut longè probabilius Respondeo: Vitare irregularitatem: casu quo accusans aliter non possit illa damna impedire, quam accusando, aut denunciando reum. Ratio est, quia in hoc casu non se liberè immiscet, qui accusat, in causam sanguinis, sicuti immiscetur Iudex officium iudicandi assumens, sed lege charitatis coactus. Credibile autem non est Ecclesiam velle irregulares facere illos, qui officium charitatis, ex lege naturali debitum exercent, esset enim impedimentum apponere operibus charitatis, & pietatis. Sic Caietan. *2. 2. quest. 33. artic. 5.* Sor. *lib. 5. de Iustit. quest. 5. art. 1. ad 4.* Martin. de Ledesm. *2. 4. quest. 26. art. 2. fol. 364.* Nauarr. *cap. 18. num. 54. & cap. 24. num. 11. & cap. 27. num. 213.* Couarr. in *Clement. si furiosus*, *part. 2. §. 5. num. 4.* Maior. *lib. 2. cap. 3. num. 4. vers. Delatores.* Henricq. *lib. 14. cap. 3. num. 7. litt. R.* vbi ait: malum imminens in futurum, tum privatum, tum commune, præmissa protestatione denunciari posse: & *cap. 11. num. 4. & cap. 12. num. 7. litt. E. & num. 3. litt. P.* Bannes *2. 2. quest. 33. art. 7.* & ibi S. Thom. & quodlib. *1. quest. 8. art. 16. ad 1.* Polancus, Phisarcus, Summ. Corona, & Salon, quos omnes citat, & sequitur Sayr. *lib. 6. Thesaur. cap. 8. num. 12.* Quibus addi adhuc possunt Molin. *tom. 1. tract. 3. disput. 8. num. 5.* Auil. *p. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 11. concl. 3.* Suarez *disp. 47. sect. 2. n. 12. & 15.* Bonac. *tom. 1. disput. 7. quest. 4. punct. 2. num. 7. vers. Quartus casus.* Filliuc. *tract. 19. c. 9. n. 249.* Laym. *lib. 3. sect. 5. tract. 3. part. 3. cap. 7.*

cap. 7. num. 6. Palus disput. 6. punct. 15. §. 2. num. 8. Cornejo disp. 11. dub. 1. quest. 6. num. 4. Gibalinus de Irregular. cap. 4. q. 3. consuetar. 7. diff. 14. n. 60. vers. Secundo. Luyf. de censur. lib. 9. disput. 66. dub. 2. vers. Quarta. Michado lib. 1. part. 3. tract. 18. docum. 6. n. 4. in fine, & Villalob. tract. 21. diff. 26. n. 10. Et alij, ex quibus aliqui addunt, quod in isto casu, & simili, nullo modo requiratur protestatio, ad fugiendam irregularitatem. Legantur Molina, Auila, Gibalinus, Cornejo, & Machado citati, & Villalobos mox largè citandus.

QVÆSTIO LX.

An sit irregularis, qui præmissa protestatione, prodicionem Patriæ, aut crimen aliud in Rempublicam, vel Principem reuelat.

Affirmat Felinus ductus ratione nuper à nobis proposita.

Sed multo longè probabilius Respondeo: Non esse irregularem. Constat ex dictis. Quia æquum non est, vt quis damnus subeat ob id, quod iure naturæ præstare tenetur: cum ergo in hoc casu teneatur denunciare, par non est, vt irregularis fiat. Sic DD. citati nuper: præcipuè Villalob. diff. 26. citat. num. 5. Ita dicens: *No solamente puede el Clerigo acusar a los malhechores con la protesta del dicho daño, ò injuria que à el la hazen, sino tambien del que se haze a sus domesticos, y parientes, como dizen Conarruu. Henriq. y Auila. La razon es porque el daño que se haze a los domesticos, y parientes, se reputa por proprio. Lo mismo seria, si fuesse la iniuria contra la Republica. Y aun lo mismo quando se quisiese hazer alguna iniuria a algun extraño, y no se puede impedir sino denunciando en ella el Clerigo, como tienen Cayetan, Bañes, Nauarro, y Auila, el qual dize con Molina, que en estos dos casos no ay necesidad de protesta, porque no les está prohibido a los Clerigos esto.* Sic Villalobos.

QVÆSTIO LXI.

An Clericus, vel alius, qui clamat, vt è manibus furis bona sua eripiant, & eo excitatus clamore Iudex furem capit, & occidit, maneat irregularis.

Respondeo: Non manere irregularem. Quia tunc Clericus agit in iustam defensionem, quam lex naturalis permittit: ergo positua lege puniri non debet. Addo, quod ipsemet Clericus potest in dicto casu furem capere, & præmissa protestatione, tradere Iudici, vt constat ex dictis, & infra rursus dicemus: ergo à fortiori licitum erit ei clamare Iudicem ad damnus sibi factum recompenandum. Sic Layman. lib. 3. sect. 5. tract. 3. part. 3. cap. 7. n. 5. vers. Sed quid si aliquis. Sayrus lib. 6. cap. 18. n. 9. dub. 5. Gibalinus de Irregular. cap. 4. quest. 3. consuetar. 7. diff. 13. vers. Secundo, & vers. Tertio, per hæc verba: Tertio, qui clamore excitat vicinos in furem qui capitur, & Iudici traditur, ab eoque occiditur, non sit irregularis, quia ipsemet potuit eum furem capere, & Iudici tradere. Sic ille. Palus loc. cit. Bonac. q. 4. punct. 1. num. 18. & punct. 2. n. 5. & alij penes ipsos.

R. P. Leand. de Irregularit.

QVÆSTIO LXII.

An item non maneat irregularis, qui clamans excitat vicinos, qui furem fugientem cum rebus suis capiunt, & occidunt.

Negant communiter Doctores, docentes in hoc casu manere irregularem sic clamantem, etiam si monuerit, ne occiderent, nec aliud ipse præviderit, eo quod aduertere debuisset sic clamans, quod priuati homines concurrentes contra furem, vix solent ab occisione rei se temperare. Ita sentit Sayrus lib. 6. Thesauri, cap. 18. num. 9. citans pro se Panormitan. in cap. significasti 2. num. 12. de homicid. Nauarrum cap. 27. num. 236. vers. Vigesimoquarto. Couar. in Clem. si furiosus, part. 2. §. 5. num. 3. vers. Octauo. Henriq. lib. 14. cap. 12. Syluestrum, Angelum, & Summam Confessorum. Et benè. Lege illos. Præcipuè Henriq. loc. cit. n. 3. sic dicentem: Clericus fit irregularis sequuto effectu, qui (secluso periculo propriæ vitæ) clamat latrones, latrones, siue aliud agit, ex quo aduertit sequi periculum, vt comprehendantur, aut à priuato occidantur. Nec excusatur ab irregularitate ex eo quod faciat protestationem ad concurrentes: quia aduertere debuit sic clamans, quod concurrentes vix solent ab inuasionem furis temperare; aut consulens, vt latroni ducto claudant os, ne clamore vocet socios, qui eum liberent, quando constat, quod conuocati liberassent. Ita ille. Qui & citat vltra citatos, Maiolum, Armillam, & Rossellam, Tabienam, & alios.

Alij tamen hunc dicendi modum temperant, putantes præfatum clamantem manere irregularem, casu quo præuidisset imminere periculum, quod ab homine priuato comprehenderetur, & occideretur fur: secus si non præuidisset, nec suspicatus esset. Ita Nauarrus loco pro sua sententia à Sayro, & ab Henriquez citato: ait enim sic. Et quod Monachus vel Clericus beneficiatus, aut ordine sacro initiatus, videns furem surripientem vociferatur latro latro, sequuta deformatione est irregularis huius speciei, si animo, vt deformaretur, clamauit: aut credens, quod superuenientes eum deformaturi erant, vel ad Iudicem, vt deformaretur, ducturi, aliàs non cap. significasti, cum ibi annot. de homicid. Ita doctissimus vir, quem alij sequuntur.

Sed probabilius mihi Respondeo: Nec in proposito casu manere irregularem clamantem, & excitantem vicinos, vt caperent furem fugientem cum rebus suis furto sublatis, & ipsi venientes furem occiderent: etiam si clamans ipse id præuidisset; si tamen monuerit, ne furem occiderent. Ratio est (ait Layman:) Nam in hoc casu non incurritur irregularitas, tanquam ex homicidio casuali culpabili: cum homo ille clamando, & homines aduocando ad res suas liberandas nihil peccauerit. Nec incurritur irregularitas, tanquam ex homicidio inculpato quidem, sed commisso cum mansuetudinis defectu: Cum enim fur à concurrentibus occisus sit, præter, imò contra clamantis intentionem, vt potè qui solum res suas recuperare voluit, non est illi occisio tanquam morali causæ adscribenda. Sic Layman libro tertio Summ. sect. 5. tractat. 3. parte 3. capit. 7. numer. 5. vers. Sed quid. Quem citat, & sequitur Gibalinus de Irregularitat. capit. 4. quest. 3. consuetar. 7. difficult. 13. pag. 287. addens aliam rationem, nempe quod clamans in dicto casu, suo clamore non fuit causa, vt fur comprehenderetur, & occideretur, sed solum occasio. Citatque

pro nobis Auilam *part. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 15.* sed hic dumtaxat dicit, multum se inclinare, quod non sit irregularis. Legantur pro hac parte Couarr. *loc. cit. n. 2. vers. Octauo.* Bonac. *q. 4. punct. 1. num. 18.* Palaus *punct. 14. §. 3. num. 9. & 10.* ubi id probat: Tum quia irregularis esse non potest ex defectu perfectæ lenitatis, cum illud homicidium non fuerit factum auctoritate publica: Tum quia, nec ex homicidio iniuncto, cum ipse causam culpabilem non dederit, nec homicidium potuerit impedire: ergo.

QVÆSTIO LXIII.

An deinde sit liber ab irregularitate qui clamat, latrones, latrones, ut è manibus eorum bona proximorum iudex, aut vicini eripiant, si hi accedentes latrones occidant.

Afirmant communiter DD. non solum citati quæstionibus præcedentibus, pro oppositis sententiis, sed etiam pro nostris. Quibus consentire videtur Villalob. *tract. 21. diff. 26. in ult.* hæc dicens: *Del que dà vozès dixiendo, ad ladron, ad ladron, quando va huyendo, para que lo prendan, se ha de dezir, que si es en propria causa, y haze la protesta, no quedara irregular, pues basta hazerla antes de la sentencia, aunque despues se siga la muerte.* Ita ille: ergo si id accidat clamando pro aliena causa, irregularis manebit.

Sed probabilius Respondeo: Etiam in hoc casu esse liberum ab irregularitate sic clamantem, etiam si postea contingat latrones à vicinis occurrentibus occidi, aut Iudici tradi, & supplicio extremo affici. Ratio est. Tum quia sic clamans, opus charitatis erga proximum exercuit: ergo non debet ob id irregularitatem incurrere. Tum quia, ut supponimus, non ex ea intentione clamavit, ut latrones occiderentur, neque ad id vilo modo cooperatus est, sed solum impedire voluit damnum proximi: ergo. Layman *loc. cit. vers. Exinde etiam.* Sà *verb. irregularitas ex deformat. licita, n. 4.* ibi: Nec clamare contra lædentem proximum, etiam si inde mors sequatur: est enim illud de iure naturæ, quod per positium non punitur. Sic Sà. Gibalinus etiam *de Irregular. c. 4. q. 3. confect. 7. diff. 13.* Adde quod hic etiam militat ratio Castri Palai nuper adducta.

QVÆSTIO LXIV.

An clericus qui furem capit, & tradit Iudici ut sic recuperet res ab illo sublatas, fiat irregularis, morte furis sequuta.

Respondeo, ut certum: Non fieri, saltem si protestetur, nolle de fure supplicium sumi: Sic cauetur *in cap. 2. de homicid. in 6.* Et ratio est, quia cum quis furem capit, & tradit Iudici, ob restituendas res sublatas, ea furis captio non magis in eius mortem inde consequentem influit, quam eius accusatio civilis: ideo enim fur capitur, ut cogatur restituere quæ subripuit: ergo non causabit irregularitatem, præmissa præcipue protestatione, quam esse necessariam pro foro externo in hoc casu, multi dicunt. Sic Couarr. *in Clem. si furiosus. 2. p. §. 5. n. 3. vers. Decimo.* Maiol. *lib. 2. de Irregul. c. 7. n. 1. & 2.* Henriq. *lib. 14. cap. 12. num. 8.* Sayr. *lib. 6. cap. 18. n. 7.* Gibalin. *loc. cit.* & communis apud ipsos.

QVÆSTIO LXV.

An Clericus qui accusatus in causa sanguinis, defendendo se petit, ut accusator, qui in probatione defecit, puniatur pœna mortis, aut mutilationis, maneat irregularis, sequuta morte.

Respondeo Manere irregularem, si expressè Clericus accusatus petierit accusatorem calumniantem supplicio mortis, aut mutilationis puniri. Quia verè tunc accusatus fuit causa repassionis sequutæ, in accusatione. Secus verò foret si Clericus se defendens, non peteret accusatorem pœnâ talionis puniri, sed solum negaret, quod accusator sibi obiicit, quia tunc non fieret irregularis, etiam si postea tanquam calumniator à Iudice occidatur; quod procedit quamvis nullam faciat protestationem. Sic Couarr. *in Clem. si furiosus, 2. p. §. 5. num. 5. vers. Duodecimo.* Sayr. *lib. 6. c. 18. dub. 7. n. 11.* Suar. *disp. 47. sect. 4. n. 5.* Henriq. *lib. 14. c. 12. n. 10.* Auil. *part. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 8.* Cornejo *disp. 11. dub. 1. q. 5. & alij.*

QVÆSTIO LXVI.

Quonam modo facienda sit, cum opus est, protestatio, de qua in superioribus fuit sermo.

Respondeo: Faciendam esse coram Iudice, apud quem deponitur querela his, vel similibus verbis: *Domine peto cures mihi satisfactionem, vel restitutionem exhiberi à Titio, qui mihi damnum intulit: protestorque me nulla ratione intendere pœnam sanguinis, vel mutilationem, vel mortem.* Sic expressè Bonac. *tom. 1. disp. 7. q. 4. punct. 2. n. 9.* Qui bene addit, non esse opus, ut hæc protestatio fiat in scriptis, cum nullo ius id requirat. Lege Vgolin. *de Irregul. c. 6. §. 7.*

§. III.

De Teste, & Aduocato in causa sanguinis.

QVÆSTIO LXVII.

An testis voluntariè testificans in causa sanguinis, maneat irregularis, si ex eius testimonio mors, vel mutilatio sequatur testificato.

Respondeo, ut quid certum: Manere. Quia nemo tantum cooperatur iudicio sanguinis, quantum ipse testis, à quo totius criminis veritas elicitur, & super cuius attestazione firmatur sententia. vnde sicut ipse Iudex, ita & ipse testis irregularis efficitur. Sic cum communi Maiolus *lib. 2. cap. 8. n. 1.* Tabiena *irregularitas 2. §. 22.* Syluest. *homicidium 3. quæst. 2.* Nauarr. *cap. 27. n. 212.* Henriq. *lib. 14. cap. 12. num. 9.* Couarr. *in Clement. si furiosus, de homicid. 2. p. §. 5. num. 5.* Molin. *tract. 3. disp. 74. n. 10.* Suar. *disp. 47. sect. 3. num. 2.* Sayrus *lib. 6. cap. 16. num. 9.* Vgolin. *de Irregularit. cap. 7. n. 2.* Auila *part. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 12.* Filliuc. *tract. 19. cap. 9. quæst. 11. num. 253.* Bonacin. *num. 1. disput. 7. quæst. 4. punct. 3. num. 1.* Layman. *lib. 3. sect. 5. tractat. 3. part. 3. cap. 7.* Villalob. *tractat. 21. diff. 27. num. 8.* Luylius *de censur. lib. 9. disp. 66. dub. 3.* Palaus

Palauus *disp. 6. punct. 14. §. 3. n. 2.* Gibalinus *de Irregular. c. 4. q. 3. confect. 7. diff. 15.* Machad. *lib. 1. p. 3. tract. 18. docum. 7.* Hurtad. *disp. 2. de Irregul. diff. 11. & omnes.*

QVÆSTIO LXVIII.

An testis, qui causa sanguinis testimonium proferat, compulsus ex obligatione orta ex præcepto naturali, maneat irregularis, morte, vel mutilatione sequens.

Affirmant Vgolinus *c. 7. num. 5.* & Hurtadus *diff. 11. citat.* per hæc verba: Il quod addit Ægidius, nempe testem præcepto Iudicis obligatum, aut graui metu coactum ad testificandum, non fieri irregularem, falsum est, ut optimè Auil. *disp. 5. sect. 2. dub. 12.* quia absque fundamento sufficienti excipitur testis ab irregularitate in his casibus, & etiam in aliis in quibus iure naturali tenetur (quidquid in his dicat Auila,) quia quamuis in omnibus prædictis casibus non reperitur in teste defectus lenitatis materialiter, & indecentia, ob rigorem per se, & ex obiecto receptum ex cooperatione ad mortem, intuitu cuius indecentiæ lata est dicta irregularitas: Huc vsque Hurtadus. Cuius verba refert (non ita fideliter) Diana amplectens ut probabilioris eius sententiam *p. 4. tract. 2. Resol. 31.*

Sed probabilior Respondeo: Non manere in dicto casu irregularem. Quia nequit dici in ea testificatione, & mortis cooperatione, defectum lenitatis habuisse; cum non voluntariè, sed potius obligatione præcepti iuris naturalis testimonium tulerit. Nec enim credendum venit, voluisse Ecclesiam irregularitatem imponere, ob testificationem iure naturali debitam: aliàs retraherentur testes à veritate propalanda. Sic Auil. *dub. 12. cit. vers. Secundum notabile,* ita dicens: Aliqui Theologi dicunt, esse satis probabile, quod in casibus, in quibus testes tenentur iure naturali se offerre ad testificandum, non sunt irregulares, præmissa protestatione. Idem significat P. Henriquez *cap. 12. num. 9. in fine.* Et mihi etiam videtur valde probabile: nam ius concedens hoc privilegium Clerico accusatori, censetur consequenter concessisse testi in hoc casu, ne privilegium reddatur inutile. Exemplum est, ut quando tenetur testificari ad liberandum à morte iniuste accusatum, vel quando tenetur testificari, ne ille, qui iuste accusauit machinantem contra Rempublicam, deficiens in probatione puniatur poena talionis. Sic Auila, necnon Ægidius *disp. 18. num. 94. & 95.* Bonacina *disp. 7. quest. 4. punct. 3. num. 8. vers. Secundus casus.* Præpositus *in 3. part. quest. 5. de Irregularit. num. 105.* Gibalinus *cap. 4. de Irregularit. quest. 3. confect. 7. diff. 15.* Machado *lib. 1. part. 3. tractat. 18. docum. 7. num. 3.* Bassæus *irregularitas 5. num. 13.* Et hanc sententiam esse satis probabilem, merito fatetur Diana *loc. citat.* Citatque pro illa Mercerus, & Cornejo ubi infra.

QVÆSTIO LXIX.

An etiam maneat liber ab irregularitate, si quis testificetur propter præceptum Iudicis, vel propter grauem metum, morte subsequenta Rei.

Negant in hoc casu manere talem testem liberum ab irregularitate, quamplures Doctores. Quia hic, etiam in casu assignato, verè cooperatur homicidio, cum super eius testimonio sententia fit *R. P. Leand. de Irregularit.*

metur: ergo manet irregularis. Ita in primis Maiolus *lib. 2. cap. 8. num. 2.* ubi ita ait: Nec suffragari potest testi, quod inuitus testimonium tulerit, quatenus ex Iudicis præcepto coactus: nam etiam, si quis per vim, vel metum, qui in virum constantem cadat, cogatur delinquentem exhibere, & revelare, semper erit irregularis, si ille puniatur ad mortem, vel mutilationem: quia illa vis excusat quidem a peccato, sed non ab irregularitate. Ita ille. Per cuius verba vides, quam malè citetur à Bonacina pro opposita parte. Tenent cum Maiolo Tabiena *irregularitas 2. num. 12.* Silu. *st. homicidium 3. quest. 1.* Nauarr. *cap. 27. num. 212.* Angel. *homicidium 1. in princip. Angles in florib. in 4. part. 1. quest. de Sacram. Ordin. art. 5.* Vgolinus *cap. 7. num. 3.* Henricus *lib. 14. cap. 12. num. 9.* Sayrus *lib. 6. cap. 16. num. 9.* Auila *part. 7. diff. 1. sect. 1. dub. 12. concl. 2. vers. Secundum notabile, in fine.* Villalobos *tract. 21. dij. 27. num. 1.* Hurtad. & Diana *loc. sup. citat.* Luylius *lib. 9. de censur. disp. 66. dub. 3.* citans pro hac parte Sarium *disp. 47. sect. 3. num. 8.* Filluc. *tract. 19. cap. 9. n. 254.* Et (ni fallor) Machado *loc. cit. n. 2.*

Sed probabilior Respondeo: Etiam in hoc casu, manere testem liberum ab irregularitate. Primo, ob rationem assignatam quæst. antecedenti, ad firmandum nostram sententiam.

Secundo, quia Ecclesia non potest prohibere actionem licitam, & ita necessariam, v. sine peccato omitti nequeat: sed omittere testificari casu, quo adest obligatio orta vel ex præcepto iuris naturalis, vel superioris, vel ex metu graui, est peccatum: ergo omissio talis actionis nequit præcipi ab Ecclesia sub poena irregularitatis. Sic ex doctrina Suarez, & aliorum Doctorum, tenet, & latè probat Gibalinus *de Irregularit. cap. 4. quest. 3. a num. 1. & numer. 75. & sequenti.* Sic etiam docent Ægidius, Bonacina & Præpositus quæst. antecedenti citati. Mercerus *in tertia parte, de Sacrament. quest. vigesimaquarta, dub. 8. Resp. 3.* Cornejo *in tertia parte, disputatione undecima, dub. 1. quest. 7.* qui pro se citat Suarez *sección tertia citat. a num. 4.* nec miror, quia ut vidit Gibalinus, ægrè admodum videtur trahi in sententiam contrariam. Et hanc nostram sententiam esse satis probabilem expressè tenet Diana *Resolut. 31. citat.* & sequitur ut talem Palauus *disputatione 6. punct. 14. §. 3. num. 3. & 4.* & indicat Layman. *lib. 3. sección 5. tract. 3. part. 3. cap. 7. num. 6.*

Nec obstat, quod contrarij opponunt, nempe quod etiam Iudex fiat irregularis obediendo legi in causa sanguinis: quia constat hanc Iudicis, & aliorum Ministrorum necessitatem, & obligationem, fundatam esse in propria voluntate, cum liberè susceperint illud officium, & sic liberè eam necessitatem induerunt, atque ita hæc eorum necessitas non est simpliciter absoluta, sed conditionata, vel ex suppositione, quam ipsi liberè, & licitè potuerunt vitare non assumendo tale officium: quod secus contingit in casu de teste. Legantur Suarez, & Gibalinus.

QVÆSTIO LXX.

An teste, & Aduocati euadant irregularitatem, si præmittant protestationem, sicuti accusator euadit, quando hoc facit petendo satisfactionem pro iniuria sibi, suisve parentibus, &c. illata.

Negant communiter DD. docentes quod adhuc in dicto casu, quo euadit accusator irregularitatem

per protestationem, non euadant testes, & aduocati, illa etiam præmissa. Quia text. in c. Prælati de homicid. in 6. solum concedit facultatem protestationis accusatori, non testi, aut Aduocato, &c. ergo non potest extendi ad illos. Patet, quia ratio illius textus, scilicet *ne Clerici iniuste patiantur iniurias*, non habet locum in Teste, Aduocato, & cæteris ministris; cum hi omnes non pro ipsorum iniuriis, sed pro alienis testificentur, aut patrocinentur. Ita Vgolinus de Irregular. cap. 6. §. 9. num. 1. Molina tom. 4. tract. 3. disp. 74. num. 10. Henriquez lib. 14. cap. 12. n. 9. Covarr. in Clem. Si furiosus. 2. p. §. 5. Reginald. tom. 2. lib. 30. num. 133. Cornejo disp. 11. dub. 1. q. 6. Luylius Turrian lib. 9. de Censur. disput. 66. dub. 3. & penes illum Vasquez, Layman lib. 3. sect. 5. tract. 3. part. 3. cap. 7. num. 5. Suarez disp. 47. sect. 3. Auila p. 7. disp. 1. sect. 3. dub. 12. Filliuc. tract. 19. cap. 9. n. 257. Bonacina disp. 7. quest. 4. punct. 3. num. 8. & alij communiter, quos sequitur Villalobos tract. 21. disp. 27. num. 1. Ita scribens *Et que testifica en causa de sangre. siguiendo se el efecto, queda irregular, como consta de un texto*, cap. Si quis viduam, §. 0. dist. por el qual todos los que cooperan a la muerte, o mutilacion quedan irregulares. Y aunque en el derecho ay excepcion en el que acusa, si haze la protesta, non quedando por esta irregular, no la ay en el testigo y assi la protesta no le escusa la irregularidad, como lo tienen todos. Hæc ille. Quem sic citatum sequitur Diana part. 4. tract. 2. de Irregular. Resol. 32.

Sed probabiliter æquè Respondeo: Etiam euadere, & excusari ab irregularitate (si protestationem præmittant) in omnibus casibus, in quibus Accusator ab illa excusatur. Ratio est (ait Gibalinus) quia cum quidpiam alicui conceditur, cætera quoque omnia, quæ necessaria sunt ad hoc, vt concessio non sit inutilis, concedi simul censentur: atqui privilegium factum accusatori, in quibusdam casibus accusandi, absque metu irregularitatis, saltem adhibita protestatione, esset sæpissimè inutile, si testis non posset in eadem causa, & cum eadem protestatione testari; & Aduocatus accusanti patrocinari, siue causam accusantis agere; metu enim contrahendæ irregularitatis, accusator sæpè destitueretur omni teste, & Aduocato, atque ita non modo nihil probare posset, & suum interessè recuperare, aut iniuriam continuationem amoliri, sed etiam aduersus eum daretur actio calumniæ. Ne igitur sit inanis tota euentia facta Clericis à Bonif. VIII. in cap. 2. de homicid. in 6. dicendum est, æquè excusari testem, atque accusatorem, & iisdem omnino casibus. Quare sicut accusans criminaliter inaniter protestatur, ita & testis in eadem criminali causa inutiliter protestabitur, tunc enim vtriusque facto contraria est protestatio. In causa autem civili vterque excusatur, quia vel neuter reuera influit, cum testis non testatur, nisi de damno illato, & ad recuperandum interessè, de quo etiam tunc solum queritur accusator, & si protestatio in vno utilis est, quia non est contraria facto, erit quoque in alio. Quare non bene obijcit ut. Bonifacium egisse tantum de accusatore, qui de suis malefactoribus queritur, nõ autem de teste, qui queritur de alienis malefactoribus, nam non potuit agere de accusatore, quin implicite idem quoque statueret de teste, & Aduocato. Denique sapienter aduertit Vgolinus, tum accusatorem, tum testem agentem civiliter esse tantum causas peraccidens poenæ sanguinis, quam Iudex deinde imponit, ac proinde non fieri irregulares, & saltem per protestationem ab illa liberari. Huc vsque Gibalinus de Irregular. cap. 4. q. 3. consuetar. 7. diff. 15. n. 66. Qui citat Vgolinum c. 7. n. 8. Egidium disp. 18. num. 95. Præpositum quest. 5. de Irregular. num. 104. & Ioannem de Cruce 1. part. Director. de Irregular. dub. 6. Quibus addi possunt Palauus disp. 6. punct. 14.

§. 3. num. 4. citans pro hac parte, vltra Egidium, Suarezium disp. 47. sect. 3. num. 8. & Bonacinam tom. 1. disp. 7. quest. 4. punct. 3. num. 8. vers. Securus casus. Sed ex his Suarez solum loquitur de teste producente testimonium in causa civili, non in causa sanguinis, sicut videtur loqui ipse Prælati, hæc eius ratio vim pro vtroque casu habeat. Bonacina vero loc. cit. solum agit de teste, quando iure nature tenetur se offerre ad testandum. Rursus hanc opinionem vt probabilem admittit Machado tom. 3. Summ. lib. 1. part. 3. tract. 8. docum. 7. num. 4. per hæc verba: *El tercero caso es de la manera que el acusador se escusa del incursio de la Irregularidad por hazer la protesta que el Derecho le permite, quando acusa en causas criminales, en la forma que hemos ya dicho atras: assi mismo tambien goze del privilegio della el testigo que depusiere en causas criminales, de que se siga la muerte del Reo. La mas comun y recebida opinion es que no: porque el privilegio de la protesta no la concede el Derecho, mas que al acusado, y no al testigo, y assi aunque la haga, no por esso dexa de incurrir en la irregularidad. Mas tambien es opinion probable la contraria, y por tal la defienden algunos Autores, fundados en que fuera inutil el privilegio que el Derecho concede al acusador, si no se entendiera tambien con el testigo, de quien forçosamente necessita el acusador para intentar su acusacion, y probarla en juicio.* Hæc Machado. Et hæc sententiæ satis fauent Diana loc. cit. Resolut. 34. & Ballæus verb. Irregularitas §. n. 14. in fine.

QVÆSTIO LXXI.

An quando in causa sanguinis plures, quam requiruntur, sunt testes, omnes maneat irregulares.

Afirmat absolutè Henriquez lib. 14. cap. 12. n. 9. per hæc verba: *Testis in causa sanguinis, licet protestetur, sit irregularis: quia est de requisitis per se, ob quæ mors inferitur, & dicto suo influit in sententiam, quantum sint multi testes: quia ab vno quoque illorum pendet veritas totius iudicij.* Ita Henriquez, quem sequuntur Sayrus lib. 6. cap. 16. num. 9. & Auila part. 7. disp. 5. sect. 3. dub. 12. vers. Ex quo restet.

Sed clarius, & probabilius Respondeo: Manere quidem omnes irregulares, si ex omnium dictis mors, aut mutilatio rei sequuta fuit, secus aliàs. Itaque irregularis non erit testis productus post alias receptas probationes, cuius dictum non fuit causa sententiæ mutilationis, vel mortis, nec vt citius illa fuerit lata. *Prima pars est certa apud omnes, in quo bene Auctores primæ sententiæ.*

Secunda verò, probatur bene à meo Doctiss. Nauarro in Manual. c. 27. n. 111. in fine: & de homicid. lib. 5. consil. 18. Quia in prædicto casu non fuit sequuta mors ex dicto talis testis: ergo non mansit irregularis. Nauarrum sequitur Bonac. disp. 7. q. 4. punct. 3. n. 2. vbi ita ait: *Hinc sequitur, testem ex cuius dicto mors sequuta fuit, esse irregularem, siue examinatus fuerit iuridicè, siue non.* Secus dicendum est, quando ipse assertio nihil profuit, sed Iudex aliis probationibus adductus fuit ad ferendam sententiam, vel ad capiendum reum, &c. Ita ille. Et Vgolinus c. 7. n. 4. Admonet autem Nauarr. consil. cit. n. 2. quod in hoc euentu testis adeat Iudicem, vel Notarium, & interroget eum, an ex sola confessione rei, & aliis probationibus contra ipsum factis, fuisset reus suspensus patibulo, aut tantò, ac sine testimonio eiusdem testis, & si responderit quod sic, non curet amplius de huiusmodi irregularitate.

QVÆSTIO LXXII.

An non solum testes, qui ad delictum probandum sunt inducti, sed etiam illi qui in pronuncianda sententia mortis adferuntur, sint irregulares.

Respondeo: Omnes irregulares esse. Quia sicut Notarius irregularis est, eo quod sit quasi publicus testis sententiæ in causa sanguinis, ita & reliqui omnes testes, ob eandem rationem. Sic Maiolus lib. 2. de Irregul. c. 8. n. 5. vers. Testes prateres.

QVÆSTIO LXXIII.

An testes ad torturam rogati irregulares sint.

Affirmat absolute Henriquez lib. 14. cap. 12. n. 9. lit. V.

Sed clarius Respondeo: Esse quidem irregulares, sequuta morte, aut mutilatione rei, secus alias. Sic colligitur ex dictis sup. loquendo de Iudice. Et tenet Maiolus loc. cit. ita dicens: Et ideo testes in tortura, vel aliis partibus processus præiudicialibus teo rogari, non carent scrupulo irregularitatis, si ille moriatur, vel mutiletur. Sic ille. Et ex illo Sayrus lib. 6. c. 16. n. 9.

QVÆSTIO LXXIV.

An testis qui non deposuit de delicto, quia ignoravit, sed interrogatus de fama de illa testatus est, incurrit irregularitatem, morte, vel mutilatione rei sequuta.

Respondeo, ut certum: Incurrisse. Quia talis testis de sola fama deponens verè cooperatur ad mortis sententiam rei: ergo manet, sicut iudex condemnans, irregularis. Sic Maiolus lib. 2. c. 8. n. 5. quem citant, & sequuntur Henricus lib. 1. c. 12. num. 9. lit. V, & Sayrus lib. 6. Thesauri, cap. 16. n. 9.

QVÆSTIO LXXV.

An maneat irregularis ille, qui interrogatus iuridicè à Iudice, an reus sit solitus ferre arma, vel noctu vagari, de iis ita esse testetur.

Respondeo: Ex dictis irregularem manere, secuta morte, vel mutilatione rei. Quia cum per hoc testimonium aggrauetur, ut supponimus opinio rei, testis verè dicitur, & est cooperator Iudicij, & sententiæ sanguinis, ac per consequens irregularis. Sic Maiolus & Sayrus loc. cit. Qui addunt, & bene, idem dicendum esse de illo teste, qui interrogatur de minis, aut aliis verbis, super quibus Iudex fundat suam inquisitionem homicidij; nam hic sequuta morte, aut mutilatione irregularis erit.

QVÆSTIO LXXVI.

An si dum Iudex furem insequitur, tibi iuridicè iubeat, ut illi indices viam, qua fur incedit, & ex verbis tuis furem inueniat, & ad mortem damnet, maneat irregularis.

Affirmant communiter DD. Quia in hoc casu testis cooperator mortis extitit rei: ergo ob id

factus fuit irregularis. Ita Siluest. homicid. 3. q. 7. vers. Sextum. Angel. Irregularitas 1. n. 14. Maiol. lib. 2. c. 7. n. 2. Henricus lib. 14. c. 12. n. 9. Tabiena, Astens. D. Anton. & alij, quos sequitur Sayrus lib. 6. c. 16. n. 9.

Sed clarius, & probabilius Respondeo dicendum, quod tunc maneret quidem irregularis, ob rationem à contrariis datam, nisi præceptum Iudicis ab irregularitate contrahenda te excusaret. Excusat sane, iuxta dicta à nobis sup. quest. 69. quamvis alij probabiliter contrarium sentiant. In quorum doctrina stando, non solum prædictus testis, qui expressè viam, qua fur incederet, indicavit, sed etiam ille ex cuius verbis coniecit Iudex ubi fur ierit, erit irregularis. Exemplum apponunt DD. si quis in binio, vel trinio constitutus sit, & interrogetur à Iudice, qua via fur abierit; & respondeat, hac non iit, irregularis erit, si sequatur mors, aut mutilatio facis; cum exinde Iudex probè coniecere posset, qua via abierit. Legantur Auctores nuper citati.

QVÆSTIO LXXVII.

An sit irregularis Aduocatus, si reus contra quem aduocat, occidatur, vel mutiletur.

Respondeo, ut certum: Irregularem esse. Quia re vera proxime iussit in sententiam capitalem, & pœnam per eam statutam. Nec excusari ab hac irregularitate per protestationem poterit, cum hæc eiusdem Aduocati facta, contraria sit, ac proinde inutilis. Sic docent omnes DD. ex capite aliquantos, alias aliquando. dist. 51. Legantur inter alios Nauarr. c. 27. num. 212. Henricus lib. 14. c. 12. n. 10. Maiolus lib. 2. cap. 9. Suarez disp. 47. sect. 4. Sayrus lib. 6. cap. 16. n. 10. Auila part. 7. disput. 5. sect. 2. dub. 12. Bonacina tom. 1. disp. 7. q. 4. punct. 2. num. 5. & sequent. Palauus disp. 6. punct. 14. §. 5. n. 5. Gibalinus de Irregularitate, cap. 4. quest. 3. confect. 7. diff. 16. Villalobos tom. 1. tract. 21. diff. 27. n. 6. Machado lib. 1. part. 3. tract. 18. document. 4. & Barbosa cum aliis in Collectan. ad d. cap. aliquantos, dist. inct. 51.

QVÆSTIO LXXVIII.

An etiam non sequuta morte, vel mutilatione rei, contra quem Aduocatus aduocauit, adhuc maneat hic irregularis.

Affirmant Hugo in cap. Si quis, dist. 51. & Speculator in tit. de dispens. §. Iuxta, vers. Sed quid de Iudice, & vers. Quarto autem, quos affert & sequitur Maiolus lib. 2. c. 9. cit. n. 1. Quia existimant, acceptionem solam officij Aduocati irregularitatem inducere Episcopalem.

Sed probabilius longè Respondeo: Tunc non manere irregularem. Quia sine actuali effusione sanguinis, neque homicidium incurritur, nec defectus lenitatis, ut supra loquendo de persona Iudicis probauimus. Sic tenent Suarez disp. 47. sect. 4. n. 4. Sayrus n. 10. Henricus & alij supra relati.

QVÆSTIO LXXIX.

An Aduocatus qui defendit reum, qui quidem punitur pœna mortis, incurrat irregularitatem.

Affirmant aliqui apud Luyfium Turtianum ubi infra.

Sed, ut certum Respondeo: Quod per se loquendo, minime

minimè incurrat irregularitatem Aduocatus, ex eo quod defendat reum, qui non obstante illius patrocinio, punitur pœna mortis. Ratio est euidens. Quia mors rei nullo modo sequitur ex actione Aduocati: melius enim, & citius sine tali patrocinio sequuta fuisset. Sic vt credo, sentiunt omnes DD. Legatur Suarez disp. 47 sect. 4. n. 6. Villalob. tract. 21. diff. 27. n. 6. Luyfius lib. 9. disp. 66. amb. 3. & alij.

QVÆSTIO LXXX.

An saltem incurrat irregularitatem Aduocatus qui reum defendit, si sequatur mors accusantis reum.

Respondeo, vt certum: Nec incurtere in hoc causa, nisi alias Aduocatus conuincat accusatorem & petat puniri pœna sanguinis, quia tunc solum censetur proximè causa sanguinis. Sic Palaus disp. 6. punct. 14. §. 3. n. 6. ita scribens: Si in defensione rei aliqua obiicit Aduocatus aduersus accusatorem, conuincens illum de calumnia, sine dubio irregularis erit, quia deformationis est causa directa, & per se. Si autem solum accusati patrocinium s'cipit innocentiam illius declarando, absque exceptione expressa calumniæ (quod rectè fieri potest) non erit irregularis, præcipuè si protestationem fecerit, iuxta c. Prælati, de homicid. in 6. quia tunc solum censetur causa mortis remota, & per accidens, & quæ ipsi Aduocato adscribi non debet, sed accusatori, & eius malitiæ. Sic ille. Et antea Conarr. in Clement. Si furiosus, 2. part. §. 5. n. 5. Henriq. lib. 14. c. 12. n. 10. Maiolus lib. 2. c. 9. num. 7. Villadiego de Irregularit. c. 6. Suarez disp. 47. sect. 4. n. 7. Auila part. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 8. Vgolinus c. 9. §. 1. Molina tom. 4. disp. 74. n. 11. Filliuc. num. 257. Bonacina disp. 7. q. 1. punct. 3. num. 5. Luyfius lib. 9. de Censur. disp. 66. dub. 8. & apud ipsum Vasquez. Gibalinus de Irregularitate, cap. 4. q. 3. consecr. 7. diff. 6. n. 68. vbi cum Præposito q. 5. de Irregularit. num. 104. addit, non videri improbableem, Aduocatum reo innocenti patrocinium exhibentem, posse obiicere crimina accusatori, eiusque calumniam, si id necessarium sit ad defensionem rei, grauius, alioquin periclitantis: & licet deinde accusator ob ea crimina puniatur, non tamen hunc Aduocatum habendum esse irregularem, saltem post factam protestationem: quia licet Aduocato, quod liceret ipsi reo innocenti in iustam sui defensionem: neque magis fieret irregularis, quam fieret in tali caso, qui ad seruandum proprium caput, accusatori obiiceret calumniam, aliãve crimina, modo non intenderet illorum punitiõnem, sed sui defensionem. Ita ille. Et certè in hoc ab eo assignato casu, satis probabiliter, vt defendit Filliuc. n. 151. cit. in fine.

QVÆSTIO LXXXI.

An ad minus incurrat irregularitatem Aduocatus, qui iniuste defendit reum, & ob iniustam defensionem, secuta est mors accusantis.

Respondeo, vt certum: Incurrere. Quia tunc actione sua iniusta censetur esse causa omnium malorum inde proueniens, & consequenter mortis accusantis: ergo irregularitatem incurrit, non ex defectu lenitatis, sed ex delicto. Sic Bonacina loc. cit. Legatur Suarez disp. 47. sect. 4. n. 5. Filliucius tract. 19. cap. 9. in fine. Qui idem dicendum putant in casu, quo accusatio sit iniusta, & contingat reum

absolui, accusationem verò deformari; nam tunc, aium, etiam fiet irregularis Aduocatus ipsiusmet accusatoris, eo quod ille dat operam rei illicitæ & iniustæ, ex qua probabile est sequi tale nocuumtum ipsiusmet accusatori. Imò moraliter illum constituit in tali periculo, nam si ipse non susciperet causam eius, non auderet accusare: iuvat ergo illum, vt se occidat: ergo erit irregularis. Sed contra Suarez, & Filliuc. sentit cum Auila Palaus §. 3. cit. n. 6. Nam si bona fide processit aduocatus, cretens accusationem legitimam esse, sicuti excusatur à delicto, sic excusari debet ab irregularitate delicto annexa, vt aduertit Bonac. loc. cit. (imò & Suarez;) si verò mala fide processit, etsi iniustus sit aduersus accusatum, nullam tamen aduersus accusatorem iniustitiam committit, adeoque non potest ei mors tanquam cooperanti iniusto imputari. Et licet ipse accusator accusationem non instituisse, nisi Aduocati patrocinium haberet, in eò non sequitur, aduocatum irregularem fore, quia ex illo patrocinio non euenit accusari mors auctoritate publica, sed ex calumnia aliunde probata, &c. Sic ille. Et certè æquè probabiliter.

QVÆSTIO LXXXII.

An Aduocatus fiat irregularis quando accusator, aut reus imperitia, aut negligentia ipsiusmet Aduocati adiudicatur morti.

Respondeo, vt certum: Irregularem fieri. Quia certum est, quod mors accusatoris, aut rei, cuius patrocinium suscepit, imputetur culpx Aduocati: ergo. Sic Hostiens. in c. 1. de Postulando. n. m. 1. & 7. Nauarr. c. 27. n. 228. Suarez sect. 4. cit. num. 6. Vgolinus c. 9. §. 1. n. 4. Filliuc. n. 257. Bonac. q. 4. punct. 3. n. 6. Palaus disp. 6. punct. 14. §. 3. num. 6. in fine. Gibalinus c. 4. q. 3. consecr. 7. diff. 16. in fine.

§. IV.

De aliis Ministris, qui ad prolationem sententiæ sanguinis, eiusque executionem concurrunt.

QVÆSTIO LXXXIII.

An publicus Notarius, seu Tabellio, testium depositiones in causa sanguinis recipiens, fiat irregularis, sequuta morte, seu mutilatione.

Respondeo, vt certum: Fieri irregularem ex defectu perfectæ lenitatis. Quia omnes, qui ad sententiam sanguinis, eiusque executionem, tanquam personæ publicæ proximè, & notabiliter concurrunt, sunt irregulares defectu lenitatis, can. 1. dist. 51. cap. Sententiam, Ne Clerici, vel Monachi, & cap. Prælati, de homicid. in 6. at sic est, quod publicus Notarius, seu Tabellio depositiones testium in causa criminali recipiens, proximè, & notabiliter influit in sententiam sanguinis: ergo, hac in executione posita, manebit Notarius irregularis. Minor in qua est difficultas, probatur. Quia sententia sanguinis nullo modo pronunciat, nisi ex depositionibus testium à Notario scriptis: ergo. Sic omnes. Legatur Maiolus lib. 2. cap. 6. à num. 4. Henriquez lib. 14. cap. 12. num. 2. & 10. Nauarr. cap. 27. num. 212. Suarez disp. 47. sect. 4. num. 1. Sayrus lib. 6. Thesauri, cap. 46. num. 4. Filliucius

Filliucius tract. 19. c. 9. §. 22. n. 157. Bonac. disp. 7. §. 4. punct. 1. n. 5. Auila part. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 1. vers. Tertiò fit. Gibalinus de Irregular. c. 4. quest. 3. consuetar. 7. diff. 16. Palaus disputat. 6. punct. 14. §. 4. n. 2. Villalobos tract. 21. diff. 27. num. 5. Machado tom. 1. Summ. lib. 1. part. 3. tract. 18. document. 4. n. 1. Balizus Irregular. §. num. 3. Cornejo disp. 11. dub. 1. vers. Tertiò fit, & alij apud ipsos.

QVÆSTIO LXXXIV.

An Notarius, seu Tabellio publicus, qui sententiam sanguinis scribit, vel dictat, sit irregularis, aut mutilatione secuta.

Respondeo vt certum: Esse irregularem. Quia verè influit moraliter in mortem, aut mutilationem rei. Sic ex cap. Sententiam, Ne Clerici, vel Monachi, docent omnes Doctores, præcipuè nuper citati, inter quos Maiolus loc. cit. num. 64. vers. Inter hos, bene declarat, quis dicatur dictare sententiam, per hæc verba: dictare autem eum accipimus, qui vel vt Assessor, vel vt Iudex, vel ut iurisperitus, vel vt quilibet nudus minister, sententiæ formam extendat, aut extensam legat in Iudicio. Nam ex hoc, si sequatur mors, vel mutilatio, ipse dictator fit irregularis, etiamsi non ipse, sed alius pronunciet. Huc vsque ille, ex Hostiensis, & Socin.

QVÆSTIO LXXXV.

An etiam fiat irregularis Notarius, aut scriba, seu Tabellio publicus, qui sententiam sanguinis scriptam à famulo, signat, & suo sigillo authenticam reddit.

Respondeo, vt certum: Etiam fieri irregularem, sequuta morte, aut mutilatione rei. Quia in hanc verè & proximè moraliter influit. Sic Henriquez lib. 14. cap. 12. n. 2. Sayrus lib. 6. cap. 17. n. 4. vbi ait, nullam de hac re dubitationem esse. Auila part. 7. disp. 5. section. 2. dub. 1. vers. Tertiò fit. Nauar. cap. 27. n. 212. Cornejo disp. 11. dub. 1. Qui addunt, secus dicendum de præfato famulo, qui sententiam scripsit; quia id non fecit vt minister publicus iustitiæ, sed vt Tabellionis famulus, & sic non influit moraliter in mortem, seu mutilationem.

QVÆSTIO LXXXVI.

An item fiat irregularis Notarius, quando acta eius, authentica non sunt, sed veluti à priuata persona confecta.

Negant nonnulli. Affirmant, & communiter, Nauar. Distinguit cum Vgolino Gibalinus de Irregularit. cap. 4. quest. 3. consuetar. 7. diff. 17. num. 70. per hæc verba: Verum rectè dixit Vgolinus, videntum esse, an ea scripta, quamuis non authentica, contulerint aliquid notabiliter ad mortem, quia ex illis desumptæ sunt aliquæ probationes, aut inquisitiones, aliæve huiusmodi: & tunc ex illis incurritur irregularitas, morte subsequuta: si autem nihil ad illam contulerint eiusmodi acta non facient irregularem: quod idem dico de priuata persona acta iudicialia scribente, quia te ipsa influit in mutilationem & mortem. Huc vsque Gibalinus.

Sed ego probabilius Respondeo cum Auctoribus primæ sententiæ: Non fieri irregularem tunc No-

tarium villo modo. Patet, quia in primis non fit irregularis ex defectu lenitatis: quia in sententia probabiliori, quam sequitur ipse Gibalinus, hanc irregularitatem solum incurrit Ministri publici iustitiæ concurrentes ad mortem, seu mutilationem rei: at sic est, quod in casu nostræ quæstionis, non concurrat Notarius ad mortem, aut mutilationem rei, vt Minister publicus, sed vt persona priuata: ergo ob talem concursum non manet irregularis defectu lenitatis. Nec rursus manet irregularis ex delicto: cum nullum inueniatur, vt supponimus, in conficiendis actis non authenticis, ex quibus postea Iudex desumpsit aliquas aduersus reum probationes: ergo nullo ex capite talis Notarius irregularis manet. Sic Innoc. in c. Sententiam, ne Clerici, vel Monachi.

QVÆSTIO LXXXVII.

An fiat irregularis defectu lenitatis, qui tanquam Officialis Notarij publici, scribit, vel transcribit sententiam qua iubetur deformatio rei.

Affirmat cum aliis Henriquez lib. 14. cap. 12. num. 2. ita dicens: Fit irregularis præcipuè Iudex pro sententia sanguinis iuste procedens, & Assessor: Notarius, qui sententiam scribit, aut qui signat scriptam à famulo, & suo sigillo facit authenticam, aut eam pronunciat, vel testimonia restium scribit, aut legit quando publicantur pro occisione, aut mutilatione. Imò & qui scribit, seu transcribit sententiam, tanquam officialis iustitiæ (quamuis Notarius non sit) aut dictat litteras, quibus iubetur fieri deformatio. Huc vsque Henriquez loc. cit. litt. M, & penes ipsum Nauar. Tabiena, Armilla, D. Anton. Siluest. quos sequitur Auila p. 7. disput. 5. sect. 2. dub. 1. Sayrus lib. 6. c. 16. n. 6. & Palaus disp. 6. punct. 14. §. 4. n. 2.

Sed probabilius Respondeo: Non fieri irregularem defectu lenitatis. Quia vt habitum est, probabilius est, hanc irregularitatem non incurtere, nisi illos, qui Ministri publici sunt iustitiæ. Sic debent tenere Vasquez, Luysius, Hurtad. & alij quorum sententiam esse probabilem aperte docet Machado lib. 1. part. 3. tract. 18. docum. 4. n. 2. per hæc verba: Si los oficiales de las Secretarias, que no siendo ministros publicos, ordenan, ó trasladan las sentencias de muerte, incurran tambien en esta especie de irregularidad, es dudoso entre los Doctores. Aunque comunmente la regla general referida los comprende; con todo esso, es opinion probable, que no la incurren, si por tal, la defende Bonacina (vbi sup. num. 5.) como ellos por otro modo, no cooperen a la sentencia de muerte, ó a su execucion; porque estos no son ministros de Iustitia deputados para este efecto. Hæc Machado, contra quem addo, quod adhuc in casu, quo dictus officialis concurreret ad exequendam sententiam mortis, minimè incurreret irregularitatem defectu lenitatis, cum ad illam non concurreret vt Minister publicus iustitiæ ad talem effectum deputatus, sed vt persona priuata.

QVÆSTIO LXXXVIII.

An fiat irregularis famulus, qui inssus attulit processum Notarij continentem sententiam sanguinis, vel attulit equum Iudici associato reum mortis.

Affirmandum videtur. Quia famulus, talibus actionibus videtur moraliter influere in mortem rei.

Sed probabilius Respondeo, minimè fieri irregularem, nec ex defectu lenitatis, cum non sit Minister publicus iustitiæ, nec ex delicto, cum nullum (saltem graue, quod requiritur) committat peccatum in asportatione processus, aut equi: ergo. Sic ex Sayro *disp. 2. de Irregularit. diff. 11. n. 39.* ita dicens: Idem docet Sayrus de famulo qui attulit equum Ministro iustitiæ associaturo reum ad locum mortis, quia scilicet, neuter ex dictis concurrat iniuste, neque ut Minister publicus, seu iustitiæ. Sic ille. Et antea Henriq. *lib. 14. c. 12. n. 2.* & Auila *part. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 1. vers. Tertio fit, in fine.*

QVÆSTIO LXXXIX.

An custodes carceris, qui aperiunt ostium eius, ut reus ad mortem ducatur, maneat irregularis sequuta morte.

Respondeo: Manere irregulares. Quia verè ut Ministri publici iustitiæ concurrunt moraliter ad mortem rei. Sic Bassæus *Irregularitas §. n. 3. vers. Custodes*, citans pro hac parte Molinam *tom. 4. de Iustit. tract. 3. disp. 74. n. 2.* Covarr. *in Clement. Si furiosus, 2. part. §. 5. n. 8.* Henriq. *c. 3. n. 7.* & Vgolinum. Sed res primi saltem, quos vidi Doctores, nihil in particulari de Custodibus agunt *loc. cit.* solus Henriq. id insinuat *lib. 14. c. 12. n. 2. litt. Q.* Sic etiam Villalobos *tract. 21. diff. 27. num. 5.* Sic dicens: *Tambien los que fueron Ministros en causa de sangre, quedan todos irregulares, conforme al texto cit. (cap. Si quis viduam, dist. 5. 1.) y assi lo es el Verdugo que dà tormento, y el carcelero, y el que abre la puerta de la carcel para que le saquen a justiciar, &c.*

QVÆSTIO XC.

An lictores, Alguazelli, satellites, & alij Ministri iustitiæ, qui reum, cum ducitur ad mortem, ne fugiat comitantur, maneat irregularis.

Respondeo, vt certum: manere Irregulares defectu lenitatis. Quia re vera iuuant, vt Ministri iustitiæ, ad mortem rei: ergo. Sic docent communiter DD. *ex cap. Sententiam. Ne Clerici, vel Monachi Legantur Specul. de dispensat. §. Iuxta.* Maiolus *lib. 2. c. 10. n. 1. & 3.* Henriq. *lib. 14. c. 12. n. 2.* Suarez *disp. 47. sect. 4.* Sayrus *lib. 6. cap. 16. n. ult.* Nauarr. *c. 27. n. 2. 17.* Auila *part. 7. disp. 5. sect. 2. vers. Sexto omnes.* Gibalinus *cap. 4. q. 3. consecr. 7. diff. 17. n. 74. vers. Quinto.* Bassæus *loc. cit.* Cornejo *disp. 11. dub. 1. vers. Quarto.* Machado *tom. 1. part. 1. tract. 18. document. 4. n. 1.* Palau *§. 4. cit. num. 2.* Villalobos *loc. cit. num. 8.* vbi ita ait: *Tambien son irregulares los ministros, que lleban al reo a la muerte, y que acompañan al Iuez para guardarle, y defenderle, ora sean de a pie, ora de a caballo.*

QVÆSTIO XCI.

An etiam sint irregulares omnes, qui de familia Prætoris pedestres, aut equestres comitantur malefactorem morte plebendum.

Affirmat Sayrus *lib. 6. Thesauri, c. 16. n. 12.* eo quod vadant ad defensionem, si oporteret. Citatque pro se Siluestrum *homicidium 3. q. 2. vers. Secundum.* Tabienam *Irregularitas 2. §. 20. & irregula-*

ritas 3. §. 24. Nauarr. *c. 27. n. 2. 17. §. 11.* & Henriquez *lib. 14. cap. 12. num. 2.* Sed certè non omnes bene, vt infra. Potest tamen citari pro hac parte Auila *part. 7. disput. 5. sect. 2. dub. 1. vers. Sexto omnes*, vbi etiam citat pro se Siluestrum, Nauarrum, & Henriquez *loc. cit.*

Sed probabilius, iuxta nostram doctrinam Respondeo: Non esse irregulares, nisi aliàs familiares Prætoris Ministri publici iustitiæ sint. Sic in primis videtur sentire Doctiss. Nauarr. *loc. cit.* à Sayro per hæc verba: Vndecimò facit, quod sit irregularis comitans Iudicem tanquam Notarius (*attende Lector*) Satelles, aut custos damnati ducti ad mortem, aut deformationem. Sic ille. Henriquez *num. licet affirmatiuam partem teneat; aperte tamen conuincatur, id non esse in iure expellendum, quod certè sufficit ad non incurrendam irregularitatem.*

QVÆSTIO XCII.

An sit irregularis Præco, qui reum præcedit & causam mortis proclamatur.

Respondeo: Esse irregularem. Quia vt Minister publicus verè cooperatur est mortis rei: ergo est irregularis defectu lenitatis. Sic Henriquez *lib. 14. c. 12. n. 2. in fine*, quem citat & sequitur Sayrus *lib. 6. c. 16. n. 12. vers. Item præco.* Auila *part. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 1. vers. Octauò est.* Cornejo *disp. 11. dub. 1. n. 2. vers. Quarto executores sententia.* Villalobos *tract. 21. diff. 27. num. 10.* & alij.

QVÆSTIO XCIII.

An non solum Carnifex, qui gulam frangit reo, verum etiam omnes qui ipsum iuuant, vt qui scalam applicant, funem porrigunt, &c. sint irregulares.

Affirmant absolutè Henriquez, & alij docendo Omnes esse irregulares ex defectu lenitatis, cum omnes concurrant physicè ad executionem sententiæ sanguinis. Sic enim ait *loc. cit. n. 2.* Alguazellusque, & custos carceris, qui defert scalam, funes, aut aliud instrumentum pro eo, qui in patibulo suspendendus est. Et his iustitiæ Ministris deficientibus, alius etiam pro zelo motus, aut parum aduertens, qui scalam, restim, aut instrumentum præbet carnifici (*intellige*) sit irregularis. Ita Henriquez. Cuius sententiam sequitur Auila *part. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 1. vers. Sexto omnes.* Licet non bene citeat locum vbi id doceat Henriquez. Ita etiam tenent Sayrus *cap. 16. cit. n. 12. in princip.* Maiolus *lib. 2. cap. 10. n. 2. vers. Inter executores, ibi: Qui instrumenta deferunt ad exercendam vindictam sanguinis parata, vt funes, malleos, gladios, cippos, tigna, dolabras, scalas: nam ij omnes cooperatores sunt, ideo irregulares.* Ita Maiolus. Molina item *tom. 4. de Iustit. tract. 3. disp. 74. n. 1.* Gibalinus *c. 4. q. 3. consecr. 7. diff. 17. vers. Sexto, & alij communiter.*

Sed probabilius, iuxta doctrinam nostram, cum distinctione Respondeo dicendum, quod non solum Carnifex, qui gulam reo frangit, verum etiam alij, qui ipsam scalam applicando, &c. iuuant, sint irregulares, si sint Ministri ad hoc ministerium deputati, veluti Alguazellus, custos carceris, &c. In quo bene Auctores citati: secus verò si Ministri iustitiæ non sint, sed alij, qui pio zelo, aut parum aduertentes, dicta instrumenta carnifici tradunt; nam ob rationem repetitam, minimè

nimè irregulares defectu lenitatis, imò nec ex delicto fiunt.

QVÆSTIO XCIV.

An qui conficiunt, aut vendunt funes, gladios, vel alia instrumenta ad interficiendos malefactores in communi, sint irregulares.

Respondeo, vt certum ferè, Non esse irregulares. Quia isti, nec concurrunt ad occisionem rei proximè, sed valdè remotè; nec vt ministri iustitiæ. Sic tenent communiter Doctores. Auila part. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 1. vers. Sextò omnes, ex Henrici doctrina c. 12. n. 4. & 7. Gibalin. loc. cit. & alij mox adducendi.

QVÆSTIO XCV.

An saltem fiat irregularis, defectu lenitatis, qui facit furcam, funes, gladium, &c. ad occisionem malefactoris in particulari.

Affirmant communiter Doctores. Quia in hoc casu proximè ad mortem rei concurrunt fabricator dictorum instrumentorum. Ita sentit Sayrus lib. 6. cap. 16. n. 12. ibi: Item qui scalam facit, aut gladium acuit, vt illo statim iuguletur reus, aut membrum eius abscindatur. Argum. c. *Questum, & sequent.* 23. quest. 4. Huc vsque ille. Qui & citat pro hac parte Siluetrum homicidium 3. quest. 2. vers. Secundum. Tabienam Irregularitas 3. num. 26. §. 25. Maiolum lib. 2. cap. 10. num. 2. Henriquez lib. 14. cap. 12. num. 2. Nauarr. c. 27. n. 217. vers. Undecimo, & Barthol. de Medina lib. 1. instrum. c. 11. §. 10. Quibus addi possunt Auila loc. cit. necnon Cornejo, Bonac. quest. 4. punct. 1. n. 13. Molina tom. 4. de Iust. tract. 3. disp. 74. n. 2. & Villalobos tract. 21. diff. 27. n. 8. ibi: Y lo mismo es del que dà al Verdugo la arma, ò se la vende para hazer el homicidio, ò mutilacion, siguiendo se el efeto, que todos estos son causa de muerte, y assi quedan irregulares por el texto citado, d. cap. Si quis viduam. Lo mismo es del que haze la horca para que ahorquen a este en particular; mas no del que la haze de otras, que esse es, como el que haze leyes en comun. Ita ille.

Sed probabilius Respondeo: Nec esse irregularem villo modo, quia nec in dicto casu concurrunt, qui facit furcam iniuste, nec vt officialis, seu minister iustitiæ, vt supponimus: ergo nec ex delicto, nec ex defectu lenitatis erit irregularis. Secus esset dicendum casu, quo faber lignarius esset minister iustitiæ ad id munus deputatus: quia tunc sequuta occasione rei, irregularis esset. Sic optimè Ægidius de Sacram disp. 18. dub. 10. n. 92. vbi dicit, secuta morte esse irregulares Tortores, & Lictores physicè ad mortem concurrentes, extruentes focum, quo viuì comburendi sunt, & similes. Non tamen ij, qui ligna, gladios, funes, &c. vendunt, quibus alios interficiendos sciunt: quia nimis remotè concurrunt, imò nec faber, qui furcam erigit. Limitat hoc Auila sup. nisi erigeret pro aliquo particulari: putarem potius limitandum, nisi tanquam officialis iustitiæ ex officio id faciat, nam communis faber nimis remotè concurrunt, imò multo remotius quàm Princeps, qui committit Iudici exactionem particulatis causæ, quam scit esse capitalem, quem constat non esse irregularem. Huc vsque Ægidius. Quem citat & sequitur Hurtado disp. 2. de Irregularit. diff. 11. vers. Illi tamen, & possunt, imò debent citari pro hac parte Vasquez, quem

referunt, & sequuntur Luyfius lib. 9. de Censur. disp. 66. dub. 3. Diana 3. part. tract. 5. Resol. 79. & in addit. Resol. 15. Palans disp. 6. punct. 14. §. 4. num. 2. Machado lib. 1. part. 3. tract. 18. docum. 5. n. 5. Quorum doctrinam esse valde probabilem docet Bassæus verb. Irregularitas 5. num. 3. vers. Aduertendum, & eam tenet vt talem nouissimè Bauny de Censur. tract. 11. de Irregular. q. 23. n. 11. vers. Ab eo, ceterisque. Licet oppositum dixerit ead. qq. 8 pag. 481.

QVÆSTIO XCVI.

An Tortores, qui struem lignorum congerunt, aut incendunt ad comburendos hereticos viuos, sint irregulares.

Respondeo, vt certum: Esse irregulares. Quia vt Ministri Iustitiæ, physicè concurrunt ad mortem malefactoris. Sic omnes Doctores ex Iuribus citatis docent. Legantur Henricus 2 lib. 14. c. 13. num. 3. Molina tom. 4. tract. 3. disp. 74. num. 3. Auila part. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 1. vers. Septimò. Nauarr. cap. 27. num. 217. Ægidius & Hurtad. loc. citat. Qui secus dicunt casu, quo illa ligna, & focus non sint cooperata ad mortem rei, eo quòd hic combustus sit post suffocationem laqueo, quia tunc ex hoc capite non erunt irregulares, cum tunc ea ligna, & focus non fuerint mortis, aut mutilationis causa. Legantur etiam Sayrus lib. 1. c. 16. n. 4. Suarez disp. 45. sect. 1. n. 6. & Gibalinus c. 4. q. 2. confectar. 10 pag. 187.

QVÆSTIO XCVII.

An omnes vendentes, aut donantes ligna ad viuos hereticos comburendos, sint irregulares.

Affirmant communiter Doctores, præcipuè citati pro prima sententia quest. 95. inter quos Villalobos vbi loc. cit. hxc ait: Tambien son irregulares todos los demas que ayudan a la muerte, como el que da la leña para quemar al hereje viuo, que se estaua muerto, no ay irregularidad, y lo mismo es del que da el fuego, como dize Couarr. in Clement. Si furiosus. 2. part. §. 4. n. 5. vers. Nec tamen, y aduertte Mayollo lib. 5. c. 48. §. 4. n. 5. que los Religiosos, ò Sacerdotes, que llenaren luminarias, no den fuego.

Sed probabilius Respondeo: Non esse irregulares. Quia nec autoritate publica, nec proximè, sed remotè nimis, concurrunt illis actionibus licitis ad mortem malefactoris. Sic Ægidius disp. 18. dub. 10. n. 92. Hurtadus disp. 2. diff. 11. & alij citati pro nostra sententia sup. quest. 95. Nec dissentit omnino Henriquez c. 12. cit. n. 3. in gloss. lit. 1. cum potius excuset ab incursione irregularitatis illum, qui defert ligna in campum paratum combustioni, quia nihil fecit (ait) autoritate publica, sed priuata.

QVÆSTIO XCVIII.

An qui impetrat à Iudice, vt reus ducatur ad patibulum per aliam viam breuiorem, vt viset infamiam, quam in alia populosa subiret, fiat irregularis.

Affirmandum videtur. Quia qui notabiliter mortem rei, suo dicto, vel facto accelerant, fiunt irregulares: at sic est, quod qui impetrat à iudice, vt reus per breuiorem viam ad locum supplicij ducatur, est

est causa, ut reus citius moriatur: ergo fiet irregularis. Maiorem, in qua est difficultas, docent Molina tom. 4. tract. 3. disp. 74. num. 4. Nauarr. c. 27. num. 209. Coarr. in Clement. si furiosus, 2. part. §. 4. n. 2. & alij apud Dianam, & Gibalinum mox citandos.

Sed ut certum Respondeo: Non fieri irregularem villo modo. Probant aliqui. Quia effectus per accidens sequens non imputatur danti operam rei illicitæ. Sic Henriquez lib. 14. c. 12. n. 7. litt. F. el. 2. Auila part. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 1. vers. Sed notandum est, Villalobos disp. 7. n. 14. & Bonac. punct. 1. cit. n. 15. Alij probant, quia dictus impetrator ira leuiter concurrat ad accelerationem mortis rei, ut in prudenti hominum æstimatione non magni fiat illa tam exigua cooperatio. Sic Gibalinus c. 4. de Irregular. q. 3. consuetar. 7. diff. 17. n. 73. vers. Septimo.

Sed ego ex alio principio absolute dico, nullam incurrere irregularitatem; quia vel hæc esset ex homicidio iniusto, vel ex defectu lenitatis: non primum, quia supradictus impetrator non peccauit obtinendo suæ impetrationis effectum, ut omnes concedunt: non secundum, quia non operatur ut minister iustitiæ: ergo nulla irretitus manet irregularitate. Sic Diana part. 3. tract. 5. resol. 79. & p. 8. tract. 7. resol. 61. Palaus disp. 6. punct. 14. §. 4. n. 2. Cœlestin. in Compend. Theol. moral. tract. 4. c. 5. §. 1. & Pellizzarius sect. 4. cit. q. 14. n. 173.

Q V Æ S T I O X C I X.

An qui, siue voce, siue punitione, instigat iumentum, quo reus interficiendus vehitur, fiat irregularis, si ex eo mors rei acceleretur.

Negant aliqui fieri irregularem casu, quo quis casu, aut inaduertenter instiget iumentum; eo quod talis actus non sit plene humanus, & actio, quæ inducit irregularitatem debeat esse plene voluntaria. Ita ex Auila part. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 1. vers. Octauo, & ex Henriquez lib. 14. c. 12. num. 7. docet Villalobos tract. 21. diff. 27. num. 13. his verbis: *Mas ha se de aduertir, que si alguno de los que van acompañados al reo para consolarle (como suelen hazer los Religiosos) dixesse inaduertidamente, andemos hermano, ò a caso picase al inmento, ò le dixesse, arte, no por esso quedaria irregular, no procurando que se le acelerasse la muerte, como dicen Henriquez y Auila.* Y Soto lib. 5. de Iust. quest. 1. art. 9. §. his prælibatis, se rie de los que tienen escrupulo desto. La razon es, porque este acto no es plenamente humano, y la accion que ha de inducir irregularidad, ha de ser plenamente voluntaria, porque no basta que lo sea semiplenamente, como lo dize Auila. Ita ille. Ita etiam Bonacina disp. 7. quest. 4. punct. 1. num. 9. vers. Addit Auila. Molina tom. 4. de iust. tract. 3. disp. 74. n. 4. in fine, & alij. Igitur, secundum istos Doctores, prædictus instigans iumentum solum excusatur ab irregularitate, quia inaduertenter, vel casu, aut præter intentionem id fecit. Ex qua ratione plane colligitur, secus sentire de illo, qui omnino aduertenter, aut consulto instigat iumentum.

Sed largius & probabilius Respondeo dicendum, quod adhuc non fiat irregularis, etiam dato casu, quo consulto, & ex plena aduertentia instiget iumentum, ut celerius ad locum supplicij perueniat, eo quod hora sit tarda; aut eo quod populus nimis detineatur, &c. & inde mors rei acceleretur. Ratio est *Primo*, quia ut ait Henriquez loc. cit. litt. F. la 2. illa cooperatio accelerationis ad rei mortem ita est leuis, ac parua, ut pro nihilo debeat reputari: ergo etiam

facta consulto, & aduertentor insufficientis erit ad inducendam irregularitatem.

Secundo, & præcipue. Quia prædictus instigans iumentum non concurrat ad accelerationem rei mortis, ut minister iustitiæ, sed ut priuata persona, & non iniuste, ut supponimus: ergo per talem instigationem adhuc consulto factam, non incurrit irregularitatem: patet, quia irregularitas ex homicidio non incurritur ob concursum ad illud, nisi aut factum à ministro publico, quamuis iuste, aut factum à persona priuata iniuste. Sic expressè Hurtado disp. 2. de Irregular. diff. 11. n. 40. Luysius, & Vasq. quos citat, & sequitur Diana p. 3. tract. 5. Resol. 29. & in addit. Resol. 15. Palaus disp. 6. punct. 14. §. 4. n. 2. Machado lib. 1. part. 3. tract. 18. docum. 5. n. 5. & 6. Gibalin. de Irregular. cap. 4. q. 3. consuet. 7. diff. 17. n. 75. & nos sup. tract. 1. disp. 4. quest. 1.

Q V Æ S T I O C.

An qui dicit reo, Ascende scalam, vel admove caput stipiti ad excipiendum ictum, aut, laqueum indue, fiat irregularis, si ob ipsius dictum reus citius occidatur, aut mutiletur.

Affirmat Henriquez lib. 14. c. 12. num. 3. ita scribens. *Secundo fit irregularis, qui est causa accelerandi mortem, aut deformationem, ut si reo dicat, pone caput super lignum, seu cippum (ob quod citius decollatur) vel ascende scalam. Qui incitat, ut gladius exacuetur, funes præparentur, vel alia instrumenta, ut ita cum minore dolore cito mors veniat. Qui tortorem monet, ut cito faciat, ut securim præparet, & semel, & non sæpius feriat, &c. Ita Henriquez, & penes ipsum, Nauarr. cap. 27. n. 217. §. Decimotertio. Siluester homicid. 3. §. 2. vers. Tertio. Tabiena irregularit. 3. §. 13. Maiol. lib. 2. c. 10. n. 3. addentes, id esse verum, quamuis quis ex pietate dicta verba dixerit. Ita etiam Auila part. 7. disp. 5. sect. 2. dub. 1. vers. Octauo. Vgolinus cap. 11. §. 3. Bonac. quest. 4. punct. 1. num. 9. vers. Quarto. Bassus irregularitas 5. num. 3. Molina tom. 4. tract. 3. disp. 74. num. 4. Cornejo de Irregularit. disp. 11. dub. 1. Villalobos tom. 1. tract. 21. diff. 27. num. 12. vbi ita ait: *Tambien queda irregular el que es causa de que muera mas presto el delinquente, como dize Siluestro, Conarruuias, Maiolo, Nauarro, y es comun, que estos computanse entre los que cooperan à la muerte. Pruenase, porque el que hiere à otro que està herido de muerte, y por esto es causa de que muera mas aina, se iuzga en derecho por homicida, lta vulneratus, ff. ad l. Aquil. & l. Item Mela, §. Sed si plures, ff. eod. Luego tambien lo es este, e incurri en irregularidad. Ansi lo es el que amonesta al reo, que lleue la cabeza al tronco donde le han de iusticiar: ò le dize, que suba à priessa la escalera, ò al verdugo, que asile el cuchillo, que todos estos sos irregulares.* Hæc Villalobos.*

Sed probabilius, iuxta doctrinam supra à nobis datam, Respondeo: Non fieri irregularem. Quia supradicta, nec accelerant mortem rei, ut Ministri iustitiæ, neque committunt peccatum, cum potius prædicta verba proferant vel ex pietate, quam erga reum habent, vel ut alacriter passionem ferat: ergo. Sic tenent expressè Vasquez, Luysius, Ægidius, Hurtad. Diana, Palaus, Machado loc. citatis quest. 99. Sic etiam Gibalinus loc. cit. Qui id sequentibus rationibus probat. *Primo*, quia ex nullo aperto satis iure contrarium colligitur. *Secundo*, nam hæc omnis cooperatio est admodum exigua, neque in communi hominum persuasionem pugnat cum lenitate,

ex qua potius oritur; neque enim fit ex desiderio mortis citò inferendæ, sed liberandi rei à diuturniore vexatione. *Tertio* fit hæc cooperatio à non cogitantibus persæpè. *Quarto*, non est directa cooperatio, sed per accidens; consulitur enim reo scalam ascendat, ne maiori incommodi vi rapretur. Supponat secugi cervicem, ne si alioquin erret manus lictoris, pluribus ictibus, non sine magno dolore percutiendus sit: Gulam lubens laqueo induat, ne diutius torqueatur. In quibus omnibus, nihil est, quod per se, & directè tendat ad mortem accelerandam, sed ad subleuandum reum; quod idem de quibusdam aliis dicendum existimo. Itaque cum hæc actiones non contineant propriam, & directam cooperationem ad mortem rei, non censentur inuolueri irregularitatem. Sic ille. Tenet etiam Henriquez iam sibi aliquantulum contrarius, *cap. 12. citat. numero septimo, litt. D. la 2.* ubi ita ait: Et ab irregularitate excusatur dicens, vel faciens aliquid pium, ut si Carnifici dicat; Permittitur tibi facere officium tuum, quia ego iam feci officium in Confessione, vel exhortatione. Et qui parum cooperatur, non censetur moralis, & propinqua causa influens (quia parum pro nihilo reputatur) ut si pungat alium eius, qui deducitur ad farcam: vel si reo dicat, ut ascendat alterum gradum scalæ, nec qui ob vitandum dedecus impetrat à Iudice, ne reus ducatur per plateam, & domum vxoris, aut parentum, quamuis per accidens ex breuiori via sequatur aliqua acceleratio. Ita ille. Et alij.

Ad argumentum, & instantiam factam contra nostram sententiam ab Henrico de Villalobos, constat ex dictis, non consistere: quia actio illa vulnerandi denuò vulneratum, est illicita, & peccaminosa, & iniusta; secus verò actio illa, quæ ratione pietatis accelerat mortem rei.

QVÆSTIO CI.

An fiat irregularis, qui inexpertum Carnificem docet modum, quo dandus est nodus funi, aut voluendus cippus.

NEGAT Villalobos cum distinctione hisce verbis *Mas no queda irregular el que enseña al verdugo, como ha de dar el nodo, ó reuoluer el cepo, como dize Henriquez supra numero 4. (lege tu, num. 7.) loqual se ha de entender, quando no ay delinquente en particular a quien aya de aborcar, como dize Auila parte 7. disputatione 5. sectione 2. dub. 1. vers. Sexto omnes: que es como el que haze la ley en general, que contiene pena de muerte, ó da consejo en comun.* Ita Villalob. *tract. 21. diff. 27. num. 9.* Et etiam Gibalinus *diff. 17. cit. num. 75. vers. Septimo.*

Sed largius adhuc & probabilius absolutè Respondeo: Non fieri irregularitatem illum, qui non solum in genere, sed etiam in particulari, quando aliquis est suffocandus, docet rudem carnificem modum aptandi, aut nodandi funes. Quia hæc actio nec procedit à Ministro iustitiæ, nec est iniustitia, sed potius licita, & elicita à docente in fauorem rei, ne aliàs à rudi Carnifice diutius torqueatur: ergo non inducit irregularitatem aliquam, nec ex defectu lenitatis, nec ex delicto. Sic Henriquez, cum sine distinctione hæc dicat: Nec qui inexpertum lictorem docet modum, quo dandus est nodus funi, aut voluendus cippus, parum enim est quod docet, ut nec qui docet artem, & modum digladiandi. Sic ille.

R. P. Leand. de Irregularis.

QVÆSTIO CII.

An Clerici, aut Regulares temporalem iurisdictionem habentes, qui intersunt executioni sententia mortis, sint irregulares.

RESpondeo ut certum: Elle. Quia ut personæ publicæ, sua præsentia opem, & auxilium præstant lictoribus, aliisque mortem reis inferentibus. Sic colligunt DD ex *c. Ex litteris, de excessib. Pralar.* & ex *cap. Sententiam, Ne Clerici, vel Monachi.* Glos. fa, Pauormit. & Innocent. *in d. cap. Nauar. cap. 27. num. 214. vers. Quinto.* Vivald. *tract. de Irregul. n. 274. & 275.* Maiolus *lib. 2. cap. 6. n. 12.* Henriquez *lib. 1. 4. cap. 12. num. 7. litt. X & num. 10. litt. B.* Angel. Silvett. Tabiena, Ledesma, & alij, quos citat, & sequitur Sayrus *lib. 6. c. 8 n. 19. & 20.* Auila *p. 7. d. sp. 5. scit. 2. dub. 16.* ubi bene aduertit, quod non eo ipso, quod talis Prælatus habens temporalem iurisdictionem assistat executioni sententiæ, censetur præbere auctoritatem illi factò, ut si intersit ad consolandum: In d. licet assistat ex curiositate, quamuis peccet, non erit irregularis, sicut in foro interiore, siquidem non intendit præbere auctoritatem illi actui. Hæc Auila. Tunc igitur censetur præbere auctoritatem tali actioni, & factò, ut ait Henriquez, quando dictus Prælatus cum publico apparatu, tanquam Superior, auctoritatem siæ præsentia exhibet, dum Prætor illius f. t. sententiam sanguinis, aut eam mandat executioni, & tunc sequuto eff. ctu, sit irregularis.

QVÆSTIO CIII.

An ceteri, siue Clerici, siue laici, qui non habent iurisdictionem temporalem, incurrant etiam irregularitatem assistendo executioni sententiæ sanguinis.

AFFIRMARUNT olim quidam antiqui, ut refert Vivaldus *num. 276.* quorum doctrinam innuit esse probabilem.

Sed Respondeo, ut certum: Hos non incurrere. Quia iura citata solum loquuntur de Prælatibus habentibus iurisdictionem temporalem, quia sua præsentia auctoritatem, & auxilium lictoribus, & executoribus sententiæ præstant, & ideo dicuntur cooperari ad illam. Ceteri verò minimè, & ideo non incurrunt irregularitatem. Sic omnes Auctores nuper citati. Quibus addi possunt Bonac. *q. 4. punct. 2. n. 16.* Gibalin. *c. 4. diff. ult. pag. 296.* Vgolin. *c. 5. §. 3. Palau. disp. 6. punct. 14. §. 4. n. 2.* Barbosa *ad cap. ex litteris 10. de excess. Pralat. Machado tom. 1. lib. 1. p. 3. tract. 18. docum. 5. n. 6.* ita dicens: *Finalmente se ha de aduertir, aunque el Derecho (cap. Sententiam sanguinis cit.) prohibe à los Clerigos, que assistan a la execucion de la muerte; en ningun modo les pone irregularidad, en loqual conuenen todos los Doctores.* Legantur Suarez *disp. 47. scit. 4. n. 2.* Filiucius *tract. 19. n. 238.* Bassæus *Irregularitas 5. n. 5.* Vivald. *loc. cit.* & alij apud ipsos.

QVÆSTIO CIV.

An saltem peccent Clerici assistentes sine iusta causa executioni sententiæ sanguinis.

AFFIRMANT peccare, & mortaliter, eo quòd faciant contra prohibitionem latam in *cap. Sententiam sanguinis, Ne Clerici, vel Monachi (non cap. Si Clerici, vel Monachi, ut leges apud Bonac.)* casu quo adsint ob iniustam causam; puta curiositatem, quod

quod tunc videntur ob illam assistere, quando solum adsunt, vt aliquam pulchram mulierem occidendam videant, vel vt verba aliqua ab executoribus iocose solita dici audiant, non verò si adsint ob causam iustam, nempe confessionis, consolationis, vel charitatis causa. Ita Vivald. *num.* 276. & 277. Sayrus *lib.* 6. c. 18. *num.* 20. & 21. & penes ipsos Nauarrus, Henriquez, & alij.

Alij mitius id ipsum affirmant, nempe peccare quidem, sed solum venialiter, etiam casu, quo assistant ob curiositatem, propter pauertatem materiz. Ita Suarez *disp.* 47. *sect.* 4. n. 10. Auila *p.* 7. *disp.* 5. *sect.* 2. *dub.* 16. *in fine*, quos citat, & approbat Bonac. *quest.* 4. *punct.* 1. n. 16.

Sed ego mitissime loquendo, Respondeo: Nec venialiter adhuc peccare, assistendo executioni sententiz, adhuc sine iusta causa (secluso scandalo, & aliis extrinsecis.) Quia vel textus citatus pro contrariis non agit de simplici Clericorum presentia, de qua nobis est sermo, sed de presentia Prælatorum habentium temporalem iurisdictionem, qua auxilium præbetur, vt sentiunt Vgolinus *cap.* 7. §. 3. & Gibalinus c. 4. de Irregularit. *diff.* 18. & *ultima*: vel iam contraria consuetudine est abrogatum, vt putat Diana *parte* 4. *tract.* 2. *Resol.* 35. per hæc verba: Sed ego puto, Clericos etiam in sacris, Beneficiarios assistendo tantum executioni sententiz mortis, non peccare, neque venialiter, quia Canones hoc prohibentes videntur contraria consuetudine abrogati. Hæc Diana. Sic Vgolin. & Gibalinus citati. Quibus annuit Bonacina *loc. cit.* sic etiam Machado *docum.* 5. *cit.* n. 6. qui & citant Molinam *tom.* 4. *tract.* 3. *disp.* 74. n. 2. & 5. Sed malè omnino. Sic etiam Palaus *punct.* 14. *cit.* §. 4. n. 2. & alij.

§. V.

De Irregularitate ex defectu lenitatis proueniente ex occisionibus, seu mutilationibus in Bello iusto.

QVÆSTIO CV.

An Clericis in sacris constitutis sit prohibitum pugnare propria manu, in bello iusto aggressiuo.

Respondeo, vt certum: Esse prohibitum sub grauissimis poenis in iure, *cap.* Clerici, *cap.* Quicumque, 13. q. 8. c. 1. Ne Clerici, vel Monachi, c. Ex multa. De voto, §. ultimo. Et meritò. Quia illa actio est valde aliena à ministerio Sacerdotali: ergo meritò Clericis prohibetur. Sic tenent omnes DD. Cononistæ in dictis *capp.* Theologi cum D. Thoma 2. 2. q. 40. *art.* 2. D. Anton. 3. *part.* tit. 18. Maiolus de Irregularit. *lib.* 5. c. 49. Nauarr. c. 27. n. 215. Suarez *disp.* 47. *sect.* 6. n. 7. & de Charit. *disp.* 13. *sect.* 3. Sayrus *lib.* 6. *cap.* 19. *num.* 1. & 2. Henriquez *lib.* 14. *cap.* 13. Auila *part.* 7. *disp.* 5. *sect.* 3. Bonac. *disp.* 7. *quest.* 4. *punct.* 4. & *disp.* 2. de restit. *quest.* ult. n. 12. Filliuc. *tract.* 19. *cap.* 10. Egidius *disp.* 18. *cap.* 10. à *num.* 97. & *disp.* 31. *dub.* 6. *num.* 86. Luyfius *lib.* 9. de censur. *disp.* 68. & 2. ad *quest.* 40. D. Thom. *art.* 2. Gasp. Hurtad. *disput.* 2. de Irregular. *diff.* 12. & de fide *disp.* 9. *diff.* 8. Gibalinus de Irregul. c. 4. q. 3. *consect.* 7. à *diff.* 1. usque ad 7. Franciscus de Ouedo de fide, *tract.* de de Charit. *controu.* 12. *punct.* 9. Palaus de Censur *disp.* 6. *punct.* 14. §. 5. & *tom.* 1. *tract.* 6. *disp.* 5. *punct.* 8. Granad. *tract.* 13. *disp.* 4. *sect.* 5. Basszus Irregularitas 5. à *num.* 15. Villalob. *tract.* 21.

diff. 28. Cornejo de Irregularit. *disp.* 11. *dub.* 2. Machado *lib.* 2. *part.* 3. *tract.* 18. *docum.* 10. Candidus 1. p. *disquis.* 17. ab *art.* 9. Bannez 2. 2. *quest.* 40. Dicastillo *tom.* 1. de Iust. & iure, *lib.* 2. *tract.* 1. *disp.* 10. *dub.* 16. §. 11. n. 473. pag. 321. Pellizzarius *tom.* 2. *tract.* 7. c. 5. *sect.* 4. q. 32. n. 198. & omnes.

QVÆSTIO CVI.

An etiam Clericis minoribus Ordinibus constitutis, sit prohibitum in bello iusto aggressiuo propria manu pugnare.

Negat Bonacina *lib.* 2. de Restit. *quest.* ult. *sect.* 1. *punct.* 12. §. 4. per hæc verba: Licitum est Clericis in minoribus constitutis pugnare in Bello propria manu: Clericis verò maioribus Ordinibus insignitis prohibitum est iure Ecclesiastico *can.* Clerici, & *can.* Quicumque. Ita ille. Et ante illum Couarr. in Clementina si furiosus, 2. *part.* §. 3. *num.* 2. Lorca 2. 2. & Hurtad. *loc. cit.* Quia (inquiunt) consuetudine receptum est, dictos Canones ad illos non extendi, & ideo Clerici huiusmodi, eodem modo ac laici pugnare possunt.

Affirmant è contrà alij, docentes: Non solum Clericis minoribus Ordinibus constitutis, verum etiam solum prima tonsura, esse prohibitum per dictos Canones pugnare propria manu in bello iusto aggressiuo. Quia nomine Clericorum intelligendi in vniuersum veniunt omnes habentes aliquem Ordinem Ecclesiasticum, etiam primam tonsuram, vt colligitur ex *cap.* Cum contingat. De atate, & qualir. Ordin. Ita Candidus de Bello *disquis.* 17. *art.* 9. *dub.* 1. *dict.* 1.

Alij denique distinguendo respondent, Clericis in minoribus constitutis, qui beneficio Ecclesiastico gaudent, prohibitum esse in dictis Iuribus pugnare in iusto bello: non verò Clericis, qui nec beneficio Ecclesiastico, nec priuilegio fori gaudent, quia hi in Ordine ad reliqua omnia se habent tanquam seculares. Ita Valentia *disp.* 3. q. 16. Molina *disp.* 108. circa finem, Egidius, Granados, & Palaus, quos citat, & sequitur Ouedo *tract.* de Charit. *controu.* 12. *punct.* 9. n. 110. Quibus consentit Suarez de Censur. *disp.* 47. *sect.* 6. n. 7.

Sed ego absolute Respondeo: Omnibus Clericis in minoribus constitutis, aut etiam prima tonsura, prohibitum esse per dictos citatos Canones pugnare propria manu in bello iusto aggressiuo, aut offensiuo. Quia inibi absolute, & sine distinctione prohibentur Clerici in dicto bello propria manu pugnare: at sic est, quod nomine Clericorum veniunt omnes habentes aliquem Ordinem Ecclesiasticum, etiam primam tonsuram, aut beneficium Ecclesiasticum, vt bene probat Candid. & Barbosa *tract.* de Appell. *verb.* Clerici, n. 1. & antea Glossa in *cap.* Eos qui, 10. q. 3. *verbo* in Clero. Egidius de Bello *disquis.* 31. *dub.* 6. n. 87. ergo. An autem huiusmodi Clerici pugnando de facto peccent, infra discutimus. Legatur Machado *lib.* 1. *part.* 3. *tract.* 18. *docum.* 10. *num.* 2.

QVÆSTIO CVII.

An etiam Religiosis, laicis quoque, sit prohibitum propria manu pugnare.

Respondeo, vt certum: Esse prohibitum etiam. Et quidem loquendo de Monachis, seu Religiosis choro destinatis, planum est. Nam in *capit.* Clerici, & *cap.* Quicumque ex Clericis, 23. *quest.* 8. prohibitum

prohibitum est Clericis propria manu pugnare, vt *sup.* est habitum: at sic est, quod in favorabilibus, nomine Clerici venit etiam Religiosus, vt late Barbosa probat *loc. cit.* ergo.

Loquendo verò de Religiosis laicis, etiam constat, quia illis expressè est prohibitum in *cap. Eos qui 20. questione tertia*, vbi sic dicitur: *Eos qui semel in Clero taxati fuerint, sine in Monasterio deputati, decernimus neque ad militiam, neque ad honores seculares venire. Eos autem qui hoc ausi fuerint facere, & non eius rei poenitere maluerint, vt ad hoc idem reuertantur, quod ante obtentu Dei sibi proposuerunt, conuenit anathematizari.* Sic totus textus ex Concil. Chalcedon. *cap. 74.* Sic communiter DD. Bannez 2.2. *quest. 40. art. 1. dub. 1. concl. 2.* Candidus *loc. cit. dist. 2. Palaus tom. 1. tract. 6. de Charit. controuers. 12. punct. 9. n. 108.*

QVÆSTIO CVIII.

An iure naturali, aut diuino sit prohibitum Clericis, propria manu pugnare.

Affirmant aliqui Canonistæ, inter quos videtur esse Gratianus 23. *quest. 8.* in principio, vbi expressè ait, non posse Summ. Pontificem dispensare in dicta prohibitione: ergo sentit planè hanc prohibitionem non esse iure humano, aut Ecclesiastico, sed naturali, aut diuino indictam.

Sed vt certum Respondeo: Solum esse Clericis id prohibitum Ecclesiastico iure, non naturali, aut diuino, & ideo posse Summ. Pontificem in dicta prohibitione dispensare. Prior constat ex Iuribus citatis, & rursus ex *cap. Clericus, dist. 55.* vbi Nicolaus Papa id prohibet sub pœna suspensionis. Et 23. *q. 4.* habentur multi Canonæ de hac re.

Secunda pars probatur: quia nullum extat præceptum diuinum, cum neque ex Scriptura, neque ex traditione habeatur, nec omnino in Clericali ræone includitur, aut intrinsecè continet repugnantiam cum recta ratione: ergo nec diuino, aut naturali præcepto est id eis prohibitum.

Tertia pars constat. Quia Pontifex potest dispensare in omni præcepto humano, & Ecclesiastico, quale est huiusmodi: ergo. Sic tenent communiter DD. Theologi & Canonistæ. Legantur D. Thom. & Cajetan. 2.2. *quest. 40. art. 2.* Covarr. in *Clement. Si furiosus, part. 2. §. 3. n. 2.* Suarez *disp. 13. de bello, sect. 3. à n. 3.* Sotus *lib. 5. de Iustit. q. 1. art. 4.* Luysius, Gasp. Hurtad. & Granus *loc. cit.* Tannerus *disp. 2. q. 6. n. 79.* Ouiedo *punct. 9. cit. n. 109.* Palaus *tract. 6. de Charit. dist. 5. punct. 6. n. 1.* Candidus *disquis. 17. art. 9. dub. 1. dist. 1.* Dicastillo *tom. 1. de Iustit. tract. 1. disp. 10. dub. 16. §. 11. n. 475. & 476. & alij.*

QVÆSTIO CIX.

An dicta prohibitio non pugnandi propriis manibus, obliget sub mortali Clericos in sacris constitutos.

Respondeo, tanquam certum: Obligare sub mortali. Quia hæc prohibitio est circa materiam ex suo genere grauissimam, & prohibitam sub grauissimis pœnis, ac censuris: Cum Clerici pugnantes sine licentia Pontificis, priuentur vsu suorum Ordinum, recludantur in Monasterio, & si in bello moriuntur, pro illis non offertur sacrificium, vt constat ex textibus nuper citatis: ergo clarè colligitur, quod dicta prohibitio sub mortali obliget Clericos, saltem in sa-

R. P. Leand. de Irregularit.

cris constitutos. Sic D. Thom. 2.2. *quest. 40. art. 2. & ibi Caiet. & Bannez. Siluest. vers. Bellum 3. quest. 2.* Covarr. & Suarez *loc. cit.* Granus *tract. 13. disp. 4. sect. 5. à num. 45.* Molina *tract. 2. disp. 108.* Egidius *de fide disp. 31. dub. 9. n. 86.* Hurtad. *de fide disp. 7. diff. 8.* Palaus *tom. 1. tract. 6. disp. 6. punct. 6. n. 2.* Bonacin. *disp. 2. de Restitut. quest. vlt. sect. 1. punct. 12. §. 4.* Luysius *de Censur. lib. 9. disp. 68. dub. 2.* Candidus *loc. cit. dist. 2. Dicastillo tom. 1. de Iust. lib. 2. tract. 1. disp. 10. dub. 16. §. 11. num. 474.*

QVÆSTIO CX.

An etiam prefata prohibitio obliget sub mortali Clericos in minoribus Ordinibus constitutos si beneficio Ecclesiastico careant.

Negant communiter Doctores asserentes, vel huiusmodi Clericos non comprehendendi sub dicta prohibitione, vel si comprehendantur, consuetudine excusari à tali peccato mortali. Ita sentiunt Covarr. Luysius Turtian. Valentia, Molina, Egidius, Palaus, Ouiedo, & alij citati *sup. q. 106.* Imò & à veniali peccato excusari, ob eandem rationem, dicunt plures ex illis, quibus adiungit Sayrum *lib. 6. c. 19. n. 2.* vbi expressè affirmat Clericos dictos nullo modo peccare in bello iusto pugnando. Quorum dictum probabile putat Suarez *disp. 13. de Bello, sect. 3. n. 5.* hæc dicens: De aliis verò existentibus in minoribus, quæ imperfectè participat statum Clericalem, probabile est, vel nullo modo obligari, præsertim si iam omnino renunciauerunt statui, vel certè ad summum obligari sub veniali. Hæc Suarez. Quem sequitur Dicastillo *loc. cit. num. 490. pag. 338.*

Sed clarius Respondeo dicendum, attentò iure communi, Clericos huiusmodi verè peccare mortaliter, pugnando sine licentia Pontificis in bello iusto: attenta verò consuetudine, nec venialiter peccare, præcipuè si renunciarunt statui Clericali. *Prima pars* constat ex dictis. Quia dicta publicatio, prout continetur in iure communi, comprehendit omnes Clericos, etiam in minoribus constitutos, vt supra est habitum: at sic est, quod dicta prohibitio obligat sub mortali, vt supra est etiam habitum: ergo prout continetur in iure, omnes Clericos sub mortali obligabit.

Secunda pars constat etiam: Quia dicta iura, prout comprehendunt Clericos in minoribus constitutos, iam abrogata contrariâ consuetudine sunt, vt bene auctores primæ sententiæ: ergo nec sub veniali illos obligant.

QVÆSTIO CXI.

An saltem Clerici beneficiarij in minoribus constituti, mortaliter peccent, propriis manibus in bello iusto pugnando.

Negat adhuc Palaus *tom. 1. tract. 6. disp. 5. punct. 6. n. 3.* existimans, solum peccare venialiter. Quia longè (inquit) sunt à ministerio Altaris, & ita indecens in pugna ab ipsis exercita levis est.

Sed probabilius Respondeo: Peccare mortaliter. Quia probabilius est, huiusmodi Clericos beneficiarios, directè sub prohibitione in iure lata obligante sub mortali comprehendendi (vt supra *quest. 106.* est habitum) nec contraria consuetudine esse abrogatam: ergo peccabunt mortaliter contra illam pugnando. Sic Suarez *disp. 13. de Bello, sect. 3. num. 5.* Azor. 3. *parte, institut. moral. lib. 2. cap. 16. dub. 5. &*

Sayrus libro 9. *Theſauri*, cap. 19. num. 2. Quibus videtur assentire Valencia, Molina, Ægidius, Granados & Quiedo supra q. 106. citati. Candidus de Bello *disquisit.* 17. art. 9. dub. 1. dicto 3. ita scribens: Clerici verò in minoribus beneficiis, militando grauitèr peccant, quia tenentur ratione beneficii viuere more Clericali. Hæc Candidus. Ex quo constat ad rationem Caſtri Palao. Legatur pro nobis Dicaſtillo *loc. cit.*

QVÆSTIO CXII.

An etiam Religioſi laici mortaliter peccent, ſi in bello iuſto ſine licentia pugnent?

Negat etiam Palao n. 4. ita dicens: De Religioſis laicis maior eſt dubitatio, an peccatum mortale committant, ſi ad bellum procedant. Quia cap. *Eos qui*, 20. q. 3. mandantur excommunicari, quod non fieret, niſi graue eſſet peccatum. Sed dicendum eſt, non obinde præciſè excommunicari, ſed quia apoſtando a Religione, ſe militiæ, & publicis honoribus tradiderunt. Quocirca ex proceſſu ad bellum ſolum venialiter exiſtimo peccatos, grauius tamen quàm beneficiatos Clericos. Huc vſque Palaus. Qui hanc doctrinam ex Molina (quem non citat) tom. 1. de *Iuſt. tract.* 2. diſp. 108. n. 14. deſumpſit, licet non ita aſſeueranter id neget; cum ſolum dicat, ſibi non eſſe certum, dictos Religioſos mortaliter peccare. Eodem modo (inquit Quiedo *ubi infra*) dubitat de hac re Granados cum Molina. Sed certè id non eſt verum, cum potius oppoſitum haud obſcurè ſentiat, *vt infra*. Negat tamen Lorca 2. 2. q. 40. art. 1. diſp. 51. n. 12. & tenet vt probabile Dicaſtillo tom. 1. de *Iuſt. lib.* 2. tract. 1. diſp. 10. dub. 16. §. 11. n. 581.

Sed probabilius Reſpondeo: Mortaliter peccare pugnando ſine licentia. *Primò*. Quia id directè ſacris Canonibus, ſub grauibus pœnis illis prohibetur. *Secundò*. Quia grauem indecentiam importat, Religioſis, cuius eſt intra ſui Monafterij clauſtra diuinis officiis, ac miniſteriis ſui Ordinis vacare, ſe abſque graui cauſa exercitio aded ſæculari, & alieno à Religioſa quiete immiſcere. Sic omnino Quiedo de *Charit. controuerſ.* 12. punct. 9. n. 111. Et antea, meo videri, Granados de *Charit. controuerſ.* 3. tract. 12. ſect. 5. n. 50. ubi ita ait: De Religioſis etiam ſi ſint laici, magis dubito, propter longè maiorem indecentiam, quæ eſt in eo quod Religioſus propria manu pugnet, quare non audeo eos à lethali excuſare; nec Molina supra n. 14. eos abſolutè excuſat, licet dicat, id non eſſe ſibi certum. Hæc Granados. Candidus etiam *disquisit.* 17. art. 9. dub. 1. dicto 2. Bannez 2. 2. q. 40. art. 1. dub. 1. concl. 2. & alij.

QVÆSTIO CXIII.

An aliquando ſit licitum Clericis, & Religioſis aliqua ad bellum iuſtum conducentia facere propria manu, adhuc ſine licentia pugnare, &c.

Reſpondeo, vt certum apud omnes; Eſſe licitum aliquando. Quia, cum prohibitio hæc ſit iure humano, & Eccleſiaſtico inducta, multis in caſibus occurrentibus non tenebit, quos in quæſtionibus ſequentibus facilè numerabimus. Sit ergo

QVÆSTIO CXIV.

An licitum ſit Clericis, & Religioſis, iuſto bello intereſſe, vt ſubſidia ſpiritalia miniſtrant, milites conſolentur, confeſſiones audiant, moribundos adiuuent, &c.

Reſpondeo, vt certum: Licitum eſſe. Quia de hoc nulla eſt in iure prohibitio, & aliàs id poſtulat bonum ſpirituale commune militum. Sic S. Thom. 2. 2. *quæſt.* 40. art. 2. ubi Bannez, & alij Thomiſtæ. Sayrus *lib.* 6. c. 19. n. 2. & 3. Molina tom. 1. tract. 2. diſp. 108. n. 4. Granados, Ægidius, Luyſius, Palaus, quos citat & ſequitur Quiedo *controuerſ.* 12. punct. 9. n. 111. Gibalinus de *Irregularit.* c. 4. *quæſt.* 3. diſp. 5. pag. 245. Suarez optimè de *Cenſur.* diſp. 47. ſect. 7. n. 7. his verbis: Secundum eſt, nihilominus poſſe Clericos licitè intereſſe huiusmodi bello ex pia cauſa, & legitima Superioris licentia. Ita D. Thom. 2. 2. *quæſt.* 40. art. 2. ad 2. Probat, quia, nec hoc malum eſt, neque vllò iure prohibitum: Imò eſt conſeſſum in d. cap. *Ex multa*, §. *De Clericis*. Et eſt in Eccleſia valde vſitatum, & neceſſarium, ſaltem ad ſpirituale bonum fidelium militum. Vnde ad hoc miniſterium exercendum, non ſolum in bello iuſto, ſed etiam in bello iniuſto poſſunt aſſeſſe Clerici in exercitu fidelium: quia licet bellum ſit iniuſtum, multi excuſari poterunt propter ignorantiam: alij verò corripi poſſunt, & emendari, ſaltem in fine vitæ. Huc vſque Suarez. Legatur Ægidius diſp. 31. de *Bello*, dub. 6. Dicaſtillo *loc. cit.* n. 482. Pellizzarius *loc. cit.* n. 198.

QVÆSTIO CXV.

An liceat Clericis, abſque metu irregularitatis, hortari milites in bello iuſto ad pugnam in vniuerſum, nempe vt ſtrenuè pugnent, hoſtem aggrediantur, fidem, & patriam defendant, &c.

Negandum videtur. *Primò*. Quia Innocent. III. in *Quod in dubiis de panis*, eodem modo mandat deponi Sacerdotes, qui gubernant naues ad pugnam, & perſonaliter exercent conſlictum, ac eos qui alios incitant ad pugnandum: ergo illicitum eſt Clericis ad pugnam, adhuc in genere, exhortari.

Secundò. Quia ſi ex illa exhortatione ſequatur aliquod homicidium, verè contraheretur irregularitas à Clerico exhortante, dicto modo, cum ſua exhortatione verè eſſet cauſa homicidij, vt planè fatentur Innocent. & Hoſtienſ. quos ſequitur Silueſt. v. *Bellum* 3. n. 4. ergo ſignum eſt, quod Clericis eſt illicita exhortatio, etiam ſi ſit in genere.

Red Reſp. dicendum, quod licitum ſit Clericis hortari milites in bello iuſto ad pugnam in vniuerſum: nec irregularitatem incurrant, etiam caſu, quo ex tali exhortatione aliquod homicidium ſequatur.

Prima pars conſtat ex iure, c. *Omni tempore*, cap. *Hortari*, c. *Præterea*, & aliis, 2. 3. q. 8. & c. *Petitiõ tua de Homicidio*. Et probatur. Quia Clerici in iſto caſu neque peccant contra iuſtitiam, cum ad rem iuſtam, & honeſtam hortentur: neque contra legem Eccleſiaſticam, cum nulla vllibi extet: ergo.

Secunda verò pars etiam conſtat ex iure, cap. *Petitiõ tua*, cit. ubi Pelagius Presbyter, etſi præſens eſſet in bello iuſto cum iſtis militibus, & pugnavit; non tamen eum irregulare iudicauit Honorius Papa III. dummodo propria manu neminem interfecerit

refecerit: & tamen vix potest quis in praelium, & pugnae conflictum exire, quin in eo bello socios ad strenuè, & fortiter praeliandum horretur: ergo. *Confirmatur*: quia qui in genere exhortat milites ad pugnam, non directè prouocat ad homicidium, sed ad fortiter pugnandum: ergo valdè remotè, & per accidens se habet ad homicidium: ergo non est eius voluntati imputandum: ergo nec irregularitatem inde contrahere potest. Sic tenet communis sententia. *Glossa in can. Sciscitaris, verb. Prodire, 7. quæst. 1. D. Anton. 3. part. tit. 28. cap. 1. §. 6. Nauar. c. 27. n. 216. Suarez de Censur. disp. 47. sect. 6. num. 8. Henriquez lib. 15. c. 13. n. 1. & c. 16. n. 4. Covarr. in Clement. Si furiosus part. 2. §. 3. num. 2. Sayrus lib. 6. Thesaur. c. 69. n. 6. Carol. de Grassis effectus 28. Cleric. n. 1. Molina tom. 1. tract. 2. disp. 108. n. 5. Toletus lib. 1. c. 27. in fine, Bonac. tom. 1. disp. 7. quæst. 4. de Irregular. punct. 4. n. 7. Vgolinus de Irregularit. cap. 12. §. 2. Auila part. 7. disp. 6. dub. 2. Filiucius tract. 19. cap. 10. n. 269. & 274. Reginald. lib. 30. tract. 2. n. 165. Candidus tom. 1. disp. 17. art. 10. dub. 3. Gibalinus c. 4. de Irregularitate, quæst. 3. sect. 6. disp. 5. vers. Quinto. Granados 2. 2. controuers. 3. tract. 1. 3. disp. 4. sect. 5. n. 49. Palao tom. 1. tract. 6. de Charit. disp. 5. punct. 1. num. 5. Luylius de Censur. lib. 9. disp. 68. dub. 2. Lorca 2. 2. quæst. 40. art. 1. disp. 5. 1. sect. 3. n. 19. Egidius disp. 31. de Bello dub. 6. Dicastillo lib. 2. de Inst. tract. 1. disp. 10. dub. 16. §. 11. n. 482. & Pellizzarius tom. 2. tract. 7. c. 5. sect. 4. q. 12. n. 198. Nec obstat contra nostext. cit. in cap. Quod in dubiis. Quia, vel ut ait Nauar. hic Canon intelligendus est de his, qui ita exhortantur ad pugnam, ut incitent ad occisionem, vel mutilationem expressè: vel, ut verius cum Glossa alij interpretantur, loquitur textus de bello iniusto, non iusto. Argum. cap. Sicut dignum, §. Qui verò, de Homicid. & l. Item Melia, §. Item cum his, ff. ad leg. Aquil. Ad 2. argument. iam ex dictis constat.*

QVÆSTIO CXVI.

An saltem sit illicitum Clericis, fiantque irregulares, si in bello iusto hortentur milites, non solum ad pugnam in genere, sed etiam ad prarumpendos hostium cuneos, ipsos occidendo, ut sibi viam faciant ad muros, &c.

Affirmant communiter Doctores, ut fatentur citati, præ ipse Suarez, Sayrus, Henriquez, Covarr. Bonacin. Granados, & Palao. Molina disp. 108. & alij.

Sed probabiliter certè Respondeo: Nec id esse illicitum Clericis; nec fieri propter hoc irregulares. *Prima pars* ex nuper dictis constat. *Secunda* verò etiam: Quia hæc irregularitas non est in iure expressa: ergo illa non debet admitti. Antecedens probatur, quia si alicubi, maxime in c. *Quod in dubiis, cit.* at non in hoc: quia dictum cap. non magis loquitur de exhortatione particulari ad occidendum hostes, aut singularem aliquem, quàm generali ad pugnandum, & occidendum. Quare, aut vi huius textus, neutra ex illis exhortationibus inducit irregularitatem, aut vtraque illam inuehit. *Confirmatur*, quia c. *Petitio, de homicid.* illum dnm rexat, quem conscientia remordet commissæ cædis in bello, iubet abstinere à ministerio Altaris: ergo ex illo clarè colligitur, quod nullus alius, quàm ille, qui sua manu occidit, aut mutilat, incurret irregularitatem, quecumque modo cooperetur ad illud homicidium iustum.

Confirmatur secundo. Quia Clerici, qui exhortantur milites ad occidendum expressè, non cooperantur. *R. P. Leand. de Irregularit.*

ad homicidium iustum, vt Ministris publicis, neque illicitè, vt personæ priuatæ, & particulares: ergo non incurrunt hanc irregularitatem. Patet, quia iuxta nostram doctrinam *supr.* traditam, hæc non incurritur, nisi à Ministris publicis, non à personis priuatis. Sic tenet expressè Gibalin. *loc. cit. vers. sexto, pag. 248.* vbi pro hac parte citat Gasp. Hurtad. *disp. 2. de Irregular. diff. 12. n. 44.* quatenus absolutè, & sine exceptione aliqua docet, non incurri irregularitatem ab eo, qui hortatur milites ad pugnam, etiam sequuto effectu in mortis; quia (ait Hurtado) id tantum est animare, & exhortari milites, qui sunt publici Ministri, ad exequendam vindictam, quod non est cooperari vt Ministrum publicum, nec illicitè cooperari vt personam priuatam. Citat etiam Gibalinus pro hac sententia Molinam *tom. 1. tract. 2. disp. 110. concl. 2.* quatenus vniuersim pronunciat, nunquam Clericos, & multò minus laicos, fieri irregulares, licet pugnent, exhortentur ad pugnam, armaque subsidiaria præbeant, aliquos quoque percutiant, & vulnerent, dummodo ipsi nullum mutilent, aut interficiant. Verum est, quod hic auctor oppositum videatur insinuare *disp. 108. vers. Secundum verò, col. 4; 6.*

His ego addo Luylium Turrianum *dub. 2. citato*, vbi expressè hanc nostram sententiam docet, his verbis: Sed multi viri docti huius ætatis sentiunt, propter hanc exhortationem non incurrere Clericos irregularitatem, si propter priorem non contrahunt; quia idem videtur sensus exhortationis vtriusque, consideratis rectè circumstantiis, & licet in prioribus verbis non exprimat aperte exhortatio ad occidendum, bene tamen includitur implicitè, si necessaria est ad consequendam victoriam: & eundem esse sensum vtriusque exhortationis, docuerunt Innocent. & Panormitan. *in capite quod in dubiis, de pœnis*, quamvis contra eandem doctrinam dixerint in vtroque casu Clericum incurrere irregularitatem. Est ergo probabile in posteriori euentu non incurrere Clericum irregularitatem, propter rationem factam, & quia in iure non est expressa irregularitas pro euentu posterioris, potius quàm pro priori, & iure statutum est, vt quoties non est expressa irregularitas, non sit deducenda à simili, vt notauit Pater Valquez 1. 2. *disp. 65. cap. 3.* habetur verò cap. *Is qui, de sentent. excommunic. in 6.* Huc vsque Luylius. Legatur etiam Palao *tom. 6. de Censur. disput. 6. punct. 14. §. 5. num. 2.* vbi satis annuit huic sententiæ, licet oppositum docuerit *tom. 1. loc. cit.*

QVÆSTIO CXVII.

An Clerici pugnantes, & occidentes ad defensionem Regis, vel Principis, quem in bello iusto vident occidendum ab ostibus, incurrant irregularitatem.

Affirmant apud Sayrum Caietanus 2. 2. q. 40. *art. 2.* & Nauar. *cap. 27. num. 215.* docentes, huiusmodi Clericos in hoc casu non peccare: incurrere tamen hanc irregularitatem ex defectu lenitatis. Sed hi auctores solum loquuntur in casu, quo Clerici ob defensionem patriæ aliquos occidant, de quo statim.

Vnde nostro casui Respondeo: dicendum est, nec peccare, nec irregularitatem incurrere. Quia irregularitas non incurritur à priuatis personis, nisi per actum qui est illicitus, incongruus, & inconueniens: at hic actus pugnandi, & occidendi in bello iusto iniustos aggressores, ob defensionem Regis, aut Principis, est congruus, & iustus cuiusque statui,

stui, cum sit debitor iure naturali, & diuino: ergo. Sic communiter D. Acores, & expressè Henriquez lib. 4. n. 2. litt. O. & n. 3. *versu tertio*, litt. E. Sayrus lib. 6. T. *esauri*, cap. 19. n. 6. Candidus tom. 1. *disquisit.* 17. art. 12. dubit. 12. Gibalinus 4. de Irregularis. *quest.* 3. *consecr.* 6. *diff.* 6. & *ultima*, num. 39. & 40. & alii Doctores.

QVÆSTIO CXVIII.

An etiam sint immunes ab irregularitate Clerici, qui in bello iusto occidunt aliquos ob defensionem patriæ, eo quòd videant, quòd aliàs caperetur, aut enerteteretur ab aggressoribus.

Negant Caiet. & Navar. *loc. cit.* Quia licet necessitas defendendæ patriæ à peccato excuset, non tamen ab irregularitate.

Sed probabilius Respondeo: Etiam esse immunes ab irregularitate. Ratio sit: Quia nulla incurritur irregularitas per occisionem inculpatam, ob defensionem propriæ vitæ, vt infra dicemus: ergo neque ob defensionem patriæ, in casu necessitatis, quando videlicet hæc caperetur aliàs, aut subuerteretur: patet consequentia, quia præferenda est defensio patriæ conseruationi propriæ vitæ, sicuti præferendum est bonum commune priuato bono. Sic communis sententia. Henriquez, Sayrus, Candidus & Gibalinus *loc. cit.* Suarez *disp.* 47. *sect.* 6. num. 2. & *disp.* 13. de bello, *sect.* 3. à num. 7. Granados de fide, *tract.* 13. *sect.* 5. Egidius de Sacram. *disp.* 18. n. 88. & 89. & *disp.* 31. de bello, *dub.* 6. n. 91. Valentia 2. 2. *disp.* 3. *quest.* 16. *punct.* 4. Palaus tom. 1. *tract.* 6. *disp.* 5. *punct.* 6. n. 7. & 8. Dicastillo lib. 2. de Iust. *tract.* 1. *disp.* 10. *dub.* 16. n. 488. Molina *disp.* 108. M. Iderus 2. 2. *quest.* 40. art. 2. & alij.

QVÆSTIO CXIX.

An item sint libert ab irregularitate, qui ad necessariam defensionem Parentum, uxoris, aut filiorum, in bello iusto aliquem occidunt.

Negant etiam Caiet. & Navar. *loc. cit.* Quia in Clem. Si furiosus, de homicid. solum excipiuntur casus propriæ defensionis: ergo.

Sed probabilius Respondeo: Etiam manere ab irregularitate liberos. Quia personæ Parentum, filiorum, aut uxoris, in ea necessitate perinde habentur, ac si essent vna persona cum ipso defendente: ergo & naturali iure, & lege charitatis tenetur eos defendere in tali casu. Sic tenet communis. Sayrus lib. 6. c. 19. *dub.* 1. n. 5. citans pro se Couarr. in Clem. Si furiosus, de homicid. *part.* 2. §. 3. num. 2. *vers.* Sed si quis, & Henricus 2. lib. 14. c. 11. §. 2. & 3. & cap. 12. §. 9: in fine, & cap. 13. §. 1. Sed aduerte, quòd hic auctor, quamuis cap. 12. §. 2. *cit.* id sine dubio & hæsitacione aliqua doceat, tamen §. 3. id solum cum timore affirmat, ait enim: *Et fortasse qui simili obligatione defendit patrem, uxorem, aut filium, quia hi reputantur vna persona cum defendente.* Sic ille. Tenent etiam hanc sententiam Palaus tom. 1. *tract.* 6. *disp.* 3. *punct.* 6. num. 7. & 8. Candidus *disquisit.* 17. art. 12. n. 2. *dict.* 5. Gibalinus de Irregular. c. 4. *quest.* 3. *consecr.* 6. *diff.* ult. Dicastillo n. 488. *cit.* & alij.

non est irregularis, qui in bello iusto occidit aliquem ob defensionem patriæ, eo quòd videant, quòd aliàs caperetur, aut enerteteretur ab aggressoribus.

QVÆSTIO CXX.

An si quis Clericus militem aliquem hortetur, vt pro tuenda fide Christi, aut pro Ecclesia Romana moriatur, sit irregularis, si sequatur ipsius militis mors.

Respondeo, vt certum: Minimè esse irregularem. Quia Clericus (& idem dico de seculari) in hoc casu non est causa mortis illatæ à persecutore Christi, aut Ecclesiæ eiusdem, sed solum actus ardentis charitatis, & fortitudinis, qua miles mortem & tormenta contemnit pro Christo IESU, eiusque sponsæ Ecclesiæ amore. Sic Panormitan. S. Anton. Summa *Consecr.* & Angelica, Siluest. Tabiena, Couarr. Henriquez Rosella, Innocent. & Hostiens. quos adducit, & sequitur Sayrus lib. 6. c. 9. n. 9. *dub.* 4. Quibus addi possunt Granados *tract.* 13. de fide, *disp.* 4. *sect.* 5. n. 51. Gibalinus *loc. cit.* *diff.* 6. *vers.* Ex quibus colliges. Bonac. 9. 4. de Irregul. *punct.* 4. n. 6. & Dicastillo *loc. cit.*

QVÆSTIO CXXI.

An item liber sit ab irregularitate Clericus exhortans militem, vt pro Reipublica, aut patriæ defensione moriatur, morte militis sequuta.

Negant manere liberum ab irregularitate dictum Clericum, casu quo sciret verisimiliter talem militem esse moriturum; secus si hoc non æstimabat, Innocent. & Hostiens. vt referunt D. Anton. 3. *part.* tit. 29. c. 2. §. homicidium, Tabiena *verb.* Irregularitas 2. §. 15. & Angelus *Homicid.* 1. num. 15.

Sed probabilius Respondeo: Etiam in hoc casu manere liberum talem Clericum ab irregularitate. *Primo.* Quia etiam in hoc casu Clericus solum exhortatur militem ad actum virtutis, nempe, vt vitam suam exponat probabili periculo pro defensione Reipublicæ, aut patriæ, cuius bonum, cum sit commune, præferri debet priuato. *Secundo.* Quia in hoc casu nihil contra mansuetudinem facit Clericus: nec est certè in iure vnde hæc irregularitas colligatur. Sic tenent D. Anton. Tabien. & Angel. *loc. cit.* Sayrus etiam *loc. cit.* *dub.* 4. n. 10. Bonacin. *loc. cit.* n. 6. Henricus lib. 14. cap. 16. n. 4. & alij.

QVÆSTIO CXXII.

An deinde maneat liber ab incurso irregularitatis, Clericus, vel alius qui consulit, aut suadet alteri, vt exponat se mortis periculo, pro defensione sui amici, &c.

Respondeo: Adhuc manere liberum. Quia licitum est unicuique, suadere alteri rem aliquam piam, vel ad quam quis ex præcepto tenetur, absque metu irregularitatis, etiamsi inde mors illi eueniat; eo quòd hanc nec directè, nec indirectè intendat per talem suasionem, aut exhortationem: ergo. Sic constat ex dictis nuper, & tenet Henricus 2. *loc. cit.* n. 4. ibi: Nec sit irregularis, qui alterius filium timidum hortatur, vt patrem periclitantem defendat, cum propriæ etiam vitæ periculo, quando ad id præcepto tenetur. Sic ibi. Et *infra*, sic: Nec videtur irregularis, si consulat exponere se periculo pro virtute quadam, vel pro amici defensione, quem hostes occidere

tentant, vel qui periclitatur fluminis impetu raptus; quia id pertinet ad virtutem amicitie. Sic Henricus. Qui *lit. D.* citat D. Thomam, Sotum, Durandum, & alios. Sic etiam Bonacina *loc. cit.* & antea Sayrus *lib. 7. Theauri, cap. 3. num. 11.* vbi citat S. Thomam *in 3. dist. 19. quest. 1. art. 5. ad 3. & lib. 3. de Regim. Princip. c. 10. & lib. 4. cap. 22.* & Sotum *lib. 5. de Iust. q. 1. art. 6.* & alios.

QVÆSTIO CXXIII.

An fiat irregularis Clericus, qui in bello iusto prabet arma, que apud se habet, militi non habenti, ut se, suaque defendat bona, si postea miles occidat aliquem.

Afirmant D. Anton. 3. part. tit. 29. cap. 2. §. ult. Astensis part. 2. lib. 6. tit. 14. art. 8. quest. 24. Summa Confess. lib. 2. tit. 1. q. est. 51. Siluest. Angel. Hostiens. Archidiacon. & Tabiena, & Veruec. quos pro hac parte citat Sayrus *vbi infra.* Ex quibus aliqui dicunt hoc esse verum, dummodo in ipso consuetum arma dicta præbeant; secus si ante progressum. Affirmant etiam hoc ipsum Sayrus *lib. 6. cap. 17. n. 14.* citans Navarrum *cap. 27. num. 112. vers. Tertio,* & Henricus *lib. 14. cap. 10. §. 4. lit. R.* Quos citat Candidus *disquisit. 17. art. 14. dub. 5. dist. 8.* Ratio eorum est. Qui dando illi arma est iusta causa mortis & non dat illi a necessariam sui defensionem, prout requirit *Clem. Si furiosus, de homicid.*

Sed longè multo probabilius Respondeo: Non fieri irregularem. *Primo.* Quia talis concessio armorum non est propinqua, & proxima causa mortis alicuius, cum solum fiat ut miles, se suaque bona defendat.

Secundo. Quia miles in sui defensionem occidens, non fit irregularis, ut infra: ergo minus fiet, qui ad illam occisionem, ministrando solum arma iuvavit. Sic in primis tenent Navarrus *c. 27. cit. n. 215. versu Septimo inferitur,* vbi explicat in quo sensu sit verum, quod dixerat *num. 212 versu Tertio.* Henricus *lib. 14. c. 12. num. 4. à lit. N.* & Sayrus *lib. 6. cit. cap. 19. num. 12.* sibi aliquo modo contrarij. Tenet etiam ut valde probabilem hanc sententiam Candidus *loc. cit. dist. 9.* Qui sic eam probat: Quia dare arma innocenti, ut se ipsum defendat ab iniquo aggressore, est actus maximæ charitatis: ergo non erit irregularis illa dans, si innocens se illis defendendo occidit iniustum inuasorem: tum quia irregularitas homicidij non incurritur à priuata persona, nisi per culpam, ut diximus, aut per spontaneam voluntatem: sed in casu nostro non interuenit culpa, ut patet, nec est spontanea voluntas: quia ibi non est intenta occisio, sed defensio proximi, quæ quodammodo, & per vim extorta est ab iniquo aggressore: ergo non erit irregularis dans arma innocenti, ut se ipsum defendat ab iniquo inuasore, si sequitur deformatio: quia neque peccat, neque intendit occisionem, sed defensionem proximi innocentis, quæ est actus maximæ charitatis. Sic ille, & bene. Bonac. *quest. 4. punct. 4. num. 11.* vbi citat Navarrum, Henricus & Sayrum pro hac parte. Suarez *de Censur. disp. 47. sect. 6. num. 11.* Filliucium *num. 266.* & Reginaldum *num. 150.* Sic etiam Granados *loc. cit. vers. In quinto,* Gibalinus *cap. 4. q. 3. consell. 6. dist. 3. vers. Octauo,* & alij.

Ex quibus à fortiori dicendum constat, quod Clericus existens in bello iusto, si non valeat se defendere ab iniquo inuasore, possit licitè, & absque metu irregularitatis dare alteri arma, ut illum adiuet, quamuis defensor occidat aggressorem. In quo etiam contrarij cum communi conveniunt.

QVÆSTIO CXXIV.

An saltem fiat irregularis dictus Clericus, si in iusto bello præbeat arma militi, ut occidat aliquem in particulari, sequuto effectu.

Afirmant communiter Doctores Navarr. *cap. 27. n. 215. vers. Septimo.* Henricus *lib. 14. c. 12. num. 4. lit. R.* Sayrus *c. 19. cit. n. 11.* Granados *loc. cit.* Candidus *disquisit. 17. art. 14. dub. 4. dist. 6.* Bonac. *n. 11. citat,* Suarez, Filliucius & Reginald.

Ratio autem est, quia illa datio armorum, cum intentione speciali occidendi hunc, vel illum, est causa propinqua occisionis: ergo.

Sed consequenter ad nostram doctrinam, probabiliter æquè Respondeo: Nec in hoc casu fieri irregularem dictum Clericum præbentem arma militi in bello iusto, cum intentione, ut aliquos in particulari occidat, dicendo illi, *cape arma, & occide hunc, vel illum, vel sclopetum illum iace, &c.*

Ratio sit *Primo.* Quia hæc irregularitas, ut sæpè diximus, & fatetur Candidus, non incurritur à priuata persona; ergo non potest incurri à Clerico præbente arma, etiam cum intentione occidendi aliquem, cum hic sit persona priuata, & iuste ad necem coopereretur.

Secundo. Quia ut *supra q. 116.* est habitum, Clericus, absque metu irregularitatis, potest hortari militem in bello iusto, ad occidendos inimicos: ergo & præbere ad hoc ipsum arma cum eadem intentione.

Tertio. Quia sola principalis causa cædis in bello iusto inducit irregularitatem: at sic est quod Clericus præbens arma militi, ut occidat aliquem, est tantum causa coadiuvans, sicuti sunt ceteri, licet pugnent: ergo. *Tandem.* Quia hæc irregularitas non est in iure expressa: ergo. Sic tenent, aut tenere debent consequenter ad suam doctrinam, omnes DD. citati pro nostra *q. 116.* & eam expressè tenet Gibalinus *loc. cit.*

QVÆSTIO CXXV.

An Clericus in bello iusto, propria manu pugnans, ob defensionem propria vite, maneat irregularis, si aliquem hominem, ob id occidat.

Afirmat Maiolus *lib. 5. c. 49. n. 4. pag. mibi 478.* Sed respondeo, ut certum: Non manere. Quia quoties Clericus bellare licitè potest, etiam si hominem occidat, est ab irregularitate immunis, nam Clericus bellare non potest licitè, nisi urgente occasione gravis, in qua ad id tenetur: at sic est quod quilibet, non solum potest, sed tenetur iure naturæ defendere propriam vitam: ergo. Sic omnes (nemine excepto) fatentur, ait Puente Hurtado *de fide. disp. 169. de Bello sect. 14. subsect. 2. §. 140.* Sed falsitur, cum oppositum docuerit Maiolus.

QVÆSTIO CXXVI.

An casu, quo Clerici peccent graviter, in bello iusto pugnando propria manu, contra prohibitionem Ecclesie, maneat irregularis, si aliquos percussant, aut vulnerent, etiam si nullum occidant, aut mutilent.

Respondeo, ut certum: Non manere irregularem. Quia sic colligitur ex *cap. Petrus, de homicid.*

& docent communiter DD. Nauarr. cap. 27. num. 216. Couarruu. in Clement. si furiosus, de homicid. p. 2. §. 3. num. 2. Molina tract. 2. disput. 110. quos citat, & sequitur Gibalinus cap. 4. de Irregular. quest. 3. consec. 6. diff. 5. vers. Duodecimò. Suarez tom. 5. disp. 45. sect. 6. num. 9. Luylius disput. 93. dub. 2. quos citat, & sequitur Puente Hurtado disp. 169. de Bello, §. 141. pag. mihi 1432. ubi ita ait: Dico quintò. In bello iusto ad cuius felicem exitum non est necessaria pugna Clerici, si Clericus pugnet, peccat grauitè, non tamen est irregularis, nisi ipse hominem occidat, aut mutilet: quamuis aliquem feriat, & alij socij hostem occidant: sola ergo nece, aut mutilatione ab ipso effecta est irregularis. Eum peccare, constat, quia militia est illi interdicta iure Pontificio. Eum fore irregularem, si hominem occidat, est omnium sententia, nec potest esse dubia. Ab eo non contrahi irregularitatem, tamen si hominem feriat, est communis assensus. Sic Hurtado. Et Gibalinus loc. cit. consec. 6. diff. ultim.

QVÆSTIO CXXVII.

An saltem sit irregularis Clericus, si in bello iniusto militet sponte, etiamsi nullum deformat.

Affirmat Maiolus lib. 5. de Irregul. cap. 49. num. 6. existimans, Clericum fieri irregularem eo ipso solum, quod arma sumpserit in bello iniusto, etiamsi nulla secuta sint homicidia, vel mutilationes: ait enim sic: Clerici etenim quocumque bello iniusto, & factioso, sponte arma sumentes, amittunt Ordinis sui gradum, & perpetuò in Monasterio detrahuntur. Concil. Tolet. IV. cap. 44. (apud Suarezium 45.) nec ibi requiritur, quod secuta sint homicidia, sed sufficit sola illa armorum assumptio, ut ibi patet. Hæc Maiolus.

Sed ut ferè certum, Respondeo: Nec in hoc euentu esse irregularem. Quia siue fundamento inducitur hæc irregularitas, cum nullibi exprimat, sub potius oppositum cum opus sit, ex iure, cap. Petio, de homicid. ut in eo bello fiant mutilationes, aut cædes, ut irregularitas incuratur.

Nec obstat Toletan. Concilium, quia ibi non agit de irregularitate, sed de suspensione exequenda per iudicem, post probatum crimen, & post sententiam, quæ non sunt necessaria ad irregularitatem. Sic Suarez disp. 47. sect. 5. n. 3. Puente Hurtado disp. 169. de bello, §. 142. Gibalin. c. 4. q. 3. consec. 6. diff. 3. in fine, pag. mihi 242. & alij.

QVÆSTIO CXXVIII.

An Clericus in bello iusto propria manu licitè pugnans, si dubius postea maneat, an ipse occiderit aliquem, censeri debeat irregularis.

Affirmat, non absolutè, sed sub distinctione, Sayrus lib. 6. cap. 19. dub. 6. num. 13. his verbis: Respondeo cum Angelo verbo Irregularitas 1. num. 6. & 12. S. Anton. 3. part. tit. 29. cap. 2. §. fin. Syluest. verb. homicidium 3. quest. 6. vers. Sextum, & Tabien. verb. irregularitas 3. §. 21. concl. 7. 8. & seq. si certus sit, quod ipse nullum occiderit, irregularis non erit, quamuis alij occiderint, sin autem dubius sit, an aliquem occiderit, & magis credit se neminem occidisse, non debet se reputare irregularem, ut docent Henriq. lib. 3. cap. 3. §. 4. Tabien. cit. conclus. 8. sin autem maneat omninò dubius, itave non

habeat maius iudicium ad vnâ partem, quàm ad aliam, tunc tutior pars eligenda est, ut præfati Authores, S. Anton. Syluest. Tabien. & Polanc. in Director. cap. de Irregul. tradunt, & se irregularem reputare debet, argum. cap. Ad audientiam, de homicid. & cap. Illud, & cap. Apostolica. De Cleric. excomm. minist. Huc vsque Sayrus. Quem citat, & sequitur Grenadus loco citato, Bonacina q. 4. cit. punct. 4. num. 10. Vilalob. tract. 21. diff. 28. num. 6. Barbosa ad cap. Petio, de homicid.

Negat tamen Candidus, nec absolutè omninò, sed sub sequenti distinctione. Ait enim sic: si pugnans in bello iusto maneat omninò dubius, an ipse per se occiderit, vel mutilauerit, itave non habeat maius iudicium ad vnâ partem quàm ad aliam, & tale iudicium non deposuerit, tunc in foro interiori debet reputari irregularis, quia in hac materia, qui verè dubitat, tutorem partem debet eligere, & sic se esse irregularem reputare debet, &c. Dixi si tale iudicium dubium non deposuerit; quia si est laicus, potest practicè deponere dubium, & reputare se non esse irregularem, ut dicemus dub. immediatè sequenti, concl. 3. In foro tamen exteriori non potest declarari irregularis, quia nullus Iudex debet condemnare aliquem de quo dubitat, an debeat condemnari, nec ne. Nauarr. in Sum. c. 27. num. 139. Hucusque Candidus disquis. 17. art. 13. dub. 2. dist. 5.

Sed huic quæstioni, sic per partes Respondeo, & dico primò, cum communi omnium sententia: Si militans in bello iusto, in quo aliqui occiduntur, vel mutilantur, sit dubius, an aliquem occiderit, vel mutilauerit, & magis credit se neminem occidisse, vel mutilasse, non debet se reputare irregularem. Sic ex Nauarro lib. 9. consil. de homicid. consil. mihi 4. n. 1. (aliàs consil. 22.) docet Candid. loc. cit. dist. 4. & antea ex Tabiena, & Henriquez (ut vidimus) Sayrus loc. cit.

Dico secundò. Etiam si pugnans in bello iusto maneat omninò dubius, an ipse per se occiderit, vel mutilauerit aliquem, non debet reputari irregularis, adhuc in foro interiori. Quia ex iure, cap. Petio, de homicid. colligitur haud obscurè, ad hanc irregularitatem contrahendam non sufficere, nescire, aut nescire posse, aut omninò dubitare, an commissum sit à dubitante homicidium, sed opus esse, id probabiliter credere. Sic sentit Auil. part. 7. disp. 6. sect. 3. dub. 2. concl. 3. ubi ait: Qui pugnavit in bello iusto si dubitat, an occiderit, taliter quod probabiliter reputet occidisse, debet se iudicare irregularem; aliàs non. Ita Nauarr. lib. 5. consil. cons. 21. de homicid. & Henriquez cap. 3. num. 4. casu 5. & c. 13. num. 2. in fine, ubi id probat ex dist. cap. Petio, ibi: S de interfectione cuiusque, tua conscientia te remordet. Nam si solum dubium sufficeret ad irregularitatem in his, qui pugnant in bello iusto, innumeri essent irregulares. Sic Auila. Qui tamen non omninò bene citat pro hac parte Nauarrum; cum hic Author oppositam dicat de illo, qui verè dubitat, vel iusta ratione tenetur dubitare. Optimè tamen citat Henriquez num. 4. cit. casu 5. cum expressè id his verbis doceat. Quintò excusatur Clericus in bello iusto pugnans propria manu contra ius, si manet dubius, an quempiam occiderit. Sic Henriquez. Qui lit. X. citat Felician. cap. 9. pag. 456. Et sic nouissimè tenet Merol. disp. Theol. tom. 1. disp. 3. c. 3. num. 231. Præpositus in 3. part. quest. 5. de Irregularit. dub. 17. num. 97. quos citat, & videtur sequi Machado in Summ. lib. 1. part. 3. tract. 17. docum. 11. num. 5. ubi hanc nostram quæstionem sic proponit, & resoluit: No es menos controuerso, si el que se halla dudoso, de si en la guerra justa matò, ò cortò algun miembro, se dua tener, i tratar por irregular. Vilalobos, y otros granes Autores defienden que si, fundados

dados en vnt exo del Derecho, cap. Petito, de homicid. que dize, que el Clerigo, que milita en la guerra justa, se dene tener por irregular, quando matò alguno, ò esta con dudosa consciencia de si le mato. Pero otros muchos son de contrario parecer, fundados en que en el texto referido no solamente el Pontifice per las razones del, pide duda, sino tambien probabilidad de auer cometido el homicidio en la guerra iusta. Demas de que si sola la duda bastara para incurrir en irregularidad en las guerras iustas, fueran innumerables los que quedaran irregulares, loqual no se ha de presumir ser intencion del Pontifice. Huc vsque Machado.

QVÆSTIO CXXIX.

An si quis probabiliter aqùe credat, se in bello iusto aliquem occidisse, aut mutilasse, debeat se necessariò irregularem reputare.

Affirmabunt, & consequenter, Authores pro prima sententia adducti, quæst. antecedenti. Et clarè indicat Sayrus *loc. cit.* docens, illum qui magis credit, se neminem occidisse, non debere se reputare irregularem: ergo qui æquè credit, debet se talem reputare.

Sed probabiliter æquè Respondeo: Minimè se debere in tali casu irregularem putare. Quia non tenetur talem se putare, qui in dubio omninò est, an aliquem occiderit in bello iusto, vt nuper est habitum: ergo neque ille, qui id solùm probabiliter reputat. Debet ergo probabilius id putare, vt debeat se vt irregularem gerere. Sic innuit apertè Henriquez *lib. 14. c. 13. n. 4. in fine*, his verbis: Si autem dubitat, an ipse occiderit aliquem, & probabilius reputet occidisse, absteineat tanquam irregularis.

QVÆSTIO CXXX.

An saltem Clericus, vel Religiosus militans in bello iusto sine licentia Pontificis, se debeat reputare irregularem, si dubitet omninò, an alium mutilauerit, aut occiderit.

Affirmat Candidus *disquisit. 17. artic. 14. dub. 2.* Quia in isto casu, talis Clericus, aut Religiosus dedit operam rei illicitæ, & non potuit iustè, propria manu pugnare; cum Clericus reddat eum inhabilem ad pugnandum, *cap. Ex multa, de voto, §. fin. & cap. penult. de homicid.*

Sed probabilius, iuxta doctrinam à nobis traditam. Respondeo dicendum: Nec in dicto casu Clericum; aut Religiosum, debere se putare irregularem. Quia (vt nuper vidimus) nullus irregularis manet, eo quod dubitet, se in bello iusto alium occidisse. Nec facit quid ad incurrendam irregularitatem, quod prædictus Clericus faciat contra aliquod Ecclesiasticum præceptum, vt ex dictis *quæst. 126.* colliges. Sic expressè Henriquez *lib. 14. cap. 3. num. 4.* Cuius verba retuli supra *q. 127.* Et probat benè in simili Puente Hurtado *disp. 169. de bello, §. 135.* Quia licentia Prælati, aut carentia eius, nihil pertinet ad rationem homicidij, aut defectum lenitatis: ergo actio, quæ cum licentia non spectat ad eos defectus, nec sine illa spectabit.

QVÆSTIO CXXXI.

An si Pontifex dispensaret cum aliquo Clerico, vt in bello iusto propria manu pugnaret, incurreret irregularitatem, si aliquos hostes in dicto bello occideret.

Affirmant D. Anton. *3. p. disp. 29. cap. 2. §. ult.* citans pro se Ioan. de Ligano. Silucl. *verb. homicidium 3. q. 6. vers. Sextum*, referens pro hoc Archidiacon. Et Maiol. *lib. 5. c. 49. n. 5.* Quia putant, quod talis dispensatio, & licentia sit tantum ad se defendendum, non autem ad occidendum, etiam Paganum. Horum sententiam tuetur etiam Lorca *2. 2. disp. 51. num. 27. pag. 965.* Quia (inquit) milites iustè pugnantes, si occidant, aut mutilent, irregulares fiunt: ergo eodem modo Clericus.

Sed probabilius Respondeo: Non incurrere tunc irregularitatem, etiamsi occidat, aut mutilet. Quia quando superior dispensat in aliqua lege, censetur consequenter laxare omnes pœnas, quæ propter illius transgressionem impositæ sunt. Sicuti si Papa dispensaret cum aliquo ad duo beneficia obtinenda, quorum singula postulant residentiam: consequenter dispensaretur à residentia quam singula postulant beneficia. Et sicuti, si Papa venderet alicui beneficium Ecclesiasticum, consequenter dispensaretur hic in pœnis simoniacis. Sic Felin. *in cap. Petito, de homicid.* & ibi Calderin. Panormit. *in cap. 2. de vita, & honest. Clericor. num. 2.* Tabien. *irregularitas 3. §. 21. concl. 2.* Couar. *in Clem. si furiosus, 2. p. §. 3. num. 2. vers. Duodecimò, in fine*, vbi ait, esse communem opinionem omnium. Henric. *lib. 14. cap. 11. n. 4.* Sayr. *lib. 6. c. 19. n. 14.* Molin. *tom. 1. tract. 2. disp. 110. concl. 3.* Suarez *disp. 47. sect. 6. n. 12.* Bonacin. *punct. 4. num. 12.* Gibalin. *c. 4. q. 3. consecr. 6. diff. 5. vers. Vltimò.* Puente Hurtado *disp. 169. de bello, sect. 15. §. 139.* Qui ad argumentum Lorca benè negat consequentiam: quia laicus miles vtitur iure communi: Clericus verò iure speciali derogante legi communi. Cum autem Pontifex censeret causas esse satis ad permittendam Clerico pugnam, censuit idem de irregularitate. Candid. *disquisit. 17. art. 14. dub. 1.*

QVÆSTIO CXXXII.

An omnes, qui in bello iniusto mutilant, aut occidunt, & qui illis ad id modo quouis cooperantur, sint irregulares.

Respondeo, vt certum, Omnes esse irregulares, non ex defectu lenitatis, sed ex homicidij delicto, nisi aliàs ignorantia probabili excusentur. Ratio est, Quia hi omnes sunt rei homicidij iniusti, ac voluntarij: ergo & irregulares ex homicidij delicto. Sic omnes Doctores apud Gibalinum *c. 4. q. 3. consecr. 6. diff. 1. n. 34.* De qua materia agemus latè infra, vbi de Irregularit. ex homicid. iniusto proueniente.

QVÆSTIO CXXXIII.

An Summ. Pontifex solùm possit dispensare in irregularitate proueniente ex defectu lenitatis.

Respondeo, vt certum: Quod solus Papa, stando iuri communi. Cum solus ille potestatem habeat supra ius commune, à quo hæc irregularitas est

est imposta. Sic communiter Doctores. Legantur Henríquez *lib. 14. c. 17. n. 4.* Nauar. *c. 27. n. 194. §. 7.* & alij citandi.

QVÆSTIO CXXXIV.

An ex iure nouo, aut priuilegio possint Episcopi dispensare in irregularitate ex defectu lenitatis proueniente?

Affirmant Rodríguez, Couarr. Campanil. Viuald. & Medin. quos citat, & sequitur Barbosa *de potest. Episcopi p. 2. alleg. 39. n. 47.* Nauar. Plaza, Sà, & Hieronym. Rodrig. quos affert Diana *p. 4. tract. 2. Resol. 69.* Quia in Conc. Trid. *sess. 24. c. 6. de Reformat.* concessa est Episcopis facultas dispensandi in irregularitate.

Sed probabilius Respondeo: Non posse dispensare. Quia in Concil. Trident. *loc. cit.* solum conceditur facultas dispensandi in irregularitate orta ex delicto occulto: at sic est, quod irregularitas ex defectu lenitatis, non est ex delicto: ergo. Ita Banez *2. 2. q. 64. art. 8. part. 2. in fine dubij 2.* Nauar. *cap. 27. num. 194. §. 7. & num. 218.* Martin. de Ledesm. *2. 2. quest. 26. art. 2. de Irregularit.* Viuald. *de Irregularit. num. 325.* Vnde non probè citat illum Barbosa pro parte contraria. Philarchus, Summa Confessor. Zerola, Valentia, Atagon, Salon, quos citat & sectatur Sayrus *lib. 6. cap. 19. num. 15.* Bonac. *quest. 4. de Irregularit. punct. 4. num. 13.* & apud illum Suarez, & Filliuc. *Præposit. in 3. p. quest. 5. de Irregularit. dub. 13. num. 112.* Artil. *part. 7. disp. 6. sect. 5. dub. 1.* Hurtad. *disp. 2. de Irregul. diff. 20. num. 66.* Tannerus *in 3. p. disp. 6. quest. 10. dub. 11. n. 113.* Cornejo *in 3. p. tract. 5. de Irregul. disp. 11. dub. 3.* Mauticius, Alzedo, & Franc. Leo, quos citat, & sequitur Diana *p. 4. tract. 2. Resol. 49.* Candid. *disquis. 17. art. 14. dub. 3. num. 5.* vbi ita ait: Dico sextò, si sermo sit de irregularitate incurta ob occisionem, vel mutilationes factas propriis manibus iustè militantibus in parte aduersa, solus Pontifex in ea dispensat, cum Episcopis tantum concessa sit facultas dispensandi in irregularitate contracta ex delicto, ex Conc. Trid. *loc. cit.* quatenus sit occulta: at irregularitas, quam contrahunt milites in bello iusto pugnantes, propriis manibus deformantes, prouenit ex defectu lenitatis perfectæ: ergo, &c. sic ille, & Palaus infra.

QVÆSTIO CXXXV.

An Prælati Regularium possint dispensare in Irregularitate defectu lenitatis contracta.

Negant plures Doctores ex adductis nuper pro nostra sententia, præcipuè Aragon *2. 2. q. 64. art. 4.* & Salibid. *contron. 4. concl. ult. post solutionem ult. argum.* Syuest. Villadieg. & Couarr. apud Viuald. vbi infra.

Sed probabilius Respondeo: Possè. Quia, qui habent priuilegium dispensandi in omnibus irregularitatibus, excepta bigamia, & homicidio voluntario, possunt dispensare in irregularitate ex defectu lenitatis: sed tale priuilegium habent Prælati Regulares circa suos subditos; imò & maiora, vt infra: ergo. Sic omninò Doctus Diana *Resol. 69. cit.* citans pro se Villalobos *tom. 1. tract. 21. diff. 24. n. 10.* Filliucium *tract. 19. capit. 10. num. 292.* & Lezannam *in Summ. 99. Regul. cap. 18. num. 43.* Quibus addi possunt Caietan. *in Summ. verb. irregularitas, in fine.* Suarez *disp. 47. sect. 6. num. 12.* Sayrus *lib. 6.*

cap. ultim. & num. ultim. Rodrig. *tom. 2. 99. Regul. quest. 24. art. 8.* Viuald. *num. 327.* vbi ita ait: Aliis tamen videtur tutum, & in praxi seruandum, quod si occisio sit iusta, vt à Iudice, vel à milite in bello iusto, & similibus possit talis Religionis Prælati dispensare. Tenet Caietan. *verb. irregularitas.* Nauar. *in Man. Hispano, cap. 27. num. 240.* Corduba *in Summ. quest. 34.* Artil. *verb. irregularitas, num. 13.* & Palaus *in Director. cit. de Irregularit.* & sic fuit in facti contingentia resolutum in Sacra Pœnitentiaria Romæ. Hucusque Viualdus, Cornejo *loc. cit.* Candid. *loc. cit. dub. 4. num. 6.* Puente Hurtado *disp. 169. de Bello, sect. 15. §. 140. pag. mihi 1433.* Layman. *lib. 1. tractat. 4. cap. 9. vers. His addo.* Palaus *de censur. disp. 6. punct. 14. §. 5. num. 6.* Machad. *lib. 1. part. 3. tract. 17. docum. 12. num. 4.* Auil. *p. 7. disp. 6. sect. 3. dub. 1. concl. 2.* Pellizzar. *tom. 2. Man. Regul. tract. 19. c. 3. sect. 4. q. 26. n. 143.*

QVÆSTIO CXXXVI.

An Commissarius Cruciatæ possit dispensare in irregularitate ex defectu lenitatis orta.

Respondeo: Possè. Quia in eius commissione dicitur, quod possit dispensare *Super quacumque alia irregularitate, quæ non procedat ex homicidio voluntario:* at sic est, quod nomine homicidij voluntarij, non comprehenditur illud, quod iustè, & auctoritate publica fit; nam hoc iuxta sententiam D. Thom. *1. 2. quest. 88. art. 6. ad 3.* non est propriè homicidium, sed occisio hominis, quia homicidium propriè est crimen: ergo. Sic Auila *loco cit. conclus. 3. vers. Sequitur 3.* Diana, Cornejo, & Machado *loco citato.*

QVÆSTIO CXXXVII.

An irregularitas orta ex homicidio iusto, factò in bello iusto, aut à Iudice, sit ab Episcopo dispensabilis.

Affirmant Banez *2. 2. q. 40. art. 2. dub. 4.* Campanil. *in diuers. iur. Can. Rubr. 11. c. 23. n. 138.* Nauar. *in iure nouo Pontif. concl. 81. n. 3.* Hieronym. Rodrig. *in compend. 99. Regul. Resol. 81. n. 3.* Barbosa *de potest. Episc. alleg. 39. n. 47.* Plaza, Emman. Rodrig. Couarr. apud ipsum. Sà *verb. irregularitas ex occisione licita, n. 5.* Medin. *in Summ. 1. p. c. 11. §. 12.* (non vt legi apud Dianam *c. 12. §. 1.*) quos omnes pro hac parte citat Diana *4. p. tract. 2. resol. 69. & 70.* Sed ex his Medina, ad minus, nec absolutè id posse ad omnes Ordines, nec ex propria sententia docet, ait namque sic: *Y muchos Doctores tienen, que puede el Obispo dispensar en la irregularidad que nace de homicidio voluntario iustamente echo, como con el Iuez que matò hombres por justicia, para solas Ordenes menores, y tam bien para beneficio.* Sic ille.

Sed probabilius Respondeo: Non esse dispensabilem ab Episcopo. Quia, vt supra est habitum, in Concil. Trident. *sess. 24. sess. 6. de Reformat.* solum permittitur dispensatio in Irregularitate ex delicto occulto proueniente: at sic est, quod irregularitas, quæ prouenit ex homicidio iustè factò auctoritate publica in bello, aut à Iudice, non prouenit ex delicto, vt constat: ergo. Sic tenent Gauanus *in Enchirid. Episcop. verb. irregularitas, num. 105.* Alzed. *in praxi Episcop. part. 2. cap. 6. num. 46.* Gatierez *in Can. quest. lib. 2. cap. 6. num. 170.* Cornejo *vbi sup. Molina tom. 4. de iustit. tract. 3. disp. 79. num. 8.* Filliuc.

Filliuc. tract. 19. c. 10. n. 281. Ioan. de Cruc. p. 2. de Irregular. dub. 9. concl. 1. Quos omnes refert, & sequitur Diana 4. p. tract. 2. Resol. 70. Quibus addi possunt Suar. disp. 47. sect. 6. n. 13. quem citat & sectatur Puente Hurtad. disp. 169. de bello. §. 147. Bonac. Sayr. & alij omnes ferè sup. q. 134. pro nostra parte citati.

QVÆSTIO CXXXVIII.

An saltem Prælati Regulares possint dispensare cum suis subditis in irregularitate ista, orta ex homicidio iusto, factò in bello, aut à Iudice?

NEgabunt à fortiori DD. adducti pro prima sententia, q. 135.

Sed iuxta nostram ibi adductam, probabilius Respondeo: Posse absolute. Quia qui habent potestatem dispensandi in omnibus irregularitatibus non prouenientibus ex homicidio voluntario, possunt dispensare in hac orta ex homicidio iusto, publica auctoritate factò: at sic est, quod Prælati Religionum habent hanc, & maiorem potestatem ex Sum. Pontificis indulto: ergo. Maior probatur, quia nex, quæ in bello iusto, aut à Iudice iuste fit, non est propriè homicidium, sed solum illa nex, quæ cum mortali infertur: ergo irregularitas, quæ ex nece, aut occisione hominis facta iuste in bello, aut à Iudice oritur, non est homicidij voluntarij: ergo optimè possunt in ea Prælati Religionum dispensare. Sic Filliuc. Hieronym. Rodrig. Veg. Cornejo, quos citat, & sequitur Diana Resol. 70. cit. Suarez, Puente Hurtado, Sayrus, & alij ubi supra, Machado etiam lib. 1. part. 3. tract. 18. docum. 12. n. 4. per hæc verba: *Por lo qual afirman tambien, aunque no sin controuersia, que todos los que tuuieren privilegio alguno para dispensar en las irregularidades, excepto el homicidio voluntario, como es el de los Religiosos, pueden tambien dispensar en la irregularidad, que prouiene ex defectu lenitatis, y homicidio iusto. Porque como hemos dicho, ex doctrina D. August. lib. 1. de lib. arbitr. c. 4. & 5. & D. Th. 1. 2. q. 88. art. 6. ad 3. el homicidio voluntario se entiendo ser solamente aquel, que por su iniustitia está prohibido en el quinto precepto.* Hucusque Machado.

DISPUTATIO VIII.

De Irregularitate proueniente ex delicto ob bellum iniustum.

QVÆSTIO PRIMA.

An omnes mutilantes, aut occidentes in bello iniusto, contrahant irregularitatem ex defectu lenitatis, an verò ex delicto?

RESPONDEO, vt certum apud omnes: Contrahere irregularitatem, sed non ex defectu lenitatis, sed ex delicto. Prima pars constat. Quia omnes qui in bello iusto mutilant, aut occidunt, contrahunt irregularitatem, vt nuper disp. 7. §. ult. est habitum: ergo & à fortiori, qui in bello iniusto hæc committunt

Secunda pars etiam constat apud omnes. Quia qui in bello iniusto aliquos occidunt, verè sunt rei homicidij iniusti, ac voluntarij: ergo talium occisio culpa cum mortali infertur: ergo irregularitas, quæ ex talium occisione manat, ex delicto erit, non ex defectu lenitatis. Sic omnes. Legantur Nauarr. c. 26. n. 213. & 224. Auil. p. 7. disp. 6. sect. 3. dub. 1. concl. 1. Suar. disp. 47. sect. 5. n. 1. Filliuc. tract. 19. n. 270. Bonac. q. 4. d. Irregular. punct. 4. n. 2. vers. His tamen. Villalob. tract. 21. diff. 29. n. 1. & 21. Balleus Irregularitas §. n. 15. Machado. lib. 1. p. 3. tract. 18. docum. 11. n. 4. & alij.

QVÆSTIO II.

An omnes militantes in bello iniusto, si in eo fiant mutilationes, aut homicidia, maneat irregulares, etiam si propriis manibus sanguinem non fundant.

NEGAT ex parte Ægidius de Sacram. disput. 18. dub. 10. num. 98. ita dicens: Communiter Doctores dicunt, omnes adhortantes ad bellum iniustum, aut in eo pugnantes, in d. custodientes pugnantium sarcinas, contrahere irregularitatem homicidij vt voluntarij, si aliqui ex parte hostium occidantur, quia omnes sunt vna causa mortalis, quia se mutuo excitant. Sed quamuis hoc, quando sunt ita pauci, vt se mutuo omnes videre, vel audire possint, sit communiter verum, quia omnes se mutuo animant; quando tamen sunt multa millia, videtur valde difficile intelligere, quomodo singuli quosvis occidentes, aut mutilantes ad hoc animant, cum multi sint qui eos nec videre, nec audire possint, & difficile intelligitur, quomodo quis hic & nunc possit ad pugnam ab aliquo excitari, quem nullo sensu percipit: vnde hanc irregularitatem extendere ad quinquaginta, vel etiam centum milites; quia possunt hi omnes se mutuo animare. Ita Ægidius. Cuius sententiam dictis verbis refert Diana ubi infra, dicens, aliquos eam, vt probabilem, admittere.

Et certè, vt talem eam expressè defendit nouissimè Gibalin. cap. 4. de Irregularit. quest. 3. consil. 6. diff. 4. num. 35. his verbis: Respondeo primò, mihi videti admodum probabile, quod existimauit Kbr. disp. 18. num. 98. eos tantum esse irregulares, qui moraliter dici possunt iuuasse occidentes, aut mutilantes, quales sunt tantum aliqui circumstantes, non autem totus exercitus per laram planitiem diffusus; quia non satis intelligitur, quomodo multa millia fuerint huic cædi cooperata: quando verò ex parte iniuste pugnantium aliqui cæduntur, ij tantum ex commilitionibus erunt irregulares, qui fuerint causa, cur hic, & nunc pugnarint, atque aded ab hostibus occisi fuerint. Confirmatur hæc sententia Koninch ex eo quod non videantur singuli milites teneri ad reparandum damnum, quod à toto exercitu in iniusta vrbe excisione illatum fuit, vt Palud. dist. 15. quest. 2. num. 30. docuit, cui adhæsit Lessius lib. 2. cap. 14. num. 37. quia (inquit) singuli milites non iuuarunt iniquam expugnationem, nisi faciendo partem suam, non autem procurando, vt alij suam in illo damno facerent: & sicut totus exercitus est causa totius damni, ita singuli suæ tantum partis, nisi alia ratione eos iuuerint: quod autem singulis constantibus ingentem exercitum, fieri non potuit, respectu singulorum aliorum, vt patet, atque ea ratio æquè valet in irregularitate, atque in obligatione ad restitutionem damni, cum vtraque oriatur ex cooperatione ad damnum, & mortem inferendam. Hucusque Gibalinus. Et quidem esse

esse hanc sententiam probabilem, satis etiam innuit Machado *loc. cit. num. 4.* ubi post relaxam oppositam ita ait: *Si bien Agidio Coninch, y otros admiten esta regla, quando los soldados por ser tan pocos, como cinquenta, o por lo mas ciento, se pueden unos à otros animar, y exortar, que en tal caso juzga, que no solo los que por si derramen sangre, sino tambien los demas, como verdaderos cooperadores en los homicidios, quedan irregulares; mas no en los exercitos grandes, donde concurren mas de cinquenta à ciento soldados, que entonces juzga, que solamente los que por sus manos derraman sangre incurrer en irregularidad, y no los demas, pues en tanta multitud no pueden ser los demas cooperadores de tal manera, que incurrer en irregularidad.* Doctrina conque se puede dar salida a todos los que militan en la guerra que no derraman sangre por sus manos. Hæc Machado.

Sed probabilius Respondeo: Omnes manere irregulares, etiam si propriis manibus nullum militem mutilent, aut occidant. Quia ad id sufficit, quod occidentibus, aut mutilantibus commilitent, aut cooperentur, siue physicè, siue moraliter, aut arma præbeant, aut eos adhortentur, aut quouis modo animos abjiciant. Nam omnes ad homicidium iniustum cooperantur: ergo omnes irregularitatem induunt. Sic colligit DD. ex iure *cap. si quis vidnam, dist. 50. cap. Quod in dubiis, de penis, & cap. si quis post, dist. 51.* Sic optimè nouissimè tenet Emin. Card. Ioan. de Lugo *tom. 1. de iust. & iure dist. 19. sect. 2. §. 5. num. 94.* ubi adducta opposita sententia cum suis sectatoribus, sic adiecit: Alij tamen Doctores communiter, & merito dicunt, omnes & singulos contrahere irregularitatem, si homicidium, vel mutilatio sequatur: Imo & custodientem pugnantium sarcinas, quia & hi aliquo modo concurrunt, & ideo Paulus dicitur omnium manibus lapidasse Stephanum, quia ipse lapidantium vestes custodiebat. Vnde Hurtad. *disp. 2. de Irregularit.* nominatim doctrinam illam Patris Coninch reprobatur. Et quidem exemplum de accusatione à restitutione non iuuat: imò retorqueti potest contra Dianam: quia milites gregarij (vt vidimus) licet non debeant integrè totum damnum à sociis illarum restituere, debent tamen quoad aliquam saltem partem, propter concursum illum partialem, quo ad illud etiam damnum cooperati sunt: ergo peccauerunt contra iustitiam cooperando ad illud etiam damnum. Hoc autem sufficit ad irregularitatem contrahendam, ad quam non est necessarius influxus totalis, & sine quo mutilatio, vel homicidium non fieret, sed sufficit influxus partialis. Nam si simul plures non successivè, sed simul suffragiis suis concurrant ad sententiam capitalem iniustam, omnes sunt irregulares, licet singuli partialiter concurrant, & taliter, vt hoc etiam suffragio non posito, ex sociorum suffragiis mors iniusta lequeretur. Item si plures simul aliquem occiderent, singuli vulnere non lethali, singuli manerent irregulares, licet vulnus ob hoc inflictum, nec sufficiens esset ad mortem, aut necessarium, quia illo non posito, æquè citò mortuus fuisset ex sociorum vulneribus, alioquin nullus in his casibus esset irregularis, quod absurdum esset. Sufficit ergo ad irregularitatem contrahendam concursus cum influxu illo ad homicidium iniustum: quia hæc irregularitas est poena indivisibilis imposita cooperanti ad homicidium, & illud influenti, siue influxu totali, siue partiali. Restitutio autem non est poena, sed debitum naturale contractum ex damnificatione, quæ quo fieret minor, vel ex minori damno, vel ex minori influxu ad damnum, eo minorem obligationem parit, Milites ergo omnes contrahunt irregularitatem, quia

ij omnes & singuli cooperantur, aliquo modo. vt vidimus: nec enim ad hanc cooperationem requiritur, quod singuli à singulis videantur, aut percipiantur sensu; satis est, quod singuli animentur ad bellum ex præsentia totius exercitus, qui ex omnibus, & singulis constat. Huc vsque Eminentiss. cardinalis. Cuius doctrinam præclarè clarè manent soluta fundamenta contraria.

Tenent etiam hanc nostram sententiam Suarez *disp. 47. sect. 5. num. 1.* Navar. *cap. 27. num. 217. & 234.* Couat. in *Clement. Si furiosus, de homicid. part. 2. §. 3. num. 2.* Auila *part. 7. disp. 6. sect. 3. dub. 2. concl. 1.* Gasp. Hurtad. *loc. cit. diff. 6. num. 21.* Layman *sect. 5. tract. 3. part. 3. cap. 8. num. 2.* Mercerus de *Sacram. quest. 24. dub. 9. num. 1.* Cornejo *tract. 5. de Irregularit. disp. 11. dub. 2. quest. 2.* Vitalobos *tract. 21. diff. 29. num. 1.* Machado *loc. cit. Diana part. 4. tract. 2. Resolut. 27.* Ouedo de *Charit. controuers. 12. punct. 9. in fine*, ubi ait, id esse verum, si vel vnus occidatur, vel mutiletur. Henriquez *lib. 14. cap. 13. num. 3. litt. A.* & alij penes ipsum. Pellizzarius *tom. 2. tract. 7. c. 5. sect. 4. §. 34. n. 200.*

QVÆSTIO III.

An etiam omnes milites pugnantibus maneat irregulares, casu quo diuiso exercitu in duas partes, vna pars committat homicidia, altera vero non.

Negat Bonac. *disp. 7. quest. 4. punct. 4. num. 3.* docens, quod milites illius tantummodò partis, quæ commisit homicidia, fiant irregulares; nam alij non videntur cooperari re, aut verbis ad homicidium. Ita ille citans pro se Vgolinum *cap. 13. §. 1. num. 3.* & Henriquez *lib. 14. cap. 13. num. 7.* Sed ex his male Henriquez, quia nec illud *cap. 13.* habet nisi numerum quartum; nec *num. 3.* ubi de hac materia tractat, de præsentia casu quid agit. Tenet tamen nouissimè Gibalinus *loc. cit. diff. 2. vers. Hinc fit Secundo*, & quidem consequenter. Ratio eorum est. Quia illa pars, quæ non pugnat, nullo modo iuuat aliam: ergo.

Sed probabilius Respondeo: Manere omnes milites vtriusque partis irregulares. Quia vtraque pars est vna causa moralis damni, & iniustitiæ cædis. Et quamvis pars non pugnantis nil videatur alteram iuuare, iuuat certè, non propriis manibus pugnantibus, sed sua præsentia, qua altera pars iuuatur, vt nuper vidimus, quod sufficit, vt sit, & dicatur causa moralis occisionis factæ ab altera parte exercitus. Sic Suar. *disp. 45. sect. 3. n. 10.* & innuit *disp. 47. sect. 5. n. 5.* Filiuc. *tract. 19. c. 10. §. 3. n. 263.* & alij.

QVÆSTIO IV.

An qui in bello iniusto seruant militantium vestimenta, & sarcinas, fiant irregulares.

Negant Villadiego *tractat. de Irregularitate, cap. 6. num. 16.* & Gibalinus *c. 4. de Irregularit. quest. 3. consecr. 6. diff. 2. vers. Quarto*, citans pro se Coninch.

Ratio eorum est. Quia isti non nisi remotè admodum cooperantur militibus pugnantibus, & occidentibus.

Sed probabilius Respondeo: Fieri irregulares. Quia etiam isti cooperantur, & proximè, militibus occidentibus. Et constat, nam (vt bene vidit Lugo *suprà quest. 2.*) ideo Paulus dicitur omnium manibus lapidasse

lapidasse Stephanum, quia ipse lapidantium vestes custodiebat. Sic Henric. lib. 14. c. 13. n. 3. lit. E, ubi citat Syluest. verb. homicid. 1. §. 11. vers. 2. & §. 13. & Nauar. n. 235. sed hic Auctor in hoc numero nil ad rem affert: bene tamen n. 224. ubi eum citat, & sequitur Auil. part. 7. disp. 6. sect. 3. dub. 2. concl. 1. vers. Hinc sequitur. Vgol. §. 1. n. 2. Hurt. disp. 6. de Irregul. diff. 6. num. 21. & diff. 12. n. 45. ibi: Et etiam qui custodiunt sarcinas, quia sic custodiendo expediunt milites, qui interficiunt. Villalob. tract. 21. diff. 29. n. 1. Qui id colligit ex c. sicut dignum, et 1. §. Hi quoque, de homicid. ubi Alexand. III. aperte ait, custodientes sarcinas iniuste occidentium, non debere esse à pœna immunes, quia non fuerunt à culpa liberi. Lug. de Inst. tom. 1. disp. 19. sect. 2. §. 5. n. 94. Pellizzar. tom. 2. tract. 7. c. 5. sect. 4. q. 34. numer. 200. & alij.

QVÆSTIO V.

An conducentes milites ad bellum iniustum, sint rei cadium, quas milites in illo admittunt, ac proinde irregulares.

Negat Villadiego loco nuper cit. Eo quod huiusmodi conducentes sint solum causa remota.

Sed probabilius Resp. esse reos cadium in bello iniusto admittarum & consequenter irregulares. Quia isti verè sunt, & censentur cadium causæ proximæ. Aliàs vt bene vidit Auila, sequeretur, quod nec ille qui conduceret, & rogaret aliquos, vt adiuuarent amicum in rixa iniusta, non esset irregularis, morte sequuta, quod est omnino falsum. Sic ex Nauar. Auil. l. c. Hurt. diff. 12. cit. Gibal. c. 4. q. 3. confelt. 6. diff. 2. vers. Quinto.

QVÆSTIO VI.

An animantes, consulentes, mandantes, exhortantes, ve, ad bellum iniustum, quamuis hi non interficiant, aut propria manu pugnent, sint irregulares, si ex hoc suo delicto mors, aut mutilatio in aduersariis sequatur.

Resp. vt certum, esse irregulares. Quia certum est, hos omnes verè cooperari ad homicidium iniustum, & mutilationem voluntariam: ergo. Sic omnes DD. præcipue supra citati, & Maiolus, ubi infra. Henric. lib. 14. c. 13. n. 3. Suar. loc. cit. Sayr. lib. 6. c. 19. n. 7.

QVÆSTIO VII.

An duces, & militum Præfecti pugnantes in bello iniusto maneant irregulares, etiamsi in eo nulla cades, aut mutilationes fiant.

Affirmat Sim. Maiol. lib. 4. de Irreg. c. 49. n. 5. his verbis: Quinimo ex eo solo, quod quis est Præfectus militum, seu Capitaneus in bello iniusto, etiamsi homicidia nulla contigerint, sola asumptio eius muneris, vel officij est causa irregularitatis. Ne Cleric. vel Monach. c. Sententia, dist. 51. c. si quis post. Ita Maiolus.

Sed vt mihi certum Resp. Non manere irregulares. Quia certum est, nullibi in iure statui irregularitatem iniuste pugnantibus (sive laici sint, sive Clerici) si nulla cades, aut mutilationes committantur. Nec in textibus adductis à Maiolo quid contrarium statuitur, vt bene probant Suar. disp. 47. sect. 5. à n. 2. & Gibal. c. 4. de Irregul. q. 3. confelt. 6. diff. 3. pag. 241. Sic ipsi, & Pellizz. q. 34. cit. n. 201. vers. Dixi si in bello.

R. P. Leand. de Irregularit.

QVÆSTIO VIII.

An videntes, aut prabentes arma ad bellum iniustum, saltè dum proprie instat bellum, sint irregulares, si quis in eo occidatur, aut mutiletur.

Resp. vt certum: Irregulares esse. Quia huiusmodi armorum venditores verè sunt cooperatores, cædium, ac proinde irregulares. Sic Gloss. In cag. Ita quorundam, de Iud. fundata in c. Quod in dubiis, de pœn. Quem citat, & sequitur Doctiss. Nauar. cap. 27. n. 224. Maiol. cap. 49. cit. n. 6. Henric. lib. 14. c. 13. n. 3. Suar. disp. 47. sect. 5. num. 1. Auil. p. 7. d. sp. 6. sect. 3. dub. 2. vers. Hinc sequitur. Villalob. tract. 21. diff. 29. n. 1. Filiucius tract. 19. c. 10. q. 3. n. 263. Pellizz. n. 200. & communis.

QVÆSTIO IX.

An etiam sint irregulares vendentes arma ad iniustum bellum, si longo tempore ante illud inductum id faciant.

Negant Ioan. Andr. Ant. & Anan. (non Antan. vt ostendes apud Maiol. in c. Petit, de hom. quos citat & sequitur Henric. lib. 14. c. 13. n. 3. in Gloss. lit. B. Quia tunc (inquit) non censentur mortalis causæ occasionum quæ in tali bello iniusto committuntur.

Sed probabilius Resp. esse etiam irregulares. Sic tenet cum aliis Maiol. lib. 5. c. 49. n. 6. ubi ita ait: ideo gubernans nauem in bello iniusto sit irregularis, d. cap. Quod in dubiis, sed & ij. qui præparant arma ad opportunitatem futuræ pugnæ, etiam ante consilium, sunt irregulares: quia fauent bello iniusto. Gloss. in c. Ita quorundam, de Iud. quam approbat Feim. in d. c. Petit, de hom. contra sententiam Ioan. Andr. Anton. & Antan. (lege Anan.) qui videtur sentire contrarium, & malè, quia isti præparantes arma, sunt cooperatores, & participes, si præcuerint, ob quam causam præparatio illa fieret. Huc vsque Maiolus. Et melius.

QVÆSTIO X.

An item sint irregulares, qui in bello nauali iniusto, gubernant naues, sequuta occisione, aut mutilatione alicuius.

Respondeo, etiam irregulares esse. Quia verè cooperantur ad necem, quæ in bello dicto infertur inimicis iniuste præliantibus: ergo. Sic Maiol. loc. cit. & Henric. cum aliis c. 13. n. 3. cit. lit. B. Auil. p. 7. disp. 6. sect. 3. dub. 2. concl. 1. vers. Hinc sequitur.

QVÆSTIO XI.

An deinde fiant irregulares, qui in bello iniusto incutiunt timorem verbis, aut dolo bellico, si quis in eo occidatur, aut mutiletur.

Resp. etiam fieri irregulares. Quia isti etiam sunt cooperatores occisionis, aut mutilationis in bello dicto factæ. Sic Henr. n. 3. cit. lit. D. citans Nauar. c. 27. n. 235. sed ego apud meum Nauar. nil ibi ad propositum inueni, bene tamen n. 224. ibi: Imò & quidquid dicat Specul. tit. de dispens. §. Iuxta, vers. 56. & nonnulli alij, nos opiniones Innoc. Panor. & Com. in c. pen. de hom. certam putamus, scilicet, quod qui in prælio, vel alia quacumque rixa interfunt illis ex quorum parte sunt iniusta, auxiliando, vel fauendo, sunt irregulares, si aliquis in eis deformatur, sive interfunt armati, sive inermes, sive deformat, sive non, sive ob id timor inimicis augeatur, sive non. Sic Doctiss. Napar.

K QVÆSTIO

QVÆSTIO XII.

An qui obsonia deferunt ad exercitum iniuste præstantem, sint irregulares, si cades ibi inueniantur.

Negat Gib. c. 4. de Irreg. q. 3. cons. 6. diff. 6. vers. Sexto, in fin. Quia (inquit) huiusmodi non magis cooperantur cædibus, seu homicidiis, quam qui seruant sarcinas: at hi non sunt irregulares: ergo.

Sed probabilius Resp. Esse irregulares. Quia dicti obsonia deferentes æquè cooperantur homicidiis in bello iniusto factis, ac illi qui seruant sarcinas: at hi ob id incurrunt irregularitatem, vt *supr.* q. 4. contra ipsum Gibalinum probauimus: ergo & illi incurrunt.

QVÆSTIO XIII.

An incurrant irregularitatem, qui ad bellum iniustum accedunt, non animo pugnandi, sed ad pacem componendam, aut inuandos milites in spiritualibus, si in tali bello committantur cades

Afirmandum videtur, eo quod per hoc augeatur animus militum iniuste bellantium, & timor incutiatur aduersariis: ergo.

Sed vt certum Resp. Non incurrere irregularitatem. Quia omnes isti dant operam rei licitæ, etiam in bello iniusto. Sic Nauar. c. 27. n. 214. & clarius n. 224. illis verbis: Qui in prælio vel alia quacumque rixa inter sunt illis, ex quorum parte sunt iniusta, auxiliando vel fauendo, sunt irregulares, si aliquis in eis deformetur, siue intersint armati, siue inermes, siue deformetur, siue non, siue ob id timor inimicis augeatur, siue non: quamuis non qui intersunt ad dissuadendum prælium, & suadendam pacem, licet inde non nihil animi suorum parti, & non nihil timoris aduersæ redderetur. Sic Doctus Nau. Quem, simul cum S. Thom. Innoc. Hostienf. Panor. & Armil. citat, & sequitur Henric. lib. 14. c. 13. n. 3. in fin. Auila p. 7. disp. 6. sect. 3. dub. 1. concl. 1. Gibalin. loc. cit. & Sayr. lib. 6. c. 19. n. 7.

Ad rationem dubitandi facile respondetur, euenire per accidens, quod ex assistentia illorum, qui ad componendam pacem, vel audiendas confessiones ad bellum iniustum accedunt, augeatur animus militum suæ partis, & timor incutiatur aduersariis. Legatur Hurtad. disp. 2. diff. 12. in fin.

QVÆSTIO XIV.

An Clericus qui interest iniusto bello, etiamsi nihil noceat aduersariis, si tamen in eo committantur aliqua cades, sit irregularis.

Negat Gibal. c. 4. q. 3. cons. 6. diff. 2. in fin. esse irregularitatem, nisi casu, quo aliquo sufficienti fauore, auxilio, hortatione, aliâve ratione cooperetur ad ditas cades, quia seclusa hac sufficienti cooperatione nulla admitti potest irregularitas, cum nullibi statuta reperiat. Quod autem Clericus vacet rei sibi tunc illicitæ, atque adeo peccet, nihil profus efficit, nisi ex ea actione illicita sequutum fuerit homicidium. Ita Gibalinus.

Sed probabilius Respondeo: Esse irregularitatem, non præcisè ex eo tantum, quia vacat rei illicitæ, sed quia huic vacando, simul sua præsentia animat milites suæ partis, & consequenter concurrat ad homicidium iniustum in tali bello commissum à suis commilitonibus. Sic Maiol. l. 5. c. 49. n. 5. vbi citat Specul. in tit. de disp. §. Iuxta, v. Potest etiam dici, & ni fallor Sayr. lib. 6. c. 19. n. 7. Quod autem sola assistentia, aut præsentia ali-

quorum sufficiat ad animandum sui exercitus partem, & timorem incutiendum aduersis, ex nuper dictis patet.

QVÆSTIO XV.

An militantes in bello iniusto maneant irregulares, casu quo occisiones, aut mutilationes in sociis ipsorum tantum contingant.

Respondeo: Manere etiam irregulares homicidij casualis. Quia sequitur ex opere illicito contra iustitiam, & periculoso ex se, vt similia homicidia sequantur. Sic communis. Suar. disp. 47. sect. 5. n. 2. quem citat & sequitur Villalob. tr. 21. diff. 29. n. 4. vbi ita ait: Segunda conclusion. Si las muertes, o mutilaciones no succeden en los enemigos sino en los compañeros, y amigos, tambien quedan irregulares todos los sobredichos por la cooperacion, como nota bien Suarez. Mas esta irregularidad, seria de homicidio casual, por que ellos no la intentaron. De lo dicho (addit n. 5.) se collige que si se ceden en esta guerra iniustas muertes, y mutilaciones de ambas partes (como suelen suceder) los que en ellas se hallan, incurrer irregularidades diferentes, unas de homicidio voluntario, que nacen de delito, y otras de casual. Sic ille.

QVÆSTIO XVI.

An solus Papa possit in hac irregularitate dispensare.

Respondeo: Solum Pontificem posse quando homicidium factum in bello iniusto est omnino voluntarium, quando verò est casuale, poterit etiam qui habet in huiusmodi homicidiis potestatem dispensandi. De quo *infra*. Sic Suar. loc. cit. & Villalob. n. 7. ita dicens: Quanto à la dispensacion se ha de dezir, que como esta irregularidad es de homicidio voluntario, solo el Papa dispensa: mas en el caso de la segunda conclusion, que es homicidio casual, dispensa el que puede en otros homicidios casuales. Sic ille. Sed de hac re lege disp. 27. q. 17. & seqq. vbi an id possint ex priuilegio, alibi disputabitur.

DISPUTATIO IX.

De Irregularitate, quæ contrahitur à Medicis, Chirurgis, & aegrotorum infirmariis.

QVÆSTIO PRIMA.

An Clericis Ordinibus sacris initiatis, sit iure prohibitum officium Medici, aut Chirurgi exercere abscondendo, vel adurendo.

RESPONDEO, vt certum: Esse prohibitum iure. c. Sententiam sanguinis, ne Clerici, vel Monachi, & c. Tua nos, de homicid. Sic sentiunt omnes Doctores, vt fatentur Barbosa in dict. cap. Tua. Legantur Hentiquez lib. 14. c. 11. §. 1. Suar. disp. 45. de Cens. sect. 6. Sayr. lib. 7. c. 2. n. 7. Regin. lib. 30. n. 114. Bonac. disp. 7. q. 4. p. n. 5. & 7. Molina tom. 4. de Iustit. tract. 3. disp. 75. Maiolus lib. 2. de Irregul. cap. 12. Auila p. 7. disp. 6. sect. 1. dub. 20. Sanchez tom. 3. Summ. lib. 6. c. 14. Nauar. c. 27. n. 11. Filliuc. tract. 19. c. 10. q. 8. n. 277. & seq. Gasp. Hurtad. disp. 2. de Irregul. diff. 11. in fine. Luysius

QVÆSTIO II.

*An etiam Clericis minoribus Ordinibus insigni-
tis sit prohibitum mederi abscindendo,
vel adurendo.*

Negant Molina tom. 4. de Iust. tr. 3. disp. 75. n. 2. (non 4. vt leges apud Machad.) *vers. Posterior autem*, vbi in fine hæc ait: Hanc tamen irregularitatem non incurrit laici, etiam si in minoribus Ordinibus sint constituti; imò credo, neque Religiosi, qui Subdiaconi non sunt, quia id efficiendo uò dant operam rei ipsi illicitæ, eo quòd in Iure prohibiti non inueniantur ea exercere. Ita Molina. Quem sequuntur Bonac. di. p. 7. q. 7. punct. 5. n. 4. *vers. Dixi*, & Machado document. 9. cit. n. 1. & 2. Quia (inquit Bonac. in c. Sententiam sanguinis,) sit tantum mentio Subdiaconi, & Sacerdotis. Ita etiam cum ipsis Diana p. 4. tract. 2. ref. 24. in fine. Baumy loc. cit. & Pellizz. n. 212.

Alij verò contrà affirmant, dicendo: Etiam Clericis in minoribus constitutis, & beneficium habentibus, prohibitum esse in iure mederi abscindendo, vel adurendo. Ita Thom. Sanchez tom. 3. Summa, lib. 6. c. 14. n. 15. per hæc verba: Secundò interdicitur Religiosis, & quibuscumque Clericis sæcularibus in Sacris constitutis, vel etiam constitutis in minoribus, si hi sufficiens beneficium ad vitam habeant, exercere artem Chirurgiæ cum incisione, vel adestione. De Clericis constitutis in Sacris constat ex cap. Sententiam sanguinis. Ne Cleric. vel Monach. De Religiosis constat ex cap. Tua nos, de homicid. De constitutis in Minoribus habentibus sufficiens beneficium, nullus est textus: at omnia interdicta Clericis in Sacris constitutis, censentur quoque interdicta habentibus beneficium sufficiens ad vitam, vt docet Nauar. in Summ. c. 25. n. 112. *vers. 3. & Comm. 4. n. 28. de regul.* Atque ita loquentes de omnibus his docent Abbas cap. Sententiam sanguinis, num. 22. Angel. verb. Medicus, n. 11. & ibi Syluest. quest. 2. Armill. n. 4. Tabien. verb. Medicina, q. 4. Nauar. Summ. c. 25. n. 110. Huc vsque Sanchez. Cuius sententiam etiam tenere, & tenent Hentiq. lib. 14. cap. 11. n. 1. Maiol. lib. 2. c. 12. n. 7. Couar. in Clem. si furiosus, part. 2. §. 4. n. 3. de homicid. Arag. 2. 2. q. 64. art. 8. dub. 2. Quos citat & sequitur Sayr. lib. 7. Thesaur. c. 6. n. 7. Auil. etiam, p. 7. disp. 6. dub. 14. concl. 2. *vers. Secundò supponendum est.*

Alij tandem rigore maiori dicunt, quod non solum Clericis beneficium habentibus, verum etiam non habentibus, sit prohibitum mederi, abscindendo, vel adurendo. Sic videtur sentire Armilla verb. irregularitas, n. 47. quatenus in hæc verba sine distinctione prorumpit: Nota quod Clericis, etiam in Minoribus existentibus, secundum Panorm. in cap. Sententiam. Ne Cler. vel Monach. & Religiosis ars Chirurgiæ prohibetur in d. cap. Sententiam, & cap. Cum magno. Ne Cler. vel Monach. idèd si exercent illam, quæ adustionem, vel incisionem adducit, & sequatur mors, etiam quod ex pietate faciant, efficiuntur irregulares in d. c. Tua nos, quia eis prohibetur, & c. Ita Armilla. Et alij.

Ego autem Iudex inter has sententias constitutus Respondeo: Dicendum, quod hæc vltima sit probabilis: secunda probabilior multò, & prima, attento iure, probabilissima, & sequenda, eo quòd expressè, vt vidimus, in cap. Sententiam, solum fiat mentio de Subdiaconis, & Sacerdotibus: ergo eos tantum comprehendere voluit in suo decreto Innocentius.

R. P. Leand. de Irregulari.

QVÆSTIO III.

An item Religiosis sit interdictum mederi abscindendo, vel adurendo.

Respondeo, vt certum: Etiam his esse interdictum, vt constat ex cap. Tua nos, de homicid. vbi id expressè Pontifex decreuit. Ita omnes Doctores, præcipuè suprà citati. Inter quos non est certum, sed valdè dubium, an omnibus Religiosis id sit prohibitum: pro quo dubio dissolueno, sit

QVÆSTIO IV.

An omnibus Religiosis, nondum etiam Sacris Ordinibus initiatis, sit prohibitum mederi adurendo, &c.

Affirmant absolutè aliqui Doctores, inter quos numerandus venit Sanch. loc. cit. quia quamuis id expressè non dicat, indicat tamen.

Negant contrà alij docendo, solum esse prohibitum Religiosis Sacerdotibus, non aliis. Ita Felinus in d. cap. sua Tua nos de homicid. quem citat, & sequitur Auila part. 7. disp. 6. sect. 1. dub. 10. concl. 2. *vers. secundò supponendum.* Quia (inquiunt) cap. Tua, cit. de solo Religioso Sacerdote intelligitur. His Authoribus addi potest apud Sanch. n. 18 Abbas in c. Sententiam sanguinis, n. 22. Ne cleric. vel Monach.

Sed probabilius Respondeo: Dicendum, quod neque omnibus, absolutè loquendo, Religiosis, neque solum Sacerdotibus, sed Religiosis omnibus, Ordinibus Sacris institutis, Subdiaconis scilicet, Diaconis, & Sacerdotibus, sit prohibitum mederi abscindendo, vel adurendo. Quia probabilius est de iis omnibus, & solum intelligi dictum cap. Tua nos. Sic expressè Molina, cuius verba habes supr. q. 2.

QVÆSTIO V.

An saltem licitum sit prædictis Clericis, aut Religiosis mederi incidendo, aut urendo, causa pietatis.

Respondeo, vt certum: Nec causa pietatis mederi sit eis esse licitum. Constat ex iuribus cit. Anton. in c. Tua nos, n. 4. de homicid. & ibi Abbas. n. 5. & Socin. n. 3. Armill. v. irregularit. n. 47. Cuius verba habes supr. q. 2. quos addens Nauar. in Summ. c. 25. n. 110. citat, & sequitur P. Thom. Sanch. in Summ. lib. 6. c. 14. n. 16 sed certè Nauar. nihil (saltem in noua impressione) habet ad rem loc. cit. n. 110 sed n. 111. seq.

QVÆSTIO VI.

An etiam sit interdictum dictis Clericis, & Religiosis artem Medicina seu Chirurgia, absque incisione, & adustione exercere.

Affirmant plures Doctores. Quia studium Medicinæ prohibetur Clericis, & Religiosis, in cap. fin. Ne Cler. vel Monach. ergo à fortiori prohibetur eius exercitium. Ita Rosell. verb. Medicus. sine, & ibi Angel. n. 11. Syluest. q. 4. Armill. n. 4. Tabien. verb. Medicina, q. 3. Nauar. Summ. c. 25. n. mibi 111. aliis 110. & Abbas in cap. Sententiam sanguinis, n. 22. Ne Cler. vel Monach. quos omnes citat, & sequitur Sanch. libro 6. Summ. c. 14. n. 18. Qui hanc partem, alia ratione desumpta ex Nauarro, probat. Quia licet verum sit, quod nullo iure interdictum sit Religiosis, & Clericis in Sacris constitutis, exercitium Medicinæ, seu Chirurgiæ,

gia, nisi quando hæc cum incisione, vel aduisione exercetur, censetur tamen interdictum, eo quod sit sæculare negotium, & eorum statum indecens, per generalem prohibitionem contentam in tot. tit. *Ne Clerici, vel Monachi secularibus negotiis se immiscant.*

Alij absolute id negant, existimantes Clericis, aut Religiosis non esse simpliciter interdictum Medicinæ, aut Chirurgiæ exercitium, modo fiat citra incisionem, & aduisionem, & consequenter modò ab his caueant, non incurrere irregularitatem, etiam si à curatione ipsorum inculpabiliter sequatur mors alicuius ægroti.

Ratio est *Primò*. Quia nullus reperitur textus, in quo id officium citra incisionem, & aduisionem Clericis sit vetitum, vt contrarij fatentur; nam cap. *Sententiam. Ne Cler. vel Monachi*, solum prohibet aduisionem, & incisionem.

Secundo. Quia in cap. *Tua, de homicid.* expressè definitur, Monachum exercentem Chirurgiam cum incisione, esse irregularem, sequuta inde morte, quamuis debitam adhibuerit diligentiam ad eam vitandam. Et redditur ibi ratio, quòd deliquerit exercens artem sibi interdictam. Et tamen in cap. *Ad aures, de etate, & qualis.* respondet Clemens III. Canonico Coloniensi, eum non fuisse irregularem exercendo medicinam, sequuta inde morte, si diligens ad eam cauendam fuerit: ergo clarè Pontifex non tribuit culpæ Canonico exercere absolute artem medicam, alias esset irregularis quamuis diligentia apposita, quia ille Canonicus vacasset rei illicitæ. Ita Car. final. in d. c. *Ad aures, n. 2.* Covarruv. in *Clement. si furiosus, de homicid. 2. p. 9. 4. n. 3.* Hostiens. in c. *significasti, et 2. de homicid.* Felinus in cap. *Tua nos, eod. tit.* vbi de Romana praxi testatur. Molina tract. 3. disp. 75. num. ult. Suar. disp. 47. sect. 7. num. 4. Auila p. 7. disp. 6. sect. 1. dubit. 10. sub conclus. 2. & 5. quos omnes citat, & sequitur Gibalinus cap. 4. q. 2. confectar. 11. vers. *Decimoquinto, pag. 197.* Quibus addi possunt Henriquez lib. 14. c. 11. n. 1. Sayrus lib. 7. *Thesauri, c. 6. n. 11.* & Bonac. disp. 7. q. 4. punit. 5. n. 4.

Ego autem clariùs. Respondeo dicendum *primò*, quòd nullo modo sit specialiter interdictum Clericis, aut Religiosis artem Medicinæ, aut Chirurgiæ, absque incisione, & aduisione exercere, & ita nullo modo fient irregulares eo exercitio, etiam si ex eo inculpabiliter mors ægroti contingat. Et id clarè probant rationes pro secunda sententia a iudicæ, & tenent eius Authores.

Respondeo *secundò*, quòd licèt sit aliqualis indecentia in eo quòd ars Medicinæ, seu Chirurgiæ à Clericis, & Monachis, etiam citra incisionem, & aduisionem, exercetur, vt probant Authores primæ sententiæ, non tamen ob hanc incurrunt irregularitatem: quia nullibi est lata irregularitas ob indecentiam talem: ergo dum Clerici, seu Monachi caueant in exercitio Medicinæ, seu Chirurgiæ à combustione, & incisione, eam non incurrunt, licèt ab eorum actione inculpabiliter sequatur ægroti mors. Sic docent omnes ferè secundæ sententiæ Authores.

Ex quibus ad primam rationem sententiæ primæ Respondeo negando consequentiam. Quia etiam studium legum prohibetur Clericis eodem cap. *fin.* & tamen non est eis prohibitum earum exercitium, cum liceat eis consulere, nam verbo, quam scripto, modò Advocati munus non gerant: vt bene etiam Sanchez cum aliis id aduertit.

Ad secundam Respondeo ex nuper habitis, quòd licèt dicta Medicinæ ars, non in specie, sed in genere sit aequaliter, non simpliciter, vt quid indecens prohibita Clericis, & Religiosis, non tamen inde sequitur, quòd Clerici, aut Religiosi, qui illam exercent, citra aduisionem, & incisionem, incurrant irregularitatem, etiam morte inculpabiliter sequuta; cum in iure

nulla sit ob id inducta irregularitas. Addo, & melius negando, quòd dictæ artis exercitium sit à iure prohibitum adhuc in genere, si fiat citra incisionem, & aduisionem, sed eo solum sit indecens aequaliter Clericis, & Monachis, quia illud exercere quasi ex officio non quadrat cum statu, & munere ipsorum. Legantur Molin. & Bonac. loc. cit.

QVÆSTIO VII.

An laici Medici, seu Chirurghi, per incisionem, aut aduisionem, aut alio quouis modo curantes, incurrant irregularitatem, morte ægroti inde sequuta, casu quo adhibeant diligentiam sufficientem, ne mors infirmi sequatur.

Respondeo: Non incurrere irregularitatem casu, quo ex arte operentur, adhibeantque diligentiam sufficientem, ne ex eorum curatione ægrotus extinguatur. Ratio est, quia vt supr. tract. 1. disp. 1. quest. 7. est habitum, nulla incurritur irregularitas ex delicto, nisi interueniat culpa, & mortalis: ergo solum hanc incurrunt laici Medici, seu Chirurghi per incisionem, aut aduisionem, aut alio modo curantes, quando ex mortali ipsorum culpa, siue ex imperitia, siue ex negligentia, siue aliunde oriatur, ægrotus perit, itaut rei illius mortis, atque aded homicidæ dici possint: ergo Medici, qui ex arte operantur, adhibentque sufficientem diligentiam, ne eorum culpa, saltem mortali, peccat ægrotus, sicut homicidæ non sunt, ita neque irregulares. Sic communiter Doctores tenent ex cap. *Ad aures, de etate, & qualis, ordinand.* vbi Abbas, Syluest. verb. *Ad. dicitur, q. 8. Mol. lib. 2. c. 12. n. 2.* Molin. tract. 3. disp. 75. n. 1. & alij, cum quibus est Gibalin. c. 4. de Irregular. q. 2. confect. 11. n. 26.

QVÆSTIO VIII.

An toties fiet irregularis Medicus, siue Chirurgus, siue sit laicus, siue Clericus, quoties ex mala curatione facta ab ipso sequatur ægroti mors.

Respondeo: Toties irregularem fieri, quoties eius mortali culpa in curando ægrotum admittit, perit ægrotus. Sic colligitur aperte ex c. *Ad aures cit.* & ex c. *Tua nos, de homicid.* & tenent communiter Doctores, præcipuè citati. Qui & notant prædictam mortalem culpam Medici, ac Chirurghi, non aliunde posse oriri, nisi ex negligentia, aut imperitia ipsorum, vt bene Gibal. loc. cit. Quoties ergo ex negligentia, seu incuria, aut inscitia Medicus culpam mortalem admittet in curando aliquo ægrotato, toties, si ex mala illa curatione sequatur mors, quòd aliorum peritorum Medicorum iudicio, atque ipsius Medici curantis remordente conscientia, dignosci facillè poterit, toties fiet irregularis. Sic cum aliis omninò Gibalin. loc. cit. n. 26.

QVÆSTIO IX.

An Monachus, seu Clericus in Sacris, exercentis Chirurgiam per incisionem, vel aduisionem, fiat irregularis, sequuta ægroti morte, etiam si adhibeat sufficientissimam diligentiam in curatione.

Affirmant communiter Doctores, eo quòd sic expressè videatur definitum in cap. *Tua nos, de homicid.* ab Innocent. III. vt titulus capituli his verbis exprimit: *Religiosus Chirurgiam exercent, si*

ex ea mors sequitur, irregularis est, etiamsi sit peritus, & diligens, & hoc fecerit causa pietatis. Et probatur: nam in hoc cap. definit Pontifex, quod quidam Monachus, qui omni diligentia adhibita aperuit apostema in gutture mulieris, quæ postea sibi met causam mortis inferendo, mortua est, irregularis manserit: Quia deliquit multum alienum officium usurpando, quod sibi minimè congruebat: ergo. Sic ex Nauarr. in Summ. c. 27. à n. 228. & in commento de furto in c. fin. 16. à n. 14. Covarr. in Clem. si furiosus, 2. p. §. 4. num. 3. & 10. & Corduba lib. 2. quest. 26. col. 5. do. et Auila p. 7. disp. 6. sect. 1. dub. 2. Quie (inquit) in cap. Tua nos, de homicid. iudicatur irregularis quidam Monachus Chirurgiæ peritus, qui tumorem gutturis fœminæ ferro aperuit, ex quo mortua est, quia vento se exposuit, contra prohibitionem Monachi: & tamen si esset Chirurgus laicus non maneret irregularis. Ita Auila. Quibus addit Diana (vbi infra) Molinam tom. 4. tract. 3. disp. 75. n. 3. Suarium disput. 45. sect. 4. n. 10. Filiuciũ tom. 1. tract. 20. c. 4. n. 74. Luyfium Turr. lib. 9. disput. 68. dub. 1. Sayrum lib. 7. cap. 5. num. 13. (sed hic non bene citat locum, vt infra) Layman sect. 5. tract. 3. p. 3. c. 10. num. 3. Bonacinam de censur. disp. 7. quest. 4. punct. 7. n. 9. & Villalob. tract. 21. diff. 23. n. 8. quos sequitur ipse Diana p. 4. tract. 2. Resol. 23. sed ex his non bene citat Luyfium loco citati, quia id docet disp. 64. dub. 1. His adhuc addi possunt Barbosa in cap. Tua nos, citans Bonacin. q. 4. punct. 5. num. 4. & punct. 7. num. 6. vers. Secundus casus. Henriq. lib. 14. c. 11. n. 1. Sayrũ lib. 7. c. 2. n. 7. vbi de hoc casu expressè agit. Et Reginald. lib. 30. n. 114. Sic etiam Palaus de censur. disp. 6. punct. 14. §. 4. n. 8. & hanc sententiam esse communiorum ingenue fatetur Machado lib. 1. p. 3. tract. 18. docum. 9. n. 5. Baunyn q. 19. cit. assert. 2. & 3. Ex his tamen Doctoribus Suarez, Bonac. Layman, Diana, & nonnulli alij id in nostro affirmant casu, licet generaliter loquendo, vt vidimus, negent incurri posse irregularitatem ob homicidium inculpatum privata autoritate commissum: quia hic casus (aiunt) est in iure expressus, & continet exceptionem à regula generali.

Ego autem, quamuis non probabilius, magis tamen consequenter ad doctrinam nuper traditam, Respondeo: Prædictum Monachum, aut in Saeris Clericum, non fieri in dicto casu irregularem. Ratio sit, Quia, vt contrahat quis irregularitatem homicidij, necessum est, vt admittat culpam mortalem homicidij, vt q. 7. est habitum: at sic est, quod in casu nostræ questionis nullam mortalem culpam homicidij commisit Monachus, cum adhibuerit sufficientem diligentiam in eo cauendo: ergo quamuis commiserit culpam aliam contra Religionem, aut aliam virtutem, propter usurpationem officij sibi prohibiti, non poterit contrahere irregularitatem homicidij, cum ibi nullum fuit commissum à Monacho: sicut nec fuisset commissum à laico, vt contrarij fatentur, si eandem omninò actionem, & eodem modo exercuisset. Sic docent Ægidius de Sacram. disp. 18. dub. 9. num. 83. & 87. Sotus lib. 5. de Iustit. q. 1. art. 9. Gaspar Hurtad. disp. 2. diff. 8. num. 18. & clarius diff. 11. num. 43. Præposit. in 3. p. q. 5. de Irregularit. dub. 10. num. 86. & latè Gibalinus c. 4. de Irregularit. q. 2. n. 8. in exposit. secunde regula, & confect. 1. vers. Difficilis videtur, & confect. 11. vers. Tertia pag. 199. Et hanc sententiam esse satis probabilem, apertè defendit Diana, & cum illo Machad. loco citato. Citat etiam Baunynus pro nostra sententia Henticum Henriq. lib. 14. cap. 3. §. 7. & c. 15. §. 1. 2. 3. & 4. & Layman. lib. 3. cap. 4. n. 4. Et bene, quia id ipsum docet loco cit. à contrariis pro sua sententia.

Ad textum in cap. Tua nos, quem nobis contrarij obiiciunt. Respondeo dicendum, quod in illo capite non definiatur, Monachum esse irregularem, sed po-

R. P. Leand. de Irregularit.

tius indicetur contrarium. Nam priò Pontifex ait, illum grauitèr deliquisse alienum officium vsurpando. Secundò, quod nihilominus, si pietate, non cupiditate ductus id fecerit, & peritus Chirurgiæ fuerit, omnemque studuit, quam debet, diligentiam adhibere: Non est ex eo quod per culpam mul. e. is, contra consilium eius accidit, quod non post satisfactionem condignam e in eo misericorditer possit agi, vt diuina valeat celebrare. Tertio ait Pontifex, talem Monachum, si non adhibuisset sufficientem diligentiam, aut si imperitus artis fuisset, ab omni Sacerdotali officio ex rigore iuris remouendum esse: Alioquin (inquit Pontifex) interdicta est ei Sacerdotalis Ordinis executio de rigore. Ex quibus manifestum fit, Monachum istum non esse irregularem, quia eius culpa non contigit homicidium, quamuis peccarit alienum officium vsurpando. Si autem eius imperitiã, vel negligentia contigisset mors mulieris, ex rigore iuris futuram fuisset irregularem. Quare tantum abest, vt ex eo capite aliquid in suam sententiam sumere possint contrarij, vt potius illo impugnentur: vt quid enim posuit Pontifex particulam illam aduersariam, Alioquin & iuris rigorem, postulare dixit interditionem Sactorum, si imperitiã, vel incuria peccasset curando illa gutturis struma, indeque fuisset sequuta mors, quandoquidem etiam omni cura, & peritiã adhibita volunt aduersarij istum Monachum ex iuris rigore esse irregularem, atque omni Sacerdotalis officij executione prohibutum esse. Hæc omnia, & plura Gibalinus confectur. 1. citat. pag. 175. Legatur.

Nec rursus multum contra nos obstat inscriptio dicti capitis, vbi expressè dicitur, talem Monachum fuisset irregularem. Tum quia inscriptio capiti iuris non facit ius, cum sit extra illud. Tum etiam, quia inscriptio vsus fuit in tali subscriptione opinione communiori, & satis probabilitatum.

QUESTIO X.

An prohibitum sit Monachis, & Clericis Saeris initiatis mederi incidendo, vel adurendo, urgente necessitate, vt tempore pestis, quando non est alius qui hoc munus præset.

Affirmarunt aliqui Iurisperiti, vt refert Molina vbi infra, existimantes, prohibitum esse Monachis, & Clericis in Saeris mederi incidendo, & adurendo, etiam urgente necessitate, per cap. Sententiam, Ne Cler. vel Monach. & per cap. Tua nos, cit. ac proinde subsequuta ex tali actione morte, irregulares esse. Et horum sententiam esse probabilem apertè insinuat Sayrus lib. 6. c. 6. num. 10. vers. Quando autem.

Sed vt certum Respondeo: Non esse illis id per ius prohibitum: ideoque nec peccare, urgente necessitate, incisione, vel adustione curando, nec incurere irregularitatem, etiam morte ægroti sequuta, absque culpa graui curantium. Quia non erat conueniens, nec decens, ob opus alijs debitum iure naturali, & charitatis, præceptum, & irregularitatem imponere. Sic optimè, & latè Molina tom. 4. de Iustit. tract. 3. disp. 75. n. 3. Henriq. lib. 14. c. 11. num. 1. lit. H. Sayrus loc. cit. Auil. p. 7. disp. 9. sect. 1. dub. 10. post concl. 2. vers. Tertio supponendum est. Bonac. q. 4. punct. 5. num. 4. vers. Adde. Rodrig. in Sum. 1. p. cap. 277. Barbosa in cap. Tua nos, de homicid. num. 3. Diana p. 4. tract. 2. Resol. 23. Palaus disput. 6. punct. 15. §. 4. num. 8. Machado lib. 1. Summ. part. 3. tract. 18. docum. 9. num. 6. Gibalinus cap. 4. quest. 2. confectur. 11. vers. Quarto,

urgente necessitate, pag. 199. & Pellizz. sect. 4. cit. quæst. 40. n. 213.

QVÆSTIO XI.

An si Monachus, aut Clericus in Sacris exerceret artem Chirurgia incidendo, aut adurendo, extra casum necessitatis, cum ignorantia innuincibili huius prohibitionis, peccarent, & incurrerent irregularitatem, morte aegroti sequuta.

Respondeo: Quod non. Quia sicut ignorantia innuincibilis excusat à peccato, ita & à pœna, quæ ob peccatum imponitur. Sic Diana & Machad. loc. cit. qui & citant Valquez, Luyfium, & Molin. loc. cit. sed certè Molina, quem accuratè legi, id ibi non docet; benè tamen alij. Legantur dicta à nobis tract. 1. disp. 4. q. 3. & seq.

QVÆSTIO XII.

An prohibitum sit Monachis, & Clericis in Sacris, per cap. Tua nos, applicare emplastrum mollificatiuum, quo apostema sese aperit, aut aperire carnem canthrico.

Respondeo: Quod non. Quia hæc actio non est propriè adustio, sed incisio. Sic Molina tom. 4. tract. 3. disp. 75. n. 4. vers. Illud admonuerim, ubi sic ait: eadem ratione dicerem, neque carnis apertionem canthrico, neque tumoris, seu apostematis apertionem mollificatiuo aliquo, aut emplastro, quod vim apertendi habeat per seipsum, absque alia incisione, aut adustione esse computanda inter eos Chirurgiæ actus, qui incisione, aut adustione fiant: quoniam propriè, atque in rigore, neque incisiones sunt, neque adustiones: eaque de causa censeri non debent prohibita constitutis in Ordinibus Sacris: quippe cum pœnæ, ac odia restringenda sint, & non amplianda. Hæc Molina, quem sequuntur Diana p. 4. tract. 2. Resol. 33. vers. Non desinam. Gibalinus c. 4. de Irregul. q. 2. confect. 11. vers. Secundo obseruandum, pag. 199. Rodriguez prima parte, c. 177. Bonac. disp. 7. q. 4. punct. 5. n. 5. vers. Secundo sequitur, & alij, quos sequitur Pellizz. n. 214. Ex quo optimè inferunt, nullo modo fieri irregularem Monachum, aut Clericum dictas actiones circa aliquem aegrotum exercentem, etiamsi mors inde sequatur absque culpa graui ipsorum.

QVÆSTIO XIII.

An vena sectio sit Monachis, & Clericis in Sacris prohibita per d. cap. Tua nos, de homicidio.

Affirmant aliqui: Eo quòd illa sectio venæ videtur incisio quam vt vidimus prohibet d. cap. Tua nos. Ita Bonac. loc. cit. vers. Quarto, ubi ita ait: Clericus verò Sacris initiatus, sciendo venam ad emittendum sanguinem, sit irregularis, secuta morte: quia propriè dicitur incidere. Ita Auila p. 7. disp. 6. sect. 1. dub. 1. ante 1. conclus. & alij, contra Rodriguez & Molinam, & alios, existimantes, non fieri irregularem, eo quòd aperire venam sit proprium tonsorum, non verò Chirurgorum, & Clericis non sit vetitum artem tonsorum sub irregularitate exercere, sed artem Chirurgorum, sciendo, vel adurendo. Sed hæc ratio mihi non probatur, existimo enim,

opus sciendendi venam propriè pertinere ad Chirurgum, quamuis hoc tempore præstetur à tonsoribus tanquam famulantibus, & inscruiantibus Chirurgis, seu in defectum Chirurgorum. Hæc ille.

Sed probabilius. Respondeo: non esse prohibitum per d. cap. Tua nos, Monachis, & Clericis in Sacris, aperire venam ad emittendum sanguinem, & idèò minime fieri irregulares, etiamsi extra casum necessitatis id facerent, & sequeretur aegroti mors, absque culpa tamen graui curantium. Quia probabilius est, per prohibitam Monachis, & Clericis incisionem, non intelligi apertionem venæ ad mittendum sanguinem. Sic Molina loco citato, num. 4. ita scribens: Illud admonuerim, venæ apertionem, non esse Chirurgiæ actum, ac proinde nec iure inueniri prohibitum initiatis Ordinibus Sacris. Nec enim actus ille ad Chirurgos spectat, sed ad tonsores, qui ad præscriptum Medicorum, ac Chirurgorum venas sciunt ad sanitatem inducendam. In pœnalibus autem, & odiosis, vt sunt prohibitiones, quæ irregularitatem inducunt, facienda non est extensio, argumento à paritate; quin neque à maioriore rationis eorum, quæ disposita comperiuntur in iure. Huc vsque Molina, cuius opinionem vt æquè probabilem tenent Diana quarta parte, tractat. 2. Resol. 24. & Machado libro primo, part. 3. tract. 18. docum. 9. num. 8. & vt probabilior Rodriguez cap. 177. citat. num. 9. Gibalinus cap. 4. q. 2. confect. 11. vers. Secundo obseruandum est, pag. 199. & vt probabile sequitur Pellizzar. sect. 4. cit. 9. 44. n. 213.

QVÆSTIO XIV.

An prohibitum sit dictis Clericis, aut Monachis consulere, aut imperare, vt alicui causa sanitatis, membrum aliquod abscindatur, aut comburatur.

Respondeo: Non esse illis id prohibitum. Ratio est. Quia ius in cap. sententiam sanguinis, solum prohibet Clericis, ne per se ipsos exerceant Chirurgiæ actus, qui sint incisio, & adustio: ergo non prohibet illis præbere consilium, aut præcipere, vt per alios exerceantur. Patet consequentia, tum quia pœnæ, & odia restringenda potius sunt, quam amplianda. Tum etiam, quia pœna, aut prohibitio alicuius operis nunquam extendi debet ad consulentes, & mandantes, nisi lex id ipsum exprimat. Sic Henric. lib. 14. cap. 11. n. 1. sub litt. H, Molin. tom. 4. tract. 3. disp. 75. num. 5. Auila p. 7. disp. 6. sect. 1. dub. 10. post 2. concl. vers. Quarto supponendum est. Diana p. 4. tract. 2. Resol. 23. Gibalinus loco citat. vers. Tertio non prohibetur. Bonacina disp. 7. questione 4. punct. 5. numer. 5. vers. Tertio, & vers. Quarto, & Pellizzarius sect. 4. citata quæst. 41. numero 214.

QVÆSTIO XV.

An Clericus in Sacris constitutus, seu Monachus exercens officium Medici, seu Chirurgi, abscindendo, vel adurendo, secundum regulam artis, membrum alicuius aegroti, sanitatis causa, incurrat irregularitatem, si mors non sequatur, ex ea saltem actione.

Affirmare videtur Suarez disput. 47. sect. 7. in fine, num. 4.

Sed probabilius longè Respondeo, Non incurtere. Quia quamuis tunc dictus Clericus faciat contra legem Ecclesiasticam id sibi prohibentem; nihilominus

lominus non incurret irregularitatem ex ea abscissione, vel aduisione membri; cum irregularitas non confurgat ex quacumque mutilatione, sed solum ex ea, quæ dirigitur ad priuationem membri, & ex coniuncta cum defectu lenitatis, vt est illa, quæ fit à Iudice, vel Ministro iustitiæ. Ex ea verò mutilatione, quæ ordinatur ad conseruationem vitæ totius, non incurretur irregularitas, dummodò Clericus adhibuerit debitam diligentiam, nec mors ex dicta mutilatione, aut aduisione sequuta sit, quamuis alias ex alia causa æger interierit, vt v. g. propria intemperantia, &c. Sic Bonac. *num. 5. cit. vers. Quæres primò.* Et antea Hentiq. *lib. 24. c. 11. n. 1. litt. I.* his verbis: At reuera ille Clericus Chirurgiæ peritus, qui propria manu secuit membrum, licet peccet contra iuris præceptum (si aderat alius laicus peritus, qui id facere posset) non tamen fit irregularis, nec est mutilator voluntarius auctoritate publica, sed sanator. Hæc ille, qui & citat Sotum, Victor. Canum, Pennam, & alios. Sic etiam Auila *loc. cit. conclus. 3. & 5.* vbi citat Couarr. *loc. cit. num. 3. vers. Primum ad prioris,* circa finem. Diana *part. 4. tract. 2. Resol. 23. in fine.* Gibalin. *c. 4. quest. 2. confectar. 11. prope finem, vers. Secunda.* Citat etiam Bonacina pro hac parte Sayrum *lib. 6. c. 6. num. 11.* Sed non bene. Pellizzar. *tom. 4. tract. 7. c. 5. sect. 4. quest. 41. num. 214. & alij.*

QVÆSTIO XVI.

*An Clericus, seu Monachus adiuvans Chirur-
gum ad abscindendum membrum infectum
agroti ob eiusdem sanitatem, incurrat ir-
regularitatem.*

Affirmandum videtur. Quia qui cooperatur iustæ sententiæ mortis, vel mutilationis, fit irregularis, vt *vt sup. disp. 7. q. 23. & seq.* est habitum: ergo etiam fiet, qui cooperatur iustæ abscissioni à Chirurgo factæ.

Sed omnino Respondeo: Non incurrete irregularitatem. Quia si Chirurgus qui est principalis, nullam incurret irregularitatem: nec cooperans, aut adiuvans, etiam si sit Clericus, illam incurret, præcipue cum nullibi Clericis sit prohibitum adiuuare Chirurgum ad abscindendum, sicut prohibitum est per seipfos abscindere. Sic optimè meus Nauarr. *in Sum. cap. 27. num. 217. in fine,* vbi id sequentibus rationibus probat. *Tum* videlicet, quia rem, quæ culpa caret, in damnum vocari non conuenit, *c. 2. de Constitut.* Et quod præfatus actus iuuandi est bonus iuxta illud Apostol. *ad Galat. 6. Alter alterius onera portate.* *Tum* quia nullo iure cauetur, quod iuuans Chirurgum incurrat irregularitatem absque sua culpa, propter mortem, vel mutilationem, *cap. Ad aures, de etate, & qualitat. cap. Tua, de homicid.* cum eis annot. per Innocent. receptum. De iuuante autem Iudice sic, *cap. Sententiam sanguinis. Ne Clerici, vel Monachi.* Et ad oppositum, cui nullibi responsum memini, responderetur negando in viroque casu eandem rationem idem ius dictare: quoniam iudex damuans aliquem vt mutiletur, & is qui eum quoquo modo ad mutilandum reum iuvat, licet moueantur ad id virtute iustitiæ; finis tamen eorum est vindicare, & actum terrorem, & horrorem incutientem facere, vel ad illum iuuare: Chirurgus autem volens mutilare, & qui eum iuvat, mouentur misericordia, & pietate ad sanandum ægrotum: & Ecclesia induxit irregularitatem ob homicidium, & mutilationem ad assimilandum Christo miteri, & mansueto ministris eius, qui mites essent, & non crudeles, nec si-

miles crudelibus, quales sunt etiam qui iuste occidunt, vel mutilant, iuxta *cap. Non est crudelis, qui crudeles iugulat, sed crudelis ideo vocatur, quia crudelis patientibus esse videtur. Nam latro suspensus paribulo crudelem iudicem putat, 23. q. 5.* Chirurgus autem, & qui iuvat illum, misericordia, & pietate morti nec sunt crudeles, nec similes crudelibus, & ita longè diuersa ratio induxit Ecclesiam ad constituendum iudicem etiam iuste iudicantem, & iuuantem eum irregularem, quàm Chirurgum, & eum iuuantem. Ex quibus infertur idem esse iudicandum de Medico, & iuuante illum. Hucusque Sapientissimus Nauarrus, qui postea id ipsum docuit *consil. mihi 12. Auilæ 18. de homicid.* eumque sequuntur Auila *p. 7. disp. 6. sect. 1. dub. 10. concl. 2.* Molin. *tom. 4. tract. 3. disp. 75. n. 1.* Couar. *in Clem. Si furiosus, 2. p. 5. q. 6.* Hentiq. *lib. 14. c. 11. n. 1.* Sayr. *lib. 6. Theauri cap. 18. n. 27. & 28.* Bonac. *disp. 7. q. 4. punct. 5. n. 6.* Gibal. *c. 4. q. 2. confectar. 11. vers. Decimo, pag. 169.* Suar. *disp. 47. sect. 7. n. 2.* & Pellizzar. *sect. 4. cit. q. 43. n. 217.*

QVÆSTIO XVII.

*An laicus exercens Chirurgiam, aut Medicinam
secundum regulas artus, fiat irregularis.*

Respondeo, vt certum: Non fieri irregularem, etiam si membrum aliquod abscindat, vel aduret, sanitatis causa. Quia nullibi in iure est hæc ars laicis prohibita. Rursus in dicta abscissione, vel aduisione non deest lenitas, aut mansuetudo, cum abscindatur pars, vt totum seruetur, quod totum ex supradictis constat: ergo. Sic omnes. Legantur Maiolus *lib. 2. c. 12. à n. 1.* Nauar. *c. 27. n. 219.* Suarez *disp. 47. sect. 7.* Auila *p. 7. disp. 6. sect. 1. dub. 10.* Bonac. *disp. 7. q. 4. punct. 5. n. 1.* Gibalin. *c. 4. de Irregul. q. 2. confect. 11. n. 25. & seq. præcipue vers. Decimoquarto,* & alij apud Sayr. *lib. 7. c. 4. n. 5.*

QVÆSTIO XVIII.

*An vt laicus Medicus incurrat irregularita-
tem, abscindendo, vel adurendo, aut alio
modo medendo agroti, sit opus, vt morse eius-
dem agroti, ex culpa orta ex imperitia, aut
negligentia Medici, eueniat?*

Respondeo, vt certum: Opus esse, vt ex culpa graui Medici mors ægroti sequatur, vt ille irregularitatem incurrat. Nam hæc non incutitur à Medico laico, imò neque in nostra opinione, à Clerico, nisi interueniente culpa mortali. Itaque Medicus, cuius culpa ægrotus interit, verè est irregularis ex delicto homicidij iniusti, & ideo non potest ad Ordinem promoueri. Secus verò, si nulla ipsius culpa graui mortuus est. Sic communiter Doctores. Legantur citati. Et ea, quæ à nobis *sup. à q. 7.* dicta sunt.

QVÆSTIO XIX.

*An si Medicus, vel Chirurgus dubitet, vtrum
eius negligentia, aut imperitia fuerit ali-
quis infirmus mortuus, possit absque dispen-
satione ad Ordines promoueri?*

Respondeo: Non posse. Quia sic colligitur ex *c. Ad aures, de etate, & qualitat. Ordin.* vbi Pontifex Canonici, qui Medicinam exercuerat, posse ad Ordines promoueri, dixit, nisi ipsum conscientia remordeat, ne

sua culpa alicui necem attulerit. At sic est quod illum, qui dubitat, an ex eius graui imperitia aut negligenter aliquis mortuus sit, verè conscientia remordet talis necis, & homicidij: ergo, stante tali dubio, nequit ad Ordines promoueri. Sic innuit Maiolus *lib. 2. c. 12. à n. 1.* & tenent expressè Henriquez *lib. 14. c. 1. n. 1. in Glossa lit. A. Auila p. 7. disp. 6. sect. 1. dub. 10. conclus. 1.* Et ante illos Angel. *verb. Medicus n. 2.* & Siluest. *co. verb. n. 4.*

QVÆSTIO XX.

An saltem Medicus, seu Chirurgus, qui probabiliter credit, nullam per imperitiam, aut negligentiam mortis causam dedisse, possit absque dispensatione ad Ordines promoueri.

Respondeo: Possè tunc, etiam si sub eorum cura multi mortui fuerint. Ratio est. Quia, qui probabiliter credit nullius mortis causam culpabilem fuisse, mortaliter est certus non habuisse culpam in suo exercendo munere, ex qua alicuius mors sequuta fuerit: ergo securè poterit ad Ordines sacros promoueri. Sic expressè Auila *loc. cit.* Qui id colligit ex *c. Ad aures, cit. vbi Abbas n. 1. Anton. de Butrio n. 1. & 2. & Siluest. verb. Medicus n. 4. cit.* non s. vt citat Auila, Angel. *loc. cit.* & alij.

QVÆSTIO XXI.

An incurrat irregularitatem Medicus præbendo agroto medicinam, quam nescit, aut dubitat illi profuturam.

Affirmant Innocent. *in c. Tua nos, de homicid. & Vgolin. c. 19. §. 1. & §. 2. n. 6.* existimantes peccare mort. & incurrare irregularitatem, secuta ex tali medicina agroti morte.

Sed clariùs Respondeo: Peccare quidem Medicum, & incurtere irregularitatem, applicando agroto medicinam, seu remedium, de quo dubita, an profuturum, vel nociturum sit, quando salus infirmi nondum est desperata. Nam fieri potest, vt infirmus, propter illud pharmacum decedat ex hac vita. Quando verò salus infirmi iam desperata est, Medicus nec peccat, nec fit irregularis præbendo pharmacum, de quo dubitat, an sit profuturum, vel nociturum, si non habet aliud opportunius remedium: quia in hoc casu prudentius operatur applicando remedium aliquod cum spe salutis quàm relinquendo infirmum in statu desperatæ salutis. Sic Bonac. *disp. 8. quæst. 4. punct. 5. n. 3.* & penes ipsum Sayrus, Valentia, Corduba, & Sanchez, & nouissimè Gibalinus *cap. 4. de Irregul. q. 2. consell. 11. vers. Quinto, §. ag. 144. Lege Natur. c. 25. n. 60.*

QVÆSTIO XXII.

An maneat irregularis Medicus, qui ignorans effectum morbi alicuius, illum nihilominus curandum suscipiat, & ad id medicamenta adhibet.

Respondeo: Manere irregularem, si eius errore moriatur æger. Quia eiusdem agroti mors sequuta, sine dubio fuit, ex imperitia, & temeritate Medici, cum temerarius sit qui suscipit rem periculosam, qualis est curatio morbi incogniti. Vnde bene Auicenna consulebat ægitudinem incognitam com-

mittere naturæ, & non præproperè aliquid circa illam moliri: quoniam, inquiebat, aut natura superabit ægitudinem, aut faciet illam innotescere. Sic Gibalinus *cap. 4. quæst. 2. consell. 11. num. 27. vers. Primò igitur.*

QVÆSTIO XXIII.

An etiam maneat irregularis Medicus, qui in prædicto casu leue aliquod medicamentum præscribit, donec morbi vis innotescat, si inde ita exacerbetur morbus, vt tandem interimat agrotum.

Respondeo: Non manere irregularem, si ita leue sit medicamentum, aut præsidium, quod præscribit, ex quo nullum, aut exiguum admodum damnum timendum esse certò scit, donec natura morbi innotescat. Ratio est, quia hac in re prudenter se gerit Medicus sapien:um dicta sequens: nam ita explorandas esse affectionum proprietates dicunt, & præcipiunt Galen. de placitis Hippocratis *lib. 1. c. 6.* & Celsus *lib. 4. cap. 2.* ergo nullam culpam committit in applicatione talis medicamenti: ergo casualis omnino erit mors, & omnino inculpabilis, si inde contingat: ergo ex illa non potest consergere irregularitas ex delicto. Sic Gibalinus *loc. cit. vers. Tertio.* Ad dens ex Codron. *lib. 1. de Christiana medendi ratione cap. 1.* quod nihil oberit, quod non explorandæ affectionis causa, sed vt solamen aliquod ægris afferat, Medicus tale medicamentum præscribat, modò sit certus quantum ars patitur, eiusmodi medicamentum benignum esse, & nocere non posse.

QVÆSTIO XXIV.

An Medici, qui agrotis desperatis quoslibet cibos, etiam noxios, porrigi permittunt, aut imperant, si inde mors sequatur, aut acceleretur, grauiter peccent, & fiant irregulares.

Respondeo: Et grauiter peccare, & fieri irregulares. Quia verè sunt causæ proximæ mortis agroti, aut eius accelerationis. Vnde crudelis est illa Medicorum pietas, quæ vt agrototo facilem se præbeat, illum citius interimit. Non tamen negamus, aliquando non valde lædentia ægrotis vehementer illa cupientibus indulgeri posse ad eorum solatium, vt se fecisse testatur Galenus *lib. 4. Epidem. Comm. 4. tit. 8.* de qua re plura congerit Codronch. *lib. 1. cit. cap. 8.* Sic omnino Gibalinus *cap. 4. q. 3. cons. 11. vers. Septimò, pag. 194.*

QVÆSTIO XXV.

An Medicus, qui veniens, agroto vrgenti, & postulanti noxtum medicamentum præscripsit, fiat irregularis, si inde sequatur mors.

Negant apud Gibalinum *loc. cit. vers. Duodecimo,* Abbas *in c. Ad aures, de atate & qual. Ordin. n. 3.* & Angel. *verb. Medicus n. 1.* Quia tunc Medicus, inquit, non est in culpa, sed agrotus, quia ita voluit. Sed ex his Auctoribus Angelus minimè id sentit, nec de hac quæstione mentionem fecit.

Affirmant è contra Vgolinus *cap. 19. §. 2. num. 8.* talem Medicum esse irregularem. Quia (inquit) si ipsæmet æger absque necessitate membrum abscidisset, foret irregularis: ergo & Medicus, aut Chirurgus,

rurgus, qui ægroti iussu idem faciet, quia non plus fortis in alium transferre potest, quàm ipse habet: ergo idem dicendum venit in nostro casu

Sed clarius Respondeo: Cum distinctione dicendum, quod vel Medicus in casu posito videt errare ægrotum, dum Postulat sibi noxium medicamentum, & tunc minimè debet erranti ægrotato obtemperare, aliàs peccaret grauius, essetque reus mortis, si accideret, & consequenter irregularis, vt bene Vgolinus ait, & antea Nauar. c. 26. n. 61. vel Medicus dubitat an medicamentum obfuturum sit, & illi dubitanti ægrotus dicit, se vel experimento illius medicaminis bonitatem comprobassè, vel sibi ab alio quopiam perito fuisse præscriptum: & tunc prudenter poterit, deposito d. bio pratico, obsequi vol. nati ægroti, quam rationabilem esse prudenter existimat, atque ita non tenebitur de infelici illius euentu, neque propter illum fiet irregularis. Sic Gibalinus *loc. cit. vers. Duodecimò.*

QVÆSTIO XXVI.

An si Medicus, qui nec publico, nec priuato stipendio est conductus, nolit curare ægrotum, & ob id hic moriatur peccet mort. & maneat irregularis.

Respondeo: Peccare mort. contra charitatem, si credat probabiliter ægrotum moriturum, & non sit alius Medicus qui eum mederi possit: Sed non manere irregularem. Ratio est. Quia licet Medicus in dicto casu concurret per talem omissionem, in partem negationem curandi, ad peccatum omittæ charitatis, non tamen concurret ad homicidium, quod necessarium est ad incurrendam irregularitatem. Sic S. Anton. quem citat, & sequitur Nauar. in *Sum. c. 25. in fine.* vbi sic ait: Septimò peccat qui non vult gratis mederi pauperi ægrotato, iuxta gloss. celebrem & recept. in *Sum. 33. dist.* & S. Anton. vbi sup & alios. *verb. Medicus.* Quod in nostra sententia restringendum est ad eum, qui credit illum probabiliter moriturum, nisi ei medeatur, & non est alius, qui id faciat, &c. Sic ille ibi, & cap. 27. n. 231. *vers. Decimononò.* Et Sic Maiolus *lib. 2. c. 12. n. 3. & 4. & lib. 5. cap. 48. §. 5. num. 4.* cum aliis communiter.

QVÆSTIO XXVII.

An saltem si Medicus, qui publico, vel priuato stipendio conductus est, nolit aliquem ægrotum curare, maneat irregularis, si ob id mors ei contingat.

Affirmant communiter DD. Quia qui ex iustitia tenetur necem alterius impedire, & non facit, si ex tali defectu mors sequitur, reus est homicidij, cum ad illud influat, vt vera causa, priuando mortuum re sibi debita, nempe auxilio, aut ope, quam tenebatur ei non negare: at sic est, quod Medicus tenetur ratione stipendij, ex iustitia curare dictum ægrotum: ergo si ex negligentia, aut alia voluntaria causa id omittit, irregularis debet censer. Ita tenent Maiolus *lib. 2. cap. 12. à num. 3. & lib. 5. c. 48. §. 5. n. 4.* Tolentus *lib. 1. c. 29. vers. Rursus tertio, & vers. Idemque dicendum,* Henriq. *lib. 14. c. 12. n. 7.* Summa Astens. *Summ. Confessorum,* Siluest. & Armilla, quos omnes refert, & sequitur Sayrus *lib. 7. c. 4. n. 5.* Quibus addi possunt Bonac. *de Censur. disp. 7. quest. 4. punct. 8. num. 37. & sequenti,* & apud ipsam Suarez *disp. 45. sect. 4. num. 5.* Nauar. *cap. 27. n. 232.* Filiucius *tract. 20. cap. 4. quest. 9. & 10.* Reginald. *lib. 30. n. 145.*

& 168. & sequent. Ita etiam Auila *part. 7. disp. 6. sect. 2. dub. 7. conclus. 2.* & expressè loquendo de nostro casu ibi, *vers. Sequitur tertio,* vbi ita ait: Sequitur tertio, quod si Medicus non stipendiatus omittat curare infirmum, ex quo moritur, non manet irregularis: sed si erat stipendiarius vel ab illo infirmo, vel ab oppido pro incolis, quia in primo casu tantum agit contra Charitatem, in secundo verò agit contra iustitiam. Ita Emmanvel *c. 173. concl. 3.* Hæcque ille. Baunus etiam *tract. 1. de Irregul. q. 21. dictio 1. pag. 475.* Diana *part. 4. tract. 2. Resol. 7.* citans vitra aliquos ex citatis, Mercetum in *3. p. D. Thom. q. 24. dub. 6. ad 2.* Pannez in *2. 2. q. 6. art. 8. dub. 1. part. 2. concl. 4.* Layman. *sect. 5. tract. 3. p. 3. c. 2. n. 7.* Megalam *3. p. lib. 7. c. 2. q. 5. n. 89.* Egidiu *disp. 18. dub. 8. n. 71.* Vegam en espejo de curas, *tom. 2. cap. 12. §. 26. n. 274.* & Villalobos *tom. 1. tract. 21. diff. 22. n. 16.* Ita etiam Gibalinus *c. 4. q. 2. conclus. 11. vers. sexto Medicus, pag. 149.* & antea *c. 4. q. 1. conclus. 13. à n. 34.* Dicastillo *tom. 1. de Iust. lib. 2. disp. 50. dub. 14. n. 200.* & alij.

Sed etque probabiliter Respondeo: Non manere irregularem, etiam si contra iustitiam peccet, & manere restitutioni obnoxium. Ratio est. Quia, qui mortem alterius non impedit, sicut verè non necat, ita nec proprie dat causam homicidio, sed tantum per accidens, non prohibendo: ergo dictus Medicus desinens ægrotum curare, nequit incurere irregularitatem, quæ veros ac proprios homicidas afficit. Sic in prius tenet P. Gabriel Vaquez, quem sequitur Luytius Turrian *lib. 9. de Censur. disp. 6. dub. 5.* (non 3 vt leges apud Gibalinum, Diana, & Baunum) vbi ita ex aliis id probat. Qui talis, licet peccet contra iustitiam, tamen non dicitur in iure proprie occisus, neque dicitur proprie causam dedisse homicidio, sed tantum est per accidens, non apponens prohibens. Item sicut non diceretur excommunicatus, qui ex iustitia tenebatur impedire Clerici percussorem, & non impedit, nisi esset expressum in *c. Quanta, de sentent. excommun.* Ita non est dicendus ille irregularis, &c. Item, quia licet peccet contra iustitiam non impediens, tamen non debet puniri eadem pena cum ea, qua punitur ille, qui positivè operatur. Vnde sicut in iure non dicitur fur, qui non impedit furtum: sic etiam non dicitur homicida, qui non impedit homicidium. Et ita sensit P. Vasquez *manuscripto tract. de Irregularit. diff. 9. num. 34.* Ioan. Præpositus in *3. part. q. 5. de Irregularit. dub. 10. num. 79.* Quorum sententiam esse probabilem ingenuè fatentur Egidius, Diana, & Baunus. Et merito, cum illam antea docuerint Doctissimi viri, Tabiena *verb. Irregularitas 1. §. 2. D. Anton. 3. part. tit. 28. cap. 2.* Armilla *verb. Irregularitas, n. 2.* Et nouissimè eam tenet Cardin. de Lugo *tom. 1. de Iust. & iure disp. 10. sect. 11. n. 19.* Quia in iure, ait, non est expressa irregularitas pro his, qui non impediunt homicidium, cum impedire deberent: ergo illam non incurrunt.

Vnde ad argumentum contrariorum patet ex dictis. Neganda enim est illis maior. Quia vt concurreret, vt vera causa ad homicidium, ex quo oriretur irregularitas debebat concurrere positivè influens in illud, vel facto aliquo, vel mandato, consiliòve, &c. in Medico autem, aut in quocumque alio, qui solum permittit ægrotum mori, nullum reperitur factum, quapropter à pura permissione tantum nulla potest nasci irregularitas.

QVÆSTIO XXVIII.

An peccent, & sint irregulares Medici, Aromatarij, & Pharmacopola, qui medicamenta corrupta, aut supposititia præscribunt, aut præbent, ex quibus ægroti mors sequitur.

Respondeo, ut certum: Et peccare mortaliter, & esse irregulares. Quia verè, & positivè suo facto, concurrunt ad necem ægroti. Sic omnes. Innoc. in cap. Tua nos, de homicid. & ibi Panormitan. Vgolin. c. 19. §. 3. n. 1. Summ. Confessor. lib. 2. tit. 1. q. 35. Sayrus lib. 7. c. 4. n. 6. Gibalin. c. 4. de Irregular. q. 2. confessor. 11. vers. Nonò, pag. 196. & Bonac. disp. 7. q. 4. punct. 7. n. 11. & Suarez, & Filliuc. apud ipsum.

QVÆSTIO XXIX.

An etiam manserint irregulares Medici, casu quo optima, & propitia medicamenta præscripserint; Aromatarij tamen aliquid noxium intermiscuerunt, ex quo mors fuit sequuta.

Respondeo etiam ut certum: Tunc non manifeste irregulares Medicos, sed solos Aromatarios. Quia isti solummodo concurrerunt ad mortem ægroti. Sic Maiolus lib. 2. c. 12. n. 2. hæc dicens: Si Medicus medicamenta faciendâ ritè disposuerit, sed corruptio Pharmacorum effectum noxium induxerit, non est hoc imputandum Medico, qui sua diligentia usus est in perscrutandis pharmacis. Alberic. in verb. Homicid. 6. Summ. Confess. eodem. tit. quest. 36. Sed ipse Aromatarius erit irregularis, quoniam legitimis, & purgatis pharmacis non est usus. Sic illa. Et Panorm. & Sayrus loc. cit.

QVÆSTIO XXX.

An maneat irregularis infirmorum custos, seu servitor, qui contra prohibitionem Medici dat aliquam medicinam, seu potionem ægroti, ex qua sequitur, aut notabiliter acceleratur eius mors.

Respondeo, ut certum: Esse irregularem. Quia rei sibi prohibitz, & periculose operam dedit, ex qua sequuta fuit mors. Sic Couar. in Clem. Si furiosus, de homicid. part. 2. §. 4. n. 3. vers. Ex his etiam. Henric. lib. 14. c. 15. §. 7. Innoc. Socin. & Summ. Corona, quos affert, & sequitur Sayrus lib. 7. cap. 6. num. 13. Quibus addo Navar. c. 27. n. 228. Villadiego c. 6. n. 29. Siluest. verb. Homicid. 2. q. 15. Auila p. 7. disp. 6. sect. 1. dub. 8. concl. 1. Bonac. disp. 7. q. 4. punct. 7. n. 12. Gibalin. loc. cit. vers. Idem verò, & alij.

QVÆSTIO XXXI.

An etiam maneat irregularis dictus infirmarius, si bona fide, aut ignorantia det aliquid ægroti, ex quo sequuta, aut nimis accelerata fuit eius mors.

Respondeo: Tunc non manere irregularem, si talis fuerit bona fides, aut ignorantia, quæ à culpa gravi excusat infirmarium. Quia tunc verè excusabunt eum ab irregularitate, cum hæc consurgat à culpa, quam excusant. Sic Siluest. Navar. & Henric.

quos sequitur Auila concl. 2. Pellizzarius tom. 2. tract. 7. c. 5. sect. 4. q. 15. n. 174. Gibalin. loc. cit. per hæc verbas: Idem verò dicendum de ministrantibus infirmo, qui illi nociua, stolidâ aliqua pietate, ministrant, nisi enim bona fide, & ignorantia excusentur, si inde mortem accelerent, sunt irregulares: non est autem bona fides, quoties contra præscriptum Medici id faciunt. Sic ille. Et idem dicendum est casu, quo adsint tali facto inaduerentia, aut indeliberatio; nam hæc etiam à culpa, & consequenter ab irregularitate excusabunt, ut dictum est sup. tract. 1. disp. 4.

QVÆSTIO XXXII.

An maneat irregularis infirmarius, qui dat ægrotanti aliquid, ex quo parum acceleratur mors.

Affirmativam sententiam innuere videtur Bonacina loc. cit. n. 12. eo quod solum dicat, non improbare sententiam oppositam. Et certè alij hanc partem timent, & non improbabilius. Legantur dicta à nobis sub disp. 7. à q. 98. vbi videbuntur Patroni huius sententiæ.

Sed probabilius, iuxta ibi dicta, Respondeo: Non manere tunc irregularem. Quia quando acceleratio mortis est parva, causari potest absque culpa gravi: ergo nequit ab illa irregularis nasci. Sic Auila part. 7. disp. 6. sect. 1. dub. 8. concl. 1. Henric. lib. 14. c. 15. n. 5. quos citat, & sequitur Gibalin. c. 4. q. 2. confessor. 11. vers. Idem verò, pag. 194. vbi sic ait: Si tam parum acceleretur ægroti mors ex aliquo obsonio, ut vix advertatur, aut ea concitatio mortis nihili fiat, non incurri hanc irregularitatem, quod iure Bonacina dixit, se non improbare. Ratio nihil perspicua videtur, non enim in ea tam exigua mortis præpropere acceleratione potest contingere culpa mortalis, qualem tamen ad hanc poenalem irregularitatem requirebamus 2. part. propositionis, &c. Sic Gibalinus.

QVÆSTIO XXXIII.

An qui ægrotum agonizantem, zelo pietatis, & compassionis adductus, in aliud latus vertit, ut citius moriatur, fiat irregularis, morte sequuta.

Affirmat Pelagius lib. 1. de planctu Eccles. c. 48. adocens, esse irregularem, etiam casu quo volvens ægrotum in aliud latus, faceret sine culpa. Quia ad incurrendam hanc irregularitatem nullam putat esse necessariam culpam. Et ideo vetat Clericis fungi infirmarij munere.

Sed ut certum: Respondeo dicendum, quod volvens ægrotum in aliud latus, ex intentione accelerandi mortem, revera peccaret mortaliter, & consequenter sequuta ex tali actione morte, fieret irregularis. Quia re vera reus esset culpæ gravis, & necis, mortisque ægroti. Dato autem casu, si possibilis sit, quod vertens ægrotum ex tali intentione, vel ex inaduerentia, aut inculpabili ignorantia, nullam mortalem admitteret culpam, non foret irregularis, ut constat ex dictis. Vnde falsum omnino est dicere ad incurrendam hanc irregularitatem, nullam esse necessariam culpam. Tum, quia hæc irregularitas non est ex defectu lenitatis, quæ sine culpa incurri potest. Tum etiam, quia si culpa à dicta actione absit, nullus in ea invenitur defectus lenitatis, cum potius adsit importuna quædam, & imprudens lenitas, pro qua nunquam fuit imposita in iure irregularitas,

laritas. Sic communiter Doctores. Legatur Caiet. 2. 2. q. 64. art. 8. Henriq. lib. 14. c. 15. n. 5. & c. 19. n. 3. Auila disp. 6. sect. 1. dub. 8. Suarez. disp. 47. sect. 7. n. 5. Sayr. lib. 7. c. 6. n. 13. Nauarr. c. 27. n. 2. 28. & alij penes ipsos. Qui bene admonent æquè liberum esse Clericis, atque laicis, infirmorum curam gerere absque metu irregularitatis, ad quod stabiliendum sufficiebat dispositio nostræ propriæ Regulæ ab Innocent. III. Pontifice Maximo approbatæ, vbi in cap. De infirmis, sic dicitur: *Infirmi seorsum dormiant, & comedant, ad quorum curam habendam conuersus aliquis laicus, sive Clericus deputetur.* Sic Pontifex.

QVÆSTIO XXXIV.

An etiam manserit irregularis Sacerdos, qui suo consilio fecit, vt alij agrum iacentem in vna conspicuum erigerent, & dum ab illis sustolleretur, mortuus est.

Affirmavit Comitulus in casu occurrenti libro 6. Respons. quæst. 52. num. 2. dicens, talem Sacerdotem lapsum fuisse in irregularitatem ex homicidio non voluntario. Idem affirmaret Pelagius, vt constat ex doctrina eius nuper data.

Sed vt certum Respondeo, Non mansisse irregularem. Nam in primis non mansit irregularis ex defectu lenitatis, quia (vt supra est habitum) hanc non incurrit, nisi Iudices, aut eorum Ministri, dum in foro sententiam sanguinis dicunt. Nec rursus mansit irregularis ex homicidio inuoluntario: nam si hoc fuit inuoluntarium: ergo inculpabile; quia sine voluntario culpa esse non potest: ergo neque ex casuali homicidio, cum hoc ad inducendam irregularitatem semper supponat culpam mortalem, atque adeo rationem aliquam voluntarij. Sic in terminis docent Filliuc. tr. 19. c. 10. quæst. 8. n. 278. Diana p. 3. tract. 5. resol. 79. vers. Vnde non bene. Bauny tract. 11. de Irregularit. q. 23. quæst. 11. vbi citat Auilam p. 7. disp. 5. sect. 2. §. 8. Sed tu lege illum disp. 6. sect. 1. dub. 8. Henriq. lib. 14. c. 12. n. 7. Reginald. lib. 30. tract. 2. c. 9. n. 103, & Layman lib. 3. sect. 5. tract. 3. p. 3. c. 7. n. 2. Quibus addo Sayrum lib. 7. c. 6. n. 13.

QVÆSTIO XXXV.

An maneat irregularis ille, qui bona fide, & intentione reuoluit infirmum, exhibet cibum & potum, & facit similia, ex quibus acceleratur eius mors: vel qui eo motu suffocatur, vel frangitur apostema, vel anhelitus impeditur, &c.

Affirmavit (vt vidimus) Pelagius lib. 1. de Planctu Eccles. cap. 48. Sed sine fundamento vlllo. Vnde

Vt certum Respondeo dicendum: Non manere irregularem: dummodo omnia hæc operetur bona fide, & cum ea cautela, & prudentia, qua accurati, & prudentes viri solent. Quia tunc nulla interuenit culpa, sed potius meritum magnum, cum sit officium, & exercitium Christianæ pietatis, & charitatis: ergo nec interuenire potest irregularitas. Sic Bonacina disputat. 7. quæst. 4. punct. 7. num. 12. his verbis: Verum tamen est, non fieri irregularem, qui tradit aliquid infirmo bona fide, vel ex præscripto periti Medici, aut qui tradit aliquid quod non est vetitum infirmo, nec dubitat nociturum: aut qui reuoluit infirmum in lecto, non vt citius pereat, sed vt facilius somnum,

quietem, vel cibum capiat, etiam si mors ex aliqua culpa acceleretur, modo non sit culpa lata, seu negligentia notabilis, id est, modo reuolvens eam adhibuerit diligentiam, quam communiter adhibent homines illius professionis. Sic ille. Et antea Auila dub. 8. cit. concl. 1. & 2. Henriquez, Reginaldus, Sayrus, Baunius locis citatis, Suarez. disp. 47. sect. 7. n. 3. Diana 3. p. tract. 5. Resol. 49. & p. 5. tract. 3. resol. 117. Gibalinus c. 4. q. 1. cons. 21. vers. Octauo, pag. 195. Filliuc. loc. cit. & alij.

QVÆSTIO XXXVI.

An si quis ad iram prouocet agrum, aut ad tristitiam excitet, vel sinat è lecto surgere, vel domo exire, aut circa fenestram stare, fiat irregularis, si inde sequatur, aut acceleretur mors.

AD hanc quæstionem respondet Gibalinus loc. cit. vix talem fieri irregularem; quia vix vnquam peccabit mortaliter ministrans. Et licet bene id dicat:

Clariustamen, & diffusius Respondeo dicendum cum Sayro lib. 7. cap. 6. num. 13. hoc modo. Si in his omnibus, & similibus non sit euident, aut notabilis negligentia, qualis esset, si aliquid scienter, contra præcepta Medici, ægrotto porrigeretur, aut qualis esset notabilis motus, quo ægrotus ad iram, vel tristitiam commoueretur: & qualis esset, si custos infirmi vocaret minutorem, vel porrigat ei vinum, aut aquam, &c. non est cur irregularitas timeatur, maxime quando hæc fiunt ex obedientia Superioris, aut ex pietate, & charitate erga infirmum, & absque vlla intentione nocendi illi: quia ad hoc, vt sit homicidium voluntarium indirectè & casuale, non sufficit ex opere commisso, aut ex quacumque minima negligentia mortem subsequutam esse, sed necessarium est, aliquam notabilem culpam in committendo, ex qua indirectè actus voluntarius, & peccatum mortale sit. Sic (omissis quibusdam vltro) Sayrus locis citatis, & tenent omnes Doctores citati nuper.

QVÆSTIO XXXVII.

An censendus sit irregularis infirmarius, casu quo dubitet, an ex imprudentia suæ actionis mors atri contigerit.

Respondeo dicendum, quod in hoc casu, consulendus est peritus Medicus, quod si hic adiri nequeat, aut dubitet, an imprudentia fuerit grauiter culpabilis, non erit censendus irregularis in illo dubio facti, in quo dolus absuit. Sic Sayrus loc. cit. vnde piè Molina dixit, in hac materia consultius, sanctiusque esse, ianuam scrupulis non aperire. Maxime cinu per epichiam sit credendum, intentum Ecclesiæ non fuisse irregularitates in eiusmodi euentibus velle incurri, nec tardos homines intendisse reddere ad inferuendum suis proximis, dum morbis laborant, mortique sunt viciniore. Sic ille tom. 4. de Iustit. tract. 3. disp. 75. n. 3. col. 961. & bene,

QVÆSTIO XXXVIII.

An in hac irregularitate possit etiam dispensare Episcopus.

Respondeo dicendum, quod cum hæc Medicorum, Chirurgorum, aut infirmorum irregularitas,

laritas, non sit ex defectu lenitatis (cum hi non fecerint membrum, aut utant ad vindictam & punitionem delicti, & ut personæ publicæ, sed ut personæ privatae, & ex pietate, & misericordia, ad salutem ægrotorum) sed ex delicto homicidij casualis, casu quo ægrotus ex culpa gravi ipsorum decedat è vita: dicendum, inquam, est posse Episcopum in ea dispensare; nam potest in irregularitate orta ex homicidio casuali, ut dicemus *infra disputatione ultima*. Legantur Sayrus *lib. 6. c. 18. n. 27*. Et Machado *lib. 1. part. 3. tract. 18. docum. 9. in fine*.

QVÆSTIO XXXIX.

An etiam, Commissarius Cruciatæ possit in hac irregularitate dispensare.

Respondeo: Posse. Quia potest in omni irregularitate orta ex homicidio casuali, ut docent communiter omnes. Legatur Diana *1. part. tract. 11. Resol. 11. & Rodriguez in addit. §. 15. n. 2.*

DISPUTATIO X.

De Irregularitate orta ex homicidio voluntario iusto directè volito.

QVÆSTIO PRIMA.

Quotuplex sit homicidium.

Respondeo, quod duplex. Vnum iustum, quod committitur vel in punitionem alicuius criminis ab eo, qui ius vitæ, & necis habet (de quo iam supra egimus) vel in sui, aliorumve legitimam defensionem (de quo *infra*) Alterum est iniustum, & culpabile, saltem ex obiecto, & materialiter. De quo nunc cum omnibus Auctoribus de illo tractantibus. Sunt autem præcipui, quos in principio tract. 1. de dimis. Inter quos legantur Canonistæ, Innocent. Anton. de Butr. Panormit. in *tir. de homicid. in Decretalib. Sexto, & Clement. & in Decreto Gratiani, maxime dist. 16. Navar. in Manual. c. 27. à n. 191. & 204. & in Consiliis tir. de homicid. Couar. in Clement. Si furiosus, de homicid. Maiolus lib. 5. de irregul. c. 48. Hentiq. lib. 14. cap. 14. & alibi. Auila p. 7. disp. 6. sect. 2. Sayr. lib. 7. Thesauri. à cap. 1. Suar. de Censur. à disp. 44. Bonacina d. 7. de Censur. q. 4. punct. 8. Filliuc. tract. 20. de Censur. à c. 2. Baunius tract. 1. de Irregul. à q. 16. pag. 467. Petr. Cornejo in 3. p. D. Th. tract. 5. disp. 1. Castro Palao de Censur. disp. 6. à punct. 15. Luysius Turrianus de Censur. lib. 9. disp. 63. Gasp. Hurtado disp. 2. Irregul. à disp. 5. Gibalinus de Irregul. c. 4. à q. 1. pag. 110. Molina tom. 4. de Iust. tract. 3. à d. 3. Cardin. de Lugo tom. 1. de Iust. disp. 10. à sect. 2. Dicastillo tom. 1. de Iust. disp. etiam 10. per totam. Villalobns in Summ. tom. 1. tract. 22. à diff. 18. Machado tom. 1. Summ. lib. 1. part. 3. tract. 16. à document. 7. & Diana multis in locis, præcipue part. 4. tract. 2. de Irregularitate, & part. 5. tract. 4. de homicid.*

QVÆSTIO II.

Quid, & quotuplex sit homicidium voluntarium.

Respondeo: Quod homicidium voluntarium est illud, quod in se, vel in sua causa proximè volitum est. Estque duplex, vnum voluntarium directè: indirectè aliud. Homicidium voluntarium directè est illud, quod expresse, & directè est volitum, & ex proposito factum. Tale erit homicidium commissum à Petro animo & intentione occidendi. Homicidium verò indirectè voluntarium est illud, quod licet non intendatur in se directè, & explicitè, facit tamen aliquid, ex quo tanquam ex causa sequatur certò homicidium. Tale committet qui feriret punctim circa præcordia, vel casum circa caput, sine intentione tamen occidendi; nam tunc verè censuratur velle mortem indirectè, illamque intendere in actu exercitio. Sic optimè Navar. n. 27. c. 240. Suarez disp. 44. sect. 1. n. 4. Bonacina, Auila, Bauny, Gibalinus loc. cit. Dicastillo loc. cit. dub. 12. & Sayr. lib. 7. c. 1. n. 18.

QVÆSTIO III.

An homicidium voluntarium iniustum inducat irregularitatem.

Respondeo, ut quid certissimum, Inducere. Sic definitur in c. 1. de homicid. & desumitur ex lib. Exodi, c. 22. vbi his verbis preponitur: *Si quis per industriam occiderit proximum suum, & per insidias, ab altari meo enellet eum, ut moriatur, & in Tridentin. sess. 14. c. 7. de Reformat. & distinct. 50. & alibi.*

Ex quibus, ut certum omnino, docent Doctores, irregulares esse omnes iniuste voluntariè occidentes, aut mutilantes, ut *infra*. Legatur Navar. cap. 27. num. 219. Maiolus lib. 5. cap. 48. à num. 1. Sayrus lib. 7. cap. 1. Gibalinus cap. 4. q. 1. n. 8. Molina tract. 3. d. 76. & alij supra citati.

QVÆSTIO IV.

An ut homicidium inducat irregularitatem, debeat esse factum contra iustitiam, contra quintum Decalogi præceptum.

Respondeo Affirmatiuè. Itaque ut quis fiat irregularis ex homicidio, necessum est, quod homicidium sit contra quintum Decalogi præceptum, hoc est, contra iustitiam, & non tantum contra charitatem. Quare qui occidit aliquem defendendo se, cum moderamine inculpatae tutelæ, non fiet irregularis, etiam si ex summo odio inuasorem iniquum occidat. Sic latè Molina tract. 3. disp. 33. memb. 5. à n. 4. & disp. 76. à n. 3. Sayr. lib. 7. c. 1. n. 4. & 5. Gibalinus loco nuper citato Diana p. 4. tract. 2. resol. 72. & alij.

QVÆSTIO V.

An ex homicidio voluntario omnino occulto nascatur irregularitas.

Negavit Alphons. à Castro lib. 2. de lege penali, cap. ultim. concl. 3. vbi existimat, nullam irregularitatem incurri ex homicidio voluntario omninò per accidens occulto; quod probari non potest aliter quàm ex ipsius homicidæ confessione. Et probatur

probat ex cap. Ex tenore, de tempor. Ordin. ubi absolute & generaliter decernitur, occulta crimina, quantumvis enormia, non inducere irregularitatem: ergo non debet excipi homicidium.

Sed ut certissimum Respondeo: Nasci irregularitatem ex homicidio, quantumvis occulto. Quia sic definitum fuit in c. fin. de tempor. Ordin. & in Trident. sess. 14. c. 7. de Reform. & sess. 24. cap. 5. unde post hoc Concil. hæc nostra sententia negari non potest. Sic Nauar. cap. 27. num. 194. vers. Sexto, & vers. Septimo. Maiol. lib. 5. cap. 48. n. 2. Couar. in Clement. Si furiosus, de homicid. p. 2. §. 3. n. 4. Henriquez lib. 14. cap. 3. §. 2. & Corduba. D. Anton. Martin. de Ledesma, quos refert & sequitur Saycus lib. 7. cap. 1. n. 6. Petr. Cornejo de Irregularit. disp. 1. dub. 1. quæst. 3. Gibalin. cap. 4. quæst. 1. n. 8. pag. 119. & alij, quos dedimus sup. tract. 1. disp. 1. quæst. 10.

Ad fundamentum contrariæ sententiæ dicendum est, quod licet in d. cap. Ex tenore, non excipiatur ab illa generali propositione homicidium; excipitur tamen in cap. fin. eod. tit. quod ius est posterius, & correctorium prioris. Nam Alexand. III. qui fuit auctor iuris cap. Ex tenore, obiit anno 1180. Gregorius verò IX. qui condidit ius in d. c. fin. obiit anno 1141. Sic respondet Cornejo, quem attentè lege propter errores typographi.

QVÆSTIO VI.

An irregularitas incurratur ob homicidium solum attentatum?

Affirmat Maiol. lib. 5. cap. 48. num. 3. (non 5. ut legi apud Petr. Cornejo) ubi ita dicit: Est præterea hæc irregularitas tam efficax, ut si homicidium ipsum non sortiatur effectum, sed sola vulnera fuerint illata à Clerico animo occidendi, nihilominus efficitur irregularis, cum per eum non steterit quin occiderit. Specul. in d. tit. de dispensat. §. Iuxta, vers. Sed quid de Iudice, & vers. Quando autem, & per quem. Illa enim voluntas homicidium perpetrandi, adhibitis præparatoriis opportunis, cum actu proximo ad mortem, id est, cum vulneribus, inducunt irregularitatem, & necessaria est dispensatio. Hæc fuit originalis doctrina in cap. Si quis post, per illum textum, dist. 5. quem refert, ac probat Specul. in d. §. Iuxta, in d. vers. Sed quid de Iudice, & probat Gloss. in cap. Periculose, de Pœnit. dist. 1. quæ dicit, quod Clericus tentans facere homicidium, si non fecit, quia non potuit, irregularis est. Et antè eam fuit doctrina Ioannis glossatoris, ibi. Eadem fuit sententia Veruec. & Summ. Confessor. lib. 2. tit. 1. quæst. 23. & idem scripsit Nicolaus de Auximo, auctor Supplementi, in verb. Irregularitas 1. in princip. & ita fuit decisum per Dominos in Rota, ut constat in decis. causarum per D. Thomam Fastol. causa 14. Quod procedit, etiam si non ipse certò percussit, sed alij socij, ut ibi patet. Quod potest comprobari ratione: Nam in atrocissimis delictis, attentatio, etiam non sequuto effectu, inducit eandem pœnam, sicut delictum consummatum. Bald. in l. si fugitini, C. de seru. fug. Maximè, quia in homicidio, pœna irregularitatis incurritur ipso iure; unde sequitur, quod attentare, & consummare sint patris pœnæ. Ioan. And. in cap. Perpetuo, de elect. in 6. & in Reg. in panis de reg. iur. Abbas in cap. 1. de eo qui mitt. in poss. in vers. Ex prædictis. Afflict. in decis. 276. Hæc omnia Maiolus.

Sed longè multò probabilius Respondeo: Minimè incurri irregularitatem, ob homicidium attentatum, non sequuto effectu. Quia sub hac conditione adstruunt irregularitatem iura, ut habitum est sup. tra-

R. P. Leand. de Irregularit.

Stat. 1. disp. 1. q. 11. & 12. Sic Suar. Vgolin. Henriquez, Auila, Filiuc. Bonac. Palao, & alij ibi citati. Quibus nunc addo Couarruuiam in Clem. Si furiosus, 2. parte initio num. 5. (non 4. ut offendes apud Gibalinum loc. cit. n. 13. pag. 121.) qui id probat cap. ult. 15. quæst. 1. cap. Sicut 32. quæst. 2. cap. Cogitationis, de Pœnit. dist. 1. Et tenent Glossa in cap. Si aliquis, de homicid. Albertus Trocius, Felinus, Hippolit. ut refert ipse Couarr. addens Glossam in cap. Periculose, de Pœnitent. dist. 1. Nam licet Anan. Felin. Hippolitus, Tiocti (& Maiolus, ut vidimus) contrariam sententiam tenuisse existimarint, non tamen bene. Nam Glossa, si integrè legatur, communem opinionem probat, ut ait Couarr. Ait enim sic: Sed nunquid dices irregularem Clericum qui homicidium voluit facere, nec fecit, quia non potuit? Non credo quod sit irregularis tanquam de homicidio, licet sit voluntarius homicida, quia lex promotionis potius opus considerat, quam voluntatem, 15. q. 1. cap. Si quis non iratus, 22. quæst. 2. c. Sicut, licet sit homicida quoad Deum, infra eod. cap. Si cui, ubi tamen factum sequitur, grauius est peccatum. Hactenus Glossa, quæ manifestam facit pro communi opinione auctoritatem. Hæc Couarruu. Qui tamen non affert Glossam, quam dicit esse truncatam. Accipe ergo illam, quæ apud me in cap. Periculose (non Periculose, verb. Sed pœnitentia, ita se habet: Sed nunquid dices irregularem Clericum, qui homicidium voluit facere, nec fecit, quia non potuit? Irregularis est tanquam de homicidio, licet non sit homicida) Hæc in meo codice Glossa, omnino contraria primæ. Unde nil mirum si contrariæ sententiæ Auctores pro se illam adducant. Ad illam autem communem regulam, in atrocissimis criminibus conatum reputari pro facto, respondetur, veram esse, quoad peccatum, non quoad pœnam imponendam à Iudice Legantur Couar. Gibalin loc. cit. & Molina tract. 3. cit. disp. 67. col. 928.

QVÆSTIO VII.

An etiam ex iniusta & voluntaria membri mutilatione oriatur irregularitas.

Respondeo, ut certum: Oriri. Sic habetur expressè in c. In Archiepiscopatu, de Rapor. & in Clem. unica, de homicid. in cap. 1. de Cler. pugn. in duello, in c. Clericis, ne Cler. vel Monachi, ubi omnes Doctores, Legantur Suarez disp. 44. de Censur. sect. 2. à n. 3. Molina loc. cit. n. 3. Gibalin. c. 4. q. 1. n. 9. pag. 119. Maiolus lib. 5. c. 50. Villalob. tract. 2. dist. 19. Machad. lib. 1. p. 3. tract. 19. docum. 8. Pottel. in addit. ad dub. Reg. verb. Homicidium, n. 6. & communis.

QVÆSTIO VIII.

An irregularitas, qua oritur ex mutilatione, sit eadem cum ea, qua oritur ex homicidio, aut eius quadam extensio.

Respondeo: Non esse eandem cum irregularitate homicidij, sed omnino distinctam, licet cum illa in plerisque conueniat. Sic Suar. loc. cit. n. 3. ubi ita ait: Si quis percutiat animo mutilandi, & non occidendi, irregularis fiet, quia talis irregularitas non incurritur titulo homicidij, sed præcisè causa mutilationis, neque alia intentio, seu dolus in iure postulat. Atque ita talis casus non est propriè exceptio à prædicta regula, quia hæc reuera non est irregularitas homicidij, sed alia distincta, quæ cum illa coniungitur propter similitudinem culpæ; nam licet differant, ut perfectum, & imperfectum, in iure æquiparata

parata sunt, quoad poenam irregularitatis, ut Glossa notavit in *d. Clem. verb. Mutilat.* Hæc Suarez. Quem sequuntur Villalob. Gibalinus, & Machado *loc. cit.* Gordon *lib. 7. q. 18. num. 47.* Pottel. *loc. cit.*

QVÆSTIO IX.

An omnia, quæ intra disponunt circa irregularitatem homicidij voluntarij, sint extendenda ad irregularitatem mutilationis voluntaria?

Respondeo, ut certum: Quod non. Ratio est iam assignata, ea videlicet, quia irregularitas mutilationis diversa existit ab irregularitate ex homicidio. Vnde dicendum est, quod illud, quod ad rigorem pertinet, & est impositum homicidio, nullo modo sit extendendum ad irregularitatem ex mutilatione, nisi aliàs exprimat in iure: bene tamen illud, quod pertinet ad lenitatem, vel aliquam poenæ diminutionem homicidij; tunc enim extendendum est ad mutilationem: quia cum crimen mutilationis, leuius sit crimine homicidij, iniquum foret illud acerbiori poenâ plectere, quàm homicidium. Sic censuit Sacra Congreg. Cardin. in responsione quadam circa *sess. 24. Trid. c. 6. de Reform.* in qua negavit reservationem dispensationis irregularitatis homicidij voluntarij factam Sum. Pontifici, extendendam esse ad irregularitatem ex mutilatione, sed in hac posse dispensare Episcopum. Sic etiam Suar. *disp. 44. sect. 2. n. 4.* Gibalin. *c. 4. q. 1. num. 9. pag. 119.* Sed de hac materia rursus tractabimus *disp. 27.* loquendo de dispensatione irregularitatis.

QVÆSTIO X.

An saltem omnia, quæ intra disponunt circa irregularitatem mutilationis, debeant extendi ad irregularitatem homicidij.

Respondeo dicendum, extendi debere ad irregularitatem homicidij, quidquid austerum, aut rigorosum est impositum, circa irregularitatem mutilationis, non verò illud, quod minuit, aut emollit poenam huius. Ratio primi est: Quia quidquid convenit parti, convenit toti ratione suæ partis, atqui mutilatio se habet, ut pars quædam respectu homicidij, quod illam formaliter, vel eminenter continet: ergo. Ratio secundi est, quia diminutio, & mitigatio poenæ circa leuius delictum, quale est mutilatio, non debet extendi ad poenam criminis grauioris, quale est homicidium: ergo. Sic Gibalin. *c. 4. q. 1. n. 9. vers. Secunda regula. pag. 119.*

QVÆSTIO XI.

An ad homicidium directè voluntarium committendum, cuius irregularitas soli Papæ est reservata, sit opus, ut illud deliberato animo, inuito consilio, ac ex proposito fiat.

Negant quamplures DD. existimantes, ad incurrendum homicidium voluntarium per se, prope distinguitur à casuali, non esse necessariam expressam voluntatem, seu intentionem occidendi, sed sufficere virtualem voluntatem occidendi, estò non fiat ex præmeditato, & ex proposito, ut v. g. si quis intenderet vulnus, aut percussionem non mortiferam; si tamen de

facto illatum sit vulnus ab eo, ex quo mors evenit. Ita Couarr. in *Clement. Si furiosus. part. 2. in princip.* Bonacin. *disp. 7. q. 4. punct. 8. n. 2.* Villalobos *tractat. 2. disp. 18. n. 2.* Cornejo *tract. 5. de Irregularitate, disp. 1. dub. 1. quest. 2.* Sayrus *lib. 7. cap. 7. num. 8.* latè Molina *tract. 3. disp. 3. à col. 523. & disp. 21. à col. 593. & disp. 75. n. 7. col. 982.*

Sed probabilius Respondeo dicendum, opus esse ad homicidium per se, & directè voluntarium, cuius irregularitas soli Papæ est reservata, quod fiat deliberato animo, inuito consilio, & ex proposito occidendi. Sic colligitur ex Concil. Tridentin. *sess. 14. cap. 7. de Reformat.* ubi in hoc distinguit Concilium homicidium voluntarium à casuali, quod voluntarium sit *per industriam, per insidias, & ex proposito.* Casuale verò, *non ex proposito, sed casu:* ergo iuxta sensum Concilij, homicidium voluntarium, quod soli Pontifici est reservatum, debet esse illicitum, intentum, ac volitum per se. Vnde ut bene advertit Diana *2. part. tract. 15. resol. 19.* verba Concilij non sunt intelligenda, ut volunt Sayrus & alij, de homicidio casuali non volito in se, sed in sua causa: sed intelligenda sunt de homicidio, quod casu solo contingit, ad differentiam homicidij voliti ex intentione, & proposito. Quod patet, nam Concilium ibi loquitur de homicidio occulto, cuius dispensatio reservatur Papæ, & tamen certum est, quod post Concilium potest Episcopus dispensare in homicidio occulto casuali, volito non in se, sed in causa: ergo non loquitur de homicidio, quod contingit casu, id est, non ex proposito. Ideo tenent nostram sententiam Luysius *lib. 9. de Cens. disp. 63. dub. 1. ex P. Vasq. 1. 2. ad q. 73. art. 8. dub. 1. circa textum;* docens, quod ad hoc, ut homicidium dicatur voluntarium, necessum sit, ut in illo perpetrando adsit voluntas directà, & expressa, & non sufficiat, ut sit voluntarium in causa. Et ad maiorem explicationem notat, posse in homine considerari triplicem voluntatem. *Una est expressa occidendi, & hæc sine dubio sufficit, si alia adsint. Secunda est expressa non occidendi, sed vulnerandi tantum; & hæc non videtur sufficere, ut dicatur voluntarium homicidium per se, ut distinctum à casuali. Tertia potest esse voluntas vulnerandi expressè, nulla præmissa cogitatione de occisione; & hæc etiam voluntas non videtur sufficere, ut in hac materia dicatur homicidium voluntarium, quod videtur colligi ex Concil. Trid. sup.* Hæc Luysius. Cui adde Gasp. Hurt. *disp. 2. de Irregul. disp. 5. n. 16.* dicentem ex prædicto P. Valquio *1. 2. disp. 100. n. 59.* quod tunc dicitur quis ex proposito, & non à casu occidere, quando quis directè intendit homicidium in ipso, aut in causa cum qua homicidium inseparabiliter coniungitur, ut quando quis alicui propinat venenum, aut apponit aliam causam proximam sufficientem mortis, prævidens mortem inde euenturam: quia iste moraliter æquivaleret intendenti ex proposito, seu directè mortem. Hæc Hurtad. Cuius doctrina clarior redditur traditâ nuper à Luyfio. Tenent etiam nostram sententiam ipsemet Auctor *eademmet disp. 2. disp. 20. n. 66.* Barbosa *de potest. Episcop. p. 2. alleg. 39. num. 47.* quos citat & sequitur Diana *part. 4. tract. 2. resol. 72. Sà verb. Homicidium, n. 4.* per hæc verba: Homicidium voluntarium dicitur, quod per se, & directè intentum, seu ex proposito fit: at secus est, si sine occidendi intentione fiat id, unde mors sequi etiam vtr plurimum soleat, & sequatur: aut si quis grandi ligno, aut lapide, volens solum percutere, occidat. Hæc ille. Suarez etiam (apud Palaum) *disp. 44. sect. 3. num. 3.* Filiuc. *tract. 20. cap. 1. quest. 2.* Palaus *de Censur. disp. 6. punct. 15. §. 1. num. 1.* & reputat probabile Bonacina *loc. cit.* & tenent rursus Gomez *tom. 3. variat. cap. 3. n. 15.* & Machado *tom. 1. lib. 1. part. 3. tract. 16. docum.*

docum. 7. num. 2. ubi ita ait: *Digo pues, que es opinion de graues Autores, que como el homicidio sea voluntario, porque el que le cometió le intento verdadera, y formalmente con animo de matar, en tal caso el homicidio se deve tener por voluntario, en el uno y otro fuero, por ser assi que el Derecho (capite sicut dignum, de homicid. l. 1. §. Dignus, l. in lege, ff. ad leg. Cornel. de sicar.) para la calidad del homicidio voluntario, pide intencion a matar. Ita ille.*

QVÆSTIO XII.

An si quis in rixa inopinata subito occidat alium, iudicandus sit reus homicidij directè voluntarij.

Affirmant esse reum homicidij voluntarij, & consequenter contrahere irregularitatem, cuius dispensatio soli Papæ est reservata, Molina tom. 4. tract. 3. disp. 79. num. 7. cit. & Suarez disp. 44. sessione 1. num. 3. ubi ita ait: Imò addit Salzedo c. 94. in practica, ad homicidium voluntarium, provt in hac materia sumitur, requirit quod deliberato animo, & inuito consilio fiat: nam si ex rixa repente orta, vel ex inimicitia ob iniuriola verba subito (sic lege, non subdito) contracta, homicidium perpetratur, casuale putat esse, non voluntarium. Et citat Didacum Perez in lib. 8. Ordinamenti, tit. 13. n. 256. in Rubrica. Sed hæc nimia ampliatio, & extensio mihi videtur; quamquam enim rixa ex tempore suborta sit, potest quis libera voluntate directè intendere mortem alterius: ergo tale homicidium est in se directè voluntarium, & sub hac appellatione in iure comprehenditur; nisi fortasse induat rationem defensionis, cuius alia est consideratio, infra tradenda. Hæc Doctiss. Suarez. Cuius sententiam esse probabiliorrem dicit Diana p. 2. tract. 15. resolut. 19. Quibus addi possunt Villalobos tract. 21. disp. 18. n. 2. & Petr. Cornejo tract. 5. de Irregul. disp. 1. dub. 1. q. 2.

Pro hac sententia Suarj citari potest Palau's disp. 6. puncto 15. §. 1. n. 2. Quia quamvis in principio dicat oppositum; limitat tamen postea & dicit idem quod Suarez. Accipe verba Palau: Si in rixa inopinata occidas aduersarium, regulariter te non esse iudicandum homicidam voluntarium, colligitur ex dict. c. 1. de homicid. & ex Trident. sessione 14. c. 7. de Reform. Etenim homicida voluntarius ille nuncupatur, qui per industriam, & per insidias proximum suam occiderit, seu ex proposito. Qui autem subito iratus occidit, non ex proposito, & per industriam, sed casu reputandus est occidisse. Quod intelligendum est quoad forum exterius, & etiam quoad forum interius, casu quo occidenti non constet expressam voluntatem occidendi habuisse; nam si de hac voluntate ei constet, iam ex proposito occidit, ideoque cessat omnis dubitatio. Hæc Palau, citans pro se Salzedum, Perez, Hentiquez, Rodriguez, & Auilam ubi infra.

Sed probabiliter certè Respondeo, ex nuper dictis, prædictum occidentem non esse iudicandum reum homicidij voluntarij, etiam casu, quo ei constet expressam voluntatem occidendi habuisse. Quia hac voluntate etiam supposita, adhuc verificatur, quod tale homicidium non fuerit commissum, per insidias, per industriam, inuito consilio (quod ad homicidium voluntarium, vt diximus, requiritur) sed solum casu: ergo. Sic Henriquez lib. 14. c. 14. n. 1. in fine, ibi: Nec si dum corrigatur, inflammetur ita, & occidat. Vbi litt. P. citat Perez tit. 13. lib. 8. pag. 256. & Plazam lib. 1. capite 22. num. 3. Sic etiam Salzedo Practica crimin. capite 94. Rodriguez in Summ. verb.

R. P. Leand. de Irregularit.

Irregularitas, c. 179. num. 1. & Auila part. 7. disp. 6. (non 2. vt offendens apud Corneium) sect. 2. dub. 1. concl. 2. vers. Præterea dico. Egidius de Sacram. disp. 18. dub. ult. num. 1. 1. 1. concl. 5. vers. Potest etiam. Quorum sententiam vt probabilem defendit Diana (licet contrariam, vt vidi. nus, probabiliorrem dicat) loc. cit. vers. Sed contrarium. Sic etiam Marchin. tom. de Sacram. Ordinis, tract. 1. p. 9. c. 1. diff. 3. n. 10. pag. 141. ubi ita ait: Sextò deducitur, licere Episcopo dispensare non solum in irregularitate orta ex homicidio casuali, vt dictum est, sed etiam ex homicidio voluto, non ex consilio, aut matura deliberatione factò, sed ex repentina ira, vel rixa. Ratio sumitur ex illis Concilij verbis supra allegatis: Cum qui per insidias, aut per industriam occiderit proximum, de altari euelli debet. Item ex illis: Si verò homicidium, non ex proposito sed casu, &c. Ergo vt Episcopus dispensare in hac irregularitate nequeat, Concilium requirit, vt homicidium sit factum animo deliberato: ergo si per subitam rixam contingat, Episcopus dispensare poterit, si delictum sit occultum, & non deductum ad forum contentiosum, vel si fuerit deductum, iam cessarit strepitus iudicialis. Sic Marchinus. Qui non ita bene citat absolute pro hac parte Dianam. Sic etiam clariùs, contra explicationem Castri Palau, tenet (ni fallor) Machado tom. 1. lib. 1. part. 3. tract. 16. docum. 7. num. 2. ubi: *Pero Diego Perez, y otros graues Autores despenden que el homicidio voluntario, de que el Concilio Tridentino, loco cit. dispone que el Obispo no pueda dispensar en su irregularidad, no basta que sea como quiera voluntario, si no que se aya intentado de caso pensado, y animo deliberado de cometerle: porque si caso se trabase la refriega por auerle dicho alguno algunas palabras arremosus, o por qualquiera otra razón, que fuese casualmente, y no de caso pensado; aunque el tuuiese intencion, y voluntad de matar, y se siguiese el efeto, no seria homicidio voluntario, sino casual: fundanse en las mismas palabras del Concilio, que en una parte dicen: Per industriam, & per insidias, id est, non ex proposito, sed casu. Hæc Machado. Tenet etiam hanc sententiam ex nostris, me citato, perdoctus P. Franciscus de S. Iuliano tract. de foro Regul. capite 6. aduertentia 4. n. 15. An autem in hac irregularitate possit semper dispensare absolute Episcopus, dicemus infra disp. 27. q. 17.*

QVÆSTIO XIII.

An non solum physicus homicida voluntarius, sed etiam omnes ad homicidium voluntarium cooperantes irregularitatem homicidij voluntarij incurrant?

Respondeo: Omnes quocumque modo positivè ad homicidium cooperantes, siue id faciant per actionem physicam, siue per moralem, irregularitatem homicidij incurrere. Prima pars constans est apud omnes. Quia omnes cooperantes homicidio voluntario per physicam actionem, verè & propriè occidunt, quamvis non soli: ergo omnes homicidij voluntarij irregularitatem contrahunt; alij vt principales cause, alij vt minùs præcipuæ.

Secunda pars etiam constat. Quia in iure expressè cauetur ad morales causas extendi etiam irregularitatem homicidij, nam de mandante quidem, & consiliente homicidium, aperte indicant textus in c. Significasti, & c. Sicut dignum, §. Cleros, 2. de homicidio, & c. In eod. tit. in 6. & c. Si quis viduam, dist. 50. ergo, &c. Sic tenent communiter Doctores, præcipuè statim citandi.

§. I.

De mandante homicidium, & ratum illud habenge.

QVÆSTIO XIV.

An mandans homicidium expresse, reus sit homicidij, & consequenter irregularis.

Respondeo, vt certum: Reum esse homicidij, & consequenter irregularem. Ratio est: Quia mandans homicidium, verè influit positivè, & efficaciter in illud, cum aliàs homicidium non fuisset sequutum, si mandans de eo combattendo mandatum non dedisset. Sic omnes. Legantur Siluest. verb. *Homicidium* 1. quæst. 7. Navar. c. 27. n. 233. Maiolus lib. 4. c. 48. §. 2. Sayrus lib. 7. c. 2. Suarez disp. 44. sect. 3. Henriq. lib. 14. c. 14. & 16. Avila part. 7. disp. 6. sect. 2. dub. 2. Molina tract. 3. disp. 3. per totam: & præcipuè membro 3. col. 673. & antea tract. 2. disp. 550. 729. & 731. Anton. Gomez tom. 3. variar. cap. 3. à num. 39. Vgolinus de Irregularitate, c. 15. §. 4. Azorius 3. part. lib. 2. c. 8. Reginaldus lib. 30. num. 124. Filliucius tract. 27. à num. 27. Toletus lib. 1. Summ. c. 80. Bonacina disp. 7. quæst. 4. punct. 9. à num. 13. Couar. in Clement. Si furiosus, part. 2. num. 8. Gasp. Hurtad. disp. 2. de Irregularit. diff. 6. Luysius lib. 9. de Censur. disp. 63. dub. 3. Gibalius cap. 4. q. 1. n. 11. & 39. pag. 39. Palaus disp. 6. punct. 15. §. 2. Lugo de Iust. tom. 1. disp. 19. sect. 2. Dicastillo de Iustit. lib. 2. disp. 10. dub. 14. Egidius disp. 18. dub. 8. à num. 65. Villalob. tract. 21. diff. 20. Machado tom. 1. lib. 3. p. 3. tract. 16. docum. 9. Portel in addit ad dub. Regul. verb. *Homicidium*, n. 10. & alij.

QVÆSTIO XV.

An mandans homicidium tacitè, & implicite sit etiam irregularis.

Affirmant aliqui absolutè docentes: Etiam esse irregularem. Quia etiam hoc modo influit mortaliter positivè in homicidium voluntarium. Ita Dicastillo loc. cit. n. 189. per hæc verba: Affero tertio: Si ei, qui assumat se hominem interfectorum, in gratiam tui, idque credas ab ipso faciendum esse, nec contradicas, aut impediās cum possis, tunc tacitè consentis, & mandas. Argum. cap. *Constitutis* 1. de testib. l. in delictis, ff. de noxalibus actionibus, l. 3. §. licet is ff. ad l. Cornel. de sicariis, l. Qui patitur, ff. mandati. Ita Gomez sup. c. 3. à num. 47. & deinceps. Molina tract. 2. disp. 550. & tract. 3. disp. 33. memb. 3. Ioan. Faber in §. 1. Instit. de noxalibus actionibus. Eademque est ratio, si te rixante, verbi gratia, cum Ioanne, & supervenientes amici tui in tui gratiam Ioannem occidant à te non prohibiti, aut repulsi. In quibus duobus casibus irregularis fies argum. cap. *Petrus*, de homicid. vbi id docet Abbas notab. 2. Couar. in citata Clement. p. 2. num. 8. casu 4. Henriquez lib. 14. cap. 13. n. 4. Avila p. 7. disp. 6. sect. 1. dub. 5. Navar. in Summ. cap. 27. n. 231. alique, quos referemus agentes de Irregularitate contracta ex homicidio. Hucusque Dicastillo. His auctoribus addi possunt Bonac. & Gibalinus loc. cit. & alij communiter, præcipuè adducti pro prima sententia disp. 9. quæst. 17.

Sed clarius, & magis consequenter ad doctrinam radicam sup. loc. cit. Respondeo dicendum, quod

nullo modo fiat irregularis mandans, si positiva aliqua actione, insinuatione, implicita saltem, non mandet tale homicidium, vt quæstione sequenti explicabimus. Vnde non est verum id quod Dicastillo dicit, ex eo videlicet, quod quis affirmet, se hominem interfectorum in gratiam alicuius, idque credat, & non contradicat, aut impediāt, cum possit, tunc tacitè homicidium mandare, ideòque irregularem fieri; cum enim nullo modo id positivè confirmet, nec modo quodam positivè mandat, per permissionem talem nullam homicidij voluntarij irregularitatem contrahet. Et minùs contrahet illam in casu secundo, quem assignat, vt optimè docuit Luysius lib. 9. cit. disp. 63. dub. 3. per hæc verba: sed explicandum est, an incurrat, si sciens non contradicat volentibus alium occidere in vindictam iniuriæ illatæ ei, qui potest impedire, & non impedit? Ad huius exactam explicationem oportet referre casus aliquos, quos refert Couar. 2. part. relect. §. 2. num. 8. Primus est, quoties quis dedit causam rixæ, & eius famuli, amici, vel consanguinei occidunt in vindictam eius qui dedit causam rixæ. In quo casu Villadiego tract. de Irregularit. cap. De pura fide, & Couar. aiunt, esse irregularem. Quia in c. Petrus, ille excusatur, quia nec dedit causam rixæ, & contradixit.

Oppositum docuit Glossa in cap. ult. 23. quæst. ultim. Siluest. verb. *Homicidium* 2. §. 1. & alij Iurista, quos refert Couar. & sequitur Vasquez. Primo: Quia cap. illud citatum pro contraria opinione, non fauet illi: quia ideo Petrus ille excusatur ab irregularitate, quia repugnauit; & sic non fuit causa mortis: Et idem erit quoties solum dedit causam rixæ, & alij occiderunt postea in vindictam prioris iniuriæ.

Alius casus est: quando quis dedit causam rixæ, eo quod pugnante illo, alij occurrentes occiderunt alium ratione propriæ inimicitie. In quo casu ambiguum putat esse Couarruñas, neque suam sententiam profert, etiam si inclinare videatur in sententiam Villadiego, asserentis esse irregularem eum qui dedit causam rixæ. Sed contrarium docuit Siluest. supra, quem sequitur Pater Vasquez. Putat enim non esse irregularem, quando qui dedit causam rixæ, non fuit causa talis, vt per aggressionem alij possent occidere, neque de hoc cogitavit: non est irregularis ex eo solum, quod non impederit, iuxta supradicta. Et in his omnibus considerandum semper est, an qui dedit causam rixæ aliquo modo faciat in occisionem alterius, vt possit dici causa. Hæc omnia doctè, & consequenter Luysius. Quem sequi, consequenter loquendo, omnes Doctores citati pro nostra sententia sup. disp. 9. q. 27. coarctantur. Legantur pro nobis Palaus disp. 6. punct. 15. §. 2. n. 6. & Suarez disp. 44. sect. 3. num. 14.

QVÆSTIO XVI.

An Pater, aut Dominus maneant irregulares, si filio, aut famulo dicant: Domum non redeatis, donec aliquid novi de vobis audiamus.

Respondeo, vt certum: Manere irregulares, si filius, aut famulus, illis verbis auditis, occidant eum, qui Patrem, aut Dominum iniuriis affecit. Ratio est: Quia certum est, dictis verbis contineri mandatum tacitum de offendendo illum, à quo Pater, vel Dominus accepit iniuriam: ergo tale homicidium imputari debet mandanti illicitè. Patet consequentia, quia (vt benè Suarez) mortaliter parum

parum differunt explicitum, & implicitum, directum, & indirectum. At sic est quod mandans homicidium explicitè & directè sit homicida, & irregularis: ergo & qui mandat illud indirectè, & implicitè. Sic Maiolus *lib. 5. c. 47. §. 2. n. 8.* & apud illum Bartholom. Angel. Inola, Ancharan. Abbas, & Tabiena. Navar. *cap. 27. n. 233. vers. Vigesimo.* Covarruias in *Clem. Si furiosus. p. 2. §. 1. num. 3.* Henriquez *lib. 14. cap. 14. §. 2. & cap. 16. §. 1.* Sayrus *lib. 7. c. 2. n. 2.* Suarez *disp. 44. sect. 3. n. 14.* Bonacin. *disp. 7. q. 4. punct. 9. n. 16.* Vgolinus *c. 15. §. 1. n. 3.* Reginald. *lib. 30. n. 133.* & alij.

QVÆSTIO XVII.

An etiam fiant irregulares Pater, aut Dominus, casu quo dicant filio, aut seruo hac verba: Caue ne occidas Petrum, qui mihi iniuriam intulit; non tamen reuertaris domum, donec aliquid noui de te audiam.

Negant in casu simili Ioan. Præpositus, quem citat, & sequitur Diana mox citandus.

Sed probabilius Respondeo: Etiam in hoc casu manere irregularem Patrem, aut Dominum, secuto homicidio, sicuti manent filius, aut seruus occidentes. Quia limitatio exhibita illis verbis, *Caue ne occidas Petrum*, non tollit, quin mors sequuta debeat tribui illicitè mandanti vindictam, etiam si hanc mandatarius exceßerit. Sic docet expressè Henric. *c. 16. cit. iis verbis: Qui mandat grauitè percutere citra mortem, est causa homicidij, quod præcogitare debuit, dum mandatarius excedens occidit.* Mandatum tacitum satis est ad irregularitatem, vt si læsus iniuria dicat filio, aut famulo, caue ne illum occidas, sed ne reuertaris domum, donec aliquid noui audiam de te. Hæc Henric, & ex illo Sayr. *loc. cit.* & constabit amplius ex mox dicendis.

QVÆSTIO XVIII.

An mandans alicui, vt aliquem verberet, aut percutiat illicitè, & expressè prohibeat ne occidat, vel mutilet, irregularis fiat, si mandatarius excedens mandatum, verberando alterum occidat.

Negat Ioan. Præpositus in *3. p. q. 5. de Irregular. dub. 10. n. 78.* Cuius sententiam vt æquè probabilem, defendit Diana *p. 4. tract. 2. resol. 19.* Quia ita mandans nullo modo est reus homicidij: ergo neque dignus irregularitate. Ita etiam sentite videtur, ait Sayrus *ubi infra*, Henric. *lib. 14. c. 14. n. 2.* his verbis: Qui ope concurrat cum aliis, vel qui mandat occidere, aut id consulit, est voluntarius homicida: at non dicitur voluntarius qui mandauit tantum percutere, & tamen mandatarius excedens occidit. Ita ille.

Sed alij probabilius Respondent: Fieri irregularem. Quia sic expressè cauetur in *cap. fin. de homicid. in 6.* Cuius ratio datur in dicto capite, quia mandans verberare in culpa fuit, imperando aliquid, ex quo euenire posse homicidium, debuit cogitare. Sic Nauar. *c. 27. n. 233. & 240. & conf. 27. de homicid. Covar. in Clem. Si furiosus. p. 2. §. 1. n. 2.* Innoc. Panorm. Alberic. D. Anton. Syluest. Tabiena, Ledesma, Grassius, Vivald. & alij, quos citat & citatur Sayrus *lib. 7. c. 2. n. 7.* Suarez *disp. 44. sect. 2. n. 3.* Filliuc. *tract. 20. n. 94.* Bonacina *quæst. 4. punct. 8. num. 18.* dicens tale homicidium posse dici casuale. Gibalin. *c. 4. de Irregularit. q. 2. con-*
R. P. Leard. de Irregularit.

sectar. 1. in fine. Avila p. 7. disp. 6. sect. 2. dub. 2. concl. 2.

Sed probabilius omnium Respondeo: Fieri quidem irregularem, casu tamen solùm, quo mandans mandaret verberare grauitè, & vulnerare lethalter; non si leuiter, quia si primo modo mandauit, in causa voluit homicidium, fuitque vetè homicida, & irregularis: non verò si modo secundo præcepit vulnerare, aut percutere. Sic tenet, & explicat *d. c. fin. de homicid. in 6.* Luyfius Turrian. *lib. 9. disp. 63. dub. 3. vers. Sed oportet.* Sicque concordari poterunt prædictæ sententiæ. An verò inde homicidium sit voluntarium, aut casuale, dubium est, pro quo sit,

QVÆSTIO XIX.

An præfatum homicidium, quod committit mandans, sit directè, vel indirectè voluntarium, aut potius casuale.

Affirmat esse voluntarium indirectè volitum, Covar. *loc. cit.* quem citat, & sequitur Sayrus *lib. 7. c. 2. n. 7.* Qui & præbet rationè istam. Quia (vt ait Covar.) tale homicidium est indirectè mandanti voluntarium, fertur enim voluntas in id ex quo immediatè mors secuta fuit, & ideo irregularis est. Voluntas enim indirectè fertur in homicidium, propter illam causam, quam habuit mandator, non præcauendo, quod ex huiusmodi percussionibus, & ictibus soleat mors immediata, & vt plurimum contingere. Non enim excusatur ex eo quod non habuerit animum occidendi, sicut nec excusatur qui malo animo ense alterum percuteret in capite, aut iuxta cor, nolens eum occidere, si ex vulnere mors sequatur. Vnde Covar. vnum notatu dignum addit, quod cum homicidium illud sit voluntarium, indirecta scilicet occidendi voluntate commissum, & non casuale, qui potestatem haberet dispensandi in irregularitate ex homicidio casuali contracta, non posset in hoc casu dispensare, vnde pari ratione non potest dispensari virtute Concil. Trid. *sess. 24. de Reformat. c. 6.* Huc vsque Sayrus.

Sed consequenter ad nostram doctrinam Respondeo dicendum, tale homicidium non esse voluntarium propriè, & ideo nec mandatorem illius esse reum homicidij voluntarij, sed casualis. Ratio est, quia (vt *supr. q. 10. & 11.* est habitum) ad committendum homicidium voluntarium requiritur, quod fiat ab aliquo posituè, animo deliberato, ex proposito, per industriam, & insidias: sic est, quod omnes hæc requisitæ circumstantiæ in nostro casu deficiunt: ergo & deficit homicidium voluntarium, solumque erit casuale, & ideo poterit in eo dispensare virtute Concil. Trid. quisquis vi illius potest in homicidio casuali, & in irregularitate per commissionem talis homicidij contracta. Sic sentit in primis Henric. *lib. 14. c. 14. num. 2.* Cuius verba habes *q. 17.* ex quibus constat, sensisse tale homicidium non esse voluntarium. Quod idem docet *ead. c. 14. n. 2. lit. N.* adducens pro se Caietan. & Nauar. Sic etiam Avila *p. 7. disp. 6. sect. 2. dub. 1. post 2. concl. vers. Ex dictis sequitur.* Suar. *disp. 45. sect. 4. n. 10.* Luyfius *disp. 63. dub. 1.* Bonac. *disp. 7. q. 4. punct. 8. n. 18.*

QVÆSTIO XX.

An Iudex dicens militibus: Ite & adducite mihi talem, vel talem viuum, aut mortuum, si milites eum occidant, aut mutilent, irregularis efficiatur.

Respondeo: Esse irregularem, vt diximus *suprà disp. 7. quæst. 25.* cum Maiolo, Vgolino, & Giba-

lino. Quibus nunc addo Henriquez lib. 14. c. 16. §. 1. & Sayrum lib. 7. c. 2. n. 10. Qui hoc limitat, nisi aliàs reus resisteret vi, & armis: quia si his resisteret ne caperetur, sicut milites non valentes aliter eum capere, nisi occidant, aut militent, non erunt rei homicidij, ut potè quibus iure id permittitur: ita nec Iudex homicidij reus erit nec irregularis. Sic ille. Cuius limitationem antea adhibuerat Maiolus lib. 5. c. 48. §. 2. n. 8. Legantur dicta à nobis disp. 7. q. 25. & seq.

QVÆSTIO XXI.

An maneat irregularis qui mandat fieri homicidium ei, qui aliàs erat factururus.

Affirmat, non absolutè, sed sub distinctione, Sayrus lib. 7. cap. 2. n. 11. ita scribens: Respondeo cum Couar. in Clem. Si furiosus, p. 2. §. 2. n. 1. de homicid. vel mandatarius erat aliàs factururus, vel non: si non, tunc certum est mandantem irregularem esse, secuto effectu: si sic, tunc vel ex mādato citius occidit, vel non; si sic, tunc erit irregularis, cum sit causa propinqua accelerationis, ut patet ex communi DD. sententia: si non, tunc irregularis non erit, & est communis opinio ex Couar. ubi supra, & faciunt quæ tradunt Glossa in c. sicut dignum, §. Qui verò, verb. Prouocassent, de homicid. & Gloss. in c. Nuper, §. In secunda verò, in verb. Concilium, de sentent. excommun. Parnormitan. in simili casu c. Ex litteris, n. 5. de excess. Pralat. Tabiena verb. Irregularitas 2. §. 4. in fine, Syluest. verb. Homicidium 3. q. 5. vers. Quartam. Henriquez lib. 14. c. 19. n. 14. vers. At si Iudex, & c. Hæc Sayr.

Sed probabilius absolutè, & sine distinctione Respondeo: manere irregularem mandantem fieri homicidium ei, qui aliàs erat illud factururus. Quia dato adhuc, quod Mandatarius tale homicidium esset admitturus, in facti tamen contingentia, iudicandum est, tale crimen mandantis causa patratum fuisse: ergo. Sic expressè sentit Couar. loc. cit. à Sayro pro sua sententia. Nam quamuis hic auctor, loquendo de illo, qui consilium de homicidio patrando dedit, prædictam doctrinam tradat (quod & faciunt alij Doctores citati à Sayro) oppositum docet loquendo de mandante homicidium loc. cit. n. 1. vers. In eo verò dubio ubi ita dicit: Hæc verò distinctio, an esset quis alioqui factururus, vel non, minimè habet vim, nec est admittenda in mandante. Is etenim tenetur, etiam si Mandatarius alioqui sine mandato esset delictum illud commissurus. Quia fit, hoc in casu, crimen ipsius mandantis causa, & respectu: quemadmodum in specie notat Bartol. in d. l. Non solum, §. si mandato, col. vlt. ff. de iniur. cuius opinionem asserit eam sequutus, communem esse Iason in l. 1. C. de servis fugit. n. 23. Idem in l. si quis mihi bona, §. Sed quid si mandauit, n. 16. ff. de acquir. heredit. Ludouic. Carrer. in d. §. Circa, n. 75. Hic vsque Couar. Ex cuius verbis iam constat malè adductum fuisse pro se à Sayro. Sic post hæc scripta inueni idem docere Doctiss. Dicastillo de iust. lib. 2. traët. 1. disp. 10. dub. 14. n. 18. vbi adducit discrimen inter mandatum & cōsiliū, quod mandatum, inquit, fit in gratiam mandantis, consilium verò in gratiam capientis. Vnde fit quod si Petro suadeas occidere, qui antè tale propositum firmiter conceperat, nihil efficias. Sin verò etiam mandes, atque is exequatur mandatum tuum, iam tuo nomine homicidium fit, & tibi tanquam causæ adscribitur. Sic Dicastillo.

QVÆSTIO XXII.

An mandans aliquem occidi, vel mutilari, irregularitatem ex homicidio voluntario contrahat, si ipsemet mandatarius occidatur.

Affirmant aliqui Doctores, eo quòd mandans dat operam rei illicitæ talia mandando, & ita nihil refert, quod præter eius intentionem sequatur mors mandatarij; cogitare namque debuit talia contingere posse: ergo eam indirectè saltem voluit: ergo tale homicidium respectu mandantis voluntarium erit.

Sed longè probabilius Respondeo: Non contrahere irregularitatem ex homicidio voluntario. Quia mandans, ut supponit quæstionis titulus, minimè habuit expressam intentionem, aut voluntatem, ut Mandatarius in ea occasione constitutus occideretur: at sic est, quod ut quis contrahat irregularitatem ex homicidio voluntario, opus est, ut expressè, & ex proposito intendat homicidium, & cum effectu sequatur, ut supra. habitum est: ergo. Sic sentiunt communiter Doctores, & ut certum supponunt Suar. disp. 44. sect. 3. n. 17. Egidius disp. 17. dub. 8. n. 66. Palaus disp. 6. punct. 15. §. 2. n. 5. Legatur Diana 2. p. traët. 15. resol. 17. & p. 4. traët. 2. resol. 12. & 14. Qui de hac quæstione latè agit. Necnon Cardin. de Lugo tom. 1. de iust. disp. 19. sect. 2. §. 2. n. 40.

QVÆSTIO XXIII.

An in præassignato casu, incurrat mandans irregularitatem ortam saltem ex homicidio casuali.

Affirmant communiter DD. incurtere irregularitatem ex homicidio ad minus casuali, & præcipue casu, quo mandans præuidere potuerit periculum occisionis mandatarij. Ratio est. Tum quia mandans, siue consulens alicui, ut aliquem occidat, verè est causa moralis cædis mandatarij, aut consultarij, cum eam indirectè voluerit exponendo eius periculo prædictum mandatarium, aut consultarium: ergo tale homicidium mandanti, aut consulenti imputari aliquo modo debet.

Tum etiam. Quia ille, qui sine rationabili causa, se exponit periculo mortis, verè est homicida sui ipsius, si occidatur: ergo & qui consulit, aut mandat alicui, ut huiusmodi periculo se obiciat, consulit, aut mandat homicidium: ergo si contingat, verè homicida erit: ergo irregularis. Ita Suarez disput. 44. sect. 3. num. 18. qui contrariam sententiam, neque speculatiuè, nec practicè sequendam dicit. Nauarr. c. 27. num. 233. Maiolus lib. 5. cap. 48. §. 2. num. 4. dicens periculosam esse opinionem contrariam, & adducit pro se Abbatem, Syluest. & Ioan. Andr. Sayrus lib. 7. cap. 2. n. 12. & cap. 3. num. 3. Vgolinus cap. 16. §. 8. Molina traët. 3. disp. 32. num. 2. Couar. in Clement. Si furiosus, 2. part. §. 2. num. 1. Auila part. 7. disp. 6. sect. 2. dub. 5. concl. 4. Egidius disp. 18. dub. 8. num. 47. Bonac. disp. 7. quæst. 4. punct. 7. n. 17. vers. Addunt aliqui. Diana p. 4. traët. 2. resol. 62. §. 14. Cornejo in 3. p. traët. 5. de Irregularitate, disp. 1. dub. 2. quæst. 2. Palaus disp. 16. punct. 15. §. 2. num. 5. Villalob. tom. 1. traët. 21. diff. 20. n. 10. Quibus videtur consentire Pellizzarius tom. 2. traët. 7. cap. 5. sect. 4. quæst. 80. num. 284. vers. Addit Diana ex Cornejo.

Sed æquè probabiliter Respondeo: Dicitur mandantem

dantem, aut consententem, nullam adhuc ex homicidio casuali, irregularitatem incurrere in casu assignato. Ratio est, quia nulla in iure imposta est irregularitas, nisi illi, qui mandat, aut consulit alicui, ut occidat se ipsum, aut alium quempiam: at sic est, quod ille, qui mandat, aut consulit alicui, ut alium occidat, non mandat ut se ipsum occidat, quamvis mandet, ut occidendo alium exponat se periculo, ut ab alio occidatur: ergo etiam si revera mandatarius in eo casu occidatur, dum mandatum, aut consilium sibi datum exequitur, mandans non fiet irregularis. Sic in primis Vasquez 1. 2. disp. 100. q. 73. art. 9. dub. 3. n. 45. ubi ita ait: Tametsi in opinione sit positum, utrum se ipsum occidere sit contra fortitudinem, aut contra iustitiam, consilium autem traditum ei, qui occiditur, quod non tendit ad mortem, nisi ratione periculi, quod incaute aggreditur, non videtur in iure prohibitum, nec is dicitur homicida presens & proprie in iure ad effectum irregularitatis, sed ille solum qui consilium præbet occidendi aut seipsum, aut alterum. Sic Vasquez, & ex illo Luyfius lib. 9. de Censur. disp. 93. dub. 4. Hurtad. disp. de Irregularis. diff. 6. n. 22. Præpositus in 3. p. q. 5. de Irregularis. dub. 10. n. 78. quos novissime sequitur Gibalin. c. 4. de Irregular. q. 2. consuet. 7. n. 18. pag. 182. Qui simul cum Diana citat pro hac parte Henriquez lib. 14. c. 16. n. 1. Sed hic auctor solum dicit id esse sustinendum in foro conscientie; secus in foro exteriori. Legatur in Glossa lit. K. Tenet etiam hanc sententiam Lugo loco nuper allegato. Qui eam probat, quia irregularitas ex consilio (ade, aut mandato) homicidij, non est in iure inflicta, nisi quando consilium directe tendit ad ipsam occisionem: tunc enim, secuta occisione, ad quam consilium tendebat, contrahitur irregularitas. Sic ille. Qui infra id limitat, ut non procedat, quando ex animo consilium quis dedit, ut ipse consultarius (aut mandatarius) occideretur. Quam limitationem esse veram, & ut talem à nobis amplectendam, ex dictis quæst. antecedenti videbis.

QVÆSTIO XXIV.

An mandans homicidium excusetur ab irregularitate, si ante patratum homicidium mandatum reuocet.

Negant aliqui, quos suppressis nominibus refert Suar. ubi infr. Quia mandatarius exequens homicidium, semper mouetur ex impressione relicta à priori mandato: ergo licet mandans reuocet mandatum, nequit ab irregularitate excusari.

Sed, ut certum Respondeo: Excusari ab irregularitate mandantem homicidium, si ante patratum homicidium reuocet mandatum, & reuocationem intimet mandatario. Quia in hoc casu iam mandans non est moralis causa homicidij, cum perfecte retractauerit mandatum, & mandatarius retractationem illam cognouerit: ergo non potest moueri ad patrandum homicidium ex mandato illius, sed si mouetur, mouetur quidem ex sua voluntate. Sic communiter Doctores. Canonistæ in c. Ad audientiam, de homicid. Nauarr. in Summ. c. 27. n. 233. Suar. disp. 44. sect. 3. n. 7. Auila p. 7. disp. 6. sect. 2. dub. 4. concl. 1. & 2. Covar. in Clement. Si furiosus, 2. p. initio, num. 9. vers. Quinto ex his. Henriq. lib. 14. cap. 16. n. 2. & communis apud Sayrum libro 7. c. 2. n. 13. Dicastill. de Iust. lib. 2. tract. 2. disp. 4. dub. 4. n. 52. & Pellizzar. loc. cit. q. 80. n. 273.

QVÆSTIO XXV.

An ut mandans homicidium excusetur ab irregularitate, teneatur non solum reuocare mandatum, & talem reuocationem intimare mandatario, sed etiam monere occidendum, ut caueat.

Affirmant nonnulli Doctores, existimantes, prædictum mandantem homicidium, obligari, non solum ad reuocationem mandati, & ad manifestandam reuocationem Mandatario sed etiam, ad faciendum certiore occidendum, ut sciat generatum periculum, quod illi imminet, ut sic ab illo caueat. Ratio eorum est. Quia mandans ipse suo mandato in eo periculo constituit hominem occidendum: ergo si videat reuocationem mandati non sufficere, ad hoc ut mandatarius desistat ab occisione, tenebitur monere occidendum, ut caueat. Pro hac sententia citat Diana (ubi infra) Petrum Cornejo in 3. p. D. Thomæ, tract. 5. de Irregular. disp. 1. dub. 2. (lege tu 1.) n. 2. Luyfium Turrianum de Censur. lib. 7. (lege 9.) disp. 63. dub. 3. & Hurtadum disp. 2. de Irregul. diff. 6. n. 14. Et bene quidem, quidquid Lugo infra dicat, hos Doctores solum docere, esse obligationem monendi occidendum, quando mandans non potest efficaciter reuocare mandatum; hoc est, quando non potest intimare Mandatario reuocationem mandati. Sed fallitur certe Sapientiss. Cardinal. nam expressè tenent dicti duo primi Doctores, obligatum esse mandantem monere occidendum ut caueat, etiam post reuocationem mandati, & manifestationem talis reuocationis factam & intimatam mandatario. Legantur Luyfius loc. cit. vers. Vocant vero, & vers. Querunt vero. Cornejo loc. cit. vers. Dico 1. & vers. Et si roges. Hurtad. vero iudicat quod Lugo notat. Tenet etiam hanc affirmatiuam partem Maiolus lib. 5. c. 48. §. 2. n. 3.

Alij verò e contra dicunt, mandantem solum teneri ad reuocandum mandatum, & manifestandam talem reuocationem mandatario, & per hoc excusari ab irregularitate homicidij à Mandatario patrati. Ita Auila part. 7. disputat. 6. sect. 2. dubio 4. concl. 3. ubi ita ait: Qui consulit homicidium, ut liberetur ab irregularitate, debet efficacius reuocare consilium, quam mandatum, quia in mandato agitur res mandantis, in consilio verò agitur res ipsius consulti. Vnde consulens debet conari precibus importunis, ne consilium mandetur executioni, quod si non firmiter credit, preces profuturas, debet indicare occidendo in particulari, vel in generali, ad arbitrium viri prudentis, ut caueat, qua diligentia facta, liber erit ab irregularitate, quia tunc mors imputabitur negligentie occisi. Ita Syluest. verb. Homicidium 1. num. 13. sine. Anton. 3. parte, titul. 28. cap. 2. §. 2. Henriq. 2. num. 5. Eman. capit. 178. conclus. 12. & alij contra Nauarrum n. 253. Hinc sequitur, quod si consulens non potest occidendum monere de periculo, manet irregularis. Sic Henriquez ibi. At verò mandans, non tenetur monere, ut inquit Henriquez numer. 2. Hæc sunt verba Auilæ fidelius, quam à Diana relata. Villalobos tom. 1. tract. 21. diff. 20. n. 7. quos refert, & sequitur Diana part. 4. tract. 2. resolut. 14. Sayrus lib. 7. cap. 2. num. 14. ubi ait hac opinionem esse communem DD. licet contraria sit tutior. Bonacina q. 4. punct. 8. num. 14. ex Vgolino cap. 15 §. 5. Legatur Henriquez lib. 14. cap. 11. num. 2. lit. N. Machado lib. 1. part. 3. tract. 16. docum. 9. num. 3. Portel. in addit. ad dub. Regul. verb. homicidium, num. 10.

Alij denique media via incedentes dicunt, quod in prædicto euentu, vel mandans potest monere

proximum occidendum, absque periculo grauioris damni, vel non potest. Si potest, tenetur eum monere, vt executionem mandati impediatur: si non potest, non tenetur. Ita Cardin. de Lugo tom. 1. de Iustit. disp. 16. sect. 2. §. 1. n. 30. & 31.

Ego autem in hac re Respondeo dicendum tene-ri mandantem, vel ex charitate, vt aliqui volunt, vel ex iustitia, vt alij, non solum ad reuocationem mandati, & ad manifestationem reuocationis faciendæ mandatario: sed etiam ad monendum occidendum, casu quo mandanti constet de pertinacia mandatarij, & id possit facere sine suo grauiori damno: dato tamen quod hoc vltimum omittat, non ideo incur-tere irregularitatem ex homicidio sequuto.

Primam Partem huius nostræ responsionis probat ratio facta ab Auctoribus primæ sententiæ, quam largius prosequitur Lugo. Secundam verò ratio facta pro secunda sententiâ, quæ hanc solum probat. Et constat ex supradictis. Nam ad incurtendam hanc irregularitatem ex homicidio voluntario, requiritur, vt quis moraliter, & positiuè influat in illud: at sic est, quod mandans, qui iam reuocauit mandatum, & huius reuocationis fecit certiore mandatarium, minime influat moraliter in homicidium post factum à mandatario, vt constat ex supradictis: ergo.

QVÆSTIO XXVI.

An mandans homicidium sit irregularis, si pace iam inita cum occidendo, mandatarius illum occidat.

Respondeo: Negatiuè, casu quo mandatarius pacem, & familiaritatem inter mandantem & proximum occidendum, esse initam ante patratum homicidium, cognouerit. Quia tunc debuit mandatararius cognoscere mandatum esse tacitè reuocatum. ergo homicidium postea sequutum, non debet cen-feri ortum habuisse à priori mandato, sed à malitia mandatarij: ergo tale homicidium non debet impu-tari mandanti: sic Sayrus lib. 7. c. 2. n. 14. vbi dicit, quod reuocatio mandati potest fieri note mandatario; vel expresse, veluti si expressis verbis, vel per epistolam, vel per nuntium moneat mandatarium, vt cesset à tali facto. Vel tacitè, vt si mandans reconcilietur ei, cuius homicidium mandauit, vel cum eo amicitiam, vel affinitatem contrahat, sciente mandatario; sufficit autem, vt mandans ab irregularitate excusetur, quod tacitè censetur reuocasse mandatum. Sic Sayr. lib. 7. c. 2. n. 14. Syluest. Tabiena, Summ. Confessor. & Viuald. apud illum. Bonac. n. 14. cit. Henriq. Vgolin. & Filliuc. penes illum. Petr. Cornejo disp. 1. de Irregul. dub. 1. q. 1. vers. Quod intelligendum est. Et antea Maiol. lib. 5. c. 48. §. 2. n. 3. in fine. Nauarr. c. 27. n. 243. Pel-lizzar. loc. cit. n. 273. Machad. loc. cit. Palaus disp. 5. punct. 1 §. 2. n. 2.

QVÆSTIO XXVII.

An mandans sit irregularis, casu quo non possit monere mandatarium de non occidendo proximum, vel ex eo quod hic longè distet, aut sit infans, cuius aborsum fieri mandauit matri.

Affirmant communiter DD. mandantum in dicto casu, sequuto homicidio, esse irregularem, quantumuis poeniteat facti; quia ad incurtendam ex homicidio irregularitatem satis est effectum in causa non impedibili fuisse voluntarium: vt constat in

eo, qui postquam iecit sagittam in aliquem, poenite-antequam feriat, qui tamen nullo modo excusatur ab irregularitate: ergo, &c. Ita docet Nauar. c. 27. n. 233. sine. Henriq. lib. 14. c. 16. n. 2. lit. P. Sayr. lib. 7. c. 2. n. 13. & innuit in simili Lug. de Iust. disp. 16. §. 1. n. 26.

Alij è contrà negant, existimantes mandantem excusari ab irregularitate, si ante occisionem aduersarij reuocauit mandatum, & fecit omnem diligentiam: mandatarius tamen ad quem non peruenit reuocatio, occidit. Ratio est, quia si mandans decedat ante occisionem, non incurrit: quia morte soluitur mandatum: ergo nec in nostro casu. Ita docent Innocent. in cap. Mulieres, de sententia excommunic. & idem, quoad Deum, ait Glossa in cap. Cum quis, de sentent. ex-comm. lib. 6. cum Brixien. & sentit Anton. Gabr. tom. 2. tit. de pactis, concl. 2. Angl. sect. 2. excomm. §. n. 33.

Sed quamuis hæc sententia sit certè probabilis, vt innuit Henriquez, probabilius tamen longè Respondeo dicendum: Manere prædictum mandantem irregularem. Quia etiam in eo casu operatur mandatararius necem nomine mandantis: ergo semper mandans censetur influere moraliter in occisionem factam à mandatario. Legantur à nobis dicenda infra q. 47. Auil. p. 7. disp. 6. sect. 2. dub. 4. concl. 2. & Bonac. q. 4. punct. 8. n. 1. vbi dicit, me affici irregularitate, si Titius in mox proposito casu (nempe q. precedentis) occidit Caium nesciens pacem, & familiaritatem inter me & illum celebratam: tunc enim mandatum non censetur reuocatum, cum illius reuocatio non inuenerit mandatario, etiamsi ego omnia tentauerim, vt reuocatio ad illius aures perueniret. Sic ille.

QVÆSTIO XXVIII.

An mandans homicidium fiat irregularis, si mandatarius non statim, sed diu, nempe post duos, vel plures annos, homicidium committat.

Negat Henriq. lib. 14. c. 16. n. 2. Quia existimat, tunc censendum esse expirasse mandatum. Ita enim ait lit. 5. mandatum expirat, & reuocatur morte mandantis, re integra, aut ob temporis lapsi diuturnitatem, aut ob reconciliatam amicitiam, sciente Mandatario. Ita Henriq. citans pro se Anton. Gab. loco nuper citato, concl. 1.

Sed probabilius longè Respondeo: Irregularem fieri. Itaque si quis v.g. ex Hispania mitteret aliquem in Galliam cum mandato Petrum occidendi, vel mutilandi, & mandans per longum tempus nihil de mandatarario, nec de executione mandati audiuit, sed tandem audiuit Petrum eius inimicum à suo mandatarario interfectum fuisse, tunc mandator irregularis manebit. Ratio est: Quia semper censetur commissum homicidium ex anteriori illo mandato, dum de expressa, aut tacita reuocatione mandati non constet. Sic Specular. tit. de dispens. §. Iuxta, vers. Sed queritur. Siluest. homicidium 1. q. 8. vers. Sexto. Tabien. irregularitas 2. n. 13. quos citat, & sequitur Maiol. de Irregul. lib. 5. cap. 48. §. 2. n. 2. vers. Amplia tertio. Viuald. de Irregul. ex homicid. volunt. §. 3. de Mandante. q. 5. num. mihi 252. Molin. de Iustit. tract. 3. disp. 33. membr. 3. n. 4. column. 675. Sayr. lib. 7. c. 2. n. 13. Baumius tract. 11. de Irregularis. quest. 20. dub. 3. vers. Patet secundo, pag. 475.

QVÆSTIO XXIX.

An sit irregularis qui mandat alicui, ut occidat aliquem, si Mandatarius à principio nolit acceptare mandatum, postea tamen, mutata sententia, acceptat illud, & exequitur.

Negandum videtur. Quia prius mandatum, eo nullo quod à mandatario acceptatum non fuit, mansit inefficax, & veluti extinctum: ergo homicidium postea sequutum non potest tribui mandanti, vt causæ; cum non sit ex motione eius: ergo, &c. Propter hoc alicui posset videri id esse probabile, vt certe innuit Luytus *infra*.

Sed omnino Respondeo dicendum: Esse irregularem mandantem (etiamsi retractauerit voluntatem suam) si non sufficienter reuocauit mandatum. Ratio est: Quia ad hoc, vt mandans incurrat irregularitatem, non est necessarium, quod mandatarius à principio acceptet illud, & virtute illius moueatur ad patrandum homicidium mandatum: quia tunc mandans verè dicitur, & est causa influens in illud homicidium. Ex quo constat, primum mandatum nequaquam esse extinctum, eo quod à principio non fuerit acceptatum. Sic Maiolus *loc. cit. vers. Quarto amplius*, citans Innocentium *in cap. Ad audientiam, de homicid. & Bald. in l. 1. C. de seruis fugit. col. 2. ad finem*. Quos omnes (reiecta eorum, pro hac parte defendenda, ratione) sequitur Suarez *disp. 44. sect. 3. n. 9.* Reginald. *lib. 3. n. 126.* Vgolinus *de Irregularis. c. 15. n. 3.* Filliuc. *tract. 20. c. 1. n. 29.* Bonac. *q. 4. punct. 8. num. 17.* Vivaldus *loc. cit. n. 254. pag. mihi 242.* Luytus *lib. 9. de Censur. disp. 63. dub. 3. vers. difficultas restat.* Petr. Cornejo *disp. 1. de Irregularit. dub. 2. vers. Sed quid si Mandatarius.* Sayr. *lib. 7. c. 2. n. 15.* Dicastillo *de Iustit. lib. 2. tract. 2. disp. 4. dub. 3. n. 55.* Pellizz. *sect. 4. cit. q. 80. n. 275. vers. Quod si quis.*

QVÆSTIO XXX.

An etiam sit irregularis ille, qui mandauit alicui, ut occideret aliquem nocte, mandatarius vero occidit illum meridie.

Respondeo: Etiam huiusmodi mandantem esse irregularem. Quia etiam in hoc casu Mandatarius motus est ad occidendum, præcepto ipsius mandantis, nec quid obstat, quod non obseruaret tempus à mandatore assignatum, quia id, cum sit quid accidentale, non tollit, quin nex patrata mandanti, vt causæ motiuz, tribuatur. Idemque dicendum est de illo, qui mandauit alteri, vt occideret magistratum, postquam depositus esset ab officio, sed Mandatarius occidit illum nondum ab illo depositum. Sic Bonacina *punct. 8. n. 17. cit. in fin. Legatur Dicastillo loc. cit.*

QVÆSTIO XXXI.

An maneat irregularis ille, qui mandauit occidere equum Petri, & mandatarius, putans mandari occisionem ipsius Petri, illum occidit.

Respondeo: Mandatorem tunc non manere irregularem. Ratio est: Quia in hoc casu, occisio Petri non potuit oriri à mandato, cum nunquam fuerit de tali occisione datum, sed ab errore, & falsa existimatione ipsius Mandatarij: ergo talis occisio non po-

test imputari mandanti: ergo propter illam nequit irregularis putari. Sic Lugo *tom. 1. de Iustit. disp. 19. sect. 2. §. 1. num. 25. & 26.*

QVÆSTIO XXXII.

An etiam sit irregularis ille, qui mandauit homicidium fieri, & voluntate mutata, reuocationem mandatario per nuntium misit, qui tamen non intimauit ei.

Negabunt auctores secundæ sententiæ *quæst. 16. Nadducti*. Quia re vera mandans in tempore reuocauit mandatum, & fecit omne id quod potuit, & ad quod tenebatur, vt talis reuocatio mandatario intimaretur, ergo sufficiens fuit diligentia præstita, vt mandantem ab incursione irregularitatis ex homicidio subsequuto liberaret.

Sed longè probabilius Respondeo: Esse etiam irregularem, adhuc in casu, quo nuntius falsò diceret mandanti, se litteras reuocationis Mandatario dedisse. Quia licet id sufficeret ad hoc, vt sine noua culpa mandantis exequatur homicidium, non tamen vt sine culpa commissa, quando primum mandauit: & ideo quidquid ex illa sequitur, imputari debet mandanti in ordine ad restitutionem, & irregularitatem: nam non potest impediri eius moralis influxus, nisi impediatur, quod mandatarius in operis executione moueatur à mandato prius accepto: hoc autem impeditur per mandati reuocationem ipsi mandatario intimatam, & ab ipso intellectam, quæ abest in nostro casu. Sic Lugo *loco nuper cit. & consequenter loquendo, omnes DD. quos pro prima sententia (quæ est nostra) citauimus q. 25.*

QVÆSTIO XXXIII.

An mandans homicidium sit item irregularis, casu quo mandatarius reuocationem mandati accipiat, sed postea inuincibiliter reuocationis oblitus homicidium commisit.

Affirmat adhuc Lugo *tom. 1. de Iust. disp. 19. sect. 2. §. 1. n. 27.* quatenus docet teneri mandantem in hoc casu ad restitutionem, si credat mandatarium ex suo priori mandato motum fuisse ad homicidium admittendum. Quia adhuc (inquit) sufficit, quod ex iniusta actione præterita mandantis, hoc damnum reuera subsequatur, prout reuera subsequitur. Nec enim Mandatarius mouetur à mandato ficto, sed ex vero, quod præcesserat, & cuius reuocationis non recordatur: ergo mandatum præteritum influit in hoc damnum præsens. Ita Lugo. Quod idem videtur dicendum in ordine ad irregularitatem contrahendam. Nam idem iudicium est de restitutione, & irregularitate, vt supponit Dicastillo *lib. 2. de Iust. tract. 2. disp. 4. dub. 3. in fine, n. 55.* licet hoc non concedant omnes, vt ex dictis à nobis constat, imò nec ipse Lugo.

Sed probabilius Respondeo: In hoc casu non manere irregularem mandantem. Quia eius mandatum omnino expirauit per reuocationem acceptam, & intellectam à mandatario: ergo homicidium postea subsequutum non potest procedere ex mandato vero, cum iam desierit omnino esse: ergo nec reduci ad mandantem: ergo hic iam non erit homicida: ergo nec irregularis.

Nec valet, quod dicit Lugo *n. 28.* sufficere mandatum præteritum, à quo mouetur mandatarius ad patrandum homicidium ad hoc vt mandans sit causa saltè partialis influens partialiter in illud: ergo & ad hoc vt denominetur homicida: ergo & vt sit irregularis. Nam

Nam contra est. *Primò* : quia quod semel est extinguitur, & consequenter inefficax, & impotens ad influendum in actum moraliter, nequit reuiuiscere, & vires ad id resumere per obliuionem mandatarij, aut per quameunque aliam eius actionem, cum mandatum ipsi datum, nec in fieri, nec in conseruari ab illo dependeat : ergo tale præteritum mandatum, nec partialiter iam potest influere in homicidium subsequutum. *Secundò*. Quia si instantia Cardinalis de Lugo quid ad probandum suum intentum valeret, etiam valens esset ad probandum, teneri mandantem ad restitutionem, esseque irregularem, etiam casu, quo mandatarius acceptasset reuocationem, sed postea, mutata voluntate, veller exequi mandatum præteritum, patet quia etiam in hoc casu erit verum dicere, quod Mandatarius fuit motus ad occidendum, ex mandato vero, & præterito, & consequenter sufficienti ad hoc, vt mandans causa sit, saltem partialis, homicidij, &c. consequens autem nullus concedet: ergo, &c.

QVÆSTIO XXXIV.

An si quis homicidium, non suo nomine factum approbet, irregularitatem incurrat.

Respondeo, vt certum : Nec irregularitatem, neque obligationem restituendi, incurere. Quia iuxta cap. *Cum quis, de sent. excommun. in 6. Nemo rati ficare potest, quod suo nomine gestum non est.* Sic omnino Dicastill. lib. 2. de Inst. tract. 1. disp. 10. dub. 14. n. 193. & antea Cornejo disp. 1. de Irregul. dub. 2. q. 3. dist. 2. vbi ait, hanc esse communem sententiam. Auila p. 7. disp. 6. sect. 2. dub. 6. in principio.

QVÆSTIO XXXV.

An saltem incurrat irregularitatem, qui homicidium suo nomine factum ratum postea habet.

Affirmant plures Doctores. *Primò* : Quia regula 10. iuris in 6. docet, *Ratihabitionem retrotrahi, & mandato non est dubium equiparari* qui mandat homicidium incurrit irregularitatem : ergo & ille, qui illud nomine suo factum, ratum habet, & approbat.

Secundò. Quia qui approbat, & ratam habet percussorem Clericorum, incurrit excommunicationem, vt habetur in cap. *Cum quis, de sent. excommunicat.* Et qui approbant violationem factam aduersus Cardinales, puniuntur iisdem pœnis, quibus violatores puniuntur, cap. *Felicis, de pœnis in 6.* Et Clem. de pœnis. Ergo similiter incurere debet irregularitatem, qui ratum habet, & probat homicidium suo nomine factum. Propter hoc ita sentiunt Syluest. verb. *homicid.* 1. q. 7. Felin. in cap. *sicut dignum, de homicid.* Maiol. lib. 5. de Irregul. c. 4. §. 6. (non §. vt offendet apud Gibalinum) num. 1. 2. & 3. Rosell. *homicidium* 2. n. 5. Nauar. c. 27. n. 233. & consil. 19. de homicid. num. 2. Molina tract. 3. disp. 53. memb. 4. Rodrig. c. 177. n. 12. Ploue Regul. 26. de Irregul. Fernand. in medulla, par. 2. c. 10. §. 14. n. 12. Albertus Trotus, & Ludou. Carrier. Sayr. vbi infra.

Sed probabilius Respondeo : Nec hunc incurere irregularitatem. *Primò* : Quia nemo irregularitatem contrahit homicidij, nisi in illud aliquo modo influxerit, & causa illius fuerit : atqui rati habitio non influit in homicidium prius commissum, neque

eius causa esse potest, vt ex natura rati habitio nis actionem consequentis statim apparet : ergo.

Secundò. Quia lex imperans, aut prohibens aliquid, nunquam comprehendit illam ratam habentes, & approbantes, nisi lex id aperte exprimat : ac sic est, quod nullibi ius extendit irregularitatem homicidij, ad ratum illud habentes, aut approbantes : ergo neque nos illam extendere debemus. vnde

Ad primum argumentum contrariorum dicendum est, rati habitio nem mandato æquiparari, quoad culpam ; siquidem potest quis ita grauer peccare, complacendo in homicidio facto, ac si illud mandasset ; non tamen quoad incurrendam hanc irregularitatis pœnam, quæ solum imponitur iis, qui sunt causa homicidij : constat autem, quod ille, qui solum ratum habet factum, non est causa facti illius.

Ad secundum dicendum est, textus illos potius nostram sententiam firmare ; nam, vt excommunicatio comprehenderet illos, qui ratam haberent percussorem Clericorum, & offensiones factas in personas Cardinalium, &c. necessum fuit, id exprimere in dictis capitibus, aliàs illos non comprehenderet. Cum ergo nullibi in iure inueniatur, vt irregularitas homicidij ad ratum illud habentes extendatur, clarè constat, hos illam non incurere. Sic sentiunt communiter Doctores, Speculat. titul. de dispens. §. *Iuxta, vers. Sed quid si agentis.* Couarruu. in Clem. si furiosus, p. 2. §. 1. num. 4. Viuald. tract. de Irregularit. num. 299. & 301. Henriq. lib. 14. cap. 16. n. 2. Archidiac. Hostiens. Angel. & Tabien. quos citat, & sequitur Sayr. lib. 7. cap. 4. num. 17. Suar. disp. 44. sect. 3. num. 24. Auil. part. 7. non 2. vt legi apud Dianam) disp. 6. sect. 2. dub. 6. Valq. in manuscripto de Irregularit. dub. 8. num. 66. Luyf. de censur. lib. 9. disp. 63. dub. 3. in fine. Gasp. Hurtad. disp. 2. de Irregularit. diff. 7. num. 25. Aegid. de Sacrament. disp. 18. dub. 8. num. 72. Laym. sect. 5. tract. 3. part. 3. cap. 4. num. 6. Cornejo disp. 1. de Irregular. dub. 2. quest. 3. Villalob. tract. 21. diff. 20. num. 12. & Megal. in 3. p. lib. 7. cap. 2. quest. 9. num. 85. quos omnes refert & sectatur Diana part. 4. tract. 2. Resol. 13. Quibus adhuc addi possunt Bonac. disp. 17. quest. 4. punct. 8. num. 42. Præposit. quest. 5. de Irregularit. num. 66. Palaus disp. 6. punct. 15. §. 2. num. 7. Cardin. de Lugo tom. 1. de Insti. disp. 16. sect. 2. §. 1. in fine, Dicastill. tom. 1. de Insti. lib. 2. tract. 1. disp. 10. dub. 14. num. 191. Gibalin. cap. 4. de Irregul. quest. 1. consect. 15. Machad. lib. 1. part. 3. tract. 16. docum. 9. num. 7. & Bauny tract. 11. de Irregularit. quest. 30. pag. 502. Pellizzar. tom. 2. tract. 7. cap. 5. sect. 4. q. 82. num. 277. pag. 155.

QVÆSTIO XXXVI.

An ad minus maneat irregularis, qui ratum, & gratum habet, ac probat homicidium à seipso ignoranter, ac inculpabiliter commissum.

Affirmabunt à fortiori, Authores primæ sententiæ relatæ nuper, ob fundamenta ibi adducta.

Sed probabilius Respondeo : Nec hunc manere irregularem, ob talem rati habitio nem, & complacentiam de homicidio. Ratio est assignata. Quia hæc posterior complacentia nihil influit in illud homicidium antecedens : ergo complacens de illo, nequit tanquam culpabilis causa eiusmodi homicidij plekti irregularitate. Sic Gibalin. loco citato, consect. 15.

Et ar. 15. in fine. Qui bene addit, quod si aliquando ex speciali dispositione iuris poena obliget ratum habentes aliquod facinus, imponatur ea poena propter culpam commissam in homicidio, sed in ipsamet ratihabitione, quae sola plectitur, non autem crimen, cuius ipsi nullo modo causa fuerunt. *Filliuc. tract. 20. n. 41.* quem citat & sequitur *Pellizzar. loc. cit. n. 278.*

QVÆSTIO XXXVII.

An ad minus tandem fiat irregularis, qui ratum habet homicidium, quod coram illo & suo nomine patrat.

Affirmant communiter Doctores, & clarè *Filliuc. tract. 20. cap. 2. quest. 5. num. 58.* his verbis: Consentire in homicidium dum actu fit nomine consentientis, hoc est, ad eum vindicandum, vel quod existimeretur eidem placere, induit irregularitatem. Ratio est: quia talis consensus etiam est moralis quaedam cooperatio; tenetur enim ad effugiendam irregularitatem, & culpam homicidij, repugnare illi, & se ostendere alienum ab huiusmodi opere, quantum potest, propterea quod eius nomine, & intuitu fiat. Quod si exterius ita faciat, quamvis interius desideret homicidium, non esset irregularis; quia tantum homicidia mentalis esset, quidquid contra *Hoftiens. cap. ad Audientiam.* sed patet veritas ex dictis *de censur.* Hucusque *Filliuc.* Idem docent *Suar. disp. 44. sect. 3. num. 21.* *Cornejo disp. 1. de Irregul. dub. 2. quest. 3. Dicto 1.* & *Gibal. cap. 4. de Irregul. quest. 1. conseltar. 15.* Qui existimant, quod in casu proposito vix possit præscindi à morali cooperatione consensus, & approbatio homicidij. Meo enim consensu (ait *Gibalinus*) coniungo me occidenti, & per eius manus occido.

Sed clariùs Respondeo: Fieri quidem irregularem, si consentiat in homicidium coram se, & gratia sui factum, probando illud aliquo signo exteriori, aut nutu. Quia tunc certum est, quod ratificat homicidium moraliter cooperando exterius ad illud, præbendo animum ipsi occidenti: in quo omnes consentiant. At verò, si ratificet homicidium approbando illud, hoc est, consentiendo in illud solo actu interno puro; tunc revera talis ratificans non erit irregularis; quia nihil influeret in homicidium. Nec in nostra sententia tenetur quis ad vitandam irregularitatem, exterius repugnare occidenti, & se à tali homicidio dissentire, manifestare occisori; sed sufficit quod exterius non concurrat, sed merè negatiuè se habeat: eo quòd ad effugiendam irregularitatem ex homicidio non adstringitur quis illud vitare, aut repugnare. Sed sufficit exterius non iurare, ut constat ex habitis *sup. disp. 9. quest. 27.* & *hac disp. 10. q. 15.* Legantur etiam pro nobis *Dian. p. 4. tract. 2. Resol. 6.* & *Machad. loc. cit. num. 6.*

§. II.

De consulente homicidium.

QVÆSTIO XXXVIII.

An qui consulit homicidium illi, qui paratus non erat ad illud patrandum, fiat irregularis, sequuto effectu.

Respondeo ut certum. Fieri irregularem. Primò: Quia sic habetur in *cap. significasti,* & *cap.*

Sicut dignum, de homicid. & cap. fin. eod. tit. in 6. & alibi. Secundo: Quia consulens est vera causa moralis effectus: ergo qui consulit homicidium illi, qui aliàs paratus non erat ad illud faciendum, vera causa illius erit: ergo reus erit homicidij, & consequenter irregularis. Sic omnes DD. tenent. Legantur citati supra.

QVÆSTIO XXXIX.

An etiam fiat irregularis consulens homicidium illi, qui iam paratus erat ad occidendum.

Respondeo: Tunc nullo modo fieri irregularem, absolute loquendo. Quia tunc consulens non censetur causa efficax influens in homicidium, quamvis aliàs peccet ratione effectus, & intentionis homicidij. Sic tenent communiter Doctores. Legantur *Couarr. Dicastill. & alij citati supra q. 21.* *Bonac. q. 4. punct. 8. n. 19. vers. Dixi in propositione.* *Sayr. lib. 7. thesauri. cap. 4. n. 1. & 2.* *Hurtad. disp. 2. de Irregul. diff. 6. n. 20.* & *Dian. part. 8. tract. 7. Resol. 92.* *Baum. tract. 11. de Irregul. q. 27. n. 11. pag. 196.* sed de hac questione infra latius agemus *q. 58.*

QVÆSTIO XL.

An saltem fiat irregularis ille, qui consulit euidam, qui iam determinatus erat Petrum occidere, sed ex dicto consilio citius occidit.

Affirmant absolute aliqui, inter quos est *Bonac. loc. cit. vbi ita ait:* Est tamen irregularis, si voluntatem occidendi auget, nam verè dicitur influere in homicidium; ut accidit quando quis suo consilio facit, ut alter facilius, vel citius, vel crudelius committat homicidium. Ita *Couarr. Clem. unic. par. 2. §. 2. Avil. p. 7. disp. 6. sect. 2. dub. 7.* (tu lege *dub. 3. concl. 5.*) *Vgol. c. 16. §. 1. n. 1.* *Tolet. lib. 1. c. 81.* & alij communiter, quidquid alij dicant. Hucusque *Bonacina.* Ita etiam *Sayr. loc. cit. Petr. Cornejo disp. 1. de Irregul. dub. 2. vers. Sed quid si iis.* Quia verè (ait) influit in homicidium; nam augendo voluntatem, consequenter auget actum exteriorem à voluntate procedentem. Alij verò contra docent, prædictum consulentem non fieri tunc irregularem, eo quòd licet consulens tunc sit causa distincti numero actus; non tamen in homicidium quoad substantiam influit, sed quoad modum dumtaxat, si qui sibi dari consilium patitur ita erat animo comparatus, affectusque ante illud auditum, ac receptum, ut ipse, sine illo homicidium confecturus esset. Sic tenent *Bauny loc. cit.* quem refert, & sequi videtur *Dian. p. 8. tract. 7. Resol. 92.* siquidem confirmat id ex doctrina *Lupi de casib. reservat. p. 2. casu 8. n. 12.* & *Mazucheli disp. 2. cap. 18. q. 2. n. 37.* assententium, non incidere in casum reservatum, si quis dedit consilium ad homicidium alicui parato homicidium facere, licet ex illo consilio postea libentius, & citius homicidium commiserit. Lege pro hac parte *Dianam tertia parte, tract. 5. Resol. 84. vers. Notandum est etiam.*

Sed ego clariùs, & probabilius Respondeo: Dicendum, fieri quidem irregularem dictum consulentem, ob rationem assignatam ab Authoribus primæ sententiæ nuper; nisi aliàs illa acceleratio sit ita levis, ut pro nihilo reputari debeat, iuxta doctrinam à nobis traditam *disp. 7. à q. 98.* Legantur rursus pro hac nostra sententia *Suar. disp. 44. sect. 3. n. 10.* *Valquez, quem refert, & sequitur Luyf. lib. 9. disp. 63. dub. 4. vers. Explicat verò.* *Hurtadus dispus. 2. de Irregul.*

Irregularis. diff. 6. in princip. Bonac. loco citato, Palaus disp. 6. punct. 1. §. 2. n. 3. Auil. loc. cit. Henriq. lib. 14. c. 16. n. 3. ibi: Ex consilio dato non fit irregularis nisi secuto effectu, & ut meo consilio tanquam moralis causa influxerim in animum alterius, ut faceret, aut nouo modo faceret. Sic ille.

QVÆSTIO XLII.

An consulens homicidium ficto animo, sit irregularis.

Respondeo: Irregularem esse, sequuto homicidio. Quia reuera ille suo consilio verè fuit causa proxima illius homicidij. Nec quid obstat, quod dederit consilium animo ficto, quia cum hanc animi fictionem omninò ignorauerit consiliarius, non potuit per illam à patrandò crimine impediti. Sic Gibalin. c. 4. de Irregul. q. 1. conseltar. 12. pag. 140. per hæc verba: Hinc solues quæstionem propositam à Comitolo lib. 7. q. 61. de tribus fratribus, qui in necem Noueræ conspirarant, & de modo eam inferendi consulerant, & cum à natu maximo illata fuisset, natu minimus, qui aberat, causabatur, se ex animo noluisse eam cædem. Cùm enim consuluisse, habitus est irregularis, neque à Romana Curia potuit obtinere dispensationem. Et sanè cum eius consilium influxisset in mortem illam, quamuis ficto animo consilium dedisset, posuerat causam proximam illius homicidij. Huc vsque ille.

QVÆSTIO XLIII.

An censendus sit irregularis, qui dubitat, an suum consilium influxerit in homicidium reuera commissum.

Affirmant communiter Doctores. Et probatur. Quia qui dubitat de commissio homicidio, ceteri debet irregularis, ut habitum est *supr. tract. 1. disp. 1. à q. 16.* ergo & qui dubitat, an suum consilium in homicidium sine dubio factum influxerit. Ita tenent Couarruu. in *Clement. si furiosus, de homicid. 2. p. n. 1. vers. In eo dubio. Sayr. lib. 7. Thesauri. c. 3. num. 2. Auila p. 7. disp. 6. sect. 2. dub. 3.* (non 2. ut leges apud Dianam) *concl. 5. Sanchez lib. 2. Summa, cap. 10. num. 44. Prepositus in 3. part. quæst. 5. de Irregularit. num. 64. Merolla tom. 1. cap. 3. disp. 3. num. 251. Cornejo in 3. p. disp. 1. de Irregularit. dub. 2. vers. Sed quid si consulens, & alij quos sequitur Diana parte 4. tractat. 2. Resol. 25.*

Negat verò contra Henriquez *lib. 14. cap. 16. n. 3.* in Glossa *list. D.* per hæc verba: Sed in dubio æquali, post factam diligentiam, potest practicè deponere dubium, & scrupulum reputans se excusatum ab irregularitate, propter possessionem innocentie. Ita ille. Cuius sententiam admittit (saltem quoad forum internum) Gibalinus *cap. 4. de Irregularitat. quæst. 1. conselt. 11. num. 32.* vbi expressè negat dictum consulentem in dicto dubio contrahere irregularitatem. Quia in dubio facti homicidij, idèd contrahitur irregularitas, quoniam sic disponitur specialiter à iure, cuius dispositio nequaquam in aliis irregularitatibus valet, nisi in aliis casibus à iure expressis, atqui in iure nunquam habetur in dubio, an consilium influxerit in homicidium, contrahi irregularitatem, nam loca omnia quæ tribuunt hanc irregularitatem consilio, supponunt, vi illius positum fuisse effectum: de dubio autem, an ex illo consilio sequuta fuerit cædes, nihil planè definiunt, quare relinquunt iuri com-

muni, quod in dubio facti irregularitatem contrahi non vult, nisi in quibusdam casibus ab ipso met expressis, *cap. Ad audientiam, & cap. Significasti, 2. de homicid.* Hæc Gibalinus. Qui tandem fateretur, in hoc dubio præsumi consilium fuisse operatum, & idèd ex ea præsumptione damnabitur tanquam irregularis iste consulens, non ratione dubij homicidij, sed certi, & constantis ex ea præsumptione: cui definitioni non tenebitur se aptare forum internum, quod ducitur rei veritate, & non sola præsumptione, quam sequi sæpius cogitur forum externum. Hæc etiam ille.

Sed ego clarius, & probabilius Respondeo: Dicendum *Primò*, quod consulens in dicto dubio debeat ab ipso, cui dedit consilium, scire an suum consilium influxerit in homicidium, vel non. Et si dicat, se nec ad substantiam homicidij, nec ad illius accelerationem motum fuisse ex consilio, liber manet consulens ab irregularitate, ut concedunt omnes Doctores. *Secundò* dico, quod casu quo id non possit sciri ab ipso consulto, tunc consulens debet ut prudentibus coniecturis, & si omnibus pensatis, prudenter iudicet suum consilium minimè concurrisse ad homicidium, liber erit ab irregularitate, si verò semper maneat dubius, tunc irregularis censetur, quia prudenter est præsumendum, quod consultus non committeret homicidium, nisi instigatus consilio. Præcipuè cum tunc consulens de consilio dato sit certus, & incertus de eo, quod in ipsum non influxerit. Sic Sayrus, Couar. Auila, Cornejo, & Diana *loc. cit.*

QVÆSTIO XLIII.

An consulens homicidium maneat irregularis, si consultus non statim, sed post multos dies occidat.

Negate videtur Auila *loc. cit. concl. 5.* his verbis: Si ego dedi consilium Ioanni, qui ardenti voluntate occidit statim, signum est, quod meum consilium influxit: at verò si occidit post multos dies, non potest sumi certa coniectura: nam licet pro tunc, quando ego dedi consilium, fortassis excitauerim, & intenderim eius voluntatem, at verò post tot dies potuit ille feruor elanguescere, & voluntas redire ad statum pristinum, in quo erat ante consilium, & tunc ego non sum irregularis. Ita Auila. Pro cuius sententia fuit Hentic. citatus *supr. q. 28.*

Sed longè multò probabilius. Respondeo: Manere irregularem. Quia, dum contrarium non constat, semper censetur factum homicidium ob consilium datum. Sic Tabiena *verb. consilium, num. 5.* quem citat, & sequitur Diana *p. 4. tract. 2. Resol. 25.* Legantur pro hac parte citati pro nostra, loquendo de mandante *supr. q. 28.*

QVÆSTIO XLIV.

An consulens alteri, ut occidat aliquem, maneat irregularis casu, quo is cui datum est consilium, occidatur.

Affirmat consequenter Sayr. *lib. 7. c. 3. n. 3.* quia id ipsum docuit de mandante, quando mandatarius occiditur, *c. 2. n. 12.* citatque pro se, Nauarr. Maiolum. Henriq. Angelum, Couar. Tabien. & alios pieres, quos nos adduximus *sup. quæst. 21. & 23.* Ita etiam Filiuc. *tract. 20. c. 4. q. 4. dict. 2. n. 98.*

Sed æquè probabiliter, & consequenter ad *supr. à dicta*

dicta, Respondeo: Minimè tunc manere irregularem, ob rationem, quam dedimus supr. q. 22. & 23. citatis, propter quam diximus, non manere irregularem illum, qui mandauit alicui occidere aliquem, casu quo ipse mandatarius occisus sit. Sic Luyf. Hurtad. Vafq. Præpositus, & Gibalin. q. 23. allegati. Quorum sententiam vt probabilem sequitur Lugo de Iustit. tom. 1. disput. 19. sect. 2. §. 2. n. 40.

QVÆSTIO XLV.

An consulens homicidium euitet irregularitatem, si ante factum homicidium, consilium datum reuocet, idque manifestet ei, cui consilium dedit.

Affirmant non pauci DD. vitare irregularitatem. Quia illa diligentia est si fficiens ad hoc vt mandans homicidium irregularitatem effugiat, vt habitum est supr. quest. 24. & 25. ergo & vt consulens. Ita tenent Ioan. Præposit. in 3. part. q. 3. de Irregularit. dub. 8. num. 62. & 64. & Petr. Nauar. lib. 3. de restitut. cap. 4. num. 26. quos citat, & sequitur Diana p. 3. tract. 5. Resol. 83. & part. 4. tract. 2. de Irregularit. Resol. 14. vers. Non desinam, & loquendo in ordine ad restitutionem 2. part. tract. 2. Miscellaneo, Resol. 15. & 16. (non 17. & 18. vt leges apud Lugum.) Qui, & affert pro se D. Antoninum, Syluestrum, Auilam, Tannetum, & alios. Quibus addo ego Gibalinum cap. 4. de Irregularit. quest. 1. consuetar. 12. pag. 250. & antea cap. 5. de censur. quest. 3. num. 27. Suarium disp. 44. sect. 3. num. 13. Pellizzar. loco cit. quest. 83. num. 280. Portel. loco cit. num. 12. Filliucius tract. 20. cap. 2. quest. 3. n. 34. Hurtado disp. 2. diff. 6. num. 23. Barrium tract. 11. de Irregularit. quest. 27. questio 11. pag. 496. Et casu, quo consulens admoneat eum, contra quem dederat consilium, Auilam part. 7. disp. 6. sect. 2. dub. 4. concl. 3. Palaum disp. 6. pu. et. 15. §. 2. n. 4. & Machad. docum. 9. citat. num. 3.

Negant verò è cõtra cõmuniter DD. docentes absolute minimè sufficere ad euitandam irregularitatem, consulenti, vt ille reuocet consilium de homicidio faciendõ prius à se datum, etiam si id manifestet ei, cui consilium dedit; sed manere irregularem, etiam post hanc reuocationem factam, si sequatur homicidium, propter prius consilium datum. Ratio horum vna est. Quia hæc est diuersitas inter mandantem, & consulentem, quod mandans in mandando imponit vim, & obligationem mandatario, itaut quicquid iste agat, in gratiam ipsius mandantis agere videatur: vnde ad hanc obligationem tollendam satis est, quod reuocet mandatum prius datum, & illud mandatario manifestet; postquam reuocationem, si mandatarius occidat, non imputabitur homicidium mandanti, cum iam non in gratiam ipsius id fecerit.

At verò consilium est in fauorem eius, cui datur; vnde consulens quasi veneno voluntatem eius infecit, ideòque non satis erit ei, qui consuluit homicidium, reuocare consilium, sed conari debet precibus importunis, & contrariis consilio, & suatione, ne consilium à se datum mandetur executioni. Ita omnino Sayras libro 7. Thesauri, cap. 3. num. 4. & apud illum Summ. Confessor. lib. 4. tit. 1. quest. 6. Innocent. in cap. Ad audientiam, num. 3. de homicid. Syluestr. homicidium 1. quest. 7. vers. Tertium, Angel. homicid. 1. num. 13. Martin. de Ledesma 2. 4. quest. 26. art. 2. de Irregular. pag. 265. col. 4. Nauar. cap. 27. num. 233. Maiol. lib. 5. capit. 48. §. 2. numer. 3. Astens part. 2. lib. 6. tit. 24. art. 3. quest. 3. Vivañd. tract. de Irregular. n. 258. Summa Corona cod. tit. num. 11. & Henric. lib. 14. c. 16. §. 5. Quibus addi possunt Bonacina quest. 4. de Irregular. R. P. Leand. de Irregularit.

larit. punct. 8. num. 20. Villalobos tract. 21. diff. 20. numero 7. licet numero sequenti oppositum videatur defendere.

Alij denique, media via incedentes, respondent notando, quod consilium duabus rationibus dari, & peti possit. *Prima*, ad sciendam solam veritatem, vt si quis quærat ab aliquo Doctore, an talis contractus sit licitus, vel à Medico, an talis medicina sit bona. *Secunda*, non tam ad sciendam veritatem, sed ad sciendam vtilitatem, vel conuenientiam, vt si quis quærat ab aliquo, an ei conueniens, & vtile sit occidere Petrum ob iniuriam sibi illatam. Hac distinctione supposita, respondent, quod si primo modo detur consilium, tunc si consulens reuocet consilium, ostendendo falsum esse quod dixit, iam consulens nec tenebitur ad restitutionem, nec si post hanc consilij reuocationem sequatur mors, reus illius erit, nec irregularis fiet; quia tunc qui consilium accepit, non mouetur consilio, aut auctoritate consulentis, cum hic fateatur se fuisse deceptum, sed sua propria malitia. Si verò secundo modo detur consilium, v. gr. si consulens dicat tibi, sine honore & fama manebis in casu à me quærito, nisi occidas inimicum, aut vindictam sumas, aut si te doceat modum, quo tale homicidium tuò, & facile exequi possis: tunc etiam si consulens reuocet consilium, & consulat contrarium, ne peccet, nihilominus si qui accepit consilium, motus rationibus, aut motibus sibi à consulente propositis, homicidium exquatur, tunc reus erit consulens homicidij, & irregularitatis, quia tunc consilium eius, non obstante reuocatione, influit; non secus ac ille qui tradit Petro ensẽ, vt occidat Paulum, qui quamuis postea id dissuadeat, nisi instrumentum auferat ante homicidium, semper causa homicidij erit. Sic docent duo noua, & magna Societatis lumina, nempe Eminentissim. Card. de Lugo tom. 1. de Iust. disp. 19. sect. 2. §. 2. n. 37. & Sapiens. Ioan. Dicastill. tom. etiam 1. de Iustit. lib. 2. tract. 1. disput. 10. dub. 14. n. 187. & tract. 2. disp. 14. dub. 4. à n. 56. vsq. ad 65. citantes pro hac parte Molin. disp. 731. Less. lib. 2. c. 13. dub. 5. Vafq. c. 9. de Restit. §. 1. n. 10. & 11. Nauar. Azorium, & alios. Sic etiam Bonac. q. 4. pu. et. 8. n. 24. citans Suar. disp. 44. sect. 3. n. 14.

Ego in hac questione Respondeo: Dicendum, quod omnes tres dicendi modi sint proflus probabiles, sed probabilior hic vltimus, iuxta quem intelligenda sunt quæ diximus tom. 2. de censur. aliquibus in locis.

QVÆSTIO XLVI.

An qui consuluit homicidium cuiusdam Clerici, & postea serio tale consilium reuocauit, manserit nihilominus excommunicatus, & irregularis, & obligatus ad restitutionem, sequuto homicidio.

Negat Diana parte 3. tractat. 5. Resolut. 83. per hæc verba: Pulchra est hæc quæstio, & ex illa à Confessariis multi casus benignè, si opus erit, resolui possunt. Idèd probabiliter negatiuè respondendum esse puto. Et ratio est, quia quando consulens fecit quod petuit, vt prius consilium euerat, vel ostendat omnibus consideratis, esse iniquum, & non amplectendum, non videtur in tali casu exequutor ipsius consilio moueri, sed potius sua malitia. Et idèd contra Nauar. in Man. c. 27. n. 253. & alios hanc sententiam quoad excommunicationem tenent Layman. in Theol. Morali, lib. 2. tractat. 5. part. 2. capit. 5. num. 7. Auila de censur. parte 2. cap. 5. disput. 3. dubio 7. concl. 3. & alij. Idem quoad irregularitatem, contra Molin.

tract. 2. tom. 3. poster. disp. 731. Tolet. lib. 1. cap. 85. & alios tenet D. Anton. in 3. part. tit. 28. cap. 2. §. 2. Syluest. verb. homicidium 2. num. 11. §. 3. & n. 12. in fine. Petr. Navar. de restitut. lib. 3. c. 1. num. 27. Et hanc sententiam probabilem vocat Lessius lib. 2. c. 13. dub. 1. n. 17. & Layman. loc. cit. Et tandem quoad obligationem restituendi, liberant enim consulentem, qui serid suum consilium reuocauit, non ignobiles Authores, vt Tanner. in 2. 2. disp. 4. quest. 6. dub. 15. num. 394. Salomius in 2. 2. quest. 62. art. 7. controuers. 6. & expressius Petr. Navar. de Restit. loc. cit. Emman. Sa verb. restitut. num. 11. contra Malder. in 2. 2. tract. 4. c. 2. dub. 3. Et hanc sententiam cum Lessio probabilem etiam vocat Layman, vt re vera est. Concludendum est igitur cum dicto Layman, in gratiam Confessoriorum ad tollendos omnes scrupulos, quod qui alteri, propositis rationibus homicidium iniustum persuasit, si eas postea serid, & quatenus potest, efficaciter retractauit, sequuto nihilominus homicidio, nec in excommunicationem, nec in irregularitatem, nec etiam probabiliter in obligationem restituendi incurrit. Hucusque Doctus Diana. Sed an bene omnino citet Doctores adductos, infra constabit.

Negant etiam alij, non ita absolute, sed cum aliqua conditione, nempe casu, quo consulens non solum retractet suum consilium, & persuadeat consultum, vt prius consilium euerat, sed etiam moneat occidendum vt sibi caueat. Ita expressè tenet Auila, loquendo de excommunicatione, loco à Diana citato, non conclus. 3. sed 4. his verbis: Quarta conclusio. Qui consulit percussorem Clerici, & reuocauit consilium, si non firmiter credit consultum reuocasse propositum, debet indicare percutiendo, vel in particulari, vel in generali, ad arbitrium boni viri, vt sibi caueat, & si totum id faciat, quamuis sequatur percussio, non incurrit excommunicationem, nec irregularitatem. Sic Auila. Et eodem modo, & cum eadem conditione, non aliter, sentiunt D. Anton. Syluest. & Petr. Navar. quoad irregularitatem loquendo, vt notant Auil. loc. cit. Layman n. 7. vers. At vero. Qui eos, licet loquendo de excommunicationis incurfione, sequatur; minimè verò loquendo de irregularitatis incurfione, & damni compensatione, cum oppositum probabilius fateatur loc. cit. vers. Resolutio igitur sit. Vnde constat, malè ex parte citasse hunc Authorem Dianam. Tenent etiam hanc sententiam predicto modo explicatam, Palaus & Machado citati questione antecedenti.

Sed probabilius Respondeo: iuxta nuper dicta, mansisse excommunicatum irregularem, & noxium restitutioni, si consilium reuocatum adhuc influxerit in homicidium, eo quod illud consuluerit ad vitandam infamiam, aut aliam commoditatem consequendam, &c. sic ob rationem assignatam quest. antecedent. tenent Authores ibi citati pro tertio modo dicendi.

QVÆSTIO XLVII.

An sit irregularis consulens abortum fetus animati, si postea, reuocato consilio, non possit feminam ad id persuasam, remouere ab abortu procurando.

Negant esse irregularem Henricus lib. 14. c. 16. n. 5. lit. O. (non Q. vt leges apud Gibalinum) ubi ita ait: Non tamen sit irregularis Clericus, qui coniugaram dissuadere non potest à consilio abortus dato. Quia (addit in margine) fat est præmonuisse infantem in matre sua, vt moneri potuit. Ita Henricus & aliqui Recensiores apud ipsum. Et apud Diana p. 4.

tract. 2. Resol. 15. Petrus Nauarrus & Præpositus citati supra quest. 45. & Villalobos tract. 21. diff. 20. num. 8. Quibus addo ego Gibalin. loco cit. confect. 12. pag. 140. ita casui nostro satisfaciendum: Respondetur, hunc consiliarium non fore irregularem, etiam si sequatur abortus, cuius tunc causa est sola malitia eius fecminæ, non consilium ipsi datum, quod reuocatum est, & impeditum ne ageret: cum enim sit causa moralis, & non physica, actiuitas impediti potest. Ita ille. Citat etiam Lugo pro hac parte Dianam loco citat. sed malè, quia licet non consequenter, partem oppositam sentit esse probabiliorum, & tutiorum.

Sed probabilius Respondeo: esse irregularem. Quia vt sup. quest. 45. est habitum, quando consilium datum fuit de committendo homicidio, ostendendo, aut proponendo vtilitatem, aut honorem eius, cui datur: aut docendo modum, quo possit exequi, tunc etiam si consulens reuocet consilium, vere incurrit irregularitatem, sequuto effectu. Ratio est, quoniam in hoc casu consilium reuocatum etiam influit in abortum, & homicidium: nam consilium non influit propter voluntatem perseverantem consulentis, sed propter motiua vtilitatis, vel commoditatis, quam in opere iniquo manifestauit. Hæc namque motiua sunt, sicut arma, quibus si aliquem ad homicidium armasti, licet postea petas, ne illis utatur, semper denominant te causam damni dandi; nam totum illud prius voluisti in causa, & præuidere debebas fore, vt postea non posses, etiam si velles, repetere arma, vel motiua illa, quibus animum ad malum operandum inflexisti. Sic Cardin. de Lug. tom. 1. de iust. disp. 19. sect. 2. n. 37. & 39. citans Nauar. c. 27. n. 233. Cordub. in Summ. q. 173. §. 6. Auil. p. 7. disp. 6. sect. 2. dub. 4. concl. 3. vers. Hinc sequitur. Sayr. lib. 7. c. 3. n. 5. & Petrum Cornejo in 3. p. tract. 5. de Irregul. disp. 1. dub. 2. q. 2. num. 3. vers. Ex quibus. Quibus addi possunt Bonacin. quest. 4. punct. 8. n. 27. Agid. disp. 18. n. 64. Lop. 1. p. instruct. c. 63. Imò Henriquez videtur id sentire c. 16. cit. §. 2. lit. O. dum hæc verba, loquendo de mandante, dicit: Qui non potuit monere mandatarium (vt si longè distet) aut eum qui periculum patitur (puta infantem cuius abortum fieri mandauit matri) sit irregularis quantumvis poeniteat facti. Sic ille. Et si §. 5. cit. eiusdem capitis, (vt vidimus) id negare loquendo de consulente videatur. Sed non consequenter certè. Nec sufficit (vt putat hic Author) illa monitio infantis in matre, vt consulens euitet irregularitatem; quia, vt bene vidit Auila, illa monitio nullius est momenti; siquidem ipse infans nullo modo potuit se liberare à morte sibi inflata.

QVÆSTIO XLVIII.

An qui consuluit homicidium, & reuocauit illud, ac bona fide credidit, id sufficere, vt occisio non sequeretur, maneat nihilominus irregularis, si homicidium subsequatur.

Negat Sayrus libro 7. capit. 3. numer. 6. sub his verbis: si bona fide putauit sufficere reuocationem, non erit irregularis, etiam si sequatur homicidium, argum. cap. Sicut tuis, de Simonia, & 1. quest. 4. cap. Quia presulatus. Sin verò aliqua ratione dubitauit, aut dubitare debuit, non sufficere reuocationem, tenetur indicare ei, contra quem consilium datum est, vt sibi caueat; alias sequuto homicidio, irregularis erit. Sic Innocent. quem referunt, ac sequuntur Summ. Pisanell. verb. homicidium 2. §. Quid si aliquis consuluit. S. Anton. part. 3. tit. 29. cap. 2. §. 2. Syluest. verb. homicidium 1. q. 3. vers. Tertium. Tabien. verb. irregula

Irregularitas 2. §. 14. Maiol. *lib. 5. c. 48. §. 2. n. 3.* & Hen-
riq. *lib. 14. c. 16. §. 2.* Hucusque Sayrus.

Sed ex his Authoribus, in primis Maiolus solum docet secundam partem sententiæ Sayri, non primam, cum potius oppositum sentiat, ut dicunt hæc ipsius verba: Vno tamen casu excusaretur hic mandans, vel adhortans, qui reuocauit mandatum, & non mouit occisum, si videlicet putauit verisimiliter, quod mandataris propter reuocationem desisteret ab homicidio. Ita Alberic. in *verb. homicidium 2. in princip.* Tabien. in *verb. irregularitas 2. n. 1. & 13.* Anton. Flor. *lib. de censur. c. 97. §. 13.* quæ sententia est periculosa: quia cum adhuc maneat mentis corruptio mandatarij, non videtur sufficere reuocatio, nisi etiam moneatur occidendus. Ita Maiolus. Rufus licet Henriquez sententiam Sayri teneat, non tamen §. 2. sed 6. in *glossa lit. K.* vis verbis: At si putauit consulens satis fuisse intimationem reuocationis, & preces suas, ut consultus desisteret, excusatur ab irregularitate in foro conscientie. Ita Henriquez citans Maiol. Tabien. Alberic. & D. Antonium. Sed Maiolum non bene, ut vidisti.

Tenant tamen nouissimè sententiam Sayr. Petr. Cornejo in *3. p. tract. 5. de Irregul. disp. 1. dub. 2. q. 2. n. 4. vers. Instabis.* citans pro se D. Anton. Syluest. Maiolum, & Henriquez locis à Sayro citatis. Et Diana. *part. 4. tract. 2. de Irregul. Resol. 14. in fine.* hæc dicens: Notandum est tamen hic obiter, quod si bona fide consulens putauit sufficere tantum reuocationem solam non erit irregularis, etiam si sequatur homicidium: ita Sayrus, & Cornejo *loc. cit.* Hæc Diana.

Sed probabilius longè Respondeo: Manere irregularem, si homicidium subsequatur. Quia bona fides consulentis existimantis sufficere reuocationem sui consilij, solum potest excusare nouam ipsius culpam, non verò irregularitatem, cum re vera non impeditur influxum consilij præcedentis in homicidium postea subsequutum. Sic Card. Lug. *tom. 1. de Inst. disp. 19. sect. 2. §. 1. n. 26.* dicens doctrinam oppositam esse falsam, si vniuersaliter intelligatur. Et hanc nostram confirmat ex simili, quam supra §. 32. tradidimus.

QVÆSTIO XLIX.

An præbens consilium pium, ex quo præter intentionem homicidium sequitur, irregularitatem incurrat.

Respondeo, ut certum: Non incurrare. Quia cum ex vna parte talis actus sit pius, ac bonus, & ex alia minime sit ordinatus in homicidium, nec à præbente consilium intentus, nullo modo efficiet consulentem irregularem. Sic Maiol. *lib. 5. c. 48. §. 2. n. 7.* quem citat, & sequitur Sayr. *lib. 7. c. 3. n. 7.* Qui varia exempla ad hoc confirmandum afferunt, de quibus etiam nos dicemus. Sit ergo;

QVÆSTIO L.

An consulens alteri, ut pro fide Christi, aut pro Ecclesia se morti exponat, fiat irregularis, morte consulti sequuta.

Respondeo, ut certum: Non fieri irregularem. Quia in hoc casu consulens nihil aliud facit, quam exortari militem Christi ad fortiter pro Christi honore, aut pro eius fide, ac sponsa Ecclesia pugnandum, quod quidem esse actum maximæ virtutis, constat ex dictis sup. *disp. 7. q. 120.* Sic tenent communiter DD. Maiol. *lib. 5. c. 48. §. 2. num. 9. cit. vers. Pro fide.* Couar. in *Clem. si furiosus, p. 2. §. 9. n. 6.* & apud illum R. P. Leand. de Irregularit.

Innoc. Anton. Cardin. Socin. & Felin. Hentiq. *lib. 14. cap. 16. §. 4. lit. Z.* vbi citat etiam Hostiens. Angel. Rosel. Syluest. D. Anton. Armill. Tabien. Alberic. & alios. Sayr. *lib. 7. c. 3. num. 8.* Auil. *part. 7. disp. 6. sect. 2. dub. 5. concl. 2.* & alij.

QVÆSTIO LI.

An etiam vitet irregularitatem, qui consulit alteri, ut se pro bono publico, aut pro defendenda Patria periculo mortis exponat, si inde mors consulti sequatur.

Respondeo, etiam vitate irregularitatem. Quia ut constat ex dictis sup. *disp. 7. q. 121.* licitum est cui libet in bello iusto adhortari milites ad pugnandum absque metu incurrendæ irregularitatis: ergo. Sic Auil. *loc. cit.* Syluest. Angel. & Rosel. apud ipsum. Et Hentiq. §. 4. *cit. lit. Y.* vbi in Glossa notat, contrarium sentire Felic. c. 9. cum Innoc. Hostiens. Supplem. Angel. *homicidium, §. 15.* & Syluest. *homicidium 1. §. 8.* casu, quo consulens verisimiliter putet securitatem in proximo, hoc est, in consulto, mortem. Sed quidquid hi authores limitent, tu tene absolutè conclusionem.

An autem etiam sit ab irregularitate immunis, qui consulit alicui, ut patrem suum periclitantem, aut suum amicum defendat, etiam casu quo consultus interficiatur, constat ex dictis *disp. 7. cit. q. 122.* vbi diximus cum communi, immunem esse. Legatur Auil. *loc. cit. concl. 2.*

QVÆSTIO LII.

An consulens alteri, ne hostem fugiat, eo quòd existimet hostem, qui eum insequitur, ob suam præsentiam non occisurum, irregularis maneat, si exinde consultus occidatur.

Respondeo: Non manere irregularem casu, quo conuulsus id probabiliter, & cum fundamento aliquo existinauerit, eo quod esset amicus, vel affinis ipsius hostis, aut magnæ autoritatis apud illum. Secus verò si consulens nec amicus, nec affinis, nec vilius autoritatis erat apud hostem insequentem consultum, quia tunc verè mors consulti imputabitur consulenti, eo quòd temerè hortatus est illum ad subsistendum, & ideò tunc manebit irregularis. Sic Maiol. *lib. 5. c. 48. §. 2. n. 9.* Alberic. Summ. Confess. Tabien. & Armill. apud ipsum Hentiq. etiam *lib. 24. c. 16. n. 4. lit. X.* vbi absolutè docet, non esse irregularem, qui volenti fugere violentiam hostium, consulit manere animo componendi pacem. Vbi citat Maiol. Felic. Alberic. & Summ. Confess. Sed certè hi authores, non absolutè, sed distinctione nostra loquuntur. Sic etiam Sayr. *lib. 7. c. 3. n. 9.* Summ. Pisana, Astens. Syluest. D. Anton. & Summ. Corona apud ipsum. Bonac. *q. 4. punct. 8. n. 26.* Vgol. *c. 16. §. 7.* Reginu. 144. Legatur Gibal. *c. 4. q. 1. consuet. 10. vers. Quarto.*

QVÆSTIO LIII.

An qui transeunti fluvium repacissimum iumento debili, consulit ut descendat, ut sic melius illud pertranseat, fiat irregularis, si exinde descendens submergatur.

Respondeo: Non fieri irregularem. Quia consulens hoc consiliū præstitit bona fide putans, sic tutius

flumen euasurum. Sic Maiol. *lib. 5. c. 48. §. 2. n. 9.* ita dicens: Si cum seruus flumen transiret, alinus autem, vel equus, quo insedebat, in ipso medio fluminis submergeret, unde sit in euidenti periculo submergionis; si Clericus ob pietatem horretur, ut seruus equo, vel asino descendat, putans illum tutius euasurum, & contra eueniret, quia scilicet seruus descendens, vi fluminis fuerit submersus, non fiet irregularis Clericus, qui hortatus est, ut descenderet. Speculat. *in dist. 5. Iuxta, vers. Sed pone rusticus super asino.* Sic Maiolus. Quem citat, & sequitur Sayrus *lib. 7. cap. 3. numer. 10.* ubi citat etiam Henricum Henriquez *lib. 14. cap. 16. §. 4.* Sed haud bene. Quia hic Auctor non loquitur de hoc, sed de casu à nobis nuper *q. 5. 1.* in fine adducto. Ait enim sic: Nec videtur irregularis, si consulat exponere se periculo pro virtute quadam, ut pro amici defensione, quem hostes occidere intentant; vel qui periclitatur fluminis impetu raptus; quia id pertinet ad virtutem amicitiae. Hæc Henriquez.

QVÆSTIO LIV.

An qui parato occidere Clericum adulterum consulit, ut potius mutilet, maneat irregularis, si de facto eum mutilatum faciat.

Affirmabunt forsitan defendentes, peccare mortaliter, & teneri ad restitutionem illum, qui consulit minus malum volenti fecere maius. Sunt autem Antoninus *in cap. Super eo, de usuris.* Gabriel *in 4. dist. 15. q. 11. art. 3. dub. 14.* Caiet. *2. 2. q. 78. art. 4. notab. 3.* Syluest. *verb. Matrimonium 7. q. 5. dist. 9.* Couar. *4. decret. 1. part. cap. 4. in princip. num. ultim.* Valentia *2. 2. disp. 5. quest. 21. punct. 4. col. 4.* Sà, Angles, Conradus & alij, quos refert Sanchez *lib. 7. de Matrimon. disp. 11. num. 14.* quorum sententiam esse satis probabilem putat.

Sed probabilius Respondeo. Prædictum consulentem non manere irregularem. Quia illo suo bono consilio nullo modo peccat, ergo per illud nequit contrahere irregularitatem ex delicto. Consequentia patet ex dictis *rr. 1. disp. 2. q. 7.* Antecedens verò probatur. Quia verius, & probabilius est, esse omnino licitum, consulere minus malum, gratia vitandi maioris, quando is, cui consulitur, constitutum apud se habebat maius illud malum perpetrare, & alia via à malo proposito renocari nequit, eo quod huiusmodi consilium non est absolutum, sed conditionatum explicitè, vel implicitè, scilicet si unum ex his malis facturum es, fac hoc minus, & non illud grauius, quod quidem rationabiliter consulitur, cum ex duobus malis minus malum sit eligendum: Et ita hanc doctrinam, ut veriore, tradunt Nauar. *in Man. c. 14. n. 40. vers. 13. & cap. 17. num. 263. & cap. 24. num. 11.* Petr. Nauar. *lib. 3. de Restitut. cap. 4.* Gutierrez *4. Can. lib. 2. c. 23. n. 43.* Molina *tom. 2. de Iust. tract. 2. disp. 335.* Salon, Aragon, Vega, Corduba, Medina, & alij plures, quos refert, & sequitur Sanchez *loc. cit. n. 15.* Quibus addi possunt Lugo *de Iust. tom. 2. disp. 19. sect. 2. §. 2. num. 43.* & Dicastillo *tom. 1. de Iust. lib. 2. tract. 2. disp. 4. dub. 4. n. 74.* & alij: ergo & licitum erit consulere illi, qui paratus est occidere Clericum adulterum, ut potius illum mutilet, aut percutiat: ergo ob id nequit irregularitatem contrahere. Et ita in propriis terminis sic sentiunt Sayrus *lib. 7. cap. 3. num. 13.* Suarez *disp. 45. sect. 3. n. 2. & seq.* Auila *part. 7. disp. 6. sect. 2. dub. 3.* (non 7. ut leges apud Bonac.) *concl. 1.* Henriquez *lib. 14. cap. 16. num. 4. lit. G. ibi:* Quod si parato occidere adulterum Clericum in delicto deprehensum consulat, & roget, ut contentus sit facere executum, & mutilatum, non videtur ir-

regularis, quia huius consilium moraliter non influit, ut fiat mutilatio, sed fiat homicidium, & consulens non incurrit excommunicationem, dum maritus mutilat Clericum, quia non peccat in eo bono consilio. Sic Henriquez, citans Nauarum *num. 40. citat.* Sic etiam Filliucius *tract. 20. c. 4. quest. 5. nu. 102.* Egidius *disp. 18. dub. 8. n. 69.* Rodriguez *c. 178. n. 21.* Bonacina *quest. 4. de Irregularis. punct. 8. num. 19. vers. Dixi in propositione.* Sanchez *loco citat. num. 15.* Palauus *disp. 6. punct. 15. §. 6. n. 1.* Cornejo *disp. 2. dub. univ. quest. 5. pag. m. hi 782.*

QVÆSTIO LV.

An maneat irregularis, qui consulit alicui, ut bona sua tueatur ac defendat, si consultus ob id se exponat periculo, & occumbat.

Affirmat cum aliis Henriquez *lib. 14. cap. 16. n. 4. lit. E.* sub iis verbis: Consulens tamen, ut pro rerum defensione exponat, videtur fieri irregularis sequuto effectu, si aduertit incurrere periculum vitæ. Ita ille. Et antea Siluest. *verb. Homicidium 1. quest. 8. vers. Obituum.* Tabiena *irregularitas 2. §. 15.* Maiolus *lib. 5. c. 48. §. 2. n. 9. & alij.*

Sed probabilius Respondeo: Non manere irregularem, casu quo res, quas tuetur consultus, sint magni momenti & ad vitam necessariae. Quia tunc consilium est de re licita, & bona: ergo per accidens erit, si inde sequatur mors consulti, quam consulens nullo modo intendit: ergo per tale consilium, etiam sequuta morte consulti, non manebit consulens irregularis. Sic Sayr. *lib. 7. c. 3. n. 12. & Gibalin. c. 4. de Irregul. q. 2. confect. 8. n. 19. pag. 183,* ita dicens: Qui consulit alteri, ut exponat se probabili vitæ periculo, quod licitè potest adire pro bono publico, aut priuato, non est irregularis, non modò quia illud consilium est de re bona, ac proinde non potest puniri pœna irregularitatis, sed etiam quia non consulit, ut iam ostendi, sui ipsius homicidium. Sic ille.

QVÆSTIO LVI.

An qui consulit alteri aliquod crimen, v.g. furtum, ex quo scit illum morte puniendum, fiat irregularis.

Affirmant omnes illi, qui existimant, consulentes rem illicitam, si mors inde alicuius sequatur, irregulares esse. Sic Sayrus *lib. 7. c. 3. in fin.* Qui id probat ex *c. Consinebatur, de homicid. & c. fin. eod. tit. in 6.* & citat pro se Summ. Pisan. *verb. Homicid. 2. §. Quid si non consulit.* Innocent. *in cap. Ad audientiam, n. 1. de homicid. Sum. Confessor. lib. 2. tit. 1. q. 6.* D. Anton. *3. p. tit. 29. c. 2. §. 2. circa med.* Panorm. *in c. Ad audientiam, cit. Summ. Corona tract. de Irregul. n. 11.* & Henriq. *lib. 14. c. 16. §. 1.* Sed hic vltimus Auctor non loquitur certè de consulente, sed de mandante, ait enim *lit. G. sic:* Mandans capere iniustam possessionem beneficij, aut Castrij, cum strepitu armorum, aut bombardarum, & balistarum, sequuto homicidio fit irregularis. Ita Henriq. Ita etiam Vgolin. *cap. 16. num. 6. & 9.* Speculat. & Felin. apud Gibalinum & Bonac. *punct. 8. cit. n. 15.*

Sed iuxta à nobis dicta *supra question. 22. & 23.* Respondeo probabilius dicendum: nullo modo talem consulentem fieri irregularem, nisi aliàs eo animo consilium dedisset, ut ipse cōsultatus occideretur. Probat *Primò* ratione, *loco citat.* assignata *Secundò.* Quia consulens crimè, ex quo videt consultum morte esse

esse puniendum, non est causa proximè influens in homicidium: ergo per tale consilium non incurrit irregularitatem. Sic tenet expressè cum Vasquez Gibalin. *conf. 8. cit. vers. Secundo*, & debent tenere omnes citati.

QVÆSTIO LVII.

An Confessarius qui consulit pœnitenti fateri crimen dignum morte, si iuridicè interrogetur, sit irregularis, sequuta pœnitentis morte.

NEgant plures Doctores esse irregularem. Quia hoc non est concurrere ex parte inferentis mortem (ait Cornejo) sed ex parte sustinentis, & hoc iustè. Præterquam, quod solùm intendit consulere animæ pœnitentis, & mors est per accidens sequuta. Sic ille *disp. 11. dub. 1. q. 4.* Qui & citat Sayr. *lib. 6. c. 18. n. 26. in fine*, & Henriq. *lib. 16. n. 4. lit. A & B.* Diana etiam *part. 4. tract. 2. Resol. 99.* & Gibal. *c. 4. de Irregul. q. 2. conf. 8. pag. 184.* ita dicens: Confessarius qui consulit pœnitenti fateri crimen dignum morte, citò aliqua fortassis de causa excusetur ab apertienda veritate, non erit irregularis, sequuta pœnitentis morte, non modo quia modò est illud consilium, & de re licita, quamvis enim iure posset crimen tacere, fateri tamen illud iure poterit, sed quia non consulit mortem, neque in illam proximè influit. Sicut enim iste non occidit, aut mutilat se ipsum fatendo crimen: ita neque causat ipsius occisionem, aut mutilationem, qui ad eam manifestationem hortatur. Sic Gibalinus *ibi*. licèt non ita absolute loquatur postea *c. 4. q. 3. conf. 7. diff. 10. pag. 270.*

Sed iuxta dicta suprâ *disp. 7. q. 33. & 34.* Respondeo: Dicendum sub distinctione: Non esse quidem irregularem consulendo pœnitenti, ut fateatur crimen dignum morte, casu teneatur illud fatetur: secus verò si probabilem sequendo opinionem, non teneatur, quia tunc probabilius est consulentem proximè ad mortem pœnitentis concurrere, eo quod debeat sub mort. illum à morte occurrenti, cum possit licèt, liberare. Legantur dicta à nobis *q. 33. & seq.* vbi quæ hic desiderari possunt, inuenientur.

QVÆSTIO LVIII.

An sit irregularis, qui consulit homicidium alicui, qui aliàs illud esset commissurus absque consilio tali.

NEGAT Bonac. *quest. 4. de Irregul. punct. 8. n. 23.* Quia consulens in hoc casu non censetur causa efficax homicidij, eo quòd exequen illud solùm occidat sua voluntate, non impulsu, & suasionem consulentis.

Sed clarius Respondeo: Non esse quidem reum irregularitatis, si consultus nullo modo fuit motus ad occidendum, ob consilium, & suasionem consulentis, sed ob suam metam malitiam, & voluntatem, ut benè Bonacina probat. Secus verò, si aliqua ratione commiserit homicidium, ob dictum consilium: ut si illud commisisset ob propriam voluntatem, & etiam ob consilium sibi datum; nam tunc consulens verè influeret in homicidium, & consequenter fieret irregularis. Legantur Bonac. *loc. cit.* Molin. *disp. 33. membr. 6.* Vgol. *c. 14. §. 3. & c. 16. n. 2.* Sayr. *lib. 7. c. 2. n. 11.* & Henriq. *lib. 14. c. 16. §. 4.* Qui idem docent loquentes de mandante homicidium, quando mandatarius, nulla ratione commisit homicidium ob mandatum sibi impositum.

R. P. Leand. de Irregularit.

§. II.

De auxiliante, aut cooperante ad homicidium.

QVÆSTIO LIX.

An auxiliantes, & cooperantes ad homicidium vel mutilationem, sint sequuto effectu irregulares.

RESpondeo: Tanquam quid certum. Esse irregulares. Quia efficaciter influunt in homicidium, vel mutilationem, cum eorum cooperatio sit omnium, & maximè propria culpa homicidij, & idèd illi imposita est pœna irregularitatis in *cap. Sicut dignum, §. Illi, & cap. significasti, 2. de homicid.* vbi omnes Doctores. Notantes, quod ad hoc, ut quis sua cooperatione, & auxilio contrahat irregularitatem ex homicidio voluntario, debeat expressè mortem occisi intendere, & aliquam actionem præstare, ex qua physicè, seu directè mors sequatur: nam aliàs solùm contrahet irregularitatem ex homicidio casuali. Rursus, quod talis cooperatio debeat habere rationem culpæ mortalis contra quintum Decalogi præceptum. Quia cooperatio non alia ratione facere potest quem irregularem, quàm facit ipsum homicidium, quod nunquam facit, nisi quando quis in eo committendo peccat mortaliter: ergo. Legantur Suar. *di. p. 44. sect. 3. n. 31. & disp. 45. sect. 3. à n. 1.* vbi de homicidio agit casuali. Sayrus *lib. 7. cap. 4. à n. 9.* Vgolinus *cap. 7. Nauarr. in Man. cap. 27. num. 224.* Couarr. in *Clement. si furiosus secunda parte, §. 2. num. 2.* Henriq. *lib. 54. c. 14. n. 2.* Bonacin. *disp. 7. quest. 4. punct. 8. à num. 28.* Palaut *disp. 6. punct. 15. §. 2. & 6.* Gibalin. *cap. 4. de Irregularit. q. 2. confectar. 9. & 10. & alij.*

QVÆSTIO LX.

An quando plures de communi consensu unum aliquem aggressi sunt, & aggressus unico vulnere perit, omnes maneat irregulares.

RESpondeo, ut quid certum: Omnes irregulares manere. Quia omnes sunt veluti vna causa moralis huius homicidij, siquidem omnes cooperati sunt ad homicidium, concitando se, & consulendo illud, ex qua concitatione, consilio, & præsentia sequutum est, licèt vnus tantum infligerit, lethale vulnus. Sic communiter DD. id colligentes ex *cap. Significasti, cit.* vbi apertè dicitur eum, cuius consilio alter occisus est, irregulàre esse. Sic igitur tenent D. Thom. *2. 2. q. 62. art. 7.* Couarr. in *Clem. cit. part. 2. §. 2. n. 3.* vbi citat Barrol. Angel. Cynum, Ludouic. Carrier. Hyppolit. & alios. Vgol. *cap. 14. n. 5.* Henriq. *num. 2. cit.* Molin. *disp. 33. membr. 1. & 7.* Suar. *disp. 44. sect. 3. num. 33. & disp. 46. sect. 3. num. 9.* Sayr. *lib. 7. cap. 4. num. 13.* Auila *part. 7. disp. 6. sect. 3. dub. 3. conclus. 1.* Filliuc. *tract. 20. cap. 4. quest. 7. num. 109.* Bonac. *loc. cit. num. 29.* & Gibal. *cap. 4. de Irregularit. q. 1. confect. 8. pag. 132.*

QVÆSTIO LXI.

An etiam omnes maneant irregulares, quando plures, non præmissis consilio, aut consensu, sed in rixa subito contingenti, omnes inuolantur in unum, & vulnerarunt Petrum, & solum unum vulnus fuit lethale, nescitur tamen à quo fuerit influctum.

AD hanc quæstionem respondent aliqui DD. vnumquemque eorum suæ conscientie relinquendum esse; tutius tamen esse in tali dubio, se homicidas, & consequenter irregulares reputare; cum nullum sit in hac parte periculum, in alia vero esse possit. Ita Glossa in c. *Quiescamus*, verb. *Sed quoniam omnes*, dist. 42. Speculat. tit. de disp. §. *Iuxta*, n. 52. Hostiens. in Summ. lib. 5. tit. de homicid. Astenf. in Summ. part. 2. lib. 6. cap. 14. art. 8. q. 3. Marian. Socin. in c. *Ad audientiam*, n. 46. de homicid. & Nicol. Plouius de Irregul. regula 28.

Sed ut certum Respondeo: Omnes esse irregulares, si omnes dubitant, an vulnus illud intulerint lethale. Ratio est *Primò*. Quia sic videtur definitum in cap. *Ad audientiam*, & cap. *significasti*, el. 2. de homicid. ubi qui percusserat, & dubitat, an illo suo vulnere causa mortis fuerit, censetur irregularis: atqui in casu nostro, omnes, & singuli sciunt, se percussisse, & solum dubitant, an sua percussione occiderint: ergo omnes censeri debent irregulares, & ut tales pronunciarum à foro externo, quod nequit discernere, quisnam occiderit, ex eo quod vnum tantum reperitur vulnus lethale, ex quo iudicio Chirurgorum obierit.

Secundò. Quia in isto euentu, vel nullus debet haberi ut homicida, & irregularis, vel omnes: non nullus, quia si omnes pœnas homicidij euaderent, daretur culpa sine pœna, quod videtur absurdum: ergo omnes & homicidæ, & irregulares censeri debent, cum non sit maior ratio vnius, quam alterius. Sic communiter Doctores, præcipuè Couarruias in *Clement. si furiosus*, de homicid. 2. part. §. 2. num. 5. vers. *Quoad irregularitatem*, & apud illum Ioan. Andreas, Gotfred. Anan. Anton. Panormit. & alij. Sayrus lib. 7. cap. 5. num. 13. Henriquez lib. 14. c. 14. §. 3. Grass. lib. 2. decis. c. 62. num. 74. Auila part. 7. disp. 6. sect. 3. dub. 3. conclus. 1. vers. *Couarruias* num. 5. Molina disp. 33. memb. 7. in fine. Reginald. num. 161. Suarez disp. 45. sect. 3. num. 11. Bonacina disp. 7. quæst. 4. punct. 9. n. 29. Filliuc. n. 110. Gibalin. *consectar. cit. vers. Secundò*, dicens, id esse certissimum. Philibert. Marchin. de Ordine traet. 1. part. 8. cap. 5. pag. 136. num. 1. Machad. lib. 1. part. 3. traet. 16. docum. 9. num. 9. Barbof. in cap. *significasti*, cit. num. 6. Palau disp. 6. punct. 15. §. 6. num. 2. Qui idem dicunt, & à fortiori, quando plures percusserunt, sed nescitur quo vulnere percussus obierit.

QVÆSTIO LXII.

An etiam in dicto casu sint omnes irregulares, dato quod constet, quis illud vulnus lethale, ex quo percussus est mortuus, intulerit.

Affirmant, etiam in isto casu manere omnes irregulares, quamplures Doctores, inter quos præcipui sunt Navarr. in *Man. cap. 27. num. 224. vers. Decimò* inferitur, & consil. 24. alias 32. de ho-

mucid. in fine. Suarez disp. 45. sect. 3. num. 10. & 11. Filliuc. traet. 20. cap. 4. quæst. 7. num. 111. & Auila part. 7. disp. 6. dub. 3. concl. 4. qui id probat. Quia omnes, facto ipso, mutuo se iuuant, & debilitant aduersarium: ergo omnes concurrunt ad occisionem. Et confirmat, quia licet non concurrant, præmissis consilio, tamen ex quo omnes simul ex vna parte simul oppugnant aduersarium, concurrunt tanquam vna causa totalis moralis: ergo. Ita ille. Qui & citat pro se Henriq. lib. 14. cap. 14. n. 2. lit. D. iuncta doctrina eiusdem num. 3. lit. N. & Emman. Roderic. cap. 178. concl. 16. Sic etiam Maiol. lib. 5. cap. 48. §. 4. num. 7. Egid. disp. 18. dub. 8. num. 70. Palau §. 6. cit. num. 4. Citat enim Gibalinus pro hac parte Sayrum; sed omninò malè, cum oppositam expressè doceat.

Alij verò contrà negant manere omnes irregulares, sed solum illum, qui lethaliter percussit, quia quamuis omnes teneantur de percussione, non verò de homicidio. Probant hanc suam sententiam: Quia in iure non est vnde colligatur ex tali facto irregularitas. Nam textus in c. *Ad audientiam*, & cap. *significasti*, de homicid. non loquuntur de illo qui scit, se non percussisse lethaliter, sed tantum de eo qui dubitat: vnde ex his textibus potius colligitur, illum, qui scit, aut probabiliter existimat, se non percussisse lethaliter, & ex vulnere, quod intulit, non fuisse sequentem mortem, minimè irregularem esse, quamuis sciat se percussisse: nam illi Sacerdotes, de quibus agebatur in citatis textibus, fatebantur se percussisse, sed dubitabant an ex illa sua percussione cædes facta esset: propter quod dubium voluit Pontifex, illos esse irregulares, non propter percussione præcisè. Ita tenuit in casu contingenti Diana part. 1. traet. 15. resol. 18. adducens pro se Sayrum lib. 7. cap. 4. n. 13. Couarr. in *Clement. si furiosus*, part. 2. §. 2. num. 3. vers. *Secundus casus*. Bonac. de censur. disp. 7. q. 4. punct. 8. num. 29. & Villadieg. c. 6. n. 47. Quibus addit Gibalin. Henricum Henriquez cap. 14. cit. n. 3. & Auilam loc. cit. pro contraria, conclus. 2. & non male hunc certè; sed debebat notare, oppositum expressè postea tenuisse conclus. 4. ut vidimus. Tenet etiam Machado docum. 9. citat. num. 9. ubi ita ait: *Los Doctores disputan, sien caso que no se auerigue, quien de los companeros le matò, todos deuen tenerse por incurfos en la irregularidad. Suarez defiende que si, no solo quando es incierta la persona que matò, sino aun tambien quando es cierta, y conocida. Pero la mas comun y receuida opinion es, que quando la persona que matò es cierta, sola ella queda irregular, y los demas no: pero si es incierta, del derecho consta que se deuen portar como incurfos*. Sic Machad. Et sic etiam Philibert. Marchin. loc. cit. sup. Quos videtur sequi Gibalin. cap. 4. de Irregul. q. 1. *consect. 8. vers. Tota itaque difficultas*. Licet in oppositum videatur inclinare.

Ego autem in hac quæstione maiori cum distinctione Respondeo: Dicendum *Primò*, si in casu assignato omnes concurrerunt ad percutiendum, vel occidendum, non per modum vnius, nec sese mutuo iuuantes, sed quodam subitaneo impetu singuli inuolarent, sine alia maiori morali coniunctione, quam si seorsim illum fuissent aggressi, tunc non erit irregularis, nisi ille qui vulnus lethale intulit: at verò si ita rixa communis sit, ut singuli fecerint vnam veluticausam moralem, & sese mutuo iuauerint, aut excitauerint ad alium oppugnandum, ac proinde vno impetu, & vna ex parte coniunctis viribus ipsum aggressi fuerint, tunc omnes isti ratione cooperationis erunt irregulares, licet vnus tantum occiderit, siue dubitent se occidisse, siue non dubitent, & certò sciant se vel non percussisse, vel non lethaliter percussisse, siue intenderint cædem, siue non intenderint,

intenderint, cum re ipsa fuerint ad illam cooperati. Id, & non aliud, videtur sentire Henriquez *loc. cit.* ut hæc eius verba insinuant, ait enim sic: Dum plures separatim sine sociali concursu dederunt vni plura vulnera, & in occiso reperitur vnicum lethale vulnus, si constet ille solus qui lethaliter percussit, excusantur reliqui ab irregularitate. Sic ille. Necnon Gibalinus *loc. cit.*

Respondeo *Secundo*, licet speculatiue loquendo valde probabilis sit secunda sententia, in praxi verò tenenda prima, & iuxta illam dicendum, omnes censendos fore irregulares. Quia in praxi ferè semper contingit, ut quando plures in subita concertatione, seu rixa eundem percipiunt, se mutuo iuuent, coniungantque re ipsa suas vires; atque id faciant, ne vnus, aut pauci aliquot non possint se tueri, aut fuga, aliòve modo salutis suæ consulere, vti facillè possent, si ab vno tantum, aut altero oppugnantur. Ex quo fit ut in praxi vix vnquam isti simul percipientes, aut rixantes excusari valeant ab irregularitate, quando aliquis occiditur, siue sciant se non occidisse percipiendo, siue dubitent. Sic omnino Gibalinus *loc. cit. pag. 134.* Legatur Molina *tract. 3. disput. 33. membr. 7. n. 2.* An autem hæc irregularitas sit ex homicidio directè voluntario, an verò ex casuali, constat ex dictis *supr. q. 12.*

QVÆSTIO LXIII.

An qui scienter associat euntem ad occidendum aliquem, animo solum defendendi eum (si opus fuerit) ne succumbat, maneat irregularis, si associatus occidat.

Respondeo affirmatiue cum Henric. *lib. 14. cap. 14. n. 2. litt. T. & clarus c. 16. n. 1. lit. L.* hæc dicente: Qui volentem occidere comitatur, ut eum defendat, licet alter sine socio occidat, fit irregularis: quia socius, licet dissuaserit occidere, adiecit animum. Sic ille. Et antea Armilla *verb. Irregularit. n. 34.* his verbis: Associans volentem facere homicidium, ut defendat eum, si opus erit, etiam quod dissuadeat homicidium, fit irregularis, si sequitur mors, secundum Hostiens. & facit *cap. Hæreticus, de Cler. pugn. in duell.* nam ex eius associatione factus est homicida animosior, & sic cooperatus est morti. Ita Armilla. Ledesma etiam *q. 26. n. 2.* Rossella *§. 1. Couar. in Clement. Si furiosus, part. 2. §. 2. n. 2. vers. Quatenus vero, in fine*, licet hic non ita in terminis. Plouius, D. Anton. Felin. Speculat. Quos sequitur Auila *p. 7. disp. 6. sect. 3. dub. 3. concl. 1.* limitans tamen horum doctrinam, ut non procedat quando non est auctus animus occisoris, eo quod viribus, & armis multum superabat aduersarium. Quam limitationem colligit ex doctrina Henrici *cap. 14. cit. num. 2. lit. D.* & bene, nam ita ibi ait: At si duo casu concurrant, & rixa subito oborta primus leuiter percussit, etiam animo occidendi, & debilitauit, & nihil influxit in animum alterius, solus secundus qui eum lethali vulnere occidit tenetur damnum restituere, & fit irregularis. Ita ille. Quem admittit Gibalinus *vbi infra.* Et ego facillè admitterem hanc limitationem, si facillè esset verificari, quod non reddatur animosior occisor ex præsentia associantis; & debilior occisus ad se tuendum, ex eiusdem præsentia, ut bene Suarez *disputat. 45. sect. 3. num. 10.* cum aliis. Et nouissimè Gibalinus *cap. 4. de Irregularitate, quest. 1. conclus. 10. num. 13.*

QVÆSTIO LXIV.

An saltem immunis sit ab irregularitate, si associans sit pater, vel filius, vel valde amicus eius, qui ad occidendum aliquem exit, si hic contrarium occidat.

Affirmant nonnulli Doctores, tunc esse immunem ab irregularitate, si bono animo associauerit suum filium, patrem, aut amicum, ne in tali rixa periclitaretur, quia dat operam rei licitæ. Ita Henriquez *lib. 14. c. 16. n. 1. in fine*, & Auila *loc. cit.* qui id confirmat ex doctrina Nauarr. *conf. 32.* (mihi 24.) *de homicid.* vbi docet (ait Auila) non esse irregularem eum, qui bono animo tenebat ensẽ euaginatũ in manu sua sine alia læsione, quamuis alius percussus à fratre in rixa postea obiit ex percussione. Ita Auila. Quorum sententiam tenet Gibalinus *loc. cit.*, & videtur sequi Diana *p. 4. tract. 2. resol. 17.* licet addiderit, hanc opinionem limitasse Præpositum *in 3. p. q. 5. de Irregular. dub. 8. n. 65.* dicendo, intelligendam esse, si exterius ita amicum rixantem associando non videatur illum animare ad occidendum.

Sed hanc limitationem prius adiecit Nauarrus *loc. citat.* ab Auila, quod non aduertit Diana. Nam ibi inquit, An sit irregularis frater, qui bono animo astans, ensẽ tenebat in manu euaginatũ, si alius in rixa à suo fratre occisus sit? & Responder, non esse irregularem, nisi probetur, quod præfatus frater iuuit fratrem suum homicidam, accedendo euaginato gladio festinanter ad rixam, eo quòd suo ad illam accessu auxit animum fratris ad occidendum. Vnde Gibalinus absolutè, & sine limitatione vlla, etiam in casu, quo ex associatione fratris, filij, vel patris crescat homicidæ animus, docet tenendam esse sententiam Auilæ.

Sed probabilius Respondeo: Minimè esse immunem ab irregularitate talem associantem suum patrem, filium, aut amicum, euntem ad occidendum alium: Quia re vera negari non potest, quod sua præsentia exhibeat auxilium, & fauorem suo patri, aut filio, vel amico occisori, & debiliorem reddat animo inimicum occisum, ut constat ex sæpè dictis. Vnde negandum est contrariis, quod prædictus associans suum fratrem, aut patrem, aut amicum euntem illicitè ad occidendum aliquem, det operam rei licitæ. Legatur Suar. *disp. 45. sect. 3. num. 10.*

QVÆSTIO LXV.

An quando plures vulnera inflixerunt, quorum singula non sunt ex se lethalia, sed tamen simul sumpta, sunt causa sufficiens mortis, omnes, & singuli incurrant irregularitatem.

Respondeo tanquam certum: Omnes irregularitatem incutere. Quia reuera omnes, & singuli sunt causæ partiales mortis, & ex iis vna totalis consurgit. Vnde negari nequit, omnes fuisse cooperatos ad mortem inferendam. Sic communis, & præcipuè Couarr. *in Clement. Si furiosus, 2. p. §. 2. n. 4. vers. Quarta*, & apud illum Bartholom. Ananias, Felinus, Ludouic. Carrier. & alij. Suarez *lib. 7. cap. 4. n. 14.* Maiolus *lib. 5. c. 48. §. 4. n. 7. & 8.* Henriquez *lib. 14. c. 16. num. 3.* Auila *part. 7. disp. 6. sect. 3. dub. 4. conclus. 5.* Bonacina *disp. 7. quest. 4. punct. 8. num. 30.* Molina, Suarez, Vgolinus, Agidius, & Filliucius apud ipsum, Gibalinus *cap. 4.*

de Irregularitate, quaest. 1. confectar. 8. in fine. Barbosa in cap. significasti 2. de homicid. num. 9. & alij.

QVÆSTIO LXVI.

An quando plures habitantes in aliqua domo, nec ex dolo, aut malitia, nec ex mutua cooperatione, sed ex aliqua lenitate, & negligentia lapides singulos proiecerunt, vno tamen lapide percussus obiit quis: an, inquam, omnes sint irregulares?

Affirmat apud Avilam, Didacus Perez cap. 6. n. 45. vers. De questione tamen supradicta, & apud Henric. Brixien. 9. 15. docentes quod in hoc casu debeat Iudex omnes reputare irregulares.

Sed probabilius respondeo: Nullum ex prædictis, qui proiecerunt lapides, censeri irregularem debere, aut à Iudice vt talem reputari. Quia in hoc casu, nulla fuit cooperatio homicidij: ergo non poterit irregularis pronunciari vllus: neque etiam omnes; tum quia æquius est vnum nocentem tolerare, quam plures innocentes damnare. Tum etiam, quia re vera omnes non sunt cooperati illi homicidio, neque consilio, neque actione ipsa: ergo. Sic Henriquez lib. 14. capite 14. num. 3. in fine, per hæc verba: Si ex quatuor, qui simul confecerunt singulos lapides casu, & sine mutua cooperatione constet vno tantum lapide percussum obiisse, nec constat, cuius esset ille lapis, omnes absoluantur; quia præstat non damnari innocentes, quam vnum nocentem ignotum absolvere, Sic ille. Qui citat Speculat. Maiol. Albert. Angel. Villadiego, & Perez. Sed hunc vltimum malè, ait Auila. Sic etiã hic Auctor p. 6. disp. 6. sect. 3. dub. 3. concl. 3. & apud ipsum Hostiens. & Ioan. Andr. Bonac. punct. 8. in vltima edit. n. 29. Gibalin. confectar. 8. cit. vers. Tertio. Palau disp. 6. punct. 15. §. 6. n. 2. in fin. Qui citat Suarium disp. 45. sect. 3. dub. 3. concl. 2. Sed non bene: quia Suarius in sect. cit. nec dubia aliqua proponit, nec conclusionem: sine dubio citare voluit vtrumque, Suarium videlicet sect. 3. cit. n. 11. in fine, & Auilam dub. 3. concl. 3. cit. Addit tamen Maiolus lib. 5. c. 48. §. 4. n. 9. quod in foro poli non sit dubium, quin maneat irregularis ille, qui sciret se deliquisse, sed nihilominus Iudicem in foro iudiciali neminem illorum declarare posse irregularem, ob rationem dictam.

QVÆSTIO LXVII.

An si quis animo latronem occidendi, non lethaliter, sed leuiter percussit, sed deinde alij neque vocati, neque incitati à primo percussore, lethaliter percusserunt, omnes maneat irregulares.

Affirmat omnes manere irregulares, Speculat. in tit. de dispens. 9. Iuxta, numer. 48. vers. Illud etiam nota, & apud Bonac. inam Suarez disp. 45. sect. 3. num. 9. & Filiucius tract. 20. c. 4. quaest. 7. num. 111. Sed malè citat vtrumque pro hac parte, cum oppositam expressè teneat vterque. Tenent tamen Maiolus lib. 5. c. 48. §. 4. num. 6. vers. Si quis, Syluest. & Tabiena apud ipsum.

Probabilis ergo longè Respondeo: Solum vltimos percussores manere irregulares, non primum. Quia huius percussio non influxit in mortem, quam vltimi sine consilio, aut cooperatione illius dederunt. Et hic est casus expressus in cap. Significasti, et 2. de homicid. vbi Parochus, qui percusserat latronem spoliantem Altaria, quem deinde accedentes Parochiani oc-

ciderunt, pronuntiat immunis ab irregularitate, si leuiter tantum percussit, & neque aliis consuluit, nec mandauit sequutam occisionem. Sic in primis tene Suarez. sect. 3. cit. n. 12. id. optimè probans. Filiuc. etiam num. 111. cit. vers. Non obstat. Henric. lib. 14. c. 14. n. 2. in fine. Sayrus lib. 7. cap. 4. num. 15. Bonacina disp. 7. quaest. 4. punct. 8. num. 32. Gibalinus cap. 4. quaest. 1. confectar. 9. num. 28. in princ. Barbosa in cap. Significasti, cit. num. 9.

QVÆSTIO LXVIII.

An etiam è contra, quando quis primò lethaliter percussit aliquem, ceteri verò aduenientes leuiter solum percusserunt, primus percussor tantum irregularis sit.

Affirmant plures DD. solum primum percussorem manere irregularem, non ceteros aduenientes. Ita absolutè docent Auila part. 7. disp. 6. sect. 3. dub. 4. conc. 4. vers. Sed quid primum.

Alij verò docent, in præassignato casu, solum primum lethaliter percussorem, esse irregularem, non verò illum sequentes, nisi aliàs hi venerint, tanquam auxiliatores, & ad mortem citius inferendam aliquid contulerint suis leuibus percussioibus. Ita Gibalinus loc. cit. vers. Secundò. vbi citat Henric. lib. 14. c. 14. (sic lege, non 24.) n. 2. Sayrum lib. 7. c. 4. n. 15. Auilam loco citat. & Bonaciam punct. 8. n. 21. Sed ex his Auctoribus, solum Bonacina, & Auila agunt in terminis de hac questione proposita modo à nobis relato, ceteri verò minimè. Nullus tamen ex his, excepto Auila, resoluit casum, cum solum doceant id conditionatè, dicendo non solum primum percussorem manere irregularem, sed etiam reliquos, si suis leuibus percussioibus ad mortem citius inferendam cooperati sunt: hic enim opus est, vt de facto censendi sint ad illam cooperati, vt de facto irregulares iudicentur.

Vnde alij melius absolutè respondent dicendo, quod regulariter loquendo, nõ solum ille, qui primò lethaliter percussit, sed etiam reliqui, qui postea leuiter percusserunt, sint, atque maneat irregulares, morte percussi sequuta. Ratio est, quia non videtur dubitandum, quin, regulariter loquendo, ex postremis percussioibus, quantumuis leuibus, acceleretur percussio mortis, quam licet causasset vulnus primum lethale, sed non tam facile, aut tam properè: ergo non solum primus percussor, sed etiam reliqui dicendi sunt cooperatores morti, ac proinde irregulares. Sic Suarez disp. 45. sect. 3. n. 9. qui id ex mente Bartoli per hæc verba probat: Accedit doctrina Bartoli, eos qui inflixerint vulnera de se non lethalia post inflictum lethale vulnus ab alio, vt homicidas puniri etiam à Iudice civili: quia vulnera, quæ aliàs non essent lethalia, in corpore sic vulnerato & affecto lethalia sunt: ergo de his dubitari non potest quin incurrant irregularitatem. Sic ille. Quem non citatum sequitur Filiuc. n. 111. cit. ita dicens: Secundum, si vnum vulnus sit lethale, non autem reliqua, omnes censentur irregulares, quia saltem cooperati sunt ad mortem, quodlibet enim vulnus siue præcesserit lethale, siue subsequutum sit, re ipsa iuuat ad mortem, & reddit subiectum debilius ad resistendum vulnere lethali, & saltem accelerat mortem. Sic Filiuc.

Ego, ex his tribus sententiis, hanc vltimam vt meliorem eligendam puto, adhibita tamen aliqua limitatione, seu explicatione; nempe, vt non intelligatur in casu, quo postrema vulnera sint ita admodum leuia, vt iudicio Chirurgorum (cui hæc res est committenda) aut nihil moti intulerint, aut parum valde

valde illam accelerauerit : quia tunc ob paruitatem materiz, immunes ab irregularitate manerent vltimi percussores, iuxta doctrinam à nobis traditam *sup. tract. 1. disp. 4. q. 1.*

QVÆSTIO LXIX.

An quando primus aliquem lethaliter percussit, & ceteri aduenientes (nullo habito consilio, aut cooperatione) etiam lethaliter percusserunt, omnes maneant, sequuta percussis morte, irregulares.

Affirmant plures Doctores ex *cap. Significasti, el. 2. de homicid.* vbi statuitur, percutientem mortiferè esse irregularem, etiamsi percussus ab aliis fuerit occisus : quamuis certum non sit, imò dubium, ipsum vulneratum ex priori vulnere moriturum, si ab aliis non foret iterum percussus, & exanimatus. Ita Ioan. Igneus, Florian. Alberic. Celsus, & alij, quos citat & sequitur Couatru. in *Clem. Si furiosus. 2. p. §. 2. n. 4.* Quibus adde Molinā *tom. 4. tract. 3. disp. 33. memb. 7. n. 3. col. 707.* & apud ipsum Anton. Gomez & Iul. Clarum, Vgolinus *c. 14. §. 1.* Barbola in *c. Significasti, cit. n. 1.* & alios.

Sed probabilius sub distinctione si Respondeo dicendo, omnes quidem percutientes manere irregulares, si non statim, sed post aliquod tempus, ac fuit percussus à secundis percussoribus, obiit percussus. Si verò statim obiit, tunc non manere irregularem primum percussorem, sed solum secundos.

Prima pars constat ex dictis. Quia tunc non solum postrema vulnera, sed etiam primum lethale, cooperatum est ad mortem, aut ad eius accelerationem ; aut saltem dubitari iure potest, an vtrumque illud vulnus causerit eam mortem : sed in eo dubio contrahitur irregularitas, ex *c. Significasti, cit.* ergo certum est ex iure in hoc euentu tam primum, quam secundos lethaliter percussores, irregulares manere, vt in hac parte optimè sentiunt Auctores primæ sententiæ, cum communi.

Secundos verò pars, quæ contra illos militat, sic clarè probatur. Quia ad incurrendam irregularitatem homicidij, necessariò debet quis esse causa proxima illius ; sed in casu, quo percussus statim obiit, ac fuit percussus à secundis, tunc primus percussor non fuit causa proxima dicti homicidij, sed solum secundi, qui reuera illum occiderunt : ergo. *Confirmatur.* Quia si percussus à Petro vulnere lethali, statim occidatur à fulmine, tunc Petrus non manet irregularis, eo quòd vulnus inflictum à Petro non causerit mortem : ergo nec in præsentis casu dicetur filius occidisse Caium à se lethaliter percussum, si illi superueniens Sempronius hostis caput vno ictu demerserit. Si igitur primum vulnus, quamuis lethale, re ipsa, non causerit mortem, nec ipsam aliquantulum accelerauerit, sed tota illata fuit à secundo, aut secundis percutientibus, tunc primus qui vulnerauit, nullo modo contrahit irregularitatem. Id verò, vt supra notauimus, petendum est ex peritorum Medicorum, aut Chirurgorum iudicio.

Nec obstat textus in *cap. Significasti*, quem contra nos obiciunt DD. primæ sententiæ. Quia ibi ideo primus percussor definitur irregularis, quia dubium erat, an vulnus, quod imposuerat, mortem illius lætronis re ipsa causerit, aut accelerasset : in nostro autem casu supponimus causam cædis commissæ fuisse secundum vulnus, quod colligimus ex eo quod statim ab illo inflicto interierit. Sic tenent Zasius apud Couar. *loc. cit.* Anila *part. 7. disput. 6. sect. 3. dub. 4.* Egidius *disp. 18. dub. 8. num. 60.* & Bonacina *quest. 4.*

punct. 8. n. 33. quos citat & sequitur Gibalinus *cap. 4. q. 1. consecr. 9. vers. Tertio.* Palau *disp. 6. punct. 15. §. 6. num. 6.* & penes ipsum Henriquez *lib. 14. c. 14. num. 3.* Molina *tract. 3. disp. 33. memb. 6. n. 4.* & Layman *lib. 3. sect. 5. tract. 3. part. 3. cap. 10. in fine.* Sed ex his, quos Palau citat, Auctoribus in primis Henric. in oppositum potius inclinare videtur : nam hæc dicit verba *cit. loc.* Si primus lethaliter percussit, & tamen alius, qui se solo sufficeret, occidit, uterque fit irregularis ; nam saltem est dubium probabilius, quod primum vulnus iuuat ad mortis accelerationem : Si tamen ex Medicorum iudicio, & bonis coniecturis credatur primum vulnus de se sufficiens non concurrisse de facto ad mortem, hic fortasse excusabitur ab irregularitate. Hæc Henriquez. Rursus Molina loco citato à Palau, nihil ad propositum dicit, & oppositum expressè tenet loco à nobis allegato. Layman denique solum dicit, hanc partem esse valde probabilem. Qui etiam malè citat Molinam vbi Palau. Tenent etiam nostram sententiam alij iuniores.

QVÆSTIO LXX.

An omnes censendi sint irregulares, casu quo posterius lethaliter vulnerantes occurrunt inuitati à primo, qui tantum leuiter vulnerauit.

Respondeo, vt certum : Omnes censeri irregulares. Quia tam ille qui inuitat, quam illi qui auxilium præbuerunt, in mortem subsequutam proximè influerunt, vel physicè, vel moralitèr. Sic omnes. Legatur Gibalinus *loc. cit. vers. Quarto, pag. 136.*

QVÆSTIO LXXI.

An fiat irregularis ille qui rixam iniustam habens cum alio, admonet amicos, famulos, consanguineos occurrentes in sui auxilium, ne quid mali illi inferant, si hi nihilominus occidant eum, aut mutilent.

Affirmant fieri irregularem casu, quo rixa primi contendentis cum occiso fuerit iniusta, & illicita, quam plures Doctores, ex eo quod ille dederit culpam præambulam ad occisionem ; quod sufficit ad incurrendam irregularitatem, vt colligitur ex *cap. Petrus 17. de homicid.* vbi ab irregularitate excusatur, qui ignorauit, & prohibuit ; quia non dedit causam intentioni, nec rixæ, sed potius ipse occisus fuit in culpa illius inimicitæ & pugnæ : ergo è contra, qui dedit causam rixæ, & eius amici, famuli, vel consanguinei accurrentes, alterum cum eo pugnantem occiderunt, etiamsi id præter eius voluntatem, imò contra eius prohibitionem facerent, irregularis censetur. Ita Villadiego *de Irregularit. cap. de percussore, col. 8.* & Marc. Socin. in *cap. Ad audientiam, de homicid. num. 50.* quos citat, & sequitur Couart. *d. Clement. Si furiosus, 2. part. §. 2. num. 8. vers. Primum.* Iacob. de Graff. *part. 1. decis. aur. lib. 2. cap. 64. num. 17.* Vgolinus *de Irregularit. cap. 18. §. 2.* Riminald. Iun. *consil. 441. vol. 4.* Ozaic. *decis. 104. n. 5.* & Bellet. *disquisit. Cleric. part. 1. tit. de discipl. Clericor. §. 5. num. 54.* quos omnes affert, & sequitur Barbola in *cap. Petrus 17. de homicid. num. 3.* Qui contrarium cum communi censet de illo, cuius occasione non causam dante, ab eius amicis, famulis, vel consanguineis homicidium committitur : quia in hoc casu ille non debet censeri homicida, cum non fuerit causa homicidij. Ita ille *num. 1. & 2. ex Abbate,*

Abbate, Innocent. Zarabella, Anania, & aliis Canonistis : quos quoad hoc ultimum, sequitur Henriquez *vbi infra*.

Sed probabilius Respondeo : Nullo modo fieri irregularem (si aliàs non contulerit aliquid ad eius mortem, aut eius accelerationem per vulnera à se prius facta, iuxta doctrinam à nobis supra datam.) Ratio est. Quia ille primus, qui causam dedit rixæ, nullo modo cooperatus est morti sui inimici, cum potius illam impederit, quantum poterit: ergo propter illam nequit fieri irregularis. *Confirmatur*, quia tale homicidium non fuit commissum voluntate illius, qui causam dedit contentioni, ut constat ex dictis: ergo non potuit esse voluntarium respectu illius: ergo nec irregularis propter illud. Sic Gloss. *in cap. ult. 23. q. ult. Bald. & Hippolyt. apud Couar. loc. cit. Henriq. lib. 14. c. 13. n. 4. & apud illum Recentiores Theologi. Auila p. 7. disp. 6. sect. 3. dub. 5. concl. 1. Reginald. n. 147. Bonac. q. 4. punct. 8. n. 34. Gibalin. cap. 4. q. 1. consect. 9. in fine, pag. 136. & alij.*

QVÆSTIO LXXII.

An qui vulneravit lethalter aliquem, quem domus corruens interemit, maneat irregularis.

Affirmatiuam sententiam posse defendi, satis inuit Molin. *tract. 3. disp. 33. membr. 7. n. 4. col. 709.* dum contrariam ferè inuitus amplectitur.

Sed ut mihi certum Respondeo : Non manere irregularem. Quia, ut optime ait Molina *loc. cit.* irregularitas non prius incurritur, quam mors actu ex causa illius, quam homicida dedit, sequuta, etiamsi constet causam sufficientissimam illius esse datam. Quate, cum quando in eo euentu mors sequeretur ex ea, casu fortuito superueniente, falsum esset dicere mortem fuisse sequutam ex vulnere lethali inflicto, falsumque esset dicere eum, qui id vulnus lethale inflixit, interfecisse eum hominem, fuisseve homicidam illius; sed solum sit verum dicere, dedisse causam sufficientem ad homicidium, futurumque fuisse homicidam illius hominis, nisi mors illius aliunde fuisset præuenta: utique dicendum erit, illum non contraxisse irregularitatem ex tali interitu eius hominis. Sic Molina. Ex cuius doctrina colligitur, quod si quis v. g. post acceptum lethale vulnus feritur fulmine, aut ruina domus opprimitur, aut subito comminuitur ictu bombardæ, aut ab alia causa extinguitur, tunc percussus non erit irregularis, ut constat ex dictis q. 69. & tenent Auila, Bonac. & alij ibi citati. Legatur rursus Gibalin. *loc. cit. consectar. 10. n. 30. pag. 136.*

QVÆSTIO LXXIII.

An maneat irregularis ille, qui leui vulnere aliquem percussit, & percussus incidens in saxa, vel flumen mortuus est.

Respondeo etiam ut certum: Manere irregularem, vel ex homicidio voluntario, vel casuali, iuxta nuper dicta. Quia reuera, illud leue vulnus, in eo euentu verè intulit mortem percusso. Sic colligitur ex cap. *Studeat, distict. 30.* & tenent Maiolus *loco citato, num. 6.* Addens idem esse dicendum de illo, qui leuiter vulneravit aliquem, sed tamen causa fuit, ne fugeret percussus, & sic non fugiendo, facilius occisus est à superuenientibus; tunc enim ille primo, licet leuiter vulnerans, manebit irregularis. *Siluest. verb. Homicidium 3. q. 7. vers. Secundum. Sayr.*

*n. 5. cit. in fine, dicens esse commune. Sed hoc ultimum additum, ut sit verum, intelligendum est casu, quo percussio leuiter vulnerantis aliquo modo influat in mortem, quam superuenientes intulere, ut explicauimus *supr. q. 67.**

QVÆSTIO LXXIV.

An qui sagittam aut gladium de vulnere alicuius extrahit, fiat irregularis, si ob id vulneratus citius pereat.

Affirmat absolute Maiolus *lib. 5. c. 48. §. 4. n. 3.* per hæc verba: Morti etiam opem fert ille, qui de guttore lethalter vulnerati sagittam extraxerit, si ob id vulneratus celerius moriatur. *Argum. c. Tua, & cap. quamuis, de homicid. Speculat. in d. §. Iuxta, vers. Si autem aliquis sagittam.* Hæc Maiolus. Quibus addi possunt Socin. Panormitan. & Villadiego apud Couar. mox citandum.

Sed probabilius cum distinctione sic Respondeo dicendum, quod si extrahens non extrahat sagittam, aut gladium cautè, & secundum regulas artis, & exinde accelerata sit mors vulnerati, tunc verè sit irregularis: quia periculose, & illicitè accelerauit mortem percussi. Si verò extrahat secundum regulas artis, & bono fine, animoque sanandi, tunc non manet irregularis, licet casu acceleretur mors, quia id euenit per accidens. Sic Couar. *in Clem. Si furiosus, p. 2. §. 4. n. 3. vers. Hi vero dicendo.* Auctores etiam irregularem esse opinantur eum, qui à vulnerato sagittam extraxerit, si ex hoc ipse vulneratus moriatur. Quorum sententiam ego admitterem, vbi in extrahendo sagittam aliquam culpam habuerit, quia non seruauit modum ab huius rei viris peritissimis præscriptum, vel operam dederit rei sibi illicitæ, & interdictæ, alioqui non est omnino vera prædicta opinio. Sic ille. Et antea *Navar. c. 27. n. 229. Henriquez lib. 14. c. 11. n. 1. Auila p. 7. disp. 6. sect. 1. dub. 9. per totum. Bonac. etiam, q. 4. punct. 7. n. 13. & alij.*

QVÆSTIO LXXV.

An censeri debeat irregularis ille, qui dubitat an ex vulnere graui, vel leui à se illato, vulneratus obierit.

Respondeo, ut certum: Censeri debere. Quia ita videtur expressum *c. Ad audientiam, de homicid.* vbi dicitur irregularis ille, qui cultello, & vagina decedente alium leuiter in dorso vulnerat, eo quod dubium esset, an ex eo vulnere, aut ex alia infirmitate obiisset: quod dubium multo maius foret, si vulnus graue, & mortiferum fuisset. Verum igitur est illud in hac materia commune; Quod irregularis sit quisquis in dubio facti homicidij, secus in dubio iuris. Sic Couar. *in Clem. Si furiosus, part. 1. num. 3.* Sayrus *lib. 6. cap. 2. num. 17.* Azorius *1. part. lib. 2. cap. 10. quest. 19.* Egidius *disp. 18. dub. 2. num. 23.* Sanchez *lib. 2. de Matrimon. disp. 41. num. 9.* Suarez *disp. 40. sect. 5. num. 18. & 19. & sect. 6. n. 1.* Salas, Valentia, Bonacina, Filiucius, Sancius Rebellus, & Salas, quos omnes refert Barbosa *in d. cap. Ad audientiam, n. 1.* De quo etiam nos egimus *supr. tract. 1.*

QVÆSTIO LXXVI.

An casu, quo vulnus illatum alicui leue fuit, incuria tamen Medicorum, aut propria intemperantia, aut alia quapiam accedente causa, vulneratus obiit, habendus sit irregularis, qui ipsum ita leuiter vulnerauit.

Afirmant plures DD. Quorum ratio est: quia de facto mors sequuta est ex illato vulnere, cum alijs sequuta non fuisset, si vulnus illud inflatum non fuisset: ergo irregularis manebit sic percussus. Ita apud Sayrum *lib. 7. cap. 4. num. 16.* tenent Siluest. *homicidium 2. quest. 2.* Tabiena *verb. Irregularitas 3. §. 6.* Nauar. *cap. 27. num. 223. vers. Octauo, in fine.* Maiolus *lib. 5. cap. 48. §. 4. num. 6.* Vinaldus *de Irregularit. num. 141.* Ledesma *2. 4. quest. 26. art. 2. de Irregularit. pag. 395.* Ludouic. Carrer. Ancharan. D. Anton. & alij, & apud Auilam Couar. *part. 2. §. 2. n. 9.* Corduba *in Summ. quest. 34.* Villadiego *c. 6. n. 17. vers. Ex prædicto, & ibi Didacus Perez, Luylius lib. 9. de Censur. disp. 64. dub. 1. in fine.*

Sed probabilius Respondeo: Minus est habendam esse talem percussentem pro irregulari, si certum appareat ex Medicorum iudicio, tali vulnerato aliunde omnino, quam ex illato vulnere mortem contigisse. Ratio est. Quia in dicto casu qui leuiter vulnerauit, nulla ratione proximè influit, adhuc partialiter, in mortem percussus: ergo non est reus homicidij, & consequenter nec irregularis. Consequenter est clara. Antecedens probatur. Quia quoties alicui alteri causæ positivæ, proximæ & totali potest tribui mors subsequuta, minimè tribuenda est illi, qui leuiter vulnerauit: at sic est, quod in præsentiarum, mors subsequuta vulnerato, totaliter, proximè, & positivè euenit illi ex sua intemperantia, aut incuria Medicorum, &c. ergo. Sic Gibalinus *cap. 4. quest. 1. consecr. 16. vers. Tota itaque.* Qui bene occurrit argumento contrariorum dicentium, sufficere ad incurrendam irregularitatem, quod prius illud vulnus fuerit occasio cordis vulnerati, quia sic non fuisset vulneratus, etiam si eadem intemperantia vixisset, aut cum eadem incuria à Medicis curatus fuisset, non obiisset, quia (inquit) cum occasio, & causa plurimum differant, & effectus nunquam tribuatur occasionis, sed causæ proximæ, aut remotæ ita cum proxima necessariò connexæ, vt ex remota semel posita, necessariò sequatur proxima, atque eius deinde effectus, hinc vulneri assignari non potest homicidium tanquam causæ, siue proximæ, siue remotæ reipsa influenti propter necessariam connexionem quam habet cum causâ proximâ ab ipsa consequente: ergo ratione illius occasionis, & vulneris, neque homicidium externum, neque irregularitas ex eo proueniens contrahetur. Hæc Gibalinus. Et ante ipsum hanc docuerunt sententiam Hostiens. *in Sum. lib. 5. tit. de homicid. §. Qua pena, vers. Item secus.* Caietan. *2. 2. quest. 64. artic. 8.* Sotus *lib. 5. de Iustit. quest. 1. art. 9.* Henriquez *lib. 14. cap. 14. num. 4.* Salon *in 2. 2. quest. 64. art. 8.* Angel. *verb. Homicidium 2. §. 12.* & Toletus *in Summ. lib. 1. cap. 29.* quos omnes citat, & sequitur Sayrus *lib. 7. cap. 4. num. 16.* His addi possunt Aragon *2. 2. quest. 64. artic. 8.* Auila *part. 7. disp. 6. sect. 1. dub. 5. concl. 1. vers. Dixi, si vulnus erat graue* (vnde malè citat illum Bonacina pro parte contraria, sicuti citat Henriquez; nam hi Doctores loquendo de vulnere leui, hanc nostram docent sententiam.) Suarez *disp. 45. sect. 6. num. 29.* Filliucius *num. 83.* Reginald. *num. 164.* Lessius *lib. 2. cap. 9.* Bonacina *disp. 7. quest. 4. punct. 7. num. 16.* Qui & citat

Couarruiam pro hac parte, eodem loco, ac Auila pro contraria citauit. Et non miror, cum Couar. in principio absolutè teneat prædictum leuiter percussentem manere irregularem: in fine verò oppositum sentiat casu, quo vulnus sit nimis leue, per hæc verba: Quod si vulnus illatum esset adeò leue, quo nullo, vel modico medicamine percussus posset liber, & sanus euadere, & tamen vulneri oppositum est venenum: tunc percussor, ni fallor, non esset iudicandus irregularis, quia ex veneno potius quam ex vulnere percussus moritur. Sic ille. Tenent etiam Hurtad. *disp. 2. diff. 8. n. 31.* inò & Diana *p. 4. tract. 2. resol. 10.* Palauus *d. 1. punct. 15. §. 5. n. 5.* ac alij.

QVÆSTIO LXXVII.

An saltem maneat irregularis, si vulnus quod intulit fuit graue, aut lethale, etiamsi percussus, ex malo regimine, aut ex imperitia, aut negligentia Medici, aut Chirurgi moriatur.

Afirmant à fortiori omnes Doctores pro prima sententia adducti, & alij plures ex nostris, præcipuè Auila *loc. cit. conclus. 1.* vbi ita ait: Si vulnus erat graue, licet non lethale de se, percussor manet irregularis. Probat, quia si vulnus non esset illatum, mors non esset sequuta, etiam posita imperita Chirurgi, & malo regimine: ergo vulnus fuit causa mortis. Ita ille, qui citat pro se Henriquez *lib. 14. cap. 14. num. 4.* Couar. Nauarrum, & alios. Inducuntque Bonacina, Gibalinus, Sayrus, Diana, & alij penes illos.

Sed ego iuxta doctrinam *quest. 69.* datam, Respondeo probabilius: Minime munere irregularem talem lethaliter, aut grauitè percussentem, casu quo percussus de facto, non ex inflato vulnere, sed ex alia quapiam causa totali, & proxima influente in mortem percussus, pereat, & moriatur. Probat ex dictis. Quia irregularitas ex homicidio non prius incurritur, quam mors acta, & ex causa quam homicida dedit, sit sequuta, etiamsi constet causam sufficientissimam, & euentissimam illius esse datam, vt probatum manet *quest. 72.* ergo quantumvis percussor graue, seu lethale inferendo vulnus, sufficientissimâ det causam morti percussus, tamen si reipsa, & de facto hoc non pereat, aut moriatur ex illa, quam vulnerans opposuit, causa, sed ex alia occurrente, & ab alio data, minimè dicetur reus homicidij facti, nec irregularis; sed ille alius, qui causam totalem proximam & positivam reipsa dedit, & qua posita, vulneratus perit.

Confirmatur hæc sententia ex doctrina quam tradunt Couar. Sayrus & alij Doctores contrariæ opinionis. Dicunt enim, quod quando vulnus ab aliquo illatum adeo leue est, quod modico medicamine percussus posset sanus euadere; si tunc venenum aliquod illi leui vulneri, loco medicaminis, adhibeatur, percussor non est iudicandus irregularis; quia ex veneno potius, quam ex vulnere percussus mori iudicatur. Sic illi. Nunc ego. Ergo idem dicendum in casu, quo vulnus illatum sit ex se lethale, si illi loco medicamenti adhibeatur aliquod venenum, quo adhibito, statim pereat percussus: patet consequentia, quia vtrouque est eadem ratio, cum vtraque percussio solum rationem conditionis, vt mors contingat, sortiatur, vt notam ex dictis manet.

Noc obstat, si dicas, esse inter has percussiones maximum discrimen; nam ex leui non foret mors sequuta, nisi apponeretur illi venenum: bene tamen ex

ex percussione lethali: quia hinc solum sequitur, quod foret percussor reus homicidij, & inde irregularis, si alia causa praeueniens non inferret mortem vulnerato: non tamen sequitur, quod de facto sit reus homicidij, cum id aliter praeueniens commiserit, ac inde nec irregularis.

QVÆSTIO LXXVIII.

An qui leniter vulnerauit, fiat irregularis, si ex vulnere percussus pereat, eo quod non potuit inueniri Chirurgus, aut medicamen ad manum.

Negandum esse, ex dictis constare videtur. Quia qui leniter (aut etiam grauitet) aliquem percussit, non manet irregularis, si percussus ex imperitia Chirurghi moriatur: ergo nec irregularis euadet, si percussus moriatur, quia non est inuentus Chirurgus: patet consequentia, nam idem importat non curare, ac curare male ex imperitia artis.

Sed, vt certum Respondeo: Irregularem fieri. Ratio est: Quia quamuis defectus Chirurghi, aut medicaminis, seu curationis fuerit aliquo modo causa negatiua mortis; non tamen positiua, cui tribui possit mors; nam hæc tantum fuit vulnus illatum à percussente, à quo positiue, & physicè illata est mors: quare vulnerans verè homicida est, & irregularis. Ex quo constat manifestè irregularem esse illum, qui in medio campi percussit alium, non lethaliter; quia tamen impediuit, ne domum, aut aliud recipere se posset, vt sanguinem sisteret, interit, aut frigore, vel fame necatus fuit. Sic Sorus *lib. 5. de Iust. q. 1. art. 9.* Nauar. *c. 27. n. 223.* Auila. *p. 7. d. 5. sect. 1. dub. 5. concl. 1. vers. Confirmatur.* Sayrus *lib. 7. c. 4. n. 16. vers. Quarto.* Layman. *lib. 3. tract. 3. p. 3. c. 10. n. 5.* dicens esse communem. Gibalinus *c. 4. de Irregularit. q. 1. conf. 10. n. 31.* & alij.

Ad rationem dubitandi neganda est consequentia: disparitas constat ex dictis, quia imperitia Chirurghi, aut inepta eius curatio verè influit vt positiua, & physica causa in mortem vulnerati, & ideo optimè potest tribui illi mors sequuta: at verò negatio curationis solum est causa negatiua, aut metum non ens, & non agit, & ideo illius non actionis nullus potest esse effectus.

QVÆSTIO LXXIX.

An item fiat irregularis, qui percussit leniter, si mors non sequatur precisè ratione vulneris, eo quod non fuerit mortale, sed ratione febris, aut alterius infirmitatis inde prouenientis.

Respondeo cum distinctione sic: Si vulnus initio leue, ita tamen sensim supercreuit, vt quamuis Medici, & Chirurghi quicquid erat artis contulerint, non potuerint impedire febrim, ex qua tandem mors successit, tunc percussus irregularis erit, quia liquidè constat, vulnus fuisse causam positiuam & proximam cædis, & consequenter de illa tenebitur vulnerans, & fiet irregularis. Si verò vulnus initio ita leue fuerit, vt Medicus illud facillè curare posset, tamen lucri causa, aut incoria curationem prolongauit, aut percussus ipse sua intemperantia ita vulnus exacerbauit, vt febrim, aut morbum, ex quo postea obiit, creauerit, tunc mors nulla ratione vulneri antea illato tribuenda est, sed potius Medico, aut malo regimini ægri, & ideo eius causa minimè contrahet reus irregularitatem. Sic

Nauar. *cap. 27. n. 223.* Henriq. *lib. 14. cap. 64. num. 4.* & Couar. quos pro hac parte citat & sequitur Auila *part. 7. disp. 6. sect. 1. dub. 5. concl. 2.* Qui tamen non ita distinctè & clarè loquitur, sicuti nos. Sayrus *lib. 7. cap. 4. n. 17. vers. Secundo, & vers. Tertio.* Gibalinus *cap. 4. de Irregularitate. q. 1. conf. 10. vers. Tertio, & vers. Quarto.* Palau. *disp. 1. punct. 15. §. 5. n. 5.* Layman *sect. 5. tract. 3. part. 3. c. 10. n. 5.* & penes ipsum Couar. *loc. cit. §. 2. n. 9.*

QVÆSTIO LXXX.

An si vulneratus ex vulnere non lethali semel conualuit, & postea in morbum recidit, & tandem obiit, immunis maneat vulnerans ab irregularitate, & aliis obligationibus homicidij.

Respondeo: Immunem manere ab irregularitate, & ab aliis homicidij obligationibus. Quia tunc vulnus non fuit causa mortis, sed morbus ex aliis accidentibus superueniens. Sic constat ex *c. 2. de homicid. & ex l. Qui occiderit, §. ultim. ff. ad leg. Aquiliam,* & tenent communiter DD. Couar. in *Clem. Si furiosus, de homicid. 2. p. §. 2. num. 9. in fine.* Molina *tract. 3. disp. 3. 2. n. 2.* Auila & Laymā *loc. cit.* Gibalinus *c. 4. de Irregularit. q. 1. conf. 10. n. 31. vers. Secundo,* & alij notantes, standum esse Medicorum, & Chirurgorum iudicio, necnon Iudicis arbitrio, vt sciatur vtram superueniens infirmitas, qua vulneratus obiit, originem traxerit ex vulnere, vel ex alia causa extrinseca, & etiam vtrum vulnus fuerit lethale, vel non. Legatur Auila *loc. cit. concl. 2.* vbi adducit Glossam *l. 1. in verbo Depulsa, C. de emendis seruis;* docentem quod, si post vulnus, finitio triduo ambulauit pedibus suis, non dicitur vulnus mortale. Quam Glossam Felinus dicit esse singularem secundum omnes. Sed eam limitat Salicet. citatus à Felino, quando erat dubium: vtrum esset mortale. Legatur etiam Barbosa in *cap. significasti, el 2. de homicid. vbi n. 7.* ex Farinacio, Bernardo Graeco & aliis docet, quod illud dicatur vulnus lethale, cuius curatio vel omnino impossibilis, vel difficilima sit. Legatur tandem Molina *tract. 3. disp. 32. per totam.*

QVÆSTIO LXXXI.

An si vulneratus surgat è lecto, triduo iam transacto, post acceptum vulnus, presumatur ex vulnere decessisse, si postea decedat.

Negandum videtur ex Glossa nuper citata, iudicante, præsumendum esse tunc vulnus illatum non fuisse lethale: ergo nec ex illo decessisse. Sed hanc Glossam, quam pro hoc modo dicendi citant Auila, & Anton. Gomez *vbi infra,* id non docete docet Molina *loc. cit. num. 3. col. 657.*

Alij verò è contra docent, vulneratum præsumi ex vulnere decessisse, non solum quando post illud acceptum, finito triduo ex lecto surrexit, verum etiam si transactis diebus octo, pedibus suis ambulauerit. Sic tenet Barbosa in *cap. Presbyterum, num. 5. de homicid. & in cap. Continebatur, col. tit. num. 3. ex Farinac. part. 5. quest. 127. n. 38. & 77 Boër. decis. 323. num. 12.* Et Anton. Gomez *tom. 3. var. cap. 3. num. 29. vers. Ex quibus.*

Alij rursus aliter sentiunt, dicendo, quod si vulneratus post acceptum vulnus nunquam conualuit, præsumi debeat ex vulnere accepto decessisse, etiam si post

post longum tempus è vita decedat. Si verò conu-
luit, & postea recidit, si moriatur post octo menses,
non præsumatur ex vulnere decessisse, secus tamen
si ante prædictum tempus mortuus sit. Ita Villadiego
c. 6. vers. sed pone, n. 35. quem refert, & sequitur Auila
p. 7. disp. 6. sect. 1. dub. 5. in fine, qui & id probat ex
c. 2. de Clerico percussore.

Sed ego melius Respondeo dicendum, quod ad fe-
rendum iudicium de causa mortis sequuntur, an videli-
cet illa è vulnere illato processerit, an verò ex alia
noua succedente causa, non sit præcisè attendendum
ad tempus post acceptum vulnus, nempe an percus-
sus non sit mortuus statim intra tres, quatuor, vel
octo dies, aut etiam menses, &c. eo quòd id possit fa-
cilè contingere, si vulneratus nunquam perfecte con-
ualeat, ideoque standum sit, & relinquendum arbitrio
prudētis Iudicis, adhibito consilio Medicorum, seu
Chirurgorum, spectatæque qualitate vulneris, spe-
ctatisque aliis circumstantiis occurrentibus. Sic Mo-
lina loc. cit. n. 3. & tandem illi consentiunt Villadie-
go, Auila & alij sup. citati.

QVÆSTIO LXXXII.

*An præbens arma alicui, quem suspicatur en-
emere, aut petere ad iniustam occisionem Pe-
tri, sit irregularis, occisione sequuta.*

Affirmant communiter DD. eo quòd occisio ex
donatione armorum sequuta, præbenti illa
indirectè sit volita, & ad illam omnino influat po-
nendo ipsius causam. Ita Vgolin. cap. 17. n. 3. Molin.
tract. 3. disp. 3. memb. 6. n. 8. col. 699. Suar. disp. 45. sect.
3. n. 5. & Filliuc. Quos citat & sequitur Bonac. disp. 7.
q. 4. punct. 8. n. 35. & antea Felin. in c. Si cui dignum, de
homicid. Sayr. lib. 7. c. 4. n. 9. in fine, ibi: Qui ei, quem
scit occisurum alium, tradit gladium, erit irregularis:
secus autem si nesciat, etiam si occidat; quia tunc est
causa remota. Ita ille. Auila etiam part. 7. disp. 6.
sect. 3. dub. 2. & alij.

Sed ego Respondeo dicendum. *Primò*, quod nullo
modo fiat irregularis ille, qui arma, aut aliud instru-
mentum ad homicidium patrandum confert, si proba-
biliter ignoret, petentem velle illa ad tale deli-
ctum admittendum; quia tunc sicut excusatur à cul-
ga, ita excusatur ab irregularitatis pœna. In hac pri-
ma responsione omnes conueniunt Doctores, præci-
pue citati, inter quos Molina n. 7. eam latè declarat,
& probat.

Respondeo *Secundò*: æquè probabile est, quod qui
præbet arma alicui ea petenti, suspicans esse ad iniu-
stè occidendum, non maneat irregularis, nisi dicta
arma ex intentione homicidij perpetrandi præbeat.
Ratio est: Quia tunc non dicitur, nisi ad summum
valde remotè, & inpropriè cooperari homicidio;
cum tunc tantum tribuat arma, quibus occidens pos-
sit benè, vel malè vri, absque intentione mali vsus:
quod non pertinet ad homicidium, absque dicta in-
tentione: quamvis suspicetur illum malè vsurum,
alioquin qui vendunt res, quibus licè abuti, quoties
suspicio pulsaret mentem, emi ad malum vsurum, de-
berent aut abstinere à venditione, aut deponere sus-
picionem, aut rei forent ipsius criminis, quod ex
eius mercis abusu committeretur, quod nemo dixerit.
Sic Hurtad. disp. 2. de Irregular. diff. 8. in fine, quem
citatur, & sequitur Gibalin. c. 4. q. 1. conselt. 10. pag. 187.
Addentes tamen, ad summum prædictum præbentem
arma peccare peccato scandali passivi, & contra iusti-
tiam secundariò, & ideo non manere obligatum ad re-
stitutionem damni. Nec Auctores oppositæ sententiæ
forsitan aliud, quàm nos, sequenti quæstione dicemus,
volunt.

R. P. Leand. de Irregularis.

QVÆSTIO LXXXIII.

*An saltem maneat irregularis, si præbent arma
petenti illa in subitanea rixa, aut in
procinctu cadis.*

Affirmabunt à fortiori omnes DD. nuper pro pri-
ma sententia adducti.

Sed clarius, & distinctius Respondeo: Manere qui-
dem tunc irregularem, præbendo in hoc casu arma,
quæ si aliàs petenti denegaret, vitaret eadem alterius
alioquin certò sequituram, dummodo absque suo ma-
gno damno denegare possit. Ratio est: Quia in hoc
euentu, qui præbet iamiam rixanti arma, non solum
peccat contra charitatem, vt constat, sed etiam contra
iustitiam, & quintum præceptum Decalogi, cum re-
vera telo armauit homicidam, & consequenter coo-
petatus est homicidio, & iniustæ cædi, quam ille per-
petrauit. Sic sentit Gibalin. loc. cit. vers. Crediderim,
pag. 187. & in hoc sensu interpretatur auctores primæ
sententiæ quæst. præcedenti allegatos. Addens, quod
nec Hurt. dissentiret, loquendo de præbente arma in
illo momento cædis inferendæ, ad quam arma incla-
mat, & postulat homicida. Si enim (ait Gibalin.) illi
in eo procinctu vocatus ad sim, aut auxilium fero, vnde
fiat, vt mea præsentia audacior factus, aut potentior
meo subsidio, occidat inimicum, reuera fito irregularis,
vt diximus, quidni idem continget, si præstando arma
auxilio sim. Nisi igitur aliqua causa legitima excusal-
set, vt fortassis continget in seruo, dicor huic cædi
propriè cooperari, & sum irregularis. Huc vsque ille.

QVÆSTIO LXXXIV.

*An si quis tradat arma Caio, ad occidendum
Titium, fiat irregularis, si Caius occidat
Titium aliis armis.*

Respondeo: Non fieri irregularem. Quia re ipsa, &
in effectu, non influat in homicidium: ergo in eo
præcisè casu præbens arma non manet irregularis. Se-
cus est dicendum, si homicida, cui præstita sunt arma,
illis factus sit animosior, & terruerit aduersarium, at-
que ipsis adutus sit, vt facilius illum confoderet, etsi
aliis armis, quia tunc qui præbuit arma, reus erit ho-
micidij, in quod illa armorum præstatione contulit, &
ideo manebit irregularis. Sic Bonac. q. 4. de Irregul.
punct. 8. n. 36. citans Vgolin. c. 17. n. 2. Suarium disp. 45.
sect. 3. n. 10. & Filliuc. tract. 20. n. 46. 100. & 125. Sed
hi Auctores non loquuntur de casu nostræ quæstio-
nis propriè, licèt eorum doctrina nostræ resolutioni
vires tribuat: Tenet tamen expressè Gibalin. c. 4. de
Irregularis. q. 1. conselt. 10. vers. At verò, pag. 188. vbi
idem docet de illo, qui præbuit arma Caio ad occi-
dendum Titium, ille verò occidit Sempronium: quia
tunc (inquit) præbens arma non fiet irregularis, nisi
aliàs illa dederit, vt Caius his vteretur in rixa contra
Titium, quem Sempronio, & simul aliis amicis, &
fociis stipatum sciebat: nam periculum, ne quem
alium quàm Titium occideret, cauere debuit.

QVÆSTIO LXXXV.

*Ad qui ad trinusse comburendum aliquem vinum,
ignem admouet, aut extruit focum,
sit irregularis.*

Respondeo: irregularem esse. Quia reuera con-
currit ad Rei mortem, & causam proximam
N. applicat.

applicat. Sic communiter Doctores, Navar. cap. 27. n. 217. Gibalin. loc. cit. vers. Tertiò, & alij citati *supr. disp. 7. q. 95. 96. & 97.* loquendo de Irregularitate ex defectu lenitatis proveniente. Vbi secus diximus de vendentibus, aut donantibus ligna ad comburendos viuos hæreticos. Legantur ibi dicta, & applicentur hic.

§. IX.

De non impediente homicidium.

QVÆSTIO LXXXVI.

An incurrat irregularitatem, qui non impedit homicidium iniustum, si ad id nec ex charitate, nec ex iustitia, nec alio titulo tenetur.

Respondeo, vt certum apud omnes: Non incurritur. Quia irregularitas ex delicto non incurritur absque culpa: at qui non tenetur aliquo titulo impedire homicidium iniustum, non peccat illud permittendo, seu non impediendo: ergo ille, qui non tenetur impedire homicidium iniustum, vel quia non potest, aut quia si potest, non potest absque graui incommodo, aut aliter, non fiet irregularis illud non impediendo. Sic omnes DD. vt testatur Hurtad. *disp. 2. de Irregularis. diff. 9.* Gibalin. *cap. 4. quest. 1. confect. 13. num. 34.* Inter quos solum est difficultas, an fiat irregularis, si non impediatur homicidium iniustum quando aliquo titulo tenetur, & potest absque graui incommodo, aut alio titulo excusante. Pro cuius difficultatis decisione, sic

QVÆSTIO LXXXVII.

An qui voluntariè non impedit iniustum homicidium, quando non ex iustitia, sed ex sola charitate illud impedire tenetur, incurrat irregularitatem.

Affirmant aliqui incurtere irregularitatem illum, qui etiam solo titulo charitatis (quo titulo tenentur omnes proximum defendere, quando commodè possunt, *cap. Non inferenda, & cap. ult. 23. q. 3.*) tenetur impedire iniustum homicidium, & non impedit. Ratio eorum est. Quia omnis qui moraliter influit in homicidium iniustum, incurrit irregularitatem ex delicto: at qui non impedit, cum potest, & debet, homicidium, influit vt causa moralis in illud: ergo. Minor, in qua est difficultas, probatur tum ex Ambrosio *lib. 1. de offic. cap. 36.* vbi eiusdem culpæ facit reum, qui non repellit iniuriam à socio, cum possit, & qui illam infert: tum etiam ex Alexand. III. qui in *cap. Sicut dignum, de homicid. ait, Qui potuit hominem liberare à morte, & non liberauit, occidit: ergo, &c.* Ita tenent aliqui, quos suppressis nominibus, refert Hurtadus *loc. cit.* Et indicant Caiet. Ricard. & Maior, quos citat Lugo *de Iust. disp. 19. sect. 3. n. 99.* affirmantes teneri ad restitutionem, qui non impediunt furtum, etiam si ex sola charitate ad id teneantur.

Alij verò non ita absolute id affirmant, sed limitate, dicendo manere irregularem illum, qui cum potest, non impedit homicidium ex dolo, hoc est, ex odio, & affectu, vt homicidium sequatur. Ita Angel. *verb. Homicidium l. n. 17.* & Covarr. in *Clement. Si furiosus, de homicid. part. 2. §. 2. n. 7. in fine.* Qui secus dicunt casu, quo non ex dolo, sed ex ne-

gligentia, vel ex pusillanimitate, vel quia noluit se immiscere rumoribus, non impedit homicidium; quia tunc, inquit, minimè est censendus irregularis, etiam si tunc, & commodè occisum defendere potuisset. Ita præter citatos DD. sentiunt apud Sayrum *vbi infra*, Summa Aftenl. *p. 2. lib. 6. tit. 14. art. 8. q. 9.* Summ. Pisanel. *homicidium 4. §. penult. S. Anton. 3. p. tit. 29. cap. 2. in princip.* Maiol. *lib. 5. cap. 48. §. 5. num. 2.* & Henriquez *lib. 14. cap. 22. §. 7.* His addi adhuc potest Abbas in *c. Quanta, de sent. excommun.* vbi id appetitissimè dicit: & Ratio (ait Maiolus) quare in hoc euentu non incuratur irregularitas, est quia delictum est in omittendo, vnde non potest dici ipsum concurrere verbo, vel facto ad homicidium, sicut est necesse ad incurtendam irregularitatem; nam tam de iure canonico, quàm de iure civili ex communi sententia, nemo tenetur alterum defendere, vt latè probat Decius in *l. culpa caret. ff. de regul. iur.* Hæc Maiolus.

Sed probabilius Respondeo: Minimè manere irregularem illum, qui non impedit homicidium iniustum, quando impedit illud ex sola charitate, non ex iustitia, tenetur; quantumvis ex dolo non impediatur. Ratio est. Quia ille qui non impedit homicidium iniustum, quando ex charitate tenetur, & sine damno considerabili potest, non dicitur propriè homicida: ergo nec irregularis. Consequentia est nota. Antecedens probatur, quia homicidium propriè est peccatum oppositum iustitiæ: at qui non impedit homicidium, quando ex sola charitate tenetur, solum peccat contra charitatem: ergo. Sic tenet communis sententia. Navarr. *c. 27. n. 231. & antea cap. 24. n. 2.* Molina *tract. 3. disp. 33. membr. 5.* Suarez *disp. 45. sect. 4. n. 5.* Henriquez *lib. 14. c. 12. §. 7. lit. F. & G.* Sayrus *lib. 7. c. 4. num. 3.* Auila *part. 7. disp. 6. sect. 2. dub. 7. conclus. 1.* & penes ipsum Siluest. & Rodriguez. Filliuc. *tract. 20. c. 4. quest. 9. n. 127.* Reginald. *lib. 30. num. 145.* Egidius *disp. 18. n. 71.* Layman. *lib. 3. tract. 5. p. 3. c. 12. num. 7.* Toletus *lib. 1. cap. 83. num. 4.* Bonac. *disp. 7. q. 4. punct. 8. n. 37.* Hurtad. *disp. 2. de Irregul. diff. 9.* Gordon. *lib. 7. quest. 18. num. 57.* Barbof. in *cap. Sicut dignum, de homicid. num. 19.* Gibalinus *cap. 4. q. 1. confect. 13. num. 34.* Palaus *disp. 6. punct. 15. §. 7. num. 1.* Dicastillo *tom. 1. de Iust. lib. 2. tract. 1. disp. 10. dub. 14. assert. 5. num. 194.* Diana *p. 4. tract. 2. resol. 7.* vbi citat Megal. Mercet. Bannez, Vega, Villalobos, & alios. Machado *lib. 1. p. 3. tract. 16. docum. 9. num. 11.* & loquendo de obligatione restituendi, Lugo *de Iust. disp. 19. sect. 4. num. 99.* Lessius *cap. 13. dub. 10. num. 63.* & alij. Qui ad argumenta contrarietatum dicunt, vel quod ibi accipiat occisio latè, solum prout est contra charitatem, non prout est contra iustitiam, sicut accipitur à D. Ambrosio in *c. Pasce, distinct. 87.* vel quod ibi agatur de præsumpta voluntate, & fauore præstito, vt benè probat Lugo.

QVÆSTIO LXXXVIII.

An saltem qui tenetur ex iustitia impedire homicidium, & non impedit, cum commodè possit, fiat irregularis.

Affirmant communiter Doctores. Quia iste talis non impediens verè peccat contra iustitiam, & in opinione omnium tenetur ad restitutionem damni sequuti: ergo nil deficit, vt fiat irregularis. Ita tenent expressè Navarrus, Molina, Suarez, Henriquez & (exceptis nonnullis, infra allegandis) omnes nuper citati. Et expressè Gibalinus *loc. cit.*

Sed probabiliter sanè Respondeo: Huiusmodi non impe

Impedientem homicidium iniustum, non fieri irregularitatem, etiamsi teneatur ex iustitia impedire, & quamvis dolo non impediatur, dummodo id faciat per puram, & simplicem omissionem defensionis, aut non impeditiois homicidij: nam secus esset si huic adiungeret aliquam actionem positivam, per quam positivè iam diceretur concurrere ad homicidium, vt infra explicabimus.

Probatur *Primo*. Quia nullo modo incurritur irregularitas, nisi in casibus iure expressis, vt cum communi supra diximus: at sic est, quod nullus vsquam est textus, qui propter homicidium imponat irregularitatem, nisi illi, qui fuerit causa illius positivè per actionem aliquam, consilium, mandatum, auxilium, per aliamve similem positivam actionem: ergo non impediens homicidium, etiamsi ex iustitia teneatur, non incurrit irregularitatem ex illo, si per puram, & simplicem omissionem defensionis illius id faciat. Patet consequentia: quia licet hæc pura omisso defensionis, aut non impeditio homicidij, sit sufficiens, vt non impediens sit, & censetur causa moralis, seu voluntaria homicidij, non tamen vt per illam fiat irregularis; cum in iure non sit expressum, ex sola, & pura permissione irregularitatem contrahi.

Secundo Probatur. Quia lex promotionis requirit factum, *cap. fin. quest. 1.* Sed in eo qui solum pure, & simpliciter permittit homicidium, aut non impedit, seu non defendit, etiamsi ex iustitia teneatur, & consequenter contra iustitiam peccet, nullum reperitur factum: ergo. Sic in primis sentiunt Innocent. in *cap. Petrus, de homicid.* vbi negat, eum fuisse irregularem, qui non impedit homicidium, quod tractari nouerat (de quo infra) cuius Pontificis dictum esse communiter receptum, testatur Nauar. in *cap. Non inferenda, 2. 3. quest. 3. num. 17.* & illud *ibidem num. 34.* recipit. Rursus idem sentiunt D. Anton. 3. p. tit. 28. cap. 2. & Alberic. in *verb. Homicidium 1.* Tabiena *irregularitas 1. §. 2.* vbi citat Hostiens. Archidiacon. & alios. Admilla *verb. Irregularitas, n. 2. in fine*, vbi sic ait: Similiter cum quis permittit aliquem occidi, cum possit adiuuare, non incurrit secundum veram opinionem: quia hæc non sunt in iure expressa, & non incurritur nisi secundum quod expressum est in *dict. cap. Is qui.* Sic ille. Tiraquell. *tract. de pœnis remittend. causa 44.* vbi hanc irregularitatem negat ex sola omissione defensionis, & allegat Cardinal. Luytius Turrianus *lib. 9. de Censur. disputatione 63. dub. 5.* (non 3. vt offendes apud Dianam, Gibalinum, & Machadum) *vers. Sed difficultas est.* Gaip. Hurtad. *disp. 2. de Irregularitate, diff. 9. numero 34.* & Gabriel. Vasquez apud ipsos, in *manuscripto.* Ioan. Præpositum in *3. part. quest. 5. de Irregularitate, dub. 10. num. 79.* Et hanc opinionem esse probabilem expressè dicunt Diana, Palas *loc. cit.* & Machado *numero 12.* vbi præposita, vt probabiliori, & communiori opposita sententia, sic concludit: *Pero no obstante esto, Vasquez, y Hurtado, y otros defenden, que el que no impide el homicidio, aunque este obligado à ello por iusticia, y aunque lo dexa de hazer, maliciosamente, y porque el otro muera, no incurre en irregularidad; porque aunque es assi, que el que no impide el homicidio, teniendo obligacion, influye moral, y voluntariamente en el, y es causa moral, voluntaria del homicidio, que no impidiò. Con todo esso, no es causa positiva, que influye positivamente con obra alguna, ayuda, ò consejo: y en el Derecho Canonico, no se pone irregularidad, sino solamente contra los verdaderos, y positivamente homicidas, por lo menos con ayuda, y consejo.* Hæc Machadus.

Ex quibus iam constat, quid dicendum sit argumento contrariorum. Concedendum enim est illis, quod qui omittit defensionem, aut non impedit ho-

R. P. Leand. de Irregularit.

micidium, quando potest commodè, & ex iustitia teneatur, peccet contra iustitiam, & teneatur ad restitutionem; non tamen inde sequatur, quod fiat irregularis: nam ad hoc, ultra prædicta requiritur, vt positivè influat per actionem aliquam, mandatum, aut consilium in homicidium ab altero commissum. Hæc dicta sunt in genere: ad particulares casus defendamus. Sit ergo pro illis decidendis.

QVÆSTIO LXXXIX.

An gubernatores, iudices, & alij Prælati, qui ex iustitia tenentur impedire homicidium iniustum, incurrant irregularitatem, si non impediunt quando commodè possunt?

Affirmant communiter Doctores *supr.* pro prima sententia adducti. Quia omnes isti peccant contra iustitiam, & tenentur ad restitutionem, si quando sine graui damno possunt, non impediunt homicidium: ergo sunt rei homicidij: ergo & irregulares. Ita in specie nostri casus Maiol. *lib. 5. cap. 48. §. 5. n. 2. vers. Quandoque verò.* & penes ipsum Speculat. Angel. Marian. Socin. & Nauar. *c. 27. n. 232. vers. Decimosextimo, & in c. Non inferenda, num. 18.* vbi quatuorquirenda dicit, vt hic non impediens, aut nõ defendens, incurrat pœnas iuris. *Primo*, posse defendere. *Secundo*, obligatum esse ad defendendum. *Tertio*, posse sine damno corporis, rerum, aut honoris. *Quarto*, si sit illi manifestum homicidium patrari. Sic Nauar. Molina *tractat. 3. disputat. 33. membro. 5.* Henriquez, *libro 14. capit. 12. numer. 7.* in glossa *litter. D.* Dicastillo *loc. cit. dub. 14. n. 200.* Sayr. *lib. 7. c. 4. n. 4.* Diana *p. 4. tract. 2. resol. 7.* & alij. Qui idem docent de aliis Ministris iustitiæ.

Sed iuxta doctrinam traditam à nobis, probabiliter Respondeo: Minus irregularitatem incurtere præfatos Gubernatores, Iudices & Prælatos, non impediendo homicidium iniustum, si id faciant pure & simpliciter illud permittendo, non per aliquam positivam actionem coadiuuando homicidæ. Ratio est, quia prædictis publicis personis, sic modo dicto ad homicidium concurrentibus, non est specialiter in iure irregularitas posita: ergo non potest ab illis incurri. Sic ex P. Vasquio tenet expressè Luyf. *lib. 9. disp. 63. dub. 4. vers. Addendum est.* Cui consentire debent omnes DD. supra pro nostra opinione adducti. Ad argumentum contrariorum concedendum est, prædictos Iudices, &c. peccare contra iustitiam, & teneri ad restitutionem, sed non amplius.

QVÆSTIO XC.

An Procurator, & Aduocatus, qui dolosè assumptum rei patrocinium deserunt, sint irregulares, si reus ob desertionem damnaretur ad mortem.

Affirmant consequenter prædicti primæ sententiæ Auctores, sed specialiter Sayrus, & Diana *loc. cit.* Gibalinus etiam *c. 4. de Irregul. q. 1. consec. 14. vers. Nonò.* Et antea Maiolus *lib. 5. cap. 48. §. 5. vers. Possunt etiam, pag. 469.* Nam, inquit, si per meram negligentiam, & ignauiam, & imperitiam ipsorum damnaretur reus in suum patrocinium susceptus, fierent irregulares, vt scribit Hostiens. in *c. 1. de Postulat.* & diximus *supr. lib. 2. c. 9.* multò ergo magis, si dolosè. Ita Maiolus.

Sed probabiliter Respondeo : Non esse irregulares, si per meram omissionem, & desertionem reum desinant patrocinari. Quia etsi tunc faciant contra iustitiam, & teneantur ad restitutionem damnorum, quæ obveniunt ex rei morte, non tamen incurrunt irregularitatem, eo quod, ut supponimus, ad illam nulla actione positivè concurrant. Sic debent tenere Vasquez, Luyfius, Hurtado, Præpositus, & alij supra nostra doctrina adducti.

QVÆSTIO XCI.

An fiat irregularis, qui sciens mulierem, quæ ex ipso concepit, abortum factus animati procurare, tacet, & non impedit.

Affirmant plures, quorum ratio est, quia tanquã pater tenetur titulo iustitiæ vitam servare filio; ergo si id non faciat, reus erit homicidij, seu parricidij, ac proinde irregularis. Ita Avila *part. 7. disp. 6. sect. 2. dub. 7. concl. 2. vers. Sequitur quarto*, qui & citat Emmanuel. *cap. 178. post decimam concl.* Layman *sect. 5. tract. 3. part. 3. c. 4. n. 7.* Portel *in dub. reg. verb. Abortus, n. 14.* Barriola *in Aphorism. lit. I. vers. Irregularis est Sacerdos.* Siluest. Navar. Suar. Sanch. Sã, Reginald. & Bonac. apud ipsum, & apud Dian. *p. 4. tract. 2. resol. 3.* Quos ipse sequitur: licet probabile dicat, & probe oppositum. Et novissimè id ipsum sentire videtur Gibalin. *c. 4. q. 1. confect. 14. vers. Secundo*, quamvis verbis contrarium dicat ex parte.

Sed iuxta dicta, probabiliter sanè Respondeo: Minimè fieri irregularem, si pater tacens, nec verbis, nec aliis signis, ut risu, aut alia actione positiva approbet mulieris intentum, & facinus, & ob id illa magis confirmetur in suscepta mente, & animosior reddatur ad abortum procurandum. Ratio est *Primò*. Quia nullus ex pura omissione, aut non impeditione homicidij, etiam quando illud quis impedire ex iustitia tenetur, incurrit irregularitatem, ut ex Vasquio, Luyfio, Hurtado, & aliis supra docuimus; ergo.

Secundo. Quia satis probabile est, quod pater non teneatur defendere vitam filij, ex iustitia, quod est unicum sententiæ affirmantis fundamentum, sed tantum ex pietate, & officio paterno, ut docet Less. *lib. 2. c. 9. dub. 13. n. 94.* ergo & satis probabile erit, quod non fiat irregularis, qui non impedit abortum, quem scit procurare mulierem à se corruptam. Et ita in casu contingenti, sed probabiliter, respondisse fatetur Diana *loc. cit.*

Dixi autem, si alias nec verbis, nec alia actione positiva, pater animati foetus approbet mulieris intentum, quia tunc iam non erit tacens, nec solum impediens homicidium, sed positivè ad illud concurrens, & ita fiet tunc, absque dubio, irregularis, ut bene vidit Gibalinus; sed hic non est casus questionis præsentis, ut constat, quod non vidit ipse.

QVÆSTIO XCII.

An Medicus qui omittit curare agrotum, & ob id moritur, incurrat irregularitatem.

Affirmant quammulti Auctores, præcipuè in casu, quo publico, vel privato stipendio conductus sit medicus; eo quod tunc teneatur ex iustitia curare infirmum. Ita Maiol. Syluest. Henriq. & alij cit. *supra, disp. 9. q. 27.*

Sed iterum Respondeo probabiliter. Non incur-

tere irregularitatem, etiam si ex iustitia teneatur mereri ægrotum. Quia per puram omissionem, aut permissionem nulla incurritur irregularitas, ut sæpè est repetitum. Sic Vasquez, Luyfius, Hurtadus, & alij *loc. cit.* adducti.

QVÆSTIO XCIII.

An si quis volenti defendere alium, ex charitate persuadent, ne defendat eum, fiat irregularis, si ex illa non defensione sequatur homicidium.

Affirmant Suar. *disp. 45. sect. 4. n. 3.* Vega *en espejo de Curas, tom. 2. c. 22. §. 26. n. 275.* Megala *in 3. p. lib. 7. c. 2. q. 5. n. 90.* & Sayr. *lib. 7. c. 4. n. 8.* quos pro hac parte affert Dian. *p. 4. tract. 2. resol. 7. in fin.* Quibus addi possunt Avil. *infra* Angelus, Siluest. T. biena, Armilla, & Navar. Quorum sententiam esse verissimam ait Gibalin. *loc. cit. confect. ar. 14. vers. Atque hac posterior sententia.* Quia (inquit) ista dissuasio, reuera positivè influit in homicidium, quod ex ea sequitur, tanquam ex vera causa morali mediata; nec est ommissio dumtaxat, etiam si illam causet, & ipsa mediante homicidium, quod intendit, ut fatetur Avila, qui malè considerat obligationem charitatis in omittente defensione, nam quamvis ille immunis sit ab irregularitate, si nudam & simplicem defensionem non adhibeat; qui tamen illam defensionem necessariam alteri subtrahit per actionem positivam, reuera tam in homicidium influit, quam si ipsi arma subtraxisset, aut fugienti valvas occlusisset. Huc usque Gibalinus contra Avilam oppositum tenentem.

Sed nihilominus probabiliter cenè Respondeo: Minimè fieri irregularem illum, qui volenti defendere ex charitate aliquem, dissuadet defensionem, ex qua non defensione sequitur homicidium. Sic Avila *p. 7. disp. 6. dub. 7. concl. 2. vers. ex dictis sequitur primo*, qui id probat *Primò*: nam qui recipit consilium, & acquiescit dissuasioni, non fit irregularis, si non defendat: ergo nec fiet consulens, aut dissuadens defensionem. Patet consequentia, nam est causa magis remota.

Secundo Nam talis consulens, aut dissuadens non peccat contra iustitiam, quia non consulit aliquid illicitum contra iustitiam, sed contra charitatem: ergo. Sic in substantia Avila, citans pro se Henriq. & Emmanuelem, & alios iuniores. Quibus addi possunt Layman *sect. 5. tract. 3. c. 4. n. 7.* & Diana *loc. cit.* Bonac. *q. 4. punct. 8. n. 39.* Vgolius, Sayrus, Maiolus, & Henriquez, penes ipsum. Sed Sayrus oppositum docet *loco cit.* Nec argumentum contra Avilam confectum à Gibalino, urget quid: negandum est enim, per illam dissuasivam ab opere charitatis, influere dissuadentem in homicidium iniuste alteri illatum; cum solum positivè impediatur, & dissuadeatur defensionem occisionis, quam quis alteri machinatur, aut intentat, quod non est concurrens ad ipsam occisionem, ut constat, & magis infra constabit.

QVÆSTIO XCIV.

An saltem fiat irregularis, si volenti defendere ex iustitia alium ab occisione, id ei dissuadeat per vim, aut fraudem.

Affirmant, à fortiori, Auctores nuper citati cum cõmuni. Quibus adiungi debent Avil. & Laym. *loc. cit.* unde non bene illos citat Diana pro opposita parte. Nam de hoc casu loquendo, sic scribit Avila: Dixi, si persuaserit; nam secus erit si per violentiam, iniuriam,

iniuriam, vel fraudem, retraheret illum à defensione, tunc enim ageret contra iustitiam, & fieret irregularis. Sicut si aliquis volenti dare eleemosynam persuadeat ne eam det, solum peccat contra charitatem, nec tenetur restituere: ceterum, si per vim, vel fraudem retrahat, peccat contra iustitiam, & tenetur restituere, quoniam licet ille pauper non habeat ius iustitiæ ad illam eleemosynam, habet tamen ius ad hoc, ut nemo illam impediatur per iniuriam, ut dicitur in materia de eleemosyna. Huc vsque Auila. Et etiam Layman id habet, loquendo de illo, qui volentem defendere necem alterius, quam ex iustitia tenetur, retrahit, & persuadet, ne illam defendat. Ita etiam Vgolinus, Henriquez, Sayrus, & Bonac. nuper citati.

Sed probabiliter Respondeo: Nec talem in hoc casu fieri irregularem. Quia si non sit irregularis, qui retrahit aliquem à defensione necis alicuius, quem ex charitate tenebatur defendere: ergo neque fiet talis, qui retrahit illum qui tenebatur ex iustitia. Patet consequentia ex dictis sæpè, quia ad incurrendam irregularitatem non est attendenda hic obligatio iustitiæ, & charitatis, sed positivus, & proprius influxus in homicidium, ut bene vidit etiam Gibalinus loco citato: sic est, quod ille, qui dissuadet alteri, ne defendat à nece aliquem, non influit positivè, & propriè ad necem inferendam, sed ad impediendum, ne adiuvetur: ergo. Sic tenet expressè Diana loco citat. resol. 7. in fine, ubi ita ait: Notandum est hinc à fortiori, contra Suarez, Vegam, Megalam, & Sayrum, & alios penes ipsos, non esse irregularem, qui per vim, vel dissuasionem, impedit ne aliquis impediatur hominis occisionem & ita tenet Auila part. 7. disp. 6. sect. 2. dub. 7. concl. 2. §. ex dictis, quem sequitur Layman sect. 5. tract. 3. part. 7. c. 4. n. 7. Sic Diana, & omnino bene, si malè non citasset hos Auctores, ut vidimus. Et debent tenere Vasquez, Luyfius, Hurtad. & alij supra citati.

Nec argumentum Auilæ urget. Non enim ex obligatione, seu violatione iustitiæ, & restitutionis inferenda est irregularitas, sed in positivo influxu in homicidium.

QVÆSTIO XCV.

An qui dolosè dissuadet diviti volenti pascere egenum, ne pascat, & Medico ne curet, & volenti reuelare homicidij tractatum, ne reuelet, fiat irregularis, sequuto homicidio.

Affirmat absolutè Gibal. c. 4. de Irregular. q. 1. confectar. 14. pag. 151. vers. Vnde bene, ex Maiolo lib. 5. c. 48. §. 5. n. 3.

Alij verò sub distinctione loquuntur, dicentes fieri irregularem, si ille qui subtrahit à largitione eleemosynæ, vel à curatione ægroti, &c. tenebatur ex iustitia eleemosynam largiri, curare, &c. secus si ex charitate. Ita Auila (ut vidimus quæst. præcedenti) & Layman cum communi.

Sed probabiliter Respondeo: Non incurrere irregularitatem: licet aliàs sic dissuadens peccet, vel contra charitatem solum, vel etiam contra iustitiam, & teneatur ad damni sequuti restitutionem. Ratio est: Nam qui acquiescit dissuasioni, & non pascit egenum, aut curat ægrotum, aut reuelat tractationem homicidij, non fit irregularis, etiamsi ad hæc exercenda opera teneretur, cum positivè non influat in homicidium sequutum, ut ex dictis constat: ergo minus fiet, qui consulit, ac dissuadet, cum minus ad illa opera teneatur, & in homicidium sequutum minime positivè influat; sed solum in negationem illi.

R. P. Leand. de Irregularis.

lam non subleuationis misericordie pauperis, aut non elargitionis eleemosynæ, non curationis ægroti, &c. quod quid diuersum est. Sic sentiunt Vasquez, Luyfius, Hurtad. & alij nostræ doctrinæ Auctores. Quibus fauet (nescio an ita consequenter) Gibalinus loco cit. vers. quarto, ubi approbat Nauarum in cap. Non inferenda, num. 35. respondentem, Clericum insolentum minime incurrisse irregularitatem, etiamsi per negligentiam omisisset monere alium, de cuius nece tractari audierat, ut sibi cauere, quia ex doctrina Innocentij, & Antonini ista irregularitas non contrahitur, sine fauore, aut auxilio, aliquo modo præstito occidenti, aut mutilanti: iste autem Clericus prorsus negatiuè se habuit: quare, an non ex reuelato homicidio sequatur irregularitas, non est recurrendum cum Auila loco cit. 10. atque aliis vulgò, ad obligationem reuelandi à charitate, aut iustitia profectam, sed ad influxum, quem illa non reuelatio, aut silentium præstitit, ratione fauoris, aut approbationis æquivalentis suasioni, & consilio, aut alia quapiam ratione præstiti. Hæc Gibalinus.

QVÆSTIO XCVI.

An qui aquis immerso funem, ramum, aut scapham, quibus saluari posset, subtrahit, fiat irregularis.

Respondeo, ut certum: Irregularem fieri. Quia iste tunc non se habet merè negatiuè, illum non eripiendo, & adiuuando, sed positivè influit in eius mortem, cum positivè subtrahat adiumenta, quæ apud se habet, & quibus aliàs saluaretur. Sic Maiolus libro 5. cap. 48. §. 5. num. 3. his verbis: Et in casu contingenti, cum quidam ab impetu fluminis mergeretur, manūque apprehendisset arboris ramum, vnde saluari potuisset; alius quidam eius æmulus ramum abscidit, ne illo auxilio saluaretur, & ita ille extinctus ab aquis fuit, certè qui ramum abscidit, homicida fuit, & irregularis, & ita ego rogatus respondi. Sic Maiolus quem citant, & sequuntur Sayrus lib. 7. Thesauri, c. 4. n. 8. & Gibalinus c. 4. q. 1. confectar. 14. vers. Septimo, pag. 153.

QVÆSTIO XCVII.

An etiam fiat irregularis, qui videns alium immersum flumine, non adiuuat suo fune, scapha, &c.

Affirmat Maiolus loco cit. non in omni casu, sed solum in casu, quo quis obligatus esset ex iustitia ad subueniendum. Ita enim ait loco citato, vers. Ex prædictis. Iuxta prædicta etiam deducitur alius casus: aliquis immergitur in flumine, & facile potest saluari apprehendèdo remum tuum, vel funem tuum, vel scapham; si tu remum auferas, aut funem, aut scapham, ut ille non possit saluari, irregularis es, quia post omissionem auxilij est subtractio illarum rerum, per quas saluari poterat: secus esset si cum posses scapham, rem, fune illum adiuuare, non feceris; nam licet pecces mortaliter omitendo debitum auxilium, tamen non es irregularis, nisi pro Patre, Domino, & Superiore tuo, vel nisi obligatus esses, iuxta prædicta. Huc vsque Maiolas, quem citat, & absolutè eius sententiam, sine vlla limitatione, docet Gibalinus loco citato. Quia tunc (inquit) non porrigere funem, aut remum, & non præstare alia adiumenta, quæ potes, est illa eadem subtrahere, propter ius, quod alter in illas res habet in tali casu; vnde tunc ibi reperitur commissio

commissio aliqua, & non sola, ac nuda omisso, & ideo positivè concurreret ad mortem sui proximi, & consequenter irregularis fieret, etiamsi solum ex charitate ad subueniendum teneretur.

Sed probabilius Respondeo: Tunc non fieri irregularem, etiamsi ex iustitia teneretur ad subueniendum. Quia (vt habitum est sæpè) ut incurrat quis irregularitatem, non sufficit vt teneatur ex iustitia ad adiuuandum periclitantem, sed requiritur vltra, vt positivè per aliquam actionem in mortem influat, quam in præsentem non exercet, qui videns alium immersum flumine non adiuuat. Solum ergo peccabit contra charitatem, vel iustitiam, si ex hac tenebatur ad subueniendum, & tenebatur tunc ad restitutionem, non verò incurret irregularitatem. Vnde ad argumentum Gibalini, negandum est, quod non porrigere funem, aut remum, sit propriè, & proxime subtrahere adiumenta, quæ immerfus aquis habet in se, & quibus posset liberari ab imminente morte, sed solum est non adiuuare, merè negativè se habendo, quod quid diversum est. Sic colligitur ex doctrina, quam tradunt Auctores *supr. cit.*

QVÆSTIO XCVIII.

An irregularis fiat ille, qui præsens fuit tractantui habito super occidendo eius inimicum ab eius consanguineis, vel seruis, & tamen tacuit.

Affirmant plures Doctores, eo quòd suo silentio probasse, consensisse, atque fuisse homicidio videatur. Ita colligunt ex *cap. Petrus, de homicid.* vbi Diaconus quidam immunis iudicatur ab irregularitate, etiamsi eius consanguinei ad vlciscendam iniuriam ipsi ab Abbate quodam irrogatam, eundem Abbatem occidissent, quia (inquit textus) vbi id resecuerat Diaconus ille prohibuit: tunc illi: Ergo à contrario sensu, si sciens consanguineorum voluntatem de homicidio faciendo, non prohibuisset, irregularis foret. Ita Felinus *in cap. Petrus, citato*, & nouissimè Barboza *ibidem, numero 5. ex Couat. in Clement. Si furiosus, part. 2. §. 2. n. 8. vers. Quarto*, & Grassio *in aur. decis. part. 1. lib. 2. c. 64. n. 18.* Vgolinus *cap. 23. §. 3. n. 17. & 18. Sayrus lib. 7. c. 4. n. 8. vers. Et idem dicendum de illo*, & penes ipsam Hostiens. Sum. Astenfis, & Angelica.

Sed probabilius Respondeo: Non fieri irregularem, saltem in foro interno. Quia per taciturnitatem illam nihil positivè influit in homicidium, cum solum fuerit merus consensus, & mera non prohibitio, quæ vt vidimus, non parit irregularitatem. Sic Innocent. *in cap. Petrus, cit.* quem cum communi recipit Nauar. vt diximus *sup. quæst. 88. & 95.* Gibalinus *etiam capite 4. quæstione 1. consuetar. 14. vers. Decimoséptimò, in fine*, addens secus iudicandum in foro externo: quia hoc ex eo silentio, & consensu præsumit vel fauorem præstitum, vel auxilium.

QVÆSTIO XCIX.

An etiam sit ab irregularitate liber, qui alium non defendit, sed gaudet de illius nece, atque risu, aliòve signo id testatur.

Respondeo: Ex dictis, etiam esse ab irregularitate liberum, si sit pura non defensio, & illo suo externo risu, aliòve signo non faueat occidenti, vel audacitatem faciat, aut illi annuat, aut aliquo modo hortetur, aut sua præsentia securiorem reddat; quia

tunc, cum positivè influeret in homicidium, non maneret ab irregularitate immunis. Sic Vgolinus *loc. cit. n. 4.* & ex illo Gibalinus *cit. vers. Decimoquarto.*

QVÆSTIO C.

An maneat irregularis, qui caco pontem transsemiti tabulam aliquam subtrahit, unde ille submergitur?

Respondeo: Manere irregularem. Quia in hoc casu ille actione positiva, subtrahendo aliquid necessarium ad vitandam mortem, concurrat ad mortem & necem cæci. Sic Maiolus *lib. 5. c. 48. §. 5. vers. Et per hoc dico*, vbi ita ait: Si cæcus pontem transeat, tu clam auferas tabulam, vt cadat ille incautus, si ceciderit, tu eris irregularis ex ipsius morte, vel mutilatione, propter illam subtractionem, quæ est in faciendo. Et ideo quisquis faceret quod fecit Samson, scilicet subtrahendo columnas & fundamenta domus, *Indic. c. 16.* fieret irregularis. non solum ex sua, sed & morte aliorum. Hæc Maiolus. Quem citat, & sequitur Gibalinus *c. 3. de Irregul. quæst. 1. consuetar. 14. vers. Quintò.* Qui tamen non aduertit, inaduerterentur dixisse Maiolum, ex morte sua, fieri illum irregularem; nam quam ratione potest quis manere irregularis post mortem suam, cum iam non sit? Dicat ergo Maiolus, ex morte aliorum duntaxat.

QVÆSTIO CI.

An fiat irregularis, qui fores domus suæ occludit fugienti insequentibus aduersarios, vt facilius, aut citius occidatur?

Respondeo, vt certum: Fieri irregularem, quia doloso, & malo animo positivè ponit obicem alterius vitæ, ac salutis, minuendo eius animum, & vires, ac reddendo eius aduersarios fortiores, ac animosiores, vt facilius illum occidant, & confodiant, vnde cooperator est censendus homicidio, ac per consequens irregularis. Secus esset si occluderet ille fores domus, vt vitaret ipsiusmet periculum, si fera turba in domum suam irruat, quia tunc non esset irregularis, vt optimè docuit Maiolus *loc. cit. vers. Ex prædictis*, per hæc verba: Si ante fores domus tuæ fiat rixa sanguinolenta, tu verò occludas ostium tuum, vnde occisus est qui absque dubio fuisset saluus ingrediendo domum tuam, an fias irregularis, distinguendum est, an occluseris, vt evitares rixam, & ne in domum tuam irrueret totus impetus? eo casu non videris irregularis, cauendo tibi. Argum. Abbat. *in d. cap. Quarta.* Aut occluseris dolosè, ne ille in domum tuam ingressus saluaretur, sed facilius per aduersarios in via occideretur: tunc es irregularis ex illo dolo, quia obicem posuisti salutis illius. Sic ille. Quem citat, & sequitur Gibalinus *loc. cit. vers. Sextò.* Quibus addo Sayrum *lib. 7. c. 4. n. 8:*

QVÆSTIO CII.

An si quis noctu per loca periculosa cum lumine incedat, si illius lumen aliquis dolosè extinguat, illicque præceps ruat, fiat irregularis.

Respondeo, vt certum: Fieri irregularem. Quia in his, & aliis similibus casibus non est tantum negatio, sed actio positiva, per quam remouetur aliquid ad vitandam mortem necessarium. Sic Maiolus, Sayrus,

Sayrus, & Gibalin. *loc. cit.* Qui idē dicunt de illo, qui arma alterius ligat, aut celat, ut urgente hostium periculo, occidendus se defendere non possit, à quibus propter subtracta, aut celata arma occiditur; sit enim cooperatione irregularis.

QVÆSTIO CIII.

An Episcopus possit dispensare in irregularitate orta ex huiusmodi homicidio directè voluntario.

Respondeo, ut quid certum: Non posse. Quia id eis est prohibitum multis iuribus, præcipuè nouo Trid. sess. 14. c. 6. & constabit amplius ex dicendis infra disp. 27. de dispens. Irregularitatis.

DISPUTATIO XI.

De Irregularitate ex Abortu.

QVÆSTIO PRIMA.

An sit licitum procurare abortum fetus nondum animati, ad tuendam famam, vel honorem alicuius puella prægnantis.

FIRMANT aliqui apud Zanardum in director. Confess. p. 1. de Sacram. matrim. c. 41. q. 17. & Azorium tom. 3. lib. 1. c. 4. q. 1. Quia cum fetus non sit animatus, nulli sit iniuria si procuraretur remedium, ne concipiatur, aut post foetum conceptum fiat abortus. Sententiam hanc defendit nouissime Torreblanca de Magia lib. 2. c. 43. n. 10. ubi sic ait: Quando ex partu concepto evidens periculum apparet, vel quod puerpera soleat ad extremum deduci, aut nimis arcta sit, aut fama eius lædatur, aut aliter vitæ discrimen, vel existimationis possit subire, benè poterit poculum abortionis præbere, dum fetus tamen non erit animatus. Ita ille. Quorum sententiam postea sunt sequuti Leo Zambellus in Repertor. Morali, v. Medicus, n. 1. & Bordonus in consiliis Regul. Resol. 45. q. 4. n. 4. & ut probabilis em Lezana tom. 3. quest. Regul. verb. Abortus, n. 5.

Sed ut certum Respondeo: Nullo modo esse licitum, sed peccatum mortale, procurare abortum fetus adhuc non animati, ad tuendam famam, vel honorem foeminae cuiuscumque conditionis, etiamsi nobilis sit, aut Monialis, aut Deo Sacra, aut etiamsi scandalum timeatur. *Primo*: Quia non sunt facienda mala, ut eueniant bona. *Secundo*: Quia hoc est contra naturam generationis, & idē illi sit iniuria: foemina verò sibi imputare debet periculum infamiae. Sic Zanard. & Azor. *loc. cit.* Sanch. lib. 9. de Matrim. disp. 20. n. 20. Tanner. in 2. 2. disp. 4. q. 8. dub. 4. num. 58. Syluius ibidem q. 4. art. 7. q. 4. concl. 3. Finell. de casib. reseruat. part. 1. casu 5. verb. Abortus, §. 1. num. 3. Belloch. in praxi Theolog. moral. part. 2. quest. 8. num. 78. & Filliucius tract. 29. cap. 6. num. 30. quos omnes refert, & sequitur Diana part. 3. tract. 5. Resol. 11. & postea p. 6. tract. 8. Resol. 37. ubi citat P. Thesaurum in praxi p. 2. verb. Abortus, c. 1. limit. 3. & Candid. tomo 2. disquis. 1. art. 1. dicentem contrarium esse improbabile. Et addit se audiuisse, fuisse damnatum in congregat. Sancti Officij. His authoribus addo ego Syluestrum verb. Medicus, q. 4. Chapeauill. de casib. reseruat. c. 9.

diff. 1. Ioannem de Dicastillo tom. 1. de Iustit. libro 2. tractat. 1. disp. 10. dub. 13. num. 174. Cardin. de Lugo tom. 1. de Iustit. disp. 10. sect. 5. à num. 130. Pontium de Matrim. lib. 20. cap. 13. num. 2. Balleum verb. Abortus, num. 1. in fine, docentem oppositum esse improbabile.

QVÆSTIO II.

An saltem sit licitum procurare directè abortum (quando aliud non suppetit remedium pro salute matris, si fetus nondum sit animatus.

Afirmant plures DD. docentes, posse permitti tunc pro salute matris, foetum nondum animatum expellere; imò si foetus matri mortem allaturus putetur, etiam posse permitti eius expulsio-nem, intentione directà. Fundamentum horum est, quia in tali casu foetus est quodammodo aggressor, seu causa efficiens maternæ mortis: igitur eum expellere, si nondum animatus est, naturali iure licet. Itatenent S. Anton. 3. p. cit. 7. cap. 2. §. 2. Syluestr. & Sanch. *loc. cit.* Covarr. in Clement. si furiosus, §. art. 2. §. 3. n. 1. Nauarr. in Summ. cap. 15. n. 62. L. p. prima parte Instruēt. cap. 3. Lccl. lib. 2. cap. 9. dub. 10. quos omnes refert Dicastill. *loc. cit.* n. 164. Quibus addi possunt Aragon, Sayrus, Henriquez, & Reginald. Layman, & Homobonus, quos citat, & sequitur Diana 3. p. resol. 11. cit. & p. 5. tract. 14. resol. 90. §. Sed quia. Sà, & Graf-fius apud Balleum, verb. Abortus, n. 1.

Sed probabilius Respondeo: Minimè posse licitè procurare, intentione directà, abortum fetus, etiam non animati, pro salute infirmæ matris, aut pro liberando illam à periculo mortis, imminente ex infirmitate.

Primo: Quia (ut benè arguit Pontius, contra Sanchez,) si liceret euacuato foetus nondum animati, ad vitandam mortem matris, & restituendam sanitatem, liceret etiam procurare abortum nondum animatum ad tuendam vitam, vel famam, & honorem nobilis puellæ, Monialis, aut Deo Sacrae conseruandum: casus enim sese offerre potest ad eò premens, ut nullo alio medio possit dicta puella eripi, nisi abortu foetus nondum animati: at hoc secundum negat Sanchez: ergo & primum negare debet.

Secundo, quia nunquam est licitum procurare directè seminis effusionem ad recuperandam salutem, imò nec ad saluandam vitam eo quòd sit contra naturalem finem generationis: ergo simili ratione, non erit licitum vnquam, etiam ad saluandam vitam matris ex infirmitate petulantem, procurare abortum non animatum. Nec ratio aliqua sufficiens differentia reddi in dictis casibus potest, ut ostendunt Pont. *loc. cit.* & Lugo etiam num. 130. & 131. Et idē hanc sententiam tenent dicti Sapientiss. DD. Vasquez etiam opusc. de Restit. c. 5. §. 2. dub. 6. n. 52. Balleus loco citato, & alij.

QVÆSTIO III.

An ad minus sit licitum in præfatis casibus, procurare indirectè abortum fetus nondum animati, sumendo aliquod remedium, quo directè tendat ad sanitatem, & vitam matris tuendam.

Afirmant, & à fortiori, omnes DD. pro prima sententia adducti.

Sed melius cum Cardinali Lugo, distinctione ista Respondeo: dicendum, quod si illud, quod sumitur remedium, non aliter conducatur ad vitam matris, nisi quatenus excutit abortum, tunc non liceat tale remedium sumere, nec ordinare; quia tunc iam directe intenderetur abortus, licet non intenderetur propter se, sed propter alium finem, quod nil obstat, ut actio sit illicita. Si vero remedium, aut pharmacum, quod sumitur, utile sit ad vitam matris, consequenter tamen causat abortum, & præter intentionem, tunc si fœtus non sit animatus, licitum erit illud remedium, sicut & illud, quod sumitur ad sanitatem, licet consequenter præter intentionem prævideatur afferre expulsionem seminis, quæ non intenditur, nec conducit ad sanitatem, sed causatur ab illo remedio, per quod aliunde obtrinetur sanitas, quatenus purgat alios humores noxios. Eadem enim est ratio, quoad hoc, de expulsionem seminis, & fœtus nondum animatus, ut neutra procurari possit, ut utraque indirecte permitti possit propter sanitatem, & in hoc ferè omnes conveniunt. Hæc Lug. tom. 1. de Iust. disp. 10. sect. 5. num. 132.

QVÆSTIO IV.

An etiam post fœtus animationem liceat, attento ordine solius naturæ, sumere, & applicare remedium, quod per se, & directe tendat ad sanitatem matris, quamvis per accidens timeatur fœtus occisio?

Negativam sententiam tenet Basil. Pont. lib. 10. de Marim. c. 13. n. 6. & Valq. opusc. de Restit. cap. 1. § 1. dub. 7. n. 28. & cap. 5. § 2. amb. 6. n. 23. ait Dian. 3. p. tract. 5. Resol. 7. Sed hi Doctores absolute id non negant, sed potius id concedunt, loquendo de remediis quæ non tendant ad occisionem fœtus, nisi negativè per subtractionem humoris necessarij ad eius sustentationem, uti sunt sanguinis missio, balneum & huiusmodi: negat verò loquendo de remediis, quæ positivè concurrerent ad mortem fœtus, qualis esset potio, quæ per alterationem positivam occideret fœtum, hoc enim esset dare venenum positivè Innocenti, ut te à morte liberet, quod nunquam licet. Legantur Basil. loc. cit. & Valq. c. 3. de rest. § 2. dub. 6. n. 2. unde ex illis, & alijs

Clarius Respondeo: Dicendum, quod licet nunquam liceat adhibere remedia, seu medicinas, quæ directe tendant ad animati fœtus occisionem, ut veneni potionem, dilacerationem, &c. quia nunquam (ut diximus) licet per se, & directe occidere hominem innocentem: licitum tamen sit, attento ordine naturæ, adhibere medicinas, quæ per se, & directe ordinatæ sint ad sanitatem matris, quamvis per accidens inde timeatur fœtus occisio, ut venæ sectio, pharmacum ventris purgativum, &c. Ratio est. Quia non repugnat rectæ rationi, innocentem per accidens, & præter intentionem, in casu necessitatis occidere: ac sic est, quod in assignato casu, occisio illa fœtus resultat per accidens: ergo licita erit. Minor constat; nam cum fœtus pendeat à vita, & salute matris, rarissimeque contingat fœtum vivum edi post matris mortem, medicamentum, quod ad salutem matris adhibetur, secundariò tendit ad salutem fœtus: per accidens ergo erit quod illi noceat. Sic tenent Navar. Sanch. Less. sup. citati. Petrus Navarra lib. 2. de restit. cap. 3. n. 143. Sayrus lib. 7. Clavis Regia, cap. 12. n. 21. Finell. casu 4. n. 17. quos citat, & sequitur Ioan. Dicastill. tom. 1. de Iust. lib. 2. tract. 1. disp. 10. dub. 13. à num. 165. Quibus addi possunt Valq. loc. cit. quem sequitur Lugo disp. 16. cit. sect. 5.

n. 133. & Diana loco cit. vers. Notandum est, & ex illo Bassæus n. 1. & Basil. loc. cit. n. 6.

QVÆSTIO V.

An etiam, attento ordine gratiæ, sit licitum matri uti prædicto remedio, cum adest probabile periculum enecandi fœtus, quamvis per accidens.

Negant aliqui id matri esse licitum casu, quo non adhibito, aut sumpto prædicto remedio, credatur, quod mortua matre, fœtus vivus in lucem edendus, & baptizandus sit. Quia ordo charitatis petit, ut vita spiritualis animati fœtus præferatur vitæ corporali ipsius matris. Ita D. Anton. Sylvest. Navar. & Sayr. quos citat, & sequitur Dicastill. dub. 13. cit. n. 168.

Affirmant verò è contra alij, dicentes id esse licitum. Quia mater solùm per se intendit suam corporalem vitam, quod si ex hac intentione per se sequatur fœtus occisio per accidens, non debet ei ad peccatum imputari. Ita Cordub. lib. 1. q. 38. dub. 3. quem videntur sequi Azor. 3. tom. lib. 2. c. 4. q. 7. & Sà verb. Homicidium, n. 1. ubi ita scribit: Abortum procurare ad salutem matris, si dubitatur an anima rationali præditus sit fœtus, mortale est: non autem si credatur animatus esse, & detur medicina, non ad abortum, sed ad matris sanitatem, etiam si præter intentionem abortus sequatur. Hæc Sa.

Sed clarius, & probabilius Respondeo: dicendum, quod verè sit licitum matri uti dicto remedio, & medicina, nisi casu, quo spes probabilissima à Medicis conciperetur, fore, matre cum vitæ suæ periculo ab huiusmodi medicamento abstinente, fœtum in lucem prodire posse, ut baptizaretur, quia peccaret mater contra charitatem prædicto remedio utendo, eo quod fœtus sine baptismo periret. Sic Sanchez ubi supr. n. 17. addens, hunc casum rarissimum esse, & moraliter impossibilem, quia matre lethaliter ægotante, humores contumuntur, & inficiunt alimentum, quo fœtus nutriendus erat, ita ut penè miraculum sit, matre pereunte, fœtum incolumen remanere. Ita ille, cui consentiunt Diana 3. p. tra. 5. Resol. 11. & Lug. loc. cit. n. 135. quamvis Dicastill. loc. cit. dicat, hunc casum non esse ita rarissimum, ut hi DD. autumant, cum ipso præsentate bis contigerit, ut mortua iam matre fœtus cederetur vivus, & baptizaretur.

QVÆSTIO VI.

An masculus animam rationalem accipiat die quadragesimo à conceptione.

Negant in primis apud Christoph. de Veg. ubi infra. Petr. Garc. super fen. 1. lib. 1. Tolet. 2. anima, c. 4. q. 7. Avicen. disp. 38. de ordin. product. docentes septima die animari fœtum rationali anima.

Affirmant è contra communiter Doctores, id probantes ex capite decimosecundo Levitici, ubi mulier pariens masculum, quadraginta diebus in sanguine purificationis suæ detineri iubetur, quasi ibi præceptum fuerit, ut quot diebus mater immunum, & anima rationali non informatum fœtum masculum in utero portasset, totidem diebus post partum immunda censeretur, & in purificatione sanguinis sui detineretur. Ita Aristot. lib. 3. animal. cap. 3. & 9. Plinius libro 7. natural. histor. capit. 6. Glossa in Clement. unica, de Summa Trinit. vers. Simul unitus, & in cap. Sicut, de homicid. Panorm. cap.

cap. Si aliquis, eod. tit. Nauar. cap. 15. num. 14. Sayrus lib. 7. cap. 1. num. 3. Barbof. in uoris decisio. lib. 1. uoto 12. num. 19. Menochius, Martin. Sancius, Anton. Gomez, Barthol. Sibilla, Plaza, Viuald. Molina, & alij, quos citat, & sequitur Narbona in suis annalib. anno 1. quest. 2. num. 37. Henriquez lib. 14. cap. 16. num. 6. Sa verb. homicidium, num. 2. Naldus, Quaranta, Gambarupta, Chapeauilla, & Filiucius apud Dicastillum loc. cit. num. 161. Auil. parte 7. disp. 6. sect. 4. dub. 1. Christoph. à Veg. in Theolog. Mariana tom. 1. palestra 6. n. 606.

Sed non minus probabiliter Respondeo: Dicendum, quod hac in re nihil certi affirmari possit, ut docuit Aristot. lib. 7. animal. cap. 3. Et idem sentio foetum animari quando est perfecte formatus. Formatio autem, iuxta Hippocratem lib. de natura foetus, in maribus absoluitur aliquando die trigesimo, aliquando trigesimo quinto, aliquando quadragesimo, & aliquando quadragesimo quinto. Ratio autem, quare foetus non formetur eodem tempore in omnibus, solet esse caliditas, vel frigiditas matris. Ita sentiunt Less. dub. 9. num. 65. Lug. de Iust. tom. 1. disp. 16. sect. 5. num. 133. Dicastill. tom. 1. de Iustit. lib. 2. tract. 1. disp. 10. dub. 13. num. 162. & alij. Legantur Azor. tom. 3. lib. 2. cap. 4. Syluest. & Atmill. penes ipsum, & apud Narbonam Bouauentura, Glossa, Iodocus, Signorolus, & alij Docti, qui indistincte efformationem, & animationem maris & foeminae ad diem quadragesimum protrahunt.

QVÆSTIO VII.

An etiam foemella animetur eodem tempore, quo animantur masculi.

Affirmarunt Lessius, Lugo, Dicastillo ubi supra, doctores, formationem foeminae absolui aliquando trigesimo quinto, aliquando quadragesimo, aliquando quadragesimo quinto, & aliquando quinquagesimo, iuxta maiorem, vel minorem caliditatem, vel frigiditatem matris, & tunc foeminas animari. His DD. fauent Bonau. Gloss. Iodoc. & alij citati, quatenus indistincte animationem foeminae & maris in die quadragesimo à conceptione fieri existimant.

Negant uero communiter alij, dicentes foeminas die octogesimo à conceptione animari, animamque rationalem recipere. Ita omnes DD. citati supra pro prima sententia adducti, qui id ex *Leuit. 12. cit.* colligunt, in quo octoginta dies purificationis à foeminino partu statuuntur.

Sed ego Respondeo: Dicendum, quod foemellæ minimè animantur eodem tempore, quo animantur masculi; nec uniuersim die octogesimo à conceptione, sed quædam sexagesimo quinto die, quædam septuagesimo, quædam septuagesimo quinto, & quædam octogesimo.

Probatum prima pars contra authores primæ sententiæ; & ad hominem. Quia idem dicunt, foetum masculinum non formari, nec animari eodem tempore in omnibus, quia attenditur ad maiorem, vel minorem caliditatem, vel frigiditatem matris; ita ut qui ex remisso calore formatur, tardius formatio absoluat, & tardius foetus animetur: at sic est, quod foeminae ex semine frigido concipiuntur; masculi uero ex calido: ergo formatio foetus, seu corporis masculini, quæ ex calido semine perficitur, celerior multò, quam efformatio corporis foeminini debet esse: ergo non eodem, sed diuerso tempore animari debent: quod optimè probat D. Didac. Narbon. in suis annal. anno 1. quest. 1. n. 39.

Secunda pars contra DD. secundæ sententiæ

etiam probatur. Quia non est credibile, tam longè diuersam masculinæ materiæ dispositionem à foemine esse, ut istius efformatio duplicatum tempus necessariò requirat. Rursus, Quia non omnes foemellæ efformantur ex eodem gradu remissi caloris, sicuti nec masculi ex eodem gradu intenso: ergo in earum formatione non debet absumi idem tempus, sed plus, vel minus, secundum quod maior, vel minor est calor seminis, & matricis ex qua foeminae formantur: non ergo est uerum, uniuersaliter loquendo, quod semper foeminae recipiant animam rationalem die octogesimo à conceptione; sed quædam illam recipient die sexagesimo quinto, quædam septuagesimo; quædam septuagesimo quinto, & quædam octogesimo à conceptionis die, secundum maiorem, vel minorem calorem seminis, & matricis, ex quo, & in qua formantur.

QVÆSTIO VIII.

An qui causat abortum foetus inanimati, sit irregularis.

Affirmandum uidetur. Primò, quia in cap. Si quis, de homicid. dicitur homicida ille, qui medicamentis impedit generationem: ergo est irregularis. Secundò, quia Sixtus V. in Constit. *Egregiam*, edita anno 1588. derogauit iniuriam, & huius sceleris reus, homicida in penis omnibus subiecit, & irregulares esse uoluit: ergo.

Sed nunc iam ut certum Respondeo: Non esse irregularem illum, qui abortum inanimati foetus causauit. Primò, quia non est propriè, & uerè homicida, cum non interficiat hominem, qui anima rationali, & corpore essentialiter constat. Secundò, quia sic habet textus in cap. Sicut ex literarum, de homicid. iuncto can. Quod uerò, 3. q. 2. l. Diuus, ff. de extraord. crimin. & l. Cicero ff. de penis. Et tenent omnes DD. Legantur Nauar. in c. Si quis necandi, de penis. dist. 1. n. 1. & in Man. c. 16. n. 33. Abbas, Innocent. Ioan. And. H. stien. in c. Si aliquis, & c. Sicut ex literarum, de homicid. ubi nouissime Barbosa n. 1. Coquart. in Clem. si fuit sui, p. 2. §. 1. n. 1. Gomez, variar. c. 3. n. 32. & alij.

Nec obstant contraria argumenta. Nam ad primum dicendum est, ibi textum loqui de homicida improprie, & quasi anticipatè. Nam qui causat abortum inanimatum, licet non sit propriè, & formaliter homicida, ut diximus, dicitur tamen improprie ex anticipata, quam causat, cæde. Ad secundum dicendum est, quod penas præfatas postea moderauit Gregor. XIII. Constit. *Sedis Apostolica*, edita anno 1591. ubi, & procurantes abortum foetus inanimati, aut sterilitatem, penis iuris antiqui, atque Tridentini obnoxios tantum esse uoluit. Legantur Suar. disp. 44. sect. 2. n. 13. & Gibal. c. 4. de Irregul. q. 1. consuet. 2. pag. 122.

QVÆSTIO IX.

An saltem sit irregularis, qui abortum inanimatum causat

Negarunt quidam apud Tiraquellum in l. si unquam, C. de renocand. donat. eo quòd foetus nondum editus, non uocetur homo à Christo Domino: nec puniantur pena ordinaria homicidij, qui talem abortum causant.

Sed ut certissimum quid Respondeo: Esse irregularem. Quia qui abortum foetus animati causat uerè est homicida: ergo uerè irregularis. Antecedens probatur;

probat, quia qui abortum animatum causat, verè & propriè committit homicidium, cum verè enecet hominem constantem iam ex corpore, & anima rationali: homicidium etenim à cæde hominis dicitur, *c. Homicidium, de panis. dist. 1. & c. Homicidium, 23. q. 5.* ergo verè est homicida: ergo irregularis. Sic docent PP. communiter, qui etiam quando ab altero patente abortus animatus fit, patricidium dicunt, vt D. Cyprian. *epist. 49.* & D. Hieronym. *epist. 22.* Et in ea abortione dolo malo à matre procurata veram reperiri rationem patricidij, demonstrat Gomezius *tom. 3. var. c. 3. n. 3.* & ideo iure civili punitur hæc cædes poena ordinaria homicidij, nimirum capite, si dolo facta fuerit; si autem absque dolo, poena extraordinaria pro ratione culpæ. Et ideo hæc sententiam, vt indubitata, tenent omnes Theologi, & Canonistæ. Legantur Nauar. Couar. Barbof. Gomez. Suar. & Gibal. *loc. citat. Dicastill. de Iustitia lib. 2. tractat. 2. disput. 10. dub. 13. n. 159.* Molina *tract. 3. disp. 27.* & Bauny *de Irregular. q. 32. dub. 2. pag. 505.*

Ex quibus colligitur, quod vt quis ex abortu causto censeretur irregularis, & iudicari pro tali, necessum sit exploratum habere, an foetus tempore abortus animatus fuerit, necne; si enim animatus fuit (quod iuxta nuper dicta, ex tempore elapso à congressu conieciari debet) irregularis habebitur, secus si nondum fuit animatus.

QVÆSTIO X.

An qui abortum causauit, sit irregularis casu, quo sit dubium, an foetus sit animatus.

Negant apud Dianam *ubi infra*, Emmanuel de Maura *opuscul. de Ensal. & incant. sect. 3. c. 1. n. 27.* Gomez *de delict. c. 5. in Rubr. de homicid. n. 3. in fine.* Baiardus *in addit. ad Iulium Clar. q. 68. n. 9.* & nouiter Ioan. Præpositus *in 3. p. D. Thom. q. 5. de Irregularit. dub. 8. n. 58.* Quorum sententiam ait Diana *p. 4. tract. 2. resol. 16.* esse probabilem. His Auctoribus adhæret nouissimè Gibalin. *c. 4. de irregular. q. 1. consecr. 7. pag. 132.* Et probat eorum sententiam, *Primo.* Quia in dubio foetus præsumitur non animatus, vt Gomez (*loc. cit.*) & alij probant.

Secundò, quia dubium istud est de ipsomet homicidio, fueritne commissum, an non, neque dubitatur de homicida tantum, & auctore certi homicidij: atqui ius statuens irregularitatem in dubio homicidij, loquitur tantum eo casu, in quo certum est fuisse commissum homicidium, & dubitatur, an Titius, qui percussit, etiam occiderit: hic autem cum dubitetur, an foetus excussus viueret, dubitatur an fuerit commissum homicidium, & non de eius auctore, qui certus est, si illa abortio occisio hominis foret: cum igitur de eo casu ius non agat, in eo non contrahetur irregularitas. Hæc Gibalin. Et nouissimè Pellizzar. *tom. 2. tractat. 7. c. 5. sect. 1. q. 17. n. 25.* & clariùs *sect. 4. quest. 76. n. 276. vers. Dubium mains est.*

Sed nihilominus probabilius Respondeo: Esse irregularem. Sic Sanchez *tom. 1. Summ. c. 10. n. 33.* ita dicens. Hinc deducitur esse irregularem præbentem abortui causam, cum dubium est, an foetus sit animatus, ac subinde est dubium, an sit verè homicida. Quod hoc dubium sit de facto. Sic Sanchez citans pro hac parte Natartum *in Summ. c. 27. n. 223.* Ioan. Andr. Abbatem, Cardinal. Ancharan. Ananiam, Socium, Siluest. Ledesin. Philarchum, & Rodrig. Quibus addi possunt Sotus *in 4. dist. 25. q. 1.* Sayrus *lib. 6. c. 15. num. 9.* Auila *p. 7. disp. 2. dub. 5.* (non 1. vt leges apud Dianam, & Gibalinum) *conclus. 1.* vbi ita ait: Ex dictis sequitur, quod qui fuit causa abortus, & dubitat vtrū

foetus erat animatus, nempe post quadragesimum diem à conceptione, debet se reputare irregularem, vel si dubitat vtrum ipse dederit vulnus lethale. Sic Pater Henric. *c. 3. n. 4. in gloss. litt. G. Hæc Auila. Barbosa in Collectan. tom. 2. lib. 5. tit. 12. c. 12. n. 15.* Meroll. *tom. 1. disp. 3. c. 3. num. 237.* Farinac. *in fragm. Crimin. p. 2. n. 444.* quos refert & sequitur Diana *loc. cit.* Scortia *theoremate 388.* Baunius *loco cit.* dicens nostram sententiam esse veram, nec secus sentire posse illos, qui id à Pontifice decretum norunt *in cap. Significasti, de homicid.*

QVÆSTIO XI.

An in dubio, an foetus sit masculus, vel femina, præsumi debeat masculus, & iuxta dicta, reputari irregularis, qui causauit abortum, si hoc fecit post quadragesimum diem à conceptione.

Negabunt fortè Doctores pro prima sententia nuper adducti; cum hic etiam sit dubium de foetus natura, & consequenter, de vita rationali illius.

Sed oppositum omnino Respondeo dicendum, quod in tali dubio præsumi debeat masculus, iuxta stylum Sacræ Pœnitentiariæ. Argum. *in c. Significasti, de homicid.* Sic Felicius *tom. 7. tract. 29. c. 6. num. 100.* quem citat, & sequitur Dicastill. *tom. 1. de Iustit. lib. 2. tract. 1. disp. 10. dub. 13. n. 162.* & consentit Auila *p. 7. disp. 6. sect. 4. dub. 1. concl. 3.* quatenus absolute docet, quod qui post quadragesimum diem causat abortum, sit irregularis. Sic ante hos Nauar. *c. 27. num. 223.* per hæc verba: Si verò nescitur, an foetus abortiuus, quem abortiuit post diem quadragesimum, sit mas, aut femina, debet se censere irregularem, qui eius causa fuit, arg. *c. Ad audientiam, de homicidio.*

QVÆSTIO XII.

An qui causam dedit abortui foetus inanimati, maneat irregularis, si mater inde pereat.

Respondeo, vt certum: Manere irregularem, nisi aliam probabili ignorantia excusetur. Quia qui dat causam abortioni, etiam inanimati foetus, verè interimit in eo casu matrem, ergo est ex hac parte verè homicida, & consequenter irregularis. Antecedens probant Mercurial. *lib. 1. de morb. mulier. c. 3.* & Cordronch. *lib. 1. de Christiana medendi ratione, c. 22.* quia semper abortio est periculosa matri, cum fiat præter leges naturæ, violenter, & coactè, & corruptiua foetus sint venenata, deleteria, & humanæ naturæ inimica, & ideo cum corruptione foetus, etiam matris interitus necessariò subsequitur. Sic ex prædictis Auctoribus docet Gibalin. *c. 4. q. 2. consecr. 6. pag. 181.*

QVÆSTIO XIII.

An saltans obscenè cum muliere pregnante, sit irregularis, si ex hoc sequatur abortus foetus animati.

Affirmant Siluest. *verb. Saltus*, vbi absolute dicit, quod si saltatio erat illicita, vt si erat amator obscenus, aut Clericus, sit irregularis. Idem sentit Nauar. *in Manual. Regul. cap. 27. num. 236.* & *consil.*

confl. 48. de homicid. aliis 10. Quia saltatio illa illicita (ait) cum muliere prægnante, est actus suapte natura ordinatus, & directus aliquo modo ad abortum, & mortem, ut palam est.

Sed clarius, & probabilius Respondeo: Esse irregularem, si saltatio ita fuit immoderata, ut merito ex illa timeretur abortus, quia tunc teneretur sub mortali vitare illud excussionis foetus periculum, secus si saltatio fuit, leuis consuetata, & moderata, quia tunc non fieret irregularis, etiam si fuerit illicita, & obscœna, quia non influit tunc moraliter in abortum. Sic Henricus lib. 14. cap. 15. num. 4. Avil. part. 7. disp. 6. sect. 1. (non 2. ut leges apud aliquos) dub. 6. Vgolin. c. 2. 1. num. 4. Reginald. part. 12. n. 156. Suar. disp. 45. sect. 6. num. 11. (non sect. 82. num. 5. ut legi apud Bonac.) Molin. tom. 4. disp. 77. num. 6. quos omnes refert, & sequitur Bonac. quest. 4. punct. 7. num. 22. Quibus addi possunt Maiol. lib. 5. cap. 48. §. 3. Barbof. in ap. Sicut ex litterarum, num. 4. Covarr. in Clement. si furiosus, de homicid. 2. part. §. 4. num. 2. versu Quinto. Palaus disp. 5. punct. 15. §. 5. num. 2. Gibalin. cap. 4. quest. 2. consecr. 13. in fine, ubi ita ait: Qui ludit, aut saltat cum muliere prægnante, siue honestè, siue lasciuè, si inde contingat abortus, nisi fuerit culpa mortalis in vitando illo periculo excussionis foetus, non contrahitur irregularitas. Sic ille. Pellizzari. etiam tom. 2. tract. 7. cap. 4. sect. 4. quest. 60. num. 247. & alij.

QVÆSTIO XIV.

An sit irregularis Monachus, aut Clericus, ludens, etiam modeste, cum muliere grauida, si inde abortus animatus contingat.

Affirmat Grassius part. 1. decis. aur. lib. 2. cap. 63. num. 25. & cap. 66. num. 13. qui id putat verum, etiam casu quo Monachus, aut Clericus esset affinis, aut consanguineus: eo quod daret operam rei sibi prohibite, c. Sicut ex tuarum, de homicid. quod prius docuit Nauarr. in Man. c. 27. n. 236.

Negat è contra Barbof. in cap. Sicut ex litterarum, de homicid. num. 2. casu quo ludus esset licitus, nec aliàs esset in se noxius, sed gracilis, & agilis, &c.

Sed iuxta nuper dicta probabilius Respondeo: Non esse irregularem, etiam si ludus esset illicitus, & illi prohibitus, dummodo non esset ita noxius, & periculosus, ut ex illo præmisso causaretur abortus. Constat ex nuper dictis, & colligitur ex cap. Sicut ex litterarum, de homicid. Legantur Suarez, Covarruias, & Palaus loc. cit. & Henriquez lib. 14. cap. 15. num. 4.

QVÆSTIO XV.

An maneat irregulares iuuenes, qui lasciuientes, crepitu alicuius vesicæ feminae prægnanti illudunt, & abortire faciunt.

Affirmant Maiol. lib. 5. cap. 48. §. 3. numer. 8. Syluest. verb. homicidium, 2. vers. Abbas in cap. De cetero, de homicid. & Tabien. irregularitas 3. num. 14. apud illum. Quos citat, & sequitur Henriquez lib. 14. (non 18. ut legi apud Gibalinum) cap. 15. num. 3. ubi sic ait: Septimò si terrefici ioco virum meticulosum, qui percussus eo graui metu obiit, si irregularis, aut si iuuenes ex ludo rampant vesicæ, & illarum fragore faciant foeminam abortire. Hæc ille.

Sed clarius Respondeo: Manere quidem irregu-

lares, si præfati iuuenes hoc dolo malo fecerint causa perterrefaciendi prægnantem, & periculum præuiderint, aut præuidere debuissent abortionis, & idè in illa mortaliter peccauerint: secus si id sine dolo, aut culpa mortali fecerint, quia tunc immunes ab irregularitate manerent. Sic Gibalinus cap. 4. quest. 2. consecr. 13. vers. Secundo, qui ob hanc causam pueros ab incurfu huius irregularitatis excusat cum Angelo, Syluestro, & Tabiena: idem facit Maiolus.

QVÆSTIO XVI.

An fiat irregularis, qui vitatur copula mulieris grauida, si inde mors foetus animati sequatur.

Affirmant absolutè Maiolus lib. 5. c. 45. §. 2. n. 14. loquendo de adultero, vel fornicatore, qui coeundo, per compressionem abortus causam dedit prægnanti, eadem ratione, quod daret operam rei illicitæ: secus (addit) fortè in marito, nihil immoderate agente circa copulam. Hæc ille.

Sed clarius, & probabilius Respondeo: Fieri quidem irregularem, si ex indebita coitione, aut compressione nimia, aliavè occasione mortaliter culpabili, quam prædidit, & cauere non curauit, abortus sequutus fuit: secus aliàs, si ex moderata, licèt illicita compressione, aliavè causa leui id acciderit. Constat ex dictis. Et docet Bonacina disp. 7. quest. 4. punct. 7. num. 22. in fine, ubi citat Suarium disp. 35. sect. 6. num. 11. Filliuc. num. 74. Vgol. §. 2. num. 2. & Maiol. loco à nobis citato. Sed ex his nec Suarez, nec Filliuc. id dicunt, quia nil de hac questione loc. cit. agunt. Te ent tamen Barbofa in cap. Sicut ex litterarum, de homicid. n. 4. Pellizzari. quest. 60. cit. n. 247. & alij.

QVÆSTIO XVII.

An adulter, qui fecit intrare prægnantem per loca periculosa, ut per tectam, aut fenestram domus, & illa mortua est, vel abortiuit, maneat irregularis.

Affirmant eo quod dederit operam rei illicitæ, & debuerit hoc periculum præuidere, Maiol. lib. 5. cap. 48. §. 3. num. 15. vers. Huc quoque spectat. Guld. de Laud. Syluest. & Tabiena penes ipsum. Nauarr. cap. 27. num. 235. vers. vigesimo tertio. Henricus lib. 14. cap. 15. num. 4. in princip. Avil. part. 7. disp. 6. sect. 2. dub. 3. (non 4. ut inuenies apud Gibalinum) conclus. 1. vers. Sed obiit. Sayr. lib. 7. cap. 6. n. 16. Barbofa in cap. Ex litterarum, de homicid. n. 4. & alij.

Sed probabiliter Respondeo: Non manere irregularem, si hoc non vi, aut violentia, seu consilio, aut hortatu obtinuit. Quia in hoc casu (inquit Gibalinus) non consuluit adulter mulieri, ut se ipsam enecet, aut occidat, aut abortiat, neque causam necessariò connexam cum abortu, aut suo interitu suscipiat, quamuis aliquod periculum sit, quod tamen vitare poterit, si ipsa cautè & prudenter se gerat: quare sibi imputet si sua culpa aut pereat, aut abortiat; non tamen adulter, seu amans, à qua inuitata fuerat, dicetur propriè, & verè illius, aut foetus ipsius homicida ad effectum irregularitatis, cum reuera illud homicidium non consuluerit, aut proximè causauerit. Si tamen ipse traheret foeminam, aut funem tenderet, aut explanandum iter suscepisset, aut remo-

uenda offendicula, quæ occurrere possent, aut facilem transitum dixisset, unde illa credula incautus egressisset; aut non adfuisse amasius ad horam condictam, ut opem ferret, illaque vel se delusam suspicata, vel metu exterrita concidisset, existimarem hunc esse irregularem, non ratione consilij veniendi per eiusmodi iter periculosum, sed quia eius casui, cædi, aut abortioni re ipsa fuisset cooperatus variis illis modis, & subtrahendo auxilium debitum: atque in hunc sensum interpretor DD. quos contrarium sentire referebamus. Huc usque ille *cap. 4. q. 2. consuetar. 8. vers. Tertio, pag. 183.* Et in substantia bene.

QVÆSTIO XVIII.

An qui dat feminae venenum sterilitatis, ne concipiat, aut viro, ne possit generare, incurrat irregularitatem.

Respondeo, ut certum iam, non incurtere. Quia iste non causat homicidium. Et licet (ut vidimus *sup. q. 8.*) Sixtus V. imposuerit irregularitatem contra dantes foeminae medicinam, ne conciperet, tamen eam abbatit Gregor. XIII. & reduxit ad terminos iuris communis. Sic omnes. Legantur *Anila part. 7. disp. 6. sect. 4. dub. 2. Nauart. c. 27. n. 223. vers. Sexto inferitur. Hentiq. lib. 14. c. 15. n. 6.*

QVÆSTIO XIX.

An Prælati Regulares possint hodie dispensare cum subditis in irregularitate contracta ex occisione occulta fetus animati.

Negant aliqui Doctores: Quia tale homicidium est nimis qualificatum, eo quod & perditur corpus, & damnatur anima; quod non fit in homicidio ordinario adulti, cuius anima per contritionem potest saluari: & licet Prælati Religionum per privilegia possint dispensare in irregularitate homicidij voluntarij hominis adulti, non tamen possunt dicti Prælati in hac irregularitate dispensare, sed solus Papa. Ita *Rodrig. tom. 2. Regul. q. 33. art. 4. Croufers c. 7. Regul. Minor. leit. 15. fol. 615. Diana part. 4. tract. 2. (non 1. ut offendi apud Basseum) resol. 87.*

Sed probabilius Respondeo: Possit dispensare. Quia quando lex non distinguit, nec nos distinguere debemus: sed sic est, quod Martinus V. absolute, & sine distinctione concessit Prælati Regularium dispensationem ab irregularitate orta ex homicidio voluntario in communi: ergo ab illa quæ oritur ex homicidio abortus animati. Non constat ex dictis à nobis *supra disp. 6. q. 39.* cætera ex se patent. Et ideo hanc sententiam, apud Dianam, tenent Aloysius (legitur, *Alphonsus*, vel *Idefonsus*) de Vega in *Summ. tom. 2. c. 15. casu 6. Miranda tom. 2. q. 8. art. 10. concl. 2. Portel. in dub. Regul. verb. Abortus, n. 10. Hieronym. Rodrig. in Compend. 99. Regul. resol. 4. n. 6. & Villalob. tom. 2. tract. 2. diff. 14. n. 6.* Quibus addo ego Marchinum *tract. 1. de Ordine, part. 9. c. 1. diff. 1. n. 9. Machadum tom. 2. lib. 5. p. 3. tract. 2. docum. 6. per totum. Bassæum, licet timide, ver. b. Abortus, n. 2. in fine. Baunium tract. 11. de Censuris, q. 58. pag. 534. vers. Quarto dispensant. Pellizzarium tom. 2. tract. 9. c. 3. sect. 4. q. 27. n. 144.* qui id probat ex Bulla Pij V. *constit. 129.*

Ad argumentum contrarium dicendum est, quod Ecclesia non ponit irregularitatem ob grauius, aut qualificatum homicidium, sed ob homicidium qualecumque sit.

QVÆSTIO XX.

An etiamsi talis irregularitas sit contracta ex publica occisione fetus animati, sit dispensabilis à Præfatis Religionum Prælati.

Negant esse ab ipsis dispensabilem, saltem quando homicidij crimen ita est notorium, ut possit in iudicio probari, Miranda, Rodriguez, Vega, & Portel, quos citat & sequitur Basseus *loc. cit.* Ex his tamen Vega (imò & Hieronym. Rodriguez *loc. cit. num. 15.*) addit, quod si homicidium est occultum apud sæculares, & manifestum apud Fratres, possint adhuc Prælati in irregularitate ab illo orta dispensare. Negat etiam cum illis Baunius *loc. cit.* Imò, meo videri. Pellizzarius citatus.

Sed adhuc probabilius Respondeo: Esse ab ipsis dispensabilem. Quia argumentum factum nuper pro defensione nostræ opinionis, agentis de homicidio occulto, æquè militat, & probat de homicidio publico, ut constat: ergo aut in nullo potest dispensari à dictis Prælati, aut in utroque. Legantur dicta *supra disp. 6. q. 39. & dicenda infra disp. 27. à q. 31.*

QVÆSTIO XXI.

An Episcopus possit dispensare in irregularitate orta ex occisione fetus animati.

Respondeo dicendum ex dictis: Minimè posse, si occisio, seu homicidium fuit directè voluntarium, ac consultè intentum: secus verò si indirectè, & casuale, & occultè patratum: Quia super his solum potestatem habent ex Trident. Episcopi, ut sæpè est habitum. Sic Auctores communiter. Legatur *Baunium tract. 11. q. 29.*

DISPUTATIO XII.

De Irregularitate orta ex homicidio factò in defensionem propriae & alienae vitæ.

QVÆSTIO PRIMA.

An laicus, qui occidit inuasorem iniustum pro tuenda propria vita, peccatum committat, & irregularitatem contrahat.

FIRMARUNT olim quidam, existimantes, id esse illicitum in foro Dei, quamvis in foro externo id impunè leges civiles permittant. Ita sensit (apud Molinam *infra*) Accursius, in *l. ut vim*, ff. de *Iustit. & iure* (& apud Lugum) Augustinus de Ancona *tract. de potest. Eccles. quest. 52. art. 3.* Gerson *tract. de Euchar.* Richard. de S. Victore *opusc. de Charit. & Bassolis* relatus ab Abulens. in *cap. 5. Matth. quest. 109.* Ratio eorum potuit esse, quia iura homicidium factum ob defensionem, ut sufficientem causam irregularitatis adstruunt, *cap. Si quis viduam, dist. 50. ibi: Aut consilio, aut precepto, aut defensione, & cap. de Cleric. pugn. in duello.* Et fauet Trident. *sess. 14. cap. 7.* dicens: *Si verò homicidium non ex proposito sed casu, vel vim vi repellendo,*

ut quis se à morte defendat, fuisse commissum narretur, quare quodammodo dispensatione deleatur, &c. In quibus verbis supponitur, ut videtur, irregularitas contracta: ergo.

Sed ut quid certissimum Respondeo: Dicendum, quod laicus, qui cum moderamine inculpatae tutelae occidit iniustam inuasorem pro tuenda propria vita, nec peccet, nec consequenter fiat irregularis.

Ratio est. Quia quando quis non potest aliter defendere propriam vitam, nisi occidendo iniustum aggressorem, nullam in occisione culpam committit: ergo nec per illam contrahere irregularitatem potest. Consequentia ex sæpè dictis constat; quia non potest contrahere irregularitatem in poenam, cum non sit culpa; nec ob defectum lenitatis, quia non interuenit, ubi est necessitas defensionis: ergo. Antecedens verò aperte probatur. Quia licitum est unicuique, diuino iure, naturali, & positio, ad propriam vitam defensionem aggressorem, & offensorem occidere, ut ius Canonicum sæpè testatur, præcipue *cap. Significasti, el 2. §. ultimo, & cap. 18. de homicid. & cap. Si verò 1 de sentent. excommun.* ubi dicitur: vim vi repellere omnes leges, & omnia iura permittunt. Rursus idem testificatur per seculi ius ciuile, l. ut vim. ff. de Inst. & iur. sub his verbis: *Vt vim atque iniuriam propulsemus, iure euenit, ut quod quisque ob tutelam corporis sui fecerit, iure fecisse existimetur, l. 1. §. vim vi, & l. 3. §. Cum igitur, ff. de vi, & vi armat. & l. Scientiam, §. Qui cum aliter, ff. ad leg. Aquil.* ubi dicitur textus: *Vm enim vi defendere, omnes leges, omniaque iura permittunt.* Et ita docent iam omnes Doctores, tam Theologi, quam Iuristæ. Legantur D. Thomas 2.2. *quest. 64. art. 7.* Nauarr. *in Summ. cap. 15. num. 2. & cap. 27. num. 234.* Couarr. *in Clem. furiosus, de homicid. 2. p. num. 1.* Maiol. *lib. 1. de Irregular. cap. 2. num. 9. in fine, & lib. 5. cap. 48. num. 6. 10 & 11.* Henric. *lib. 4. cap. 10. §. 2. & c. 19. §. 3.* Suar. *disputat. 46. scilicet 1.* Molina *tom 4. tract. 3. disp. 11. & disputat. 72. Auil part. 7. disp. 5. sect. 3.* Vasquez *tract. de restit. cap. 2. §. 1. dubit. 6.* Anton. Gom. 3. *variar. cap. 3. num. 20.* Bañes 2.2. *quest. 64. art. 7.* Azidius *disput. 18. num. 83.* Barbosa *in cap Significasti, el 2. de homicid. num. 12.* Bonac. *disp. 7. quest. 4. punt. 6. à num. 1.* Sayr. *lib. 6. cap. 17.* Filliuc. *tract. 20. cap. 5. à num. 131.* Cardin. de Lug. *de Iustit. tom. 1. disp. 10. sect. 6. à num. 136.* Ioan. de Dicastill. *ibi lib. 2. tract. 1. disp. 10. dub. 3.* Less. *lib. 2. cap. 9. dub. 8.* Gibalinus *de Irregularit. cap. 4. quest. 3. consuetar. 2. pag. 218. & consuetar. 3. diff. 1.* Fagundez *in quint. præcept. Decalogi, lib. 5. cap. 3. num. 1.* Pellizzar. *tomo secundo, tract. 7. cap. 5. sect. 4. quest. 45. num. 219.* Mour. 2. p. *examin. cap. 10. §. 14. num. 9.* & alij. Quia iura in contrarium adducta intelliguntur de homicidio facto cum defensione immoderata, & tutela culpabili.

QVÆSTIO II.

An etiam clericus, vel Monachus excusetur ab irregularitate, si committat homicidium defendendo se cum moderamine inculpatae tutelae?

Negant excusari ab irregularitate, ex parte saltem, aliqui Doctores, dum existimant, prædictum Clericum, vel Monachum manere irregularem, saltem quoad ascensum ad Superiores Ordines; quamuis in iam susceptis possit absque dispensatione ministrare. Sic sensere olim S. Thom. 2.2. *quest. 64. art. 7 ad 3.* Scot. *in 4. dist. 25. quest. 1.*

R. P. Leand. de Irregularit.

art. 1. Richard. *ibi art. 5. quest. 3.* Palud. *quest. 4. artic. 1. conclus. 3.* Henric. *q. odlib. 6. quest. 10.* & alij veteres Theologi, & Canonistæ cum Glossa *in cap. De his Clericis, 1. dist. 50.* teste Maiolo *lib. 1. cap. 2. num. 9. in fine,* (non 102. num. 10. ut inuenies citatum à Gibalino.) Quia, inquirunt, de Clerico saltem loquendo, decernunt iura esse irregularem, c. 1. & 2. *dist. 50.*

Sed iam ut certum Respondeo: etiam Clericum vel Monachum committentes voluntariè homicidium, defendendo se cum moderamine inculpatae tutelae, excusari ab irregularitate omni ex parte. Quia omnino excusantur à culpa, sine qua ex delicto nulla incurritur irregularitas. Sic colligitur clarè ex ratione, & textibus pro probanda nostra, & communi sententia *quest. antecedent* allatis. Et tenent Doctores citati *ibidem.* Præcipue Lugo *num. 138.* Gibalin. *consuet. 2. pag. 219.* cum alijs. Qui iura ab alijs citata in fauorem sui, loqui de homicidio culpabili facile probant. Legantur, & præcipue G. Mercius *loc. cit. ubi ex c. Si verò, el 1. vers. Si verò Clericum, de sentent. excommun. & ex Clem. unic. de homicid.* optimè probat, posse offensum occidere Clericum offensorem, sine poena excommunicationis, vel irregularitatis. Barbof. *in c. Significasti, el 2. de homicid. n. 12.* & penes illum Nauarr. Suarez, Molin. & alij apud Fagund. *loc. cit. n. 1.* dicentem id esse verum, etiam si Clericus, aut Religiosus iniuste inuadens occiderit, in quocumque loco, etiam Sacro, & tempore, quo diuina officia celebrantur.

QVÆSTIO III.

In quo consistat defensio inculpata, seu, quod idem est, moderamen inculpatae tutelae, conditio necessaria, ut occisio iniusti aggressoris sit licita, & libera ab irregularitate.

Respondeo: Consistere in hoc, quod aggressus constitutus sit in ea necessitate, quam neque fuga (dummodo vertendo terga non sit periculum, aut ei dedecus, ut infra) neque clamore, nec alio modo se ipsum defendere, nisi interficiendo aggressorem, aut mutilando, potest. Sic Nauarr. *in Man. c. 15. n. 2.* Sayr. *lib. 7. c. 7. n. 7.* Bonacin. *punct. 6. num. 3.* Barbof. *loc. cit. n. 14.* Lug. *disp. 10. sect. 6. n. 137.* Molin. *tom. 4. tr. 3. disp. 11. n. 2.* Dicastill. *loc. cit. dub. 3. n. 23.* Auil. *p. 7. disp. 5. sect. 3. dub. 2. concl. 1.* ubi ait, quod quantum ad effectum vitandi irregularitatem, ille dicitur non posse aliter se defendere, qui nec fuga, nec clamore, nec alia via potest se defendere, nisi occidat, vel mutilet inuasorem.

QVÆSTIO IV.

An maneat irregularis, si aliquis inuasus à ministris iustitiæ illos occidat.

Affirmat Auil. *loc. cit.* dicens, quod præcedens doctrina intelligatur, supposito quod aggressio sit iniusta; nam de hac intelligenda est, *Clem. si furiosus, ut bene ait Sylu. d. q. 4. part. 3.* & Tabien. *verb. irregularitas, §. 26.* vnde si aliquis inuasus à Ministris iustitiæ illos occidat, ut se defendat, sit irregularis. Ita ille citans P. Henric. *lib. 14. c. 10. n. 4.*

Sed clarius, & probabilius Respondeo: Non manere irregularem occidendo ministros iustitiæ, cum moderatione inculpatae tutelae; casu quo vel iniuste conentur interficere illum innocentem, vel illum

illum capere, vt iniuste occidatur, saltem si Ministri sciant, talem esse innocentem. Quod si ignorant, & munus suum bona fide obeant, plerique Authores docent, non posse aggressum illos occidere, quia bonum commune postulat, vt non inferatur malum. Ministris bona fide publicum officium exercentibus. Sic Dicastill. tom. 1. de Iustit. lib. 2. tract. 1. disp. 10. dub. 3. n. 31. & penes ipsum Molin. tom. 4. tract. 3. disp. 11. num. 3. Couarr. Sotus, Syluest. Arag. Rodrig. & Petr. Nauarr. lib. 2. c. 3. n. 347.

QVÆSTIO V.

An etiam sint immunes ab Irregularitate Filij, subditi, serui, & Vassali, occidentes Parentes, Superiores, Dominos, & Principes, cum moderamine inculpata tutele, quando iniuste inuaduntur ab his.

Respondeo: Esse etiam ab irregularitate immunes. Quia in eo casulicium est illis eos iniuste inuadentes occidere. Quia (vt supra est habitum) quando quis non potest se defendere, nisi occidendo iniustum aggressorem, nulla in occisione est culpa, quia in aggressore in illo casu (ait S. Thom. 2. 2. q. 64. art. 7.) cessat ius conseruandi propriam vitam, sine cuius destructione (propter eius nequitiam) non potest conseruari ius alterius innocentis, cum periculum imminet ab aggressore: ergo si licitum est illis in predicto casu occidere, poena irregularitatis carebunt. Sic Syluest. verb. Bellum 2. §. 2. Iul. Clar. lib. 5. Sentent. §. Homicidium, quos citat, & sequitur Dicastill. loco citato, n. 30. Farinac. Decius, Angel. Hostiens. Anton. de Butrio, & alij, quos amplectitur Fagundez in 5. precept. Decalog. lib. 5. c. 3. n. 6. & 7. Qui & id limitat, dicendo hanc doctrinam non procedere in vassallis respectu Dominorum suorum, quando ij sunt tam vtilis bono communi Reipublicæ, vt secundum prudentiæ, & charitatis regulas videatur teneri vnumquemque potius iniustam sui occisionem, & necem pati, quam inuadentem se iniuste, iuste perimere: sed tu sine limitatione ista, dicta à nobis sustinere potes.

QVÆSTIO VI.

An fiat irregularis, qui cum moderata defensione occidit iniustum inuasorem, sciens illum esse in mortali, & in eo moriturum.

Afirmant tunc fieri irregularem aliqui Doctores. Eo quod existiment, non esse licitum aggresso, & inuaso tunc occidere aggressorem, & inuadentem, pro propria vita tuenda; quia vnusquisque tenetur vitam spiritualem proximi propriæ temporali anteferre: ergo si illicite occidit, irregularitatem contrahet. Ita Gerson tract. de Euchar. Hugo de S. Victore opusc. de Charit. Abulen. super Matth. c. 5. quest. 109. & Villadieg. tract. de Irregul. cap. de percussore.

Sed vt ferè certum Respondeo: Non fieri irregularem. Quia non peccat in occidendo illum, cum iure naturæ teneatur vitam propriam defendere: ergo non fiat irregularis, cum talis non fiat sine culpa.

Nec argumentum contrariorum obstat, quia tunc solum tenetur quis vitam spiritualem proximi propriæ temporali anteferre, quando proximus est in ex-

trema necessitate absolute, & inuoluntaria, non voluntaria, & ex malitia sua, vt est aggressor ille; cum in eius potestate sit desistere à tali aggressione iniusta, ex quo cessabit discrimen in quo est: vnde simpliciter loquendo, talis non est in articulo necessitatis, sed iniquæ voluntatis, & ideo aggressus non tenetur propriam vitam præponere, nec illi imputari potest, quod aggressor in æternum pereat. Sic Couarr. in Clem. si furiosus, p. 3. §. vnic. n. 1. in fine, vbi opinionem contrariam falsam app. lla: Citatque pro nostra Maiorem in 4. dist. 15. quest. 20. & Sotum lib. 5. de Iust. quest. 1. art. 8. Sic etiam Caiet. 2. 2. q. 64. art. 7. & ibi omnes D. Thomæ expositores. Petr. Nauarr. tom. 1. de restit. lib. 2. c. 3. n. 335. Michael Sal. in d. q. 64. art. 7. controu. 1. concl. 3. ad 2. Snyr. lib. 6. Theaur. c. 17. n. 2. Petrus Cornejo (omnino non citat) de Irregul. disp. 4. dub. 1. q. 2. 2. Dicastill. de Iustit. tom. 1. lib. 1. tract. 1. disp. 10. dub. 3. num. 38. Lug. ibi disp. 10. sect. 6. n. 142.

QVÆSTIO VII.

An inuasus, qui potest se iniuste defendere, occidendo iniustum inuasorem, peccet mortaliter, si id non faciat.

Afirmant aliqui DD. docentes, peccare contra charitatem propriam, si sine se ab inuasore occidi, seque non defendat, cum possit, nulla ista subsistente causa. Ratio est. Quia qui sine graui detrimento suo mortem proximi non occidit, non potest, peccat mortaliter contra charitatem; in eo & contra iustitiam, si ad id teneatur ex officio: ergo à fortiori peccabit contra charitatem propriam, si mortem suam non derit, & se sinat ab iniusto inuasore periri, nulla subsistente causa. Ita Farinac. tom. 4. q. 125. de homicid. tit. 4. n. 13. fol. 101. Paul. de Cast. in l. vim ff. de iust. & iure, n. 9. Salon. ibi, n. 15. Iacob. Ayter. tract. de homicidij necessitate, part. 1. n. 195. quos citat, & sequitur Fagund. lib. 5. in Decalog. c. 3. n. 9. licet postea ibi c. 6. n. 10. contrarium, explicando ista quæ hic docet, teneat. Tenuit etiam Abulen. in cap. 11. Iosue, q. 12.

Sed probabilius Respondeo, regulariter loquendo, non teneri sub mortali inuasum occidere inuasorem iniustam, ad tuendam vitam suam. Ratio est: Quia quisquis potest exponere vitam suam pro vita temporali proximi: ergo à fortiori, non tenebitur occidere inuasorem. Cuius rei & Christus Dominus, & multi Sancti exemplum præbuerunt, qui cum possent se defendere, mori potius elegerunt, quam occidendo resistere. Sic Anton. 3. p. tit. 4. c. 3. §. 1. Syluest. bellum 2. §. 7. Less. lib. 2. dub. 9. c. 8. n. 55. Caietan. 2. 2. q. 64. art. 7. Petr. Nauar. lib. 1. de restit. c. 3. n. 62. Quos sequitur Fagund. c. 6. cit. n. 10. Quibus addi possunt Molin. tract. 4. disput. 14. n. 1. Toletus lib. 5. c. 6. n. 10. Sà verb. homicid. num. 21. Rodriguez 1. p. c. 137. num. 17. quos aff. et, & sequitur Dicastill. tom. 1. de Iust. lib. 2. tract. 1. disp. 10. dub. 3. num. 34. Lugo de Iust. tom. 1. disput. 10. sect. 6. n. 153. & alij.

QVÆSTIO VIII.

An saltem in aliquibus casibus teneatur inuasus occidere inuasorem iniustum.

Respondeo, vt certum: Teneri, & sub mortali, in sequentibus. Primo, quando inuasus putat, se esse in peccato mortali, & æternam damnationem timet,

met, si tunc temporis occidatur : quia prius tenetur quis diligere, & curare salutem animæ suæ, quam proximi, iuxta illud Christi Domini : *Quid prodest homini si totum mundum lucretur, anima vero sua detrimentum patiatur?* Sic omnes vtriusque sententiæ DD. quæst. antecedentis.

Secundò. Quando inuasus est persona maxime utilis Reipublicæ, vel in spiritualibus, vel in temporalibus. Quia tunc ob commune bonum teneretur sub mortali vitam suam conseruare, & occidere inuasorem. Sic Molina *disput. 14. cit. num. 1. col. 570. Sot. lib. 5. de Iustit. quæst. 1. art. 8. Lessius loc. cit. num. 56. Dicastillo num. 37. Fagundez cap. 3. cit. num. 6. Lugo loc. cit. & alij.*

Tertiò. Quando ex propria morte inuasi sequeretur maximum detrimentum familiæ, vt vxoris, & filijs quos alere tenetur : nam tunc tenebitur defendere vitam suam occidendo inuasorem. Quia tunc non potest cedere iuri suorum, quibus vita sua est necessaria, & quibus alimenta, educationem, & protectionem debet, quæ à vitæ ipsius pendent. Sic Sotus, Molina, Dicastillo, & Lugo citati. Quorum vltimus id limitat, nisi aliàs ex morte tolerata maximum bonum inuasus accederet, vt si ob fidem Catholicam occidendus esset : quia tunc non videtur obligari ob temporale commodum vxoris, vel filiorum ad amittendum lucrum gloriosi Martyrij.

QVÆSTIO IX.

An euadet irregularitatem, qui debito moderamine se defendens, directè vult, & intendit mortem iniusti aggressoris, eamque exequitur.

Negant aliqui Doctores docentes, solum posse aggressum, aut inuasum intendere actum necessarium ad sui defensionem, ex quo præuidet futuram mortem aggressoris, aut inuadentis, non curando, quod mors inde sequatur ; non tamen posse directè interficere illum, tanquam medium ad sui defensionem necessarium. Ita tenent S. Thomas 2. 2. *quæst. 64. art. 7. Salon, Caietan. Bannez & alij quidam Thomistæ : Abulens. etiam in cap. 5. Matsh. quæst. 46. Corduba lib. 1. quæst. 36. aliàs 38. Comitolus lib. 4. respons. quæst. 10. n. 11. Carbon. lib. de pacificat. inimic. c. 21. consecr. 3. Fundamentum potissimum est auctoritas Doctoris Sancti, ita in dicto art. dicentis : Sed quia occidere hominem non licet, nisi publica auctoritate, propter bonum commune, illicitum est, quod homo intendat occidere hominem, vt seipsum defendat, nisi ei, qui habet publicam auctoritatem. Hæc S. Doctor.*

Sed vt probabilius longè Respondeo : Euadere irregularitatem. Quia probabilius longè est, quod sicut licitum, & honestum est, in executione repellere aggressorem iniustum, illum occidendo, pari ratione licitum & honestum est, directè illum velle, & intendere occidere ad repellendum illum, & conseruandam propriam vitam ; ex qua licita occisione priuata nequit irregularitas conseruare.

Ratio potissima est. Quia id, quod honestè fit ratione alicuius finis honesti, honestè etiam intenditur, propter eundem finem ; nam intentio, & voluntas suam habet honestatem ex re volita, & ex ratione volendi, quæ est finis : at sic est, quod actus executionis occidendi, ad repellendum iniustum aggressorem, est honestus : ergo voluntas circa talem actum similiter erit honesta, quando

R. P. Leand. de Irregularit.

quidem obiectum, & circumstantiæ omnes nullam malitiam includunt, nec moraliter distingui possunt actus transigendi aggressorem, & illius mors, aut occisio. Ergo si voluntas esse potest circa actum transigendi, aut percutiendi, pari ratione honestum esse videtur, velle aggressorem occidere, quia sine occisione repellere non potest. Sic omnino Dicastillo *tom. 1. de Iustit. lib. 2. tractatu 1. disput. 10. dubit. 4. num. 41. docens, hanc sententiam esse verissimam, citatque pro ea ex Dominicana familia D. Anton. 1. part. tit. 3. cap. 10. & 3. part. tit. 4. cap. 3. Sotum lib. 5. de Iustitia, quæst. 1. articulo octauo, & Siluestrum verb. Homicidium, quæstione quinta, & præter hos Nauarum in Summ. cap. 15. numero tertio, Lessium libro 2. capite 9. dubit. 8. numero 53. Molinam tractat. 3. disput. 11. num. 4. & Rodrig. 1. part. cap. 136. Sic etiam docent Valentia, Victoria, Turrianus, Vasquez, & alij, quos refert, ac sequitur Lugo *tom. 1. de Iustit. disp. 10. sect. 6. n. 149. Gibalinus etiam optimè cap. 4. quæst. 3. consecr. 34. diff. 10. pag. 227.**

Ad locum autem D. Thomæ respondet Sotus, non esse credendum, contrarium sensisse Sanctum Doctorem, quia solum significat, non esse licitum velle occidere vtunque propter defensionem, sed propter defensionem ab illo vt aggressore. Nam si aliquis non est aggressor, non potest quis velle illum occidere ratione defensionis ab alio aggressore. Nihilominus licitum esse velle occisionem alterius tanquam repulsionem eiusdem aggredientis, quando necessaria est occisio ad huiusmodi repulsionem. Sic Sotus, cuius explicationem approbant Vasquez, Lugo, & Dicastillo. Legantur.

QVÆSTIO X.

An fiat irregularis, qui seruato moderamine inculpata tutela, occidit alium ad vitandam in se mutilationem membri?

Afirmat Maiolus *lib. 5. cap. 48. num. 7. pag. 445.* vbi ait, quod ille, qui se defendendo potest euitare mortem, patiendo se in aliquo membro debilitari, vel mutilari, & nolit id pati, sed malit occidere iniustum inuasorem, non effugiat irregularitatem. Ratio eius est. Quia est inæqualis, & iniusta defensio, malle aduersarium occidere, quam debilitari. Hanc sententiam tenent etiam Lopus in *Clement. 1. de homicid. Villadiego tract. de Irregularitate, cap. De percussore, & Moure 3. part. exam. c. 10. §. 14. n. 9. Dicto 1. Qui citat Toletum lib. 1. cap. 74.*

Sed, vt certum ferè, Respondeo : Non fieri irregularem. Quia occisio iniuste mutilare alium conantis, si aliter repellere nequit, est licita, & iusta, vt omnes fatentur ; alioquin cogere quis pati iniustam mutilationem (quæ sæpè cum periculo vitæ est coniuncta, imo est quædam partialis mors) quod nemo dicet : at sic est, quod ex occisione licita non surgit irregularitas : ergo qui iniustum inuasorem occidit, ne membrum sibi amputet, non fiet irregularis. Sic communis. Cardin. quem refert, & sequitur Covart. in *Clement. Si furiosus, de homicid. part. 3. §. unico, num. 2. Nauar. cap. 27. num. 211. Petrus Navarra lib. 2. de restitut. cap. 3. num. 345. & 468. Viuald. de Irregularit. num. 224. Henriquez lib. 14. cap. 10. §. 2. & 3. Siluest. Rosella, & Salon, quos omnes refert, & sequitur Sayrus lib. 6. cap. 17. num. 3. Quibus addi possunt Vgolinus cap. 29. Molina *tom. 4. tract. 3. disput. 72. num. 6. Auila part. 7. disput. 5. sect. 3. dubit. 1. vers. Tertiò habet verum**

Gibalin. cap. 4. de Irregul. q. 3. conselt. 3. diff. 2. Bonac. disp. 7. q. 4. punct. 6. n. 4. & alij.

lib. 14. c. 3. §. 4. lit. O. & c. 10. §. 2. Petr. Nauarr. lib. 2. de restit. c. 3. n. 337. Gibalin. c. 4. de Irregul. q. 3. conselt. 3. diff. 10. vers. Iam vero. & alij.

QVÆSTIO XI.

An saltem fiat irregularis, qui occidit iniustum inuasorem, ut se tueatur à graui vulnere ab illo infligendo.

Affirmant aliqui iuniores, apud Auilam, quibus fauet Vgol. cap. 29. §. 2. dicens, quod fiat irregularis, nisi aliàs vulnus lethale timeat; quia tunc non fiet.

Sed vt certum ferè Respondeo: Nec istum fieri irregularem, occidendo iniustum inuasorem, ne grauius ab illo vulneretur. Ratio est, quia occisio ista inuasoris verè est licita, cum innocentia, & necessitas huius occisionis illum immunem faciant ab omni culpa: ergo ab irregularitate. Sic Salon. 2. 2. quæst. 64. art. 8. controu. 2. concl. 1. & Viuald. loc. cit. quos sequitur Sayr. cap. 17. cit. n. 4. Suar. disp. 46. sect. 2. num. 6. Auil. loc. cit. sequitur Henriq. n. 2. cit. Hurrad. de Irregul. disp. 2. diff. 11. n. 37. Bonac. punct. 6. cit. n. 8. Villalob. tract. 21. diff. 24. n. 7. Dian. part. 4. tract. 2. Resol. 6. Gibal. loc. cit. diff. 3. pag. 211. Cornejo in 3. p. disp. 4. de Irregul. dub. 1. q. 7. & alij.

QVÆSTIO XII.

An ad minus fiat irregularis, qui occidit iniustum inuasorem, ne turpiter ab illo deformatur.

Affirmant aliqui DD. eo quòd vultus deturpatione nec infert mortis, nec grauis infamiae periculum: ergo ob illam vitandam non licebit inuaso iniustum deturpatorem occidere. Ita Auila, & Cornejo loc. cit. qui allegant Nauarrum c. 27. n. 224. sed hic Author, saltem in edit. 2. nil ibi ad propositum dicit.

Sed probabilius Respondeo: Nec in hoc casu fieri inuasum irregularem occidendo inuasorem ad se defendendum à graui deformitate vultus. *Primò*: quia homo tanti facit grauem vultus deformitatem, quanti grauem diuitiarum iacturam: sed potest quis ad defendendas suas diuitias occidere inuasorem: ergo. *Secundò*, quia graue vulnus in facie magnum dedecus, & infamiam affert: at sic est, quod ad hanc euitandam licita est occisio illam iniuste intentantis: ergo. Sic expressè Henriq. lib. 14. cap. 10. n. 3. Sayrus, Bonac. Diana, Gibalin. Salon. loc. cit. & Pellizzar. etiam tom. 2. tract. 7. c. 5. sect. 4. q. 50. n. 229.

QVÆSTIO XIII.

An sit irregularis, qui cum moderamine inculpata tutela, ad sui defensionem occidit inuasorem, si id etiam exequatur ex odio.

Affirmant Nauarr. c. 27. n. 226. apud Sayrum, & Gibalinum. Sed ibi Nauarr. non loquitur expressè de hoc, quem inquirimus casu; sed de simili. Nihilominus.

Probabilius longè Respondeo: Non esse irregularem. Quia Clem. si furiosum, generaliter loquitur, & odium internum cordis non facit, vt contrahatur irregularitas, si re vera quis inuasorem occidat ad tuendam vitam: peccabit tamen peccato interno homicidij. Sic Sayr. lib. 6. Theaur. c. 17. n. 11. Covarr. in Clem. cit. part. 2. §. 5. n. 2. & p. 3. §. unic. n. 2. Henriq.

QVÆSTIO XIV.

An sit irregularis, qui occidit inuasorem innocentem, v.g. puerum, vel amentem, vel phreneticum, qui stricto ense ipsum impetit, & nisi illum prauentiat, omninò eum confodiet.

Respondeo, vt certum: Non esse irregularem, talem innocentem occidendo, ne ab eo occidatur, aut muletur. Quia vim illam vi repellere licet, etiam si non sit iniuste illata ex defectu libertatis: in pari enim causa innocentiae mihi magis teneor. Sic Cordub. lib. 1. q. 38. sub 4. ratione 2. opinionis, vers. Sed vt semel, vbi dictum inuasorem innocentem appellat iniustum ex parte causæ, licet non ex parte subiecti: quia inuadens in hoc casu non peccat, nec est iniustus: at causa est iniusta, eo quòd sine causa inuasus sit occidendus. Sic etiam ex illo Sayr. loc. cit. n. 6. Sotus, & Petr. Nauarr. apud ipsum. Quibus addi possunt Gibal. c. 4. q. 3. conselt. 3. diff. 14. Dicastil. disp. 10. cit. dub. 3. n. 26. & innuit Lug. tom. 1. de Iust. disp. 10. sect. 6. num. 143. & expressè tenet Gom. variar. tom. 3. c. 3. n. 20. docens, quemlibet posse sine metu irregularitatis occidere furiosum, vel mente captum, vel dormientem, qui in somnis surgit & aggreditur alium causa offendendi, vel occidendi: vbi & narrat, fuisse quemdam Pisanum, qui in somnis se armabat de nocte, & ibat per ciuitatem cantando.

QVÆSTIO XV.

An maneat irregularis, qui fugiens hostem, & non valens euadere, nisi per angustum iter, proterit infantem, aut claudum illi occurrentem.

Affirmant Petr. Nauarr. lib. 2. c. 3. n. 147. nisi aliàs sit fugienti aliqua probabilis spes non interficiendi infantem occurrentem.

Sed iuxta dicta, probabilius longè Respondeo: Non manere irregularem. Quia illa occisio est per accidens, & necessaria ad tuendam vitam fugientis hostem: ergo ab omni culpa immunis: ergo & ab irregularitate. Sic Less. lib. 2. de Iustis. cap. 9. num. 59. (non 52. vt leges apud Gibalinum) qui id probat: Nam fugiens hostem, ius habet ad fugam via publica, quo iure non potest priuari in tanto discrimine, ratione infantis ibi fortè constituti: sicut si fugienti amens quispiam, vel ebrius se objiceret, non teneretur, cum certo vitæ periculo aliò deesse. Sufficit igitur in tali casu, vt eam circumspectionem adhibeat, quam pro tempore, & loco potest, ne noceat: quod si læsio, vel mors sequuta fuerit, non censetur ab ipso intentata, sed solùm permixta: nam vitur iure suo extremè sibi necessario, ea circumspectione, qua potest. Sic Lessius, citans Cordub. lib. 1. q. 37. dub. 2. & Caietan. q. 67. art. 2. Quos omnes sequitur Gibalin. diff. 14. cit. pag. 229. & communis. Sed an idem dicendum sit, in casibus, in quibus amens, vel ebrius inuadens esset in mortali, & infans esset sine baptismo moriturus, iam dicam.

QVÆSTIO XVI.

An etiam irregularitatem fugeret, qui interficeret amentem, vel phreneticum se invadentem, si aliunde illi constaret, cum esse in mortali, à quo post amentiam, vel phrenesim poterit resurgere.

Negat absolute Lessius loco nuper citato, loquendo de occisione infantis in casu præcedentis questionis assignato: limitat namque doctrinam, quam tradiderat per hæc verba: Si tamen infans sine baptismo esset moriturus, eo eventu lege charitatis tenetur potius se permittere occidi: quia salutem proximi spirituales suæ temporali tenetur antepone. Ita illic. Cuius sententiæ à fortiori sunt Gerson, Hugo. Abulen. & Villadieg. q. 6. cit.

Affirmare verò contra possit aliquis ex à nobis dictis supra quæst. 6. ubi diximus, minimè fieri irregularem, qui cum moderamine inculpatae tutelæ occidit suum iniustum invasorem, etiamsi sciat esse in mortali, & in eo moriturum: ergo pari ratione idem asserendum est in præsentis casu, nempe, quod nec fiat irregularis, qui interficit amentem, vel phreneticum se invadentem, etiamsi ei constet esse in mortali, & in eo moriturum, & condemnandum.

Sed clarius Respondeo: Dicendum, quod in nostro casu, occidens minimè effugeret irregularitatem, sed sanè contraheret illam, nisi alias invasus etiam esset tunc in statu peccati mortalis, sicuti est invadens: quia tunc sicuti ille æquè est innocens, atque iste, potius tenetur suam vitam, quàm alterius tueri, ut constat ex loco citato dictis. Igitur primam partem nostræ assertionis aperte convincit Lessius, & discrete declarat, & probat Lugo *disputatione 10. cit. sect. 6. num. 143.* per hæc verba: Si invasor iniuste quidem materialiter invadat, sed tamen absque libertate, ut si ebrius, vel phreneticus te invadat, & aliunde constet eum esse in statu peccati à quo post phrenesim, vel ebrietatem poterit resurgere, e contra verò moraliter credas, te esse in statu gratiæ, nò videretur posse licitè à te occidi: quia tunc verè non potest proximus sibi consulere, & subvenire in illa extrema necessitate, & periculo certo æternæ damnationis, nisi tu vitam propriam exponas pro eius remedio. Hic tamen casus rarissimus erit, quod constet illam esse in statu peccati, ob quod in æternum damnandus sit. Hæc Lugo. Ex quo constat discrimen, propter quod concedendum sit in hoc casu fieri irregularem illum, qui occideret infantem sine baptismo, aut ebrium, vel phreneticum existentem in mortali; minimè verò in casu quæst. 6.

QVÆSTIO XVII.

An maneat irregularis invasus, qui potentioribus armis occidit suum iniustum invasorem.

Affirmant plures Doctores, eo quòd existiment, in eo casu non servati ab invasore moderamine inculpatae tutelæ quòd licitam facit occisionem: quia illa (inquit) consistit in æqualitate armorum ad arma, ita ut quis eisdem armis se defendat, quibus offenditur, ut gladio pro gladio, sclopeto pro sclopeto, &c. Ita sentiunt Butrius in cap. Significasti, et 2. de homicid. num. 20. An. R. P. Leand. de Irregularit.

charan. ibi num. 9. Abbas num. 1. Hostiens. num. 21. Ioan. Andr. num. 9. & 10. Ioan. de Lignano, Boerius, Sebast. de Medic. Moton, Ayreus, Angel. Claudius, Bolognet. Odofred. & Baiardus, quos omnes refert pro hac parte Fagundez lib. 5. in Decalog. c. 5. n. 5.

Negat verò è contra, manere tunc invasum occidentem invasorem, irregularem, si in rixis subito, & repente actis, potentioribus armis id faciat, Fagundez loc. cit. num. 6. Quia verius est (inquit) quod inæqualitas armorum non tollat moderamen inculpatae tutelæ, quando defensio sit incontinenti. Unde puto, licitum esse cuique se cum gladio defendere ab illo, qui illum cum cultello aggreditur; & cum lancea tueri ab eo, qui illum gladio invadit. Ita ille, citans pro se Salonium, in repetit. l. ut vim, ff. de Iustit. & iure, à num. 6. usque ad 11. Salicetum in l. 1. Cod. unde vi, num. 5. Farinacium tom. 4. quæst. 125. de homicid. tit. 14. n. 360. fol. 239. & alios.

Sed absolute, & sine restrictione vlla, probabilius longè Respondeo: Minimè manere irregularem invasum, qui inæqualibus, seu potentioribus armis occidit suum iniustum invasorem, si aliter non potest defendere suam vitam, aut honorem, &c. Quia in hoc casu non est attendendum ad æqualitatem armorum. Ratio est, quia potest esse invadens, seu invasor tam valens, ac potens gladio, quam valens est invasus lancea, vel sclopeto: ergo tunc invasus potentioribus armis ad se defendendum, utendo bene observavit moderamen inculpatae tutelæ: ac proinde immunis erit à culpa talis occisio, ac deinde ab irregularitate. Sic Blancus in practica, §. Tertia pars, n. 3. Carrer. in practica, tract. de homicid. & assassin. n. 9. §. Circa quartum, Mascard. lib. 3. probat. conclus. 1126. n. 36. Molina tom. 4. tract. 3. disp. 11. n. 5. ubi ita ait: Fas quippè est quacumque via, & ratione, & quibuscumque armis id totum efficere, quod ad tutam defensionem fuerit necessarium, ut copiosè disputat, & cum communi Doctorum sententia affirmat, ac probat Anton. Gom. tom. 3. variar. resolut. capit. 3. num. 12. & 23. consentiunt l. 2. tit. 8. part. 7. l. 2. & 3. Cod. ad leg. Cornel. de sicar. & alia iura, quæ quamvis in foro exteriori loquantur, idem tamen est in foro conscientiæ. Hæc Molina. Quem citat, & sequitur Cardin. Lug. tom. 1. de Iust. disp. 10. sect. 6. num. 151.

QVÆSTIO XVIII.

An saltem sit irregularis, qui ob defensionem vite suæ, aut honoris occidit aggressorem venientem contra ipsum, sine aliquo genere armorum, sed tantum manu vacua, minans eum suffocare, aut alapam præbere?

Affirmabunt à fortiori Authores pro prima sententia nuper adducti. Quia existimant, id esse illicitum, eo quòd excedat invasus in sua defensione moderamen inculpatae tutelæ. Et specialiter Ioannes Harprechtus in instit. tom. 4. tit. de publicis iudiciis, §. Item lex Cornelia, num. 171. ubi docet, talem occisionem esse illicitam: ergo consequenter irregularitate affectam.

Sed probabilius longè Respondeo: Nec in hoc casu manere irregularem invasum, si aliter quàm occidendo invasorem, nequeat defendere suam vitam, & honorem. Ratio est, quia non est necessarium, ut verè dicatur quis, se defendere cum moderamine

ramine inculpatae tutelae, ut non utatur armis aduersus aggressorem, qui arma non affert, aut non utatur potentioribus, aut nocentioribus armis: eo quod regula obseruanda in utroque foro non est sumenda ex his sed ex necessitate, qua coarctatur ad suam tuitionem aggressus, seu inuasus: accidere enim potest, ut quis armis indigeat, ut se defendat ab aliquo potentiori inermi. Et sanè, quis dicet, puerum, vel foeminam non posse gladio, aut alio vti ferreo instrumento, ad defendendum se à viro, qui eos manibus velit suffocare, aut alapis cadere? Igitur inuasus sic occidendo, neque peccatum, neque irregularitatem admittet. Sic tenent Bald. in l. 1. C. unde vi, column. 4. num. 11. & ibi Bartol. column. 2. num. 7. quos citat, & sequitur Gomez tom. 3. variar. c. 3. n. 22. Molina, & Lugo loc. cit. Et à fortiori id tenendum est, casu quo inuasor armatus incedat. Legantur Trullench libro 1. in Decalog. c. 4. dub. 5. n. 2. Dicastillo libro secundo de Iust. tract. 1. disp. 10. dub. 6. n. 73. & Diana part. 8. tract. 7. Resol. 48. fine.

QVÆSTIO XIX.

An quando inuasor actu non inuadit alium, est tamen in actu proximo ad illum inuadendum, possit hic licite, & absque periculo irregularitatis, inuasorem morte praeuenire.

Negatiuam sententiam significare Nauarrum in Man. c. 15. n. 3. (non 2. ut leges apud Lugum) & Mich. Sal. 2. 2. q. 64. art. 7. contron. 1. concl. 3. ait Sayrus vbi infra. Et meritò, cum dicti Authores affirmant, non licere occidere eum, qui solum decreuit te occidere, & quaerit opportunitatem, nisi iam aggredi incipiat. Fundamentum eorum est. Quia ad solam vim repellendam, licet alterum occidere: sed ante actum aggressionis non est vis, quae repellatur: ergo non est cur occidatur.

Sed probabilius longè Respondeo: Posse in praesignato casu inuasum licite, & absque periculo irregularitatis, morte praeuenire inuasorem, si aliter inuasus periculum praesens euitare non possit.

Probatur: quia, etsi inuasor nondum actualiter inuadat physice; est tamen in prociectu ad inuadendum, & nemo tenetur expectare actum physicum inuasionis. Vnde qui praeparat sclopetum, ut alterum occidat, & ille iam suum praeparatum habet, poterit in illum suum prius exonerare: imprudens enim erit, si expectet, ut alter prius in eum suum exoneret. *Confirmatur*, quia certum est, non requiri, quod inuasor iam inceperit ledere inuasum: nam defensio non est in ordine ad offensam factam, sed ad impediendam futuram, ne fiat: quare si iam praeparauit arma, vel quod aliud fecit ad exequendum decretum occidendi inuasum, iam incepit moraliter saltem illum inuadere, & sic optime poterit se defendere, si aliter non possit occidere illum absque vlla culpa; ac proinde absque irregularitate, & excommunicatione Canonis si quis, si forte inuasor sit Clericus.

Sic tenet communis sententia, Sotus lib. 5. de Iust. quest. 1. art. 8. Petr. Nauarr. lib. 2. de restitut. cap. 3. numer. 250. Couar. in Clement. si furiosus, part. 3. §. unico, num. 3. vers. Secundo. Henriquez lib. 14. c. 10. §. 4. Cordub. lib. 1. quest. 38. art. 1. dub. 2. Simanc. Villadiegò, & Baldus, quos omnes citat, & sequitur Sayrus lib. 6. Thesauri, cap. 17. num. 13. quibus addi possunt Lessius lib. 2. de Iust. cap. 6. dub. 8. num. 44.

Tolet. in Summ. lib. 5. cap. 6. num. 24. Clar. Felin. Ias. Dec. Cartar. Riminald. Alexand. & Boffius, quos affert, & amplectitur Fagundez lib. 5. in Decalog. cap. 6. num. 2. Sic etiam optime Molin. tom. 4. tract. 3. disp. 12. num. 2. Bañez 2. 2. quest. 64. art. 3. dub. 4. Layman lib. 3. tract. 3. part. 3. cap. 3. Lugo de Iust. disp. 10. sect. 7. num. 157. Et licet non ita clarè, Dicastillo lib. 2. de Iust. tract. 1. disp. 10. dubitat. 9. à num. 110. sic etiam bene Anton. Gom. vbi infra, Gibalin. cap. 4. de Irregular. quest. 3. consect. 3. diff. 9. & communis.

Nec omninò dissentit à nostra sententia Doctiss. Nauarr. siquidem loco nuper cit. n. 2. cum communi docet, licitum esse uxori occidere maritum qui pugionem sub cervicali posuit ad eam postea occidendam: ergo idem docebit de quocumque alio inuasore, & aggressore, nempe quod licite praeuenire poterit morte illum qui se proximo actu parat occidere, quod amplius exemplis illustratur, sit ergo

QVÆSTIO XX.

An ex eo solum, quod aggressor veniat, & accedat cum armis contra aliquem, verisimiliter causa offendendi, possit aggressus licite, & sine irregularitatis nota, eum occidere.

Negabunt Authores primae sententiae quest. anteced. eo quod non liceat occidere, nisi aggressorem: at hic actu non aggreditur, cum actu non inferat vim: ergo.

Sed iuxta dicta, probabilius longè Respondeo: Posse licite, & sine periculo irregularitatis eum occidere: dummodò probabiliter, prudentérque iudicet ad ipsum offendendi causa, vel occidendi, venire. Quia per hoc, verè dicitur inuasus in discrimine vitae constitutus. Nec enim (ut diximus nuper) expectare debet, ut prius recipiat aliquam offensam, vel percussorem, nisi imprudens satis iudicari veller. Sic expressè Anton. Gom. tom. 3. variar. cap. 3. num. 22. qui id probat ex textu in l. is qui aggressorem, Cod. ad leg. Cornel. de sicar. text. in l. si quis percussorem, eod. tit. vbi ita dicitur. Si quis percussorem ad se venientem gladio repellit, non ut homicida teneatur: quia defensor suae salutis in nullo peccasse videtur, l. 2. tit. 8. part. 7.

Nec fundamentum contrarium est efficax. Neganda enim est minor argumenti: quia in casu praesenti, qui sic aduersum aliquem venit, verè dicitur aggressor; cum iam moraliter inceperit actum: & consequenter inferre etiam vim, quam repellere, occidendo illum, aggressus potest.

QVÆSTIO XXI.

An qui porrigit venenum ei, qui sibi illud parauit, maneat irregularis, morte istius sequuta.

Respondeo ex dictis: Non manere irregularem, propinando illi venenum, quod sibi parauit, si aliter periculum, in quo est constitutus, vitare non potest. Quia nihil aliud aggressus facit, quam repellere vim quam aggressor moraliter actu infert: ergo eius per venenum occisio licita erit, ac deinde immunis ab irregularitate. Sic Cortuba lib. 1. quest. 38. dub. 1. Fagundez lib. 5. in Decalog. cap. 6. num. 3. & 4. Dicastillo tom. 1. de Iust. lib. 1. tract. 1. disp. 10.

disp. 10. dub. 9. num. 111. Lugo disp. 10. sect. 7. num. 155. Lessius lib. 2. de Iustit. cap. 9. dub. 8. num. 45. in fine, & alij.

QVÆSTIO XXII.

An sine incurfione irregularitatis, poffim ego occidere illum, qui aëtu mandat, & fuadet famulo, vel fuario, vt me occidat.

Refpondeo ex dictis: Poffe. Quia sine incurfione irregularitas poffum ego morte præuenire illum, qui per fe ipfum aëtu moraliter inuadit, vt *supra* est habitum: ergo & illum, qui per alium aëtu mandat inuadere. Parum enim refert, an me inuadat per fe ipfum, an per alium. Sic Bannez 2. 2. *quæft.* 64. *art.* 7. *dub.* 4. Petr. Nauar. *lib.* 2. *de reftit.* quos citat, & fequitur Fagundez *lib.* 5. *in Decalog.* *cap.* 6. *num.* 5. Dicaftillo *lib.* 2. *de Iuftit. tract.* 1. *diffut.* 10. *dubit.* 9. *num.* 116. citans Molinam *tract.* 3. *cit. diffp.* 12. *num.* 2. & Nauarrum *c.* 15. *n.* 9. Sed certè Nauarrus nihil ad rem in dicto numero dicit; bene tamen infinuat *n.* 2. Lugo *disp.* 10. *sect.* 7. *n.* 161. & Lessius *lib.* 2. *de Iuftit.* *c.* 9. *dub.* 8. *num.* 46.

QVÆSTIO XXIII.

An etiam sine incurfu irregularitatis poffim morte præuenire illum, qui licet aëtu non fuafit alicui, vt me ftatim occideret, coniuurauit tamen in meam necem, & cum ficiariis egit, vt opportunitatem querant me occidendi.

Negatiuam fententiam innuere videtur Nauar. *num.* 2. *cit.* & expreffè illam docet Lessius *n.* 46. *cit.* vbi quæftionem iftam proponit, & diffoluit per hæc verba: Quod fi periculum adhuc effer longinquum, vt fi coniuraueris in meam necem, iamque cum ficiariis egeris, vt opportunitatem querant exequendi, maior effer difficultas. Sed videtur eadem ratio, fi nulla alia fuperfit via euadendi, quia ita vitæ meæ infidiatur, vt alia ratione non poffim elabi. Non enim teneor perpetuè me intra domum concludere, vel in exteræ regiones contendere. Effer tamen infidiator ille aliquoties antè monendus, vt defiftat. Ita docet Bannez *q.* 64. *art.* 7. *dub.* 4. & quidam alij Recentiores. Mihi tamen hic modus in praxi non probatur: tum ob alias caufas: tum ob periculum abufus: tum quia perarum effer, vt non fuppetat alia ratio mortis euitandæ. Huc vfque Lessius.

Alij è contrà docent, etiam in præfato cafu, me poffe licitè, & sine metu irregularitatis illum, qui in meam necem coniurauit, & egit cum ficiariis, vt me occidant, morte præuenire, & occidere, fi aliquoties monitus, vt à fuo malo propofito defiftat, minimè velit. Sic Bannez loco nuper citato. Et Molina *tract.* 3. *cit. diffp.* 12. *num.* 2. vbi vniuerfaliter docet, fas effer interficere eum, qui nos interficere decreuit, quando aliter non patet via graue periculum mortis euadendi, quod nobis ex illo decreto imminet. Horum fententiam videntur amplecti Dicaftillo *loc. cit.* & expreffius Lugo *num.* 161. vbi poftquam retulit fententiam Lessij, eiusque fundamentum, fic fuam fentite explicat. Fateor quidem cafum ratum effer, non tamen metaphyficum, fed quem nobis fæpius quàm oporteret, experientia comprobauit; aliquos nempe effer aded obftinatos ad vindictam animo, vt tentatis medijs omnibus, & oblata quali-

bet fatisfactione, flecti non poffint, nifi languinem ebibant offenforis, qui cogitur miferè exulare, & vagari toto orbe, nec vllibi fecurus effer à perfequentibus: quare non credo, naturale ius eos abfque remedio reliquiffe aduerfus nequiffimos aggreffores. Nec omnes Sancti funt ficut Dauid, qui Saule ipfum iniufte ad necem perfequente, maluit ab eius cæde abftinere, cum impune poffet eum occidere. Huc vfque Eminentiff. Cardinalis.

Alij tandem nec audent hanc vltimam fententiam approbare omnino, nec primam omnino fequi; fed dicunt, refolutionem huius cafus magis ex iudicio prudentis, quàm ex iuris definitione pendere. Et ideo non ita facilè, quod fecunda fententia docet, effer concedendum, vt inde anfa accipiarur ad occifionem alicui: nec ita difficile faciendum, vt periclitetur vita illius cuius occifio alteri mandatur. Quare totum hoc negotium iudicio prudentis committendum effer, qui confideratis circumftantiis, & qualitate perfonatum, indole, ingenio natiuo, confuetudine in rebus fimilibus, & propofiti renacitate, iudicium feret in re tam periculofa. Sic Fagundez *loc. cit. num.* 5. Et bene. Sed credo parum differte ab eo, quod Auctores fecundæ fententiæ volunt quibus ego omnino affentior: quorum placitum magis ex mox dicendis roborabitur. Sit ergo

QVÆSTIO XXIV.

An fi aliquis decreuit aliquem occidere, & hoc alicui manifeflauit, poffit hic licitè, & sine incurfione irregularitatis illum morte præuenire, fi aliter non poffet effugere.

Negant communiter Doctores. Quia non licet fic præuenire occidendo aggrefforem propriæ vitæ, antequam inceperit moraliter aggreffionis aëtum: at qui foùm decreuit occidere aliquem, nullo modo inceperit aggreffionis aëtum: ergo nulli effer licitum morte eum tunc præuenire. Cætera patent. Maior verò probatur: quia antequam quis incipiat aggreffi, aut aggreffionis aëtum, nec propriè aut proximè effer, aut poteft dici aggreffor, aut vim inferens: ergo non dat locum, vt vis vi repellatur. *Confirmatur.* Quia aëtus merè internus non dat homini ius aduerfus hominem, vnde Iudex humanus nequit pro illo pœnas imponere, eo quod in ordine ad homines ille nondum deliquit, cum nihil malum exterius fecerit: ergo nec dat ius defendendi te, & illum, qui te decreuit occidere, lædendi, vt te defendas, eo quod humana inuafio debet effer aliquis aëtus externus contra te factus. Ira communis. Nauar. *c.* 15. *n.* 3. *verf.* *Credimus autem.* Lessius *lib.* 2. *c.* 9. *dub.* 8. Dicaftillo *tom.* 1. *de Iuft. lib.* 2. *tract.* 1. *diffp.* 10. *dub.* 9. *n.* 109. & fere omnes alij citati pro noftra fententia *supra q.* 16. Quibus adde Syluium *in* 2. *d.* *Th.* *q.* 64. *art.* 7. *q.* 6.

Sed æquè probabiliter, & magis confequenter Refpondeo dicendum fas vniuerfum effer, ac licitum, interficere eum, qui nos firmiter, & efficaciter interficere decreuit, idque aliquibus amicis confidenter manifeflauit, quando aliter non patet via euadendi mortem, aut græ eius periculum, quod nequitia illius ex tali decreto nobis imminet. Sic Molina *tom.* 4. *tract.* 3. *diffp.* 12. *num.* 2. Qui hanc fuam, & noftram fententiam fic optimè probat. Vnicuique iure naturali id licet efficere, quod alterius nequitia medium effer effectum neceffarium ad fuæ propriæ vitæ conseruationem; nihil impediente, quod id fit auferte ab alio vitam, eo quod charitatis ordine præferte

præferre vnusquisque possit conseruationem suæ vitæ propriæ, vitæ alterius, præsertim quando nequitia illius alterius factum est id medium necessarium ad propriam vitam conseruandam: quo fit, vt quando iniusto alterius decreto, quo iniuste auferre decreuit ab illo vitam, factum est huic medium necessarium ad suam vitam conseruandum, eamve à verisimili mortis periculo eruendam, illam anteuertere, interficiendo illum prius, licitum id huic sit: siue ille alius ob id decretum dicendus sit aggressor, siue non. Neque enim in circo fas est interficere iniustum aggressorem, quia aggreditur, sed quia aggressionem constituit iniuste in discrimine vitam aggreffi, ita vt nulla alia pateat via ad eam eruendam ab eo periculo, nisi illum interficiendo: quo fit vt si solo decreto, aut quacumque alia ratione similiter ponatur quis iniuste vitam alterius in discrimine, nec alia pateat huic via ad eam à tali discrimine eruendam, quam illum interficiendo, possit licite eum interficere. Huc vsque perdoctus Pater. Qui pro sua sententia citat Couarr. in *Clement. Si furiosus*, p. 3. §. unico, num. 3. Et bene; nam loquendo de Insidiatore vitæ alicuius, hæc verba dicit: Secundò, hinc deducitur, quid dicendum sit de illo, qui sibi insidiantem interfecerit? Nam Glossa in *cap. 3. de homic. verb. secularibus*, respondet, hoc homicidium non esse imputandum occidenti. Quam opinionem probare videntur Doctores ibi. Bald. in *l. Multis, C. de liber. caut.* Idem in *l. in lege ff. locati.* Glossa in *l. 1. C. unde vi*, quod late examinat quoad pœnas temporales Iason in *d. l. vi vim, n. 9.* Angel. in *d. Glossa, §. dictus*, Titius Hippol. in *sig. 640.* Ludouic. Carrer. in *d. §. 6. num. 93.* Ex quorum dictis resolutionem ipse colligo, esse hac in quæstione considerandum, mortis periculum ex alterius insidiis imminens ipsi occidenti, vt tandem ex hoc deprehendamus, quæ pœnæ pars sit ei remittenda: vel an omnino sit ab ipsa pœna liber; denique à culpa: quo possimus etiam iudicare, an sit censendus irregularis. Atque ita intelligenda sunt quæ Bartol. notat in *d. l. 1. C. unde vi*, & Carrer. in *d. §. 6. num. 91.* Bart. in *l. si ex plagis, §. Tabernarius. ff. ad leg. Aquil.* illud item Cicero, pro Milone: *Oblinisci non potestis Iudices, insidiatorem iure interfici posse.* Hæc Couarruias. Et hanc opinionem nouissime sequitur D. C. Cardin. de Lugo *tom. primo de Iustitia, disputatione decima, sectione septima, à num. centesimo & octauo, & Diana part. 6. tract. 4. resol. 5.* vtramque proponit, sed nulli adheret.

Ad argumentum autem contrarium iam constat ex doctrina, quam ex Molina tradidimus. Nisi velis cum Lugo addere, quod ille qui efficaciter decreuit te occidere, iam cepit se mouere ad lædendum; primus enim, & præcipuus motus est, quo voluntas seipsam mouet, & profert sententiam contra te, discernendo firmiter tuam mortem: iam ergo incepit agere contra te, quia iam posuit primum principium practicum, & imperium totius executionis subsequens, quod est principium totius belli iniusti, quod tibi inferendum est.

Ad confirmationem dicendum, ex eodemmet Auctore, quod licet delictum internum non sufficiat ad pœnam à Iudice humano infligendam, eo quod hic attendat ad gubernationem humanam, & visibilem; bene tamen sufficiat ad defensionem procurandam voluntas efficacis aduersarij de eo occidendo; quia ius, quod iure naturæ habes ad te defendendam, non est ad puniendum, sed ordinatus omnino ad defensionem tuam: defendere autem non est propriè loquendo, aduersus eum qui te lædit, (hæc enim prout sic erit vindicta) sed aduersus eum, qui te lædere vult: solum ergo respicit voluntatem

lædendi, vt possis te defendere, & impedire effectum Sic ille. Lege eum.

QVÆSTIO XXV.

An eum, qui alicui minatur mortem, liceat sine timore irregularitatis, occidere?

Negatiuam sententiam tenet Maldero in *2. 2. tract. 3. c. 1. dub. 7.* Diana *p. quinta, tract. 4. resol. 10.* vbi sic ait: Si quis tibi minatur mortem verbis solis, non licet eum occidere. Ita ille.

Sed probabilius, ex doctrina nuper tradita, Respondet licere, si talis minans solitus sit minas executioni mandare. Quia prudenter timere potest, & credere quis, tales minas non solum à simplici desiderio, sed à decreto interficiendi effici, maneat: at in hoc euentu, licite potest quis præuenire suum aduersarium morte, vt nuper diximus, nec dissentit Diana *resol. 5. cit.* ergo. Si Ioan. Francisc. Suarez in *Enchirid. casuum consc. lib. 7. verb. Homicidium.* Et antea Iul. Clarus in *pract. crimin. lib. 5. §. Homicidium, n. 33;* qui ex Afflicto, & aliis obseruauit, absolutum fuisse quemdam Nobilem, qui alium sibi minantem interfecerit.

QVÆSTIO XXVI.

An qui reclusus in aliqua domo videt inimicum insidias parantem, vt eum occidat possit licite præuenire, & interimere illum, si aliud remedium euadendi non habeat?

Negant plures, eo quod existiment, nunquam esse licitum præuenire inimicum, quantumuis paratum, donec actu inuadat, & aggrediatur. Ita apud Dianam *loc. cit. resol. 8.* tenent Salon. in *2. 2. tom. 1. q. 64. art. 7. controu. 1. concl. 3.* & Syluius *ead. q. & art. vers. q. aritur 4.* Quibus addi possunt Nauar. *c. 15. n. 2. citatus q. 16.* & alij.

Sed consequenter ad dicta probabilius Respondet: Possit licite, ac proinde sine metu irregularitatis præuenire, & interficere inimicum suum, si aliud remedium euadendi non habet. Quia tunc nil aliud facit, quam defendere vitam propriam cum moderamine inculpatæ tutelæ, vi contrarij vim repellendo, & iamiam aggressorem actu inculpatè interficiendo. Sic debent sentire Molina, Couarr. Lugo, & alij *suprà q. 24. citati.* Quibus addi possunt Azor. *tom. 3. lib. 2. c. 1. q. 12.* Reginal. *tom. 2. lib. 21. c. 5. n. 57.* Pitigianus in *4. sentent. tom. 2. distinct. 15. quæst. 3. art. 2.* & innuit Lessius *lib. 2. cap. 9. dub. 8. num. 45.* quos omnes pro hac parte refert, nescio an sequitur, Diana *resol. 8. cit.*

QVÆSTIO XXVII.

An liceat cuique illum prius occidere, qui falsis calumniis, & testibus contendit ipsum per iudicem interficere, imponendo illi aliquod flagitium, ob quod ad mortem ab ipso iudice sit damnandus.

Negant apud Lugum, Sotus *lib. 6. de Iust. q. 1. art. 8. dub. vlt. in fine.* Corduba *lib. 1. quæst. 38. dub. 1.* Vasquez *tract. de restit. cap. 2 §. 2. dub. 7. n. 34.* Turtian. *disp. 27. dub. 2. num. 10.* & Lessius *lib. 2. de Iust. cap. 9. dub. 8. num. 47.* His addi possunt Ayretius *tractat. de homicid. necessitato, part. 1. num. 93.* & sequent. Fatinac. Claudius, Alexand. Aretinus, Foller.

Follet. Carrier. Tiraquell. & alij, quos pro hac parte refert Fagundez lib. 5. in Decalog. cap. 6. num. 6. iuncto num. 9.

Negant similiter aliqui alij, qui licet putent, sententiam affirmantem speculatiuè esse veram, aut valde probabilem, in praxi tamen tutius esse putant, tueri hanc negatiuam sententiam. *Primo*, quia homines facillè crederent, se per calumniam accusari, neque esse aliud refugium, præter mortem accusatoris, indeque pateret aditus infinitis homicidiis.

Secundo. Quia qui falsum testimonium dicit in iudicio, non censetur aggressor vitæ, aut vim inferre; sed committere iniustitiam, quæ ex sua natura puniri potest à Iudice. Ita *Egidius de actib. supernat. disp. 32. dubit. 2. num. 12.* Quem sequitur *Diana parte 3. tract. 5. resolut. 97. & part. 5. tract. 4. resolut. 7.* *Bonacina disp. 2. de restit. quæst. vltima, sect. 1. punct. 4. n. 7. & alij.*

Sed probabilius Respondeo: Licitum esse cuique præuenire occidendo illum, qui falsis calumniis, & testibus iam subornatis, ita illum oppugnat in iudicio, vt necesse sit ipsum occidi, aut infamari, aut etiam bona magna amittere, dummodo nulla alia via hoc damnum possit vitare.

Probat. Quia parum refert, vt quis alterum propria manu, vel aliena occidat, vt propriè dicatur occisor, iuxta dictum Prophetæ Nathan ad Dauid, *Inserfecisti Vriam gladio filiorum Ammon.* Atqui qui liber potest præuenire occidendo illum, qui propria manu, aut gladio vult ipsum occidere: ergo & illum qui alieno gladio, nempe Iudicis. Sic tenent *Bannez 2. 2. q. 64. art. 7. dub. 4. & 5. Caietan. ibid. q. 65. art. 8. ad 3. Petrus Nauarra lib. 2. de restitut. c. 3. n. 361. Molina tom. 4. tract. 3. disp. 12. Sanchez tom. 1. Summ. lib. 2. c. 39. n. 7. Cardin. de Lugo disp. 10. de Iust. sect. 7. punct. 165. Escobar part. 2. de punit. & nobilitate probanda, q. 1. glossa 4. n. 14. & Ioan. de Dicastillo de Iust. lib. 2. tract. 1. disp. 10. dub. 9. n. 117.* Qui optimè ad rationes contrariorū respondet sic.

Ad primam, quod dicta ratio non nititur in ipsa rei natura, sed in passione, aut cæcitate mentis hominum; qui si imprudenter agant, vel temere, iudicando aduersarium iniuste deponere apud Iudicem, vel non esse aliud medium euadendi, non id officit veritati nostræ opinionis, quæ tantum loquitur in casu, in quo vtrumque certò moraliter constet, & quod iniuste oppugnetur in iudicio, & quod non sit alius modus euadendi.

Ad secundam negandum est, non censeri aggressorem, aut vim inferre eum, qui falsum testimonium dicit in iudicio: tunc enim apertè vim infert, & dolum contra alterius vitam, adhibendo causam sufficientem ad occisionem innocentis, cum posito illo testimonio falso, & falsa probatione, necessariò sit vel vita, vel fama, & honore, vel bonis spoliandus. Sic *Doctiss. Dicastillo.*

QVÆSTIO XXVIII.

An item licitè, & sine incurfione irregularitatis possit quis occidere falsum testem euntem ad testificandum in iudicio aliquod crimen, propter quod ille occidendus sit, vel infamandus, vel omnibus suis bonis priuandus?

Negant expressè *Sotus, Corduba, Turrianus sup. citati, Salonijs in 2. 2. quæst. 64. art. 7. controu. 1. conclus. 3. Syluius ibidem artic. 7. quæst. 5. Malderus in 2. 2. tract. 3. cap. 1. dub. 7. Bonacina loc. cit. & Diana*

part. 5. tract. 4. resolut. 7. Lessius, & Rodriguez, Egidius, & alij penes ipsum, necnon & alij citati supra pro prima sententia. Ratio eorum est, quia talis testis non potest dici inuasor, aut aggressor; quia licet faciat contra ius, falsum deponendo; sed non contra ordinem iuris, quod erat necessum, vt aggressor esset.

Sed probabilius Respondeo: Possè licitè, & consequenter sine incurfione irregularitatis, talem testem falsum occidere, si aliter aggressus defendi ab illo non possit: ob rationem eandem, quam ad probandam nostram sententiam, quæst. antecedenti adduximus. Sic *Bannez dub. 4. cit. concl. 2.* per hæc verba: Similiter dico, quod si is, qui vadit ad Iudicem, fuerit admonitus, & noluerit retrocedere, poterit is, qui iniuriam patitur, occidere illum defendendo se, vel sua, si aliter non potest. Sic ille. Et sic *Caiet. Sanchez, Petrus Nauarra, Molina, Lugo, Escobar, & Dicastillo supra relati. Tannerus in tom. 2. disp. 4. q. 8. dub. 4. n. 83 Reginaldus lib. 21. cap. 5. n. 5. & alij penes Dianam. Legatur Lugo loc. cit. n. 114.* vbi ad rationem in contrarium respondet multipliciter, & bene.

QVÆSTIO XXIX.

An etiam possit quis licitè occidere accusatorem, vel testem, qui bona fide de crimine morte digno illum accusat, aut falso testificatur.

Respondeo, vt certum: in hoc euentu, non possè licitè, & sine contractione irregularitatis, talem accusatorem, vel testem occidere, etiam si non sit illi alius modus euadendi. Quia accusator, vel testis, in isto casu, non amisit ius seruandi propriam vitam, cum non sit iniustus aggressor, qui solus quatenus talis amittit ius seruandi propriam vitam, ita vt priuata auctoritate possit vita spoliari, quando non vult cessare à damno, quod infert. Sic omnes communiter, *Bannez, Bonacina, Dicastillo locis citatis, & alij.*

QVÆSTIO XXX.

An licitum sit cuiquam occidere illum, qui verbalibus iniurijs famam notabiliter ledit, si monitus nolit desistere.

Negant *Farinac. tom. 4. q. 125. de homicid. tit. 14. n. 42. Ayreus tract. de homicidij necessit. part. 1. n. 93. Lessius, Claud. Alexand. Anton. Gomez, Tiraquell. Bossius, & alij, quos citat, & sequitur Fagundez lib. 5. in Decalog. c. 1. n. 7. & 9.* vbi id docet, etiam casu, quo quis detrahat apud Principes, & viros nobilis famæ, & honori alterius, ea intentione, vt è seruitio Principis amoueat. Probat *Fagundez: Quia vel dictis iniurijs, aut detractionibus iam est infamia de facto illata, vel non est, sed inferenda: si iam est illata, non deletur per mortem infamantis, nec dici potest euitatio damni inferendi, sed vindicta damni illati: si non est illata, non desunt vitæ per quas euitari poterit. Vnde iniusta planè, & illicita erit talis occisio. Tenet etiam hanc partem *Vega tom. 1. Summ. c. 127. casu 11. col. mihi 1195. citans Sotum lib. 5. de Iust. q. 1. art. 8.**

Sed probabilius Respondeo: Esse cuiquam licitum, prædictum iniuriantem, & detrahentem notabiliter famæ alterius, clam occidere, si nulla alia viâ talem famæ læsionem euitare queat. Probat. Quia si quis alapa, aut baculo velit honorem, & famam

tionem esse illicitam, nec propter illam incurrere talem virum nobilem irregularitatem. Probatur *Primo*. Quia quando quis non potest fugere sine graui nota, & amissione honoris, non tenetur ad fugiendum: at sic est quod fuga nobilibus viris grauem inurit notam infamiae, & dedecoris: ergo tales viri non tenentur fugere: ergo licite sistere possunt, & occidere suum iniustum inuasorem: ergo absque incurfione irregularitatis, cum hæc in homicidio priuato culpam supponat.

Confirmatur hæc ratio. Nam quilibet, non solum potest, sed tenetur, & debet suum honorem tueri, & conseruare, & omni lucro præferre, *l. Iulianus, vers. 1. ff. si quis omissa caus. test.* sed tunc vir nobilis verè per fugam amittit: ergo tenetur non fugere, sed potius sistere: ergo si hæc sistencia est licita, non est vnde illicita reddatur occisio se inuadentis: ergo nec vnde ob illam fiat dictus vir nobilis irregularis. Sic tenet *Fagund. 2 lib. 5. in Decal. c. 7. n. 2.* vbi pro hac parte refert Auctores sequentes. *Suar. tom. 5. de Cens. disp. 46. sect. 2. n. 5. & 6. Sotum lib. 5. de Iustit. q. 1. art. 8. Less. lib. 2. de Iustit. dub. 12. n. 77. Toletum lib. 5. Summ. c. 6. Sed duo hic aduertenda sunt, num. m. hi 25.* (vnde male citatur à Sayro pro opposito) *Aragonium 2. 2. q. 64. art. 7. Nauarr. in Manual. c. 15. n. 3. in fine* (Sed hunc auctorem melius citat Sayrus pro opposita parte, c. 27. n. 211. Nam loco citato à Facundez, solum dicit, quod vir nobilis non tenetur fugere: in loco verò à Sayro cit. quod licet non tenentur fugere ad vitandum peccatum, bene tamen ad vitandam irregularitatem, quia hæc in sua opinione sine culpa incurri potest.) *Bartol. in l. ut vim, ff. de Iust. & iure, n. 10. Anton. Gomez tom. 3. var. c. 3. n. 23. Grassium lib. 2. c. 65. n. 12. Ceuallos q. 551. Filiuc. tract. 20. c. 5. n. 134. Bonac. disp. 7. q. 4. puni. 6. n. 4. Egidium disp. 13. dub. 9. n. 90. Anton. Dianam 2 p. tract. 1. Miscell. resol. 16. Iul. Clar. Syluest. Socin. Butt. & alios plures Iurisperitos, ex quibus multi citantur à Sayro pro sua sententia. His ego addo *Dianam iterum p. 4. tract. 2. de Irregul. resol. 3. Luyfium de censur. lib. 9. disp. 65. dub. 1. Hurtad. de Irregul. disp. 2. diff. 10. n. 36. Præpositum in 3 p. q. 5. de Irregul. dub. 11. num. 8. Tannerum in 3 p. disp. 6. q. 10. dub. 1. n. 210. Petrum Comejo in 3 p. disp. 4. de Irregul. dub. 1. q. 4. Barbofam, ad cap. Interfecisti, el. 2. de homicid. n. 5. Gibalinum cap. 4. q. 3. consuet. 3. diff. 15. pag. 231. Palaum disp. 6. p. cto 15. §. 3. n. 5. vbi citat Couarruuiam pro hac parte, eodem loco, quo citauit, & melius, Sayrus pro opposita, nam illam vt veriore expressè docet his verbis: Nam quoad irregularitatem mihi verius videtur, quod & laicus, cui ignominiosum esset fugere, homicidij culpam aliquam habeat, quæ etsi grauis non sit ratione honoris, nihilominus culpa est, quæ quoad irregularitatem sufficit. Hæc ille. *Cardinalis de Lugo de Iniuria tom. 1. disp. 10. sect. 8. n. 166. & alij.***

Nec obest fundamentum contrariorum. Nam licet in d. Clem. non excipiat occidens inuasorem, qui non potest absque ignominia mortem vitare, excipitur tamen in communi regula, quæ solum homicidio illicito, & iniusto hanc irregularitatem imponit. Deinde quia ob similitudinem rationis hæc exceptio honoris admittenda est, sicuti admittitur exceptio de ebrio, etiam si *Clement.* solum furiosum excipiat. Sic *Palaus.*

QVÆSTIO XXXV.

An etiam milites sint ab irregularitate immunes, occidendo iniustum inuasorem, quando fugiendo possent ab inuasore liberari.

NEgant ob idem fundamentum, auctores primæ sententiæ, & fortiori ratione, casu quo milites ignobilis conditionis sint. Ita sentiunt cum illis *Nauar. 2. p. exam. c. 10. §. 14. n. 9. dicto 2.*

Sed probabilius Respondeo: Immunes etiam esse ab irregularitate, quia etiam immunes à culpa, saltem graui, sine qua in nostra doctrina irregularitas homicidij priuati non incurritur. Ratio est, quia omnibus militibus, etiam infimæ conditionis, infamia est fuga, cum ratione officij militiam profiteantur, & arma tractent, at nemo tenetur se infamare, vt iniustum sui inuasorem euadat: ergo. Sic docent auctores pro nostra sententia nuper adducti, inter quos lege *Fagund. c. 7. n. 3. Farinac. tom. 4. q. 125. tit. 14. n. 127. Bartol. in l. ut vim, cit. n. 10. Barbofam. & alios.*

QVÆSTIO XXXVI.

An deinde Nobiles, & Milites sint liberi ab irregularitate, si occidant suum iniustum inuasorem in loco deserto, & solitario, quando fugiendo possent mortem euadere, sine nota hominum, eo quod ibi nullus inueniatur.

NEgant, maiori fundamento, Authores primæ sententiæ q. 34. Quia in hoc euentu non est illis fuga ignominiosa, aut infamis, cum à nemine videantur: ergo. Ita inter alios videtur sentire *Anton. Gomez tom. 3. variar. c. 3. n. 23.* quatenus docet, quod quando aggressus potest securè, & sine aliquo periculo salutis, & honoris fugere, vt de longè viderit inimicum, & aggressorem suum, vel propè, & dissimulando, potest domum, vel locum tutum intrare, & rixam sine dedecore vitare, vel si fortè erat vilis persona, in qua non esset considerabile periculū honoris, tunc tenentur fugere, quia sibi non noceret, & alteri tertio aggressori, & etiam Reipublicæ prodesset. Ita *Gomez.*

Sed adhuc probabiliter Respondeo: Etiam in hoc casu manere dictos Nobiles, & Milites ab irregularitate liberos, quia etiam manet à culpa. Ratio est, quia neque in eo loco deserto tenentur fugere, nam per accidens est, quod locus sit desertus, & quod à nemine videri possint; sufficit enim quod de se, & natura sua fuga Nobilibus, ac Militibus ignominia vertatur. Et deinde, quod talis fuga posset diffundi inter alios per aggressorem, si incolumis euaderet. Sic tenet *Farinac.* nuper citatus, quem sequitur *Fagundez* loco allegato n. 4. addens, & bene, sic etiam sentire debere omnes, qui dicunt, nullum iniustum, etiam plebeium, & vilem, teneri fugere; ob aliam rationem inferius assignandam. Sit ergo pro his personis

QVÆSTIO XXXVII.

An item plebey, ignobiles, & mechanici sint ab irregularitate alieni, si suum iniustum aggressorem occidant, casu quo fugiendo possent mortem euadere.

NEgant omnes Doctores nuper pro primis sententiis adducti, & ultra illos, alij pro secundis.

Ratio

Ratio omnium est vna. Quia fuga huiusmodi hominibus nec in infamiam, aut ignominiam cedit: ergo fugere tenentur, cum sibi nil noceant, & aggressori profint, & Reipublicæ: ergo si id non faciant, sed sustendo occidunt, & culpam admittent, & irregularitatem. Sic Nauar. cap. 15. num. 1. Gomez loc. cit. Suarez disp. 46. sect. 1. num. 5. Sotus lib. 5. de Iust. q. 1. art. 8. Toletus lib. 5. Sum. cap. 6. n. 25. §. Secundus casus. §. Sed duo hic aduertenda sunt. Aragon. 2. 2. q. 64. art. 7. §. Hoc tamen non obstante. Lessius lib. 2. de Iust. dub. 12. n. 77. Sayrus n. 16. & 17. Lugo disp. 10. sect. 8. n. 266. Egid. disp. 18. dub. 9. in fine, Palauus disp. 6. punct. 15. §. 8. n. 5. Diana loc. cit. Gibalin. c. 4. quest. 3. confectar. 3. diff. 15. quamuis in fine in oppositum declinet. Legatur etiam rursus Diana part. 8. tract. 7. resol. 49.

Alij verò contrà docent, etiam dictas personas esse ab irregularitate alienas, quia nec ipsæ tenentur fugere in dicto casu. Sic docent plures Doctores infra à nobis citandi. Sed vt certa ab incertis separemus,

R. spondeo dicendum *Primo*: Ceterum esse, dictos homines liberos esse à culpa, & irregularitate, si fugam non capiant, sed aggressores sustendo occidunt, ne ab eis occidantur, quando aliquod periculum ex fuga eis sequi possit, v.g. est aliquis etiam vilis homo propè insultantem, & conantem eum occidere, tunc certè non tenebitur iste fugam capere, quia terga vertendo, facile potest ab inuasore occidi, vel gladio, vel sclopeto, si his armis vestitus sit. Rursus nec tenetur vilis persona fugere, quando potest citò comprehendì, eo quòd aggressor est velocior cursu, & persona inuasa homo pinguis, claudus, debilis, vel aliter ad fugiendum ineptus; quia tunc facile ab aggressore percuti, vel occidi posset. In hac responsione conueniunt, nisi fallor, omnes Doctores, vt ait Fagundez lib. 5. in Decalog. c. 7. n. 7. 8. & præcipuè Abbas, Anan. Bellam. Gloffa, Ancharan. Zabarell. Imola, Gomez, Mascard. Graffis, & Felin. Quibus ego addo Gibalinum loco citato, & Sayrum lib. 6. Thesauri, capit. 15. numer. 16. in fine, vbi ita ait: Hoc autem intelligendum est quando nullum sequeretur periculum ex fuga: quia si fugere possit, sed fugienti periculum imminere posset, putà casuræ, vel velocioris cursus inimici insequentis, qui audacior factus ob fugam, potest fugientem à tergo vulnerare, & ad terram deicere, & occidere, tunc non fugiens propter prædicta, nec aliter euadere potens, si occidat, irregularis non erit. Imò verò si dum considerat, possitne fugere, vel clamare, videat se exponi graui periculo, inuasore illum opprimente, non est quod in his considerandis se occupet, sed inuasorem licitè occidere potest, quia semper est melior ratio patientis iniuriam. Sic ille, Lugo, & alij supra citati.

Respondeo *Secundo*, etiam absolutè, & sine vlla distinctione loquendo, probabilius esse, dictos homines plebeios, ac viles, minimè teneri ad fugam; sed posse sistere; & si aliter non possint mortem vitare, aggressiorem licitè, & sine irregularitatis incurfione occidere.

Probat *Primo*: quia omni generi personarum, siue nobilium, siue ignobilium, est infamis fuga: ergo omnes tenentur illam vitare: sic optinè docuit Bart. in l. 1. C. vnde vi, col. 2. his verbis: Mihi videtur in distinctione dicendum, quem non debere fugere. Nam aliquem fugatum esse, est iniuria, vt l. Item apud, ff. de Iure: ergo pro pulsanda ista iniuria licet resistere. Sic ille.

Secundo. Quia non est dubium, quin propter fugam insultati insultans efficitur animosior: ergo insultatus minimè tenebitur fugere, etiamsi ei non

R. P. Leand. de Irregularit.

sit dedecori fuga: patet consequentia, quia aliàs teneretur dare arma suo inuasori contra seipsum; si quidem per fugam adderet illi audaciam, & animum contra seipsum, quod est idem ac dare illi arma: ergo planè sequitur, quod nullus, etiam ignobilis, tenetur fugere.

Tertio. Quia fugiendo quis, moraliter loquendo; semper se exponit alicui periculo ex recensitis in prima responsione, quo occurrente, nullus vult teneri quem, etiam vilem, ad fugam: ergo. Sic docent post Bart. Bald. l. vim, ff. de Iustit. & iur. n. 29. Iason n. 38. Claud. n. 66. in lectura Mantuan. n. 31. Bologn. n. 38. Abbas in cap. Suscepimus, de homicid. n. 4. Ananias n. 7. Felin. n. 2. Carter. in pract. tract. de homicid. & assassin. §. Circa quartum, n. 10. Mascard. de probat. lib. 4. conclus. 1126. n. 13. vbi asserit, hanc opinionem esse communem omnium sensu approbatam, & n. 18. 19. & 20. Jacob. Ayret. tract. de homicidij necessit. 1. p. n. 21. & 31. vbi dicit, hanc opinionem esse magis communem sententiam, in foro fari frequentiore, & rationi naturali magis consentaneam. Sic etiam Fabric. Cepol. Iul. Clauus, Imola, & alij, quos refert Fagundez loco cit. num. 6. dicens, hanc opinionem esse æquè probabilem absolutè; & probabiliorem, cum quibusdam limitationibus, à nobis in prima responsione huius quest. adductis.

Q V Æ S T I O XXXVIII.

An denique Clericus, vel Religiosus liber maneat ab irregularitate, si pro se tuendo occidat suum iniustum inuasorem, quando suam vitam fugiendo tueri possit.

Negant communiter Doctores, docentes teneri dictas personas Ecclesiasticas fugam capere, si sic possunt suum euadere inuasorem: aliàs manerè occidendo illum irregulares. Ratio est. Quia si illicita esset eis fuga, maximè foret, quia eis esset indecora, infamis, & ignominiosa: at non sic eis accidit: ergo. Minor probatur, quia personæ Ecclesiasticæ verè, ratione sui officij, profiteri debent humilitatem, modestiam, mansuetudinem, & contemptum mundi: ergo eis fuga non dedecori, sed honori; non ignominia, sed gloriae vertenda est, tantum abest vt ob eam rem parui pendantur, vt potius magni æstimentur. Ita Panormitan. in cap. Suscepimus, de homicid. num. 4. vbi ait, Clericum in dicto casu irregularem esse, & homicidam, quia excessit Ecclesiasticam mansuetudinem, volendo potius proximum occidere, quam fugam capere. Suarez disp. 46. de Censur. sect. 1. n. 5. & 6. Sotus lib. 5. de Iustit. quest. 5. art. 8. circa finem corp. Aragon 2. 2. quest. 64. art. 6. col. 13. Auila p. 7. disp. 5. sect. 3. dub. 2. Egidius disp. 18. dub. 9. in fine, & Gasp. Hurtad. de irregularit. disp. 2. diff. 10. num. 37. quos omnes citat, & sequitur Palauus disp. 6. punct. 15. §. 8. num. 5. dicens, id esse asque dubio verum. His addi possunt Monte loco citato, num. 9. & apud Sayrum (qui illos cum quibusdam limitationibus sequitur) Cardin. in Clem. Si furiosus, q. 25. & 26. & ibi Couarr. part. 3. §. unico, num. 4. Petr. Nauarra lib. 2. de restit. cap. 3. num. 189. Valentia tom. 3. disp. 5. quest. 8. punct. 4. & alij. Lessius etiam lib. 2. de Iust. dub. 12. num. 77. & 93. Toletus lib. 5. cap. 6. §. Duo hic, Villalobos tom. 1. tract. 21. diff. 24. numer. 3. vbi ita absolutè loquitur: Lo segundo se collige, que el Clerigo que puede evitar la muerte con huir, si mata al otro, queda irregular: porque en el Clerigo no es afrenta el huir, y lo dice vna glossa, in d. Clem. comunmente recebida, y lo mismo se ha de dezir por mas fuertera razón del Religioso:

famam alicuius viri probi lædere, poterit illum vir iste probus occidere, si aliter suam famam defendere non possit, vt infra: ergo & similiter poterit occidere illum, qui apud Principes, & viros graues infamat: patet consequentia, quia parum interest, vt ille armis ab occidente honorem, & famam iniuste auferat, aut verbis tantum. Et id clarius apparet, si loquamur simul de defensione bonorum fortunæ, nempe valoris, gratiæ, atque officij, quod quis apud Principem habet, & iuste, & absque iniuria alterius possidet: quia tunc planius constat, hunc posse se, suaque liberare morte iniusti inuasoris, si non sit alia via. Sic Bannez 2.2.9.64. art. 7. dub. 4. Petrus Nauarra lib. 2. de restit. cap. 3. n. 375. Lugo disp. 10. sect. 7. n. 165. vers. Tertio. Legatur Fagundez loc. cit. n. 9. vbi hanc sententiam in praxi etiam esse probabilem, tandem cum multis affirmat.

Q V Æ S T I O XXXI.

An adulter fiat irregularis casu, quo maritus occidat uxorem propter adulterum?

Affirmat Nauarr. c. 27. n. 338. Gutierrez in qq. Can. lib. 2. c. 6. n. 42. Sayrus lib. 6. Thesauri, c. 17. n. 19. (non 14. vt leges apud Dianam) in fine, vbi ex Nauarro sic declaratum fuisse à Pio V. expressè notat. Ioan. de Cruce p. 2. Sum. dub. 11. de Irregul. concl. 4. & alij.

Fundamentum eorum est, quod adulter temerè se ingerendo, exposuit adulteram mortis periculo: ergo sequuta illa, ille irregularis manebit,

Alij absolutè negant, talem aduultetum fieri tunc irregularem; eo quod adulterium, vt se tenet ex parte adulteri, non ordinatur per se ad occisionem adulteræ. Sic Auila cum aliis infra referendis.

Alij tandem media via respondent quæstioni, dicendo, manere quidem irregularem adulterum, si temerè, & incautè, & sine sufficienti diligentia adhibita, commisit adulterium: secus verò si cautè, & conuenienti diligentia. Ita Suarez de Censur. disp. 45. sect. 6. num. 5. Filiucius tract. 29. cap. 3. num. 80. vbi testatur de praxi penitentiariæ. Cornejo in 3. part. disp. 3. de Irregularit. dub. 2. concl. 1. n. 4. vbi ex Suauio ita ait: Infero seprimò idem esse dicendum de adultero, cuius occasione maritus uxorem interfecit, si adulter ad eam cum sufficienti cautela morali accessit: quia tunc effectus nullo modo est ei voluntarius in casu (& ideo non manebit irregularis.) Secus verò, si temerè ad eam accessit, exponens illam periculo mortis, quia tunc moraliter est causa talis homicidij. Ita Cornejo. Has omnes sententias esse probabiles, expressè fatetur Diana p. 4. de Irregularitate resol. 1. Sed quam sequatur, omittit.

Sed ego, licet idem fatear, secundam tamen sententiam absolutè sequor. Illam enim docet Auila part. 7. disp. 5. sect. 3. dub. 3. concl. 2. vbi citat Couar. part. 2. §. 4. num. 10. Castrum lib. 2. de lege pœnali, cap. 5. & Aragonium 2.2. quæst. 64. artic. 8. col. 11. Sic rursus Petrus Nauarra de restitut. lib. 2. cap. 3. num. 363. Megala de Censur. lib. 7. cap. 2. quæst. 5. num. 81. vbi ita ait: Tu verò dicas, adulterum non esse irregularem, quia ad contrahendam irregularitatem ex homicidio casuali proveniente ex opere illicito, non sufficit quælibet causa, sed necessariò requiritur, vt alterum ex his intenuerit, vel vt opus illud per se sit aptum ad inferendum homicidium, vel vt sit causa immediata illius: sed adulterium, nec per se est aptum ad inferendum homicidium, nec est causa immediata illius: ergo adulter non erit irregularis. Sic Megala: ex cuius verbis solum manet argumentum primæ sententiæ. Luy-

sus Turrianus lib. 9. de Censur. disp. 63. dub. 4. Præpositus in 3. p. 9. §. 5. de Irregul. dub. 11. n. 88. Bonacina disp. 7. 9. 4. de Irregul. punct. 6. n. 7. vers. Quinto, vbi pro hac parte Filiucium loc. à nobis pro sententia media citatis Sed non ita bene.

Q V Æ S T I O XXXII.

An saltem fiat irregularis adulter, qui inuentus à marito in fragranti delicto, vt se tueatur contra ipsum maritum se inuadentem, illum occidit, ne ipse occidatur?

Affirmant plures Doctores. Eo quòd adulterium est de se illicitum, & via quædam ad homicidium perpetrandum: ergo præuideri poterant, & debuerant ab occidente huiusmodi effectus: ergo imputandum est illi homicidium sequutum: ergo propter illud fiet adulter irregularis. Ita tenent Nauar. cap. 27. num. 218. & cap. 15. num. 7. Qui citat D. Antoninum 3. part. tit. 5. cap. 8. §. 1. & Caietanum 2.2. quæst. 64. art. 8. in medio. Sed non ita bene: nam vt notauit Petrus Nauarra num. 361. Diuus Anton. ibi nil dicit. Et in tit. de Ira, cap. 8. §. 1. loquitur de homicidio casuali, & non ob iustam defensionem facto. Caietanus etiam ibi aliud longè intendit. Tenent tamen cum Nauarro Molina tom. 4. de Iust. tract. 3. disp. 72. num. 5. Vgolinus de Irregularitate, cap. 29. §. 3. num. 3. Maiolus lib. 5. cap. 48. Philarchus de offic. Sacerdot. part. 1. lib. 4. cap. 11. §. 3. Gutierrez Can. qq. lib. 2. c. 6. n. 43. Villalobos tract. 21. diff. 24. n. 4. & alij.

Alij verò è contrà absolutè negant, in tali euentu adulterum fieri irregularem. Quia etiam in tali euentu potest adulter se licitè tueri interficiendo maritum illius, cum qua adulterium commisit, si aliter non possit se liberare. Nam ratio naturalis permittit, vt vnusquisque se, suaque defendat, etiam cum occisione aggressoris, seruato moderamine inculpatae tutelæ, vt supra est habitum: ergo si licita est talis occisio, libera profectò erit ab irregularitate, cum hæc in nostra doctrina necessariò culpam præmittat.

Confirmatur hæc ratio. Nam quamuis adulter causam aliquam dederit antecedenter, committendo adulterium, & maritum adulteræ facto ipso pro-uocando, tamen iustè se defendit, & licitè; cum maritus illum illicitè priuata auctoritate velit occidere: ergo prædictus adulter etsi absolutè in ordine ad adulterium sit nocens, tamen in ordine ad hanc defensionem innocens est: ergo & ipse tanquam innocens se iustè potest defendere cum morte iniusti inuasoris. Ita Fagundez lib. 5. in Decalog. cap. 4. num. 7. & penes ipsum Lessius lib. 2. de Iustit. cap. 9. dub. 13. num. 87. Sayrus in Clau. Regia lib. 7. cap. 10. num. 34. Salon 2.2. quæst. 64. art. 7. controu. 1. concl. 2. Beia 2. part. casu. 21. Petr. Nauarra lib. 2. de restitut. cap. 3. num. 361. & 362. Mercado tract. 6. cap. 4. §. Que diremos. Siluest. homicidium 1. dicto 3. Cardosus in praxi iudic. verb. Irregularitas, num. 10. & Ouandus in 4. dist. 25. proposit. 15. ad finem. His addi possunt Diana p. 4. tract. 2. de Irregul. resol. 2. citans etiam pro hac parte Sorum lib. 5. de Iust. q. 1. art. 9. Sayrum etiam lib. 6. Thesauri, cap. 17. n. 18 & 19. Luyfium Turrian. lib. 9. de Censur. disp. 65. dub. 2. Auilam part. 5. disp. 5. sect. 3. dub. 3. concl. 1. Hurtadum disp. 1. de Irregularit. disp. 10. n. 36. Pettum Cornejo disp. 4. de Irregul. dub. 1. quæst. 3. Gordonum tom. 2. Theolog. moral. lib. 7. q. 18. Quibus addo Pellizzarium tom. 2. tract. 7. c. 5. sect. 4. q. 35. n. 222. vers. Grauior difficultas est.

Alij tandem, media via incedentes, Respondent prædictam adulterum esse irregularem, casu quo antea potuerit prævidere ex tali occisione se futurum in mortali periculo, aut occumbendi, aut occidendi. Secus verò si omnino sibi persuasit, nullum tale periculum hic, & nunc subesse. Quia in priori casu homicidium fuit voluntarium in causa: secus autem in secundo. Sic Suarez *disp. 46. sect. 1. num. 12.* Agidius *disp. 28. dub. 9. n. 64.* Layman *sect. 5. tract. 3. c. 10. n. 1.* Gibalinus *c. 4. de Irregul. q. 3. consecr. 5. diff. 1.*

Sed ego ex his sententiis secundam eligo. Et ideo absolute Respondeo: Dictum adulterum non manere irregularem, occidendo maritum adulteræ venientem ad se occidendum, etiamsi adulter prævidet periculum. Ratio est, quam tradunt Auctores secundæ sententiæ: & confirmant Auila, Hurtad. & alij, ex *Clement. Si furiosus, de homicid.* ubi generaliter, & sine distinctione vlla dicitur, minimè esse irregularem illum, qui se inuadentem occidit pro defensione propriæ vitæ: si aliter non valeat vitare mortem: ergo, &c. Legatur Lessius *lib. 2. cit. cap. 9. dub. 1. n. 137.* & Diana *part. 5. tract. 4. resol. 47.* ubi addunt, Adulterum non teneri in dicto casu ad restitutionem, eo quòd ille habuit ius se defendendi, & occisus non habuit ius inuadendi.

QVÆSTIO XXXIII.

An si quis occidat iniustum inuasorem, ut vitam suam defendat, in casu, quo satis esset illum mutilare, aut vulnerare, ut se defenderet, fiat irregularis.

Affirmant Vgolinus *part. 2. cap. 11. n. 4. & 5.* & Covar. in *Clem. Si furiosus, part. 3. §. 1. n. 2. sine,* ubi ex *l. 2. C. unde vi,* & ex *cap. Vt fama, §. vltim. de sentent. excomm.* & ex *cap. Significasti, el. 2. de homicid.* probat irregularem esse, qui moderamen inculpæ tutelæ in occidendo excedit: at occidens in casu proposito, excedit modum in defensione, ut constat: ergo fit irregularis. Et in terminis ad questionem propositam respondendo, ita sentit Maiolus *lib. 5. cap. 38. in princip. n. 6. ve. secunda declaratio.* Et apud ipsum Siluest. *homicid. 3. q. 4.* Barth. de Medina *lib. instruct. Confess. c. 11. §. 10.* Philiar. & Vivaldus, quos citat, & sequitur Sayrus *lib. 6. Thesaur. c. 17. n. 19.*

Negant verò contrà alij, existimantes, minimè fieri irregularem, qui in sua defensione excedit modum inculpæ tutelæ. Ita tenet expressè Armilla *verb. Irregularitas, num. 41.* ubi in terminis terminantibus, per hæc verba respondet nostræ questioni: Sed si potuit euadere solum mutilando, & occidit, non fit irregularis, iuxta *Cardin. in d. Clement.* quia quantum ad irregularitatem, homicidium, & mutilatio currunt de pari. Ita Armilla, Tabiena *etiam verb. Irregularitas 2. §. 27. sub sine,* apud Sayrum, & Gibalinum.

Sed probabilius, clariusque Respondeo: Esse quidem irregularem illum, qui inuadentem in se occidit, quem satis fuerat vulnerare, aut mutilare, si id ex dolo, & proposito faciat, aduertens se excedere moderamen ad suam defensionem seruandam: secus si occidat per accidens, & præter intentionem; quia v.g. errante manu, inculpabiliter occidit, quem vulnerare tantum ad sui defensionem voluerat; quia tunc immunis erit ab omni irregularitate, eo quòd immunis sit ab omni graui culpa. Non verò sic in primo casu; quia cum ea occisio sit in eo casu culpabilis, inducit omnino irregularitatem ex homicidij culpa. Sic Henriquez *lib. 14. cap. 10. num. 3. in princip. ubi litt. S.* citat Tabienam (quem nunc non potui

videre) pro prima sententia eod. loco, ac alij citant pro secunda. Gibalinus *cap. 4. de Irregularit. quest. 3. consecr. 3. diff. 13.* Farinac. in *proxi crimin. parte 5. quest. 125. num. 48.* Grassis *cap. 65. num. 13.* Barbosa in *cap. Significasti, el. 2. de homicid. num. 18.* Et id solum velle Auctores primæ sententiæ, mihi facillè persuadet.

Nota id quod Grassis, & ex illo Gibalinus aduertunt, nempe hæc irregularitatem non esse ex homicidio voluntario indispensabilem, quia non est imponenda ordinaria pœna ei, qui se defendendo, iustum modum excessit, aut qui iusto dolore concitatus occidit, ut latè probat *Comar. loco cit. Legatur Suarez disp. 46. sect. 1. n. 13.* & Diana *p. 3. tract. 2. resol. 3. in fine.*

QVÆSTIO XXXIV.

An vir nobilis laicus, qui potuit euitare conatum iniuste inuadentis fugiendo, sit irregularis, si fugiendo illum occidat.

Affirmant plures DD. eo quòd existiment, aut nunquam licitam esse eo casu aduersarij occisionem, aut saltem conueniènter esse illi irregularitatem. Ita docet Sayrus *lib. 6. Thesaur. capite 17. num. 16.* per hæc verba: Ceterum communis opinio Doctorum est, quod si vir nobilis f. g. (quamuis minus honorifica) aut clamore potest euadere periculum mortis, occidendo inuasorem euitat peccatum; si tamen occidat, aut mutilet, est irregularis, quia excusetur quis tantum ab irregularitate in *Clement. Si furiosus, de homicid.* occidendo, vel mutilando, quando aliter vitam suam tueri non potest: at verò hic potest vitare fugiendo, & non tam agit pro vitæ, quam honoris defensione: iniqua verò commutatio est ob tutelam honoris proprij vitam alterius adimere. Sic Glossa in *d. Clement. Si furiosus, in verb. non valens, de homicid.* & Glossa in *Summ. 23. q. 8. verb. habentus.* Panormit in *cap. Olim, 1. num. 17. de restitut. spoliat.* & *Cardin. in d. Clement. Si furiosus, quest. 26.* Alexand. *volum. 5. cons. 111. quod incipit, V. fis, & ve oportet consideratis, & volum. 7. consil. 119.* Angelus *verb. homicid. 3. num. 2.* Siluest. *homicid. 1. quest. 2. §. Sextum, vers. Quarto,* & citat Petr. Ancharan. *quest. 9. §. Tertium.* S. Anton. *3. part. tit. 19. de Irregularitate, cap. 2. §. homicidium facto.* Tabiena *verb. Irregularitas 2. §. vltim.* Nauar. *cap. 27. numer. 211.* Covar. in *Clement. Si furiosus, part. 3. §. unico, num. 4.* Petr. Nauarra *lib. 2. de rejit. cap. 3. num. 370.* Grassis *lib. 2. cap. 55. num. 10. & 11.* Aragon *2. 2. quest. 64. art. 8. dub. 1. concl. 2.* Valentia *tom. 3. disp. 5. quest. 8. punct. 4.* Tolet. *lib. 1. cap. 27. vers. Tutus,* Maiol. *lib. 5. cap. 48. in princip. num. 6. vers. Quartum,* Barthol. de Medina *lib. 1. instruct. cap. 11. §. 10.* Henriquez *lib. 14. cap. 10. n. 3.* & Salon in *2. 2. quest. 64. artic. 6. controuers. 1. conclus. 3. §. Quarta conclusio.* Huc vsque Sayrus. Quibus Auctotibus sequentes addi possunt, Auila de *Censur. part. 7. d. sp. 5. sect. 3. dub. 2. conclus. 3.* Reginald. *tom. 2. lib. 30. tract. 2. cap. 9. num. 105.* Fernandez in *Examin. Theolog. moral. part. 2. cap. 10. §. 14. num. 9.* Farinac. *part. 2. fragm. crimin. numero 490.* Vega in *Espejo de curas, tom. 2. c. 19. §. 26. num. 254.* Villadiego de *Irregularitate, c. 6. num. 75.* Layman. *sect. 5. tract. 3. part. 3. cap. 9. num. 3.* Vgolin. de *Irregularitate, c. 29. n. 3.* Syluius in *2. 2. q. 64. art. 7. queritur 9. concl. 1.* quos omnes pro hac parte refert Diana *2. p. tract. 25. & 1. Miscellan. resol. 16. & part. 4. tract. 2. resol. 3.*

Sed probabilius Respondeo: Neque talem occisionem

tionem esse illicitam, nec propter illam incurtere talem virum nobilem irregularitatem. Probatur *Primò*. Quia quando quis non potest fugere sine graui nota, & amissione honoris, non tenetur ad fugiendum: at sic est quod fuga nobilibus viris grauem inuit notam infamiae, & dedecoris: ergo tales viri non tenentur fugere: ergo licite sistere possunt, & occidere suum iniustum inuasorem: ergo absque incursione irregularitatis, cum hæc in homicidio priuato culpam supponat.

Confirmatur hæc ratio. Nam quilibet, non solum potest, sed tenetur, & debet suum honorem tueri, & conseruare, & omni lucro præferre, l. *Iulianus, vers. 1. ff. si quis omiſſa caus. seſt.* sed tunc vir nobilis verè per fugam amittit: ergo tenetur non fugere, sed potius sistere: ergo si hæc sistencia est licita, non est vnde illicita redatur occisio se inuadentis: ergo nec vnde ob illam fiat dictus vir nobilis irregularis. Sic tenet Fagund. 2. lib. 5. in *Decal. c. 7. n. 2.* vbi pro hac parte refert Auctores sequentes. Suar. tom. 5. de *Cens. disp. 46. seſt. 2. n. 5. & 6.* Sorum lib. 5. de *Iustit. q. 1. art. 8.* Less. lib. 2. de *Iustit. dub. 12. n. 77.* Toletum lib. 5. *Summ. c. 6. Sed duo hic aduertenda sunt, num. m. bi 25.* (vnde male citatur à Sayro pro opposito) Aragonium 2. 2. q. 64. art. 7. Nauarr. in *Manual. c. 15. n. 3. in fine* (Sed hunc auctorem melius citat Sayrus pro opposita parte, c. 27. n. 211. Nam loco citato à Facundez, solum dicit, quod vir nobilis non teneatur fugere: in loco verò à Sayro cit. quod licet non teneatur fugere ad vitandum peccatum, bene tamen ad vitandam irregularitatem, quia hæc in sua opinione sine culpa incurri potest.) Bartol. in l. *vt vim, ff. de Iust. & iure, n. 10.* Anton. Gomez tom. 3. *var. c. 3. n. 23.* Grassi in lib. 2. c. 65. n. 12. Ceuallos q. 551. *Filliuc. tract. 20. c. 5. n. 134.* Bonac. *disp. 7. q. 4. punct. 6. n. 4.* Egidium *disp. 13. dub. 9. n. 90.* Anton. Dianam 2. p. *tract. 1. Miscell. resol. 16.* Iul. Clar. Syluest. Socin. Butt. & alios plures Iurisperitos, ex quibus multi citantur à Sayro pro sua sententia. His ego addo Dianam iterum p. 4. *tract. 2. de Irregul. resol. 3.* Luyfium de *censur. lib. 9. disp. 65. dub. 1.* Hurtad. de *Irregular. disp. 2. diff. 10. n. 36.* Præpositum in 3. p. *disp. 6. q. 10. dub. 11. n. 210.* Petrum Cornejo in 3. p. *disp. 4. de Irregul. dub. 1. q. 4.* Barbosa in *ad cap. Interfecisti, et 2. de homicid. n. 5.* Gibalinum cap. 4. q. 3. *conſeſt. 3. diff. 15. pag. 231.* Palaum *disp. 6. p. c. 15. §. 8. n. 5.* vbi citat Couarruuiam pro hac parte, eodem loco, quo citauit, & melius, Sayrus pro opposita, nam illam vt veriore expresse docet his verbis: Nam quoad irregularitatem mihi verius videtur, quod & laicus, cui ignominiosum esset fugere, homicidij culpam aliquam habeat, quæ etsi grauis non sit ratione honoris, nihilominus culpa est, quæ quoad irregularitatem sufficit. Hæc ille. Cardinalis de Lugo de *Inſtitia tom. 1. disp. 10. seſt. 8. n. 166.* & alij.

Nec obest fundamentum contrariorum. Nam licet in d. Clem. non excipiat occidens inuasorem, qui non potest absque ignominia mortem vitare, excipitur tamen in communi regula, quæ solum homicidio illicito, & iniusto hanc irregularitatem imponit. Deinde quia ob similitudinem rationis hæc exceptio honoris admittenda est, sicuti admittitur exceptio de ebrio, etiam si Clement. solum furiosum excipiat. Sic Palaus.

QVÆSTIO XXXV.

An etiam milites sint ab irregularitate immunes, occidendo iniustum inuasorem, quando fugiendo possent ab inuasore liberari.

Negant ob idem fundamentum, auctores primæ sententiæ, & fortiori ratione, casu quo milites ignobilis conditionis sint. Ita sentiunt cum illis Nauar. 2. p. *exam. c. 10. §. 14. n. 9. l. c. 2.*

Sed probabilius Respondeo: Immunes etiam esse ab irregularitate, quia etiam immunes à culpa, saltem graui, sine qua in nostra doctrina irregularitas homicidij priuati non incurritur. Ratio est, quia omnibus militibus, etiam infimæ conditionis, infamia est fuga, cum ratione officij militiam profiteantur, & arma tractent, at nemo tenetur se infamare, vt iniustum sui inuasorem euadat: ergo. Sic docent auctores pro nostra sententia nuper adducti, inter quos lege Fagund. c. 7. n. 3. Farinac. tom. 4. q. 125. tit. 14. n. 127. Bartol. in l. *vt vim, et. n. 10.* Barbosa in *et. alios.*

QVÆSTIO XXXVI.

An deinde Nobiles, & Milites sint liberi ab irregularitate, si occidant suum iniustum inuasorem in loco deserto, & solitario, quando fugiendo possent mortem euadere, sine nota hominum, eo quod ibi nullus inueniatur.

Negant, maiori fundamento, Authores primæ sententiæ q. 34. Quia in hoc euentu non est illis fuga ignominiosa, aut infamis, cum à nemine videantur: ergo. Ita inter alios videtur sentire Anton. Gomez tom. 3. *variar. c. 3. n. 23.* quatenus docet, quod quando aggressus potest securè, & sine aliquo periculo salutis, & honoris fugere, vt de longè viderit inimicum, & aggressorem suum, vel propè, & dissimulando, potest domum, vel locum tutum intrare, & rixam sine dedecore vitare, vel si fortè erat vilis persona, in qua non esset considerabile periculū honoris, tunc teneatur fugere, quia sibi non noceret, & alteri tertio aggressori, & etiam Reipublicæ prodesset. Ita Gomez.

Sed adhuc probabiliter Respondeo: Etiam in hoc casu manere dictos Nobiles, & Milites ab irregularitate liberos, quia etiam manet à culpa. Ratio est, quia neque in eo loco deserto tenentur fugere, nam per accidens est, quod locus sit desertus, & quod à nemine videri possint; sufficit enim quod de se, & natura sua fuga Nobilibus, ac Militibus ignominia vertatur. Et deinde, quod talis fuga posset diffundi inter alios per aggressorem, si incolumis euaderet. Sic tenet Farinac. nuper citatus, quem sequitur Fagundez loco allegato n. 4. addens, & bene, sic etiam sentire debere omnes, qui dicunt, nullum iniustum, etiam plebeium, & vilem, teneri fugere; ob aliam rationem inferius assignandam. Sit ergo pro his personis

QVÆSTIO XXXVII.

An item plebey, ignobiles, & mechanici sint ab irregularitate alieni, si suum iniustum aggressorem occidant, casu quo fugiendo possent mortem euadere.

Negant omnes Doctores nuper pro primis sententiis adducti, & ultra illos, alij pro secundis. Ratio

Ratio omnium est vna. Quia fuga huiusmodi hominibus nec in infamiam, aut ignominiam cedit: ergo fugere tenentur, cum sibi nil noceant, & aggressori profint, & Reipublicæ: ergo si id non faciant, sed sistendo occidant, & culpam admittent, & irregularitatem. Sic Navar. cap. 15. num. 3. Gomez loc. cit. Suarez disp. 46. sect. 1. num. 5. Sotus lib. 5. de Iust. q. 1. art. 8. Toletus lib. 5. Sum. cap. 6. n. 25. §. Secundus casus. & §. Sed duo hic advertenda sunt. Aragon. 2. 2. q. 64. art. 7. §. Hoc tamen non obstante. Lessius lib. 2. de Iur. dub. 12. n. 77. Sayrus n. 16. & 17. Lugo disp. 10. sect. 8. n. 266. Agid. disp. 18. dub. 9. in fine, Palauus disp. 6. punct. 15. §. 8. n. 5. Diana loc. cit. Gibalin. c. 4. quest. 3. confectar. 3. diff. 15. quamvis in fine in oppositum declinet. Legatur etiam rursus Diana part. 8. tract. 7. resol. 49.

Alij verò contrà docent, etiam dictas personas esse ab irregularitate alienas, quia nec ipsæ tenentur fugere in dicto casu. Sic docent plures Doctores infra à nobis citandi. Sed vt certa ab incertis separemus,

R. spondeo dicendum *Primò*: Certum esse, dictos homines liberos esse à culpa, & irregularitate, si fugam non capiant, sed aggressores sistendo occidant, ne ab eis occidantur, quando aliquod periculum ex fuga eis sequi possit, v.g. est aliquis etiam vilis homo propè insultantem, & conantem eum occidere, tunc certè non tenebitur iste fugam capere, quia terga vertendo, facile potest ab inuasore occidi, vel gladio, vel sclopeta, si his armis vestitus sit. Rursus nec tenetur vilis persona fugere, quando potest citò comprehendi, eo quòd aggressor est velocior cursu, & persona inuasa homo pinguis, claudus, debilis, vel aliter ad fugiendum ineptus; quia tunc facile ab aggressore percuti, vel occidi possit. In hac responsione conveniunt, nisi fallor, omnes Doctores, vt ait Fagundez lib. 5. in Decalog. c. 7. n. 7. 8. & præcipuè Abbas, Anan. Bellam. Glossa, Ancharan. Zabarell. Imola, Gomez, Mascard. Grassis, & Felin. Quibus ego addo Gibalinum loco citato, & Sayrum lib. 6. Theauri, capit. 15. numer. 16. in fine, vbi ita ait: Hoc autem intelligendum est quando nullum sequeretur periculum ex fuga: quia si fugere possit, sed fugienti periculum imminere possit, purà caluræ, vel velocioris cursus inimici insequentis, qui audacior factus ob fugam, potest fugientem à tergo vulnerare, & ad terram deicere, & occidere, tunc non fugiens propter prædicta, nec aliter evadere potens, si occidat, irregularis non erit. Imò verò si dum considerat, possitne fugere, vel clamare, videat se exponi gravi periculo, inuasore illum opprimente, non est quod in his considerandis se occupet, sed inuasorem licitè occidere potest, quia semper est melior ratio patientis iniuriam. Sic ille, Lugo, & alij supra citati.

Respondeo *Secundò*, etiam absolutè, & sine vlla distinctione loquendo, probabilius esse, dictos homines plebeios, ac viles, minimè teneri ad fugam; sed posse sistere; & si aliter non possint mortem vitare, aggressorem licitè, & sine irregularitatis incursione occidere.

Probat *Primò*: quia omni generi personarum, siue nobilium, siue ignobilium, est infamis fuga: ergo omnes tenentur illam vitare: sic optimè docuit Bart. in l. 1. C. unde vi, col. 2. his verbis: Mihi videtur in distinctione dicendum, quem non debere fugere. Nam aliquem fugatum esse, est iniuria, vt l. Item apud, ff. de Iure: ergo pro pulsanda ista iniuria licet resistere. Sic ille.

Secundò. Quia non est dubium, quin propter fugam insultati insultans efficitur animosior: ergo insultatus minimè tenebitur fugere, etiam si ei non

R. P. Leand. de Irregularis.

sit dedecori fuga: patet consequentia, quia aliàs teneretur dare arma suo inuasori contra seipsum; si quidem per fugam adderet illi audaciam, & animum contra seipsum, quod est idem ac dare illi arma: ergo planè sequitur, quod nullus, etiam ignobilis, tenetur fugere.

Tertiò. Quia fugiendo quis, moraliter loquendo; semper se exponit alicui periculo ex recensitis in prima responsione, quo occurrente, nullus vult teneri quem, etiam vilem, ad fugam: ergo. Sic docent post Bart. Bald. l. vim, ff. de Iustit. & iur. n. 29. Iason n. 38. Claud. n. 66. in lectura Mantuan. n. 31. Bologn. n. 38. Abbas in cap. Suscepimus, de homicid. n. 4. Ananias n. 7. Felin. n. 2. Carrer. in pract. tract. de homicid. & assassin. §. Circa quartum, n. 10. Mascard. de probat. lib. 4. conclus. 1126. n. 13. vbi asserit, hanc opinionem esse communi omnium sensu approbatam, & n. 18. 19. & 20. Iacob. Ayres. tract. de homicidij necessit. 1. p. n. 21. & 31. vbi dicit, hanc opinionem esse magis communem sententiam, in foro fore frequentiore, & rationi naturali magis consentaneam. Sic etiam Fabric. Cepol. Iul. Clarus, Imola, & alij, quos refert Fagundez loco cit. num. 6. dicens, hanc opinionem esse æquè probabilem absolutè; & probabiliorè, cum quibusdam limitationibus, à nobis in prima responsione huius quæst. adductis.

Q V Æ S T I O XXXVIII.

An denique Clericus, vel Religiosus liber maneat ab irregularitate, si pro se tuendo occidat suum iniustum inuasorem, quando suam vitam fugiendo tueri possit.

Negant communiter Doctores, docentes teneri dictas personas Ecclesiasticas fugam capere, si sic possunt suum evadere inuasorem: aliàs manerè occidendo illum irregulares. Ratio est. Quia si illicita esset eis fuga, maximè foret, quia eis esset indecora, infamis, & ignominiosa: at non sic eis accidit: ergo. Minor probatur, quia personæ Ecclesiasticæ verè, ratione sui officij, profiteri debent humilitatem, modestiam, mansuetudinem, & contemptum mundi: ergo eis fuga non dedecori, sed honori; non ignominia, sed gloriæ vertenda est, tantum abest vt ob eam rem parvipendantur, vt potius magni æstimentur. Ita Panotmitan. in cap. Suscepimus, de homicid. num. 4. vbi ait, Clericum in dicto casu irregularem esse, & homicidam, quia excessit Ecclesiasticam mansuetudinem, volendo potius proximum occidere, quàm fugam capere. Suarez disp. 46. de Censur. sect. 1. n. 5. & 6. Sotus lib. 5. de Iustit. quest. 5. art. 8. circa finem corp. Aragon. 2. 2. quest. 64. art. 6. col. 13. Avila p. 7. disp. 5. sect. 3. dub. 2. Agidius disp. 18. dub. 9. in fine, & Gasp. Hurtad. de irregularit. disp. 2. diff. 10. num. 37. quos omnes citat, & sequitur Palauus disp. 6. punct. 15. §. 8. num. 5. dicens, id esse asque dubio verum. His addi possunt Moure loco citato, num. 9. & apud Sayrum (qui illos cum quibusdam limitationibus sequitur) Cardin. in Clem. Si furiosus, q. 25. & 26. & ibi Couarr. part. 3. §. unico, num. 4. Petr. Navarra lib. 2. de restit. cap. 3. num. 189. Valentia tom. 3. disp. 5. quest. 8. punct. 4. & alij Lessius etiam lib. 2. de Iust. dub. 12. num. 77. & 93. Toletus lib. 5. cap. 6. §. Duo hic, Villalobos tom. 1. tract. 21. diff. 24. numer. 3. vbi ita absolutè loquitur: Lo secundo se collige, que el Clerigo que puede evitar la muerte con buir, si màrà al otro, queda irregular: porque en el Clerigo no es afrenta el buir, y lo dice vna glossa, in d. Clem. comunmente recebida, y lo mismo se ha de dezir por mas fuertera d. del Religioso:

lo mismo es quando fuese un hombre basto, que no pier-
de honrra en huir. Ita Villalobos. Legantur Lugo
tom. 1. de Iustit. disputatione 10. sect. 8. numer. 170. &
disp. 11. sect. 2. num. 55. Dicastillo, & Trullench apud
Dianam parte 8. tract. 7. resol. 49. Pellizzarius quest.
51. n. 230.

Sed clarius, & distinctius Respondeo, vt quid
certum, *Primo*: manere liberum ab irregularita-
te Ecclesiasticum, qui occideret suum inuasorem,
etiãsi fugiendo illum posset euadere, dummo-
do talis fuga esset illi periculosa, vt communiter
esse solet. Hęc responsio est contra illos qui indi-
stinctè, & absolutè pronunciant, esse irregulares.
Sed illam conuincit ratio à nobis facta pro prima
responsione *questione* 37. probanda. Quę sanè ean-
dem vim habet, loquendo de personis Ecclesiasticis,
vt fatetur Sayrus numero 47. citat. per hęc verba:
Hoc tamen quod de Clericis diximus, intelligend-
um est, si fuga aliàs non sit periculosa. Si enim fu-
ga illa induceret periculum mortis proprię, vel ex
eo, quod inimici astarent à tergo; vel quia ipse ag-
gressor facilius fugientem secutus, & ex fuga maio-
rem audaciam, & animum caperet, & eum occideret,
hoc casu irregularis non esset, si omiſsa fuga, inua-
dentem occideret, ex Felino in cap. *Suscepimus*, de
homicid. Cardin. in dict. *quest.* 26. Syluest. verb. *homi-*
cidium 1. *questione* 9. vers. *Tertium*, & *homicidium* 3.
questione 4. vers. *Secundum*. Hyppolit. *consil.* 25. nume-
ro 44. & Conart. in dict. *Clement.* Si furiosus, part. 3.
§. unico, num. 4. & alij citati. Imò Panormitan. in dict.
cap. 2. num. 3. de vita, & honest. Clericor. & Ioan. de
Lignan. in tractatu de Iusto bello, & Henriquez li-
bro 14. capite 10. §. 4. in annot. litter. M. docent quod
si Clericus celebrans inuadatur, iustè dimittit cele-
brationem, & si defendendo se occidit inuasorem, po-
test incontinenti redire ad Altare, & Missam perficere.
Et idem docet Siluest. verb. *Bellum* 2. numero 5.
questione 3. & Iacob. de Grassis lib. 2. capite 65. nu-
mero 9. Hic vsque Sayrus. Qui tamen licet bene
citet Henriquez pro hac parte, non tamen locum
vbi id doceat, nam non *litt. M.* neque *N.* vt citat Gi-
balinus: sed *litt. H.* id allerit ex Villadiego, & Ab-
bate. Tenent etiam hanc partem Lugo *sect.* 8. cit. nu-
mer. 166. Fagundes cap. 7. n. 10. & 11. Gibalinus cap. 4.
quest. 3. *consecrar.* 3. *diff.* 15. & ni fallor, omnes com-
muniter.

Respondeo *Secundo*, etiam vt mihi certum, quod
etiam maneret liber ab Irregularitate Ecclesiasti-
cus, siue Clericus, siue Religiosus, qui occide-
ret iniustum inuasorem, cum tamen fugere posset,
si fuga illa esset ignominiosa Ecclesiastico statui,
aut toti Religioni. Quia certum videtur, quod
cum gravi iactura, & infamia totius Religionis, aut
status Ecclesiastici, non teneantur Religiosus, aut
Clericus fugere: nec occidendo inuasorem, tunc
sistendo, irregulares fient: quia præponderandum
est in hoc casu commune bonum Religionis, aut
status Ecclesiastici, occisioni cuiuscumque hominis
priuati. Hanc responsionem docet contra Couatr.
Vivaldus de Irregularitate, num. mihi 211. pag. 232.
qui eam latè probat. Eandem ex illo docet Sayrus
lib. 6. *Theaur.* cap. 17. num. 17. vers. *Addit autem*
Alphonf. Vivaldus & Gibalinus *loc. cit.* Lugo n. 167.
& alij mox citandi.

Respondeo *Tertio*, vt probabilius quid, quod
etiam maneat immunis ab irregularitate Clericus,
vel Religiosus, qui occideret iniustum inuasorem,
cum tamen fugere posset, etiam casu, quo per
fugam illam tantum inferret dedecus, & igno-
miniam suę proprię, atque particulari personę, &
famę.

Hęc responsio est contra Vivaldum, & Sayrum,

imò & contra Couarruiam, & communem, vt
constat ex Doctoribus citatis pro prima sententia.
Sed facilè probatur ex ratione prima facta ad pro-
bandam secundam responsionem, q. 37. Quia re-
gula ibi tradita formaliter est vera, Neminem vide-
licet, quicumque ille sit, teneri fugere, quando abs-
que graui infamia, aut damno fugere non potest, vn-
decumque illud proueniat: ergo si ex fuga, quam
capit Clericus, vel Religiosus, aliqua infamia, aut
ignominia illi, etiam vt particulari personę accidat
aut proueniat, non tenebitur illam arripere, sed vi-
tare. Sic Felinus in cap. *Suscepimus*, de *homicid.* quem
citatur, & sequitur Filliuc. *tract.* 20. cap. 5. num. 133. vbi
ita ait: Dixi, *regulariter*: quia si in aliquo casu,
etiam Clerico fuga esset ignominiosa, censerem
cum communi Iuristatum, quam refert Felin. (*cap.*
cit.) non incurri irregularitatem, quamuis Iuristę
absolutè teneant, etiamsi quis absque infamia pos-
sit fugere, non teneri, idoque non incurrere si oc-
cidat. Sic Filliucius, quem sequuntur Diana *part.* 4.
tract. 2. *resol.* 3. vers. *Nota tamen*, & Lugo de Iustit.
tom. 1. *disp.* 10. *sect.* 8. num. 167. Sic etiam Gibalinus
loc. cit. ita dicens: Si tamen aliquando contingeret,
eiusmodi fugam esse periculosam, aut etiam infamem
vel ipsi, vel toti statui Ecclesiastico, vel
Religioni; quia verbi gratia, deprehensus in aliquo
facinore occulto, si tunc fugiat, crimen suum proderet
cum maxima honorum omnium offensione, & de-
decore totius Ordinis Ecclesiastici, aut Religionis,
tenebitur non fugere, & nisi aliter consulere possit
suę vitę, aut famę, occidere iniustum aggressorem.
Ita ille, citans Vivaldum, & Sayrum: sed non omni
ex parte bene.

Respondeo tandem *quarto*, æquè probabiliter
dicendo, quod regulariter, imò absolutè loquendo,
nullo modo teneantur Clerici, vel religiosi fugere,
ad euitandum conatum iniustè inuadentis, sed pos-
sint sistere, & si aliter non possunt tueri suam vitam,
occidere suum inuasorem, absque vlla culpa, &
incurſione irregularitatis. Ratio est, quia, regula-
riter loquendo, nulla potest dari in eis fuga, quę
vel non sit eis indecora, & infamis: aut saltem pe-
riculosa, & damnosa, vt constat ex dictis *respons.* 2.
quest. 37. Sic tenet communis Iurist. apud Filli-
cium, vt vidimus: Et debent illam patrocinari Au-
ctores à nobis ibi citati. Nec per hoc volumus, hanc
sententiam consulendam esse ante factum, sed pri-
mam, vt pote conformiorem consilijs Euangelicis,
& Patribus: sed quod post factum, vt mitior am-
plectatur.

Q V Æ S T I O XXXIX.

An si aggressor ante, vel post vulnus illatum,
cadat in terram, possit aggressus, absque no-
ta irregularitatis, ibi eum offendere, & oc-
cidere?

A Ffirmat Anton. Gomez tom. 3. var. cap. 3. n. 24.
Quia fortè, si postea surgeret, offenderet, & oc-
cideret ipsum aggressum, qui ei misericorditer pe-
percit, vt persæpè contigit.

Sed clarius Respondeo dicendum: Non posse il-
lum tunc occidere absque nota irregularitatis, si aliàs
commodè possit aggressus ipse aggressorem debili-
tare viribus, vel auferendo arma, aut ita vulnerando,
quod etiamsi postea surgeret, non valeret eum offen-
dere, aut occidere: quia ad id tenetur si facilè potest,
vt constat ex dictis *supra quest.* 33. secus verò si id
difficile illi sit ob rationem Antonij, quę solum id
conuincit.

QVÆSTIO XL.

An etiam possit quilibet, non solum defendere vitam suam, sed etiam vitam patris, vel filij, vel uxoris, aut alterius consanguinei, usque ad occisionem iniusti aggressoris, absque incur- su irregularitatis.

Negant quamplures DD. existimantes, esse irregularem. Quia in Clem. Si furiosus, de homicid. ab irregularitate solum excipitur, qui occidit alium ad vitæ propriæ defensionem, quando aliter mortem propriam vitare non valet, nisi occidendo inuasorem: ergo occidendo alium, ad defensionem etiam Patris, aut alterius consanguinei, fiet irregularis. Ita tenent apud Covar. Gloss. in d. Clem. verb. Suum, & ibi Cardin. q. 28. dicens eam singularem. Abbas, A. frer. Paul. Castr. la- son, Socin. & Gonzal. à Villadieg. Ita etiam apud Savr. Nauar. in Man. c. 27. n. 213. vers. Quarto, Maiol. lib. 5. de Irregular. c. 48. in princip. num. 9. vers. Quinta de- claratio. Medina lib. 1. instruet. Confess. cap. 11. §. 10. Tolerus lib. 1. Summ. cap. 27. verb. Tuus, & lib. 5. cap. 6. num. 23. Henriquez lib. 14. cap. 11. §. 3. vers. Secundo. Sum. Angelica. Rosella, Tabiena, Martin. de Ledes- ma, D. Anton. Syluester, & alij. Quorum sententiam dicit ipse et Sayrus, esse communem, tutiorem, & in praxi consulendam, & sequendam; licet contrariam etiam valde probabilem appellet. His adhuc Aucto- ribus addo ego Avilam part. 7. disp. 5. sect. 3. dubio 4. vers. Denique, & Gibalinus addit Laymanum lib. 3. tract. 3. c. 9. n. 3. Sed male; nam hic Auctor ibi nil ad rem dicit, & oppositum ubi infra quæst. sequenti, docet.

Sed probabilius Respondeo: Posse perfectè licitè, & absque irregularitatis periculo. Primo, quia pater, & filius reputantur pro vna & eadem persona, l. fin. C. de impuberib. & vir, & vxor dicuntur vna caro. Secun- dò, quia vt statim videbimus, licitum est cuiquam ob defensionem vitæ cuiusque proximi extranei aggres- sorem iniustum occidere: ergo multò magis licebit ob defensionem vitæ patris, matris, filij, fratris, uxoris, & alterius consanguinei, vel affinis, imò & amici. Sic Covar. in d. Clem. Si furiosus, p. 3. §. unic. n. 5. & penes illum aliqui Canonistæ. Et fauet satis Henriq. loc. cit. pro parte contraria, vers. Tertio, quatenus docet, quod ille, qui urgente præcepto Rempublicam, aut Princi- pem defendens, occidit priuata auctoritate inuasorem, dum aliter defendere non valebat, non fit irregu- laris, & fortasè, qui simili obligatione defendit pa- rentem, vxorem, aut filium, quia hi reputantur vna persona cum defendente. Hæc Henriq. Cuius senten- tiam, sine dubio docebunt auctores iam citandi. Præ- cipuè Fagund. & Gibal.

QVÆSTIO XLI.

An similiter possit quis defendere vitam proxi- mi extranei usque ad occisionem iniusti in- uasoris, sine vlla culpa, & irregularitate, quando aliter illam defendere non potest.

Negant, & à fortiori, ob rationem ab illis datam, Auctores omnes primæ sententiæ quæst. præce- dentis, & alij apud Dian. ubi infra.

Sed probabilius adhuc Respondeo: Posse etiam. Quia licitum est aliis facere, quod quisque pro se ipso potest, at sic est, quod quisquis Innocens potest se de- fendendo occidere suum iniustum aggressorem: ergo & poterit proximus cum ipso ad talem licitam rem cooperari, adiuuareque ipsum. Confirmatur, quia

R. P. Leand. de Irregularis.

vnusquisque potest suscipere partes innocentis pro- ximi: at quilibet iniuste inuasus, est innocens, & sem- per talis censetur: ergo licitè poterit quis illum de- fendere: ergo si eius defensio est licita, immunis erit talis actio ab omni irregularitate; nam hæc, ob pri- uatum homicidium, culpam, & grauem requirit. Sic oprimè Covar. loc. cit. Maior, Jul. Clarus, Bartol. Decius, Alciat. Farinac. Bald. Fulgos. & alij Canonistæ, quos ci- tat, & sequitur Fagund. lib. 5. in Decal. c. 4. n. 1. S. An- ton. 6. p. tit. 4. c. 3. §. 2. Faber tit. Instit. de iure natur. Gent. & Ciuili, 6. Ius autem, Molin. tom. 4. tr. 3. disp. 18. Suar. disp. 46. sect. 3. Petr. Nauar. lib. 2. c. 3. n. 419. Gom. tom. 3. var. c. 3. n. 21. Lell. lib. 2. c. 9. dub. 13. Egil. disp. 18. n. 88. Filliuc. tr. 20. n. 106. Reginad. tom. 2. lib. 2. c. 5. n. 50. Bonac. q. 4. de Irregul. punct. 6. n. 11. Sà verb. Irre- gularitas ex homicid. n. 2. Luylius lib. 9. de censur. disp. 65. dub. 4. Tanner. 3. p. disp. 6. q. 10. dub. 11. n. 210. Villa- loh. tract. 21. (non 11. vt offendi apud Gibal.) diff. 24. num. ult. Malder. in 2. 2. tract. 3. c. dub. 5. Azor. tom. 3. lib. 2. c. 1. q. 21. Diana p. 4. tract. 3. resol. 5. & n. 5. tract. 4. resol. 19. Gibalin. c. 4. de Irregul. q. 3. confessal. 3. diff. 8. Layman lib. 3. tract. 3. p. 3. c. 3. num. 5. Assert. 4. pag. mi- hi 121. Cardin. de Lug. tom. 1. de Inst. disp. 10. sect. 11. n. 201. & 215. Dicastill. tom. 1. de Inst. lib. 2. tractat. 1. disp. 10. dub. 8. n. 81 Gasp. Hartad. de Irregularit. disp. 2. diff. 10. Palaus de Censur. disp. 6. punct. 15 §. 8. num. 9. Barbosa in c. Interfecisti 2. de homicid. n. 6. & alij ad- dentes, non solum posse, verum etiam teneri sub pec- cato mortali defendere vitam proximi volentis hanc defensionem, & ea indigentis, si commodè, & absque notabili damno potuerit.

Ad fundamentum autem oppositæ sententiæ bene respondet Bonacina, Clementinam illam intelligen- dam esse de occidente alterum voluntariè, & cum pec- cato mortali, quod, vt vidimus, minimè accidit in no- stro casu, cum potius peccatum cummitteret, si non occideret. Legatur ipse, & Suar. loc. cit. n. 5.

QVÆSTIO XLII.

An vt quis teneatur defendere proximum iniuste aggressum, necessum sit, vt hic clamet.

Affirmant aliqui Doctores, quos refert Barbosa ubi infra,

Sed probabilius longè Respondeo: Non esse ne- cessum expectare, vt iniuste aggressus clamet, vt pro- ximus teneatur illum ab aggressore defendere; te- neretur enim ad id, etiam si non clamet: quia ad hoc satis est, vt hæc defensio, aut cura proximi nobis à Deo mandata sit, iuxta illud Ecclesiast. 17. unicuique mandauit Dominus de proximo suo. Sic Gomez tom. 3. variar. c. 3. n. 22. vbi omnia, quæ nuper à nobis dicta sunt, hisce verbis comprehendit: Quilibet consanguineus, vel extraneus potest sine irregularitatis metu occidere illum, qui aggreditur causa occidendi con- sanguineum sibi, vel penitus extraneum: modo hic qui erat offendendus, clamet, vel petat auxilium, mo- do non. Sic text. in l. Cornelia, ff. de Iniuriis, in l. 2. & 3. ff. de lib. cau. text. in l. si quis in seruitute, ff. de furtis, vbi disponitur, quod pro defensione rerum, & bonorum potest quis alium defendere, & iuare: ergo à fortiori pro defensione personæ. Sic ille. Et Barbosa ad cap. Sicut dignum, de homicid. n. 26. Farinac. in pra- xi crimin. q. 124. n. 270.

QVÆSTIO XLIII.

An etiã possit quis, absque irregularitate, iniuste aggressorem proximi interficere, in absentia eiusdem, quando id est necessarium ad eius defensionem.

Negabunt à fortiori, qui defendunt necessarium ille, ut proximus iniuste aggressus clamet.

Sed probabilius Respondeo, Possè etiam. Quia id ipsu n velle præsumitur. Sic Molin. tom. 4. tract. 3. disp. 18. n. 1. quem citat bene, & sequitur Cardinal. Lugo disp. 6. sect. 11. n. 207. vbi ita ait: Ampliatur primò hæc doctrina, ut id liceat in præsentia Innocentis, atque etiam in eius absentia. Ita Molina vbi supra, v. g. si eo absente facultates eius iniuste diripiuntur, vel si venenum ei præparetur, quod aliter impediri non potest, nisi occidendo inuasorem. Hæc ille.

QVÆSTIO XLIV.

An item interficere quis iniustum aggressorem proximi possit, etiamsi hic defendi nolit.

Negabunt, longè maiori ratione, Auctores supra dicti.

Sed probabilius Respondeo adhuc Possè. Primò. Quia cum inuasus non sit dominus vitæ suæ, non potest eam alteri donare, nec potest tollere obligationem, quam quis habet ad illum defendendum. Secundò, quia tale proximi damnum aliquo modo ad me pertinet, cum sit damnum eius, qui charitatis nexu, coniunctione naturæ mihi coniungitur. Sic Lessius, quem citat, & sequitur Lugo loc. cit. & largitur, & cum aliquibus exceptionibus Bonac. disp. 3. de restit. quest. vlt. sect. 1. punct. 11. num. 8. Legatur.

QVÆSTIO XLV.

An denique possit quis defendere proximum, etiam non Christianum, iniuste aggressum, usque ad interfectionem aggressoris.

Respondeo iuxta dicta, quod non solum possit, sed & quod teneatur; nec ob hoc incurret irregularitatem. Ratio sit secunda, quam nuper dedit Lugo quest. antecedenti. Et tenent sic Barbosa ad cap. Sicut dignum, de homicid. n. 28. Bonac. in praxi crimin. p. 5. q. 125. Fulgol. in l. vim. sub n. 4. Iason n. 29. Carrer. in pract. crim. tract. de homicid. n. 45. & alij.

DISPUTATIO XIII.

De Irregularitate ex homicidio facto, pro defensione, tam rerum suarum, quam proximorum.

QVÆSTIO PRIMA

An licitum sit cuilibet persona seculari, ob defensionem bonorum suorum temporalium interficere iniustum eorum inuasorem,

NEGANT nonnulli DD. existimantes, talem interfectorem & peccare mortaliter, contra iustitiam, & incurtere irregularitatem, & excommu-

nicationem Canonis si quis, si fortè inuasor sit Clericus, aut Religiosus. Ratio eorum est, quia contra ordinem charitatis videtur præponere bona temporalia externa vitæ proximi, cum illa sint recuperabilia, hæc verò recuperari non possit: ergo & illicitum faciet, & inducet irregularitatem, qui ob recuperanda illa temporalia bona, raptorem eorum occidat. Ita apud Lugum tenent Gerson in tractatu de Eucharistia, Augustin. de Ancona in opusc. de auctorit. Eccles. Abulens. in cap. 5. Matth. & Panormitan in cap. 1. de homicid.

Sed probabilius longè Respondeo: Licitum esse laicis personis, ob defensionem bonorum suorum temporalium, interficere inuadentem, ne auferat, aut rapiat dicta bona, dummodo hæc sint magni momenti, & aliter ea seruari, vel recuperari non possint. Hæc responsio est contra aliquos Auctores primæ sententiæ. Sed probatur Primò ex Iure cap. Olim, de restit. spoliat. & cap. 2. de homicid. In quibus id licitum esse supponitur.

Secundò. Quia illud principium vniuersale, vim vi repellere licet, etiam est verum loquendo de hac materia, siquidem ad illam applicat Pontifex in c. Dilecto, de sentent. excomm. in 6.

Tertio. Quia bona temporalia sunt ad vitam seruandam necessaria: ergo sicut est licitum vitam tueri, ita etiam hæc, quæ vitæ sunt necessaria, non solum præcisè ut viuamus, sed ut honestè, & conuenienter viuamus. Sic tenent in primis Nauarr. c. 15. num. 2. 4. & 5. Caietan. 2. 2. q. 64. art. 7. Syluest. homicidium 1. num. 5. Ioan. de Medina de restit. q. 4. Sorus lib. 5. de Iustit. q. 1. art. 8. quos sequitur Lessius lib. 2. de Iustit. c. 9. dub. 11. n. 66. Molina tom. 4. tract. 3. disp. 16. num. 1. & 4. citans Iulium Clarum lib. 5. sentent. 9. Homicidium n. 25. & Couar. in Clem. Si furiosus, p. 3. §. unic. num. 6. Et bene, nam hic Auctor id expressè docet ibi à vers. Secundo proponitur. Lopez etiam i. part. cap. 62. vers. non peccat. Bannez 2. 2. quest. 64. art. 7. Salon ibid. Valentia tom. 3. disp. 5. quest. 8. punct. 4. Gomez 3. variarum, cap. 3. num. 8. Petrus Navarra lib. 2. cap. 3. numer. 395. & 397. Toletus lib. 5. cap. 6. num. 27. Dicastillo tom. 1. de Iustit. lib. 2. tract. 1. disp. 10. dub. 5. num. 47. qui & citat Laymanum lib. 3. tract. 3. part. 3. cap. 3. num. 4. & bene; nam expressè id docet Cardinalis de Lugo tom. 1. de Iustit. disput. 10. sect. 9. à num. 173. Suarez disp. 46. sect. 2. n. 1. vbi dicit hanc sententiam esse communem Theologorum: Fagundez libro 5. in Decalog. capite 3. numero 15. Auila etiam disp. 5. sect. 3. dub. 4. vers. Couarruu. videtur, in fine, citans Henriquez lib. 14. capit. 11. numero 3. Diana parte 5. tractatu 4. resolut. 17. & penes illum Turrian. Marchant. Baldell. Binsfeld. Azor, Filliuc. & alij. Tenent etiam Bonacina hic, disputatione 4. punct. 6. num. 10. & latius disp. 2. de restit. quest. vltim. punct. 10. num. 1. Gibalinus capit. 4. quest. 3. consecr. 3. differ. 4. & alij statim citandi. An verò licet licitè quis occidat aliquem, ob defensionem suorum bonorum, incurrat nihilominus irregularitatem, dicemus quest. sequenti.

Ad argumentum verò contrariæ sententiæ, dicendum est ex supra dictis, solum convincere, proximo subueniendum esse cum dispendio rerum temporalium, & fortunarum, quando ipse est in extrema necessitate; in qua non est fur, cum possit ipse saluare propriam vitam, cessando à furto. Sic Lugo loc. cit.

QVÆSTIO II.

An licet licite occidat secularis quis furum aliquem, aut actualem inuasorem suorum bonorum temporalium, maneat nihilominus irregularis?

Affirmant plures Doctores ex citatis adhuc pro nostra sententia. *Primo*. Quia Clementina *Si furiosus*, solum excipit ab irregularitate illum, qui pro defensione vitæ (quando eam non potest aliter defendere) alium occidit. *Secundo*, quia homicidium istud, quamvis inculpabile, & licitum sit, est tamen voluntarium, ut constat: sed hoc sufficit ad contrahendam irregularitatem, ut patet in iudiciis, & aliis Minutis Iustitiæ, qui latrones licite suspendunt, & tamen sunt irregulares: ergo, Ita apud Sayrum *lib. 6. cap. 17. numero 22. tenent Abbas in cap. Sicut dignum, numero 14. de homicid.* Silvest. Salon, Valentia *supra citati*. Navar. *cap. 27. num. 213*. Martin. de Lesina *2. 4. questione 26. artic. 2. tract. de Irregularitate*. Aragon *2. 2. questione 64. artic. 3. dubi. 1.* Armilla, Tabiena, Maiolus, Philarcus, & Sebast. Melites. His addi possunt Bartol. *in l. 1. numero 2. Cod. unde vi*. Burtius *in cap. Olim, de restitut. spoliat.* Golla *in cap. Significasti, de homicid. verb. Moderamine*. Socin. Angel. Patius, Alexand. Villaliego, & Plonius, quos pro hac parte citat Fagundez *lib. 5. in Decalog. cap. 3. numero 14. Anila parte 7. disputatione 3. sectione 3. dubi. 4.* (non 2. ut offendit apud Bonaciam, qui citat Henriquez *lib. 14. cap. 11. numero 3. lit. R. & numero 4.* & cum eo limitat hanc sententiam, nisi in extrema mea necessitate fur raperet id, quod actu est mihi necessarium ad vitæ sustentationem: quia tunc defendendo panem defendo vitam. Reginald. *lib. 30. tract. 2. cap. 9. num. 107.* Bumez *2. 2. questione 64. artic. 8. dubi. 2. & 3.* Vega *en espejo de Curas, tom. 2. cap. 22. questione 26. numero 255.* Layman *lib. 1. sect. 5. tract. 5. part. 1. c. 9. nu. 3.* Molina *tom. 4. tract. 3. disp. 72. n. 3.* & Mouré *2. p. exam. cap. 10. §. 14. num. 9.*

Sed probabilis R. spondeo: Minime manere irregularem. Quia probabilis est, quod propter priuatum homicidium non est imposita irregularitas, nisi adli. peccatum, & mortale, ut supra sæpè diximus: ergo si in homicidio, quod quis secularis committit, ob defensionem facultatum suarum, nulla inuenitur culpa, ut ex quæst. antecedenti habemus, nulla erit irregularitas. Ex quo iam constat ad fundamentum contrariorum. Neganda est enim consequentia, eo quod illud homicidium non est priuatum, sed publicum, ex quo etiam licite facto, consergit irregularitas ex defectu lenitatis. Sic Henricus Boicius *in cap. 1. de homicid. num. 13. & 14.* Anania *ibi num. 9.* Felin. *in cap. 2. de homicid. num. 5.* Conar. *in Clement. Si furiosus, part. 3. §. unico, num. 6.* Castro *de lege pæn. lib. 2. cap. 14.* Sorus *lib. 5. quest. 1. art. 8.* Suarez *sect. 2. cit. num. 4.* Petrus Nauar. *lib. 2. de restitut. cap. 3. num. 364. & 414.* Toletus *lib. 5. Summ. cap. 6. §. Tertius casus.* Barbosa *ad cap. Interfecisti, de homicid. num. 4.* ubi multos pro hac parte citat, sed non bene omnes. Anton. Gomez *tom. 3. variar. cap. 3. num. 20.* Ægidius *disput. 18. dub. 9. num. 88. conclus. 4.* Luylius *de Censur. lib. 9. disp. 65. dub. 3.* Hurtad. *disp. 2. de Irregularit. diff. 10. num. 36.* Mercer. *in 3. p. D. Thomæ. quest. 24. dub. 7. Proposit. 2.* Tannetus *in 3. p. disp. 4. quest. 10. dub. 11. num. 210.* Præpositus *ibid. quest. 5. de Irregularit. dub. 11. n. 90.* Filiucius *tract. 20. c. 5. n. 150.* Villalob. *tr. 21. diff. 24. n. 8.* Gordonus *tom. 2. Theol. Moral. lib. 7. q. 18. c. 10.*

R. P. Leand. de Irregularit.

§. 3. n. 73. Portel. *verb. homicidium, 4* Cornejo *disp. 4. de Irregul. dub. 1. q. ult. quos sequit. r Diana part. 4. tract. 2. de Irregul. resol. 4.* con ludens illam per hæc verba: Nota tamen, in tali casu esse licitam defensionem sine metu peccati, & irregularitatis, si adsint aliqua conditiones. *Prima*, ut nocumentum temporale sit graue, & actu iniuste inferatur. *Secunda*, ut non sit reparabile, vel cum tanta difficultate, ut ob eam censetur graue nimis detrimentum. *Tertia*, ut vete sit defensio, & moderata. *Quarta*, ut non possit alio modo fieri defensio, nisi per mortem aggressoris. Hæc Diana. Sed an omnes dictæ conditiones sint necessariæ, ex infra dicendis cognosces. Gibalin. *loc. cit.* & Fagund. *n. 15.* ubi dicit hæc sententiam sibi esse veram. Palau *disp. 6. punct. 15. §. 8. n. 7.* Sayr. *lib. 6. c. 17. n. 22.* ubi ait, hanc partem expressè tenere Henric. *lib. 14. c. 3. §. 7. & c. 11. §. 3.* Sed male, nam oppositum ibidem clarissime tenet. Legatur hic Auctor. Pellizzar. *tom. 2. tract. 7. c. 5. sect. 4. q. 46. n. 224.*

QVÆSTIO III.

An etiam Clerici possint, absque culpa, & irregularitatis pena, occidere actualem rerum suarum inuasorem.

Negabunt à fortiori Gerson, Ancona, Abulen. & Abbas *sup. q. 1. citati*, & negant etiam Caiet. *2. 2. quest. 64. art. 7.* D. Anton. *part. 11. 4. cap. 3.* Rosella *verb. Homicidium, §. 3.* Toletus *lib. 5. Summ. cap. 6. num. 27* ubi ita ait: Cum enim aliter res seruari, & recuperari non potest, licet latronem occidere, non solum nocte, sed etiam die: si tamen spes esset recuperandi rem illam, non licet occidere. Hoc tamen non licet Ecclesiasticis personis, quæ potius debent bonorum suorum iacturam pati, quam quemquam occidere, ut habet Panorm. *c. Suscepimus, de homicid.* Ita Toletus.

Et probari potest hæc sententia ex *cap. 2. extra de homicid.* in quo perpetua imponitur irregularitatis pena Presbytero occidenti furem pro liberatione rei sibi furatæ, cum morte, & occisione furis: ergo.

Sed probabilis Respondeo: Etiam Clericos posse occidere actualem rerum suarum inuasorem, sine peccato, & irregularitatis periculo, si res sint magni momenti, & aliter seruari non possint. Probat, Quia etiam est licitum iure naturalij, Clericis res proprias defendere vsque ad occisionem, si aliter seruari non possint, ut ex *cap. Olim, de restitut. spoliator.* probat Molina *tom. 4. tract. 3. disp. 16. num. 1.* at sic est, quod irregularitas ex homicidio, etiam voluntario priuato non incurritur, nisi ob culpam mortalem: ergo. Sic tenent ferè omnes Auctores pro nostris sententiis *questionib. 1. & 2.* adducti, præcipuè Suarez *disp. 46. sect. 2. a num. 4.* Petrus Nauar. Sorus, Castro, Anan. Felin. & alij, quos citat & sequitur Fagundez *lib. 5. in Decalog. cap. 3.* inter quos etiam citat Toletum eodem loco à nobis pro opposita parte citatum; sed ut vidisti, omnino malè. Sic etiam Barbosa *in cap. Suscepimus, de homicid. numero 3.* Diana *part. 4. tract. 2. resol. 4. in ceta resol. 17. part. 5. tract. 4.* & Gibalinus *cap. 4. quest. 3. consecrar. 3. diff. 4. pag. 223.*

Ad *cap.* autem ex iure nobis obiectum, dicendum est, ex illo textu nec sumi probabile argumentum contra nos: tum quia dictus Clericus non occidit furem ob defendendas res proprias, sed Ecclesiæ: tum etiam, & præcipuè, quia ideo dicit Pontifex, illum esse irregularem, quia percussio illa non fuit necessaria ad defendenda Ecclesiæ bonas

nam satis fuisset vociferatio, ut ex discursu eiusdem textus constat; nam Parochiani statim adfuerunt, imò & occiderunt.

QVÆSTIO IV.

An non solum Clerici, verùm etiam Religiosi, possint sine irregularitatis pœna occidere suam volentem bona sua subripere, quando aliter defendere ea non valent.

Negant plures DD. qui probant ex c. suscepimus, de homic. vbi Monachus qui duos fratres occidit irregularis declaratur. Quoniam (ait Pontifex) expediebat post unicam relinquere pallium, & rerum sustinere iacturam, quam pro conseruandis vilibus rebus, & transitorijs, tam acriter in alios exardescere. Ita omnes Auctores primæ opinionis quæst. præcedentis. Quibus addo Petrum Binsfeldium in comment. de Iniurijs & damno dato, c. 1. q. 5. concl. 4. Zarabell. Anton. de Butrio, Hostiens. & alios à fortiori q. 2. pro proxima opinione adductos.

Sed probabilius Respondeo, Non solum Clericos, sed etiam Religiosos posse. Quia vtrisque est licitum res suas, aut communitatis, pro viribus defendere, & volentem eas rapere interficere, si aliter eas defendere nequeunt: ergo immunes sicuti à culpa manent, ita & ab irregularitatis pœna. Sic authores citati supr. quæst. antecedenti. Qui ad textum, quem nobis obliuiscunt, facile respondent dicendo, dictum Monachum mansisse irregularem eo quod occiderit fratres illos sine necessitate; erant enim ligati, & ob vanum timorem mortis inter fecit eos, & ob vindictam furti iam recuperati. Legantur Diana loc. cit. Less. lib. 2. c. 9. dub. 72. Syluius in 2. 2. q. 64. art. 7. quæst. 8. Tanner. Malderus, & Becanus apud ipsum.

QVÆSTIO V.

Quanam res dicatur magni momenti, pro cuius defensione licet cuiuspiam interficere eius raptorem.

Aliqui putant, esse rem valoris duorum aureorum. Alij id negant, putantes debere excedere valorem quatuor, vel quinque nummorum aureorum; & ideo pro defendenda re valoris duorum, vel trium aureorum, non esse licitum hominem occidere. Ita apud Dianam parte 5. tract. 4. resol. 18. tenent Sotus de Iustit. lib. 3. quæst. 1. art. 8. Aragon 2. 2. q. 64. art. 7. & alij.

Sed ego Respondeo dicendum cura Doctissimo Ioanne Dicastillo de Iustit. tom. 1. lib. 2. tract. 1. disp. 10. dub. 5. num. 50. id arbitrio prudentis relinquendum esse. spectatis circumstantiis personarum, à quibus res furatur, temporum, locorum, & rerum, iuxta ea quæ Doctores aduertunt ut iudicium faciant de graui quantitate furti, loquendo de eius restitutione. Quamuis hoc sit plusquam certum, nempe longissime maiorem quantitatem requiri, ut ea sit sufficiens ad licitè occidendum inuasorem, quam ut sit sufficiens ad peccatum in materia furti. Nec enim recta ratio dicere videtur, ut pro seruanda minima materia ex sufficientibus ad peccatum mortale furti, purà pro quatuor, sex, aut octo argenteis, vel pro aureo, occidatur homo, extra casum extremæ necessitatis, aut nimis grauis; extra casum scilicet, quo dominus eius rei illa extremè indigeret, aut grauius proflus, & iniuste inuaderetur ab alio. Sic ille. Legantur etiam de hac materia Mo-

lina tom. 4. tract. 3. disp. 16. n. 7. Reginald. tom. 2. lib. 1. n. 66. & Cardin. de Lugo tom. 1. de Iust. disp. 10. sect. 9. n. 178. Qui ex alijs aduertit, quod quando res valoris vnius ducati auferretur cum resistantia domini, aut custodis rei illius, nec sit monitus desistere velit à violentia, posset occidi, quia cum te illa honorem eius auferre vult, quate merito te defendere poteris aduersus impingentem illam iniuriam, & contumeliam. Sic ille. Legatur Fagund. loc. cit. n. 19.

QVÆSTIO VI.

An deinde immunis sit ab Irregularitate, non solum ille (laicus, vel Ecclesiasticus) qui occidit inuadentem, ne auferat rem magni momenti; sed etiam ille, qui occidit, ut recuperet rem, quam iam abstulit.

Respondeo: Immunem etiam esse ab irregularitate, si ut recuperet rem iam ab eo sublatam, occidat raptorem incontinenti. seu in fragranti delicto inuasionis, non post magnum intervallum, quia tunc non esset vim in actu repellere, sed vindictam sumere, quod nunquam licet, cū id Deus sibi reseruauerit, Ezech. 9. *Mihi vindicta, & ego retribuam* Deuterion. 32. *Mea est ultio, & ego retribuam vindictam.* In hoc conueniunt DD. quamuis dissentiant in explicando, quid pro *ly incontinenti*, intelligatur, ut infra vid. binus. Legantur Sayrus lib. 7. *Clavis Reg. c. 10. n. 18.* Fagund. lib. 5. in *Decal. c. 5. n. 1.* Lug. disp. 10. cit. sect. 9. n. 179. & Molin. tom. 1. disp. 15. §. *Illud præterea.*

QVÆSTIO VII.

An liber maneat ab irregularitate, qui occidit furem, dum fugit cum re, quam surripuit.

Negat Couar. in Clem. si furiosus, de homic. p. 3. §. *unic sub n. 6.* his verbis: Nonò, si rectè, & penitissimè tractentur, quæ modo ex Iuriconsultis adduximus, dubium erit, quod Syluest. notat verb. *excommunicatio 6. q. 9.* cuius verba subiiciam. Si tamen non me inuadit, & tamen rem meam tenere nequeo, nisi occidam, putà quia fugit in equo meo, quem aliter habere nequeo, nisi illum sagitta occidam, fortè non licet mihi in conscientia occidere, nisi ut dicam, limitando dicta Panormit. Quamuis etiam dici possit, hoc casu non esse contra legem Dei, aut naturæ occidere, quia quotidie de licentia Principis mouentur arma pro temporalibus. Hactenus Syluester. Cuius posteriorem opinionem ipse opinor falsam esse. Siquidem hic fur telo non se defendit, nec nocturnus est, nec alium aggreditur, imò fugit: igitur occidi licitè non potest. Hæc omnia Couar. uias.

Sed probabilius longè Respondeo: Manete liberum ab irregularitate, si occidat furem fugientem cum re magni valoris, & præmonitus de morte non velit rem acceptam dimittere. Ratio est, quia talis occisio est licita: ergo & libera ab irregularitate. Antecedens probatur, quia adhuc fure fugiente, non censetur inuasus priuatus possessione rei sublatæ; imò inuasio censetur adhuc durare, saltè respectu rei, quam secum portat fur fugiens: sed sic est, quod quando quis est in possessione, potest cum moderamine res proprias defendere: ergo. Sic tenent communiter Doctores. Molina tom. 4. tract. 3. disp. 16. n. 6. Syluest. loco cit. Sotus lib. 5. de Iustit. quæst. 2. art. 8. Petrus Nauarr. lib. 2. de restitut. cap. 3. num. 409. Lessius lib. 2. cap. 9. dub. 11. num. 74. non 75. ut offendes apud Dicastill. Fagundez lib. 5.

in Decalog. c. 6. num. 12. & 19. Dian. p. 5. tract. 4. de homicidio. Resol. 17. vers. Notandum est. Rodrig. c. 139. n. 15. Reginald. lib. 21. c. 5. n. 67. Dicastill. tom. 1. de Inst. lib. 2. tract. 1. disp. 10. dub. 5. n. 58. & Lug. disp. 10. de Inst. sect. 9. num. 179. ubi ita ait: Si fugiat fur cum tuo equo, potes eum fugientem telo, vel sagitta occidere, si admonitus non desistat: quia adhuc non est in tuto positus, nec pacifice possidet. Ita Molin. n. 6. contra Couarruniam. Lessius etiam n. 74. & alij passim: quia inuasio rei durat donec se in tuto receperit: & quia nisi id esset licitum, defensio rerum magna ex parte esset inutilis, cum statim re accepta fures essent securi, domino non potente vi impedire, ne cum ipsa abirent. Sic Lugo.

QVÆSTIO VIII.

An etiam licite, & liber ab irregularitate possit quis occidere furem, qui rem furatam iam habet positam in certo loco?

Negabit à fortiori Couarruu. Cui fauere videntur S. Anton. 3. p. tit. 4. c. 3. §. 2. Petr. Nauar. lib. 2. c. 3. n. 411. & alij. Eo quod iam fur non infert vim, quamuis illam intulerit; sed tantum committit iniustitiam, ob quam non licet, absque publica auctoritate, aliquem occidere. Ita etiam videtur sentire Dicastill. loc. cit. n. 60. & Sylu. v. Bellum 2. n. 3. apud Fagundez.

Sed probabilius Respondeo: Etiam posse licite, & absque irregularitatis metu talem furem occidere casu (ad minus) quo inuafus furem insequens incontinenti illum occidat, si rem furatam non velit tradere, & nullo alio medio recuperari possit: quia tunc adhuc actus inuafionis moraliter durat, & moraliter actualis vis, quam vi licet vnicuique repellere. Sic Fagund. lib. 2. de Inst. c. 11. n. 75. Syluest. loc. cit. à Fagundio pro parte contraria, num. 13. Ioan. à Lignano, & alij.

QVÆSTIO IX.

An etiam possit quis absque incurfione irregularitatis ingredi domum, ubi rem furatam in pacifica possessione fur retinet, & illum occidere, si resistat eam tradere eidem domino?

Negant aliqui Doctores, eo quod existiment, talem occisionem esse illicitam: & consequenter illi annexam esse irregularitatem. Fundamentum est iam iactum quæst. antecedent. ab Authoribus primæ sententiæ. Et tenent Bonac. disp. 2. de restit. quæst. ult. sect. 1. punct. 10. (non 11. vt leges apud Lugum) n. 4. ubi pro se citat D. Antonin. & Petr. Nauar. ubi sup. & Ioan. de Dicastill. ubi sup. n. 60.

Sed æquè probabiliter Respondeo: Etiam posse, dummodo & remedium illi non suppetat recuperandi rem propriam, per vires iuridicas; & eadem res furata in individuo extet apud furem, vt idem torques, idem pallium, &c. Ratio est. Quia in hoc casu dominus rei non est aggressor, sed defensor rei propriæ, ob quam recuperandam licitum est illi inferre vim inuadenti. Sicut enim fugientem latronem, dum aliud non est remedium, licitum est tibi cogere, & vim inferre, ne iacturam rei notabilis facias, cur non poteris, cum domi quietus es possidens rem tuam illi inferre vim? Hæc enim non est vindicta, sed tueri tuum ius, & te defendere à violentia, quam actu pa-

teris. Si enim licet propellere iniuriam, qua quis ad tuam rem aufert, & eam in domum suam asportat; cur id non licebit, quando rem tuam recuperare contendis, & ille impedit? Nam licet tunc non sit inuafor personæ, est adhuc inuafor rei, quam continuato adhuc peccato furti, violenter detinet; inuafor enim est quando iniuriam infert. Sic Card. de Lugo disp. 10. cit. sect. 9. n. 181. sequitur P. Valsq. de restit. c. 5. §. 1. dub. 8. n. 43. Less. lib. 2. de Inst. d. b. 11. n. 75. Reginald. c. 5. n. 65. Tanner. tom. 3. disp. 4. q. 8. ubi sic ait: Si Iudex desit, potest spoliatus locum, in quo res deposita est, ingredi, eamque sibi vindicare, & si prohibeatur, vi repellere. Maldet. in 2. tract. 3. c. 1. dub. 13. §. Dico sexto. Dian. p. 5. tract. 4. resol. 37. & Turrianus disp. 33. dub. 3. n. 27. Et hanc sententiam vt probabilem defendunt etiam Bonacina, & Dicastillo loco citato.

QVÆSTIO X.

An etiam liceat alicui occidere clam iniustum litigatorem, qui calumniis, & falsis testibus conatur in iudicio illum suæ rebus spoliaré, si aliter spoliationem illam effugere non possit.

Negant Egidius de actib. supernatural. disp. 32. dub. 2. num. 12. & Syluius 2. 2. D. Thom. q. 64. art. 7. quæst. 6. quos citat, & sequitur Diana part. 3. tract. 5. Resol. 97. Quia (inquit) ex opposita sententia maximi sequerentur abusus. Cum enim litigantes communiter sibi persuadeant, se habere certum ius quoties viderent esse periculum, ne causa caderent, facile sibi persuaderent, se aduersæ partis machinationibus iniuste opprimi, eamque conarentur clam occidere, & sic infinitis cædibus daretur occasio, quare merito ius posituum eiusmodi cædes, etiam in casu, quo forte iure naturæ aliàs essent licitæ, prohibet, ac morte punit. Hæc Dian. ibi, & p. 5. tract. 4. resol. 7. in fine.

Sed probabilius Respondeo: Licere, & absque metu irregularitatis, occidere occultè litigatorem, si constet aperte, & omninò certò, dictum litigatorem omninò iniuste & per calumniam procedere, & etiam sit omninò certum, quod innocens sua bona irrecuperabiliter amissurus est, nec aliud sibi remedium ad ea recuperanda suppetat.

Probatur ex dictis supra disp. 12. q. 27. Nam probabilius est, quod pro vita tuenda possit quis iure defensionis naturalis occidere occultè accusatorem iniustum, qui calumniis, & falsis testibus ad mortem subeundam in iudicio compellit: ergo & pro rebus, & facultatibus suis defendendis poterit in casu iam simili quis idem facere, cum non minus possit quis licite occidere aggressorem iniustum suarum facultatum, quam suæ vitæ, vt ex dictis constat. Si ergo licite potest quis in dicto casu litigatorem clam occidere, nullam per talem occisionem irregularitatem incurreret. Sic Bannez 2. 2. q. 64. art. 7. dub. 4. corpore, & in solut. ad 2. Petr. Nauar. lib. 2. de rest. c. 3. in 1. p. dub. 23. n. 279. & 290. quos citat, & sequitur Sanchez lib. 2. Summ. c. 39. numero 7. & Lug. de Inst. & iur. disp. 10. sect. 9. numero 184. Quamuis hi Authores solum dicant, talem occisionem esse licitam, nihil de irregularitate adstruunt.

Ad fundamentum contrariorum negandum est, sequi illa inconuenientia, ex sententia nostra, modò à nobis explicato. Vnde in praxi, vt ait Lugo, rarissimus esse potest casus; & idè exceptio huiusmodi nunquam admittitur in foro externo pro excusanda simili

simili occisione; eo quod semper præsumet Iudex, irrationabilem fuisse prædictum prætextum, cum per viam iuridicam potuisset constare de calumniis litigatoris: quod si constare non posset de his, iam eo ipso non constat de titulo, quem reus habuit ad eum licite occidendum, & ideo tanquam homicida condemnabitur.

QVÆSTIO XI.

An possit quis, absque metu irregularitatis, occidere inuasorem iniustum pro defensione honorum proximi, quando hæc alicuius sunt momenti.

NEgant, & à fortiori, qui negant esse licitum occidere inuasorem iniustum pro defensione vitæ proximi. Hi autem sunt, ut vidimus supra *disp. 12. q. 12. 40. & 41.* Gloss. Cardinal. Abb. Aufret. Paul. Castrenf. Iaf. Socin. Gonzal. à Villadieg. Nauarr. Maiol. Medin. Toletus, Henriquez, Angel. Rosella, Tabien. Ledesim. D. Anton. Syluest. Sayr. & Auila.

Sed probabilius Respondeo: Possè licite, & absque metu irregularitatis, sicuti possè diximus supra, de inuadente iniuste proximi vitam. Sic docent omnes Doctores citati pro nostra sententia *disp. 12. q. 41.* inter quos legantur Fagund. *lib. 5. in Decal. c. 4. n. 3.* & penes illum, Suar. Less. Iul. Clar. Petr. Nauarr. D. Anton. Berous, Butius, Francus, Ancharan. & Claudius. Legantur etiam Bonacin. *q. 4. de Irregul. punct. 6. num. 11.* & apud ipsum Couar. Molina. Reginald. Sà, & Filiucius, Diana etiam *p. 4. tract. 1. resol. 5. & 19. & p. 5. tract. 4. resol. 20.* Cardinal. de Lugo *tom. 1. de Iustis. disp. 10. sect. 1. & D. casti. tom. 1. de Iust. lib. 2. tract. 1. disp. 10. dub. 8.* Hurtad. Gibalin. Palaus, Bârbos. & alij supra adducti. Et legantur dicta à nobis *disp. 12. q. 42. & sequentibus.*

DISPUTATIO XIV.

De Irregularitate ex homicidio factio pro defensione honoris, & pudicitie, tam propriæ, quam alienæ.

QVÆSTIO PRIMA.

An incurrat irregularitatem, qui ob defensionem proprii honoris, inuasorem illius cum moderamine inculpata tutela occidit.

AFFIRMANT omnes Authores, quos adduximus supr *disp. 12. quest. 40.* docentes, solum ob defensionem propriæ vitæ aut membri, licite inuasorem iniustum occidere. Ita ex ibi citatis tenent Auila *parte 7. disp. 5. sect. 3. dub. 4. & dub. 2. vers. Ex dictis sequitur.* vbi pro se citat Panormitan. Syluestum. Inol. Couarruu. & Villadiego. Citat enim Bonacina pro hac sententia, Nauartum *cap. 17. num. 218.* Vgolin. *cap. 30. Molin. disp. 72. n. 3. Saloniun 2. 2. q. 64. art. 8.*

controuers. 2. & Reginald. num. 107. Tandem adducit Diana vbi infra pro hac sententia Syluium *2. 2. questione 64. art. 7. quer. 9. concl. 2. Bmsfeld. in comment. de iniuriis & damno dato, c. 1. q. 5. concl. 8.* Baldi in *lib. 4. consil. 102.* & Andri. Gail. *obscurat. 100. num. 8.* dicentem, contrariam sententiam sectantes magis pollicè, quam Christianè scribere, & disputare. Ita etiam Tannerus in *2. 2. disp. 4. quest. 8. dub. 4. numero 74.* apud Lugum vbi infra, docentes, minime licere alicui occidere aliquem ob defensionem honoris proprii.

Fundamentum huius sententiæ est vbi supra *questione 40.*

Sed probabilius, & Christianè certè Respondeo: Minime incurtere irregularitatem illum, qui ob defendendum proprium honorem, iniustum aggressorem illius interficit, aut mutilat, si aliter non potest illum seruare. Ratio est, quia licitum est culpam, & sine irregularitatis metu, occidere iniustum inuasorem propriæ vitæ, imò & fortunatum, ut supra est habitum: ergo & inuasorem proprii honoris, quia periculum huius periculo vitæ comparatur: *Confirmatur ex cap. 2. de homicid.* vbi conceditur, ut supra vidimus, iusta defensio cum morte iniusti inuasoris, ob defensionem honorum propriorum magni momenti: at sic est, quod honor apud viros prudentes ploris valet, quam bona fortunæ, iuxta illud Proverbiorum *22. melius est nomen bonum, quam diuitia multa:* ergo. Sic in primis tenent. Sotus *lib. 5. de Iust. quest. 1. artic. 8.* Couarruias in *Clement. Si furiosus. part. 3. §. unico, num. 6.* Petrus Nauarra *lib. 2. de Restit. cap. 3. num. 418.* Caietan. *2. 2. quest. 64. art. 7.* Henriquez *lib. 14. cap. 3. §. 7. & cap. 11. §. 3.* quos omnes citat, & sequitur Sayrus *lib. 6. Thesauri cap. 17. num. 21. & 23.* Suarez *tom. 5. disp. 46. sect. 2. à num. 4.* Lessius *lib. 2. cap. 9. dub. 12. num. 77.* (non 66. ut offendes apud Fagundez. *Ægidius disp. 18. dub. 9. num. 80. & 88.* Filiuc. *tract. 20. cap. 5. quest. 6. num. 146. & numer. 149.* Bonacin. *quest. 4. de Irregularit. punct. 6. n. 10.* Gaspar Hurtad. *disp. 2. de Irregularit. diff. 11. n. 37.* Petr. Cornejo *tract. 5. de Irregularitat. disp. 4. dub. 1. quest. ultima,* Fagundez *lib. 5. in Decalog. capite 3. num. 20.* qui citat pro hac parte Nauartum *capite 15. numero 3.* Sed non totaliter bene, quia ibi solum dicit hic Author, esse quidem licitum occidere iniustum inuasorem honoris; non tamen alienum esse ab irregularitate talem occisorem; cum expressè illam contrahere doceat *capite 27. numer. mihi 213.* his verbis: Quare, quod est irregularis qui deformat alium, ob defensionem iustam vitæ alterius; etiam Patris, aut Matris, etiam in bello iusto, etiam in casu, in quo, nisi ipse id faceret, ciuitas obsessa caperetur, aut exercitus iustum bellum gerens fugaretur, & à fortiori qui ob iustam defensionem sui honoris, & bonorum, aut proximi deformat, licet id iuste faceret, quod fieri posse dictum est *capit. 15. numer. 22.* Sic meus Nauartus. Citat etiam Toletum *lib. 5. summ. capit. 6. §. Secundus casus.* Sed certè Toletus ibi solum affirmat esse licitum. (Sicuti etiam affirmant Molina *tom. 4. tract. 3. disp. 17. numero 1.* docens, nihilominus irregularem esse, qui occidit aggressorem honoris.) Tenet etiam nostram sententiam Diana *part. 5. tract. 4. resol. 9.* vbi cum Nauarro, Valentia, Aragonio, & aliis docet, liberum esse à culpa occidentem alium pro defensione proprii honoris: imò & ab irregularitate liberum esse, ipsemet Author antea docuit, *parte 4. tractat. 2. de Irregularitate, resol. 4.* citans pro se, ultra aliquos à nobis citatos, Potrellium in *dubiis Regularium, verbo Homicidium, numer. 34.* Gordonum *tom. 2. lib. 7. quest. 18. cap. 10. §. 3. num. 73.* Villalob.

Villalobos *tractatu. 21. diff. 24. n. 8.* Præpositum in 3. *part. quest. 5. de Irregularitate, dub. 11. num. 90.* Tannerum in 3. *part. disp. 4. quest. 20. dub. 11. n. 210.* (pro contraria parte citatur à Lugo, vt vidimus) Mercurum in 3. *partem, q. 24. dub. 7. proposit. 2.* & Luyfium *lib. 9. disp. 65. dub. 3.* & alios. Legantur de hac materia Lugo *tom. 1. de Iustit. disp. 10. sect. 10.* & Dicastillo *ibidem lib. 2. tract. 1. disp. 10. dubit. 5.* vbi optimè probant, licitam esse occisionem pro defensione honoris. Pellizzarius *etiam tom. 2. tractatu 7. cap. 5. sect. 4. quest. 47. num. 216.*

QVÆSTIO II.

An manserit irregularis, qui occidit hominem quendam, à quo arrepta barba trahatur, & à se aliter expedire non poterat?

Affirmare debent qui existimant, solùm ob defensionem vitæ posse quem absque incurtione irregularitatis occidere inualorem, quos supra citauimus. Et expressè loquendo de casu nostræ quæstionis, sic tenuit Vgolinus *cap. 29. §. 2. num. 2.*

Sed probabilius Respondeo: Minimè mansisse irregularem. Ratio constat ex dictis. Quia probabilius est, posse quem licitè, & sine metu irregularitatis, ad repellendam iniuriam, & defendendum suum honorem, occidere alium: at sic est, quod ille, qui occidit (in assignato casu) auulsiõne illa barbæ patiebatur iniuriam, & infamiam, à qua etiam rogatus inferenda noluit desinere occisus: ergo passus talem iniuriam licitè, & absque metu irregularitatis, crede potuit illam repellere. Sic Gibalinus *c. 4. de Irregularitate, q. 3. consuetar. 3. diff. 5. n. 25.*

QVÆSTIO III.

An qui vulnus, alapam, conuicium, aut aliam iniuriam accipit, qua honor grauer ladataur, possit licitè laforem fugientem insequi, & repercutere, vel occidere?

Affirmat, posse licitè iniuriatum persequi fugientem inualorem sui honoris, illumque repercutere, aut occidere, quando alias magnam honoris iacturam faceret, Nauarrus in *Manual. cap. 15. num. 3. in fine* (non 4. vt leges apud Dicastillum, Gibalinum, & Dianam) vbi ita ait: Qui iam est vulneratus, vel quem aggressor iam reliquit, & fugit, non potest absque peccato illum occidere; quoniam iam illud est vindictam sumere, & limites defensionis transgredi secundum Ricard. in 3. *lib. sent. distinct. 37.* Quod limitandum existimo, quando affectus iniuria vulneris, aut alapæ, vel alia, magnam honoris iacturam faceret, si fugientem non persequeretur. Nam talis posset eum persequi & percutere tantum, quantum ad sui honoris defensionem opus esset. Nam licet illud non esset defendere personam, neque fortunas, esset tamen defendere honorem, quem licet, vt prædictum est, defendere, etiam occidendo, si eo ad id opus esset. Huc vsque Nauarrus. Quem sequuti sunt postea Petrus Nauarra *lib. 2. de restit. cap. 1. num. 383.* Henriquez *lib. 14. cap. 10. num. 3. in glossa lit. T.* vbi ita ait: Addunt Nauar. *d. num. 3.* & in *cap. Ita quorundam, notab. 4. corol. 20.* cum Iafone, & Glossa, & Victoria *relect. de Iure belli, num. 4.* Corduba, Mantius, Peña, quod vir nobilis dehonestatus, aut percussus, potest incontinenti laforem insequi, aut inpresso vulnere honorem recuperare. Idem

Anton. 3. *part. tit. 4. cap. 3. §. 1.* Armilla *v. defensio, §. 8.* Anton. Gomez *d. cap. 3. num. 32.* Plaza *lib. 1. delict. cap. 21.* Anton. Gabr. *ex Claro verb. Homicidium, Conar. 3. part. §. 1. num. 2. vers. Septimò.* Facit Ducñas *reg. 192. ampliat. 5.* Abulens. in *Deuteron. cap. 21. in fine, &c.* Sic ille. Et post illum Fernandez in *examine Theolog. 1. part. cap. 10. num. 16.* Marchantius in *Sum. resol. pastor. in De. alog. cap. 5. quest. 1. casu 3.* Philip. Faber *de restit. in 4. distinct. 15. quest. 3. disp. 52. cap. 1. num. 29.* quos sequitur Diana *part. 2. tract. 1. Miscell. resol. 15.* & *part. 8. tract. 4. resol. 11.* & *part. 8. tract. 7. resol. 48.* & *§. 1. in fine.* Quib. s. addi possunt Layman *lib. 3. tract. 3. part. 1. cap. 3. num. 3. vers. Denique.* Et ex illo non citato, Dicastillo *tom. 1. de Iustit. lib. 2. tract. 1. disp. 10. dub. 7. num. 74.* Gibalinus *cap. 4. de Irregularit. quest. 3. consuetar. 3. diff. 14. pag. 30.* Hurt. *de Iust. disp. 11. diff. 11.*

Accedunt alij dicentes, hanc sententiam, speculatiuè loquendo, esse veram, aut probabiliorem; non tamen in praxi, propter magna inconuenientia, quæ in Republica sequerentur. Ita sentiunt Bonacina *disp. 2. de restit. (non de contractibus, vt citant Diana, Gibalinus, & Barbosa (quest. ultim. sect. 1. punct. 10. num. 8.* Lessius (malè citatus pro opposito, loquendo speculatiuè, à Bonacina) *lib. 2. cap. 9. dubit. 12. num. 80.* Reginald. *lib. 21. cap. 5. numero 63.* Filline. *tract. 29. cap. 3. num. 2.* & alij. Verùm (vt aliàs diximus) sententia illa, quæ speculatiuè est probabilis, etiam practice talis erit: sicuti è contrà, quæ practice est improbabilis, & speculatiuè erit: vt bene, resistendo hos Auctores, arguit Lugo *disp. 10. cit. sect. 10. num. 189.* Nam ad probabilitatem etiam speculatiuam rei moralis, oportet quod materia sit talis, vt in circumstantiis humanis non afferat inconuenientia, quæ eam reddant illicitam: si autem ex se talia incommoda affert, eo ipso est intrinsecè illicita, etiam speculatiuè loquendo.

Alij verò contrà dicunt, minimè esse licitum alicui laforem sui honoris fugientem insequi, & repercutere, aut occidere, eo quòd existiment, talem occidendum nihil ad conseruandum, aut recuperandum suum honorem conducere; quia iam destructus est per iniuriam illatam; sed solùm deseruire ad acquiritendum alium honorem, quem apud homines acquirit, se vindicando, quod nulli licet. Sic communiter Doctores. Sotus *libro 5. de Iustitia, quest. 1. artic. 8.* Carrerius in *practic. §. homicidium 6. num. 10.* Molina *tom. 4. tractar. 3. disput. 17. num. 8.* Vasquez *dubitat. 9. num. 37.* Rodriguez *capite 135. num. 11.* (malè citatus à Bonacina, & Dicastillo pro opposita parte) Luyfius Turtianus *2. 2. disput. 27. dubio 3.* & Bannez apud ipsum, Salon *quest. 64. artic. 7. controuers. 2. conclus. 1.* Malderus *ibi, tract. 3. cap. 1. dub. 14.* quos omnes citat, & sequitur Lugo *de Iustit. tom. 1. disp. 10. sect. 10. numero 190.* dicens cum Vasquio contrariam sententiam gentilitatem sapere, & à Christiana lege alienam esse. His addi possunt Toletus *libro 5. (non 1. vt ostendes apud Dianam, & Barbosam) cap. 6. num. 16.* Ioan. de la Cruz *parte 1. Summ. præcept. 5. dubit. at. 6. conclus. 1.* Barbosa in *Collectan. ad cap. Suscepimus, de homicid. num. 3.* Villalobos *tom. 2. Summ. tract. 12. diff. 12. n. 3.*

Sed ego in hac difficultate, quid sentiam dicam. Respondeo igitur dicendum, quod loquendo iuxta perfectionem Euangelicam, & doctrinam à Christo nobis traditam, & ab ipso met executioni mandatam, hæc secunda sententia sit amplectenda, ac tuenda. Ait namque Christus Dominus per suum Euangelistam: *Si quis te percusserit in maxillam, præbe ei alteram.*

Loquendo verò absolutè, & in rigore veræ doctrinæ moralis, prima sententia sit satis probabilis, &

& in praxi tuta, præcipue post factum. Probat. Nam (vt habitum est *supra disp. 13. quest. 7.*) probabile, & satis est, quod possit quis occidere furem fugientem, vt rapta ab ipso recuperet: ergo à fortiori poterit inuasorem sui honoris, vt ab eo raptum honorem recuperet. Patet consequentia, quia vtrumque est verè recuperabile, nempe tam res furata, quàm honor ablati: ergo, &c. Sic optimè Hurtadus *diff. 11. citata*, per hæc verba: Quia statim (inquit) repercutere, fit in actuali ipsa congressione, antequam inuasor ad alia diuertatur, aut iam alibi quietus existat; quia adhuc, saltem moraliter, curat, & nondum est, saltem moraliter, finita, & honor nondum est, saltem moraliter, in facto esse amissus, sed tantum est amissio illius in fieri, & inchoatio amissionis, & repercussione amissio honoris non perficitur, quia ea repercussione impeditur, ne sit in facto esse: ergo id est licitum. Patet consequentia, quia ea repercussio non tam vim habet vindictæ, quàm defendendi honorem, impediendo ne amissio honoris maneat perfecta, & consummata, & in facto esse. Ex quo constat ad rationem aduersariorum. Cauendum tamen est, ne in dicta repercussione adsit periculum odij, vindictæ, & excessus. Hæc Pater Hurtadus. Cuius verba fideliter sunt transcripta, quæ non ita inuenies apud Dianam *p. 8. cit. ex incuria Typographi*. Ex quibus quidam argumentum secundæ sententiæ sit respondendum, facile constat.

QVÆSTIO IV.

An sicut liber est à culpa, qui honoris læsorem fugientem sequitur, & occidit, sic etiam sit liber ab irregularitatis pœna.

NEgant ex citatis pro prima, & nostra sententia Auctoribus, nonnulli existimantes, quod quamuis licitum sit cuiuspiam fugientem insequi ad recuperandum honorem, propter acceptam alapam, vel fustem, aut iniuriam aliam, & illum repercutere, mutilare, vel occidere, quando aliàs magnam sui honoris iacturam faceret; non tamen ab irregularitate liber, quia huc (inquirunt) potest incriti absque culpa. Ita sentit Nauarr. *c. 27. n. 213.* (cuius verba retuli *supra q. 1.*) Henriquez *lib. 14. c. 10. n. 3. litt. V.* vbi in glossa citat (ultra Nauarrum) Siluestrum, Tabienam, Archidiac. Armill. D. Antonin. & Maiolum. His addi possunt alij Doctores citati à nobis pro prima opinione *supr. disp. 12. q. 34.*

Sed probabilius Respondeo: Esse liberum ab irregularitate, sicuti est à culpa. Quia (vt sæpè diximus) sine culpa præuia, non admittitur irregularitas ex delicto. Sic constat ex habitis *supra disp. 13. q. 2.* & tener in specie nostri casus Gibalin. *diff. 14. cit. pag. 230.* ita dicens: Si igitur incontinenti iniuste inuasus persequatur fugientem inuasorem, ipsumque repercutiat, atque etiam occidat, idque necessarium fuerit ad tuendum honorem, qui ex generosa illa persequutione censetur, aut non amissus, aut recuperatus, & alioquin passus iniuriam, quam ex communi hominum sensu potuisset facile repellere, repercutiendo aduersarium, illumque fugientem sine mora persequendo; laborabit infamia, non peccabit, neque proinde contrahet irregularitatem, quæ consequentia sæpius toto hoc confectario ex regula generali fuit probata, quia tunc percussio, & occisio omninò necessaria non pugnat cum mansuetudine. In foro quidem externo punietur qui ita occiderit, sed pœna extraordinaria: præsumetur potius ex iracundiæ æstu, quàm ex inculpatæ tutelæ studio occidisse, vt Gomez, alios allegans,

probat *tom. 3. var. resol. cap. 3. num. 14.* Quoad forum internum fuerit prudens Confessarij expendere omnes circumstantias, & maximè conditionem, ac statum personæ iniuria affectæ, publicam iniuriam aliâque eiusmodi, vt iudicet an fuerit in ea repercussione, & persequutione fugientis defensio potius iniuriæ continuæ, quàm antea illatæ vindictio. Neque licentiosa est ista sententia, vt dicebat Lopez; cum ex contraria maior licentia nascatur viros nobiles impunè laceffendi, & iniuriis afficiendi. Hæc Gibalinus.

QVÆSTIO V.

An item licitum sit iniuste inuasus insequi, repercutere, aut occidere fugientem sui honoris inuasorem, quando hic offert satisfactionem, & veniam ab eopœnitentia ductus precatur.

Respondeo, vt certum, in hoc euentu non esse licitum inuasus repercutere, etiam incontinenti, aut occidere sui honoris inuasorem, vnde si id delictum committat, admittet certè irregularitatem, iuxta nuper dicta. Ratio est. Quia ideo occisio inuasoris fit licite, quia per illam inuasus suum recuperat honorem perditum, vel impedit, ne amittatur: sic est, quod in casu nostræ quæstionis, absque occisione inuadentis potest illum recuperare, imò de facto recuperat, cum inuadens honorem ab illo ablatum, petendo veniam restituat: ergo nequit illum occidere, &c. Sic Petr. Nauar. *lib. 2. c. 3. n. 381.* Layman *lib. 3. tract. 3. p. 3. c. 3. n. 3.* quos citat, & sequitur Dicastill. *lib. 1. de iust. tract. 2. disp. 10. dub. 7. n. 75.* Gibalin. *c. 4. quest. 3. confectar. 5. diff. 4.*

QVÆSTIO VI.

An etiam casu, quo honoris inuasor, iam quietus, post transactam congressionem alibi existat; possit nihilominus inuasus, & honore læsus, illum repercutere, vel occidere.

Afirmandum videtur. Quia iuxta dicta à nobis *supra disp. 13. q. 8. & 9.* licite, & sine metu irregularitatis potest quis occidere furem, qui rem furatam iam habet positam in tuto, & illam pacificè possidet, si resistat eam tradere: ergo similiter poterit quis licite, & sine metu irregularitatis occidere inuasorem sui honoris, etiam si hic post ignominiam illatam, finitaque congressione, alibi quietus existat, si nolit satisfactionem offerre, aut veniam petere humiliter. Sic contra nos argumentatur Petr. Hurtad. *tom. 1. de fide, disp. 170. sect. 15. §. 132.*

Sed vt certum Respondeo: Non posse honore læsum, in casu nostræ quæstionis læsorem repercutere, aut occidere, nisi admittendo grauem culpam, & pœnam irregularitatis. Ratio est, quia tunc læsus non defenderet suum honorem, cum iam verè sit, adhuc moraliter, in facto esse amissus: ergo repercussio illa, aut occisio nequit esse aliud quàm vindicta, quam per se ipsum sumere priuatum, iure naturali est prohibitum: ergo, &c.

Nec obstat argumentum à paritate factum. Est enim dispar ratio. Quia in primo furis casu & durat moraliter actus inuasionis, & actualis vis, quam repellere licet necnon & res iurata, quam recuperare læsus

læsus potest, at in hoc nostro casu, nec durat, necdum moraliter, actio in honorandi, nec honor ille numero amissus, est res, quam secum deferat is, qui iniuria læsum afficit, & ab eo recuperari possit, sicut potest fieri in primo casu. Sic tenent omnes. Legantur uterque Hurtad. loc. cit. Molin. tract. 3. disp. 17. n. 8.

QVÆSTIO VII.

An maneat irregularis vir honoratus, qui aliquem dicentem sibi, Mentiris, occidit.

NEgabit Henric. Strouersdorf in 2. 2. q. 64. art. 7. conclus. 5. ubi existimat, quod in Regionibus, ubi verbum *Mentiris*, est probrosum, liceat viro honorato illud sibi obiectum occidere: at sic est, quod irregularitas ex homicidio priuato non insurgit, nisi in illo committendo inueniatur culpa, ut sæpe diximus: ergo.

Affirmabit verò e contra cum alijs Diana p. 5. r. 4. resol. 12. & 13. ubi contra dictam Henrici sententiam hæc verba dicit: Sed merito hæc sententia impugnatur ex dictis in Superiori resolutione, & in specie illam improbat Azorius tom. 3. lib. 2. c. 1. q. 17. ubi sic asserit. Quæritur, an si inuasor solum lædat verbis contumeliosis, v. g. dicens, *Tu mentiris*, licitum sit occidere, ubi hoc verbum, *Mentiris*, est valde ignominiosum: Dico non esse licitum, quoniam huiusmodi contumeliæ aliter repelli possunt, & solent apud homines. Hæc Diana ex Azorio. Quibus Authoribus addi possunt alij, quos *quest. seq.* dabimus.

Sed ego clarius, iuxta statim dicenda Respondeo: Manere quidem irregularem, si occidat dicentem sibi *Mentiris*, dummodo hoc verbum, contumeliosum, alio verbo simili, seu actione, veluti alapa, seu fuste, repelli possit, secus aliàs, si aliter quàm occisione ab illa iniuria inferenda contumeliosus arceri à læso non possit. Quia ob ignominiam tollendam, & omnium honorem acquirendum, licitum erit ei mortem inuadenti inferre. Sic conciliantur ambæ sententiæ. Et quidem primæ nostræ sententiæ partem aperte tenent Authores sententiæ ultimæ. Secundæ verò Authores primæ, necnon mox referendi *sequenti quest.*

QVÆSTIO VIII.

An absque culpa, & pœna irregularitatis possit quis occidere, aut mutilare, atrociter contumeliosum, ad depellendam iniuriam contumeliæ, quam perfectè in illum protulit? ut Tu es infamis; malè castus, &c.

NEgant plures DD. Quia verbales iniuriæ verbis repelli possunt, veluti si quis tibi, *tu es infamis*, dicat, sufficienter satisfacies, si respondeas; *Mentiris*; ergo si factis, & non verbis, verbales repellerentur iniuriæ, iam fieret excessus in defensione: ergo, &c. Ita sentiunt Petr. Hurtad. de Mendoz in 2. 2. disp. 170. sect. 15. §. 114. citans pro se Suar. Abulens. Syluest. Cafetan. Bannez, Valentiam, Lessium, & Azorium. Ita enim Binsfeld de iniurijs. & damno dato. c. 1. q. 9. concl. 4. Mosesc. in Summ. tom. 1. tract. 11. c. 19. n. 74. Filiucius tom. 2. tract. 29. c. 3. n. 49. quos citat, & sequitur Diana resol. 12. nuper citata. His Authoribus accedit tandem Trullench. lib. 5. in Decal. dub. 5. n. 3. ubi licet in principio doceat, licere cuiquam propulsare satis afficientem contumeliis, etiam verbalibus, si sint nimis atroces, & aliter vitari nequeant, in fine tamen addit, hanc

sententiam non esse in praxi admitterendam; Nam satis est, inquit, in Republica, ut verbales iniuriæ verbis repellantur, & à Iudice reprimantur, & castigentur. Ita ille.

Sed clarius, iuxta dicta Respondeo: Dicendum, posse quem absque culpæ labe, & irregularitatis pœna occidere, aut mutilare afficientem iniurijs verbalibus atrocibus, casu quo iniuriatus aliter non possit cogere illum, ut taceat, & desistat, & resipiscat ab iniurijs prolatis, postquam verbo, *Mentiris*, responderit: secus verò casu, quo iniuriatus tali responso audito, taceat, aut fugiat.

Ratio primæ partis huius responsionis sit: Quia tunc talibus iniurijs affectus licet potest occidere, seu mutilare iniuriantem, eo quod solum vim vi repellat, & honorem suum tueatur contra iniustum, violentum, & perpetuum dehonrantem, & nullo modo volentem satisfactionem de iniuria prolata dare.

Ratio verò secundæ partis responsionis est. Quia tunc iniuria affectus sufficienter repellit iniuriam sibi illatam per verbum *Mentiris*, adiuncta taciturnitate, aut fuga dehonrantis, per quam hic manet oneratus infamia; ille autem quem fugit, victor, & integro honore. Sic sentiunt apud Dianam Petr. Nauar. de resuscit. lib. 1. c. 3. n. 376. Henriquez Strouersdorf. de Instit. in 2. 2. D. Thom. q. 64. art. 7. conclus. 5. Ioan. de Escobar de purit. & nobilit. proband. q. 1. gloss. 4. n. 14. & Baldel. in Theolog. moral. lib. 3. disp. 24. n. 24. Quibus ego addo Bonac. de resuscit. (non de contractibus), ut citat Petrus Hurtad. disp. 1. quest. ult. sect. 1. par. 10. n. 7 ubi ait: Secundò colligitur, eum posse occidi, qui afficit contumelijs atrocibus, siue per verba, siue per signa, quando honor alia ratione defendi non potest. Ita Gom. tom. 1. variar. c. 3. n. 51. Rodrig. c. 23. §. 6. n. 12. Lopez i. p. c. 62. vers. Quando Petr. Nauar. loc. cit. lib. 1. c. 1. Sentent. §. Homicidium, vers. Idem & multo magis, &c. Sic ille.

QVÆSTIO IX.

An etiam possit quis occidere, aut mutilare contumeliosum non perfectè proferentem sibi grauissimam contumeliæ, sed incipientem illam proferre, ut v. g. tu es infamis. tu es malè gen. &c.

NEgant, & à fortiori, Authores primæ sententiæ antecedentis quæstionis: & præcipue Petr. Hurtad. loc. cit. §. 130. Qui id' ex se dictis probat. Primò: quia iniuria, etiam prolata, non potest inferre damnum egens cæde, aut vulnere, ut repellatur, ut est habitum: ergo non potest contumelia impediri cæde, aut vulnere: patet consequentia, quia idèd posset cæde, aut vulnere impediri contumelia, quia si proferretur, inferret damnum egens cæde, aut vulnere, causa enim idèd potest impediri ferro, quia est illatura effectum petentem ferrum. Secundò quia iniuria accepta per contumeliæ consummatam, repellitur abundè per *Mentiris*: ergo à fortiori incepta, & nondum consummata.

Sed iuxta à nobis dicta, clarius Respondeo dicendum: Non posse, si per verbum *Mentiris*, integrè prolatum, repellat perfectè iniuriam sibi impetentem illatam, quod tunc evenire cognoscet, quando hoc verbo audito, tacet, aut fugit iniuriatus; secus esset si persisteret, & iteraret iniuriam etiam inceptam.

QVÆSTIO X.

An ob defensionem honoris proximi liceat
cuipiam occidere iniustum illius
inuasorem?

Negant, & à fortiori, Authores, quos dedimus
supr. disp. 12. quæst. 40. eò quòd existiment, ob
totam propriæ vitæ defensionem licere iniustum in-
uasorem occidere. Negabunt itidem Syluius, Bins-
feldius, Baldus, & Gallus, quos citauimus quæst. 1.
asserentes, nec ob defensionem honoris proprii li-
cere alicui occidere quenpiam.

Sed probabilius Respondeo: Licere cuipiam ob
defensionem honoris proximi occidere aliquem,
seruatis seruandis. Ratio est. Quia fama, & honor
æquiparantur vitæ, vt diximus quæst. 1. at sic est,
quod est licitum cuipiam, seruatis seruandis, de-
fendere vitam proximi, cum occisione inuasoris, vt
diximus disp. 12. quæst. 41. ergo licitum quoque erit,
defendere illius honorem, & famam. Confirmatur,
quia licitum est alicui, ob defensionem bonorum
proximi, occidere iniustum raptorem, vt diximus
supr. disp. 13. quæst. ultim. ergo & à fortiori ob de-
fensionem honoris eiusdem, cum melius sit nomen
bonum, quàm diuitiæ multæ. Sic tenent Fagund.
lib. 5. in Decalog. cap. 4. num. 6. citans pro se Sayrum
in Clauis regia, lib. 7. cap. 10. num. 35. Salon 2. 2.
quæst. 64. art. 7. concl. 2. Corollar. 1. Lopez prima parte,
Instruct. cap. 62. Emmanuelem Sà verb. homicidium,
Less. lib. 2. de Iustit. cap. 9. dubit. 13. num. 88. Nauar-
rum lib. 2. de restit. cap. 3. post numerum 392. Iulium
Claram lib. 5. Sentent. 5. Homicidium, num. 26. 27.
& 28. & Suar. tom. 5. de censur. disput. 46. sect. 3.
His addi possunt Nauarr. in cap. Non inferenda, 23.
quæst. 3. à num. 19. & in Man. cap. 24. num. 17. Mo-
lino, tom. 4. tract. 3. disp. 18. Vasq. cap. 2. de restit. §. 1.
dub. 11. Lug. de Iustit. disp. 10. sect. 11. n. 101. Qui
& probat: nam sicut ipse proximus innocens pro-
test se defendere occidendo aggressorem, ita fas est
cooperari cum ipso ad rem licitam, quam ipse face-
re potest, ipsumque adiuuare. Bonac. disp. 2. de re-
stit. quæst. ultim. sect. 1. punct. 11. num. 1. Trullench
lib. 5. in Decalog. cap. 4. numer. 1. Villalob. tom. 2.
tract. 2. diff. 15. Diana part. 5. tract. 4. Resolut. 20.
Faber in 4. distinct. 15. quæst. 3. disputat. 52. cap. 1.
& alij.

QVÆSTIO XI.

An non solum à culpa, sed etiam maneat ab Ir-
regularitate immunis, qui occidit aliquem
pro defensione honoris proximi?

Negant omnes Authores nuper pro prima sen-
tentia adducti, & ex adductis pro nostra, Na-
uarr. Molina, Salon, & Sayrus. Negant etiam Aui-
la citatus sup. quæst. 1. & penes illum Panormitan.
Syluest. Imol. Couarr. & Villadieg. Vgolin. & Re-
ginald. ibidem citati. Maiolus lib. 5. de Irregularit.
cap. 48. num. 9. Layman libro 3. sect. 5. tract. 3. par-
te 3. cap. 9. num. 3. & alij, qui existimant mane-
re irregularem ex defectu lenitatis, ad cuius irre-
gularitatem contrahendam nulla requiritur necessariò
culpa.

Sed probabilius Respondeo: Etiam manere ab
irregularitate immunem, sicuti à culpa: quia ista
non præuia, non contrahitur illa, ob homicidium
priuarum, vt sæpè diximus. Sic tenent omnes DD.
citati pro nostra sententiâ supr. quæst. 4. necnon de

specie nostri casus sequentes, Sayrus, Salon, Lopez,
Lessius, & alij, quos citat, & sequitur Fagundez
vbi supra, Suarez loc. cit. quatenus absolutè docet,
ob licitam proximi, & rerum proximi defensionem,
nullam incurri irregularitatem, neque excommuni-
cationem capitis si quis, si fortè is qui occiditur est
Clericus. Sà loc. cit. num. 6. Bonac. disp. 7. quæst. 4.
de Irregularitat. punct. 6. num. 11. & Lugo de Iustit.
disputat. 10. sect. 10. in fine, cum alijs apud ipsum,
vt infra.

QVÆSTIO XII.

An pro sua pudicitia tuenda licitum sit cui-
piam occidere iniustum inuasorem?

Negatiuam sententiam tenuisse D. Augusti-
num, apertè sentit Sà verb. homicidium, n. 6.
vbi ita ait: Licere occidere defendendo se, vel alte-
rum, dicunt: & quidem licere pro rerum defensio-
ne, Caietan. 2. 2. q. 64. art. 7. Aragon. ibi, & alij,
quod D. Augustinus non concedit, qui nec pro ca-
stitate tuenda licere ait lib. 2. de morib. Ecclesia. Ego
tamen non ausim condemnare; cum præsertim, vt
quidam plunt, Ius Ciuile potestatem dedisse videat-
ur, vt pro tuis, vel proximi rebus defendendis, pos-
sis occidere. Ita Sà. Et Molin. tom. 4. tract. 3. dispu-
tat. 17. num. 11. column. 583. ait, id inuuisse ipsum
Augustinum 1. de lib. arbit. cap. 5. Licet hic Au-
thor, simul & alij, Sanctum Doctorem explicent.
Quare

Vt certum Respondeo: Licitum esse cuipiam,
siue fœminæ, siue adolescenti, pro tuenda sua pud-
icitia, & castitate inuasorem occidere, quando ali-
ter euadere nequit iniustam illam oppressionem,
etiãsi inuasor sit Clericus, vel Religiosus. Quia
pro honore, & rebus externis tuendis, licitum
est interficere iniustum aggressorem, quando ali-
ter tutò hæc non possunt defendi, vt suprà est ha-
bitum: ergo longè cum maiori ratione id licebit
cuius pro defensione suæ castitatis, & pudicitia,
eò quòd æstimabilius donum est pudicitia, & ca-
stiratis, quàm honoris, & aliarum rerum; & quia
simul cum dedecore periculum adest consensus in
delectationem, & peccatum. Sic colligitur ex tex-
tu in l. 1. §. Item Diuus, ff. ad legem Corneliam de
Sicarijs, ibi: Diuus Adriannus rescripsit, eum qui
struprum sibi, vel suis per vim inferentem occidit,
dimitendum. Sic textus. Et ibi Glossa in verbo: di-
mittendum. Baldus in l. vt vim, num. 9. vers. Sed
pone, ff. de Iustitia, & iure. Farinacius tom. 4. que-
stion. 125. de homicid. tit. 14. num. 44. Petr. Nauarr. lib. 2.
de Restit. cap. 3. num. 393. Lessius libro 2. de Iustitia,
dub. 12. numer. 76. Toletus lib. 5. Summ. cap. 6. vers.
Quarum casus, in fine. Syluest. Decius, Albericus,
Iodocus, Bossius, Vgolinus, & Ayretius, quos
omnes citat, & sequitur Fagundez lib. 5. in Decalog.
cap. 3. num. 24. Quibus ego addo Tannerum tom. 3.
disp. 4. quæst. 8. dub. 4. num. 68. Syluium in 2. 2. q. 64. ar-
tic. 7. quaritur 9. conclus. 1. Rodriguez tom. 1. Summ.
cap. 220. num. 14. Cordubam, & Mercadum, quos se-
quitur Diana part. 5. tract. 4. resol. 36. Molinam, & Sà
locis nuper citatis, Cardinalem de Lugo de Iustitia
disp. 10. sect. 10. n. 195. Bonacinam disput. 2. de restit.
quæst. ultim. sect. 1. punct. 10. num. 12. Nauarrum in
Man. cap. 15. num. 5. & Petrum Nauarrum libro 2. ca-
pire 3. numer. 303. Valentiam tomo 3. disput. 5. quæst. 8.
punct. 4. Ioannem de Dicastillo tomo 1. de Iustitia,
libro 2. tract. 1. disput. 10. dubit. 5. numer. 64. Gabrielem
Vasquez de Restit. cap. 5. §. primo, dubitatione 9.
in fine, Egidium Trullench. libro 5. in Decalog.
cap. 4.

cap. 4. dub. 3. num. 9. & Villalob. tom. 2. tract. 12. diff. 12. num. 1.

QVÆSTIO XIII.

An etiam sit licitum cuiquam, sicut suam, tueri pudicitiam alterius, occidendo inuasorem, quando aliter non potest illam tueri.

NEgant Anthores citati supra diff. 12. q. 40. & à fortiori D. Augustinus, si tenuit sententiam negatiuam, *quæst. anteced. relata.*

Sed e im communi omnium ferè sententia, Respondeo: Etiam esse licitum. Quia si cuiquam (vt vidimus,) licitum est bona alterius, & honorem, occidendo tueri, cur non poterit etiam eius pudicitiam, cum hæc pluris æstimeretur, quàm bona temporalia? Deinde quia, vt ait Fagundez, illud homicidium inuasoris pudicitia proximi, non est respectu defensionis illam voluntarium, sed necessarium, non enim ex voluntate fit, sed inuicè, & coactè ob proximi necessitatem. Et quamuis charitas obliget ad defensionem proximi, sine offensione alterius proximi, tamen cum proximus vim patiens in pudicitia, & castitate, sit innocens, & alter proximus illam inuadens sit nocens, & iniuriosus in eo facto, iuste possumus, ac licitè innocentem defendere cum morte inuasoris, quando aliter illum defendere non possumus, & ille sibi prædictum damnum vitæ attribuat, quia ipsemet pudicitia inuasor ad hoc homicidium quodammodo defensionem proximi vim patientis coëgit, vt patet. Sic Fagundez lib. 4. in Decalog. cap. 4. num. 4. Securus Farinacium tom. 4. quæst. 125. num. 44. & 49. Iodocum in pract. crimin. cap. 80. num. 21. Lessium lib. 2. cap. 9. dub. 13. num. 88. Petrum Nauar. lib. 2. cap. 3. post numerum 393. D. Anton. 3. part. tom. 4. cap. 3. §. 2. & Suarium tom. 5. de censuris, disp. 46. sect. 3. n. 5. Quibus ego addo Cardin. de Lug. loc. cit. sect. 11 à n. 201. Dicastillo loco citato, dub. 7. num. 83. & alios supra citatos.

QVÆSTIO XIV.

An qui occidit inuasorem iniustum, ob defendendam pudicitiam propriam, vel alienam, maneat irregularis.

Afirmant absolutè, & vniuersaliter Doctores, qui existimant, ob quamcunque licitam occisionem proximi incurri irregularitatem. Et idè dicunt manere irregularem illum, qui occidit iniustum inuasorem, in defensionem honorum temporalium, honoris, ac pudicitia suæ, proximivæ. *Primo.* Quia in Clem. si furiosus, solum eximitur ab irregularitate, qui aliter quàm occidendo, non potest defendere propriam vitam: ergo.

Secundo. Quia æquè est diligenda vita proximi: ergo ob cuiusvis occisionem irregularitate astringi occisor debet. Ita tenent apud Dianam part. 4. tract. 2. de Irregularis. Nauar. Auila, Reginald. Layman, Molina, Henriquez, Salonijs, Vega, Bannez, Syluester, Armilla, Gutierrez, & alij.

Sed probabilius Respondeo: Non manere irregularem. Quia probabilius est, (vt sæpè diximus,) quod in omnibus casibus, quibus licitum est cuiuslibet particulari personæ occidere, vel mutilare iniustum inuasorem, nullo modo incurrat irregularitas: ergo nullo modo incurritur ab illo, qui ob defendendam propriam, vel alienam pudicitiam, occidit, vel mutilat eius oppressorem, cum id sit illi licitum, vt su-
R. P. Leand. de Irregularis.

prà est habitum. Sic nonissimè Ca din. de Lug. tom. 1. de Iustis. disp. 10. sect. 10. num. 200. his verbis tenet: Aduerto vltimò, in iis casibus, quibus ob vitam, & rem familiarem, & honorem, ac pudicitiam defendendam licitum esse diximus mutilare, vel occidere inuasorem, non incurri irregularitatem, ob eam causam, vt tenent, & probant Suarez, Turrianus, Gaspar Hurtado, Filiuc. Tannerus, Ioan. Prapollitus, Gordonus, Portel, Petrus Cornejo, Sotus, Coninch. Villalob. & Mercatus cum alijs, quos refert & sequitur Dian. tom. 3. tract. 1. de Irregul. resol. 4. Hæc ille loc. cit. & largiùs sect. 11. num. 15. Quibus Authoribus addo Fagundez, Trullench, Bonacinam, Sà, & alios supra quæst. 11. & sequenti allegatos.

Ad primum argumentum constat, quid dicendum ex dictis supra disputat. 12. quæst. 40. & ad secundum ex doctrina tradita ex Fagundio, nuper quæst. antecedenti.

DISPUTATIO XV.

De Irregularitate contracta ex homicidio patrato in duello, seu singulari in pugna.

QVÆSTIO PRIMA.

An fiat irregularis, qui occidit aliquem in duello, ad quod suscipiendum nulla legitima causa intercessit.

RESPONDEO, vt quid certissimum: Fieri irregularem, cum omninò voluntariè patrauerit homicidium, ex quo oritur irregularitas, vt ex dictis constat. *Confirmatur*, quia duellum, quod propriè accipitur pro pugna deliberata inter duos, vel plures in pari numero, ex condito (id est, ex pacto inuicem inito,) statuto tempore, & loco, cum periculo vulneris, mutilationis, aut mortis, semper est illicitum, si nulla interueniat legitima causa: at sic est, quod ex homicidio culpa cum mortali patrato, semper nascitur irregularitas, vt supra sæpius est habitum: ergo qui suscepit, nulla interueniente causa legitima, duellum, & in eo contrarium interfecit, irregularitatem, vltra excommunicationem, & alias pœnas, contraxit. Sic vt certum tenent omnes Doctores de hac materia tractantes (quos præcipuos infra citauimus.) Qui secus dicunt multi, non omnes, de illo qui duellum suscepit, legitima causa intercedente, quod ex mox dicendis constabit.

QVÆSTIO II.

An maneat irregularis, qui ob vanam ostentationem virium, & acquisitionem nominis viri robusti, vel ob voluptatem spectantibus procreandam duellum suscipit, & in eo homicidium admittit.

Respondeo, vt quid certum: Irregularem manere. Quia nulla honesta interueniente causa lethali-ter admittit duellum, & in eo voluntarium homicidium, ex quo oritur irregularitas, committit. Nam cum in admissione duelli evidens periculum vitæ, tam propriæ, quàm alienæ insit, nequit sine mortali, ob tam vanum finem, ac inutilem suscipi. Caietan. 2. 2. q. 95. art. 8. circa solutionem, ad 3. (non ad 13. vt citatum inuenies apud Palauum) in 2. casu: & in Summ. verb. duellum, vers. Suscipere. Nauar. in Man. c. 15. n. 28. in fine, Arzilla verb. duellum, num. 1. Delius lib. 4. disquis. magic. cap. 4. q. 4. sect. 2. ad finem. Valentia 2. 2. disp. 3. q. 17. punct. 1. in causa 5. & 6. Rodrig. tom. 1. Summ. in 2. edit. c. 73. n. 2. Petr. Nauar. lib. 2. de Restit. c. 3. in 2. part. dub. 13. n. 296. quos omnes citat, & sequitur Thom. Sanch. lib. 2. Summ. c. 39. n. 12. quibus addi possunt Suarez disp. 15. de bello, sect. ult. num. 1. Egidius disp. 32. dub. 2. num. 5. Palau tom. 1. tract. 6. disp. 5. punct. 1. num. 5. vterque Hurtad. Complutens. disp. 9. de charit. Salmanticensis disp. 170. sect. 3 §. 18. & sect. 5. §. 31. Tannerus q. 6. dub. 6. num. 90. Ouiedo tract. de Charit. controu. 13. punct. 3. n. 29. Bonac. tract. de censur. disp. 2. q. 6. punct. 2. n. 3. & omnes.

QVÆSTIO III.

An fiant irregulares, qui suscipiunt duellum ad veritatis indaginem, si in tali duello committant homicidium.

Respondeo, vt certum: Fieri irregulares, quia omne homicidium ex actione illicita, & voluntaria procedens inducit irregularitatem: at sic est, quod actio admittendi duellum ad veritatem per victoriam indagandam, est omnino illicita, & voluntaria: ergo homicidium ex ea procedens, verè inducet irregularitatem. Minor probatur, quia illa actio inducit malitiam iniustitiæ, cum certamen illud sit iniustum, & duellum formalissimum ex vtraque parte. Inducit etiam malitiam superstitionis contra Religionem, & vt tale damnatur in c. 1. & 2. de purg. vulg. & cap. Monachiam, 2. q. 5. & denique malitiam temeritatis, quam in se fortitudini oppositam quilibet duellator committit: ergo. Sic tenent omnes Doctores, præcipuè nuper citati, inter quos Ouied. n. 23. per hæc verba: Tertia causa est, ob quam propriè dicitur duellum: Cum enim quis suam innocentiam, vel quodvis aliud notum fieri volebat, illud armis probandum desumebat, vt si victor euaderet, innocentem, & veracem omnibus esse constaret; sin minus, tanquam nocens, & mendax reputaretur. Certamen istud est iniustum, & duellum formalissimum ex vtraque parte: medium enim istud est improprium ad finem intentum, ac proinde ex illo cohonestari non potest. Sic Doctus Ouiedo. Dicastillo de Iustitia, lib. 2. tract. 1. disquis. dub. 15. n. 204. & omnes.

QVÆSTIO IV.

An qui indicit, vel admittit duellum, ad vindicandam, seu reparandam iniuriam sibi factam, & in eo committit homicidium, maneat irregularis.

Negaret forsitan Lyranus c. 17. Regum 1. cum existimauerit, licitam esse, ob dictam causam, admissionem duelli, aut indictionem.

Sed vt certum Respondeo: Manere irregularem. Quia certum est, illicitam esse omnino indictionem, aut admissionem duelli ob vindicandam, seu reparandam iniuriam: at sic est, quod homicidium voluntarium ex illicita actione procedens, semper inducit irregularitatem: ergo qui illud in dicto duello committit, irregularis manebit. Minor cum consequentia apud omnes est certa, & maiorem contra Lyran. docent communiter Doctores, præcipuè Valentia 2. 2. disp. 3. quest. 17. punct. 1. in causa 1. Sanchez lib. 2. Summ. cap. 39. (non 3. vt leges apud Ouiedum) num. 9. (non 15. vt citat ipsemet Ouiedo.) Egidius disp. 32. de Charit. num. 15. Becanus c. 25. q. 2. Gasp. Hurtad. disp. 9. diff. 25. & Palau tom. 1. tract. 6. disput. 5. punct. 7. num. 7. quos citat & sequitur Ouiedo tract. de Charit. controuers. 13. punct. 3. num. 35. Dicastillo de Iustitia lib. 2. tractat. 1. disputat. 1. dubit. 15. numer. 223. & alij communiter, quorum ratio est: quia vindicare iniuriam, non est priuatæ personæ, sed publicæ authoritatis, cuius munus etiam est reparare iniurias personis priuatis illatas.

QVÆSTIO V.

An irregularitatem contrahat, qui acceptans duellum, aut singulare certamen, causa excutiendi notam timiditatis, aut pusillanimitatis, aut ne ignauus existimetur, indicentem duellum occidit.

Negatiuam sententiam quis sic defendere potest. Nam iuxta nostram doctrinam sæpius repetitam, vt homicidium commissum à priuata persona pariat irregularitatem, necessum est, vt procedat ab actione illicita, & mortaliter peccaminosa: at sic est, quod actio acceptandi duellum, seu singulare certamen, causa excutiendi notam pusillanimitatis, videtur licita, & honesta: ergo homicidium ab illa procedens non pariet irregularitatem. Minorem, in qua potest esse difficultas, sic Primò probo, quia si vir nobilis, aut miles prouocatus ad duellum, id respuat, non modicam honoris iacturam facit: atqui nemo tenetur se infamare: ergo nec respuere duellum sibi oblatum.

Secundò. Quia idem quis prouocat alterum ad duellum, vt illi auferat honorem, & ei vertatur ignominia, si illud non acceptet: at quando honor aliter defendi nequit, nisi inuaforem illius occidendo, licet vtique occidere, vt supra disp. 12. q. 34. est habitum: ergo & licebit acceptare duellum ob defensionem proprii honoris, si aliter illum defendere non possumus, nisi illud acceptando.

Tertiò. Quia fas est inuaforem perimere, vt honorem tueatur, quando fuga sibi ignominiosa est, etiamsi ipsa fugâ vitam possit tueri, vt supra disputatione citata est habitum: at maior ignominia est duellum oblatum non acceptare, quàm fugere:

fugere: ergo. Propter hæc argumenta, id esse licitum affirmant aliqui Authores, quos suppressis nominibus, refert Bañez 2. 2. *quæstione* 64. *articulo septimo, dubio tertio*. Quorum sententiam esse probabilem, aperte innuit Bassæus verbo *duellum, num. 6.* dum contrariam veriorum solum appellat.

Sed ut mihi certum, Respondeo: Præfatum acceptantem duellum, & in eo occidentem hostem suum ad illud prouocantem, irregularitatem contrahere. Quia certum est mihi, tale homicidium procedere ex actione voluntaria, illicita omnino, & lethaliter peccaminosa: ergo certum est, quod qui illud committit, contrahit irregularitatem. Antecedens probatur. Quia irrationale, & barbarum est, me exponere periculo vitæ, ex eo præcisè, quod alius me velit ad pugnam prouocare, nulla alia interueniente causa iusta: ergo non potero licitè certamen hoc admittere, etiamsi ob id ab aliquibus timidus, ignauus, aut infamis existimer, ut amplius ex solutione ad fundamentum in contrarium adductum constabit Vnde

Ad illud neganda est minor, ad cuius primam probationem neganda est minor, quia falsum omnino est, quod ille qui non acceptat duellum, gratiã diuinæ legis obseruandæ, amittat honorem, aut famam, aut ei aliqua ignominia apud cordatos viros, prudentes, & probos oriatur, etiamsi apud vulgares, & improbos id ignominia tribuatur; nam fama, & honor ex illorum potius existimatione, quàm ex horum pendet.

Ad secundam probationem neganda est maior: quia ipse prouocans per actum prouocationis non intendit ignominiam inferre prouocato, nec illum honore suo spoliare; nec ex natura rei ignominia sequitur prouocato, si non acceptet; sed per accidens ex malitia hominum leuissimorum, qui quod virtuti, & laudi tribuere debebant, tribuunt ignominia: cum ergo prouocans non intendat per prouocationem ad duellum iniuriam inferre, aut ignominiam prouocato, nec ei ex natura rei ex non acceptatione sequatur, clarum manet, nunquam posse esse licitam talem acceptationem.

Ad tertiam probationem, concessa maiori, neganda est minor, est namque diuersa ratio de fuga, quia hæc, etiam apud probos, & prudentes viros ignominiosa æstimatur, & non est aliud medium se tuendi: at verò prouocatus ad duellum, potest aliud medium eligere, nempe neque fugiendo, neque acceptando, si dicat, Paratus sum me defendere quandocumque me aggressus fueris: ex condicto autem duellum acceptare non possum, id enim Diuinæ legi repugnat, & iusto etiam Magistratus præcepto, per quæ omnia si liceret, ego acceptarem. Ex quibus iam constat, minimè esse licitum duellum acceptare ad depellendum dedecus, quod cuidam ex non acceptatione resultare videtur, ut docent communiter Doctores, præsertim Sanchez libro primo Summ. cap. 39. num. 9. Atmil-la, Caietanus, Sotus, Azeuedo, Nauarra, Bannez, Valentia, Petrus Ledesma, Rodriguez, Abulens. Salon, & Nauarrus apud ipsum, Azor tomo tertio, libro secundo, capite quinto, *quæstione sexta*. Filliucius tract. 29. capite 8. numero 147. & 152. Fagundes libro quinto in Decalog. capite 8. numero 39. vbi non benè refert Bannez 2. 2. *quæstione* 64. *articulo septimo, dubitatione tertia*, dicentem primam opinionem videri aliquibus probabilem; nam hic doctus Author minimè id affirmat, cum solum scribat, non deesse qui fingant, esse licitum duellum in tali casu acceptare; sic item docent Molina tom. 4. tract. 3. disp. 17. Becanus 2. 2. capite 26.

R. P. Leand. de Irregularit.

quæstione 5. Layman. lib. 3. tract. 3. part. 3. capite 3. numero tertio, Bonacina de censur. disputatione 2. *quæstione* 6. punct. 4. numero 12. Dicastillo de Iustit. lib. 2. tract. 1. disp. 10. dub. 6. num. 70. Ouiedo tract. de Charit. controuers. 13. punct. 3. numero 46. Trullench. libro quinto in Decalog. cap. secundo, *dubitatione* 13. num. 4. Castro Palao tract. de Charit. disputat. 5. punct. 7. num. 8. Diana part. 5. tract. 13. Resolut. 16. & alij communiter. Qui omnes consequenter dicunt, prædictum in duello interfectorem & incurrere irregularitatem, excommunicationemque, & alias poenas duelli.

Q V Æ S T I O V I.

An saltem maneat liber ab irregularitate, qui acceptans duellum, aut certamen singulare, ne alias amittat honores, aut publica munera, qua possidet, occidit prouocantem ad illud?

Negare debet Trullench. loco citato, numero 4. *in fine*. Quia clarè negat, esse licitam, adhuc in tali casu, admissionem duelli, his verbis: Hinc fit, non esse admittendam sententiam Laymani in Theolog. Morali libro 3. part. 3. cap. 3. numero 3. asserentis, in duobus casibus duellum damnari non posse, videlicet si Miles in exercitu, vir Equestris in Aula Regia, officio, & dignitate excidere debeat ob ignauiam, & timiditatis notam, nisi idem prouocanti se sistat: vel si quis ab iniustis conuictis, ac subeundo dedecore aliter se liberare nequeat, nisi cum prouocante congregiatur, quod non placet Dianæ part. 2. (lege 3.) tract. 6. *Miscellan. Resolut. 1.* & meritò quidem, propter rationes hoc numero dictas. Hæc ille. Non ego: ergo si illicitè mortaliter occidit prouocatus ad duellum prouocantem, nequit liber exire ab irregularitatis nota.

Negabunt etiam illi Doctores, qui absolute docent, etiam ex homicidio licitè parato irregularitatem oriri, quos adduximus supra disputat. 13. *quæstione* 2.

Sed probabilius Respondeo: Manere liberum ab irregularitate. Probo: quia probabilis est, quod ex homicidio licitè facto non fiat quis irregularis, ut sæpè diximus: at sic est, quod est licitum cuiuspiam acceptare duellum, & in illo suum prouocantem occidere, ne alias priuetur honoribus, & publicis muneribus, quæ possidet: ergo ob tale homicidium non fiet homicida irregularis. Minorem (in qua, iuxta nostram doctrinam solum potest esse difficultas) sic probat ex Petro Hurtado Diana parte 5. tractatu 13. Resolut. 27. vers. *Nota etiam*. Quia ad conseruandam nobilitatem, & munera publica, est medium vnicè necessarium acceptatio pugna: ergo est licita. Probo consequentiam: quia tunc est inculpata defensio bonorum proportionatorum damno inferendo criminatori. Antecedens probo; quia criminatore mihi crimen obiecit dignum amissione nobilitatis, & munerum, cuius ego innocens sum, & alter obiecit illud mala fide: quod crimen censetur esse probatum, recusato à me certamine; hæc enim est huius duelli natura, de quo agimus. Antecedens probo; quia coniectus sum ego in angustias, ut vel mihi pugandum sit cum criminatore iniusto, vel amissurus sim nobilitatem, & munera: ergo tunc subire certamen est vnicè necessarium ad tuendam nobilitatem. Hæc ex Hurtado Diana parte quinta, loco

loc. cit. licet part. 3. contrarium senserit, vt nuper vidimus.

QVÆSTIO VII.

An si aliquis videat, se iniustissime in iudicio accusari, & certò cognoscat, se iniquissima sententia ad mortem, vel mutilationem à Iudice damnandum esse, possit licitè accusatorem ad duellum prouocare, vel illud ab eo indictum acceptare, & illum etiam sine nota irregularitatis interficere?

NEgant aliqui doctores; quorum fundamentum est, quia ille solus iustus sui defensor dicitur qui inuitus ad pugnam ab aggressore cogitur: at sic est, quod qui in hoc casu prouocat, vel acceptat duellum, non cogitur inuitus ad pugnam: ergo. Minor probatur: quia si prouocat ad duellum, spontè ad illud prouocat; si verò duellum oblatum acceptet, spontè etiam acceptat: ergo in neutro casu inuitus: ergo in neutro vt iustus sui defensor excusari potest: ergo in vtroque, tanquam iniustus prouocator, aut acceptator damnandus: ergo in vtroque interficiens suum accusatorem irregularis est censendus. Ita apud Sanchez tenent Abulen. 1. Reg. cap. 17. questione, vltima, & Salon. 2. 2. questione sexagesimaquarta articulo tertio, controuers. 3. Quibus addo Aragon. 2. 2. questione 64. articulo 3. ad 3. (cuius verba refert Diana p. 5. tract. 13. resol. 27.) & Suarezium disputatione 13. de Charit. sect. vltima, num. 5. & apud illum, Siluestrum, Abulen. Anton. & Sotum.

Alij autem Auctores è contra ex parte docent, posse sanè licitè innocentem in prædictis casibus suum accusatorem ad duellum prouocare, vel ab eo illud acceptare, & interficere absque mortali culpa; non verò asque irregularitatis pœna; quia existimant hanc sine illa compati posse.

Sed probabilius Respondeo: Possè licitè in assignato casu, accusatorem ad duellum prouocare, & à fortiori ab eo acceptare illud: & si in eo illum interficiat, minimè irregularem fieri.

Prima pars nostræ responsionis est communis apud Doctores, & probatur. Quia in angustiis, & perplexitatibus, licitum est eligere minus malum, ad vitandum maius, quando maius electione minoris effugi potest, & aliter non: at minus malum est subire mortis dubiæ periculum in duello, quàm pati ipsam mortem iniustam certò ob iniuriam Iudicis, & calumniatoris subeundam: ergo. Adde, quod verè, & propriè non est duellum, sed licita, & iusta defensio contra inuadentem iniuste: nihil enim re ipsa differt, velle me occidere proprio gladio, an alieno, nempe Iudicis, falsis criminibus. Et ideo hanc partem tenent Bannez 2. 2. questione 64. articulo 7. dubit. 4. in corp. & ad 2. Rodriguez tom. 1. Summ. in 2. edit. cap. 73. numero 1. Nauartus in Summ. cap. 11. num. 29. & cap. 15. num. 9. Valentia 2. 2. disputatione 3. quest. 17. punct. 1. col. 2. Nauarra lib. 2. de restitut. cap. 3. in 2. parte, dubit. 13. num. 189. & 290. Caietan. 2. 2. quest. 95. artic. 8. circa solut. ad 3. & in Summ. verb. Duellum, qui tamen de sola duelli ab actore oblata acceptatione loquitur, non de prouocatione; & casu quo duellum de consensu Principis incatur. Ait enim sic: Licitum tamen est suscipere duellum auctoritate Principis, quando accusator, materiali gladio Iudicis iniuste me petit, mutilando, vel occidendo: quoniam inuasus gladio, possum me gladio tueri. Hæc Caietanus. Cuius

limitationem optimè reijciunt Bannez & Nauarra. Vnde hanc eandem partem sustinent. Sanchez libro 2. Summ. capite 39. numero septimo. Azor tom. 3. lib. 2. cap. 3. questione decima. Egidius disput. 32. dubit. 2. numero 4. & 17. Lessius lib. 2. de Iustitia, cap. 9. dubit. 8. num. 49. Dicastillo de Iustit. lib. 2. tractatu 1. disputatione 10. dubit. 25. num. 217. Fagundez lib. 2. in Decalog. cap. 8. num. 42. Qui bene ad fundamentum contrarium responderi negando minorem; nam innocens in dicto casu, nec voluntariè, & spontaneè prouocat, aut acceptat; sed prouocatus est inuoluntariè, eo quòd nullum aliud remedium habet.

Secunda verò pars nostræ responsionis ex prima, iuxta nostram doctrinam, clarè colligitur. Quia irregularitas hæc non oritur ex homicidio particulari, licitè, & absque mortali admissio, vt docent omnes Auctores supra disput. 13. quest. 2. adducti pro nostra parte.

QVÆSTIO VIII.

An etiam licitum sit innocenti acceptare, seu offerre duellum, ad tuenda bona temporalia, quando certum habet, quod actor in iudicio per fraudem ipsum opprimat, & si in eo illum interficiat, immunis etiam sit ab irregularitate?

NEgant, non solum Auctores primæ opinionis questionis præcedentis, verum etiam alij ex nostris. Quia licet existiment, quod in defensionem vitæ possit quis alium ad duellum prouocare, & illum occidere; non verò in defensionem externorum bonorum. Ratio eorum est, quia defensio armata solum licet, quando alius armis me inuadit; at in causa criminali, etsi alius suis armis non inuadat, inuadit tamen, vt diximus, gladio iudicis, quod non fit in causa civili, cum solum inuadat iniusta sententia Iudicis. Ita apud Suarezium tenet Caietanus, & apud Dianam Lessius libro 2. capite 9. dubitatio 8. numero 47. Filiucius tomo 2. tractatu 29. numero 144. Suarez loco citato, & Aragonius 2. 2. questione 64. articulo 3. ad 3. Sed ex his Auctoribus Lessius oppositum omnino sentit loco citato, vers. Terriò. Citari tamen potest Palaus tom. 1. tractatu 6. de Charit. disputat. 5. punct. 7. num. 12.

Respondeo ergo probabilius (& magis consequenter, vt faterur Suarez) dicendum, etiam esse licitum innocenti acceptare, seu offerre duellum ad bona temporalia in notabili quantitate tuenda; quando constat omnino iniuste, & per calumniam actorem procedere, & certum omnino est fore, vt innocens hæc amittat, nec aliud sibi remedium superat. Ratio sit; quia sic talis acceptatio, seu prouocatio duelli, non induit rationem proprii duelli, sed defensionis iustæ: at hæc non solum est iusta cum morte inuadentis pro vita, & honore tuendis, sed etiam pro rebus temporalibus, vt supra est habitum: ergo & erit licitum acceptare duellum, seu offerre illud, in eoque occidere actorem, si aliter res suas innocens defendere nequeat. Sic tenent Auctores citari pro nostra sententia, præcipuè Sanchez & Bannez & Nauarra. Qui addunt, non solum licere in dictis casibus acceptare, & offerre duellum; verum etiam non prouocando ad illud, interficere occultè actorem illum calumniosum, cum hæc occisio sit vera defensio. Immo, quod amplius, teneri innocentem non acceptare duellum, nec

nec indicere, si potest occultè illum occidendo, id vitæ, honoris, & rerum familiarium periculum euadere, quippe sic proprium vitæ periculum in duello imminens vitabit, & peccatum actoris offerentis, aut acceptantis duellum. Tenent etiam nostram sententiam Diana *part. 5. tract. 13. Resolut. 27.* Petr. Hurtad. *in 2. 2. disp. 70. sect. 8. §. 70. & 77.* & tandem Dicastillo *loco citato, num. 221.* Lugo *de Iust. disp. 10. sect. 7. n. 165. vers. Secundò probatur.* Ouido *de charit. controuers. 13. punct. 3. num. 41.* Qui tamen malè citat Palaum pro hac parte.

Ex qua doctrina clarè, iuxta nostra principia, colligitur, minimè manere irregularem occidentem, in præfatis casibus iniustum actorem, cum tunc talis occisio sit licita, & à graui immunis culpa.

QVÆSTIO IX.

An si inuasor iniustus velit te occidere, inhonorare, vel bona tua rapere, nisi duellum acceptes; possis illud acceptare, & sine culpa, & irregularitatis pena dictum inuasorem occidere.

Negant absolutè aliqui. Alij distinguunt, dicentes, posse quem acceptare duellum, casu solum, quo quis velit occidere, nisi illud acceptet; secus in aliis casibus. Authores opinionum hatum habes supra. Vide illos.

Sed iuxta nuper dicta, probabilius Respondeo, dicendum: Possè sine exceptione in omnibus dictis casibus acceptare duellum, & in illo licitè occidere inuasorem, nec ob id poenam irregularitatis incurrere. *Primum* constat ex dictis. Quia in omnibus dictis casibus acceptatio duelli, & in eo occisio inuasoris vitæ, honoris, vel fortunatum, est defensio necessaria: ergo & licita: ergo in nostris principiis, immunis ab irregularitate. Sic Authores pro nostra parte quæstionibus antecedentibus adducti. Legantur inter alios Lugo *loco cit. sect. 8. in fine.* Palaus *punct. 7. cit. n. 13.* Puente Hurtado *2. 2. disp. 170. sect. 8. §. 77.* & Diana *loc. cit. vers. Notandum est,* vbi addunt, quod inuasus in eo casu nequeat acceptare certamen, si ibi potest inuasorem occidere, quia interficere aggressorem iniustum, quando actu physicè mihi mortem intentat, magis consentaneum est iuri naturali, & Ecclesiastico, quàm in campum exire ad pugnandum. Quæ doctrina consonat doctrinæ à nobis ex Sanchez, & Bannez nuperimè traditæ.

QVÆSTIO X.

An licitum sit cuiquam in defensionem diuini honoris, acceptare duellum, in eoque absque incursose irregularitatis iniuriantem occidere.

Respondeo: Esse licitum cuiquam duellum admittere, & in illo occidere in defensionem diuini honoris, cum qui à periculo contra illum non vult desistere, nisi cum illo duellum ineat. Sic tenet Palaus *loco citato, num. 14.* vbi ita ait: Ob peccata, quæ solùm nocent peccanti, clarum est, te non posse duellum admittere. Ob peccata verò, quæ cedunt in iniuriam & grauem proximi, boni communis, & Religionis, poteris, præcipuè autoritate Principis duellum admittere, si alia via tibi non suppetit defensionis, quia ob hanc rationem licet tibi iniuriatentem occidere. Quis enim negare potest, te non posse

R. P. Leand. de Irregularis.

hereticum occidere, si à conculcatione Sacramenti, & profanatione rerum Sacratum desistere non vult. Defendis enim tunc diuinum honorem. Hæc Palaus. Nunc ego: Si igitur tunc licita est occisio, à fortiori erit admissio duelli, & nex in eo commissæ libera ab irregularitate.

DISPVATIO XVI.

De Irregularitate contracta ex homicidio casuali.

QVÆSTIO PRIMA.

Quid sit homicidium casuale?

RESPONDEO: Dicendum, quod est illud, quod præter intentionem occidentis fit. Sic omnes Theologi cum D. Thom. *2. 2. q. 64. art. 8. in corpore.* Legantur inter alios Caietan. Bannez, Salon. Aragon. ibi. Suar. *de cens. disp. 45. in princ.* Sayr. *lib. 7. Thesaur. c. 1. n. 9. & c. 5. per tot.* Filiuc. *tract. 20. cap. 3.* Bonacin. *q. 4. de Irregular. punct. 7.* Dicastil. *de Iustit. lib. 2. tract. 1. disp. 10. dub. 12.* Fagundes *lib. 5. in Decal. c. 13. num. 9.* Gasp. Hurtad. *disp. 2. de Irregular. diff. 8.* Petr. Cornejo *tract. 5. de Irregularis. diff. 3. à principio.* Baunius *tract. 13. de Irregularitat. q. 19. pag. 471.* Auila *p. 7. disp. 6. sect. 1.* Gibalinus *de Irregularis. c. 4. q. 1. à n. 1. pag. 111. & q. 2. à n. 1. pag. 159.* Nauarr. *c. 27. n. 220.* Pellizzar. *tom. 2. Man. Regul. tract. 7. c. 5. sect. 2. q. 54. n. 235.* & alij citandi.

QVÆSTIO II.

Quotuplex sit homicidium casuale.

Respondeo: Dicendum quod sit duplex. Alterum quod dicitur omninò, & simpliciter casuale, & est illud, quod nullo modo est volitum, nec directè, nec indirectè, nec in se, nec in causa, nec præuisum ab occidente. Alterum, quod non est omninò, & simpliciter casuale, sed partim casuale, & partim non, eo quod licet non sit directè volitum, & intentum, est tamen indirectè, & quodammodo volitum, vt explicant Caiet. *2. 2. q. 64. art. 8.* & alij DD. nuper adducti.

QVÆSTIO III.

An homicidium omninò, & simpliciter casuale, quod nec in se, nec in causa, villo modo est volitum, inducat irregularitatem.

Respondeo, vt certum: Non inducere. Sic colligitur ex cap. *Lator,* & ex cap. *Dilectus,* & cap. *Significasti* 1. de homicid. Ratio est. Quia homicidium, quod nullo modo est peccaminosum, non inducit irregularitatem: at homicidium omninò, & simpliciter casuale, non est peccaminosum: ergo non inducit irregularitatem. Cætera ex sæpè dictis constant, minor autem probatur. Quia homicidium omninò casuale, est proxus inuoluntarium; ergo non est peccaminosum. Consequentia patet, quia omne

peccatum est voluntarium. Antecedens verò etiam constat, tum ex D. August. *lib. de vera Relig. cap. 14.* & ex cap. Merito, 15. *quæst. 1.* & D. Thom. 2. 2. q. 64. art. 8. Tum etiam ex Aristotele docente, quod voluntarium debet esse à principio intrinseco cognoscente singula: ac homicidium omninò casuale, & merè fortuitum, nullo modo est cognitum, nec præuisum, à patrate illud: ergo nullo modo est voluntarium. Sic docent omnes Doctores, saltem loquendo de homicidio quod ex actione licita contingit; nam non desunt aliqui sentientes, inducere irregularitatem homicidium omninò fortuitum, si aliàs ex actione illicita eueniat. Legantur D. Thom. *loc. cit. Nauar. cap. 27. n. 220.* Suar. *loc. cit. num. 9.* Auil. *loc. cit. vers. Secundo notandum est. Sayr. loc. cit. n. 2.* Molin. *tom. 4. tract. 3. disp. 71. n. 1. & disp. 77. n. 2.* Bonac. *num. 2.* Gibal. *q. 2. cit. n. 2. pag. 159.* Barbof. *ad c. Lator. citatum, n. 1.* Pellizz. *loc. cit. q. 55. num. 236.* & alij.

QVÆSTIO IV.

An saltem homicidium indirectè voluntarium, seu aliquo modo volitum, pariat irregularitatem.

Respondeo, vt certum: Parere irregularitatem. Quia sic colligitur ex cap. *Significasti, et primo,* & ex cap. *Dilectus, de homicid.* & ex cap. *Clerico, cum aliis, dist. 50.* Ratio est, quia homicidium indirectè volitum, est verum, & proprium homicidium, cum sit sufficienter voluntarium; & peccaminosum in oraliter: at sic est, quod Sacri Canones plectunt irregularitate talis homicidij crimen: ergo. Sic tenent omnes Theologi cum D. Thom. 2. 2. q. 64. Summistæ *verb. homicid.* & *verb. Irregularitas,* & Canonistæ in iuribus citatis.

QVÆSTIO V.

An vt hac irregularitas, quæ ex homicidio indirectè volito manat, incurrat, sufficiat venialis culpa.

Affirmant Caietan. *Arag. 2. 2. q. 64. art. 8.* Scotus, Mayron, & Comitulus apud Gibalinum, vbi infra. Conradus, Corduba, & Toletus, apud Sayrum, & alij ex Canonistis, & nouiter Megal. 3. *part. lib. 7. c. 2. q. 5. num. 110.* Quorum fundamentum habes supra *tract. 1. disp. 1. q. 7.*

Sed probabilius Respondeo: Non sufficere culpam venialem, sed requiri omninò mortalem culpam. Ratio est. Quia huiusmodi irregularitas est pœnalis, aliàs sine vlla omninò culpa contraheretur, quod contrarij negant: ergo supponit culpam sibi correspondentem, vt iusta sit: at sic est, quod vt omnes concedunt, irregularitas est pœna grauis: ergo & culpam grauem ad illam requirit, omnes fateri debent. Sic Sor. *lib. 5. de iust. quæst. 1. art. 9. in fine.* Nauar. *cap. 27. n. 252. vers. Octauò dico.* Henriq. *lib. 14. cap. 3. §. 1. & c. 15. §. 1. & 7.* Suar. *disp. 45. sect. 9. n. 8.* Sanch. *lib. 9. de Matr. disp. 32. n. 29.* Bonacina, Bannez, Gordonus, Ioan. de la Cruz, ayruus, Valentia, & alij, quos refert, & sequitur Gibalin. *quæst. 2. cit. n. 5. pag. 161.* Diana *p. 4. tract. 2. Resol. 21.* Montesinos *1. 2. disp. 8. q. 12. n. 152.* Pellizzar. *loc. cit. q. 56. n. 139.* Legantur dicta à nobis *tract. 1. disp. 1. q. 7. citata.*

QVÆSTIO VI.

An semper quod quis mortaliter positina actione peccat in cauendo homicidio, contrahat irregularitatem.

Respondeo, vt certum: Contrahere irregularitatem, etiamsi rei licitæ vacet. Hanc responsum vt certissimam statuit Gibalinus *de Irregularis. cap. 4. quæst. 2. num. 7.* vbi ita ait: Qui mortaliter peccat, ob non adhibitam sufficientem diligentiam in cauendo homicidio, contrahit irregularitatem homicidio subsequuto, siue vacaret rei licitæ, siue illicitæ. Hæc regula nullam habet difficultatem: cum enim voluntarium sit homicidium illud, & culpabile mortaliter, quamuis non fuerit volitum in se, sed in sua causa, propter ignorantiam vincibilem, & negligentiam mortalem in præcauendo periculo, nihil planè fingi potest, vnde excusetur irregularitas, quam certum est contrahi ratione homicidij voluntarij. Quod autem quis vacaret rei licitæ, ex qua sequutum tamen fuit præter intentionem, sed non sine culpa, eaque graui operantis homicidium, non facit, quin illud fuerit voluntarium: & quamuis non fuerit peccatum præcisè exercendo actionem licitam, ratione tamen periculi, quod in his circumstantiis cum eiusdem actione, alioquin nullo iure prohibita coningebatur, & non satis præuisum, aut impeditum fuit, peccauit ita operans peccato homicidij indirectè voluntarij. Et idcirco in *c. Presbyterum, de homicid.* qui in castigando puero excefferat, fit irregularis, morte sequuta: quia etiamsi licitè castigaret puetum, modum tamen debitum excessit, &c. Sic Gibalinus. Cui nemo contradicere potest.

QVÆSTIO VII.

An dans operam rei illicitæ, vel saltem sibi aliquo iure prohibita, si ex illo opere sequatur homicidium omninò casuale, inuoluntarium, & inculpatum, fiat nihilominus irregularis?

Affirmant non pauci DD. docentes absolutè incurrere irregularitatem vacantem rei sibi illicitæ, si ex tali actione sequutum fuit homicidium omninò à casu, & omninò ignoranter, etiamsi ne ex sua actione sequeretur, debitam adhibuerit diligentiam. Fundamentum est, quia in cap. *Dilectus filius,* & cap. *Ioannes.* Definit Innoc. III. non fuisse incursum irregularitatem ob quædam homicidia omninò casualia, eo quod non fuerint facta, dando operam rei illicitæ: ergo à contrario sensu, si fuissent facta dando operam rei illicitæ, incursum esset irregularitas. Ob id ita tenent Caietan. 2. 2. q. 64. art. 8. (non 9. vt leges apud Hurtadum, & Dianam) Syluest. *verb. homicidium 2. n. 2.* Conrad. 1. 2. q. 72. art. 8. Philiateus *libro quarto, c. 11. §. septimo.* Viualdus *de Irregularitate n. 248. vers. Tertia,* vbi ita ait: Dans operam rei illicitæ, quantamcunque adhibeat diligentiam, fit irregularis per mortem, vel mutilationem sequentem, vt est exemplum in *c. Suscepimus, de homicidio.* Ita ille, qui & citat pro se, vltra Caietanum, Sotum *libro quinto de iustitia, questione quinta, articulo fin.* Angelum, Syluestrum, Armillam, Couartuiam, Castum, Nauarrem, & alios. Sed non benè ita absolutè citat hic author hos Authores, vt infra.

Alij verò contra ex parte dicunt, non sufficere ad incurrendam hanc irregularitatem, quod homicidium casuale sit sequutum ex opere illicito, sed necessarium esse, quod opus illud sit periculosum; quia aut ex natura sua est ordinatum ad homicidium, vel mutilationem; aut cum illo ferè semper, atque hic, & nunc coniunctum, vt est mittere bombardam ad arcem, aut sagittam, aut lanceam in exercitu, &c. tunc enim si sequatur homicidium, vel mutilatio, quantacunque diligentia adhibeatur, incurritur irregularitas. Quia eo ipso, quod quis opus, quod ex se, & sua natura periculosum est, ad homicidium exercet, censetur velle illud homicidium indirectè saltem, & in sua causa, ex illa Regula Iur. lib. 6. *Qui causam damni dat, damnum dedisse videtur.* Ita tenet Covar. in *Clement. Si furiosus, part. 2.* (non 1. vt leges apud Sayrum) §. 4. num. 10. per totum, qui *vers. Igitur*, citat pro se Ancharan. & Francum in *cap. ultimo de homicid. in 6.* Gonsalvum à Villadiego *tract. de Irregularitate, cap. de percussore col. 3.* Alphonsum de Castro *lib. 2. de lege pœnal. cap. 14.* & Sorum *lib. 5. de Iustit. quest. 1. art. 9.* His addi possunt Molina *tom. 4. tract. 5. disp. 77. num. 5.* Aragon *2. 2. quest. 64. art. 8.* Corduba *lib. 2. quest. 16.* Medina *1. 2. q. 73. art. 3.* Salon *2. 2. q. 64. art. 8. contron. 3.* Henriquez *lib. 14. cap. 15. §. 1. & 2.* apud Sayrum Petr. Navarra *lib. 2. cap. 2. dubit. 6. corol. 3.* Navarra *cap. 2.* (non 221. vt legi apud Sayrum) *num. 221. vers. Tertio, in fine*, vbi requirit, vt sit causa propinqua sufficienter directa respectu talis effectus. Valentia *tom. 2. disp. 6. quest. 5. punct. 3. & tom. 3. disp. 5. quest. 8. puncto 5.* Toletus *lib. 1. cap. 29. vers. Secundò, notab. 2.* Sayrus *lib. 7. Thesauri, cap. 5. num. 12.* (non 6. num. 11. vt citat Gibalinus) Auila *part. 7. disp. 6. sect. 1. dub. 1. opinione 3.* Sanchez *lib. 9. de Matrimon. disput. 32. num. 25.* Layman *lib. 3. tract. 3. part. 3. cap. 10. num. 5.* quamvis hic requirat culpam saltem venialem. Villalobos *tract. 11. disp. 23. num. 3.* & Montefinos *1. 2. disp. 8. q. 12. n. 165.*

Sed probabilius Respondeo: Non fieri irregularitatem. Quia probabilius est, nunquam oriri irregularitatem ex homicidio casuali ex opere siue licito, siue illicito, etiam periculoso ex se, si omnis diligentia quam prudentia exigebat, adhibita fuit, ne homicidium contingeret.

Probatur *Primò*. Quia huiusmodi homicidium procedens ex opere illicito, & periculoso, est adhuc merè casuale, & omnino inuoluntarium in ratione homicidij, ac proinde prorsus inculpabile: ergo non potest parere irregularitatem. Consequencia est nota, ex suprà adductis. Antecedens verò probatur à Gibalino sic: Quia tale homicidium neque directè, & in se est voluntarium, vt apparet; neque indirectè, & in sua causa, quia adhibita fuit, vt supponitur, omnis diligentia ad cauendum homicidium: ergo non magis volitum est homicidium in sua causa, ex eo quod fuerit sequutum ex opere illicito, cum utrobique fuerit posita omnis diligentia, quam prudentia in his circumstantiis requirebat; & ratio tota voluntarij indirecti, quæ fingi potest in simili casu, petenda sit à negligentia, & à cautione non adhibita, &c. Sic ille.

Secundò probatur à Gasp. Hurtado. Quia irregularitas non incurritur nisi in casibus à iure expressis: sed in nullo iure expressum est, homicidiam esse irregularem, ob homicidium omnino casuale, quamuis factum dando operam rei illicitæ etiam ex se tendentis ad homicidium, quia in duobus capitulis, *Dilectus*, & *Ioannes*, adductis ab aduersariis, tantum definitur, non esse irregularem ob homicidium casuale factum non dando operam rei illicitæ; addendo autem Pontifex *non dando* (sic cum negatione

lege) *operam rei illicitæ*, non supponit à contrario sensu, ob homicidium omnino casuale factum dando operam rei illicitæ incurri irregularitatem: tum quia id non addit absque causa, sed ob duas, nempe & quia in casibus sibi propositis ita contingit, & supponebatur; & quia iuxta doctrinam omnium certum erat, tunc homicidium non imputari ad culpam. Tum etiam, quia argumentum à contrario sensu nunquam est efficax, præsertim in materia odiosa, quæ potius est restringenda, quam amplianda, & maxime in materia irregularitatis, quam constat non incurri, nisi in casibus à iure expressis. Ita Hurtado *disp. 2. de Irregularis. diff. 8. num. 28.* & Gibalinus *cap. 4. de Irregularis. quest. 2. num. 9. pag. 166.* vterque citans Henriquez pro hac parte, eodem loco, quo pro contraria citat Sayrus, nempe *lib. 14. cap. 15.* Sed licet Henriquez *n. 1.* nobis consentiat, contrariis tamen adhæret *num. 2.* dum dicta à se his verbis limitat: At quando ex tali causa frequenter, & moraliter sequitur homicidium, qui vidit eam causam, & dat operam rei illicitæ, videtur communiter fieri irregularem, secuto effectu: de his enim iura ita in foro exteriori iubent præsumi irregulares: qui enim vult causam determinatam, & quasi necessariam, hic subinde vult effectum, qui communiter in re morali inde sequitur. Hæc Henrici verba, per quæ clarè fatetur, contrariis assentiri. Verum est quod statim loquendo in foro conscientie, veniat nobiscum. Legatur idem Auctor pro nobis eodem *lib. 14* (non 13. vt leges apud Dianam) *cap. 11. num. 1.* necnon Egidius *diff. 18. dub. 9. n. 80.* Vasquez *1. 2. disp. 100. num. 39. & disp. 124. cap. 2.* Præpositus *3. part. quest. 5. de Irregularis. dub. 10. num. 63. & 84.* Filiucius *tom. 2. tract. 10. cap. 3. num. 64.* Tannerus *in 2. part. disp. 1. quest. 10. punct. 11. n. 216.* Sà *verb. Irregularitas ex deformatione illicita, num. 4.* apud Dianam *3.* apud Gibalinum *2.* & apud me, vbi ita ait: *Homicidium casuale facit irregularem, cum oritur ex peccato mortali, & opere, ex quo sequi solet, vt ex natura rei.* Quibus verbis duo requirere constat, nempe, & peccatum mortale in cauendo homicidio, & opus quod ex natura sua sit causa illius. Diana *part. 4. tract. 2. resol. 20.* Gibalinus *cap. 4. q. 2. à n. 8. pag. 165.* Suarez *etiam disp. 45. sect. 6. n. 9.* qui tantum limitat quoad casus quosdam, quos in iure expressos esse putat, quod idem dicit Gordon. *q. 18. lib. 7. n. 61.* Bonacina *disp. 7. q. 4* (non 14. vt leges in Gibalino) *punct. 7. n. 9.* licet postea in limitationibus, quas apponit, videatur communi sententiæ adhærerere. Egundez *lib. 5. in decalog. c. 14. n. 11.* Pellizzarius *loc. cit. q. 57. n. 241.*

Ex doctrina à nobis superius tradita solui possunt casus de homicidio casuali passim occurrentes, quos breuiter proponemus. Sit igitur

QVÆSTIO VIII.

An Clericus, qui equum ferocem equitans casu aliquem occidit, maneat irregularis.

Respondeo: Non manere irregularem, si sufficientem diligentiam adhibeat, ne mors hominis sequatur. Ratio est, quia nullam culpam in homicidio commisit. Sic communiter DD. qui id probant ex *cap. Significasti*, & *cap. Dilectus, de homicid. & ex l. 1. in princip. ff. si quadrup. paup. feciss. dicatur.* Legantur Summ. Angelica *verb. Irregularitas, §. 17.* vbi citat Bern. in *cap. Dilectus*, contrarium sentientem in casu, quo de facili frenum potuit frangi. Sed nec in hoc casu sentiendus est irregularis, si diligentiam sufficientem adhibuit, aut nulla

de hoc periculo ei evenit suspicio, aut dubitatio. Summa Aftenfis part. 2. lib. 6. tit. 14. art. 6. quest. 10. Couar. in Clement. Si furiosus, part. 2. §. 4. num. 5. vers. Posterior. Sayrus lib. 7. cap. 6. num. 1. Auila p. 7. disp. 6. sect. 1. dub. 1. in fine. Bonac. disp. 7. quest. 4. punct. 7. n. 23. Grassus p. 2. decis. lib. 2. c. 66. n. 14. Barbosa in cap. Dilectus cit. num. 1. & communis.

QVÆSTIO IX.

An Monachus Franciscanus, qui equitando contra regulam, casu puerum occidit, maneat irregularis?

Affirmate tenentur Auctores primæ opinionis quest. 7. Illi enim dicunt, manere irregularem illum, qui vacans rei illicitæ, occidit aliquem casu, & fortuito, etiam si ad homicidium cavendum omnem diligentiam posuerit. Quia sequutum fuit ex opere illicito, & prohibito: tunc sic: Atqui prohibitum est Franciscanis equitare: ergo.

Sed probabilius Respondeo: Non mansisse irregularem. Sic tenent in primis omnes Auctores, quos pro secunda opinione retulimus quest. 7. & consequenter certè. Probant: quia licet Franciscanus peccet contra Regulam equitando, quia tamen hoc non est res periculosa, nec ordinata ad mortem, ideo non efficitur irregularis, quando equitando, casu inopinato puerum occidit, si debiram adhibuerit diligentiam. Sic probant, & tenent in specie nostri casus, Nauar. c. 27. n. 238. ita dicens: Vigesimo octavo inferitur, quod non sit irregularis Monachus Minor, peccans equitando, eo quod mula mansuetissima, qua vehitur, citra suam aliam culpam puerum occidat; quia culpa infessionis eiusmodi mulæ nullatenus dirigebatur in talem mortem. Sic ille. Henriquez lib. 14. cap. 11. n. 1. in Glossa, litt. M. & cap. 15. n. 4. Sayrus lib. 7. cap. 9. n. 25. Bonac. & Barbosa. loc. cit.

Tenent & à fortiori omnes Auctores pro nostra sententia quest. 7. adducti; non ex eo quod licet talis Monachus, dabat operam rei sibi illicitæ, sed non simul periculosa, ac ad mortem ordinata; sed ex eo, quod nec per illam actionem infessionis mulæ, nec per aliam distinctam concurreret ad necem pueri voluntariè, directè, aut indirectè, admittendo homicidij mortale, quod ut vidimus, necessum est omnino ad irregularitatem contrahendam.

QVÆSTIO X.

An Clericus, vel Monachus, qui dans operam venationi non periculosa, ut est venatio perdicum, cuniculorum, &c. in ea, adhibita diligentia sufficienti, fortuito, & omnino casu occidit aliquem, maneat irregularis?

Affirmare debent Caietan. Conrad. Philarcus. Vivald. & alij relati supra quest. 7. pro prima opinione, docentes vniuersaliter, quod omnis ille, qui dat operam rei illicitæ, vel saltem sibi prohibita, etiam si adhibeat diligentiam sufficientem, ne homicidium sequatur; si tamen de facto subsequitur, fiat irregularis. Ita illi, quos sequi videtur Barbosa in cap. De cetero, de homicid. Nunc ego: Sed sic est, quod Clericis, & Monachis est prohibitum, ob honestatem, & status decentiam, venari etiam animalia mansueta, uti perdices, cuniculos & huiusmodi: ergo homicidium ex venatione tali secutum irregularitatem illis pariet. Et ita in terminis docent apud Couarruiam Socin. Iunior lib. 1. consil. 58.

Castro lib. 2. de lege penali, cap. 14. vers. Nec refert. Quibus Henriquez addit Maiolum lib. 5. de Irregularit. cap. 48. §. 3. num. 5. (Sed hic Auctor id non in specie docet ibi) Syluestrum verb. Homicidium 2. §. 2. Tabienam irregularitas 3. §. 19. Caiet. 2. 2. quest. 64. art. 8. & Angelum homicidium 2. num. 13. vbi ita ait. Quid de Clerico, qui venando, vel se exercendo iaculum proiecit, & alium casu interfecit? Respondeo, quod tenetur de homicidio, & est irregularis siue adhibuerit diligentiam, vel ne: quia dabat operam rei illicitæ, cap. is qui arborem, §. Si verò, §. 50. dist. Sic Angelus.

Sed probabilius Respondeo: Non manere irregularem, si adhibuit sufficientem diligentiam, ne homicidium sequeretur. Quia, ut bene Couarruu. illa culpa illicitæ venationis, non pertinet ad homicidium, sed tantum ad transgressionem præcepti de non venando constituti, quæ non sufficit ad irregularitatem ex homicidio priuato constituendam; quod patet, quia si non esset interdicta venatio, ut omnes fatentur, nulla contraheretur ex hac specie irregularitas: igitur irregularitas non est deducenda ex illa culpa, quæ nulla ex parte ad homicidium fertur, sed ad transgressionem præcepti, cuius violatio, iuxta Canonicas sanctiones, non producit irregularitatem. Sic Couar. in Clem. Si furiosus, 2. p. §. 4. num. 10. vers. Quarto inferitur. Nauarrus cap. 17. num. 135. & 237. Sotus lib. 5. de Iust. q. 1. art. 9. col. 6. Henriquez lib. 14. c. 15. n. 3. Sayrus lib. 7. c. 6. n. 28. Auila p. 7. disp. 6. dub. 1. propè finem, vers. Primò sequitur.

QVÆSTIO XI.

An saltem maneat irregularis Clericus, vel Monachus, qui incumbens venationi periculosa, ut est venatio aprorum, aut visorum, casu occidit hominem?

Affirmant, & à fortiori, Auctores pro prima sententia adducti. Quibus addi possunt omnes alij, qui tenent fieri irregularem illum, qui dat operam rei illicitæ, & simul periculosa, si inde sequatur mors alicuius præter occidentis intentionem; quamuis sufficientem adhibuerit diligentiam, ne talis mors sequeretur. Hos Auctores retulimus supra q. 7. sed in specie ita tenent Nauar. cap. 27. num. 237. in fine. Sotus sup. col. 6. Henriquez lib. 14. cap. 15. n. 3. Sayrus lib. 7. cap. 6. num. 17. Couarru. num. 10. cit. ibi: Quam sententiam ipse admitterem dubio procul, vbi venatio esset prohibita, ob periculum homicidij, mortis, aut vulnerum, quæ solent contingere ex simili venandi modo.

Sed probabilius Respondeo: Non manere irregularem, si ne sequeretur homicidium, omnem diligentiam præstiterit. Quia ad contrahendam hanc irregularitatem parum refert, quod res prohibita, cui quis vacat, sit periculosa, & ob id interdicta, nec-ne; solum enim attendendum est, ut homicidium sit aliquo modo voluntarium, & mortaliter peccaminosum, & quod ad illud specialiter concurrat committens. Nam (ut supra est habitum) nihil ad rem attinet, utrum aliquod opus licitum fuerit, aut illicitum, quando ex utroque æquè sequitur casualiter homicidium: ideoque distinctio illa contrariorum, rei licita duntaxat, & periculosa, atque ea de causa prohibita, nec quidquam prodest; quia si fuit adhibita diligentia necessaria, uti supponimus, iam ea periculum omne absterfit, & re vera cum tali diligentia ea res non est amplius periculosa: si verò non fuit cura sufficientis adhibita, iam ratione illius negligentia, & inconsiderationis homicidium est voluntarium

Voluntarium in sua causa, & non omnino casuale, & æquè contraheretur tum culpa, tum irregularitas, si propter eandem negligentiam sequuta fuisset mors ex opere etiam licito. Sic omnino Gibalinus cap. 4. q. 2. n. 10. Et sic tenent omnes Auctores citati supra q. 7. pro sententia nostra. Et in casu nostræ quæstionis idem tenet Auila part. 7. disp. 6. sect. 1. dub. 11. vers. Hinc sequitur, & vers. Primo sequitur, quamvis non ob nostram, sed ob aliam rationem, nempe quia (inquit) venatio aprorum, & vltorum non est opus periculosum, cum in ea raro mors contingat.

QVÆSTIO XII.

An fiat irregularis Clericus, qui dum licitè pulsans campanas, casu casum dedit homicidij, cadendo tintinnabulum.

Respondeo, vt certum: Non fieri irregularem. Quia si sufficientem diligentiam adhibuit, vt supponimus, tale homicidium fuit inuoluntarium, & absque vlla culpa: ergo absque vlla pœna irregularitatis. Sic omnes communiter, & probant ex c. Ioannes, de homicid. vbi Barbosa num. 1. & 2. citans Grassium part. 1. decis. lib. 2. n. 66. Fatinae. crimin. part. 2. lit. I. n. 509. Nauarrum cap. 27. n. 290. (Sed hunc malè apud meum librum) Garciam de Benefic. part. 7. c. 11. n. 73. Suarez disp. 45. sect. 5. Auila part. 7. disp. 6. sect. 1. Sayrum lib. 7. c. 5. n. 8. & c. 14. (adde tu dub. 6) n. 3. & alios. Qui secus dicunt, si ex negligentia mortalis culpa interuenisset. Quod dixit haud obscure Maiolus lib. 5. cap. 48. §. 3. n. 11. his verbis: Ille quoque, qui campanas pulsandis præpositus est, si minus diligenter asseruet colligaturam campanarum, & propterea vel ipsa, vel malleus ceciderit, & interfecerit aliquem, ipse redditur irregularis, ad quem spectat cura eius colligationis asseruandæ. Panormit. in cap. Ioannes, per illum textum de homicid. Siluest. in verb. homicidium 2. vers. 10. Tabiena dict. num. 19. Hæc Maiolus, & Nauar. c. 27. n. 235. vers. Vigesimo tertio.

QVÆSTIO XIII.

An saltem fiat irregularis Clericus, qui illicitè pulsans campanam tempore interditi, casu cadens tintinnabulum occidit hominem.

Affirmant (eo quod tunc pulsatio campanarum sit illicita) quamplures Canonistæ, vt vidimus quæst. 7. Et inter illos, esse communem opinionem, fatetur Henriquez lib. 14. c. 5. n. 3. vers. 4. Si Clericus, & in glossa lit. Y. Inter hos numerat Sayrum lib. 7. c. 6. n. 3. citantem pro se Couar. Maiolum, Nauarrum, Tabienam, Siluestrum, & alios; sed non bene omnes. Vnde

Probabilius Respondeo: Adhuc non fieri irregularem, si aliàs aut Clericus Campanarius non aduertit, aut si aduertit, fecit diligentiam sufficientem, vt tintinnabulum non caderet. Quia tunc ea diligentia abstergit culpam homicidij, sine qua nequit irregularitas homicidij incurrì. Sic in primis tenet Nauarr. n. 235. cit. & aptius n. 238. his verbis. Vigesimo sexto infertur, quod rectè dixit Sotus, abertasse Siluestrum dicendo, irregularitatem incurrì à Clerico, qui cadendo alienam arborem casu aliquem interimit, etiam adhibita diligentia quæ ipsum cæcilentem propriam à culpa excusaret. Rectè etiam dixit non fieri irregularem Monachum, eo quod sursum versus, ipso mouente campanam tempore prohibito, illius tintinnabulum,

aliquem occidat, si eam diligentia non adhibeat, quæ sufficeret ad excusandum eum à culpa, si tempore debito id faceret: licet enim in his duobus casibus opus sit illicitum, culpa tamen nullatenus dirigitur in mortem. Sic Doctiss. Nauarrus ex Soto lib. 5. de Iustit. quæst. 1. art. 9. Henriquez loc. cit. vbi ait quod prædictus, quamvis in foro exteriori præsumatur irregularis, non verò sit in conscientia, si non aduertit, nec ex officio tenebatur aduertere. Citat Henriquez pro hac parte Maiolum loc. cit. num. 9. col. 3. & Villadiego cap. 6. num. 40. Sed non omni ex parte bene. Lege Gibalinum cap. 4. quæst. 2. num. 10. col. 3. Coarrubiam etiam in Clement. Si furiosus, 2. part. §. 4. n. 10. vers. Quintò eadem est, vbi expressè nostram sententiam docet Cornejo disp. 3. de Irregularit. dub. 2. sub concl. 1. vers. Ex quo infero primò.

QVÆSTIO XIV.

An contrahat irregularitatem ille qui non habens officium Campanarij, pulsando campanam, casu occidit hominem.

Affirmat Villadiego cap. 6. de Irregularit. num. 38. inuenio 40. etiam casu, quo mors ab ipse culpa pulsantis contingeret. Quia (inquit num. 38.) tunc dabat operam rei illicitæ, eo quod se immiscuit officio, quod ad eum non spectabat. Il ipsum affirmauit antea Siluest. verb. Homicidium 2. quæst. 5. vers. Decimò, vbi ita ait: Decimò, quid de Sacerdote, quo pro diuinis pulsante campanam, malleus cadens puerum interfecit? Et dico eum non esse irregularem, si id fecit ex officio Sacristæ, vel eius permissione, aut consuetudine, qua quilibet Sacerdos, vel Clericus pro similibus poterat pulsare campanam, & diligentiam adhibuit. Secus si non fecit ex dicto officio, vel permissione, aut consuetudine, vt in cap. Ioannes, eod. tit. Item si non adhibuit diligentiam, vt quia fuit Sacrista, & tintinnabulum diligenter non ligauit. Hæc Siluester.

Sed probabilius Respondeo: Non contrahere irregularitatem, casu quo sine sua graui culpa accidit homicidium, eo quod inculpabiliter non aduertit, aut si aduertit, diligentiam sufficientem adhibuit, ne tintinnabulum caderet. Ratio est, quia ad irregularitatem hanc contrahendam non attenditur, quod occidens det operam rei illicitæ, necne; sed quod voluntariè culpabiliter ad homicidium specialiter concurrat, suam ad illud dirigendo actionem, vt supra est habitum: at in nostro casu, non est sic ergo.

QVÆSTIO XV.

An si quis, adhibita diligentia, ne alicuius mors sequatur, arborem alienam, in die festo cadat, & cadens casu aliquem opprimat, maneat irregularis.

Affirmant multi, sed inter eos Maiolus lib. 5. de Irregularit. cap. 48. §. 3. sub num. 9. vers. Incautus quoque, his verbis: Sed & si secus viam priuatam arbor incidatur furandi causa, quia operam dat rei illicitæ, occidendo efficietur irregularis. Siluester in verb. homicidium 2. vers. 18. Tabiena irregularitas 30. num. 19. Huc vsque Maiolus. Qui secus dicunt, si arbor esset propria.

Sed probabilius Respondeo: Minimè manere irregularem. Quia licet in hoc peccaret cadens alienam arborem in die festo, contra iustitiam, & contra religionem,

religionem ; quia tamen cæsis illa nec ex se , nec ex intentione cædentis ad mortem hominis ordinatur , magis quàm si arborem suam cæderet (in quo casu omnes conveniunt non manere irregularem) non est irregularis , nisi aliàs ex defectu mortali diligentiae adhibita mors sequatur . Sic Henriq. *lib. 14. c. 15. n. 3.* vbi ita confuse citat Siluestrum , & Tabienam , vt non facile pro qua parte citet , cognoscatur . Sotus *lib. 5. de Iustit. q. 1. art. 9. vltra medium* , & ex illo Nauar. vt habes *suprà q. 13. Sayrus lib. 7. cap. 6. n. 22.* dicens , opinionem contrariam omni carete probabilitate . Gibalin. *c. 4. q. 2. n. 10. col. 3.* Cornejo *diff. 3. de Irregularit. dub. 2. sub concl. 1. vers. Infero 4. & communis.*

QVÆSTIO XVI.

An fiat irregularis qui inducit alium , vt intret alienam vineam , causa furti , si ingrediens occidatur à cane , vel custode vineæ.

Affirmavit Nauar. *relect. de furto , n. 24.* Et debent affirmare qui docent , homicidium sequutum , etiam casu , ex actione illicita creare irregularitatem . Lege pro hac sententia Siluestrum *verb. Homicidium 1. quest. 8. vers. Secundum , si quis.*

Negant contra Henriq. *lib. 14. c. 5. n. 3. vers. 5.* Salon *2. 2. q. 64. art. 8. controu. 3.* & alij existimantes , minimè manere irregularem .

Sed clarius Respondeo : Minimè manere irregularem , si non aduertens periculum , inducit socium , vt intret vineam alienam ; aut si aduertit , adhibet sufficientem curam , ne mors intrantis sequatur . Quia tunc inductio non dirigitur ad mortem . Secus dicendum casu , quo inducens cognoscat probabiliter , tale furtum esse periculosum homicidij , nec adhibeat diligentiam sufficientem , ne sequatur : quia tunc , cum ex illa inductio sequatur mors ex negligentia mortali ipsius inducentis , erit homicidium aliquo modo volitum ab illo , & consequenter ex illo irregularis . Sic Sayr. *lib. 7. c. 6. n. 26.* Cornejo *loc. cit. vers. Infero tertio* , & alij .

QVÆSTIO XVII.

An sit irregularis qui mandauit famulo rapere feminam in suam libidem , & famulus rapiendo occidit hominem , aut ab alio fuit ipse occisus.

Affirmant plures , mandantem esse irregularem , eo quod mandauerit rem illicitam , ex qua sequutum fuit homicidium . Ita docent Auctores primæ opinionis *relatæ q. 7.* & expressè Siluest. *loc. cit.* iis verbis : Si quis non consulit homicidium , sed aliquid vnde secutum est , secundum Innocent. si verisimiliter potuit existimari , quod inde sequeretur mors , irregularis est , vt si suasit iactum machinæ , vel ballistæ , vel quod eatur ad capiendum castrum , quod non poterat capi de facili sine morte hominum , & sic mors sequuta est . Si verò non erat verisimile , quod mors sequeretur , tunc quidem si consulit rem licitam , non est irregularis , etiam si mors fuerit secuta ; si verò illicitam , irregularis est , *de homicid. cap. continebatur.* Ita ille .

Sed probabilius , iuxta sæpè dicta , Respondeo : Non esse irregularem . Quia quamuis mandauerit rem illicitam , tamen non dirigebatur tale mandatum ad mortem . Sic Henriq. Sayrus , & Cornejo *loc. cit.* & latius Couar. *in Clem. Si furiosus , 2. part. §. 1. num. 2.* his præclaris verbis : Sic sanè , vbi delictum , alteriue mandatum non tendit ad homicidium , nec potest tendere in id per se , aut immediatè , non tenebitur mandator

de homicidio sequuto . Huius conclusionis erit exemplum in eo , qui iusserit aliquam foeminam rapti causa libidinis : attamen mandatarius in raptu ipsam foeminam occidit , non tenebitur de hoc homicidio mandator , licèt teneatur de raptu , siquidem raptus causa libidinis fit , nec dirigitur ad ipsius mulieris occisionem immediatè , nec per se , licèt per accidens fuerit ipsa foemina occisa . Ita equidem respondit eleganter Decius *in consil. 234. col. vlt.* Thomas Grammatic. *consil. 20.* Idem colligitur ex Bartol. *in d. 1. Diuus , ff. ad leg. Cornel. de scar. ad finem* , &c. Hæc & amplius Couar. Legatur .

QVÆSTIO XVIII.

An qui fabrum lignarium expertum facit incedere per tectum , vt illud componat , fiat irregularis , si ille expertus casu cadat , & moriatur.

Respondeo : Quod non . Quia aduocatio fabri , aut alterius hominis pro compositione , aut ædificatione tecti , non tendit per se ad homicidium : ergo aduocans non potest fieri irregularis per homicidium sine culpa ex tali actione sequutum . Sic Angel. *verb. Homicidium 2. §. 8.* & omnino ex illo non citato , Siluester *homicidium 2. §. 9.* Henriq. *lib. 14. c. 15. n. 4.* qui citat , sed malè , Nauar. *cap. 27. n. 237.* quia ibi apud meum librum nihil de quæstione tractat . Sayrus *lib. 7. c. 6. n. 26. fine* , & alij .

QVÆSTIO XIX.

An sit irregularis ille qui tecta reficiens , proicit tegulam , qua occiditur viator.

Respondeo cum communi : esse irregularem , nisi aliàs verbis monuerit , vel signum de more posuerit , vt transeuntes sibi caueant ab ictu tegularum . Quia in opere ita periculoso non censetur adhibuisse sufficientem diligentiam ad præcauendum alterius mortem , nisi monens circumstantes , vel signum de more ponens . Sic Tabiena *verb. Irregularitas 3. §. 19.* Nauar. *c. 27. n. 235.* (non *n. 237.* vt legi apud Sayrum) *vers. vigesimo secundo.* Maiol. *lib. 5. c. 48. §. 3. num. 10.* Henriq. *lib. 14. c. 15. n. 4.* D. Anton. *3. part. tit. 29. c. 2. §. homicidium casuale.* Philiaricus *lib. 4. c. 21. §. 7. regula 1.* & Summ. Corona *tract. de Irregularitate , num. 16. reg. 1.* Quos omnes citat , & sequitur Sayrus *lib. 7. cap. 7. n. 27.* Vgolin. *de Irregularitate , c. 21. n. 5.* Graffius *1. part. lib. 2. cap. 66. n. 2.* Bonacin. *disp. 7. q. 4. de Irregularitate , punct. 7. num. 30.* Molina , & Reginald. apud ipsum . Barbosa *ad cap. Quidam , de homicid. n. 2.* & alij .

Addo tamen ego , quod in foro conscientiae possit quis sæpè in tali euentu ab irregularitate excusari , nempe si talis homicidij casualis nulla præcesserit suspicio , aut dubitatio , aut si aliqua præcesserit , obliuioni data fuit , aut inaduertentia adfuit , quæ cum excuset à peccato , etiam à pœna excusare debet . Legantur Hurtad. *diff. 2. de Irregularit. diff. 8. n. 31.* & Gibalin. *c. 4. q. 2. consuetar. 14. vers. octauo* , vbi ad incurrendam irregularitatem huius casus , mortalem culpam in projiciente requirit .

QVÆSTIO XX.

An maneat irregularis murator, aut architectus, ex alto proicientes lapides, seu tegulas, & proclamantes, aduertendo viatores, ut caueant, si nihilominus ex tali projectione aliquis occisus maneat.

Respondeo ex dictis: Non manere. Quia in hoc casu in proiciente nulla inuenitur culpa: ergo homicidium ex eiusdem regularum projectione proueniens omnino casuale dicitur: ergo est ex omni parte impunibile: ergo alienum ab irregularitate. Sic omnes Auctores citati. Sed ex illis expressius Barbof. num. 2. ex Iacobo Ayter. de homicid. part. 3. n. 10. & Fauiac. in praxi crimin. part. 5. q. 126. n. 22. & 23.

QVÆSTIO XXI.

An fiat irregularis ille, qui puerum pro asportanda aqua mittit ad flumen, aut puteum discooperitum, & suffocatus est.

Affirmant absolute quidam Doctores, eo quod mittens puerum debuit procogitare de verisimili periculo. Ita Nauar. c. 27. n. 236. vers. 25. Henriq. lib. 14. cap. 15. n. 4. vers. 4. vbi citat Siluestrum homicidium 2. §. 27. & Summ. Confess. q. 26. Sed hi duo Auctores cum limitatione id affirmant; dicunt enim id esse verum casu, quo mittens poterat de periculo rationabiliter cogitare. Sayr. lib. 7. c. 6. n. 28. & alij.

Sed clarius, ac probabilius Respondeo: Irregularem fieri, si actu cogitauit mitrens de periculo pueri, & nihilominus, pro aqua asportanda misit. Secus si nil de periculo cogitauit actu, licet potuerit, aut debuerit, quia sine cogitatione, aut suspitione actuali de periculo id nemini avertere potest, aut cauere: Igitur si illa ad flumen missi caruit ob hanc causam culpa, carere debet & pena. Et sic intelligo Siluestrum & Summ. Confessor. & Angelum statim citandum.

QVÆSTIO XXII.

An fiat irregularis, qui mittit puerum ad aquandum equum, monens eum, ut caueat à flumine, si puer intrans flumen submergitur, & pereat.

Affirmat Simon Maiolus, non absolute, sed casu solum, quo verisimile erat, ab eo in flumine tale periculum posse incurrere. Ita enim ait: Est etiam imprudens quisquis vitur opera imperiti serui, vel ministri. Exemplum est, si puer, vel fatuus tibi seruiat ad alendos equos,isque eos adducens ad flumen tuo consilio, vel patientia, etiam si monueris eum, ne intra flumen ingrediatur, tamen si immergatur, tibi imputatur ad irregularitatem. S. August. de verb. Domini super Matth. serm. 16. in princip. & est argum. cap. Continebatur, de homicid. Summ. Confessor. eod. tit. q. 26. Albetic. in verb. Homicidium 6. prope finem, si tamen verisimile erat, ab eo in flumine tale periculum posse incurrere. Siluest. verb. Homicidium 2. vers. 27. Tabien. verb. Irregularitas 3. num. 1. & 7. Hæc Maiolus lib. 5. cap. 48. §. 3. num. 14. His addi possunt Angel. homicidium 2. §. 22. Astenf. D. Anton. & Philareus, quos loc. cit. citat, & sequitur Sayrus dicens, prædictum mittentem puerum fieri irregularem eo casu, quando probabiliter præcogitare debuit fore periculum, ut contingere solet.

Sed iuxta dicta clarius, & probabilius Respondeo: Fieri irregularem, si actu de periculo contingenti cogiter, & aduertat, & nihilominus mitat; quia ob negligentiam mortalem in cauenda pueri morte concurrat ad illam, & consequenter fiet irregularis. Secus dicendum si actu de periculo non præcogitauit, nec suspicatus fuerit, licet aliàs debuerit.

QVÆSTIO XXIII.

An si quis circulator (Hispanè chocarrero, & Charlatan) deferat serpentes, & ludo exterrrens, moriatur aliquis, fiat irregularis.

Respondeo: Fieri irregularem, nisi aliàs inconsideratio, aut actualis inadauertentia à culpa graui excuset. Quia voluntariè, vt supponimus, metum incussit, ex quo mors euenit. Sic Maiol. lib. 4. c. 48. §. 3. n. 8. per hæc verba: Si ioci gratia quis metum subitaneum alicui incutiat, vnde vel præcipitatio, aut casus alius interuenierit, imputandum est ei, qui metum incussit. Archiep. Florent. 3. p. tit. 29. c. 4. §. 3. Tabiena in verb. Irregularitas 3. num. 4. Exemplum est in circulator, aut alio deferente serpentes, aut angues, quos subito motu ostendat, vt metum incutiat, & ob id mors, vel mutilatio contigerit, iure ciuili extra ordinem punitur, l. ultim. ff. de extraordin. crimin. cuius culpæ ratione irregularitas inducitur. Sic Maiolus, quem citat, & sequitur Henriq. lib. 14. c. 15. n. 3. l. L. Sayrus lib. 7. c. 6. n. 31. & Gibalin. cap. 3. q. 3. confest. 13. num. 92. vers. Primò.

QVÆSTIO XXIV.

An iuuenes, qui ex ludo rumpunt vesicas turgidas, maneat irregularis, si illarum fragore, & crepitu faciant faminam abortire.

Affirmat absolute Henriquez lib. 14. cap. 15. n. 3. vbi l. K. citat pro hac parte Maiolum, Siluestrum, Tabienam, & Abbatem. Sed ex his Siluester oppositum docet, vt infra. Maiolus verd, & alij id affirmant, casu quo iuuenes illi id fecerint causa perterrefacientibus; tunc enim, inquit, irregulares manebunt, si scire potuerunt, eam mulierem prægnantem fuisse: nam tunc sunt in dolo, & causam sufficientem abortus dederunt. Ita Maiol. lib. 5. c. 48. §. 3. num. 7. cit. Innocent. Abbas, Vincent. Sum. Corona, & alij, quos citat, & sequitur Sayrus loco nuper citato.

Sed clarius, & probabilius Respondeo: Manere quidem irregulares, si vesicas rumpant, ea cognitione, & intentione actuali, vt earum crepitu perterrefaciant mulierem, quam sciunt esse prægnantem, dabitante, & abortire faciunt. Quia tunc verè cum peccato graui concurrunt ad necem pueri. Secus aliàs, si cum probabili ignorantia, aut inadauertentia sufficienter excusante à peccato homicidij: quia tunc minimè manebunt irregulares, vt loquendo de pueris docet Siluester loco citato ab Henriquez pro parte altera, nempe verb. Homicidium 2. vers. 22. vbi ita ait: Quid de puero, qui frangendo turgidam vesicam porcina, mulierem prægnantem terrore abortire fecit? Et dico, quod Innocent. Abb. & Vincent. sentire videntur, quod homicida sit, & irregularis. Sed oppositum bene tenuit Panormitan. quia ad esse irregularem non debet attendi quælibet causa, secundum gloss. in cap. De carero, eod. tit. Sed, vt ibi dicit Panormitan. appellatione causæ propinquam, & non remotam intelligimus. Hæc, loquendo de pueris, Siluester: cuius sententiam in hac parte tenuit

nuit antea Summ. Angel. homicidium 2. §. 11. & postea Tabiena irregularitas 3. §. 14. Maiolus n. 8. cit. Legantur pro nobis Gibalinus cap. 4. q. 2. confectar. 13. n. 92. pag. 201.

QVÆSTIO XXV.

An sint irregulares, qui hyemali tempore se petunt pilis niueis, si inde mors, aut mutilatio sequatur.

Affirmant Vgolinus c. 22. n. 4. & Bonac. q. 4. de Irregulari punct. 7. n. 21.

Sed clarius Respondeo: Fieri quidem irregulares, si absque sufficienti diligentia, ne mors, aut mutilatio sequatur, se pilis niueis petunt: secus aliàs, aut casu, quo dicti sic ludentes, nec prævideant rationabiliter, aut verisimiliter mortem aut mutilationem è tali ioco euenturam: quia tunc minime fiunt irregulares. Sic Gibalinus loc. cit. ita dicens: Qui pilis glaciata niue confectis, & iam indurescentibus, aut lapidem abscondentibus sese mutuo percutiunt in loco frequenti, si alicui oculus eruant, aut etiam occidant, vix excusari poterunt à lata culpa, atque ab homicidio, & irregularitate: si tamen monuissent serid, & spectatores ducti curiositate, non sibi caueant, eorum potius erit culpa, quam ludentium: si verò aliquis è ludentibus intereat, aut mutiletur, vix excusari poterit, cum vix diligentia, & cautio sufficiens huic malo euitando potuerit adhiberi.

QVÆSTIO XXVI.

An fiant irregulares, qui lapidibus certant, si mors eueniat, aut oculus alteri erui contingat.

Affirmat absolutè Maiolus lib. 5. cap. 48. §. 3. n. 2. Quia (inquit) hæc contingunt in ludo noxio, qui periculum in se habet mutilandi, vel occidendi.

Sed clarius, & probabilius Respondeo: Fieri quidem irregulares, casu quo inexperti in tali ludo sint, aut sine diligentia sufficienti, ne mors, vel mutilatio sequatur, certent: Secus aliàs, si experti fundibularij sint, & exercitati in dicto ludo, quia de causa facile vitare possunt periculum occisionis. Sic Vgolinus, & Bonac. loc. cit. Et bene, si cum hac limitatione affirmarent idem in casu quæstionis præcedentis, quod à fortiori debuerant, cum periculosior sit ludus certantium lapidibus, quam pilis niueis. Nobiscum sentit Gibalinus loc. cit. vt hæc eius verba monstrant: Funambuli, si casu suo se mutilent, aut alium quempiam obterant, si petiti erant, ita vt prudentium arbitrio nullum esset periculum, non fiunt irregulares: quia reuera non peccarunt, vt docet Petr. Nauarra lib. 2. cap. 3. n. 83. neque etiam se, aut alium mutilando, aut occidendo inuoluntariè prorsus, & casu quodam, qui prudenter timendus non erat: nam si vel ex imperitia, vel ex alia causa, quam quis prævidere debuit, neque cauere tentauit, contingat cædes, reus illius erit, atque aded irregularis. Sic Gibalinus.

QVÆSTIO XXVII.

An si quis in ludo proiciendi lapides ad vires corporis experiendas (Hispanè, tirar alcan-to) casu aliquem ex spectantibus occideret, irregularis maneret.

Respondeo, quod non: Quia talis ludus ex se licitus est, & honestus, & citra periculum exercetur communiter, cum non ad nocendum, sed ad vires exercendas ordinatur: igitur si quis vires experiendi causa iaceret lapidem, & hic aberraret, aut manus in vnum aliquem obuium, tunc ceterè castalis omnino esset cædes ex errore contingens, ac proinde omnino inuoluntaria, & absque culpa, saltem graui, & consequenter absque irregularitatis pœna. Sic Couar. in Clem. Si furiosus, part. 2. §. 4. n. 6. & ex illo Gibalin. c. 4. q. 2. confect. 13. vers. Quintò.

QVÆSTIO XXVIII.

An qui lapidem direxit in auem, vel quadrupedem, & fortuito hominem transeuntem occidit, irregularitatem contraxerit.

Negat cum communi Sayrus lib. 7. cap. 6. in fine, Neo quòd illa actio licita fuerit, & nullo modo ex se ad hominis occisionem periculosa. Sic ille, citans Glossam cap. Clerico, distinct. 50. Syluestrum verb. Homicidium 2. §. 5. Tabienam verb. Irregularitas 3. §. 19. Maiolum lib. 5. c. 48. §. 3. n. 5. & Alphonsum Vivald. tract. de Irregularitate, n. 170.

Sed clarius Respondeo: Non contraxisse irregularitatem, si lapidem direxit in auem, aut quadrupedem existentes in loco solitatio, per quem quis transire non consuevit: aut si existebant in loco communi, per quem homines solerent transire, adhibuit diligentiam vociferando: quia tunc, etiam si occideret hominem, non fieret irregularis; quia id fecit absque culpa. Secus foret, si ob non adhibitam sufficientem diligentiam ad euitandum homicidium mortalem culpam admiserit: nam tunc irregularitatem contraheret. Sic Vivaldus loc. cit. Sayrus n. 270. (non 170. vt leges apud ipsum) Syluest. loco ab ipso citato, vbi ita ait. Quintò, quid de Clerico qui porcos de agro pulsus, lapidem iecit, & puerum interfecit? Et dico eum non esse irregularem, per cap. Clerico, 30. distinct. Sed intellige, quod secundum glossam dabat operam licitæ rei: & adde, quod diligentiam adhibuit circumspiciendo, alioquin fuisset irregularis. Illud pro talibus aduertendum est, quod secundum Panotinitan. cap. Ex litteris, et 2. eodem tit. qui proicit aliquid ad locum insolitum, & per quem quis transire non consuevit, non tenetur clamare, vt in l. si putaret, ff. ad leg. Aquil. aliàs secus.

QVÆSTIO XXIX.

An si quis in ludo, qui calcibus, aut pugnis exercetur (Hispanè, al toro de las cozes, ò puñadas) aliquem suffocet, aut occidat, vel mutilet, irregularis maneat.

Affirmat Vivaldus tract. de Irregularitate, num. mibi 268. dicens, manere irregularem propter immoderatum ludendi modum, cità que Archidiacon. in cap. Eum qui, 50. dist. & suppressè alios.

Sed probabilius Respondeo: Non manere irregularem,

gularem, si casu, & sine voluntate vlla suffocet, aut occidat, vel mutilet. Quia tunc, cum ex vna parte ludus hic sit licitus, & valde vsitatus inter iuvenes; & ex alia, nulla culpa mortalis, quæ in nostra sententia semper ad irregularitatem requiritur, in tali suffocatione, occisione, vel mutilatione reperitur, non est vnde occidenti irregularitas eueniat. Secus dicendum si suffocet, vel occidat, &c. ex negligentia culpabili, grauius, aut cum dolo, vt constat.

QVÆSTIO XXX.

An fiant irregulares, qui gladiis, & crudis armis inter se decertando, aut infestis hastis dimicando (Hispanè, en el luego de Torneos) aliquem occidant, vel deforment etiam à casu.

Affirmat vix posse excusari prædictos decertantes ab irregularitate, Gibalinus cap. 4. quest. 2. confect. 13. n. 29. vers. Quintò. Quia simulata ista certamina, quæ torneamenta nominant, ita ex natura sua periculosa sunt, vt vix satis magna diligentia ad vitandam cædem, vel mutilationem adhiberi vquam possit, vnde & prohibentur *sic. de Torneamentis.* Hæc ille. Et antea id absolutius affirmarunt Angel. verb. *Torneamentum, n. 3.* Hostiens. & Gosted. apud ipsum, Syluester *cod. verb. n. unico,* & Armilla n. 2. ita dicens. Pugnans torneamento, est reus homicidij, & irregularitatis, si ibi aliquis occiditur, etiam à casu: quia cum det operam rei illicitæ, quidquid accidit, sibi imputatur, *de homicid. c. fin.*

Sed clarius Respondeo: Fieri quidem irregulares, qui occidunt aliquem, etiam à casu, pugnando in torneamentis vtroque iure prohibitis: non verò in permissis ab vtroque. Quia in torneamentis prohibitis periculum semper inuitabile adest, minimè verò in permissis. Hanc responsonem intelliges, si cum Puente Hurtado notes, quod torneamenta, quæ instituta sunt ad ostendendas vires, & oblectandum populum, duplici modo fieri solebant: primò, armis hebetibus, & modo vacante omni periculo, quemadmodum in Hispania ineuntur torneamenta pedestria inter binos, singulos, ternos, aut quaternos, ferro, & chalybe, bene armatos, gestantes enses sine acumine, & lanceas sine cuspidè, & excipiendi sunt vtrinque ictus quaterni, aut quini. In his autem torneamentis nullum est probabile discrimen mortis, aut vulneris; quia sunt ludus, & vmbatilis pugna, & fiunt sine vlla malitia, & ideo licita, & permissa in Extrauag. 1. *de Torneament.* vt probat Nauar. c. 15. n. 9.

Secundo modo fiebant torneamenta cum armis acutis, aptis ad cruentandum: quibus torneatores magno cum ipsorum discrimine pugnabant, eo quòd non aliter ad torneamenta se armabant, ac instruebant, quàm ad pugnas hostiles, exercebantur equis, qui frequenter incurrentes faciebant sessorum quoque collidi, quos prostratos pessundabant, alij impetus quoque lancearum armatarum ferro. Et ideo, quia hæc torneamenta vix possunt non esse necessariò cruenta, prohibita tanquam detestabilia fuere iuribus citatis. Vnde qui his etiam à casu occideret hostem, aut mutilaret, verè contraheret irregularitatem: non verò quin aliis licitis, quia non sunt connexionè necessaria ex se periculosa, & ideo diligentia sufficienti præhabita, potest quis casu absque culpa occidere. Et sic possunt intelligi Auctores primæ sententiæ. Legantur Puente Hurtado *de duello, disputatione 170. sect. 5. per R. P. Leand. de Irregularit.*

totam, & Henriquez lib. 14. cap. 15. num. 3. in glossa litt. Q.

QVÆSTIO XXXI.

An contrahat irregularitatem, qui canem, quem ferocem, ac rabiosum nouerat, in alium loco concitat, & canis ipsum mutilauit, vel occidit.

Affirmat, licet cum timore, Gibalinus cap. 4. de Irregularitate, quest. 2. confectar. 13. num. 23. vers. Octauo, dicendo vix posse excusari à cæde, aut mutilatione (& consequenter ab irregularitate) quia vix, posita ea cognitione, poterit à ioco qubesse culpa lata, & mortalis, ratione cædis consequentæ; cuius periculum præuidere debuit, & vitare diligentius; atque ita præsumitur in foro externo, & damnatur, l. Item Mela, §. Item & cum eo, ff. ad l. Aquiliam, & l. Qua actione. §. Sed si quis seruum, ff. eod. Absolutius affirmat id Vgolinus cap. 18. §. 2. num. 8. vt quæstione sequenti constabit, & Bonacina ex illo.

Sed clarius Respondeo dicendo, quod verè contrahat irregularitatem, si probabiliter timuit, canem ab ipso loco concitatum posse occidere, vel mutilare illum in quem concitauerat: quia posita hac cognitione probabili, minimè potest excusari à mortali culpa cædis, aut homicidij, ac per consequens nec ab irregularitate. Secus verò si dictus concitans canem de cæde non timuit, neque in mentem illi venit, &c. quia tunc, cum ob defectum scientiæ, aut cognitionis careat culpa, carere oportet & pœna.

QVÆSTIO XXXII.

An etiam incurrat irregularitatem ille, qui non nouerat canem rabiosum esse, eo quòd non erat solitus mordere, sed tamen eum, in quem ioco prouocauit, momordit, & occidit.

Affirmat Vgolinus loco nuper citato: quia, inquit, concitans illicitæ rei vacabat, ex qua actione sequutum fuit homicidium. Vgolinum sequitur Bonac. q. quarta, punct. 7. n. 24. in fine.

Sed probabilius Respondeo: Minimè incurrere irregularitatem homicidij, quia in dicto casu minimè culpa mortalis homicidij subsequenti fingi potest, quod nos ad irregularitatem contrahendam semper requiritur. Nec obstat quid, quod concitans canem daret operam rei illicitæ, quia ultra id requiritur culpa mortalis homicidij, vt supra est habitum. Sic Gibalinus loco nuper citato.

QVÆSTIO XXXIII.

An qui domi custodit leonem, vrsam, aut canem ita bene ligatum, vt neminem ladere possit, si tamen aliquo casu, soluetur, & occidat aliquem, maneat irregularis.

Respondeo cum communi: Non manere irregularem custodem illum, cum in re illa nihil peccauerit: Secus foret, si custodis temeritate, aut negligentia euaserit Leo, aut Vrsus, &c. & alium

aliquem interfecerit, quia tunc reus esset homicidij illius, ac proinde irregularis. Sic Maiolus libro 5. capite 48. §. 3. num. 13. & penes illum Syluester, Summ. Confessor. Speculat. & Tabiena. Nauartus c. 27. n. 227. vers. Decimoquarto, & apud illum Innocent. Cardin. & communis. Couat. in Clement. Si furiosus, 2. p. §. 4. n. 11. vers. de eo autem, non n. 10. vers. Quarto, ut male citat Sayrus. Henriq. lib. 14. cap. 15. n. 3. sine, Toletus lib. 1. cap. 39. in fine. Summa Astensis, Pisanela, & Angelica, & D. Anton. quos cum aliis citat, & sequitur Sayrus lib. 7. c. 6. n. 19. Auila par. 7. disp. 1. sect. 1. dub. 7. conclus. 1. Bonacina quest. 4. punct. 7. numero 24. Gibalinus cap. 4. questione 4. confessor. 12. vers. Tertio, & alij.

Q V Æ S T I O XXXIV.

An saltem maneret irregularis custos ille, qui leonem, ursum, aut aliam feram ligatam poneret in platea, aut alio publico loco, quæ incautè accedentem occidit.

Affirmat absolutè Couarruias loc. citato, ubi ait: Attamen ipse opinor, hunc esse irregularem, si hæc animalia habeat etiam ligata in via, vel in itinere, aut in alio loco publico, *l. hi enim, l. Et generaliter, l. qua vulgò. ff. de adilit. edict.* quarum meminit Ludouic. Romanus in singul. 704. ad fit quod eo hic vltimus casus puniendus, & legibus illis punitur pœna pecuniaria ducentorum solidorum. Hæc ille. Quem sequuntur ex supra citatis Henriquez, Auila, Sayrus, & Bonacina. Quia in hoc casu (inquit hic vltimus) vtpotè periculoso, non censetur sufficientem adhibuisse cautionem, & diligentiam, ad præcauendam mortem.

Sed clarius, & probabilius Respondeo dicendum: Manere quidem irregularem talem custodem ferarum, si in dicto casu deuoraretur quis ab aliqua illarum, ex defectu diligentiae, & custodiæ custodis, ut bene ait Bonacina cum aliis: Minimè verò manere, si adhibita sufficienti diligentia & cautione ad præcauendam mortem cuiusvis accedentis, eo quòd bene ligator dictam feram tenuerit, sed elusa custodis diligentia, soluta est, & interfecit aliquem. Quia tunc custos nullum peccatum lethale commisit homicidij, quod in nostra sententia est requisitum ad irregularitatem contrahendam, ut sæpè diximus. Vnde nil ad contrahendam hanc pœnam facit, quod iuribus sit prohibitum dictas feras habere in via, seu loco publico, si aliàs cautè & benè ligatas illas teneat, & custodiat, ne damnus, vel mortem inferant.

Q V Æ S T I O XXXV.

An qui aliquem de ponte ioco præcipitem dedit, eo sine, ut ipsum à quartana liberaret, manserit irregularis, casu quo ille interierit.

Respondeo: Mansisse irregularem, si aliquo modo præuidit periculum mortis quartanarij, nec fecit diligentiam ut caueret: quia tunc graue commisit homicidij peccatum, & consequenter admisit irregularitatem. Secus verò dicendum, si à peccato mortali excusaretur præcipitans, vel ob nimiam simplicitatem, vel ob diligentiam præstitam, quam sufficientem putauit, ne præceps suffocaretur, vel ob

inaduententiam, &c. Sic Gibalinus c. 4. q. 2. confessor. 13. vers. Nonò, pag. 202.

Q V Æ S T I O XXXVI.

An fiat irregularis ille, qui ludendo, lapidem in alium mittit, animo eum deterrendi, ille verò alius fugiendo lapidem, casu in alium lapidem impigit, & mortuus est.

Affirmant communiter Canonistæ in cap. Exhibita, de homicid. non absolutè, sed casu solum, quo fugiens timebat de malo graui sibi infligendo, nisi fugeret, eo quòd proiciens grandem iaceret lapidem, aut iacere se fingeret, aut graue vulnus minaretur, & alter, ut hoc malum fugiat, se det præcipitem. Secus verò (inquiunt) si fugiens timebat solum de percussione leui, eo quòd proiciens intenderet solum leuiter percutere, aut lapidem à longè misit, & terre fecit hominem eo modo, qui non solet perturbare, aut nocere; tunc enim licet timens fugiat, & corruens intereat, proiciens irregularis non erit. Ita Couat. in Clem. Si furiosus, 2. p. §. 4. n. 6. & penes ipsum Innoc. Abb. Anania, & alij Doctores. Summa Astens. & Angelica, Siluest. Hug. Alberic. Summa Confessor. Tabiena, D. Ant. Maiolus, Viualdus, & Henriq. lib. 14. c. 15. §. 3. litt. D. quos omnes citat, & sequitur Sayrus lib. 7. Thefauri, c. 6. n. 29. (non 31. ut citat Gibalinus) & in Clauis Regia, lib. 10. c. 12. n. 28. Bonacin. quest. 4. de Irregularit. punct. 7. n. 26. Barbosa ad cap. Exhibita, de homicid. Vgolin. c. 19. n. 10.

His Auctotibus ex parte contradicit Gibalinus, loco cit. vers. Undecimò, dicens, posse adhuc proicientem grandem lapidem ludi causa, liberum ab irregularitate ob casualem cædem contingentem remanere, eo quòd in vitando eo periculo potuit abesse moralis causa, aut culpa.

Sed ego clarius Respondeo dicendum, quod in vtroque casu potest proiciens lapidem in alium, ludi causa, & manere liber ab irregularitate, & etiàm innodatus illa: liber, si in vtroque casu absit (ut verè potest) mortalis culpa, ob quam solam hæc pœna contrahitur: innodatus verò, si in vtroque casu culpam admisit mortalem in non vitando mortis periculo illius, in quem ioco, & solum animo eum deterrendi, lapidem, siue leuem, siue grauem misit. Si ergo in vtroque præuidit, aut prudenter timuit necem alterius, & hac præuisione non obstante, non cessauit à ludo; verè in vtroque admisit hanc irregularitatis pœnam, quia præmisit in vtroque homicidij, culpam. Si verò non præuidit mortis alterius periculum, nec prudenter timuit illud, tunc immunis ab irregularitate erit, sicut à mortali culpa.

Q V Æ S T I O XXXVII.

An sit irregularis, qui proicit lapidem in Petrum, si lapis, Petro illum declinante, percutiat Ioannem, & illum occidat.

Affirmat absolutè Sayrus lib. 7. c. 6. n. 30. Quia occisio (ait) Ioannis prouenit ex actione illicita Petri, nempe ex actione ad hominis occisionem directa: ergo ob illam Petrus irregularis erit. Citat Sayr. pro hac sua sententia Hugol. in cap. Sapè, dist. 50. Summa Confessor. lib. 2. tit. 1. q. 27. Astens. parte 2. lib. 6. tit. 4. art. 6. quest. 8. Nauartum c. 27. num. 236. vers.

vers. Vigesimoquinto. Henric. libro 14. cap. 15. num. 3. Maiolum, Tabienam, Siluestrum & alios antiquos. Quibus nouissime adheret Barbosa ad c. Exhibita, numero secundo, & penes ipsum Farinac. in praxi crimin. questione 126. n. 17. & alij. Qui omnes affirmant, minime manere irregularem Petrum, qui ictum lapidis declinauit, nisi (vt Henriquez cum alijs in Glossa litt. F. vult) in fraudem fecerit: quia iste evitando ictum vsus est suo iure, neque enim tenebatur suo periculo impedire alienum.

Sed clarius, ac probabilius Respondeo dicendo, quod proiciens lapidem in dicto casu, verè maneat irregularis, si eum proiecit in Petrum, absque sufficienti diligentia, ne lapis ille ad Ioannem perueniret; nam tunc verè fuit homicida voluntariè. Secus verò dicendum casu, quo proiciens lapidem in Petrum deditam diligentiam adhibeat, & forte fortuna lapis perueniat ad Ioannem, & occidat: nam tunc sine mortali culpa id effecit, & ideo liber ab irregularitate manebit. Sic clarè ex dictis colligitur, & docet Bonacina questione quarta, puncto septimo, numero decimono, vbi citat pro hac parte Suarium disputatione quadragesimaquinta, sectione sexta, numero decimo-octauo. Filiucium tractatu vigesimo, cap. 4. num. 81. Sayrum loco supra citato, & Molinam tom. 4. disp. 32. num. 2. Sed ex his auctoribus, quos pro hac sententia citat Bonacina, Suarez aut expressè sentit oppositum, vt videre est in primo casu, quem adstruit; aut solum dicit, hanc partem speculatiuè videri satis probabilem, practicè verò consulendum esse, peti dispensationem, propter dubiam, & horrorem facti, & quia ibi non potest excusari malitia homicidij exterioris cum effectu sequuto. Hæc Suarez in secundo casu, quem loco citato ponit. Et eodem modo loquitur Filiucius. Sayrus verò absolutè, & sine vlla distinctione oppositum tenet. Molina nihil ait (loco citato) ad propositum. Tenet tamen nostram sententiam Gibalinus c. 4. q. 2. consuetar. 10. vers. Octauo. Qui etiam explicat Auctores contrarios.

Q V Æ S T I O XXXVIII.

An si Petrus ludens cum Ioanne, proiciat eum in terram, & casu cultellus Petri Ioannem feriat, maneat Petrus irregularis, sequuta morte Ioannis.

Respondeo: Non manere irregularem. Quia huiusmodi homicidium omninò, & simpliciter fuit casuale, & sine culpa graui (vt supponimus) commissum: ergo committenti illud, non debet imputari ad pœnam. Sic habetur in cap. Lator, de homicid. vbi Glossa in Summa textus expressè ait, quod homicidium casu commissum, culpa non præcedente, non sit imputandum. Sic cum communi Canonistatum sentit Barbosa ad dictum cap. num. 1. Sayrus lib. 7. c. 6. n. 6. Gibal. c. 4. q. 2. consuetar. 13. vers. Duodecimo, hæc dicens: Qui luctantur inuicem, vt experiantur suas vires, dum quilibet suum aduersarium deicere conatur, si vnus feriat à gladio alterius lateri accincto, non contrahitur irregularitas, nisi vel ex lege ludi, vel alia circumstantia potuerit aduerti hoc periculum, & in eo omittendo fuerit culpa mortalis. Sic ille.

R. P. Leand. de Irregularit.

Q V Æ S T I O XXXIX.

An si quis proiciat lapidem in Petrum, & hic Ioannem impellat, qui & occiditur, maneat irregularis Petrus, necnon qui lapidem proicit.

Affirmat manere vtrumque Gibalinus cap. 4. de Irregularitate, questione 2. consuetar. 20. vers. Decimo, his verbis. Quando quis vt ictum aduersarij declinet, medium alium obicit vulnere, ex quo moritur, sit irregularis, quia non potest se tueri cum alterius iniuria, vt dicitur l. scientiam, ad leg. Aquilianam, & reuera ponit causam proximam morti; quare homicidij illius causa est. Eandem quoque irregularitatem contrahit percutiens hunc medium, vt patet. Ita Gibalinus.

Negat verò ex parte Sayrus libro septimo, capite 6. num. 13. docens in dicto casu non Petrum, sed proicientem lapidem manere irregularem dumtaxat. Ait namque sic. Qui proicit lapidem in Petrum, & Petrus alterum impellit sine dolo, & ille alter occiditur, irregularis efficitur, non Petrus, sed qui lapidem proiecit in Petrum. Ita Sayrus.

Sed ego distinctius, ac probabilius Respondeo: Manere quidem vtrumque irregularem, si in vtroque reperiat culpa mortalis tendens ad homicidium Ioannis, veluti si in proiciente lapidem in Petrum sit negligentia mortalis in præcauenda morte Ioannis, & in impellente Ioannem in medium, vt declinet à se ictus, reperiatur dolus, & fraus: tunc enim certum est, & constat ex dictis, manere vtrumque irregularem, cum vterque sit homicida voluntariè. Secus verò, si in neutro illorum reperiatur mortalis culpa, vt contingere potest; nam à proiciente lapidem abesser casu, quo hic sufficientem diligentiam præberet, ne alium quàm Petrum feriret: ab impellente Ioannem in medium, si hunc sine dolo, sed solo terrore ductus, repente ad se liberandum impelleret. Si ergo in vtroque nulla mortalis, respectu Ioannis occisi, reperiatur culpa, nulla reperietur & pœna. Si verò in aliquo reperiatur lethale crimen, reperietur irregularitas.

Q V Æ S T I O XL.

An sit irregularis Petrus, qui Ioannem impellit in alium, qui eo impetu concidens occiditur.

Affirmat Maiolus lib. 5. capit. 48. §. 3. numero 6. his verbis: Si quis me impellat in alium, quem meo impulsu occidi, aut præcipitavi sine dolo, ego irregularis non sum, sed qui me impulit. Hugo dist. cap. Sape, text. in leg. Qua actione, §. Proinde. ff. ad leg. Aquil. Huc vsque Maiolus. Hanc etiam sententiam tenuit postea Vgolinus cap. 18. §. 2. numer. 7. eo quòd dabat Petrus operam rei illicitæ.

Sed distinctius, ac probabilius Respondeo: Non solum Ioannem manere liberum, in eo casu, ab irregularitate, vt bene decet Maiolus; verum etiam & Petrum, si in illa sua impulsione liber extitit à mortali. Quod in præsentiarum bene vidit Gibalinus loco nuper citato, vers. Undecimo, qui causam huius questionis sic proponit, & resoluit: Si quis Titium impellat in Matium, qui eo impetu

impetu concidens occiditur, damnatur tanquam irregularis ab Vgolino §. 2. *cit. num. 7.* quia dat operam rei illicitæ. Mihi vulgaris distinctio retinenda videtur: si enim casurum Mæuium prævidere debuit, ac potuit, atque cædis periculum, in eo casu, propter loci, aut personarum, aliorumque adiunctorum rationem, ita ut illa impulsio ratione illius periculi fuerit mortalis, erit reuera irregularis, sequuta Mæuij cæde: si autem leuis quædam inconsideratio, & vel inculpabilis, vel non nisi venialiter fuit, nulla incurratur irregularitas. Impulsus autem Titius cotruens in Mæuium, illumque in saxum allidens, aut conterens, & occidens non est irregularis, quia non est causa mortalis illius cædis. Sic Gibalinus.

QVÆSTIO XLI.

An aliquis fiat irregularis, casu quo turba aliqua ad pontem, aut fores Ecclesie ita se constipat, quod aliqui compressi pereant.

Respondeo: Nullum carentem dolo, ut supponimus, fieri irregularem. Quia nullus totius multitudinis dici potest causa culpabilis cædis, quæ ex ea constipatione contingit: ergo nullus illorum irregularis est. Sic Maiolus, & Gibalinus *locis citatis.*

QVÆSTIO XLII.

An saltem, contraheretur irregularitas, si mors alicuius contingeret ex oppressione ingrediendum ad fornix alicuius infamem domum.

Afirmabunt, qui docent homicidium casuale ex actione illicita proveniens facere irregularem: sunt autem Maiolus, Henriquez, & alij, quos & sequitur Barbosa *ad cap. Significasti, el. 2. de homicid.* necnon & alij adducti à nobis *suprà quest. 7.*

Sed probabilius Respondeo: Nec in hoc casu contrahi irregularitatem ab aliquo: quia si nullus, adhuc in ingressu talis domus, est causa culpabilis ut quis opprimatur, nullus irregularis erit. Nec quid refert (ut sæpè diximus) quod opprimentes nolendo vacent volendo rei illicitæ. Sic Gibalinus *loc. cit.* qui bene addit, secus dicendum, si quis dolo malo ad causandam compressionem aliquid fecisset, & prævidere periculum mortis alicuius; nam tunc, hac sequuta, irregularis haberetur.

QVÆSTIO XLIII.

An qui acriter aliquem increpavit, fiat irregularis, si increpatus penitudine ductus, se mutilet, aut sibi mortem imprudenter afferat.

Negat Vgolinus *cap. 28. num. 6.* eo quod ita contigisse B. Antonio Paduano, narretur in eius vita: nam poenitens ab ipso increpatus sibi pedem imprudenter abscidit; & tamen non ob id mansit Divus Antonius irregularis. Cum Vgolino sentit Gibalinus *cap. 4. quest. 2. consecr. ultim. vers. Septimò, pag. 205.*

Sed clarius Respondeo: Non fieri quidem irregu-

larem increpantem, nisi aliàs prævideret, quod eius increpatio esset motuum proximum ad hoc ut increpatus se mutilet, & imprudenter occideret: nam tunc verè moraliter influeret in eius mutilationem, aut mortem: quod certum est non contigisse D. Antonino, & ideo liber ab irregularitate, in casu contingenti evasit.

QVÆSTIO XLIV.

An Parentes, qui infantes suos in eodem lecto detinent, peccent mortaliter, & irregulares fiant, si infantes suffocent.

Afirmandum absolurè videtur. *Primò*, quia in iure expressè prohibetur Parentibus in suo lecto reponere nocte infantes, propter probabile homicidium quod inde euenire solet, ut *cap. Consulisti 2. q. 5.* (non 4. ut leges apud Henriquez) & *cap. Questum, de poenit. & remiss. & cap. de infantibus, de iis qui filios occidunt.*

Secundò, quia in pluribus Diocesibus, sub lata excommunicatione prohibetur, ne infantes ante annum expletum, in lectis dum dormiunt, teneantur. Ita habetur in Concil. Prouinciali Mediolanensi VI. *tit. de Baptismo, §. gravissimo*, & in Episcopatu Savonæ, ut refert Viualdus *tract. de Irregularitate, n. 243.* ubi ait, quod baptizato infante dicit Sacerdos Pattino: *Se vi commanda sotto la scomunion maggiore, da parte di Monsignor Vescono, non metterlo al letto per tutto questo anno*: at sic est, quod ad incurrendam maiorem excommunicationem requiritur peccatum mortale: ergo. Propter hoc vltimum argumentum Tabiena *irregularitas 3. num. 14.* & Armilla *in verb. Irregularitas, num. 51.* & eos sequitur Maiolus *lib. 5. cap. 48. §. 3. n. 9.* dicunt, quod ubi adest censura excommunicationis, inexcusabiles à peccato sint, qui infantes ante annum secum in lecto nocte habent: & consequenter si infantes suffocentur, irregulares fiant.

Sed clarius ego huic difficultati Respondeo *Primò*: Si parentes (aut etiam nutrices) experti sunt alios infantulos suffocasse, verè peccant mortaliter, habentes eos in eodem lecto, quia si denuò non adhibeant sufficientem cautelam, verè se exponunt probabili periculo eos suffocandi. Et in hoc sensu verissima est sententia Maioli, & aliorum, quibus fauent Viualdus *num. 243. cit.* & Henriquez *lib. 14. cap. 15. num. 7. litt. Q.* Sayrus *lib. 9. cap. 6. n. 30.* cum aliis.

Respondeo *Secundò*: Si Parentes ex iustis causis, & adhibito aliquo debito remedio, infantulos suos nocte teneant, non peccant mortaliter, adhuc supposita censura, quia potest dari legitima causa, quæ Parentes à mortali excuset: ergo. Sic Henricus *loc. cit.* his verbis: Ex causa licebit infantem in eodem lecto tenere, si aliàs implacabiliter plorat, & lectus est magnus in quo infans satis distat à parente, seu nutrice, soletque dormire quietus: vel si parentes inopes ob commodum infantis ita reponunt, ut in frigore foueant: charitas enim excusat ab inobedientia periculi exigui. Sic Henriquez. Et antea Viualdus *loc. cit.* sic: Si nutrix experta est se quierè dormire (id est, *che a la mattina, se ne tribola del medesimo modo che si dormi*) & infantem collocat in lecto à se aliquantulum separatum, non erit mortale peccatum; maximè si nutrix non dormit profundè, sed leuiter, & lectus amplior est. Et *infra*: Si nutrix pauper est, ita quod nullum alium lectum, vel reclinatorium habet, vel infans frigore laboret, vel periculum sit extra lectum esse ab aliquo animali

animali, serpenti, vel diabolica arte nocendum; tunc nullum mortale erit illum apud se collocare. Sic ille. Quem citat, & sequitur, cum aliis pluribus, Sayrus loc. cit.

Ex iis ad secundam partem quaesiti respondendo, Dico tertio. Parentes, qui infantes secum dormientes suffocant, sunt irregulares, si imprudenter, & incaute, & omnino mortaliter culpabiliter illos in suo lecto collocant: non autem si ex iustis causis, aut variis circumstantiis periculum timeri non debuit, aut illi sufficienter cautum fuerat, aut alia causa legitima ex supra recensitis ipsos à peccato excusavit. Et ita interpretetur prohibitionem factam parentibus locandi hos infantes in eodem lecto, etiamsi excommunicatio illi prohibitioni annexa sit; nam ad illam requiritur peccatum mortale, uti demonstravimus part. 4. de Censur. tract. 1. disp. 8. quest. 9. Sic Gibalinus c. 4. q. 2. confessor. 14. vers. Quarto. pag. 204. & ex parte Sayrus num. 3. cit. Henriquez Navarr. & alij plures Canonistae, quos novissimè sequuntur Suarez disp. 46. sect. 6. n. 15. Filliuc. loc. cit. n. 79. vers. Secundus. Reginald. lib. 30. cap. 12. n. 157. Bonac. q. 4. punct. 7. n. 18. & alij.

QVÆSTIO XLV.

An fiat irregularis Clericus noctu portans arma prohibita, si rixosus amicus, ei inscio, aut invito sustulit, & illis armis hominem occidit.

Affirmat Maiolus lib. 5. cap. 48. §. 3. num. 17. his verbis: Aliquando verò Clericus est in culpa tenendo, aut ferendo arma de nocte, vel dando operam rei illicitae, vel arma prohibita, & eo casu, etiamsi invito Clerico amicus arma abstulerit, vel inscio surripuerit, fit irregularis Clericus ex culpa. Ita ille, qui simul & Henriquez citant pro hac parte Felinum in cap. Sicut dignum, de homicid. Nicol. Plouë tract. de Irregularit. n. 13. & 14. & Carter. in pract. crimin. tit. de homicid. §. Circa. n. 69.

Sed probabilius Respondeo: Non fieri irregularitatem. Quia in illa traditione armorum nulla fuit culpa mortalis homicidij. Sic ex doctrina Nauarr. cap. 27. num. 121. & 237. docet Henriquez lib. 14. cap. 15. num. 14. in fine, & novissimè Gibalinus cap. 4. quest. 2. confessor. ultim. vers. Nonò, ubi addit idem dicendum esse, casu quo Clericus volens illa arma dedisset; nisi aliàs in illa traditione armorum committeret aliquod homicidij mortale, propter prævisum iniustum homicidium. Sed de hoc ultimo casu supra nos egimus.

QVÆSTIO XLVI.

An sit irregularis Magister castigans discipulum, si ex castigatione casu sequatur mors.

Affirmat absolute, & sine vlla distinctione, Felinus in cap. Presbyterum, de homicid. docens esse irregularem.

Sed clarius cum distinctione Respondeo dicendum: Esse quidem irregularem, si nimis in castigatione excessit, & non adhibuit debitam diligentiam, ne sequeretur mors, vel mutilatio: secus verò si non excessit, sed moderatè, & circumspectè castigavit, quia tunc homicidium sequutum merè erit casuale. Sic communis ex textu in cap. Presbyterum, & cap. Ad audientiam, de homicid. Navar. cap. 27. num. 235. Couarr. in Clement. Si furiosus, part. 2. §. 4.

R. P. Leand. de Irregularit.

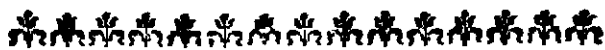
num. 5. & §. 2. num. 9. Vgolin. cap. 20. num. 11. Henriquez lib. 14. cap. 14. num. 5. Molina tom. 4. tractat. 3. disp. 77. num. 6. Auila p. 7. disp. 6. sect. 1. dub. 3. Sayrus lib. 7. c. 6. num. 2. Suarez disp. 46. sect. 2. num. 4. Bonac. quest. 4. punct. 7. num. 14. Barbosa ad cap. Presbyterum, cit. num. 1. & 2.

QVÆSTIO XLVII.

An qui vinum generosum conuiuis apposuit, aut lautissimas illis ministravit epulas, quibus aliquis se ita inurgitavit, ut creperit, aut mentis defectu alium occiderit, maneat irregularis.

Respondeo: quod non. Quia fortuitum omnino, & inuoluntarium est conuiuanti illud homicidium. Sic Vgolinus cap. 28. num. 3. & 4. Gibalinus ex illo cap. 4. quest. 2. confessor. ult. vers. Primo. Qui idem dicit de illo, qui teetum refarciens cadit, & aliquem obterit. Et de illo qui mittit aliquem itinere maritimo, aut terrestri, & vel tempestate perit, vel à latronibus creditur, &c.

Quis autem possit in hac irregularitate, orta ex homicidio casuali dispensare, dicimus disp. 27.

DISPUTATIO XVII.

De Irregularitate orta ex mutilatione voluntaria membrorum.

QVÆSTIO PRIMA.

An ex iniusta, & voluntaria membrorum mutilatione nascatur irregularitas.

RESPONDEO, ut quid certum: Nasci. Quia sic determinatum est Iure, & docent ex illo omnes Doctores, ut vidimus supra disp. 10. quest. 7. ubi quest. 8. diximus, hanc irregularitatem esse omnino distinctam ab irregularitate orta ex homicidio; & ideo non omnia, quae iura disponunt de irregularitate voluntarij homicidij, extendenda esse ad irregularitatem istam mutilationis voluntariae. Legantur dicta à nobis ibi quest. 9. & 10.

QVÆSTIO II.

Quid sit mutilatio membri.

Respondeo dicendum, quod mutilatio proprie sumpta, nil aliud sit, quam membri abscissio, & amputatio, seu det truncatio. Sic colligunt communiter Doctores ex Glossa (non ex regula,) ut errore Typographi leges apud Cornejo in cap. Accusasti, verbo debilitatus, de accusationibus. Legantur de hac materia Nauarr. cap. 27. num. 206. Sotus lib. 5. de Iustitia, quest. 2. artic. 1. Couarruias in Clement. Si furiosus, 3. part. initio, numer. 9. Molina tom. 4. tractat. 3. disputat. 68. Suarez disput. 44. sect. 2. Bonacina disputat. 7. quest. 4. punct. 8. Sayrus lib. 6. cap. 15. à num. 3. Maiolus lib. 5. cap. 50. Auila part. 7. disputat. 5. sect. 1. Filliucius tract. 20.

tract. 20. c. 1. à n. 7. Palau disp. 6. punct. 5. §. 1. à n. 3.
Hurtad. disp. 2. diff. 5. n. 18. Gibalinus de Irregul. c. 4.
q. 1. à n. 5. pag. 116. & Moure 2. p. exam. c. 10. §. 14. n. 2.

QVÆSTIO III.

An ad veram rationem membri, cuius mutilatio irregularitatem parit, necesse sit, ut habeat proprium & distinctum officium à reliquis partibus totius corporis?

Negant quamplures Doctores, docentes, minimè esse necessarium ad rationem membri, cuius abscissio, seu mutilatio irregularitatem parit, ut habeat proprium, & distinctum officium, seu distinctam, & totalem operationem; sed sufficere, si habeat operationem coniunctam, & accessoriam in aliqua parte præcipua, quam iuuat, ut videtur in digitis manuum, & pedum. Probant: Quia ius canonicum solum requirit ad irregularitatem contrahendam, mutilationem membri, ut patet ex *Clement. unica, de homicid.* at sic est, quod notabilis cuiuslibet membri diminutio, propter abscissionem alicuius partis ipsius, dicitur mutilatio: ergo huiusmodi sufficiens erit ad inducendam irregularitatem. Ita tenent Sotus *lib. 5. de Iust. q. 2. art. 1. & in 4. dist. 25. q. 1. art. 3. conclus. 3.* Palud. *ibidem q. 3. art. 2. concl. 1.* Caietan. 2. 2. q. 65. (non 6. ut legi apud Sayrum) *art. 1.* Quibus adhæserunt Aragon. 2. 2. q. 65. *art. 2.* Gordonus *q. 18. lib. 7. n. 48.* Suarez *etiam disp. 44. sect. 2.* (non 24. ut leges apud Cornejo) *n. 7. & 8.* (unde non bene citat hunc Doctorem Bonacina pro parte contraria) Laiman *lib. 3. tract. 3. c. 11. n. 2.*

Sed ego probabilius Respondeo dicendum, quod ad veram rationem membri, cuius mutilatio irregularitatem inducit, necessum sit, quod habeat proprium, & distinctum officium à reliquis partibus corporis. *Primò* probatur ex Paulo 1. *Corinth. 12.* dicente, *membra corporis non habere eundem actum:* indicans per hoc, ex actibus distinctis membra distingui.

Secundò. Quia in pœnalibus, voces sunt in rigidiori, & maximè propria significatione capiendæ: at vox *membri*, in rigidiori significatione sumpta, solum accipitur pro ea parte corporis, quæ actionem aliquam habet ab alia distinctam: ergo. Sic passim sentiunt Iuris Doctores, Bartol. Bald. Felin. Panorm. & alij, quos refert, & sequitur Couar. in *Clement. Si furiosus*, 3. p. (non §. 3. ut leges apud Palaum) *initio n. 8.* Nauarr. *c. 27. n. 206.* Henriquez *lib. 14. c. 8. §. 1.* Valentia *tom. 4. disp. 7. q. 19. punct. 1. §. 4.* Grassis *lib. 2. c. 62. n. 4.* Tabiena, Angel. Philarchus, & Salon, quos citat & sectatur Sayrus *lib. 6. c. 15.* (non 16. ut leges apud Palaum) *n. 13. & 14.* Molina *tom. 4. tract. 3. disp. 69. n. 2.* Auila *p. 7. disp. 5. sect. 1. dub. 1.* Egidius *disp. 18. dub. 3. concl. 2.* Reginald. *lib. 30. n. 91.* Fillucius *tract. 19. cap. 9. n. 235.* Bonacina *q. 4. punct. 8. n. 3.* Hurtad. *disp. 2. de Irregul. diff. 5. n. 18.* Ioan. Præpositus *in 3. p. q. 5. de Irregul. n. 74.* Tolet *lib. 1. c. 71.* aliquibus, mihi tamen *c. 77. n. 4.* Moure *loc. cit. n. 3.* Gibalinus *c. 4. q. 1. n. 6. pag. 117.* Diana *p. 2. tract. 15. resol. 20. & p. 4. tract. 2. resol. 26. & p. 9. tract. 7. resol. 21.* Palau *disp. 6. punct. 15. §. 1. n. 4.* Cornejo *disp. 2. de Irregul. dub. unico, q. 4.* Barbofa *de Appellatiua verb. Signif. verb. Membrum, n. 1. & communis.*

QVÆSTIO IV.

An abscindens alteri pedem, manum, autem, linguamve, aut eruens oculum, fiat irregularis?

Respondeo, ut certum: Fieri. Quia verè abscindit membrum habens propriam, & distinctam operationem ab alio, veluti manus ad palpandum, pedes ad ambulandum, aures ad audiendum, lingua ad loquendum, & oculi ad videndum: ergo. Sic sentiunt omnes Doctores vtriusque sententiæ nuper relatæ, ut notat Sayrus *loc. cit. n. 11.* Legatur Barbofa *loc. cit.*

QVÆSTIO V.

An abscindens alteri unum, aut duos digitos pedis, vel manus, maneat irregularis?

Affirmant Sotus, Caiet. & Paludan. locis supra citatis. *Primò.* Quia digitus pedis, vel manus verè sunt partes pertinentes ad integritatem totius corporis: ergo sunt verè membra.

Secundò. Quia, ut nuper est habitum, illud dicitur in rigore, & est propriè membrum, quod habet proprium officium, & distinctam operationem ab alio: atqui digitus manus sunt huiusmodi, cum, ut constat, digitis scribamus, pingamus, & instrumenta musica pulsemus: ergo abscindens illos irregularis manebit. Ita videtur sentire Filluc. *tract. 20. c. 1. q. 6. dicto 3. n. 15.*

Sed probabilius Respondeo: Non manere irregularem. Quia probabilius est, digitos in ordine ad inducendam irregularitatem, non reputari membra, quidquid sit in ordine ad componendam naturam. Nam digitus in propria significatione non est membrum, sed pars membri. Ex quo solum manet primum argumentum. Et ad secundum neganda est minor; quia scribere, pingere, & huiusmodi, non digitorum, sed officium proprium est manus; quæ quasi instrumento coniuncto ad hæc præstanda, vtitur digitis. Sic tenent communiter Auctores nostræ sententiæ quæstionis antecedentis: inter quos præcipuè Sayr. *c. 15. cit. n. 14. & 15.* Couarr. Bonacina, Henriquez, Tolet, Maiol. Hurtad. Barbofa, Moure, Palau, & Diana *loc. cit.* Qui idem, & à fortiori, dicunt de vnguibus; cum hæc multo minus sint, aut dicantur membra.

QVÆSTIO VI.

An saltem maneret irregularis, qui alteri abscinderet digitos, quibus Sacra Eucharistia contrectatur, nempe pollicem, & iudicem?

Affirmant, & à fortiori, Sotus, Caiet. & Palud. Quibus accessere Silvester *homicidium 3. q. 3. vers. 4.* Maiolus *lib. 5. c. 50. n. 2.* & (apud Sayrum *ubi infra*) Toletus *lib. 1. c. 37. notabili 3.* Sed hic Auctor oppositum docet, ut citò constabit. Tenent tamen Suar. *disp. 44. sect. 2. n. 8.* & P. Valquez apud Luyfium *lib. 9. de censur. disp. 67. dub. 2. vers. Sed P. Suarez, & Zerola in 1. part. praxi Episcop. verb. Irreg. vers. Tertio.*

Sed ego probabilius Respondeo: Nec isto casu manere irregularem mutilatorem pollicis, & iudicis. Quia nec hi digitus verè, & propriè membra sunt: ergo nec illos mutilans manebit irregularis. Sic

Sic in primis sentit Toletus, non loco citato à Sayro pro opposita parte, sed *lib. 1. cap. 77. num. 4. in fine*, ubi ita ait: Qui ergo alteri digitum abscidit, etiamsi p. llex, aut index sit, non censetur mutilator, ut irregularis efficiatur. Sic Toletus, Covar. in *Clement. cit. part. 3. initio, num. 8.* sic dicens: Quarto proximè deducitur, non esse eum irregularem, qui alteri eos absciderit digitos, sine quibus ipse mutilus Sacerdos esse non potest, nempe tres digitos ad consecrationem necessarios, propter honestatem. Nam qui hos digitos non habet, irregularis est ob defectum maximum eius partis, quæ necessaria est ad honestè, & decorè celebrandum. Qui verò eam partem absciderit, non habet eam deformitatem, nec defectum, nec membrum abscidit; & ideo irregularis non est. Sic Doctiss. Covar. Salon. 2. 2. q. 59. art. 1. controu. 4. quos citat, & sequitur Sayr. *lib. 6. c. 15. n. 16. Bonac. punct. 8. cit. n. 3. Auila p. 7. disp. 5. sect. 1. dub. 1. vers. Sequitur secundò.* Cornejo *disp. 2. de Irregul. dub. unico, q. 4. versic. Infero primò.* Diana p. 2. tract. 15. resol. 20. & p. 4. tract. 2. resol. 26. ubi citat Hurtadum, Villalob. Præpositum, Megalam, & alios, & p. 9. tract. 7. resol. 21. Henriquez *lib. 14. c. 8. n. 1. & alij*

QVÆSTIO VII.

An sit irregularis, qui alteri abscindit auriculam, hoc est, cartilaginem, quæ circa aurem est?

Affirmant aliqui; & probatur. Quia talis auriculæ amputator verè facit alium irregularem: ergo & ipse eadem debet pœna puniri. Ita tenent Navar. in *Man. c. 27. n. 206. & 216. §. 2. Maiol. lib. 5. c. 50. n. 6. Viuald. n. 161.* qui & probat ex textu in c. Si Petrus, 24. q. 1. Sed malè, quia ibi nil ad propositum dicitur. Suarez. *disp. 44. sect. 2. n. 8.* Lublinus 1. p. Sum. verb. Irregularitas, n. 27. & alij.

Sed probabilius Respondeo: Minimè esse irregularem. Quia probabilius est, quod auricula, seu cartilago non sit propriè membrum: ergo qui alteri auriculam abscindit, non est membri mutilator, & consequenter nec irregularis. Sic Covar. *loc. cit.* ita scribens: Primùm infero, non esse membri abscissionem cum auricula sciinditur, & amputatur; siquidem auris membrum est propriè, illa autem cartilago, quæ circa aurem est, & auricula dicitur, potiùs ad ornatum auris, & membri tutelam, quàm ad peculiare corporis obsequium pertinet, & ideo membrum non est, nec eius abscissio efficeret quem irregularem, &c. Sic ille, qui & citat Baldum in l. serui fugitivi, C. de seruis fugitivis. Sic eam tenent Henriquez *lib. 14. cap. 8. n. 3.* ibi: Qui alterum auricula priuat, non est mutilator, nec irregularis. Sic ille, qui & citat *litt. C. Navarrum lib. 5. consil. de sentent. excommun. consil. 65.* Sed apud meum Navarrum ille titulus non habet nisi 57. *consilia.* Auila p. 7. *disp. 5. sect. 1. dub. 1. corollar. 2.* Sayrus *lib. 6. c. 15. n. 17.* Bonac. *disp. 7. q. 4. punct. 8. n. 3.* Cornejo *disp. 2. de Irregul. dub. unico, q. 4. vers. Infero secundò.* Diana 2. p. tract. 15. resol. 20. & p. 4. tract. 2. resol. 26. Luylius Turtian. *lib. 9. disp. 67. dub. 2.* Barboia verb. *Membrum, cit. n. 4.* & penes illum Burg. Bellel, Riccios, Campan. & alij, Portel in *addit. ad dub. Regul. verb. Homicidium, n. 8.* & nos *suprà disp. 2. q. 23.*

Ad fundamentum oppositæ partis neganda est consequentia; nam optimè potest contingere, quod quis efficiat alium irregularem, & ipse non maneat talis, ut fateatur ipsemet Navar. *consil. 2. de homicid. n. 2.* his verbis: Tum, quia non est verum, quod aliqui dixerunt, cum qui alium efficit irregularem,

fieri irregularem, quia id nullo iure cauetur: & qui generat filium extra matrimonium, qui est irregularis, non propterea ipse fit talis: & Iudex damnans aliquem furri, facit eum irregularem, non tamen ob id ipse fit talis. Sic ille. Quod & approbant Covarr. Henriquez, Auila, Fillucius, Sayrus apud Dianam 2. p. *loc. cit.* & nos amplius *infra q. 25.*

QVÆSTIO VIII.

An qui aliquem naso mutilat, irregularis permaneat?

Affirmabunt, qui docent, quod ille qui alium reddit irregularem suo facto, ipse quoque irregularis existat. Sunt autem Maiolus *lib. 5. c. 50. n. 4.* & penes illum Guil. de Laur. Siluest. Tabiena, Angel. & Bonif. Rotæ auditor. Et in terminis id affirmat Zerola 1. p. *praxis Episcop. verb. Irregularitas, dub. 2. pag. 451.* quia iste talis præcindit membrum.

Sed probabilius Respondeo: Non manere irregularem. Quia probabilius est, nasum, prout in præsentiarum sumitur, non esse membrum; cum illo ablato, adhuc non tollatur sensus. Sic Henriquez *lib. 14. c. 8. num. 3.* his verbis: Secundò qui alterum auricula priuat, non est mutilator, nec irregularis, ut nec qui præcindit mamillam fœminæ, aut nasum. Sic ille. Qui *litt. E.* ait id colligi ex Navarro, & Covarr. quia nasus non est necessarius pro odoratu. Auila p. 7. *disp. 3. dub. 1. prope finem, vers. Ex dictis sequitur.* Cornejo *dub. unico, cit. q. 4. vers. Infero secundò.* Quia illa cartilago, inquit, non est membrum, sed solum deseruit ad tutelam & ornatum odoratus. Sic etiam Bonacina n. 3. *cit.*

QVÆSTIO IX.

An qui unum eruit oculum alteri, irregularis existat?

Negant quidam, quos suppressis nominibus, refert Luylius *lib. 9. de Censur. disp. 67. dub. 2. vers. Deinde.* Sed, ut ipse ait, sine idoneo fundamento. Quare

Ego ut quid certum Respondeo: Irregularem existere. Quia vnus oculus habet propriam operationem, & peculiarem, quam potest elicere sine alio. Sic ex Gabriele Vasquez docet Luylius *loc. cit.*

QVÆSTIO X.

An etiam sit irregularis, qui detrahit alteri visum, licet non eripiat oculum?

Affirmant Maiolus *lib. 5. c. 50. n. 5.* ita scribens: Qui oculum alterius ita lædit, ut inducta albugine, vel macula promoueri non possit, ipse quoque, qui ita commaculauit, irregularis est, & non poterit promoueri. Ita ille. Et ante illum Angelus verb. *Homicid. §. n. 5. Siluest. homicid. §. q. 3. vers. Tertium, in fine.* Tabiena *irregul. 3. n. 26.* quos sequitur Portel, *loc. cit. verb. homicid. n. 8.*

Sed probabilius Respondeo: Non esse irregularem. Quia huiusmodi visus læsor, non est propriè mutilator membri, cum nullum à toto truncet, aut scindat, quod erat necesse ut irregularitatem incurreret. Sic Molina *tom. 4. tract. 3. disp. 68. col. 932.* ibi: Qui claudum, aut mancum aliquem efficit absque membri detruncatione, & qui cæcum aliquem efficit,

non eruendo illi oculum, non incurrit irregularitatem. Toletus etiam *lib. 1. c. mihi 77. n. 9. vers. Tertio. Megala in 3. p. lib. 7. c. 1. n. 31. Diana p. 4. tract. 3. resol. 26. & 71. in fine. Fernand. in examin. Theolog. Moral. p. 2. c. 10. §. 14. n. 7. Bonac. q. 4. punct. 8. n. 7. Gibalin. c. 4. q. 1. conf. 16. n. 46. vers. Oculus. Mour. 2. p. examin. c. 10. §. 14. n. 7. & tenent etiam consequenter alij mox citandi.*

QVÆSTIO XI.

An ut quis hanc irregularitatem incurrat, sufficiat debilitare membrum alterius, & reddere ineptum ad munus suum prastandum, quamvis non amputet illud.

Affirmarunt aliqui ex antiquis, docendo, sufficere ad contrahendam irregularitatem ita debilitare membrum alterius. Quia paria videntur non esse, & esse, sed inutile esse, c. 2. de *Translat. Episcop.* sicut paria sunt, uxorem non habere maritum, vel habere inutilem: & paria sunt, Ecclesiam non habere Prælatum, & habere ineptum. Idem hanc partem tenent Panormitan. c. *Cum illorum, de Sentent. excom. n. 8. Tabien. irregul. 3. n. 26. & Angel. homicid. 5. n. 5. (non homicid. 3. q. 3. vers. Tertium, ut citat Sayr.)* quos citat, & sequitur Maiol. c. 50. n. 7. Syluest. *homicid. 3. q. 3. vers. Tertium*, & alij, quos citat Henriquez ubi infra.

Sed probabilius Respondeo: Non sufficere debilitare membrum, aut illud inutile reddere: sed omnino requiri abscissionem, aut detractionem membri. Ratio est. Quia huiusmodi irregularitas non imponitur à iure, contra debilitantem membrum, sed contra mutilantem, aut detruentem illud: ergo cum sit poena, strictè sumenda sunt verba, & non amplianda. Sic Panormitan. sibi contrarius, ex c. 1. *Qui Clerici vel vouentes, n. 9. & c. Accusasti, de accusat. in fin. Sot. lib. 5. de Iustit. q. 2. art. 1. Nauar. c. 27. n. 206. & 207. vers. Tertio. Covarr. in Clem. si furiosus, p. 3. initio, n. 9. Henriq. lib. 14. c. 8. n. 4. in fine. Tolet. lib. 1. c. 77. (non 27. ut leges apud Sayrum) n. 8. vers. Secundo. Sayr. lib. 6. c. 15. n. 5. qui tamen malè citat Angelum, & Tabienam pro hac parte. Auil. p. 7. disp. 5. sect. 1. dub. 2. citans Villadiego, & Perez. Molin. tract. 3. cit. disp. 68. Suar. disp. 44. (non 47. ut leges apud Palaum) n. 5. Bonac. disp. 7. q. 4. punct. 8. n. 6. & 11. Hurtad. disp. 2. diff. 5. n. 18. Filiuc. tract. 19. c. 9. n. 234. Egidius disp. 18. dub. 8. concl. 2. Corn. disp. 2. dub. vnic. q. 1. Palaus disp. 6. punct. 15. §. 1. n. 5. Diana p. 4. tract. 2. Resol. 26. & 71. Gibalin. c. 4. q. 1. n. 5. pag. 116. Portel. loc. cit. n. 6. & Mour. 2. p. examin. c. 10. §. 14. n. 7.*

QVÆSTIO XII.

An saltem fiat irregularis, qui ita membrum alterius debilitat, ut omnino siccetur, & moriatur.

Affirmat Suar. loc. cit. n. 11. (non 10. ut leges apud Palaum) ubi ita ait: Qui membrum, v.g. occultum ita lædit, ut ex vi læsionis omnino arefcatur, & exsiccet, quamvis nullam partem abscindere videatur, irregularis manet: quia substantialiter, ut sic dicam, mutat; nam relinquit corpus vno membro principali priuatum. Et hoc significasse videntur Syluest. Angel. Maiol. *locis à nobis sup. cit.* Huc vsque Suarez. Quem citat, & sequitur Egidius disp. 18. cit. dub. 8. concl. 2. n. 61. & tenent à fortiori Authores nuper pro prima sententia adducti.

Sed adhuc probabilius Respondeo: Non fieri ir-

regularem. Quia adhuc non dicitur propriè mutilator membri, qui illum lædendo arefcatur, & exsiccat, aut mortuum reddit. Nam manus (v.g.) arida, aut sicca, licet perfectè non viuat, retinet tamen rationem membri vniti ad decorem, & integritatem hominis, & idem qui eam iniuste scinderet, fieret irregularis. Quod quidem colligitur ex c. *Sicut urgeri, 1. quæst. 1. ibi*: Si cuius hominis manus esset arida, verum quidem esset membrum illius, quamvis sine sanguine, & inefficax, & mortuum. Sic Henriq. lib. 14. c. 8. n. 4. à lit. G. Palaus disp. 6. punct. 15. §. 1. n. 5. vers. Video.

QVÆSTIO XIII.

An qui alicui dentes excutit, existat irregularis?

Respondeo, ut certum: Non existere irregularem. Quia certum est apud omnes, quod dentes non sunt membra, sed solum instrumenta, quibus maxilla mandit cibos, & molat: ergo qui illos excutit non fiet irregularis, cum non dicatur membri mutilator. Sic ex *Victoria § 239. docet Henriq. c. 8. cit. num. 2. in fin. in gloss. lit. S. Molin. tom. 4. tract. 3. disp. 69. num. 2. column. 933. Sayr. lib. 6. cap. 15. num. 11. Bonac. quæst. 4. punct. 8. num. 3. Dian. p. 2. tract. 25. Resol. 20. Gibalin. cap. 4. q. 1. conf. 16. in fin. Palaus loc. cit. num. 4. Portel. in addit. ad dub. Regul. v. homicid. n. 8. & alij.*

QVÆSTIO XIV.

An si quis alteri vi, aut pharmaco totam barbam euelleret, maneret irregularis.

Respondeo, ut certum: Non manere irregularem, adhuc si ob contumeliam id faceret. Quia certum est, barbam non esse membrum, sed solum hominis ornamentum, ut dicunt *D. Basil. in hexaëmer. homil. 12. & D. August. de Ciuit. Dei lib. 22. c. 24.* ergo qui eam euelleret, quomodocumque id faceret, nullatenus diceretur mutilator membri, ac per consequens nec irregularis. Sic Maiol. lib. 5. c. 50. n. 3. Sayr. Bonacina, Palaus, Molin. Dian. Barbos. loc. cit. & omnes, qui ob eandem rationem idem docent de capillis capitis.

QVÆSTIO XV.

An qui præscindit alteri membrum virile, fiat irregularis.

Respondeo, ut certum: Irregularem fieri. Quia præscindit membrum habens peculiarem actum, & distinctum à cæteris: ergo huiusmodi verè dicitur, & est, mutilator membri, ac proinde irregularis. Sic Bonac. quæst. 4. punct. 8. num. 3. Dian. p. 2. tract. 15. resol. 20. in fin. ubi ita ait: Qui præscindit alteri membrum virile, est irregularis; quia mutilauit membrum: & tamen sic præcisus, si contingat absque propria culpa, non fit irregularis, cap. *Ex parte, el. 2. de corp. viriatis.* Sic ille, ex Auil. part. 7. disp. 3. dub. 1. vers. *Ex dictis sequitur, & (adde tu) vers. Præterea, & disp. 5. sect. 1. dub. 1.* & benè iuxta dicta à nobis sup. disp. 2. à quæst. 55.

QVÆSTIO XVI.

An qui alteri amputat utrosque testiculos, absquo membro virili, persistat irregularis?

Negant quamplures, eo quod existiment, testiculos non esse membrum, & consequenter incidentes illos, non esse irregulares. Ita in primis sentit Navarr. c. 27. n. 206. vers. *Secundo dico*, Henric. lib. 14. (non 23. vt legi apud Sayrum) c. 8. n. 1. in corp. lit. Q, quod in Gloss. ead. lit. id probat, quia inquit, sine testiculis corrumpit Virginem, & seminat aliquo modo, & lit. R. ita ex Navarro ait: Ac subinde qui alteri abscindit testes, non est mutilator irregularis. Negant etiam apud Palaum Bonacin. q. 4. punct. 8. n. 3. & Hurtad. disp. 2. diff. 5. n. 19. Quibus addo Sayrum lib. 6. c. 15. n. 15. in fine. Auil. p. 7. disp. 3. dub. 1. vers. *Præterea probo, & disp. 5. sect. 1. dub. 1. vers. Hinc sequitur primo.* & Dian. p. 2. tract. 15. Resol. 10. in fine, ita scribens: Notent Confessarij, non esse etiam irregularem, qui abscindit mamillam fœminæ, vel auriculam, id est cartilaginem: quia solum deseruit ad ornatum, & tutelam auris, vel dentem, vel testiculos, absque membro genitali, &c. Ita Diana postea sibi contrarius, vt mox videbis. Negat etiam Cornejo disp. 2. de Irregul. dub. vnic. vers. *Ad secundam.*

Sed probabilius Respondeo: Persistere irregularem. Quia probabilius est, quod testiculi sint membrum. Probatur, quia (vt supra est habitum) omne id (quod in corpore distinctam habet operationem, propriè dicitur membrum: at sic est, quod testiculi habent distinctam operationem à cæteris membris, nempe actionem generatiuam, vt constat. Nam licet sine illis corrumpere possit quis Virginem, vt vult Henriquez, non tamen potest sine illis generare: ergo habent rationem membri: ergo amputator eorum verè est, & dicitur mutilator membri, ac proinde irregularis. Sic tenent Palaus disp. 6. punct. 15. §. 1. num. 4. & ex illo Dian. part. 9. tract. 7. resol. 21. his verbis: Adde etiam, quod non desunt Doctores, asserentes, testiculorum abscissionem, etiam voluntariam, non inducere irregularitatem: & ita docet Hurtad. de Irregul. diff. 5. n. 19. & Bonac. de censur. disp. 7. quest. 4. punct. 8. n. 3. Sed ego magis adhæreo affirmatiuæ sententiæ, quam tueretur Cast. Palaus tom. 7. disp. 6. punct. 15. §. 1. n. 4. Hæc Diana iam, vt vides, sibi contrarius. Lege attentè Suar. disp. 44. sect. 2. n. 9. in fin. vbi videbis satis nostram sententiam indicare, & illam tueretur Portel loc. cit. n. 8.

QVÆSTIO XVII.

An etiam esset irregularis, qui amputaret vnum testiculum absque genitali membro?

Negant à fortiori Doctores primæ sententiæ, quibus in hoc casu adhæret Palaus loc. cit. per hæc verba: Sed has extensiones nequaquam probo. Nam esto abscissionem vnius testiculi existimem non esse abscissionem membri sufficientem ad irregularitatem inducendam, cum ex ea actione non impediatur aliqua actio corporis ab aliis actionibus distincta: at abscissio vtriusque testiculi impedit actionem generationis, &c. Ita ille.

Sed probabilius Respondeo: Adhuc esse irregularem. Quia probabilius est, quod quilibet ex testi-

culis est perfectum membrum, cum habeat actionem propriam distinctam à cæteris membris, vt constat experientiâ, siquidem passim videmus generare illum, qui vnicum testiculum tenet: ergo. Confirmatur ex dictis q. 9. Nam qui alteri eruit vnum oculum, verè est irregularis, eo quod quilibet oculus habeat propriam operationem, quam potest elicere sine alio: ergo iam erit irregularis, qui amputat, aut euellit vnum testiculum, cum habeat propriam operationem generatiuam, quam potens est elicere sine alio: quod idem confirmabunt dicenda à nobis q. 19.

QVÆSTIO XVIII.

An maneat irregularis, qui utramque mamillam fœminæ abscinderet?

Negant aliqui Doctores; quia putant mamillam nœminæ membrum proprium non esse. Ita Couarr. in Clem. si furiosus. p. 3. initio n. 8. corollar. 2. (non 3. vt leges apud Auilam) Bern. Diaz in sua practica, c. 99 in fine, Auil. p. 7. disp. 5. sect. 1. dub. 1. vers. *Sequitur secundo.* Henric. lib. 14. c. 8. n. 3. litt. D. Villalob. tom. 1. tract. 21. diff. 19. n. 4.

Sed probabilius longè Respondeo: Manere irregularem, quia probabilius longè est, mamillam fœminæ esse propriè membrum principale, ac habere propriam & peculiarem actionem, vt quæst. sequenti videbimus. Sic Doctores statim citandi.

QVÆSTIO XIX.

An etiam irregularis maneret, qui vnã tantum fœminæ mamillam amputaret?

Negant à fortiori Doctores supra allegati. Sed probabilius longè Respondeo: Etiam manere irregularem, quia probabilius longè est, quod quælibet ex mamillis fœminæ actionem habet ab aliis corporis membris distinctam. Sic optimè Molin. tom. 4. tract. 3. disp. 69. n. 6. his verbis: Illud admonuerim, falsam esse Couarruiz opinionem, loc. cit. qua aduersus Baldum affirmat, mamillam, seu mammam in fœminâ non esse membrum, eaque de causâ illam fœminæ abscidentem, irregularitatem non incurtere. Cum enim habeat proprium actum, nempe generare lac, ac lactare infantem: atque vtrumque vnaquæque mamilla seorsum ab alia efficiat, perinde ac vnusquisque oculorum actum videndi exercet, & perinde atque quævis aurium exercet audiendi actum, negandum sanè non est, vnamquamque fœminæ mamillam verè esse membrum, illamque proinde abscidentem irregularitatem incurtere. Sic Molina. Et sic etiam apud illum Felinus. Sic item Sayrus lib. 6. c. 15. (non 16. vt leges apud Palaum) n. 18. Suarez & Vasquez, quos citat, & sequitur Luyfius lib. 9. de censur. disp. 67. dub. 2. Vgolin. cap. 4. §. 5. Reginald. num. 91. Bonacin. quest. 4. de Irregularit. punct. 8. num. 3. qui tamen malè citat Baldum pro opposita parte. Palaus disp. 6. punct. 15. §. 1. num. 4. in fine, Barbof. tract. de Appellatiuis, verb. *Membrum*, n. 5. vbi pro hac nostra sententiâ adducit Baldum, Riccium, Socin. & Farinacium; & pro contraria Sayrum lib. 7. cap. 5. num. 18. sed hunc omninò malè: nam loco ab ipso citato nil de hac difficultate agit, nec illud caput habet nisi numerum 16. agit tamen lib. 6. cap. 15. num. 18. vbi nostram sententiam aperte contra Couarrum. & Henriquez defendit. Tenent

rursus nostram opinionem Dian. *part. 4. tract. 2. Resol. 26. Portel. in addit. ad dub. Regul. verb. homicidium, n. 8. & alij.*

QVÆSTIO XX.

An deinde fieret irregularis, qui mamillam viri absunderet.

Respondeo, vt quid certum, quod non. Quia mamilla in homine non est propriè membrum, cum nullum habeat peculiarem actum, sed solum ad decorem, ac ornatum videatur inferuire: ergo eius abscissio non est membri, sed potius partis carnis, quæ non affert irregularitatem. Sic Bald. Felin. Molin. Vasq. Luyf. Bonacin. Barbof. sup. citati, & communis.

QVÆSTIO XXI.

An irregularitatem incurreret, qui mutilaret membrum omnino debilitatum, & ineptum ad munus suum.

Respondeo, vt certum: Incurrere. Quia membrum debilitatum verè est, & propriè membrum viuum: ergo qui illud absunderet (intellige iniuriosè & cum mortali,) verè esset, & ac propriè diceretur mutilator, ac proinde irregularis. Sic Suar. *disp. 44. sect. 2. num. 11.* & ex illo non citato, Filliuc. *tract. 20. n. 17.* vbi ita ait: Qui absunderet membrum viuum, & verum, quamuis inutile ad ministerium, videtur irregularis: quia mutilat membrum corporis humani, & grauis est mutilatio, &c. Bonac. *loc. cit. punct. 8. n. 5.* Cornejo *disp. 2. de Irregul. dub. vnic. q. 1. vers. Inferò primo.* Henriq. *lib. 14. c. 8. n. 4. lit. N. & part. 7. disp. 5. sectione 1. dub. 2. Corollar. 2. Luyfius dub. 2. cit. & omnes.*

QVÆSTIO XXII.

An item esset irregularis, qui absunderet membrum omnino aridum, & mortuum.

Negant Suarez, & Luyfius *loc. cit.* necnon Filliuc. *n. 6.* & Portel. *loc. cit. n. 8.* Quia (inquiunt) talis abscissio non est humani membri, hoc ipso, quod non est informatum vita: ergo non est inductiua irregularitatis.

Sed probabilius Respondeo: Dicendum, quod etiam esset irregularis. Quia talis abscondens verè esset hominis viui mutilator, & deformator, quod sufficit, licet membrum abscissum non sit informatum vita. Sic Henriq. *lib. 14. c. 8. n. 4. litt. N.* ibi: Nam manus arida licet perfectè non viuat, retinet rationem membri viri ad decorem, & integritatem hominis, & qui eam iniuste scinderet, fieret irregularis. Sic ille. Qui & citat Perez, Cepolam, Præposit. Alciatum, & Vascoletum. Sic etiam Auil. *coroll. 2. cit. Bonacin. n. 5.* & Palaus *disp. 6. punct. 15. §. 1. n. 5. in fine.* Qui secus dicunt de illo, qui scæuens in cadaver inimici illud truncat amputando caput, pedes, vel manus, &c. quia iste non occidit hominem, nec truncat illum, & idèd non fit irregularis. Legantur Couarruu. *Clem. si furiosus, initio n. 1. Auila sect. 1. cit. vers. Ex dictis sequitur.* Gibalinus *c. 4. de Irregul. q. 1. cons. 1. n. 14.* & nos *supr. q. 12.*

QVÆSTIO XXIII.

An in omni casu, quo mutilando quis alium, fit irregularis, fiat etiam mutilando seipsum.

Respondeo affirmatiuè. Quia talis verè est, & dicitur mutilator membri: ergo verè erit irregularis. *Confirmatur*, quia maius delictum est mutilare seipsum, quam proximum: ergo à fortiori debet irregularitatem incurrere, qui mutilat seipsum, quam qui mutilat proximum: ergo in omni euentu, quo quis mutilando alium fit irregularis, fiet etiam mutilando seipsum. Sic Filliuc. *tract. 20. de censur. c. 1. q. 6. n. 13.* Portel *n. 8. cit. & communis.*

QVÆSTIO XXIV.

An contra, in omni casu, quo mutilando seipsum fit qui irregularis, fiat etiam mutilando alterum.

Afirmabunt forsitan Caiet. Sot. & alij citati *suprà quæst. 5.*

Sed vt certum, absolutè Respondeo: Negatiuè. Quia vt constat ex *suprà dictis q. 5. & disp. 2. q. 31. & 32.* qui partem membri, v.g. digitum, vel partem digiti sibi ex ira vel indignatione abscondit, fit irregularis ex Concil. Tribur. *c. 33.* & habetur *cap. Qui partem, disp. 55.* & tamen si alteri similem partem absunderet, non fieret irregularis, vt ex *dictis supra* liquet, eo quod ius in mutilatione suimet specialem atrocitatem vidit. Sic Suarez *disp. 44. sect. 2. num. 10.* Filliuc. *loc. cit. num. 14.* Legantur Tannerus *in 3. part. disp. 6. q. 10. dub. 10. n. 188.* Reginald. *lib. 30. tract. 2. c. 5. n. 4.* Diana *part. 4. tract. 2. resol. 60.* & ego *suprà, disp. 2. à quæst. 31.*

QVÆSTIO XXV.

An eo ipso, quo quis alium faciat irregularem, aut mutilando, vel percutiendo, aut reddendo illum alio modo ineptum ad Ordinis ministerium, fiat ipsemet irregularis simul.

Affirmat Maiol. *lib. 5. cap. 50. num. 4.* his verbis: Et quia facies nobilissimum hominis membrum est, idcirco si vulneribus, aut alio genere deturpationis alterius faciem quis dehonoraui, ita quod ob scandalum, turpitudinem, aut horrorem promoueri ille non possit, is qui deturpauit, irregularis est, & promoueri non debet; quia qui alium reddit irregularem suo facto, ipse quoque irregularis existit, vt singulari doctrina docuit Guil. de Laur. *in suo Sacramentali*, quem in hoc probat Syluest. *in verb. homicidium 3. quæst. 3. vers. Tertium, ad fin.* Tabien. *in verbo Irregularitas 3. num. 26.* Angel. *in verb. homicidium 5. num. 5.* & Bonif. Rotæ auditor, vt tradit apertè Nauarr. *de Irregul. n. 214.* licet aliter alibi ipse loquatur, vt *ibid. n. 207.* Hæc omnia Maiolus ibi, quod iterum docet *n. 7.* Sed aduerte, quod ex Doctoribus, quos pro sua sententia adducit, non benè adducit Angelum; licet alios benè. Sententiam tamen Maioli sequutus fuit Viu. Id. *de Irregul. n. 161. pag. 219.*

Sed iuxta nostram doctrinam, vt certum Respondeo: Negatiuè, quia multoties contingit, vt quis alium faciat irregularem, & ipse minimè fiat.

Exemplum

Exemplum sit : Qui præscindit alteri nasi , aut auriculæ cartilaginem , aut pollicem , & indicem , non manet irregularis , quia prædicta non sunt membra , vt supra est habitum ; & tamen præcisus manet irregularis : ergo . Et idem est in eo , qui impressit alteri cicatrices in vultu , cum magna deformitate . (Alia exempla inuenies sup. q.7.) Et ratio præcipua est ; quia quod contrarij volunt , nullo iure cauetur . Sic tenent Nauar. Henric. Auil. Couar. Sayr. Filliuc. & Dian. q.7. adducti. Molin. etiam tom.4. tract.3. disp.69. n.5. Cornejo disp.2. de Irregul. dub. unic. q.1. coroll.2. Gibal. c.5. de Irregul. q.1. n.36. pag.334. vers. Quind. Bonac. q.3. punct.7. n.14. & communis.

tizare , de consecrat. dist.4. Et sic docent omnes Doctores. Legantur Maiolus lib.2. cap.14. Henriquez lib.1. cap.31. §.1. & lib.14. cap.4. §.3. Toletus lib.1. cap.16. Suarez in tertia parte , tom.3. disp.31. sect.6. & tom.5. de censur. disp.2. sect.1. Sayrus lib.7. de censur. cap.8. à num.3. Nauarrus cap.27. num.246. Couarrua. in Clement. si furiosus , part.1. initio , dub.8. Sotus dist.3. quest. unica , artic.9. Auila part.7. disp.7. à dub.1. Nuñus tertia parte , quest.66. articulo 9. Ægidius disp.18. dub.5. Bonacin. disp.7. quest.3. punct.3. Filliuc. tract.20. cap.6. Palaus disp.6. punct.16. Gibalinus capite 5. q.5. pag.296. Pellizzarius tomo secundo , tract.7. capite 5. sect.3. à n.110. & omnes.

QVÆSTIO XXVI.

An contra possit contingere, quod mutilator fiat irregularis, & non ipse mutilatus.

Respondeo: Possè etiam. Nam qui iniuriosè præscindit alteri membrum virile , vel illum eunuchat , fit irregularis : eo quod (vt supra est habitum) propriè mutilauit membrum , & tamen sic præcisus , vel mutilatus (si id illi contingat absque propria culpa) non manet irregularis , vt sup. disp.2. q.56. est habitum , & constat c. Ex parte , cit. ergo Sic Auil. p.7. disp.3. dub.1. propè finem , Filliuc. loc. cit. n.15. Cornejo loc. cit. & communis.

QVÆSTIO XXVII.

An tandem possit accidere, quod tam mutilator, quam mutilatus irregulares fiant.

Respondeo, vt notum : Possè accidere. Nam si diuersa sit persona mutilans , & mutilata , planum est : si eadem , etiam : nam casu , quo quis abscinderet ex ira pollicem , ac indicem , esset duplici ratione irregularis , ex delicto videlicet , quia mutilator , ex speciali ordine iuris : & ex defectu , quia deessent digiti necessarij ad exercitium Ordinis. Sic omnes. Legantur Filliuc. tract.20. c.1. q.6. n.15. Cornejo disp.2. cit. dub. unic. q.1. coroll.2. & omnes.

Quod si hinc desideras scire , an ex dubia mutilatione contrahatur irregularitas . Et an eandem contrahat qui parato occidere aliquem , consulit , vt potius mutiler , lege q.17. disp.1. tract.1. & q.54. disp.10. tract.2. De dispensatione autem huius irregularitatis , dicemus infra disp.27. vbi etiam de dispensatione homicidij voluntarij agemus.

DISPUTATIO XVIII.

De Irregularitate proveniente ex iteratione Baptismi, & aliorum Sacramentorum.

QVÆSTIO PRIMA.

An maneat irregularis, qui scienter rebaptizat.

RESPONDEO , vt quid certum : Manere irregularem . Quia sic cauetur in iure cap. Ex litterarum , de apostatis , cap. Afros , dist.98. c. Qui in qualibet 1. q.7. cap. Qui bis , cap. Eos quos , cap. Non licet , & cap. Rebap-

QVÆSTIO II.

An etiam fiat irregularis, qui ex officio ministrat rebaptizanti.

Respondeo , tanquam certum : Etiam fieri . Quia textus in cap. Ex litterarum , nuper cit. expressè loquitur de Acolyto publicè ministrante secundo Baptismo , cui irregularitatis pœnam iniunxit Alexander III. eo quod rebaptizanti ministravit , & consequenter rebaptizationi cooperatus fuit . Sic tenent omnes DD. Legantur citati , præcipuè Ægid. n.35. & Pellizz. n.116. & 117.

QVÆSTIO III.

An etiam hanc irregularitatem incurrant Parentes, qui suos filios rebaptizandos offerunt, Compadres, & alij cooperantes rebaptizationi.

Affirmat cum alijs Maiol. lib.3. (non 2. vt offendi apud Gibalinum) cap.14. num.6. vbi ita dicit : Eadem hæc irregularitas afficit eos , qui rebaptizanti ministrant , Acolyti , Subdiaconi , vel Diaconi officio fungentes , d. cap.2. de apostat. & Gloss. d. l.1. c. de Sanct. Baptism. Qua ratione idem audeo dicere de Comparibus scientibus , sunt enim participes eius rebaptizationis , cum sint fidei iussores , c. Vos ante , de consecr. dist.4. Ita ille. Vgolinus etiam cap.35. §.3. n.6. & apud Bonacinam Ægid. disp.18. dub.5. n.34. sed certè Ægidius nec obscure id insinuat.

Sed probabilius Respondeo : Non incurrere . Quia dicta ampliatio nullum habet in iure argumentum . Nam præfatum cap. Ex litterarum , solum loquitur de Acolyto : ergo solum potest extendi ad eos , qui inferuiunt reiterationi ex officio , vt sunt Subdiaconus , Diaconus , &c. & non ad alios , cum odia sint restringenda ; & irregularitas non contrahatur , nisi in casibus à iure expressis . Sic Bonac. q.3. de Irregul. punct.2. num.1. Gibalinus cap.5. quest.1. n.6. in fine , & alij.

QVÆSTIO IV.

An rebaptizatio debeat esse solemnis, & publica, vt minister baptizantis, & ipse rebaptizans irregularitatem incurrant.

Negant communiter Doctores , docentes suffice- re rebaptizationem occultam , vt tam minister rebaptizantis , quàm ipse rebaptizans incurrant irregularitatem . Quia in cap. Qui in quolibet 1. q.7.

cap. *Qui bis*, & cap. *Eos qui, de consecrat. dist. 4.* nullatenus publicitas criminis requiritur. Pro hac sententia refert Palaeus ubi infra Hostiens. in *dist. cap. Ex litterarum*, Sotum in *4. dist. 6. quest. 8.* Avilam *part. 7. disp. 7. dub. 1.* Henriquez *lib. 14. capite 5. num. 5.* & cap. *20. num. 3.* Sayrum *libro 7. Thesauri, capit. 8. num. 6.* Ægidium *disp. 18. dubio 5. numero 36.* & Bonacinam *quest. 3. de Irregularitat. punct. 3. numero 9.* Sed certè non omnes hi, quos hic Author citat, Authores hanc omnino tenent sententiam, vt infra contabit.

Alij media via incedentes, dicunt, hanc irregularitatem nullatenus ministrum incurtere, nisi in casu, quo crimen, seu rebaptizatio sit publica, benè tamen rebaptizantem. Sic sentit Auila *loc. cit.* vt dicunt hæc verba eiusdem: Sed circa illud verbum *publicè ministranti*, notandum est, quod nonnulli tenent Acolytum manere irregularem, quamuis ministrat in occulto: & solum esse hanc differentiam, quod si ministrat publicè, debet perpetuò manere irregularis, sine spe dispensationis, præterquam si Religionem ingrediatur; quia tunc favore Religionis poterit Episcopus dispensare: si verò ministravit in occulto, poterit Episcopus cum eo post peractam poenitentiam dispensare, etiam manendo in saculo; & hoc modo explicant prædictum *cap. Ex litterarum*. Ego verò probabilius reputo, quod si ministrat in occulto, non manet irregularis, sed poterit post peractam poenitentiam promoueri. Ita Syluest. *ver. b. irregularitas, quest. 4.* Henriq. *num. 4.* & aliqui Magistri: nam lex poenalis, præcipuè in materia irregularitatis, strictè est interpretanda. Sed advertite, quod rebaptizans, licèt sit in occulto, manet irregularis. Sic Hostiens. *sup. d. cap. Ex litterarum*. Hucusque Auila. Malè ergo citatur ex parte à Castro Palaeo, sicut malè citatur etiam Henriquez, vt amplius infra constabit. Malè etiam citatur Ægidius, nam ad minus, loquendo de Acolyto ministrante, idem sentit quod Auila. Cum Auila tamen sentit Gibalinus *capite quinto, quæstione 1. n. 1. & 7.*

Probabilius nihilominus Respondeo: Dicendum, quod ad hoc, vt tam minister rebaptizantis, quam ipsemet rebaptizans, incurant hanc irregularitatem, necessum sit, quod rebaptizatio sit solemnitas, & publica; aliàs neuter illam incurret. Probatur: quia probabilius est, quod si ministrat in occulto Acolytus, non maneat irregularis, vt patet ex *textu d. cap. Ex litterarum*. Ex quo id probat Auila, (vt vidimus) Ægidius, Suarez, & alij infra citandi: ergo & probabilius est, quod nec maneat irregularis ipsemet rebaptizans, nisi id faciat solemniter, & in publico. Patet consequentia, quia vtique ex eodem capite, & textu sit irregularis, vt omnes Doctores sentiunt: ergo si minister non sit, nisi quando crimen, hoc est rebaptizatio, est solemnitas, & publica, nec rebaptizans fiet. Sic expressè sentit Gasp. Hurtad. *disp. 2. de Irregularit. diff. 1. num. 1.* dicens, sic sentire, licèt non audeant exprimere, Suarez *tract. de Baptism. disp. 32. sect. 6. dub. 3.* & Ægidius *num. 36.* Et meritò id dicit, quia verè sentiunt. Et sic pro hac sententia citant à Sayro Suarius; & ita Palaeo *eodem loco*, quo pro contraria fuit citatus. Ægidius. Sic oriam sentiunt Panormitan. *cap. Ex litterarum, cit. num. 1.* Syluest. *loc. cit.* Palud. in *4. dist. 6. quest. 4. artic. 1. conclus. 2.* Toletus *lib. 1. Summ. cap. mibi 70. num. 4. & 5.* Layman *lib. 1. Summ. tract. 5. part. 5. capite 2. num. 1.* & licèt timidè, Palaeus *disp. 6. punct. 26. num. 3.* Qui & probat: quia *text. in cap. Ex litterarum*, absolute decidit, si crimen occultum sit, Ordinari Acolytum illum posse, neque dispensationis

mentionem fecit: ergo absque fundamento dispensatio exigitur. Alij verò textus non de rebaptizante, sed de rebaptizatis loquuntur; præterquam quod explicari debent iuxta hunc textum *in cap. Ex litterarum*, ubi Pontifex aperte loquutus est. Sic ille. Pellizzarius etiam *loc. cit. quest. 9. num. 115.* & alij:

QVÆSTIO V.

An etiam hanc irregularitatem incurrat non solum rebaptizans, & eius minister, sed etiam ipse rebaptizatus.

Respondeo, vt quid certum: Etiam ipsum rebaptizatum irregularitatem incurtere. Quia sic decernunt iura supra allegata, præcipuè Leo I. Felix III. Concil. Carthagin. V. Tolet. IV. vt refert Gibalin. *cap. 5. quest. 1. num. 5. & 6.* & antea Sayrus cum omnibus Authoribus *lib. 7. cap. 8. num. 3.* Suar. *tom. 3. disp. 31. sect. 6.* & alij. Qui aiunt, rationem cur irregularitatis poenam prædictis viris imposuit, fuisse reuerentiam Baptismi, & detestationem iniuriantium Sacramentum.

QVÆSTIO VI.

An irregularitate innodetur paruulus, qui ante usum rationis rebaptizatur.

Affirmandum videtur. Quia Felix III. *Epist. 1. c. 5.* vt refertur *in cap. Qui in qualibet, 1. q. 7.* expressè dicit: *Ne qui unquam in qualibet ætate alibi quam in Ecclesia Catholica baptizati, aut rebaptizati sunt, ad Ecclesiasticam militiam prorsus permittantur accedere.* Quibus verbis imponere videtur Pontifex etiam infantibus rebaptizatis, cum nullam excipiat ætatem, irregularitatis poenam: ergo.

Sed vt certum Respondeo: Non innodari. *Primò.* Quia ita habetur in iure, *Placuit, & cap. Qui apud 1. q. 4.* loquendo de baptizatis ab hæreticis.

Secundò. Quia puer ante usum rationis est incapax culpæ: ergo & poenæ irregularitatis. Sic Sotus *dist. 3. quest. unic. art. 9.* Avil. *part. 7. disp. 7. dub. 1. concl. 2.* Qui benè ex Glossa ad textus pro parte contraria adductos responderet intelligendos esse de ætate qualibet adulta, in qua sit usus rationis. Legantur Gibalin. *cap. 5. de Irregularit. quest. 1. n. 5.* & Sayr. *lib. 7. cap. 8. num. 9.*

QVÆSTIO VII.

An si non baptizatus rebaptizet, maneat irregularis.

Respondeo, vt certum: Non manere. Quia hæc irregularitatis poena est Ecclesiastica: ergo non comprehendit illum, qui est extra Ecclesiam. Sic Henriq. *lib. 14. cap. 4. num. 4. in gloss. lit. T.* Avil. *dub. 1. cit. conclus. 3.* & constat ex dictis *tract. 1. disp. 3. quest. 3.*

QVÆSTIO VIII.

An si quis ignorans probabiliter, se esse baptizatum, rebaptizaretur, incurrat irregularitatem.

Affirmant aliqui Authores: Quorum fundamentum est *text. in cap. Qui bis, de consecrat. distinct. 4.*

dist. 4. vbi ignoranter rebaptizatus arceatur ab Ordinibus Sacris. Qui tamen secus dicunt de rebaptizante aliquem, probabiliter ignorante esse iam baptizatum. Quia de baptizante (inquiunt) non inuenitur iure cautum, quod fiat irregularis, sicut inuenitur de ipso rebaptizato. Ita apud Sayrum tenent Ricard. Palud. D. Anton. Siluest. Goffred. Angel. & Viualdus. Quibus addo Vgol. c. 35. §. 2.

Sed probabilius Respondeo: Nec rebaptizatum, neque rebaptizantem esse irregularem, quoties probabilis ignorantia facti eos excusat à peccato: secus quando ignorantia culpabilis eos accusat: quia tunc, sicut eos non excusat à culpa, ita nec à pœna. Probatur. Quia irregularitas hæc, cum sit ex delicto, supponit mortalem culpam: ergo vbi non est hæc, non est irregularitas, at sic est, quod vbi est ignorantia probabilis facti, siue in rebaptizato, siue in rebaptizante, nulla est culpa: ergo nec irregularitas. Sic communis Doctorum tenet sententia. Nauarr. cap. 27. num. 246. Couarr. in Clem. si furiosus, 1. p. in princip. num. 8. Henric. lib. 14. cap. 4. num. 3. & 4. Sayr. lib. 7. cap. 8. num. 8. vers. Secunda opinio, cum aliis pluribus. Auil. part. 7. disp. 7. dub. 2. Gibalinus cap. 5. num. 5. & 8. Suarez tom. 2. in tertia parte, d. sp. 31. sect. 6. Bonacin. Filliuc. & Layman, quos citat, & sequitur Pellizzar. sect. 3. cit. quest. 9. num. 111.

Ad textum in cap. Qui bis, adductum à contrariis, vbi dicitur: *Qui baptizati sunt bis ignoranter, secundum Canones promoueri non possunt.* Respondet primò Auila, ibi sermonem esse de ignorantia culpabili. Secundo respondent Suar. Couarr. Sayr. Gibalin. & alij, textum illum non valere, nec habere per se auctoritatem ad inducendam hanc irregularitatem, cum non sit alicuius Romani Pontificis, vel Generalis Concilij, sed sumptus ex Pœnitentiali Theodori Archiepiscopi Cantuariens. vt testatur Burchard. lib. 4. Decret. cap. 51. relatus à Gratian. in d. cap. Qui bis.

QVÆSTIO IX.

An ille, qui omninò ignoranter rebaptizatus, postea ratum habet suum secundum baptismum, irregularis fiat.

Affirmant apud Sayrum Ricard. in 4. dist. 6. art. 4. quest. 2. Palud. ibid. quest. 4. art. 1. conclus. 2. Angel. verb. irregularitas, §. 24. Viualdus de Irregularitat. num. 14. Syluest. verb. Baptismus §. quest. 3. & verb. irregularitas, quest. 4. Couarr. n. 8. cit. S. Anton. Summ. Astenf. Summ. Confessor. Summ. Pisana, & Maiolus. Quibus addit Auila Emanuele Rodrig. verb. Irregularitas, cap. 147. conclus. 1.

Sed probabilius Respondeo: Non fieri irregularem. Primò, quia in iure non exprimitur hæc irregularitas, quidquid velit Viualdus de Irregularit. mibi num. 7. §. de Infidelibus, pag. 515. Secundo quia irregularitas hæc solum est imposta iterationi culpabili baptismi: acquirat hanc nihil prorsus confert subsequens ratihabitio: ergo ex hac non potest contrahi irregularitas. Sic Henriquez lib. 14. cap. 4. §. 3. lit. P. vbi in Glossa ait, ita significare Couarruuiam. Auila part. 7. disp. 7. dub. 2. conclusione 3. Suarez in tertia parte, de Sacram. disputatione 31. sectione 6. Sayrus libro 7. capite 8. num. 51. Gibalinus cap. 5. de irregularit. consecr. 2. numero 9. pag. 311. & alij.

R. P. Leand. de Irregularit.

QVÆSTIO X.

An qui primum baptismum recepit fictè; & sine intentione, sed secundum verè, & cum intentione recepit, sit irregularis.

Affirmatiuam sententiam tenere Palud. disp. 6. §. 5. ait Henric. lib. 14. c. 4. n. 4. in glossa, lit. O.

Sed longè multò probabilius Respondeo: Non esse irregularem, quamuis in foro externo, quod præsumptione ducitur, contrarium præsumatur. Ratio est, quia hic verè non est rebaptizatus: ergo nec irregularis. Quod idem dicendum est, de illo, qui primum baptismum verè suscepit, secundum tamen fictè, & sine intentione. Sic Henriquez loc. cit. Auil. part. 7. disp. 7. dub. 4. in fine. Suar. disp. 31. cit. sect. 6. Sayr. lib. 7. c. 8. n. 9. Gibal. c. 5. q. 1. consecr. 3. pag. 311. & alij.

QVÆSTIO XI.

An qui metu cadente in virum constantem rebaptizatus, vel rebaptizatur, sit irregularis.

Affirmat absolūtè Viuald. de Irregularit. vbi de secunda eius specie, §. 1. num. mibi 8. pag. 516. quatenus ita scribit: Quarta conclusio. Eadem irregularitate ligatur rebaptizatus per metum etiam cadentem in constantem virum, cap. Eos quos, vbi Glossa de consecr. dist. 4. Syluest. verb. Irregularitas, quest. 4. in fine. Secus autem esset, si quis per vim coactiuam fuisset rebaptizatus, vt fuit Episcopus quidam, cui nomen, *Habitus dens*, quem Arriani ligatis manibus, ac pedibus inuitum omninò rebaptizarunt. Maiolus supr. lib. 3. cap. 14. numero tertio. Hæc Viualdus. Pro cuius sententia citat etiam Sayrus Innocentium, Couarruuiam, & Angelum.

Alij verò communiter media via respondent, dicendo. Esse quidem irregularem, casu quo verè, & ex animo rebaptizet, vel rebaptizetur, eo quod ad hoc nullo timore potest efficaciter cogi, cum omninò sit in sua libertate, non habere interius intentionem: minime verò (aiunt,) casu quo rebaptizet, vel rebaptizetur fictè, & sine intentione; quia tunc non adest vera rebaptizatio, cui imposta est irregularitas. Ita sentiunt Henric. lib. 14. c. 4. n. 4. lit. N. quem citat, & sequitur Auil. dub. 4. cit. conclus. 1. & 2. Suar. de Sacram. disp. 31. sect. 6. in fine, Sayrus cap. 8. cit. numer. 18. Gibalinus consecr. 3. cit. num. 11. vers. Hinc soluitur Pellizzarius tom. 2. tract. 7. cap. 7. sect. 3. quest. 9. num. 113. vers. Sequitur 2. & alij.

Sed probabilius omnium Respondeo: Dicendum, minimè esse irregularem, non solum casu, quo fictè, & sine animo rebaptizet, aut rebaptizetur, vt bene aiunt DD. secundæ sententiæ; verum etiam casu, quo instante dicto metu graui, verè, & ex animo rebaptizet, vel rebaptizetur; licet aliàs non excusetur à culpa grauissima, eo quod talis rebaptizationis actus sit iure diuino prohibitus. Ratio est, quia communis opinio fert, quod metus cadens in virum constantem excusat à pœna statuta per leges humanas, quamuis non excuset à culpa, si aliàs actus sit alio iure prohibitus: at sine dubio talis est metus, cum v.g. dicitur: *Occidam te, nisi rebaptizeris, aut rebaptizes*; ergo quamuis id ex intentione, ob incussum metum, faciat; irregularitatem

latam per legem humanam effugiet, licet non effugiat culpam, quam contrahere constat ex fractione præcepti divini, prohibentis reiterationem Baptismi, ut latè probat Sayrus *cap. 8. citato, num. 1. & 2.* Legantur dicta à nobis *prima parte, tract. 1. de Baptismo, disp. 6.*

QVÆSTIO XII.

An qui certò sciens, aliquem esse ritè baptizatum, denuò sub conditione rebaptizat, fiat irregularis.

Affirmant plures DD. Quorum fundamentum est, quia qui rebaptizat sine conditione, est ex iure irregularis: ergo & qui rebaptizat cum conditione, quem certò scit verè fuisse baptizatum: quia tunc talis conditio verè est otiosa, & habetur pro non adiecta. Ita tenent Victoria in *Summ. 5. 35. de Materia Baptismi. Sotus disp. 3. art. 9. col. 9. Cordub. in Summ. 9. 37. Maiol. lib. 3. c. 14. n. 4. Catechism. Roman. tract. de Baptism. c. de effectib. Baptismi. Sayrus lib. 7. c. 8. n. 23. Vgolin. c. 35. §. 3. n. 4. Gordon. lib. 7. q. 18. n. 96. & alij.*

Sed probabilius Respondeo, Non fieri irregularem. Probat. Quia qui conditione adiecta rebaptizat, verè non baptizat baptizatum: ergo non manet irregularis. Consequentia patet. Antecedens probatur, quia qui sub conditione rebaptizat, solum habet animum baptizandi in casu, quo non sit baptizatus, & in casu, quo sit baptizatus, non habet animum baptizandi: at sic est, quod hic est iam semel baptizatus: ergo non vult illum denuò baptizare. Sic tenent Suarez in *3. p. de Sacram. disp. 31. sect. 6. dub. 4. & 5. & Henriquez lib. 2. c. 31. §. 1. & lib. 14. c. 4. §. 4. apud Sayrum, dicentem falso, hos Auctores citare pro hac sententia Maiolum, cum disertis verbis contrariam sententiam teneat. Sed falsò Sayrus his præclaris Theologis id imponit. Nam si attentè eos quis legat, solum inueniet dicentes, quod videatur Maiolus non aliud. Tenent deinde nostram sententiam Nauar. c. 21. n. 246. Auil. part. 7. disp. 7. dub. 3. Bonacio. disp. 7. q. 3. punct. 3. n. 4. Egid. disp. 18. n. 38. Gibalinus cap. 4. quest. 1. confect. 4. n. 12. pag. 312. Pellizz. tom. 2. tr. 7. cap. 5. sect. 3. q. 9. n. 212. Dian. tertia parte, tr. 4. Resol. 9. Nuñus, Cabrera, Posselinus, & Tolerus, & alij, quos dedimus iam pro hac parte. p. 1. tr. 2. disp. 6. q. 9. ubi aliam rationem huius partis reperies, ex qua solum inuenies fundamentum oppositæ.*

QVÆSTIO XIII.

An etiam euadat irregularitatem, qui re ipsa intendit rebaptizare, sed in fraudem legis, & ut vitet irregularitatis penam ab ipsa impositam, conditionem dictam exterius apponit, dicendo, Si non es baptizatus, ego te baptizo.

Affirmabunt Auctores, qui dixerunt irregularitatem incurrì etiam ob delictum merè internum. Sunt autem citati à nobis *p. 4. de censur. in com. disp. 8. q. 3. & sup. tract. 1. disp. 1. q. 9.*

Sed iuxta ibi dicta clarius, ac distinctius Respondeo: Dicendum, quod nullo modo euadat irregularitatem in nostro casu, casu quo rebaptizantis intentio ex aliquo signo externo colligi possit: quia tunc reuera est irregularis, cum ponatur actio exte-

rior ex intentione sufficienti ad consummandum in suo genere peccatum, quod tali pœna punitur. Etenim quoties à sciente reperitur Baptismus, idque aliis constat, satis efficaciter colligitur, eam actionem exerceri animo hæreticali, & ex iudicio morali, quod Baptismus ritè collatus possit reperi: cui delicto imposita est irregularitas. Si verò mala intentio, malusque animus rebaptizantis nullo modo prodatur exterius, propter adhibitam conditionem, tunc nobis dicendum est, vitare irregularitatem, cum hæc minimè incurratur per delictum merè internum. Sic sentiunt Præpositus in *3. p. q. 66. art. 9. dub. 3. Egid. loc. cit.* loquendo de prima parte nostræ sententiæ, quos citat & sequitur Gibal. *loc. cit. vers. Quod si apponatur*, qui etiam ex Egidio probabilem dicit secundam partem quam ut talem sequitur Pellizz. *loc. cit. n. 112.*

QVÆSTIO XIV.

An ex iteratione Sacramentalium, vel Consecrationum oriatur etiam irregularitas.

Affirmat Maiol. *lib. 3. c. 15. n. 3.* vnde iuxta eius iudicium irregularis erit, qui vel hostiam consecratam reconsecrat, vel oleum infirmorum, aut aquam benedictam rebenedicit, vel chrisma reconsecrat, aut calices, altaria, & huiusmodi.

Sed ut certum Respondeo: Non inde irregularitatem oriri. Quia nullus textus afferri potest, qui hanc irregularitatem pro prædictatum rerum iteratione imponat. Sic communiter omnes, Sayr. *lib. 7. c. 8. n. 29.* Gibal. *c. 5. q. 1. confect. 5. n. 15.* & alij. Quod amplius confirmabitur ex resolutione quest. seq.

QVÆSTIO XV.

An reiterans actiue, vel passiue, Sacramentum Confirmationis, fiat irregularis.

Affirmant D. Anton. Nauar. Maior, Richard. & Castro citati à nobis *1. p. tract. 3. de Confirm. disp. 4. q. 11.* Quibus nunc addo Maiol. *lib. 3. c. 15. Gloss. in c. Dictum, de consecr. dist. 5. Vivald. loc. cit. num. mihi 10. pag. 517.* Hostiens. *Summ. Confess. Trotium, Philiacum, & alios apud Sayrum lib. 7. c. 8. n. 27.* Quorum fundamentum est, quia Concil. Tarracon. *can. 6.* ut refertur à Gratian. *in d. c. Dictum, Inuone 1. p. c. 244.* & Burchard. *lib. 4. c. 50.* eodem modo prohibetur Confirmationis, quo Baptismi iteratio, & eadem pœna pro utroque delicto ponitur, ut scilicet qui ita delinquit, *Non seculo, sed soli Deo, sub habitu regulari, vel Clericali famuletur*: ergo si iteratio Baptismi punitur pœna irregularitatis, simili debet puniri pœna iteratio Confirmationis.

Sed probabilius Respondeo: Negatiuè, quia licet vtriusque Sacramenti, nempe Confirmationis, & Baptismi iteratio, in Concil. Cabilon. *II. cap. 27.* (non Tarracon. ut volunt supra DD. citati) aperte prohibeatur; non tamen inde colligi debet, iterationem Confirmationis puniri irregularitate, sicut iterationem Baptismi; cum Concilium non dicat vtramque iterationem eadem pœna prohiberi, sed vtramque iterari minimè debere. Punitur ergo irregularitate iteratio Baptismi, quia ius expressè illi hanc pœnam imponit, quam minimè imponit iterationi Confirmationis. Sic sentiunt Scot. Sot. Palud. Suar. Filliuc. Valent. Couar. Bonac. Ochagan. Ioan. à Cruce, Ludou. de S. Ioan. Vega, Philibert. & Grafius, quos retulimus *1. p. tract. 3. disp. 4. q. 11.* Quibus nunc

nunc addo Auil. *part. 7. disp. 7. dub. 5.* Hentiq. *lib. 14. cap. 4. num. 5.* Præpositum, Hurradum, Vgolinum, & Ægidium, quos sequitur Gibal. *c. 5. q. 1. n. 2. pag. 300.* Qui benè ex Castro probat, ex relatis verbis à Gratiano nullo modo colligi posse, irregularitatem impositam esse iterationi horum Sacramentorum; sed potius contrarium erui posse. Legantur Suarez, & Sayrus *loc. cit.*

QVÆSTIO XVI.

An saltem reiterans Sacramentum Ordinis pena irregularitatis puniatur.

Affirmant omnes Auctores primæ sententiæ relatae, insuper & ex sententia nostra Vgol. *cap. 35. §. 5.* & apud ipsum alij, docentes ex Ordinis iteratione irregularitatem nasci; & idè esse irregularem, si quis Ordinatum ritè reordinet, aut Ordinatus se reordinari permittat. Probat id ex *c. Saluberrimum, 1. q. 7.* vbi Hæreticis conuersis ad fidem permittitur in Ordine assumpto ministrare, nisi iterata unctioe fuerint maculati. Si igitur qui bis uncti, & Ordinati fuerint, non possunt in suis Ordinibus ministrare, erunt certò irregulares, vt ibi obseruat Glossa *verb. Maculati.* Sed malè omninò affert hoc caput, eiusque Glossam Vgolinus pro se. Nam textus non dicit: *Nisi iterata unctioe fuerint maculati,* sed *si tamen iterata unctioe non fuerint maculati,* id est, ait Glossa, *si fuerint rebaptizati.* Malè ergo legit Vgolinus, *iterata unctioe,* & malè affert Glossam. Cum Pont. sex Leo non loquatur de Ordinatione Clericorum ab hæreticis, sed de rebaptizatione, vt explicat Glossa.

Igitur probabilius Respondeo: Negatiuè. Quia nullibi in iure statuitur irregularitas propter iterationem Ordinis: ergo minimè à nobis ea inducenda est. Sic tenent ferè omnes DD. citati pro nostra sententia quæstionis antecedentis. Legantur præcipuè Suar. *tom. 5. de censur. disp. 45. sect. 4. n. 6.* Auila, Hentiquez, & Sayrus *loc. cit.*

QVÆSTIO XVII.

Quare imposita est ab Ecclesia pena irregularitatis iterationi Baptismi, & non iterationi Confirmationis, & Ordinis, cum omnia hæc Sacramenta sint initerabilia.

Respondeo: Dicendum, quod quamuis hæc tria Sacramenta sint initerabilia, & idè grauissimè peccent illa omnia, & singula, iterantes: non tamen iterationi omnium, sed solum Baptismi fuit ab Ecclesia imposita irregularitas. Quia in Baptismo inuenit specialem rationem, & causam: nempe ad detestandam hæresim Donastitarum sustententium, quod baptizati ab hæreticis iterum essent baptizandi: quæ ratio non adfuit in iteratione aliorum Sacramentorum. Legantur Couarr. Sayr. Auil. *loc. cit.* Qui aliam addit causam.

QVÆSTIO XVIII.

An in irregularitate, qua contrahitur ex publica reiteratione Baptismi, possit non solum Papa, sed etiam Episcopus dispensare.

Respondeo tanquam certum: Non posse, nisi solum Pontificem. Quia Pontifex solum potest dispensare in iure communi. Minimè verò Episcopus, *R. P. Leand. de Irregularit.*

nisi aliàs habeat facultatem ab illo concessam. Sic communiter omnes. Legantur Maiolus *lib. 3. c. 24.* Hentiquez *lib. 24. cap. 4. num. 5.* Auil. *disput. cit. dub. 6. concl. 1.* Sayrus *lib. 7. capite 8. in fine,* Bonacin. *disp. 7. q. 3. punct. 3. n. 9.* & omnes.

QVÆSTIO XIX.

An saltem possit Episcopus dispensare in Irregularitate incurta ab secretam reiterationem Baptismi.

Respondeo, vt certum: Posse. Quia habet facultatem ex Concil. Trident. *sess. 24. cap. 6.* ad dispensandum in irregularitate proueniente ex delicto occulto. Sic Auil. *loc. cit. concl. 2.* ex Hentiq. *lib. 14. c. 20. n. 3.* vbi notat, quod licet secundus Baptismus fiat publicè, erit delictum occultum, si ratio rebaptizandi sit occulta, vt pote quia primus Baptismus est occultus. Sayr. Bonac. & communis.

DISPUTATIO XIX.

De Irregularitate proueniente ex illicita susceptione, & collatione Baptismi.

QVÆSTIO PRIMA.

An infans baptizatus ab hæretico maneat irregularis.

AFFIRMAT Maiol. *lib. 3. de Irreg. c. 12.*

Sed vt certum Respondeo, Non manere irregularem. *Primo.* Quia sic fuit habitum in duobus Conciliis Carthag. approbatis ab Ecclesia Romana, quorum verba refert Gratian. *c. Placuit 1. q. 4.* *Secundo.* Quia in ea susceptione Baptismi abest ab infante peccatum: ergo & irregularitas. Sic contra Maiolum omnes. Vgolinus *c. 34. n. 5.* Suarez, Filliucius, Reginaldus, Toletus, quos refert & sequitur Bonacin. *loc. cit. n. 13.* Qui contra nonnullos notat id etiam esse verum, quamuis infans adulta ætate approbauerit Baptisium ab hæretico collatum, eo quod nullo iure probari possit, istum subiacere huic irregularitati.

QVÆSTIO II.

An saltem adultus baptizatus ab Hæretico fiat irregularis.

Respondeo: Fieri irregularem. Quia sic decreuere Innoc. I. *Epist. 22. c. 5.* & Felix III. *Epist. 1. c. 5.* cuius verba referuntur in *c. Qui in qualibet, 1. q. 7.* Sed aduerte cum Gibal. *c. 5. q. 1. dub. 1. n. 15. pag. 314.* quod huiusmodi irregularitatis poena non fuit inflicta tantum in odium hæreticorum Baptisium ministrantiu, sed præcipuè propter peccatum communionis cum hæretico, & consensum in eius hæresim: quod colligitur tum ex eo quod, vt nuper est habitum, infantes ab hæreticis baptizati non sunt irregulares. Tum etiam, quia vt omnes fatentur, urgente necessitate, licitè potest suscipi Baptismus ab hæretico, & tunc minimè contrahitur irregularitas, cum nulla committatur culpa, & nulla sit consensus cum hæreticis: ex quo constat

constat, hanc irregularitatem pœnalem esse, & ob peccatum hæresis externæ, quod in ea Sacrorum communione prohibita apparet impositam fuisse. Et ideo quoties in ea Baptismi susceptione peccatum abest, nulla irregularitas contrahitur. Legantur Suar. tom. 5. disp. 42. sect. 1. n. 14. Bonac. in noua edit. disp. 7. q. 3. punct. 3. in fin. præposit. in 3. p. q. 5. de Irreg. dub. 4. Gibal. loc. cit. & Pellizz q. 2. n. 218.

QVÆSTIO III.

An differens susceptionem Baptismi vsque ad articulum mortis sit irregularis?

Affirmat absolutè Vinald. de Irregular. §. 1. de secunda specie irregularitatis, n. 11. pag. mihi 517. aliàs n. 42. per hæc verba: Huc accedit alia quæstio, quid de illo sit iudicandum, qui cum esset adultus, Baptismum non recepit vsque ad superuenientem infirmitatem? Respondeo talem esse irregularem, atque à susceptione Ordinum repellendum, per text. in c. si quis, dist. 57. Ratio est, quia talis, non voluntate, sed necessitate coactus Baptismum accipere videtur. Quapropter in pœnam negligentis circa animæ salutem, non est admittendus. Hæc ille.

Sed clarius, & distinctius Respondeo esse irregularem, & à susceptione Ordinum arcendum; nisi aliàs post Baptismum susceptum ipsius fides, & vita probata fuerit, & sit necessitas ministrorum, quia tunc ordinari poterit. Sic habetur in cap. si quis, cit. quod est Consilij Neocæsarens. c. 12. vbi sic legitur: Si quis in agritudine constitutus fuerit baptizatus, Presbyter Ordinari non debet. Non enim fides illius voluntaria, sed ex necessitate est, nisi forte postea ipsius studium, & fides probabilis fuerit, aut (aliàs &) hominum raritas exegerit. Sic Concilium. Et sic omnes communiter. Legantur Suarez disp. 42. sect. 1. n. 6. Sayrus lib. 7. cap. 8. n. 30. & apud ipsum Angel. Silu. D. Anton. & Summ. Confessor. Filliuc. n. 171. Bonac. loc. cit. num. 11. & Gibalinus loc. cit. dub. 2. num. 16. pag. 313. Immo ipse Vinaldus loc. cit. n. 12. tandem nobiscum sentit. Legatur.

QVÆSTIO IV.

An positis illis duabus conditionibus, quas Canon Concilij requirit, nempe exemplar vitæ, & necessitas ministrorum; sit adhuc necessaria dispensatio Pontificis, aut Episcopi, ut baptizatus in fine vitæ Ordinari possit.

Affirmant esse necessariam vel Pontificis dispensationem, ut vult Maiolus lib. 3. cap. 8. vel saltem Episcopi, ut sentiunt Suar. disp. 42. de Censur. sect. 1. num. 1. & 6. Tuttecrem. in cap. Vnico, disp. 57. Siluest. Angel. & alij apud Suarium: dicentes, opus esse hac dispensatione ad tollendam præsumptionem iuridicam.

Sed probabilius Respondeo dicendum, quod tunc non sit necessaria dispensatio, concurrente ytraque conditione, ut dictus Baptizatus Ordinetur. Primò, quia textus, nullius dispensationis mentionem facit. Secundò, quia, positis illis duabus conditionibus, quas Canon requirit, cessat omnis præsumptio simulati baptismi, propter quam solam reuocabatur à Sacerdotio: ergo ad amoliendam omnem præsumptionem non est opus dispensatione aliqua. Nam quamuis fuerit iuridica præsumptio, tollitur iuridicè, quando iuridicè constabit de conditionibus requisitis à iure ad cessationem illius præ-

sumptionis. Sic Bonacina num. 11. cit. Gibalinus c. 5. quæst. 1. dub. 2. num. 16. Legatur Glossa in d. cap. Si quis, in Summ. & verb. Postea, & Glossa marginal. ibid.

QVÆSTIO V.

An sit irregularis, qui ut liberius peccet, differt Baptismum vsque ad senectutem?

Affirmat Maiolus lib. 3. c. 9. quia existimat omnem dilationem culpabilem Baptismi esse causam irregularitatis, eo quòd Glossa, & Doctores ita interpretantur c. Vnicum cit. dist. 57.

Sed ut certum Respondeo: Minimè esse irregularem. Quia nullus datur textus, qui tali Baptismi dilationi pœnam irregularitatis imponat. Nam cap. Si quis, dist. 57. cit. de hoc casu minimè agit, nec eius ratio valet pro casu præfati; nam etiam si quis ductus peccandi hbidine, baptizari differat, non ideo præsumi debet ficto animo ipsum suscepisse. Nec Glossa certè, nec vlli alij Doctores contrarium sentiunt, ut falsè Maiolus dicit. Sic Gibalinus cap. 5. quæst. 1. dub. 2. vers. Colliges tertio, pag. 316.

QVÆSTIO VI.

An laicus priuatim, sine solemnitate baptizans sit irregularis.

Affirmant Palud. Siluest. Angel. Ioan. de Cruce, quos citatos inuenies à nobis 1. part. tract. de Baptismo, quæstione 10. Fundamentum eorum est textus in capite primo, de Clerico non Ordinato ministrante, vbi dicitur: Si quis baptizauerit, aut aliquod diuinum officium exerceuerit, non Ordinatus, &c. vbi textus non limitat ad baptizantem solemniter: ergo.

Sed probabilius Respondeo: Non fieri irregularem. Quia non est textus, qui hanc pœnam laico baptizanti sine solemnitate imponat. Nam caput 1. pro parte contraria adductum, solum loquitur de baptizante solemniter, ut bene probat Auila par. 7. dis. 9. sect. 2. dub. 14. concl. 2. Sic ille, & penes ipsum Nauarr. Ledesma, Henriquez, necnon D. Thom. Anton. Filliuc. Nufius, Pitigianus, Perr. Ledesma, Ludou. de S. Ioanne, Hinojola, & Diana, quos citauimus 1. p. loc. cit. & alij mox citandi.

QVÆSTIO VII.

An saltem maneat irregularis laicus solemniter baptizans.

Negant adhuc Angel. Armilla, & quidam alij Summistæ quos pro hac parte citat Suar. 10. 3. in 3. p. disp. 31. sect. 4. (non 3. ut per incuriã Typographi citatum apud me inuenies 1. p. tract. 2. disp. 4. q. 10. cit.) vers. Sed quæres, an idem Quibus addi possunt S. Anton. Bern. Diaz. Couar. & Henriq. quos pro hac parte citat, & sequitur Sayrus lib. 7. c. 10. n. 7. Gibal. c. 5. q. 1. confect. 1. n. 25. pag. 327. & alij apud ipsum.

Sed probabilius Respondeo: Manere irregularem sic solemniter baptizantem. Probatur: Quia sic habetur in d. c. 1. de Clerico non Ordinato, vbi textus absolutè dicit: Si quis baptizauerit non Ordinatus. Quæ verba cum generalia sint, omnem non Ordinum comprehendunt: ergo. Sic Suarez loc. cit. qui citat pro se Paludanum, Maiorem, D. Antonium

nium (quem citat Sayrus pro se, Sotum, Ledesm. Syluest. Maiol. & Nauartum Sic etiam tenent Auila. loc. cit. Filliuc. Villalob. & alij citati à nobis prima parte, quest. 10. cit. Quibus addi possunt Hurtad. Gordon. Valent. 1^a posit. & alij, quos adducit Gibal. loc. cit.

Ordinis, cum ipse Sacerdos sit, sed iurisdictionis: ergo non est unde fiat irregularis, Sic Nauart. Palud. Syluest. Sotus, & Hentiquez citati à nobis 1. par. cr. 2. disp. 4. q. 23. Legatur Gibalin. cap. 5. de irregularis. q. 1. consecrar. 5. numero 29. pag. 332.

Q V Æ S T I O VIII.

An Sacerdos regularis, vel secularis, sine licentia superioris absque necessitate baptizans, incurrat irregularitatem.

Affirmavit Armilla, ut vidimus prima parte, tract. 2. disp. 2. quest. 16.

Sed probabilius iterum Respondeo: Non incurre- re. Quia talis poena non est in iure illi imposita. Sic Sot. Angel. Syluest. Nauart. Viuald. Ioan. de Cruce, Hinojosa, & Hurtad. adducti à nobis vbi supra.

Q V Æ S T I O IX.

An Clericus, qui non est Sacerdos, solemniter, etiam in extrema necessitate baptizans, fiat irregularis.

Respondeo, ut certum: Fieri irregularem, etiam- si Diaconus Cardinalis esset, & etiam si urgente necessitate sic baptizaret. *Primo*. Quia exercet actum proprium Sacerdotis, cum ad illum solum pertineat Sacramentum Baptismi solemniter celebrare, ut diximus prima parte, tract. 2. disp. 4. q. 17. *Secundo*, quia sic habetur cap. si quis, cit. & idem ita sentiunt omnes. Angel. Syluest. Nauart. Palud. Ricard. Sot. Hentiq. Viuald. Bonac. Filliuc. & Granados, quos dedimus loc. cit. quest. 20. Quibus addo Maiol. Gabr. Palac. & Philiar. quos citat, & sequitur Sayr. lib. 7. cap. 10. num. 4. Auil. de censur. p. 7. disp. 9. dub. 14. concl. 1. Gibal. c. 5. quest. 1. consecrar. 2. Qui bene docent id esse verum adhuc loquendo de baptizante in extrema necessitate, quia necessitas licet faciat licitam Baptismi collationem, non tamen eius solemnitatem, quæ minimè est necessaria.

Q V Æ S T I O X.

An eandem irregularitatis poenam incurrat Clericus non Sacerdos, baptizans aliquem non solemniter, sed absque necessitate, & prohibente Parocho.

Affirmat Sot. Armill. Maiol. & Ledesma allegati à nobis prima parte, tract. 2. disp. 4. q. 21.

Sed probabilius iterum Respondeo: Non incurre- re irregularitatem (licet aliàs mortaliter peccet) *Primo*. Quia hic non exercet actum proprium Sacer- dotis. *Secundo*, quia d. c. si quis, de Cler. non Ord. mi- nist. tanquam odiosum debet restringi ad casum ex- pressum. Sic Nauar. Palud. Sylu. Hentiq. & Granad. di- cta q. 21. citati Sayr. loc. cit. n. 4. in fine.

Q V Æ S T I O XI.

An Parochus solemniter baptizans puerum al- terius Parochia, sine licentia Episcopi, aut Parochi, fiat irregularis.

Respondeo: Non fieri irregularem (quamvis peccet mortaliter, usurpando iurisdictionem al- terius) Ratio est, quia in tali casu non usurpat actum
R. P. Leand. de Irregularit.

DISPUTATIO XX.

De Irregularitate ex delicto male accipien- di, & exercendi Ordines contracta.

Q V Æ S T I O PRIMA.

An qui Ordines Sacros ab Episcopo, qui Episco- patui renunciauit, suscipit, maneat irregularis.

AFFIRMANT quamplures DD. ducti ex cap. 1. de Ordinato ab Episc. qui renunc. Episcopatu. Quia illa verba Pontificis. hempe, Quia indignum se fecit, executionem officij non habebit, sonant omnimodam priuationem, quæ fit per irregularitatem, non per suspensionem. Ita sentiunt Nauart. c. 27. n. 241. dicens, esse omnium sententiam. Hentiq. lib. 14. c. 6. n. 6. Tolet. lib. 1. c. 71. n. 2. Summ. Confess. Angelic. Syluest. Ledesm. Sot. Ma- iol. Summ. Corona, Valent. Medin. Philiar. quos ci- tat, & sequitur Sayr. lib. 7. c. 10. n. 27. Quibus addi pos- sunt Rodrig. secunda parte Summ. c. 14. conclus. ultim. Regin. lib. 30. n. 27. & Vgol. c. 40. n. 3.

Sed probabilius Respondeo: Non manere irregu- larem, quia probabilius est in d. c. 1. cit. à contrariis, non imponi irregularitatem, sed suspensionem. Ratio est, quia irregularitas impedit (ut constat) omnium Ordinum exercitium: atqui poena illius capitis so- lum priuat executione Ordinis, quem à tali Episco- po suscepit, ex Doctorum omnium sensu: ergo. Sic sentiunt Gloss. in d. c. Panotm. n. 6. & Barb. in Colle- ctan. in d. c. & alleg. 48 de potest. Episc. Flamin. lib. 1. de resignat. q. 17. Azor. p. 3. lib. 3. c. 48. q. 13. Suar. disp. 31. de censur. sect. 1. n. 7. Alter. disp. 9. de suspens. c. 1. vers. Ex his qua habentur. Bonac. disp. 3. de suspens. in par- ticul. q. 1. punct. 9. n. 13. apud Gibalin. apud me verò disp. 3. punct. 5. §. 1. n. 8. Filliuc. tract. 17. n. 76. Viuian. quos sequitur Gibalin. cap. 5. q. 1. dub. 3. n. 18. Le- gantur dicta à nobis p. 4. tr. 4. de suspensione, disp. 4. q. 2.

Q V Æ S T I O II.

An irregularis fiat, qui Ordinatur scienter ab Episcopo excommunicato, suspensio, interdicto, irregulari, aut alia aliqua poena irretito, qua ipsi liberum exercitium Ordinis prohibeat.

Affirmat Maiolus, cum alijs ab ipso adductis, lib. 4. c. 22. Quorum præcipuum fundamentum potest esse constitutio Clem. VIII. edita anno 1595. vbi expressè ait, quod Ordinatus ab Episcopo schismatico, minimè ministrare permittatur, Nisi cum ipso su- per irregularitate huiusmi occasione, autoritate San- ctæ Sedis Apostolica fuerit dispensatum: ergo talis Ordinatus irregularitatem contraxit, siquidem eius indiget dispensatione.

Sed longè multò probabilius Respondeo, Non fieri propriè, & in rigore irregularem, sed solum esse suspensum ab exercitio Ordinis à tali Episcopo suscepti. Quia talis Episcopus caret usu, & executione, siue exercitio sui characteris Episcopalis (licèt aliàs, vt diximus 2. p. tract. 6. disp. 4. q. 3. validè conferat Ordines) ergo non potest ordinato ab ipso conferre usum, & executionem Ordinis ab ipso collati, eo quòd nemo dat, quòd non habet. Sic Gibalin. c. 5. q. 5. dub. 4. pag. 319. ex Præposito 3. p. q. 5. de Irregular. n. 28. & aliis Theolog. qui ad fundamentum contrariorum respondent dicendo, quòd irregularitas, cuius dispensationem necessariam fuisse asseruit Clemens VIII. contracta fuerit non in ipsa ordinatione, sed in subsequuta executione Ordinis ab Episcopo schismatico suscepti, qui licèt Ordinem contulerat, eius tamen usum minime dare potuerat. Legantur dicta à nobis p. 5. tract. 4. de suspens. disp. 4. q. 1.

QVÆSTIO III.

An manent irregularis, qui ordinatur per saltum, seu qui suscipit superiorem Ordinem, relicto inferiori.

Affirmant quamplures DD. dicentes, esse irregularem, & ideo nec posse vti Ordine suscepto, nec prætermittum recipere, sine dispensatione, quam dare posse Episcopum (si Ordinatus non fuerit vsus Ordine sic suscepto) consequenter affirmant. Ducuntur, eo quòd hæc irregularitas videatur haberi in cap. Vnico, de clerico per saltum promot. & cap. Sollicitudo, dist. 52. Ita tenet Sayr. lib. 7. c. 10. n. 39. citans pro hac parte Nauart. c. 27. n. 242. vers. Sextò. Henric. lib. 14. c. 6. §. 3. (Sic lege, non n. 4. vt offendes apud Auilam) Valentiam tom. 4. disp. 7. q. 19. punct. 3. §. 5. Vinald. tract. de suspens. n. 48. Maiolum, Siluestrum, Sotum, Ledesin. Philiar. Zerol. & alios antiquos.

Sed ego probabilius Respondeo: Minime esse irregularem, sed solum esse suspensum vel ipso iure ab Ordine per saltum suscepto, vt communiter tenent DD. vel vt alij pauciores volunt, esse suspendendum. Ratio est. Quia nullus datur textus, ex quo talis irregularitas colligatur. Nam textus in cap. Vnico, de Clerico per saltum promot., quem allegant Auctores opinionis contrariæ, non apponit talem irregularitatem, vt patet ex illis verbis: *Eum in Diaconum Ordinare procures*: quæ verba nullam denotant dispensationem, vt advertit Auila. In cap. autem Sollicitudo, solum prohibetur directè functio Ordinis per saltum suscepti; quòd est proprium suspensionis, non irregularitatis. Sic tenent Archidiac. in d. cap. Sollicitudo, dist. 52. Angel. irregularitas 1. num. 39. Arnilla eod. verb. num. 68. Tabiena irregularitas 4. §. 2. concl. 2. Auila part. 7. disp. 6. sect. 1. dub. 2. (non 4. vt offendes apud Bonacinam) concl. 1. vbi dicit, sic sentire viros doctos. Bonacina de Irregularitate, quæst. 3. punct. 4. num. 5. qui & citat (sed malè) Nauartum eodem loco, quem pro contraria parte citant Henriquez, Sayrus, & Auila. Sic etiam Gibalinus c. 5. de Irregularit. q. 1. num. 21. dub. 6. pag. 323. & alij. Qui tamen omnes concedunt, fieri quidem irregularem. Si iste sic promotus minister ante absolutionem suspensionis in Ordine per saltum recepto, aut in Ordine, quem non habet. Legatur Bonacina quæst. 3. citata, punct. 7. n. 24. necnon & ego infra quæst. 12. & part. 4. tract. 4. de suspens. disput. 4. quæst. 4. dub. 2.

QVÆSTIO IV.

An non solum maneat suspensus, sed etiam irregularis, qui furtiuè, id est ignorante Episcopo, nec examinante, nec approbante, Ordinem recepit?

Affirmant plures ex cap. 1. de eo qui furtiuè Ordines suscipit, vbi expressè datur Episcopo facultas dispensandi cum eo, qui furtiuè Diaconatum accepit, vt ad Sacerdotium promoueat: ergo clarè indicat Pontifex, Diaconum præfatum irregularem mansisse. Et ideo ita sentiunt Summa Confessor. & Summ. Corona, Maiolus, & alij, quos refert, & sequitur Sayrus l. c. n. 37. Henriquez lib. 14. c. 6. §. 5. Suarez de Censur. disp. 42. sect. 3. num. 5. Filliucius tract. 20. n. 195. Bonacina quæst. 3. de Irregularit. punct. 5. n. 6. Pellizzarius tom. 2. tract. 7. c. 5. sect. 3. q. 25. n. 123.

Sed alij contrà Respondent manere suspensum, vt omnes concedunt, sed non irregularem. Quia, inquit, nec ex c. 1. de eo qui furtiuè, quòd vnicum afferunt contrarij, nec ex alio aliquo aliqua ratione colligitur. Sic Gibalinus cap. 5. de Irregularit. quæst. 1. num. 21. dub. 6. in fine.

Sed ego & manere suspensum ipso facto, & iure, vt dixi part. 4. tract. 4. disp. 4. quæst. 11. & etiam irregularem hunc, cum Auctoribus primæ sententiæ sentio.

QVÆSTIO V.

An qui sine Sacramento Confirmationis ordinatur fiat irregularis.

Affirmat Maiolus (apud Sayrum vbi infra) lib. 4. cap. 12. num. 9.) & apud Henriquez infra) lib. 4. c. 3. n. 1. & cap. 12. fine.

Sed respondeo: Non fieri irregularem. Primò: Quia Ius id non decreuit. Secundò. Quia, qui sine Sacramento Confirmationis recipit Ordinem, tantum peccat venialiter, vt cum communi diximus 1. part. tract. 3. disp. 1. quæst. 8. Ergo non apponit culpam, vnde illi irregularitatis applicetur pœna. Et ideo sic sentiunt Sotus dist. 24. quæst. 1. art. 4. circa finem, & distinct. 25. quæst. 1. art. 1. col. 6. Henriquez lib. 14. cap. 6. num. 3. litt. A, quos citat, & sequitur Auila part. 7. disp. 9. sect. 1. dub. 3. concl. 1. & 2. Vgolinus cap. 38. §. 1. Sayrus lib. 7. cap. 10. (non 14. vt legi apud Bonacinam) n. 42. Suarez tom. 5. disp. 42. sect. 3. num. 14. Filliuc. tract. 20. num. 205. Bonac. quæst. 3. de Irregul. punct. 4. num. 8. Gibalinus loc. cit. vers. Secundò. pag. 324. & communis.

QVÆSTIO VI.

An qui vno die recipit primam tonsuram, & quatuor minores Ordines, incurrat irregularitatem.

Respondeo, vt certum: Non incurrere. Quia non reperitur in iure hæc pœna imposita tali actioni. Imò, vt testantur Nauart. Auila, & alij communiter, ante Trident. licita erat talis receptio: imò ex consuetudine post illud, ex iusta causa licet, vt cum plurimis Doctoribus diximus 2. part. tract. 6. de Ordine, disp. 11. quæst. 13. Sic tenent, & probat ex cap. 2. de eo, qui furtiuè Ordinem suscep. Glossa ibi, verb. Minores, & Glossa in cap. De eo, verb. Ad minores, de temp. Ordin. Auila part. 7. disp. 9. sect. 1. dub. 4. conclus. 1. Sayrus lib. 7. cap. 10. num. 25.

Bonacina q. 3. punct. 4. n. 3. Gibalinus cap. 5. q. 1. n. 20. dub. 5. pag. 522. & alij communiter.

QVÆSTIO VII.

An saltem irregularitatem incurrat, qui eodem die, inscio Episcopo, quatuor minores Ordines simul cum Subdiaconatu suscipit?

Affirmant plures DD. ex textu in cap. 2. & 3. de eo qui furtinè, ubi expressum videtur. Et ideo ita tenent Nauar. in Manual. cap. 27. (non 97. vt leges apud Sayrum) num. 241. Auila part. 7. disp. 9. sect. 1. dub. 4. concl. 2. Sayrus lib. 7. cap. 20. num. 22. Bonac. num. 3. cit. & alij penes ipsos.

Sed probabilius Respondeo : Nec in hoc casu incurrare irregularitatem : imò nec suspensionem ipso facto, sed ferendam, vt diximus cum Suario, Philiberto, Diana, & alijs 2. part. tract. 6. disp. 11. q. 15. & part. 4. tract. 4. disp. 4. q. 9. Quia probabilius est ex dictis c. 2. & 3. cit. pro parte contraria, nil aliud, quàm suspensionem ferendam colligi, non irregularitatem. Et ita tenent Suarez tom. 5. disp. 42. sect. 3. n. 1. Filliuc. tract. 1. n. 191. Gibalinus loc. cit. & alij citati à nobis q. 15. citata.

QVÆSTIO VIII.

An ad minus pœnam irregularitatis contrahat, qui eodem die, inscio Episcopo, duos Ordines maiores suscipit?

Affirmant à fortiori omnes Doctores nuper pro prima sententia adducti. Quibus addi possunt Henriquez lib. 14. cap. 6. num. 5. lit. G. & apud ipsum Ioan. Andr. Panormitan. Angel. Armilla, & D. Anton. Sebast. Medic. tit. 9. quest. 29. Tolet. lib. 1. c. 39. Viuald. tract. de suspens. num. 47. Philiaricus, Valentia, & alij, quos citat, & sequitur Sayrus ubi supra.

Sed probabilius ego Respondeo, quod, licet prædictus sic Ordinatus incurrat ipso facto suspensionem (vt diximus 2. part. tract. 6. disp. 11. q. 14. & part. 4. tract. 4. disp. 4. q. 8. contra Villalobos, & Dianam) non tamen incurrat irregularitatem, quia non exprimitur in iure. Nam si alicubi, maximè in cap. 2. & 3. de eo qui furtinè, &c. vt contrarij fatentur : atqui ibi non exprimitur irregularitas, sed solum suspensio : ergo. Minor probatur : nam ibi tantum prohibetur ministrare ita Ordinatis, nisi cum dispensatione Episcopi, eo quòd de rigore iuris nequeat in susceptis Ordinibus ministrare ; non autem addit, non posse promoueri : ergo, &c. Sic Suarez, Filliuc. & Gibalinus loc. sup. alleg.

QVÆSTIO IX.

An Clericus non Sacerdos fiat irregularis, Sacramentaliter aliquem absoluens?

Negant Siluest. verb. Confessor 1. in princip. Ledesma part. 4. quest. 7. art. 3. dub. 6. quos nouissimè videtur sequi Præpositus quest. 5. de Irregularit. dub. 6. Qui probant, quia Ius nullibi id statuit : nam in cap. 1. de Clerico non Ordinato ministr. tantum est sermo de baptizante, & exercente aliquod diuinum officium, absque Ordine requisito : ergo non de administrante cetera Sacramenta.

Sed probabilius Respondeo : Fieri irregularem. Quia probabilius est, id à Iure statui, cap. 1. cit. eo quòd nomine diuini officij, in hac materia, absolutio Sacramentalis intelligatur. Sic Henriquez lib. 14.

cap. 6. num. 2. Nauar. cap. 27. num. 242. in fine Maiolus lib. 4. cap. 13. num. 5. Sotus dist. 8. quest. 4. art. 1. Vgolius cap. 37. num. 6. Suarez disput. 42. sect. 4. num. 7. Filliuc. tract. 20. num. 210. Auila part. 7. disp. 9. sect. 2. dub. 15. conclus. 1. Agidius disp. 18. dub. 6. num. 48. Bonacina quest. 3. de Irregular. punct. 6. num. 4. Sayrus lib. 7. cap. 10. num. 5. Gibalinus cap. 5. quest. 1. conclus. 2. num. 26. pag. 328. Qui idem dicunt de eodem non Sacerdote administrante extremam vnctionem, eo quòd etiam exerceat Ordinem, quem non habet.

QVÆSTIO X.

An etiam fiat irregularis Sacerdos non Episcopus, exercens Pontificalia, v. g. conferendo Ordinis, vel Confirmationis Sacramentum, consecrando Altaria, &c.

Negant Auctores primæ sententiæ nuper relatæ, ob idem fundamentum.

Sed probabilius Respondeo : Etiam fieri irregularem. Quia qui sine Episcopatu Pontificalia exercet, re vera diuina officia exercet non ordinatus : ergo fit irregularis, per text. in cap. 1. de Clerico non Ord. Ministr. Antecedens probatur. Quia character Episcopalis distinctus est realiter à character Sacerdotali, & ideo per illum habet Episcopus aliam potestatem ad exercenda munia quædam, ad quæ non sufficit, nec extenditur character Sacerdotalis, iuxta doctrinam probabilissimam datam à nobis 2. part. tract. 6. disp. 1. quest. 11. & 12. Et ideo nostram sententiam tenent Suarez, Filliucius, & Gibalinus loc. cit. Bonacina num. 3. Auila conclus. 2. & alij.

QVÆSTIO XI.

An deinde fiat irregularis Episcopus promotus per saltum, si conferat Ordinem, quem non habet?

Affirmat expressè Suarez disp. 42. sect. 4. num. 9. quem (in edis. noua) citat & sequitur Bonac. num. 3. cit. Et affirmare ita debent omnes, qui tenent Episcopum per saltum Ordinatum, non posse validè conferre Ordinem, quem ipse non suscepit, v. g. Episcopum non Diaconum, non posse conferre Diaconatum ; quia tunc verè fiet irregularis, cum conferat Ordinem, quem non habet, & facit ministerium, quod necessariò prærequirit Ordinem, quo caret. Sunt hi Doctores D. Anton. Siluest. Henriquez, Sà, Sanchez, Homobonus, Petrus Ledesma & Ludouicus citati à nobis 2. part. tract. 6. disp. 4. quest. 4.

Sed probabilius Respondeo : Non fieri irregularem. Quia probabilius est (vt loc. cit. diximus) posse Episcopum validè (licet non licitè) conferre Ordinem (v. g. Ordinem Diaconatus) quem non suscepit. Quia qui, omisso Diaconatu, Sacerdos, & Episcopus est effectus, verè est Episcopus, cum verè acceperit characterem Episcopalem : ergo & potestatem conferendi omnes Ordines Sacerdotio inferiores : ergo & conferendi Ordinem Diaconatus, quem non accepit : ergo ob id non fiet irregularis, cum non faciat, aut exerceat ministerium, quod necessariò prærequirit Ordinem, quo caret. Sic debent sentire Valquez, Layman, Molfesius, & Philiberrus, citati à nobis ubi supra 2. part. tract. 6. disp. 4. quest. 4. & clarè innuit Gibalinus cap. 5. quest. 1. conclus. 3. in fine, pag. 331.

QVÆSTIO XII.

An saltem fiat irregularis, qui per saltum promotus, exercet actum Ordinis pratermissi?

Respondeo, ut certum: Irregularem fieri, si scienter id faciat, & in ea actione mortaliter peccet. Quia re vera ille ministrat in Ordine, quem non habet. Sic Suarez *disp. 42. sect. 4. n. 5. & 8. Filliuc. tract. 20. n. 109. Gibalinus cap. 5. q. 1. consecr. 3. n. 27. pag. 330. Pellizzarius tract. 7. cit. cap. 5. sect. 3. q. 25. n. 136. & alij communiter, ut notauimus sup. q. 3. in fine.*

QVÆSTIO XIII.

An Clericus, qui non est Subdiaconus, cantans Epistolam indutus Dalmatica, sed sine manipulo, fiat irregularis?

Affirmant nonnulli Doctores, maximè casu, quo Clericus Epistolam canere ex officio intendat. Sunt autem Panormitanus, Tabiena, Paludan. & Siluester, citati à nobis 2. part. tract. de Ordine, disp. 2. quest. 23.

Sed probabilius iterum Respondeo: Non fieri irregularem. Quia qui canit Epistolam sine manipulo, non exercet exteriorem solemnitate Ordinis Subdiaconatus; cum id faciat sine propriis ornamentis illius Ordinis: ergo. Sic D. Thom. Nauar. D. Anton. Hostiens. Henriquez, Villadiego, Armilla, & Sà, quos pro hac parte citauimus 2. part. quest. 23. cit. Quibus addo nunc Bonac. quest. 3. de Irregularit. punct. 6. num. 2. Gibalinum cap. 5. de Irregularit. quest. 1. consecr. 4. num. 28. Sayrum lib. 4. Thesauri, cap. 16. à dum. 17. Auilam part. 7. disp. 9. sect. 2. dub. 2. vers. Ex secunda conditione, & dub. 23. vers. Quinta, & vers. Sed petis.

QVÆSTIO XIV.

An saltem fiat irregularis, si dictus Clericus Subdiacono inferior, cantet in missa solemniter Epistolam, indutus Dalmatica, & manipulo?

Negare adhuc possunt, qui negant, Subdiaconum nec partialiter Ordinari per traditionem libri Epistolarum, sed solum per traditionem Calicis vacui, & Patenæ vacuæ, ut sentiunt Diana, Philibertus, Syluius, Ægidius, Layman, Valentia, Comitol. Molfesius, Valquez, Henriquez, Granados, Bonac. Pelantius, Biecas, Viualdus, Villalobos, Ludouic. de S. Ioanne, Petr. Ledesma, & Machado, ut habes 2. part. tract. 6. disp. 3. quest. 14. Ratio sit, quia in horum opinione, recitatio Epistolæ in missa solemniter, nec est, nec debet dici actus proprius Ordinis Subdiaconatus: ergo in eorum opinione, etiam si Clericus non Subdiaconus cantet Epistolam cum Dalmatica, & Manipulo, non fiet irregularis, cum nullum proprium actum Ordinis exerceat.

Sed probabilius longè iterum Respondeo: Fieri irregularem tunc, maximè si ita cantet Epistolam cum intentione officium Subdiaconi faciendi. Quia longè probabilius est, quod recitatio Epistolæ in Missa solemniter, verè & propriè sit actus Ordinis Subdiaconalis: ergo inferior Clericus qui illam cantat cum Dalmatica, & Manipulo in missa solemniter, verè, & propriè exercet actum Ordinis, quem non habet: ergo fiet irregularis. Antecedens, in quo

est difficultas, constat ex dictis 2. part. tract. 6. disp. 3. quest. 14. cit. Quia Subdiaconus vel adæquate Ordinatur per solam traditionem libri Epistolarum, tanquam per adæquatam, & totalem Subdiaconatus materiam, ut volunt Viguerius, Directorum Curatorum, lauellus, & Lublinus: vel saltem inadæquate tanquam per partialem Subdiaconatus materiam, ut nos probabilius cum Philiberto, Medina, Fornerio, Adamo, Hurtado, Filliucio, Binsfeldio, Ofio, Guillelmo Durando, Petto à S. Iosepho, & Machado loc. cit. docuimus: ergo cantare Epistolam in Missa solemniter cum Dalmatica, & Manipulo, verè, & propriè est exercere actum Ordinis Subdiaconatus: ergo. Sic Philibertus loc. cit. Nauar. Vgolinus, & Bonac. q. 3. cit. punct. 6. num. 2. & alij communiter, ut vidimus 2. part. tract. 6. disp. 2. quest. 24.

QVÆSTIO XV.

An etiam fieret irregularis Clericus Subdiacono inferior, qui cum Dalmatica, & Manipulo, cantaret Epistolam in Missa, sine intentione tamen faciendi officium Subdiaconi?

Negavit (ut vidimus quest. 24. nuper cit.) Sà verb. Irregularitas ex Ordinis abusu, num. 5. Et negat etiam cum aliis Bonacina quest. 3. de Irregularit. punct. 6. num. 2. vbi ita ait: Verum si cum Manipulo, & Dalmatica canat Epistolam, non intendens exercere ex officio, sed solum supplere officium Subdiaconi, non fit irregularis: quia non dicitur propriè exercere ex officio, nec actus dicitur completus, completur verò per intentionem, & exteriorem actionem cum Manipulo, & Dalmatica. Ita Nauarrus loc. cit. quem sequitur Vgolinus loc. cit. num. 10. quidquid in contrarium sentire videatur Coninchus num. 47. Huc vsque Bonacina, cui adde Tabienam Irregularitas 4. §. 3. & Auilam part. 7. disp. 9. sect. 2. dub. 13. vers. Quinta, dicentem tamen, sic tenendum esse loquendo in foro interiori, non in exteriori.

Sed probabilius Respondeo: Etiam irregularem fieri in dicto casu. Quia, ut diximus q. 1. cit. ad effectum incurrendi irregularitatem, maximè in foro exteriori, sat est, ut ex præcepto Ecclesiæ ad Subdiaconum pertineat recitare Epistolam cum Dalmatica, & Manipulo: vnde quod id sine intentione faciendi officium Subdiaconi faciat, nihil interest. Sic Philibert. tract. 2. de Ordine, part. 6. cap. 4. n. 6. Ægidius loc. cit. optimè omnium Suarez disp. 43. sect. 4. num. 17. & 18. vbi id latè probat, & respondet instantiis, quæ à contrariis obiici solent. Legatur.

QVÆSTIO XVI.

An Clericus Subdiacono inferior, sit irregularis, cantans Epistolam cum Dalmatica, & Manipulo, vbi est consuetudo, quod non Ordinati sic eam cantent?

Negat cum aliis Auila loc. cit. dub. 13. vers. Quinta, ita scribens: Imò dico, quod non erit irregularis, licet canat Epistolam cum Dalmatica, & Manipulo, vbi est consuetudo, quod non Ordinati sic eam cantent. Ita Anton. qualis consuetudo est apud Fratres Minores, ut testatur Villadiego relatus à Nauarro: tunc autem requiritur, quod non intendat canere solemniter, & quasi ex officio. Ita Auila. Cuius sententiam à fortiori debent amplecti Tabiena, Sà, & Bonacina relati nuper, quaestione antecedenti: necnon & Sayrus lib. 4. Thesauri, cap. 16.

6.16.n.18.& alij citati pro prima opinione q.14.

Sed clarius, & probabilius Respondeo: Fieri quidem irregularem Clericum primæ tonsuræ, aut alium inferiorem Subdiacono, canentem cum Dalmatica, & Manipulo Epistolæ, etiam si non intendat canere eam ex officio, nisi aliàs consuetudo introducta canendi eam à nõ Ordinati maioribus Ordinibus, potens sit ad iurum ino derogandum. Quia tunc cum consuetudo tollat præceptum ad mortale obligans, tollit consequenter irregularitatem in eo fundatam: Secus aliàs. Quod ex dictis sæpè, est planum.

QVÆSTIO XVII.

An maneant irregulares laici, qui cum Dalmatica, & sine Manipulo porrigunt in Missa solemnè Sacerdoti, aut Diacono calicem præparatum?

Affirmant Siluest. verb. Irregularitas, q.22. & Angel. irregularitas 1. n.38 vbi pro se citat Hostiens. & Innocentium.

Sed probabilius, iuxta dicta Respondeo: Non manere irregulares. Quia tunc laici non ministrant, aut exercent solemniter actum Ordinis Subdiaconatus, cum ministrare solemniter nil aliud sit, quàm ministrare cum propriis ornamentis illius Ordinis, vt ipsemet Siluester fatetur: atqui Manipulus est proprium ornamentum Subdiaconatus: ergo. Sic constat ex dictis supra q.13. & debent sic sentire Auctores ibi pro nobis citati. Et expressè tenent Auila part. 7. disp. 9. sect. 2. dub. 1. vers. Sed petis. Quod idem tenendum est loquendo de Clerico inferiori Subdiacono.

QVÆSTIO XVIII.

An saltem maneat irregularis laicus, siue Clericus Subdiacono inferior, qui cum Dalmatica, & Manipulo, Diacono, aut Sacerdoti in Missa calicem præparatum ministrat?

Negate debent qui affirmant recitationem Epistolæ esse solummodo proprium actum Ordinis Subdiaconalis. Sunt autem Viguierius, Directorium Curatorum, Iaellus, & Lublinus, docentes (vt vidimus 2. part. tract. 6. disp. 3. q. 14.) traditionem solam libri Epistolarum esse adæquatam, & totalem materiam Subdiaconatus ex quorum placito necessariò sequitur, proprium actum Ordinis Subdiaconatus esse dumtaxat recitationem solemnem Epistolæ.

Sed longè multò probabilius Respondeo: Verè manere irregularem. Quia longè multò probabilius est, quod etiam sit verus & proprius actus Subdiaconalis Ordinis ministrare Presbytero, aut Diacono in Missa solemnè, vasa Corporis, & Sanguinis Christi Domini: eo quòd longè probabilius est, quod vel sola traditio Calicis vacui cum Patena vacua, sit proxima, adæquata, & totalis materia Subdiaconalis Ordinis, vt quamplures DD. volunt (vt vidimus quest. 14. cit.) vel saltem partialis, vt nos cum alijs multis loco allegato defendimus.

QVÆSTIO XIX.

An Clericus non Sacerdos, qui in Choro fungitur officio hebdomadarij, maneat irregularis?

Respondeo, Manere irregularem, casu quo solemniter in choro munus Hebdomadarij refe-

rat; veluti si solemniter dicat, *Deus in adiutorium, &c. Capitula in Vesperis, vel Laudibus, Collectam, & alia similia, quæ iure humano, vel ex præcepto Ecclesiæ, vel ex vniuersali consuetudine sunt propria Ordinis Sacerdotalis.* Ratio est, quia tunc verè dicitur se immiscere Ordini, quo caret: ergo verè manet irregularis. Secus esset dicendum casu quo sine solemnitate officium hebdomadarij faciat, vt contingit fieri in Choro fratrum, quando nullus adest Sacerdos. Sic tenent Bonacina quest. 3. de Irregularit. punct. 6. n. 7. ex Vgolino cap. 37. n. 8. & ex alijs viris doctis, quibus addi possunt Sayrus lib. 4. Thesauri, cap. 16. à num. 13. Gibalinus cap. 5. de Irregularit. quest. 2. consecr. 15. n. 33. vers. Secundo, & communis.

QVÆSTIO XX.

An etiam maneat irregularis, Clericus Sacerdote inferior, qui à Censura aliqua solemniter absoluit penitentes, aut benedicit sponsis, aut aqua, &c.

Respondeo: Etiam irregularem manere, quantum id absque superpellico, vel stola faciat. Ratio est, quia hoc munus est proprium Sacerdotis: ergo si illud non Sacerdos exercent, irregularis fiet, vt patet ex cap. 1. de Clerico non Ordin. ministrante. Sic Vgolinus loc. cit. num. 10. Suarez disp. 42. sect. 4. num. 19. in fine, Egidius disp. 18. dub. 6. num. 49. Filliucius tract. 20. cap. 7. num. 212. Bonac. quest. 3. de Irregularit. punct. 6. num. 8. Sayrus lib. 4. cap. 16. n. 15. Gibalinus cap. 5. quest. 1. consecr. 5. n. 29. & communis.

QVÆSTIO XXI.

An Sacerdos celebrans sine Altari consecrato ab Episcopo sit irregularis?

Affirmat Maiolus lib. 3. de Irregularit. cap. 22. num. 2. Qui sic probat. Nam crimen, quod inducit depositionem, inducit aliquam irregularitatem: at sic est quod Sacerdos, qui audet Missam sine altari consecrato, celebrare, deponi, aut degradari iubetur in c. Nullus Presbyter 1. & 2. de Consecrat. ergo.

Sed vt certum ferè Respondeo: Non esse irregularem. Quia nullus est expressus textus in iure, qui pœnam irregularitatis tali Sacerdoti imponat. Quia si aliquis esset, maximè textus allegati à Maiolo: at hi nullo modo talem pœnam adstruunt: ergo. Minor probatur. Quia in illis locis tantum est sermo de pœna, non lata, sed ferenda, ex qua non oritur irregularitas, aliàs ferretur ab homine, quod falsum esse constat ex dictis supra tract. 1. disp. 1. quest. 6. Sic tenet Gibalinus cap. 5. quest. 1. num. 31. pag. 333. Et ante illum, quem non citat Suarez disp. 42. sect. 5. num. 5. vers. Quartus casus est, Filliuc. tract. 20. cap. 8. num. 221. Bonacina quest. 3. punct. 7. num. 20. Luylius lib. de Censur. disp. 6. dub. 6. vers. Quartus casus.

QVÆSTIO XXII.

An Sacerdos conficiens Eucharistiam, toto ritu Missæ omisso, sit etiam irregularis?

Affirmat etiam Maiolus lib. 3. cap. 26. num. 5. eo quòd abutatur Ordine Sacerdotali, & ideo eo, omnique eius vsu indignus fit. Citat Maiolus pro se D. Antoninum de Censur. & irregularit. cap. 87. vers. Tertiò nota.

Sed ut certum ferè etiam Respondeo : Non ob dictum delictum fieri irregularem : quia licèt sit valde graue, non tamen inflixit Ius hanc irregularitatis pœnam Sacerdoti illud patranti, quod probandum fuerat à Maiolo. Sic Gibalinus *loc. cit. num. 37. vers. Quarto, pag. 334.* & ante ipsum Suarez *disp. 42. sect. 5. n. 8. vers. Septimò*, vbi clarè ostendit D. Antonij sententiam longè differre à sententia Maioli. Filliuc. *n. 224. Bonac. part. 7. cit. n. 22. Luyfius de Censur. lib. 9. disp. 61. dub. 5. cit. vers. Septimus casus. Diana part. 4. tract. 2. resolut. 57. vers. Et nota etiam.*

QVÆSTIO XXIII.

An sit irregularis Sacerdos, qui pro persona viventi Missam defunctorum dicit ea intentione, ut illi mortem impetret?

Affirmat Maiolus *lib. 3. de Irregularit. cap. 25. num. 6.* eo quòd in Concil. Toleran. *13. cap. 7.* ut citat Gratian. *in cap. Quincumque, 26. quest. 5.* vel potius *causa 17. cap. 5.* Sacerdos hoc faciens à proprio deponitur gradu.

Sed multò longè probabilius, inòd ut ferè certum Respondeo : Non esse irregularem. Quia nullibi inuenitur expressus textus, qui irregularem dictum Sacerdotem faciat. Nam Concilium citatum solum dicit sententiam ferendam, non latam; verba enim etus hæc sunt : *A proprio deponatur gradu*; ergo minimè fert sententiam irregularitatis. Sic Suarez *disp. 42. sect. 5. num. 7. vers. Sextus casus.* Gibalinus *loc. cit. vers. Tertio*, vbi docet, quod omnes emendatores Gratiani obseruant, Concilium *loc. cit.* nullo modo agere de Irregularitate, sed de depositione ferenda, vnà cum pœna perpetui exilij, quam etiam Patres extendunt ad illum, qui huius sacrilegij Auctor fuit. Filliuc. *tract. 20. c. 8. n. 23. Bonacina q. 3. de Irregul. punct. 7. n. 21. Luyfius & Diana locis super citatis.*

QVÆSTIO XXIV.

An quicumque Ministri Ecclesie, qui non Religionis causa, aut obseruandi Ecclesiasticos ritus, sed amaritudinis sua testandi causa, Altaria vestibus sacris exuunt, aut lugubri ornatu ea vestiunt, aut luminaria consueta extinguunt, irregulares permaneant?

Affirmat item Maiolus *cap. 25. num. 6. cit.* ob dictum Concilium Toleranum relatum à Gratiano in dicto cap. *Quicumque, 26. quest. 5.* vbi puniunt Tolerani Patres simili pœna committentes delictum tale.

Sed longè multò probabilius, imò ut ferè certum, Respondeo : Non ob id permanete irregulares. Quia verba Concilij nec pœnam irregularitatis insinuant. Nam in primis (ut bene aduertit Suarez) si dictus Sacerdos, seu Minister, per veram pœnitentiam, & satisfactionem factam coram Metropolitanò purgauerit delictum, nulla pœna ei imponitur à Concilio. Si autem impœnitens fuerit, loco dignitatis suæ, & honore priuandus, dicitur *ignobilitati perpetua mancipari. 1.* Quæ verba non dicunt irregularitatem, sed pœnam ab homine ferendam, & facile de priuatione beneficij, aut alterius dignitatis Ecclesiasticæ verificari possunt. Sic Suarez, & Gibalinus *loc. cit.* Filliucius *n. 223.* & Bonac. *n. 13.* & alij.

QVÆSTIO XXV.

An Sacerdos, qui hominem nominatim excommunicatum scienter ad Ecclesiasticam sepulturam admittit, fiat irregularis?

Affirmat item Maiolus *lib. 3. cap. 23. num. 9.* ex Clement. *1. de sepulturis* (non de Censuris,) ut offendi apud Luyfium.

Sed probabilius Respondeo : Non fieri. Quia nullus reperitur textus, propter quem irregularis dici queat. Nam in dicta Clement. licèt excommunicetur dictus Sacerdos, non tamen fit irregularis. Quia quamuis per tale ministerium sacrum contrahatur excommunicatio, non ideo contrahitur per talem actum irregularitas, eo quòd per tale ministerium non violetur ipsamet excommunicatio: ergo nullus est textus quo feratur irregularitas, ob admissionem Excommunicati ad Ecclesiasticam sepulturam: ergo. Sic omnino Suarez *disp. 42. sect. 5. num. 6. vers. Quintus casus*, ex Speculatore *in Clement. cit.* Filliuc. *loc. cit. num. 222. Bonac. punct. 7. cit. num. 27. Luyfius lib. 9. disp. 61. dub. 5. vers. Quintus casus.*

QVÆSTIO XXVI.

An Clericus, qui in vita, vel morte fauet raptoribus, vel participando eorum rapinis, vel eorum eleemosynas accipiendo, vel eis pœnitentiam, sine debita restitutione, vel cautione concedendo, vel tandem eorum sepulturis assistendo, irregularitatem incurrat?

Affirmare id quis probabiliter potest, ex *cap. 2. de raptorib. in 6.* vbi dicta quatuor genera actionum specialiter prohibentur Clericis, & subditur in pœnam transgressoribus, *ut Ordinis sui damnun irreuerabiliter patiantur.* Quæ verba haud obscure videntur irregularitatem indicare. Et ideo pro hac parte citat Bonacina Patres Suarium, & Filliucium *vbi infra*; sed malè omnino, ut videbis.

Sed probabilius Respondeo : Non incurrere. Quia probabilius est (ait Sapiensiss. Suarez) illa verba iuris citata, non significare pœnam ipso iure, sed à Iudice imponendam. Sicut etiam, quod subditur: *Et Ecclesiastico beneficio careant*, non intelligitur ipso iure; cum hoc non addatur in lege, sed quando illo priuentur. Est ergo illa pœna suspensionis perpetuæ, vel depositionis à Iudice imponendæ, ut Panorm. ibi aduertit *n. 2.* Sic Suar. *n. 6. cit.* Cui non citato subscribit Gibalinus *c. 5. de Irregul. q. 1. n. 33. vers. Secundo*, vbi neminem oppositum dixisse affirmat. Filliucius *etiam tract. 20. c. 8. n. 222. in fine*, ibi Suarez *n. 6.* qui etià addit, Clericum, qui in vita, vel in morte fauet raptoribus videri potius irregularem, ex *c. 2. de raptorib. in 6.* ob ea verba: *Ordinis sui damnun irreuerabiliter patiantur.* Sed subiungit, tantum continere pœnam ferendam, non latam. Hæc Filliucius. Bonac. *etiam loc. cit. n. 16.*

QVÆSTIO XXVII.

An Cardinalis electus in Papam à paucioribus, quam à duabus partibus electorum, si Papatum usurpare conetur, tam ipse, quam qui ipsum receperint, irregulares maneant?

Affirmat Maiolus *lib. 4. de Irregularitate, cap. 1. num. 5.* citans Speculatorem *in c. vbi periculum, de*

de Electione in 4. Et probat ex c. Licet, de Electione, ubi loquendo de tali Cardinali electo, ac de eiusdem electionibus, dicitur quod, Si Papatum usurpare conetur, tam ipse, quam is qui eum receperint, excommunicationi subiaceant, & totius sacri Ordinis privatione mulentur. Quæ posteriora verba irregularitatem significare videntur: ergo.

Sed probabilius Respondeo: Non manere irregulares. Quia probabilius est, illis ultimis verbis non ferri irregularitatem, sed depositionem ab Ordine, non ipso iure latam, sed à Iudice ferendam, ut verbum, mulentur, aperte declarat. Sic ex Panorm. *ibid.* n. 7. docet Suarez *disp.* 42. *sect.* 5. n. 10. Cui adde Gibal. c. 5. *quest.* 1. n. 37. ubi addit ex Suar. (quem non citat) quod quamvis illis verbis contineretur depositio ipso iure (& de consequenti irregularitas) nihil tamen inde contra nostram doctrinam colligere liceret, quia delictum illud ab electo in Papam commissum, potius est abusus iurisdictionis, quam Ordinis, de quo in præfentiarum non agimus. Sic etiam Filliucius *tract.* 20. c. 8. n. 226. Bonac. *punct.* 7. *cit.* n. 25. Luyfius *lib.* 9. *disp.* 61. *dub.* 5. *vers.* Ultimo solet, & alij.

QVÆSTIO XXVIII.

An laicus, sine Clericus Sacerdote inferior, fiat irregularis, si per iocum, aut per modum representationis, sine intentione conficiendi Sacramentum, consecret, aut celebret Missam, tanquam si Sacerdotio esset initiatus.

Affirmat Maiolus *lib.* 4. c. 13. n. 7. irregularem fieri, casu verò dumtaxat, quo talis iocus fiat in derisum, & contemptum sacri ministerij, quia tunc est gravissimum delictum, quod reddit operantem saltem de hæresi suspectum, ac proinde irregularem. Secus extra hunc casum.

Sed absolute loquendo, ut ferè certum Respondeo: Non fieri irregularem, etiam casu, quo talis iocus, aut representatio fieret in contemptum, & derisum ministerij sacri. Quia quamvis sit gravissimum peccatum res sacras in iocum & contemptum afferre, cum sit contra reverentiam eis debitam; tamen quia illud verè non est ministrare propriè in Ordine, ideo per hoc delictum non incurritur irregularitas. Nec gravitas delicti est satis, ut vult Maiolus, nisi ostendatur ius propter illud imponens irregularitatem. De hæretico autem, vel suspecto de hæresi infra dicimus. Sic Sotus in 4. *distinct.* 25. q. 1. *art.* 3. Siluest. *verb.* Irregularitas, 5. 2. cum Hostiens. & Nauar. c. 27. n. 242. *vers.* Septimo, quos citat, & sequitur Henriquez *lib.* 14. c. 6. n. 1. *litt.* L, ibi. Excusatur verò, si ioco ad festivitatem fecit per ludum. Tabiena *irregularitas* 4. §. 2. Ang. *verb.* Irregularitas, n. 38. D. Anton. Summ. Astenf. Philarcus, Valentia, Toletus, Summa Corona, & Confessorum, quos citat, & sequitur Sayrus *lib.* 7. *The-sauri*, cap. 10. num. 1. & 2. Avila *part.* 7. *disp.* 9. *sect.* 2. *dub.* 13. *vers.* Tertio requiritur. Suarez *disp.* 42. *sect.* 4. n. 16. Bonacina q. 3. de Irregularitate, *punct.* 6. n. 1. *vers.* Dixi serio. Vgolinus, Filliuc. Reginald. & Egidius apud ipsum. Qui addunt, ob dictam rationem nec incurrit irregularitatem initiandum Ordine sacro, si se exercent in Missa celebranda, ut illius cæremonias addiscat, aut ne erret celebrando, postquam fuerit initiatus Ordine Sacerdotali, quia non dicitur celebrare ex officio, tanquam initiatus Ordine Sacerdotali, nec item pueri, qui aliquas Missæ partes inter se canunt; hoc enim non intendunt serio facere, ac si essent initiati Ordine Sacerdotali.

QVÆSTIO XXIX.

An saltem incurrat irregularitatem, qui usurpat actus minorum ordinum, quos non habet.

Negant quamplures Doctores, eo quòd in minoribus Ordinibus etiam cum solemnitate vestium soleant ministrare laici. Ita D. Thom. quem citat, & sequitur Syluest. *verb.* Irregularitas, q. 12. Sotus *loc. cit.* & *distinct.* 18. *quest.* 4. *artic.* 1. D. Anton. 3. *part.* tit. 28. cap. 1. Bern. Diaz, Trotius & Lopus, quos citat, & sequitur Henriquez *lib.* 14. cap. 6. num. 1. *litt.* F. Avila *loc. cit.* *vers.* Prima, Vgolinus de Censur. cap. 37. n. 13. Egidius *disp.* 18. *dub.* 6. n. 45. Bonacina *punct.* 6. *cit.* n. 1. *vers.* Dixi in Ordine sacro. Sayrus *lib.* 7. c. 10. n. 1. in fine, Gibalinus cap. 5. q. 1. *consectar.* 3. num. 282. pag. 331.

Sed probabilius, aut clariùs Respondeo cum distinctione, dicendo quod verè incurrat irregularitatem quicumque exercent actum cuiusvis minoris Ordinis, tanquam Ordinatus in eo, cum non sit. Secus verò, si exercent illud ministerium eo modo, quo secundum consuetudinem solet per laicos exerceri. Probatur hæc nostra responsio, quoad primam partem ex c. 1. de Clerico non Ordin. ministrant. ubi sic habetur: Si aliquod divinum officium exercuerit non Ordinatus, &c. at sic est, quod etiam officia, seu ministeria minorum Ordinum pertinent ad officium divinum, præsertim in nostra sententia docente, esse vera Ordinis Sacramenta: ergo. Sic Suar. *disp.* 42. *sect.* 4. n. 15. dicens sic intelligendam esse sententiam supra parte opposita adductam, ut sentit Nauar. c. 27. n. 242. referens alios. Filliuc. *tract.* 20. c. 7. q. 8. & alij. Legantur dicenda à nobis *disp.* seq. q. 3.

QVÆSTIO XXX.

An sit irregularis Episcopus, qui confert alicui Ordinem per saltum, v. g. Sacerdotium, & Diaconatu prætermisso.

Affirmat Maiolus *lib.* 4. de Irregularitate, cap. 1. num. 10. Cuius ratio est, quia qui per saltum scienter Ordinatur, sit irregularis: ergo, à fortiori Ordinator.

Sed ut certum ferè Respondeo: Non esse irregularem. Quia non exprimitur in Iure, ut ipsemet Maiolus concedit: ergo. Sic Suarez *disp.* 42. *sect.* 5. num. 9. Filliuc. num. 225. Bonac. *quest.* 3. de Irregularitate, *punct.* 7. num. 24. & alij. Ad fundamentum autem Maioli facile respondetur ex dictis hic *quest.* 3. & supra *disp.* 17. *quest.* 25. negando tam antecedens, quam consequentiam.

QVÆSTIO XXXI.

An solus Pontifex possit dispensare in irregularitate, quam quis contraxit exercendo Ordines, quos non habebat.

Respondeo, ut certum: Solum Pontificem posse, quia ipse solus potest dispensare in iure communi. Verum tamen est, quod Episcopus possit dispensare, ut utatur Ordine suscepto, licet non ut ascendat ad ulteriores, nisi aliàs delictum sit occultum, ex Tridentino *sess.* 24. *capite* 6. de Reformat. Sic omnes Doctores. Legantur Sayrus *libro* 7. cap. 10. num. 11. ubi citat Hostiens. Goffred. Innoc. Panormitan. Ang. Maiolum,

Maiolum, Tolet. & alios. Auila *part. 7. disp. 9. sect. 2. in fine.* Vgolinus *de Irregularit. c. 37. num. 14.* Suarez *disp. 4. sect. 4. num. 3.* Bonacina *quæst. 3. punct. 6. in fine,* & alij.

DISPUTATIO XXI.

De Irregularitate ex violatione excommunicationis contracta.

QVÆSTIO PRIMA.

An excommunicatus minori excommunicatione, fiat irregularis exercendo solemniter actus maioris Ordinis.

RESPONDEO, tanquam quid certum: Non fieri. Quia sic est definitum *in cap. Si celebrat de Clerico excommunic. ministrante.* Et ratio decisionis est, quia excommunicatio minor non suspendit ab executione diuinorum, sicut suspendit maior excommunicatio, sed tantum impedit receptionem Sacramentorum, ut habitum est *part. 4. tit. 2. à disp. 2.* ergo minor excommunicatus nequit exercendo actus Ordinis maioris irregularitatem contrahere: patet consequentia, quia hæc poena solum incurritur per violationem censuræ exercendo actum Ordinis sibi per eam censuram prohibiti. Et ideo si tenent DD. Legantur Syluest. *excommunicatio 4. n. 3.* Sot. *in 4. dist. 22. quæst. 2. art. 3.* Nauac. *c. 27. n. 244.* Couarr. *in c. Alma mater. part. 1. §. 8. n. 1.* Henric. *lib. 13. c. 3. n. 1. sine.* Sayrus *lib. 2. Thesauri, c. 22. n. 27.* Suarez *disp. 11. de Censur. sect. 3. n. 1.* Auila *par. 7. disp. 9. sect. 2. dub. 1.* Bonac. *q. 3. de irregularit. punct. 5. n. 1.* Gibalinus *c. 5. de Irreg. q. 1. conselt. 1. n. 1.* Villalobos *tract. 21. difficult. 1. 4. n. 1.* Cornejo *in 3. p. disp. 6. de Irregular. dub. unic. q. 1. & alij.*

QVÆSTIO II.

An saltem fiat irregularis, qui maiori excommunicatione ligatus, exercet ex officio, aut solemniter, actum proprium Ordinis maioris, quem habet.

NEgat quidam Neotericus, eo quod expressè nõ inueniatur in iure incussa irregularitas in eos, qui violant excommunicationem contractam, exercendo ex officio actum proprium Ordinis maioris, sed solum in eos, qui violant suspensionem, aut interdictum: ergo non est extendenda hæc poena.

Sed nihilominus tamen. Respondeo, tanquam quid mihi certum: Irregularem fieri. Quia sic vel explicitè, ut fert communis sententia, vel saltem implicitè, aut quasi per identitatem, determinatur pluribus iuribus. Nempe *cap. Si quis Episcopus 2. 11. quæst. 3. cap. 1. de sentent. & re iudic. lib. 6. cap. 1. de sentent. excommunic. eod. lib. & cap. Is cui, eod. lib.* Et ideo sic sentiunt omnes DD. Legantur citati, præcipuè Sotus; Nauar. Couarrun. Suarez. Henriquez Auila, Bonacina *loc. cit. Alterius de Censur. lib. 2. disp. 1. c. 1.* Gibalinus *cap. 5. quæst. 1. à num. 1. pag. 33.* Sayrus *lib. 2. cap. 15. num. 2.* Suarez *tursus disp. 2. sect. 2. & alij.* Nec obstat

fundamentum contrarij. Quia in primis negandum est, quod non fiat expressa mentio in dictis iuribus. Secundò, quod dato quod in præfatis capitibus non fiat expressa mentio de violante censuram excommunicationis, sed solum suspensionis, & interdicti; fiat tamen implicitè, cum sit etiam censura, & principalior: & vsus communis optimus legum interpres, præfatos Canones de violante excommunicationem semper etiam intellexit.

QVÆSTIO III.

An etiam fiat irregularis excommunicatus maiori excommunicatione, exercens solemniter actus minorum Ordinum, quos habet.

NEgant quamplures DD. eo quòd nullibi in iure reperiatür poena irregularitatis imposita contra eos, qui in excommunicatione maiori exercent actus Ordinum minorum, sicuti reperitur (ut vidimus) contra exercentes actus maiorum Ordinum: ergo non ab illis, sed ab his solum huiusmodi poena incurritur. Ita tenent Sotus *in 4. dist. 25. q. 1. art. 3. vers. Quintus casus.* S. Anton. *3. p. tit. 28. c. 1. §. 1. vers. Si vero Clericus.* Armilla *verb. Excommunicatio, n. 9.* Palud. *disp. 24. q. 4. art. 4.* Nauarrus (apud Alterium *cons. 44. n. 10. in tit. de sentent. excommunic. & in Manual. c. 27. n. 244.* (apud Auilam) Henriquez *lib. 14. c. 6. n. 1. list.* F. Sylu. *verb. Irregularitas q. 27.* Tolet. *lib. 1. c. 67. n. 4.* Bonac. *q. 3. punct. 5. num. 1. vers. Dixi, actus maioris Ordinis,* quauis addat, contrarium esse verum loquendo in rigore Iuris, non verò consuetudinis. Gibalin. *c. 5. de Irregular. conselt. 14. & 15. n. 32. & 33.* Sayrus *lib. 2. c. 15. & loquendo de suspensio lib. 3. c. 16. n. 11.* Villalob. *tract. 21. difficult. 1. 2. n. 1.* Auila *part. 7. disp. 9. sect. 1. dub. 3.* Cornejo *dub. unico, citat. quæst. 2.*

Sed probabilius Respondeo: Etiam fieri irregularitatem, exercendo solemniter, aut ex officio actus Ordinum minorum. Primò. Quia omnes textus Iuris loquuntur vniuersaliter de exercente actum alicuius Ordinis, sine vlla distinctione, ut *c. 2. de Clerico excommunic. ministr.* vbi generaliter dicit, *Si quis Presbyter, aut Clericus, c. fin. de excessib. Prælator. in c. 1. de re iudic. in 1. & alibi:* at sic est, quod minores Ordines verè sunt, aut pertinent ad Sacramentum Ordinis, ut cum communi sententia diximus *2. pars. tit. 6. disp. 1. quæst. 6. ergo.*

Secundò. Quia suspensus, aut interdictus simpliciter ab officio, non solum exercendo actus factorum Ordinum, sed etiam minorum, incurrit irregularitatem, ut *infra disp. 22. videbimus;* ergo etiam incurret eandem exercendo maiori excommunicatus. Sic tenent Abbas *c. 3. de Clerico excommunic. ministr. n. 4. & 10. & in c. fin. de excessib. Prælator. n. 5.* Archidiacon. *c. Si quis Presbyter, 1. 9. 3.* Angel. *verb. Irregul. n. 40. vers. Tertio decimo,* vbi ita alij. Tertio decimo incurritur irregularitas, quando excommunicatus, interdictus, vel suspensus celebrat, vel facit aliquid attributum certo Ordini Ecclesiastico, etiam minori: puta Acolytatus, Exorcistæ, & huiusmodi, secundum communem opinionem, ut notat Hostiens. Ioan. Andr. & Panormitan. *in c. 2. de Clerico excommunic. ministr.* Sic ille. Et sic etiam Siluest. *verb. Irregularitas, q. 13. n. 15.* licet aliquantulum insinuet postea contrarium *quæst. 27. pro opposita parte citatus.* Armilla *verb. Irregularitas, n. 13.* quamuis oppositum dixerit *verb. Excommunicatio, n. 9. cit.* Citat etiam Auila pro nobis Nauarrum *in Man. cap. 25. n. 76. & c. 27. n. 163. & consil. 28. de sentent. excommunic. num. 10.* & benè certè, quia expressè hanc nostram tenet ibi

ibi sententiam : quamvis oppositam insinuet etiam *loc. cit.* pro sententia prima. Tenet etiam Suarez *disp. 12. de Censur. sect. 2. n. 8.* (non *disp. 31. sect. 3. n. 7.* vt offendes apud Bonac.) Vgolmus *tab. 1. cap. 14. §. 1. n. 1.* Reginald. *lib. 30. tract. 2. n. 186.* Graffius 1. *parr. lib. 4. cap. 27. num. 34.* Alterius *lib. 2. disp. 1. cap. 1. dub. 1. & tom. 2. disp. 6. cap. 3. col. 21.* Qui omnes notant, hanc resolutionem intelligendam esse casu solum quo excommunicatus exerceat actus minorum Ordinum ex officio, tanquam minister deputatus per charactere(m) (non sicuti laicus.) Quod tunc (inquit Sapien- tiff. Suarez *loc. cit. n. 10.*) contingere potest in Aco- lytis, verbi gratia, si in aliquo solemn. officio, vel ob dignitatem personae celebrantis, vt si sit Episcopus, vel Summus Pontifex : vel ob lo. i amplitudinem, aut receptum vsum, sint peculiare vestes sacrae determi- natae ad munus Acolyti exercendum, quibus vri non possunt, neque in tali officio solemniter ministrare, nisi qui talem Ordinem susceperunt, tunc Acolytus excommunicatus sic ministras irregularis fiet: quia tunc reuera operatur vt minister ex officio consecratus. Idem censere de Exorcista, si veste sacra indutus exorcismos Ecclesiae super Emergiminos excommu- nicatus profert: nam tunc planè veretur potestate sibi in Ordine data. Huc vsque Suarez, & bene.

QVÆSTIO IV.

An Clericus prima tonsura, maiori excommu- nicatus, fiat etiam irregularis suum offi- cium solemniter exercendo.

Affirmare possunt DD. qui tenent primam ton- suram esse verum Ordinis Sacramentum : cuius præcipuus actus est, vel assistere Ministris Ecclesiae, vt dignè, ac reuerenter munera sua exequantur ; vel in choro, aut in Ecclesia Psalmos canere. Sunt au- tem Hostiens. Abbas, Barrus, Couar. Viuianus, Bar- bosa, Torreblanca, & alij citati à nobis 2. *p. tract. 6. disp. 1. quest. 5. & disp. 2. quest. 6.*

Sed, vt longè probabilius, Respondeo : Non fieri irregularem. Quia longè probabilius est, primam ton- suram non esse verum Ordinis Sacramentum, nec habere aliquod officium Ecclesiasticum solemniter exercendum sibi annexum, vt cum communi Theo- logorum diximus 2. *p. tr. 6. disp. 1. q. 5.* & idè ad Cle- ricum, qui solum primam tonsuram habet, non po- test hæc irregularitas pertinere. Sic Suarez expressè *disp. 2. sect. 2. num. 8.* & à fortiori debent tenere om- nes DD. primæ sententiæ quæst. antecedentis.

QVÆSTIO V.

An Episcopi excommunicati contrahant irregu- laritatem, exercendo solemniter actum pro- prium Ordini Episcopali annexum.

Negandum videtur. Quia ex sententia multorum Canonistarum, & Theologorum, quos retuli- mus 2. *p. tr. 6. disp. 1. q. 10.* Episcopatus præcisè consi- deratus non est verus Ordo, aut Sacramentum, sed Sacramentale quoddam : ergo etiam si Episcopus exerceat actum sibi competentem ex vi consecratio- nis, non idcirco exercet actum alicuius Ordinis, vnde contrahere possit hanc irregularitatem.

Sed tanquam quid certum R. spondeo, Contrahere irregularitatem propter huiusmodi actus. *Primò*: Quia probabilius longè est, Episcopatum verum esse Ordinem & Sacramentum, vt cum communi Cano- nistarum, & Theologorum diximus 2. *p. loc. cit.*

Secundò, quia dato, & non concessio, quod non esset

R. P. Leand. de Irregularit.

Ordo, nec Sacramentum, nihil refert ad præsentem quæstionem ; eo quòd iura expressè statuunt ex tali- bus actibus, Episcopos, & Prælatos excommunicatos incurrere irregularitatem, vt patet ex *c. Si quis Epif- copus damnatus, 12. q. 3. & c. Si quis Episcopus in Con- cilio, ibidem, & ex c. 1. §. Caueant, de sent. excomm. in 6.* Igitur Episcopus excommunicatus Ordines tam maio- res, quàm minores, imò & tonsuram conferens, aut Christina conficiens, aut baptizatos Confirmans, aut degradans Clericum, aut consecrans Episcopos, Ec- clesias, Altaria, vel Calices, aut Patenas, vel aras, aut benedicens vestimenta facta, aut Virgines Deo di- catas, aut dans populo benedictionem, præmissò ver- siculo, *Sit nomen Domini benedictum*, irregularitatem incurrit, eo quòd omnes enarrati actus pertineant ad Ordinem Episcopalem. Sic tanquam quid certum, docent omnes Doctores Legantur Suarez *disp. 12. de Censur. sect. 2. n. 20. & 21.* Alterius *lib. 2. de Censur. disp. 1. c. 1. col. 4. dub. 2.* Sayrus *lib. 2. c. 15. n. 3. & lib. 4. c. 26. n. 12. & lib. 7. c. 9. n. 5.* Auila *part. 7. disp. 9. sect. 2. dub. 2.* Henriq. *lib. 13. c. 7. n. 1.* Bonacin. *q. 3. de Irregul. pu. tit. 3. n. 9. & alij.*

QVÆSTIO VI.

An etiam incurrat irregularitatem Episcopus excommunicatus, impendens populo benedi- ctionem domi, aut in itinere, sine vlla so- lemnitate.

Negant Alterius *c. 1. cit. col. 6.* per hæc verba : At verò si simpliciter detur benedictio sine solemnitatibus, non contrahitur irregularitas, quia talis actus pertinet ad iurisdictionem, non ad Ordinem ; sicut excommunicare, & absolvere. Ideo Ancharan. *in c. 1. §. Caueant, de sentent. excommunic. in 6.* asserue- rat Episcopum excommunicatum benedicens populum in itinere, non fieri irregularem. Hæc Alterius. Cuius sententiam sequitur in noua editione Bonacin. *q. 3. punct. 9. n. 3.* ita subscribens : Ego respondeo, non incurrere pœnam irregularitatis. Tum quia huiusmodi benedictio, in rigore loquendo, non est actus Ordinis Episcopalis, cum etiam ab aliis aliquando impen- datur. Tum, quia paruitas materiæ excusat à mortali, & consequenter etiam à graui pœna irregularitatis. Ita Bonacin. & innuit Sayr. *lib. 7. Thesauri, c. 10. n. 5.* Et licet hanc opinionem insinuauimus per transennam ; *p. 4. tr. 5. disp. 4. q. 4.* Sed re meliùs considerata.

Clarius, & probabilius Respondeo, irregularitatem incurrere ; nisi aliàs ob leuitatem materiæ ab ea in- currenda excusetur. *Prima pars* quæ militat aduersus Alterium & Bonacinam, probatur. Quia probabilius est, talem actum benedicens esse Ordinis Episcopa- lis actum, & non iurisdictionis : ergo absolute loquen- do Episcopus excommunicatus illum exercens irre- gularitatem incurrit. Consequentia est constans, an- tecedens sic probatur à P. Suarior : quia licet illa be- nedictio, quasi materialiter considerata, possit etiam à non Episcopo fieri : prout tamen ab Episcopis dari solet, non videtur dubium, quin sit aliquo modo actus Ordinis Episcopalis, quandoquidem *in c. Abbates, de Priuileg. declaratur, Abbates qui ex priuilegio possunt post Missarum solemnias, ac vespertinum, vel matutinum officium populum benedicere, non posse alibi publice aut per vias, ciuitates, castra, & villas populis, & plebi- bus benedictionem facere* Supponitur ergo illud munus per se esse Episcopale : non quidè ratione si- lius iuris- dictionis, nam licet Episcopus sit iam electus & confir- matus, & iurisdictionem habeat, donec consecratus sit, nõ exercet illud actum : est ergo ille actus consecrationis.

T ergo

ergo illo titulo non potest in eo acta irregularitas excusari. Ex alio verò excusari potest, quia ille actus sine solemnitate fit, & non est res magni momenti, ideoque per se loquendo, levis materia videtur, & insufficientis ad peccatum mortale, & consequenter ex hoc capite excusari potest à pœna irregularitatis: nisi fortasse tanta sit frequentia, ut ea ratione & materia grauis censetur, & quemdam virtuales contemptum censurarum indicare. Huc vsque Doctiff. Suarez disp. 12. sect. 2. num. 11. vers. *Atque idem.* Cuius verbis etiam secunda pars nostræ responsionis (quam concedit, & à fortiori Bonacina, imò & Alterius) manet probata, & satisfacta ratio à contrariis adducta.

QVÆSTIO VII.

An etiam irregulares maneant Abbates, qui ex privilegio conferunt Ordines minores, si conferant illos, quando excommunicati existunt.

Respondeo, ut quid certum: Etiam irregulares manere. Quia iura citata sup. q. 5. in argumento 2. expressè statuunt, Episcopos, & Prælatos excommunicatos ex talibus actibus incurrere irregularitatem: at sic est, quod nomine Prælatorum etiam comprehenduntur Abbates: ergo. Sic Suarez sect. 2. cit. n. 20. ita scribens: Vnde non dubito, quin Abbas, qui ex privilegio potest minores Ordines conferre, aut Ecclesiasticas vestes benedicere, irregularis fiat, si hæc faciat quando excommunicatus existit; quia in illa generali appellatione Prælatorum, etiam hic comprehenditur. Sic ibi Suarez, cui non citato subscribunt Alterius, & Bonac. sup. adducti. Gibalinus cap. 5. q. 2. consellat. 15. n. 35. vers. Quinto, & alij.

QVÆSTIO VIII.

An Sacerdos, qui ex commissione Papa ministrat excommunicatus Sacramentum Confirmationis, sit etiam irregularis.

Respondeo, etiam ut quid certum: irregularem esse. Quia licet talis actus iure Ordinario non pertineat ad Characterem Sacerdotalem, tamen facta commissione Pontificis, fit quasi moralis quædam extensio illius, ita ut verè dicatur ille actus esse tunc talis Characteris Sacerdotalis. Cuius argumentum est, quia non posset Pontifex talem actum alicui non Sacerdoti concedere (quidquid Abbas, Innocent. Glossa, Angel. & Aureol. relati à nobis 1. p. tract. 3. disp. 2. quest. 4. falsò contrarium tenuere) sic Suarez disp. 22. sect. 2. n. 20. & ex illo non citato Alterius lib. 2. disp. 1. c. 1. col. 5. vers. *Et idem dicendum.* Gibalinus loc. cit. n. 33. vers. Sexto, & communis.

QVÆSTIO IX.

An Sacerdos qui maiori excommunicatione ligatus, suspensus, aut interdictus Missam celebrat, aut exercet aliquam aliam actionem ad Ordinem Sacerdotalem pertinentem, fiat irregularis.

Respondeo, ut quid certum: Fieri irregularem, ut constat ex Iuribus citatis supra q. 2. Ideoque Sacerdos, qui excommunicatus maiori celebrat Missam, aut benedicit vestes, fruges, aquam, oliuas, cereos, sacramenta, nuptias, aut mulierem post partum, aut exercet alias actiones ad Ordinem Sacerdotalem pertinen-

tes, verè sit irregularis. Sic tenent omnes Doctores, præcipuè Navar. c. 27. n. 163. & n. 244. Vgolin. tab. 1. c. 14. §. 1. n. 5. Henriquez lib. 14. c. 7. n. 1. Sayrus lib. 7. Theauri, cap. 9. n. 6. Alterius lib. 2. disp. 1. c. 1. col. 6. vers. *Quamobrem.* Suarez disp. 12. sect. 2. n. 11. Bonacina q. 3. punct. 5. n. 7. Legantur dicta à nobis part. 4. tract. 2. de excommunic. disp. 7. q. 17. & 31. cum sequent.

QVÆSTIO X.

An deinde, Diaconus, & Subdiaconus, qui maiori excommunicatione, suspensione, & interdicto innodati cantant in solemnibus Missa Evangelium, aut epistolam, existant irregulares.

Respondeo, tanquam quid certum: Irregulares existere, si cum Manipulo, aut Stola, & aliis vestibus sacris, in Missa solemnibus cantent, Subdiaconus Epistolam, & Diaconus Evangelium. Quia tunc verè exercent munus Ordinis sacri, tanquam Ministri ad id ex officio deputati. Secus verò erit, si absque propriis vestibus sacris, aut Missæ interserviant, aut Epistolam in Choro cantent. Sic communiter DD. Legantur Navar. cap. 27. n. 163. Maiol. lib. 3. c. 21. n. 5. Henriquez lib. 14. c. 7. §. 1. & 4. Palud. Richard. Tabiena, & alij plures, quos refert & sequitur Sayrus lib. 4. c. 17. n. 10. & lib. 7. c. 10. num. 7. Suarez disp. 12. sect. 2. n. 11. Alterius lib. 2. disp. 6. c. 1. col. 8. vers. *Multo magis.* Auila p. 7. disp. 9. sect. 2. dub. 2. vers. *Ex secunda conditione.* Bonacina q. 3. punct. 5. n. 4. & alij.

QVÆSTIO XI.

An item aneat irregularis Subdiaconus excommunicatus, suspensus, vel interdictus, Calicem & Patenam ad Altare deferendo, eaque ministrando Diacono.

Negabunt qui existimant hoc munus non esse proprium Subdiaconi, quos Auctores habes 2. p. tract. 6. disp. 3. q. 14. & sup. disp. 23. q. 18.

Sed iuxta ibidem dicta, longè multò probabilius Respondeo: Irregularem manere. Quia longè multò probabilius est, dictum munus esse proprium Subdiaconi, ut constat ex dictis locis citatis. Et tenent S. Anton. 3. p. tit. 29. de Irregularit. c. 1. §. 1. Vgolinus tab. 1. cap. 14. §. 1. n. 6. Sayrus num. 7. citato, & lib. 4. cap. 16. num. 19. loquendo de Subdiacono suspensio à suo officio, vel Ordine, ubi dicit, id esse commune Doctorum. Philarcus lib. 4. cap. 12. n. 6.

QVÆSTIO XII.

An Diaconus excommunicatus, suspensus, vel interdictus, sit etiam irregularis ministrando Eucharistiam in absentia Presbyteri.

Respondeo: Esse etiam irregularem; nam verè exercet actum proprium Ordinis Diaconatus, ut habitum est 2. p. tract. 6. disp. 1. q. 26. Legatur Suarez disp. 11. sect. 3. n. 24. ubi addit id esse verum ob dictam rationem, etiam casu, quo Diaconus ministrat Eucharistiam sine licentia Presbyteri, quia semper exercet actum Ordinis sui. Bonacina punct. 5. cit. n. 7. Alterius lib. 2. disp. 1. cap. 2. propè finem, vers. *Si loquamur.* Gibalinus cap. 5. quest. 2. consellat. 6. n. 16. pag. 349. vers. *Quarto.* Quod idem affirmandum esse casu, quo Diaconus exercet actum solemniter baptizandi, constat ex dictis 2. part. quest. 26. cit.

QVÆSTIO XIII.

An item excommunicatus maiori, vel interdictus, aut suspensus ab officio prædicandi, maneat irregularis, si prædicet.

Affirmat Nauarrus in *Manual. cap. 27. num. 163. vers. Octauo infertur*, vbi docet, excommunicatum concionantem, si solemniter, & quasi ex officio ad modum Sacerdotis prædicet, fieri irregularem, eo quod actus prædicandi est vel lege diuina (vt nos 2. part. tract. 6. disp. 2. q. 26. innuimus) vel humana, vel saltem consuetudine peculiariter deputatus Ordini Diaconatus, & sic videtur effectus Ordinis facti: ergo excommunicatus illum exercens irregularis euadit. Cum Nauarro sentit Valentia tom. 4. disp. 7. q. 18. punct. 1. dub. 3.

Sed probabilius Respondeo: Non manere irregularem. Quia probabilius est, quod munus prædicandi, seu eius exercitium, non sit actus proprius alicuius Ordinis; sed potius actus iurisdictionis. Nam cum Christus dixit, *Pasce oues meas*; aut, *Prædicate Euangelium omni creatura*, non dedit potestatem Ordinis, sed iurisdictionis. Sic Syluester v. b. *Suspensio, q. 5. sine. Ang. Suspensio 3. n. 8. Maiolus lib. 1. c. 19. n. 21. Henricus lib. 14. c. 6. n. 2. in fine, & in gloss. litt. Z, & antea lib. 13. de excommunic. & suspens. c. 2. n. 5. Armilla, Sotus, Medina, & Corduba apud ipsos, Viualdus sit. de suspens. n. 163. Toletus lib. 1. c. 14. Sayrus lib. 4. c. 16. n. 20. & 21. Suarez disp. 11. sect. 2. n. 4. Alterius lib. 1. disp. 10. c. 3. col. 4. vers. Et tamen opinio, & tom. 2. disp. 6. cap. 3. col. 13. pag. 93. vers. Opposita tamen. Auila part. 7. disp. 9. sect. 2. dub. 2. vers. Ex dictis sequitur, Bonacin. disp. 2. de excommunic. q. 2. punct. 3. §. 2. n. 11. Diana part. 5. tr. 10. resol. 10. Tannetus tom. 4. disp. 6. quest. 10. dub. 7. num. 137. & alij.*

Vnde ad fundamentum Nauarri dicendum est, quod officium prædicandi minimè sit ex se, aut intrinsecè proprium alicuius ordinis facti, sed conuenire illi extrinsecè, ex eo quod illi, vel ex Iure diuino, vel ex consuetudine Ecclesiæ deputetur. Quod ex eo constat, quia huiusmodi prædicandi officium nullus sibi usurpare potest auctoritate propria, sed solum conuenit illi, qui ab Episcopo iussus est, iuxta illud Apostoli, *Quomodo prædicabunt nisi mittantur?* & iuxta c. *Excommunicatus 1. §. Quia verò, de hæreticis*. Ideoque nos aduertenter diximus 2. part. loc. cit. id conuenire Diaconis de licentia Episcopi. Legantur Suarez, Auila, & Alterius loc. cit. & dicta à nobis part. 4. tr. 2. de excommunic. disp. 7. quest. 21.

QVÆSTIO XIV.

An saltem maneat irregularis excommunicatus, interdictus, aut suspensus ab officio prædicandi; si prædicet, quando tali excommunicato, interdicto, aut suspensio annexum est officium prædicandi.

Affirmant, manere eo casu irregularem, Maiolus lib. 3. de Irregularitate, cap. 19. n. 21. & Viualdus sit. de suspens. n. 163. & ante illos Nauarrus in *Man. c. 27. n. 163. vers. Octauo infertur*, vt vidimus nuper.

Sed probabilius etiam Respondeo: Adhuc non manere irregularem. Quia talis annexio est omnino per accidens, & ideo minimè irregularitatem incurrit, qui excommunicatus, interdictus, aut suspensus

ab officio, prædicandi munus exerceat, etiam si hoc munus annexum sit tali, v. g. Archidiacono, Priori, &c. Sic Henricus lib. 13. c. 6. n. 5. lit. R. vbi sententiam Maioli falsam appellat. Sayrus lib. 4. c. 16. n. 21. in fine. Alterius disp. 6. de suspens. loc. cit.

QVÆSTIO XV.

An irregularis fiat excommunicatus, suspensus, aut interdictus, qui in Choro, tanquam hebdomadarius officiat, canendo Capitulum & Orationem, cum Dominus vobiscum.

Respondeo: Affirmatiuè. Quia huiusmodi actus est deputatus Ordini Sacerdotali, vel Diaconali. Sic communiter DD. Qui secus dicunt, si Sacerdos, vel Diaconus dicant (non tanquam Sacerdos, & Diaconus) officium diuinum, sed absque *Dominus vobiscum*, more Monialium, quia tunc non fiunt irregulares. Leguntur Auila p. 7. disp. 9. sect. 2. dub. 2. vers. Primò. Syluester, Henricus & alij viri docti apud ipsum. Alter. lib. 1. disp. 10. c. 4. col. 1. pag. 114. Legantur dicta à nobis sup. disp. 20. q. 19. & p. 4. tract. de interdict. disp. 8. q. 4.

QVÆSTIO XVI.

An item fiant irregulares prædicti, si recitando Horas Canonicas priuatim, dicant Dominus vobiscum.

Affirmatiuam sententiam tenere Suarez, ait Diana part. 4. tr. 2. resol. 94. per hæc verba: In aliquibus casibus affirmatiuè respondet Suarez de *Censur. disp. 12. sect. 2. n. 13*. vbi sic ait: Quando excommunicatus Horas Canonicas recitat, debet omittere salutationem, & *Dominus vobiscum*, & loco illius dicere, *Domine exaudi orationem meam*, aded vt si sit Sacerdos, aut Diaconus, dicendo *Dominus vobiscum*, irregularis fiat, vt aduertit Nauarrus. (adde tu *cum communis sententia*) lib. 1. de *Orat. c. 7. n. 16*. quia iuxta vsum Ecclesiæ, ille versiculus à solis Sacerdotibus, vel Diaconis dici potest, & præ se fert personam publicam. Ita ille. Hucusque perdoctus, & perutilis Magister Diana. Sed certè non ita fidelis in referenda sententia Sapientissimi Doctoris Francisci Suar. cum oppositum expressè ibidem teneat. Nam quamuis verba relata (quæ affirmatiuam opinionem clarè exprimunt) sint verba Suarij; sunt tamen verba mutilata, & intercisâ. Nam in primis Suarez non incipit clausulam suæ orationis ab illis verbis relatis à Diana, nempe, *Quando excommunicatus*, sed ab his: *Et ideo adnotant Doctores, quando excommunicatus, &c.* quibus planè declaratur, Suarez loqui in sententia aliorum Doctorum, non sua, quod planius, ac clarius cernitur, si verbis relatis à Diana, sequentia Suarij tu adiungas. Prosequitur enim hic Doctor, sic dicendo: *Hoc limitandum est, nisi intercedat excusatio à culpa: hac enim irregularitas, qua est pœna, non incurritur, nisi propter culpam, vt ratio pœna postulat, & significatur in c. penult. de sentent. excommunicat. Et quoniam illa pœna gravis est, censeo non incurri sine culpa mortali.* In hoc ergo potest facile excusari culpa mortalis ex inuadentia cum leui negligentia, si fiat ex quadam verecundia sine contemptu, licet fiat aduertendo: *ex lenitate materia potest esse venialis culpa, quia est actio valde priuata, & nihil ferè offendens Ecclesiam.* In his ergo casibus non incurritur irregularitas. Hucusque Suarez. Qui vt vides, potius negatiuam tenet sententiam.

Pro affirmatiua ergo citat bene Maiolum lib. 3. de Irregul.

Irregularit. cap. 21. num. 6. Cui adde Sayrum etiam *lib. 7. Theſauri, cap. 10. num. 9.* ibi: Neque irregularis erit qui, dicto *Dominus vobiscum*, Matutinas, aut vespertinas preces recitat, ex Ricard. 4. *dist. in 18. art. 17. quest. 5.* Ita ibi Sayrus, licet oppositum dixerat *lib. 1. cap. 3. num. 5. ut infra* videbimus.

Sed probabilius Respondeo: Non fieri irregulares. Quia, ubi nullum, aut ad summum solum veniale præcedit peccatum, nulla potest incurri irregularitas: at sic est, quod excommunicatus, suspensus vel interdictus, dicens priuatim, *Dominus vobiscum*, vel nullum committit peccatum, ut putant aliqui, vel ut probabilius alij, ut nos *ubi infra* diximus, solum veniale committit: ergo. Minor probatur, quia est materia leuissima, excusans ideo à mortali. Sic Suarez, ut vidimus *loc. cit.* Tenent etiam hanc partem Sayrus *lib. 2. cap. 3. num. 5. in fine*, Auila de *Censur. 2. part. cap. 6. disp. 4. dub. 6. conclus. 3.* (non ut citatum inueni apud Dianam, *part. 2. disp. 5. diff. 3. num. 3.*) Filliucius *tom. 1. tract. 12. cap. 4. n. 93.* Egidius *disp. 14. dub. 7. num. 54.* Bonacina (qui etiam male citat Suarium pro contraria parte) *q. 2. punct. 4. §. 2.* Hurtad. *tract. de excomm. disp. 5. diff. 1. num. 3.* Iuan. Præpositus *in 3. part. quest. 2. de excomm. dubit. 9. num. 56.* Villalobos *tom. 1. tract. 17. diff. 7. num. 5.* non 3. ut offendes apud Dianam) ibi: *Y dize Maiolo, que queda irregular, si dize, Dominus vobiscum, lo qual se ha de entender, diziendo en el Coro: si aun esto tiene su dificultad, de lo qual diremos abaxo.* Diana *parte 4. loc. cit.* Alterius *lib. 1. disp. 10. cap. 4. col. 2. vers. Censeo,* & alij citati à nobis *part. 4. tract. 1. disp. 7. quest. 14.* Legantur ibi adducta.

QVÆSTIO XVII.

An excommunicati maiori, incurrant irregularitatem, administrando Sacramenta Ordinis, Confirmationis, Eucharistia, &c.

Respondeo: Incurrere, casu quo illa Sacramenta illicitè ministrent, non si licitè. Ratio est: Omnis excommunicatus exercens illicitè actus Ordinis præcipuè facti, sit irregularis, *ut supra* est habitum: ergo. Sic omnes Doctores. Legantur Suarez *disp. 11. sect. 4. num. 19.* Henriquez *lib. 13. cap. 7. n. 1.* Bonacina, Cornejo, Palao, & Bauny citati à nobis *part. 5. tract. 2. de excomm. disp. 7. quest. 21.* ubi de hac eadem questione egimus.

QVÆSTIO XVIII.

An qui dubitans, se irretitum esse aliqua excommunicatione, suspensione, vel interdicto, celebrat Missam, aut aliud Sacramentum ministrat, maneat irregularis, si postea constet, non fuisse excommunicatum, suspensum, &c.

Respondeo, minimè manere irregularem, si postea inueniat, se reuera non fuisse excommunicatum, suspensum, vel interdictum. Ratio est, quia irregularitas non ob conscientiam erroneam, sed ob violationem alicuius censuræ incurritur. Sic Suarez *disp. 11.* (non 21. ut inuenies apud Bonacinam) *sect. 3. n. 7.* Alterius *lib. 1. disp. 1. c. 3. dub. 1.* Bonac. *q. 3. de Irregularitate, punct. 5. n. 2.* Legantur à nobis dicta *part. 4. tract. 1. de Censur. disp. 9. q. 13.* ubi ut certum, contra nonnullos Doctores diximus, illum qui percussit laicum, existimans eum esse Clericum, minimè inci-

diffe in excommunicationis censuram, eo quod ad hanc incurrendam veritas requiratur Clericatus.

QVÆSTIO XIX.

An saltem irregularis maneat qui dubitans, se esse aliqua ex prædictis censura irretitum, celebrat, aut aliud Sacramentum ministrat, si postea appareat, esse excommunicatum, suspensum, aut interdictum.

Affirmatiuam sententiam tenuisse Syluestr. *verb. Irregularitas, n. 15. vers. Quintum,* & Vgolinum *tabula 1. cap. 14. num. 12.* dicit Suarius *loc. cit. num. 7.* Quos Doctores videtur sequi Bonacina *n. 2. allegato, in principio*, per hæc verba: Ex quo patet, eum qui dubitabat, se esse excommunicatum, celebrando incurrere irregularitatē, si reuera detinebatur excommunicatione. Ita ille. Qui etiam citat pro sua opinione Suarium *ubi supra.* Sed non bene, *ut infra* constabit.

Probabilius ergo cum eodem Patre Suario Respondeo hac distinctione, dicendum, quod vel ille, qui celebrat, aut Sacramentum ministrat cum tali dubio, peccat mortaliter, contra ipsam censuram, aut non: si non peccat mortaliter, etiam si postea constet re ipsa habuisse censuram, minimè irregularitatem incurrit, cum hæc non incurritur sine culpa contra censuram commissa: si verò mortaliter contra censuram peccat, tunc verè incurrit hanc pœnam, eo quod reuera existens censuratus celebravit, & peccando mortaliter, & ideo ex nullo capite potest excusari ab irregularitate contrahenda. Sic ille. Ex cuius doctrina sequitur quod ille, qui dubitat, an censura aliqua irretitus sit, necne, si deponat practicè dubium, minimè efficietur irregularis celebrando, aut aliud administrando Sacramentum, quamuis postea appareat, verè fuisse censuram, & ideo ab irregularitate excusatur, ut bene in hoc casu Bonac. *loc. cit.* & antea Henricus *lib. 14. c. 7. §. 1. Sayr. lib. 7. c. 9. n. 29.* & alij dixerunt.

QVÆSTIO XX.

An excommunicatus maiori, audiens Missam incurrat irregularitatem.

Respondeo, ut certum, non incurrere. Quia audire Missam non est actus Ordinis pro quo solum irregularitas imposita est à iure: ergo. Sic omnes DD. Legantur præcipuè citati à nobis pro hac veritate *p. 4. tract. 2. disp. 7. q. 31.* Suar. *disp. 12. sect. 1. n. 4.* Filliucius *tract. 1. 2. c. 4. q. 6. n. 97.* Bonacina *disp. 2. q. 2. punct. 3. §. 1. n. 6.* Diana *p. 5. tract. 9. resol. 95.* Cornejo *disp. 10. de excomm. §. 4. dub. 2. q. ult.* Palao *disp. 2. punct. 9. n. 4.* Quibus adde Alterium *lib. 2. disp. 1. c. 4. in princip.* dicentem in hoc omnes DD. conuenire. Auilam *p. 7. disp. 9. sect. 2. dub. 6. concl. 2.* Angel. *ubi infra,* & alios.

QVÆSTIO XXI.

An Episcopus, aut alius inferior Sacerdos, excommunicatus vitandus, suspensus, vel interdictus denunciatus, qui se prasente, aliquem Sacerdotem celebrare cogit, incurrat irregularitatem.

Negavit olim (ut parte 4. citata, questione trigesima secunda, vidimus) Ioannes Andreas, & nunc

nunc nouissime negat Gibalinus *cap. 5. de Irreg. q. 2. consecr. 12. n. 13. pag. 357.* & penes ipsum Layman. *lib. 1. tr. 5. part. 5. c. 3. n. 4.* & loquendo de Episcopo interdicto, qui se presente alio celebrare facit, *Aegidius disput. 18. dub. 6. sub fine.* His adde Ioannem Præpositum in *3. part. q. 5. de Irregularitate, aub. 6. n. 38.* quem citat & sequi videtur Diana *par. 4. tr. 2. resol. 57.* Fundamentum eorum est, quia hæc irregularitas nullo exprimitur iure: ergo non est à Doctoribus adstruenda.

Sed iterum probabilius Respondeo: Prædictum Episcopum, aut alium inferiorem Sacerdotem irregularitatem incutere. Quia probabilius est illam expressam esse in iure, *c. illud. de Clerico excommunic. ministrante.* Sic Couarru. Glossa, Panorm. Francus, Villadiego, Rauen. Cardin. Imola, Guillelm. Bonifac. Hostiens. Suarez, Bonacina, Filliucius, Nauarrus, Sayrus, Palao, & Vgolinus citati à nobis pro hac parte, *parte 4. tract. 2. disp. 7. quæst. 32.* Quibus nunc adde Auilam *cit. loc. conclus. 1. Angelum verb. Irregularitas 1. §. 40. ibi:* Nisi quis audiret diuina auctorizando, vt quia Episcopus facit coram se celebrare, quia tunc irregularis efficitur. Secus si audiret non auctorizando, vt vult Glossa in *d. Clement. 2. de Priuil. & Panormit. in c. Illud, de Clerico excommunic. ministrante.* Et ita intelligit Ioan. Andreas, qui dicit, quod celebrans, & concelebrans exponit, scilicet auctorizando, quod efficitur irregularis. Sic ille Syluestrum *etiam verb. Irregularitas, quæst. 13. part. 4. Alterium lib. 2. disp. 1. c. 4. col. 1. Henriquez lib. 14. cap. 7. num. 3. litt. T. ibi:* Idem videtur de Episcopo suspensio, aut interdicto, qui Capellanum iubet Missam coram se dicere, Cornejo in *3. part. tract. de Irregularitate, disp. 6. dub. unico, q. 5. Villalob. mox citandus.*

QVÆSTIO XXII.

An non solum Sacerdos, sed quilibet alius non Sacerdos, excommunicatus, aut interdictus denunciatus, seu suspensus, faciens aliquem Sacerdotem (sive excommunicatum, aut interdictum, &c. sive non) coram se celebrare, eandem irregularitatem incurrat.

Affirmant Glossa, Panormit. Couarr. & Nauarrus citati à nobis *part. 4. disp. 7. cit. q. 33.* Quibus adde Alterium *c. 4. disp. cit. col. 2. vers. Sed dubitari potest,* & à fortiori Layman. & Gibalinum *ubi supra, Villalobos tr. 21. diffic. 14. n. 3. Sayrum lib. 7. c. 9. n. 18.* citantem pro se Auctores plurimos.

Sed mitius, & probabilius iterum Respondeo, non incurtere dictam irregularitatem illum, qui non est Sacerdos. Quia probabilius est in dicto *c. Illud, cit.* solum comprehendere Episcopum, aut alium Sacerdotem excommunicatum, facientem, aut cogentem alium Sacerdotem, etiam non excommunicatum, coram se Missam celebrare, vt docent Suarez, Filliucius, Bonacina, Vgolinus, Sayrus, & Palao *loc. cit.* à nobis dati. Quibus nunc adiungo Henriquez *loc. cit. n. 3. in fin. litt. A. ibi:* Et Laicus excommunicatus, si ita compellat violare publicè interdictum, non fit irregularis. Sic ille, citans pro se alios. Auilam *par. 7. disp. 9. sect. 2. dubit. 6. concl. 1. & alios.*

R. P. Leand. de Irregularis.

QVÆSTIO XXIII.

An item maneat irregularis Episcopus, aut quilibet alius Sacerdos, excommunicatus maiori, suspensus, aut interdictus, qui cogit celebrare alium Sacerdotem coram alio excommunicato, non coram seipso.

Affirmat expressè Alterius *libro 2. disp. 1. cap. 4. col. 2. his verbis:* Respondeo, nullam apparere rationem diuersitatis, quia hæc irregularitas incurritur ab excommunicato, qui est auctor, & causa efficiens, vt factum celebretur coram excommunicato, quicumque ille sit, vel ipsemet iubens, vel alius. Ita ille. Et postea expressè contra Suarium Gibalinus *c. 5. q. 2. consecr. 12. n. 30. vers. Ratio verò.*

Sed mitius Respondeo: Minimè manere irregularitatem Episcopum, seu alium quempiam Sacerdotem censura innodatum, cogentem alium Sacerdotem ad celebrandum, non coram se, sed coram alio excommunicato. Ratio diuersitatis vtriusque casus est. *Prima:* quia textus in *c. Illud, supra cit.* quod est præcipuum fundamentum sententiæ, quam tutati sumus *q. 21.* solum loquitur de eo, qui facit aliam celebrare Missam coram se: textus ergo ille: cum sit pœnalis, non est extendendus ad illum excommunicatum, qui facit celebrare coram alio excommunicato, non coram se.

Secunda. Quia (vt bene Suarez) quando Sacerdos censuratus facit celebrare coram se, tunc se gerit virtualiter, ac mortaliter tanquam celebrans, cum de ratione celerantis sit, vt ipse intersit sacrificio, & ideo eandem cum ipso celebrante incurrit irregularitatem: at verò, quando non facit celebrare coram se, nec se gerit virtute vt celebrans, nec se ingerit celebrationi quantum necesse est ad hanc irregularitatem contrahendam, & ideo illam minimè incurret. Sic Suarez *disp. 12. sect. 1. n. 6. & 7.*

QVÆSTIO XXIV.

An qui non est ligatus excommunicatione maiori, suspensione, aut interdicto, & facit aliquem excommunicatum, suspensum, aut interdictum, coram se celebrare fiat irregularis.

Affirmant Nauar. *c. 17. n. 244.* Couarruuias in *cap. Alma mater, p. 15. 1. n. 9.* Martin. de Ledesma *2. 4. q. 26. art. 2. de Irregularitate, pag. 3.* & Sayr. *lib. 7. Theauri, c. 9. n. 18.*

Sed probabilius Respondeo: Non fieri irregularitatem. Quia talis irregularitas non reperitur in iure. Nam textus in *c. illud,* quem aliqui citant pro parte contraria, tantum loquitur de excommunicato, qui facit coram se celebrare: & eodem modo loquitur Glossa in *Clem. 2. de Priuileg. verb. Celebrari,* quam pro se adducit Nauarrus. Sic Auila *p. 7. disp. 9. sect. 2. dub. 6. concl. 3.* citans pro se Henriquez in alio simili *lib. 14. c. 7. n. 3. litt. Z. Rodriguez c. 15. 8. concl. 1. & alios viros Doctos, inter quos adde Doctissimum Suarium disp. 12. sect. 2. n. 7. in fine. Gibalin. c. 5. q. 1. consecr. 12. vers. Ratio verò. Cornejo disp. 6. de Irregularit. dub. unic. q. 5. vers. Sed quid si vice versa. Dianam p. 4. tract. 2. resol. 57. vers. nota tamen.*

QVÆSTIO XXV.

An Sacerdos non ligatus aliqua censura, fiat irregularis, si celebret coram excommunicato nominatim ab Episcopo.

Affirmandum videtur. Quia prædictus Sacerdos revera violat censuram per exercitium Ordinis facti: at hæc violatio facit irregularem, ut supra est habitum: ergo. Maior probatur. Quia excommunicatio, aut interdictum, non solum obligant eum, quem afficiunt, ne Divinis assistat, sed etiam omnes alios, ne cum illis communicent in Divinis, siue ne Divina coram illis faciant: ergo, &c.

Sed, ut certum Respondeo: Minimè irregularem fieri. Quia sic expressè habetur in *cap. Is qui, de sentent. excommunic. in 6.* vbi textus rationem reddit, nimirum. Quia talis irregularitas nullibi expressa est in iure. Nec ratio dubitandi obstat, quia doctrina generalis, & certa de incurrenda irregularitate ex violatione censurae per exercitium Ordinis, præcipuè facti, intelligenda est de violatione censurae, qua quis est ligatus. Sic Henriquez *lib. 14. c. 7. n. 3.* Couar. in *c. Alma, 1. part.* (non 4. ut offendens apud Gibalinum) §. 6. n. 9. Aui-la *p. 7. disp. 9. sect. 2. dub. 7.* Suarez *disp. 12. sect. 1. n. 10.* Alterius *lib. 1. disp. 14. c. 2. col. 2.* Gibalin. *c. 5. q. 2. consecr. 12.* Sayrus *lib. 7. c. 9. n. 26.* qui plurimos alios citat.

QVÆSTIO XXVI.

An saltem si dictus Sacerdos non censuratus celebret coram nominatim excommunicato à Papa, fiat irregularis.

Affirmat Simon Maiolus *lib. 3. de Irregularit. cap. 2. n. 27.* vbi ita dicit: Quæ omnia procedunt in excommunicatione fulminata ab inferiore à Papa, alioqui excommunicato nominatim à Papa, si quis communiter diuina officia celebrando coram eo, sit verè excommunicatus, & irregularis: textus, & ibi Abbas in *c. Significauit, de sentent. excom. Specul. in d. 5. iuxta, vers. Quod autem dixi,* cui sententiæ omnes ferè consentiunt, ut attestatur Syluest. in *verb. Excommunicatio 7. vers. Sexta.* Hæc ibi Maiolus, qui idem repetit *c. 24. n. 4. vers. Est etiam,* loquendo de Sacerdote admittente publicè ad Missarum solemniam excommunicatum nominatim à Papa.

Sed ut certum Respondeo, Nec dictum Sacerdotem irregularem fieri. Quia nullibi in iure talis exceptio, aut irregularitas inuenitur. Nam textus in *c. Significauit,* citatus à Maiolo, solum adstruit, quod ille qui in diuinis cum nominatim excommunicato à Papa communicat, eandem maiorem excommunicationem cum excommunicato incurrat. Sic tenent Auctores nuper citati, præcipuè Alterius, & Gibalinus, qui addit, improprie posse dici irregularitatem incurtere, eo quod aliqui excommunicationem maiorem, impropiam appellent irregularitatem, eo quod tum à susceptione Ordinum, tum ab eorum exercitio prohibeat.

QVÆSTIO XXVII.

An efficiatur irregularis Sacerdos celebrans coram Episcopo nominatim excommunicato, si in fine Missæ leui capitis inclinatione postulet ab illo facultatem benedicendi populo.

Affirmat Alterius *lib. 1. disp. 13. cap. 2. col. ultima, vers. Postulabit quis.* Quia (inquit) hoc est par-

ticipare in delicto cum Episcopo excommunicato, qui dando tales benedictiones efficitur irregularis. Ita ille ex Maiolo (quem non citat) *lib. 3. c. 2. n. 20. vers. Præterea dico, pag. 270.*

Sed ut certum ferè Respondeo, Non effici irregularem talem Sacerdotem. Quia certum est, talem irregularitatem non esse expressam in iure, neque ratio contrariorum eam persuadere potest: cum solum probet talem Sacerdotem esse participem excommunicationis Episcopi. Sic Gibalinus *c. 5. de Irregularit. q. 2. consecr. 11. in fine.* vbi falsum appellat contrariorum placitum.

QVÆSTIO XXVIII.

An fiat irregularis, qui exercet Ordinem sacrum contra præceptum sui superioris.

Affirmat Maiolus *lib. 3. de Irregularit. c. 18. n. 5.* dicens fieri quidem talem Clericum irregularem, si exercet Ordinem contra præceptum sui Superioris, etiam si sit nudum, & absque vlla censura, dummodo sit notoriè, & publicè impositum. Quod non probat ex iure, sed auctoritate Sum. Pisan. *verb. Irregularitas, vers. 1. & supplem. verb. Irregularitas 2. vers. Nam notorius.*

Sed ut quid certum Respondeo, Non fieri irregularem. Quia certum est, nullam esse Ius, quo irregularitas feratur, propter talem inobedientiam, potius quando prohibitio est publicè imposita, quam cum secretè. Sic Suarez *disp. 42. sect. 5. num. 2.* Filliucius *tract. 20. c. 8. quæst. 2. n. 215.* Luylius *lib. 9. de Censur. disp. 61. dub. 5. vers. Primus est,* & alij.

QVÆSTIO XXIX.

An saltem fiat irregularis, qui exercet Ordinem contra præceptum Superioris, sub pena excommunicationis ipso facto incurrendæ.

Affirmat, & à fortiori, Maiolus *cap. 18. cit. n. 2.* ibi: Sed hæc vera sunt, si præceptum hoc nudum fuerit, & sine vlla pena adiecta, at si anathematis poena addita sit in præcepto, contraueniens in susceptione Ordinis, vel in executione, fit irregularis, in *cap. 1. de eo qui furt. Ordin. suscep. Specul. in sit. de dispensat. §. Iuxta, vers. Item promotus.* Siluest. in *verb. Irregularitas, q. 3.* quo loco ait, hunc à solo Papa dispensari posse. Hæc Maiolus.

Sed ut certum etiam Respondeo: Adhuc in hoc casu non fieri irregularem. Ratio est. Quia qui sic Ordinem suscipit, aut exercet, non fit irregularis, eo quod per talem actum violet præceptum Superioris, ut supra dictum est: nec fit irregularis in eo casu quia violat censuram; nam ille pro prima vice, non violat censuram, sed contrahit, quod longè diuersum est: ergo. Sic Suarez *sect. 2. cit. num. 3. vers. Secundus casus.* Qui ad textum citatum à Maiolo respondet, non posse ex illo sumi efficax argumentum, eo quod in irregularitatibus non potest sumi argumentum à simili. Nec Siluester ab ipso met citatus, tractat de nostro casu, sed de illo, qui furtiuè Ordines suscipit, contra præceptum Superioris, de quo etiam dictum *cap. loquitur.* Filliucius *loco cit. quasit. 3. n. 217.* Luylius *dub. 6. cit. vers. Secundus casus.* Cornejo *disp. 6. de Irregular. dub. unico, quas. 11.* Pellizzarius *tom. 2. tr. 7. c. 5. sect. 3. q. 28. n. 140.* & alij.

QVÆSTIO XXX.

An ad minus qui commisit delictum, propter quod suspendendus est, secundum iura, si accedente præcepto Superioris prohibente celebrationem, nihilominus celebret; fiat irregularis.

Affirmat, & à fortiori, Maiolus lib. 3. c. 18. cit. n. 4. his verbis: Si quis de iure sit ob aliquod commissum suspendendus, id est, nondum ipso iure suspensus: nam si ei fiat præceptum de non administrando intuitu talis delicti, de quo inquiritur, contraveniendo fit irregularis à solo Papa dispensandus. Specul. d. 5. Intra, vers. Item Ordinatus à non suo Episcopo, quo loco dicit, hunc esse stilum Curia. Et est ratio, quia cum non esset suspensus, sed suspendendus, præceptum illud Superioris tunc habet vicem suspensionis, merito ex contraventione fit verè irregularis: maxime hodie, argum. inspectis verbis d. cap. 1. Concil. Trident. Hæc Maiolus ibi, quod & repetit c. 19. n. 23. vers. Decima septima declaratio. Quem citat, & sequitur Alterius disp. 6. de suspens. c. 5. col. 3. vers. Quartò notandum est.

Sed ut certum adhuc Respondeo: Non fieri irregularem. Ratio est, quia huiusmodi nullam censuram violat, cum per delictum commissum suspendendus quidem sit, at non sit adhuc suspensus, per exercitium verò Ordinis, contra simplicem prohibitionem adiectam à Superiori, non incurrit irregularitatem, ut supra est habitum: ergo Sic Filliucius tract. 20. c. 8. q. 4. n. 218. Suar. disp. 42. sect. 5. num. 4. Luyfius disp. 61. cit. dub. 5. vers. Tertium casum, & alij.

QVÆSTIO XXXI.

An excommunicatus sæpius celebrans, plures irregularitates numero distinctas contrahat.

Negat Sanchez lib. 8. de Matrim. disp. 24. n. 7. ubi ita ait: Tertio probatur, reddita discriminis ratione inter diuersas fornicationes cum diuersis consanguineis eiusdem fœminæ, vel cum eadem met consanguinea. Quia in hoc posteriori casu non contrahuntur plures affinitates, seu plures eiusdem affinitatis gradus: sicut nec multæ irregularitates ex multiplici celebratione excommunicati, sed tantum adduntur nouæ illæ actiones, quibus sufficienter contraheretur irregularitas, vel affinitas, nisi esset iam contracta. Ita ille. Cuius sententiam ut probabilem sequitur Palauus tom. 1. tract. 3. disp. 6. punct. 16. §. 4. num. 16. & ex illo Diana part. 8. tract. 3. disp. 58. citantes pro hac parte Henriquez lib. 12. c. 10. §. 3. & lib. 14. c. 7. §. 5. Auilam p. 7. disp. 10. dub. 8. Sed certè hi Auctores expressè id non negant, imò potius, saltem Henriquez, oppositum insinuat, ut consideranti verba eius attentè constabit. Sed quidquid sit de horum Auctorum sensu.

Probabilius Respondeo: Plures irregularitates diuersas numero admittere. Ratio est, quia talis celebrans verè iterat actum numero omnino distinctum peccaminosum, & prohibitum sub irregularitate: ergo ex talium actuum iteratione verè iteratur irregularitas, & contrahitur denuò consequenter à celebrationem iterante. Sic Bonac. de Irregular. q. 5. punct. ult. n. 1. Reginald. lib. 30. n. 32. & patet ex dictis à nobis de Censur. p. 4. tract. 1. disp. 3. à q. 36.

An autem in obrinenda ab his irregularitatibus dispensatione, sit necessarium exprimere numerum celebrationum excommunicati, dicemus infra disp. 27. de dispensatione, q. 41.

QVÆSTIO XXXII.

An duplicem incurrat irregularitatem, qui irretitus duplici censura, verbi gratia excommunicatione, ac interdicto, vititur Ordinibus sacris.

Respondeo, ut certum: Incurrere duplicem irregularitatem. Quia duplicem in specie distinctam violat censuram: ergo duplicem incurrit irregularitatem. Nec certè repugnat per vnicum actum incurri plures pœnas, etiam eiusdem rationis, si talis actus proueniat ex duplici distincto delicto, aut quasi. Sic Bonac. q. de Irregular. punct. 5. n. 10. Pellizzar. tract. 7. cit. c. 5. sect. 3. q. 30. n. 142. & alij.

DISPV TATIO XXII.

De Irregularitate ex violatione suspensionis orta.

QVÆSTIO PRIMA.

An Clericus suspensus ab Ordine, vel officio, irregularitatem incurrat, exercens Ordinem suspensum.

RESPONDEO, tanquam certum: Quod incurrat irregularitatem, & Pontifici reseruatam. Quia sic definitur in iure, c. 1. de sentent. & re iud. lib. 6. ibi: Quod si suspensione durante damnabiliter ingresserit se diuinis, irregularitatis laqueo se inuoluet, secundum Canonicas sanctiones, à qua non nisi per Summum Pontificem poterit liberari, &c. & c. 1. de sentent. excommunicat. in 6. & cap. Apostolica, de Cleric. excommunicat. ministrante, & alibi. Et ideo sic docent omnes Doctores. Legantur Maiolus lib. 3. de Irregularitate, c. 19. Nauarr. c. 27. n. 224. Henriq. lib. 12. c. 7. a n. 2. Couar. in c. Alma mater, part. 2. §. 2. n. 5. Auila part. 7. disp. 9. sect. 2. dub. 1. conclus. 3. Sayrus lib. 14. Thesauri, c. 16. per totum, Diana part. 5. tr. 10. resol. 9. Alterius to. 2. disp. 6. de suspens. c. 2. & 3. Suar. disp. 26. sect. 1. à n. 5. & sect. 2. à n. 3. & alij.

QVÆSTIO II.

An non solum incurrat irregularitatem exercens actum Ordinis, ille qui est suspensus ab homine, verum etiam ille, qui est suspensus à Iure.

Negant quibam, quos suppressis nominibus refert Alterius, existimantes, minimè contrahere irregularitatem per exercitium Ordinis suspensum à Iure, vel Canone; sed solum suspensum ab homine.

Sed ut certum Respondeo: Tam suspensum à Iure, quam suspensum ab homine incurtere hanc irregularitatem, per exercitium Ordinis suspensi. Quia

id clarè constat ex Iure, quia de suspensione à Iure loquuntur decreta citata ex lib. 6. de suspensione verò ab homine Canones Decreti, c. si quis Episcopus in Concilio, & c. si quis Episcopus damnatus, 11. q. 3. necnon & c. Is qui, de sentent. excomm. in 6. Et idè sic docent communiter omnes DD. Legantur Suar. disp. 26. sect. 2. n. 3. Alterius tom. 2. disp. 6. de suspens. c. 2. column. 2. vers. Rursus irregularitas, & penes illum Hostiens. Innoc. Abbas, Auila part. 7. disp. 9. sect. 2. dub. 3. concl. 2. ubi in bonum sensum explicat Panormitanum c. Cum dilectus, de consuetud. n. 17. & Felin. c. Pastoralis, §. cum autem, de offic. Deleg. n. 128. oppositum docentes.

QVÆSTIO III.

An qui nominatim non est denunciatus suspensus, fiat irregularis, violando suspensionis censuram.

Respondeo, vt quid certum: Irregularem fieri. Quia quoad ipsum, integrum manet post Concil. Constantiense ius, quo hæc irregularitas lata est. Quod idem est dicendum de excommunicato, vel interdicto non denunciato loquendo, vt optimè ait Auila part. 7. disp. 9. sect. 2. dub. 2. vers. Deinde, his verbis: Deinde notandum est, tres prædictas conclusiones habere verum, tam de excommunicatis, suspensis, & interdictis non toleratis, quàm de toleratis, in casibus, in quibus non exercent licitè Ordines. Sensus est, quòd licèt aliquis excommunicatus, suspensus, vel interdictus non sit denunciatus, nec sit excommunicatus, ob manifestam percussione Clerici; nihilominus si exercent solemniter actum deputatum alicui Ordini maiori, est irregularis. Probatur quia Concil. Constantiense non intendit fauere ipsis excommunicatis, suspensis, & interdictis, vt vidimus in materia de excommunicatione. Hæc Auila, Suar. etiam disp. 26. sect. 2. n. 3. & communis.

QVÆSTIO IV.

An omnis violatio censura suspensionis hanc irregularitatis penam afferat.

Respondeo, vt certum, quod non. Nam semper quod violatio sit inculpabilis, & licita, minimè affert irregularitatis penam. Vnde semper excusabitur quis ab irregularitate, quoties excusatus fuerit à graui culpa exercendo Ordinis actum: nam hæc irregularitas, est pœna, & idè cessante culpa graui, cessat ipsa. Ex quo sequitur, quod si excommunicatus, suspensus, vel interdictus exercent actum Ordinis ad vitandam infamiam grauem, vel scandalum ex manifestatione delicti, non fiat irregularis. Et idem est si exercent actum Ordinis, inuincibiliter ignorans esse excommunicatum, suspensum, & interdictum; vel quòd ius prohibeat exercitium Ordinis Clerico aliqua censura, &c. iuxta dicta supra. Sic communiter Doctores. Suarez disp. 26. sect. 2. n. 2. Auila dubitatio. ne 2. citat. Gibalinus cap. 5. quest. 2. num. 4. pag. 339. Legantur dicta à nobis tom. 4. tr. 1. de censur. disp. 8. & 9.

QVÆSTIO V.

An quando suspensio fertur his verbis: Qui hoc fecerit, suspensus sit ab officio, donec satisfaciat, vel pœniteat, fiat irregularis, qui post commissum crimen, ante pœnitentiam, exercet actum Ordinis, à quo est suspensus.

Negarunt aliqui Canonistæ, inter quos præcipuus est Innocent. in cap. Vltimo, de Cleric. excomm. ministr. n. 3. necnon Specul. in tit. de dispensat. §. Iuxta, vers. Item quando dicitur, & vers. In suspensis autem distinguitur. Syluest. verb. irregularitas, §. 27. Quos citat, & sequitur Maiol. lib. 3. c. 19. n. 16. vers. Quinta declaratio.

Fundamentum eorum est, quia suspensio lata sub illis verbis, donec satisfaciat, vel donec pœnitat, non est propria censura, sed pura quædam pœna, quam secum affert ipsum peccatum: ergo quantumuis quis celebret diuina, violando dictam suspensionem, non fiet irregularis: patet quia talis solùm efficitur violando censuram, vt colligitur ex cap. Is cui, de sentent. excommunic. in 6. ubi constituitur generalis regula, De celebrante diuina, cum sit censura ligatus: ergo, &c.

Sed vt certum Respondeo: Fieri in dicto casu irregularem. Quia talis irregularitas expressè imponitur patranti crimen dictum, in c. 1. de re iud. & de sentent. excomm. in 6. ergo. Sic expressè Suar. disp. 26. sect. 2. n. 4. & 5. Qui probat ratione. Nam talis suspensio tam efficaciter priuat sacro Ministerio dum durat, sicut quælibet alia suspensio ergo: Alter. tom. 2. disp. 6. de suspens. c. 2. column. 3. vers. Ex dictis sequitur. Qui cum Suario non citato dicit oppositam sententiam esse improbabilem. Sayr. lib. 4. Thesauri, c. 16. n. 30. & antea Nauarr. c. 25. n. 76. & 77. & c. 27. n. 154. Tabiena verb. Suspensio, n. 10. vers. Nonò. Covarr. in Clem. si furiosus, p. 1. §. 1. n. 5. Maiolus etiam lib. 5. de Irregularitat. c. 37. n. 1. (etsi contrarium loco supra citato dixerit) citans pro hac parte vltia Nauarrum loco allegato, Hostiensem, Archidiacon. Ioann. Andream, necnon & Syluestrum verb. Clericus 2. quest. 8. vers. Queritur secundo.

Ad fundamentum verò contrarium, Altezus, & Sayrus negant antecedens, quia existimant, suspensionem latam sub verbis prædictis, esse veram, & propriam censuram. Suarez verò concedens antecedens, negat consequentiam, eo quòd in iure expressè adstruatur talis irregularitas.

QVÆSTIO VI.

An irregularitatem contrahat Clericus, qui suspensionem, quam à celebrando ei Confessarius, in foro pœnitentia infligit, non seruat, sed violat.

Respondeo, vt quid certum: Quod non contrahat. Quia nec reperitur id iure cautum, nec talis suspensio est facta ab habente iurisdictionem, & idè illi contrahens minimè fit irregularis. Sic omnes. Legantur Nauarr. cap. 27. num. 151. in fine, & apud ipsum Glossa recepta in cap. Is cui, de sentent. excommunic. in 6. & Specul. tit. de dispensat. §. Iuxta, num. 32. Maiolus libro 3. cap. 19. num. 23. vers. Decima quinta declaratio. Henriquez lib. 13. cap. 31. §. 2. in glossa

glossa litt. K. Vivaldos de suspens. n. 15. Sayr. lib. 4. c. 16. n. 4. Alterius disp. 6. de suspens. c. 3. col. 3. vers. Quinto, & alij.

Alterius disp. 6. de suspens. cap. 3. column. 2. vers. Tertiò secundum. Ex Maiol. lib. 3. c. 19. num. 18. vers. Decima declaratio.

QVÆSTIO VII.

An quicumque in peccato mortali, seu excommunicatione minori celebrat, irregularitatem admittat.

Respondeo, tanquam certum: Quod non. Quia quamuis quodlibet peccatum mortale, & excommunicatione minor suspendat à perceptione Sacramentorum, in hoc sensu, quod percipiendo peccetur mortaliter; non tamen incurritur irregularitas, quia non contrauenitur suspensioni, prout est species censure, sed solum prout est prohibitio resultans ex natura illorum. Sic omninò meus Nauar. c. 27. num. 152. vers. Quarto dico. Maiol. lib. 3. c. 19. n. 24. Specul. Archidiacon. & Anchar. apud ipsum, Couar. in Clem. si furiosus, §. 2. n. 2. Alterius loc. cit. vers. Sextò, & omnes.

QVÆSTIO VIII.

An violans suspensionem, seu potius irregularitatem, ex defectu corporis, aut animam manentem, nouam irregularitatem incurrat.

Respondeo, etiam vt quid certum: Quod non incurrat. Quia irregularis celebrando non incurrit nouam irregularitatem: cuius rationem reddit meus Nauar. c. 27. n. 194. vers. Tertiò. Primò, quia id iure non cauetur. Secundò, quia irregularitas non est veta suspensio, nec censura Ecclesiastica, & ita celebrans illa irretitus, nullam violat censuram, nec aliquid aliud, cuius violatio nouam infligat irregularitatem, & illa non incurritur nisi cum exprimitur. Sic Nauarrus ibi, & consil. 40 de temp. Ordin. n. 2. & cons. 6. de conuers. coningat. n. 4. Maiol. lib. 3. c. 19. n. 17. vers. Octaua declaratio, quo sensu ait, debere intelligi, quod dicit Roia decis. 362. in antiquis, nempe suspensum à Canone celebrando non fieri irregularem. Sic etiam Specul. Innocent. Ioan. Andr. Archidiacon. Angel. Syluest. Tabiena, quos affert, & sequitur Sayr. lib. 4. c. 16. n. 5. & 6. Tollet. lib. 1. c. 49. Alter. disp. 6. de suspens. c. 3. col. 1. vers. Primò. Auil. p. 7. disp. 3. dub. 11. concl. 2. & disp. 9. sect. 2. dub. 3.

QVÆSTIO IX.

An suspensus ab officio in temporalibus contrahat, si in his administrat, irregularitatem.

Respondeo, vt certum: Non contrahere irregularitatem. Ratio est, quia non suspenditur ab officio spirituali annexo Ordini, quod necessum erat ad hoc vt quis administrando in illis incurreret irregularitatem. Sic Nauar. c. 27. n. 153. vers. Septimò (non secundò dico, vt leges apud Alterium) ita scribens: Septimò dico, quod neque vlla suspensio laici, est suspensio, de qua hic agimus, & per consequens neque suspensio officij aduocandi etiam in foro Ecclesiastico, quia non est propriè Ecclesiasticum; neque suspensio facultatis dandi gradus, concessa per Regem, vel Imperatorem, quidquid sentiat Glossa Clem. Cupientes, column. 2. & Tabiena verb. Suspensio, in princip. Sic Nauar. Et sic Glossa etiam in cap. 1. de sentent. excommunic. in 6. & notant in cap. fin. de excessib. Pralator.

QVÆSTIO X.

An saltem Vicarius Episcopi fiat irregularis, si suspensus à temporalibus, contraueniat.

Respondeo ex nuper dictis, minimè fieri irregularem. Sic expressè Maiol. loc. cit. ita scribens: Idem de Iudicibus est dicendum, vnde si Vicarius Episcopi sit suspensus à sola potestate exercendæ iurisdictionis temporalis, contraueniendo non fiet irregularis, ex prædictis. Et ita intelligo Syluest. in verb. Suspensio, q. 5. vers. Si verò sit ab officio, in fine. Vnde suspensus ab eligendo, præsentando, nominando, vel præuidendo, aut etiam beneficia conferendo, si contraueniat, non fit irregularis. Innocent. & Hostiens. in cap. fin. de excessib. Pralat. Card. in cap. Si celebret, de Cleric. excommunic. ministr. Anchar. in d. cap. 1. §. Cauent, de sentent. excommunic. lib. 6. Huc vsque Maiolus. Et bene. Sic Sayrus lib. 7. cap. 9. (non 10. vt offendes apud Gibalinum) n. 10 & 11. Gibalin. c. 5. quest. 2. consuet. 14. Alter. tom. 2. disp. 6. de suspens. cap. 3. column. 2. vers. Tertiò.

QVÆSTIO XI.

An ad minus fiat irregularis, qui suspensus ab officio in temporalibus, in eis administrat, in contemptum Clauium.

Affirmat Maiol. cap. 19. cit. num. 2. vers. Secunda extensio, & num. 19. & 20. vbi docet, doctrinam à se traditam, nempe quod contrauenientes in istis temporalibus non fiant irregulares, non habere locum, quando contraueniunt in contemptum Clauium: nam ille (inquit) contemptus inducit irregularitatem, etiam in istis temporalibus, vt sentit Specul. d. §. Iuxta, vers. Quarto, & diximus supra in secunda extensione, & videatur text. & Gloss. in cap. Tanta, in gloss. magna, circa med. de excessib. Pralat. Hæc Maiolus.

Sed adhuc, vt quid certum Respondeo: Neque in hoc casu irregularem fieri (licet non euadat immunis à culpa graui, & variis aliis poenis.) Ratio est, quia irregularitas tantum incurritur in casibus in iure expressis: at quod in proposito casu incurratur, non potest ex aliquo iure colligi. Probatur, nam si ex aliquo, maximè ex cap. Tanta, quod pro se refert Maiolus, at in hoc cap. solum agitur de celebrante violando interdicti censuram: ergo. Nec rursus Glossa magna, quam ipsemet citat, asserit hanc, per dictum delictum, incurrit irregularitatem. Nam licet in c. Cum dilectus, de consuetud. dicatur, Clericum suspensum inuoluntè conferre beneficia, non tamen dicitur fieri irregularem ea conferendo. Sic Alterius disp. 6. de suspens. c. 3. column. 2. vers. Tertiò sciendum. Gibalinus c. 5. q. 2. n. 32. consuet. 14. Ex Suario (quem neuter citat) tom. 5. disp. 26. sect. 2. n. 6.

QVÆSTIO XII.

An saltem suspensi, aut excommunicati maiores, vel interdicti, maneant irregulares exercendo actus iurisdictionis in spiritualibus.

Affirmat Maiol. lib. 3. de Irregul. c. 19. n. 2. vers. *Secundò extensio*, & n. 8. vers. *Decimaquarta extensio*, quatenus docet, quod suspensus fiat irregularis conferendo beneficia: nam hæc collatio actus est iurisdictionis, non Ordinis, licet sit Ordini annexa.

Sed adhuc ut certum Respondeo: Non manere irregulares. Quia certum est, quod actus iurisdictionis contra cuiusvis censuræ prohibitionem facti, non pariant irregularitatem. Ratio est. Quia irregularitas per se non impedit actum iurisdictionis, sed Ordinis; & idè tanquam pœna proportionata tantum imponitur ab Ecclesia ei, qui cum suspensus sit, aut alia quacumque censura irretitus, actus Ordinis exercet; non verò ei, qui actus iurisdictionis. Unde minimè fiet irregularis qui quacumque censura innodatus excommunicat, beneficia confert, eligit, aut electum confirmat, iudicat, sententiam dicit, excommunicatum sine solemnitate absoluit, aut alia quacumque suæ iurisdictionis munera exercet, quamvis illas graviter peccet, violetque censuram, & varias pœnas (ut diximus) incurrat. Sic Nauarr. c. 27. n. 191. & n. 244. (non 144. ut leges apud Sayrum.) Panorm. Anchar. Francus, Sylvest. Ledesma, Philiaricus, Henriquez, & Vgolinus, quos affert, & sequitur Sayrus lib. 7. *Thesauri*, cap. 9. num. 10. & antea lib. 4. cap. 16. num. 8. Suarez, Alterius, & Gibalinus loc. cit. Auil. part. 7. disp. 6. sect. 2. dub. 2. addens, quod hæc doctrina habeat verum, licet ille suspensus sit à iurisdictione spirituali.

QVÆSTIO XIII.

An Sacerdos, qui mala fide ante legitimam aetatem Sacerdotium suscepit, fiat irregularis consecrando simul cum Episcopo Ordinante.

Affirmant Nauarr. Sorb. Couar. Barbof. Bonac. Daza, & Vasquez relati à nobis 2. p. tract. 6. disp. 6. q. 17. & part. 4. tract. 4. de suspens. disp. 4. §. 1. quest. 3. dub. 7. Ratio eorum est: Quia Sacerdos, qui suspensus celebrat, verè fit irregularis: at qui cum Episcopo Ordinante consecrat, verè celebrat: ergo verè fiet irregularis.

Sed iterum, atque iterum probabilius Respondeo: Non fieri irregularem. Quia quamvis verum sit, quod Sacerdotes, qui suspensi celebrant, fiant irregulares; tamen ille qui Sacerdos initiatur, & consecrat cum Episcopo Ordinante, non est adhuc completè Sacerdos, cum non sit ei tunc adhuc potestas absoluendi à peccatis concessa, ut diximus 1. part. tr. 6. de Ordine, disp. 3. q. 6. & 7. ergo non potest per talem celebrationem incurrere irregularitatem. Sic Sylvest. Maiol. Medin. Sayrus, Vgolinus, Quaranta, Naldus. Homobonus, Mercetus, Philibert. Henriq. Suarez, Ægidius, Auila, Hurtadus, Diana, & alij citati à nobis vbi sup. 2. & 4. parte. Addo nunc, quod adhuc dato, quod dictus Sacerdotio initiatus, esset iam tunc quando concelebrat, completè Sacerdos, ut aliqui (quos vbi supra retulimus) volunt, adhuc non fieret irregularis ob di-

eam celebrationem, cum quia, ut ex Medina ait Sayr. lib. 14. c. 16. n. 23. in fin. Ecclesia reputat pro Missa illam tantum, qua quis per seipsum postea celebrare solet: tum ob aliam mox adducendam rationem.

QVÆSTIO XIV.

An saltem Subdiaconus, & Diaconus suspensi ob Ordinationem ante aetatem, fiant irregulares cantando Epistolam, & Euangelium in prædicta Missa.

Affirmat Auil. 3. p. de censur. disp. 5. dub. 7. §. *Dico secundò*, & in simili p. 7. disp. 9. sect. 2. dub. 14. post concl. 3. vers. *Sed Nota*, & Hurtado tract. de suspens. disp. 13. n. 36. eo quòd dictæ actiones verè fiunt post completam Ordinationem Subdiaconi, & Diaconi.

Sed æquè probabiliter Respondeo: Nec prædictos Subdiaconum, & Diaconum incurrere per tales actiones irregularitatem. Quia dictæ actiones canendi Epistolam, & Euangelium in dicta Missa, non censentur fieri, moraliter loquendo, post Ordinationem: cum hæc durare censeatur quoad durat Missa in qua fit. Sic Suar. de censur. disp. 31. sect. 1. n. 70. Ægid. disp. 15. dub. 5. n. 36. Mercetus in 3. p. q. 24. dub. 7. & Diana p. 5. tract. 10. Resol. 37. quos retulimus 2. & 4. p. loc. cit. His addo Gibalin. c. 5. de Irregular. q. 2. conclus. 4. pag. 443. & alij.

QVÆSTIO XV.

An suspensus simpliciter ab Ordine fiat irregularis per exercitium, tam maioris, quam minoris Ordinis.

Respondeo: Fieri irregularem, tam per exercitium maiorum, quam minorum Ordinum. Ratio est, quia suspensus ab Ordine indefinitè, est suspensus ab omni Ordine, tam maiori, quam minori, ut cum Sylvest. Henriq. Auil. Bonacin. Cornejo, Suario, & Palao diximus p. 4. tract. 4. disp. 3. q. 12. ergo per exercitium, non solum Ordinum maiorum (in quo omnes conveniunt) verum etiam per exercitium solemne minorum fit dictus suspensus irregularis; siquidem per exercitium utrorumque violatur censura suspensionis. Sic tenent Innocent. in c. fin. de excessib. Pralat. Navar. cap. 27. num. 163. Specul. Maiol. Ioan. Andr. & alij, quos citat, & sequitur Alter. disp. 6. de suspens. c. 3. column. 6. vers. *Hic adhuc*. Sic etiam consequenter tenent alij Authores citati à nobis supra disp. 21. q. 3. contra alios oppositum sentientes, loquendo de violatione excommunicationis maioris per exercitium, etiam solemne, Ordinum minorum.

QVÆSTIO XVI.

An qui specificè ab aliquo Ordine, verbi gratia Sacerdotio, est suspensus, fiat irregularis non solum si exercent actum Sacerdotij, à quo est suspensus; verum etiam si exercent actus aliorum Ordinum inferiorum, nempe Subdiaconatus, aut Diaconatus, à quibus non est suspensus.

Respondeo, ut certum: minimè irregularem fieri. Quia in proposito casu non violat suspen-

suspensionem, cum certum sit quod ille qui suspensus est ab Ordine superiori, minimè censeatur suspensus ab Ordine inferiori: ut cum communi omnium diximus *par. 4. tr. 4. disp. 3. q. 14.* Quocirca suspensus à Sacerdotio, optimè potest absque irregularitatis incurfu canere ex officio Epistolam, & Euangelium. Et qui suspensus est à collatione maiorum Ordinum, potest conferre minores. Sic Syluest. Nauar. Henriq. Auila, Cornejo, Diana, Bauny, & Palao citati à nobis *ubi supra.* Alterius etiam *disp. 6. de suspens. c. 3. col. 7. vers. Immo suspensus, secutus Maiol. lib. 3. de Irregular. c. 19. n. 3. vers. Quarta extensio.*

Q V Æ S T I O XVII.

An etiam immunus sit ab irregularitate, qui suspensus ab Ordine aliquo inferiori, exercet actum ordinis superioris, à quo specificè non est suspensus.

NEgat Maiolus *loco cit.* his verbis: Quinta extensio, non solum suspensio ista reddit irregularem eum, qui contrahent in eo Ordine, à quo specificè suspensus est, verum etiam si in aliis Ordinibus illo superioribus, utputà si quis sit suspensus ab executione Subdiaconatus, videtur etiam suspensus à Diaconatu, & Sacerdotio. *Qui indignus, ff. de Senator. Hostiens. in c. Dilectus, de temp. Ordin. refert Ang. in verb. Suspensio 3. circa med. Syluest. in verb. Suspensio, q. 5. vers. Si verò sit ab Ordine,* propterea Episcopus suspensus à solo Sacerdotio, non poterit officio Pontificali fungi. Abbas *in c. ex literis, per illum textum, vers. ult. de excessib. Prelat.* Hæc Maiolus. Cuius sententiam tenent omnes, qui existimant, suspensum ab Ordine inferiori, etiam censeri suspensum ab Ordine superiori: sunt autem Silu. Nauar. Henr. Auila, Sayrus, Suarez, Vgolm. Regm. Toler. Bauny, Hurt. Bonac. quos tetulimus *part. 4. tr. 4. disp. 3. q. 16.* Alterius *loco nuper cit.*

Sed probabilius, iuxta doctrinam à nobis *ubi supra* traditam, Respon. leo dicendum, esse immunem ab irregularitate. Quia quamuis illi, qui simpliciter, & absque expressa restrictione est suspensus ab Ordine inferiori, minimè liceat exercere actum Ordinis superioris (quod solum conuincunt Auctores primæ sententiæ argumentis quæ contra nos conficiunt) si tamen de facto exerceat, minimè irregularis fiet, dummodo exerceat actum Ordinis inferioris, à quo specificè est suspensus. Quia non est expressus textus, qui id affirmet. Sic Cornejo, Præpositus, Layman. Ægid. & Diana *4. p. loc. cit.* Legantur ibi dicta.

Q V Æ S T I O XVIII.

An suspensus manens in suspensione per annum, etiamsi suspensioni per exercitium Ordinum non contrahent, incurrat irregularitatem.

Affirmat Maiolus *lib. 3. cap. 19. num. 9.* ita scribens: Suspensus aliquando fit irregularis, etiamsi suspensioni non contrahent, dummodo ultra annum patiat se in tali censura illaqueatum esse: nam ex hoc tempore fiet irregularis, videlicet inhabilis ad beneficia iam quæsitæ, & est ineligibilis, nec eligere potest; sicut dici consuevit de excommunicato perdurante per annum. Tradit Abbas post Glossam *in cap. Cum bona, de at. & qualit.* quod intelligo de suspensio simpliciter, & indeterminatè:

tunc enim in culpa esse videtur, si annum labi permittat in hac censura: at si suspensio emanauerit cum determinato tempore, id est, suspensus sit per annum, vel biennium, eo casu si obediat censuræ, expectans ut tempus labatur, non debet ex obedientia culpam ullam reportare. Hæc Maiolus. Et ex illo (non citato) Viualdus *de suspens. num. 147. pag. mibi 109.*

Sed ut quid certum ferè, Respon. leo, minimè incurte irregularitatem. Quia nullibi in iure irregularitas talis exprimitur. Nam text. *c. Cum bona*, nequaquam talem poenam imponit, nec Glossa, quam citat Maiolus, dicit talem suspensum esse irregularem, sed solum esse inhabilem ad beneficia, ex quo non fit, esse irregularem, quia irregularitas per se primò non respicit beneficium, sed actus Ordinis, & ex eo quod inhabilem reddit ad Ordinem, consequenter etiam inhabilitat ad beneficia, ideòque nullo modo est admittendum, sine exercitio actuum Ordinis quempiam irregularem effici posse. Sic Sayrus *lib. 4. c. 16. n. 3. 1. vers. Octauò.* Qui tamen male refert Maiolum citantem pro sua sententia textum *in c. Cum bona*, cum solum dicit Abbatem, & Glossam in illo capite, ut constat ex eiusdem à nobis verbis relatis.

Q V Æ S T I O XIX.

An qui non est suspensus ab Ordine, sed tantum ab eius exercitio, fiat irregularis per exercitium Ordinis per suspensionem prohibitum.

Respondeo, ut quid certum: Fieri. Quia reuera per tale exercitium violat censuram suspensionis. Unde si Sacerdoti prohibitum per suspensionem sit, aquam, candelas, fructus, vestes, nuptias, &c. benedicere, verè fiet contrafaciens irregularis. Sic Nauar. *c. 27. n. 163. Syluest. verb. Suspensio, q. 5. vers. Si verò sit ab officio. Ang. suspensio 3. vers. Aliquando suspenditur, n. 8. in fine.* Armilla, Speculat. Ioan. Andr. Innocent. & Hostiens. quos citat, & sequitur Viualdus *tit. de suspens. n. 142. & 144. Sayr. lib. 4. c. 16. n. 13. Alter. disp. 6. de suspens. c. 3. col. 12. vers. Ob eandem rationem.* Legantur dicta à nobis *disp. 21. à q. 5.*

DISPVTATIO XXIII.

De Irregularitate ex violatione interdicti

Q V Æ S T I O PRIMA.

An maneat irregularis Clericus, qui in loco interdicto actum sacri Ordinis exercet.

Respondeo, ut certum: Manete irregularem, nisi aliàs exerceat aliquem actum Ordinis sacri, quem licitè exercere tempore interdicti potest, iuxta dicta à nobis *p. 4. tr. 5. de Interdict. disp. 1. per totam.* Sic expressè habetur *in c. Is qui, §. is verò, & c. Is cui, de sent. excomm. in 6.* & ex dictis capitulis docent omnes Doctores. Syluest. *verb. interdictum 6. q. 2. part. 2. Sotus dist. 22. q. 3. art. 1. conclus. 5.* Nauar. *c. 25. n. 86. Couar. in c. Alma mater, p. 2. §. 2. n. 2.*

3. Henr. lib. 13. c. 43. n. 3. litt. Y. quos omnes citat & sequitur Auila *part. 7. disp. 9. sect. 2. dub. 8.* & ex illo non citato, Cornejo *disp. 6. de Irregul. dub. vnic. q. 7.* Sayrus *lib. 5. c. 14. n. 18.* & penes ipsum Caietan. Maiol. Sor. & alij, qui idem docent de celebrante in Altari interdicto. Legantur Nauarr. *conf. 2. de sentent. excommun. & Rodrig. c. 168. concl. 12.* & Auil. *loc. cit.*

Q V Æ S T I O I I.

An etiam maneant irregulares Clerici, qui in Ecclesiis generaliter interdictis celebrant diuina officia, etiam cum moderatione cap. Alma mater, scilicet, ianuis clausis, submissa voce, &c.

Respondeo, etiam vt quid certum: Tunc non manere irregulares. Quia talis celebratio cum prædicta moderatione facta tempore interdicti, est licita ex dicto *cap. Alma mater*: ergo non potest irregularitatem ex delicto ortam parere. Sic docent omnes. Legantur citati DD. præcipuè Couarruu. *loc. cit. §. 4. num. 6.* Auila, & Cornejo. Qui omnes addunt, secus esse dicendum, de celebrante in Ecclesiis specialiter interdictis, etiam seruatis omnibus prædictis conditionibus; quia tunc reuera violat interdictum ibi celebrando, nisi id faciat in casibus à iure permissis. Legantur dicta à nobis *part. 4. tract. 5. disp. 3. quest. 5.*

Q V Æ S T I O I I I.

An item non maneant irregulares Clerici, qui tempore interdicti, celebrant officia diuina omittendo vnã tantum conditionem, in cap. Alma, præscriptam.

Affirmatiuam sententiam, nempe esse immunes ab Irregularitate Clericos celebrantes diuina, omittendo vnã duntaxat conditionem in *c. Alma, præscriptam*, v. g. *Ianuis apertis*, amplecti debent Luylius *lib. 6. de censur. disp. 49. dub. 5.* & Dian. *p. 5. tract. 10. resol. 65.* siquidem docent, quod celebrare diuina in in Ecclesia interdicta, prætermittenda vnã tantum conditione ex requisitis in *d. c. Alma*, non sit mortale: ex quo planè sequitur, nec intervenire posse ibi incurSIONem irregularitatis; cum hæc, quando infligitur vt pœna, præuiam requirat grauem culpam, vt sæpè est dictum.

Sed probabilius longè Respondeo, manere in hoc casu irregulares. Quia probabilius longè est, committi culpam mortalem ab illo, qui in Ecclesia interdicta, aut interdicti tempore celebrat diuina, prætermittenda vnã tantum circumstantia ex requisitis in *c. Alma mater*, vt cum Syluestro, Tabiena, Armilla, Hostiens. Ioan. And. Calderin. Conarr. Suario, Alterio, Filliucio, Hurtado diximus *p. 4. tract. 5. disp. 8. q. 5.* tunc sic: ergo si prædicti Clerici mortaliter in dicto casu violant interdicti censuram; absque dubio irregulares manebunt. Sic sentire debent Authores citati, & expressè id faciunt Auil. *p. 7. disp. 9. sect. 2. dub. 8. vers. Sed circa moderationem*, & Couarr. apud ipsum. Gibalinus *c. 5. q. 2. confect. 9. n. 22. pag. 353.* Alter. *disp. 9. de interdicto, c. 3.* vbi dicit sic tenere omnes Doctores à nobis nuper citatos. Sayrus *lib. 5. c. 14. n. 29. & 30.*

Q V Æ S T I O I V.

An deinde, etiam maneant irregularis Clericus qui intendens celebrare diuina officia tempore interdicti, ianuas Ecclesie aperit campanas pulsat, &c. Sed mutata intentione reuera non celebrat,

Affirmant Archidiac. apud Sayr. *loc. cit. n. 31.* & alij, quos suppressis nominibus, refert Alter. *c. 3. cit. vers. Sed hic merito.*

Sed probabilius multò Respondeo: Dicendum, quod, quamuis prædictus Clericus, prædicta faciendo, peccet grauius, ob illam prauam intentionem, quam habuit, celebrandi diuina; non tamen ob id maneat irregularis, si reuera celebratio non sequatur. *Prima pars ex se patet. Secunda verò probatur.* Quia irregularitas hæc non incurritur, nisi exerceatur actus alicuius Ordinis. Deinde, irregularitas requirit actum perfectum, & consummatum, & transgressionem exterioriorem completam, *cap. fin. 15. q. 1.* & constat ex habitis *supr. tract. 1. disp. 1.* ergo. S. c. tenent B. Anton. *3. p. tit. 26. cap. 4. vers. Item si Clericus.* Card. *tract. de interdicto p. 2. n. 78.* Syluest. *Interdictum 3. §. 7.* quos citat, & sequitur Alter. *loc. cit. Gibalin. c. 5. de Irregul. q. 2. confect. 9. n. 22. pag. 354.* Sayrus *loc. cit.* Legantur Suarez *disp. 34. sect. 4.* Auil. *p. 7. disp. 9. sect. 2. dub. 8.* & dicta à nobis *p. 4. tract. 5. de interdicto. disp. 8. q. 5.* & quæ infra *q. 6.* dicemus.

Q V Æ S T I O V.

An saltem maneant irregularis Clericus, qui tempore interdicti localis pulsat campanas, vel aperit Ecclesie ianuas, vel admittit excommunicatos, vel interdictos, quando officia diuina, vel Missa ab aliis celebrantur.

Affirmant aliqui Doctores. Quorum ratio est, quia in tali casu dictus Clericus participat cum principali in crimine criminoso, cum cooperetur peccato ipsius celebrantis: sed principalis, nempe celebrans, manet irregularis: ergo etiam qui participat. Ita sentiunt Calderin. *tract. de Interdicto. p. 1. n. 78.* B. Ant. *3. p. tit. 26. cap. 4.* Ioan. Andr. in *c. Alma mater.* Syluest. *interd. 5. §. 7.* & alij.

Sed multò probabilius Respondeo: Non manere irregularem. Ratio est *Primò.* Quia is tantum fit irregularis, qui tempore interdicti, suspensionis, aut excommunicationis actum conuenientem Ordini Ecclesiastico egerit: at pulsare campanas, aut aperire Ecclesie portas, &c. tempore interdicti, non sunt actus proprius alicuius Ordinis, cū possint per laicos agi, & quotidie agantur: ergo ex his irregularis nullus potest putari.

Secundò. Quia nec quis irregularis est, ex eo quod participet in crimine criminoso, hoc est, in crimine, ob quod alter celebrans fit irregularis. Patet; tum quia talis irregularitas non est expressa in iure. Tum etiam, quia qui causa est irregularitatis alienæ, vt qui debilitat alterius membrum, aut generat illegitimum, non ideo fit irregularis ex participatione, vt diximus sæpè *suprà*: ergo, &c. Sic Henriq. *lib. 13. cap. 43. num. 3. in gloss. litt. K. & lib. 14. cap. 7.* (non vt leges apud Alterium) *num. 4. litt. N.* Auil. *part. 7. disp. 9. sect. 2. dub. 9.* Alterius *disp. 9. de interdicto. cap. 3. vers. Secundò dubitari potest.* Couarr. in *cap. Alma*

Alma mater, parte 2. §. 4. numer. 7. vers. De illo autem. Gibalinus cap. 5. quest. 2. confectar. 9. vers. Unde etiam sequitur. Cornejo ex Auila (quem non citat) disp. 6. quest. 4. Sayrus libr. 5. capite 14. num. 32. & alij.

QVÆSTIO VI.

An ad minus fiat irregularis dictus Clericus, si pulset campanas, vel portas Ecclesie aperiat, autoritate priuata, aut publica, intendens præbere autoritatem publicam, & solemnè celebrationi diuinorum officiorum, tempore interdicti.

Affirmat Couarruu. loco nuper citato, quem sequitur Sayrus n. 33. ita dicens: Adde tamen cum eodem Couarr. quod si autoritate publica, vel priuata vltus vel campanas pulset, vel ianuas aperiat, & ab alio celebrantur diuina, quasi ipse auctoritatem præbeat tempore interdicti diuinorum officiorum celebrationi, hac ratione irregularis erit, vt habet communis DD. opinio. Innoc. & Panorm. in c. fin. n. 6. de excessib. Prælat. Gonzal. à Villadieg. tr. de Irregular. c. de Interdicto Tabien. verb. Interdictum 6. n. 1. ante finem, ita ille. Et Vitald. tract. de Interdicto. n. 266 pag. mihi 164. Alterius etiam disp. 9. de Interdicto. c. 3. vers. Fallit hoc, & alij.

Sed probabilius Respondeo: Nec in hoc casu fieri irregularem dictum Clericum. Constat ex dictis supra disp. 2. 1. q. 14. vbi diximus, minime fieri irregularem illum, qui nulla ligatus censura præbet auctoritatem, vt ligatus excommunicatione, aut suspensione, vel interdicto, celebret coram se. Sic expressè tenet Henriq. lib. 1. 4. c. 7. n. 4. litt. I, ita dicens: Non fit irregularis, qui audit publicè diuina officia, licèt quodammodo ea auctorizet pulsans campanas, aut aperiens ianuas, dum alius celebrat (cuius oppositum quidam affirmant) quia hic actus non est Ordinis Sacri, nec iure exprimitur fieri irregularem. Hæc Henricus. Quem citat, & sequitur Auil. p. 7. disp. 9. sect. 2. dub. 9. dicens, id esse commune inter iuniores. Adde tamen. Primò quod in Clem. Granis, de sent. excommunic. ponitur excommunicatio contra dominos temporales, qui tempore interdicti faciunt diuina officia solemniter celebrare, pulsando campanam, aperiendo ianuas, vt diximus p. 4. tr. 5. de Interdicto. disp. 8. q. 15. Adde secundò, quod si in casu proposito Clericus aperiret ianuas Ecclesie, exercendo solemniter officium Ostiarij, tunc fieret irregularis, non quia præberet celebrationi auctoritatem, sed quia violaret interdictum per exercitium minorum Ordinum, quod in nostra sententia sufficit.

QVÆSTIO VII.

An Clericus Ministrans Sacerdoti celebranti tempore interdicti, sine moderatione cap. Alma, fiat irregularis.

Affirmat Calderin. tr. de Ecclesiast. Interd. vt refert Villadiego c. 5. de Irregular. n. 25. col. mihi 81. Qui & videtur hanc partem tenere ibidem, his verbis: Ego tamen crederem hoc in eo qui non est suspensus, vel excommunicatus cum celebraret, secus in suspenso, vel excommunicato, vel suspenso concelebante, vel in concelebante tempore interdicti; nam videtur quod iste ligetur: nam cum iste cooperetur

R. P. Leand. de Irregularit.

principali celebranti in illo delicto (puta) in illa illicita celebratione, videtur quod ligetur eadem pœnas per ea, quæ norantur in c. 1. de offic. deleg. & sic eandem incurrit irregularitatem. Cogitate tamen in hoc. Hæc Villadiego.

Negant verò Couarr. in cap. Alma mater, secunda parte, §. 4. n. 6. vers. de illo autem Auila part. 7. disp. 9. sect. 2. dub. 9. dicens falsum oppositum. Henriq. lib. 1. 4. c. 7. n. 4. litt. L, ita dicens: Nec si ministret celebranti in loco interdicto (subintellige) si irregularis, nisi ministret in loco Sacro cantans Euangelium, aut Epistolam solemniter. Ita ille, & apud illum Couarr. 2. parte, cit. §. 3. in fine. Et bene illum citat; nam expressè hoc ipsum docet loquendo de Diaconis, & Sacerdotis assistentibus vestibus indutis sacris Episcopo Ordinanti tempore interdicti. Ita etiam Sayr. lib. 4. cap. 14. n. 33.

Sed probabilius, iuxta nostram doctrinam, respondeo: Non fieri Clericum talem irregularem, vt docent Auctores primæ sententiæ; nisi aliàs ministret celebranti, exercendo solemniter aliquem actum Ordinis, siue maioris, aut sacri, siue minoris: nam in nostra doctrina, per quemcunque actum Ordinis, siue maioris, siue minoris solemniter exercitum, violatur censura, vt habitum est supra. disp. 2. 1. quest. 3.

QVÆSTIO VIII.

An Clericus fiat irregularis ob quamcunque officij diuini celebrationem tempore interdicti factam, absque moderatione cap. Alma mater.

Respondeo, vt certum: Fieri. Sed quid nomine diuinorum officiorum veniat, diximus part. 4. tract. 5. de Interdicto. d. sp. 4. q. 43 & 44. veniunt namque Missæ, etiam sicæ, Horæ Canonice, sub quarum nomine veniunt officium paruum B. Virginis, & Defunctorum, Psalmsi graduales, & Pœnitentiales cum Litanis. Solemnis Benedictio Nuptiarum, Templi, Vasorum Sacrorum, Corporalium, & aliarum Sacrarum vestium; Candelarum in die Purificationis, & Ramorum in Dominica Palmarum, Benedictio aquæ, & eam publicè cum Asperges fundere. Benedictio fontis Baptismalis. Benedictio solemnis Episcopi, quæ fit cum baculo, &c. Professio solemnis in Religione, Litanie dictæ cum solemnitate, nempe cum Cruce eleuata. &c. Hæc namque omnia diuina prohibita sunt publicè fieri tempore interdicti generalis, & idè ob quamcunque illorum celebrationem violatur interdictum, & incurritur irregularitas.

Quod si hic quæras, quænam officia sunt quæ non prohibentur fieri adhuc publicè tempore interdicti. Respondeo ex dictis loc. citat. quest. 44. quod sunt ea omnia, quæ non sunt deputata alicui Ordini Clericali. Nempe Confessio generalis, & absolutio, hoc est, Confiteor Deo, Misereatur vestri, &c. Salutatio Angelica, quæ fieri solet manè, meridiè, & vesperè. Benedictio mensæ, & fructuum, & vestium ingredientis Religionem. Sumptio aquæ benedictæ in ingressu Ecclesie, Concio, Adoratio Crucis in die Veneris Sanctæ, modò fiat sine publicis precibus. Purificatio mulierum post partum, si fiat sine solemnitate. Absolutio excommunicationis, si detur sine stola, & absque solemnitate Sacerdotali. Et denique sunt licita omnia officia solita recitari à Confraternitatibus laicorum: & idè recitari, imò & cantari possunt

V

possunt Litaniaz, & alij Psalmi, sine gestatione Crucis, sine stola & superpelliceo, & sine Dominus vobiscum. Sic ferè omnes DD. præcipuè Nauarr. Henriq. Suar. Auil. & alij *loc. cit.* adducti.

cessitate Ordinandi Ministros Ecclesiasticos, Ordines confert, constat ex dictis *loc. cit.* q. 3. 2. non incurrere; quia, dato casu, licitum est Ordines tempore interdicti celebrare.

QVÆSTIO IX.

An laici Regulares, aut alij Religiosi non Ordinati, fiant irregulares, si in loco interdicto celebrent diuina, aut ministrent solemniter in Ordine sacro quem non habent, & sine moderatione cap. Alma.

Respondeo, vt quid certum: non fieri irregulares, saltem ex violatione interdicti. *Primo*, quia id non est in iure expressum. *Secundo*, quia in *c. I. cni, de sentent. excommun.* tantum imponitur irregularitas contra violantes interdictum locale, agentes in officio sicut prius: quibus verbis clarè supponitur Ordo aliquis ad incurrendam irregularitatem, quem tamen dicti Religiosi non habent: ergo Sic D. Ant. 3. *par. tit. 26. c. 4. §. 2. Syluest. Interdict. 6. q. 3. p. 1. Nauar. c. 27. n. 28.* quos citat, & sequitur Auil. *p. 7. disp. 9. sect. 2. dub. 8. in fine*, & omnino ex illo non citato, Cornejo *disp. 6. de Irregul. q. 7. vers. Infero secundo. Sayr. lib. 5. c. 14. n. 4. Gibalin. c. 5. de Irregul. q. 2. consec. 9. in fin. pag. 355. Alterius disp. 9. c. 2. col. 7. vers. Sequitur secundo.* Notanter diximus, non fieri irregulares saltem ex violatione interdicti; nam aliunde incurrerent irregularitatem, si ministrent in Ordine, quem non habent, vt constat ex dictis *supr. disp. 20. q. 11. & 12.* & incurrerent alias pœnas, vt constat ex dictis *p. 4. rr. 5. de Interdict. disp. 8. quæst. 15.*

QVÆSTIO X.

An sint irregulares Clerici, qui constituti in minoribus Ordinibus, exercent solemniter actus proprios illorum Ordinum tempore interdicti.

Negant plures DD. citati à nobis in simili *sup. disp. 21. q. 3.* & loquendo de præsentis quæstione specialiter negant Sor. *lib. 4. sentent. dist. 22. q. 3. art. 1. concl. 5. post medium, vers. Sunt tamen notanda.* Auil. *p. 7. disp. 9. sect. 2. dub. 3.* Palud. D. Anton. Hent. & alij penes ipsum.

Sed probabilius Respondeo: Esse irregulares. Sic quamplures DD. quos *disp. 21. quæst. 3.* cum suis fundamentis adduximus. De quo vterius loquendo de violatione suspensionis, egimus *sup. disp. 22. q. 15.* Legantur Alterius *disp. 9. de Interd. loc. cit. vers. Sed dubitatur.*

QVÆSTIO XI.

An qui tempore interdicti confert Ordines, fiat irregularis.

Respondeo, vt quid verum, Irregularem fieri, etiamsi solum minores Ordines conferat. Quia reuera violat interdicti censuram per exercitium Ordinis Sacerdotalis, aut Episcopalis. Sic Couarr. in *c. Alma mater. p. 2. §. 3. n. 4.* Bern. Diaz in *sua pract. c. 32. n. 2. & 3.* Auil. *p. 7. disp. 9. sect. 2. dub. 10. concl. 1.* & constat ex *suprà habitis, & p. 4. traët. 5. disp. 5. à quæst. 27.*

An autem irregularitatem incurreret, qui in ne-

QVÆSTIO XII.

An qui tempore interdicti recipit Ordines, saltem maiores, maneat irregularis.

Respondeo: Quod non. Quia talis irregularitas non est in iure expressa. Sic Nauar. *c. 27. n. 243. vers. O Etand.* Henriq. *lib. 1. c. 43. n. 7. circa fin.* vbi ita ait: Qui in loco interdicto recipit Ordinem sacrum, vt Diaconatum ab Episcopo, fit interdictus, aut suspensus. Quidam addunt, Diaconum dum in loco interdicto iniatur, si cantet statim Euangelium in eadem Missa, fieri irregularem, quia hic interdictus alio actu ministrat in Ordine sacro. At reuera non ita fit, vnde qui in loco interdicto recipit Ordinem Sacerdotalem, non fit irregularis, licet simul celebraret cum Episcopo Ordinate, aut participet in crimine: nam propter idem crimen in actibus coniunctis non est puniendus duplici pœna, vt simul fiat interdictus, & irregularis. Hæc Doctissimus Henriquez, quem citat, & in dicto principali sequitur Auil. *loc. cit. concl. 3.* & conueniunt cum his, quæ à nobis sunt dicta *4. p. rr. 4. de suspens. disp. 4. q. 5. & sup. disp. 22. q. 13. & 14.*

QVÆSTIO XIII.

An Clerici incurrant irregularitatem, si sepeliant in interdicto loco defunctos sine officio diuino, aut Missa.

Respondeo, vt certum dicendum, quod licet incurrant alias à iure statutas pœnas, sed non irregularitatem. *Primo*, quia non reperitur in iure. *Secundo*, quia ad incurrendam hanc irregularitatem, requiritur executio actus postulantis Ordinem: at tradere Ecclesiasticæ sepulturæ corpus defuncti sine officio diuino, aut Missa, non est actus alicuius Ordinis: ergo non parit irregularitatem. Sic Syluest. *Interdictum 5. q. 8. par. 2.* Nauar. *cap. 27. n. 244.* Henriq. *lib. 14. c. 7. n. 4. litt. P. ibi:* Nec fit (irregularis, intellige) qui absque officio sepelit defunctum etiam in Ecclesia specialiter interdicta. Sic ille. Auil. *p. 7. disp. 9. sect. 2. dub. 2. coroll. 2.* Suar. *disp. 35. sect. 1. n. 19. vers. Præter hanc.* Alter. *disp. 9. de Interd. c. 2. in fine.* Cornejo *3. p. disp. 6. de Irregul. q. 7. vers. Sed quid de Clericis.*

QVÆSTIO XIV.

An saltem fiant irregulares Clerici, qui in loco generaliter interdicto sepeliunt defunctos, cum officio diuino, & Missa.

Respondeo, tanquam certum, tunc irregulares fieri: cum exercent actus Ordinis Ecclesiastici. Sic omnes Doctores, qui hanc resolutionem intelligunt, dummodò sepeliant defunctos sine moderatione *cap. Alma mater.* Quia si in tali diuino officio seruetur, non erunt irregulares, cum post illud priuilegium omnia officia diuina sint licita, habita prædicta moderatione, & locus sepulturæ sit solum generaliter interdictus: nam si specialiter interdictus

interdictus sit, erunt irregulares, quamvis seruent conditiones dicti c. *Alma*. Sic Henriq. c. 7. cit. n. 4. ibi: At si sepeliat solemniter cum officio in loco generaliter interdicto, etiam non facto, fit irregularis, nisi adhibeat moderationem c. *Alma mater*. Seruato tamen modo per iura permissio, peccat sic sepeliens tatenem privilegio, sed non fit irregularis. Si tamen sepeliat solemniter in loco specialiter interdicto, etiam cum dicta moderatione, fit irregularis, ex iure antiquo, cui non derogat c. *Alma mater*. Sic ille. Legantur Auila, & Cornejo loc. cit. & dicta à nobis p. 4. tract. 5. de interd. disp. 6. q. 10.

QVÆSTIO XV.

An Clericus, cui est interdictus ingressus Ecclesia, maneat irregularis intra Ecclesiam diuina officia celebrando.

Negat Speculator in tit. de dispens. §. *Iuxta*. Quia (inquit) potest celebrare extra Ecclesiam, c. *Concedemus, de consecrat. dist. 1.* at interdictus ab ingressu Ecclesie non fit irregularis celebrando extra Ecclesiam: ergo.

Sed vt certum Respondeo: Manere irregularem celebrando intra Ecclesiam. Quia sic videtur definitum in cap. *Is cui*, de sent. excomm. in 6. vbi ita habetur: *Is cui est Ecclesia interdictus ingressus, cum sibi per consequens censeatur in ipsa diuinorum celebratio interdicta, irregularis efficitur, si contra interdictum huiusmodi diuinis in ea se ingerat, in suo agens officio sicut prius*. Sic textus. Ex quo clarè habetur, quod si interdictus ab ingressu Ecclesie in ea diuina celebret, quasi vtens suo officio, irregularis erit. Sic Angel. verb. *suspensio 3. n. 5.* vbi ita dicit: *Quid si interdictus ab ingressu Ecclesie, intrat, & audit ibi diuinat* Respondeo quod licet mortaliter peccet, non tamen efficitur irregularis, nisi ipse celebret, quasi vtens officio sicut prius, secund. Gemin. in d. c. *Is cui, de sent. excomm. lib. 6.* sic Ang. Et sic Ioan. Andr. Feder. e *Senis*, & Siluest. quos citat, & sequitur Maiolus lib. 3. de *Irregular. c. 19. n. 4. vers. Septima extensio*. Anchar. in d. c. *Is cui, n. 1.* & Francus ibid. Nau. c. 27. n. 170. Couar. c. *Alma mater* p. 2. §. 1. n. 3. Henriq. lib. 13. c. 32. n. 2. Auila p. 5. disp. 4. dub. 5. conclus. 5. Alterius disp. 6. de *suspens. c. 3. vers. Secundò dicimus*, Sayrus lib. 4. c. 7. n. 12. & alij.

QVÆSTIO XVI.

An etiam maneat irregularis Clericus interdictus ab ingressu Ecclesia, si intra Ecclesiam audiat officia diuina.

Respondeo dicendum: quod licet peccet mortaliter, non tamen maneat irregularis, audiendo intra Ecclesiam diuina, nisi aliàs ipse simul celebret, quasi vtens suo officio, sicut prius. Sic Ang. vt vidimus nuper. Couar. n. 3. cit. vers. *Poterit*, ibi. Vnde constat, etiam hunc interdictum ingressu Ecclesie, non posse diuina officia intra Ecclesiam audire, licet ex ea auditione irregularis non sit, c. *Is qui supra eod. tit.* Hæc ille. Et Ioan. Andreas, Siluest. Henriq. Auila loco cit. Sayrus n. 13. & 14. cum aliis pluribus. Legantur dicta à nobis p. 4. tract. 5. de Interdict. disp. 7. q. 2.

R. P. Leand. de Irregularis.

QVÆSTIO XVII.

An interdictus ab ingressu Ecclesia possit absque incurfione irregularitatis celebrare diuina extra Ecclesiam.

Respondeo, vt quid certum: Possit. Ratio est, quia causa limitata limitatum producit effectum, arg. *l. in agris. ff. de acquirend. rer. domin.* at sic est, quod hæc poena est limitata respectu loci, nempe *intra Ecclesiam celebrando*, vt constat: ergo nihil operabitur, si extra illam celebratio fiat. Ex quo constat, quod ille Sacerdos, qui interdictus ingressu Ecclesie celebraret extra Ecclesiam, sub diu, vel in territorio. aut aliqua domo priuata, cum Altari portatili, minimè esset irregularis. Sic communiter Doctores, Paul. *distinct. 18. q. 7. art. 3. concl. 1.* Gloss. in cap. *Is cui, verb. In ea*. Henriq. lib. 13. c. 32. §. 2. Nauar. c. 25. n. 75. vers. *Duodecimo*, & c. 27. n. 170. Couar. in c. *Alma mater*, p. 2. §. 1. n. 3. Ang. Graffius, Calderin. Siluest. D. Anton. Vivald. & alij, quos citat, & sequitur Sayrus lib. 4. c. 7. n. 12. vers. *Secundò*. Auila p. 5. disp. 4. dub. 5. conclus. 5. Et nos etiam p. 4. tract. 5. disp. 7. q. 6.

QVÆSTIO XVIII.

An si interdictus ab ingressu Ecclesia celebret in Oratorio, incurrat irregularitatem.

Respondeo breuiter cum communi Doctorum sententia, irregularitatem incurere, si celebret in Oratorio erecto auctoritate Episcopi, & ab illo designato in perpetuum pro celebratione diuinorum, secus si celebret in Oratorio priuato, sine campana, & sine facultate Episcopi erecto. Quia illud verè venit nomine Ecclesie; hoc verò in presentiarum minimè. Sic Anchar. cum Calder. in c. *Is cui, n. 1. de sentent. excomm. in 6.* Nauar. c. 27. n. 170. Couar. §. 1. n. 3. cit. Auila *concl. 5. cit.* Alterius disp. 6. de *suspens. c. 3. vers. Quid dicendum*, Henriq. lib. 13. c. 32. n. 2. lit. O. & alij plures apud ipsum. Et nos p. 4. tract. 5. disp. 7. q. 6.

QVÆSTIO XIX.

An item irregularitatem contrahat Sacerdos ab ingressu Ecclesia interdictus, celebrans in Ecclesia non consecrata ab Episcopo, sed solum benedicta.

Respondeo, vt quid certum: Etiam irregularitatem contrahere. Quia Ecclesia benedicta, licet non sit consecrata, verè, & propriè venit nomine Ecclesie. Sic tenet communis sententia, vt docent Nauar. Couar. Henriq. Auila, Alterius, & alij loco cit. Sayrus lib. 5. c. 11. n. 17. Panorm. Calder. & Gemin. apud ipsum.

QVÆSTIO XX.

An interdictus ab ingressu Ecclesia, fiat irregularis celebrando Missam in cimiterio contiguo saltem Ecclesia.

Affirmant plures Authores, eo quod nomine Ecclesie etiam verè, & propriè veniat cimiterium: ergo si interdictus ingressu Ecclesie

fit irregularis Missam celebrando in Ecclesia, consequenter fiet celebrando in cœmeterio. Et idcõ ita tenent Auila, Hurtadus, Portellus, Lyusus, & Villalob. citati à nobis *parte 4. tract. 5. disp. 7. q. 6.*

Sed probabilius iterum Respondeo: Non fieri irregularem. Quia probabilius est, quod interdictus ab ingressu Ecclesiæ licet possit in cœmeterio etiam contiguo Ecclesiæ Missam dicere, eo quod in hoc casu non veniat propriè, & in rigore nomine Ecclesiæ. Sic Suar. Alter. Filliuc. Regin. Dian. Bonac. Bauny, Balseus, Palaus, Vgol. & Dayr. adducti à nobis *4. p. vbi supra.*

QVÆSTIO XXI.

An Presbytero celebrante intra Ecclesiam, possit Subdiaconus, aut Diaconus, cui est interdictus ingressus Ecclesia, absque incurfione irregularitatis extra Ecclesiam existens canere Epistolam, vel Euangelium.

Affirmant Hentiq. *lib. 13. cap. 43. n. 3. in glos. lit. K. ibi*: Sed probabilius est, Diaconum hunc non fieri irregularem, quia id odiosum nullo iure exprimitur, & participatio in crimine non extenditur ad censuram interdicti. Ita ille. Et ex illo Auil. *part. 5. disp. 4. sect. 3. dub. 5. concl. 5. vers. Sed inquiris.*

Sed probabilius iterum Respondeo: Non posse, absque incurfione irregularitatis. Quia licet corporaliter ministerium Subdiaconi, vel Diaconi exerceri extra Ecclesiam videatur: tamen moraliter intra Ecclesiam fieri censetur, eo quod Sacrum, cui ministrat, intra Ecclesiam fit, & ad illum proximè cooperatur, & totum illud ministerium est vnum officium. Sic Syluest. Suar. Calderin. Gemin. Franc. D. Anton. Alterius, & Palaus citati à nobis *p. 4. tract. 5. disp. 7. q. 3.*

QVÆSTIO XXII.

An saltem contra Presbytero extra Ecclesiam celebrante, possit Subdiaconus, aut Diaconus, cui est interdictus ingressus Ecclesia, canere Epistolam, aut Euangelium intra Ecclesiam, absque incurfione irregularitatis.

Affirmant Henriquez *loc. cit. n. 3. in fine*, ita scribens. At si Sacerdos ab ingressu Ecclesiæ interdictus, in cœmeterio celebret extra Ecclesiam, licet Diaconus intra illam canat Euangelium, non violat, nec fit irregularis. Quia (*addit in margine*) cantus Euangelij, quod est accessorium, sequitur principale, atque ita tota Missa censetur fieri extra Ecclesiam. Ita ille. Ex cuius verbis constat, sentire neutrum fieri irregularem, & quantum ad primum idem sentit Auila à nobis vbi infra citatus.

Sed iterum probabilius Respondeo: Non posse absque incurfione irregularitatis. Quia probabilius est, non posse tunc intra Ecclesiam cantare, sine violatione interdicti. Quia licet Missa extra Ecclesiam dicatur; tamen de facto actio Subdiaconi, aut Diaconi fit intra Ecclesiam, quod sufficit ad violandum interdictum ab ingressu Ecclesiæ latum, & consequenter ad incurfendam irregularitatem ob solemnem administrationem Ordinis. Sic Suarez, Alterius, & alij citati à nobis *part. 4. tract. 5. disp. 7. q. 4.*

QVÆSTIO XXIII.

An in praesignatis duobus casibus non solum Subdiaconus, aut Diaconus incurrat irregularitatem, sed etiam ipse celebrans Sacerdos.

Affirmat Syluest. *interdictum 6. §. 6. per verba*, quæ ad longum retulimus *p. 4. tr. 5. disp. 7. q. 5.*

Sed iterum probabilius Respondeo: Solum Subdiaconum, aut Diaconum incurere irregularitatem; non tamen Sacerdotem, vt habitum est *p. 4. loc. cit.* Nisi ergo (vt ibidem diximus) ipse Sacerdos ab ingressu Ecclesiæ interdictus sit, & intra Ecclesiam Sacrum faciat, minimè ex alio capite fiet irregularis. Sic Hentiq. Auil. Suar. & Alter. quos loco citato adduximus. Quæ hic desiderari possent, inveniuntur *disp. 21.*

DISPUTATIO XXIV.

De Irregularitate ex crimine hæresis proveniente.

QVÆSTIO PRIMA.

An Clerici hæretici, qui suam hæresim publicè manifestant, sint omninò irregulares.

RESPONDEO, vt quid certissimum: Esse omninò irregulares. Quia sic habetur in iure, *c. Si quis Presbyteri, c. Saluberrimum, & c. Conuenientibus 1. q. 7. & c. Nos consuetudine, dist. 12. vbi Clerici in hæresim incidentes, aut à fide apostatantes, prohibentur ad vltiorem Ordinis gradum ascendere, licet in iam susceptis Ordinibus, postquam conuersi fuerint ad fidem, permittantur pro beneficio magno in susceptis Ordinibus ministrare. Sic tenent omnes Doctores, præcipuè mox citandi.*

QVÆSTIO II.

An etiam laici hæretici publicè sint omninò irregulares.

NEGandum viderur, eo quod in *c. Si qui voluerint 1. q. 7.* dicatur de Nouatianis redeuntibus ad Ecclesiam, posse Ordinari. Qui textus intelligendus videtur (ad minus) de laicis (ait Palao,) quibus non est ita certum, hanc irregularitatem esse impositam, cum omnes textus, qui hanc irregularitatem indicere videntur, de Clericis loquantur. Ita ille *disp. 6. de censur. punct. 19. §. 1. n. 1.*

Sed vt certum Respondeo: Etiam laicos hæreticos publicos, esse omninò irregulares, itaut nec redeuntes ad fidem ordinari, aut initiari Ordinibus possint. Quia (ait Sanchez) licet in prænumeratis supra textibus, nulla laicorum mentio fiat, nec etiam suspensionis, aut priuationis executionis Ordinum iam susceptorum: at Doctores statim allegandi id meritò ad laicos hæreticos, vt nullatenus promoueri ad Ordines valeant, extendunt. Quippe hæc promotio non interdicatur Clericis, eo quod Clerici sint; sed ratione criminis, atque idcõ comprehendit laicos

laicos eiusdem criminis participes. Sic ille *lib. 2. in Decal. cap. 25. n. 2.* Fagund. *lib. 1. in Decal. c. 17. n. 3.* Pellizz. *tom. 2. tract. 7. cap. 5. sect. 3. q. 2. n. 96.* & communis.

QVÆSTIO III.

An etiam fiant irregulares heretici externi, si per accidens occulti sunt?

NEgant plures Doctores, eo quod textus hanc Irregularitatem indicentes exigunt notorietatem criminis, ut expendenti constabit: ergo planè sequitur, quod heretici occulti non fiant per hæresim irregulares. Ita tenent Henriq. *lib. 14. c. 4. n. 6.* ubi sic ait *in corp. capituli*: Qui occultus hereticus, aut apostata, expresso iure non probatur esse irregularis. Quare (*addit in marg. lit. H.*) Syluest. *verb. Irregularitas, §. 5. & Ordo 4. §. 2.* non refert hanc irregularitatem inter alias. Perez *lib. 3. tit. 4. lib. 8. Ordin. pag. 98.* Ledesma, & Corduba, negant esse irregularem: quia irregularitas non incurritur nisi in casibus iure expressis *sup. cap. 1. §. 3. F.* & ob nullum crimen occultum, præter homicidium, sit irregularis. Ita Henriq. *ibi: & cap. 5. n. 2. in princ.* Philarc. *lib. 4. cap. 13.* Sayr. *lib. 7. cap. 12.* (non 11. ut leges apud Palaum) *num. 16. in fine*: Quartò, si sit hereticus occultus, non est irregularis, post penitentiam, & absolutionem ab excommunicatione: quia in iure non est expressum. Ita ille. *Sà verb. Irregularitas ex defectu anime, n. 2.* Auil. *part. 7. disp. 4. dub. 2. conclus. 3.* Laym. *de Irregularit. lib. 1. tract. 5. part. 5. cap. 4. n. 12.* Gaspar Hurtad. *disp. 2. diff. 4. n. 14.* Garcia *part. 11. de Benefic. cap. 10. num. 84.* Reginald. *lib. 34. tract. 2. n. 193.* Tannerus *in tertia parte, disp. 6. q. 10. n. 200.* Trullench. *lib. 1. Decalog. cap. 13. dubit. 10. n. 2.* qui pro hac parte citat Azorium *lib. 8. cap. 15. q. 13.* Gibalin. *cap. 5. de Irregularit. q. 3. dub. 1. pag. 362.* Dian. *prima part. tract. 11. Resol. 14.* (licet contrarium postea tenuerit *part. 2. tract. 15. resol. 24. & part. 4. tract. 2. Resol. 26.*) Cornejo *in tertia parte, tract. 5. disp. 9. dub. unico, quest. mihi 4. pag. 816.* (qui tamen malè citat Auilam pro parte contraria.) Et horum sententiam esse valdè probabilem, expressè tenet, imò ut talem sequitur Palaus *part. 6. disp. 6. punct. 19. §. 1. num. 2.* Qui omnes in eo fundantur, quod putant, hæreticos solum ab Ordinibus repelli, vel ratione infamiae, quia omnis hereticus est infamis, vel ratione excommunicationis, &c.

Sed nihilominus probabilius Respondeo: Hereticos omnes externos, quantumvis occultos, effici irregulares, & idèd minimè posse, etiam post obtentam absolutionem ab excommunicatione, & peccato hæresis, Ordinibus initiari, nisi obtineant prius dispensationem ab irregularitate ob crimen hæresis contracta. Ratio est. Quia probabilius est, irregularitatem per se annecti hæresi: ergo nihil omninò interest, quod publica, vel occulta sit, modo non mentalis, sed externa sit. Antecedens probant communiter DD. ex textibus nuper citatis, & ex Concil. Elibertino *cap. 51.* & etiam ex Constitutione Clementis VII. incipienti: *Cum sicut*, quam refert Peña in fine Directorij Inquisitorum: ubi Summus Pontifex concedit Dominis Inquisitoribus facultatem dispensandi in irregularitate contracta ob hæresim occultam: ergo supponit Pontifex irregularitatem hanc contrahi ex ipso delicto hæresis occultæ: ad quid enim dispensabunt in illa, si illa non incurritur? Unde hanc sententiam ut communioem sequuntur Nauart. *cap. 27.*

R. P. Leand. de Irregularit.

n. 205. vers. Tertio, & consil. 19. de hereticis. Angel. *verb. Irregularitas 1. n. 26.* Syluest. *verb. Irregularitas, q. 5. & q. 14.* & clarius *verb. Crimen, quest. 2.* ubi ita ait: Secundò quæritur de diuisione criminum in enormia, & mediocria, & minora. Et dico, quod secundum Hostiens. & Gloss. & Rayn. criminum quædam sunt enormia, inter quæ sunt homicidium, scilicet voluntarium: & idem de casuali præcedente culpa: & simonia in Ordine, & beneficio. Et idem dicit Goff. addens vitium hæresis, *1. q. 2. ventum.* Et hæc, etiam post penitentiam, impediunt promouendum, & iam promotum deiciunt, etiam si sint occulta, *2. quest. 1. ventum est, de heret. quicumque, & cap. Statutum, lib. 6. de temp. Ord. Quasitum, de Simon. cant. & generaliter idem est de omni crimine inducente irregularitatem.* Hæc Syluester. Cuius verba retulit, ut fortè non dicas cum Henriquez, non refert Syluestrum hanc irregularitatem inter alias: refert enim, ut vides. Sic item Vgolinus *cap. 36. n. 1.* Felician. *de cens. cap. 7.* Maiolus *lib. 5. cap. 46. num. 1.* Lamb. *de inreparon. 1. p. lib. 1. quest. 7.* Peña *in directo. Inquisit. 3. p. comment. 162. quest. 113. & comm. 175. q. 126.* Valent. *tom. 4. disp. 7. q. 19. punct. 3.* Azor. *tom. 1. lib. 8. cap. 11. q. 13. & cap. 21. q. 8.* Suar. *de Censur. disp. 43. sect. 1. n. 4. & tract. de fide, disp. 21.* (non 25. ut leges apud Gibalinum) *sect. 5. n. 1. & 2.* ubi & bene citat Thomam Sanchez *lib. 2. Decalog. c. 25. n. 2.* Farinacium *de heresi, q. 189. n. 41. & q. 192. à n. 67.* & Mendozam *lib. 3. ad Concil. Elibertin. c. 28. & 29.* sic etiam Filliuc. *tract. 20. cap. 9. n. 228.* (non 17. ut leges apud Palaum) Egidius *disp. 18. dub. 7. à n. 50.* Bonacin. *disp. 7. de cens. q. 3. punct. 7. n. 1. & 3.* Toledo *lib. 1. Summ. cap. 18. n. 1.* apud Sanchez, & Fagundez, apud me *verò c. 19. n. 4. vers. Tertium est, adiuncto c. 69.* Luyfius *de censur. lib. 9. disp. 62. dub. 1.* Præpositus *q. 5. de Irregular. dub. 7.* Sanctarell. *de heresi capite 25. n. 1.* Gordonus *lib. 7. quest. 18. c. 18. n. 110.* Fagundez *lib. 1. in Decalog. c. 17. n. 2.* Dian. *part. 2. tract. 15. resol. 24. & part. 4. tract. 2. resol. 46.* Philibertus *de Ordine tract. 1. part. 8. cap. 2. à n. 3.* Pelizzarius *tom. 2. tract. 7. cap. 5. sect. 3. q. 2. n. 95.* & alij.

QVÆSTIO IV.

An qui spontè, vel metu, fide negat fidem exterius, sed corde illam retinet, irregularis fiat ex hæresis crimine?

Affirmatiuam partem tenet Caietanum, potest quis existimare: eo quod hic Doctor *2. 2. q. 12. art. 1. & q. 94. art. 1. ad 1.* (ut vidimus *p. 4. tract. 1. disp. 8. quest. 6. & tract. 3. disp. 1. q. 8.*) expressè teneat, quod ille, qui solo verbo profert hæresim, etiam si interius nullum assensum talis propositionis hæreticæ habeat, excommunicationem Bullæ incurrat: ergo & irregularitatem.

Sed ut certum quid Respondeo: Minimè irregularem ex hæresis crimine fieri. Quia certum est, quod ille, qui exterius solum fide negat, sicut liberatur ab excommunicatione, eo quod verè non sit hereticus (ut diximus *loc. cit.*) ita liberatur ab irregularitate, quam hæresis parit. Sic tenent communiter omnes Doctores, præcipuè Sanchez *lib. 2. Decalog. c. 25. n. 5. & 6.* Bonac. *quest. 3. citata. punct. 7. n. 2.* Fagund. *lib. 1. in Decalog. c. 17. n. 5.* Filliuc. *tract. 20. c. 9. q. 2. n. 230.* & alij.

Q V Æ S T I O V.

An saltem prædictus negans fidei exterius fidem, fiat irregularis, irregularitate propria, lata contra eos qui fidei negant fidem?

Negant adhuc plures Doctores, eo quod existiment: nullam irregularitatem esse à iure latam in fidei negantem fidem. Probat: quia si aliqua esset, maximè in cap. *Presbyteros*, dist. 50. at in hoc nulla fertur irregularitas in fidei negantes fidem: ergo. Minor probatur. *Primò*, quia in dicto cap. tantum est sermo de immolantibus Idolo: ergo non debet extendi ad reliquos deferentes fidem, cum simus in lege pœnali. *Secundò*, quia in d. cap. non fit sermo de fidei immolantibus Idolo, sed de illis, qui metu verè ex animo immolauerunt: ergo ex illo non potest probari, irregularitatem fieri, qui fidei, & non ex animo fidem negat. Ita tenent Navar. lib. de heret. in 1. edit. consil. 3. in fine, & in 2. edit. toto consil. 8. Quorum sententiam ut probabilem sequitur Palaus disp. 6. de Censur. punct. 19. §. 1. num. 4. Imò & Diana, juxta Summam ipsius concinnatam per Ausonium, verb. *Irregularitas ex delicto*, num. 27. Sed hic Auctor fallitur; nam Diana oppositum ut quid probabilius, sequitur.

Sed probabilius Respondeo: Irregularitatem fieri irregularitate propria lata contra fidei negantes exterius fidem. Quia probabilius est, hanc irregularitatem contra dictos ferri in dicto cap. *Presbyteros*, quod desumptam fuit ex Concil. Ancyano, cap. 1. & 2. Quia quamvis hic textus videatur loqui solum de offerente sacrificium Idolis, tamen idem voluit dicere de fidei negantibus fidem quocumque signo externo. Nam postquam dixit, immolantes Idolis ex gravi timore arcendos esse ab Ordinibus, ait secus esse de laicis, qui cum clamarent se Christianos esse, vi præcisa coacti sunt immolare, quos ab hac pœna ait eximi, eo quod culpæ immunes sint: comprehendit ergo fidei apostatas ob timorem, qui non sunt à culpa hac, & peccato liberi. Sic omnino Fagundez cap. 17. cit. num. 5. sequutus Thomam Sanchez lib. 2. in Decalog. cap. 25. num. 6. Suarium de Censur. disp. 43. sect. 2. num. 2. Maiolum lib. 5. de Irregularit. cap. 34. num. 2. & Vivaldum de Irregularit. num. 38. Quibus addi possunt Sanctarellus tract. de heresi, cap. 25. dub. 1. num. 4. Fatinac. de heresi, quest. 92. num. 73. Filiuc. tract. 20. cap. 9. num. 230. Diana p. 4. tract. 2. resol. 49. & alij.

Q V Æ S T I O VI.

An fautores, receptores, & defensores hereticorum, quatenus heretici sunt, afficiantur eademmet irregularitate, qua afficiuntur heretici?

Negant aliqui Doctores, eo quod in iure id non habeatur expressè. Nam si alicubi, maximè in cap. 2. §. *heretici*, de heretic. in 6. ut contrarij fatentur: at in hoc capite prædicti solum dicuntur inhabiles ad beneficia, & officia publica, sub quorum nomine non includitur Ordo: ergo. Ita Henriquez lib. 4. cap. 4. num. 6. litt. R. Sà verb. *Irregularitas ex defectu anima*, num. 2. Hurtad. disput. 2. de Irregularitate, difficult. 3. à num. 7. Quos videntur sequi Palaus disput. 6. punct. 19. §. 1. num. 5. & Diana part. 4. tractatu 2. resol. 44. & Cornejo in 3. part. tractatu 5. disputatione 8. dub. unico, questione ultima, in fine, & alij existimantes, prædictos non affici pe-

culiari irregularitate, sed solum illa, quæ contrahitur ex infamia,

Sed probabilius Respondeo dicendum, quod præfari fautores, receptores, & defensores hereticorum verè afficiantur eademmet irregularitate, qua afficiuntur ipsimet heretici, & ideo illam minimè evadant, quamvis occulti sint. Quia probabilius est, quod hæc particularis irregularitas habeatur in iure in dicto cap. 2. de heret. cit. ubi præfata personæ dicuntur esse inhabiles ad omne beneficium, & officium publicum: at sic est, quod sub nomine officij publici comprehenduntur non solum officia temporalia, sed etiam Ecclesiastica: ergo & officium Ordinis, ad quod ascendere dictæ personæ prohibentur. Sic tenent Sanchez lib. 2. in Decalog. cap. 5. num. 7. Suarez de Censur. disp. 43. sect. 2. num. 5. in fine. Navarrus, Ledesma, Valentia, & Maiolus apud illos. Auila part. 7. disp. 4. dub. 2. concl. 2. Tolerus lib. 1. cap. 69. num. 1. Bonacina ubi supra. Sanctarell. tract. de heresi, cap. 25. dub. 1. num. 4. Egidius disp. 18. dub. 7. num. 51. concl. 2. Præpositus in 3. part. quest. 5. de Irregularit. dub. 7. num. 44. Ioan. de Cruce 2. part. Summ. ubi de Irregularitate, dubit. 4. conclus. 2. Fagundez loc. cit. num. 6. Villalobos tom. 1. tract. 21. difficult. 15. num. 6. Philibertus de Ordine, tract. 1. part. 8. c. 2. n. 5. & alij.

Q V Æ S T I O VII.

An illi qui tanquam de heresi suspecti coguntur per Inquisitores abiurare de vehementi, irregularitatem incurrant?

Affirmant prædictas personas incutere irregularitatem, ob suspicionem vehementem de heresi. Azor tom. 1. lib. 8. cap. 21. quest. 8. in fine, per hæc verba: Quæres deinde, quid si Titius tanquam de apostasia suspectus abiuraverit, hoc est, iureiurando execratus fuerit, & damnauerit omnem hæresim, an eo ipso factus sit irregularis: ita ut nec ad Ordines, nec ad beneficia possit promoveri? Respondeo idem iuris esse de huiusmodi apostata, quod est de eo, qui ut suspectus iureiurando detestari in iudicio cogitur omnem hæresim. Uterque post abiurationem ob suspicionem vehementem apostasiæ, vel heresis, irregularitatem contrahit, aut saltem tanquam irregularis habetur. Hoc usque Azor. Cuius sententiam novissimè sequitur Emanuel Moure opusc. 1. de Ensalamis, & incarnatione, sectione 3. cap. 6. numero 21. & 22.

Sed probabilius longè Respondeo: Minimè irregularitatem incutere, ratione vehementis suspicionis notoriæ heresis. *Primò*, quia in iure solum imponitur pœna irregularitatis hereticis; non verò abiurantibus hæresim: quia huiusmodi nec sunt heretici, nec ut tales damnantur, sed tanquam de heresi suspecti. *Secundò*, quia licet suspecti de heresi notorij, ratione infamiæ incurrant aliqualem irregularitatem, dum non purgaverint suspicionem: tamen per abiurationem eam purgant, ac proinde purgata & ablata infamia, liberi manent ab irregularitate, & ideo absque dispensatione vlla ad Ordines poterunt promoveri. Sic doctissimus Navar. conf. mihi 16. de heretic. ubi num. 1. hæc dicit: Dixi verò, quod mihi videbatur, responsum Domini mei doctissimi esse firmum, quatenus habet, per solam abiurationem de levi; non incurri vllam irregularitatem; imò neque per abiurationem de vehementi, quod exercitum fuit in quodam Prælato, qui abiuravit de vehementi, & sequenti die sine vlla dispensatione celebravit Missam, cum approbatione, & laude Papæ, & totius Curie: & rectè, quoniam nullo iure id probari

probari potest, & irregularitas non incurritur, nisi in casibus à iure expressis. Hæc meus Nauarrus. Et ex illo Villalob. tom. 1. tract. 21. diffic. 15. n. 2. Henric. lib. 12. cap. 56. n. 1. & lib. 14. cap. 4. n. 6. in fine. Suarez disp. 43. sect. 2. n. 9. & 10. Sanchez lib. 2. in Decalog. cap. 25. n. 10. & 12. Sà verb hæresis, n. 5. Flaminius de Resignat. benefic. lib. 4. quest. 3. n. 17. Farinac. de hæresi, quest. 192. num. 80. & 81. Garcia de benef. part. 11. cap. 11. vbi citat pro hac parte Rotæ decisionem. Egidius disp. 18. dub. 7. n. 55. Sanctarell. de hæresi, c. 28. n. 9. Soula in Aphorism. Inquisit. lib. 2. cap. 5. n. 6. Portell. in addit. verb. Irregularitas, n. 20. Fagundes lib. 1. in Decalog. cap. 17. n. 7. & 8. Palao disp. 16. punct. 19. §. 1. n. 6. Trullench. etiam lib. 1. in Decal. cap. 3. dub. 10. num. 3. in fine. Diana part. 2. tract. 15. resol. 24. in fine, vers. Notent verò, & part. 4. tract. 2. resol. 47. Filliuc. loc. cit. n. 133. Philibert. cap. 2. cit. n. 8. & alij.

QVÆSTIO VIII.

An filij Hæreticorum, fautorum, defensorum, & receptatorum eorum sint irregulares.

Negant nonnulli Doctores, eo quòd nullo textu est contra eos stabilita irregularitas, sed sola inhabilitas ad officia publica, & beneficia; quorum nomine non veniunt Ordines. Ita Sayrus de Censur. lib. 6. c. 10. n. 49. qui pro hac sententia citat Toletum lib. 1. Summ. c. 15. n. 8. sicuti illum pro eadem parte citant etiam Sanchez & Palao. Sed certè Toletus in impressione Lugdun. de anno 1606. oppositum dicitur verbis affirmat, non c. 25. (quia ibi nil dicit ad rem) sed cap. 62. pag. 227. n. 3. hæc dicens. Tertio non solum ipsi (hoc est hæretici, & ipsorum credentes, fautores & defensores; sed etiam omnium prædictorum filij etiam si ex matre parentum non fuerint initiati, sunt irregulares, cap. Statutum 1. de hæret. Hæc Toletus. Tenet tamen sententiam Sayri Gibalinus cap. 5. de Irregularit. q. 4. confectar. 3. n. 22.

Sed probabilius Respondeo dicendum, quod omnes filij hæreticorum, & eorum fautorum, defensorum, & receptatorum sint irregulares. Quia c. Statutum 2. de hæret. in 6. omnium prædictorum filij redduntur inhabiles ad beneficia, & officia publica: at sic est, quod nomine officiorum publicorum veniunt officia Ecclesiastica, inter quæ officia Ordinum computantur, utpote quæ publica sunt: ergo. Sic Nauarr. in Summ. c. 27. n. 205. Ledesma. 2. p. 4. q. 26. art. 2. fol. 564. Patres Congregati in tertia instruct. Hispanensi, c. 11. Simancas de Catholic. institut. tit. 9. num. 14. Salzedo in practica Bern. Diaz. cap. 22. n. 22. Maiol. lib. 5. cap. 46. n. 5. Henriquez lib. 14. (non 5. ut leges apud Sanch.) c. 5. n. 4. Valentia tom. 4. disp. 7. quest. 19. punct. 3. Philiar. de offic. Sacerd. tom. 1. p. 1. lib. 4. c. 9. Suarez tom. 3. in 3. part. disp. 43. sect. 3. n. 1. Vivald. de irregularitate, n. 75. Manuel in quest. regul. tom. 1. quest. 24. art. 7. Auila part. 7. disp. 4. dub. 3. quos omnes refert, ac sequitur Sanchez lib. 2. in Decalog. cap. 28. num. 7. Quibus addi possunt Bonacina quest. 3. de Irregularitate, punct. 7. n. 9. Villalobos tom. 1. tr. 21. difficult. 15. n. 8. Hurtad. disp. 2. difficult. 3. Egidius disp. 18. dub. 7. n. 56. Filliucius tract. 20. c. 9. q. 4. n. 256. Philibertus de Ordine, tract. 1. part. 8. c. 2. n. 9. qui etiam citat malè Toletum pro opposita parte.

QVÆSTIO IX.

An etiam nepotes hæreticorum, fautorum, defensorum, & receptatorum eorum sint irregulares.

Negat Sayrus (& à fortiori) loc. cit. Cui satis fauet Palao disp. 6. de Censur. punct. 19. §. 2. num. 1.

Sed probabilius Respondeo dicendum, quod etiam nepotes hæreticorum, & eorum fautorum, & qui per vitilem lineam descendunt, manent irregulares vsque ad secundam generationem; qui verò per lineam foemininam, minimè, sed solum filij. Sic tenet Bonacina num. 9. & Auila per hæc verba: filij hæreticorum, & receptatorum vsque ad secundam generationem per lineam paternam, & vsque ad primam per maternam sunt irregulares, d. s. hæretici, vbi generaliter dicitur vsque ad secundam generationem Sed Bonifacius VIII. c. Statutum, et 2. de hæret. in 6. restrinxit vsque ad primam generationem per lineam maternam. Vnde descendens ab hæretico per lineam maternam ultra primum gradum, non est inhabilis ad Ordines. Ita Nauarr. lib. 8. de tempor. Ordin. Hæc Auila Legantur Sanch. loc. cit. & c. 27. à n. 2. & Philibertus loc. cit.

QVÆSTIO X.

An ut filij hæreticorum irregulares manean: irregularitate lata in cap. Statutum, contra filios hæreticorum, opus sit, ut nati fuerint post parentum delictum, & crimen.

Negant plures Doctores, existimantes, non esse opus ad hoc ut filij hæreticorum sint irregulares irregularitate dicta, quod nati sint post parentum crimen, sed sat esse ad id, quod nati sint ante lapsum parentum in hæresim. Quia cap. Statutum, cit. si ios absolute nominat: ergo omnes planè comprehendit. Ita Suarez disp. 43. sect. 3. num. 2. citans pro se Contr. lib. 2. variat. c. 8. n. 5. Gomefium tom. 3. variat. c. 2. n. 16. Castrum lib. 2. de iusta hæret. punis. cap. ultim. & Gregorium Lopez p. 7. tit. 2. lib. 2. vers. Sus si. os. Quibus addi possunt Filliucius loc. cit. n. 238. Gibalinus cap. 5. q. 4. confect. 3. in fine. Citat etiam Diana pro hac parte Luyfium lib. 9. disp. 62. dub. 2. & Auilam p. 7. disp. 4. dub. 7. sed hic Auctor nihil ad propositum tractat in illo dubio. Sed dub. 2. vers. Et quamuis.

Sed probabilius Respondeo dicendum, quod ut filij hæreticorum contrahant irregularitatem latam in cap. Statutum, contra filios hæreticorum, necessum sit, ut nati fuerint post lapsum parentum in hæresim. Primo, quia prædicti filij nati ante lapsum parentum, formaliter loquendo, non sunt filij hæreticorum, sed Catholicorum: ergo non comprehendit illos pœna lata in dicto cap. Secundo, quia filij reorum criminis læsæ maiestatis nati ante delictum parentum, non subiacent pœnis, quibus subiacent nati post delictum, ut latè, & optimè probat Sanchez lib. 2. in Decalog. cap. 27. à num. 14. ergo nec filij nati ex Catholicis parentibus, qui postea in hæresim inciderunt, debent subiaccere irregularitatis pœnæ, quibus subiacent per d. cap. Statutum, filij nati post lapsum parentum in hæresim. Sic tenet Bonac. q. 3. de Irregularit. punct. 7. n. 10. citans pro se Vgolinum §. 1. num. 9. Simancas de Catholic. instit. tit. 23. Lessium cap. 34. n. 121. Henric. lib. 14. cap. 5. num. 4. Egidium disp. 18. n. 53. & Sanch. loc. cit.

loco cit. Quibus addi possunt Hurtad. *disp. 2. de Irregularis. diff. 3. n. 8.* & Palao *disp. 6. punct. 19. §. 2. num. 2.* vbi ait, sic esse dicendum (concesso cum communi sententia, dictos hæreticorum filios irregulares esse) nempe, quod ad incurrendam hanc irregularitatem requiratur, vt ipsi filij nati sint post parentum delictum: nam si antequam parentes deliquerint, ipsi fuerint nati, nullatenus irregulares sunt censendi, quia eo casu non sunt formaliter filij hæreticorum. Sed potius Catholicorum, cum à parentibus Catholicis concepti, & nati sint. Sic ille. Villalobos *tract. 21. difficult. 15. n. 9.* Pellizzar. *loc. cit. q. 3. n. 100.* Legatur Diana *part. 4. tract. 4. resol. 45.* vbi vtramque sententiam probabilem esse affirmat.

Ad fundamentum contrariorum dicendum est ex dictis, adesse sufficientem rationem explicandi dictum cap. Statutum, de filiis natis post lapsum parentum in hæresim.

Q V Æ S T I O X I.

An vt filij hæreticorum liberi à dicta irregularitate euadant, sufficiat adhuc, quod geniti, aut concepti fuerint, etsi nondum nati, ante lapsum parentum in hæresim.

Negabunt, & planè à fortiori, omnes Doctores primæ sententiæ nuper relatæ, imò forsitan & secundæ, saltem aliqui.

Sed ego probabiliter certè stando dictis, Respondeo dicendum, quod vt dicti filij irregularitatem latam in cap. Statutum, cit. contra filios hæreticorum, non contrahant, sufficiat illis, fuisse conceptos, & genitos perfectè (etsi nondum nati fuerint) ante lapsum eorum parentum in hæresim.

Probat *Primò*. Quia prædicti filij, formaliter loquendo, potius sunt filij Catholicorum, siquidem ab his habuere esse, non ab hæreticis: ergo irregularitas lata in d. cap. contra filios hæreticorum, non comprehendit prædictos.

Secundò probatur à simili sic. Vt filius illegitimus fiat legitimus per subsequens matrimonium, & consequenter non maneat irregularis, sufficit, quod fuerit genitus, etsi nondum natus, eo tempore quo parentes habiles ad contrahendum extiterint, vt diximus cum communi *supra disp. 3. q. 16. & 19.* ergo & sufficit certè in præsentatum, vt quis non contrahat irregularitatem latam contra filios hæreticorum, quod ille non ab his, sed à parentibus Catholicis sit genitus, licet nondum natus.

Tertiò probatur ex habitis nuper *quest. 10.* Quia filij nati ante lapsum parentum in hæresim, minime contrahunt dictam irregularitatem: ergo nec contrahent adhuc, qui ante lapsum parentum sunt geniti. Patet consequentia: quia in rebus, quæ ad commodum cuiuspiam pertinent, in vtero adhuc existens pro nato habendus est: *l. Qui in vtero 7. l. Qui in vtero 26. ff. de statu hominum, l. Vel si vno 7. de suis & legitim. hered. l. 3. tit. 23. part. 4.*

Quartò probatur *l. Emancipatum 7. ff. de Senatorib.* vbi habetur expressè, quod si quis conceptus sit antequam pater eius Senatu moueatur, natus autem post patris amissionem dignitatem, magis est, vt quasi Senatoris filius intelligatur. Sic Iurisconsultus. Nunc ego: ergo si quis conceptus sit antequam pater eius in hæresim incidat, natus verò post eius admissionem, magis est, vt quasi Catholicus filius, non quasi hæretici intelligatur: Si ergo est filius Catholicus, & non hæretici, minime contrahere potest irregularitatem latam contra filios hæreticorum. Pro hac parte nul-

lum inueni Doctorem, quia nullum vidi de illa huc vsque tractantem.

Q V Æ S T I O X I I.

An vt filij & nepotes hæreticorum incurrant irregularitatem latam contra filios, in cap. Statutum, cit. oporteat parentes in hæresi decessisse.

Respondeo, vt certum: Oportere. Quia licet Alexander I V. in cap. Quicumque, §. Hæretici, de hæresic. in 6. absoluit, & generaliter hac irregularitatis pœna punierit filios, & nepotes hæreticorum; tamen Bonifacius VIII. in c. Statutum, el. 2. eod. tit. & lib. restrinxit, & declarauit c. Quicumque, citatum, vt solum intelligatur de filiis, & nepotibus hæreticorum, qui non sunt emendati, & reincorporati Ecclesiæ, excipientes pœnitentiam ipsis impositam, aut parati illam suscipere, & exequi. Sic ex dicto capite docent omnes Doctores, inter quos circa limitationem Bonifacii non modica versatur difficultas, quam nos sequenti quæstione tractabimus. Sit ergo

Q V Æ S T I O X I I I.

An filij, & nepotes illorum, qui ob crimen hæresis repetitum traduntur brachio seculari comburendi, sed ob data pœnitentia signa sunt ante mortem absoluti ab hæresi, incidant in irregularitatem latam in d. cap. contra filios hæreticorum.

Negant quamplures Doctores, existimantes minime in talem irregularitatem incidere. Probat. Quia vt filij, aut nepotes hæreticorum irregularitatem contrahant, exigit Bonifacius, vt vidimus, quod parentes eorum obeant, & decedant in hæresi, & à delicto non emendati, neque Ecclesiæ reincorporati: atqui parentes, qui ob crimen hæresis traduntur brachio seculari comburendi, sed ante eorum mortem absoluuntur ab hæresi, per dictam absolutionem reincorporantur Ecclesiæ, & sic reincorporati obeunt Catholici: ergo eorum filij post dictam constitutionem Bonifacii non contrahent dictam irregularitatem. Ob id ita esse dicendum sentiunt Simancas *de Cathol. instit. tit. 29. n. 17.* Henriquez *lib. 14. de Irregular. c. 5. n. 4.* Nauar. *c. 27. n. 205.* Martin. de Ledesma *2. p. 4. q. 26. art. 2. fol. 364.* Alphons. de Castro *de Inst. hæret. punit. c. vlt. & lib. 1. de leg. pœnali. c. 7. docum. 2. corollar. 1.* Repertor. Inquisit. *verb. Filij.* Maiolus *lib. 5. cap. 46.* Toletus *lib. 1. Summ. cap. 25. n. 8.* Valentia *tom. 4. disp. 7. q. 19. punct. 3. Sà verb. Irregularis. ex defectu animæ, n. 2.* & Rodrig. *1. tom. Sum. c. 190. n. 2.* quos omnes sic pro hac parte refert Sanch. *lib. 2. in Decalog. c. 27. n. 22.* quibus addo ego Hurtad. *de Irregular. disp. 2. diff. 3. n. 8.* Villalobos *tract. 21. diff. 16. n. 9.* Et licet hæc sententia sit satis probabilis,

Sed probabilius Respondeo dicendum, quod prædictorum filij, ac nepotes verè incidant in irregularitatem latam, seu moderatam in dicto cap. Statutum. Quia probabilius est, quod parentes hæretici sic conuersi, præsumantur in hæresi decedere: ergo filij, ac nepotes eorum irregulares remanent, adhuc post constitutionem præfatam Bonifacii: consequentia ex textu ipso liquet. Antecedens probatur. Quia hæreti

hæretici relapsi, & brachio seculari relaxati, quamvis de facto exterius ad fidem ante mortem conuertantur, tamen præsumuntur in hæresi decedere, & sicè bunnino conuerti, timore potius ne viui comburantur, quàm fidei amore: & ideo nec iuridicè admittuntur ad pœnitentiam, nec solemniter absoluntur, quæ solemnis, & iuridica absolutio videtur requisita, vt ab Ecclesia indicentur decedere ipsi reconciliati, & reincorporati, ac per consequens non irregulares. Et ideo hanc tuentur sententiam Glossa in c. Statutum, cit. verb. Reincorporatos, & ibi Ioan. Andr. & Francus sine Simancas mutans sententiam in Enchirid. Indicum, tit. 63. n. 7. Rojas tract. de Hæretic. 2. part. n. 337. Peña in director. Inquisit. 3. p. commento 164. Decian. in pract. lib. 5. cap. 45. n. 3. Auila part. 7. disp. 4. dub. 3. Azor tom. 1. lib. 8. c. 13. post q. 8. & tom. 2. lib. 6. c. 4. q. 3. Suarez 6. tomo, disp. 43. sect. 3. n. 4. Molina tom. 3. par. 1. disp. 658. Vmberl. Locatus, Azuenedo, Paramus, & Lælius Zecchius, quos omnes refert, ac sequitur Sanch. lib. 2. in Decalog. c. 27. n. 23. Quibus adhuc addo ego Luyfium de Censur. lib. 9. disp. 64. dub. 2. Palaum disp. 6. de Censur. punct. 19. §. 2. n. 5. Dianam part. 4. tr. 2. resol. 25. qui tamen solum dicit, vtramque sententiam existimare probabilem Filiucium tract. 20. c. 9. q. 4. n. 239. & Pellizzarium tom. 2. tract. 7. c. 5. sect. 3. q. 3. num. 99.

QVÆSTIO XIV.

An etiam incurrant dictam irregularitatem filij, & nepotes eorum, qui quamvis relapsi non sint, & ad fidem redeant, traduntur tamen brachio seculari comburendi, eo quòd hæresiarcha fuerint.

Negabunt, & à fortiori Auctores primæ sententiæ nuper relati.

Sed iuxta illam, quam nos secuti sumus, Respondeo dicendum, incurrere prædictam irregularitatem. Quia verè sunt filij, ac nepotes illorum, qui non ita Ecclesiæ reincorporantur, vt ad pœnitentiam admittantur; & ideo eadem prorsus militat in eis ratio, ac militare diximus in filiis, ac nepotibus eorum, de quibus præcedenti quæstione egimus. Sic expressè Suarez disp. 43. sect. 3. n. 4. in fine. Suarez c. 27. cit. n. 24. Filiuc. n. 239. cit. & ni fallor Bonacina q. 3. de Irregular. punct. 7. n. 9. in fine, & vt ait Sanchez, omnes relati pro nostra sententia q. præcedenti.

QVÆSTIO XV.

An item eandemmet irregularitatem incurrant filij, ac nepotes illorum, qui comburantur, eo quòd conuicti de hæresi, illam negant.

Respondeo: Incurrere eandemmet irregularitatem. Quia parentes dicti nec emendati dici possunt, nec reincorporati Ecclesiæ, cum solemniter non absoluantur, & in foro Ecclesiæ probati sunt esse, & decedere hæretici, quidquid ipsi negent: ergo eorum filij & nepotes verè irregulares remanent. Sic Suarez, & Sanchez loc. cit. Palaum disp. 6. punct. 19. §. 2. n. 6. & alij.

QVÆSTIO XVI.

An deinde incurrant præfatam irregularitatem filij illorum, qui in absentia condemnantur, eorumque statua, ob hæresim delatam comburantur.

Respondeo, vt quid probabilius, etiam dictorum filios in præfatam irregularitatem incurrere. Quia eorum parentes, ob eorum contumaciam habentur tanquam conuicti, & verè pertinaces hæretici, vt constat ex c. Cum contumacia, de hæretic. in 6. ibi: Ex tunc velut hæreticus condemnatur. Sic Peña in director. Inquisitor. 2. part. comment. 164. col. 3. Molina tom. 3. de Iust. part. 1. disp. 658. n. 19. quos citat & sequitur Sanch. lib. 2. in Decalog. c. 27. n. 19. Palaum disp. 6. de Censuris, punct. 19. §. 2. num. 6. Qui cum Sanchez bene aduertit, hanc sententiam intelligendam esse, quando parens damnatus est verè, & propriè contumax, qualem depingit d. c. Cum contumacia: nam secus esset si de eius contumacia non planè constaret, vt quando elapso anno, ob morbum, aut aliud legitimum impedimentum ad Inquisitores accedere nequiuisset, aut pro absolutione instaret, aut satisfactionem obtulisset, aut denique ea fecisset, quæ ipsum verè esse Catholicum ostenderent.

QVÆSTIO XVII.

An exigatur sententia condemnans parentes ob hæresim, vt filij, & nepotes incurrant irregularitatem.

Affirmant aliqui, quos tacito nomine refert Azor tom. 2. lib. 6. c. 4. q. 3. vers. Alij verò.

Sed, vt ferè certum respondeo: Non exigatur sententia Iudicis parentes ob hæresim damnantis, vt filij, & nepotes eorum incurrant irregularitatem, sed satis esse, si aliàs constet parentes hæreticos esse, aut fautores, defensores, aut receptatores hæreticorum, per propriam parentum confessionem in iudicio, vel per euidenciam facti. Quia (ait Sanch.) id important ea verba textus d. cap. Statutum, vbi loquens de huius criminis qualitate in parentibus requisita, sic ait: Qui vel tales esse, tales etiam decessisse probantur, vbi verbum, probantur, est verbum iuris, quasi textus dicat, filios eorum, quos in hæresi decessisse notoriè constituerit, siue sententia Iudicis, siue euidencia facti, siue propria in iudicio confessione. Quare si hæreticus non fuit aliquo horum modorum notorius, filij & nepotes eius nec sunt irregulares, nec beneficij incapaces. Ita tradunt Suar. 5. tom. in 3. p. disp. 43. (adde tu, sect. 3.) n. 2. Sayr. de Censur. lib. 6. c. 10. n. 40. Azor. tom. 1. instit. moral. lib. 8. c. 13. post q. 8. in octaua pœna hæreticorum, vers. Deinde quares, vbi bene addit, satis esse, si eos parentes sit manifestum tales esse in his locis, in quibus viuere, aut vixisse constat. Hucusque Sanch. lib. 2. in Decalog. c. 27. n. 28.

QVÆSTIO XVIII.

An saltem exigatur, ad hoc, vt filij, & nepotes irregularitatem ortam ex infamia admittant, vt eorum parentes decedentes in hæresi, etiam infames ob hæresim reputentur.

Respondeo: Id verè exigi. Vnde minimè incurrant irregularitatis pœnam filij, aut nepotes hæreticorum, qui tales publicè decesserint, absque infamia

infamiae nota, ut si obiere in Anglia, Germania, aut alia regione hæresibus infecta. Ratio est (inquit Sanchez) quia dum parentes non sunt damnati, sed sola facti euidencia sunt hæretici, incurunt has poenas filij ratione infamiae facti, ac proinde cessante ea, diximus non incurtere: in prædictis autem locis cessat infamia: ergo. Sic Sanchez. *loc. cit. n. 28. in fin.* secutus Henriq. *lib. 14. c. 5. n. 4. ibi.* At si occulta fuit hæresis, aut in natione infecta, & pater decessit in publica hæresi absque nota infamiae, non videretur filius Catholicus fieri irregularis, & Emmanuel Sà *in Summ. verb. Hæresis, n. 4.* His addo Pellizzar. *tom. 2. tract. 7. c. 5. sect. 3. n. 109.* Bonacin. *q. 3. de Irregularis. punct. 7. n. 9.* Palaum *disp. 6. de Censur. punct. 19. §. 2. n. 7.* Tanner. *in 3. p. disp. 6. q. 10. dub. 10. n. 201.* Egid. *disp. 18. n. 51.* Layman. *lib. 1. tract. 5. n. 5. c. 4. sub finem.* Gibalin. *c. 5. de Irregularis. q. 4. consecr. 3. in fine.* & Dian. *p. 4. tract. 2. resol. 45.* Qui bene aduertit id esse certum loquendo de irregularitate orta ex infamia; nam loquendo de irregularitate lata *in c. 1. de hæret. in 6. & c. Statutum, el. 2. eod. tit. & lib. iam ex dictis supra constat quid sit dicendum.*

QVÆSTIO XIX.

An filij, aut nepotes denunciantes Inquisitoribus suos parentes hæreticos, ab irregularitate excusentur.

Respondeo: Excusari ab irregularitate, & ab aliis poenis iure statotis. Quia id expressè habetur in quadam Federici constitutione, à variis Pontificibus confirmata, ut docet Peña *2. p. directorij Inquisit. c. 14. comment. 15. vers. Hoc addiderim, & 3. p. comment. 164. vers. In filiis verò.* Et cum illo Castro *lib. 2. de Iusta hæretic. punit. c. 16.* Simanc. *de Catholic. institut. tit. 29. n. 47.* Rojas *in singularib. fidei, singul. 12. n. 5.* quos refert & sequitur Sanch. *lib. 2. in Decalog. c. 27. num. 30.* Farinac. *de hæresi q. 191. n. 37.* Palao *punct. 19. cit. §. 2. num. ultimo.*

QVÆSTIO XX.

An etiam apostata sint irregulares.

Respondeo, ut quid certum: Esse. Vnde omnia quæ diximus *suprà* de hæreticis, eadem dicenda sunt de apostatis, ac de eorum filiis & nepotibus: Quia quoad poenam irregularitatis iura, & Doctores eodem modo loquuntur. Legantur citati.

QVÆSTIO XXI.

An filij Sarracenorum, Paganorum, & Iudaorum, qui ab infantia sunt baptizati, irregularitatem aliquam admittant.

Respondeo: nullam irregularitatem admittente. Quia non admittunt illam, quæ lata est contra filios hæreticorum; cum non sint hæreticorum liberi, nec admittunt illam, quam contrahunt Neophyticum isti filij, de quibus est quæstio, baptizati sint ab infantia: ergo. Sic tenent communiter Doctores, Suarez *disp. 43. sect. 3. num. 8.* Filiucius *tract. 20. cap. 9. quest. 5. numer. 241.* Bonacina *question. 3. punct. 7. num. 11.* Diana *part. 4. tractat. 2. resol. 50.* Gibalinus *cap. 4. de Irregularitate, quest. 3. num. 9. pag. 71.* Sanch.

lib. 1. in Decalog. cap. 28. quest. 2. num. 11. Auila part. 7. disp. 4. dub. 4.

QVÆSTIO XXII.

An Schismatici sint irregulares.

Afirmant absolute plures Auctores ducti tum ex *c. 1. de Schismaticis*, tum etiam quia schisma regulariter est cum hæresi coniunctum. Ita Speculator *tit. de dispens. §. iuxta, n. 17.* Raymund. *in Summ. verb. Schisma, vers. Ultimo.* Maiolus *lib. 5. de Irregular. c. 46. num. 4.* Peña *in director. Inquisit. 2. p. q. 48. comment. 73.* Azor. *tom. 1. lib. 8. cap. 20. quest. 8.* Vgouinus *cap. 36. §. 3. num. 7.* Philibert. *de Ordine, tractat. 1. part. 8. c. 2. n. 5.*

Sed clarius, & probabilius Respondeo dicendum *Primò*. Schismatici, qui non sunt hæretici, minimè sunt irregulares (nisi fortè ratione infamiae ortæ ex schismate notorio.) Quia crimini schismatis ut sic nulla est in iure imposita irregularitas: ergo schismatici, ut sic, non sunt irregulares.

Respondeo *Secundò*. Schismatici, qui simul sunt hæretici, verè sunt irregulares ratione hæresis, cui adiuncta, & imposita est à iure irregularitas, ut supra est habitum. Sic tenent Suar. *de Censur. disp. 42. (non 23. ut offendes apud Sanch.) sect. 3. n. 4.* Sanch. *lib. 2. in Decal. c. 37. n. 20.* Sanctarell. *de hæresi, c. 43. dub. 1. n. 13.* Gordon. *lib. 9. 18. n. 11.* & quoad substantiam Gibalin. *c. 5. q. 3. dub. 2. pag. 368.* Filiuc. *tract. 20. c. 9. quest. 3. n. 233.* Sayr. *lib. 7. Thesauri, c. 12. n. 16.* Bonacin. *q. 3. de Irregular. punct. 7. n. 7.* Pellizzar. *c. 5. cit. sect. 3. quest. 5. n. 106. in fine.*

QVÆSTIO XXIII.

An solus Pontifex possit dispensare in irregularitate orta ex hæresi publica, & notoria.

Respondeo, ut quid certum: Quod solus ipse, aut alius cui ipse facultatem expressam concedat. Quia ipse solus habet ius dispensandi in iure communi. Sic omnes.

QVÆSTIO XXIV.

An saltem habeant Episcopi facultatem dispensandi in irregularitate orta ex hæresi occulta exteriori.

Negant multi, eo quòd careant potestate absoluedi ab hæresi occulta: ergo & potestate dispensandi ab irregularitate illi annexa. Ita Maiolus *lib. 5. de Irregularit. cap. 46. sub num. 6.* Suarez *disp. 43. sect. 1. num. 7.* & Bonacina *quest. 3. punct. 7. num. 12. (non 6. num. 11. ut offendes apud Philibertum) qui & citat Filiucium num. 232. & Tolertum lib. 1. cap. 46. num. 7.* Sed uterque docet oppositum, ille *loc. cit. numer. 244. dicto 3.* hic verò in mea impressione *cap. 69. in fine.*

Sed probabilius Respondeo. Habere dictam facultatem Episcopos, ex Concil. Trident. *sess. 24. cap. 6. de reformat.* concedente Episcopis facultatem dispensandi in quacunque irregularitate orta ex quocumque delicto, etiam hæresis. Sic Sanchez *lib. 2. in Decalog. cap. 25. num. 18.* ubi adhuc dato antecedenti contrariis, negat eorum consequentiam. Philibertus *de Ordine tract. 1. part. 1. num. 11.* Qui optimè citat

citat Filliucium pro hac parte, necnon & Garciam de Benefic. p. 11. c. 10. & Dian. 1. p. tr. 15. miscell. resol. 4. vers. Sed tota difficultas. Bossiunt tractat. de Iubil. sect. 1. casu 10. §. 12. num. 122. Vgolin. de Irregul. c. 36. n. 5. Vivald. Irregularitas. 3. n. 21. Quid autem sit respondendum fundamentum contrariorum, colliges ex dictis à nobis tom. 4. tract. 2. disp. 17. q. 45. & 46.

DISPUTATIO XXV.

De Neophytorum Irregularitatibus.

QVÆSTIO PRIMA.

Quisnam propriè dicatur Neophytus.

RESPONDEO dicendum, quod ille propriè dicitur Neophytus, qui recens est in fide Christi plantatus: aut clarius, qui novus est in Baptismo in aetate adulta suscepto. Sic constat ex cap. Sicut Neophytus, dist. 48. & ex illo docent omnes. Legantur Maiolus lib. 1. de Irregularitate, c. 11. ubi varias Neophytorum species adducit, quæ à nobis modò non spectantur, qui de propriis tantum Neophytis agimus. Vgolin. c. 2. Suar. Sanchez, Auila, Bonacina, Palao, & alij mox citandi.

QVÆSTIO II.

An Neophytus sit omnino irregularis.

RESPONDEO, ut quid certum, quod sit irregularis, & interim dum Neophytus est, vetita sit ei Ordinatio. Quia sic habetur cap. Quoniam, dist. 48. ex Concil. Nicæno cap. Qui Ecclesiasticis, distinct. 59. Zozimo Papa cap. Si officia, ead. distinct. ex Urbano cap. Sacerdotale, dist. 61. ex Gregorio Papa cap. Ordinatos, dist. 59. ex Celestino cap. In Sacerdotibus, & in cap. Non negamus, dist. 61. & cap. Miramur, ead. dist. ex Leone Papa.

Hæc prohibitio triplici nititur ratione. Prior desumitur ex Paulo ad Timoth. 3. Ne in superbiam elatus in iudicium incidat Diaboli, existimans Ecclesiam suo ministerio indigere. Secunda. Quia alios docere nescit, qui ipse nondum didicit. Quæ ratio desumitur ex cap. Miserum, 61. dist. ubi Innocent. ait: Miserum esse eum magistrum fieri, qui nondum esse discipulus didicit. Tertia. Quia aliis nequit se conformare, aut fidelium infirmitatibus compati, qui statum Ecclesiæ regendæ non est expertus. Quam rationem affert Gloss. dist. 48. in principio. Sic docent omnes DD præcipuè infra citandi, & citati supr. disp. anteced. q. 21.

QVÆSTIO III.

An irregularitas hæc Neophytorum sit indicta iure divino, ex præcepto descendens.

Afirmandum videtur. Cum constet tale præceptum Paulum Apostolum intimasse, ut vidimus. Sed omnino Respondeo dicendum, talem irregularitatem non esse indictam Neophytis iure divino, sed

humano. Quod constat, cum certum sit apud omnes, esse à Papa dispensabilem.

Ad rationem autem dubitan si dicendum est, Paulum ordinationem Neophytis prohibuisse, tanquam Ecclesiæ Doctorem, & Episcopum habentem facultatem condendi leges Evangelio congruas. Sic Azor p. 2. lib. 4. c. 6. q. 12. Anton. Riccius tr. de iis, qui sunt extra grem. Ecclesiæ, ubi de Neophytis, c. 2. n. 11. Barbosa de offic. Episcopi, p. 1. tit. 2. gl. 17. n. 8. Philibert. Marchin, de Ordine tr. 1. part. 10. c. 2. n. 3. & alij.

QVÆSTIO IV.

An descendentes ex Iudæis, vel Mauris, si ipsi ante usum rationis baptizati sunt, maneant irregulares, saltem casu quo parentes ipsorum in Iudaismo, vel Maurismo adhuc persistant.

Afirmandum videtur, saltem casu quo parentes Iudæi, aut Mauri perseverent, eo quod filij hæreticorum permanentiù in hæresi remanent irregulares, ut disp. antecedenti est habitum: ergo & irregulares erunt filij Iudæorum, aut Maurorum, etiam ab infantia baptizati, casu, quo hi Iudæi, aut Mauri perseverent.

Sed ut quid certum Respondeo dicendum, quod adhuc in præassignato casu filij Iudæorum, aut Maurorum minimè irregulares maneant, si ante usum rationis Baptismo fuerint initiati. Quia ipsi non sunt Neophyti nuper ad fidem conuersi, de quibus loquuntur iura supra citata: ergo ex quo ante usum rationis Baptismum susceperunt, non sunt irregulares, aut incapaces Ordinum, & officiorum, etiam si parentes eorum Iudæi, & Mauri adhuc perseverent.

Nec est eadem ratio de his, & filiis hæreticorum, quia hi ob parentum delictum, quod punitur etiam in filiis, irregularitate afficiuntur: & parentum in se, vel in delictum nec in se, nec in filiis Ecclesiæ punit. Ex quo fit satis ad rationem dubitandi. Unde hanc nostram sententiam tenent Suar. disp. 43. de Cons. sect. 3. n. 8. Conuar. in Clem. si furiosus, 1. p. §. 2. n. 8. concl. 6. Spino spec. test. Gloss. 3. principali, n. 48. Sanch. lib. 2. in Decal. c. 28. n. 11. Philibert. Marchin, de Ordine, tr. 1. p. 10. c. 2. n. 6. Pellizzar. to. 2. tr. 7. c. 5. sect. 2. q. 4. in fine & communis.

QVÆSTIO V.

An saltem filij Catechumenorum ab infantia baptizati sint irregulares, casu quo eorum parentes à fide recesserint.

RESPONDEO: Neque huiusmodi Catechumenorum filios esse irregulares, neque Ordinum incapaces. Quia isti non sunt instar filiorum hæreticorum, sed habendi sunt, ac si essent filij ex infidelibus geniti, & procreati; cum Catechumeni non sint de corpore Ecclesiæ, nec ab illa puniri possint. Sic Sanch. loc. cit. n. 13. & Philibertus n. 7.

QVÆSTIO VI.

An Neophytus ita sit irregularis, quod nec ad minores Ordines ascendere sine dispensatione possit.

Negant plures DD. existimantes, posse Neophytum absque vlla dispensatione ad Clericatum, & Ordines minores ascendere; eo quod huiusmodi Ordines

Ordinatio nullo textu eis sit verita; cum solum iura de maioribus Ordinibus loquantur. Ita tenent Archidiacon. in cap. *Quoniam, distinet. 48. num. 2.* & ibi Præpositus. Geminian. in cap. *Quicumque, dist. 78.* Decius in cap. *Eam te, de Rescriptis, num. 2.* Felinus in cap. *Cum sit, de Iudais. Romanus singul. 422.* Mascardus de *Iudais, part. 3. cap. 3. sub n. 8.* Anton. Ricciulus tract. *peculiari de Neophytis, cap. 2. n. 12.* Belletus *disquisit. Cleric. part. 1. §. 12. n. 9.* quos omnes refert, ac sequitur Philibertus tract. *1. de Ordine, part. 10. cap. 2. n. 8.* vbi ex Belleto notat, recentem conuersam ad fidem, posse statim fieri Monacham, vel Monachum, non tamen Abbatissam, vel Abbatem. Prædictis Auctoribus ego adhuc addo Tolletum lib. *1. cap. 64.* Quibus valde fauet Gibalinus c. *3. de Irregularitate, q. 3. in fine,* quatenus ait, quod ille non auderet damnare eum, qui Neophytum in Clerum admisisset, neque subiceret illum pœnis aduersus Ordinantes irregularem; neque Neophytum peccati in susceptione Ordinis commissi, propter impedimentum Canonicum irregularitatis reum faceret. Sed quamuis hæc sententia probabilis satis sit, propter rationem, & auctoritatem Doctorum illam sectantium:

Sed probabilius adhuc Respondeo dicendum, quod Neophytus ita sit irregularis, quod nec ad minores Ordines ascendere sine dispensatione queat. Ratio est, quia licet D. Paulus ad *Timoth. 3.* tantum loquatur ad Ordine Episcopatus, & in Concilio Nicæno cap. *2.* solum fiat sermo de Presbyteratu, & in Arelatenfi de Diaconatu, & de omni Ordine sacro D. Gregor. lib. *4. epist. 51.* aliàs *95.* tamen ex his colligitur idem proportione dicendum esse de reliquis Ordinibus minoribus, cum etiam in his habeat locum ratio D. Pauli, nempe periculum superbiæ, & elationis. Confirmatur, quia recenter conuersi ad fidem, neque in doctrina fidei sunt satis instructi, neque experti in rebus Ecclesiasticis, neque probati in constantia fidei; quæ sunt rationes, ob quas iura prohibent Neophytis Ordinibus sacris initiari: ergo si rationem iuris attendamus, dicendum nobis est, quod Neophytus, nec ad minores Ordines sine dispensatione ascendere queat. Sic tenent Couarr. in *Clement. Si furiosus, part. 1. num. 7. col. 2.* Nauar. cap. *27. num. 205.* Henriquez lib. *14. cap. 4. n. 7.* Angelus, & Syluester, quos citat, & sequitur Auila part. *7. disp. 4. dub. 4. concl. 1.* Hojeda de *incompatibilit. benefic. part. 1. cap. 24. n. 3.* Campanilis in *diversor. iuris Canon. Rubr. 11. cap. 7. n. 1.* Suarez disp. *43. sect. 3. n. 8.* Hurtado disp. *2. de irregularit. diff. 19.* Gordonus lib. *7. quest. 18. cap. 1. §. 1.* Filliuc. tract. *20. cap. 5. q. 5. n. 240.* Villalob. tract. *21. diff. 16. n. 2.* Burgasius, & Bern. Diaz apud ipsum Gibalinum loc. cit. & alij.

QVÆSTIO VII.

An ille, qui iam diu suscepit Baptismum, & fidem, possit sine dispensatione Ordinari?

Respondeo, vt quid certum: Possit. *Primo*, quia huiusmodi iam non est Neophytus, proprie loquendo. *Secundo*, quia id constat ex cap. *1. dist. 57.* Et ideo sic sentiunt omnes. Legantur Nauar. Couar. Henriquez, & Auila loc. cit. & alij, inter quos solum est difficultas, quandiu censetur aliquis esse Neophytus, cui quæstione sequenti satisfaciemus. Sic ergo

QVÆSTIO VIII.

Quod temporis spatium à suscepto Baptismo sat sit, vt quis desinat esse Neophytus, seu nouus Christianus, & consequenter desinat esse irregularis, possitque sine dispensatione sacris initiari?

Respondent quidam, requiri, & sat esse spatium saltem decem annorum à suscepto Baptismo, vt quis desinat esse Neophytus, & Ordinari possit. Ita sentit Nauar. cap. *27. n. 205.* apud Philibertum, & Gibalinum: sed certè Nauarius id non dicit expressè, sed solum longissimè (ad summum) indicat. Sentit tamen Hurtado disp. *2. de Irregularit. diff. 19. n. 91.* vbi docet, quod post decem annos post baptismum Neophytus non est amplius irregularis. Hurtadum sequitur Diana part. *4. tract. 2. resol. 50. in fine;* licet in eadem resolutione aliud ex parte sentiat, vt infra.

Alij mitius loquentes dicunt, sufficere, & sat esse lapsum biennij. Ita Romanus sing. *422.* Campanilis loc. cit. cap. *7. n. 4. & 5.* Ricciulus loc. cit. cap. *10. n. 9.* Qui mouentur ex cap. *Monasterijs, 19. q. 3.* vbi prohibetur nouitio Religionem ingressio, ne intra biennium Ordinetur.

Alij denique mitissimè loquentes, tenent sat esse lapsum vnus anni, vt quis desinat esse Neophytus, aut nouus Christianus, ac proinde desinat esse irregularis. Et probant, quia miles nouus dicitur ille, qui anno completo non militauit, sed exacto militiae anno, veteranus dicitur, & inter veteranos numeratur. *1. Cui cum vno, §. fin. ff. de re militari.* Et Chrisma dicitur nouum, quod annum non excedit, quo tamen lapsus sit antiquum, & renouandum, cap. *Literis, de consecrat. dist. 3.* Et vinum vetus dicitur post annum, *1. Vetus, ff. de tritico, vino, & oleo legato.* Et primo anno matrimonij dicitur noua vxor cap. *1. 35. q. 8.* & ibi Glossa verbo *Anni coronam.*

Sed probabilius omnium Respondeo dicendum, quod nullum certum tempus possit definiri ex iure, aut assignari, ad iudicandum, quando quis desinat esse Neophytus, & consequenter auferatur ab eo irregularitas, possitque sine dispensatione Ordinari; sed hoc remitti debeat arbitrio Episcopi, qui potest eum promouere, si post aliquam temporis dilationem à die suscepti Baptismi iudicat habilem, & idoneum ad Ordines. Quare munus erit Episcopi, Neophyti integritatem, fidem, scientiam, & experientiam præcognoscere, & ex circumstantiis personæ, loci, & dignitatis, modo maius, modo minus temporis spatium præfigere. Quando enim vita Neophyti talis est, qualis bonum decet Sacerdotem; & Neophytis honores appetere solentibus, iste humilis inueniatur, potest Ordinari. Sic Philibertus de *Ordine, tractatu primo, parte 10. cap. 2. num. 8.* Qui & citat Rodriguez tomo primo, de *regular. questione vigesimaquarta, articulo septimo.* Couarruiam in *Clementina si furiosus, part. 1. num. 20. conclus. 3.* Auilam de *Censuris, part. 7. disp. 4. dubit. 4.* Sanchez lib. *2. in Decalog. cap. 28. questione 2. num. duodecimo,* & Barbosa de *offic. Episcopi part. 1. tit. 2. glossa 11. n. 8.* Quibus ego addo Suarium *disput. 43. sect. 3. num. 6. & 7.* Vgolinum c. *2. §. 2. n. 4.* Bonacinam *quest. 2. de Irregularitate, punct. 5. n. 1.* Gordonum lib. *7. q. 18. c. 1. §. 1.* Gibalinum c. *3. de Irregularitate, q. 3. n. 1. pag. 71.* Filliucium tract. *20. cap. 9. quest. 5. num. 240.* Dianam *resol. 50. citata.*

QVÆSTIO IX.

An solus Papa possit in hac irregularitate dispensare.

Respondeo dicendum, quod solus Pontifex possit, ut constat ex cap. Neophytus, dist. 16. Et docent omnes, præcipue Navar. Avila, & Philibertus loc. cit. nec non Gibalinus loco cit. Qui ex Suario citat. hæc verba affert: quando Episcopus iudicat aliquem Neophytum dignum esse Sacerdotio, aliisve Ordinibus, aut Pontifex illum ad Episcopatum admittit, ut factum quondam fuisse scimus in Ambrosio, & aliis, non esse propriam dispensationem, quia irregularitas, quæ hoc loco est, non est nisi propter fidei, humanitatis, & honestæ vitæ defectum, quem in novo Christiano ab infidelitate recenter converso, iure merito esse suspicatur Ecclesia; quare ubi abest ille defectus, abest quoque omnis ex eo nata irregularitas. Iudicare igitur Neophytum iis esse moribus, ea doctrina, eaque animi modestia præditum, ut nullum sit periculum, ne in laqueum incidat diaboli (quod vnum timebat Paulus) si initiatur sacris Ordinibus, non est revera cum illo dispensare in irregularitate; sed declarare, ipsum minimè irregularem videri. Si verò revera in eo Neophyto deprehenderetur defectus, quem timet inesse Ecclesiæ, & qui passim in huiusmodi hominibus esse solet, & tamen graves ob causas necessarium videretur illum nihilominus ad sacros Ordines promoveri, tunc esset vera dispensatio in irregularitate, quæ pertineret ad summum Pontificem, non ad Episcopum, aliumve superiorem, cuius est tantum probare illum, quem ad Ordines admittit, & videre vitium aliquo impedimento Canonico teneatur, non tamen cum illo dispensare. Huc usque Gibalinus.

DISPUTATIO XXVI.

De Irregularitate ex variis aliis delictis, & infamia contracta.

QVÆSTIO PRIMA.

An Clericus publicè concubinaris, vel fornicarius, sit irregularis, irregularitate annexa tali crimini.

AFFIRMAT Maiolus lib. 5. de Irregularitate, c. 37. n. 1. & alij apud nonnullos Auctores. Sed hic auctor ibi de irregularitate orta ex infamia loquitur.

Sed, ut certum Respondeo: Minimè esse irregularem, saltem irregularitate annexa per se ipsi concubinatui. Quia nulla in iure reperitur talis irregularitas. Sic ferè omnes Doctores, præcipue infra citandi. Navar. c. 27. n. 154. Henriquez lib. 13. c. 35. n. 4. Avila p. 7. disp. 4. dub. 7. concl. 2.

An autem dictus publicè concubinaris, sit ipso iure suspensus, & si celebret, ob violationem censuræ fiat irregularis, diximus p. 4. tract. 4. de suspens. disp. 4. §. 1. q. 3.

R. P. Leand. de Irregularit.

QVÆSTIO II.

An Clericus publicè Sodomita sit irregularis ex commissione practisæ talis criminis.

Respondeo, etiam ut certum, non esse irregularem, irregularitate saltem huic crimini per se annexa. Quia nulla huius criminis irregularitas reperitur expressa in iure: ergo præcisè ex illius admissione nulla contrahitur irregularitas annexa saltem per se tali crimini. Sic communiter omnes Doctores.

An verò Clericus publicè Sodomita maneat ipso iure suspensus, & si celebret, aut exerceat Ordinem, fiat irregularis ob violationem censuræ, colliges ex dictis p. 4. tract. 4. cit. disp. 4. §. 1. q. 17. Legantur ibi dicta, & Auctores ibi traditi.

QVÆSTIO III.

An saltem Clericus Concubinaris, aut Sodomita publicus, & notorius, fiat irregularis ratione infamiae, ante Iudicis sententiam.

Affirmant aliqui, eo quod existunt, dicta peccata, & crimina, ubi notoria sunt, parere infamiam ante Iudicis sententiam: at sic est, quod omnes infames infamia iuris sint irregulares: ergo talia crimina revera faciunt irregularem illa patrantrantem. Maiorem, in qua potest esse difficultas, docent Menochius lib. 2. de Iudic. arbitr. casu 286. num. 20. Anast. Placus in Concil. Brabant. consil. ultim. & alij. Et ideo ita docent Maiol. lib. de Irregularitate, cap. 43. num. 1. Archidiac. in cap. Infames 2. quest. 7. & Speculator in tit. de dispensat. §. Iuxta, vers. Octavo.

Sed probabilius Respondeo dicendum, quod dicti Clerici concubinaris, seu Sodomitæ, quantumvis publici, minimè maneat irregulares irregularitate contracta ex infamia iuris, ante Iudicis sententiam. Quia probabilius est, quod in prædictis casibus nulla contrahatur infamia iuris, sed tantum popularis, ante sententiam Iudicis; quia nullibi in iure dicitur, quod hæc infamia contrahatur ipso iure: ergo. Sic Gibalin. cap. 5. de Irregularitate, quest. 4. consuetar. 7. vbi n. 49. sic concludit: Habemus igitur, infandum istud scelus sodomiticum, neque ex se habere annexam irregularitatem, neque ratione infamiae popularis, quando publicum est, nisi per sententiam Iudicis illius reus fuerit depositus, aut infamis declaratus, alioquin ubi ipsum poenituerit, susceptos Ordines licite exercebit, & ad alios promovebitur, quamvis incumbat Pœlato, illum, qui huiusmodi infamia laboraret, donec se canonicè purgaverit, eicere. Sic ille. Et antea Navar. & Henriquez loc. citat. quos refert, & sequitur Avila part. 7. disput. 4. dubit. 7. conclus. 3.

QVÆSTIO IV.

An Simoniacus sit irregularis irregularitate ex se crimini simonia annexa.

Affirmant Maiolus lib. 5. de Irregularit. cap. 25. num. 1. per hæc verba: Simonia crimen proximè accedit ad hæresim, quinimò hæresis dicitur, 7. quest. 1. cap. Prasertim. Iacobat. de Concil. lib. 4. articulo 4. titul. de Simoniacis: text. & glossa

in cap. *Quicumque*, 1. *quest.* 1. appellaturque hæresis Neophytorum, vt scribit Martinus Ordinis Prædicatorum, in Margarita Decreti, in verb. *Neophytus*. Non tamen propriè hæresis dici potest, sed similitudinariè. S. Thom. 4. *distinct.* 25. *art.* 2. Quisquis igitur, siue in ipso Ordine, siue in beneficio hoc crimen commiserit, amittit executionem sui Ordinis. S. Thom. *artic.* 2. & consequenter promoueri non potest, cum sit irregularis, de *Simon. cap. Si quis*, & 1. 9. 1. *cap. Statuimus decretum*. Speculat. in *tit. de dispensat.* §. *Iuxta, vers. Item Simoniacus*. Hæc Maiolus.

Sed vt certum Respondeo: Non esse irregularem. Quia nulla est imposita in Iure Simonix vitio pœna irregularitatis. Nec obstat, quod crimen Simonix æquiparetur hæresi, aut idololatriæ; quia non ob id easdem pœnas communes habere debet, præcipuè irregularitatem, quam à iure ferri oportebat. Sic Suarez *disp.* 43. *sect.* 4. *n.* 2. (non 5. vt legi apud Bonacinam) Filliuc. *tract.* 20. *c.* 9. *num.* 247. Reginald. *lib.* 30. *n.* 204. Bonac. *q.* 3. de *Irregularitate*, *punct.* 7. *num.* 19. Auila *part.* 7. *disp.* 4. *dub.* 7. *concl.* 6. & 7. Henric. *lib.* 13. *c.* 35. *n.* 5. Gibalinus *cap.* 3. de *Irregularitate*, *q.* 3. *dub.* 3. & Gordonus apud ipsum, Villalob. *tract.* 21. *diff.* 17. *num.* 1. & alij.

QVÆSTIO V.

An ob crimen sacrilegij fiat qui irregularis.

Affirmat Maiolus *lib.* 5. de *Irregularitate*, à *c.* 30. Vbi generalem regulam statuit, propter crimen sacrilegij incurri irregularitatem tali crimini annexam. Et idè loquendo in particulari, ait propter hæc quatuor sacrilegia incurri. *Primò*, per venditionem rerum sacratarum. *Secundò*, per sacrilegium turpis commixtionis cum Moniali. *Tertiò*, per sortilegium, aut magiam. Et *Quartò*, per blasphemiam, & periurium.

Sed vt certum Respondeo: Neminem fieri irregularem, ob admissionem sacrilegij. Quia certum est, nullam irregularitatem esse à Iure impositam tali crimini. Vnde nec per illa quatuor sacrilegia à Maiolo enumerata incurritur irregularitas propria talibus criminibus annexa; quia nulla est in Iure illis assignata, sed ad summum excommunicatio, aut suspensio, aut depositio, quæ pœnæ infligendæ sunt à Iudice. Sic optimè docet contra Maiolum, & latè probat Suarez *disp.* 43. *sect.* 4. à *num.* 3. Filliucius *c.* 9. *tit.* 9. *n.* 249. & 250. Bonac. *loc. cit.* *n.* 28. & sequent. Gibalinus *loc. cit.* *dub.* 4. *pag.* 360. An autem incurratur irregularitas orta ex infamia, iudicandum ex iam dictis.

QVÆSTIO VI.

An pœnitentia solemnis faciat quem irregularem.

Affirmat cum alijs Sayrus *lib.* 7. *cap.* 11. *num.* 19. per hæc verba: Ad hoc caput etiam reuocari possunt irregularitates prouenientes ex pœnitentia publica. Qui enim publicam & solemnem pœnitentiam ob delicta egerunt, irregulares sunt, non solum vt non promoueantur, sed etiam vt deponantur, ex *cap. Pœnitentibus*, *distinctione* 39. Sic ille, citans Siluestrum, S. Anton. Maiolum, & Sebastian. Medices. Et *infra num.* 21. ita scribit: Aduertendum est, in quibusdam Ecclesijs ob crimina notoria, vt blasphemiam, & similia, imponi pœnitentiam quandam, quæ publica, & solemnem esse videtur; siquidem ad fores Ecclesiæ in loco eminenti,

cum diademate in capite, & cereis in manu accensis pœnitentes, dum officia diuina celebrantur, toti populo exponuntur, vt proinde huiusmodi meritò dici possint irregulares. Hæc Sayrus, quem nouissimè sequitur Philibertus de *Ordine tract.* 1. *part.* 10. *cap.* 5.

Sed clarius & probabilius sic Respondeo. *Primò*, Pœnitentia publica & solemnem, quæ olim in principio Quadragesimæ fieri solebat, cum certis ceremonijs, contentis Canone, in *cap. distinct.* 50. & tantum imponebatur ab Episcopo, verè faciebat pœnitentem irregularem, itavt nec posset promoueri, nec in susceptis ministrare. Sic habetur expressè *can. In capite*, *cit.* Et docent ex illo omnes Doctores, præcipuè nuper adducti, & Bonacina *quest.* 3. de *Irregular.* *punct.* 2. *num.* 3. & Auila *part.* 7. *disp.* 4. *dub.* 6. *concl.* 1. vbi in fine addit, quod cum hæc pœnitentia modò non sit in vsu, prædicta irregularitas non habeat locum.

Respondeo *Secundò*. Pœnitentia publica, non solemnem, quæ modò fieri solet, aut potest, etiam si fiat cum prænarratis ceremonijs, non facit pœnitentem irregularem. Quia cum præcitati Canones solum loquantur de pœnitentia publica solemnem, quæ fiebat in principio Quadragesimæ, non est cur nos illam extendamus ad pœnitentiam publicam, quæ modò fieri potest. Sic Auila *loc. cit. conclus.* 2. citans Siluestrum, & D. Antoninum, Bonacina *loco citato*, adducens Suarium *disp.* 42. *sect.* 2. *num.* 4. & Filliucium *num.* 189. quos immeritò adducere, cum in locis ab eodem allegatis nil de hac quæstione scriptum reliquerint, dicit Philibertus *loco citato*. Sed ipse immeritò potius hæc in Bonacinam obiicit, cum ad minus Suarez expressè nostram, & Bonacinx sententiam teneat loco à Bonacina citato, nempe *disput.* 42. *sect.* 2. *num.* 3. qui incipit: *Tertium Sacramentum*. Et *num.* 4. qui incipit: *Nihilominus*. Maiolus *pag. mibi* 686. Tenet etiam nobiscum Gibalinus *cap.* 5. de *Irregularitate*, *quest.* *vlt. in fine*, *pag.* 400. & Pellizzarius *loc. cit. sect.* 3. *q.* 39. *num.* 152.

QVÆSTIO VII.

An ex defectu bona fama, siue recta existimationis apud homines, fiat quis inhabilis ad Ordines suscipiendos.

Respondeo, vt certum, quod sic. Quia ex Apostolo, qui ad Ordines sunt prouehendi, debent habere testimonium bonum ab ijs, qui foris sunt. Ideoque meritò ab Ordinatione repelluntur, *cap. Qui aliquo crimine, distinct.* 51. *cap. Testes* 2. *quest.* 7. *cap. Infames* 6. *quest.* 1. Sic omnes. Legantur de hac materia Nauarr. *cap.* 27. *num.* 248. Suarez *disput.* 48. *sect.* 1. Sayrus *lib.* 7. *cap.* 11. & 12. Auila *lib.* 7. *disp.* 4. *dub.* 5. Bonacina *quest.* 3. de *Irregularitate*, *punct.* 1. Filliucius *tract.* 20. *cap.* 9. Agidius *disput.* 18. *dub.* 7. Philibertus de *Ordine tract.* 1. *part.* 10. *cap.* 4. Gibalinus *cap.* 5. *q.* 4. *pag.* 370. Pellizzarius *tom.* 2. *tract.* 7. *cap.* 5. *sect.* 3. *quest.* 31. *num.* 143. & alij, qui communiter triplicem infamiam assignant, nempe iuris, facti, & artis ignominiosæ, ex qua oriatur dicta ad Ordines inhabilitas, de quibus singulis breuiter agemus. Sic ergo.

QVÆSTIO VIII.

An infamia iuris reddat quem irregularem.

Respondeo dicendum, quod infamia iuris, qua afficitur ille, qui committit aliquod delictum, cui imposita est à Iure Canonico, vel Civili (si à Iure Canonico non sit reuocata) pœna infamiæ, verè faciat irregularem, id est, inhabilem ad Ordines suscipiendos. Sic tenent omnes DD. ex cap. Omnes, 6. q. 1. ibi: Omnes verè infames esse dicimus, quos leges seculi infames appellant. Et omnes, qui culpis exigentibus ad Sacerdotium promoueri non possunt.

Qui autem sunt isti infames, declarat Stephanus Pontifex in cap. Infames, 6. quæst. 1. his verbis: Infames sunt apostata a fide Christiana, Ecclesiastica statuta contemnentes, fures, sacrilegi, capitali crimine irretiti, sepulchrorum violatores, sumentes arma aduersus Ecclesiasticas partes, incestuosi, homicida. perinri, raptores, malefici, venefici, adulteri, belli desertores, postulantes dignitates, quibus sunt indigni, auferentes iniuste Ecclesiasticas facultates, calumniatores, accusatores, deficientes in probationibus, prouocantes animum Principis ad iram contra innocentes, omnes excommunicati expulsi ab Ecclesia pro suis sceleribus. Hi omnes (subdit textus) ad Ordines promoueri non possunt.

Rursus, aliæ plures dantur infamiæ iure Canonico. Nam infames sunt raptores mulierum, ex Trident. sess. 24. cap. 6. de Reformat. In duello pugnantes, adiuuantes, & spectantes, sess. 25. cap. 19. de Reformat. Hæretici, Schismatici, Summo Pontifici inobedientes, cap. Alieni, 2. q. 7. Impedientes quocumque modo Officium S. Inquisitionis. Pius V. in quadam Bulla. Simoniaci, cap. Sanè, 15. q. 3. Detractores contra pias personas, cap. Si autem, 11. q. 3. Monachi procreantes filios, cap. Impudicas, 27. q. 9. Sodomitæ, l. Cum vir, C. de Adulteris. Lenones, l. 1. 2. 3. ff. de iis, qui notantur infamia. Incestuosi, & illis consentientes, cap. Notificamus, 35. q. 6. Prostituens proptiam filiam, vel neptem: duas vxores simul habens: nubens cum muliere intra tempus luctus, vel illam tradens matrimonio, cap. Euphemium, 2. quæst. 3. & cap. ultim. de secund. nuptiis. Item infames sunt, corrupti ad falsum testimonium reddendum, cap. Si quis conuictus, 22. quæst. 5. Rei læsæ maiestatis, l. Quisquis, 1. C. ad l. Inliam Maiestatis, famosum libellum facientes, consentientes, & inuenientes, si non frangant, cap. 2. §. Ob carmen, 4. quæst. 3. & cap. 1. & ultim. 5. quæst. 1. Instruentes invidias, vel conspirantes contra proprium Episcopum, & illis consentientes sunt infames. Sic Philibertus tract. 1. de Ordine, part. 10, cap. 4. à num. 5. Suarez, Sayrus, Bonacina, & alij supra citati. Qui notant, omnia supradicta crimina parere solum infamiam, quando sunt publica, vel per iudicis sententiam, vel per confessionem Rei in iudicio.

QVÆSTIO IX.

An infamia facti faciat irregularem.

Respondeo dicendum, quod etiam infamia facti faciat irregularem. Itaque qui commisit aliquod scelus, cui ipso iure annexa est infamia à lege Ecclesiastica, reuera est & manet infamis, & ante omnem Iudicis sententiam irregularis. Sic habetur in cap. Omnipotens Deus, de Accusation. & cap. Infames 6. quæst. 1. quod explicat Glossa tam de infamia iuris, quam facti, & docent omnes Doctores. Nauar. cap. 27. num. 204. Henriquez lib. 14. R. P. Leand. de Irregularit.

t. 5. n. 3. Auila p. 7. disp. 4. dub. 5. concl. 2. Philibert. loc. cit. n. 4. ibi: infamia iuris & facti illa est, vbi huic, & illi facto leges infamiæ pœnam imponunt. Gibalin. c. 5. q. 4. à n. 1. Bonacina q. 3. de Irregular. punct. 1. & Villalob. tract. 21. difficult. 30. num. 3. Pellizzar. loco citat. q. 33. & alij.

QVÆSTIO X.

An infamia, qua oritur ex exercitio artis ignominiosæ faciat etiam irregularem.

Respondeo, vt certum, facere irregularem, casu quo ob indecentiam officij vilis, aut artis ignominiosæ habeat persona illam exercens adnexam aliquam inhabilitatem ad Ordines ex institutione Iuris Canonici, aut Civilis, approbata ab illo. Ex quo sequitur, Histrones, aut Mimos, qui ex officio publicè representationes exercent irregulares esse, eo quod ius eos infamia afficiat, c. Aliquantos, q. 51. & c. Desinitus 4. q. 1. & l. 1. & 2. §. At Prator, iunctis duabus sequentibus, ff. de his, qui notantur infamia, & l. Regia 4. tit. 6. p. 7. Et docent Henriq. lib. 14. c. 5. (non 15. vt leges apud Palaum) n. 5. ibi: Et indecentius esset Ordinare eum qui fuit publico stipendio conductus ad officium infame, vt (addit in gloss. list. O.) mimus (sic lege, non minus) scenicus, histrio, citharcedus, coraulus, saltator, & qui theatralibus spectaculis sunt astricti. Sic ille. Ang. verb. Histrio, n. 6. Siluester Ordo 4. Innocent. in c. Cam decorem, de vita, & honest. Cleric. quos citat, & sequitur Auila p. 7. disp. 4. dub. 5. coroll. 1. post 2. concl. Palaus disp. 6. punct. 20. n. 6. Philibertus de Ordine, tract. 1. p. 10. c. 4. n. 5. Cornejo disp. 8. de Irregular. dub. unic. q. 3. Gibalinus c. 5. q. 4. Propositione 3. in fine. Et antea latius Maiolus lib. 2. de Irregular. c. 5. n. 171. addens, id esse verum, etiam si dicti Histrones, & alij theatralibus spectaculis astricti, sine pretio, aut premio ludicant hanc artem exercent. Legatur idem Auctor lib. 3. c. 1. Aduerte tamen tu, quod prædictorum filij, si dictam artem non exercent, minimè ab Ordinibus excludantur.

QVÆSTIO XI.

An Macellarj, Tabernarij, & huiusmodi sint ex infamia officij irregulares.

Affirmat Maiolus lib. 3. c. 1. n. 6. his verbis: Macellarij quoque, Tabernarij, Balnearij, cloacas emundantes, pelles exputgantes, & quos fullones dicimus, quia viles iudicantur ab Ecclesia, non debent admitti ad Ordines, quinimò promoti, ob has artes deponuntur ex Concil. Viennensi, & habetur in dist. Clem. 1. de vita, & honest. Cler. & ididem Glossa, quæ expressim has artes commemorat. Ita ille. Et loquendo de Macellariis, Philibert. loc. cit. Bonacin. punct. 1. cit. n. 11.

Sed probabilius Respondeo: Minimè esse ex infamia irregulares, quia nullo iure id cauetur. Sic Palaus disp. 6. punct. 20. n. 6. his verbis: Præter supradictum officium histrionum, seu Scenicorum, alij enumerant officium Carnificum, Macellatorum, Licitorum, & similitum, sed absque fundamento: nam esto sint officia infimæ conditionis, & notæ, nullo tamen iure scripto cauetur infames esse eà exercentes. Sic ille. Legatur Filliucius tr. 19. c. 8. q. 12. n. 230.

QVÆSTIO

QVÆSTIO XII.

An infamia popularis faciat quem irregularem, vel saltem inhabilem ad Ordines.

Respondeo dicendum, quod verè faciat inhabilem ad Ordines suscipiendos, quandiu talis infamia perseuerat, & per emendationem non tollitur; non tamen propriè, & in rigore faciat irregularem. Pro intelligentia huius responsionis notandum est, quod infamia popularis est illa, quæ ex communi hominum ætimatione, & sensu oritur, nullumque habet effectum moralem, præter illam obscuritatem nominis, diminutionem famæ, detrimentum dignitatis, & dispendium pudoris: sed quia nullo iuris adminiculo fouetur, nullum effectum legalem habet: & ideo huius infamix popularis cognitio non attenditur in iure, quod solum considerat ipsam in ordine ad effectus legales, & morales. Quo supposito.

Dico quod dicta infamia popularis verè prohibet quem à susceptione Ordinum: eo quod ex edicto generali infames Ordinari non debent: atqui qui in publico aliquo peccato perseuerant, infames reuera sunt apud bonos, & vt tales censentur ab Ecclesia, vt patet ex Eusebio Papa *epist. 3. ad Episcopos Tuscia*, & ex Stephano 1. *epist. ad Hilarium Episcopum*, & ex Fabiano *epist. 2. ad Episcopos Orientales*: ergo.

Quod autem hæc popularis infamia, & consequenter irregularitas ex illa orta non duret, nisi durante eo peccati publici statu, colligitur ex *cap. Testimonium, de restib.* vbi donec quis fuerit emendatus, repellitur à testimonio, & *cap. si duo 35. quest. 6.* incestuosi dicuntur effecti infames, donec ab incestu facinore desistant. Legantur de hac re Suarez *disp. 48. sect. 2. num. 8.* Filliuc. *tract. 19. c. 8.* Auila *part. 7. disp. 4. dub. 5.* Hentiq. *lib. 14. c. 5.* Bonac. *q. 3. de Irregularitate, punct. 1.* Gibalin. *c. 5. de Irregularitate, q. 5. n. 5. pag. 376.* Palau *disp. 6. punct. 20.* Pellizzarius *loc. cit. q. 52. n. 144.* & alij.

Notanter autem diximus in responsione, talem infamiam verè facere inhabilem, quoad Ordines suscipiendos; quia infamia ipsa præcisè non impedit exercitium susceptorum, nisi alias crimen tale sit, vt impediatur exercitium susceptorum, & inducat peculiarem irregularitatem, quale est homicidium. Sic Bonac. ex Toletis, & Azorio *loc. cit.* Auila *dub. 5. cit. post 2. concl. vers. Dixi præterea*, ex Angelo *verb. Infamia, n. 3.* Egidius *disp. 18. n. 37.* Præposit. *in 3. part. quest. 5. de Irregular. n. 52.* Gibalin. *loc. cit. vers. Hos igitur.*

QVÆSTIO XIII.

An irregularitas incurta ob infamiam Iuris Canonici, vel Ciuilis, solum à Summo Pontifice possit auferri.

Respondeo dicendum, quod irregularitas incurta ob infamiam Canonici Iuris, solum à Summo Pontifice auferri potest. Ratio est, quia hæc pœna imposita est simpliciter & absolute à Conditoris Iuris, qui est Pontifex: ergo ab eo solum relaxari potest. Ex quo constat, Episcopum nullatenus posse cum huiusmodi Infamibus dispensare, vt ad Ordines ascendat. Sic Nauarr. *cap. 27. num. mihi 204.* (Henrico, & Auilæ 205.) his verbis: In qua (id est, in Irregularitate) cum nascitur ex infamia Iuris, solus Papa dispensat, iuxta Villadiego *vbi supra, col. 50.* nisi quando Episcopus dispensat super delicto ad quod sua facultas se extendit, accessorie

infamiam demit, iuxta Gloss. *singul. cap. Euphemism, §. 1. 2. quest. 3.* Sic ille, quem citat & sequitur Henriquez *lib. 14. cap. 5. num. 4. in fine*, Auila *part. 7. disp. 4. dub. 5. concl. 3.* Bonacin. *quest. 3. punct. 1. num. 6.* Palau *disp. 6. punct. 20. num. 13.* Philibertus *de Ordine, tract. 1. part. 10. cap. 4. num. 13.* Suarez *disp. 48. sect. 2. num. 9.* Cornejo *de Irregularitate, disp. 8. dub. unico, quest. 4. dist. 2.* Qui idem docent loquendo de irregularitate orta ex infamia Iuris Ciuilis, quia in hac, saltem directè, solus Pontifex dispensare potest.

QVÆSTIO XIV.

An irregularitas orta ex infamia indicta à Iure Ciuili, possit indirectè auferri à Principe seculari, auferendo infamiam ciuilem, in qua fundatur.

Negandum videtur. Quia irregularitas est impedimentum Canonicum, in quo Princeps secularis nullam habet iurisdictionem: ergo. Ob hæc Maiolus *lib. 3. de Irregularitate, cap. 1. num. 3.* docet, quod quamuis Princeps secularis possit auferre infamiam Ciuilem, negat tamen per talem dispensationem cessare irregularitatem, saltem quando fundatur in facto proprio. Et citat pro sua sententia Archidiaconum *in cap. Lege, dist. 10.* & *in cap. Si quis cum militibus 6. q. 1.*

Alij autem contra absolute docent, quod quamuis dicta irregularitas directè tantum auferri possit per dispensationem Ecclesiasticam, ob rationem nuper assignatam, indirectè tamen auferri etiam possit per ablationem infamix, seu restitutionem famæ, factam à potestate Ciuili, nempe à Principe seculari. Ratio est, quia Princeps secularis directè potest auferre infamiam Ciuilem: ergo consequenter cadet irregularitas in qua fundatur. Ita Bonac. *punct. 1. cit. num. 6.* citans Suarium, & Filliucium pro se.

Sed clarius Respondeo dicendum, quod quando huiusmodi irregularitas fundatur æquè & directè in infamia, tam Iuris Ciuilis, quàm Canonici, vt est irregularitas, quæ fundatur in infamia hæresis, vel vsurariorum & similium, tunc non sufficiat ablatio infamix per Ciuilem potestatem, ad tollendam etiam indirectè irregularitatem in illa fundatam: bene tamen quando solum directè fundatur in infamia indicta à Iure Ciuili, & indirectè recepta à Iure Canonico; quia tunc optimè potest talem infamiam Princeps secularis directè abolere, & ex consequenti, & indirectè, auferre irregularitatem. Sic expressè Suarez *disp. 48. sect. 2. num. 10.* Filliucius *numero 224.* Auila *part. 7. disputat. 4. dub. 5. conclus. 3.* & Henriquez apud ipsum. Philibertus *de Ordine, tract. 1. part. 10. cap. 4. num. 15.* Panormitanus, Armilla, Piafecius, & alij apud ipsum. Cornejo *disp. 8. de Irregularitate, dub. unico, post quest. 5. vers. Et si inquiras.* Gibalinus *cap. 6. de Irregularitate, quest. 2. consecr. 4. quest. 406.*

QVÆSTIO XX.

An irregularitas incurta ob infamiam per Iudicis sententiam, possit ab eodem Iudice auferri.

Respondeo, Possit auferri per eiusdem Iudicis, aut Superioris sententiam, per quam reus in pristinam famam restituatur. Quia ablato irregularitatis fundamento adæquato, & totali, qualis est illa infamia,

infamia, aufertur etiam irregularitas, quæ in illa fundatur. Sic Cornejo *loc. cit. vers. Dico tertio*. Auila *concl. 3. cit. Gibalinus loc. cit. consecr. 3. & alij.*

QVÆSTIO XVI.

An irregularitas orta ex infamia iuris tollatur per Baptismum.

Affirmant plures Doctores. Quia per baptismum tollitur omnis infamia consergens ex delicto; nam infamia sequitur peccatum: sed per Baptismum aufertur peccatum: ergo per Baptismum aufertur infamia: ergo, &c. Ita tenent Syluest. *Baptismus 6. quest. 2.* Angel. *Baptismus 7. n. 4.* Tabiena *cod. verb. 8. quest. 8.* Maiolus *lib. 3. c. 1. n. 4.* quos citat, & sequitur Sayrus *lib. 7. Theauri, cap. 11. n. 12.* Quibus adli posunt Bonacina *quest. 3. de Irregular. punct. 1. num. 6. & Gibalinus c. 6. de Irregularitate, quest. 2. consecr. 2. pag. 409.*

Sed probabilius Respondeo dicendum, quod minimè tollatur per Baptismum. Quia omnis irregularitas est Ecclesiastica poena, cum ab Ecclesia ortum habeat: at Ecclesia non iudicat ea, quæ foris sunt: ergo ante Baptismum nulla est irregularitas Canonica, quæ Baptismo tolli possit. Confirmatur, quia per Baptismum non tollitur infamia Ciuilis ex legibus Principum manans: ergo nec infamia Iuris Canonici. Sic docent Suarez *disp. 48. sect. 2. num. 11. & 12.* Filiucius *tract. 19. cap. 8. quest. 1. num. 226. & 227.* Qui contrarium dicunt de infamia proueniente ex delicto, quæ dicitur merè facti, & in hoc sensu explicari possunt Auctores primæ sententiæ, quia eorum ratio id solum conuincit. Sic etiam Gasp. Hurtad. *disput. 1. de Irregularit. n. 64.* Philibertus *de Ordine, tract. 1. part. 10. cap. 4. n. 16.* Cornejo *de Irregularit. disp. 8. dub. unico. q. 5.* Imò & Pellizzatus *loc. cit. q. 3. 8. num. 151.*

QVÆSTIO XVII.

An infamis in vno loco, possit ordinari in alio, in quo non est infamatus.

Negat Bonacina *quest. 3. de Irregularit. punct. 1. num. 10.* his verbis: Quartò, infamem in vno loco, remanere infamem in omni loco, & sic non posse in villo Ordines recipere, antequam deleta fuerit infamia. Ita Vgolin. *cap. 60.* Ratio est, quia alioquin infamis in vno loco migraret ad alium, ibique Ordines susciperet, sicque frustraretur finis legum. Ita ille.

Sed probabiliter certè Respondeo dicendum, quod ille, qui in vno loco est infamis, licitè possit Ordines recipere in alio, in quo non est infamatus. Probatur *Primò*. Quia probabile est, vt diximus *part. 4. tract. 2. disp. 15. quest. 56.* quod excommunicatus denunciatus in vna Prouincia, non est necessariò vitandus in alio loco, vbi id est occultum, etiam ab his, qui rem secretè norunt: ergo etiam erit probabile, quod infamis in vno loco, possit Ordinari in alio, vbi non est infamis.

Secundò. Quia in alio loco, vbi illius infamia est occulta, retinet nomen bonum: ergo ibi non est infamis: ergo poterit ibi ad Ordines promoueri, saltem cum duabus conditionibus: prima, vt infamia illius non sit facilè peruentura ad locum, in quo ordinatur. Secunda, vt non sit reuersurus ad locum in quo famam amisit. Sic Philibertus *tract. 1. de Ordine, part. 10. cap. 4. in fine.* Cuius sententia R.P. Leand. de Irregularit.

tiam dico esse probabilem loquendo de infamia facti, non Iuris, quia hæc semel aduilla non tollitur nisi per dispensationem Pontificis, vt habitum est *supra quest. 13.* Legantur dicta à nobis *part. 4. cit. disp. 27. q. 57.*

QVÆSTIO XVIII.

An quis ex alieno delicto possit reputari infamis, & irregularis deinde.

Respondeo, vt certum. Possit in sequentibus casibus. *Primus* sit in filio rei læsæ maiestatis, seu proditoris Principis, qui infamis efficitur, & consequenter irregularis, per *l. Quisquis, C. ad leg. Iuliam Maiest. c. Si quis cum militibus 6. q. 1.* Sic Bonac. *q. 3. punct. 1. n. 13.* Philib. *tract. 1. de Ordine, part. 10. cap. 6. Gibalin. c. 5. q. 4. propositione 3. pag. 387.*

Secundò, sit infamis filius hæretici, necnon nepos ex linea paterna, non ex materna, ex *cap. Quicumque, §. hæretici, de hæretic. in 6. §. cap. Statutum, cl. 2. cod. cit. & lib. vt habitum est supra q. 25.*

Tertiò, sunt infames, & consequenter irregulares, filij illorum, qui manus violentas in Cardinalem iecerunt, *cap. Felicis (non cap. Filius, vt offendens apud Philibertum) de Pœnis in 6. Bonac. Gibalin. & Philibert. loc. cit.*

Quartò, sunt infames, & irregulares filij illorum vique ad septimam generationem, qui officium Sanctæ Inquisitionis perturbarent, ministros molestarunt &c. Pius V. *in quadam Bulla de hac materia, Philib. loc. cit. de quo etiam habitum est supra.*

Quintò, sunt etiam infames, & irregulares nati ex incestuosis parentibus, *c. Consanguineorum 5. q. 4. cap. Coniunctiones, 35. q. 3. Philibert. loc. cit.* Hi enim omnes sunt infames, & irregulares, eo quòd ob grauitatem dictorum criminum parentes puniuntur à iure in sui filijs, quamuis innocentibus.

DISPUTATIO XXVII.

De dispensatione Irregularitatis, tam in communi, quam in particulari.

Quia in omnibus & singulis speciebus irregularitatis, de earum dispensatione diximus; ideo nunc breuiter aliqua in communi, necnon & quæ desiderari in particulari possent, dicemus. Sit ergo.

QVÆSTIO PRIMA.

An dispensatio irregularitatis habeat determinatam formam.

RESPONDEO, vt certum. Quod non: Bene tamen conuenientem, vt est hæc: *Dispensatio tecum in irregularitate, quam contraxisti, propter talem causam.* Sic Henriquez *lib. 14. cap. 17. n. 4.* ita dicens: His verbis aut similibus, quasi pro forma vteretur: *Dispensatio tecum in irregularitate, quam contraxisti propter talem causam:* sed nulla verba sunt iure determinata, tanquam necessaria forma dispensationis huius, aut inhabilitatis ad beneficia,

vel impedimenti matrimonij, aut dispensandi in votis: sed sic dispensatio quibuscumque verbis, quæ significant voluntatem tollendi irregularitatem, vt de absolutione à censuris dictum est. Sic Henriquez. Et antea Maiolus *lib. 5. de Irregularitate*, c. 53. sub n. 7. *vers. In Episcopo autem*. Sotus *distinctione 25. q. 1. art. 3.* & Syluest. *absolutio 6. n. 2. Auila etiam part. 7. disp. 10. in principio*. Gibalinus *c. 6. q. 6. sine*. Legantur dicta à nobis *de Censur. p. 4. tract. 1. disp. 11. q. vltima, & tract. 2. disp. 17. à q. 109.* vbi latè de huiusmodi materia tractauimus.

QVÆSTIO II.

An vt dispensatio in irregularitate fiat licitè, requiratur aliqua causa.

Respondeo vt certum. Quod sic: Tum quia id constat ex Tridentino *sess. 23. c. 14. ibi: Cum promotus per saltum, si non ministrauerint, Episcopus ex legitima causa possit dispensare*. Tum etiam: quia dispensatio in quacunque lege, si fiat sine causa, est illicita, vt docent Theologi cum D. Thoma *1. 2. q. 97. art. 4.* ergo & dispensatio in irregularitate. Sic omnes. Legantur Henric. *loc. cit. n. 4. in princip.* Borgal. *de Irregul. 2. p. de disp. per totam*, Auila *loc. cit.* Gibalinus *de Irregul. c. 6. q. 5. n. 1.* Suarez *disp. 41. sect. 1.* Filliuc. *tract. 20. c. 5.* & alij. Legantur etiam dicta à nobis *3. p. tract. 5. disp. 10.* vbi de dispensatione in Ecclesiastico ieiunio latè egimus.

QVÆSTIO III.

An etiam vt sit valida dispensatio irregularitatis, qua fit à Papa, requiratur aliqua causa.

Affirmant Ioan. ab Anania *in c. Sicut dignum. §. Insuper, col. 3. n. 10. de homicid.* & Cardin. Alexand. *in c. Miror, 50. dist.* quatenus docent, homicidam voluntarium dispensatum per Papam ab irregularitate sine iusta, & magna causa, non esse tutum apud Deum. Affirmant & alij DD. loquendo de dispensatione in communi, vt Fortunius, Bernard. Hippolytus, Mendoza, & Iason, vt vidimus *3. p. tract. 5. disp. 10. q. 2.*

Sed vt quid certissimum Respondeo: Non requiri. Vnde si dispensatio in irregularitate, etiam homicidij voluntarij, fiat à Papa sine vlla causa, erit valida (quamuis illicita) & dispensatus in vtroque toto manebit tutus. Ratio est: Quia in omnibus, quæ pertinent ad ius humanum, Papa est legislator, & Dominus: atqui omnis irregularitas est iuris humani, vt supra vidimus: ergo. Sic Villadiego *tract. de Irregul. c. 1. n. 10. pag. mihi 12. vers. His igitur*, quem citat, & sequitur Auila *p. 7. disp. 10. dub. 1. vers. Hinc sequitur*, Suarez *disp. 14. sect. 2. n. 2.* & alij quamplures, præcipuè Nauarr. Caiet. Medina, Sanchez, & Bonacina citati à nobis *part. 3. loco nuper citato.*

QVÆSTIO IV.

An Summus Pontifex possit in omni irregularitate dispensare.

Negarunt olim quidam Auctores, existimantes minimè posse Pontificem dispensare in irregularitate orta ex bigamia vera, aut ex homicidio voluntario. Quinam autem sint hi DD. & quodnam eo-

rum fundamentum, diximus *supra tract. 1. disp. 1. q. 4. & tract. 2. disp. 6. q. 28.*

Sed vt quid certissimum Respondeo: Posse Pontificem in omni irregularitate dispensare. Quia certissimum est, quod omnis irregularitas, etiam si orta sit ex bigamia, aut homicidio, inducta sit iure humano, & Ecclesiastico: atqui Pontifex est conditor iuris Ecclesiastici: ergo in ipso residet potestas illud relaxandi. Sic omnes. Legantur Suarez *disp. 41. sect. 1.* Auila *part. 7. disp. 10.* Bonac. *q. 5. de Irregul. punct. 1. n. 1.* Gibalin. *c. 6. q. 4. à n. 1.* Filliucius *tract. 20. c. 5. q. 5.* & alij citati à nobis locis nuper assignatis.

QVÆSTIO V.

An Episcopi, aliue Pralati inferiores Pontifice, possint dispensare absolute in irregularitatibus.

Respondeo, vt certum: Non posse, nisi in illis in quibus ius commune tacitè, vel expressè dispensare concedit. Patet: quia (vt sæpè est habitum) omnes irregularitates à solo iure communi sunt inductæ: ergo solum possunt tolli, ab eo, qui dispensare potest in lege per quam latæ & positæ sunt: atqui Episcopi non possunt quidquam in abrogando iure communi, nisi in casibus, in quibus id ipsis permittitur tacitè, vel expressè: ergo neque poterunt in irregularitate inducta iure communi dispensare, nisi quatenus ab eodem iure communi tacitè, vel expressè concedente id ipsis licebit. Sic communis omnium. Legantur Suarez *disp. 41. sect. 2. n. 3.* Filliuc. *tract. 20. c. 5. q. 6.* & Gibalinus *c. 6. de Irregul. q. 4. n. 3.* vbi id vt certum benè supponit. Solum ergo restat videndum, quid in iure communi sit permissum in hac parte Episcopis, & quænam consequenter irregularitates ab illis auferri possint. Pro quo sit

QVÆSTIO VI.

An Episcopus possit dispensare in omnibus irregularitatibus procedentibus ex delicto occulto.

Respondeo, vt certum: Posse Episcopum dispensare in omnibus irregularitatibus prouenientibus ex quocumque delicto occulto, non deducto ad forum contentiosum, excepta irregularitate proueniente ex homicidio voluntario. Quia id habent ex iure nouo Concilij Trident. *sess. 24. c. 6.* Sic omnes DD. Legantur Suarez *disp. 41. non 45. vt leges apud Bonaciam*) *sect. 2.* Sanchez *lib. 2. Summ. cap. 11.* Filliucius *tract. 39. cap. 5. quest. 6.* Bonacina *quest. 5. de Irregul. punct. 1. n. 3.* & egomet *part. 4. tract. 2. disp. 17. de Absolut. ab excommunic. à q. 41.* vbi latè de hac materia egi.

QVÆSTIO VII.

An quilibet Episcopus possit in dictis irregularitatibus, ab occultis delictis prouenientibus dispensare.

Respondeo: quod non quilibet Episcopus, sed solum ille, qui habet subditos, seu Diocesim, in qua Tridentinum Concilium, saltem ex parte, receptum sit. Sic Auctores citati, & alij quos nos adducimus *part. 4. disp. 17. cit. quest. 42.* An verò sit necessum, quod Episcopus sit intra suam Diocesim, vel saltem subditus, vt possit cum isto in dictis

dictis irregularitatibus dispensare, habes non esse necessarium loco citato, part. 4. quest. 52. & 53. Legantur ibi dicta.

QVÆSTIO VIII.

An Episcopus possit dispensare in irregularitatibus dictis cum Religiosis exemptis, casu quo isti illis, de licentia suorum Prælatorum, se subiiciant.

Negant quamplures DD. quos, loquendo de absolute à casibus reservatis, citauimus p. 4. tract. 2. disp. 27. q. 70.

Sed probabilius Respondeo: Possit. Quia ad hunc effectum bene possunt Religiosi se subicere Episcopis de licentia suorum Prælatorum, ut probauimus loc. cit. Et tenet Henricus lib. 14. de Irregular. c. 20. & ultimo, n. 5. & ultimo, ita dicens: At circa Regulares exemptos, qui habitant in Monasteriis suæ Diocesis, non dispensat, aut absoluit. Potest tamen si à Prælato suo subiiciantur Episcopo in eum finem, ut dispensetur. Quia hi Regulares de iure communi, de se sunt subiecti Episcopo, in cuius Diocesi degunt, & quamuis ob privilegia Episcopus in odiosis impediatur uti iurisdictione in illos, possunt ei subiici à Prælato in fauorabili causa. Hæc Henricus, quibus verbis feliciter suo operi imposuit finem. Sic etiam Suarez disp. 41. sect. 2. n. 12. Filiucius tract. 20. c. 5. q. 5. n. 271. Reginaldus lib. 30. n. 29. Bonacina q. 5. punct. 1. n. 4. Cornejo loc. cit. q. 7. Rodriguez, Molina, Auila, Zerola, Hurtad. Diana, Basilus, Merolla, & alij, quos dedimus 4. p. q. 70. cit.

QVÆSTIO IX.

An Episcopus possit dispensare in irregularitate procedente ex delicto occulto, deducto ad forum contentiosum, si reus in eo non fuit conuictus.

Respondeo: Possit. Quia tunc cessat ratio, ob quam crimen dicatur deductum ad forum contentiosum; nam perinde est, ac si non fuisset deductum, & sic censeret occultum. Sic Sanchez, Nauar. Henricus, Auila, Molina, & alij adducti à nobis p. 4. tract. 2. disp. 17. q. 65. Legantur etiam Sayr. lib. 7. cap. 7. n. 14. & c. 8. n. 7. Filiuc. tract. 20. c. 10. n. 109. Suarez disp. 41. sect. 2. n. 6. & Bonac. rursus hic punct. 1. n. 5. Cornejo disp. 3. punct. ultimo, q. 3.

QVÆSTIO X.

An item possit Episcopus dispensare in irregularitate procedente ex delicto deducto ad forum contentiosum, casu quo delinquens, finito iudicio, punitus fuerit.

Negat Suarez disp. 41. sect. 2. n. 5. Bonacina hic q. 5. punct. 1. num. 6. Gutierrez, Garcias, & Rodriguez apud ipsum. Quibus ego ex à nobis relatis part. 4. tract. 2. disp. 17. quest. 56. addo Palaum tom. 1. tract. 4. disp. 4. punct. 3. §. 1. num. 18. Barbofam de potest. Episcopi p. 2. alleg. 39. n. 35. Sayrum lib. 14. c. 17. n. 13. & Bartholom. de Vecchis in praxi Nonitor. disp. 9. dub. 16.

Ratio eorum est, quia Concil. Trident. sess. 24. cap. 6. concedit Episcopis facultatem dispensandi in irregularitate proueniente ex delicto, dummodo non

fit deductum ad forum contentiosum: at sic est, quod delictum, de quo in questione, verè fuit deductum ad tale forum: ergo.

Sed probabilius Respondeo: Etiam posse dispensare in dicta irregularitate. Quia per dispensationem illius non turbatur tribunal Iudicis, quod solum vitare voluit Concilium. Sic Henricus, Auila, Sanchez, & Reginaldus citati part. 4. q. 56. cit. Quibus nunc addo Hurtadum de Irregularitate, disp. 2. difficult. 20. n. 68. Sebastianum à Bononia tract. 2. de elect. part. 2. c. 4. dub. 71. n. 13. & Dianam part. 4. tract. 2. resol. 97. Cornejo loc. cit. q. 4.

QVÆSTIO XI.

An Episcopus possit dare facultatem alteri, qui cum ipso dispenset in irregularitatibus illi concessis, si contingat, ipsum aliquam eorum contrahere.

Respondeo, ut certum: Possit. Primò, quia aliàs Episcopi essent deterioris conditionis, quàm alij Clerici inferiores, quod minimè est dicendum. Secundò, quia dicta iurisdictione non est contentiosa, sed gratiosa: ergo bene potest Episcopus eam committere alteri, v. g. suo Confessori, ut eam in ipsummet exerceat. Sic communis. Maiolus lib. 2. de Irregularit. c. 2. in fine, pag. mihi 134. Henricus lib. 7. cap. 28. §. 1. & lib. 14. cap. 18. §. 3. Palud. in 4. dist. 38. q. 4. art. 4. c. 4. Auila part. 7. disp. 10. dub. ult. Suarez disp. 41. sect. 2. n. 9. Sanchez lib. 2. Summ. c. 11. n. 11. Bonacina q. 5. de Irregular. punct. 1. n. 8. Filiucius tract. 20. c. 5. n. 272. & 273. ubi addit, & bene, posse etiam Episcopos non solum per alios, sed etiam per seipos secum in dictis irregularitatibus dispensare.

QVÆSTIO XII.

An Episcopus possit dispensare in irregularitate orta ex defectu lenitatis.

Affirmant Rodriguez, Couar. Campanil. Vivald. Medina, Barbofa, Notarin. Plaza, & Hicton. Rodrig. citati à nobis supra disp. 7. q. 133. Sed probabilius Respondeo: Non posse, ob rationem ibi datam. Sic Bannez, Nauar. Martin. de Ledina, Philarcus, Aragon, Sayrus, & alij plurimi quæst. citata adducti. Legantur.

QVÆSTIO XIII.

An ad minus possit Episcopus dispensare in irregularitate orta ex homicidio iusto, facto auctoritate publica in bello, aut à Iudice.

Affirmant Bannez, Campanil. Nouar. Hier. Rodrig. Barbofa, Sà, & alij citati sup. disp. 7. q. 136. Sed probabilius Respondeo: Non posse, ob fundamentum loc. cit. adductum. Sic Gauant. Alzedo, Guierrez, Cornejo, Molin. Filiuc. Suarez, Hurt. Bonac. Diana, & alij q. 136. allegati. Legantur.

QVÆSTIO XIV.

An Episcopus possit dispensare in irregularitate orta ex voluntaria membri mutilatione occulta.

Negant plures. Quia irregularitas orta ex mutilatione adhuc occulta, non distinguitur specie

ab illa, quæ oritur ab homicidio voluntario, etiam occulto: atqui in hac minimè possunt dispensare Episcopi, adhuc casu, quo tale delictum sit occultum: ergo nec poterunt ab irregularitate procedente à voluntaria membri mutilatione, etiam occulta. Ita docent Henriquez *lib. 14. c. 9. n. 9. lit. Z.* ubi in glossa ita concludit. Quare Episcopus non magis dispensat cum mutilatore, quàm cum homicida. Siluest *homicida 1. §. 8. vers. 1.* Hæc ille. Et Sanchez *in Summ. lib. 1. c. 10. n. 49.* Medina *in Summa lib. 1. c. 11. §. 12.* Leo *in Thesaur. fori Eccles. p. 2. c. 8. n. 89.*

Sed probabilius Respondeo: Possè Episcopum dispensare in irregularitate orta ex mutilatione alicuius membri, dummodo sit occulta. Probat *Primò*. Quia probabilius est, quod mutilatio non comprehendatur sub homicidio voluntario occulto, cuius irregularitatis absolutio denegatur Episcopis in Trident. *sess. 24. c. 6. de Reformat.* ergo optimè poterit Episcopus dispensare virtute illius decreti in irregularitate occulta. Consequentia patet. Antecedens verò probatur, tum ex dictis *supra disp. 10. q. 8. & 9.* quia irregularitas mutilationis diuersa omnino existit ab irregularitate ex homicidio: ergo cum concilium solum exprimat irregularitatem ex homicidio voluntario, quæ maior, & diuersa est, non censetur comprehendere sub illius ratione irregularitatem ex mutilatione, quæ omnino diuersa, atque minor est. Tum etiam, quia reservatio, quæ fit Episcopis, est quid odiosum: ergo strictè est interpretanda.

Secundò. Quia sic declarauit Sac. Cardinal. Congregatio, vt diximus *suprà disp. 10. q. 9. cit.* vnde hanc sententiam tenent Auila *p. 7. disp. 6. sect. 5. dub. 4.* vbi ait, eandem videri tenere etiam Henriq. *lib. 14. c. 19. n. 1. in glossa, lit. I.* vbi postquam in corpore capitis dixit, quod minor causa sufficiat, vt Episcopus dispense cum eo, qui occultè mutilauit, addit in glossa rationem huius, dicens: Quia Tridentinum *sess. 24. c. 6. de Reformat.* non excepit expressè irregularitatem ex mutilatione, quæ minor est, sed ex solo homicidio voluntario. Sic ille. Suarez *etiam disp. 44. sect. 2. num. 4.* Filliucius *tract. 10. cap. 2. n. 51.* Hurtad. *disp. 2. de Irregularitate, difficult. 20. num. 66.* Bathofa *de potestate Episcopi, p. 2. allegat. 36. n. 49.* Diana *p. 1. tract. 11. resol. 12. & p. 4. tract. 2. resol. 71.* Tannerus, Præpositus, Gauantus, Nouarius, & alij apud ipsum. Cornejo *disp. 2. de Irregularitate, dub. unico, questione vltima.* Gibalinus *c. 4. de Irregularitate, q. 1. num. 9.* Villalobos *tract. 21. difficult. 21. n. 2.* vbi ita ait: *En esta irregularidad que nace de homicidio voluntario, solo el Papa dispensa, aunque sea occulta, como consta del Concilio Tridentino sessione 24. c. 6. de Reformatione: Mas esto no se a de estender a la mutilacion, aunque en otras cosas se compara en Derecho: y assi puede el Obispo dispensar con el que mutilo voluntariamente, siendo el delicto occulto, y lo declararon los Cardenales, como refiere Marzilla, y Suarez. La razon es, porque las palabras de Concilio se an de interpretar estrechamente, por ser materia de reservacion, que es odiosa.* Sic ille. Philibertus *de Ordine, tractatu primo, p. 9. c. 1. diffic. 3. num. 7.* Palauus *disputatione sexta, punct. 15. §. 3. num. 3.* Layman *lib. 3. sectione quinta, tractatu tertio, p. 3. cap. 12. n. 2.* Bauny *tract. 11. q. 96. dicto 2. pag. 536.*

QVÆSTIO XV.

An Episcopus possit dispensare in irregularitate proueniente ex homicidio casuali occulto.

NEgat apud Bonacinam Salonijs 2.2. *quest. 64. art. 8. controu. 4.*

Sed vt longè multò probabilius, Respondeo: Possè Episcopum dispensare in irregularitate orta ex homicidio casuali occulto. Ratio est, quia Concil. Trid. *sess. 24. cap. 6. cit.* expresse concedit Episcopis facultatem dispensandi in omnibus irregularitatibus ex delicto occulto prouenientibus, excepta irregularitate homicidij voluntarij: at homicidium casuale distinguitur ab homicidio voluntario, de quo ibi fit sermo à Concilio, vt omnes fatentur, & manet latè probatum *suprà disp. 16. à quest. 1.* ergo. Sic tenent communiter DD. Nauarr. *cap. 27. n. 140. alijs 194. & consil. 34. de homicid. Maiol. lib. 5. c. 48. §. 3. n. 18.* Henriquez *lib. 14. c. 17. n. 5. in fine, & c. 19. n. 2. in fine, & n. 3. in princip.* Couar. Castro, Caietan. Perez, Siluest. Marian. & alij plures apud ipsum. Sayrus *etiam lib. 7. c. 7. à n. 9.* Auila *part. 7. disp. 6. sect. 5. dub. 4.* Bonacina *disp. 7. q. 4. punct. vlt. n. 13.* Filliuc. *tract. 19. n. 282.* Philiberti *loc. cit. n. 9.* Diana *1. part. resolut. 112. vers. Notandum, & part. 4. tract. 2. resol. 72. vers. Notandum, Palauo disp. 6. punct. 15. §. 7. num. 7.* Cornejo *disp. 3. de Irregularitate, dub. vlt. & communis.*

QVÆSTIO XVI.

An deinde possit Episcopus dispensare in irregularitate proueniente ex homicidio casuali publico.

Affirmant Philibertus *de Ordine tract. 1. p. 9. cap. 1. diff. 3. à num. 9.* Qui id quadruplici ratione probat. *Primò*, quia Tridentinum quantum ad homicidium casuale nihil innovauit: ex alia parte ante Tridentinum Episcopi potiebantur facultate dispensandi in irregularitate orta ex homicidio casuali, etiam publico, *c. Continebatur, & c. Ad audientiam, de Homicid.* ergo.

Secundò, quia eodem modo, eodemque verborum tenore loquitur ibi Concilium de irregularitate orta ex homicidio casuali, ac de illa, quæ oritur ex homicidio in sui tutelam: sed Episcopus, ex omnium consensu, potest in posteriori Irregularitate dispensare: ergo etiam in priori.

Tertiò, irregularitas ex homicidio casuali notorio nullam inducit infamiam, poterit ergo in illa Episcopus dispensare.

Quartò. Si potest Episcopus dispensare in irregularitate orta ex homicidio voluto ob repentinarum rixam, & non factò per insidias, vt diximus *num. sequenti*: profecto multò magis poterit dispensare in ista irregularitate orta ex homicidio omnino præter intentionem, siue occulto, siue notorio Et ideo hanc partem merito secutus est Nauarr. *consil. 45. num. 1. de Homicid.* Grassius *decis. aur. lib. 2. cap. 62. num. 10.* Henriquez *lib. 14. cap. 19. §. 2. & in annotat. lit. R.* vbi docet hanc partem esse vsu receptam, cui consentiunt Sayrus *de censur. lib. 7. c. 7. n. 20.* Auila *de Censur. p. 7. disp. 6. sect. 5. dub. 2. concl. 3.* Hucvsque Philibertus. Sed nale.

Nam in primis nullus Doctorum, quos pro se citat, suam tenet sententiam. Nauarrus namque loco ab ipso allegato, expressè loquitur de homicidio voluntario

voluntario, in quo non posse dispensare Episcopum, ad hoc ut homicida ascendat, saltem ad Ordines Sacros, clarè defendit; & clariùs id docet in *Man. c. 47. n. 240. vers. Quintò*, ubi absolutè ait, non posse Episcopum dispensare cum homicida voluntario ad ullos Ordines.

Henriquez etiam loco à Philiberto citato, solum dicit, quod Episcopus cum homicida casuali culpabili, et in publico, dispensat in utroque foro: ut ministris in minoribus susceptis, & iure antiquo, ut reciperet minores. Sic omninò Henriquez, & clariùs oppositum docet *loc. cit. in annotat. lit. V.* his verbis: quod verò Couarruu, *n. 5.* cum Panormitano ait, reservari Papæ dispensationem, ut ministris in sacris, intelligit de casuali publico. Sic ille. Malè igitur citatur à Philiberto pro se. Legatur rursus Henriq. *ibid. in gloss. lit. X.*

Deinde Sayrus loco à Philiberto citato, contrarium patenter tenet cum Henriquez; ait enim sic: Addit secundò Henriquez, iure antiquo dispensare potuisse Episcopum, ut reciperet minores: & denique tertio idem Henriq. *lib. 14. c. 9. §. 3. & c. 17. §. 5. & in annot. lit. M. & c. 19. §. 2. & in annot. lit. X.* docet, nouo iure Conc. Trid. *sess. 14. de Reform. c. 7. & sess. 24. de Reform. c. 6.* Episcopum in homicidio casuali in utroque foro dispensare posse ad Ordines minores, etiam in casuali publico: & sic exponit Nauarr. in *Man. c. 28. n. 240. vers. Quartò*. Ad Sacros verò Ordines dispensat, si homicidium casuale sit occultum, *sess. 24. c. 6.* Quod verò *sess. 14. c. 7. de Reform.* habetur, *Ne ad Sacros dispense*, intelligitur in homicidio casuali, si delictum publicum sit, id quod, te consulta cum Sapientibus, in praxi docet esse receptum. Sic Sayrus.

Præterea Auila loco eodem à Philiberto citato, nil aliud docet, quam Henriquez, ut dicunt hæc eius verba: Tertia Conclusio. Ad minores Ordines, & etiam ad beneficium simplex potest Episcopus dispensare, etiam post Concilium, quantum homicidium casuale sit publicum. Ita Henriq. *c. 19. n. 3. lit. T. iuncto c. 57. de excomm.* Sic Auila. Quorum sententiam, & non aliam credo tenuisse Grassium, quem pro nunc non potui videre.

Igitur ut certum mihi Respondeo: Minimè posse dispensare Episcopum cum homicida casuali publico, ut ascendat ad Ordines Sacros; benè tamen ad non Sacros, seu minores, quod solum probat argumentum primum Philiberti. Hæc Responsio probata manet ex nuper adductis. Nec obstant cætera argumenta in contrarium.

Nam ad secundum concedendum est antecedens; sed in utroque casu loquitur Concilium de Irregularitate orta ex delicto occulto, ut videbimus *q. 18.* Ad tertium, dato antecedenti neganda est consequentia, eo quod Concilium solum concedat Episcopis facultatem dispensandi in irregularitatibus procedentibus ex delictis occultis; non igitur poterunt, si ex homicidio nototio, aut publico, quantumuis casuali procedant. Ad quartum iam dicam ex ipsomet Philiberto, solum probare, posse dispensare Episcopum in dicta irregularitate, si oriatur ex homicidio occulto, & non publico. Sit ergo pro veritate hac comprobanda,

QVÆSTIO XVII.

An Episcopus possit dispensare in irregularitate orta ex homicidio voluto, non ex consilio, aut matura deliberatione factò, sed ex repentina ira, vel rixa.

Affirmat Philibert. *loc. cit. num. 9.* ut vidimus *quest. antecedenti*, argumento quarto ab ipso

confecto, quod confirmat, aut ex intento probat *num. 10. sequenti*, hac ratione desumpta ex verbis Concilij sic dicentis: *Cum quis per insidias, aut per industriam occiderit proximum, de altari euelli debet.* Item: *Si verò homicidium non ex proposito, sed casu, &c.* ergo si Episcopus dispensare in hac irregularitate nequeat, Concilium requirit, ut homicidium sit factum animo deliberato: ergo si per subitam rixam contingat, Episcopus dispensare poterit, si delictum sit occultum, & non deductum ad forum contentiosum: vel si fuerit deductum, iam cessarit strepitus iudicialis. Sic contra Suarez *de cens. disp. 44. sect. 1. n. 3.* & alios tradit Auil. *de censur. d. p. 7. disp. 6. sect. 2. dub. 1. & sect. 5. dub. 5. conclus. 2.* Rodriguez in *Summ. p. 1. c. 177. n. 2.* & nouissimè Dian. *Moral. Resol. p. 4. tract. 2. de Irregul. resol. 100.* Huc vsque Philibertus.

Sed alij DD. absolutè negant, posse Episcopum dispensare in dicta irregularitate orta ex homicidio voluto in repentina rixa: eo quod existiment, talem irregularitatem esse homicidij directè voluntarij, cuius dispensatio Soli Papæ est reservata. Sic Molina, Suarez, & alij relati à nobis supra *disputat. 10. quest. 12.*

Sed iuxta ibi dicta, probabiliter certè Respondeo: Posse Episcopum dispensare in dicta irregularitate orta ex homicidio voluto in repentina rixa, seu in ira, dummodò dictum homicidium sit occultum. Prima pars constat ex ibi dictis, ubi probauimus, dictum homicidium non esse directè voluntarium, sed reputandum casuale. Et idè si est occultum, optimè poterit Episcopus in irregularitate ex illo orta dispensare: non verò si publicum est, & notorium, ut constat ex dictis. Et tenet ipsomet Philibertus, ut ex verbis eiusdem nuper relatis patet. Hoc ipsum, & non aliud, docet Auil. *loc. cit.* à Philiberto, præcipuè *dub. 5. conclus. 2.* ubi ita ait: Quod diximus de homicidio voluto in se, ex causa defensionis, idem dicendum est de homicidio casuali, idest contingente non ex proposito, sed casu, ut in rixa subito contingenti, quando quis succensus ira occidit authorem rixæ: in hoc enim si fuerit occultum, potest Episcopus dispensare. Ita Henriquez, & Manuel, & Didacus Perez citati *sect. 2. dub. 1. ante 3. conclus.* & Didacus ait, ita sæpè respondisse consultum, post Concil. Trident. Hucusque Auila, & alij. Diana verò, quem citat Philibert. *resol. 100.* non agit de præsentis quæstione, sed de alia, de qua infra.

QVÆSTIO XVIII.

An Episcopus possit dispensare in irregularitate procedente ex homicidio voluto in se, causa defensionis, excedendo moderamen inculpata tutelæ.

Affirmat absolutè Philibertus, ut vidimus *q. 16.* Argumento 2. factò ab ipso contra nos.

Sed nos clariùs, eius argumento, & quæstioni respondendo, dicimus, posse quidem Episcopum in dicta irregularitate dispensare, si homicidium tale sit occultum, non si notorium, aut publicum. Sic expressè Auila *loc. cit. conclus. 1.* Qui id hisce verbis probat: Nam post Trident. *sess. 24. cap. 6.* potest Episcopus dispensare in omni irregularitate ex delicto occulto proueniente, excepto homicidio voluntario: sed ibi nomine homicidij voluntarij intelligitur homicidium illicitum voluto in se, aliàs quàm defendendo propriam viram, ut dicit Nauarr. *n. 240.* ergo. Hæc Auila. Sic etiam Dian. *part. 4. tract. 2.*

tract. 2. resol. 3. Mecet. de Sacram. in 3. part. q. 24. dub. 7. proposit. 1. Bauny de Irregular. sr. 11. q. 59. dist. 3. Lay. n. m. & Hurtad. apud ipsum.

Q V Æ S T I O XIX.

An Episcopus possit dispensare in irregularitate orta ex homicidio directe voluntario, omnino tamen occulto.

Affirmat (apud Dianam) Texed. *tom. 2. libro 3. tract. 3. num. 188.* ubi docet, posse Episcopum dispensare in irregularitate ex homicidio voluntario omnino occulto orta, dummodò ita sit occultum, quod non sit probabile in iudicio, eo quod nullus alius sciat id delictum fuisse commissum, nisi solus ipse homicida. Ratio est: quia Concil. Tridentin. non aufert ab Episcopis facultatem dispensandi in irregularitate contracta ex homicidio omnino occulto, cuius conscius nemo sit, nisi ipse homicida: ergo sicut Episcopi ante Concilium poterant dispensare in prædicta irregularitate, id etiam possunt post Concilium attento iure communi. Probo consequentiam, quia in casu dubio melior est conditio possidentis: ergo cum lex nova in casu dubij interpretari debeat, ut in minimo ius commune lædatur, necessariò iuxta illud lex nova Concilij est interpretanda, dum non constat expressè de abrogatione privilegij; abrogatio enim legis antiquioris vitanda est. Vnde cum Episcopi, attento iure communi, dispensare poterant in prædicta irregularitate, attento iure communi, etiam id possunt post Concilium. Additur etiam, quod Episcopi possunt dispensare in irregularitate ex homicidio omnino occulto, est res valde favorabilis, & idèd clausula illa Concilij interpretari debet si fieri potest in fauorem Episcoporum. Hæc Texeda relatus à Diana *part. 6. tract. 6. resol. 41. vers. Quoad secundum dubium.*

Huius Doctoris sententiam olim tenuit cum aliis Angelus *verb. Homicidium 6. quest. 1.* per hæc verba: Panormitanus verò *in cap. Ex tenore, de tempor. ordinat.* tenet, quod si est omnino occultum, prout occultum distinguitur contra probabile, sic respiciendo legem promotionis publicam, non indiget (intellige, dispensatione:) sed si aspiciamus ad legem conscientie informatam ex lege positiva, sic indiget dispensatione non Papali, sed Episcopali, ut satisfaciatur conscientie, ut tenet Laur. & Ioan. & sequitur Archid. *50. distinct. de his,* & videtur tenere etiam Panorm. ne quis constituat se iudicem in causa propria, existimando omnino occultum, quod forte non est, quod nota, quia facit ad multa. Hucusque Angelus. Cuius sententiam, etiam post Conc. Trid. esse probabilem, admittit facile Doctissim. Coar. *in Clem. si furiosus, parte 2. §. 3. num. 4. per rotum.* & Vivaldus *num. 325.* ait hanc opinionem practicari posse.

Addo ad roborandam hanc partem, non defuisse Doctores aliquos, & doctissimi nos, qui arbitrati fuerint in nostro casu, non indigere homicidam dictum dispensatione, adhuc Episcopali, eo quod existimauerint per homicidium omnino occultum, & quod probari non potest, aliter quam per delinquentis confessionem, minimè incurri irregularitatem ullam. Sic tenuit olim Vincentius relatus ab Angelo, & postea Alphonsus à Castro, ut vidimus *sup. disp. 10. quest. 5.* ubi eius sententiam cum Coar. ubi *sup. Nauarr. Henriquez,* & aliis reiecit, docentes, ut quid certissimum, per homicidium voluntarium omnino occultum, & in iudicio impro-

babile, contrahi irregularitatem. Solum ergo remanet difficultas, an sit dispensabilis non solum à Papa, verum etiam ab Episcopo, ut volunt Texeda, Ang. Panorm. & alij.

Sed ut mihi ferè certum Respondeo: Non posse Episcopum dispensare in irregularitate contracta ex homicidio directe voluntario, quantumvis omnino sit occultum, ita ut in iudicio minimè probari possit. Quia mihi ferè certum est, quod Trid. *sess. 24. c. 6. de Reform. & antea sess. 4. can. 7. id voluerit, & definiert;* nam *can. 7.* citato, aperte statuit, homicidam voluntarium, non esse promotendum ad Sacros Ordines, nec ad beneficia, etiam si homicidium non fuerit in iudicio probatum, nec alia ratione publicum, sed occultum. Ergo per hunc Canonem videtur Concilium tollere dispensationem Episcopis. *Confirmatur hæc ratio.* Quia Conciliū omnino prohibet Episcopis dispensare cū homicida voluntario, etiam occulto: atqui in iure occultum dicitur illud, quod probari minimè potest: ergo in homicidio illo, quod adhuc in iudicio nequit probari, nequibit Episcopus dispensare. Minor constat ex *cap. Vestra, de cohabit. Clericor. & ex quadam declarat. Sacr. Congregat. quam ex Garcia de benef. p. 7. c. 1. n. 46. & 47.* refert Philibert. *de Ordine, tract. 1. part. 9. cap. 1. difficult. 2. num. 1.* & est huiusmodi: *Absolutus, vel dispensatus à proprio Episcopo in materia delicti perpetrati coram duobus, vel tribus testibus, quod tamen non fuit notorium, non est tutus in conscientia, quia Concilium utitur termino occultus, quod proprie loquendo dicitur quod probari non potest, cap. Vestra, de cohabit. Clericor. At per duos testes probari potest, & verba Concilij debent intelligi secundum proprietatem.* Hæc Sacra Congregatio. Cuius doctrinam facilis redditur responsio fundamento Texedæ. Cuius doctrinam rejicit Diana *p. 6. tract. 6. resol. 51.* eo quod contraria stylo, & praxi Curie Romanæ, necnon communi Doctorum sensui comprobetur. Legantur pro hac nostra responsione Sayr. *lib. 7. de Censur. à n. 16. usque ad 19.* Maiolus, Nauarr. Tabiena, Sylvest. & alij apud ipsum, & Auila *p. 7. disp. 6. sect. 5. dub. 3.*

Q V Æ S T I O XX.

An saltem possit Episcopus dispensare cum irregulari ex homicidio voluntario iniusto occulto ad usum Ordinum, casu quo non sit facilis ad Papam recursus, & urgeat necessitas.

Negat (apud Henriquez *lib. 14. c. 19. n. 2. in marg. litt. F. Ludou. Lopez p. 2. c. 93.* Et negabunt consequenter, qui negant, posse Episcopum, adhuc in causa magnæ necessitatis, in impedimentis dirimentibus matrimonij dispensare, ut Sotus, Corduba, Vera-Cruz, & Medina.

Sed oppositum omnino Respondeo dicendum, nempe Episcopum posse dispensare urgente magna necessitate scandali, vel alia; & difficili existente recursu ad Papam, vel propter inopiam homicidæ, vel magnam distantiam, ut dictus homicida ministret in susceptis Ordinibus. Quia non est credibile Summum Pontificem hanc facultatem, seu dispensationem sibi reseruasse in tanto animarum periculo: veluti eodem modo de impedimentis dirimentibus matrimonij ab Episcopis in prædictis casibus dispensandis diximus cum Sanchez & aliis pluribus *2. part. tract. 9. disp. 24. quest. 7. & 8.* Et ideo hanc sententiam ex Henriquez & Silvestro, docet Auila *p. 7. disp. 6. sect. 5. dub. 3. concl. 1. in fine,* ubi ita ait: Credo tamen

tamen cum Henriquez *cap. 19. n. 1. iuncto n. 2. lit. F.* quod Episcopus iure antiquo, & modò potest dispensare, vt urgente necessitate ministret in susceptis sacris, si delictum sit occultum, & urgeat scandalum, nec sit facilis recursus ad Papam: quod probò ex doctrina Siluestri *verb. Dispensacio, n. 15.* Hæc Auila, & post hos omnes Cornejo *tract. 5. de Irregularitate, q. 6. disp. 1. dub. 4. quer. 4. pag. mihi 778.* Diana *p. 4. tract. 2. resol. 100.* Philibert. Marchin. *de Ordine, tract. 1. p. 9. c. 1. diff. 3. n. 11. pag. mihi 141.* & alij.

QVÆSTIO XXI.

An in irregularitate ex homicidio voluntario occulto, orta, possit dispensare Episcopus ad suscipiendos minores Ordines.

Affirmatiuam sententiam tenere Bartholom. de Medina *in Summ. cap. 11. §. 12.* ait Henriquez *lib. 14. cap. 19. in marg. litt. E, in fine,* & ex illo Sayrus *lib. 7. cap. 7. num. 14.* his verbis: Et pari ratione deceptus est Bart. Medina *lib. 1. cap. 11. §. 12.* vt Henriquez *ubi supra* notat, dum dicit Episcopum dispensare posse ad minores, non obstante Concilio Trid. *sess. 14. cap. 7.* eo quòd Tridentinum ibi solùm ait, *Nullò tempore ad Sacros Ordines promoueri possit;* quasi velit, posse ad minores ab Episcopo dispensari; siquidem Concilium paulò post subdit, *omni Ordine careat:* ergo & Ordinibus minoribus carere debet, cum verè Ordines sint, & Sacramentum. Huc vsque ex Henriquez Sayrus. Sed vterque falsò id imponit Medinæ; nam hic Auctor *in primis* non loquitur de irregularitate orta ex homicidio voluntario iniusto, de quo nunc in præsentiarum: sed ex homicidio iusto, nempe factò auctoritate publica. *Secundò,* id non dicit ex propria sententia, sed aliorum (quos nos *supra*, *quest. 12.* citauimus, & antea *disput. 7. quest. 133.* & *136.*) ergo. Accipe verba Medinæ: *Y muchos Doctores tienen, que puede el Obispo dispensar en la irregularidad, que nace de homicidio voluntario iustamente hecho, como con el Iuez, que matò hombres por iusticia, para solas Ordenes menores, y tambien para beneficio.* Hæc Medina, & non amplius, vt imponunt illi dicti Auctores. Igitur ad quæstionem propositam

Respondeo, vt certum dicendum, quod nullatenus possit Episcopus dispensare cum irregulari ex homicidio voluntario iniusto, etiam occulto, vt suscipiat Ordines adhuc minores. Quia certum est, quod nec possit dispensare cum dicto homicida, vt ministret in Ordinibus minoribus susceptis, vt mox dicemus: ergo minus multò, vt illos de nouo recipiat. Sic tenent Henriquez, & Sayrus *loc. cit.* Couar. *in Clement. Si furiosus, part. 2. §. 3. num. 5. de homicid.* & alij plures iamiam citandi. Sententia autem illorum, quos refert Medina loquendo de homicidio iusto, iam manet vt minus probabilis, & refutata *supra q. 13.*

QVÆSTIO XXII.

An saltem possit Episcopus dispensare cum dicto homicida voluntario occulto, vt in iam minoribus Ordinibus susceptis ministret.

Affirmant ante decretum citatum Tridentini, Ioan. Andr. Hostiens. Innoc. Anania, & Cardinal. *in cap. 2. de Cleric. pugnanti. in duello*, vbi de quodam homicida dicit Pontifex, quod non debet in sacris Ordinibus ministrare: per quod videtur,

concessa sit dispensatio in Minoribus. Hos Auctores sequitur post Concilium Henriquez *lib. 16. cap. 19.* (non 14. vt leges apud Dianam & Philibertum) *num. 1.* vbi expresse docet, posse Episcopum dispensare cum homicida voluntario occulto ad vsum minorum Ordinum, his verbis: At nunc ex iure antiquo videtur posse dispensare ad ministerium minorum. Ita ille *litt. D.* Qui citat in marg. Couarr. *in Clement. Si furiosus, part. 2. §. 3. num. 4. adiuncto n. 5. in fine.* Sed malè, quia hic auctor solùm circa homicidium casuale admittit, vt Episcopus dispense ad ministerium minorum. Accipe eius verba: Dispensat verò solus Papa cum homicida casuali, vt in Sacris ministret, vel ad sacros Ordines promoueatur, &c. & *infra:* licet tamen Episcopo dispensare cum quocumque homicida, vt in minoribus iam susceptis possit ministrare, quemadmodum ex *cap. Ad audientiam*, & *cap. Continebatur, de homicid.* & *cap. 2. de Cleric. pugnant. in duello*, notant *in cap. 2. Hostiens. Ioan. Andr. Innocent. Cardin. & Anania*, quorum opinio magis communis est, tamen si (*attende Lector*) quoad homicidium voluntarium nullibi probetur: & ita eam in homicidio casuali tantum admittunt Abbas *in d. cap. 2. Socin. n. 65.* & Felin. *col. vltima*, & ibi quoque Anania *in dict. cap. Ad audientiam.* Caterum hæc intelligenda sunt quoad ministerium Ordinis. Nam quoad beneficium simplex obtinendum potest cum homicida etiam voluntario Episcopus dispensare. Huc vsque Couar. vt videas clarè oppositam tandem sententiam amplecti, vt insinuat Sayr. *lib. 7. c. 7. n. 14. in fine.*

Quapropter, vt certum mihi Respondeo: Non posse dispensare Episcopum cum tali homicida, necdum vt in minoribus Ordinibus susceptis ministraret. Quia id apertè conuincitur ex Concil. Trid. *sess. 14. c. 6.* & clarius *sess. 14. c. 7. de Reformat.* vbi hæc verba habentur: *Cum etiam, qui per industriam occiderit proximum suum, & per insidias, ab altari auelli debeat, qui sua voluntate homicidium perpetraverit, etiam si crimen id nec ordine iudiciario probatum, nec alia ratione publicum, sed occultum fuerit, nullo tempore ad sacros Ordines promoueri possit, nec illi (attende Lector) aliqua Ecclesiastica beneficia, etiam si curam non habeant animarum, conferri liceat, sed omni Ordine, ac beneficio & officio Ecclesiastico perpetuò careat.* Hæc verba Concilij, fidelius à nobis, quàm à Philiberto, & ab Auila, aliisque, relata.

Ex quibus verbis, præcipuè ex illis: *Sed omni Ordine, & beneficio, ac officio Ecclesiastico perpetuò careat*, apertè conuincitur, quod opinio Henrici sit falsa, cum vsus minorum Ordinum sit officium Ecclesiasticum: ergo. Vnde hanc nostram opinionem vt verissimam tenent Nauarrus, Maiolus, Valentia, Aragon, Toletus, Vivaldus, & alij, quos sequitur Sayrus *lib. 7. c. 7. n. 14.* quamuis malè pro hac parte referat etiam Henric. Sic etiam Auila *p. 7. disp. 6. dub. 3. concl. 2.* Couar. *loc. cit.* Cornejo *de Irregul. q. 6. disp. 1. dub. 4. art. 2. pag. mihi 778.* Diana *p. 4. tract. 2. resol. 100. vers.* Notandum est. Philibert. *de Ordine tract. 1. p. 9. c. 1. diff. 3. n. 3. pag. 140.* & alij.

QVÆSTIO XXIII.

An possit Episcopus dispensare cum homicida voluntario occulto, ad obtinendum simplex beneficium,

Affirmat Henriquez *lib. 13. cap. 51.* (non 1. vt leges apud Philibertum) *num. 1. initio*, his verbis: Quidam putant, Concil. Trident. *sess. 14. cap. 7.* auferte Episcopo potestatem dispensandi cum hoc

hoc homicida ab beneficio simplex. Quia Episcopus non potest dispensare in lege Concilij Generalis. At sanè Concil. Trident. solum ait, non liceat conferre; nempe absque dispensatione, quam tamen Episcopus nunc, vt olim iure antiquo, dare potest. Nam lex generalis, etiam posterior, limitatur per legem specialem, & Conc. Trid. sess. 14. de Reformation. cap. 7. solum vetat, quando delictum est publicum. Huc vsque Henriquez. Qui in marg. lit. D. citat pro se Couartuu. in Clem. si furiosus, part. 2. §. 3. num. 6. & bene, vt vidimus quest. anteced. qui hoc probat ex cap. 2. de Clerico pugn. in duello, & affert pro sua sententia Socin. Felin. Ioan. Staphil. & Ananiam. Citat etiam Henriquez Syluestrum homicid. 3. §. 7. vers. cum Panormitano. Angelum homicid. 5. §. 6. Medin. lib. 1. instruct. c. 11. §. 12. & multos alios. Sed ex his licet Siluester id doceat loc. cit. non vers. Cum Panormitano, sed versu: Sexto Episcopus. Et Angelus loc. cit. non §. sexto, sed 4. vers. vtrum Episcopus, Medina tamen non loquitur de homicida directe voluntario, sed de indirecto. Ait enim sic: *Annque bien puede el Obispo dispensar con el homicida indirecte voluntario, para beneficio, y aun para retener el curado ya auido, y aun para alcanzarle de nueuo.* Sic Medina.

Sed etiam mihi vt certum Respondeo: iam post Concilium Tridentinum non posse Episcopum cum homicida voluntario occulto ad obtinendum beneficium, adhuc simplex, dispensare. Quia clarè id vetat Concilium Episcopis, illis verbis: *Nec illis aliquando beneficia Ecclesiastica, etiam si curam non habeant animarum, conferri liceat.* Et idè hanc partem vt verissimam tenent Auila, Sayrus, Cornejo, Diana, & Philibertus locis supra allegatis.

QVÆSTIO XXIV.

An saltem possit Episcopus dispensare cum homicida voluntario occulto, ad retinendum beneficium, saltem simplex.

Affirmant Henriquez lib. 13. c. 57. n. 1. vbi lit. G. citat Angelum, Syluestrum, & Medinam. Sed ex his Medina solum loquitur, vt supra vidimus, de homicida indirectè voluntario. Affirmant cum eo alij, & præcipue Philibertus vbi supra n. 3. his verbis: *Bene verum est, quod licet Concilium prohibuerit homicidis collationem noui beneficij, non tamen vetauit Episcopis dispensare cum istis ad simplex beneficium retinendum, vel etiam ad retinendum Curatum, dummodò per alium illud exerceat: quidquid oppositum quoad retinendum Curatum dicat Barbof. alleg. 39. n. 61. vers. An autem, de offic. Episcopi.* Sed immeritò, quia Concilium de sola collatione noui beneficij loquitur, nec vilo modo distinguit de retentione beneficij simplicis, vel Parochialis. Hæc Philibertus.

Sed probabilius multò Respondeo: Nec posse dispensare ad retinendum beneficium, adhuc simplex. Quia, vt supra est habitum, non potest Episcopus dispensare cum homicida voluntario occulto, vt adhuc in Ordinibus minoribus iam susceptis ministrat: ergo nec similiter poterit in hoc quod retineat beneficium obtentum, illoque perfrui. Pater, quia iisdem verbis vtrumque vetat Concilium: *Sed omni (inquiens) Ordine, & beneficio Ecclesiastico careat.*

QVÆSTIO XXV.

An Episcopus possit dispensare in irregularitate orta ex occulta hæresi exteriori.

Negant, vt vidimus, sup. disp. 24. dub. 24. Maiol. Suar. & Bonac.

Sed probabilius iterum Respondeo: Possè. Quia id eis concessum videtur à Tridentino. Sic Sanchez, Philibert. Filliuc. Gate. Dian. Boss. Vgol. & Vivald. vbi supra.

QVÆSTIO XXVI.

An possit Episcopus dispensare in irregularitate orta ex homicidio casuali, patrato à Medicis, vel Chirurgis, &c.

Respondeo: Possè. Quia potest in omni irregularitate orta ex homicidio casuali occulto, vt supra sæpe diximus. Sic cum Sayro, & aliis diximus supra disp. 9. quest. 38.

QVÆSTIO XXVII.

In quibus aliis casibus potest, iuxta nostram doctrinam, Episcopus dispensare in irregularitatibus ex homicidio occulto casuali ortis.

Respondeo: quod possit in irregularitate orta ex homicidio casuali factò occultè in bello iniusto, secus ex homicidio omninò voluntario, vt habitum est supra disp. 8. quest. 16.

Deinde potest in irregularitate orta ex occisione occulta foetus animati, indirectè volita, vt diximus sup. disp. 11. q. 21. secus si directa, & omninò voluntaria extitisset, ibid. Sic Bauny tract. 11. q. 59. dist. 1. vbi ait: *Quare dispensare cum iis Episcopi poterunt, qui cum imprudenter, & incautè mulierem grauidam pulsissent, ei foetus abigendi causam præbuere. Cum iis item qui cum seruo imperassent, hosti plagas vt aliquas imponeret (hoc tantum) eum tamen è medio itatus sustulit. Similiter & cum eo, qui cum in publicum processisset, ne hosti pauidus videretur, aut irridendi sui, si domo pedem non efferret, populo materiam daret, repente inter eum, & illum, exorta rixa, ne eius manu caderet, sua illum occidit. Ratio est, quod eiusmodi homicidia non sunt simpliciter, & perfectè voluntaria, sed ex casuali, voluntarioque mixta, secund. D. Thom. 2. 2. q. 64. art. 8. ergo cum sunt occulta, in indispensabilibus non sunt censenda; cum sub exceptione voluntarij homicidij, cuius à Tridentino fit mentio, non sint contenta. Nauarr. c. 27. n. 240. Huc vsque doctus, & elegans Bauny.*

Rursus potest dispensare in irregularitatibus aliis ortis ex homicidio quocumque occulto, indirectè & casualiter orto, quocumque euentu, aut casu eueniat, vt ex nuper dictis constat.

QVÆSTIO XXVIII.

In quibus aliis casibus potest Episcopus in irregularitatibus aliis dispensare.

Respondeo: quod in multis. Nam Primò potest dispensare cum illo, qui linguam Latinam patum caller, vt diximus sup. disp. 1. q. 3. & 5.

Secundò

Secundò, cum quocumque illegitimo ad Ordines minores, & ad beneficium simplex; etiam si huic annexum sit curatum, sup. *disp.* 3. *quæst.* 50. & 51. Imò & ad Canonicatum Ecclesiæ Collegiatæ, *quæstione* 55.

Tertiò, potest Episcopus dispensare in irregularitate orta ex Bigamia similitudinaria, sup. *disp.* 6. *quæst.* 36.

Quartò, potest dispensare in irregularitate ex reiteratione secreta Baptismi, suprà *disputatione* 18. *quæstione* 19.

Quintò, potest in irregularitate illius, qui exercuit Ordines, quos non habet, si hoc fuit occultum delictum, sup. *disp.* 20. q. 31.

QVÆSTIO XXIX.

An dentur aliqua alia irregularitates, etiam ex delicto occulto provenientes, in quibus Episcopus dispensare non potest.

Respondeo, quod dantur. Nam *Primò* non potest Episcopus dispensare in irregularitate ex vitio corporis proveniente, ut diximus sup. *disp.* 5. *quæst.* 83. & 84.

Secundò, non potest dispensare cum illegitimo ad Canonicatum Ecclesiæ Cathedralis, ut habitum est sup. *disp.* 36. q. 54.

Tertiò, non potest dispensare in irregularitate ex defectu natalium, etiam ex occulto delicto parentum orta, ut contra nonnullos diximus *disp.* 3. *quæst.* 57.

Quartò, non potest dispensare cum illegitimo Ordinato in factis (mala, vel bona fide,) ut in susceptis Ordinibus ministret, sup. *disp.* 3. q. 57. & 58.

Quintò, non potest dispensare in irregularitate orta ex Bigamia propria, aut interpretatiua ad Ordines adhuc minores suscipiendos, sup. *disp.* 6. q. 30. 31. & 32.

Sextò, non potest dispensare in irregularitate proveniente ex iteratione publica Baptismi, *disp.* 18. *quæst.* 18.

Septimò, non potest dispensare in irregularitate Neophytorum, ut habitum est *disp.* 25. q. 9.

QVÆSTIO XXX.

In quibus irregularitatibus possunt Pralati regulares iuxta doctrinam hucusque datam dispensare.

Respondeo: Dicendum, quod *Primò* possunt dispensare cum suis subditis in irregularitate orta ex vitio, aut defectu corporis; dummodò vitium non sit ita foedum, ut ex eo scandalum oriri formidetur, sup. *disp.* 5. q. 85.

Secundò, possunt dispensare cum subdito, qui caret pede, & ambulat cum pede ligneo, ut sic Missam celebret, *loc. cit.* q. 86.

Tertiò, possunt dispensare cum subdito, qui caret oculo Canonis, ut Missam celebret, casu tamen solum quo dictus subditus oculo dextro sine deformitate Canonem legere possit, *disp.* 5. q. 87.

Quartò, possunt dispensare cum suo subdito Sacerdote, qui habet manus tremulas, ut Missam in occulto ad minus celebret, sup. *disputatione* 5. *quæst.* 88.

Quintò possunt Generales, aut Provinciales dispensare cum suis subditis illegitimis ad Prælationes, *R. P. Leand. de Irregularit.*

& dignitates Ordinis habendas, *disp.* 3. q. 74. & 75. & seqq.

Sextò, possunt dispensare cum suis Religiosis in irregularitate orta ex Bigamia, tam vera, quàm interpretatiua, *disp.* 6. q. 39.

Septimò possunt dispensare cum suis Religiosis in irregularitate ex defectu lenitatis contracta, *disp.* 7. q. 5. q. 134.

Octavò, possunt cum suis subditis dispensare in irregularitate procedente ex homicidio iusto facto à Iudice, aut in bello, *ibid.* q. 137.

Nonò, possunt dispensare cum suis subditis in irregularitate contracta ex abortu, hoc est, ex occisione foetus animati occulta, *disp.* 11. q. 19. imò & à publica, *ibid.* q. 20.

Dicimò, dispensant in homicidio casuali occulto, ut docet cum pluribus Sayr. *lib.* 7. c. 7. n. 24. imò & publico, ut iam dicam.

QVÆSTIO XXXI.

An Pralati Regulares possint dispensare cum suis subditis in irregularitate orta ex homicidio casuali, etiam publica.

Negandum videtur. Quia Episcopi solum possunt dispensare cum suis subditis in irregularitate contracta ex homicidio casuali occulto: ergo id ad summum, & non amplius poterunt Pralati Regulares respectu suorum subditorum. Idem hanc partem tenent Arag. 2. 2. q. 64. art. 8. & fin. & ibi Sal. *controverf.* 4. in fine.

Sed probabilius Respondeo: Possent etiam in irregularitate orta ex homicidio casuali publico, in qua non possunt Episcopi. Quia in hac dispensandi materia maiorem facultatem (ex singulari Pontificum erga Regulares beneficentia) quàm Episcopi, habent. Et idem dispensare possunt cum suis subditis in dicta irregularitate, etiam si Episcopi nequeant. Sic sentiunt Vecch. in *prax. nouit.* *disp.* 9. *dub.* 18. n. 6. Sebast. à Bonon. *tr. de elect.* p. 2. c. 4. *dub.* 71. n. 14. Quos citat, & sequitur Dian. p. 4. *tr.* 2. *resol.* 72. (non 83. ut leges apud eius Summam) *vers.* *Notandum est.* Sic etiam cum aliis Villal. *tom.* 1. *tr.* 21. *diff.* 9. n. 17. per hæc verba: *Si el homicidio fuere puramente casual, ò hecho en propria defension, pueden dispensar los Prelados, aunque sea publico, como dice el P. F. Manuel Rodriguez art. 13. y el P. Portel in dubiis Reg. verb. dispensatio. n. 9. y tienen una concession los Prelados de S. Geronimo, para que pueda dispensar en el homicidio, quando no es cierto haverlo cometido, ò mandado.* Hæc Villalob. Et antea Sayrus *lib.* 7. c. 7. n. 24.

QVÆSTIO XXXII.

An Pralati Regulares possint dispensare cum suis subditis in irregularitate orta ex homicidio directè voluntario modo occulto.

Negant Molin. *tom.* 4. *de Iust. tract.* 3. *disp.* 70. *num.* 12. *col.* mibi 940. vbi sic ait: Noster Generalis dispensare nobiscum potest in irregularitate ex mutilatione, ut constat *ex compend. priuileg. Minorum, verb. dispensatio*, §. 21. Quin & per communicationem priuilegiorum Fratrum D. Benedicti Hispaniarum, dispensati in conscientia forò nobiscum poterat in irregularitate ex homicidio, modò notorium non esset, ut patet ex eodem Compendio

dio, ex eodem verbo, §. 24. Dixi, dispensari poterat; quoniam si homicidium sit voluntarium, esto sit occultum, statuit Concil. Tridentinum *sess. 14. cap. 7. de reformat.* ut in eo dispensetur ad sacros Ordines suscipiendos. Priuilegia autem omnia Regularium reuocata sunt, quatenus cum dispensationibus Concilij Tridentini pugauerint, eaque de causa Prælati Religiosorum, neque in conscientiarum foro dispensare hodie possunt, ut homicida voluntarius Ordinem aliquem Sacrum suscipiat, & fortè in eo priuilegio non continebatur (sic lege, non non continetur, ut leges apud Dianam.) Hæc Molina. Pro cuius sententia citat Diana *parte tertia, tract. 2. resolutione quadragesima quinta*, Peyrinum in *priuileg. Minimor. tom. 1. const. 2. Iulij II. §. 29. num. 103. & 104.* & Laymanum in *Theolog. morali, lib. 2. tract. 5. part. 3. cap. 9. num. 7.* Sed primum non omnino bene: nam *num. 103.* solum id negat loquendo de irregularitate orta ex homicidio omnino voluntario factò per assassinium, vel proditoriè, & sanguine frigido, quantumuis sit occultum; cum oppositum teneat *num. 104.* sequenti, loquendo de irregularitate orta ex homicidio voluntario occulto factò ex rixa. Secundum verò Auctorem citat Baunius pro opposito. Sed quis melius, difficile est cognitu. Nam in principio expressè negat Layman hanc facultatem Prælati Regularibus: sed in fine sic concludit: Verumtamen Mendicantes speciale priuilegium habent à Martino V. concessum dispensandi cum suis super irregularitate ex homicidio non notorio, apud Rodriguez *cit. quest. 24. artic. 12.* Sic Layman, cuius ultimo dicto standum videtur. Negat etiam Lezana (apud Dianam *part. 10. tract. 13. resol. 38.*) *tom. 1. Summ. cap. 18. num. 44.*

Sed probabilius Respondeo: Possè Prælatos Regulares, dispensare cum suis in irregularitate orta ex homicidio directè voluntario occulto. Quia probabilius est, quod Priuilegia quæ ad id habent dicti Prælati, minime sint reuocata. Sic sentiunt Compend. Mendicant. *verb. Dispensatio, §. 24.* Corduba in *Commentar. ad eundem §. Miranda tom. 2. quest. 8.* (non 80. ut leges apud Baunium) *artic. 10. conclus. 2.* Qui hac ratione nostram sententiam probat: Quia ex homicidio omnino occulto, vel nulla contrahitur irregularitas, vel saltem ea non est reseruata Papæ, sed Episcopis: ergo sicut Episcopus dispensare potest cum sibi subditis, ita & Prælati Regularis iurisdictionem Episcopalem, vel quasi Episcopalem habens cum suis. Sic ille. Cuius sententia quamuis nobis placeat, minime tamen ratio, qua illam probat: quia (ut supra est habitum) & certum est, quod ex homicidio directè voluntario, etiam omnino occulto oriatur irregularitas, & quod Episcopus non valeat in irregularitate orta ex tali homicidio dispensare cum suis. Possunt igitur Prælati Regulares cum suis dispensare in dicta irregularitate; quia ad id habent priuilegia; non, quia Episcopi possunt. Tenent rursus nostram sententiam Portel in *dub. Regul. verb. Abortus, n. 10. & verb. Dispensare, n. 8.* Ioan. de la Cruz *de statu Relig. lib. 1. cap. 6. dub. 19.* Rodriguez *tom. 1. q. 24. art. 12.* Sigismund. à Bononia *tract. de elect. p. 2. cap. 4. dub. 71. num. 1.* quos pro hac parte refert Diana *part. 3. tract. 2. resol. 40.* vbi non audet hanc approbare sententiam, & ideo illam iudicio aliorum remittit. Sed certè posset illam approbare; nam præter tot, tantosque relatos Doctores, illam nouissime tenent Baunius *tract. 11. de Censur. quest. 58. pag. 534. vers. Quintò dispensant, Bassæus verb. Irregularis. 11. num. 9.* Croulers *ad cap. Regul. S. Franc. lect. 12. & alij.* Citat etiam Bassæus pro hac opinione Sayrum *lib. 7. cap. 1. num. 14.* sed malè, quia ibi nec verbum de hac re dicit: bene tamen *lib. 7. c. 7. n. 24.* vbi solum id conce-

dit loquendo de homicidio casuali, de quo ibi agit. Tenet verò Palauis *disp. 6. punct. 15. §. 3. in fine*, per hæc verba: Prælati verò Ordinum Mendicantium comparatione suorum subditorum concessa est facultas dispensandi in omnibus irregularitatibus in foro conscientiarum, modo procedant ex delicto quod notorium non sit, ut constat ex Compend. Societ. IESV, *verb. Dispensatio, §. 5. & 6.* Sic ille. Villalob. *tract. 21. diff. 9. n. 19.* vbi post relatum quandam concessionem Martini V. concessam Benedictinis, sic ait: *De fuerit que conforme a esta concession pueden los Prelados, aunque sean Conuentuales, dispensar con sus subditos en el fuero de la conciencia, en la irregularidad que nace de homicidio voluntario, i mutilacion, o truncacion de miembro, i enorme efusion de sangre, siendo occulto, mas no si es publico.* Sic Villalobos. Deinde P. Candidus, Magister S. Palatii, *tom. 2.* (non vt citat Diana) *disquisit. 24. artic. 61. aubis. 8.* vbi ita scribit: Prælati Regulares possunt dispensare, secundum eorum priuilegia, cum suis subditis in irregularitate contracta ratione homicidij voluntarij, occulti tamen: nam Martinus V. concessit, quod Prior Monasterij sancti Benedicti Vallisoleti, in foro conscientiarum possit absoluerè Monachos ab omni excommunicationis sententia, etiam si talis esset, quam ipse Summus Pontifex reseruare consuevit; & cum eis super omni irregularitate, etiam in illis casibus, in quibus Papa sibi eos reseruauit, in morte videlicet, & in membrorum truncatione, & enormi sanguinis effusione, valeat dispensare, dum tamen aliquid horum trium non sit notorium, & hoc propter scandalum. Ita Martinus V. vi præcedentis priuilegij Martini IV. in quo communicant Religiones Ordinum Mendicantium, non solum Generales, & Prouinciales, sed etiam præpositi, & Priores locales possunt dispensare cum sibi subditis in foro conscientiarum super omni irregularitate, etiam contracta ex homicidio voluntario, occulto tamen: nam communicatio priuilegiorum sic intelligitur, quod ea, quæ conceduntur Magistro Generali vnius Ordinis, censeantur communicata Generalibus aliorum: & quæ conceduntur Prouincialibus, & Prioribus, censeantur communicata similiter Prælati Prouincialibus, & Prioribus, ut tradit Ioan. de la Cruz *lib. 2. de communicatione priuileg. cap. 4. dub. unico, conclus. 2.* sed prædictum priuilegium fuit concessum à Martino V. Priori Monasterij sancti Benedicti Vallisoleti, extensum postea, & communicatum omnibus Prioribus, & Abbatibus aliorum Monasteriorum, ut notauit Collector priuilegiorum Mendicantium, *verbo Absolutio ordinaria quoad fratres, §. 40.* ergo Priores locales Ordinum Mendicantium communicant in supradicto priuilegio: poterunt igitur cum sibi subditis in foro conscientiarum dispensare super omni irregularitate etiam contracta ex homicidio voluntario, occulto tamen.

Contra præcedentes assertiones non obstat Concilium Tridentinum *sessione 24. capite sexto, de Reformatione*, vbi prohibet, quod non possint Prælati dispensare in irregularitate proueniente ex homicidio voluntario. Nam licet non possint ex facultate Concilij Tridentini; possunt tamen virtute priuilegij Martini V. concessi Benedictinis; & virtute priuilegij concessi Prædicatoribus. Priuilegium enim concessum nullo modo abrogatur, nisi fiat de illo specialis mentio, & abrogatio: at in decreto Concilij Tridentini nulla est facta priuilegiorum mentio, & abrogatio: poterunt ergo Prælati Regulares virtute alterius priuilegij Martini V. & Iulij II. dispensare cum sibi subditis in irregularitate contracta ex homicidio voluntario. Hæc omnia Candidus, ut refert Diana *part. 13. tract. 13. resol.*

resol. 38. Cui adhæret Hieronymus Garcia in *Politi-
ca Regular. tom. 1. tract. 6. diff. 1. dub. 1. n. 7.* Quibus
ego addo ex Ordine Prædicatorum, Magistrum An-
tonium de Hinojosa in *Directorio Decisionum Re-
gularium, verb. dispensatio. fol. 184.* Cuius verba in-
fra referemus, & ex Societate IESV Pellizzarium
*tom. 2. Manual. Regul. tract. 9. c. 3. sect. 4. quæst. 13. nu-
mer. 121. vers. Dixi, stando in iure communi, & quæ-
stion. 24. n. 140.*

QVÆSTIO XXXIII.

*An Prælati Regulares possint dispensare cum
suis subditis in irregularitate contracta
ex homicidio directè voluntario,
etiam publico.*

NEgant in primis (à fortiori) omnes Aucto-
res nuper pro prima sententia adducti : nec-
non & alij, vt vidimus, pro secunda nostra relati,
docentes, minimè posse Prælatos Regulares dis-
pensare cum sibi subditis in irregularitate ex ho-
micidio publico contracta. Quia aut ad id non ha-
bent priuilegium, aut si illud habuerint, iam nunc sit
reuocatum.

Sed probabiliter certè Respondeo : Possè Præla-
tos Regulares dispensare cum suis Religiosis subdi-
tis in irregularitate contracta ex homicidio volun-
tario, etiam publico. Quia probabile est, ad id habere
priuilegium minimè reuocatum. Nam Paulus III.
concessit Benedictinis Vallisoleti, vt *singulis an-
nis prima die Luna Quadragesima possint dispensare
cum suis subditis in omni irregularitate, quauis occa-
sione, vel causa contracta.* Refert Rodriguez in Bullario
fol. 817. In qua concessione obseruant Hieronymus
Rodriguez in *Compend. qq. Regular. resol. 16. n. 14. &
resol. 52. num. 25.* & Laurentius Portel in *addit. ad du-
bia Regular. verb. dispensare. n. 5.* quod Summus Pon-
tifex non limitat, si sit homicidij voluntarij, neque
casualis; nec limitat, si sit delictum occultum, vel
publicum, quæ solent excipi in priuilegiis; sed abso-
lutè, & in communi ait, *quauis occasione, vel causa
contracta*: ergo planè sequitur, posse Prælatos Re-
gulares tali concessione, sicuti iacet, sineque limita-
tione vti, & vigore illius suos subditos ab omni irre-
gularitate absoluere. Patet, quia vbi nec lex, nec Prin-
ceps distinguit, nec nos distinguere debemus. Et ideo
hanc amplectuntur sententiam dicti Hieronymus, &
Laurentius *loc. cit.* Quam tandem videtur amplecti
Baunius *tr. 11. de Censuris. q. 58. in fine. pag. 535.* nec-
non Machado, vt clarè constat ex verbis eiusdem, re-
latis à nobis *supra disp. 6. quæst. 39.*

His addo Magistrum Antonium de Hinojosa in
suo directorio, loco *supra citato*, vbi ita ait : Dispen-
sare etiam possunt prædicti Prælati (*nempe, Ge-
neralis, vel Prouincialis, vel Conuentualis*) cum eis-
dem fratribus, etiam non sibi subditis, ad suum ta-
men declinantibus territorium, super irregularita-
te contracta ex homicidio casuali, non voluntario:
imò cum Apostolica concessio expressè dicat, quod
in irregularitatibus, etiam ad Sedem Apostolicam
pertinentibus, dispensare possint absque specifica
restrictione; absolutè concedi videtur irregulari-
tas in genere ad Sedem Apostolicam quomodolibet
pertinens, etiam si ex homicidio voluntario pro-
ueniat: quia beneficium Principis est in sui solius
præiudicium, dummodo ad iudicium contentio-
sum non fuerit deductum. Sic concessit prædictis
Prælatibus Eugenius IV. vt habetur in libro veteri
constitutionum, edito à Magistro Ordinis Bander-
R. P. Leand. de Irregularit.

lo in priuilegiis inductis Congregationi Franciæ.
Quoddam verò restrictiuum, quod in fine prædi-
ctæ concessionis appositum est, scilicet, *dummodo ex
malicia non fuerint perpetrata*, sic intelligendum ve-
nit, quod ex confidentia huius priuilegij, tanquam
ex motiuo præcipuo, non prouenerit delicti perpe-
tratio. Sic enim solet Papa suas limitate concessio-
nes: aliàs omnino prædicta clausula totam desuper
concessionem abrogaret. Idem prorsus ab eodem
Eugenio IV. concessum est amplissimum priuile-
gium Priori Benedictino Vallisoletano, cuius nos
communione habemus, &c. Et *infra*: Prædictum
priuilegium maximè notandum est, quoniam exce-
dit plurimum concessionem Martini V. factam eidem
Priori S. Benedicti super omni irregularitate dispen-
sandi, etiam quam sibi consuevit Papa reseruare, mor-
te scilicet, & membrorum truncatione, &c. Hæc
Hinojosa. Ex cuius vltimis verbis (quidquid postea
ipse limiter) clarè constat sentire, posse Prælatos
Regulares dispensare cum suis subditis vi priuilegij
Eugenij IV. in irregularitate orta ex homicidio vo-
luntario publico. Idemque meo videri, sentit Pel-
lizzarius *loco citato, quæst. 13. n. 112.* vbi ita ait: Dixi
stando in iure communi: quia Paulus III. in Bulla à
à Rodrig. relata in suo Bullario, 10. in Ordine, quæ
incipit, *Exponi nobis*, concessit PP. Benedictinis
Vallisoleti, vt quouis anno, prima die Lunæ Qua-
dragesimæ, si sint Prælati, possint dispensare cum suis
subditis super quibusvis irregularitatibus pro tempo-
re quauis occasione, vel causa contractis, quod in-
dultum cum sit generale, videtur comprehendere
omnes irregularitates, adeoque irregularitatem ex
homicidio voluntario, ac irregularitatem ex bigamia:
qui enim dicit totum, nihil excludit, & lex fauorabilis
generaliter loquens, generaliter debet intelligi. Sic
Pellizzarius.

Confirmo hanc nostram sententiam ex doctrina
communiter à contractis admissa. Nam ideo dicunt,
filium illegitimum, etiam occultum, esse irregula-
rem, quia iura absolutè decernunt, illegitimos esse
irregulares, nihil distinguendo inter occultum, &
notorium, & vbi ius non distinguit, nec nos distin-
guere debemus. Nunc ego, si igitur in pœnalibus, vbi
odia restringi debent, valet dictum argumentum, à
fortiori valebit in fauorabilibus, vbi fauores sunt am-
pliandi. Valeat ergo in nostro casu, & fortius valeat
hoc argumentum: Pontifices in enarratis priuilegiis
absolutè concedunt Prælatibus Regularibus, quod pos-
sint dispensare cum subditis in omni irregularitate,
etiam homicidij, nihil distinguendo inter occultum
& publicum, vt supra est habitum: ergo nec nos di-
stinguere debemus: ergo concedere adstringimur,
quod facultas ad dispensandum in omni homicidio,
intelligi debeat de homicidio tam occulto, quam pu-
blico. Legatur Pellizzarius *tract. 7. c. 5. sect. 2. q. 21.
num. 71.*

QVÆSTIO XXXIV.

*In quibus Irregularitatibus possit Commissarius
Cruciata dispensare.*

Respondeo: Quod potest in primis dispensare
in irregularitate orta ex defectu natalium, hoc
est, cum illegitimo habito ex matrimonio irrito pro-
pter impedimentum affinitatis fornicariæ in primo,
vel secundo gradu, iuxta doctrinam *supra disp. 3.
quæst. 80.* traditam.

Secundò, potest dispensare in irregularitate Biga-
miæ similitudinariæ, & eius, quæ oritur ex deli-
cto; non verò interpretariæ, quæ ex delicto non
manat,

manat, iuxta dicta à nobis supr. disp. 6. quæst. 40. Legantur.

Tertio, potest dispensare in irregularitate ex defectu lenitatis contracta, vt habitum est sup. disp. 7. quæst. 135.

Quarto potest dispensare in irregularitate contracta à Medicis, Chirurgis, & Infirmarys ex homicidio casuali, vt diximus disp. 9. q. vltima.

Quinto, potest dispensare in omni irregularitate proueniente ex homicidio casuali, aut iniustæ mutilationis, vt docent Rodriguez in addit. §. 13. num. 2. Diana prima parte, tractatu 11. resol. 112.

Sexto, tandem potest dispensare super quacunque irregularitate, excepta illa, quæ prouenit ex homicidio directè voluntario, simonia, apostasia à fide, hæresi, aut mala Ordinum susceptione. Legantur Diana prima parte, tract. 11. Resol. 110. 111. 112. 113. 114. & 115. & Bard. in Bull. Cruc. tract. 2. de facultate Commissarij, à cap. 1.

QVÆSTIO XXXV.

An irregularitas, qua sine peccato incurritur, possit per Bullam Cruciatam dispensari?

Respondeo, vt certum: Non posse. Quia certum est apud omnes, talem irregularitatem rationem censuræ (cum ratione pœnæ careat,) minimè habere: ergo per Bullam minimè auferri potest, cum illa solùm concedat, à censuris, & à pœnis soluere. Itaque certum est, quod virtute Bullæ nequit absolui quis ab irregularitate incurta ex licita hominis occisione, Bigamia, aut ex natalium, vel corporis defectu. Sic docent Auil. part. 7. disp. 10. dub. 4. in principio, Cornejo tract. 5. de cens. in genere, disp. 1. dubit. 2. diff. 2. pag. mihi. 521. Legantur Diana prima parte, tract. 11. Resol. 27. & p. 4. tract. 2. resol. 81. Bardus in Bull. Cruc. parte 2. tract. 6. cap. 7. sect. 4. n. 30. vbi id vt certum supponit.

QVÆSTIO XXXVI.

An saltem irregularitas, qua ex delicto prouenit, possit per Bullam Cruciatam dispensari?

Affirmant plures Doctores. Primo: Quia irregularitas proueniens ex mero delicto, & quæ est pura pœna peccati, verè, & propriè est censura: atqui in Bulla Cruciatæ datur facultas absoluendi ab excommunicatione, suspensione, interdicto, & quibusvis aliis censuris, & pœnis Ecclesiasticis: ergo.

Secundò. Quia huiusmodi irregularitas, quæ ex peccato, vel delicto incurritur, dato quod non sit censura, saltem est pœna Ecclesiastica: at omnes Bullæ dicunt, quod suscipiens illam possit absolui ab omnibus censuris; & aliquæ etiam dicunt, quod possit absolui à pœnis Ecclesiasticis, vt patet in Bulla Pij IV. anno 1561. ergo qui illam suscepit, verè potest absolui à suo Confessario ab omnibus irregularitatibus contractis ex delicto. Ita sentiunt communiter Thomistæ, Canus, & Orellana, quos citat, & sequitur Veg. in specul. Curat. tom. 2. cap. 12. n. 323. & in Summ. tom. 2. cap. 15. casu 8. Salon. Arag. & Bañez 2. 2. quæst. 64. art. 8. Medin. 1. 2. quæst. 98. art. 4. & in Summ. cap. 11. §. 9. pag. 50. vbi addit, Quo est sententia se entiendo, quando la Irregularidad se incurre solamente por peccado; porque si uno

matò, è mutilò miembro injustamente, es irregular no solamente por el peccado que cometìò, sino tambien por la significacion, y indecencia que ay en el que derramò sangre (aunque fuera justamente) para administrar en el Sacramento del Altar de Christo, cordero immaculado: y assi este no puede ser absuelto desta irregularidad por virtud de la Bulla. Sic Medina. Cum qua limitatione hanc sententiam docuerat antea Sotus, citatus ab ipso Medin. disp. 22. q. 3. cart. 1. nec oppositum tenet lib. 5. de Iustit. q. 1. art. 4. vt malè putat Rodrig. tom. 2. qq. Regul. q. 20. art. 17. apud Auil. & Gibalin. vbi infra. Nufius in 3. p. tom. 2. tract. de Bull. §. vltim. Petr. Ledesm. in Sum. tom. 1. tract. de censur. cap. 1. concl. 3. Cordub. in Summ. q. 27. & 144. & lib. 5. questionarij, q. 43. dub. 4. Fernand. in Examin. Theolog. moral. p. 3. cap. 9. §. 14. num. 1. Contad in respons. Casuum consc. p. 1. q. 355. Ludouic. Carbon. de legib. lib. 8. disp. 5. Carrill. in Itinerario Ordinand. sect. 4. cap. 4. num. 8. Gutierx. in qq. Canon. c. 37. n. 6. Nald. verb. Irregularitas, num. 25. Sal. de legib. disp. 15. sect. 1. concl. 2. n. 16. Cornejo in 3. p. disp. 1. de censur. in genere, dub. 2. diff. 2. vers. Ad secundum dico. Gibalinus latè de Irregul. cap. 6. q. 5. & vltima, per totam, vbi iustè conqueritur de Sac. Palatij Magistro, eo quòd in Indice librorum expurgatorio hanc sententiam expunxerit, & damnarit in Emmanuele Sà, cum eam sui Thomistæ, vt vidimus, magno consensu sequantur. Et quidem hanc sententiam esse probabilem, & sine scrupulo quem sequi illam posse, clarè dicit, ex eadem Dominicana familia doctus Ioan. de la Cruz in director. consc. part. 2. tract. de Irregul. dub. 25. concl. 1. Quod ipsum antea asseruit Rodrig. in Bull. Cruciatæ, §. 9. num. 29. licet in qq. Regularib. & in Summa constanter docuisset contrarium. Et urgente necessitate, eam amplecti fas esse, propter eius probabilitatem, fatentur Henricq. Auil. Villalob. & Dian. parte 1. tract. 11. de Bulla Cruciatæ, resol. 27. (non 17. vt leges apud ipsummet Dianam vbi suprà, & Gibalinum) & part. 4. tract. 2. de Irregularit. quæst. 81. & quæntia dicens: Sed ego ibi (hoc est prima parte, loco citato,) affirmatiuam sententiam probabilem esse dixi, & præter Doctores, quos adduxi, tenet etiam hanc sententiam nouissimè Cornejo in tertia parte D. Thome, tract. 5. de censur. in genere, disp. 1. dub. 2. diff. 2. Dicendum est igitur, per Bullam tolli non posse eam irregularitatem, quæ est pura inhabilitas, & quæ ob defectum lenitatis, & repræsentationis contrahitur, qualis est Bigamia, homicidium iustum, & illegitimitas. Neque tolli posse eam irregularitatem, quæ simul est pœna, & inhabilitas, qualis est illa, quæ contrahitur ex homicidio iniusto voluntario, vel mutilatione: solùm ergo per Bullam tolli potest irregularitas, quæ est pura pœna peccati. Et idè Cornejo loco citato, tractatu quinto de Irregularitat. disputatione quinta, dubitatione prima, quæstione 12. docet, irregularitatem ex iteratione Baptismi posse tolli per Bullam Cruciatæ in foro conscientie, & quando delictum est occultum; quia cum imposita sit propter culpam, & non propter significationem, habet rationem censuræ, & pœnæ Ecclesiasticæ, à quibus absolui potest per Bullam Cruciatæ. Item disputatione 6. quæst. vltim. docet, per Bullam tolli etiam posse irregularitatem incurtam ex violatione censurarum, vt si aliquis sit suspensus, excommunicatus, &c. Vnde disputatione 16. asserit, quod si quis ante ætatem ordinatus est, & celebravit virtute Bullæ Cruciatæ, potest obtinere dispensationem ab irregularitate incurta, eo quod irregularitas hæc censura sit, & pœna Ecclesiastica. Et tandem disp. 7. dub. 2. quæst. 2. docet, posse tolli per Bullam Cruciatæ irregularitatem, quam

quam quis incurrit ministrando in Ordine, quem non habet; quia talis irregularitas habet rationem censuræ. Et pro confirmatione supradictorum, ne prætermittas videre meipsum *ubi supra*. Vnde ex dictis in dicta resolutione apparet, non bene Turrianum in *selectis disput. censur. 2. censur. Theolog. dub. 29.* asserere hanc sententiam esse improbabilem, quam communiter esse receptam in Schola D. Thomæ asserit Ioan. de la Cruz citatus in *dicta resolutione*. Huc usque Diana, qui ut vides, licet dicat contrariam sententiam esse probabiliorem, hanc tamen in re sequitur.

Negant tamen contra plures etiam Doctores: *Primo*. Quia irregularitas non est censura propriè & in rigore, ut cuius communi diximus *part. 4. tractatu 1. disp. 1. quest. 3. & 4.* ergo non includitur sub nomine censuræ appposito in nostra Bulla Cruciatæ: ergo virtute illius non potest quis ab irregularitate absolui.

Secundò. Quia irregularitas, etiamsi imposita sit ob aliquod delictum, & peccatum, nec habet rationem censuræ, ut *ubi supra*, *questione quarta* diximus, nec propriè, & in rigore rationem pœnæ, ut *loco citato* docuimus: ergo non potest quis absolui, aut dispensari ab illa, virtute Bullæ concedentis eam habenti ut absoluat à censuris, & à pœnis Ecclesiasticis.

Tertiò. Quia secundum stylum Romanæ Curie, nunquam censetur concedi facultas dispensandi in irregularitate, nisi de hac fiat expressa mentio, ut testantur Nauar. Henriquez, & Anton. Gomez apud Auilam ut infra: at in Bulla Cruciatæ non fit expressa mentio de Irregularitate: ergo virtute illius non potest dispensari ab illa. Sic sentiunt Nauar. *capite 27. numero. 194. & 250. & libro 1. consil. 35. de tempor. Ordinand. & consil. 66. de sentent. excommunicat. ad 1. quest.* Henriquez *libro septimo, capite 13. numero 6. & libro 14. capite 17. numero 4. litt. L.* ubi ita: In Bulla Cruciatæ, & Iubileis, per verbum absolutionis ab omni ni censura, & ab aliis pœnis Ecclesiasticis ex illa resultantibus, quidam aiunt concedi dispensationem illius irregularitatis, quæ est pœna. Quæ sententia licebit uti in praxi, cogente necessitate, si longè distet Episcopus, nam & verbo absolutionis fieri posset dispensatio. At probabilius est, in Bulla non concedi per verbum absolutio; nam dispensatio est res maior, & difficilior quàm absolutio. Sic ille, citans pro se Nauarum *loco citat.* Maiolum, Perez, Rodriguez, Bartholom. de Ledesma, & Sotum (sed hunc malè, ut supra notauimus.) Tenent etiam hanc patrem Auila *part. 7. disputatione 10. dubit. 4.* vbi citat Villadiego, Lopezium, & Martinum de Ledesma. Molina *de Iustitia, tom. 4. tractatu 3. disputatione 50.* Suarez *tom. 5. in tertiam partem, disputatione 1. sect. 2. numero 5. & 9. & disputatione 40. sectione 3. num. 3.* vbi ait oppositam sententiam esse falsam, nec rationi, nec iuri, neque authoritati Doctorum, neque praxi Romanæ consentaneam. Tolet. *lib. 1. cap. 85. num. 7.* Filliuc. *tom. 1. tract. 11. cap. 1. numer. 9.* Reginal. *tom. 2. lib. 30. tract. 2. cap. 3. sect. 3. num. 24.* Sanch. *in Summ. tom. 2. lib. 6. cap. 17. numero 43.* Mirand. *tom. 2. quest. 33. art. 11. conclus. 3.* Egid. Trullench *in exposit. Bull. Cruc. lib. 1. §. 7. cap. 2. dub. 17. num. 5.* Villalob. *in Summ. tom. 1. tractatu 16. dub. 2. num. 2. & tract. 21. diff. 8. num. 23.* Acoſta, Parisius, Zerola, Llamas, Beiz, Zechius, Grassius, & alij, quos citat, & sequitur Dian. *1. p. tract. 11. de Bulla, Resolut. 27. & part. 4. tract. 2. de Irregularit. Resol. 81.* Quibus addi possunt Basscus *verb. Irregularitas 11. num. 11.* Bard. *in Bull. Cruc.*

R.P. Leand. de Irregularit.

loc. cit. num. 35. Luyſius Turrianus in *select. censur. 2. dub. 29.* dicens, oppositam sententiam esse improbabilem.

Sed ego clarius sic Respondeo: *Primò*, probabilius longè est, quod nunc minimè possit quis absolui, seu dispensari virtute Bullæ cruciatæ, in irregularitate etiam contracta ex aliquo delicto, & peccato. Probat, quia in Bulla Cruciatæ, quæ hodie promulgatur, solum datur facultas absoluendi ab omnibus censuris, omiſſis aliis verbis in Bullis antiquioribus apposis: atqui longè probabilius est, quod nulla irregularitas sit censura: ergo nulla irregularitas nunc tolli potest virtute Bullæ. Consequentia est legitima. Minor constat ex à nobis dictis *part. 4. tract. 1. disp. 1. quest. 3. & 4.* Maior verò ex ipsomet textu Bullæ, qui sic se habet: *Et ab eo quorumcunque peccatorum, & censurarum (etiam Sedi Apostolica, & in Bulla cœna Domini reseruatorum, & reseruatorum) plenariam indulgentiam, & remissionem semel in visa, & semel in mortis articulo: aliorum verò Sedi Apostolica non reseruatorum, nec reseruatorum, toties quoties confitebuntur, absolutionem, & remissionem mediante salutaris pœnitentia, secundum culpæ exigentiam obtinere, &c.* Sic Bullæ textus.

Sed obiicit, ex dictis à nobis *part. 4. disp. 1. cit. quest. 8.* quod, licet irregularitas non sit propriè, & in rigore censura, est tamen impropriè, aut reductiue talis: ergo comprehenditur nomine censurarum in Bulla appposito, & consequenter vigore illius absolui, aut dispensari. Patet, quia verè in materia fauorabili versatur.

Respondeo tamen negando consequentiam. Quia licet verum sit, quod irregularitas huiusmodi latissime, & impropriè loquendo, dici, ac nominari censura possit; non tamen inde bene inferitur, quod dum in Bulla, aut in aliis priuilegiis Pontificiis conceditur facultas absoluendi à censuris, nomen censuræ sit ampliandum, & extendendum ad alias pœnas, seu Ecclesiastica impedimenta, quæ contineri possunt sub nomine censuræ latissime acceptæ, etiamsi priuilegium sit fauorabile. Quia ex hoc magnum sequeretur inconueniens; nam posset quis eodem modo dicere, nomen censuræ ampliandum esse ad Depositionem, & Degradationem, & Cessationem à diuinis, quod nemo dixit. Et quamuis priuilegium sit fauorabile, non idè sunt extendenda eius verba ultra significationem naturalem & civilem, nisi aliqua necessitas cogat ad amplianda verba ultra civilem significationem: quia alioqui semper ob fauorem priuilegij possemus extendere verba ad casus impropriis, & idè nihil in legum fauorabilium dispositione haberemus firmum & constans, quod esset inconueniens. Sic respondet dictæ obiectioni Bard. *loc. cit. num. 39.* vnde hanc conclusionem non solum omnes Authores secundæ sententiæ nuper relatæ, verum etiam alij, qui negant irregularitatem esse censuram, fateri libenter debent.

Respondeo *Secundò*. Adhuc probabilius multò existimo, nec olim potuisse aliquam irregularitatem auferri virtute Bullæ Cruciatæ, etiamsi in hac concedebatur Confessariis facultas absoluendi à censuris, & à pœnis. Ratio est, quia irregularitas nec est censura, nec pœna, propriè, & in rigore loquendo, ut *ubi supra diximus*: ergo etiamsi olim in Bulla concederetur Confessariis facultas absoluendi à censuris, & à pœnis, non inde sequitur, potuisse absolueri aut dispensare in aliqua irregularitate. Per pœnas igitur in illis Bullis, aut in aliis similibus appositas, intelliguntur vel pœnæ iniunctæ à Confessatio, vel ab ipsomet pœnitente sibi impositæ; vel illæ, quæ inueniuntur in Sacris Canonibus pœnitentia

pœnitentialibus, per quas fideles arcentur, v. g. ab usu Sanctissimæ Eucharistiæ intra aliquod tempus, vel à receptione aliorum Sacramentorum, vt testatur Navar. c. 27. n. 254. Henric. c. 13. n. 6. cit. Auila. disp. 10. dub. 4. cit. & ex illis Bard. in Bull. part. 2. c. 7. sect. 4. in fine.

Respondeo tamen Tertio. Opinio affirmatiua minimè est improbabilis, vt vult Luyfius: tum quia non est improbabile irregularitatem esse censuram: ergo neque erit quod in Bulla nomine censurarum comprehendatur. Tum etiam, quia saltem per principia extrinseca nullus negare potest probabilem esse, vt bene aduertit Bardus loc. cit. num. 35. Tum denique, quia probabiliter respondent contrarij argumentis, quæ in contrarium fiunt, vt faciunt Diana, & Gibalinus loc. cit. ergo.

Q V Æ S T I O XXXVII.

An in dispensatione irregularitatis debeat quis necessariò, cum dispensationem vnus impetrat, alias simul manifestare?

Affirmant aliqui, quorum sententia probari potest ex dictis à nobis 2. part. tract. 9. de Matrim. disp. 24. q. 35. vbi docuimus, longè probabilius esse, debere quem necessariò in petitione dispensationis alicuius impedimenti, reliqua quæ habet impedimenta simul manifestare, aliàs subreptitiam fore dispensationem: ergo similiter in nostro casu, cum quis dispensationem alicuius irregularitatis impetrare intendit, debet simul alias irregularitates à se contractas manifestare. Ita tenent Basilius lib. 8. de Matrim. cap. 17. n. 24.

Sed clarius, ac probabilius Respondeo: non debere necessariò quem manifestare simul omnes irregularitates, quas habet, cum impetrat dispensationem alicuius; nisi casu, quo vna irregularitas non possit sine alia explicari. Ratio est, quia neque ex iure, neque ex stylo id habetur: ergo tale onus sine causa non est cuiquam imponendum. Nec obstat argumentum contrarium, quia illi respondendum est, praxim, & consuetudinem esse contrariam in impetratione dispensationis alicuius impedimenti matrimonij, & ideo illi est standum. Sic tenent Suarez lib. 6. de legibus, c. 24. circa finem, quem citat, & sequitur Palaus tom. 1. tract. 3. disp. 6. punct. 16. §. 4. n. 16. vers. Suarez verò. Perez de Marr. disp. 46. sect. 5. n. 7. quem solum citat, & sequitur Diana p. 8. tract. 3. de dispensat. resol. 57.

Q V Æ S T I O XXXVIII.

An qui contraxit irregularitatem ex occisione alicuius Presbyteri, aut alterius Clerici, teneatur manifestare, se Presbyterum, seu Clericum occidisse; an verò sufficiat dicere, se hominem occidisse?

Affirmant, teneri manifestare, se Clericum occidisse, aliàs dispensationem irregularitatis esse inualidam, non pauci Doctores. Quorum fundamentum est, quia iura iubent exprimi delicti grauitatem, ex qua oritur irregularitas: at delictum est sacrilegium: ergo debet explicari, & exprimi. Ita tenent Suarez loc. cit. num. 12. Navar. lib. 1. consil. de rescript. consil. 18. num. vnico, in 2. editione. Rodriguez in Summ. tom. 2. cap. 279. n. 10. concl. 5. Auila part. 7. disp. 10. dub. 3. dicto 2. vbi ita ait: Qui voluntariè occidit presbyterum, & in petenda dispensatione so-

lum dicit se occidisse hominem, non manet tutus, nec dispensatio est valida. Ita Navar. lib. 5. consil. consil. 4. de homicid. Probatur, quia iura iubent exprimi delictum, ex quo orta est irregularitas, & delictum erat presbytericidium, quod est grauissimè qualificatum: ergo. Huc vsque Auila. Naldus etiam in Summ. verb. Irregularis. Perez de Matrim. disp. 46. sect. 4. num. 7. Gordonus in Summ. lib. 2. quest. 13. cap. 6. num. 19.

Sed probabilius Respondeo: Non teneri quem necessariò manifestare, se occidisse Presbyterum, aut Clericum; sed sufficere illi, si dicat, se occidisse quemdam virum. Quia ad irregularitatem contrahendam omnino extrinsecum est, & per accidens, fuisse Presbyterum, aut Clericum occisum.

Probatur Primò. Quia nullo iure, aut consuetudine, siue stylo Curie præscribitur, vt exprimatur talis circumstantia. Et meritiò, quia licet occisio Presbyteri, aut alterius inferioris Clerici, sit maius peccatum ratione sacrilegij, non tamen facit irregularitatem specie distinctam.

Secundò. Quia irregularitas homicidij imposita est, non tam ob delicti grauitatem (siquidem multò grauioribus delictis, vt blasphemix, periurio, &c. non est imposita) quàm ob perfectæ lenitatis defectum imponitur: at hic defectus in quacunque hominis occisione æqualiter requiritur: ergo fuisse Presbyterum, aut quemcunque alium hominem interfectum, qualitas est omnino extrinseca, nihil ad irregularitatem pertinens. Sic omnino Sanchez de Matrim. lib. 8. disp. 21. n. 22. Basilius de Matrim. lib. 8. c. 15. §. 4. n. 24. Salas de legib. disp. 20. sect. 15. num. 122. Layman tract. 4. c. 32. num. 21. Sanctarell. variar. resol. part. 1. q. 61. n. 2. Molina tom. 4. de Iustit. tract. 3. disp. 19. n. 9. Portel. tom. 2. respons. moral. casu 49. n. 49. Morola tom. 2. disp. 4. cap. 6. n. 360. Texeda tom. 2. lib. 3. n. 187. quos omnes refert, & sequitur Diana 1. part. tract. 10. de legib. resolur. 38. & part. 8. tract. 3. de dispensat. resolur. 51. Quibus addo Castrum Palaum tom. 1. tract. 3. de dispensat. legis, disp. 6. punct. 16. §. 4. n. 16. vers. Suarez verò, & Bonacinam tom. 2. disp. 1. de dispensatione, q. 2. punct. 5. n. 20. & punct. 9. n. 1.

Q V Æ S T I O XXXIX.

An qui pluries in excommunicatione celebravit, teneatur in petenda irregularitatis dispensatione exprimere numerum Missarum celebratarum?

Affirmare videtur Rodriguez in Summa. c. 182. conclus. 2. quatenus generaliter docet, quod si in petitione dispensationis non exprimit quis numerum omnium delictorum, dispensatio erit subreptitia.

Sed longè multò probabilius Respondeo: Non teneri. Sic Navar. consil. 3. de Raptorib. num. 6. vbi ita ait: In dispensatione irregularitatis incurse ab excommunicato, qui frequenter celebravit in excommunicatione, non oportet exprimere multas illas vices, quibus sic malè celebravit: neque illegitimus teneretur exprimere celebrationes, quas fecit manens illegitimus, in impetratione irregularitatis, quam patitur ob illegitimitatem; neque alij irregulares, qui celebrarunt in irregularitate, sed satis est exprimere irregularitatem illam solam; cuius dicti nouam rationem vsque ad nos à nemine redditam reddimus in Manual. confess. cap. 27. numero 194. & ita sufficeret ad valorem dispensationis super irregularitate ob raptum contracta, exprimere, quod fecit raptum, non exprimendo vices, quibus rapuit; quando saltem circa vnâ solam

solan frequenter raptum commisit. Sic Doctus Nauar. ibi. Et in addit. c. 27. cit. n. 32. ubi allegat stylum Curia. Sic etiam Henricus lib. 12. c. 10. n. 3. in fine, his verbis: Dum irregularitas contrahitur ex eo, quod excommunicatus saepius celebravit, satis est semel dispensari in vna irregularitate: quia ex actionibus vnius speciei in vno subiecto accidens fit moraliter vnum numero. Et lib. 13. de excommunic. c. 30. n. 2. in glossa litt. M. (non num. 3. litt. F. vt legi apud Auilam) ita dicens: Qui in eadem excommunicatione saepe celebravit, satis est in petitione dispensationis exprimere se irregularem, quia excommunicatus celebravit. Et lib. 14. cap. 7. n. 5. (non 3. vt offendes apud Dianam) ita scribens: Qui censura ligatus celebravit saepius, aut saepe cum denunciato in crimine criminoso participauit, incurrit irregularitatem ex variis titulis grauiorem, & dum impetrat dispensationem, satis est, vt simpliciter dispensetur in irregularitate contracta ex eo quod excommunicatus celebravit; nec oportet de singulis vicibus fieri expressam mentionem, aut in absolute, ac dispensatione exprimere, *toties quoties incurristi*. Sic Henricus. Quem citat & sequitur Auila part. 7. disp. 10. dub. 8. Sanch. lib. 3. de Matrimon. disp. 24. (non 14. vt inuenies apud Dianam) n. 7. Zerola in praxi, 2. part. verb. Irregularitas §. 12. ad finem, Garcia part. 8. de Benefic. cap. 4. n. 80. Castro Palus n. 16. cit. & Diana part. 8. tract. 3. de dispensat. resol. 5. Bonac. q. ult. & punct. ult. de irregular. n. 1. vers. Tertio.

QVÆSTIO XL.

An qui ter, vel quater contraxit nuptias, teneatur id exprimere in petitione dispensationis super irregularitate ex bigamia contracta.

Respondeo, vt ferè certum: Non teneri exprimere, vt latè diximus supra disp. 6. de Irregular. orta ex Bigamia, q. 41. vbi q. 42. scribimus, necessarium omnino in petitione dispensationis explicare species bigamiae; & à fortiori, si duplici bigamia est ligatus, *quæst. 43.* Legantur ibi dicta.

QVÆSTIO XLI.

An qui committit plura homicidia; contrahat diuersas numero irregularitates in dispensatione explicandas.

Affirmant Suarez de legibus lib. 6. cap. 24. n. 12. & nouissimè Perez de Matrimon. disp. 46. sect. 5. n. 7. vbi ita ait: Qui plura homicidia commisit, si vno tantum narrato, velit dispensationem vnius irregularitatis obtinere, nihil faciet: quia tamen illæ irregularitates sint numero diuersæ, moraliter tamen

quasi efficiunt vnam grauiorem, ita vt vna eatum non satis explicetur siue alia. Ita ille.

Negat verò expressè contra Suarium, Palus tom. 1. tract. 3. disp. 6. punct. 16. §. 4. n. 16. vers. Suarez. verò, sic dicens: Denique non caret probabilitate, contracta vna irregularitate ob homicidium, non contrahi aliam numero distinctam, etiamsi aliud homicidium committas: quia cum irregularitas sit inhabilitas per modum habitus, non potes amplius ex eadem causa inhabilitari, neque vna causa super aliam operari. Sic tradit Henricus lib. 2. c. 10. §. 3. & lib. 14. c. 7. §. 3. (dic 5.) Thomas Sanches lib. 8. disp. 14. (dic 24.) n. 7. Auila disp. 10. (p. 7.) dub. 8. Hæc Palus. Et ex iudicio Diana p. 8. tract. 3. resol. 58. Sed an bene ceterur pro hac sententia Henr. & Auila, colliges ex dictis supra disp. 21. q. 31.

Ego igitur clarius, & probabilius Respondeo dicendum, *Primo*. Qui committit plura homicidia per diuersas actiones, non solum physicè, sed & moraliter distinctas, verè contrahit diuersas numero irregularitates, vt bene probant Auctores primæ sententiæ, & constat ex à nobis dictis supra disp. 21. q. 31. & p. tract. 5. disp. 8. §. 3. q. 22.

Respondeo *Secundo*. Qui commisit plura homicidia moraliter distincta, ac proinde contraxit plures distinctas numero irregularitates; nihil officit quin possit vnius irregularitatis dispensationem obtinere, non enarrata altera. Quia in hoc nulla apparet probabilis implicatio, vt bene probat Palus loc. cit. & constat ex doctrina à nobis tradita p. 4. tract. 1. de excommunicat.

Respondeo *Tertio*. Qui contraxit plures irregularitates numero diuersas, propter numero diuersa à se commissa homicidia, sufficit si in dispensatione obtinenda dicat, & explicet in communi, se contraxisse irregularitatem ob diuersa à se parata homicidia: sicut sufficit ei, qui contraxit plures numero irregularitates, eo quod excommunicatus pluries celebravit, dicere, & explanare se irregularem esse ob multiplicem in excommunicatione celebrationem. Sic sentiunt quidam iuniores, & constat ex dictis à nobis sæpè.

QVÆSTIO XLII.

An qui unico ictu plures occidit homines, plures irregularitates incurrat.

Affirmant Nauarrus, Vgolinus, Sayrus, Alterius, Diana, Zerola, & Fagundez relati à nobis p. tract. 5. disp. 8. §. 3. q. 22.

Sed æquè probabiliter Respondeo: Non incurrere nisi vnicam irregularitatem. Quia in eo casu vnum tantum committit peccatum: ergo & vnicam irregularitatem tantum admittit. Sic Suarez, & Bonacina relati à nobis vbi supra, & alij. Et colligitur ex dictis q. antecedenti, & part. 4. tract. 1. disp. 3. à q. 36.

TRACTATUS TERTIVS. DE CESSATIONE A DIVINIS.

RACTANT de hac materia ex professo, præcipuè Nauarrus in *Manual. cap. 27. num. 188. & 189.* Couarr. in *cap. Alma mater, part. 2. §. 2. à num. 1. & §. 4. num. 7.* Henriquez *lib. 13. (non 3. vt leges apud Auilam, & Villalobos) cap. 52. §. 3. & 54.* Suares de *Censuris, disp. 39.* Auila *part. 6. de Censuris.* Sayrus *lib. 5. Theauri, à c. 17.* Sotus *dist. 22. quæst. 3. art. 2.* Medina in *summ. lib. 1. c. 11. §. 14.* vbi refert resolutionem quandam Salmanticensis Academiae datam anno 1556. in decem capita distributam. Filiucius *tract. 18. à cap. 7. num. 149.* Alterius *tom. 2. de Interdicto, à fol. 308.* Bonacina *tom. 1. disp. 6.* Agidius *disp. 17. dub. 1.* Layman *lib. 1. Summ. tract. 5. part. 4. cap. 6.* Luysius de *Torres de Censur. lib. 7. disp. 56.* Hurtad. de *Censur tract. de cessat. à diuinis.* Toletus *lib. 1. cap. 36.* Castro Palao de *Censur. disp. 5. punct. 9.* Villalobos *tom. 1. Summ. tract. 20. à difficult. 1.* Pellizzarius *tom. 2. Man. Regul. tract. 7. cap. 4. sect. 3.*

DISPUTATIO PRIMA.

De Natura & Essentia Cessationis à Diuinis.

QVÆSTIO PRIMA.

Vnde dicatur, Cessatio à Diuinis.

RESPONDEO, quod ita nuncupetur, quia toto tempore, quo durat, Ministri Ecclesie cessant à publica celebratione Diuinorum Officiorum, & administratione quorundam Sacramentorum. Vnde congruè dici etiam solet, *suspensio quadam*, iuxta illud Psalmi 136. *In salicibus in medio eius suspendimus organa nostra:* sic enim erat cessatio à diuinis Officiis. Sic Filiucius *tract. 18. cit. c. 7. §. 1. n. 149.* Bonac. *disp. 6. cit. punct. 1. n. 1.* Palao *disp. 5. cit. punct. 9. §. 1. n. 1.* Luysius *disp. 56. cit. dub. 1. & alij.*

QVÆSTIO II.

Quid sit Cessatio à Diuinis.

RESPONDEO dicendum, quod cessatio à diuinis, secundum aliquos Doctores, sic definitur: *Est suspensio Organorum diuina laudis in aliquem locum decreta.* Sic definiunt cessationem Couarruu. in *c. Alma mater, part. 2. §. 2.* Innocent. & alij multi, quos sequuntur Henriq. *lib. 13. c. 52. n. 1.* Auila *part. 6. disp. 1.*

dub. 1. concl. 1. deducentes dictam definitionem ex *cap. Irrefragabili, §. Caterum, de offic. Ordinarij, & c. Si Canonici, & c. Quamuis, eod. tit. in 6.*

Secundum alios verò Doctores, cessatio est *omnimoda desistentia à diuinis officiis, & ab administratione quorundam Sacramentorum, & sepultura laicorum.* Sic Henriq. *loc. cit.* Alterius etiam *disp. 2. de Interdicto, c. 1. vers. Hæc definitio, & alij apud Bonacina loc. cit. n. 2.* Et licet hæc definitio sit optima, non tamen est formalis, quia desumpta est ab effectu huius quasi pœnæ.

Melius igitur sic formaliter definiti potest: *Cessatio à Diuinis est simplex prohibitio Ecclesiastica, qua Clerici, seu ministri Ecclesia prohibentur persolvere publicè diuina officia, ministrare aliqua Sacramenta, & sepelire laicos in loco sacro.* Sic Suares *disp. 39. sect. 1. n. 1. & 15.* Bonac. *n. 2. cit.* & in verbis eisdem, vel parum varians, Filiuc. *loc. cit. n. 150.* Palao *punct. 9. cit. §. 1. n. 1. & alij communiter.*

QVÆSTIO III.

Quotuplex sit Cessatio à Diuinis.

RESPONDEO, quod duplex. Alia est generalis, & alia specialis, vel particularis. Generalis est, qua prohibentur diuina in loco vniuersali, vel generali, vt in Regno, Ciuitate, terra, oppido, villa, &c. Et de hac loquitur *Clement. 1. de sentent. excommunic. Specialis, vel particularis est, qua prohibentur diuina in loco particulari, vt in vna, vel pluribus Ecclesiis, vt in simili diximus de interdicto part. 4. tract. 5. disp. 1. à q. 4. & sequent.* Sic omnes DD. Legantur Suares *disp. 39. sect. 1.* Henriq. *lib. 13. c. 52. n. 1. litt. K.* Auila *p. 6. disp. 1. dub. 2.* Alterius *disp. 1. de Interdicto, cap. 1. col. 5.* Bonac. *disp. 6. punct. 2. n. 3.* Palao *loc. cit. n. 3. & alij supra citati.*

QVÆSTIO IV.

An Cessatio à diuinis sit vera, & propria censura, distincta ab excommunicatione, suspensione, & interdicto?

Affirmant Sotus, Couarruias, Petr. Ledesma, & Petr. Cornejo, citati à nobis *part. 4. tract. 2. de Censur. disp. 1. quest. 3. & 7.* Quibus nunc addo Molinam *tract. 3. de Inst. disp. 80.* Quorum fundamentum est, quod Cessationi verè conuenit definitio censuræ; cum sit pœna Ecclesiastica, qua priuatur Clericus functionibus spiritualibus, vt ex nuper dictis constat: ergo.

Sed longè probabilius, longèque verius Respondeo, Cessationem à diuinis nullo modo esse veram, & propriam censuram, saltem distinctam ab excommunicatione, suspensione, & interdicto. Quia id clarè colligitur ex *cap. Querenti, de verb. significat.* vbi interrogatus Innocent. III. de numero censurarum Ecclesiasticarum, respondit esse tres, nempe excommunicationem, suspensionem, & interdictum: ergo apertè definiuit, cessationem à diuinis non esse censuram, saltem distinctam; tunc enim, vt minimum essent quatuor. Sic tenent communiter DD. tam Canonistæ, quàm Theologi, quos lato calamo citauimus *part. 4. tract. 1. disp. 1. quest. 3. & 7.*

QVÆSTIO V.

An Cessatio à diuinis, sit species interdicti, & forma quadam illius?

Affirmant nonnulli Doctores, existimantes, idem esse cessationem à diuinis, & interdictum generale: & consequenter cessationem esse censuram, sed non distinctam ab interdicto. Ita sentire Couar. & Henriquez ait Alterius *disp. 2. de Interdict. cap. 1. col. 4.* his verbis: Quare decepti sunt quidam Doctores, vt Couarr. *in cap. Alma, part. 2. §. 4. n. 7. vers. Quintò*, & alij, quos ipse citat, & Henriquez *lib. 13. c. 52. n. 1. in Annot.* dicentes, idem esse, cessationem, & interdictum generale. Ita ille. Sed malè profecto citat Alterius pro hac parte dictos Auctores. Nam in primis Couarr. *loc. cit.* solum citat pro illa Ioan. *in Summa Confessor. lib. 3. tit. 3. quest. 221.* Archidiacon. *in cap. Si Canonici, de offic. Ordinarij, lib. 6. nonnon* Gonsaluum à Villadiego *de Irregular. cap. de interdicto, col. 3.* & Paludanum *in 4. distinct. 18. q. 8. art. 3. principali, vers. Sed verius*, ipse verò Couar. oppositum clarè docet statim, *vers. Quartò constat*, ita dicens: Ex quibus mihi satis euidenter apparet, hanc vltimam opinionem (*contrariam nempe relata*) iure veriore esse; cui parum oberunt, quæ priori loco in contrarium adducta fuere: cum cessatio à diuinis rationem distinctam habeat ab interdicto, propter omnimodam, quam inducit, suspensionem Organorum Ecclesiasticorum: & quia iure Pontificio manifestum est in hac specie discrimen inter cessationem, & interdictum, auctorit. *text. d. cap. Si Canonici, §. Si autem, de offic. Ordin. isto libro.* Hæc Couar.

Rursus, Henriquez oppositam etiam tenet sententiam, vt dicunt eius verba: sunt autem hæc: Quidam putant cessationem esse idem quod antiquum interdictum, quod falsum est, sic *loc. cit.* ab Alterio, *num. 1.* Quod & repetit *in Annot. litt. H.* vbi etiam citat pro se Couarruiam, & bene, vt vidimus.

Longè ergo probabilius Respondeo dicendum, quod cessatio à diuinis nec sit interdictum, nec species interdicti. Probatum ratione assignata à Couar.

ruina: nam cessatio à diuinis est pura negatio, & desistentia diuinorum officiorum, vt patet ex definitione *supra quest. 2.* tradita: ergo distinguitur omnino ab interdicto: quod amplius constabit ex infra dicendis. Sic Couar. Henriquez, Alterius *supra citati*, & communis, vt vidimus *part. 4. loc. cit.*

QVÆSTIO VI.

Quibus in rebus differat cessatio ab interdicto?

Respondeo. Quod in quinque præcipue. *Primò*, quod cessatio non inducit irregularitatem; interdictum inducit, si violetur. *Secundò*, quod illa non est censura, nec propriè habet rationem pœnæ; nec directè fertur ad aliquod delictum puniendum. *Tertiò*, cessatio nullas vnquam personas secundum se afficit, sed solum prohibet in certo loco diuina celebrari: interdictum verò, etiam secundum se, aliquando afficit personas. *Quartò*, cessatio nunquam incurritur in iure ipso facto, sed solum fertur comminatoriè; interdictum verò incurritur ipso facto. *Quintò* denique, priuilegium audiendi Missam tempore interdicti, non extenditur ad eam audiendam pro tempore cessationis. Sic omnino Pellizzarius *som. 2. Manual. Regul. tract. 7. cap. 4. sect. 3. q. 2. num. 49.* & constat ex à nobis *supra part. 4. loc. cit. dictis*, & infra dicendis. Legantur Sayrus *lib. 5. cap. 17. n. 3. & 4.* Alterius *disp. 2. de interdict. c. 1. col. 5. & c. 2. per totum*, & *cap. 8. col. 2.* Bonacina *disp. 6. punct. 2. n. 4.* Suar. *disp. 39. sect. 1.* & alij.

QVÆSTIO VII.

An violans cessationem particularem, irregularitatem incurrat?

Affirmabunt qui censent, cessationem non differre ab interdicto: sunt autem, quos *supra quest. 5.* vidimus.

Sed longè multò probabilius Respondeo: Non incurrere. Quia longè multò probabilius est, cessationem differre omnino ab interdicto, præcipue particulari, vt supra est habitum. Sic communis sententia, vt fatetur Alterius, his verbis: Interdictum ita afficit locum, vt qui in eo celebrat in casu, & modo non concesso, incurrat irregularitatem, sed cessatio non parit hunc effectum. Si enim quis celebrat in loco, in quo à diuinis officiis cessatur, non efficitur irregularis, licet peccet violando præceptum Superioris, quæ differentia ab omnibus admittitur quoad cessationem particularem, Siluest. *Interdictum 1. §. 5. & verbo Cessatio, §. 5.* vbi ex sententia omnium affirmat, quod si cessatio est particularis, celebrans in tali loco non efficitur irregularis, quamuis esset Ecclesia Matrix, &c. Sic Alterius *disp. 2. de Interdict. cap. 2. col. 2. vers. Quartò*, & penes ipsum Abbas, Hostiens. Sotus, D. Antonin. Nauar. Couar. Valent. Tolet. & alij. Sic & Suarez *disp. 39. sect. 1. n. 8.* dicens, hanc sententiam esse communem Canonistarum.

QVÆSTIO VIII.

An saltem qui violat cessationem generalem, celebrando tempore illius, incurrat irregularitatem?

Affirmant aliqui Canonistæ: eo quòd in *Clement. 1. de sentent. excommunicis.* æquiparat Pontifex cessationem generalem interdicto generali quoad

quoad violationem vtriusque, ibi: *Quod etiam in interditiis & cessationibus à diuinis, indictis per Prouinciale Concilium, & volumus obseruari*: at qui celebrat tempore Interdicti incurrit irregularitatem: ergo & qui celebrat tempore cessationis generalis. Ita Ioan. Andr. Innoc. Anchar. Franc. in c. Si Canonici, cit. B. Anton. tract. de Censur. cap. 89. & 3. p. tit. 26. cap. 1. Maior. lib. 3. cap. 20. n. 11. Angel. verb. Cessatio, in principio, & alij.

Sed longè probabiliùs Respondeo, Nec hunc incurrit irregularitatem, celebrando tempore cessationis generalis. *Primo*, quia non violat censuram, vt constat ex dictis. *Secundo*, quia nunquam incurrit irregularitas, nisi in casibus à iure expressis: at nullibi in iure indicitur irregularitas celebranti tempore cessationis generalis, vel specialis: ergo. Sic tenet communis Doctorum, vt testatur Couar. in cap. Alma, part. 2. §. 2. num. 3. vers. Ad questionem. Legatur Suarez disp. 39. sect. 2. à num. 9. qui optimè satisfacit fundamento contrariorum. Alterius disp. 2. de Interdict. cap. 2. col. 2. vers. Nonnulli tamen. Sayrus lib. 5. cap. 17. n. 8. Bonacina n. 4. & Villalobos tom. 1. tract. 20. diff. 1. n. 5. & 6.

DISPUTATIO II.

De causa efficienti, formali, materiali,
& finali cessationis.

QUESTIO PRIMA.

An cessatio à diuinis incurratur aliquando ipso iure?

RESPONDEO, vt certum: Non incurrit. Quia certum est nullam cessationem generalem, aut specialem, latam esse ab ipso iure, propter aliquod crimen, sed tantum conceditur in illo facultas, vt eam Index imponere valeat, quando causa iusta, & rationabilis urgeat. Sic tenet communis omnium sententia. Abbas in cap. Dilecto, de appellat. num. 18. Siluest. verb. Interdictum 1. §. 5. in fine. Couartuu. in cap. Alma mater, part. 2. §. 2. n. 1. Sotus distinct. 2. 2. q. 3. art. 2. concl. 1. Tolet. lib. 1. Summ. cap. 56. vers. Secundo. Henriquez lib. 13. cap. 52. n. 1. & cap. 54. n. 1. Quos omnes citat, & sequitur Alterius disp. 2. de interdict. c. 7. in principio. His addo Sayrum lib. 5. c. 18. n. 1. Pellizzarium tom. 2. Man. regul. tract. 7. cap. 4. sect. 3. q. 2. n. 94. Cuius verba habes supra disp. 1. q. 6. Legantur Auctores ibi citati.

QUESTIO II.

An Pontifex possit ferre cessationem à diuinis in vniuersa Ecclesia?

NEgant aliqui apud Suarez, eo quòd hoc videatur esse contra ius diuinum, quòd videtur obligare, vt saltem alicubi offeratur quotidie in Ecclesia sacrificium. Huic sententiæ videtur adhærere Alterius disp. 2. cit. cap. 6. col. 1.

Sed melius multò Respondeo, cum ipso Suariorum, posse, absolute loquendo. Quia non video (ait Suarius) vbi dictum ius diuinum latum sit. Et ideo de absoluta potentia Summi Pontificis non existimo hoc repugnare, si causa subesset, credo tamen morali-

ter subesse, non posse & ideo talis cessatio, sicut hætenus nunquam lata est, ita neque expediet vnquam. Sic ille disp. 39. sect. 3. n. 1.

QUESTIO III.

An solus Pontifex possit ponere cessationem post interdictum?

AFFIRMARE videtur Nauar. cap. 27. num. 189. vers. Roganti verò, ex eo quòd solus Papa coarctare potest dispositionem cap. Alma mater, vbi conceditur tempore interdicti vsus Sacramentorum, & celebratio diuinorum officiorum, cum quibusdam moderationibus: quæ cum prohibeantur tempore cessationis, sequitur correctio, & restrictio dictæ dispositionis, quam facere solus Pontifex potest.

Sed oppositum Respondeo dicendum: Non solum Pontificem, sed etiam Episcopum posse ponere cessationem etiam post indictum interdictum. Quia hoc non excedit ordinariam potestatem Episcopi, etiam iure antiquo, & nullibi est sublata: & ita habet vsus. Nec hoc est prohibitum Episcopo per dispositionem dicti Capituli Alma: nam ibi solum agitur de interdicto, & quæ in dicto decreto statuta sunt de interdicto, à solo Summo Pontifice coarctari, aut restringi possunt: sed cessatio est nouum vinculum distinctum ab interdicto, vt supra est habitum, & ideo ponere cessationem post interdictum, non est coarctare decretum dicti cap. Alma, edictum de interdicto; sed est nouum vinculum adiicere, quòd licet cuique Episcopo. Sic Alterius disp. 2. de Interdict. c. 7. col. 2. vers. Hinc sequitur. Suar. disp. 39. sect. 3. n. 2. v. De efficiente. Luyfius lib. 7. disp. 36. dub. 8. & alij.

QUESTIO IV.

An non solum Episcopi, sed etiam omnes alij qui possunt interdictum ferre, possint & cessationem?

RESPONDEO tanquam certum: Posse. Quia par est Ristorum ratio. Vnde Pontifex in primis, Legatus eius, & Nuncius, necnon Episcopi, & alij Prælati habentes iurisdictionem Episcopalem possunt cessationem ferre. Possunt rursus cessationem ponere Capitulum Canonicorum, Sede vacante (imò & viuentis Episcopo, si ad id habet commissionem ab illo, aut hoc ius sibi acquiserit ex consuetudine, vel privilegio) vt infra, & Concilium Prouinciale, aut Diocesenum. Sic communiter omnes. Legantur Couar. in c. Alma, part. 2. §. 2. n. 6. Henriquez lib. 23. c. 54. n. 1. Sotus distinct. 2. 2. q. 3. art. 2. Suarez disp. 39. sect. 3. n. 2. & 3. Alterius disput. 2. de Interdict. cap. 7. Bonacina disp. 6. punct. 2. n. 1. Sayrus lib. 5. cap. 18. à n. 2. & alij citati à nobis part. 4. tract. 5. de Interdicto, disp. 2. q. 1. & sequent. Necnon tract. 1. de Censuris in comm. disp. 2. à quest. 8.

QUESTIO V.

An possint cessationem ferre, qui ad id habent privilegium, aut consuetudinem?

RESPONDEO, vt certum: Posse. Quia id colligitur clare ex cap. Si Canonici, de Offic. Ordinar. in 6. vbi dicitur, quòd Canonici in aliquibus Ecclesiis ex consuetudine, vel privilegio habent potestatem cessandi: sic Glossa ibi in Summa, & verb. Consuetudine, & verb. Alias. Henriquez lib. 13. cap. 54. num. 1. Suarez

Suarez *disp.* 39. *sect.* 3. *num.* 3. *Auila part.* 6. *disp.* 2. *dub.* 1. *conclus.* 2. *Alterius cap.* 7. *cit. col.* 3. *vers.* *Dico* 3. *Sayrus lib.* 5. *c.* 18. *n.* 13. *Bonacina punct.* 2. *cit. Hurtad. de censuris, tract. de cessat. n.* 59. & omnes.

QVÆSTIO VI.

An cessatio, qua indicitur ab Ordinario loci comprehendat Regulares.

Affirmate tenentur omnes qui affirmant cessationem esse propriè censuram, aut quandam speciem interdicti, quos supra citatos habes.

Sed probabilius Respondeo: Quod non. Sic Pellizzatus *tom.* 2. *Man. regul. tract.* 7. *cap.* 4. *sect.* 3. *quæst.* 5. *num.* 57. his verbis: Moneo hinc tantum, præceptum quo Concil. Trident. *sess.* 25. *cap.* 12. *de Regular.* mandatur Religiosis, ut in propriis Ecclesiis seruent, & publicari faciant censuras, & interdicta, etiam ab Ordinariis Prælatiis promulgata, id ipsis præcipientibus: non extendi ad cessationem: cum iuxta dicta cessatio non sit censura, nec interdictum; & alioqui verba interpretanda sunt strictissimè, quodcumque agitur de pœna. Sic ille. Et antea Suarez *disp.* 39. *sect.* 2. *in fine.*

QVÆSTIO VII.

An ad indicendam cessationem sint à iure præfixa, & determinata verba?

Respondeo, ut certum: quod non. Ideoque sufficiunt quæcumque verba declarantia mentem superioris mandantis, ut in Regno, Ciuitate, villa, aut alio loco fileant omnia diuina officia. Solent autem superiores uti huiusmodi forma: *Nos ob talem causam, hanc Ciuitatem, vel villam, aut Ecclesiam abstinere, aut cessare à diuinis Officiis præcipimus.* Sic Alterius *disp.* 2. *de Interdict. cap.* 6. *col.* 3. *vers.* *Quoad verò.* Bonac. *disp.* 6. *punct.* 2. *n.* 2. Sayrus *lib.* 5. *c.* 18. *n.* 11.

QVÆSTIO VIII.

An materia, ob quam imponenda est cessatio, sit iniuria illata Ecclesie, seu persona Ecclesiastica.

Respondeo affirmatiuè. Sic enim apertè colligitur ex Clement. 1. *de sentent. excommunic.* vbi Clemens V. appellat cessationem, vnicum lumen ad repellendas iniurias Ecclesie factas: *Quia ipsos hoc unico lumine ad repellendas iniurias eis factas priuare nolumus, nec debemus.* Sic Pontifex. Legatur Alterius *cap.* 6. *cit. in principio.*

QVÆSTIO IX.

An pro quacumque leui iniuria Ecclesie illata, possit validè, cessatio imponi?

Respondeo, tanquam certum, quod non. Sed debet esse grauissima iniuria, & offensa Ecclesie facta. Quia pœna debet proportionari culpæ: at pœna cessationis est grauissima: ergo talem debet præsupponere culpam. Sic docent omnes Doctores communiter ex *cap. Irrefragabili. §. Caterum, de Offic. Ordin.* ibi: *Ceterum si Canonici absque manifesta & rationabili causa, maxime in contemptum Episcopi, cessauerint à diuinis, Episcopus si voluerit, nihilo minus celebret in Ecclesia Cathedrali.* Sic textus. Et sic

sentiit Glossa in *cap. Si Canonici, de Offic. Ordinari in 6.* (non in *d. §. Caterum, cit.* ut citat Alterius) *verb. Causa*, vbi notat, non posse imponi cessationem pro leui iniuria, his verbis: Non enim pro pensione subtracta, vel minima offensa fiet cessatio: sed propter grauem iniuriam, putà si fiunt statuta contra libertatem (*Ecclesiasticam, intellige*) imponuntur Talliæ, vel Collectæ Clericis: detinetur Clericus, vel Canonicus per sæcularem balium, vel his similia, quæ (*addit Glossa ex sententia Arcidiaconi*) discernenda sunt arbitrio boni viri, id est, Iudicis. Hæc Glossa. Et ex illa Alterius *disp.* 2. *de Interd. c. 6. col.* 1. Anchar. Sotus, Siluest. Toletus, & Henriquez apud ipsum.

QVÆSTIO X.

An ut cessatio legitimè imponatur, requiratur quod causa, ob quam imponitur, sit notoria, & manifesta.

Respondeo, ut certum: Requiritur. Constat hoc ex verbis nuper adductis, ex *cap. Irrefragabili.* Cuius decisionis est ratio: quia cessatio est valde publica, & in publicum grauamen Ecclesie: ergo requiritur, ut manifestam contineat causam. Sic omnes Doctores nuper citati, addens, id aded verum esse, ut non possit contrarium consuetudine aliqua præscribitur quia talis consuetudo esset valde onerosa Ecclesie, & ideo non haberet vim ad obligandum. Legantur etiã Bonacina *disp.* 6. *punct.* 2. *n.* 3. *Auila part.* 6. *disp.* 2. *dub.* 2. *ibi. Tertia,* quod offensa propter quam ponitur cessatio sit notoria, & manifesta, scilicet manifestis, & evidentibus rationibus demonstrata, & non tantum probabilibus. Villalob. *tract.* 20. *diffic.* 3. *n.* 3. Suarez *disp.* 39. *sect.* 3. *n.* 7. & alij.

An autem ista causa cessationis debeat esse ita notoria, & publica, ut non indigeat examine, & probatione; an verò satis sit, ut per probationem reddatur nota, & manifesta, dissidium est inter Doctores: docent alij, hoc secundum sufficere; alij è contra id negant, omnes certè probabiliter. Legatur Alterius *loc. cit. col.* 2. *vers. Difficultatem tamen.* Palao *disp.* 5. *punct.* 9. *§.* 3. *num.* 2. vbi docet, quod delictum, ob quod imponenda est cessatio, debet esse notorium, & manifestum notorietate facti, ut eius scandalo possit cessatione occurrere.

QVÆSTIO XI.

An antequam cessatio imponatur, debeat necessario causa cessationis exprimi instrumento publico, vel patentibus literis sigillo munitis: necnon, quod tale instrumentum, vel literæ tradantur ei, contra quem cessatio intenditur?

Respondeo, ut certum: Vtrumque requiritur, saltem ut cessatio sit iustè lata, & ut Iudex pœnas à iure præscriptas non admittat. Sic docent communiter DD. ex *cap. Si Canonici, de Offic. Ordinari in 6.* vbi, has duas condiciones esse præmittendas, Pontifex his verbis exprimit: *Si Canonici, &c. antequam ad cessationem huiusmodi quoquomodo procedant, instrumento publico, vel patentibus literis sigillorum suorum, aut alterius authentici munimine corroboratas, cessationis ipsius causas expriment; & itud, vel illas ei, contra quem cessare intendunt, assignent.* Sic Gregorius X. Et ex illo Suarez *num.* 7. *cit. Alter. disp.* 2. *de Interdict. cap.* 6. *col.* 3. *vers. Prima conditio.* *Auila part.* 6. *disp.* 2. *dub.* 2. Henriquez *lib.* 13. *cap.* 52. *num.* 3.

numer. 3. Filiucius tractat. 18. cap. 7. quest. 4. num. 159. Villalob. & Palao loco citato, & alij omnes aduocantes, has duas conditiones conuenire omni cessationi, à quocumque Iudice feratur, & esse similes illis, quæ præscribuntur seruandæ in censuris ferendis, cap. 1. de sentent. excommunic. lib. 6. & ideo seruandas esse etiam ab Ordinariis Iudicibus ponentibus cessationem.

Difficultas tamen est inter prædictos Doctores, an præfatæ duæ conditiones ita sint necessariæ, vt si non præmittantur, nulla ac irrita sit cessatio imposita. In hac difficultate

Alterius loco nuper citato docet, non videri sibi has conditiones ita essentielles, vt si præmittantur, cessatio reddatur nulla, sed tantum iniusta, quia nullum legitur verbum in d. cap. Si Canonici, quod declarat, ob effectum harum conditionum cessationem esse irritam, sed solum esse iniuste latam, & Iudicem incurrere poenam ibi præscriptam, ibi: Scituri, quod si hoc præmissis cessauerint, &c. Sic ille. Cuius sententiæ ex parte adhæserunt Suarez disputat. 30. sect. 3. n. 8. & 11. & Agidius disp. 17. dub. 7. num. 90. docentes, id esse verum casu, quo cessatio imponatur à Capitulo, non verò si imponatur à Prælato. Legatur Suar. n. 13.

Sed probabilius Respondeo, ex defectu cuiuscunque conditionis ex duabus superius enumeratis, inuolidam ac irritam esse cessationem, siue impositam à Capitulo, in quo conueniunt Suarez & Agidius, siue impositam à Prælato, in quo dissentiunt. Probat his verbis Palao. Quia Doctores plerumque conueniunt, supradictas conditiones communes esse omnibus cessationibus, siue impositis à Capitulo, siue à Prælato: at in c. Quamuis, de Offic. Ordinarij in 6. in fine, dicitur, parte cessante, & suprascripta (scilicet quæ in illo capite continentur, & quæ lata erant in c. Si Canonici, eodem tit. & lib. & in c. Irrefragabili, de Offic. Ordinarij, quæque in d. cap. quamuis, renouantur) non seruante, non seruetur cessatio. Si igitur non est seruanda cessatio, illis conditionibus in eius impositione non seruatis: ergo illæ conditiones sunt pro valore cessationis requisitæ. Sic ille disp. 5. punct. 9. §. 3. n. 3. Et antea Auila p. 6. sr. 2. dub. 2. vers. Circa has conditiones, & vers. Secundò notandum est. Sayrus lib. 5. c. 18. & penes ipsum Ang. verb. Cessatio, n. 3. fine. Siluest. eodem verb. quest. 1. in fine, qui pro hac sententia referant Ioan. Monachum, & Goffred. in cap. Si Canonici, citato.

QVÆSTIO XII.

An vt cessatio sit, non solum iusta, sed & valida, sit necessarium, vt ille contra quem imponitur, moneatur, & requiratur, an velit ante cessationem emendare offensam, & illam compensare.

Respondeo, vt certum: Esse omnino necessarium. Quia sic præscribitur in c. Quamuis, de Offic. Ordinarij, in 6. vbi Glossa id docet in Summa, cap. & verb. Quamuis, his verbis: Canonici qui à diuinis cessare possunt, cum cessare voluerint, vocabunt absentes, sicut si immineret electio faciendæ, cum quibus de cessatione deliberabunt: & si deliberant cessare, requirunt prius eum contra quem cessant, vt irrogantem offensam emendet: quod si fecerit, non cessabunt, alioquin cessare poterunt. Sic Glossa. Et tenent omnes DD. communiter, præcipue nuper citati, necnon & Suarez, & Alterius, docentes necessarium esse, vt sufficiens monitio præcedat ante cessa-

tionem simpliciter ad eius validitatem, sicuti in omni censura.

QVÆSTIO XIII.

An vt cessatio indicta à Capitulo sit licita, & valida, requiratur quod ad eam indicendam vocentur omnes de Capitulo, etiam absentes, & de causa cessandi diligenter tractetur, ac tandem deliberetur per suffragia per maiorem partem Capituli.

Respondeo, vt certum: Has omnes tres conditiones requiri, vt cessatio, quæ à Capitulo indicitur, fiat licite, & valide. Sic tenent communiter DD. ex c. Quamuis, nuper citato, Angel. & Syluester supra adducti. Sayrus lib. 5. c. 18. n. 14. Auila p. 6. disp. 2. dub. 2. Palaus disp. 5. punct. 9. §. 3. n. 5. Villalob. tract. 20. diff. 3. n. 3. fine, Alterius disp. 2. de interd. cap. 6. col. 4. Suarez disp. 39. sect. 3. & alij. Notantes primò, quod si contingat in præassignato casu, quod vna pars Capituli concludat esse cessandum; alia verò, non esse cessandum, ita vt sit indifferens, indici non possit cessatio. Secundò notant, quod prædictæ tres conditiones non habent locum in cessatione, quæ fertur ab Episcopo, vel ab eius Vicario, aut alio Ordinario Iudice, vt constat, quia tunc cum cessatio ab vna tantum persona imponatur, non requiritur conuocatio, aut consultatio plurium.

QVÆSTIO XIV.

An posita cessatione, nisi partes infra mensem in concordiam venerint, teneatur utraque pars, nempe tam cessans, quam ille, contra quem cessatur, iter arripere per seipsum, vel procuratorem, ad Sedem Apostolicam, & se presentare Pontifici, vt cognita causa remedium adhibeat.

Respondeo, vt certum: Teneri. Quia sic definitum fuit in c. Quamuis, de Offic. Ordinarij in 6. à Bonifacio VIII. Et ideo ita docent omnes Doctores. Legantur Hentiq. lib. 15. c. 52. n. 2. Suar. disp. 39. sect. 3. n. 13. Auila p. 6. disp. 2. dub. 2. Sayrus lib. 5. c. 18. n. 15. vers. Decima est. Alterius disp. 2. de Interd. c. 6. col. 5. vers. Decima, Palaus disp. 5. punct. 9. §. 3. n. 4.

Sed circa hanc conditionem sit dubium Primum. An si imponens cessationem non arripiat intra mensem, iter ad Pontificem, sit obligatio seruanda cessationis post mensem? Affirmat non obscure Hentiquez lib. 13. c. 52. n. 2. fine, dum hæc ait: Quare si pars cessans non arripiat iter, quidam aiunt non esse seruandam cessationem. Siluest. (addit in margine) §. 2. quod tamen Soto reprobatur. Sic ille.

Sed vt certum Respondeo, cum communi omnium: Non esse obligationem. Quia tunc cessatio ipso iure tollitur, vt constat ex dicto cap. Quamuis, vbi in fine sic dicit Pontifex: Parte in super à diuinis cessante, supra scripta tam in cessando, quam in veniendo, siue mittendo ad Sedem Apostolicam, non seruante, non seruetur cessatio, sed ea non obstante, vt prius in ipsa Ecclesia celebretur. Sic ille. Et omnes cum illo. Legantur Suarez disput. 39. sect. 3. num. 14. qui bene aduertit, quod ad hoc vt cessatio in præfenti casu tollatur, necessarium sit, vt constet euidenter, partem cessantem fuisse in mora culpabili, quia dum id non constat, retinet ius suum. Palaus loc. cit. num. 4. Auila, Bonacina, Alterius, &

& alij *vbi supra*, imò & Sotus *dist. 22. quest. 3. art. 2. vers. Decimo*.

D V B I V M II. An etiam esset obligatio seruandæ cessationis, si pars contra quam cessatur, nolit intra mensem iter arripere?

Respondeo, vt cetum: Non cessare. *Primò*. Quia textus (vt vidimus) solum facit mentionem partis cessantis. *Secundò*, quia irrationabile videtur, quod propter contumaciam partis, contra quam cessatur, debeat Ecclesia priuari iure cessandi. Sic communis sententia, quam sequuntur Auila *part. 6. disp. 3. dub. 2. vers. Sed circa conditionem*, vbi falsò dicit, quod falsò citet Henriquez Sotum pro parte contraria. Nam Henriquez (vt nuper vidimus) solum citat Sotum pro contrario, loquendo de parte cessante, non verò loquendo de parte, contra quam cessatur. Alterius *c. 6. cit. col. 6. vers. Quarto notandum*. Sayrus *lib. 5. c. 18. n. 17*. vbi citat pro hac parte Siluestrum *verb. Cessat. 9. 2. & Sotum distinct. 22. 9. 3. art. 2. post conclus. 3. 5. Hinc autem quidam*. Suarez *disp. 39. sect. 3. n. 14*. Palaus *disp. 5. punct. 9. 3. n. 4. & alij*.

D V B I V M III. An qui cessationem tulit, possit transacto mense, & post susceptum iter ad Summum Pontificem, tollere cessationem, si partes ad inuicem conueniant?

Negarunt nonnulli Iuristæ Salmanticenses apud Sotum *vbi infra*: quorum fundamentum fuit, quod in hoc euentu iam videtur deuoluta causa ad Summum Pontificem, cum *in cap. Quamuis*, citat. solum concedatur tempus vnus mensis, vt concordia fiat inter partes, & cessatio tollatur: ergo transacto eo tempore, non potest tolli cessatio, inconsulto Papa.

Sed multò probabilius Respondeo: Possesse cessationem tollere. Quia nullo iure id prohibetur. Sic ex Soto docet Alterius hæc dicens: Tamen probabilior est contraria opinio (*nostra videlicet*), quam tenuit Dom. Sotus *in 4. sentent. distinct. 22. quest. 3. artic. 2.* dicens, quocumque tempore posse fieri concordiam, & tolli cessationem. Nam intentio Papæ *in d. cap. Quamuis*, fuit prouidere bono Ecclesiæ, aufereudo cessationem, etiamsi partes inter se non conuenirent: ergo mens ipsius fuit, vt in quocumque tempore partes ad concordiam conuenirent, tolleretur cessatio. Accedit, quod cessatio potest auferri ab eo, à quo est imposita, etiamsi causa perseueret. Sic ille, omnino ex Suariorum (quem non citat) *sect. 3. cit. n. 12. & Auila dub. 2. citat. vers. Sed circa conditionem*. Henriquez *lib. 13. cap. 52. n. 2. in fine*, ita scribens: Quidam sine causa putant, quod, si partes post mensem componant litem, non potest cessatio tolli ante iussum Papæ. Sic ille. Bonacina *disp. 6. punct. 2. n. 4. in noua edit.* Palaus *disp. 5. punct. 9. 3. num. 4.* Qui tamen malè citat Sotum, & Alterium pro opposita parte, vt constat ex dictis. Sayrus *lib. 5. cap. 18. num. 19. & Toletus lib. 1. cap. 23.* apud ipsum.

D V B I V M IV. An etiam transacto mense, te-neantur partes iter arripere, & se Summo Pontifici præsentare.

Respondeo, vt certum: Teneri. Sic colligit Glossa ex *cap. Quamuis*, cit. *verb. Iter arripiant*, & tenent Auila *loc. cit. vers. Sed circa*. Alterius *cap. 6. citat. col. 6. vers. Postulabit quis*, & apud ipsos Archidiaconum Geminum & Hostiensium.

QVÆSTIO XV.

Quenam sit causa finalis cessationis.

Respondeo dicendum, quod causa finalis cessationis est duplex, proxima videlicet, & remota. Finis proximus est idem, quod effectus eius, nempe silentium diuinorum officiorum, &c. de quo R. P. Leand. de Irregularit.

statim? Finis verò remotus, sed principaliter intentus ab Ecclesia, & à Prælato, qui cessationem fert, est resipiscencia, & emendatio illius, cuius causa lata est cessatio. Sic communis. Suarez *disp. 39. sect. 3.* Sotus *dist. 22. quest. 2. art. 2. concl. 2.* Filiucius *tract. 18. n. 147.* Bonacina *disp. 6. punct. 2. n. 5.* Alterius *disp. 2. de Interd. cap. 7. fine*, & alij.

DISPVATIO III.

De effectibus cessationis.

QVÆSTIO PRIMA.

Quotuplex sit effectus cessationis.

Respondeo cum communi, quod triplex, nempe desistentia à diuinis officiis publicè recitandis: Priuatio aliquorum Sacramentorum, ac sepulturæ sacræ. Sic Suarez *disp. 39. de Censuris, sect. 2. per totam.* Alterius *disp. 2. de Interd. à c. 3. pag. 313.* Filiucius *tract. 18. c. 7. 9. 5.* Bonacina *de Censuris. disp. 6. punct. 3.* Sayrus *lib. 5. c. 19.* Auila *part. 6. disp. 1. a dub. 3.* Palaus *disp. 5. de Censuris, punct. 9. 3. 2.* Luylius *lib. 7. de Censuris, disp. 56. dubit. 2.* Villalobos *tract. 20. difficult. 2.* Henriquez *lib. 13. cap. 53. & alij.*

QVÆSTIO II.

An Summus Pontifex possit imponere cessationem partialem, hoc est, quoad vnicum tantum effectum, & non quoad omnes.

Respondeo, vt quid certum: Possesse. Quia Pontifex est supra ius commune. Sic, vt quid certum, supponunt, Suarez *disp. 39. sect. 2. num. 15. & sect. 4. num. 4.* Henriquez *lib. 13. cap. 54. num. 2.* Sayrus *lib. 5. cap. 18. num. 7.* Auila *part. 6. disp. 3. dub. ultimo.* Bonacina *disp. 6. punct. 3. num. 8.* Palaus *punct. 9. cit. 5. 2. num. 2. & alij.*

QVÆSTIO III.

An etiam Episcopus, aut alius Index inferior Papa, possit imponere dictam cessationem partialem.

Negar Auila *loc. cit.* his verbis: Nullus tamen inferior Papæ potest suspendere quoad vnum effectum, & relinquere illam in suo vigore, quoad alios effectus: nam cessatio habet suos effectus connexos, sicut excommunicatio. Præterea, nam tempore cessationis nullum permittitur diuinum officium, *cap. Non est vobis, de sponsalib.* Sic Auila. Et antea Henriquez *cap. 54. cit. num. 2.* Sayrus *lib. 5. cap. 18. n. 7.* Bonacina *disp. 6. punct. 3. n. 8.* quos citat, & sequitur Palaus *n. 2. cit.*

Sed æquè probabiliter Respondeo dicendum, quod non solum Summus Pontifex, sed etiam Prælati inferior possit imponere dictam cessationem partialem, seu possit (quod idem est) suspendere cessationem quoad aliquos effectus tantum, & quod ad alios vim habeat, & seruari debeat.

Probat, quia hoc non repugnat essentia ipsius cessationis

cessationis : quia nullibi in iure habetur quod cessatio debeat habere omnes illos effectus , vt si Prælaro placuerit , non possit sustineri quoad aliquos effectus , & suspendere illam quoad alios. Confirmatur exemplo interdicti. Nam potest Episcopus interdiceret aliquem partialiter , hoc est ab officio , verbi gratia Sacerdotali , quin interdicit illum ab officio prædicandi , vt diximus *part. 4. tract. 5. de Interdicto, disput. 3. quæst. 2.* ergo à fortiori poterit cessare aliquem partialiter. Sic tenent Suarez *disp. 39. sect. 2. n. 15. & sect. 4. n. 4.* & Alterius *disp. 2. de Interdicto, cap. 9. in fine.* Qui bene responderet ad *cap. Non est vobis, de sponsalib.* dicendo , quod ibi explicatur ratio cessationis generalis , quæ iure ordinatio verat celebrationem omnium diuinorum officiorum : non tamen prohibetur Prælati , vt ex legitima causa non valeant eius effectus limitare , & suspendere. Filliucius *etiam tractat. 18. c. 7.* (non 9. vt leges apud Palaum) *q. 6. n. 172. & q. 10. n. 187.* Luysius *lib. 7. de Censuris, in fine, vers. Addit Pater Suarez, Villalob. tract. 20. difficult. 5. n. 4. & 5.* Debent rursus tenere hanc sententiam omnes qui existimant cessationem esse speciem quandam interdicti , quos retulimus *suprà disp. 1. quæst. 5.*

§. I.

De primo effectu cessationis, qui est *Prinatio à Diuinis Officiis.*

QVÆSTIO IV.

An tempore cessationis particularis licitum sit celebrare diuina officia publicè.

Respondeo , vt certum : Minimè esse licitum. Sic docet Bonacina *disp. 6. punct. 3. num. 1.* ita scribens : Primus effectus est , vt tempore cessationis , tam generalis , quàm particularis abstinetur à Diuinis Officiis publicè recitandis , vt ab Horis Canonicis publicè persoluendis ; à celebratione Missæ , &c. etiam si seruetur moderatio *cap. Alma mater.* De particulari cessatione res clara est ; quia sicut non licet diuina officia celebrare tempore interdicti particularis , cum dicta moderatione , ita neque licet in cessatione particulari. Ita Nauarrus *n. 189. Suar. disp. 39. sect. 2.* Henriquez *lib. 13. cap. 53.* Sayrus *lib. 5. c. 19.* & alij communiter. Hæc Bonac. Et bene in tradenda hac doctrina ; sed non in citandis iis Auctoribus , cum vix vnus Nauarrus illam de particulari cessatione expressè tradat : Tradit tamen Auila *part. 6. disput. 1. dub. 3. vers. Pro resolutione.*

QVÆSTIO V.

An saltem tempore cessationis generalis, liceat diuina celebrare publicè, cum moderatione cap. Alma mater.

Affirmant plures docentes , quod priuilegium *in dicto cap. Alma* , nempe quod possint Clerici diuina officia in loco interdicto celebrare , submissa voce , ianuis clausis , & campanis non pulsatis , extendatur ad cessationem generalem. *Primò.* Quia (inquirunt) interdictum generale , & cessatio generalis æquiparantur , quantum ad celebrationem diuinorum officiorum , vt constat ex *Clement. 1. de sentent. excommunic.* ergo si tempore interdicti ge-

neralis licitum est celebrare publicè diuina , cum moderatione *d. capuis* , etiam erit licitum , cum eisdem moderationibus , tempore cessationis generalis.

Secundò. Quia rationes , quæ mouerunt Pontificem ad concedendum *in cap. Alma mater* , quod tempore generalis interdicti celebrarentur officia diuina , cum moderationibus eiusdem capituli , habent locum in cessatione generali : ergo etiam habet locum eadem concessio. Consequentia patet. Antecedens verò probatur. Nam rationes , quæ ad dicta mouerunt Pontificem , fuere (vt constat ex ipso *met cap. Alma*) ne si delium deuotio tepesceret , & ne hæreses pullularent : at hæ rationes æquè in cessatione à Diuinis procedunt : ergo. Sic tenent Nauarrus *cap. 27. num. 189.* Archidiacon. *cap. Si Canonici, de offic. Ordinarij, in 6. Palud. in 4. distinct. 18. quæst. 8. artic. 3. principio, num. 38.* Ioan. de Friburgo *Sum. Confess. lib. 3. tit. 33. quæst. 221.* Villadiego *de Irregularit. vbi de Irregularit. ob violationem interdicti, §. Dictum est, & cap. 5. de Interdict. n. 15. vers. Prædicta tamen.*

Sed probabilius Respondeo : Non licere. *Primò.* Quia (vt supra est habitum) cessatio à diuinis non comprehenditur sub interdicto , sed omnino distinguitur ab illo : ergo nec comprehendi debet sub eius priuilegio.

Secundò. Quia vt constat ex *cap. Si Canonici, §. Si autem, de Offic. Ordinarij, in 6.* qui est causa cessationis à diuinis , obligatur soluere distributiones Clericis , quas non sunt lucrati , propter cessationem : at hæc obligatio non haberet locum , si officia celebrarentur cum moderatione *cap. Alma* , tempore cessationis , nam Canonici si vellent , possent , & deberent interesse diuinis , sicut tempore interdicti : ergo.

Ad primum argumentum partis oppositæ negandum est , quod *in dicta Clement.* æquiparentur interdictum generale , & cessatio generalis , quantum ad officia diuina ; sed solum quantum ad hoc , quod sicut Religiosi non seruantes interdictum incurrunt excommunicationem , sic etiam non seruantes cessationem.

Ad secundum negandum est etiam antecedens. Quia minimè militat eadem ratio in cessatione , ac in interdicto , vt priuilegium concessum huic , ad illam extendatur. Nam cessatio à diuinis rarissimè imponitur , & ob vrgentissimam causam , & tentatis alijs pluribus remedijs , & durat regulatiter loquendo , minus quàm interdictum. Sic tenent communiter Doctores , & in primis grauissima Congregatio Doctorum Salmanticensium habita anno 1556. vt refert Medina *in Summa, libro primo, capite undecimo, §. 14. fol. 58.* his verbis : *T para que se entienda lo que es licito, o illicito hazer en el tiempo que ay cessation à diuinis, se pone aqui una determinacion de todos los hombres Doctos de la Vniuersidad de Salamanca, que hauendolo consultado, determinaron lo siguiente. Lo Primero, que estando la dicha cessation, los oficios diuinis no se pueden celebrar en la Ciudad donde lo ay, y que en todas la Iglesias cesen del todo.* Sic Medina , Couarruias *etiam secunda parte, §. 4. numero septimo.* Henriquez *libro decimotertio, capite quinquagesimo tertio, numero primo & secundo.* Guierrez *libro primo, Canon quæstionum, capite decimo, numero sexto.* Sanchez *libro septimo, de Matrimon. disputatione octaua, numero decimoquarto, & penes ipsum, Curiel, Margallo, Ludouic. Lopez, & Man. Rodriguez, Suarez disput. 39. sect. 2. n. 7.* Auila *part. 6. disp. 1. dub. 3. vers. Secunda opinio.* Egidius *disp. 17. dub. 7. n. 85.* Bonacina *tom. 1. disp. 6. punct. 1. num. 4. vers. Tertio, & punct. 4. num. 1. vers. De generali cessatione.*

cessatione. Layman lib. 1. Summ. tract. 5. part. 4. cap. 6. num. 2. Horrad. de Cessatione. difficult. 2. n. 58. Palus disp. 5. num. 9. §. 2. n. 6. Sayrus lib. 5. Thesauri, cap. 19. num. 2. Vivaldus tract. de Cessat. num. 6. pag. mihi 261. Alterius disp. 2. de Interd. c. 3. col. 3. vers. Huic questioni Luylius lib. 7. de Censuris, disp. 56. dub. 7. Filliuc. tract. 18. c. 7. §. 6. n. 168. Villalobos tr. 20. diff. 2. n. 4. & communis.

QVÆSTIO VI.

An saltem tempore cessationis generalis sit licitum celebrare officia diuina publicè in festiuitatibus Natiuitatis Domini, Pascha, Pentecostes, & Assumpt. B. Mariae Virginis; sicut est licitum celebrare tempore Interdicti localis generalis.

Negat absolutè Bonacina disp. 6. punct. 3. n. 1. cit. his verbis: Quare non licet tempore cessationis celebrare Diuina Officia in festiuitate Natiuitatis, Paschæ, & Pentecostes, sicut licitum est ea celebrare tempore Interdicti localis generalis: Nam in cap. *Alma mater*, sermo est de tempore Interdicti, non verò de tempore cessationis; nec aliter vsu, aut consensu Doctorum receptum est. Ita Suarez num. 13. Auila dub. 6. Coninch. disp. 17. dub. 7. n. 85. Filliuc. quest. 5. n. 168. & 170. Reginaldus lib. 32. tract. 3. n. 75. & alij apud Sayrum cap. 19. num. 6. & Henriquez loco cit. contra nonnullos alios apud præcitatos Doctores. Hæc Bonacina. Sed an bene in citandis omnibus his Auctoribus pro se, infra patebit. Citat etiam Sayrus pro hac parte Vivaldum tract. de Cessatione, num. 6. Sed malè, vt dicam. Potest tamen pro hac sententia citari Valquez apud Luyssum, qui illum sequi videtur lib. 7. disputatione 56. dubi. 2.

Sed clarius, & distinctius Respondeo *Primò*: Spectato iuris rigore, non est licitum tempore cessationis generalis celebrare publicè diuina officia in præassignatis festiuitatibus Natiuitatis, Paschæ, &c. iuxta Capitulum *Alma mater*. Quia reuera in illo nihil conceditur pro tempore cessationis, vt bene probat Bonacina. Cui consonant omnes Doctores ab ipso citati, & est communis.

Respondeo tamen *Secundò*: Non spectato iuris rigore, sed spectata æquitate, vsu, & consuetudine, & sapientum Doctorum auctoritate, licitum omnino est celebrare publicè diuina officia tempore cessationis generalis, in illis quatuor festiuitatibus, in cap. *Alma*, assignatis, & aliis posterius additis, sicut est licitum celebrare tempore Interdicti generalis. Sic tenet in primis Henriquez (citatus pro se à Bonac.) libro decimotercio, capite quinquagesimotercio, in corp. litt. V, vbi ita ait: In festis, quibus, vt capite quadragesimo septimo, §. 1. dicitur, ipso iure suspenditur Interdictum, suspendenda est cessatio generalis, non tam ex concessione cap. *Alma* (quod nihil concedit pro tempore cessationis) quàm quia consuetudo cum Sapientum auctoritate ita amplè interpretatur: atque ita in his festis licent cum publica solemnitate Missæ, & alia officia diuina, & sepultura; non tamen Sacramenta, nisi quæ licent tempore Interdicti. Hæc ibi Henriquez. Qui in glossa litt. V. addit, hanc sententiam fuisse prædicatam Salmantice anno Domini 1584. consultis Doctoribus, tum Theologis, tum Iuristis illius Academiae. Sic etiam ex ipsomet Henrico, tenet, ac docet Auila dub. 6. à Bonacina pro se allegato, vers. *Conclusio*. Tenet etiam Sayrus num. 6. (ab ipsomet Bonacina adductus) ex R. P. Leand. de Irregularit.

codemmet Henrico, & Couarruias in cap. *Alma mater*, part. 2. §. 5. n. 3. vers. *Quartò*. Imò Suarez loc. cit. nostræ fauet sententiæ; ait enim, in rigore Iuris primam nostram conclusionem esse veram; vbi tamen contraria consuetudo recepta fuerit, posse in praxi teneri secundam. Et eodem modo loquitur Coninch. Tenent deinde hanc nostram secundam conclusionem Sanchez d. lib. 7. disp. 8. n. 18. & penes illum Couarruias, Gutierrez, Lopez, & Manuel Layman etiam lib. 1. tract. 5. part. 4. cap. 6. num. 3. Palus disp. 5. punct. 9. §. 2. num. 8. Villalobos tom. 1. tract. 20. difficult. 2. n. 5. (vbi citat Suarium pro hac parte) & difficult. 8. vers. *Ha se de aduertir*. Alterius disp. 2. de Interdict. cap. 3. col. 10. vers. *Dubitatur tertio*. Vivaldus etiam (citatus à Sayro pro contrario) n. 9. vbi his verbis difficultati propositæ responsum præbet: Respondeo, quod quamuis num. 50. ex cap. *Non est*, de sponsal. cap. *Irrefragabilis*, §. *Ceterum*, de Offic. Ordin. & aliis, ex Couarr. 2. parte, §. 5. num. 3. & aliis, probet non esse suspendendam cessationem in indictis festis: ipse tamen num. 53. contrarium bene probat, vbi ait sic fuisse Salmantice determinatum in facti contingentia anno 1584. Sic ille.

QVÆSTIO VII.

An non solum tempore cessationis generalis, sed etiam specialis, licitum sit celebrare publicè in præfatis festis.

Respondeo, vt certum: quod non. Ratio est, quia cap. *Alma mater*, quoad hoc priuilegium de illis quatuor festiuitatibus non habet locum in Interdicto particulari, vt constat ex à nobis tract. de Interd. disp. 4. §. 5. dictis: ergo multò minus habebit locum in cessatione particulari. Sic Auila part. 6. disp. 1. dub. 6. in fine. Alterius loco nuper citato.

QVÆSTIO VIII.

An tempore cessationis teneantur Clerici priuatim Horas Canonicas dicere, si ad id aliàs teneantur.

Respondeo, vt certum: Teneri. Quia officia dicta, quæ priuatim recitantur à Clericis, quoad effectum cessationis non reputantur inter officia publica. Rursus, quia Clerici per nullam Censuram eximuntur ab obligatione recitandi horas priuatim: ergo multo minus per cessationem, quæ non est censura. Sic vt certum supponunt omnes: legatur Alterius disp. 2. de Interdict. cap. 3. col. 2. vers. *Ani maduertendum est*. Vivald. tract. de Cessat. num. 13. pag. mihi. 263. Villadiego, Montemaior, & Campos apud ipsum. Bonacina punct. 3. cit. num. 3.

QVÆSTIO IX.

An etiam tempore cessationis si licitum vt terni simul Horas Canonicas, intra Ecclesiam adhuc recitent.

Negat Vivaldus loc. cit. num. 14. hæc dicendo: Nec poterunt bini tunc recitare Horas, nisi habeant priuilegium cap. *Quod in te*, de Pœnitent. & Remiss. Couarruias in cap. *Alma*, 2. part. §. 4. num. 7. vers. *Ne tamen*. Nauar. cap. 27. num. 129.

Campos n.90. Hæc Vivaldus. Sed certè nec Nauarr. nec Couarruias *loc.cit.* tenent sententiam Vivaldi, potius pro contraria citantur ab Henriquez *ubi infra* Tenent tamen Villadiego de Irregul.c.5. de Interdict. n.15. *vers.* Sed salua correctione. Senatus ille Salmanticensis. c.3. quem citat, & sequitur Medina lib.1. Summ. c.11. §.14. ibi: *Lo tercero, que quanto al rezar las horas, que las rezan solos y no de dos, excepto los privilegiados.* Et loquendo de recitatione intra Ecclesiam, Filliuc. *ubi infra*, num. 167.

Sed probabilius Respondeo: Esse licitum, binos, vel ternos simul, non solum extra Ecclesiam, verum etiam intra, voce submissa, sine cantu, &c. Horas Canonicas recitare. Quia (ait Henriquez) ita priuatim dicere solet laicus, nec ita videtur pertinere ad publicum officium, vt cantus in Choro. Sic ille lib.13. cap.53. (non 35. vt leges apud Sayrum) n.2. *in fine*. Qui *in litt.* N. citat Hostiens. Ploue, Perez, Margallo, Nauarrum, Couarr. & alios. Sic etiam Suarez disp.39. sect.2. n.14. Auila part.6. disp.1. dubit.4. *vers.* Sed inquiris. Savrus lib.5. c.19. n.4. Alterius disp.2. de Interdict. c.3. col.2. *vers.* Quæret quis (ex Suario, quem non citat) Bonac. disp.6. punct.3. n.3. *vers.* Adde cum Henriquez. Et (loquendo de recitatione extra Ecclesiam) Filliuc. tract.18. c.7. quest.6. n.171.

QVÆSTIO X.

An tempore cessationis sit licitum pulsare campanas ad diuina officia.

Respondeo, vt quid certum: Quod non. Constat clarissimè. Quia si diuina officia sunt prohibita tempore cessationis, consequenter censetur prohibita Campanarum pulsatio. Quod apertius colligitur ex dictis tract.5. de Interdicto, disp.4. q.22. Sic omnes.

QVÆSTIO XI.

An saltem sit licitum tempore cessationis pulsare campanas ad Concionem, Orationem Angelicam, & ad alia, que non sunt officia diuina.

Respondeo: Esse licitum (sicuti esse diximus tempore Interdicti) nisi aliàs contrarium consuetudine receptum sit. Quia id nullo iure est vetitum. Ideoque pulsari possunt campanæ ad Concionem, ad salutationem Angelicam, ad celebrandum aduentum Regis, aut Prælati, ad comitandam Eucharistiam, cum ad infirmos defertur, ad ostendendas Sanctorum Reliquias, &c. Sic Suarez disp.29. sect.2. n.17. Alterius disp.2. c.3. dub.4. pag.319. Filiucius n.17. Bonacina *loc.cit.* n.2. Henriquez c.53. n.3. & alij citati à nobis tract.5. de Interdict. disp.4. q.24.

QVÆSTIO XII.

An tempore cessationis licitum sit laicis audire Missam, aut alia officia diuina.

Afirmandum videtur, eo quòd in definitione cessationis (vt vidimus disp.1. q.2.) solum fit mentio de Clericis, seu Ministris Ecclesiæ, non de laicis: ergo super illos tantum cadit cessatio, seu eius præceptum. Sed vt certum Respondeo: Non esse laicis lici-

tum, nisi aliàs habeant priuilegium. Quia certum est, quod cessationis præceptum, tam Clericos, quam laicos comprehendat. Nam licet hæc cessatio (ait Alterius) dicatur priuatio Ministrorum Ecclesiæ, non tamen solum præcipitur Ministris, ne celebrent, & recitent diuina officia; sed vetitum quoque est ipsis laicis, ne ea audiant, etiam si in tali loco, cui decreta est cessatio, diuina officia celebrentur à Ministris Ecclesiæ: licet enim hæc cessatio directe, & principaliter præcipiatur Ministris Ecclesiæ; tamen consequenter, & secundariò detinatur etiam ad laicos, tanquam ad eos, qui audiunt; nam si prohibetur celebratio, interdicitur etiam celebrationis participatio, quod est veluti quoddam accessorium ad celebrationem. Tum etiam, quia illa cessatio simpliciter ponitur pro toto populo, sed significatur specialiter in Ministris, quia ad illos pertinet hoc ministerium, & illis cessantibus, oportet alios cessare. Quod si illi tanquam contumaces, & inobedientes nolint cessare, transgrediuntur præceptum Ecclesiæ, & incurunt pœnas iuris; & nihilominus laici tenentur eos vitare in diuinis, & non interesse officii, non solum quia debent non consentire, seu cooperari suo modo aliorum peccato, & iniquitati, sed etiam per se: quia ipsi comprehenduntur sub præcepto prohibitionis. Quare si aliquis Sacerdos ex priuilegio celebret tempore cessationis, alij non gaudentes vilo priuilegio, non possunt Sacrificio eius interesse, vt constat ex communi consuetudine Ecclesiæ. Sic Alterius disp.2. de Interdict. cap.3. col.1. omnino ex Suario (quem non citat) disp.39. sect.2. n.2. Filiucius n.166. Bonacina disp.6. punct.3. n.4. & alij.

QVÆSTIO XIII.

An qui habent priuilegium audiendi Missam cessationis tempore, teneantur eam audire diebus festis.

Negat Auila part.6. disp.1. dub.7. & antea part.5. tract. de Interdicto, disput.4. sect.2. dubit.6. Quod negabunt etiam Victoria, Cano, Llamas, Diana, Egidius, citati à nobis part.4. tract.5. de Interdicto, disp.5. quest.42. & antea part.3. tract.2. de auditione Missæ, disp.2. q.7. Quibus addo Alterium *loc.cit.* cap.3. *in fine*.

Sed probabilius Respondeo: Teneri. Quia possunt dum vrget: ergo tenentur. Sic Suar. Nauarr. Sotus, Henriq. Ledesma, Rodrig. Azor, Reginald. Nuñus, Bonac. & alij innumeri citati à nobis *ubi supra*.

QVÆSTIO XIV.

An tempore cessationis sit licitum celebrare Missam semel in hebdomada, ad renouandam Eucharistiam.

Respondeo, vt certum, Esse licitum celebrare semel in hebdomada, cum vno saltem ministro, ne species putrefiant. Sic omnes. Et præcipuè Doctores Salmanticenses secundo suo decreto, quod vt refert Medina *in Summa*, cap.11. §.14. sic se habet: *Lo segundo, que se podrá celebrar en la Iglesia, para renouar el Santissimo Sacramento, de ocho en ocho dias, solo el Sacerdote con vn ministro secretamente.* Quod decretum habet verum loquendo de Interdicto, siue speciali, siue generali, vt notat Sayrus lib.5. cap.19. n.3. Sic item Bonac. disp.6. punct.3. n.3. Palaus disp.5.

disput. §. punct. 9. §. 2. n. 9. his verbis: In omnium tamen sententia fatendum est, tempore cessationis licitum esse celebrare in qualibet Ecclesia, semel in hebdomada pro renouanda Eucharistia, ne species Sacramentales putrescant, neve infirmi sine Viatico decedant, quæ fuerunt rationes, ob quas in speciali interdicto hoc permissum est, iuxta *c. Permittimus, de sentent. excommunic.* Sic ille. Et antea Henriq. *lib. 13. c. 53. n. 2.* Nauarrus *c. 27. n. 173.* Suarez *disp. 39. sect. 2. n. 19.* Auila *p. 6. disp. 1. dub. 4. concl. 2.* Alterius *disp. 2. de Interd. c. 4. col. 2. vers. & primò dicendum est,* omnino ex Suarío non citato. Villalobos *tract. 20. n. 12. difficult. 3. & omnes.*

QVÆSTIO XV.

An non solum semel in hebdomada, verum etiam quotidie possit tempore cessationis fieri Sacrum, si opus sit conferri Viaticum, & non sit Eucharistia.

Respondeo: Possè, quia hæc sufficiens est causa, vt Sacerdos non solum possit, sed debeat celebrare ad conferendum Viaticum infirmo in extremo mortis articulo, seu periculo constituto, etiam tempore cessationis. Nam in hoc casu concurrunt duo præcepta, diuinum communicandi in articulo mortis, & humanum prohibens sacrificare hoc tempore: ergo illud primum est præferendum. Si dicas illud præceptum diuinum obligare infirmum existentem in illa necessitate ad communicandum, non verò Sacerdotem, qui propter illum communicandum celebraturus est. Respondeo, quod in hoc casu teneatur Sacerdos naturali iure charitatis subuenire proximo in articulo mortis laboranti, ministrando ei Viaticum, si commodè potest, nec est probabile Summum Pontificem voluisse prohibere Sacerdoti, ne sacrificet tempore cessationis, tali necessitate occurrente ad subueniendum proximo. Sic Suarez *loco cit. n. 20.* Alterius *ex illo, loc. cit. & Villalobos n. 11.* Bonac. *punct. 3. n. 6.* & Palaus. Qui notant, cauendum esse, ne hoc in fraudem cessationis fiat; ideoque in Missa, quæ semel in hebdomada permittitur, conseruandæ sunt omnes formulæ, quæ pro tota hebdomada necessariæ intelliguntur.

QVÆSTIO XVI.

An Sacerdoti celebranti in enarratis diebus tantum possit vnicus Minister assistere.

Affirmant Salmanticenses, Medina, Villalobos, & Bonacina *supra q. 14. adducti.* Quia vnus sufficit: ergo.

Sed æquè probabiliter Respondeo: Etiam duos posse assistere ministros. Quia Soterus Papa *in cap. Hoc quoque, de consecrat. distinct. 1.* iussit in Missis adesse saltem duos, quibus Sacerdos dicat *Dominus vobiscum.* Sic Henriq. *lib. 13. c. 53. n. 2. litt. H.* & ex illo Auila *part. 6. disp. 1. dub. 4. concl. 2.* Sayrus *lib. 5. c. 19. n. 3.* Palaus *disp. 5. punct. 9. §. 2. n. 9.* & alij. Legantur dicta à nobis *2. p. 11. 8. disp. 7. q. 5 t.* vbi decretum Soteri explicauimus.

R. P. Leand. de Irregularit.

§. II.

De secundo cessationis effectū, qui est, *Privatio Sacramentorum.*

QVÆSTIO XVII.

An tempore cessationis generalis licitum sit conferre Sacramentum Baptismi paruulis.

Respondeo, vt certum, Esse licitum. Quia sic habetur in *c. Non est vobis, de sponsalibus.* Cuius verba sunt: *Nulla diuina officia, præter Baptismum paruulorum, & Pœnitentiæ morientium, celebretis, vel permittatis aliquatenus celebrari.* Hæc verba textus, fidelius quàm à Palao relata. Ratio huius decisionis est, quia hæc duo Sacramenta sunt necessaria ad salutem fidelium: & ita merito nullo tempore negantur ab Ecclesia. Sic omnes Doctores. Legantur Couarr. *in c. Alma mater, p. 2. §. 4. n. 7. vers. Vt cumque tamen sit.* Henriq. *lib. 3. c. 13. n. 1. & 4.* Sayrus *lib. 5. c. 19. n. 7.* Suarez *disp. 39. sect. 2. n. 18.* (non .4. vt leges apud Palaum) Auila *p. 6. disp. 1. dub. 9.* (non 6. vt leges apud Palaum) Bonac. *disp. 6. punct. 3. n. 7.* Layman *lib. 3. tr. 5. p. 4. c. 6. n. 3.* Palaus *disp. 5. punct. 9. §. 2. n. 11.* Alter. *disp. 2. de Interdicto, c. 4.* Filluc. *tr. 18. c. 7. à q. 7.* Villalob. *tract. 20. diff. 3. à n. 8.* & Doctores Salmanticens. *decreto 4. apud Medinam loc. cit.*

QVÆSTIO XVIII.

An etiam tempore cessationis sit licitum Sacramentum Baptismi ministrare adultis.

Negandum videtur, quia in *c. Non est vobis,* nuper citato, solum (vt vidimus) permittitur Baptismus paruulorum: ergo alius tacite negatur. Propter hoc argumentum hanc partem esse probabilem innuunt Suarez, & Alterius *vbi infra.*

Sed multò probabilius Respondeo: Etiam esse licitum, Baptismum conferre adultis, cessationis tempore. Quia (inquit Suarez) propter periculum vitæ hoc Sacramentum reputatur necessarium, vt dicitur in *c. Quoniam, de sentent. excommunic. in 6.* & propterea paruulis quolibet conuenienti tempore potest dari tempore cessationis: ergo eadem ratione dandum erit adultis. Confirmatur hæc ratio, eo quod in *d. cap. Non est vobis, supra adducto,* non nominatur *Baptismus paruulorum,* quia Solis paruulis, eo tempore dandus sit, sed quia iuxta morem Ecclesiæ in pueritia administrandus sit, ita vt licet adultus baptizetur, illud possit dici Baptismus paruuli, non factò, sed iure. Sic ille *disp. 39. sect. 2. n. 22.* Alterius (ex ipso non citato) *disp. 2. c. 4. col. 4. vers. De Baptismo paruulorum.* Auila *loc. cit.* Henriq. *loco cit. litt. E.* Filluc. *n. 175.* Villalob. *n. 8.* & alij communiter.

QVÆSTIO XIX.

An item sit licitum tempore cessationis conferre Confirmationem.

Negatiuam partem potest sustinere quis, eo quod in dicto *cap. Non est vobis,* tantum nominatur

minatur Baptismus parvulorum, & Pœnitentia morientium: ergo.

Sed probabilius Respondeo: Etiam esse licitum conferre huiusmodi Sacramentum cessationis tempore. Ratio est, quia confirmatio est perfectio quedam, & complementum Baptismi: ergo concessio Baptismo, consequenter concedi videtur Confirmatio. Sic Doctores Salmaticens. decreto 4. apud Medinam loc. cit. ubi ita ait: *Lo 4. quanto al Baptismo, que se puede dar a los niños y a mayores con solemnidad, y Catechismo, y Chrisma, y olio necesario, como en tiempo, que no ay entredicho, ni cessacion, y lo mismo del Sacramento de la Confirmacion.* Sic illi. Henriquez lib. 13. c. 53. n. 4. lit. F. Suar. disp. 39. sect. 2. n. 4. Alterius col. 4. cit. vers. Tertio. Couarr. in c. Alma, p. 2. §. 4. n. 7. vers. *Vicumque tamen sit.* Sayr. lib. 5. c. 19. n. 7. Auila p. 6. disp. 1. dub. 9. concl. 2. Bonac. disp. 6. punct. 3. n. 5. Palaus disp. 5. punct. 9. §. 2. n. 11. Filliuc. loc. cit. num. 176. & Communis.

QVÆSTIO XX.

An in prædictis casibus licitum sit administrare Baptismum cum solemnitate solita.

Negatiuam partem probabit quis, quia in prædicto textu solum videtur concedi tempore cessationis Baptismus, quia est omnino necessarius homini: atqui sola substantia Baptismi est absolute necessaria, nam ceremoniarum, & solemnitates adhibentur ex institutione Ecclesiæ: ergo non poterit Baptismus tunc cum solemnitate celebrari. Pro hac sententia citat Bonacina ubi infra Filliucium tract. 18. n. 177. & Reginaldum n. 81. Sed ad minus primum malè, vt statim patebit.

Vnde longè probabilius Respondeo, licitum esse administrare Baptismum tempore cessationis, cum omni solemnitate. Ratio est, quia in cap. *Non est vobis, de sponsalib.* absolute, & simpliciter conceditur Baptismus, vt constat ex eius verbis relatis supra q. 17. atqui quoties ius de Baptismo absolute loquitur, intelligitur de Baptismo solemniter administrato, quia per se loquendo, non debet aliter administrari: ergo.

Ad fundamentum contrarium dicendum est, quod in prædicto textu non solum conceditur, quod est homini necessarium, sed etiam quod decet ipsum Sacramentum; non enim hoc minus necessarium est. Sic optimè Suarez loc. cit. n. 23. Alterius colum. 4. vers. *Postulabit quis.* Filliucius pro contraria parte citatus, ubi ita ait: Dices, an possit hoc Sacramentum eo tempore conferri cum solemnitate? Respondeo affirmatiuè: Ius enim absolute de illo loquitur, & per se loquendo, ita debet administrari, ob decetiam Sacramenti. Sic ille num. 175. Henriquez etiam lib. 13. cap. 53. num. 4. his verbis: Tempore cessationis licet tam paruulis, quam adultis, etiam sanis, conferre Sacramentum Baptismi, & confirmationis publice, & cum solemniter ritu, sine quo Ecclesia præcipit non ministrari. Sic ille. Et ex illo Auila loc. cit. & Sayr. num. 7. Legantur dicta à nobis part. 4. tractatu quinto de Interdicto, disp. 5. q. 1. & 5.

QVÆSTIO XXI.

An si cessatio permanent in hebdomada sancta, sit licitum Episcopo consecrare Chrisma, & benedicere oleum.

Respondeo, vt certum: Esse licitum. Quia hæc sunt omnino necessaria pro solemnitate Baptismi, & administratione Confirmationis. Sic Henriquez n. 4. cit. Auila p. 6. disp. 1. dub. 9. concl. 3. Sayr. n. 7. cit. Nauar. c. 27. n. 178. Suarez disp. 39. sect. 2. num. 23. Bonac. disp. 6. punct. 3. n. 5. Palaus disp. 5. punct. 9. §. 2. n. 11. Villalob. tract. 20. diff. 2. n. 8.

QVÆSTIO XXII.

An tempore cessationis sit licitum ministrare Pœnitentiam omnibus infirmis.

Respondeo, vt certum, esse non solum licitum, sed omnino debitum, ministrare infirmis Sacramentum Pœnitentiæ tempore cessationis. Quia sic concessum est à iure, vt vidimus supra q. 17. & meritò quidem, propter necessitatem huius Sacramenti. Sic omnes.

QVÆSTIO XXIII.

An non solum infirmis, verum etiam sanis possit ministrari Pœnitentia, cessationis tempore.

Negatiuam partem esse veriorem, attento rigore iuris, aiunt Suarez disp. 39. sect. 2. punct. 26. & Filliuc. tr. 18. c. 7. q. 7. n. 177. & alij: eo quod in c. *Non est*, solum excipitur Pœnitentia morientium.

Affirmat contra Couarr. in cap. *Alma*, p. 2. §. 4. n. 7. vers. *Vicumque tamen sit*, existimans, etiam attento iure c. *Alma mater*, dicendum esse, posse etiam ministrari sanis.

Sed ego Respondeo dicendum, quod attento rigore iuris, minimè possit tempore cessationis ministrari Pœnitentia sanis, sed solum morientibus, aut in articulo, seu periculo mortis constitutis, vt bene probant Auctores primæ sententiæ: at verò, attenta consuetudine recepta, & tolerata ab Ecclesia, dico quod non solum morientibus, sed etiam sanis possit omnino licitè ministrari. Sic sentiunt communiter Doctores, qui hanc secundam nostræ responsionis partem probant, eo quod, cum difficile sit adultum contritione iustificari, non est credendum, voluisse piam matrem Ecclesiam suos fideles hoc tam salutare remedio, & ad iustificationem ita necessario priuare. Sic Doctores Salmaticens. decreto 5. vt refert Medina lib. 1. c. 11. §. 14. pag. 58. Henriq. lib. 13. c. 53. n. 4. Auila p. 6. disp. 1. dub. 9. concl. 2. Sayr. lib. 5. c. 19. n. 8. Bonac. disp. 6. punct. 3. n. 5. Egid. disp. 17. dub. 7. n. 82. Palaus disp. 5. punct. 9. §. 2. n. 11. Alterius disp. 2. cit. c. 4. in fine, Villalob. tract. 20. diff. 2. n. 9. sic dicens: *Del Sacramento de la Penitencia esta expreso en Derecho, que se puede administrar a los que estan en peligro de muerte: pero tambien puede administrarse a los sanos, que ansi lo resolvió la vniuersidad de Salamanca, y lo tienen Couarrun. Enriquez, Auila, y Suarez, el qual dice, que aunque in rigore iuris, la parte negatiua es verdadera, seria de tener la afirmatiua, por haueer costumbre fundada en autoridad de Varones doctos, y tolerada por los Pralados.* Sic Villalobos.

QVÆSTIO XXIV.

An tempore Cessationis possit dari infirmis Eucharistia?

Respondeo, vt certum: Possè dari infirmis solum per modum viatici. Sic Auil. *dub. 9. concl. 2. ibi*: Et Sacramentum Eucharistiæ tantum infirmis per modum viatici, quia intelligitur nomine *Pœnitentiæ morientium*, vt habetur *c. Quod in te, de Pœnit. & Remiss.* Et potest deferri publicè cum campanula, recitando priuatas orationes, non tamen diuinum officium; & in reditu potest ostendi populo: nam hæc solemnitas pertinet ad reuerentiã huius Sacramenti. Hæc Auila. Suarez etiam *disp. 39. sect. 2. n. 18.* Henriquez *lib. 13. c. 53. num. 4.* Senatus Salmanticens. apud illum, & Medinam *decreto 6. ibi: Lo sexto quanto a la Eucharistia, que se puede dar solo a los enfermos, y se puede llevar con solemnidad, y tañer campanilla, conque no rezen officios diuinos.* Sayr. *lib. 5. c. 19. n. 9.* Bonac. *disp. 6. punct. 3. n. 5.* Alter. *disp. 2. de Interdict. c. 4. column. 2.* Filliuc. *tract. 18. c. 7. q. 7. n. 174.* Villalob. *tract. 20. diff. 2. n. 10. & 13.* Palaus *disp. 5. punct. 9. §. 2. n. 11.* Legantur dicta à nobis *disp. 5. de Interdict. q. 26.*

QVÆSTIO XXV.

An Sacramentum Extrema Vnctionis possit conferri tempore Cessationis, non habenti priuilegium.

Respondeo, vt certum: Non posse. Quia si non potest conferri tempore interdicti, vt diximus *p. 4. disp. 5. cit. q. 35.* multò minus poterit conferri tempore cessationis à diuinis. Sic communis. Sayrus *lib. 5. c. 19. n. 10.* ex Senatu Salmanticens. ita scribens: Septimum decretum dictæ vniuersitatis est, quod non potest dari alicui Sacramentum Extremæ Vnctionis. Quod intelligitur, etiam Clericis Presbyteris sine expresso priuilegio, vt nec licuit, nec licet nunc tempore interdicti. Dixi, *sine expresso priuilegio*; nam Religiosi habent priuilegium recipiendi, vt significant Tabien. *verb. Interdictum 5. §. de Vnctione*, Henriquez *lib. 13. c. 45. §. 4. & c. 47. §. 4. in annot. in litt. T. & c. 53. in annot. in litt. M.* & insinuat Nauarr. *in Man. c. 27. n. 179.* Sic Sayrus. Suar. *disp. 39. sect. 2. n. 27.* Alter. *c. 4. cit. in fine.* Auila, Bonacina, Palaus, & alij *loc. cit.*

QVÆSTIO XXVI.

An saltem possit dari Extrema Vnctio tempore Cessationis, illi moribundo, qui nec Eucharistia, nec Pœnitentiæ Sacramentum, potest recipere.

Negant, & à fortiori, Petr. Ledesm. Ludouic. de S. Ioan. & alij citati à nobis, loquendo de interdicto, *p. 4. loc. cit. q. 36.*

Sed probabilius Respondeo: Tunc posse. Ratio est, quia in hoc casu potest hoc Sacramentum ministrari interdicti tempore: ergo & cessationis: nam in hoc casu eadem currit ratio à nobis, & ab aliis pluribus Doctoribus loco citato assignata. Legantur ibi dicta.

QVÆSTIO XXVII.

An Sacramentum Ordinis possit ministrari aut conferri tempore Cessationis.

Respondeo, vt certum: Non posse. Tum quia nulla est necessitas conferendi hoc Sacramentum. Tum quia si est certum, quod non potest conferri tempore interdicti, vt diximus *p. 4. disp. 5. cit. q. 27.* à fortiori certum erit, non posse conferri tempore cessationis: nisi aliàs magna vigeret necessitas Ordinandi Ministros Ecclesiasticos, iuxta dicta à nobis *loc. cit. q. 32.* & tenet Sayr. *lib. 5. c. 19. n. 10.* per hæc verba: Addit Henriquez *in dicto c. 53.* nec Ordinem conferri posse tempore cessationis à diuinis: & est communis, cum nulla necessitas sit conferendi hoc Sacramentum, maximè hoc tempore, quo à diuinis cessatur, nisi in casu necessitatis, quando deficerent Sacerdotes, qui Sacramenta necessaria hoc tempore ministrarent. Sic ille. Villalob. *loc. cit. n. 8. in fine*, vbi notat, *Que del Sacramento del Orden no haze memoria la resolucion fecha en Salamanca, que supone como cosa llana, que no se puede administrar en este tiempo.* Sic ille. Legantur Suarez, Auil. Bonac. & alij *loc. cit.*

QVÆSTIO XXVIII.

An tempore Cessationis, non solum validè, verum etiam licitè possit contrahi Matrimonium.

Affirmant plures, inter quos nouissimè Palaus, his verbis: Deinde Matrimonium absque solemnitate nuptiali contrahi potest; nam est Sacramentum sit, quia tamen fundatur in humano contractu, nec vi cessationis, sicut neque ex interdicto, prohibetur. Docet Sayr. *lib. 5. cap. 19. num. 12.* Henric. *cap. 53. num. 4.* Suar. *disp. 39. sect. 2. num. 27.* Hæc Palaus *disp. 5. punct. 9. §. 2. num. 11.* (Sed ex his authoribus, quos affert, oppositum sentit Suarez, vt constabit infra.) Eandem sententiam tenuit Senatus Salmanticens, quem sequuti sunt Medina *lib. 1. Summ. cap. 11. §. 14. vers. Lo nono*, Sanch. *lib. 7. de Matrim. disp. 8. num. 3.* & penes illum Sà, Vega, Cañedo, Rodrig. & Lopez, Villalob. etiam *tract. 20. diff. 2. num. 14.*

Sed æquè probabiliter Respondeo: Non posse licitè: quamuis validè, certum sit posse. Hæc secunda pars est certa apud omnes: cum omnes vt certum sentiant, posse tempore interdicti validè matrimonium contrahi, vt diximus *part. 4. tract. 5. disp. 5. quest. 33.*

Prima verò pars probatur ex ibidem dictis, & *part. 2. tract. 9. disput. 23. §. 2. quest. 2.* Quia tempore interdicti non potest licitè contrahi matrimonium: ergo nec cessationis tempore: Patet consequentia, nam vt benè Suarez (loco à Palao citato) de matrimonio, quoad substantiam idem dicendum est de tempore cessationis, quod de tempore interdicti, non quia cessatio sub interdicto includatur, quod semper negamus; sed quia in vtraque prohibitione æquale dubium est, an matrimonium priuatim, & sine solemnitate Ecclesiastica, & benedictione contractum sequatur quoad hoc naturam Sacramenti, vel humani contractus: & idè videnda sunt superioribus dicta, & hinc applicanda. Hæc Suarez. Ex cuius doctrina, & eadem ab ipso tradita *de interdicto, disp. 33. sect. 1. num. 51.* constat, hanc nostram tenuisse. Illumque sequuntur Bonac. *disp. 6. punct. 3. num. 8.*

num.8. Alter. vbi sup. disp. 2. cap. 4. ad finem, & alij citati à nobis 2. & 4. parte, vbi supra.

§. III.

De tertio cessationis effectu, qui est *Privatio Ecclesiastica Sepultura.*

QVÆSTIO XXIX.

An tempore cessationis possint sepeliri fidelium corpora cum recitatione officiorum diuinorum, & aliis solemnitatibus Ecclesiasticis.

Respondeo, tanquam certum: Non posse. Quia (vt supra est habitum) cessatio absolurè prohibet omnia Ecclesiastica officia. Atqui officium defunctorum, & aliæ Preces, & Psalmi, qui decantari solent, dum corpora sepeliuntur fidelium, verè sunt, & computantur inter diuina officia: ergo. Sic vt certum supponunt omnes. Legantur Suar. disp. 39. sect. 2. n. 28. Alter. disp. 2. de Interd. c. 5. Bonac. disp. 6. punct. 3. n. 8. Aegid. disp. 17. dub. 7. n. 84. Palau. disp. 5. punct. 9. §. 2. in fine, & alij penes ipsos.

QVÆSTIO XXX.

An tempore cessationis licitum sit sepelire cadauera fidelium omnium in loco Sacro, absque ullo diuino officio, aut solemnitate solita.

Affirmant plures Doctores, inter quos nouissimè Palau. loc. cit. hæc dicens: Verùm si cessatio per se sumatur, valde probabile cenfeo, hunc effectum non habere, quia sepultura Ecclesiastica, vt superius dixi, sub officiis diuinis non comprehenditur: at cessationi solum diuinorum priuatio, vt effectus annectitur, ex cap. Non, de sponsal. nec vllibi cautum est, hanc sepulturæ priuationem illi conuenire. Non igitur asserenda est, ideoque possunt spectato iuris rigore, non solum Clerici (de quibus ferè omnes Doctores conueniunt) sed etiam laici, tempore cessationis in coemeterio, vel Ecclesia sepeliri, absque diuinorum officiorum solemnitate, vti tradit Suar. disp. 39. sect. 2. n. 34. Coninch. disp. 17. dub. 7. num. 84. Bonac. tom. 1. disp. 6. punct. 3. num. 8. Paul. Laym. lib. 1. tract. 5. part. 4. num. 3. vers. Denique. Hæc Palau. Cuius sententiam esse à principio intrinseco probabiliorem sentit Villalob. diff. 2. in fine. Alij contrà respondent: Non esse licitum sepelire tempore cessationis cadauera laicorum in loco sacro, quia plura sunt, quæ prohibentur tempore cessationis, iure antiquo, quàm tempore interdicti, vt ex dictis constat: atqui tempore interdicti verita est Ecclesiastica sepultura laicis: ergo à fortiori erit verita illis tempore cessationis. Sic Senatus Salmanticens. quem sequuntur Hentiq. lib. 13. cap. 53. n. 4. vbi lit. C. addit, id esse verum, quamuis laicus haberet Bullam, aut priuilegium sepulturæ pro tempore interdicti. Medin. & Couarruu. apud Hentiq. Nauarr. c. 27. num. 188. Syluest. Tabien. Angel. & alij verb. Cessatio. Alter. disp. 2. c. 5. cit. column. 4. vers. Sed nihilominus.

Sed ego clariùs Respondeo: Dicendum, quod attempto rigore iuris, verior sit prima sententia; attempta verò praxi, & consuetudine, secunda: & ideo dico, hanc esse omninò sequendam. Id. & non aliud indicant, & volunt Authores primæ sententiæ. Imò & secundæ. Legatur Villalob. loc. cit.

QVÆSTIO XXXI.

An non solum laici, verum etiam Clerici priuentur tempore cessationis Ecclesiastica sepultura.

Affirmant aliqui DD. quos suppressis nominibus refert Alter. loc. cit. column. 2. vers. Quantum ad secundum. Quia quod Clericis permittitur tempore interdicti, per cap. Quod in te, de Penit. & Remiss. non potest trahi ad cessationem, cum longè inter se diuersa sint interdictum, & cessatio: ergo ex eo, quod tempore interdicti concessa sit Clericis sepultura, non infertur, quod sit etiam concessa tempore cessationis.

Sed probabilius longè Respondeo: Minimè priuari Clericos tempore cessationis Ecclesiastica sepultura, dummodò hæc illis tradatur cum silentio, & absque officio funerali. Quia probabilius longè est, quod priuilegium concessum Clericis tempore interdicti extendatur ad cessationem. Quoniam praxis, & consuetudo interpretata est sic dictum Capitulum, Quod in te. Sic cum aliis docet Bonac. his verbis: Clerici verò ex benigna interpretatione non priuantur sepultura, modo sepeliantur sine diuinis officis, iuxta opinionem multorum doctorum apud Auil. disp. 1. dub. 10. quibus adde Suarez num. 31. & sequent. Filliuc. num. 108. & sequent. quamuis in rigore non constet, in iure hoc concessum esse Clericis, sicut est concessum tempore interdicti, vt bene ait Suar. disp. 39. sect. 2. n. 29. Coninch. disp. 17. dub. 1. n. 84. Filliuc. n. 481. Hæc Bonac. disp. 6. punct. ultimo, num. 8. Alterius, & Palau. vbi supra. Legantur dicta à nobis part. 4. tract. 5. disp. 6. quest. 7. & sequent.

QVÆSTIO XXXII.

An omnes Clerici, etiam prima tonsura, sepeliri possint in loco sacro, modo dicto, tempore cessationis.

Respondeo: Dicendum, posse. Quia omnes prædicti possunt sepeliri in loco sacro tempore interdicti, etiam specialis, vt diximus. part. 4. loc. cit. quest. 12. ergo & tempore cessationis etiam specialis. Sic Hentiquez lib. 13. cap. 53. num. 5. Alterius tom. 2. disp. 2. de Interdict. c. 6. column. 4. vers. Sed nihilominus.

QVÆSTIO XXXIII.

An tempore cessationis, possint sepeliri Clerici, non solum in coemeterio, sed etiam in ipsa Ecclesia.

Negabunt Hurtadus, & Luyfius, siquidem negant, posse tempore interdicti Clericos sepeliri in Ecclesia, sed tantum in coemeterio, vt vidimus part. 4. tract. 5. disp. 6. quest. 8.

Sed probabilius Respondeo: Posse etiam in Ecclesia sepeliri. Quia probabilius est, posse in ea sepeliri tempore interdicti, vt cum Auila, Hentiq. Suar. Alter. Filliuc. Bauny, Bonac. & Palau. docuimus loc. cit. Sic ipsi. Legantur Alter. disp. 2. de Interdict. c. 6. col. 4. cit. vers. Sed postulare quis.

DISPUTATIO IV.

De Panis transgredientibus Cessationem impositis.

QVÆSTIO PRIMA.

An violans cessationem peccatum mortale admittat.

RESPONDEO, tanquam quid certum: Admittere, ratione inobedientiæ in re gravi. Sic omnes, inter quos Palus sic loquens: Nemini est dubium, grave peccatum commissurum, qui cessationem celebratione divinorum officiorum, administratione, vel receptione Sacramentorum violaret: quia violat legem Ecclesiasticam ob gravissimam causam impositam. Sic Palus *disp. 3. punct. 9. §. 4. n. 1.* Legantur *Suar. disp. 3. sect. 2. n. 36.* *Alter. disp. 2. de Interd. c. 8.* *Bonac. di. p. 6. punct. 3. n. 9.* & alij.

QVÆSTIO II.

An religiosi exempti incurrant excommunicationem non seruando cessationem generalem que ab Ecclesia Matrice, vel Parochiali seruatur.

RESPONDEO, tanquam certum: Incurrere, quia illa contra eos fit. *in tem. 1. de sent. excommuni.* per hæc verba: *Religiosi quicumque, tam exempti, quam non exempti, cuiuscumque Ordinis, & conditionis existant, cum Cathedrali, vel Matricem, seu Parochialem loci Ecclesiam, illas viderint, seu sciverint obseruare, & c. in. iolabiliter conseruent, alioquin non seruantes excommunicationis sententia subiaccere hoc ipso volumus.* Et quamuis hæc verba referantur ad violantes interdictum, tamen Pontifex eandem poenam extendit ad violantes cessationem, ibi: *In cessationibus verò generalibus, & c. idem intelligimus obseruandum.* Sic textus. Et ex illo omnes. *Lege me ipsum part. 4. tract. 5. disp. 8. q. 20. & 21.*

QVÆSTIO III.

An si religiosi Mendicantes violent cessationem dictam excommunicationem incurrant.

NEGANT nonnulli DD. existimantes, quod Mendicantes, dum violant cessationem generalem, minimè excommunicationem incurrant, quia ex speciali privilegio eximuntur. Ita *Sylu. verb. Cessatio 1. q. 5. in fin. Henric. lib. 13. c. 53. n. 3. lit. Q. & c. 54. n. 3. lit. S.* & ex illo *Sayr. lib. 5. c. 17. n. 11.* & *Aul. p. 6. disp. 3. dub. 2. concl. 2.* Quorum sententiam refert *Alter. disp. 2. cit. c. 8. col. 3. vers. Sextò notandù,* & transit. Sed an id velit Henric. dubito: imò credo aliam eius mentem fuisse, nempe quod regulares ex speciali privilegio eximantur ab obseruatione cessationis, modo infra q. 5. explicando: Non quod si illam violant, excommunicationem euadant; nam ad id non habent privilegium. Sed ego, quia dictum privilegium ignoto, Ref-

pondeo dicendum, incurrere dictam excommunicationem, si violent cessationem; cum absolute omnibus Religiosis cuiuscumque Ordinis, & conditionis sint, cessationem generalem violentibus imposita sit dicta excommunicationis poena. Sic innuit clarè Palus *disp. 5. punct. 9. §. 4. n. 3. in fin.*

QVÆSTIO IV.

An Religiosi violantes cessationem specialem, etiam excommunicationem incurrant.

RESPONDEO tanquam certum: Non incurrere, quia dicta Clementina, in qua fertur excommunicationis, solum loquitur de cessatione generali. Sic omnes supra citati, præcipuè Alterius, ubi *col. 2.* ita ait: Tertio notandum est, hanc poenam per Religiosos incurrere, quando violant cessationem generalem, ut patet ex textu: *In cessationibus verò generalibus: ubi Gl. illa notat speciales cessationes seruari solum debere in Ecclesiis, in quibus sunt indictæ, cap. Dilectis ue appell. & c.* Sic ille.

QVÆSTIO V.

An Privilegia regularibus concessa quoad obseruantiam interdicti locum habeant in cessatione.

NEGANT plures Doctores, quia ut supra est habitum, interdictum, & cessatio sunt diuersa, nec vnum aliud continet: ergo privilegium concessum Regularibus pro tempore interdicti, non potest habere locum pro tempore cessationis. Confirmatur ex à nobis dictis *p. 4. tr. 5. q. vlt.* nam privilegium Bullæ pro tempore interdicti concessum non extenditur ad tempus cessationis à diuinis: ergo nec privilegium concessum Religiosis. Sic tenent communiter DD. Legantur à nobis supra adducti.

Alij contra affirmant. Moueri possunt vel quia privilegia latè interpretanda sunt: vel quia cessatio species quædam sit interdicti. Ita docet nonissimè *Pellizzar. tom. 2. Man. regul. tract. 7. c. 4. sect. 3. q. 12. num. 106.*

Sed ego clariùs Respondeo: Dicendum *Primò*, Privilegia concessa Regularibus, quoad obseruantiam interdicti ex se minimè habent vigorem, nec extenduntur ad cessationem. Hæc responsio conuincitur ratione pro prima sententia facta.

Respondeo *Secundò*. Regulares ex speciali privilegio, & indulto possunt tempore cessationis eodem modo se habere in celebratione diuinorum, sicuti se habent tempore interdicti, quia id illis specificè concessum est, ut testatur Henric. de Villal. his verbis: *En tiempo de cessacion à diuinis, nos hauemos de auer en nuestras casas de la misma manera que en tiempo de Entredicho, por una concession de Leon X. hecha a nuestros Religiosos, que dize assi: Leo X. declarauit, & concessit eisdem Fratibus Minoribus, quod in forma obseruationis nulla sit differentia inter cessationem à diuinis, & interdictum quodcumque. Por loqual los Frailes y Monjas, Professos, y Nouicios, Conuersos, y Donados, pueden celebrar, y recibir los Sacramentos, y rezar el officio diuino en comunidad, en tiempo de cessacion à diuinis, cerradas las puertas, y à vos baxa, conforme a la moderacion del Capitulo Alma mater. Mas a se de aduertir, que en este tiempo no podemos admitir los Clerigos, à que diegan Missa en nuestra casa, como*

lo advierte el P. Fr. Manuel Rodriguez in Sorsò, por-
que este privilegio solo es para los Religiosos. Hæc
Villalobos tract. 20. diff. 6. num. 7. & 8. Et ante illum
Henriquez lib. 13. c. 53. n. 3. ita scribens : Episcopus,
& quidam Regulares ex privilegio iuri inserto pos-
sunt Missam secretè, & Horas dicere cum alio, servan-
dam tamen est, ut non nisi tres simul adsint, & serven-
tur moderatio c. Alma mater. Quidam Regulares ha-
bent à Pontifice maius privilegium, ut illis tempore
cessationis idem liceat, quod licet tempore interdicti.
Quod quidam extendunt, ut tempore cessationis mo-
nasterium admittere possit externos Sacerdotes, ut
celebrent in sua Ecclesia. Sic ille. Legatur in Glossa
lit. Q. R. & S.

QVÆSTIO VI.

*An etiam laici violantes cessationem, penam
excommunicationis ipso facto
incurrant.*

Affirmativam sententiam obscure innuit Sayr.
lib. 5. c. 19. n. 20.

Sed ut certum Respondeo : Non incurrere. Quia
dicta pœna solum est imposita Religiosis cessationem
generalem violentibus, ut constat ex verbis Clement.
relatis supra q. 2. Sic Palaus disp. 5. punct. 9. §. 4. n. 3. Ita
scribens : Quoad pœnas attinet, nulla est laicis vio-
lantibus cessationem ipso iure imposita, sed arbi-
trio Iudicis puniri debent. Sic ille.

QVÆSTIO VII.

*An ille, ob cuius causam lata est cessatio, tenea-
tur ad aliquam restitutionem.*

Respondeo, ut certum : Teneri. Quia suo delicto
rescenditur causa efficax iniusta omnium damno-
rum, quæ Clerici, qui coacti fuerunt cessationem ser-
vare, passi sunt. Sic communiter DD. ut testatur Sayr.
lib. 5. c. 19. n. 19. ita dicens : Quoad dantes causam iustæ
cessationis, communis est Doctorum opinio, quod qui
dederunt causam iustæ cessationis, post monitionem
tenentur ad omnia damna, & interesse Clericis, &
Canonicis illius Ecclesiæ, in qua cessatum est, & ad
aliquam satisfactionem æstimandam arbitrio superio-
ris, scilicet Papæ, & in divini cultus augmentum con-
nertendam, ex cap. Si Canonici, de Offic. Ordin. lib. 6.
Summ. Afsens. p. 2. lib. 7. tit. 16. art. 8. Angel. verb. Cessa-
tio, n. 2. Sylv. verb. eod. q. 3. Soc. 4. dist. 22. q. 3. art. 2. vers.
Tenentur præterea. Tolet. lib. 1. c. 23. vers. Septimò. Hen-
riq. lib. 13. c. 52. §. 3. in fin. Anton. Cucch. lib. 4. tit. 13.
Hæc Sayrus. Legantur præter hos Doctores, Suarez
disp. 34. sect. 3. n. 16. Avil. p. 6. disp. 2. dub. 3. concl. 3. Fil-
liuc. n. 182. Bonac. disp. 6. punct. 3. n. 11.

QVÆSTIO VIII.

A quonam Superiori potest auferri cessatio.

Respondeo brevissimè, quod possit auferri ab eo,
qui eam tulit ; à successore eius, aut superiore,
aut alio habente facultatem delegatam, ut patet ex
dictis de Interd. p. 4. Legantur Authores citati.

TRACTATUS QUARTVS. DE DEGRADATIONE ET DEPOSITIONE.

DISPVATIO VNICA.

De Degradatione.

QVÆSTIO PRIMA.

*An Degradatio, & depositio sint propriæ
censura.*

AFFIRMANT Petr. Ledesma,
& Petr. Cornejo, vt vidimus
p. 4. tract. 1. disp. 1. q. 5. & 6.

Sed longè probabilius Res-
pondeo: Non esse verè, &
propriè censuras. Quia propriè
non sunt pœnæ, vt diximus
loco citato. Sic communis te-
net opinio, vt habes locis citatis.

QVÆSTIO II.

Quoruplex sit degradatio.

Respondeo; dicendum, quod est duplex, Verbalis;
videlicet, & Realis, seu actualis. *Degradatio ver-
balis* (quæ etiam depositio vocatur) est sententia Ec-
clesiastica, qua persona Ecclesiastica priuatur omni of-
ficio, & beneficio in perpetuum, sine spe illud amplius
consequendi, retento tamen priuilegio Clericali.

Degradatio verò realis, seu actualis, est sententia
Ecclesiastica, qua persona Ecclesiastica priuatur omni
officio, & beneficio, & priuilegio Clericali in perpetuum,
sine spe ea iterum consequendi, cum quadam solemnita-
te, & ablatis vestibus Clericalibus, &c. Sic communis.
Legantur Suar. de censur. disp. 30. Alter. disp. 2. de sus-
pens. Sayr. lib. 5. Thesaur. c. 20. Hentiq. lib. 13. c. 55. Auil.
p. 4. disp. unie. Bonac. de censur. disp. 4. punct. unie. Egid.
disp. 16. de cens. Filliuc. tr. 18. c. 8. Palau de cens. disp. 4.
punct. ult. Villalob. tom. 1. tr. 18. diff. 13. Pelliz. tom. 2.
Man. Regul. tr. 7. c. 3. sect. 4. à n. 121.

QVÆSTIO III.

*In quibus differant Degradatio verbalis, & rea-
lis, seu actualis.*

Respondeo: Dicendum, quod in multis. Primò
tenent differunt in hoc, quod degradatio verbalis

potest fieri in absentem incorrigibilem, seu contuma-
cem, realis verò minime; nam hæc præsentiam re-
quirit, ex c. Nouimus, de verb. signific. & constabit ex
aliis differentiis mox assignandis.

Secundò differunt, quod verbaliter depositus non
traditur Curie sæculari: bene tamen degradatus rea-
liter. Et tunc Iudex qui degradatum Curie sæculari
tradit, debet declarare talem esse illius Curie, præsen-
te Iudice sæculari, intercedendo pro eo, quod non mo-
riatur, ex c. Nouimus, citato.

Tertiò differunt, quòd degradatio realis priuat pri-
uilegio Clericali; non verò degradatio verbalis, vt
constat ex definitionibus q. 2. traditis.

Quartò differunt, quod degradatio realis, seu actualis,
fit cum maiori proflus solemnitate, nempe assisten-
tibus duodecim Abbatibus infulatis, id est, cum priui-
legio mitræ, & baculi, vel aliis in dignitate Ecclesiasti-
ca constitutis. Et degradandus indutus vestibus sacris,
& portans instrumenta sacra pertinentia ad illum
Ordinem, à quo gradatum publicè exiit, & priuatur,
ac tandem capillis tondetur, prolatis quibusdam ver-
bis terrorem incutientibus. Sic omnes ex c. 2. de Pœ-
nit. in 6. vbi dicitur, in ablatione ultimi vestimenti
proferendum esse ita: *Auctoritate Dei omnipotentis,
&c. auferimus tibi habitum Clericalem, & eximus te
omni Ordine, beneficio, ac priuilegio Clericali.* Legan-
tur Suar. Alter. Auil. Bonac. & alij sup. cit. & ea, quæ
dicemus infra, q. ult.

QVÆSTIO IV.

*An percussus degradatum realiter, aut actuali-
ter, vel depositum incorrigibilem, incurrat ex-
communicationem Canonis, si quis suadente.*

Respondeo, tanquam certum: Non incurrere:
Quia degradatio realis auferit à degradato priui-
legium Clericale, & priuilegium fori; & ideò sic de-
gradatus potest à Iudice sæculari capi, & puniri. Con-
stat ex tertia differentia suprà adducta. Et tenent om-
nes DD Legantur citati.

QVÆSTIO V.

*An saltem incurrat dictam censuram, qui de-
gradatum solum verbaliter percussit.*

Negat adhuc apud Filliuc. Syluest. verb. Degrada-
tio, eo quòd putet, etiam degradatum verbaliter

liter tantum, spoliatum esse privilegio Clericali. Sed certè Silvester oppositum clarè tenet *loc. cit. n. 8.* ut eius verba demonstrant. Sunt autem hæc: Sextò quæritur, utrum degradatus perdat Clericale privilegium, ut percuti & iudicari possit per laicum. Et dico quantum ad primum, quod fuerunt opiniones, sed placet opinio Glossæ *in d. t. Degradatio*, quod non incidit in Canonem *si quis suadente*, 17. q. 4. si quis percutit Clericum degradatum actualiter: secus (*attende Lector*) si verbaliter tantum. Quod secundum Panormit. *in c. Ad abolendam, de hæret. limita*, nisi post verbalem sequatur incorrigibilitas, quia tunc etiam perdit privilegium, &c. Sic Silvest.

Ut certum ergo Respondeo, incurrere dictam Canonis censuram illum, qui degradatum solum verbaliter percutit (nisi id post eius incorrigibilitatem, ut diximus, faciat.) Quia ut supra est habitum, degradatus, seu depositus solum verbaliter, fruitur adhuc privilegio Canonis, imo & fori: ergo qui illum percutit excommunicationem incurrere est necessum. Sic omnes. Legantur Suarez *disp. 30. sect. 2. n. 7.* Filliuc. *tr. 18. c. 8. q. 3. n. 193.* Bonac. *disp. 4. punct. unico, n. 3.* Auila *p. 4. disp. unica, dub. 1.*

QVÆSTIO VI.

An Comes magistri trirēmis (Hispanè, Comite de galera) percutiens Clericum degradatum solum verbaliter, & damnatum ad trirēmes, excommunicationem Canonis incurrat.

Respondeo: quod non incurrat, si percutiat illum, sicut percutit cæteros remigantes. Ratio est, quia tunc fungitur suo munere. Deinde quia Clericus damnatus ad trirēmes, censetur damnatus ad pœnas, & onera consequentia. Secus est dicendum, si percutiat illum ob alias causas, quia tunc incurret dictam excommunicationem, sicuti alius quilibet, qui rixando cum illo, percuteret. Sic Auila, & Bonacina *loco cit. Villalobos tract. 18. diff. 12. n. 6.*

QVÆSTIO VII.

An Sacerdos realiter degradatus validè consecrare possit.

Respondeo, tanquam certum: Possè validè, quia per degradationem non amittit Sacerdos characterem Ordinis, cum sit indelebilis: ergo nec potestatem consecrandi. Sic omnes. D. Th. 3. p. q. 83. art. 3. Auila *p. 4. disp. unica, dub. 1. concl. 5.* Bonacina *loc. cit. n. 5.* Sayrus *lib. 5. c. 22. n. 25.* Palud. Sotus, Henriq. Toledo, Vivaldus, & alij penes ipsum. Villalob. *diff. 12. cit. n. 3. ibi: Se advierta que la Iglesia no puede borrar el caracter del Orden una vez impresso: mas quita para siempre al Sacerdote el poder usar legitimamente del; y esto es degradar al Clerigo, que es como desordenarle, ò deponerle del Orden: de suerte, que aunque divia verdadera Missa si la quisiese dezir, y el Obispo degradado haria verdaderos Ordenes, pecarían gravissimamente en hazerlo, como dize Archidiacono y la comun, y quedaria suspenso el que recibiese Ordenes de este tal.* Sic Villalobos. Lege me ipsum *p. 2. tract. 8. disp. 2. q. 2.*

QVÆSTIO VIII.

An degradatus realiter, si in sacris sit constitutus, teneatur recitare Horas Canonicas.

Negativam sententiam tenere Toletum, ait Sayrus hisce verbis: Vnde sequitur, falsum esse, quod Tolet. *lib. 1. instr. c. 17.* docet contra omnes Summistas, & Theologos, degradatum non teneri ad Horas Canonicas recitandas, ea ratione persuasus, quia recitatio hæc non est de iure diuino, sed à Papa; & ideo cum sic degradatus sit extra forum Papæ, non videtur teneri amplius. Ad dictum *c. Dolentes*, respondet loqui solum de his, qui usum Clericalem habent. Hæc Toletus apud Sayrum *lib. 5. c. ultimo, n. 27.* Sed certè apud meum Toletum nihil inveni de hac re tractari *ind. c. 17.* & oppositum expressè sentit *c. 50. ut infra.* Vnde

Ut quid certum Respondeo: teneri ad recitandas Horas. Ratio est, quia text. *in c. Dolentes, de celebrat. Missar.* omnibus initiatis Sacris horas recitare præcipit: atqui degradatus adhuc retinet characterem Ordinis: ergo. Sic in primis Toletus *lib. 1. c. 50. n. 1. in impress. Lugdun.* hæc dicens: Degradatio igitur ab his omnibus priuat, sed consequenter, quia priuat Ordine, cui hæc omnia inmituntur: tenetur tamen Horas Canonicas recitare, ut affirmat communis sententia, quam sequitur Silvest. *verb. Degradatio*: & probatur ex *c. Dolentes, de celebr. Missar.* ubi omnibus Ordinatis iniungitur id onus: propter delictum autem, quamvis Ordinatus degradetur, non tamen efficitur melioris conditionis, ut ab onere solvatur. Hæc Toletus. Cuius sententiam tenent Silvest. Angel. Tabiena, Vivaldus, Covartupias, Cenedo, Valentia, Sotus, Navarrus, & alij, quos adducit, & sequitur Sayrus *loc. cit.* Quibus addi possunt Auila *p. 4. disp. unica, dub. 1. concl. 2.* Filliucius *tr. 18. c. 8. q. 2. n. 191.* Bonac. *disp. 4. punct. unico, n. 5.* ubi citat Toletum pro hac parte. Covar. *lib. 3. variar. resol. c. 13. n. 8. vers. Duodecimè*, & communis.

QVÆSTIO IX.

An degradato, aut deposito verbaliter à beneficio assignanda sint expensæ ne egent?

Respondeo: esse assignandas, quia hic cum gaudeat Clericali privilegio, debet de illo curare Ecclesia, ne egeat, & pereat. Sic Flin. Panormitan. & alij quos citat, & sequitur Auila *part. 4. disp. unica, dub. 1. concl. 3.*

QVÆSTIO X.

An item assignanda sint expensæ degradato realiter, & solemniter ex Ecclesia redditibus.

Respondeo, ut ferè certum, quod non, quia cum hic sit extra forum Ecclesiasticum, iam Ecclesia non curat amplius de ipso in hac parte. Sic Felinus *in cap. Ex parte, de Accusat.* quem citat, & sequitur Covar. *loc. citat.* Auila *loco citat.* Et hanc sententiam esse veram ex rigore iustitiæ, planè sentit Vivaldus, quem citat, & sequitur Sayrus *lib. 5. num. ultimo.* Addunt tamen posse ex pietate, & per modum elemosynæ necessaria ad victum ministrari, Bonacina

Bonacina loc. cit. num. 7. qui tamen malè citat Sayrum, & Auilam pro parte opposita.

QVÆSTIO XI.

An realiter, seu actualiter degradatus, possit validè contrahere Matrimonium?

Respondeo, vt certum: Non posse, si in sacris sit constitutus. Quia adhuc retinet Ordinem Sacrum, & votum castitatis illi annexum. Sic omnes. Summa Astens. 2. p. lib. 7. tit. 17. art. 4. quest. 4. Suar. disp. 30. sect. 2. n. 2. Filliuc. tract. 18. cap. 8. q. 2. n. 191. Sayr. lib. 5. cap. ultimo, num. 26. Bonacina disp. 4. punct. vnico, num. 5. & alij.

QVÆSTIO XII.

Quanam sunt crimina, ob qua infligi solet verbalis degradatio?

Respondeo: Dicendum, quod sunt adulterium, concubinitas diu continuatus, & notorius, post monitionem, simonia notoria, stuprum, furtum, periu- rium, homicidium, & alia huiusmodi, de quibus vi- dendi sunt Nauarr. cap. 27. n. 248. Henriquez lib. 13. cap. 55. n. 5. Auila loc. cit. dub. 3. concl. 3. Molina tom. 4. disp. 49. tract. 3. n. 14. Bonac. disp. 4. punct. vnico, n. 6. Pellizz. tom. 2. Man. Regul. tract. 7. cap. 5. sect. 4. num. 124.

QVÆSTIO XIII.

Quanam sunt crimina, quæ realem, seu actua- lem degradationem merentur?

Respondeo, Esse sequentia: Homicidium qua- lificatum, crimen hæresis, Sodomia sapius exercita, falsatio literarum Pontificis, contumelia, vel iniuria in proprium Episcopum, & similia. De quibus consule Molinam, Sayrum, & alios nuper adductos.

QVÆSTIO XIV.

An degradatio Presbyteri pertineat ad Epi- scopum proprium?

Respondeo, vt quid certum: Pertinere ad pro- prium Episcopum, vel ad eius Vicarium gene- ralem, post Tridentin. sess. 23. cap. 4. de Reform. & non ad alium inferiorem, vt ait Henriq. lib. 13. c. 55. num. 2. (non cap. 43. n. 5. vt citat Bonac.) Sic etiam Auila part. 4. dub. 1. concl. 3. Sayr. lib. 5. cap. 22. n. 6. Bonac. disp. 4. punct. vnico, num. 9. Pellizz. vbi sup. num. 125. & alij.

QVÆSTIO XV.

An degradatio Episcopi pertineat ad Papam?

Respondeo affirmatiuè. Sic omnes. Quia sic de- terminatur à iure, vt testatur Palaus his ver- bis: Hanc degradationem comparatione Episcopo- rum solus Summ. Pontifex præstare potest, vti probat textus in cap. Accusatus, cap. Quamuis, quest. 6. & notauit Panormitan. cap. Graue nimis, de Præ- bend. num. 4. cap. Non potest, nem. 5. de sentent. & re iudic. Cognitio causæ debet fieri per Metropli- tanum, conuenientibus Episcopis totius Prouinciæ, qui ad minus debent esse duodecim vltra Metro- poli-
R. P. Leand. de Irregularit.

litanum, vt aduertit idem Panormitan. in di. cap. Non potest. Henriquez libro 15. (lege 13.) cap. 55. num. 2. Auila part. 5. disp. vnica. dub. 4. concl. 1. Hæc Palaus disp. 4. de censur. punct. ultimo, num. 7.

QVÆSTIO XVI.

An Prælati Regulares possint degradare ver- baliter suos subditos, sicuti Epi- scopus suos?

Negant communiter DD. dicentes, nullum alium superiorem, præter Summ. Pontificem, posse in Religiosos exemptos sententiam degradationis fer- re, nisi aliàs ex consuetudine, vel priuilegio peculiari eorum Prælati regulari ea potestas competat. Ita Nauarr. lib. 5. Consil. consil. 58. de Regularib. num. 3. Bonacin. loc. cit. num. 8. Pellizzar. num. 125. cit. & Palaus num. 7. & alij, qui tamen non explicant, an de facto dicti Prælati tali priuilegio gaudenti vnde

Clariùs Respondeo: Posse Prælatos degradare verbaliter suos subditos, sicuti Episcopus suos de- gradare potest: non ex vi, & rigore iuris, sed ex speciali priuilegio. Quia Prælati Regulares possunt ex priuilegio in suos subditos quidquid Episcopi in suos possunt, vt habetur in compend. Societ. Iesu, verb. Prælati, §. 3. atqui Episcopi possunt degradare verbaliter suos subditos: ergo & Prælati Regu- lares. Sic docet Auila part. 4. disp. vnica, dub. 1. conclus. 2.

QVÆSTIO XVII.

An degradatum actualiter, & realiter possit Episcopus in suum pristinum statum restituere?

Respondeo: non posse, si iustè fuit degradatus, benè tamen si iniustè fuit. Sic Palaus, his ver- bis: Degradatum iustè nullus alius præter Pontifi- cem restituit. Tum quia degradatio semper fit ob maiora crimina adulterio: tum, quia à gradu, & statu Clericali omninò, & irremissibiliter iure or- dinatio deicitur degradatus. Atque ita colligitur ex cap. Si lapsis, & cap. Qui semel, 50. dist. & notauit Bonac. ex communi sententia disp. 4. punct. vnico, num. 1. Dixi, iustè: nam si iniustè quis degradatus fuerit, ipsi qui prædictam sententiam tulit, com- petit emendare: cum autem non solus Episcopus, sed alij Episcopi, seu Abbates, vel personæ in digni- tate Ecclesiastica constitutæ sententiam degradatio- nis tulerint, per ipsos emendatio facienda est. Col- ligitur Ex cap. Episcopus, 11. quest. 3. vt per quas cau- sas degradatio nata est, per eadem dissoluatur. Non caret probabilitate, quod docuit Speculator in tit. de Accusat. Alterius tom. 2. disp. 2. cap. 9. sub finem, solum Episcopum sententiam degradationis iniquè factam reuocare, & emendare posse: quia eius muneris est, subdicum iniustè grauatum defen- dere, & iniuriam ei irrogatam depellere. Huc vsque Palaus disp. 4. de censur. punct. ultimo, numero ult. Legantur Suar. disp. 30. sect. 1. num. 22. & Pellizz. loc. cit. num. 126.

QVÆSTIO XVIII.

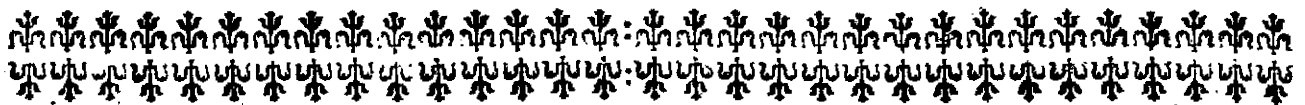
Qua forma, & modo fieri debet degradatio realis, & actualis?

Respondeo cum Sayro, quod duobus. Vno mo- do iuxta c. Degradatio, de Pœnis lib. 6. quando
A a scilicet,

scilicet Iudex laicus non adest, sed tamen cum quadam solemnitate sit ab Ecclesiastico Iudice, in hunc modum: Clericus degradandus indutus factis vestibus, & manibus tenens vas, aut instrumentum, vel ornamentum ad suum Ordinem spectans, ac si in suo officio deberet solemniter ministrare, adducitur ad presentiam Episcopi, & auferuntur illi omnia data in ordinatione, incipiendo ab ultimo gradatim vsque ad vestem datam in prima tonsura: deinde tonderur, vel raditur caput illius, ne tonsura, seu Clericatus vestigium remaneat in eodem. Et potest Episcopus in degradatione huiusmodi, verbis aliquibus uti ad terrorem, illis oppositis, quæ in collatione Ordinum prolata sunt, dicendo Presbytero hæc, vel similia verba, in remotione planetæ: *Auferimus tibi vestem Sacerdotalem, & te honore Sacerdotali priuamus.* Sic

que in remotione reliquorum insignium similibus verbis utens. In ablatione vero ultimi, quod in collatione Ordinum fuit primum, infra scripto, vel alio simili modo, pronunciet, siue dicat: *Auctoritate Dei Omnipotentis, Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, ac nostra, tibi auferimus habitum Clericalem, & deponimus, & degradamus, & exuimus te omni Ordine, beneficio, & privilegio Clericali.*

Alio modo fit degradatio actualis, presente videlicet Iudice laico, traxit Iudex Ecclesiasticus coram eo militem scelestum insigniis propriis Ordinum exutum, trahat consequenter Iudici sæculari, cum protestatione, quod recipiat eum in forum suum: Debet tamen efficaciter intercedere pro eo, ne capitalem pœnam in eum exerceat, &c. Sic Sayrus lib. 5. cap. 22. num. 13. & alij penes ipsum.

TRACTATUS QUINTUS DE VIOLATIONE, SEU POLLUTIONE ECCLESIE.

DE hac materia tractant Syluest. *verb. consecratio 2. num. 5. & ibi Angel. Tabiena, & Armilla. D. Thom. tertia parte, questione 83. articulo 3. ad 2. Sotus distinct. 13. questione 2. articulo 3. vbi Richard. Scot. & Palud. questione 2. articulo 3. Corduba libro 2. questione 35. Maiolus lib. 3. de Irregularit. capite 23. numero 10. Nauarrus capite 27. à numero 251. Pater Henriquez libro 9. capite 27. §. 5. & sequentibus, & libro 13. capite 51. numero 5. Auil. part. 5. disputatione 7. per totam. Sayr. libro 5. capite 16. Suarez tom. 3. in tertiam partem, disputatione 81. sectione 4. Alterius disputatione 3. de Interdict. pag. 333. Bonacina questione 4. de Matrim. punct. ultim. Villalobos tractatu 8. de Missa, diff. 24. Philibert Marchin. de Ordin. tract. 3. de Sacrif. Missa, part. 3. cap. 10.*

DISPUTATIO PRIMA.

De Modis quibus Ecclesia violatur.

QVÆSTIO PRIMA.

An Ecclesia violatio imponatur solum à Iure, an etiam ab homine?

RESPONDEO, vt certum: Solummodò imponi à iure, non ab homine. Sic Henriquez lib. 13. cap. 51. num. 5. Auil. part. 5. disp. 7. dub. 1. & communis.

QVÆSTIO II.

Quot sunt casus quibus Ecclesia polluitur, & violatur?

RESPONDEO: Quod sex. Primò namque violatur per homicidium voluntarium iniuriosum, cap.

Proposuiſti, de consecrat. Ecclef. distinct. 1. Secundò, per voluntariam sanguinis effusionem, cap. Si Ecclesia, de consecr. distinct. 1. Tertio, per voluntariam feminis effusionem, cap. Is qui, de sentent. excommunicat. in 6. & cap. Vnico, de consecrat. eodem libro. Quarto, per sepulturam in ea excommunicati non tolerati, cap. Consuluiſti, de consecrat. Ecclesia. Quintò, per sepulturam in ea Pagani, aut cuiusuis infidelis, cap. Ecclesia 1. & 2. de consecrat. distinct. 1. Sextò tandem per destructionem, aut combustionem omnium, vel maioris partis parietum Ecclesie simul. Sic communiter Doctores, cum quibus singillatim de prædictis casibus breuiter agemus: sit ergo

S. I.

De violatione Ecclesie per homicidium
in ea patratum.

QVÆSTIO III.

An violetur Ecclesia per homicidium in ea
factum in defensionem propria vita?

Respondeo, vt certum: Quod non violetur,
quia tale homicidium non est iniuriosum,
quod requirit ius, vt habitum est *quest. 1.* Sic omnes.
Legantur Sayr. *lib. 5. cap. 16. num. 14.* Angel. Tabien.
Syluest. Victor. & Vinald. apud illum. *Anil. part. 5.
disp. 7. dub. 1. conclus. 2.* Bonac. *quest. 4. de Matrim.
punct. vli. num. 20.* Alter. *disp. 3. de Interd. cap. 1.
column. 2.* Philibert. *tract. 3. de Sacrif. Missa, part. 3.
cap. 10. num. 7.* & alij.

QVÆSTIO IV.

An si quis ob Fidei Catholica, Ecclesie de-
fensionem in Ecclesia occidatur, tunc
Ecclesia maneat polluta?

Negant aliqui, eo quod in tali casu Ecclesia
martyris sanguine, & morte potius conse-
crari, quam violari videatur. Et ideo ita sentiunt Pa-
normitan. *in cap. Significasti, num. 2. de Adult. &
Summa Confess. lib. 3. tit. 14. quest. 153.*

Sed probabilius longè Respondeo: Manere pol-
lutam. Quia quamuis passiva effusione sanguinis
martyris honoretur, & sanctificetur Ecclesia, *cap.
Quamuis, dist. 24.* ex iniqua tamen, & actiua effu-
sione polluitur, & magis iniuriatur, secundum illud:
*Actio displicuit, passio grata fuit: & ideo Ecclesia
reconcilianda est, non tamen lauandus locus, vbi
sanguis est effusus.* Sic Gloss. *in cap. Vnico, de conse-
crat. Eccles. lib. 6. verb. Sanguinis.* Archidiac. *ibid.*
Armilla *verb. Consecr. num. 5.* Syluest. *consecr. 2. num. 5.*
Viuald. *tract. de Interd. num. 65. pag. mibi 182.* Sayr.
lib. 5. cap. 16. num. 14. ex Nauarr. *cap. 27. num. 256.
verb. Aut mortis.* Auila *concl. 2. cit. in fine.* Philibertus,
Alterius, Bonac. *loc. cit.* & communis

QVÆSTIO V.

An homicidium causatum ab icu furiosi, vel
amentis, vel pueri iudicio carentis, Eccle-
siam polluat, & violet?

Respondeo, vt certum: Quod non. Quia tale
homicidium nec est iniuriosum, nec volunta-
rium, quod iura ad effectum violandi Ecclesiam
requirunt. Sic Collectarius *in cap. fin. de delict.
pueror.* quem citat, & sequitur Nauarr. *cap. 27.
num. 256. verb. Dixi, iniuriosè.* Archidiac. Couarr.
Syluest. & Armilla, quos citat, & sequitur Vinald.
num. 61. pag. mibi 127. Sayrus *lib. 5. cap. 16. num. 13.*
ibi: Neque sufficit, si quis furiosus in amentia se
ipsum, aut alium ibi interficiat, quia non est homici-
dium mortale, vbi deest voluntas: argum. *Clement.
Si furiosus, de homicid.* secus tamen si quis suæ men-
tis compos seipsum, vel alium in Ecclesia animo
irato occidat, si sit publicum. Sic Sayrus, Philibert.
Auila, Alterius, & Bonacin. *loc. cit.* Et Henriquez
lib. 9. cap. 27. num. 6. & communis.

QVÆSTIO VI.

An ob homicidium omninò casuale violetur
Ecclesia?

Respondeo, vt certum: Non violari. Quia hu-
iusmodi homicidium nec est voluntarium, nec
iniuriosum. Sic Nauarr. *capite 27. num. 257.* ibi:
Dixi, *iniuriosè*, quia non sufficit naturalis effusio
per nares, aut per os, aut quæ casu fit, lapsu, vel
offendiculo, aut icu lapidis, aut tegulæ per se
descendentis. Glossa *d. cap. 1. recepta.* Sic illa.
Auila *part. 5. disputatione 7. dubitatione 1. conclus. 2.*
Sayrus *libro 5. capite 16. numero 13.* Viualdus *nu-
mero 59.* & penes illum Syluest. Angel. & Armill.
verb. Consecratio. Alterius *disp. 3. de Interd. cap. 1.
column. 2.* & omnes.

QVÆSTIO VII.

An si quis existens intra Ecclesiam, telo, lapide,
aut alio instrumento occidat quem existen-
tem extra Ecclesiam, maneat tunc polluta
Ecclesia?

Afirmavit quidam Prælati grauis, vt refert
Viualdus vbi infra.

Sed vt certum Respondeo: Non manere pollu-
tam. Quia non consummatur actio externa occisio-
nis in loco Sacto, sed extra illum: nam quamuis à
loco Sacto progrediatur, non est tamen intra illum
facta. Sic omnes, Viuald. *tract. de Interdict. nume-
ro 67. pag. mibi 128.* ex Nauarro *capite 27. nume-
ro 256. verb. Aut mortis.* Philibertus *loc. cit. capi-
te 10. numero 7.* Auila *conclus. 2. cit. Sayrus lib. 5.
capite 16. numero 16.* ex Ledesma, & aliis. De quo
casu iam etiam egimus *prima parte, tract. 5. disp. 8.
6. 4. quest. 8.*

QVÆSTIO VIII.

An saltem maneat Ecclesia polluta, si quis
existens extra Ecclesiam, aliquem intra
illam manentem scienter
occidat?

Respondeo, vt certum: Tunc manere pollutam,
ac violatam. Quia per talem occisionem gra-
uis iniuria Ecclesie irrogata fuit. Sic tenent om-
nes Doctores, præcipuè Nauarrus, Viualdus, Say-
rus, & alij nuper citati, & nos *prima parte, loco
supr. allegato.*

QVÆSTIO IX.

An polluetur Ecclesia ex eo quod Iudex
suspendat in ea aliquem?

Negandum videtur: eo quod tale homicidium
non videatur iniuriosum.

Sed vt certum Respondeo: Pollui, & violari.
Quia licet tali actione non fiat iniuria ei, qui
suspenditur, cum id mereatur, fit tamen iniuria
loco Sacto, quod sufficit. Sic Alterius *disputatio-
ne tertia de Interdicto, capite primo, columna se-
cunda, in fine.* Philibertus *de Ordine, tractatu ter-
tio, parte tertia, capite decimo, numero septimo*
& alij.

QVÆSTIO X.

An item maneat Ecclesia polluta, si Index suspendat hominem super re&tum Ecclesie, aut subter eam in specu, aut in pariete exteriori eiusdem?

Respondeo, cum communi: Tunc non manere pollutam, eo quod tale homicidium non fiat intra Ecclesiam; & Canones de homicidio intra Ecclesiam patrato loquantur. Sic Nauarr. cap. 27. num. 256. vers. Dixi intra, & apud illum Archidiac. & Glossa. Sayr. loc. cit. num. 14. ibi: Similiter, si quis supra re&tum Ecclesie occidatur, aut sub Ecclesia, non violatur Ecclesia, quia vetè non est factum homicidium intra Ecclesiam, sed extra. Sic ille ex Summa, Astenf, Angelo, Syluestro, Tabiena, & aliis. Philibertus, & Alterius *supr. citat.* Auila part. 5. disp. 7. dub. 1. conclus. 2. Villalob. tract. 8. diff. 24. num. 1. & alij.

QVÆSTIO XI.

An polluantur Ecclesia casu, quo mors alicui intra eam, absque sanguinis effusione, inferatur?

Respondeo, vt quid certum: Pollui. Quia talis mors verum homicidium est, & dicitur. Sic Gloss. in cap. unico, de consecrat. Eccles. in 6. Nauarr. cap. 27. num. 256. vers. Aut mortis. Viuald. de Interdict. num. 66. ita dicens: Ex supra dictis numero 57. patet, quod si mors aliquo modo alicui intra Ecclesiam, absque sanguinis effusione inferatur, erit Ecclesia polluta, vt quando aliquis ibidem suffocatur, fune suspenditur, veneno, vel alio maleficio interficitur. Sic ille. Sayrus lib. 5. cap. 16. num. 12. ex Palud. Syluest. Tabiena, Philiarcho, Grassio, & aliis. Alterius cap. 1. cit. columna 2. Henriquez lib. 9. cap. 27. num. 5. Auila concl. 2. cit. & omnes.

QVÆSTIO XII.

An si quis intra Ecclesiam lethaliter percutiatur, sine vulnere tamen, & sanguinis effusione, & extra Ecclesiam moriatur, Ecclesia violetur?

Negant plures DD. Quia in hoc casu, nec interuenit in Ecclesia effusio sanguinis, nec homicidium, cum sequatur extra locum Sacrum: ergo nullo ex capite violata manet Ecclesia. Ita Suarez tom. 3. de Sacram. disp. 81. sect. 4. Cuius opinionem probabilem vocat Fagund. de quinque Eccles. precept. lib. 2. cap. 14. num. 13. quamuis ipse contrarium sectetur. Alter. disp. 3. de Interd. cap. 1. col. 2. vers. Sex autem, ibi: Si quis percutiat alium in Ecclesia, sine vulnere, & sine sanguinis effusione, & sit percussio sufficiens ad occidendum, propter violentam contusionem, non erit violata Ecclesia donec homicidium sit consummatum in ipsa Ecclesia. Si enim mors sequeretur extra Ecclesiam, reuera non diceretur homicidium commissum in Ecclesia. Ita Alterius, & Villalob. loc. cit. num. 1.

Sed probabilius Respondeo: Violari Ecclesiam. Quia licet verum sit, quod mors sequatur extra Ecclesiam; tamen efficax causa illius intra Ecclesiam fuit consummata, quod sufficit ad Ecclesie violationem, cum illa actio fuerit Ecclesie iniuriosa, & mortem per se inferens. Sic Philibertus

de Ordine, tractatu 3. parte 5. capite 10. numero 7. ex Nauarro capite 27. num. 256. vers. Aut datur causa. Fagundez loc. cit. Sayrus libro 5. capite 16. numero 15. ibi: Vnde si quis in Ecclesia lethali-ter percutiatur, & extra Ecclesiam moriatur: Ecclesia violatur; quia vetè in Ecclesia factum est homicidium. Sic ille. Auila part. 5. disp. 7. dub. 1. conclus. 2. vers. Non tamen sufficit. Viuald. num. 64. & alij.

QVÆSTIO XIII.

An si quis se ipsum voluntarie interficiat, aut percutiat, ita vt effundatur in Ecclesia sanguis, maneat ipsa violata?

Respondeo, vt certum: Manere. Quia eadem ratio militat in homicidio alieno, quam in proprio, & in effusione proprii sanguinis, ac alieni. Quia quamuis actio facta ab eodem non possit dici proprie iniuriosa respectu sui ipsius; tamen respectu Dei, & Ecclesie dicitur iniqua, & iniuriosa. Sic Alterius *disputatione 5. de Interdicto, cap. 1. colum. 3. vers. Quaritur tertio.* Auila conclus. 2. cit. vers. Praterca. Sayrus lib. 5. cap. 16. numero 13. in fine.

QVÆSTIO XIV.

An si quis extra Ecclesiam percussus, fugiens ad Ecclesiam, multum sanguinem effundat, ibique moriatur, tunc Ecclesia sit violata?

Respondeo: Quod non. Quia homicidium huiusmodi minimè est in Ecclesia factum. Sic Sayrus loc. cit. num. 14. Nauarr. cap. 27. num. 256. vers. Aut datur causa. Alterius colum. 3. cit. vers. Secundo polluitur.

§. II.

De violatione Ecclesie per voluntariam sanguinis effusionem.

QVÆSTIO XV.

An per quamcunque sanguinis effusionem intra Ecclesiam factam, etiamsi non sit voluntaria, aut iniuriosa, polluantur, & violetur Ecclesia?

Affirmandum videtur, eo quod in iure non expresse statuitur, quod effusio debeat esse iniuriosa, aut voluntaria: ergo quælibet sufficit. Antecedens constat; nam cap. Ecclesie, dist. 68. & de consecrat. dist. 1. sic dicitur: *Ecclesie semel consecratæ Deo, non iterum debet consecratio adhiberi, nisi aut ab igne exusta, aut sanguinis effusione, aut cuiuscunque semine fuerint polluta.* Sic textus ex Concilio Nicæno desumptus.

Sed vt certum Respondeo: Non per quamcunque effusionem sanguinis factam intra Ecclesiam, hanc violari, polluere; sed per effusionem sanguinis voluntariam, & iniuriosam. Quia licet verum sit, quod id non expresse caueatur in iure; tamen ita explicatur communiter ab omnibus Doctoribus. Sic namque Nauarrus

cap. 27. num. 256. Soc. dist. 23. quest. 2. art. 3. Syluest. verb. consecratio 2. quest. 5. vers. Secundus casus & v. interdictum 4. §. 3. Henric. lib. 9. cap. 27. num. 5. Vivald. de interdict. num. 54. Sayr. lib. 5. cap. 16. numero 2. & penes illum Palad. Angel. Tabien. D. Antoninus, Grassius, Zerola, Victoria, & alij. Avila etiam part. 5. disp. 7. dub. 1. conclus. 2. Alter. disp. 3. de Interdict. cap. 1. column. 3. vers. Secundò polluitur. Philibertus tract. 3. de Ordine, part. 3. cap. 10. numero 8. & Villalob. tract. 8. diff. 24. num. 2. Ex hoc colligentes, quod neque naturalis effusio sanguinis è naribus, aut ex ore, aut ob aliquem euentum fortuitum, puta ob casum, aut lapsum lapidis de Ecclesia cadentis, &c. violet Ecclesiam.

QVÆSTIO XVI.

An ex quavis modica effusione sanguinis iniuriosa, & voluntaria, facta intra Ecclesiam, hac maneat violata, ac polluta?

Affirmat Castro de lege pœnali lib. 1. cap. 7. corollar. 2. docens ex qualibet minima sanguinis effusione Ecclesiam violari: non verò si vna, aut altera gutta effundatur. Ab huius authoris sententia non multum distat Agid. in tertia parte, quest. 83. art. 3. dub. 1. num. 227. quatenus dicit, ad violandam Ecclesiam non sufficere duas, vel tres guttas elici.

Sed vt quid certum Respondeo: Non manere violatam, nec pollutam ex modica effusione sanguinis, sed ex abundanti, & magna: nam effusio, in iuribus citatis, abundantiam significat. Sic communiter DD. Gloss. in cap. unico, de consecr. Eccles. in 6. Abb. in cap. Proposuisti, de consecr. Eccles. n. 3. Azor. prima parte, lib. 10. cap. 26. quest. 13. Suarez tom. 3. disp. 81. sect. 4. num. 2. Reginald. tom. 2. lib. 29. cap. 29. num. 181. Auil. part. 5. disp. 7. dub. 1. conclus. 2. Fagund. lib. 3. cap. 14. num. 19. quos omnes refert ac sequitur Dian. part. 6. tract. 6. Resol. 25. vers. Notandum est, vbi sententiam Castri falsam appellat. His addo Sayr. lib. 5. cap. 16. num. 2. & Toletum apud ipsum. Nauarr. cap. 27. num. 256. Alter. disp. 3. de Interd. cap. 2. column. 4. vers. Queritur quintò, dicentem, pro comperto haberi apud omnes, non violari Ecclesiam, si parum sanguinis defluat. Philib. tract. 3. cit. part. 3. cap. 10. num. 8. Vivald. de Interd. num. 49. & me ipsum tandem 1. part. tract. 5. disp. 8. §. 4. quest. 7.

QVÆSTIO XVII.

An polluatür Ecclesia, quando in rixa puerorum, aut aliorum, magna sanguinis quantitas è naribus in illa effunditur?

Affirmatiuam sententiam probare quis potest: quia tunc violatur Ecclesia, quando percussio est peccaminosa, & lethalis, & cum illa coniungitur copiosa sanguinis effusio: atqui hæc omnia reperiuntur in casu nostræ quæstionis: ergo. Propter hanc rationem ita sentit Sylvius in tertia parte, quest. 83. art. 3. post conclus. §. Queritur, & etiam loquendo de pueris, non de maioribus, Agidius in tertia parte, quest. 83. art. 3. dub. 1. num. 228. ibi: Aut quando parui pueri ex subita rixa excutunt sibi cruorem ex naribus, quia iniuria parua est. Vide Nauarr. cap. 27. num. 256. & Syluestrum supr. Imò Victoria de Eucharistia num. 99. absolutè negat per similem percussione[m] Ecclesiam pollui, R. P. Leand. de Irregularit.

quia non est grauis læsio. Sed si deliberatè inter maiores fiat, non auim hoc certò asserere. Sic Agidius. Huic Doctori fauent Soc. dist. 3. quest. 2. art. 3. ad argum. dicto 4. quem citant, & sequuntur Auil. conclus. 2. cit. & Alter. cap. 1. cit. column. 4. vers. Queritur quintò, quatenus solùm dicunt, quod non polluatür Ecclesia, quando in rixa puerorum effunditur sanguis è naribus. Quibus verbis videntur indicare, secus esse dicendum, si effunderetur in rixa maiorum. Sed quidquid hi Doctores velint:

Ego, absolutè loquendo de omnibus, æquè probabiliter Respondeo: Dicendum, quod minimè polluatür Ecclesia in prædicto casu. Sic tenet Philibertus Marchin. de Ordine, tract. 3. part. 3. cap. 10. (non 11. vt offendes apud Dianam, num. 8. ita dicens: Tertio excipitur effusio sanguinis etiam lethifera, seu grauis, & in magna quantitate, quæ de naso proflueret, pugno, alapa, & similibus: quia natis est organum sanguinis facillè ab hac parte fluentis, vt post alios dixit Grassius decis. aurear. lib. 2. cap. 48. r. 25. Hæc Philibertus: Quem simul cum Sà verb. Eccles. num. 13. in fine, Fagundio part. 1. de præcept. Eccles. lib. 3. cap. 14. num. 7. & part. 2. lib. 4. cap. 4. n. 18. citat, & sequitur Dian. part. 6. tract. 6. Resol. 24. vbi ait, hanc sententiam absolutè esse tenendam, & non quoad pueros tantum rixantes in Ecclesia. His authoribus addo ego Sayr. lib. 5. cap. 16. num. 2. in fin. vbi citat Graff. Victor. Soc. Zerol. Thom. Panorim. & Syluanum, Castrum Palauim tom. 2. tract. 1. 1. disp. 1. punct. 1. num. 1. ibi: Item neque percussione[m] narium, etiamsi multus sanguis effluat; quia non est grauis percussio, neque insignis iniuria, & ex naribus facillè copia sanguinis effluit. Sà v. Eccles. num. 13. & Fagundez, &c.

QVÆSTIO XVIII.

An polluatür Ecclesia effusione sanguinis per iniuriam facta homini mortuo in Ecclesia ipsa existenti?

Affirmant quidam Doctores, existimantes pollutam manere Ecclesiam casu, quo ante illam quis fuisset occisus, & dum adhuc calidus esset intra eam illatus, credens inimicus esse adhuc viuum; vulnus graue ei intulerit, ex quo copiosa sanguinis effusio emanauit. Ita Durandus in Ration. diuinar. officior. lib. 1. cap. 6. num. 41. Ioan. Bachon in 4. distinct. 10. quest. 2. art. 3. & Sà verb. Ecclesia, numero 13. vbi ita ait: Polluitür Ecclesia effusione sanguinis per iniuriam, quæ sit peccatum mortale, factam etiam homine mortuo in Ecclesia ipsa existente. Hæc Sà.

Sed probabilius Respondeo: Non pollui, in casu posito, Ecclesiam. Quia Ecclesia non violatur effusione sanguinis hominis mortui, sed viui. Nam iura, dum in violatione Ecclesiæ requirunt effusionem sanguinis, intelligi debent de principali analogato, id est, sanguinis hominis viui. Sic Henriquez lib. 9. cap. 27. num. 5. in principio, vbi ita ait: In Ecclesia celebrare non licet, si vno ex his modis sit violata, seu polluta. Primò per effusionem sanguinis hominis viuientis, si modò iniuriosa sit intra Templum, & in magna quantitate. Sic ille. Et Fagundez lib. 3. cap. 14. num. 14. & 15. quos citat, & sequitur Diana part. 6. tract. 6. resolut. 25. Sic expressè Sayrus libro 5. capite 16. numero 7. per hæc verba: Debet etiam effusio hæc esse hominis viuientis; vnde si quis ante Ecclesiam occisus, mox intra Ecclesiam inferatur, occisor verò, aut alius, mortuum esse non credens, corpori adhuc calido

calido plagam infligat, ex qua sanguis fluit, non polluitur Ecclesiæ, vt colligi potest ex Henriquez, *vbi supra*; quidquid contrarium putat Bachon *cit.* Hæc Sayrus.

QVÆSTIO XIX.

An effusio sanguinis animalium inducat violationem Ecclesiæ?

Respondeo, vt certum: Quod non. Quia debet esse effusio sanguinis hominis, vt communiter explicantes Iura docent Doctores. Glossa *in cap. vnico, de consecrat. in 6. verbo, Sanguinis.* Nauarrus *cap. 27. numero 256. vers. Humanus.* Viualdus *de Interdicto, numero 58.* Sayrus *loc. citat. num. 6. & omnes.*

QVÆSTIO XX.

An menstrua mulierum in Ecclesiâ fluentia ipsam violent?

Affirmant quidam antiqui Doctores, vt refert Viuald. *loc. cit. num. 60.*

Sed vt certum Respondeo: Non violare. Quia dicta sanguinis effusio est naturalis, nec iniuriola est Ecclesiæ: ergo per illam non redditur hæc violata. Sic Viualdus *loc. cit. & constat esse communem, ex dictis.*

QVÆSTIO XXI.

An effusio sanguinis copiosa ex ludo, aut ioco causata, Ecclesiâ violet?

Respondeo: Non violare. Quia per præfatam sanguinis effusionem nulla grauis iniuria Ecclesiæ inferitur: igitur si non est iniuriola, non potest violationem causare. Addo, quod ad hoc quod effusio violationem inducat, debet ita iniuriolose fieri, vt sit mortalis culpa. Sic communiter Nauarrus *cap. 17. num. 256. verb. Dixi iniuriolose.* Sayrus *lib. 5. cap. 16. numero 4.* Philibertus *tract. 3. de Ordine, part. 3. cap. 10. num. 8.* Villalobos *tract. 8. difficult. 24. numero 2. ita dicens: Lo segundo se viola la Iglesia por derramamiento de sangre, que en ella se haga, conforme a Derecho, que assi se entienden estos textos, aunque no dizen expresamente, que ha de ser iniuriola a voluntario, y no bastaria que se hiziese de burla, o a caso, &c.* Sic ille.

QVÆSTIO XXII.

An violet Ecclesiâ percussio grauis, facta pugno, alapa, virga, aut baculo intra Ecclesiâ, si ex illa nec vulnus, nec mors, nec sanguis oriatur?

Affirmant Graffius, & Fagundez citati à nobis *1. part. tract. 5. disp. 8. §. 4. quest. 6.*

Sed probabilius iterum Respondeo: Non violare Ecclesiâ, licet aliàs talis actio sit lethalis. Quia iura solum loquuntur de occisione, aut de vulnere cum effusione sanguinis: ergo. Sic Lugo, Philibertus, & Nauarrus citati à nobis *vbi supra.*

QVÆSTIO XXIII.

An polluat Ecclesiâ Chirurgus, qui dum vulnus curat in Ecclesiâ, aut venam incidit, copiose sanguinem fundit?

Respondeo, vt certum: Quod non, quia talis effusio sanguinis nec est iniuriola Ecclesiæ, nec culpata. Sic Henriquez *lib. 9. cap. 27. num. 5.* Auila *part. 5. disp. 7. nu. 1. conclus. 2* ibi: Dicitur iniuriolose, quia si effusio non sit iniuriola, non polluit, vt si fiat ex lapide cadente, vel à furioso, vel à Chirurgo, vel à se iuste defendendo. Sic ille. Alterius *cap. 1. cit. col. 4. vers. Quaritur quinto.*

QVÆSTIO XXIV.

An violet Ecclesiâ iudex, si intra illam ferat sententiam mortis, aut sanguinis in aliquem?

Respondeo, vt certum: Non violare, si non intra Ecclesiâ, sed extra illam mors, aut sanguinis effusio facta est. Hæc responsio constat ex dictis, & tenent illam Nauar. *num. 256. cit. vers. Dixi, naturalis.* Alterius *disp. 3. de Interdict. cap. 1. col. 3. questio 2. & omnes.*

§. III.

De violatione Ecclesiæ per humani seminis effusionem in ea.

QVÆSTIO XXV.

An pollutio facta in somnis in Ecclesiâ polluat ipsam.

Affirmat Angelus *verb. Consecratio Eccles. n. 6.* (non 9. vt offendes apud Nauarrum, & Viualdum) ibi: Et intelligunt quidam de omni effusione seminis criminosa. Secus de effusione, quæ fit in somnis, & ea quæ fit in Matrimonio, causa procreandæ prolis, & huiusmodi. Contrarium tamen tenetur communiter, vt patet in Glossa *d. cap. Vnico*, & quod ibi notat, vt habeat locum in omni pollutione humana. Et hoc magis consonat textui *in cap. Ecclesiis, de consecr.* & hoc tene. Hæc Angelus.

Sed, vt certum Respondeo: Non polluere Ecclesiâ. Quia non est voluntaria, licet aliquando indirectè possit esse in sua causa, & ideo non potest dici humana, & iniuriola Ecclesiæ. Sic Nauar. *cap. 27. n. 257.* Qui & dicit sic tenere Glossam communiter receptam, *in d. cap. Ecclesiis.* Henriquez *lib. 9. cap. 27. n. 5. in corp. & in annot. litt. Q.* & errore Typographi, *p.* (non *m*, vt citat Alterius) & apud illum Siluester, & communis. Viuald. *de Interd. n. 71.* Auila *p. 5. disp. 7. dub. 1. vers. Secundus est.* Alterius *cap. 1. cit. col. 4. vers. Tertio violatur Ecclesiâ.* Philibertus *tract. 3. de Ordine, p. 3. cap. 10. n. 9.* Sayrus *lib. 5. cap. 16. n. 21. & apud illum Palud. Astens. Tabiena, Siluest. Alphonf. à Castro, Ioan. Bachon. & omnes.*

QVÆSTIO XXVI.

An saltem violetur Ecclesiâ per pollutionem, quam Confessarius inuitus patitur audiendo confessiones?

Affirmabit, & à fortiori, Angelus *vbi supra.* Sed, vt certum Respondeo: Nec per hanc pollutionem

pollutionem violari Ecclesiam: eo quod nec sit voluntaria, nec iniuriosa Ecclesiae. Sic Auila *loc. cit.* ibi: Non tamen sufficit pollutio facta in somnis, licet sit indirectè voluntaria: unde à fortiori, non violat pollutio, quam Confessarius inuitus patitur audiendo confessiones. Sic Auila. Alterius *loc. cit.*

QVÆSTIO XXVII.

An per quamcunque illicitam seminis humani effusionem factam intra Ecclesiam, hæc polluat, & violetur?

Respondeo, vt quid certum: Pollui, ac violari, vt constat ex Iuribus supra allegatis. Sic Nauart. c. 27. n. 157. ita scribens: Secundus casus est, quando in Ecclesia semen humanum voluntariè effunditur. Dixi, *Humanum*; quia ceterorum animalium ad id non pertinet. Glossa in d. c. 1. verb. *Humanum*: & quia satis est, vt sit cuiuslibet hominis, siue fœminæ, viri, Clerici, laici, fidelis, siue infidelis; & quod effundatur iuxta, contra, aut extra cursum naturalem, text. in d. c. *Ecclesiis*, verb. *Cuiusque*, & Specul. *vbi supra* tit. de *dedicat. Eccles.* col. 30. Hæc meus Nauartus. Et ex illo Auila, & Alterius *loc. cit.* Vivald. num. 70. Philibert. *loc. cit.* Sayrus lib. 5. cap. 16. num. 18. & alij.

QVÆSTIO XXVIII.

An ad violandam Ecclesiam sufficiat habere in illa voluntariam pollutionem, in parua quantitate, vnius videlicet, vel alterius gutta?

Affirmat Alterius disp. 3. de *Interd. c. 1. col. 4. in fine*, vbi præmissa opinione contraria, ita ait: Sed hæc opinio mihi non probatur, & oppositum videtur probabilius, nempe ex quacunque seminis effusione, cum conditionibus præscriptis pollui Ecclesiam, & non esse necessariam copiam, & quantitatem, sicut dictum est de sanguinis effusione. *Primo* quia solus Syluester verb. *Consecratio* 2. §. 5. *vers. Tertius casus*, citans Astenf. requirit effusionem magnam seminis. Alij postulant hanc quantitatem in violatione Ecclesiae ob sanguinis effusionem, de semine nihil dicunt, quoad magnam, vel modicam quantitatem: & re vera magis consideranda est voluntaria emissio seminis in tali loco sacro, quam copia; & quod dicit Syluester, modicam humectationem non pollucere Ecclesiam, verum est: quia talis humectatio non dicitur effusio seminis. Ita ille. Et antea Sayrus lib. 5. cap. 16. num. 21. *in fine*.

Sed probabilius Respondeo: Minimè sufficere ad violandam Ecclesiam, habere in illa quem voluntariam pollutionem in parua quantitate, nempe vnius, vel alterius guttae seminalis; sed necessariò requiri vt seminis effusio sit in sufficienti quantitate.

Probat. Quia ius eodem modo loquitur de violatione Ecclesiae, ob sanguinis effusionem, quam ob effusionem humani seminis: atqui vt Ecclesia ob effusionem sanguinis maneat violata, non sufficit effusio sanguinis in modica quantitate, sed necessariò magnam requirit, eo quod effusio magnam quantitatem significet, vt supra est habitum: ergo etiam hanc eandem requirit, vt ob effusionem seminis violata maneat. Maior, in qua potest esse difficultas, constat ex textu in cap. *Is qui, de sent. exco. commun. in 6.* & in cap. *Vnico, de consecr. Eccles. eod. lib.* ibi: *si Ecclesiam pollui sanguinis, aut seminis effusione contingat: ergo, &c.* Sic Suarez tom. 3. in 3. p. disp. 81. sect. 4. *vers. Tertio violetur*, vbi id probat ex eo, quod licet

illa parua gutta ex parte interioris voluntatis sit peccatum mortale intemperantiæ, tamen ratione exterioris iniuriæ loci facti non est res adeo grauis, neque iniuria consummata, præsertim quia in hac parua & modica quantitate non potest vocari effusio. Sic ille. Et Philibertus de *Ordine*, tract. 3. part. 3. cap. 10. num. 9. Perr. de *Ledesma*, & Grassius, quos adduximus 1. part. tract. 5. disp. 8. §. 4. quest. 7. & 10. Egidius in 3. part. quest. 83. part. 3. dub. 1. num. 226. ibi: Notant autem Doctores, ex verbo *effusio*, debere esse copiosam; nec sufficere emissionem vnius, aut alterius guttae. Bonacina quest. 4. de *Matrim. punct. vltim.* num. 19. & penes illum Gambarupta, Filliucius, Natus, & alij.

QVÆSTIO XXIX.

An per copulam matrimonialem exercitam in Ecclesia, hæc polluat, & violetur?

Negant Vasquez, Basilius, Hurtado, Lopezius, & Sa, & alij citati à nobis 1. part. tractat. 5. disp. 8. quest. 14. & part. 2. tract. 9. disp. 25. §. 4. quest. 30.

Affirmant è contra Palud. D. Anton. Caiet. Armilla, Toledo, Grassius, & Valentia, vt videbis *vbi supra*.

Sed probabilius Respondeo: Pollui, ac violari Ecclesiam per dictam coniugalem copulam; nisi aliàs ex iusta causa exerceatur, vt quando diu sunt in Ecclesia inclusi. Quia in hoc casu non vult Ecclesia obligare coniuges ad abstinendum à conjugali copula. Sanch. Lessius, Fagundez, Suarius, Ledesma, Megala, Tannerus, Diana, Lugo, Candidus, Navarr. Henriq. Palao, Gesualdus, Baunius, & Trullench cum aliis, quos citauimus 1. & 2. parte, *vbi supra*.

QVÆSTIO XXX.

An vt Ecclesia maneat polluta, satis sit, vt effusio illicita seminis fiat in locis Ecclesiae ipsi adhaerentibus.

Respondeo: Non esse satis; nam necessariò requiritur, vt effusio seminis fiat intra Ecclesiam ipsam. Vnde effusio seminis facta supra tectum Ecclesiae, aut sub Ecclesia, aut in turri, aut in cubiculis Ecclesiae coniunctis, nullo modo violat Ecclesiam, sicut dictum est de effusione sanguinis supra, quia est eadem ratio. Sic omnes Doctores, inter quos notissimè Palaus sic ait: Nomine Ecclesiae ad hunc effectum intelligo solum illud spatium, quod est à pavimento Ecclesiae vsque ad tectum, & à summa ara vsque ad parietem oppositum. Sic Sanchez n. 23. & Basilius num. 3. Quapropter si aliquæ ex his actionibus fiant supra Ecclesiae tectum, vel infra pavementum Ecclesiae, diuinis officiis, aut fidelium sepulturæ non deputatum, non dicitur fieri in loco sacro. Idem est si extra limen Ecclesiae fiat: quia limen est terminus loci sacri, aut initium profani. Similiter si in turri, vbi cymbala pulsantur, aut in Sacristia, aut in cellulis Ecclesiae adhaerentibus: quia hæc non dicuntur locus sacer ad hunc effectum, vtpote quæ cum Ecclesia vnum corpus non componunt. Idem existimat dicendum Basil. de Leon. d. c. 10. num. 3. de cellulis in quibus mulierum confessiones audiuntur, non solum ea parte, qua Confessarius adest, sed etiam ex illa parte qua fœminæ ingrediuntur, quia non videntur cum Ecclesia vnum corpus constituere, sed quasi ab ea separari. Idem dicit de cellulis, seu tribuitis ex quibus Principes Sacrum audiunt. Sed certè,

si intra parietes Ecclesie, & concavum illius omnes hæc cellule insint, ut ferè semper ita sit, communis, & vera sententia docet, loca sacra esse, & delicta ibidem commissa Ecclesiam polluere. Sic ille, ex Sanchez *disp. 15. num. 32.*

QVÆSTIO XXXI.

An ut effusio sanguinis, aut seminis violet Ecclesiam, opus sit, ut hæc in Ecclesia pavementum cadant.

Respondeo, tanquam certum: Non esse opus. Quia sufficit quod effusio sanguinis, aut seminis fiat intra Ecclesiam: quamvis hæc non cadant in terram, eo quod recipiantur in aliquo vase, veste, &c. Sic Avila *part. 5. disp. 7. dub. 1. conclus. 2. vers. Intra Ecclesiam.* Sayrus *lib. 5. cap. 16. num. 8.* ita dicens: Si quis intra Ecclesiam vulneratus antequam ad terram sanguis decurreret, utputa, quia in scutella colligitur, exiret; nihilominus quia intra Ecclesiam effusionis sanguinis causa facta est, polluitur Ecclesia, & reconciliatione indiget. Glossa *in dicto cap. unico, in verbo Sanguinis, de consecrat. Eccles. lib. 6.* Paludan. Bachon, Sylvest. Summ. Confessor. *quest. 152.* Jacob. Grassus *num. 23.* Vivaldus *num. 63. & 64.* &c. Sic ille. Alter. *disp. 3. de Interdicto, cap. 1. col. 3. vers. Secundo polluitur, & omnes.*

QVÆSTIO XXXII.

An per homicidium, vel effusionem sanguinis, aut seminis, aut alias actiones, quibus polluitur Ecclesia, occultè factas, violetur Ecclesia, ita ut reconciliatione indigeat?

Respondeo, tanquam certum: Non violari Ecclesiam per dicta crimina occulta, ita ut reconciliatione indigeat. *Primo:* Quia Ecclesia non iudicat de occultis: ergo quando violatio est omnino occulta, non est opus reconciliare Ecclesiam. Imo non esset conveniens, eo quod, ut Ecclesia reconciliaretur, detegerentur occulta crimina.

Secundo. Quia purificatio templi est actus publicus, & manifestus: ergo supponit delictum publicum, & manifestum: nam publicè purificatur ad publicum scandalum, & publicam injuriam Ecclesie factam tollendam. Igitur ut Ecclesia indigeat reconciliatione, opus est, quod delictum sit publicum, vel per sententiam Iudicis, vel propter facti evidentiam, vel per legitimam testium depositionem in iudicio factam, vel per confessionem partium, &c. Sic communiter omnes, præcipuè citati à nobis *1. part. tract. 5. disp. 8. §. 4. quest. 9.* qui sunt Vasquez, Sotus, Rodriguez, Basilius, Hurtado, & Naldus: necnon Suarez, Sanchez, Diana, Candidus, Trullench, Lugo, Philibertus, Petr. Ledesma, Caramuel, Bassæus, & alii ibi adducti. Quibus nunc specialiter addo Avilam *part. 5. disp. 7. dub. 3.* & penes illum Henriquez *lib. 9. cap. 27. num. 5.* Nauarrus *cap. 27. num. 251.* & Castro *lib. 2. de lege pœnali, cap. ultim. post 3. conclus.* Alterius *disp. 3. de interdicto, cap. 1. column. 4. vers.* Secundo dubitari solet, & Villalobos *tract. 8. difficult. 23. num. 5.*

§. IV.

De violatione Ecclesie per sepulturam in ea excommunicati, infidelis, vel Pagani.

QVÆSTIO XXXIII.

An Ecclesia violetur ex eo quod in ea sepeliatur aliquis hæreticus, vel excommunicatus non toleratus?

Respondeo, tanquam certum: Violari, ac proinde reconciliari debere. Quia ita habetur *in cap. Consultuisti, de Consecrat. Eccles. ibi: Cœmeteria in quibus excommunicatorum corpora sepeliri contingat, reconcilianda erunt asperzione aquæ solenniter benedictæ.* Sic textus: ergo multo magis habet hæc decisio locum in Ecclesiis, cum cœmeterium sit accessorium ad Ecclesiam, *cap. Is qui, de sentent. excomm. in 6.* & tale corpus excommunicati est extra Ecclesiam projiciendum, si ab aliis discerni queat, ut definitum fuit ab Innocent. III. *in cap. Sarris, de sepultur.* Sic omnes Doctores, præcipuè Nauarrus, Suar. Avila, Alterius, & alij. Legantur dicta à nobis *part. 4. tract. 2. disp. 8. à quest. 3.*

QVÆSTIO XXXIV.

An item violetur Ecclesia, si in ea excommunicatus toleratus, seu non vitandus, sepeliatur?

Affirmandum videtur. Quia graves Doctores affirmant, peccare mortaliter illos, qui excommunicatos toleratos in loco sacro sepeliunt, ut vidimus *part. 4. loc. cit. quest. 4.* ergo non alia ratione, nisi quia violatur per horum sepulturam Ecclesia.

Sed oppositum omnino cum communi Respondeo dicendum, quod minimè violetur Ecclesia, eo quod in ea excommunicatus toleratus sepeliatur. Quia post Concilium Constant. nec leuiter peccant sepelientes in loco sacro excommunicatum toleratum; quia post dictum Concilium, solum excommunicatum non toleratum, hoc est, nominatim denunciatum, aut publicum percussorem Clerici, tenemur vitare, nec possumus in loco sacro sepelire, ut latè probauimus *part. 4. q. 4. cit.* Et quidem quod per sepulturam excommunicati tolerati non violetur Ecclesia, tenent communiter Doctores, Henriquez *lib. 9. cap. 27. num. 5. litt. V.* & penes illum Nauarrus, Sylvest. Tabiena, Avila *part. 5. disput. 2. vers. Tertius est.* Alterius *disp. 3. cit. cap. 1. col. 3. vers. Qua conclusio.* Philibertus *tract. 3. part. 3. cap. 10. num. 10.* Villalobos *tract. 8. diff. 24. num. 7.* Palaus *tom. 2. tract. 11. disp. 1. punct. 1. num. 1.* & communis.

QVÆSTIO XXXV.

An maneat polluta Ecclesia, si per Episcopum nominatim excommunicatum reconcilietur, consecretur, aut benedicatur?

Affirmant communiter Doctores. Quia, si sepultura corporis excommunicati nominatim polluit Ecclesiam, in qua est sepultum, multò magis polluet consecratio facta per manus Episcopi nominatim excommunicati. Ita tenent Abbas *in cap.*

cap. *Consulisti*, num. 5. de consecrat. Eccles. Nauarr. cap. 27. num. 258. vers. *Quintus*. Syluest. consecrat. 2. §. 5. in fine, vers. *Quintus est*. Hentiq. lib. 9. cap. 27. num. 5. in fine, quamvis hic Auctor solum in sententia aliorum loqui videatur: Ioan. Andr. D. Anton. Tabiena, & Toletus, quos omnes citat & sequitur Alterius *disp. 3. de Interdict. cap. 2. col. 12. vers. Omnes Auctores*, dicens omnes, tam veteres, quam recentiores (excepto vno Suario, *vbi infra*) in hac sententia continere, & ideo oppositam non carere aliqua temeritatis nota, indubitanter affirmat. Sayrus *lib. 5. cap. 16. num. 27. Bonacina quest. 4. de Matrimon. num. 20. Auila loc. cit. vers. Quartus est*.

Sed certe probabiliter Respondeo: Non manere pollutam. Quia in toto Iure Canonico, nulla fit talis pollutionis, aut violationis mentio: ergo non potest ipso iure incurri. Sic sentit, & late probat Doctissim. Pater Suarez *tom. 3. in 3. part. disputat. 81. sect. 4. vers. Quarto violatur*, & post illum Fagundez *de quinque Eccles. precept. lib. 13. cap. 14. num. 50. Philibertus de Ordine, tract. 3. part. 3. cap. 10. num. 11. in fine, Layman lib. 5. tract. 5. cap. 5. num. 9. Egidius in 3. part. quest. 83. art. 3. dub. 1. num. 132. vbi ita ait: Ex hoc autem casu multi inferunt, Ecclesiam pollui, si consecratur ab Episcopo excommunicato; sed sine vilo textu. Cum tamen eiusmodi pœnæ, & quasi censuræ non incurrantur, nisi iure expressum sit: præsertim cum Ecclesiam pollui, supponat eam esse consecratam: dum autem eam Episcopus consecrat, nondum potest dici consecrata, & consequenter non potest dici pollui per illum actum. Hæc Egidius.*

QVÆSTIO XXXVI.

An polluatur Ecclesia per sepulturam in ea Pagani, aut infidelis cuiuslibet?

Respondeo, vt certum: Pollui, ac violari. Quia sic habetur *in cap. Ecclesiam, el 1. quest. 2. de Consecrat. distinct. 1. Sic omnes. Hostiens. Angel. Syluest. Ledesma, Vivaldus, Toletus, Henriquez, Nauarrus, & alij, quos affert, & sequitur Sayrus loc. cit. num. 23. Suarez disputatione 81. cit. sect. 4. vers. Quinto violatur. Alterius *disp. 3. cit. cap. 1. vers. Quinto polluitur. Auila, & Philibertus loc. cit. & omnes. Qui id intelligunt etiam loquendo de infante, aut puero filio infidelium, aut Gentilium. Legatur Sayrus mox citandus.**

QVÆSTIO XXXVII.

An si filius fidelis moriatur ante Baptismum, & sepeliatur in Ecclesia, hæc maneat polluta?

Negat Paludan. *in 4. distinctione 18. questione 8. articulo 1. conclus. 6. Quia licet puer iste non sit fidelis, non est tamen propriè gentilis, vel infidelis, cum sit filius hominis fidelis, & Christiani. Paludanum sequitur Sayrus lib. 5. cap. 16. num. 25. vers. addit etiam Paludanus.*

Sed vt certum Respondeo: Manere pollutam. Quia talis puer verè est infidelis, saltem negatiuè, quamvis sit filius fidelis; nam verè decedit sine baptismo in actu, & in voto. Sic Alterius *loc. cit. vers. Sed postulabit quis. Philibertus tractatu tertio de Ordine, parte tertia, cap. 10. numero duodecimo, & communis.*

QVÆSTIO XXXVIII.

An etiam maneat polluta Ecclesia, si puer mortuus in utero matris fidelis simul cum illa sepeliatur?

Respondeo, vt certum: tunc manere pollutam. Quia quamvis fœtus ille non sit baptizatus, atque ita non possit sepeliri in Ecclesia, si separatus esset ab utero matris; tamen inclusus in ventre sepeliri potest, eo quod vt pars matris reputetur *cap. Si qua, de Consecrat. distinct. 4. & ita Glossa vltima in cap. Ecclesiam, el 1. de Consecrat. distinct. 1. Syluest. Paludan. Suarez, & alij, quos citat, & sequitur Alter. *disp. 3. de Interdicto, cap. 1. col. 16. vers. Addit vnum. Philibert. num. 12. cit. Auila part. 7. disput. 7. dub. 1. conclus. 2. vers. Tertius est. Sayr. loc. cit. Qui addunt, vsu receptum esse, vt in dicto casu mater aperiat, & extrahatur fœtus, vt baptizetur, qui si careat vita, sepeliendus est extra locum sacrum.**

QVÆSTIO XXXIX.

An casu, quo mater moriatur prægnans, & post mortem, ex negligentia, non aperiat, sed sepultura tradatur cum fœtu viuente in utero, qui postea moriatur; tunc maneat violata Ecclesia?

Respondeo: Manere Ecclesiam violatam, ratione homicidij infantis in eadem Ecclesia consummati. Sic Suarez *tom. 3. disp. 81. sect. 4. vers. Quinto violatur. Alterius ex illo, loco citato, & Philibertus. Secus (ait Alterius ex Suario) est dicendum, si qui occiderent fœtum in utero extra Ecclesiam post obitum matris, & deinde traderetur sepulturæ cadauer matris cum filio intra ventrem; nam tunc non pollueretur Ecclesia, neque ex causa homicidij, neque propter sepulturam.*

QVÆSTIO XL.

An si Catechumenus in Ecclesia sepeliatur, illa remaneat polluta?

Respondeo dicendum, quod licet Catechumenus non debeat sepeliri in loco sacro, cum careat Baptismo, per quem quis fit particeps Sacramentorum, & priuilegiorum Ecclesiæ; tamen si de facto sepeliatur, non ideo polluatur Ecclesia. Quia iura solum loquuntur de Pagano, & infideli: atqui Catechumenus non est infidelis, cum habeat Baptismum flaminis: ergo. Sic communis. Sayrus *lib. 5. c. 16. n. 14. Alterius loc. cit. vers. Sed postulabit quis, & alij.*

De violatione Ecclesiæ ex destructione parietum ipsius.

QVÆSTIO XLI.

An ex destructione, vel combustione omnium simul Ecclesia parietum maneat Ecclesia violata?

Respondeo dicendum: Quod in hoc euentu Ecclesia potius dicenda est destructa, quam violata. Unde quando de nouo instauratur, non reconciliatur Ecclesia, quæ instaurata est, sed denuò consecratur.

cratur. Sicque intelligendi sunt DD. qui dicunt ex destructione Ecclesie parietum manere ipsam violatam, reconciliationeque indigere. Legatur Alter. disp. 3. de Interdicto, cap. 1. vers. sexta causa.

QVÆSTIO XLII.

An quando Ecclesia parietes successiue decidunt, & successiue reparantur, tunc Ecclesia indigeat noua consecratione?

Affirmant Innocent. in Rubr. de consecr. Eccles. & Abbas in cap. Proposuiisti, eod. tit. Ratio est, quia Ecclesia quæ paulatim reficitur, non est eadem quæ antea erat, sed alia, cum prima destructa fuerit, & noua ædificata: ergo consecrationis forma, quæ impressa erat in prioribus parietibus, illis destructis, consecratio perit: ergo Ecclesia noua, quæ non est eadem numero cum priori, est consecranda.

Sed probabilius Respondeo: Non indigere noua consecratione. Ratio est, quia consecratio est indelebilis, manente eadem re, & subiecto: atqui illud, quod successiue, & per partes reparatur, est eadem res: ergo. Minor constat exemplis: nam eadem nauis dicitur, & est, etiamsi paulatim reficiatur; idem homo, etiamsi eius partes assidue contumpantur per calorem, & generentur de nouo alia ex cibo assumpto, & hæc conuertantur in totum hominem, qui antea erat: ergo cum eodem modo per partes instauratur Ecclesia antiqua, remanet eadem Ecclesia, ac proinde consecratio non deletur. Sic Syluest. verb. Consecratio 1. §. 4. vers. Tertius est. Hostiens. Palud. D. Anton. Summ. Confessor. & Pelant. quos adducit, & sequitur Alter. c. 27. num. 258. vers. Sertus, ibi: Sed contrarium verius videtur, ut docuimus in d. cap. Ecclesius, nota 3. Henr. lib. 9. c. 27. num. 5. in Glossa litt. T. Auila part. 5. disp. 7. dub. 1. vers. Quintus casus. Viuald. de Interdict. vers. sextus, num. 77.

QVÆSTIO XLIII.

An violatio habeat locum in omni Ecclesia consecrata, aut benedicta?

Negauit Glossa in cap. Ecclesie, de immunitate Eccles. verb. Celebrantur, quatenus docuit quod Ecclesia non consecrata, licet sit ab Episcopo benedicta, minimè gaudeat priuilegio immunitatis Ecclesie, & consequenter nec pollui propter causas enumeratas, si alias in dicta Ecclesia diuina officia non fuerint celebrata. Probat suam sententiam ex verbis eiusdem textus: In qua diuina mysteria celebrantur: ergo ex dispositione illius, ut Ecclesia non consecrata gaudeat immunitate, requiritur, ut in ea diuina officia celebrentur. Sic Glossa, quam aliqui moderni sequuti sunt.

Sed longè multò probabilius Respondeo dicendum, quod violatio non solum habeat locum in Ecclesia consecrata, ut omnes concedunt; verum etiam in benedicta ab Episcopo, aut ab alio auctoritate eiusdem, etiamsi in ista mysteria sacra minimè celebrata fuerint. Quia longè probabilius est, quod ad hoc, quod Ecclesia gaudeat immunitate Ecclesiastica, sufficit, quod dedicata sit Deo auctoritate Episcopi, cum postea non possit ad humanos vsus redire, cap. Ad hoc, de Relig. domib. Sic tenent Glossa in cap. Si Ecclesia, de consecr. Eccles. verb. Non consecrata. Abb. in cap. Ecclesia, de immunit. Eccles. num. 5. qui id probat ex eod. textu: Quia obsequiis diuinis dedicata, nullis est temerariis vsibus profananda. Sic etiam Soto in 4. dist. 13. q. 2. art. 3. ad 2. & dist. 32. q. 1. art. 3.

Nauarr. cap. 27. num. 156. verb. Dixi, Ecclesiam. Henr. lib. 9. cap. 27. num. 5. in princip. 1. p. Instit. mor. lib. 10. cap. 6. q. 14. Cordub. in Sum. q. 12. Auila p. 5. disp. dub. 2. quos omnes refert, & sequitur Alter. disp. 3. de interdicto, cap. 2. col. 1. Villalob. tract. 5. dist. 24. num. 6. ex Suario disp. 82. cit. sect. 4. Palaus tom. 2. tract. 11 punct. 1. num. 2. Qui ex Azorio, Bafilio, & Sanchez addit, quod si contingat esse aliquam Ecclesiam alicuius Monasterij, vel Hospitalis, nec ab Episcopo consecratam, nec benedictam, si tamen sit ab ipso publicè ad diuina celebranda deputata, tunc reputanda sit locus sacer, & tunc in eo habebit locum violationis pœna, eo quod dicta auctoritativa deputatio benedictioni æquualet.

QVÆSTIO XLIV.

An violatâ Ecclesiâ, censetur etiam violatum cœmeterium illi contiguum?

Respondeo, ut quid certum: Censeri violatum cœmeterium illi contiguum. Primo, quia sic habetur expressè in cap. Vnico, de consecrat. Eccles. in 6. Secundo: Quia interdicta Ecclesia, est etiam interdictum cœmeterium illi contiguum, ut ex cap. Si ciuitas, de sentent. excommun. diximus p. 4. tract. 5. de Interd. disp. 1. q. 15. ergo similiter in nostro casu, violata Ecclesia, violatum erit cœmeterium contiguum. Sic omnes DD. Legatur Henriquez lib. 9. cap. 27. num. 5. litt. N. Nauar. cap. 27. num. 253. Auila p. 5. disp. 7. dub. 2. concl. 2. Alterius disp. 3. de Interd. cap. 2. col. 2. quasit. 3. Viualdus de Interd. num. 78. & alij citati à nobis de Interdict. vbi supra, vbi explicauimus, quid sit, & quod debeat dici cœmeterium contiguum.

QVÆSTIO XLV.

An etiam è contra, polluto cœmeterio, censetur polluta Ecclesia illi contigua?

Respondeo, tanquam quid certum: Quod non. Tum quia id constat ex cap. Vnico, de consecrat. cit. tum etiam quia aliàs minus dignum traheret ad se magis dignum. Sic Henr. num. 5. cit. ibi: Violato cœmeterio, licet contiguum sit, non ideo polluitur Ecclesia: bene tamen è contrario. Sic ille. Viualdus loc. cit. num. 79. & 80. Auila, Nauar. Alterius supra citati, & omnes.

QVÆSTIO XLVI.

An si duo cœmeteria ita sint sibi vnita, ut inter ea solus sit medius paries, in quo sit porta, per quam transeat de vno in aliud, vtrum vno eorum polluto, censetur pollutum alterum?

Respondeo, ut certum: quod non. Quia reuera sunt duo cœmeteria, & vnum non est annexum alteri; cum non sit maior ratio vnus, quam alterius, sed ambo sint annexa Ecclesie. Sic ex cap. Vnico citato, docent omnes. Syluest. verb. Cœmeterium, §. 3. Alter. disp. 3. cap. 2. col. 3. vers. Postulabit quis. Auila dubio 2. concl. 2. in fine. Viuald. num. 81.

QVÆSTIO XLVII.

An saltem maneat polluta duo dicta cœmeteria, si in medio porta posita inter illa fiat humani sanguinis, vel seminis effusio?

Respondeo dicendum, quod si porta dicta posita in muro, aut pariete, vni cœmeterio est vicinior, tunc illud solum cœmeterium pollutum habetur: Si verò porta sit in medio eorum; illud solum pro polluto iudicatur, cuius causa paries, & porta facta est, eo quòd sit illius accessio. Si tandem dubium sit cuius causa paries sit extractus, tunc vtrumque cœmeterium censetur violatum; quia præsumitur paries factus, non accessorie, sed ad diuidendum duo cœmeteria, vt innuit textus in *c. unico, cit.* Sic Gemm. Anchar. Francus, & Siluest. quos citat, & sequitur Alterius *disp. 3. de Interd. cap. 2. col. 3. vers. Sed quid dicendum.* Auila *dub. 2. cit. concl. 3.*

QVÆSTIO XLVIII.

An si sanguis, vel semen effundatur in porta Ecclesie, tunc maneat violata?

Respondeo: Manere quidem violatam, si effundatur in parte interiori intra clausuram ostij, versus Ecclesiam; minimè verò si effundatur in parte exteriori, quia tunc censetur facta effusio extra Ecclesiam. Sic Bart. in *l. 1. de Cloacis.* Alterius *loc. cit. vers. Eodem modo.* Auila *loc. cit. concl. 4.*

QVÆSTIO XLIX.

An Ecclesia polluatur propter furtum, vel rapinam in ea commissam?

Afirmatiuam partem esse probabilem innuit Alterius *loc. cit. vers. Tertio queritur,* eo quòd Speculator *tit. de consec. Ecclesia, §. 1.* & Ioan. Selva *de bene. part. 1. quest. 5. num. 101.* dicant alicubi esse vsu receptum, vt pro polluta habeatur.

Sed vt mihi certum Respondeo: Minimè Ecclesiam per dicta crimina pollui. Quia nullus est textus in iure, qui id velit. Sic Alterius *loc. cit.*

QVÆSTIO L.

An Ecclesia per violationem amittat privilegia immunitatis?

Respondeo, quod non. Quia Ecclesia per interdictum non amittit privilegia immunitatis, vt late probat Alter. ex Abbate, Goffr. & Vincent. ergo nec perdet ea propter violationem. Sic Alter. *disp. 3. de Interd. c. 2. col. 4. quest. 4.* Pilibert. *tract. 3. p. 3. c. 10. n. 17.* A zor. *p. 2. lib. 8. q. 2.* Duard. in *Bullam Cœna lib. 2. can. 15. q. 16. num. 5.*

DISPUTATIO II.

De peccatis, & pœnis impositis his qui in Ecclesia violata celebrant.

QVÆSTIO PRIMA.

An sit peccatum mortale celebrare Missam, vel officia diuina in Ecclesia violata publice?

Respondeo, tanquam certum: Esse peccatum mortale ex genere suo celebrare Missam, aut alia officia diuina, aut sepelire mortuum in Ecclesia publice violata, secus verò in

Ecclesia violata occultè, quia in hac licitè celebrari potest.

Prima pars huius responsionis desumitur ex *cap. Ecclesiam de consecr. dist. 1. & ex cap. Proposuisti, cap. Consultuisti, cap. fin. de consecr. Eccles. & cap. unico, cod. tit. in 6.* vbi cautum est, nullum sepeliri in Ecclesia violata posse. Sic Nauar. *cap. 25. num. 83.* Henriquez *lib. 9. c. 27. n. 5. in princip. & lib. 13. c. 51. n. 5. in princip.* ita scribens: Pollutio, seu violatio Ecclesie in eo est similis interdicto loci, quod in Ecclesia benedicta prohibentur sub mortali celebrari Missa, & alia officia diuina, si illius violatio sit publica. Sic ille. Toletus in *Summ. lib. 5. cap. 8. vers. Quinta causa.* Siluest. Palud. Angelus, Tabiena, Ricard. Sotus; Abbas, & Angelicus Doctor D. Thomas, quos citat, & sequitur Alterius *disp. 3. de Interd. ap. 3. col. 1.* Auila *part. 5. disp. 7. concl. 1.* Sayrus *lib. 5. cap. 26. n. 29.*

Secunda verò pars conitatur ex supradictis *disp. 1. quest. 32.* vbi probauimus, non violari Ecclesiam per occulta crimina, sed publica: ergo dum nondum est Ecclesia publice violata, licitè possunt in ea celebrari diuina. Sic Auila *loc. cit.* vbi ex Navarro aduertit, posse contingere, quod effusio sanguinis, vel seminis facta ab hinc octo diebus, hodie incipiat impedire, & non antea, quia hodie publicatur. Henriquez *loc. cit.* Sotus, & Castro, & alij communiter, quos sequitur Alterius *loc. cit. col. 3. vers. Notandum est.*

QVÆSTIO II.

An casu, quo post celebrationem Missa publicetur Ecclesia violatio occulta, sit tunc necessarium Ecclesiam reconciliare?

Negant tunc reconciliandam esse necessariò Ecclesiam, plures Doctores. Quia, inquit, presentia corporis Christi dum in dicta Ecclesia Missa celebratur, reputanda est pro sufficiente consecratione. Sic Dian. *2. p. tr. 14. de celebr. Missar. resol. 69. & p. 5. tr. 13. resol. 60.* & præcipuè *p. 6. tr. 6. resol. 28.* vbi pro se citat Auilam *p. 5. disp. 7. dub. 3. concl. 1. vers. Sed quid. Sà v. Ecclesia, n. 19.* Henriquez *lib. 9. c. 27. n. 5. in gloss. litt. L. & n. 6. in glossa, litt. I.* Perficum *de offic. Sacerd. lib. 1. dub. 6. num. 61.* Naldum *v. Ecclesia, num. 24.* & Zerolam *in praxi Episcop. part. 1. verb. Pollutio Ecclesia, not. 5.* Quibus adde Alterium *disp. 3. cap. 3. col. 3. vers. Sed occurrit.*

Sed oppositum omnino iterum Respondeo dicendum, nempe, quod sit necessarium Ecclesiam tunc consecrare; quia minimè est censenda consecrata ex eo quod, siue bona, siue mala fide quis Missam in ea celebrarit. Conclusio hæc constat ex dictis *part. 2. tract. 7. disput. 7. quest. 31.* illamque docent Lugo *de Eucharist. disput. 20. num. 62. & 92.* Pilibert. *de Ordine, tract. 3. part. 3. cap. 13. num. 3.* (non 9. vt apud me offendes *loc. cit.*) Nauar. Azor, Dicastillo, & alij citati à nobis *vbi s. præ. part. 2.* Quibus adde Sayrum *part. 5. c. 16. num. 11.* dicentem oppositam sententiam esse contra communem DD. consensum, & omnino falsam, & in praxi non tutam. Nec Henriquez oppositum expressè tuetur, cum solum referat, & transeat.

QVÆSTIO III.

Quomodo se gerere debeat Sacerdos, quando ipso celebrante, Ecclesia polluitur?

Respondeo cum communi dicendum, quod si pollutio Ecclesie accidat post Canonem inchoatum, tunc debet Missam absoluerè, quia tunc iam sacrificium reputatur inchoatum, & sic iure diuino perfici est necessum. Si verò Ecclesie pollutio accidat

accidat ante Canonis inceptionem, tunc Sacerdos debet cessare, & omittere Missam, donec Ecclesia reconcilietur. Sic Suarez tom. 3. disp. 81. sect. 4. Nuño, Reginald. & Aegidius; quos citat, & sequitur Bonacina quest. 4. de Marrim. punct. ultimo, num. 24. vers. Si quarat. Alterius disp. 3. cit. cap. in fine.

QVÆSTIO IV.

An celebrans in Ecclesia publicè violata irregularitatem incurrat?

Affirmavit solus Hostiens. in c. finali, de consecr. Ecclesie.

Sed ut certissimum Respondeo: Non incurrere. Quia sic expressè determinatur in cap. Is qui, de sent. excomm. lib. 6. his verbis: Is qui in Ecclesia sanguinis, vel seminis effusione polluta, vel qui presentibus maiori excommunicatione notatis scienter celebrare presumat, licet in hoc temerariè agat, irregularitatis tamen cum id non sit expressum in iure, laqueum non incurrit. Sic textus. Et ex illo sic omnes. Navar. c. 25. n. 83. Sotus dist. 13. q. 2. art. 3. ad 2. Henriq. lib. 9. c. 27. n. 7. Azor. tom. 2. lib. 9. c. 5. quest. ult. Tolet. lib. 5. cap. 8. vers. Quinta causa. Siluest. Gem. & Franc. quos citat, & sequitur Alterius disp. 3. de Interd. cap. 3. col. 3. vers. Venio. Auila p. 5. disp. 7. dub. 3. concl. 3. Bonacin. loc. cit. n. 26. Dian. p. 6. tract. 6. resol. 28. vers. Notandum est.

QVÆSTIO V.

An saltem incurrat suspensionem ab ingressu Ecclesie, qui in Ecclesia publicè violata celebrat?

Affirmat prædictum sic celebrantem incurrere. Ipso facto suspensionem ab ingressu Ecclesie, & si post talem suspensionem denuò celebrat, vel actum sui Ordinis exerceat, incurrere irregularitatem, Lopus, quem sequuntur apud Alterium, Tabiena, Angel. Siluest. & Gemin. Quibus addit Diana loc. cit. Naldum verb. Ecclesia, n. 15. Navar. cap. 25. n. 94. & Grassium 1. consil. lib. 3. cons. 2. n. 21. de consecr. Ecclesie. Ita etiam Azor apud Bonacinam 2. part. lib. 10. cap. 26. Vinald. num. 81.

Sed longè multò probabilius Respondeo: Nec incurrere suspensionem ab ingressu Ecclesie, & ex consequenti neque mediatè, nec immediatè fieri irregularitatem, quamvis postea denuò in loco violato celebret. Ratio est, quia talis suspensionis pœna minimè reperitur in iure imposita contra violantes Ecclesie violationem: atqui suspensio non incurritur nisi sit in iure expressa: ergo. Sic communiter DD. Henriq. lib. 9. c. 27. n. 7. in gloss. litt. M, quem citat, & sequitur Auila loc. cit. concl. 3. Suarez tom. 3. in 3. part. disp. 81. sect. 4. in fine, Azor. 2. tom. lib. 9. c. 5. q. 6. quos affert, ac sectatur Alterius c. 3. cit. vers. Nonnulli. Sà verb. Ecclesia, n. 21. Palud. Layman, & Fagundez, quos refert ac amplectitur Diana part. 6. tract. 6. resol. 28. Bonacina num. 26. cit. Sayrus lib. 5. cap. 16. num. 29. & alij plures penes ipsum.

QVÆSTIO VI.

An in factis, in quibus iure suspenditur interdictum loci, liceat in loco publicè violato celebrare?

Respondeo: Non licere. Quia dictum privilegium concessum loco interdicto, non debet extendi ad locum publicè violatum. Sic Villadiego c. 5. de interd. n. 11. col. mihi 73. ubi ita ait: Aduerte ta-

men, quod prædicta celebratio non est permessa cum Ecclesia seminis, vel sanguinis effusione est polluta. Pro eo facit notab. glossa in cap. Ex tuarum, de privileg. Ex quo sequitur, quod durante tali pollutione, etiam in illis festiuitatibus exceptis, non debet celebrari. Sic ille. Qui citat, & sequitur Henriquez lib. 13. c. 41. n. 5. in fine. Auila p. 5. disp. 7. dub. 3. conclus. 3. in fine. Sayrus lib. 5. cap. 16. num. 30.

QVÆSTIO VII.

An possit Episcopus impertiri licentiam, ut in Ecclesia violata (si urgeat necessitas) diuina ante reconciliationem celebrentur?

Negandum videtur. Quia prohibitio celebrandi in Ecclesia publicè violata oritur ex dispositione Iuris Canonici, cuius auctor est Pontifex: ergo super dicta constitutione nequit Episcopus dispensare, quia inferior non habet potestatem in lege superioris.

Sed probabilius longè Respondeo: Posse Episcopum dictam licentiam impartiri, si urgeat grauis necessitas, aliàs non. Primum probatur. Quia licet prohibitio præfata sit Iuris Canonici à Papa conditi; tamen ab eodem iure permissum videtur Episcopo, ut possit hac in re dispensare, eo quòd in cap. Missarum, dist. 1. & in c. Hic est, de consec. dist. 1. absolutè dicitur, Missam celebrari posse loco ab Episcopo destinato: ergo sub hac generali concessione comprehenditur etiam Ecclesia violata, si Episcopus mandaverit, vel permiserit, ut in ea celebrari possit. Secunda verò pars constat clarius. Quia dispensatio in lege communi magnam requirit necessitatem. Hanc respon- sionem absolutè docet D. Thom. p. 3. q. 83. art. 3. ad 2. Sot. in 4. dist. 13. q. 2. art. 3. ad 2. Henriq. lib. 14. c. 51. n. 5. Auila disp. 7. cit. dub. 3. concl. 2. Alterius disp. 3. cit. c. 3. col. 2. vers. Sed non caret. Villalob. tract. 8. diff. 24. n. 13. sic loquens: Aduiertan los DD. con S. Thomas que se podria dezir Missa en la tal Iglesia (scilicet violata) con licencia del Obispo, antes que se reconcilie. Lo uno, porque puede dar el Obispo licencia para que celebren en lugar no consagrado, si assi la podria dar por esto. Lo otro porque se colige del Derecho, donde se dice, que se puede celebrar donde el Obispo permitiere. Y añade Soto que para esta dispensacion se requiere causa graue, y tanta podria ser la necesidad, que no pudiendo hauer comodamente la licencia del Obispo, se pudiesse hazer sin ella. Y por este camino se escusan los que en las tierras Septentrionales dicen Missa donde estan enterrados los herejes: ò porque la necesidad es tanta, que no la pueden dezir en otra parte, ò porque los Obispos lo veen, y lo consienten, que esto es dar licencia, como dice Suarez tom. 3. disp. 81. sect. 4. Y tambien se escusan quando no estan los tales herejes denunciados, &c. Sic ille.

DISPUTATIO III.

De Ministro, à quo reconcilianda est Ecclesia violata.

QVÆSTIO PRIMA.

An si Ecclesia polluta erat consecrata ab Episcopo, ab ipso solum reconciliari possit?

Respondeo, tanquam certum: Quod solum à proprio Episcopo reconciliari possit, vel ab alio Antistite ex eius consensu: non verò à simplici Sacerdote, ut infra. Sic habetur

habetur expressè in cap. *Aqua, de Consecrat. Eccles.* vbi ita dicitur: *Aqua per Episcopum benedicta Ecclesiam reconciliari posse per alium Episcopum non negamus: per Sacerdotes simplices hoc fieri de cetero prohibentes, non obstante consuetudine Prouinciæ Bracharenf. Quæ dicenda est potius corruptela. Sic Greg. Nonus. Et omnes cum illo. Legantur Henriq. lib. 9. cap. 27. num. 6. Auila p. 5. disp. 7. dub. 4. concl. 2. Alterius (qui non fideliter refert verba Gregorij) disp. 3. de Interdict. cap. 4. Sayrus lib. 5. cap. 16. num. 31. & alij.*

QVÆSTIO II.

An Episcopus possit committere simplici Sacerdoti reconciliationem Ecclesiæ consecratæ?

Affirmant Victoria in *Summ. quest. 99. Sà verb. Ecclesia, n. 20. & Syluius in 3. part. D. Thom. quest. 83. art. 3.*

Sed Respondeo vt certum: Non posse. Quia sic habetur in d. cap. *Aqua, de consecr. Eccles.* (non de celebrat. *Missarum*, vt offendes apud Auilam) vt nuper vidimus. Vbi rationem reddit Pontifex, inquit: Quia licet Episcopus committere valeat quæ in iurisdictione existunt: quæ Ordinis tamen Episcopalis sunt, non potest inferioris gradus Clericis demandare. Sic Pontifex, & communis. Legantur Henriquez, Alter. Sayr. vbi supra. Auila loc. cit. concl. 3. Filliuc. tom. 1. tract. 5. c. 4. n. 118. Grassius, Nuñus, & alij quos refert & sequitur Diana part. 2. tract. 15. resol. 6. & p. 4. tract. 4. resol. 91.

QVÆSTIO III.

An saltem Summus Pontifex possit delegare simplici Presbytero reconciliationem Ecclesiæ consecratæ?

Respondeo, tanquam certum: Posse. Quia Pontifex per apicem potestatis Pontificalis, quem tenet tanquam vniuersalis Vicarius Christi, potest solus committere simplici Sacerdoti circa Corporis Christi mysterium, quædam quæ pertinent ad potestatem Ordinis Pontificalis, vt benedicere Corporalia, & ornamenta Missæ. Sic omnes. Legantur Henriquez lib. 9. cap. 27. n. 6. lit. Z. vbi citat Siluestrum, Armillam, Tabien. Abbat. & Castrum, Sotus etiam in 4. dist. 13. q. 2. art. 3. Alterius disp. 3. de Interd. cap. 4. col. 2. Diana 2. & 4. part. loc. cit. vbi de facto hanc potestatem reconciliandi Ecclesias consecratas concessisse Leon. Minoritis clarè fatentur, & patebit amplius ex mox dicendis.

QVÆSTIO IV.

An Superiores Regulares possint reconciliare eorum Ecclesias consecratas, virtute suorum indultorum?

Affirmant aliqui Doctores, Posse quidem reconciliare dictas Ecclesias, dummodo id faciant cum aqua (cui vinum simul & cinis admiscetur) per Episcopum benedicta, aliàs non. Ita B. Anton. 3. part. tit. 12. cap. 6. §. 5. & Syluest. v. *Consecratio* 2. §. 8.

Sed ego absolutè Respondeo: Posse Superiores Regulares virtute suorum priuilegiorum reconciliare suas Ecclesias post consecrationem pollutas, cum aqua vel per Episcopum benedicta, vel per ipsum Prælatum Regularem, si Episcopus distet per duas dietas, hoc est, per quadraginta miliaria, aut (hispanè) R. P. Leand. de Irregularis.

per quatuordecim leucas (Dieta enim viginti miliaria, seu septem leucas continet, apud Henriquez infra.) Quia sic concessum fuit à Leone X. Prælati Ordinum Minorum, vt habetur in *ompend. Mendic. verb. Benedicere*, §. 14. Sic nouissimè sentit Philib. de *Ordine, tract. 5. part. 3. cap. 10. num. 15.* per hæc verba: Si Ecclesia polluta sit regularis, & Episcopus per duas Dietas longè abesset, tunc ex concessione Leonis X. facta Mendicantibus, poterunt Superiores illius Ordinis, & reliqui communicantes in eorum priuilegiis, prædictam Ecclesiam pollutam aqua per ipsos benedicta reconciliare. Quod ego semel feci Ticini in Ecclesia polluta Sanctæ Mariæ Coronatæ, polluta per quoddam homicidium: & dum post factum multos habetam Curia Episcopalis aduersarios, visis, & inspectis nostris priuilegiis, omnes siluerunt: siquidem talis concessionis testes locupletissimi sunt Ioan. Baptista Confectius in *Summa priuileg. Mendic. tit. 10. cap. 5.* Greg. Sayrus de *Censur. cap. 10.* (lege tu 16. sup. cit.) n. 31. Hugolin. de *offic. Episcopi*, cap. 29. §. 7. August. Barbola de *offic. Episcopi alleg. 28. n. 64. part. 2.* Henriq. lib. 9. de *Missæ*, cap. 27. num. 6. litt. D. Rodrig. de *Regular. tom. 1. q. 19. artic. 6.* & tom. 2. de *priuileg. Regular. fol. mibi 228.* Huc vsque Philibertus Marchinus. Sic item vltra hos Auctores, tenent Nouarius in *Sum. Bullar. tit. de pollutione Ecclesiar. n. 7.* Grassius *consil. 2. de consec. Eccles. num. 18.* quos refert, nec reprobat Diana p. 4. tract. 4. resol. 19. in fine. Alter. disp. 3. de *Interd. c. 4. col. 2.* Auila part. 5. disp. 7. dub. 4. concl. 3. in fine. Villalob. tract. 8. diff. 24. num. 14.

QVÆSTIO V.

An si Ecclesia, quæ est polluta, non erat consecrata, sed solum benedicta, possit reconciliari per simplicem Sacerdotem?

Negatiuam sententiam tenere Toletum, ait Diana, per hæc verba: Adde, quod Ecclesia si sit benedicta, potest reconciliari per quemcunque simplicem Sacerdotem, & cum aqua benedicta communi, contra Toletum. Huc vsque Diana part. 4. tract. 4. resol. 91. Sed certè Toletus oppositum expressè docet, vt patebit infra. Vnde

Vt quid certum Respondeo: Posse reconciliari per quemcunque simplicem Sacerdotem. Quia sic colligitur ex cap. *Si Ecclesia, de consecrat. Eccles.* vbi Sic Gregot. Nonus ait: *Si Ecclesia non consecrata cuiuscumque fuerit feminis, aut sanguinis effusione polluta, aqua protinus exorcizata lauetur, ne diuina laudis organa suspendantur.* Sic textus, super quem Glossa in verb. *Laetetur*, sic quærit: Sed per quem debet lauari? Videtur quod per Episcopum tantum, sup. cap. proximo. In hoc casu satis credo, quod per simplicem Sacerdotem possit lauari: quia si intellexisset Papa, quod per Episcopum deberet lauari, illud dixisset, sicut dixit in proximo capitulo præcedenti: cum Papa in vtroque capitulo scribat eidem; & quia dixit, *aqua exorcizata laetetur*, quæ fit per simplicem Sacerdotem, & non cum aqua benedicta cum vino, & cinere, cum qua reconciliatur Ecclesia consecrata. Hæc Glossa. Et cum illa communiter omnes. In primis Toletus citatus à Diana pro parte opposita, per hæc verba: Cum autem tantum est Ecclesia benedicta, & non consecrata, reconciliatio fieri potest per Sacerdotem cum aqua ab Episcopo benedicta. Sic Toletus lib. 5. cap. 8. num. 15. in fine. Astenf. Syluest. Tabiena, & Sotus in 4. dist. 13. quest. 2. art. 3. ad 2. & Grassius lib. 2. decis. cap. 4. num. 10. quos citat, & sequitur Sayrus lib. 5. cap. 16. num. 32. notantes, quod ob hanc causam soleant Ecclesiæ consultò non consecrari, sed benedici, ne scilicet dum violantur expectandus

pectandus sit Episcopus. Diana *loc. cit.* Auila, Honobonus, Henriquez, Tamburinus, & alij apud ipsum.

QVÆSTIO VI.

An ut simplex Sacerdos possit reconciliare Ecclesias benedictas violatas, requiratur licentia Episcopi?

Afirmant aliqui, inter quos est Bonacina *quest. ultima de Matrim. punct. ultimo, num. 27.* sic dicens: Respondeo Ecclesiam pollutam posse per aspersionem aquæ benedictæ reconciliari à simplici Sacerdote, si Ecclesia non erat consecrata. Expediit tamen, inquit Henriquez, obtinere licentiam ab Episcopo, vel eius Vicario generali: Imò ipse censeo necessarium esse petere facultatem, & licentiam ab Episcopo, vel eius Vicario generali, sicut vltus indicare videtur in nostra Diocesi. Hæc Bonacina.

Sed probabilius Respondeo: Non requirere licentiam Episcopi, cum illam habeat à iure. Patet ex textu *in cap. Ecclesiæ*, nuper adducto, illis verbis: *Procurator lauetur*, quod non exprimeretur, si oporteret licentiam Episcopi expectare, ut Bonacina vult, vel aquam ab eo sacratam, vel benedictam deferre, ut voluit Toletus. Sic communis. Auila *part. 5. disp. 7. dub. 4. concl. 1.* qui citat Henriquez *lib. 9. cap. 27. n. 6.* & certè meliùs quàm Bonacina pro sua sententia, ait enim sic: Polluta Ecclesia, si tantum erat benedicta, reconciliatur per Sacerdotem. Expediretque licentiam ab Episcopo, aut generali eius Vicario haberi, si id facile sit, sed non est necessaria. Sic Henricus. Alterius *etiam disp. 3. cap. 4. col. 3.* Diana *p. 4. tract. 4. resol. 91.* Tamburinus, Præpositus, & Portel penes illum. Villalobos *tract. 8. disp. 34. num. 23.* ita dicens: *Si diziendo Missa se violase la Iglesia estando commensado lo Canon, tiene obligacion el Sacerdote à acabar sin interrumpir, como dice el Missal: mas si no està commensado el Canon, à la Iglesia no està mas que benedicta, puede el simple Sacerdote reconci-*

liarla, segun Derecho: lo qual se haze con aspersion de agua benedicta, à otras breues ceremonias, que pone el Ceremonial Romano: mas si esta consagrada, ha de dezir la Missa, porque solo el Obispo, ò otro con su licencia la puede reconciliar. Sic tibi num. 23. & n. 24. sequenti.

QVÆSTIO VII.

An reconciliata Ecclesia violata, maneat reconciliatum Cæmeterium contiguum?

Respondeo ut certum: Manere. Quia Cæmeterium est accessorium ad Ecclesiam, & accessorium sequitur naturam principalis: non è contra, quapropter reconciliato Cæmeterio violato, non manet reconciliata violata Ecclesia. Sic communis, Angel. *verb. Consecratio Cæmetrij, in fine*, & Gemin. *cap. Vnico, de consecrat. Eccles. in 6.* quos sequuntur Auila *disp. 7. cit. in fine*, & Alterius *disp. 3. de Imerd. etiam in fine.*

QVÆSTIO VIII.

Quonam modo reconcilianda est Ecclesia polluta, quia in ea sepultus fuerit aliquis infidelis, vel Paganus, vel excommunicatus vitandus?

Respondeo ex dictis, quod debet exhumari corpus, si discerni possit ab aliis, & præterea si sepulta sunt corpora infidelium, radendi sunt parietes, si Ecclesia sit benedicta, & non consecrata; nam si raderentur parietes Ecclesiæ consecratæ, necessariò esset consecranda. Modus autem radendi parietes est illos dealbare, ut ait Glossa *in dict. cap. Ecclesiam*. Sic ex communi Auila, & Alterius *locis citatis*. Qui addunt, quod quando reconcilianda est Ecclesia violata propter effusionem sanguinis alicuius Martyris, tunc non est lauandus locus sanguinis.

Et hæc de violatione Ecclesie, ad laudem Sanctissimæ Trinitatis, Beatissimæque Virginis Mariæ, & SS. Ioannis, & Fœlicis Patriarcharum Ordinis eiusdem SS. Trinitatis Redemptionis Captivorum.

INDEX RERUM NOTABILIU M,

Quæ in hoc Volumine de Irregularitate,
continentur.

Prior numerus paginam notat, posterior questionem.

A

Abbas.

N Abbates sæculares possint dispensare, sicuti dispensant Episcopi, in Bigamia. 71.38

An irregulares maneat Abbates, qui exprivilegio conferunt Ordines minores, si conferant illos quando excommunicati existunt. 218.7

Abortus.

An qui occidit foetum animatum in utero matris, aut (quod idem est) causam dedit Abortionis illius, sit irregularis. 77.15

An sit irregularis consulens Abortum foetus animati, si postea, revocato consilio, non possit foeminam ad id persuasam, removere ab abortu procurando. 134.47

An fiat irregularis, qui sciens mulierem, quæ ex ipso concepit, Abortum foetus animati procurare, tacet & non impedit. 148.91

An sit licitum procurare Abortum foetus nondum animati, ad tuendam famam, vel honorem alicuius puellæ prægnantis. 151.1

An saltem sit licitum procurare directè Abortum (quando aliud non suppetit remedium) pro salute matris, si foetus nondum sit animatus. 151.2

An ad minus sit licitum in præfatis casibus, procurare indirectè Abortum foetus nondum animati, sumendo aliquod remedium, quod directè tendat ad sanitatem, & vitam matris tuendam. 151.3

An qui causat Abortum foetus inanimati, sit irregularis. 153.8

An saltem sit irregularis, qui Abortum animatum causat. 153.9

An qui abortum causavit, sit irregularis, casu quo sit dubium, an foetus sit animatus. 154.10

Vide Foetus.

An in dubio, an foetus sit masculus, vel foemina, presumi debeat masculus, & iuxta dicta reputari irregularis, qui causavit Abortum, si hoc fecit post quadragesimum diem à conceptione. 154.11

An qui causam dedit Abortui foetus inanimati, maneat irregularis, si mater inde pereat. 154.12

An saltans obscenè cum muliere prægnante, sit irregularis, si ex hoc sequatur Abortus foetus animati. 154.13

An sit irregularis Monachus, aut Clericus ludens, etiam modestè, cum muliere grauida, si inde Abortus animatus contingat. 155.14

R. P. Leand. de Irregularit.

An maneat irregulares iuvenes, qui lasciuientes, crepitu alicuius vesicæ, foemina prægnanti illudunt, & abortire faciunt. 155.15

An adulter, qui fecit intrate prægnantem per loca periculosa, ut per tectum, aut fenestram domus, & illa mortua est, vel abortiuit, maneat irregularis. 155.17

An iuvenes, qui ex ludo rumpunt vesicas turgidas, maneat irregulares, si illarum fragore, & crepitu faciant foeminam Abortire. 191.24

Abscindere.

An abscondens alteri pedem, manum, autem, linguamve, aut eruens oculum, fiat irregularis. 198.4

An abscondens alteri unum, aut duos digitos pedis, vel manus, maneat irregularis. 198.5

An saltem maneret irregularis, qui alteri absconderet digitos, quibus Sacra Eucharistia contactatur, nempe pollicem, & indicem. 198.6

Vide Mutilatio.

An item esset irregularis, qui absconderet membrum omninò aridum, & mortuum. 202.22

Absolutio.

An saltem validè Absolvat irregularis non denunciatus, & toleratus. 9.9

An Clericus non Sacerdos fiat irregularis sacramentaliter aliquem absolvens. 211.9

Abstemius.

An Abstemius (id est, qui gustare vinum nequit absque periculo vomitus) sit irregularis. 25.36

An Pontifex possit cum Abstemio dispensare, ut ad Sacerdotium promoveatur. 25.37

Accusatio, Accusator.

An accusans aliquem in causa criminali, criminaliter petendo vindictam, fiat irregularis, secuta accusati morte, vel mutilatione. 82.41

An qui de crimine leui, nec morte, nec mutilatione digno, Reum Accusaret, maneret irregularis, casu quo Iudex iniuste eum morti traderet. 82.42

An fiat irregularis Accusans Reum de crimine leui, si Reus detentus in carcere, propter delicta ab aliis accusatoribus cumulata, puniatur morte. 82.44

An Accusans aliquem in causa criminali, petendo vindictam, fiat irregularis (secuta deformatione) si protestetur, se non intendere, ut accusatus poenam mortis, vel sanguinis subeat. 83.45

An excusetur ab irregularitate Clericus, aut alius

Index Rerum

- qui accusant aliquem de crimine digno morte, non criminaliter, sed civiliter, hoc est, non petendo vindictam, sed satisfactionem sibi debitam. 83.46
- An Clericus, vel alius qui iuste Accusans, protestationem ficto animo facit, & interius desiderat vindictam, & sanguinem accusati, irregularitatem contrahat. 83.47
- An protestatio excuset ab irregularitate illum qui Accusat aliquem pro recuperatione damni sibi illati, si hoc reparari alia via possit. 85.54
- An sicut potest Clericus, vel alius absque metu irregularitatis, cum protestatione Accusare reum de iniuria sibi, aut rebus suis illata, ita possit accusare de iniuria, vel damno illato suis propinquis, & cognatis. 85.55
- An irregularitatem fugiat, qui Accusat reum de damno illato cognatis, vel consanguineis intra quartum gradum. 86.56
- An etiam vitet irregularitatem, qui Accusat præmissa protestatione, reum de iniuria, vel damno illato subditis, vel famulis, aut domesticis accusantis. 86.57
- Vide Protestatio.*
- An saltem vitabit irregularitatem, qui non Accusat de iniuria iam extraneis illata, sed inferenda. 86.59
- An Clericus qui accusatus in causa sanguinis, defendendo se petit, vt Accusator, qui in probatione defecit, puniatur poena mortis, aut mutilationis, maneat irregularis, sequuta morte. 88.65
- An etiam possit quis licite occidere Accusatorem, vel testem, qui bona fide de crimine morte digno illum accusat, aut falso testificatur. 165.29
- Actus.*
- An ad incurrendam irregularitatem requiratur, vt Actus per quem incurritur, sit non solum exterior, sed etiam completus, & consummatus. 3.11
- Administratio.*
- An obligatio ad ratiocinia, hoc est, ad rationem reddendam alicuius Administrationis à Republica acceptæ, inducat irregularitatem. 59.7
- An etiam hac irregularitate obstringantur Iudices, Aduocati, Tabelliones, Depositarij publici, Thesaurarij, & huiusmodi. 59.98
- An etiam afficiantur hac irregularitate, qui Administrant bona temporalia Ecclesiarum, 59.9
- An saltem ligentur huiusmodi irregularitate, qui Administrationem gerunt personatum miserabilium, aut pauperum, viduarum, pupillorum, aut causatam piarum. 59.10
- An sint irregulares qui obligati sunt ad reddendam rationem ex aliquo contractu, vt ex mutuo, conducto, deposito, promissione, aut quouis alio nullam Administrationem continente. 59.11.
- An qui irregulares sunt ob supradictas Administrationes, possint ad Ordines ascendere, casu quo Administrationes deponant, etiam si rationem illarum non reddiderint. 60.13
- Adulter, Adulterium.*
- An etiam dictam irregularitatem contrahat vir, qui ignorans coniugis Adulterium, illum carnaliter cognouit. 65.19
- An Adulter fiat irregularis casu, quo maritus occidat uxorem propter adulterium. 166.31
- An saltem fiat irregularis Adulter, qui inuentus à marito in fragranti delicto, vt se tueatur contra ipsum maritum in se inuadentem, illum occidit, ne ipsa occidatur. 166.32
- Adulterium.*
- An saltem, Adulter Baptizatus ab hæretico fiat irregularis. 107.2
- Aduocatus.*
- An testes, & Aduocati euadant irregularitatem, si præmittant protestationem, sicuti Accusator euadit, quando hoc facit petendo satisfactionem pro iniuria sibi, suisve parentibus, &c. illata. 89.70
- An sit irregularis Aduocatus, si reus contra quem aduocat, occidatur, vel mutiletur. 91.77
- An etiam non sequuta morte, vel mutilatione rei, contra quem Aduocatus aduocauit, adhuc maneat hic irregularis. 91.78
- An Aduocatus qui defendit reum, qui quidem puniatur poena mortis, incurrat irregularitatem. 91.79
- An saltem incurrat irregularitatem Aduocatus, qui reum defendit, si sequatur mors accusantis reum. 92.80
- An ad minus incurrant irregularitatem Aduocatus, qui iniuste defendit reum, & ob iniustam eius defensionem, secuta est mors accusatoris. 92.81
- An Aduocatus fiat irregularis, quando accusator, aut reus imperitia, aut negligentia ipsiusmet Aduocati adiudicatur morti. 92.82
- Æger.*
- An si quis ad iram prouocet Ægrum, aut ad tristitiam excitet, vel sinat è lecto surgere, vel domo exire, aut circa fenestram stare, fiat irregularis, si inde sequatur, aut acceleretur mors. 119.36
- Ætas.*
- An defectus Ætatis ad Ordines requisitæ inducat irregularitatem. 57.1
- An Ordinatus ante legitimam Ætatem incurrat irregularitatem, si nondum ætate legitima adeptus, maiores exerceat Ordines. 57.2
- An qui mala fide ante Ætatem legitimam Sacerdotium suscepit, & cum Episcopo in Ordinatione concelebrat, incurrat irregularitatem. 57.3
- An qui bona fide Sacerdotium ante legitimam Ætatem suscepit, & adueniente fide mala ante ætatem completam celebrat, incurrat irregularitatem. 57.4
- An Ætas nimia faciat quem irregularem. 58.5
- An Sacerdos, qui mala fide ante legitimam Ætatem Sacerdotium suscepit, fiat irregularis, consecrando simul cum Episcopo Ordinante. 226.13
- An saltem Subdiaconus, & Diaconus, suspensi ob Ordinationem ante Ætatem, fiant irregulares cantando Epistolam, & Euangelium in prædicta Missa. 226.14
- Æthiops.*
- An color Æthiopsis, aut Mauri faciat irregularem. 25.39
- Aggressor.*
- An ex eo solum, quod Aggressor veniat, & accedat cum armis contra aliquem, verisimiliter causa offendendi, possit aggressus licite, & sine irregularitatis nota eum occidere. 162.20
- An item plebeij, ignobiles, & mechanici sint ab irregularitate alieni, si suum iniustum Aggressorem occidant, casu quo fugiendo possent mortem euadere. 168.37
- An si Aggressor ante, vel post vulnus illatum cadat in tertam, possit Aggressus absque nota irregularitatis, ibi eum offendere, & occidere. 150.38
- An etiam possit quis, absque irregularitate, iniuste Aggressorem proximi interficere, in absentia eiusdem, quando id est necessarium ad eius defensionem. 172.43
- An item interficere quis iniustum Aggressorem proximi possit, etiam si hic defendi nolit. 172.44
- Alapa.*
- An qui vulnus, Alapam, conuicium, aut aliam iniuriam accipit, qua honor grauiter lædatur, possit licite læsorem fugientem insequi, & repercutere, vel occidere. 177.3
- Altare.*
- An Sacerdos celebrans sine Altari consecrato ab Episcopo sit irregularis. 213.21
- An quicumque Minister Ecclesiæ, qui non Religio-

Notabilium.

nis causa, aut obseruandi Ecclesiasticos ritus, sed amaritudinis suæ testandi causa, Altaria vestibus sacris exuunt, aut lugubri ornatu ea vestiunt, aut luminaria consueta extinguunt, irregulares permaneant. 214.24

Amentia.

An etiam maneat perpetuo irregularis, qui semel tantum incidit in furiam, vel amentiam. 17.9

An furia, vel Amentia superueniens Clerico iam Ordinato, reddat etiam irregularem illum quoad usum Ordinis suscepti. 17.10

An in irregularitate contracta ab eo, qui semel in furiam, aut Amentiam incidit, & sanitatem recuperavit, possit Episcopus dispensare, aut declarare aptum esse, non solum ad utendum Ordinibus susceptis, sed etiam ad alios suscipiendos. 18.11

An etiam arceantur à susceptione Ordinum, qui ob febris magnitudinem, aut ob vehementem passionem iræ, aut amoris, aut denique ob ebrietatem versi sunt in furorem, aut Amentiam ad horam, aut aliud breue tempus. 18.12

An etiam irregularitatem fugeret, qui interficeret Amentem, vel phreneticum sibi inuadentem, si aliunde illi constaret, eum esse in mortali, à quo post amentiam, vel phrenesim poterit resurgere. 161.16.

An homicidium causatum ab ictu furiosi, vel Amentis, vel pueri iudicio carentis, Ecclesiam polluat, & violet.

Vide, *Ecclesia.*

Apostata.

An etiam Apostata à fide sint irregulares. 238.20

Aqua.

An fiat irregularis ille, qui puerum pro asportanda Aqua mittit ad flumen, aut puteum discoopertum, & suffocatus est. 191.21

An fiat irregularis, qui mittit puerum ad Aquandum equum, monens eum, vt caueat à flumine, si puer intrans flumen submergatur, & pereat. 191.22

Arbor.

An si quis, adhibita diligentia, ne alicuius mors sequatur, Arborem alienam in die festo cædat, & cadens casu aliquem opprimat, maneat irregularis. 189.14

Architectus.

An maneat irregulares murator, aut Architectus, ex alto proicientes lapides, seu regulas, & proclamantes aduertendo viatores, vt caueant, si nihilominus ex tali proiectione aliquis occisus maneat. 191.20

Arma.

An vendentes, aut præbentes Arma ad bellum iniustum, saltem dum propè instat bellum, sint irregulares, si quis in eo occidatur, aut mutiletur. 109.8.

An etiam sint irregulares vendentes Arma ad iniustum bellum, si longo tempore ante illud indutum id faciant. 109.9

An præbens Arma alicui, quem suspicatur ea emere, aut petere ad iniustam occisionem Petri, sit irregularis, occisione sequuta. 145.82

An saltem maneat irregularis, si præbeat arma petenti illa in subitanea rixa, aut in procinctu cædis. 145.83

An si quis tradat Arma Caio, ac occidendum Titium, fiat irregularis, si Caius occidat Titium aliis armis. 145.84

An maneat irregularis inuasus, qui potentioribus armis occidit suum iniustum inuasorem. 161.16

An fiat irregularis Clericus noctu portans Arma

R. P. Leand. de Irregularit.

prohibita, si rixosus amicus, eo inscio, aut inuito, sustulit, & illis armis hominem occidit. 197.45

Associans.

An qui scienter Associat euntem ad occidendum aliquem, animo solum defendendi eum (si opus fuerit) ne succumbat, maneat irregularis si Associatus occidat. 139.63

An saltem immunis sit ab irregularitate, si Associans sit Pater, vel filius, vel valde amicus eius, qui ad occidendum aliquem exit, si hic contrarium occidat. 139.64

Auricula.

An carens Auriculis, hoc est externa illa cartilagine, quæ capiti adhæret, sit irregularis. 22.18

An carens dictis Auriculis sit adhuc irregularis, casu quo possit talem deformitatem crinibus ita tegere, vt non appareat. 23.19

An maneat irregularis, qui in pœnam culpæ priuatus fuit Auricula. 23.20

An qui per seipsum Auriculam totam, vel partem amputauit, etiam sit irregularis. 23.21

An item sit irregularis ille à quo per vim, aut inimicorum insidias, præcisæ sunt Auriculæ. 23.22

An qui alterum Auricula priuat, fiat irregularis. 23.23

An sit irregularis, qui alteri abscindit Auriculam, hoc est, cartilagineam, quæ circa aurem est. 199.7

Auxilium.

An Auxiliantes, & cooperantes ad homicidium, vel mutilationem, sint sequuto effectu irregulares. 137.59

An fiat irregularis ille, qui rixam iniustam habens cum alio, admonet amicos, famulos, consanguineos occurrentes in sui Auxilium, ne quid mali illi inferant; si hi nihilominus occidant eum, aut mutilent. 141.71

B

Balbus.

AN Balbi, è numero quorum erat Demosthenes, aut Blæsi, vt Moses erat, sint irregulares. 24.25

Baptismus.

An ille, qui omnino ignoranter rebaptizatur, postea ratum habet suum secundum Baptismum, irregularis fiat. 205.9

An qui primum Baptismum recepit sicte, & sine intentione; sed secundum verè, & cum intentione recepit, sit irregularis. 205.10

An infans Baptizatus ab hæretico, maneat irregularis. 207.11

An saltem adultus Baptizatus ab hæretico, fiat irregularis. 207.2

Quare imposita est ab Ecclesia pœna irregularitatis iterationi Baptismi, & non iterationi Confirmationis, & Ordinis, cum omnia hæc Sacramenta sint initerabilia. 270.17

An in irregularitate, quæ contrahitur ex publica reiteratione Baptismi, possit non solum Papa, sed etiam Episcopus dispensare. 270.18

An differens susceptionem Baptismi vsque ad articulum mortis, sit irregularis. 208.3

Vide, *Rebaptizare.*

An positis illis duabus conditionibus, quas Canon Concilij requirit, nempe exemplar vitæ, & necessitas ministrorum, sit adhuc necessaria dispensatio Pontificis, aut Episcopi, vt Baptizatus in fine vitæ ordinari possit. 208.4

An sit irregularis, qui vt liberiùs peccet, differt Baptismum vsque ad senectutem. 208.5

An laicus priuatum sine solemnitate Baptizans, fiat irregularis. 208.6

Index Rerum

- An saltem maneat irregularis laicus solemniter baptizans. 208.7
- An Sacerdos regularis, vel secularis, sine licentia superioris, absque necessitate, Baptizans, incurrat irregularitatem. 208.8
- An clericus, qui non est Sacerdos, solemniter, etiam in extrema necessitate Baptizans, fiat irregularis. 209.9.
- An eandem irregularitatis pœnam incurrat Clericus non Sacerdos, Baptizans aliquem non solemniter, sed absque necessitate, & prohibente Parocho. 209.10
- An Parochus solemniter Baptizans puerum alterius Parochiæ, sine licentia Episcopi, aut Parochi, fiat irregularis. 209.11
- An tempore cessationis generalis licitum sit conferre Sacramentum Baptismi paruulis. 169.17
- An in prædictis casibus licitum sit administrare Baptismum cum solemnitate solita. 270.20
- Barba.*
- An manserit irregularis, qui occidit hominem quendam, à quo arrepta Barba trahebatur, & à se, aliter expedire non poterat. 177.2
- An si quis alteri vi, aut pharmaco rotam Barbam euelleret, maneret irregularis. 200.14
- Bellum.*
- An Clericis in factis constitutis, sit prohiberetur pugnare propria manu, in Bello iusto aggressiuo. 98.105
- Vide, Clericus.*
- An saltem Clerici beneficiarij in minoribus constituti, mortaliter peccent, propriis manibus in Bello iusto pugnando. 99.111
- An aliquando sit licitum Clericis, & Religiosis aliqua ad Bellum iustum conducentia facere, propria manu, adhuc sine licentia, pugnare, &c. 100.113
- An licitum sit Clericis, & Religiosis iusto bello interesse, vt subsidia spiritualia ministrent, milites consolentur, confessiones audiant, moribundos adiuuent, &c. 100.114
- An liceat Clericis, absque metu irregularitatis, hortari milites in Bello iusto ad pugnam in vniuersum; nempe vt strenuè pugnent, hostem aggrediantur, fidem, & patriam defendant, &c. 100.115
- An saltem sit illicitum Clericis, fiântque irregulares, si in Bello iusto hortentur milites, non solum ad pugnam in genere, sed etiam ad pertumpendos hostium cuneos, ipsos occidendo, vt sibi viam faciant ad muros, &c. 101.116
- An etiam sint immunes ab irregularitate Clerici, qui in Bello iusto occidunt aliquos, ob defensionem patriæ; eo quod videant, quod aliàs caperetur, aut euerteretur ab aggressoribus. 102.118.
- An item sint liberi ab irregularitate, qui ad necessariam defensionem Parentum, vxoris, aut filiorum, in Bello iusto aliquem occidunt. 102.119
- An si quis probabiliter æquè credat, se in Bello iusto aliquem occidisse, aut mutilasse, debeat se necessariò irregularem reputare. 104.129
- An omnes qui in Bello iniusto mutilant, aut occidunt, & qui illis ad id, modo quouis, cooperantur, sint irregulares. 105.123
- An omnes mutilantes, aut occidentes in Bello iniusto, contrahant irregularitatem ex defectu lenitatis; an verò ex delicto. 107.1
- An omnes militantes in Bello iniusto, si in eo fiant mutilationes, aut homicidia, maneat irregulares, etiam si propriis manibus sanguinem non fundant. 107.2
- An qui in Bello iniusto seruant militantium vestimenta, & sarcinas, fiant irregulares. 108.4
- An conducentes milites ad Bellum iniustum, sint reicædium, quas milites in illo admittunt, ac proinde irregulares. 109.5
- An animantes, consulentes, mandantes, exhortantésve ad Bellum iniustum, quamuis hi non interficiant, aut propria manu pugnent, sint irregulares, si ex hoc suo delicto mors, aut mutilatio in aduersariis sequatur. 109.6
- An duces, & militum Præfecti pugnantes in Bello iniusto, maneat irregulares, etiam si in eo nullæ cædes, aut mutilationes fiant. 109.7
- An vendentes aut præbentes arma ad Bellum iniustum, saltem dum prope instat bellum, sint irregulares, si quis in eo occidatur, aut mutiletur. 109.8
- An etiam sint irregulares vendentes arma ad iniustum Bellum, si longo tempore ante illud indutum id faciant. 109.9
- An item sint irregulares, qui in Bello nauali iniusto gubernant naues, sequuta occisione, aut mutilatione alicuius. 109.10
- An deinde fiant irregulares, qui in Bello iniusto incuriunt timorem hostibus, verbis, aut dolo bellico, si quis in eo occidatur, aut mutiletur. 109.11
- An qui obsonia deferunt ad exercitum iniuste præliantem, sint irregulares, si cædes ibi inueniantur. 109.12
- An incurrant irregularitatem, qui ad Bellum iniustum accedunt, non animo pugnandi, sed ad pacem componendam, aut iuuandos milites in spiritualibus, si in tali bello committantur cædes. 110.13
- An Clericus qui interest iniusto Bello, etiam si nihil noceat aduersariis, si tamen in eo committantur aliqua cædes, sit irregularis. 110.14
- An militantes in Bello iniusto maneat irregulares casu quo occisiones, aut mutilationes in locis ipsorum tantum contingant. 110.15
- Beneficium, Beneficiarius.*
- An collatio Beneficij facta irregulari absolutè, sit licita. 10.11
- An collatio Beneficij facta irregulari absolutè, non solum sit illicita; sed etiam inualida, ipso iure, ante quamcunque iudicis sententiam. 10.12
- An irregularitas priuet ipso iure, & facto Beneficiarium beneficio, vel pensione, ante irregularitatem obtenta. 11.13
- An irregularitas superueniens Beneficiato, priuet ipsum fructibus beneficij. 11.14
- An item possit percipere fructus beneficij, qui existens irregularis, Beneficium recepit. 11.15
- An Beneficiarius incidens in irregularitatem, teneatur statim dimittere, in foro conscientiæ, beneficium, & in manibus superioris resignare. 11.16.
- An irregularis ex delicto, si nolit, vel non possit impetrare dispensationem, possit renunciate Beneficium in fauorem tertij. 12.18
- An etiam casu, quo durante accusatione irregularitatis, impetret quis Beneficium irregularis, si forte per sententiam illo priuetur, possit nihilominus irregularis conscius huius impetrationis, antequam condemnetur, beneficio absolutè renunciare. 12.19
- Bigamia, Bigamus.*
- Quid sit Bigamia. 60.1
- An triplex sit species Bigamiæ, nempe veteræ, interpretatiuæ, & similitudinariæ. 61.2
- An omnis Bigamia inducat irregularitatem. 61.3
- An

Notabilium.

An huiusmodi irregularitas inducta sit iure diuino?

61.4

An ad Bigamiam, & irregularitatem ex illa prouenientem, contrahendam requiratur, quod utrumque matrimonium sit consummatum?

61.5

An ad Bigamiam, & ex ea prouenientem irregularitatem contrahendam, requiratur emissio leminis virilis intra vas foemineum?

61.6

An etiam requiratur, ut foemina semen emittat, ut quis sit Bigamus, & irregularis?

62.7

An qui duas uxores legitimas successiue habuit ante Baptismum, & cum utraque consummauit, verè Bigamus sit, & irregularis maneat post Baptismum?

62.8

An multiplicata sponsalia, copulæque subsequuta inducant Bigamiam, & irregularitatem?

62.9

An saltem sit Bigamus, & irregularis laicus qui duo init, & consummat matrimonia, alterum validum, & alterum irritum?

63.11

An qui contrahit verum matrimonium cum vidua à priori viro cognita, & consummat illud, verè contrahat Bigamiam interpretatiuam, & irregularitatem defectu Sacramenti?

63.12

An hanc Bigamiam, & irregularitatem incurrat laicus qui ducit uxorem viduam, inualidè tamen, propter aliquod impedimentum?

63.13

An laicus contrahens duo matrimonia, sed utrumque inualidum, sit Bigamus, & irregularis?

62.10

An excusaretur ab irregularitate Bigamiæ, qui duceret viduam, existimans illam esse Virginem, cum tamen sit corrupta à priori marito?

64.14

An ducens foeminam à se solo defloratam, sit Bigamus, & irregularis?

64.15

An saltem sit Bigamus, & irregularis, qui contrahit cum foemina ab alio corrupta?

64.16

An propriè Bigamus Clericus in minoribus solum constitutus, priuetur priuilegio clericali Canonis, & fori?

72.44

An etiam sit Bigamus, & irregularis, vir corruptus ducens Virginem?

65.17

An qui duxit Virginem, & post adulterium à se scitum illam carnaliter cognouit, contrahat irregularitatem Bigamiæ interpretatiuæ?

65.18

An vir cognoscens suam uxorem, vi aut dolo oppressam ab alio, contrahat hanc Bigamiæ irregularitatem?

65.20

An etiam contrahat hanc Bigamiæ irregularitatem maritus, qui coactus ab Ecclesia per censuras (quia nequit uxoris adulterium probare) illam cognoscit?

66.21

An maritus recipiens, & cognoscens suam uxorem, quæ ex falsa suæ mortis fama secundas nuptias contraxerat, incurrat Bigamiæ interpretatiuæ irregularitatem.

66.22

An Religiosus professus contrahens matrimonium, illudque consummans, contrahat irregularitatem Bigamiæ similitudinariæ.

66.23

An etiam Clericus in sacris constitutus matrimonium, etiam vnicum, & cum Virgine contrahens, contrahat irregularitatem Bigamiæ similitudinariæ.

67.24

An saltem contrahat Bigamiæ similitudinariæ irregularitatem, qui contrahit matrimonium cum Moniali professa, quamuis ipse solutus sit.

68.26

An contraheret huiusmodi Bigamiæ irregularitatem, qui post vota simplicia emissa post biennium in Societate Iesu, contraheret matrimonium.

68.27

An Summus Pontifex possit in Bigamia vera, & irregularitate ab illa orta dispensare.

67.28

An Pontifex possit in dictæ Bigamiæ irregularitate Ordinaria potestate dispensare.

68.29

An etiam Episcopus possit dispensare cum Bigamis propriis ad sacros Ordines suscipiendos.

69.30

An saltem possit Episcopus dispensare cum Bigamis propriis, ad minores Ordines.

69.31

An ad minus possit Episcopus dispensare cum Bigamis propriis, ut in susceptis minoribus Ordinibus ministrant.

69.32

An denique possit Episcopus dispensare, saltem quoad minores Ordines, cum Bigamis interpretatiuis.

69.33

An Episcopus possit dispensare cum Bigamo proprio, & interpretatiuo, ad sacros Ordines suscipiendos, casu quo Bigamus ad Religionem transeat.

80.34

An casu, quo urgeat necessitas, ob penuriam Ministrorum (ut apud Indos) possit Episcopus dispensare, ut Bigamus proprius, aut interpretatiuus ad Subdiaconatum promoueatur.

70.35

An Episcopus possit dispensare in Bigamia similitudinaria Clerici in sacris constituti ineuntis matrimonium cum vnica, ac Virgine.

70.36

An Abbates sæculares possint dispensare, sicuti dispensant Episcopi, in Bigamia supradicta.

71.37

An Commissarius Bullæ Cruciatæ habeat facultatem dispensandi in Bigamia.

72.40

An ad impetrandam in Bigamia dispensationem, sit opus explicare, an matrimonium ter, vel quater, aut pluries contractum fuerit.

72.41

An in dispensationis Bigamiæ impetratione sit necessariò species Bigamiæ fatenda.

72.42

An etiam qui duplici Bigamia est ligatus, vtriusque mentionem in impetratione Bigamiæ dispensationis, facere debeat.

72.43

An non solum Bigamus proprius, sed etiam interpretatiuus, priuetur dicto priuilegio Clericali Canonis, & fori.

73.45

An etiam Bigamus similitudinarius priuetur dicto Clericali priuilegio.

73.46

An Bigamus in minoribus constitutus, peccet mortaliter, si deferat habitum, & tonsuram clericalem.

73.47

An Bigamus prædictus possit ministeria minorum Ordinum exercere.

73.48

An Bigamus sit capax alicuius beneficii Ecclesiastici.

73.49

Bona.

An licitum sit cuiilibet personæ sæculari, ob defensionem Bonorum suorum temporalium interficere iniustum eorum inuasorem.

172.1

An licèt licitè occidat sæcularis quis furem aliquem, aut actualem inuasorem suorum Bonorum temporalium, maneat nihilominus irregularis.

173.2

An non solum Clerici, verum etiam Religiosi, possint sine irregularitatis poena occidere furem volentem Bona sua surripere, quando aliter defendere ea non valent.

174.4

Vide Res.

An possit quis, absque metu irregularitatis occidere inuasorem iniustum, pro defensione Bonorum proximi, quando hæc alicuius sunt momenti.

176.11

Bulla Cruciatæ.

An irregularitas, quæ sine peccato incurritur, possit per Bullam Cruciatæ dispensari.

256.35

An saltem irregularitas, quæ ex delicto prouenit, possit per Bullam Cruciatæ dispensari.

256.36

Vide Commissarius.

Index Rerum

C

Cæcitas, Cæcus.

- A**N omnino Cæcus sit irregularis omnino. 20.3
 An etiam sit irregularis cæcus ille, qui licet nihil videat, habet oculos integros, & claros. 20.4
 An adhuc sit irregularis Sacerdos, cui iam Sacerdotio initiato superuenit cæcitas. 20.5
 An maneat irregularis, qui Cæco pontem transeuntis tabulam aliquam subtrahit, unde ille submergitur. 150.100

Campana.

- An saltem fiat irregularis Clericus, qui illicitè pulsans Campanam tempore interdicti, casu cadens tintinnabulum occidit hominem. 189.13
 An contrahat irregularitatem ille, qui non habens officium Campanarum, pulsando Campanam, casu occidit hominem. 189.14

Canis.

- An contrahat irregularitatem, qui canem, quem ferocem, ac rabiosum nouerat, in alium ioco concitauit, & Canis ipsum mutilauit, vel occidit. 193.31
 An etiam incurrat irregularitatem ille, qui non nouerat Canem rabiosum esse, eo quòd non erat solitus mordere; sed tamen eum, in quem ioco prouocauit, momordit, & occidit. 193.32
 An qui domi custodit leonem, ursum, aut canem ita benè ligatum ut neminem lædere possit; si tamen aliquo casu soluatur, & occidat aliquem, maneat irregularis. 193.33.

Capitulum.

- An etiam Capitulum, Sede vacante, possit dispensare cum præfato illegitimo, ad Ordines minores, & beneficium simplex. 47.51

Caput.

- An monstruosus, hoc est, habens duo capita, quatuor manus, aut pedes, &c. sit irregularis. 29.62

Carcer.

- An custodes Carceris, qui aperiunt ostium eius, vt reus ad mortem ducatur, maneat irregulares, sequuta morte. 94.89

Cardinalis.

- An Cardinalis electus in Papam à paucioribus, quàm à duabus partibus electorum, si Papatum usurpare conetur, tam ipse, quàm qui ipsum receperint, irregulares maneat. 214.27

Carnifex.

- An non solum Carnifex, qui gulam frangit reo; verum etiam omnes, qui ipsum iuuant, vt qui scalam applicant, funem porrigunt, &c. sint irregulares. 94.93
 An fiat irregularis, qui inexpertum Carnificem docet modum, quo dandus est nodus funi, aut voluendus cippus. 97.101

Castrare.

- An qui ob vocis conseruationem, se per se, aut per alios Castrauerunt, sint irregulares. 28.57
 An qui zelo castitatis sibi per se, vel per alios virilia amputauerunt, aut Castrant, sint item irregulares. 28.58
 An qui ob ægritudinem, aut aliam necessitatem sibi met virilia abscedit, maneat irregularis. 29.60
 An sit necessum quod Clerici Castrati testiculos in puluerem redactos secum portent, dum Missam celebrant. 26.61

Catechumenus.

- An saltem filij Catechumenorum ab infantia baptizati, sint irregulares, casu quo eorum parentes à fide recesserint. 239.4

- An si Catechumenus in Ecclesia sepeliatur, illa remaneat polluta. 284.40

Causa.

- Quæ sit causa finalis, quam Ecclesia habet in imponenda Irregularitatis pena. 8.11

Cessatio.

- Vnde dicatur *Cessatio à diuinis.* 260.1

- Quid sit Cessatio à Diuinis. 260.2

- Quotuplex sit Cessatio à Diuinis. 260.3

- An Cessatio à diuinis sit vera & propria censura, distincta ab excommunicatione, suspensione, & interdicto. 261.4

- An Cessatio à diuinis sit species interdicti, & forma quædam illius. 261.5

- Quibus in rebus differat Cessatio ab interdicto. 261.6

- An violans Cessationem particularem, irregularitatem incurrat. 261.7

- An saltem qui violat Cessationem generalem celebrando tempore illius, incurrat irregularitatem. 261.8

- An Cessatio à diuinis incurratur aliquando ipso iure. 262.1

- An possint Cessationem ferre, qui ad id habent priuilegium, aut consuetudinem. 262.5

- An Cessatio quæ inducitur ab Ordinario loci, comprehendat Regulares. 263.6

- An ad indicendam Cessationem, sint à iure præfixa, & determinata verba. 262.7

- An materia, ob quam imponenda est Cessatio sit iniuria illata Ecclesiæ, seu personæ Ecclesiasticæ. 263.8

- An pro quacumque leui iniuria Ecclesiæ illata possit validè Cessatio imponi? 263.9

- An vt Cessatio legitime imponatur, requiratur quod causa, ob quam imponitur, sit notoria, & manifesta. 263.10

- An antequam cessatio imponatur, debeat necessariò causa cessationis exprimi instrumento publico, vel patentibus literis, sigillo munitis: necnon, quod tale instrumentum, vel literæ tradantur ei, contra quem cessatio intenditur. 263.11

- An vt Cessatio sit, non solum iusta, sed & valida, sit necessum, vt ille, contra quem imponitur, moneatur, & requiratur, an velit ante cessationem emendare offensam, & illam compensare. 264.12

- An vt Cessatio indicta à Capitulo sit licita, & valida, requiratur quod ad eam indicendam vocentur omnes de Capitulo, etiam absentes, & de causa cessandi diligenter tractetur; ac tandem deliberetur per suffragia, per maiorem partem Capituli. 263.13

- An posita Cessatione, nisi partes infra mensem in concordiam uenerint, teneatur utraque pars, nempe tam cessans, quàm ille contra quem cessatur, iter arripere per se ipsos, vel Procuratorem, ad Sedem Apostolicam, & se præsentare Pontifici, vt cognita causa remedium adhibeat. 264.14

- Quotuplex sit effectus cessationis. 264.1

- An Summus Pontifex possit imponere Cessationem partialem, hoc est quoad vnicum tantum effectum, & non quoad omnes. 265.2

- An etiam Episcopus, aut alius Iudex inferior Papa, possit imponere dictam Cessationem partialem. 265.3

- Quænam sit causa finalis Cessationis. 265.15

- An tempore Cessationis partialis licitum sit celebrare diuina officia publicè. 266.4

- An saltem tempore Cessationis generalis liceat diuina celebrare publicè, cum moderatione *cap. Alma mater.* 266.5

- An saltem tempore cessationis generalis sit licitum,

Notabilium.

- tum, celebrare officia diuina publicè, in festiuitatibus Natiuitatis Domini, Paschæ, Pentecostes, & Assumpt. B. Mariæ Virginis, sicut est licitum celebrare tempore interdicti localis generalis. 267.6
- An non solum tempore Cessationis generalis, sed etiam specialis, licitum sit celebrare publicè in præfatis festis. 267.7
- An tempore Cessationis teneantur Clerici priuatim Horas Canonicas dicere, si ad id aliàs teneantur. 267.8.
- An etiam tempore Cessationis sit licitum bini, vel terni simul Horas Canonicas intra Ecclesiam adhuc recitare. 267.9
- An tempore Cessationis sit licitum pulsare campanas ad diuina officia. 268.10
- An non solum semel in hebdomada, verùm etiam quotidie, possit tempore Cessationis fieri sacrum, si opus sit conferri Viaticum, & non sit Eucharistia. 269.15.
- An Sacerdoti celebranti in enarratis diebus, tantum possit vnicus Minister assistere. 269.16
- An tempore Cessationis generalis licitum sit conferre Sacramentum Baptismi parvulis. 269.17
- An etiam tempore Cessationis sit licitum Sacramentum Baptismi ministrare adultis, 269.18
- Vide *Baptismus*.
- An si Cessatio permaneat in hebdomada sancta, sit licitum Episcopo consecrare Chrisma, & benedicere oleum. 270.21
- An violans Cessationem peccatum mortale admittat. 273.1
- An etiam laici violantes Cessationem, pœnam excommunicationis ipso facto incurrant. 274.6
- An ille, ob cuius causam lata est Cessatio, teneatur ad aliquam restitutionem. 274.7
- A quonam Superiori potest auferri Cessatio. 274.8

Chirurgus.

- An toties fiat irregularis Medicus, siue Chirurgus, siue sit laicus, siue Clericus, quoties ex mala curatione facta ab ipso sequatur ægroti mors. 112.8
- Vide *Medicus*.
- An polluat Ecclesiam Chirurgus, qui dum vulnus curat in Ecclesia, aut venam incidit, copiosè sanguinem fundit. 282.29

Circulator.

- An si quis Circulator (Hispanè *chocarrero*, d' *Charlatan*) deserat serpentes, & ludo extetrens moriatur aliquis, fiat irregularis. 191.23

Clamans.

- An Clericus, vel alius qui clamat, vt è manibus furis bona sua eripiant, & eo excitatus Clamore Iudex furem capit, & occidit, maneat irregularis. 81.61
- An item non maneat irregularis, qui Clamans excitat vicinos, qui furem fugientem cum rebus suis capiunt, & occidunt. 87.62

Claudus.

- An Claudus sit irregularis. 27.51

Clericus.

- An Clericus irregularis ob homicidium voluntariè pattatum, priuandus sit beneficio, & pensione obtentis. 12.17
- An Clericus in Sacris constitutus matrimonium, etiam vnicum, & cum Virgine contrahens, contrahat irregularitatem Bigamiæ similitudinariæ. 67.24
- An excusetur ab irregularitate Clericus, aut alius,

qui accusat aliquem de crimine digno morte, non criminaliter, sed ciuilitè, hoc est, non petendo vindictam, sed satisfactionem sibi debitam. 83.56

An Clericus, vel alius, qui iustè accusans protestationem ficto animo facit, & interiùs desiderat vindictam & sanguinem accusati, irregularitatem contrahat. 83.47

An sicut potest Clericus, vel alius absque metu irregularitatis, cum protestatione accusare reum de iniuria sibi aut rebus suis illata, ita possit accusare de iniuria, vel damno illato suis propinquis & cognatis. 85.55

An Clerici, aut Regulares temporalem inridictionem habentes, qui interfunt executioni sententiæ mortis, sint irregulares. 97.102

An cæteri, siue Clerici, siue laici, qui non habent iurisdictionem temporalem, incurrant etiam irregularitatem, assistendo executioni sententiæ sanguinis. 97.103

An saltem peccent Clerici assistentes sine iusta causa executioni sententiæ sanguinis. 97.104

An Clericis in Sacris constitutis sit prohibitum pugnare propria manu in bello iusto aggressiuo. 98.105

An etiam Clericis in minoribus Ordinibus constitutis sit prohibitum in bello iusto aggressiuo propria manu pugnare. 98.106

Vide *Bellum*.

An iure naturali, aut diuino sit prohibitum Clericis propria manu pugnare. 99.108

An dicta prohibitio non pugnandi propriis manibus, obliget sub mortali Clericos in sacris constitutos. 99.109

An etiam præfata prohibitio obliget sub mort. Clericos in minoribus Ordinibus constitutos, si beneficio Ecclesiastico careant. 99.110

An saltem Clerici beneficiarij in minoribus constituti mortaliter peccent, propriis manibus in bello iusto pugnando. 99.111

An saltem sit illicitum Clericis, siantque irregulares, si in bello iusto hortentur milites non solum ad pugnam in genere, sed etiam ad perturbandos hostium cuneos, ipsos occidendo, vt sibi viam faciant ad muros, &c. 101.116

An Clerici pugnantes, & occidentes ad defensionem Regis, vel Principis, quem in bello iusto vident occidendum ab hostibus, incurrant irregularitatem. 101.117

An si quis Clericus militem aliquem hortetur, vt pro tuenda fide Christi, aut pro Ecclesia Romana moriatur, sit irregularis, si sequatur ipsius militis mors. 102.120

An item liber sit ab irregularitate Clericus exhortans militem, vt pro Reipublicæ, aut patriæ defensione moriatur, morte militis sequuta. 102.121

An deinde maneat liber ab incurfu irregularitatis Clericus, vel alius, qui consulit, aut suadet alteri, vt exponat se mortis periculo, pro defensione sui Patris periclitantis, aut sui amici, &c. 102.122

An fiat irregularis Clericus, qui in bello iusto præbet arma, quæ apud se habet, militi non habenti, vt se, suaque defendat bona, si postea miles occidat aliquem. 103.123

An saltem fiat irregularis dictus Clericus, si in iusto bello præbeat arma militi, vt occidat aliquem in particulari, sequuto effectu. 103.124

An casu, quo Clerici peccent grauiter in bello iusto pugnando propria manu contra prohibitionem Ecclesiæ, manean irregulares, si aliquos percutiant,

Index Rerum

- cutiant, aut vulnerent, etiamsi nullum occidant, aut mutilent. 103.126
- An saltem sit irregularis Clericus, si in bello iniusto militet sponte, etiamsi nullum deformet. 104.127
- An Clericus in bello iusto propria manu licite pugnans, si dubius postea maneat, an ipse occiderit aliquem, censeri debeat irregularis. 104.128
- An saltem Clericus, vel Religiosus militans in bello iusto sine licentia Pontificis, se debeat reputare irregularem, si dubitet omnino, an alium mutilauerit, aut occiderit. 105.130
- An si Pontifex dispensaret cum aliquo Clerico, ut in bello iusto propria manu pugnaret, incurreret irregularitatem, si aliquos hostes in dicto bello occideret. 105.131
- An Clericis Ordinibus sacris initiatis, sit iure prohibitum officium Medici, aut Chirurgi exercere, abscindendo, vel adurendo. 101.1
- An saltem licitum sit prædictis Clericis, aut Religiosis mederi incidendo, aut vrendo, causa pietatis. 111.5
- An etiam sit interdictum dictis Clericis, & Religiosis, artem Medicinæ, seu Chirurgiæ, absque incisione, & adustione exercere. 111.6
- An prohibitum sit Monachis, & Clericis Sacris initiatis, mederi incidendo, vel adurendo, urgente necessitate, ut tempore pestis, quando non est alius qui hoc munus præstet. 113.10
- An si Monachus, aut Clericus in Sacris exercerent artem Chirurgiæ, incidendo, aut adurendo, extra casum necessitatis, cum ignorantia inuincibili huius prohibitionis, peccarent, & incurrerent irregularitatem, morte ægroti sequuta. 114.11
- Vide, *Monachus*.
- An venæ sectio sit Monachis, & Clericis in Sacris prohibita per *d. cap. Tua nos, de homicidio*. 114.13
- An Clericus in Sacris constitutus, seu Monachus exercens officium Medici, seu Chirurgi, abscindendo, vel adurendo, secundum regulam artis membrum alicuius ægroti, sanitatis causa, incurrat irregularitatem, si mors non sequatur, ex ea saltem actione. 114.15
- An Clericus, seu Monachus, adiuuans Chirur- gum ad abscindendum membrum infectum ægroti, ob eiusdem sanitatem, incurrat irregularitatem. 115.16
- An Clericus in bello iusto propria manu pugnans, ob defensionem propriæ vitæ, maneat irregularis, si aliquem hominem ob id occidat. 103.125
- An sit irregularis Monachus, aut Clericus ludens, etiam modeste, cum muliere grauida, si inde abortus animatus contingat. 155.14
- An denique Clericus, vel religiosus liber maneat ab irregularitate, si pro se tuendo occidat suum iniustum inuasorem, quando suam vitam fugiendo tueri possit. 169.39
- An etiam Clerici possint, absque culpa, & irregularitatis pœna, occidere actualem rerum suarum inuasorem. 173.3
- An non solum Clerici, verum etiam Religiosi possint sine irregularitatis pœna occidere furem volentem bona sua surripere, quando aliter defendere ea non valent. 174.4
- An Clericus, qui equum fetocem equitans, casu aliquem occidit, maneat irregularis. 187.8
- An fiat irregularis Clericus, qui dum licite pulsans campanas, casu causam dedit homicidij, cadente tintinnabulo. 189.12
- An fiat irregularis Clericus noctu portans arma prohibita, si rixosus amicus ei inscio aut inuito sustulit, & illis armis hominem occidit. 197.45
- An Clericus qui non est Sacerdos, solemniter etiam in extrema necessitate baptizans, fiat irregularis. 209.9
- An eandem irregularitatis pœnam incurrat Clericus non sacerdos, baptizans aliquem non solemniter, sed absque necessitate, & prohibente Parocho. 209.10
- An Clericus non Sacerdos fiat irregularis, sacramentaliter aliquem absoluens. 211.9
- An Clericus, qui non est Subdiaconus, cantans Epistolam indutus Dalmatica, sed sine manipulo, fiat irregularis. 212.31
- An saltem fiat irregularis, si dictus Clericus Subdiacono inferior, cantet in Missa solemnè Epistolam, indutus Dalmatica, & manipulo. 212.14
- An etiam fieret irregularis Clericus Subdiacono inferior, qui cum Dalmatica, & Manipulo cantaret Epistolam in Missa, sine intentione tamen faciendi officium Subdiaconi. 212.15
- Vide *Epistola*.
- An Clericus non Sacerdos, qui in Choro fungitur officio hebdomadarij, maneat irregularis. 213.19
- An etiam maneat irregularis Clericus Sacerdote inferior, qui à Censura aliqua solemniter absoluit pœnitentes, aut benedicit sponis, aut aquæ, &c. 213.20
- An Clericus qui in vita, vel morte fauet raptoribus, vel participando eorum rapinis, vel eorum elemosynas accipiendo, vel eis pœnitentiam, sine debita restitutione, vel cautione concedendo, vel tandem eorum sepulturis assistendo, irregularitatem incurrat. 214.26
- An laicus, siue Clericus Sacerdote inferior, fiat irregularis, si per iocum, aut per modum representationis, sine intentione conficiendi Sacramentum, consecrer aut celebret Missam, tanquam si Sacerdotio esset initiatus. 215.27
- An Clericus primæ tonsuræ maiori excommunicatus, fiat etiam irregularis, suum officium solemniter exercendo. 217.4
- An sint irregulares Clerici, qui constituti in minoribus Ordinibus, exercent solemniter actus proprios illorum Ordinum, tempore interdicti. 230.10
- Vide *Interdictum*.
- An Clericus publicè concubinaris, vel fornicarius sit irregularis, irregularitate annexa tali crimini. 241.1
- Vide, *Concubinaris, Sodomita*.
- Cœmeterium.*
- An violata Ecclesia, censeatur etiam violatum Cœmeterium illi contiguum. 286.44
- An etiam è contra, polluto Cœmeterio, censeatur polluta Ecclesia illi contigua. 286.45
- An si duo Cœmeteria ita sint sibi vnita, ut inter ea solus sit medius paries, in quo sit porta, per quam transeat de vno in aliud, vtrum vno eorum polluto, censeatur pollutum alterum. 286.46
- An saltem maneat polluta duo dicta Cœmeteria, si in medio portæ positæ inter illa, fiat humani sanguinis, vel seminis effusio. 287.47
- An reconciliata Ecclesia violata, maneat reconciliatum Cœmeterium contiguum. 290.7
- Vide, *Color*.
- An Color Æthiopis aut Mauri faciat irregularem. 25.39
- Vide, *Comburare*.
- An qui ad iniuste Comburendum aliquem vitium ignem admouet, aut extruit focum, sit irregularis. 145.85

Notabilium.

Comes.

An comes magistri tritremis (Hispanè , *Comitre de galera*) percussit Clericum de gradatatum solum verbaliter, & damnatum ad tritremes, excommunicationem Canonis incurrat. 276.6

Comitari.

An etiam sint irregulares omnes, qui de familia Prætoris pedestres, aut equestres comitantur malefactorem morte plectendum. 94.91

Commissarius Cruciatæ.

An Commissarius Cruciatæ possit legitimare prole, in foro conscientie, quoad Ordines, & beneficia. 56.80

An Commissarius Bullæ Cruciatæ habeat facultatem dispensandi in Bigamia. 72.40

An Commissarius Cruciatæ possit dispensare in irregularitate ex defectu lenitatis orta. 106.136

An etiam Commissarius Cruciatæ possit in hac irregularitate dispensare. 120.39

In quibus irregularitatibus possit Commissarius Cruciatæ dispensare. 255.34

Concilium.

An solus Summus Pontifex, aut Concilium generale possint indicare irregularitatem. 6.1

Concio, Concionator.

An ab irregularitatis incurso liberentur Concionatores, qui hortantur Iudices, ut seruent leges, & purgent Rēpublicā scelestis hominibus, &c. 81.36

An saltem innodetur irregularitate Concionator, qui peccatorem occultum publicè reprehendit, & ob id à Iudice captus, ad mortem, vel mutilationem damnatur. 81.37

An saltem sit licitum, tempore cessationis, pulsare campanas ad Concionem, Orationem Anglicam, & ad alia, quæ non sunt officia diuina. 268.11

Concubinarius.

An saltem Clericus Concubinarius, aut Sodomita publicus, & notorius fiat irregularis, ratione infamie, ante Iudicis sententiam. 241.3

Confessarius, Confessio.

An irregularis peccet mortaliter excipiendo Confessiones. 9.8

An etiam validæ ac ratæ sint Confessiones, quas Confessarius nominatim irregularis promulgatus excipit. 10.10

An si Iurisperitus, vel Theologus, vel Confessarius, vel alius interrogetur in genere, an quis ob tale crimen mereatur mortem, respondeatque mereri, maneat irregularis, secuta morte, vel mutilatione in aliquo. 79.30

An sit irregularis Confessarius, qui dicit Iudici nolenti punire Reum pœna mortis, uti tenetur, se non posse, nec velle ei absolutionem dare, nisi Reum illum morte puniat. 80.32

An Confessarius qui obligat Reum pœnitentem iuridicè interrogatum ad fatendum crimen dignum morte, fiat irregularis, pereunte Reo. 80.33

Vide Lenit v.

An fiat Confessarius, aut alius irregularis, consulens Reo, ut omittat appellationem iuridicā de sententia mortis sibi illata, quam ipse interponere vult. 80.35

An Confessarius, qui consulit pœnitenti fateri crimen dignum morte, si iuridicè interrogetur, sit irregularis, secuta pœnitentis morte. 137.57

Confirmatio.

An reiterans activè, vel passivè Sacramentum Confirmationis, fiat irregularis. 206.15

An qui sine Sacramento Confirmationis ordinatur, fiat irregularis. 210.5

An etiam fiat irregularis Sacerdos non Episcopus, exercens Pontificalia, v.g. conferendo Ordinis, vel Confirmationis Sacramentum, consecrando Altaria, &c. 211.10

An Sacerdos, qui ex commissione Papæ ministrat etiam communicatus Sacramentum Confirmationis, sit etiam irregularis. 218.8

An item sit licitum, tempore cessationis, conferre Confirmationem. 269.19

Consensus.

An quando plures de communi Consensu vnum aliquem aggressi sunt, & aggressus vnicò vulnere petiit, omnes maneat irregulares. 137.60

Consiliarius.

An Regij Consiliarij deputati ad causas civiles iudicandas, possint, nò deposito tali munere, ad Ordines promoveti, & promoti idè munus exercere. 59.12

Consilium.

An censendus sit irregularis, qui dubitat, an suum Consilium influxerit in homicidium revera commissum. 132.42

An præbens Consilium pium, ex quo præter intentionem homicidium sequitur, irregularitatem incurrat. 135.49

Consulens.

An qui Consulit homicidium illi, qui paratus non erat ad illud patrandum, fiat irregularis sequuto effectu. 131.38

An etiam fiat irregularis Consulens homicidium illi, qui iam paratus erat ad occidendum. 131.39

An saltem fiat irregularis ille, qui Consuluit cuidam, qui iam determinatus erat, Petrum occidere, sed ex dicto consilio citius occidit. 131.40

An Consulens homicidium, ficto animo, fiat irregularis. 132.41

An Consulens homicidium maneat irregularis, si consultus non statim, sed post multos dies occidat. 132.43

An Consulens alteri, ut occidat aliquem, maneat irregularis, casu quos is, cui datum est consilium, occidatur. 132.44

An Consulens homicidium evitet irregularitatem, si ante factum homicidium, consilium datum reuocet, idque manifestet ei, qui consilium dedit. 133.45

An qui Consuluit homicidium cuiusdam Clerici, & postea seriò tale consilium reuocavit, manserit nihilominus excommunicatus, & irregularis, & obligatus ad restitutionem, sequuto homicidio. 133.46

An sit irregularis Consulens abortum fœtus animati, si postea, reuocato consilio, non possit fœminam ad id persuasam remouere ab abortu procurando. 134.47

An qui Consuluit homicidium, & reuocavit illud, ac bona fide credidit, id sufficere, ut occisio non sequeretur, maneat nihilominus irregularis, si homicidium subsequatur. 134.48

An Consulens alteri, ut pro fide Christi, aut pro Ecclesia se morti exponat, fiat irregularis, morte consulti sequuta. 135.50

An etiam vitet irregularitatem, qui Consulit alteri ut se pro bono publico, aut pro defendenda Patria, periculo mortis exponat, si inde mors consulti sequatur. 135.51

An Consulens alteri, ne hostem fugiat, eo quòd existimet hostem, qui eum insequitur, ob suam præsentiam eum non occisurum, irregularis maneat, si exinde consultus occidatur. 135.52

An qui transeunti fluvium rapacissimam iumento debili consulit, ut descendat, ut sic melius illud pertranseat, fiat irregularis, si exinde descendens submergatur. 135.53

An qui parato occidere Clericum adulterum, Consulit, ut potius mutilet, maneat irregularis, si de facto cum mutilet. 136.54

An

Index Rerum

- An maneat irregularis, qui consulit alicui, vt bona sua tueatur ac defendat, si consultus, ob id se exponat periculo, & occumbat. 136.55
- An qui Consulit alteri aliquod crimen, v.g. furtum, ex quo scit illum morte puniendum, fiat irregularis? 136.55
- An sit irregularis qui Consulit homicidium alicui, qui aliàs illud esset commissurus absque consilio tali. 137.58

Contumelia.

- An absque culpa, & pœna irregularitatis possit quis occidere, aut mutilare atrociter contumeliosum, ad depellendam iniuriam Contumeliæ, quam perfectè in illum protulit; vt tu es infamis, malè castus, &c. 169.8
- An etiam possit quis occidere, aut mutilare contumeliosum non perfectè profertentem sibi grauissimam Contumeliam, sed incipientem illam proferte: vt v.g. tu es infam. tu es mala gener. &c. 179.9

Conuiuium.

- An qui vinum generosum Conuiuiis apposuit, aut lautissimas illis ministravit epulas, quibus aliquis se ita ingurgitauit, vt crepuerit, aut mentis defectu alium occiderit, maneat irregularis. 197.47

Cooperans.

- An auxiliantes & Cooperantes ad homicidium vel mutilationem, sint subsequuto effectu irregulares. 137.39

Crus.

- An etiam sit irregularis qui Crura distorta habet. 28.53

D

Dæmoniacus.

- An Dæmoniacus, aut Energumenus (qui dicitur ille, quem spiritus malignus corporaliter vexat (sit omninò irregularis. 18.23
- An etiam sit omninò irregularis, quòd susceptiōnem altioris Ordinis, Dæmoniacus, aut Energumenus, cuius corpus solùm semel, aut iterum fuit obsessum, ac vexatum, sed misericordia Dei iam est omninò à tali vexatione liber. 18.14
- An Dæmoniaci, quorum corpora aliquando fuerunt obsessa, possint in susceptis Ordinibus ministrare, si omninò à tali vexatione liberi existant. 19.16
- An non solùm Dæmoniaci, sed etiam illi qui se tales simularunt, irregulares sint. 19.17

Debitum.

- An ex Debito pecuniario, quod post desertionem officij, & rationem redditam resultat, oriatur irregularitas. 60.14

Defectus.

- An defectus plenæ aduertentiæ, seu considerationis iuris, aut facti, ob cuius violationem fertur irregularitas, excuset ab incursione irregularitatis. 15.7
- An Defectus corporalis, seu vitium corporis, inducat irregularitatem. 20.1
- An omne vitium corporis inducat irregularitatem. 20.2
- An ad Episcopum solùm pertineat iudicare in dubio, an Defectus corporis, aut deformitas ita notabilis sit, vt inducat irregularitatem. 32.81

Defensio.

- In quo consistat Defensio inculcata, seu, quod idem est, moderamen inculpatæ tutelæ, conditio necessaria, vt occisio iniusti aggressoris sit licita, & libera ab irregularitate. 157.3
- An si quis volenti defendere alium ex charitate, persuadeat ne defendat eum, fiat irregularis, si

ex illa non defensione sequatur homicidium. 148.73.

An saltem fiat irregularis, si volenti defendere ex iustitia alium ab occisione, id ei dissuadeat per vim, aut fraudem. 148.94

An etiam Clericus, vel Monachus excusetur ab irregularitate, si committat homicidium, Defendendo se cum moderamine inculpatæ tutelæ. 157.2

An fiat irregularis, qui cum moderata Defensione occidit iniustum inuasorem, sciens illum esse in mortali, & in eo moriturum. 178.6

An inuasus, qui potest se iustè Defendere, occidendo iniustum inuasorem, peccet mortaliter, si id non faciat. 158.7

An euadat irregularitatem, qui debito moderamine se Defendens, directè vult, & intendit mortem iniusti aggressoris, camque exequitur. 159.9

An saltem sit irregularis, qui ob Defensionem vitæ suæ, aut honoris, occidit aggressorem venientem contra ipsum, sine aliquo genere armorum, sed tantùm manu vacua, minans eum suffocare, aut alapam præbere. 161.18

An si quis occidat iniustum inuasorem, vt vitam suam Defendat, in casu quo satis esset illum mutilare, aut vulnerare, vt se defenderet, fiat irregularis. 167.33

An etiam possit quilibet, non solùm Defendere vitam suam, sed etiam vitam patris, vel filij, vel vxoris, aut alterius consanguinei, vsque ad occisionem iniusti aggressoris, absque incurso irregularitatis. 101.40

An similiter possit quis Defendere vitam proximi extranei, vsque ad occisionem iniusti inuasoris, sine vlla culpa, & irregularitate: quando aliter illam defendere non potest. 171.41

An vt quis teneatur Defendere proximum iniustè aggressum, necessum sit vt hic clamet. 171.42

An denique possit quis Defendere proximum, etiam non Christianum, iniustè aggressum, vsque ad interfectionem aggressoris. 172.45.

Vide *Aggressor.*

Degradatio.

An Degradatio, & depositio sint propriè censuræ. 275.1

Quotuplex est Degradatio. 275.2

In quibus differt Degradatio verbalis, & realis, seu actualis. 275.3

An Degradatio, aut deposito verbaliter à beneficio, assignandæ sint expensæ, ne exeat. 276.9

An item assignandæ sint expensæ Degradato realiter, & solemniter ex Ecclesiæ redditibus. 276.10

An realiter, seu actualiter Degradatus possit validè contrahere Matrimonium. 277.11

Quænam sunt crimina, ob quæ infligi solet verbalis Degradatio. 277.12

Quænam sunt crimina, quæ realem, siue actualem Degradationem merentur. 277.13

An Degradatio Presbyteri pertineat ad Episcopum proprium. 277.14

An Degradatio Episcopi pertineat ad Papam. 277.15

An Degradatum actualiter, & realiter possit Episcopus in suum pristinum statum restituere. 277.17

Qua forma, & modo fieri debet Degradatio realis, & actualis. 277.18

Delictum.

- An irregularitas, quæ oritur ex Delicto, incurtatur per delictum internum: v.g. ob intentionem recipiendi Ordines in excommunicatione, aut occidendi aliquem, &c. 3.9

An

Notabilium.

An irregularitas, quæ oritur ex Delicto, incurratur saltem per delictum, aut actum occultum per accidens, ita vt probari non possit. 3.10

An ad incurrendam irregularitatem ex Delicto prouenientem, debeat interuenire dolus, seu contemptus legis. 4.13

An dentur aliquæ aliæ irregularitates, etiam ex delicto occulto prouenientes, in quibus Episcopus dispensare non potest. 253.29

Dens.

An carens omnino Dentibus sit irregularis. 24.29

An prominentia Dentium extra os irregularitatem inducat. 23.30

An maneat irregularis, qui sibi furore iracundiæ dentes extraxit. 24.31

An qui pugno euulsit Dentes alterius, sit irregularis. 24.32

An qui alicui Dentes excutit, existat irregularis. 200.13

Diaconus.

An in præassignatis duobus casibus, non solum Subdiaconus, aut Diaconus incurrat irregularitatem, sed etiam ipse celebrans Sacerdos. 232.23

Difformitas.

An etiam oris Difformitas causet irregularitatem. 29.63

Digitus.

An qui senos Digitos in manibus habet, sit irregularis. 26.41

An illi, qui sex Digitos in manu habet, possit sine periculo irregularitatis, præscindi vnus. 26.42

An qui caret Digito pollicis, vel indicis, sit irregularis. 26.43

An etiam sit irregularis, qui caret Digito alio, præter digitos pollicem, & indicem. 26.44

An saltem sit irregularis, qui caret Digitis dexteræ, quibus in Missa fit Crucis signatio. 26.45

An qui in dextera, aut sinistra habet Digitum medium, & indicem coniunctum, sine diuisione, sit irregularis. 26.46

Dispensatio.

An irregularis ex delicto, si nolit, vel non possit impetrare Dispensationem, possit renunciare beneficium in fauorem tertij. 12.18

An saltem ex Dispensatione Papæ possit Sacerdos cæcus celebrare Missam. 20.6

An solus Pontifex possit dispensare in irregularitatibus prouenientibus ex defectibus animæ supra enumeratis. 20.9

An possit Pontifex dispensare, vt Sacerdos qui vna caret manu, Missam celebret. 34.89

An etiam possit licitè dispensare Pontifex, vt celebret Sacerdos, vtraque truncatus manu. 34.90

An dispensatio illegitimi ad Ordines simpliciter, vel ad Clericatum, extendatur quoque ad Ordines sacros. 45.41

An si in dispensatione illegitimi ad Ordines contineretur hæc clausula: *Dispensatio tecum ad omnes Ordines*: tunc saltem talis dispensatio intelligenda esset etiam de omnibus sacris. 45.42

An illegitimus Dispensatus ad beneficium simpliciter obtinendum, intelligatur de vnico simplici, & non curato. 46.46

Vide Illegitimus.

An Capitulum, Sede vacante, possit dispensare cum præfato illegitimo ad Ordines minores & beneficium simplex. 47.51

An si hæc irregularitas ex occulto delicto parentum proueniat, sit ab Episcopo dispensabilis, quoad maiores Ordines, beneficium Curatum, &c. 48.56

Quænam sit sufficiens causa ad Dispensandum cum illegitimo quocunque. 55.77

An Religiosus petens dispensationem ad Dignitates, & Ordines, debeat necessariò exprimere qualitatem illegitimitatis, nempe an sit spurius, naturalis, sacrilegus, aut incestuosus. 68.84

An Summus Pontifex possit in Bigamia vera, & irregularitate ab illa orta dispensare. 68.28

An Abbates sæculares possint dispensare, sicuti dispensant Episcopi in Bigamia supradicta. 71.38

An ex privilegio possint Prælati Regulares dispensare cum suis Religiosis Bigamis, etiam veris & interpretatiuis, ad Ordines etiam maiores. 71.39

An Commissarius Bullæ Cruciatæ habeat facultatem dispensandi in Bigamia. 72.40

Ad impetrandam in Bigamia Dispensationem, an sit opus explicare, an matrimonium ter, vel quater, aut pluries contractum fuerit. 72.41

An in Dispensationis Bigamiæ impetratione sit necessariò species Bigamiæ fatenda. 72.42

An etiam qui duplici Bigamia est ligatus, vtriusque mentionem in impetratione Bigamiæ Dispensationis facere debeat. 72.43

An Summus Pontifex solum possit dispensare in irregularitate proueniente ex defectu lenitatis. 105.133

An Prælati Regularium possint dispensare in irregularitate defectu lenitatis contracta. 106.135

An irregularitas orta ex homicidio iusto, facto in bello iusto, aut à Iudice, sit ab Episcopo dispensabilis. 106.137

An saltem Prælati Regulares possint dispensare cum suis subditis in irregularitate ista orta ex homicidio iusto facto in bello, aut à Iudice. 107.138

An solus Papa possit in hac irregularitate dispensare. 110.16

An in hac irregularitate possit etiam dispensare Episcopus. 119.38

An Episcopus possit dispensare in irregularitate orta ex huiusmodi homicidio directè voluntario. 151.103

An Episcopus possit dispensare in irregularitate orta ex occisione fœtus animati. 156.21

An in irregularitate, quæ contrahitur ex publica reiteratione Baptismi, possit non solum Papa, sed etiam Episcopus dispensare. 207.18

An solus Pontifex possit dispensare in irregularitate quam quis contraxit exercendo Ordines, quos non habebat. 215.31

An solus Papa possit in hac irregularitate dispensare. 201.9

An dispensatio irregularitatis habeat determinatam formam. 245.1

An vt dispensatio in irregularitate fiat licitè, requiratur aliqua causa. 246.2

An etiam, vt sit valida dispensatio irregularitatis, quæ fit à Papa, requiratur aliqua causa. 246.3

An Episcopus possit dispensare in irregularitate orta ex homicidio directè voluntario, omninò tamen occulto. 250.19

An in irregularitate ex homicidio voluntario occulto orta, possit dispensare Episcopus ad suscipiendos minores Ordines. 251.21

Vide Episcopus, Prælatum.

An dentur aliquæ aliæ irregularitates, etiam ex delicto occulto prouenientes, in quibus Episcopus dispensare non potest. 253.29

An in Dispensatione irregularitatis debeat quis necessariò, cum dispensationem vnus impetrat, alias simul

Index Rerum

- simul manifestare. 258.37
- An qui ter, vel quater contraxit nuptias, teneatur id exprimere in petitione dispensationis super irregularitate ex Bigamia contracta. 259.40
- An qui committit plura homicidia contrahat diuersas numero irregularitates in Dispensatione explicandas. 259.41
- Dissuadens.*
- An qui dolosè Dissuadet diuiti volenti pascere ege- num, ne pascat, & Medico ne cutet, & volenti re- uelare homicidij tractatum, ne reuelet, fiat irre- gularis, sequuto homicidio. 149.95
- Dominus.*
- An etiam fiant irregulares Pater, aut Dominus, casu quo dicant filio, aut seruo hæc verba: *Cave ne occidas Petrum, qui mihi iniuriam inulit, non ra- men reuertaris domum, donec aliquid noui de te au- diam.* 125.17
- Dubium.*
- An incurratur irregularitas, quando non est certum, sed solum Dubium, quod in iure, ob tale factum, irregularitas imposita sit. 4.15
- An non solum quando quis Dubitat de facto ho- micidij, sed etiam quando dubitat de facto alio- rum delictorum, quibus adiuncta est irregularitas, se debeat in vitroque foro gerere pro irregulari. 5.18
- An Dubium Iuris, aut facti excuset ab irregularitate contrahenda. 15.9
- Duellum.*
- An fiat irregularis, qui occidit aliquem in Duello, ad quod suscipiendum nulla legitima causa in- tercessit. 181.1
- An maneat irregularis, qui ob vanam ostentatio- nem vitium, & acquisitionem nominis viti ro- busti, vel ob voluptatem spectantibus procrean- dam Duellum suscipit, & in eo homicidium ad- mittit. 182.2
- An fiant irregulares qui suscipiunt Duellum ad ve- ritatis indaginem, si in tali duello committant homicidium. 182.3
- An qui indicit, vel admittit Duellum, ad vindi- candam, seu reparandam iniuriam sibi factam, & in eo committit homicidium, maneat irregularis. 182.4
- An irregularitatem contrahat, qui acceptans Duellum, aut singulare certamen, causa excutiendi • notam timiditatis, aut pusillanimitatis, aut ne ignauus existimetur, indicentem duellum occidit. 182.5
- An saltem maneat liber ab irregularitate, qui ac- ceptans Duellum, aut certamen singulare, ne alias amittat honores, aut publica munera, quæ possidet, occidit prouocantem ad illud. 183.6
- An etiam sit licitum innocenti acceptare, seu offerre Duellum ad tuenda bona temporalia, quando cer- tum habet, quod actor in iudicio per fraudem ipsum opprimat: & si in eo illum interficiat, im- munis etiam sit ab irregularitate. 174.1
- An licitum sit cuiquam in defensionem diuini hono- ris acceptare Duellum, in eoque absque incur- sione irregularitatis iniuriantem occidere. 185.10
- An si aliquis videat se iustissimè in iudicio accu- sari, & certò cognoscat, se iniquissima senten- tia ad mortem, vel mutilationem à Iudice dam- nandum esse, possit licitè accusatorem ad Duellum prouocare, vel illud ab eo indictum accepta- re, & illum, etiam sine nota irregularitatis, inter- ficere. 184.7
- An si inuasor iniustus velit te occidere in honore, vel bona tua rapere, nisi Duellum acceptes, possis illud acceptare, & sine culpa, & irregularitatis pœna dictum inuasorem occidere. 165.9
- Dux.*
- An Duces, & militum præfecti pugnantes in bello iniusto maneat irregulares, etiam si in eo nullæ cædes, aut mutilationes fiant. 109.7
- E**
- Ecclesia.*
- A**N etiam maneat irregulares Clerici, qui in Ecclesiis generaliter interdictis celebrant diuina officia, etiam cum moderatione *cap. Alma mater, scilicet ianuis clausis, submissa voce, &c.* 227.2
- An Clericus, cui est interdictus ingressus Ecclesiæ, maneat irregularis intra Ecclesiam diuina officia celebrando. 231.15
- Vide Interdictum.*
- An pro quacunque leui iniuria Ecclesiæ illata pos- sit validè cessatio imponi. 263.9
- An Ecclesiæ violatio imponatur solum à Iure, an etiam ab homine. 278.1
- Quot sunt casus, quibus Ecclesia polluitur, & vio- latur. 278.3
- An violetur Ecclesia per homicidium in ea factum in defensionem propriæ vitæ. 279.3
- An si quis ob fidei Catholicæ, Ecclesiæ defensio- nem, in Ecclesia occidatur, tunc Ecclesia maneat polluta. 179.4
- An ob homicidium omninò casuale violetur Ec- clesia. 179.6
- An si quis existens intra Ecclesiam, telo, lapide, aut alio instrumento occidat aliquem existentem extra Ecclesiam, maneat tunc polluta Ecclesia. 279.7
- An saltem maneat Ecclesia polluta, si quis existens extra Ecclesiam, aliquem intra illam manentem scienter occidat. 179.8
- An polluat Ecclesia ex eo, quod Iudex suspendat in ea aliquem. 276.9
- An item maneat Ecclesia polluta, si Iudex suspendat hominem super tectum Ecclesiæ, aut subter eam in specu, aut in pariete exteriori eiusdem. 280.10
- An polluat Ecclesia casu, quo mors alicui intra eam, absque sanguinis effusione, inferatur. 280.12
- An si quis intra Ecclesiam lethaliter percutia- tur, sine vulnere tamen, & sanguinis effusione, & extra Ecclesiam moriatur, Ecclesia violetur. 280.12
- An si quis se ipsum voluntariè interficiat, aut per- cutiat, itavt effundatur in Ecclesia sanguis, maneat ipsa violata. 280.13
- An si quis extra Ecclesiam percussus, fugiens ad Ec- clesiam, multum sanguinem effundat, ibique mo- riatur, tunc Ecclesia sit violata. 280.14
- An per quancunque sanguinis effusionem intra Ec- clesiam factam, etiam si non sit voluntaria, aut iniuriosa, polluat, & violetur Ecclesia. 280.15
- An ex quauis modica effusione sanguinis iniuriosa, & voluntaria, facta intra Ecclesiam, hæc maneat violata, & polluta. 281.16
- An polluat Ecclesia, quando ex rixa puerorum, aut aliorum, magna sanguinis quantitas è naribus in illa effunditur. 281.17
- An polluat Ecclesia effusione sanguinis per iniu- riam facta homini mortuo in Ecclesia ipsa exi- stenti. 281.18
- An menstrua mulierum in Ecclesia fluentia ipsam violent. 282.20
- An effusio sanguinis copiosa ex ludo, aut ioco cau- sata Ecclesiam violet. 282.21
- An

Notabilium.

An violet Ecclesiam percussio grauis facta pugno, alapa, virga, aut baculo intra Ecclesiam, si ex illa nec vulnus, nec mors, nec sanguis oriatur. 282.22

An per quamcunque illicitam seminis humani effusionem factam intra Ecclesiam, hæc polluat, & violetur. 283.27

An per copulam matrimonialem exercitam in Ecclesia, hæc polluat, & violetur. 283.29

An vt Ecclesia maneat polluta, satis sit, vt effusio illicita seminis fiat in locis Ecclesiæ ipsi adherentibus. 283.30

An vt effusio sanguinis, aut seminis violet Ecclesiam, opus sit, vt hæc in Ecclesiæ pavementum cadant. 284.21

An per homicidium, vel effusionem sanguinis, aut seminis, aut alias actiones, quibus polluitur Ecclesia, occultè factas violetur Ecclesia, ita vt reconciliatione indigeat. 284.32

An item violetur Ecclesia, si in ea excommunicatus toleratus, seu non vitandus sepeliatur. 284.34
Vide *Sepultura*.

An maneat polluta Ecclesia, si per Episcopum nominatim excommunicatum reconcilietur, consecratur, aut benedicatur. 284.35

An si filius fidelis moriatur ante baptismum, & sepeliatur in Ecclesia, hæc maneat polluta. 285.37

An etiam maneat polluta Ecclesia, si puer mortuus in vtero matris fidelis, simul cum illa sepeliatur. 285.38

An casu, quo mater moriatur prægnans, & post mortem ex negligentia non aperiat, sed sepulturæ tradatur cum foetu viuente in vtero, qui postea moriatur, tunc maneat violata Ecclesia. 285.39

An ex destructione, vel combustione omnium simul Ecclesiæ parietum maneat Ecclesia violata. 285.41

An quando Ecclesiæ parietes successiue decidunt, & successiue reparantur, tunc Ecclesia indigeat noua consecratione. 286.42

Quomodo se gerere debeat Sacerdos, quando ipso celebrante, Ecclesia polluitur. 287.43

An Ecclesia polluat propter furtum, vel rapinam in ea commissam. 287.49

An Ecclesia per violationem amittat priuilegia immunitatis. 287.50

An si Ecclesia polluta erat consecrata ab Episcopo, ab ipso solum reconciliari possit. 288.1

An celebrans in Ecclesia publicè violata, irregularitatem incurrat. 288.4

An saltem incurrat suspensionem ab ingressu Ecclesiæ, qui in Ecclesia publicè violata celebrat. 288.5

An possit Episcopus impertiri licentiam, vt in Ecclesia violata (si urgeat necessitas) diuina ante reconciliationem celebrentur. 288.7

An Episcopus possit committere simplici Sacerdoti reconciliationem Ecclesiæ consecratæ. 289.2

An saltem Summus Pontifex possit delegare simplici Presbytero reconciliationem Ecclesiæ consecratæ. 289.3

An si Ecclesia quæ est polluta, non erat consecrata, sed solum benedicta, possit reconciliari per simplicem Sacerdotem. 289.5

Ecclesia polluta quonam modo reconcilianda, si in ea sepultus fuerit aliquis infidelis, vel Paganus, vel excommunicatus vitandus. 290.8

Quonam modo reconcilianda est Ecclesia polluta, quia in ea sepultus fuerit aliquis infidelis, vel Paganus, vel excommunicatus vitandus. 290.8

R. P. Leand. de Irregularit.

Egenus.

An qui dolosè dissuadet diuiti volenti pascere Egenum, ne pascat, fiat irregularis. 149.95

Electio.

An sola Electio religiosi illegitimi in Prælatum ab habentibus potestatem dispensandi, pro dispensatione illegitimitatis sufficiat. 55.78

Episcopus.

An Episcopi ligentur irregularitatibus iure expressis, si ipsarum expressa mentio non fiat. 7.6

An saltem possit Episcopus dispensare vt Ordinetur ille, qui linguam Latinam parum caller, si tamen bonæ sit indolis, & de eo habeatur spes, quod postea ad discet opportuna? 17.4

An possit dispensare Episcopus, vt in susceptis Ordinibus administret ille, qui ignarus litterarum eos recepit. 17.5

An Episcopus possit dispensare cum Clericis secularibus sibi subditis, in irregularitate ex vitio corporis proueniente. 33.82

An saltem possit Episcopus cum Religioso dispensare in irregularitate, ob defectum corporalem. 33.83

An Prouinciales Regulares, & alij Prælati quasi Episcopali auctoritate gaudentes, possint dispensare cum suis subditis in irregularitate ex vitio corporali orta. 33.84

An Episcopus possit dispensare cum quocumque illegitimo ad Ordines minores, & beneficium simplex. 47.59

An Episcopus possit dispensare cum illegitimo ad beneficium simplex, etiam casu quo huic sit annexum curatum. 47.52

An Episcopus possit dispensare cum illegitimo ad Canonatum Ecclesiæ Cathedralis. 48.54
Vide *Illegitimus*.

An possit Episcopus dispensare cum illegitimo Ordinato in Sacris mala fide, vt in susceptis Ordinibus ministret. 49.57

An saltem possit Episcopus dispensare cum illegitimo promotus bona fide ad Ordinem sacrum, v. g. ad Subdiaconatum, vt in eo administret, & ad superiores Ordines ascendat. 49.58

An Episcopus electus, & confirmatus, non tamen consecratus, possit dispensare cum illegitimo ad Ordines minores, & beneficium. 50.59

An Episcopus possit dispensare cum proprio filio illegitimo ad minores Ordines, & simplex beneficium. 50.60

An si Episcopus sciens ordinet seruum alienum Sacris, sine licentia Domini, tunc seruus fiat liber. 59.6

An Episcopus possit dispensare cum Bigamis propriis ad minores Ordines. 69.31

An ad minus possit Episcopus dispensare cum Bigamis propriis, vt in susceptis minoribus Ordinibus ministrent. 69.32

An denique possit Episcopus dispensare, saltem quoad minores Ordines, cum Bigamis interpretatiuis. 69.33

An Episcopus possit dispensare cum Bigamo proprio & interpretatiuo ad Sacros Ordines suscipiendos, casu quo Bigamus ad Religionem transeat. 70.34

An Episcopus possit dispensare in Bigamia similitudinaria Clerici in Sacris constituti, ineuntis Matrimonium cum vnica, ac Virgine. 70.36

An Episcopus possit dispensare in irregularitate orta ex huiusmodi homicidio directè voluntario. 151.103

An etiam dispensare possit Episcopus cum dicto Clerico

Index Rerum

- Clerico in sacris constituto, contrahente matrimonium cum vidua, vel corrupta. 71.37
- An saltem possit Episcopus dispensare in irregularitate incurta ob secretam reiterationem Baptismi. 207.19
- An deinde fiat irregularis Episcopus promotus per saltum, si conferat Ordinem, quem non habet. 211.11
- An sit irregularis Episcopus, qui confert alicui Ordinem per saltum, v. g. Sacerdotium, Diaconatu prætermisso. 215.30
- An Episcopi excommunicati contrahant irregularitatem, exercendo solemniter actum proprium Ordini Episcopali annexum. 217.5
- An etiam incurrat irregularitatem Episcopus excommunicatus, impendens populo benedictionem domi, aut in itinere, sine vlla solemnitate. 217.6
- An etiam irregulares maneant Abbates, qui ex privilegio conferunt Ordines minores, si conferant illos quando Excommunicati existunt. 218.7
- An Episcopus, aut alius inferior Sacerdos, excommunicatus vitandus, suspensus, vel interdictus denunciatus, qui se præsentem, aliquem Sacerdotem celebrare cogit, incurrat irregularitatem. 220.21
- An Episcopi, aliive Prælati inferiores Pontifice, possint dispensare absolutè in irregularitatibus. 246.5
- Vide Dispensatio.*
- An Episcopus possit dispensare in omnibus irregularitatibus procedentibus ex delicto occulto. 246.6
- An quilibet Episcopus possit in dictis irregularitatibus ab occultis delictis provenientibus dispensare. 246.7
- An deinde possit Episcopus dispensare in irregularitate proveniente ex homicidio casuali publico. 248.16
- An Episcopus possit dispensare in irregularitatibus dictis, cum Religiosis exemptis, casu quo isti illis, de licentia suorum Prælatorum, se subjiciant. 247.8
- An Episcopus possit dispensare in irregularitate procedente ex delicto occulto, deducto ad forum contentiosum, si reus in eo non fuit conuictus. 247.9
- An item possit Episcopus dispensare in irregularitate procedente ex delicto deducto ad forum contentiosum, casu quo delinquens, finito iudicio, punitus fuerit. 247.10
- An Episcopus possit dare facultatem alteri, qui secum dispense in irregularitatibus illi concessis, si contingat, ipsum aliquam earum contrahere. 247.11
- An Episcopus possit dispensare in irregularitate orta ex defectu lenitatis. 247.12
- An ad minus possit Episcopus dispensare in irregularitate orta ex homicidio iusto, facto auctoritate publica in bello, aut à Iudice. 247.13
- An Episcopus possit dispensare in irregularitate orta ex voluntaria membri mutilatione occulta. 247.14
- An Episcopus possit dispensare in irregularitate proveniente ex homicidio casuali occulto. 248.15
- An Episcopus possit dispensare in irregularitate orta ex homicidio voluto, non ex consilio, aut matura deliberatione facto, sed ex repentina ira, vel rixa. 249.17
- An Episcopus possit dispensare in irregularitate procedente ex homicidio voluto in se, causa defensionis, excedendo moderamen inculpatæ tutelæ. 249.18
- An Episcopus possit dispensare in irregularitate orta ex Homicidio directè voluntario, omninè tamen occulto. 250.19
- An saltem possit Episcopus dispensare cum irregulari ex homicidio voluntario iniusto occulto ad usum Ordinum, casu quo non sit facilis ad Papam recursus, & vrgeat necessitas. 250.20
- An saltem possit Episcopus dispensare cum dicto homicida voluntario occulto, vt in iam minoribus Ordinibus susceptis ministraret. 251.22
- An possit Episcopus dispensare cum homicida voluntario occulto ad obtinendum simplex beneficium. 251.23
- An saltem possit Episcopus dispensare cum homicida voluntario occulto, ad retinendum beneficium saltem simplex. 252.24
- An Episcopus possit dispensare in irregularitate orta ex occulta hæresi exteriori. 252.25
- An possit Episcopus dispensare in irregularitate orta ex homicidio casuali, patrato à Medicis, vel Chirurgis, &c. 252.26
- In quibus aliis casibus potest, iuxta nostram doctrinam, Episcopus dispensare in irregularitatibus ex homicidio occulto casuali ortis. 252.27
- In quibus aliis casibus potest Episcopus in irregularitatibus aliis dispensare. 252.28
- An dentur aliquæ aliæ irregularitates, etiam ex delicto occulto provenientes, in quibus Episcopus dispensare non potest. 253.29
- An non solum Episcopi, sed etiam omnes alij, qui possunt interdictum ferre, possint & cessationem. 26.24
- An maneat polluta Ecclesia, si per Episcopum nominatim excommunicatum reconcilietur, consecratur, aut benedicatur. 184.35
- An si Ecclesia polluta erat consecrata ab Episcopo, ab ipso solum reconciliari possit. 288.2
- An Episcopus possit committere simplici Sacerdoti reconciliationem Ecclesiæ consecratæ. 289.3
- An possit Episcopus impertiri licentiam, vt in Ecclesia violata (si vrgeat necessitas) diuina ante reconciliationem celebrentur. 288.7
- Epistola.*
- An Clericus Subdiaconus inferior, sit irregularis cantans Epistolam cum Dalmatica, & Manipulo, vbi est consuetudo, quod non Ordinati sic eam cantent. 212.16
- Vide Clericum.*
- Epilepsia, Epilepticus.*
- An qui Epilepsia, seu morbo caduco laborant, (Hispanè, *los que tienen mal de Corazon, gota coral, ò desmayos*) possint ad Ordinem Sacerdotalem promoueri. 31.77
- An saltem huiusmodi Epileptici possint, absque dispensatione, ad Ordines minores promoueri. 32.79
- Eucharistia.*
- An Sacerdos conficiens Eucharistiam, toto ritu Missæ omisso, sit etiam irregularis. 213.22
- An tempore cessationis possit dari infirmis Eucharistia. 271.24
- Excommunicatio, Excommunicatus.*
- An Excommunicatus minori excommunicatione, fiat irregularis exercendo solemniter actus maioris Ordinis. 216.1
- An rursus maneat irregularis, qui occidit, vel mutilat excommunicatum. 76.14
- An saltem fiat irregularis, qui maiori Excommunicatione ligatus, exercet ex officio, aut solemniter, actum proprium Ordinis maioris, quem habet. 216.2
- An etiam fiat irregularis Excommunicatus maiori excommuni

Notabilium.

- excommunicatione, exercens solemniter actus
minorum Ordinum, quos habet. 216.3
- An Sacerdos qui ex commissione Papæ ministrat
Excommunicatus Sacramentum Confirmationis,
sit etiam irregularis. 218.8
- An Sacerdos, qui maiori Excommunicatione liga-
tus, suspensus, aut interdictus, Missam celebrat,
aut exercet aliquam aliam actionem ad Ordinem
Sacrosdotalem pertinentem, fiat irregularis.
218.9
- An Diaconus Excommunicatus, suspensus, vel inter-
dictus, sit etiam irregularis, ministrando Eucha-
ristiam in absentia presbyteri. 218.12
- An deinde Diaconus, & Subdiaconus, qui maiori
Excommunicatione, suspensione, & interdicto
innodati cantant in solemnibus Missis Evangelium,
aut Epistolam, existant irregulares. 228.10
- An item maneat irregularis Subdiaconus Excom-
municatus, suspensus, vel interdictus, Calicem &
Patenam ad Altare deferendo, eaque ministran-
do Diacono. 218.11
- An irregularis fiat Excommunicatus, suspensus, aut
interdictus, qui in Choro, tanquam hebdomada-
rius officiat, canendo *Capitulum*, & *Orationem*,
cum *Dominus vobiscum*. 219.15
- An item fiant irregulares prædicti, si recitando Ho-
ras Canonicas priuatim, dicant *Dominus vobis-
cum*. 219.16
- An Excommunicati maiori, incurrant irregularita-
tem ministrando Sacramenta Ordinis, Confir-
mationis, Eucharistiæ, &c. 220.17
- An saltem irregularis maneat, qui dubitans, se esse
aliqua ex prædictis censura irretitum, celebrat,
aut aliud Sacramentum ministrat, si postea appa-
reat, esse Excommunicatum, suspensum, aut inter-
dictum. 220.19
- An non solum Sacerdos, sed quilibet alius non Sa-
cerdos, Excommunicatus, aut interdictus denun-
ciatus, seu suspensus, faciens aliquem Sacerdotem,
(sive excommunicatum, aut interdictum, &c. sive
non) coram se celebrare, eandem irregularitatem
incurrat. 221.22
- An item maneat irregularis Episcopus, aut quilibet
alius Sacerdos, Excommunicatus maiori, suspen-
sus, aut interdictus: qui cogit celebrare alium
Sacerdotem coram alio excommunicato, non co-
ram se ipso. 221.23
- An qui non est ligatus Excommunicatione maiori,
suspensione, aut interdicto, & facit aliquem ex-
communicatum, suspensum, aut interdictum, co-
ram se celebrare, fiat irregularis. 221.24
- An excommunicatus sæpius celebrans, plures irre-
gularitates numero distinctas contrahat. 223.21
- An duplicem incurrat irregularitatem, qui irretitus
duplici censura, verbi gratia Excommuni-
catione, ac interdicto, utitur Ordinibus factis.
223.32
- An quicumque in peccato mortali, seu Excommuni-
catione minori celebrat, irregularitatem ad-
mittat. 225.7
- An item violetur Ecclesia, si in ea Excommunicatus
toleratus, seu non vitandus sepeliatur. 284.34

Extrema-Vnctio.

- An Sacramentum Extremæ-Vnctionis possit con-
ferri tempore cessationis, non habenti priuile-
gium. 171.25
- An saltem possit dari Extrema vnctio tempore
cessationis, illi moribundo, qui nec Eucha-
ristiæ, nec Pœnitentiæ Sacramentum potest reci-
pere. 171.26

R. P. Leand. de Irregularit.

F

Faber.

An qui Fabrum lignarium expertum facit ince-
dere per tectum, vt illud componat, fiat ir-
regularis, si ille expertus casu cadat, & moria-
tur. 190.18

Facies.

An habens cicatrices in facie sit irregularis. 25.38

An qui gibbum (Hispanè *Louanillo*) habet in facie,
seu in collo, sit irregularis. 26.40

Factum.

An dubium Iuris, aut Facti excuset ab irregularitate
contrahenda. 15.9

Fama.

An sit licitum procurare abortum fœtus nondum
animati, ad tuendam Famam, vel honorem ali-
cuius puellæ prægnantis. 151.1

An ex defectu bonæ Famæ, siue rectæ existimationis
apud homines, fiat quis inhabilis ad Ordines sus-
cipiendos. 242.7

An licitum sit cupiam occidere illum, qui verbalibus
iniuriis Famam notabiliter lædit, si monitus
nolit desistere. 165.30

Febris.

An etiam arceantur à susceptione Ordinum qui ob
Febris magnitudinem, aut ob vehementem pas-
sionem iræ, aut amoris, aut denique ob ebrietatem
uersi sunt in furorem, aut amentiam ad horam,
aut aliud breue tempus. 18.12

An Febri continua laborantes sint irregulares. 30.69

Fera.

An saltem maneret irregularis custos ille, qui leo-
nem, vrsam, aut aliam Feram ligatam ponctet in
platea, aut alio publico loco, quæ incaute acce-
dentem occidit. 194.24

Festum.

An in Festis, in quibus iure suspenditur interdictum
loci, liceat in loco publicè violato celebrare.
288.6

Fides.

An si quis Clericus militem aliquem hortetur, vt
pro tuenda Fide Christi, aut pro Ecclesia Roma-
na moriatur, sit irregularis, si sequatur ipsius mi-
litis mors. 102.120

Filius.

An Filius genitus à coniugatis post matrimonium
ratum, & non consummatum, & vtriusque coniu-
gis, aut alterius in Religione professionem, sit
illegitimus, & consequenter irregularis. 36.8

An Filius habitus ex parentibus post matrimonium
consummatum professus, sit legitimus. 37.9

An etiam sit legitimus Filius procreatus à parentibus,
voto simplici castitatis mutuo consensu
adstrictis. 37.10

An Filius genitus ex coniugibus, quorum alter post
consummatum matrimonium, altero ignato,
aut sciente & contradicente, professionem emi-
sit, sit legitimus, & consequenter non irregularis.
37.11

An saltem Filius sit illegitimus, casu quo concipia-
tur ex coniuge iam professo, aut ad sacros Ordines
promoto, altero coniuge sciente, & consen-
tiente, aut non contradicente, sed tacente. 37.12

An Filius natus ex Parentibus matrimonio inualido
ligatis, sit legitimus, & non irregularis. 38.13

An Filius illegitimus, fiat legitimus per subsequens
matrimonium inualidum, existimatum tamen va-
lidum, & verum. 39.18

An Filius conceptus, & natus tempore, quo parentes
eius

Index Rerum

- cuius inhabiles ad contrahendum extiterunt, sed aliquo intermedio tempore, quo in ventre extitit, habiles fuerunt, fiat legitimus per subsequens matrimonium. 39.19
- An Filius natus ex coniugato, & soluta, quæ ignorabat, virum esse coniugatum, fiat per subsequens matrimonium legitimus. 39.20
- An Filius ex soluto, & soluta natus, fiat legitimus per subsequens matrimonium, contractum post nuptias intermedias. 40.21
Vide Illegitimus.
- An Filius ex soluto, & concubina natus, fiat legitimus per matrimonium subsequens, non consummatum. 40.22
- An Filij naturales reddantur legitimi per subsequens matrimonium factum in articulo mortis. 41.25
- An Filius conceptus, aut natus ex parentibus habilibus ad contrahendum validè, non tamen iustè, seu licitè, legitimetur per subsequens matrimonium. 41.24
- An Filij naturales legitimentur per subsequens matrimonium, si id sit confectum absque dotalibus instrumentis. 41.26
- An Filij Saracenorum, Paganorum, & Iudeorum, qui ab infantia sunt baptizati, irregularitatem aliquam admittant. 138.21
Fœmella.
- An etiam Fœmellæ animantur eodem tempore, quo animantur masculi. 153.7
Fœmina.
- An sit irregularis, qui mandavit famulo rapere Fœminam in suam libidinem, & famulus rapiendo occidit hominem, aut ab alio fuit ipse occisus. 190.17
Fœtus.
- An qui occidit Fœtum animatum in utero matris, aut (quod idem) causam dedit abortioni illius, sit irregularis. 77.15
- An etiam post Fœtus animationem liceat, attento ordine solius naturæ, sumere, & applicare remedium, quod per se, & directè tendat ad sanitatem matris, quamvis per accidens timeatur Fœtus occisio. 152.4
Vide Abortus.
- An etiam, attento ordine gratiæ, sit licitum matri uti prædicto remedio, cum adest probabile periculum enecandi Fœtus, quamvis per accidens. 152.5
- An qui causat abortum Fœtus inanimati, sit irregularis. 152.8
- An fiat irregularis, qui utitur copula mulieris gravidæ, si inde mors Fœtus animati sequatur. 155.16
- An Prælati Regulares possint hodie dispensare cum subditis in irregularitate contracta ex occisione occulta fœtus animati. 156.19
- An etiam si talis irregularitas sit contracta ex publica occisione Fœtus animati, sit dispensabilis à Præfatis Religionum Prælati. 156.20
- An Episcopus possit dispensare in irregularitate orta ex occisione Fœtus animati. 156.21
Forma.
- An dispensatio irregularitatis habeat determinatam Formam. 245.1
Franciscanus.
- An Monachus Franciscanus qui equitando contra regulam, casu puerum occidit, manserit irregularis. 188.9
Fugiens.
- An fiat irregularis, qui fores domus suæ occludit Fugienti insequentes aduersarios, ut facilius, aut citius occidatur. 150.101
- An maneat irregularis, qui fugiens hostem, & non valens euadere, nisi per angustum iter, proterit infantem, aut claudum illi occurrentem. 160.15
Fur.
- An Clericus qui Furem capit, & tradit Iudici, ut sic recuperet res ab illo sublatas, fiat irregularis, morte furis sequuta. 88.64
Vide Latro.
- Furia, Furiosus.*
- An etiam maneat irregularis ille, qui habet lucida intervalla. 17.7
- An Furiosi perpetuè, aut lunatici irregulares sint. 17.8
- An etiam maneat perpetuè irregularis, qui semel tantum incidit in Furiam, vel amentiam. 17.9
Vide Amentia.
- G**
- Gaudere.*
- A**N etiam sit ab irregularitate liber, qui alium non defendit, sed gaudet de illius necè, atque risu, aliove signo id testatur. 150.59
Gibbosus.
- An Gibbosus sit irregularis. 28.54
Gubernator.
- An Gubernatores, iudices, & alij Prælati, qui ex iustitia tenentur impedire homicidium iniustum, incurrant irregularitatem, si non impediunt quando commode possunt. 147.89
- H**
- Heresiarcha, Hæresis, Hæreticus.*
- A**N omnes vendentes, aut donantes ligna ad vitios Hæreticos comburendos, irregulares sint. 95.97
- An Clerici Hæretici, qui suam hæresim publicè manifestant, sint omninò irregulares. 132.1
- An etiam laici Hæretici publici sint omninò irregulares. 132.2
- An etiam fiant irregulares Hæretici externi, si per accidens occulti sunt. 133.3
- An qui sponte, vel metu, fidei negat fidem exteriùs, sed corde illam retinet, irregularis fiat, ex Hæresis crimine. 133.4
- An saltem prædictus negans fidei exteriùs fidem fiat irregularis, irregularitate propria, lata contra eos qui fidei negant fidem. 14.5
- An fautores, receptatores, & defensores Hæreticorum, quatenus Hæretici sunt, afficiantur eadem irregularitate, qua afficiuntur hæretici. 134.6
- An illi qui tanquam de Hæresi suspecti, coguntur per Inquisitores abiurare de vehementi, irregularitatem incurrant. 134.7
- An filij Hæreticorum, fautorum, defensorum & receptatorum eorum sint irregulares. 135.3
- An etiam nepotes Hæreticorum, fautorum, defensorum, & receptatorum eorum sint irregulares. 135.9
- An ut filij Hæreticorum irregulares mancant, irregularitate lata in cap. Statutum, contra filios hæreticorum, opus sit ut nati fuerint post parentum delictum, & crimen. 135.10
- An filij, aut nepotes denunciantes Inquisitoribus suos parentes Hæreticos, ab irregularitate excusentur. 138.19
- An solus Pontifex possit dispensare in irregularitate orta ex Hæresi publica, & notoria. 138.23
- An saltem habeant Episcopi facultatem dispensandi in

Notabilium.

- in irregularitate orta ex Hæresi occulta exteriori. 138.24
- An vt filij Hæreticorum liberi à dicta irregularitate euadant, sufficiat adhuc, quod geniti, aut concepti fuerint, etsi nondum nati, ante lapsum parentum in hæresim. 236.11
- An vt filij, & nepotes Hæreticorum incurrant irregularitatem latam contra filios, in cap. Statutum, cit. oporteat parentes in hæresi decessisse. 236.12
- An filij, & nepotes illorum, qui ob crimen Hæresis repetitum traduntur brachio sæculari comburendi, sed ob data penitentiae signa sunt ante mortem absoluti ab hæresi, incidant in irregularitatem latam in d. cap. contra filios hæreticorum. 236.13
- An etiam incurrant dictam irregularitatem filij, & nepotes eorum, qui quamuis relapsi non sint, & ad fidem redeant, traduntur tamen brachio sæculari comburendi, eo quod Hæresiarchæ fuerint. 237.14
- An item eandem irregularitatem incurrant filij, ac nepotes illorum, qui comburuntur, eo quod conuicti de hæresi, illam negant. 237.15
- An deinde incurrant præfatam irregularitatem filij illorum, qui in absentia condemnantur, eorumque statum ob Hæresim delatam comburuntur. 237.16
- An exigatur sententia condemnans parentes ob Hæresim, vt filij, & nepotes incurrant irregularitatem. 237.17
- An saltem exigatur, ad hoc vt filij, & nepotes irregularitatem ortam ex infamia admittant, vt eorum parentes decedentes in Hæresi, etiam infames ob hæresim reputentur. 237.18
- Hermaphroditus.*
- An Hermaphroditus, in quo præualet sexus virilis, sit irregularis. 30.68
- Homicidium.*
- An in dubio facti Homicidij, hoc est, an quando quis dubitat an homicidium perpetraverit sua actione, consilio, vel fauore, tunc tam in foro interno, quam externo iudicari debeat irregularis. 5.16
- An Clericus irregularis ob Homicidium voluntariè patratum priuandus sit beneficio, & pensione obtentis. 12.17
- Quotuplex sit Homicidium. 120.1
- Quid, & quotuplex sit Homicidium voluntarium. 120.2
- An Homicidium voluntarium iniustum inducat irregularitatem. 120.3
- An vt Homicidium inducat irregularitatem, debeat esse factum contra iustitiam, contra quintum Decalogi præceptum. 120.4
- An ex Homicidio voluntario omnino occulto nascatur irregularitas. 120.5
- An irregularitas incurratur ob Homicidium solum attentatum. 121.6
- An omnia quæ iura disponunt circa irregularitatem Homicidij voluntarij, sint extendenda ad irregularitatem mutilationis voluntariæ. 122.9
- Vide Mutilatio.
- An ad Homicidium directè voluntarium committendum, cuius irregularitas soli Papæ est reseruatæ, sit opus vt illud deliberato animo, inito consilio, ac ex proposito fiat. 122.11
- An si quis in rixa inopinata subito occidat alium, iudicandus sit reus Homicidij directè voluntarij. 113.12
- An non solum physicus Homicida voluntarius, sed etiam omnes ad homicidium voluntarium cooperantes, irregularitatem homicidij voluntarij incurrant. 123.13
- An præfatam Homicidium, quod committit mandans, sit directè, vel indirectè voluntarium, aut potius casuale. 225.19
- An si quis Homicidium non suo nomine factum approbet, irregularitatem incurrat. 130.34
- An saltem incurrat irregularitatem, qui Homicidium suo nomine factum, ratum postea habet. 130.35
- Vide Mandans.
- An ad minus maneat irregularis, qui ratum, & gratum habet, ac probat Homicidium à se ipso ignoranter, aut inculpabiliter commissum. 130.36
- An ad minus tandem fiat irregularis, qui ratum habet homicidium, quod coram illo, & suo nomine patratum. 131.37
- An qui consulit Homicidium illi, qui paratus non erat ad illud patrandum, fiat irregularis, sequuto effectu. 131.38
- An censendus sit irregularis, qui dubitat an suum consilium, influxerit in homicidium reuera commissum. 132.42
- An præbens consilium pium, ex quo præter intentionem Homicidium sequitur, irregularitatem incurrat. 136.49
- An auxiliantes & cooperantes ad Homicidium, vel mutilationem, sint subsequuto effectu irregulares. 137.59
- An incurrat irregularitatem, qui non impedit Homicidium iniustum, si ad id nec ex charitate, nec ex iustitia, nec alio titulo teneatur. 146.86
- An qui voluntariè non impedit iniustum Homicidium, quando non ex iustitia, sed ex sola charitate illud impedire tenetur, incurrat irregularitatem. 146.87
- An saltem qui tenetur ex iustitia impedire Homicidium, & non impedit, cum commodè possit, fiat irregularis. 146.88
- An qui dolosè dissuadet diuiti volenti pascere egenum, ne pascat, & Medico ne curet, & volenti reuelare Homicidij tractatum, ne reuellet, fiat irregularis, sequuto homicidio. 149.95
- An Episcopus possit dispensare in irregularitate orta ex huiusmodi Homicidio directè voluntario. 151.103
- An etiam Clericus vel Monachus excusetur ab irregularitate, si committat Homicidium defendendo se cum moderamine inculpatae tutelæ. 157.2
- Quid sit Homicidium casuale. 185.1
- Quotuplex sit Homicidium casuale. 185.2
- An Homicidium omninò, & simpliciter casuale, quod nec in se, nec in causa villo modo est volitum, inducat irregularitatem. 185.3
- An saltem Homicidium indirectè voluntarium, seu aliquo modo volitum, pariat irregularitatem. 186.4
- An vt hæc irregularitas, quæ ex Homicidio indirectè volito manat, incurratur, sufficiat venialis culpa. 186.5
- An semper quod quis mortaliter positiuè actione peccat in cauendo Homicidio, contrahat irregularitatem. 186.6
- An dans operam rei illicitæ, vel saltem sibi aliquo iure prohibita, si ex illo opere sequatur Homicidium omninò casuale, inuoluntarium, & inculpatum, fiat nihilominus irregularis. 186.7
- An Episcopus possit dispensare in irregularitate orta ex Homicidio directè voluntario, omninò tamen occulto. 250.15
- An in irregularitate ex Homicidio voluntario occulto

Index Rerum

culto orta, possit dispensare Episcopus ad suscipiendos minores Ordines. 251.21
 An qui committit plura homicidia, contrahat diversas numero irregularitates in dispensatione explicandas. 259.41

Honor.

An incurrat irregularitatem, qui ob defensionem proptij Honoris, inuasorem illius cum moderamine inculpatae tutelae occidit. 176.1
 An qui vulnus, alapam, conuicium, aut aliam iniuriam accipit, qua Honor grauius laedatur, possit licite laesorem fugientem insequi, & repercutere, vel occidere. 177.2
 An sicut liber est à culpa, qui Honoris laesorem fugientem sequitur, & occidit: sic etiam sit liber ab irregularitatis poena. 178.4
 An item licitum sit iniuste inuasore, insequi, repercutere, aut occidere fugientem sui Honoris inuasorem, quando hic offert satisfactionem, & veniam ab eo poenitentia ductus precatur. 178.5
 An etiam casu, quo Honoris inuasor iam quiescit, post transactam congressionem alibi existat, possit nihilominus inuasus, & honore laesus, illum repercutere, vel occidere. 178.6
 An ob defensionem Honoris proximi liceat cuiquam occidere iniustum illius inuasorem. 180.10
 An non solum à culpa, sed etiam maneat ab irregularitate immunis, qui occidit aliquem pro defensione Honoris proximi. 180.11

Hora Canonica.

An degradatus realiter, si in sacris sit constitutus, teneatur recitare Horas Canonicas. 276.8

I

Ignorantia.

AN Ignorantia crassa, aut vincibilis iuris, aut facti, delicti cui annexa est irregularitas, excuset quem ab incurfione irregularitatis. 13.2
 An Ignorantia inuincibilis iuris, aut facti, ob cuius violationem irregularitas fertur, excuset quem ab irregularitatis incurfione. 13.3
 An incurrat quis irregularitatem latam ob delictum, etiam iure naturali prohibitum, vt ob mutilationem, aut homicidium, casu quo inuincibiliter ignoret tale delictum esse lege Ecclesiastica specialiter prohibitum. 14.4
 An item non incurrat irregularitatem, qui licet sciat aliquod delictum lege Ecclesiastica esse prohibitum, Ignorat tamen inuincibiliter, tali delicto irregularitatem annexam esse. 14.5
 An si quis occidat aliquem, ignorans inuincibiliter, homicidio esse impositam poenam irregularitatis, illam incurrat. 15.6

Illegitimus.

An quicumque sit Illegitimus, irregularis sit. 34.1
 Cur Illegitimos ab statu Clericali excludit Ecclesia. 35.2
 An etiam Patrem filij Illegitimi ab statu Clericali Ecclesia excludat. 35.3
 An si filius Illegitimus occultus sit, & communiter reputatus pro legitimo, adhuc sit irregularis. 35.4
 Quisnam sit, & appelletur filius Illegitimus. 35.5
 An filij expositi habendi sint Illegitimi, & ab Ordinibus consequenter arcendi. 35.6
 An filius teneatur credere matri asserenti cum iuramento ipsum esse Illegitimum. 38.14
 An filius Illegitimus fiat legitimus, & consequenter tollatur irregularitas per subsequens matrimonium. 38.16

An per subsequens matrimonium fiat filius Illegitimus legitimus, casu quo Parentes essent habiles ad contrahendum, non tempore conceptionis, sed natiuitatis prolis. 38.17

An filius illegitimus fiat legitimus, & liberetur ab irregularitate per subsequens matrimonium contractum à parentibus, postquam dictus illegitimus filius fuit promotus ad Ordines. 40.23
 Vide filius.

An irregularitas proueniens ex Illegitimitate, auferri etiam possit per dispensationem. 44.39

An saltem, si Illegitimus dispensetur ad Ordines sacros, intelligatur dispensatus ad beneficium simplex. 46.44

An Illegitimus dispensatus à Papa quoad omnes Ordines, beneficia etiam curata, & dignitates, censetur dispensatus ad Episcopatum. 46.45

An Praefatus Illegitimus dispensatus absolute ad beneficium, possit vi huius dispensationis, post primum, aliud successiue obtinere, illo primo relicto. 46.47

An Illegitimus dispensatus, vt possit habere curata beneficia, possit per hoc habere Canonicatum. 47.48

An item cum suo familiati triennali Illegitimo, possit Episcopus dispensare ad minores Ordines, & beneficium. 48.53

An saltem possit Episcopus dispensare cum Illegitimo ad dimidiam portionem Ecclesiae Cathedralis, & ad Canonicatum Ecclesiae Collegatae. 48.55

An Illegitimus factus Religiosus, possit secundum ius commune esse Vicarius Episcopi. 52.68

An Illegitimi professi, dispensatione non prauiam, excludantur, attento communi iure, ab officiis Ministerium Generalium, prouincialium, & Conuentualium. 53.69

An etiam dicti Illegitimi excludantur, attento iure communi, ab Officiis Distinctorum. 53.70

An item repugnet iuri communi, quod professus Illegitimus Officium Vicariatus, aut Subprioratus alicuius Conuentus habeat. 53.71

An saltem non repugnet iuri, quod Illegitimus professus sit Vicarius, seu Confessor Monialium. 53.72

An non attento iure communi, sed priuilegiis Religionum, omnis Illegitimus reddatur per professionem solemnem legitimus & aptus, ad omnes Praelaturas, & dignitates intra Religionem obtinendas. 53.73

An ad dispensandum cum Illegitimis, vt Praelatas, & dignitates habeant, requiratur necessario causa. 55.6

An haec Illegitimitatis irregularitas tollatur etiam per morum probitatem, scientiam, & alias dotes illegitimi. 56.79

An Illegitimus peccet mortaliter recipiendo Ordines absque dispensatione prauiam. 56.82

An Illegitimus non solum peccet, sed etiam incurrat irregularitatem, suscipiendo Ordines absque dispensatione, vel administrando in sic susceptis. 56.83

Immersus.

An etiam fiat irregularis, qui videns alium Immersum flumine, non adiuuat suo fune, scapha, &c. 149.97

An qui aquis Immerfo funem, ramum, aut scapham, quibus saluari posset, subtrahit, fiat irregularis. 149.96

Impellens.

An sit irregularis Petrus, qui Ioannem impellit in alium, qui eo impetu concidens occiditur. 165.40

Impubes

Notabilium.

Impubes.

An irregularitas incuratur ab Impubere. 7.4

Increpans.

An qui acriter aliquem Increpauit, fiat irregularis, si increpatus pœnitentia ductus, se mutilet, aut sibi mortem imprudenter afferat. 196.43

Infamia, Infamis.

An qui impetrat à Iudice, vt reus ducatur ad patibulum per aliam viam breuiorem, vt vitet Infamiam, quam in alia populosa subiret, fiat irregularis. 95.68

An Infamia iuris reddat quem irregularem. 243.8

An Infamia facti faciat irregularem. 243.9

An Infamia, quæ oritur ex exercitio artis ignominiosæ, faciat etiam irregularem. 243.10

An Macellarij, Tabernarij, & huiusmodi sunt ex infamia officij irregulares. 243.11

An Infamia popularis faciat quem irregularem, vel saltem inhabilem ad Ordines. 243.12

An irregularitas incurfa ob Infamiam Iuris Canonici, vel Ciuilibis, solum à Summo Pontifice possit auferri. 243.13

An irregularitas orta ex Infamia indicta à Iure Ciuili, possit indirectè auferri à Principe seculari, auferendo Infamiam ciuilem, in qua fundatur. 244.14

An irregularitas incurfa ob Infamiam per Iudicis sententiam, possit ab eodem Iudice auferri. 244.15

An irregularitas orta ex Infamia iuris tollatur per baptismum. 245.16

An Infamis in vno loco, possit ordinari in alio, in quo non est infamatus. 245.17

An quis ex alieno delicto possit reputari Infamis, & irregularis deinde. 245.18

Infirmarius.

An maneat irregularis Infirmorum custos, seu seruator, qui contra prohibitionem Medici dat aliquam medicinam, seu potionem aegrotis, ex qua sequitur, aut notabiliter acceleratur eius mors. 118.30

An etiam maneat irregularis dictus Infirmarius, si bona fide, aut ignorantia det aliquid aegrotis, ex quo sequuta, aut nimis accelerata fuit eius mors. 118.31

An maneat irregularis Infirmarius, qui dat aegrotanti aliquid, ex quo parum acceleratur mors. 118.32

An qui aegrotum agonizantem, zelo pietatis, & compassionis adductus, in aliud latum vertit, vt citius moriatur, fiat irregularis, morte sequuta. 118.33

An censendus sit irregularis Infirmarius, casu quo dubitet, an ex imprudentia suæ actionis mors aegri contigerit. 116.34

Infirmus.

An maneat irregularis ille, qui bona fide, & intentione reuoluit Infirmum, exhibet cibum & potum, & facit similia, ex quibus acceleratur eius mors: vel quia eo motu suffocatur, vel frangitur apostema, vel anhelitus impeditur, &c. 119.35

Inquisitor.

An Domini Inquisitores, qui hæreticos muro includunt, si ibi moriantur, maneat irregulares. 77.17

An etiam Domini Inquisitores fiant irregulares tradendo hæreticum brachio seculari, si non intercedant pro illo, vt mitius Iudex secularis se gerat cum ipso. 81.39

An etiam absque irregularitatis incurfu possint Inquisitores instare Iudicem, vt exequatur sen-

tentiam mortis, casu quo ille tentaret ipsam differre. 82.40

Interdictum.

An maneat irregularis Clericus, qui in loco Interdicto actum sacri Ordinis exercet. 227.1

An item non maneat irregulares Clerici, qui tempore Interdicti celebrant officia diuina, omittendo vnam tantum conditionem in cap. Alma, præscriptam. 228.3

An deinde etiam maneat irregularis Clericus, qui intendens celebrare diuina officia, tempore Interdicti, ianuas Ecclesiæ aperit, campanas pulsat, &c. Sed mutata intentione, reuera non celebrat. 228.4

Vide Ecclesia.

An saltem maneat irregularis Clericus, qui tempore Interdicti localis pulsat campanas, vel aperit Ecclesiæ ianuas, vel admittit excommunicatos, vel interdictos, quando officia diuina, vel Missæ ab alijs celebrantur. 220.5

An ad minus fiat irregularis dictus Clericus, si pulset campanas, vel portas Ecclesiæ aperiat auctoritate priuata, aut publica, intendens præualere auctoritati publicæ, & solemnæ celebrationi diuinorum officiorum, tempore Interdicti. 229.6

An Clericus Ministrans Sacerdoti celebranti, tempore Interdicti, sine moderatione cap. Alma, fiat irregularis. 229.7

An Clericus fiat irregularis ob quamcunque officij diuini celebrationem, tempore Interdicti factam, absque moderatione cap. Alma mater. 229.8

An laici Regulares, aut alij Religiosi non Ordinati, fiant irregulares, si in loco Interdicto celebrent diuina, aut ministrent solemniter in Ordine Sacro, quem non habent, & sine moderatione cap. Alma. 230.9

Vide Clericus.

An qui tempore Interdicti confert Ordines, fiat irregularis. 230.11

Vide Ordo.

An Clerici incurant irregularitatem, si sepeliant in Interdicto loco defunctos sine officio diuino, aut Missa. 230.13

Vide Sepultura.

An etiam maneat irregularis Clericus Interdictus ab ingressu Ecclesiæ, si intra Ecclesiam audiat officia diuina. 231.16

An Interdictus ab ingressu Ecclesiæ possit absque incurfione irregularitatis celebrare diuina extra Ecclesiam. 231.17

An item irregularitatem contrahat Sacerdos ab ingressu Ecclesiæ Interdictus, celebrans in Ecclesia non consecrata ab Episcopo, sed solum benedicta. 231.19

An si Interdictus ab ingressu Ecclesiæ celebret in Oratorio, incurat irregularitatem. 131.18

An Interdictus ab ingressu Ecclesiæ, fiat irregularis celebrando Missam in cœmeterio contiguo saltem Ecclesiæ. 231.20

An presbytero celebrante intra Ecclesiam, possit Subdiaconus, aut Diaconus, cui est interdictus ingressus Ecclesiæ, absque incurfione irregularitatis, extra Ecclesiam existens, canere Epistolam, vel Euangelium. 232.21

An saltem contra, Presbytero extra Ecclesiam celebrante, possit Subdiaconus, aut Diaconus, cui est interdictus ingressus Ecclesiæ, canere Epistolam, aut Euangelium intra Ecclesiam, absque incurfione irregularitatis. 232.32

An in festis, in quibus iure suspenditur Interdictum loci, liceat in loco publicè violato celebrare. 238.6

Index Rerum

Inuasor.

An quando inuasor actu non inuadit alium, est tamen in actu proximo ad illum inuadendum, possit hic licite, & absque periculo irregularitatis inuasorem morte praeuenire. 162.19

Vide *Aggressor, Homicidium, Occidere.*

Irregularitas.

Vindictam Irregularitas dicatur. 1.1

Quid sit Irregularitas. 1.2

Quotuplex sit Irregularitas. 1.3

An aliqua Irregularitas sit iure diuino introducta. 2.4

An Irregularitas incurratur aliquando in casu à iure non expresso. 2.5

An omnis Irregularitas sit à iure, nulla ab homine. 2.6

An ad incurrendam Irregularitatem ex delicto ortam, requiratur peccatum mortale. 2.7

An saltem incurrat Irregularitatem ille, qui dum tentauit occidere aliquem, vulnera de se lethalia inflixit, tamen diligenti, aut miraculosa curatione mors non est illi secuta. 4.12

An Irregularitates introductæ sine iure expresso, per consensum Doctorum vim habeant. 4.14

An homo Irregularis sit capax alterius Irregularitatis. 7.7

An vt Irregularitas incurratur, expectari debeat sententia declaratoria Iudicis. 8.10

Quæ sit causa finalis quam Ecclesia habet in imponenda Irregularitatis poena. 8.11

Iudæus.

An descendentes ex Iudæis, vel Mauris, si ipsi ante usum rationis baptizati sunt, maneant irregulares, saltem casu, quo parentes ipsorum in Iudaismo, vel Maurismo adhuc persistant. 239.4

Iudex.

An vt incurrant hanc irregularitatem Iudices, & Assessores, satis sit exercuisse officium in criminalibus, licet nunquam sententiam sanguinis tulerint. 75.5

An saltem incurrant hanc irregularitatem prædicti Iudices, & Assessores ferentes sententiam sanguinis, hoc est, homicidij, vel mutilationis, si non sequatur effectus. 75.6

An Iudices ferentes sententiam mortis sine effusione sanguinis, hanc irregularitatem incurrant. 75.7

An Iudex proferens flagellationem per urbem, cum effusione sanguinis, maneat irregularis, sequuto effectu. 75.8

An Iudex qui dicit sententiam, vt reus per tormenta debilitetur, fiat irregularis. 75.9

An Iudex qui dicit sententiam mutilandi à reo membrum aridum, maneat irregularis. 76.10

An si quis, antequam esset baptizatus, exercendo officium Iudicis occidit hominem, aut mutilauit, hanc ex defectu lenitatis irregularitatem contraxerit. 76.11

Vide *Lenitas.*

An vt Iudex hanc irregularitatem incurrat, sit etiam opus, quod occidat, vel mutilet hominem baptizatum. 76.12

An item maneat irregularis Iudex, aut alius, qui occidit, aut mutilat bannitum, vel diffidatum. 76.13

An Iudex, qui reum in carcerem detrudi imperat, vbi ex carceris foetidi, angusti, & tetri incommodis breui moritur, fiat irregularis. 77.16

An maneat irregularis Iudex damnans ad triremes reum, qui ex labore remigibus consueto breui obiit. 77.28

An saltem maneret irregularis Iudex damnans reum ad metallum, aut insulam, si ex eo quod male tractatus sit, citius moriatur. 77.19

An saltem maneat irregularis Iudex, qui vinculum ducens reum ad carcerem, accedit inimicus rei, & occidit illum. 82.43

An si dum Iudex furem insequitur, tibi iuridicè iubeat, vt illi indices viam, qua fur incedit, & ex verbis tuis furem inueniat, & ad mortem damnet, maneat irregularis. 91.76

An Iudex dicens militibus, *Ite, & adducite mihi talem, vel talem vinum, aut mortuum*, si milites eum occidant, aut mutilent, irregularis efficiatur. 125.20

An violet Ecclesiam Iudex, si intra illam ferat sententiam mortis, aut sanguinis in aliquem. 282.24

Iurisdictionis.

An irregularis prohibeat exercere quemcunque iurisdictionis actum, vt audire sacrum, baptizare absque solemnitate, &c. 9.9

An irregularis sit omnino incapax acquirendi de nouo Iurisdictionem fori contentiosi, annexam alicui dignitati, aut beneficio. 12.21

Ac saltem irregularis sit capax acquirendi de nouo Iurisdictionem, si hæc non postulat in eo, cui confertur, dignitatem, aut beneficium. 13.22

Iurisperitus.

An saltem maneat irregularis Iurisperitus, vel alius, qui interrogatus à Iudice, non in genere, sed de casu particulari, an videlicet hic reus suspendendus, vel mutilandus sit, respondet, mereri secundum leges dictam poenam. 79.31

Ius.

An incurrat quis irregularitatem latam ob delictum etiam Iure naturali prohibitum, vt ob mutilationem, aut homicidium, casu quo inuincibiliter ignoret tale delictum esse lege Ecclesiastica specialiter prohibitum. 14.4

An dubium Iuris, aut facti excuset ab irregularitate contrahenda. 15.9

L

Labia.

AN habens Labia corrosa penitus, vel abscissa, sit irregularis. 24.27

Laicus.

An Laici qui non habent iurisdictionem temporalem, incurrant etiam irregularitatem assistendo executioni sententiæ sanguinis. 92.103

An Laicus priuatim siue solemnitate baptizans, fiat irregularis. 208.6

An maneant irregulares Laici, qui cum Dalmatica, & sine Manipulo porrigunt in Missa solemniter Sacerdoti, aut Diacono calicem præparatum. 213.17

An saltem maneat irregularis Laicus, siue Clericus Subdiacono inferior, qui cum Dalmatica, & Manipulo Diacono, aut Sacerdoti in Missa calicem præparatum ministrat. 213.18

Lapis.

An quando plures habitantes in aliqua domo, nec ex dolo, aut malitia, nec ex mutua cooperatione, sed ex aliqua leuitate, & negligentia, Lapides singulos proiecerunt, vno tamen lapide percussus obiit quis; an, inquam, omnes sint irregulares. 140.66

An siant irregulares, qui Lapidibus certant, si mors eueniat, aut oculum alteri erui contingat. 192.26

Notabilium.

- An si quis in ludo projiciendi Lapides ad vires corporis experiendas (Hispanè, *tirar al canto*) casu quem ex spectantibus occideret, irregularis maneret. 192.27
- An qui Lapidem direxit in auem, vel quadrupedem, & fortuito hominem transeuntem occidit, irregularitatem contraxerit. 192.28
- An fiat irregularis ille, qui ludendo lapidem in alium mittit, animo eum deterrendi, ille verò alius fugiendo lapidem, casu in alium lapidem impigit, & mortuus est. 194.36
- An sit irregularis, qui projicit Lapidem in Petrum, si lapis, Petro illum declinante, percutiat Ioannem, & illum occidat. 194.37
- An si quis projiciat Lapidem in Petrum, & hic Ioannem impellat, qui & occiditur, maneat irregularis Petrus, necnon qui Lapidem projicit. 195.39

Latro.

- An sit liber ab irregularitate qui clamat, *Latrones, latrones*, ut è manibus eorum bona proximorum Iudex, aut vicini eripiant, si hi accedentes latrones occidant. 88.63
- Vide *Fur*.

Legitimare, Legitimus.

- An sit censendus etiam Legitimus, & consequenter non irregularis ille, qui non est expositus, dubitatur tamen, an sit legitimus, eo quòd non repellantur parentes eius. 36.7
- An filius naturalis natus ex nobili viro, & vili persona, v.g. meretrice, aut ancilla, legitimetur per subsequens matrimonium. 42.27
- An Pontifex possit illegitimos Legitimare ad Ordines, & ad beneficia. 42.28
- An Legitimati à Papa, sint habiles ad omnes Ordines, beneficia, & dignitates Ecclesiasticas. 42.29
- An Pontifex possit Legitimare quemcunque sibi subditum, non solum ad spiritualia, ut vidimus; sed etiam ad temporalia, & ad ius succedendi. 42.30
- An per hanc clausulam apponi solitam pro matrimonio revalidando, nempe: *Et non obstante impedimento, matrimonium inter se contrahere liberè, & licitè valeant, auctoritate nostra dispenses, prolem susceptam, si qua sit, & suscipiendam legitimam decernendo*, dispenset Papa in radice matrimonij, & Legitimet prolem ante dispensationem genitam, non solum quoad spiritualia, sed etiam quoad civilia. 44.35
- An censeatur Pontifex Legitimare prolem, si matrimonium, quod nullum erat, ratum habeat, aut in illo perseverare concedat, illud revalidando per hanc clausulam: *Dispensamus, ut validè ineatur matrimonium, prolem susceptam, si qua sit, & suscipiendam exinde legitimam decernendo*. 44.36
- An Pontifex possit Legitimare filium genitum ex matrimonio nullo, ob impedimentum ab illo indispensabile, v.g. quia defuit consensus, aut prima vxor vivebat. 44.37
- An Pontifex possit subsequenti matrimonio Legitimare filios spurios. 44.38
- An in petitione Legitimationis declaranda sit qualitas filij, nempe an sit naturalis, vel spurius, vel incestuosus, aut sacrilegus. 50.62
- Lenitas.*
- An ex homicidio publico, iusto, & licito oriatur irregularitas ex defectu perfectæ Lenitatis, & mansuetudinis. 74.1
- An non solum ex occisione hominis publica auctoritate facta, verum etiam ex mutilatione mem-

- bri, incurratur irregularitas hæc defectu Lenitatis. 74.4
- An Iudex Ecclesiasticus, vel sæcularis, proferens iustè sententiam homicidij, vel mutilationis, contrahat irregularitatem ex defectu Lenitatis. 74.3
- An etiam Assessor Iudicis sententiam homicidij, vel mutilationis iustè proferentis, eandem, sicuti Iudex, incurrat irregularitatem. 74.4
- Vide *Iudex*.
- An saltem fiat irregularis ex defectu Lenitatis, qui consulit reo, ut fateatur crimen Iudici, casu quo probè sciat consulens, reum ex sententia probabili non teneri crimen fateri. 80.34
- Vide *Confessarius*.
- An ex iure nouo, aut privilegio possint Episcopi dispensare in irregularitate ex defectu Lenitatis proueniente. 106.234

Lepra, Leprosus.

- An laborantes Lepra, aut scabie multa, sint irregularcs. 30.72
- An ad minus Leprosus, & morbo gallico laborantibus iam Ordinatis, concedi possit, ut inter sui similes, aut in secreto Missam celebrent. 31.73

Libertas.

- An defectus, seu carentia Libertatis irregularitatem inducat. 58.1

Lictor.

- An Lictores, alguazelli, satellites, & alij ministri iustitiæ, qui reum, cum ducitur ad mortem, ne fugiat, comitantur, maneat irregulares. 94.90

Lingua.

- An ille sit irregularis, cui pars Linguae amputata est, tamen habet loquelam. 24.26

Lippus.

- An sint irregulares Lippi, hoc est, qui lacrymantes oculos semper habent. 21.11

Ludens, Ludus.

- An si quis Ludo, qui calcibus, aut pugnis exercetur (Hispanè, *al toro de las coxas, ò puñadas*) aliquem suffocet, aut occidat, vel mutilet, irregularis maneat. 192.29
- An si Petrus Ludens cum Ioanne, projiciat eum in terra, & casu cultellus Petri Ioannem feriat, maneat Petrus irregularis, sequuta morte Ioannis. 195.38

Lumen.

- An si quis noctu per loca periculosa cum lumine incidat, si illius Lumen aliquis dolosè extinguat, illéque præceptis ruat, fiat irregularis. 150.102

M

Magister.

- A**N sit irregularis Magister castigans discipulum, si ex castigatione casu sequatur mors. 197.46

Malefactor.

- An saltem fiat irregularis defectu lenitatis, qui facit furcam, funes, gladium, &c. ad occisionem Malefactoris in particulari. 95.95

Maleficiatus.

- An Maleficiatus sit omnino irregularis. 19.18

Mamilla.

- An maneret irregularis, qui vtramque Mamillam sceminæ abscinderet. 201.10
- An etiam irregularis maneret, qui vnam tantum sceminæ Mamillam amputaret. 201.19
- An deinde fieret irregularis, qui Mamillam viri abscinderet. 202.20

Mandans, Mandatarius.

- An Mandans homicidium expressè, reus sit homicidij

Index Rerum

- homicidij, & consequenter irregularis. 124.14
An Mandans homicidium tacite, & implicite, sit etiam irregularis. 124.15
An Mandans alicui, vt aliquem verberet, aut percutiat illicitè, & expresse prohibeat, ne occidat, vel mutilet, irregularis fiat, si Mandatarius excedens mandatum, verberando alterum occidat. 125.18
An maneat irregularis qui Mandat fieri homicidium ei, qui aliàs erat facturus. 126.21
An Mandans aliquem occidi, vel mutilari, irregularitatem ex homicidio voluntario contrahat, si ipsemet Mandatarius occidatur. 126.22
An in præassignato casu incurrat Mandans irregularitatem, ortam saltem ex homicidio casuali. 126.23
An mandans homicidium excusetur ab irregularitate, si ante patratum homicidium mandatum reuocet. 127.24
An vt Mandans homicidium excusetur ab irregularitate, teneatur non solum reuocare mandatum, & talem reuocationem intimare Mandatario, sed etiam monere occidendum, vt caueat. 127.35
An Mandans homicidium, sit irregularis, si pace iam inita cum occidendo, Mandatarius illum occidat 128.26
Vide Homicidium.
An Mandans sit irregularis, casu quo non possit monere Mandatarium de non occidendo proximum, vel ex eo, quod hic longè distet, aut sit infans, cuius abortum fieri mandauit matri. 128.27
An Mandans homicidium fiat irregularis, si Mandatarius non statim, sed diu, nempe post duos, vel plures annos, homicidium committat. 128.28
An sit irregularis qui Mandat alicui, vt occidat aliquem, si Mandatarius à principio nolit acceptare mandatum, postea tamen, mutata sententia, acceptat illud, & exequitur. 129.28
An etiam sit irregularis ille, qui mandauit alicui, vt occideret aliquem nocte, Mandatarius verò occidit illum meridie. 129.30
An maneat irregularis ille, qui mandauit occidere equum Petri, & Mandatarius, putans mandari occisionem ipsius Petri, illum occidit. 129.31
An etiam sit irregularis ille, qui mandauit homicidium fieri, & voluntate mutata, reuocationem Mandatario per nuntium misit, qui tamen non intimauit ei. 129.32
An Mandans homicidium, sit item irregularis casu, quo Mandatarius reuocationem mandati accipiat, sed postea inuincibiliter reuocationis oblitus, homicidium commisit. 129.33
Manus.
An qui senos digitos in Manibus habet, sit irregularis. 26.41
An illi qui sex digitos in Manu habet, possit sine periculo irregularitatis præscindi vnus. 26.42
An qui tremulas habet Manus, sit irregularis. 27.48
An qui habet Manum aridam, sit irregularis. 27.49
An possit Pontifex dispensare, vt Sacerdos qui vna caret Manu, Missam celebret. 34.89
An etiam possit licite dispensare Pontifex vt celebret Sacerdos vtraque truncatus Manu. 34.90
Manipulus.
An maneat irregulares laici, qui cum Dalmatica & sine Manipulo porrigunt in Missa solemni Sacerdoti, aut Diacono Calicem præparatum. 213.17
An saltem maneat irregularis laicus, siue Clericus Subdiacono inferior, qui cum Dalmatica & Ma-
nipulo Diacono, aut Sacerdoti in Missa Calicem præparatum ministrat. 213.18
Masculus.
An Masculus animam rationalem accipiat die quadragesimo à conceptione. 152.6
Matrimonium.
An filius illegitimus fiat legitimus, & consequenter tollatur irregularitas per subsequens Matrimonium. 38.16
An per subsequens Matrimonium fiat filius illegitimus legitimus, casu quo parentes essent habiles ad contrahendum, non tempore conceptionis, sed natiuitatis proles. 38.17
An tempore cessationis, non solum validè, verum etiam licite possit contrahi Matrimonium, 271.28
Maurus.
An color Æthiopis, aut Mauri faciat irregularem. 25.39
An descendens ex Iudæis, vel Mauris, si ipsi ante vsum rationis baptizati sunt, maneat irregulares, saltem casu quo parentes ipsorum in Iudaismo vel Maurismo ad hoc persistant. 239.4
Mederi, Medicus.
An laici Medici, seu Chirurghi, per incisionem, aut aduersionem, aut alio quouis modo curantes, incurrant irregularitatem, morte ægroti inde sequuta, casu quo adhibeant diligentiam sufficientem, ne mors infirmi sequatur. 112.7
Vide Chirurgus.
An etiam Clericis minoribus Ordinibus insignitis sit prohibitum Mederi abscondendo, vel adurendo. 110.2
An laicus exercens Chirurgiam, aut Medicinam secundum regulas artis, fiat irregularis. 115.17
An vt laicus Medicus incurrat irregularitatem abscondendo, vel adurendo, aut alio modo medendo ægroti, sit opus vt mors eiusdem ægroti ex culpa orta ex imperitia, aut negligentia Medici eueniat. 115.17
An si Medicus, vel Chirurgus dubitet, vtum eius negligentia, aut imperitia fuerit aliquis infirmus mortuus, possit absque dispensatione ad Ordines promoueri. 115.19
An saltem Medicus, seu Chirurgus, qui probabiliter credit, nullam per imperitiam, aut negligentiam mortis causam dedisse, possit absque dispensatione ad Ordines promoueri. 116.20
An incurrat irregularitatem Medicus præbendo ægroti medicinam, quam nescit, aut dubitat illi profuturam. 116.21
An maneat irregularis Medicus, qui ignorans affectum morbi alicuius, illum nihilominus curandum suscipit, & ad id medicamenta adhibet. 116.22
An etiam maneat irregularis Medicus, qui in prædicto casu leue aliquod medicamentum præscribit, donec morbi vis innotescat, si inde ita exacerbetur morbus, vt tandem interimat ægrotum. 116.23
An Medici, qui ægrotis desperatis quoslibet cibos, etiam noxios, porrigi permittunt, aut imperant, si inde mors sequatur, aut acceleretur, grauiter peccent, & fiant irregulares. 116.24
An Medicus qui renitens ægroti vrgenti, & postulanti, noxium medicamentum præscripsit, fiat irregularis, si inde sequatur mors. 116.25
An si Medicus, qui nec publico, nec priuato stipendio est conductus, nolit curare ægrotum, & ob id hic moriatur, peccet mortaliter, & maneat irregularis 117.26
An saltem si Medicus, qui nec publico, nec priuato stipendio

& Verborum Notabilium.

- stipendio conductus est, nolit aliquem ægrotum curare, maneat irregularis, si ob id mors ei contingat. 117.27
- An peccent, & sint irregulares Medici, Aromatarij, & Pharmacopœ qui medicamenta corrupta aut supposititia præscribunt, aut præbent, ex quibus ægroti mors subsequitur. 118.28
- An etiam manserint irregulares Medici, casu quo optima, & propria medicamenta præscripserint, Aromatarij tamen aliquid noxium intermiscuerunt, ex quo mors fuit secuta. 118.29.
- An Medicus qui omittit curare ægrotum, & ob id moritur, incurrat irregularitatem. 148.92
- An qui dolose dissuadet diuiti volenti pascere egenum, ne pascat; & Medico, ne curet; & volenti reuelare homicidij tractatum, ne reuelet, fiat irregularis, sequuto homicidio. 149.95

Membrum.

- An ad veram rationem Membri, cuius mutilatio irregularitatem parit, necesse sit, vt habeat proprium & distinctum officium à reliquis partibus totius corporis. 18.3
- An vt quis hanc irregularitatem incurrat, sufficiat, debilitate Membrum alterius, & reddere ineptum ad munus suum præstandum, quamuis non amputet illud. 200.11
- An saltem fiat irregularis, qui ita Membrum alterius debilitat, vt omnino sicetur, & moriatur. 200.12

Menstrua.

- An Menstrua mulierum in Ecclesia fluentia ipsam violent. 282.20

Metus.

- An metus mortis, aut infamiae, aut alterius grauis nocuenti, excuset ab irregularitate, quæ propter culpam incurritur. 15.8

Miles.

- An omnes Milites pugnantes maneant irregulares, casu quo diuiso exercitu in duas partes, vna pars committat homicidia, altera vero non. 108.5
- An etiam milites sint ab irregularitate immunes, occidendo iniustum inuasorem, quando fugiendo possent ab inuasore liberari. 168.35
- An nobiles & Milites sint liberi ab irregularitate, si occidant suum iniustum inuasorem in loco deserto & solitario, quando fugiendo possent mortem euadere sine nota hominum, eo quod ibi nullus inueniatur. 168.36

Minari.

- An eum, qui alicui Minatur mortem, liceat sine timore irregularitatis occidere. 104.25

Minister.

- An illegitimi professi, dispensatione non præuia, excludantur attentio communi iure, ab officiis Ministrorum Generalium, Prouincialium, & Conuentualium. 53.9
- An lectores, Alguazelli, satellites, & alij Ministri Iustitiæ, qui reum, cum ducitur ad mortem, ne fugiat, comitantur, maneant irregulares. 94.90
- An maneat irregularis si aliquis inuasus à Ministris Iustitiæ illos occidat. 157.4

Missæ.

- An saltem ex dispensatione Papæ possit Sacerdos cæcus celebrare Missam. 20.6
- An possit Pontifex dispensare, vt Sacerdos qui vna caret manu, Missam celebret. 34.89
- An qui dubitans, se irretitum esse aliqua excommunicatione, suspensione, vel interdicto, celebrat Missam, aut aliud Sacramentum ministrat, ma-

R. P. Leand. de Irregularit.

- neat irregularis, si postea constet, non fuisse excommunicatum, suspensum, &c. 220.18
- An ex communicatus maiori audiens Missam, incurrat irregularitatem. 220.20
- An qui pluries in excommunicatione celebravit, teneatur in petenda irregularitatis dispensatione, exprimere numerum Missarum celebratarum: 258.39
- An tempore cessationis licitum sit laicis audire Missam, aut alia officia diuina. 268.12
- An qui habent priuilegium audiendi Missam cessationis tempore, teneantur eam audire diebus festis. 268.13
- An tempore cessationis sit licitum celebrare Missam semel in hebdomada, ad renouandam Eucharistiam. 268.14
- An sit peccatum mortale celebrare Missam, vel alia officia diuina in Ecclesia violata publicè. 287.1

- An casu, quo post celebrationem Missæ publicetur Ecclesiæ violatio occulta, sit tunc necessarium Ecclesiam reconciliare. 287.2

Mittens.

- An fiat irregularis qui mittit puerum ad aquandum equum, monens eum vt caueat à flumine, si puer intrans flumen submergatur & percat. 191.22
- An fiat irregularis ille, qui puerum pro asportanda aqua mittit ad flumen, aut puteum discoopertum, & suffocatus est. 191.21

Monachus.

- An Monachus, seu Clericus in Sacris exercens Chirurgiam per incisionem, vel adustionem, fiat irregularis, sequuta ægroti morte, etiam si adhibeat sufficientissimam diligentiam in ea curatione. 12.9

Vide Clericus.

- An prohibitum sit Monachis, & Clericis in Sacris, per cap. Tua nos, applicare Emplastrum nelli-ficatum, quo apostema sese aperit, aut aperit carnem caustico. 114.12
- An prohibitum sit dictis Clericis, aut Monachis consulere, aut imperare, vt alicui causa sanitatis membrum aliquod abscindatur, aut comburatur. 114.14

Monialis.

- An etiam ius commune interdicat illegitimis Monialibus professis Prælationes, itavt nequeant esse Abbatissæ, seu Priorissæ, &c. 51.67
- An saltem non repugnet iuri, quod illegitimus professus sit Vicarius, seu Confessor Monialium. 53.72

Monoculus.

- An Monoculus, seu qui vnum tantum habet oculum, sit irregularis. 20.7

Monstruosus.

- An Monstruosus, hoc est, habens duo capita, quatuor manus, aut pedes, &c. sit irregularis. 29.62

Morbus.

- An laborantes Morbo Gallico sint irregulares. 30.70
- An dicti laborantes Morbo Gallico, lepra, & scabie, possint assumi ad Ordines, saltem vt inter sui similes celebrent. 39.72
- An ad minus leprosis, & Morbo Gallico laborantibus iam Ordinatis concedi possit, vt inter sui similes, aut in secreto Missam celebrent. 31.73

Mors.

- An polluat Ecclesia casu quo mors alicui intra eam absque sanguinis effusione inferatur. 280.11

Manus.

- An saltem maneat liber ab irregularitate qui accipiens duellum, aut certamen singulare, ne alias

Index Rerum,

amittat honores, aut publica Munera, quæ possidet, occidit prouocantem ad illud. 183.6

Mutilatio.

- An iudicandus sit irregularis, qui vitium Mutilauerit, dubius est, animique anceps. 5.17
- An etiam ex iniusta, & voluntaria membri Mutilatione oriatur irregularitas. 121.7
- An irregularitas, quæ oritur ex Mutilatione, sit eadem cum ea, quæ oritur ex homicidio, aut eius quædam extensio. 121.8
- An saltem omnia, quæ iura disponunt circa irregularitatem Mutilationis, debeant extendi ad irregularitatem homicidij. 122.10
- Vide *Homicidium*.
- Quid sit Mutilatio membri. 197.2
- An ex iniusta, & voluntaria membrorum Mutilatione nascatur irregularitas. 197.1
- An ad veram rationem membri, cuius Mutilatio irregularitatem parit, necesse sit, vt habeat proprium & distinctum officium à reliquis partibus totius corporis. 198.3
- Vide *Abscindens*.
- An irregularitatem incurreret, qui Mutilaret membrum omninò debilitatum, & ineptum ad munus suum. 202.21
- An in omni casu, quo Mutilando quis alium sit irregularis, fiat etiam mutilando seipsum. 202.22
- An contrà, in omni casu, quo mutilando seipsum sit quis irregularis, fiat etiam mutilando alterum. 202.24
- An eo ipso, quo quis alium faciat irregularem, aut Mutilando, vel percutiendo, aut reddendo illum alio modo ineptum ad Ordinis ministerium, fiat ipsemet irregularis simul. 202.25
- An contra, possit contingere, quod Mutilator fiat irregularis, & non ipse mutilatus. 203.26
- An tandem possit accidere, quod tam mutilator, quam mutilatus irregulares fiant. 203.27

Mutus.

An Mutus à natiuitate, vel aliquo casu factus, sit omnino irregularis. 23.24

N

Nasus.

- A**N ille, qui naturaliter (aut aliàs) caret omnino, vel ex parte Naso, sit irregularis. 25.33
- An etiam sit irregularis, qui nasum habet nimis paruum, aut magnum nimis, vel distortum. 25.34
- An qui aliquem Naso mutilat, irregularis permaneat. 199.8

Natales.

Quibus modis tollatur irregularitas orta ex defectu Natalium. 58.15

Neophytus.

- Quisnam propriè dicatur Neophytus. 239.1
- An Neophytus sit omnino irregularis. 239.2
- An irregularitas hæc Neophytorum sit indicta iure diuino, ex præcepto Christi descendens. 239.2
- An Neophytus ita sit irregularis, quod nec ad minores Ordines ascendere sine dispensatione possit. 239.6
- An Neophytus qui iam diu suscepit Baptismum, & fidem, possit sine dispensatione Ordinari. 240.7
- Quod temporis spatium à suscepto Baptismo sit, vt quis desinat esse Neophytus, seu nouus

Christianus, & consequenter desinat esse irregularis, possitque sine dispensatione sacris initiari. 240.8

Nix.

An fiant irregulares, qui hyemali tempore se petunt pilis Niueis, si inde mors, aut mutilatio sequatur. 192.25

Nobilis.

- An vir Nobilis laicus, qui potuit euitare conatum iniuste inuadentis, fugiendo, fiat irregularis, si sistendo illum occidat. 167.54
- An deinde Nobiles, & Milites sint liberi ab irregularitate, si occidant suum iniustum inuasorem in loco deserto, & solitario, quando fugiendo possent mortem euadere sine nota hominum, eo quòd ibi nullus inueniatur. 168.36

Notarius.

- An publicus Notarius, seu Tabellio testium depositiones in causa sanguinis recipiens, fiat irregularis, secuta morte, seu mutilatione. 92.83
- An item fiat irregularis Notarius, quando acta eius authentica non sunt, sed veluti à priuata persona confecta. 93.86
- An Notarius, seu Tabellio publicus, qui sententiam sanguinis scribit, vel dictat, sit irregularis, morte, aut mutilatione sequuta. 93.84
- An etiam fiat irregularis Notarius, aut scriba, seu Tabellio publicus, qui sententiam sanguinis scriptam à famulo signat, & suo sigillo authenticam reddit. 93.85
- An sit irregularis defectu lenitatis, qui tanquam Officialis Notarij publici scribit, vel transcribit sententiam, qua iubetur deformatio Rei. 93.87
- An fiat irregularis famulus, qui iussus attulit processum Notarij continentem sententiam sanguinis, vel attulit equum Iudici associaturo reum mortis. 93.88

Nuptia.

An qui ter, vel quater contraxit Nuptias, teneatur id exprimere in petitione dispensationis super irregularitate ex Bigamia contracta. 93.88

O

Occidere.

- A**N si quis probabiliter æquè credat se in bello iusto aliquem Occidisse, aut mutilasse, debeat se necessariò irregularem reputare. 105.129
- An laicus, qui Occidit inuasorem iniustum pro tuenda propria vita, peccatum committat, & irregularitatem contrahat. 156.1
- An Episcopus possit dispensare in irregularitate orta ex occisione factus animati. 156.2
- Vide *Abortus*.
- An maneat irregularis, si aliquis inuasus à Ministris iustitiæ, illos Occidat. 157.4
- An saltem in aliquibus casibus teneatur inuasus Occidere inuasorem iniustum. 158.8
- An fiat irregularis, qui seruato moderamine inculpatae tutelæ, occidit alium, ad vitandam in se mutilationem membri. 159.10
- An saltem fiat irregularis, qui occidit iniustum inuasorem, vt se tueatur à graui vulnere ab illo infligendo. 160.11
- An ad minus fiat irregularis, qui Occidit iniustum inuasorem, ne turpiter ab illo deformatur. 160.12
- An sit irregularis, qui occidit inuasorem innocentem, verbi gratia puerum, vel amentem, vel phreneticum, qui stricto ense ipsum impetit, & nisi illum,

& Verborum Notabilium.

- illum præueniat, omnino cum confodiet. 160.14
- An sine incurfione irregularitatis poffim ego Occidere illum, qui actu mandat, & fuadet famulo, vel ficario, vt me occidat. 163.22
- An etiam sine incurfu irregularitatis poffim morte præuenire illum, qui licet actu non fuafit alicui, vt me ftatim Occideret, coniurauit tamen in meam necem, & cum ficariis egit, vt opportunitatem quærant me occidendi. 163.23
- An fi aliquis decreuit aliquem Occidere, & hoc alicui manifeftauit, poffit hic licitè, & sine incurfione irregularitatis illum morte præuenire, fi alter non poffet effugere. 163.24
- An qui reclusus in aliqua domo, videt inimicum infidias parantem, vt eum Occidat, poffit licitè præuenire, & interimere illum, fi aliud remedium euadendi non habeat. 164.26
- An liceat cuique illum prius occidere, qui falſis calumniis, & teftibus contendit ipſum per iudicem interficere, imponendo illi aliquod flagitium, ob quod ad mortem ab ipſo Iudice fit damnandus. 164.27
- An item licitè, & sine incurfione irregularitatis poffit quis Occidere falſum teſtem euntem ad teſtificandum in iudicio aliquod crimen, propter quod ille occidendus fit, vel infamandus, vel omnibus ſuis bonis priuandus. 165.28
- An etiam poffit quis licitè Occidere accuſatorem, vel teſtem, qui bona fide de crimine morte digno illum accuſat, aut falſò teſtificatur. 165.29
- An etiam poffit quilibet non ſolùm defendere vitam ſuam, ſed etiam vitam Patris, vel filij, vel vxoris, aut alterius conſanguinei, vſque ad Occiſionem inuſtiaggreſſoris, abſque incurfu irregularitatis. 171.40
- An licet licitè Occidat ſæcularis quis furem aliquem, aut actualem inuaſorem ſuorum honorum temporalium, maneat nihilominus irregularis. 173.2
- An etiam licitè, & liber ab irregularitate poffit quis Occidere furem, qui rem furatam iam habet poſitam in certo loco. 175.8
- An manſerit irregularis, qui Occidit hominem quendam, à quo arrepta barba trahebatur, & à ſe aliter expedire non poterat. 177.2
- An maneat irregularis vir honoratus, qui aliquem dicentem ſibi, *Mentiris*, occidit. 179.7
- An fiat irregularis qui Occidit aliquem in duello, ad quod ſuſcipiendum nulla legitima cauſa interceſſit. 181.1
- An fiant irregulares, qui gladiis, & crudis armis inter ſe decertando, aut infeſtis haftis dimicando (Hiſpanè, *en el juego de Torneos*) aliquem Occidant, vel deformant, etiam caſu. 193.30
- An qui vnico ictu plures Occidit homines, plures irregularitates incurrat. 259.42
- Vide *Homicidium*.

Oculus.

- An fit irregularis cæcus ille, qui licet nihil videat, habet Oculos integros & claros. 20.4
- An monoculus, ſeu qui vnum tantùm habet Oculum, fit irregularis. 20.7
- An etiam fit irregularis ille, qui habens vtrumque Oculum integrum, caret viſu oculi dextri. 20.8
- An ſaltem fit irregularis, qui ſiniſtro oculo (qui dicitur *Oculus Canonis*) non videt. 21.9
- An fit irregularis, qui nubem aliquam, vel maculam habet in Oculo. 21.10
- An ſint irregulares Lippi, hoc eſt qui lachrymantes Oculos continuò habent. 21.11

R. P. Leand. de Irregularit.

- An habens Oculos ſine palpebris, fit irregularis. 21.12
- An fit irregularis, qui habet vnum Oculum grandiore altero. 22.13
- An fit irregularis, qui luſcus eſt, vel ſtrabo, id eſt qui habet Oculos diſtortos, aut diſpares. 22.14
- An qui vnum eruit Oculum alteri, irregularis exiſtat. 199.9

Odoratus.

- An qui caret Odoratus ſenſu fit irregularis. 25.35

Officialis.

- An fiat irregularis defectu lenitatis, qui tanquam Officialis Notarij publici ſcribit, vel tranſcribit ſententiam, qua iubetur deformatio Reſ. 93.87

Officium diuinum.

- An Clericus qui eſt interdictus ingreſſu Eccleſiæ, maneat irregularis, intra Eccleſiam diuina officia celebrando. 231.15

Opinio.

- An etiam excuſet ab irregularitate contrahenda Opinio probabilis Doctorum aſſerentium, non contineri eam in iure, caſu quo ſunt alij DD. probabiliter opinantes contineri. 15.10

Oppreſſio.

- An ſaltem contraheretur irregularitas, ſi mors alicuius contingeret ex Oppreſſione ingredientium ad fornices alicuius infamem domum. 196.42

Oratorium.

- An ſi interdictus ab ingreſſu Eccleſiæ celebret in Oratorio, incurrat irregularitatem. 231.18

Ordo.

- An primarius effectus irregularitatis, fit priuatio ſuſcipiendi Ordines licitè. 8.1
- An irregularitas non ſolùm reddat Ordinis ſuſceptionem illicitam, ſed etiam inualidam. 8.2
- An irregularitas ſuperueniens Ordinato, priuet vſu Ordinis ſuſcepti. 9.5
- An in irregularitate contracta ab eo qui ſemel in furiam aut amentiam incidit, & ſanitatem recuperauit, poffit Epifcopus diſpensare, aut declarare aptum eſſe non ſolùm ad vtendum Ordinibus ſuſceptis, ſed etiam ad alios ſuſcipiendos. 18.11

- An ſaltem qui omnino eſt iam liber à vexatione dæmonis, poffit abſque diſpenſatione ad Ordines minores promoueri. 19.15

- An laborantes prædicto morbo caduco licitè poffint abſque vlla diſpenſatione in ſuſceptis Ordinibus miniſtrare. 32.80

- An diſpenſatio illegitimi ad Ordines ſimpliciter, vel ad clericatum, extendatur quoque ad Ordines ſacros. 45.41

- An ſi in diſpenſatione illegitimi ad Ordines contineretur hæc clauſula, Diſpenſo tecum ad omnes Ordines, tunc ſaltem talis diſpenſatio intelligenda eſſet etiam de omnibus ſacris. 45.42

- An illegitimus ad Ordines minores dumtaxat diſpenſatus, intelligatur etiam diſpenſatus ad beneficia ſimplicia, ſolita conferri Clericis Ordinibus minoribus initiatis. 45.43

- An ſi hæc irregularitas ex occulto delicto Parentum proueniat, ſit ab Epifcopo diſpenſabilis quoad maiores Ordines, beneficium curatum, &c. 48.56

- An defectus ætatis ad Ordines requiſitæ inducat irregularitatem. 57.1

- An Ordinatus ante legitimam ætatem incurrat irregularitatem, ſi nondum ætate legitima adeptus, maiores exerceat Ordines. 57.2

- An Regij Conſiliarij deputati ad cauſas ciuiles iudicandas, poffint non deſiſto tali munere, ad Ordines

D d 2 promoueri,

Index Rerum,

promoteti, & promoti idem munus exercere. 59.12

An saltem reiterans Sacramentum Ordinis pœna irregularitatis puniatur. 207.16

An positis illis duabus conditionibus quas Canon Concilij requirit, nempe exemplar vitæ, & necessitas ministrorum, sit adhuc necessaria dispensatio Pontificis, aut Episcopi, vt Baptizatus in fine Ordinari possit. 208.4

An qui Ordines Sacros ab Episcopo, qui Episcopatum renunciauit, suscipit, maneat irregularis. 209.1

An irregularis fiat qui Ordinatur scienter ab Episcopo excommunicato, suspenso, interdicto, irregulari, aut alia aliqua pœna irretito, quæ ipsi liberam exercitium sui Ordinis prohibeat. 201.2

An maneat irregularis, qui ordinatur per saltum, seu qui suscipit superiorem Ordinem, relicto inferiori. 210.3

An non solum maneat suspensus, sed etiam irregularis, qui furtiuè, id est, ignotante Episcopo, nec examinante, nec approbante, Ordinem recepit. 210.4

An qui vno die recipit primam tonsuram, & quatuor minores Ordines, incurrat irregularitatem. 210.6

An saltem irregularitatem incurrat, qui eodem die, incio Episcopo, quatuor minores Ordines simul cum Subdiaconatu suscipit. 211.7

An ad minus pœnam irregularitatis contrahat, qui eodem die, incio Episcopo, duos Ordines maiores suscipit. 211.8

An saltem fiat irregularis, qui per saltum promorus, exercet actum Ordinis prætermis. 212.12

An saltem incurrat irregularitatem, qui vsurpat actus minorum Ordinum, quos non habet. 215.29

An solus Pontifex possit dispensare in irregularitate quam quis contraxit exercendo Ordines quos non habet. 215.31

An etiam irregulares maneat Abbates, qui ex privilegio conferunt Ordines minores, si conferant illos quando excommunicati existunt. 218.7

An fiat irregularis, qui exercet Ordinem sacrum contra præceptum sui superioris. 222.28

An saltem fiat irregularis, qui exercet Ordinem contra præceptum Superioris, sub pœna excommunicationis ipso facto incurrenda. 222.29

An qui specificè ab aliquo Ordine, verbi gratia, Sacerdotio, est suspensus, fiat irregularis, non solum si exerceat actum Sacerdotij, à quo est suspensus, verum etiam si exerceat actus aliorum Ordinum inferiorum, nempe Subdiaconatus, aut Diaconatus, à quibus non est suspensus. 226.16

Vide *Suspensio*.

An maneat irregularis Clericus, qui in loco interdicto actum Sacri Ordinis exercet. 227.7

An qui tempore interdicti recipit Ordines, saltem maiores, maneat irregularis. 230.12

Vide *interdictum*.

An Sacramentum Ordinis possit ministrari, aut conferri tempore cessationis. 271.27

Os.

An habens Os distortum sit irregularis. 24.28

Ostentatio.

An maneat irregularis qui ob vanam Ostentationem vitium, & acquisitionem nominis viri robusti, duellum suscipit, & in eo homicidium admittit. 282.2

P

Papa.

AN saltem Papa possit imponere irregularitatem absolutè pro culpa veniali. 3.8

An saltem ex dispensatione Papæ possit Sacerdos cæcus celebrare Missam. 20.6

An Papa possit dispensare cum Sacerdote totaliter cæco, vt Missam dicere possit. 34.58

An solus Papa possit in hac irregularitate dispensare. 110.16

Papa an possit delegare simplici Presbytero reconciliationem Ecclesiæ consecratæ. 289.3

Vide *Pontifex*.

Parents.

An Parentes, qui infantes suos in eodem lecto detinent, peccent mortaliter, & irregulares fiant, si infantes suffocent. 196.44

Parochus.

An Parochus irregularis possit etiam licitè assistere Sacramento Matrimonij. 13.23

An Parochus solemniter baptizans puerum alterius Parochiæ sine licentia Episcopi, aut Parochi, fiat irregularis. 209.11

Paruitas materia.

An ob Paruitatem materiæ excusetur quis ab irregularitate incurrenda. 13.1

Pater.

An Pater, aut Dominus maneat irregulares, si filio, aut famulo dicant: *Domum non redeatis donec aliquid noui de vobis audiamus.* 124.16

An etiam fiant irregulares Pater aut Dominus, casu quo dicant filio, aut seruo hæc verba: *Cauete ne occidas Petrum, qui mihi iniuriam intulit; non tamen reuertaris domum, donec aliquid noui de te audiam.* 125.17

Patria.

An sit irregularis, qui præmissa protestatione, prodicionem Patriæ, aut crimen aliud in Rempublicam, vel Principem reuelat. 87.60

Percutiens

An si quis animo latronem occidendi, non lethaliter, sed leuiter Percussit, sed deinde alij, neque vocati, neque incitati à primo percussore, lethaliter percusserunt, omnes manent irregulares. 140.67

An quando primus aliquem lethaliter percussit, & cæteri aduenientes (nullo habito consilio, aut cooperatione) etiam lethaliter percusserunt, omnes manent, sequuta percussi morte, irregulares. 141.69

An Percutiens degradatum realiter, aut actualiter, vel depositum incorrigibilem, incurrat excommunicationem Canonis *si quis suadente.* 275.4

An saltem incurrat dictam censuram, qui degradatum solum verbaliter percussit. 275.5

Vide *Degradatio*.

An etiam è contra, quando quis primò lethaliter Percussit aliquem, cæteri verò aduenientes leuiter solum Percusserunt, primus percussor tantum irregularis sit. 140.68

Pes.

An maneat irregularis, qui in infirmitate perdidit omnes digitos Pedum. 27.50

An carens Pede, itavt non possit sine pede ligneo ambulare, sit irregularis. 27.52

An Prælati Regulares possint dispensare cum subdito, qui carens Pede, ambulat cum pede ligneo, vt celebret. 33.85

Pestis.

An laborantes Peste sint irregulares. 31.75

Pharmaco

& Verborum Notabilium.

Pharmacopola.

An peccent, & sint irregulares Medici, Aromatarij & Pharmacopola, qui medicamenta corrupta, aut supposititia praescribunt aut praebent, ex quibus aegroti mors subsequitur. 118.28

Phreneticus.

An sit irregularis, qui occidit inuasorem innocentem, verbi gratia puerum, vel amentem, vel Phreneticum, qui stricto ense ipsum impetit, & nisi illum praevenerit, omnino eum confodiet. 160.14

Pila.

An sint irregulares, qui hyemali tempore se petunt Pilis niueis, si inde mors, aut mutilatio sequatur. 192.25

Podagra.

An qui Podagra, aut chiragra laborant, sint irregulares. 31.74

Poenitentia.

An Poenitentia solemniter faciat quem irregularem. 242.6

An tempore cessationis sit licitum ministrare Poenitentiam omnibus infirmis. 270.22

An non solum infirmis, verum etiam sanis possit ministrari Poenitentia, cessationis tempore. 270.23

Pollex.

An sit irregularis, qui caret digito alio praeter digitos Pollicem & Indicem. 26.45

Pollutio.

An Pollutio facta in somnis in Ecclesia polluat ipsam. 282.24

An saltem violetur Ecclesia per Pollutionem, quam Confessarius inuitus patitur, audiendo confessiones. 282.26

An ad violandam Ecclesiam sufficiat habere in illa voluntariam Pollutionem in parua quantitate, vnus videlicet, vel alterius gutta. 283.28

Vide Ecclesia.

Pons.

An qui aliquem de Ponte ioco praecipitem dedit eo sine, vt ipsum a quartana liberaret, manserit irregularis, casu quo ille interierit. 119.35

An aliquis fiat irregularis, casu quo turba aliqua ad Pontem aut fores Ecclesiae ita se constipat, quod aliqui compressi pereant. 196.41

Pontifex.

An Summus Pontifex sit capax irregularitatis contrahendae. 7.5

An solus Pontifex possit dispensare in irregularitatibus prouenientibus ex defectibus animae supra enumeratis. 20.19

An possit Pontifex dispensare, vt Sacerdos, qui vna caret manu, Missam celebret. 34.89

An etiam possit licite dispensare Pontifex vt celebret Sacerdos vtraque truncatus manu. 34.90

An Pontifex possit illegitimos legitimare ad Ordines, & ad beneficia. 42.28

Vide Papa.

An etiam possit Pontifex directe, & liberè alienos subditos legitimize ad temporalia, & vocare ad successiones, etiam in praedictum vocatorum. 42.31

Vide Legitimus.

An possit Pontifex illegitimos quoscunque, etiam alienos subditos legitimos, adhuc ad temporalia reddere, dispensando in radice matrimonij nulliter contracti, ob impedimentum à iure Pontificio introductum. 43.32

An vt possit Pontifex dispensando in radice Matrimonij, legitimare illegitimum, sit opus vt paren-

R. P. Leand. de Irregularit.

tes huius viuant, & denudè matrimonium contrahant. 43.33

An etiam possit Pontifex legitimare dictum illegitimum ad temporalia, etiam honores, & successiones, casu quo cedat in praedictum vocatorum, qui iam in hereditate successerunt. 43.34

An Pontifex possit, subsequenti matrimonio, legitimare filios spurios. 44.38

An eo ipso, quod Pontifex dispense eum aliquo in irregularitate illegitimitatis, legitime consequenter illum, tam quoad spiritualia, quam quoad temporalia. 45.40

An Pontifex solus possit dispensare cum illegitimo, cuius vitium est cognitum, ad maiores Ordines, Dignitates, Praelaturas, & beneficia duplicia. 47.49

An solus Pontifex possit dispensare in irregularitate, quam quis contraxit exercendo Ordines quos non habebat. 215.31

An Summus Pontifex possit in omni irregularitate dispensare. 246.4

Vide Dispensatio.

An Pontifex possit ferre cessationem à diuinis in vniuersa Ecclesia. 262.2

An solus Pontifex possit ponere cessationem post interdictum. 262.3

Præceptum.

An ad minus qui commisit delictum, propter quod suspendendus est secundum iura, si accedens præceptum Superioris prohibens celebrationem, nihilominus celebret, fiat irregularis. 223.30

Præco.

An sit irregularis Præco, qui reum praecedit, & causam mortis proclamat. 94.92

Prædicator.

An item excommunicatus maiori, vel interdictus, aut suspensus ab officio Prædicandi, maneat irregularis, si prædicet. 219.13

Vide Concionator.

An saltem maneat irregularis excommunicatus, interdictus, aut suspensus ab officio prædicandi, si prædicet quando tali excommunicato, interdicto, aut suspensio annexum est officium prædicandi. 219.14

Prægnans.

An casu quo mater moriatur Prægnans, & post mortem ex negligentia non aperiatur, sed sepulturae tradatur cum foetu viuente in utero, qui postea moriatur, tunc maneat violata Ecclesia. 285.39

Praelatura, Praelatus.

An irregularitas reddat inhabilem ad dignitatem, & Praelaturam regularem. 12.20

An etiam possint Praelati Regulares dispensare cum subdito, qui caret oculo Canonis, seu sinistro. 34.86

An Praelatus Regularis possit dispensare cum suo subdito Sacerdote habente manus tremulas, vt sacrificare valeat, saltem in occulto. 34.87

An vt illegitimus profusus fiat Praelatus in Religione, sit necessaria dispensatio Pontificia. 51.65

An non attento iure communi, sed privilegiis Religionum, omnis illegitimus reddatur per professionem solemnem legitimatus, & aptus ad omnes Praelaturas & dignitates intra Religionem obtinendas. 53.73

An ex Summorum Pontificum privilegiis possint nunc Praelati Regulares, Generales, aut Prouinciales dispensare cum illegitimis sibi subditis ad quascunque Praelaturas, & dignitates Ordinis habendas. 54.74

Index Rerum,

- An etiam nunc possint prædicti Prælati Regulares, nempe Generales, & Prouinciales, seorsum per seipfos, & extra Capitulum, dispensare cum suis subditis illegitimis, ad Prælationes, & dignitates Ordinis habendas. 54.79
- An ex priuilegio possint Prælati Regulares dispensare cum suis Religiosis Bigamis, etiam veris & interpretatiuis, ad Ordines etiam maiores. 71.39
- An Prælati Ecclesiastici maneat irregularis, si ferat legem, qua puniat pœna mortis certa quædam crimina. 77.20
- An Prælati, vel Iudex, qui iubet reum aliquem capere, & ad se, siue viuum, siue mortuum adducere, maneat irregularis, si executores in ea captura reum interficiant, aut mutilent. 78.25
- An etiam maneant irregulares Iudices, vel Prælati, qui propositis edictis, præmium promittunt illis, qui alicuius rei caput, aut membrum aliud attulerint. 78.26
- An Prælati Ecclesiastici, aut Princeps sæcularis, maneat irregularis, casu quo Iudex ab ipso delegatus iniuste ad mortem, seu mutilationem damnet reum. 79.28
- An Prælati Ecclesiastici possint committere alicui Clerico, vt vice sua eligat Iudicem, qui causam criminalem cognoscat. 79.29
- An Prælati Ecclesiastici, qui reum tradunt Iudici sæculari puniendum, fiant irregulares, sequuta illius morte, si non intercedant apud Iudicem pro reo. 81.38
- An saltem Prælati Regulares possint dispensare cum suis subditis in irregularitate ista orta ex homicidio iusto, facto in bello, aut à Iudice. 107.138
- In quibus irregularitatibus possunt Prælati Regulares, iuxta doctrinam hucusque datam, dispensare. 253.30
- An Prælati Regulares possint dispensare cum suis subditis in irregularitate orta ex homicidio casuali, etiam publico. 253.31
- An Prælati Regulares possint dispensare cum suis subditis in irregularitate orta ex homicidio directe voluntario, modo occulto. 253.32
- An Prælati Regulares possint dispensare cum suis subditis in irregularitate contracta ex homicidio directe voluntario, etiam publico. 255.33
- An Prælati Regulares possint degradare verbaliter suos subditos, sicuti Episcopus suos. 277.16
Vide *Degradatio*.
- Prælati Regulares an possint reconciliare eorum Ecclesias consecratas. 289.4
- Presbyter.*
- An qui contraxit irregularitatem ex occisione alicuius Presbyteri, aut alterius Clerici, teneatur manifestare, se Presbyterum, seu Clericum occidisse, non verò sufficiat dicere, se hominem occidisse. 258.38
- Princeps.*
- An Princeps sæcularis, vel Clericus iurisdictionem temporalem habens, fiat irregularis, si constituat Iudices, & Ministros, vt causam sanguinis inquirent, & puniant iuxta leges, & iuris dispositionem. 77.21
- An saltem fiat irregularis dictus Princeps, vel Clericus, si deleget potestatem alicui specialiter pro aliquo delicto in particulari, nempe homicidio in sua iurisdictione commisso, vt inquisita veritate, iustitiam iuxta leges faciat. 78.22.
- An ad minus maneat irregularis prædictus Princeps, vel Clericus, qui Iudici à se designato mandat, vt sententiam sanguinis proferat in talem malefactorem. 78.23
- An etiam maneat irregularis Princeps, vel Prælati Ecclesiastici, qui dicit Iudici à se delegato, vt sequenti die manè occidat, aut mutilet malefactorem, quem ad hanc pœnam sustinendam ipse iudex delegatus iam condemnauerat. 78.24
- An possit Prælati, aut Princeps, sine nota Irregularitatis, temperare sententiam prolatam à suo Iudice delegato, & iubere mitiorem mortis pœnam. 78.27
Vide *Rex*.
- Priuilegium.*
- An proprius Bigamus Clericus in minoribus solum constitutus, priuetur priuilegio clericali Canonis, & fori. 72.44
- An qui habent priuilegium audiendi Missam cessationis tempore, teneantur eam audire diebus festis. 268.13
- An Priuilegia Regularibus concessa, quoad obseruantiam interdicti, locum habeant in cellatione. 273.5
- An Ecclesia per violationem amittat Priuilegia immunitatis. 287.50
- Procurator.*
- An Procurator, & Aduocatus, qui dolose assumptum rei patrocinium deserunt, sint irregulares, si reus ob desertionem damnetur ad mortem. 147.90
- Professio.*
- An per Professionem in Religione approbata tollatur, saltem quoad Ordines, etiam sacros, irregularitas in illegitimo quocumque. 50.63
- An etiam, stando in terminis iuris communis, per Professionem in Religione tollatur irregularitas illegitimitatis, etiam quantum ad effectum habendi Prælationes. 51.64
- An non solum Professio, sed etiam ingressus Religionis, aut Nouitatus, aboleant ex natalium defectu irregularitatem, quoad Ordines sacros suscipiendos. 51.66
- Protestatio.*
- An vt non incurrat quis irregularitatem, sufficiat si Protestationem solo animo faciat. 84.48
- An vt Protestatio liberet quem ab irregularitate, debeat fieri coram Iudice, simul dum formatur accusatio. 84.49
- An sit necessaria Protestatio ad excusandam irregularitatem, quando accusatio criminis fit coram Iudice Ecclesiastico. 84.50
- An saltem sit necessaria Protestatio, si causa incipiat in iudicio Ecclesiastico, & finiatur in iudicio sæculari. 84.51
- An omnittens Protestationem in causa sanguinis, ex obliuione, & inaduertentia, fiat irregularis. 84.52
- An hæc protestatio non solum Clericis, sed etiam laicis sit necessaria ad euitandam irregularitatem. 84.53
- An Protestatio excuset ab irregularitate illum qui accusat aliquem pro recuperatione damni sibi illati, si hoc reparari alia via possit. 85.54
- An rursus qui præmissa Protestatione accusat malefactorum de iniuria iam illata, non sibi, nec propinquis, nec domesticis, sed extraneis personis, euitet irregularitatem. 86.58
Vide *Accusans*.
- Quonam modo facienda sit, cum opus est, Protestatio, de qua in superioribus fuit sermo. 88.66

& Verborum Notabilium.

Proximus.

- An ob defensionem honoris Proximi, liceat cuiquam occidere iniustum illius inuasorem. 180.10
 An non solum à culpa, sed etiam maneat ab irregularitate immunis, qui occidit aliquem pro defensione honoris proximi. 181.11

Pudicitia.

- An pro sua Pudicitia tuenda licitum sit cuiquam occidere iniustum inuasorem. 180.12
 An etiam sit licitum cuiquam, sicut suam, tueri Pudicitiam alterius, occidendo inuasorem, quando aliter non potest illam tueri. 181.11
 An qui occidit inuasorem iniustum, ob defendendam Pudicitiam propriam, vel alienam, maneat irregularis. 181.14

Pugnare.

- An etiam Clericis in minoribus Ordinibus constitutis sit prohibitum in bello iusto aggressiuo propria manu pugnare. 98.106
 An iure naturali, aut diuino sit prohibitum Clericis propria manu pugnare. 99.108
 An dicta prohibitio non pugnandi propriis manibus, obliget sub mortali Clericos in sacris constitutos. 99.109

Pumilio.

- An Pumiliones, aut Nani (Hispanè, *nanos*) sint apud nos irregulares. 29.66

Pusillus.

- An etiam sint apud nos irregulares homines Pusilli corpore. 30.67

Pygmæus.

- An Pygmæi sint irregulares. 29.65

R

Ratiocinia.

AN obligatio ad Ratiocinia, hoc est, ad rationem reddendam alicuius administrationis à Republica acceptæ, inducat irregularitatem. 55.7

An in casibus in quibus ob ratiocinia reddenda aliqui sunt irregulares, possint ad Ordines promoveri, casu quo exhibeant fideiussorem, qui causam ratiocinij in se assumat, & promittat debita solutionem. 60.15

An etiam maneat quis liber ab hac irregularitate contracta ob ratiocinia reddenda, si bonorum cessionem faciat, reseruata sibi congrua sustentatione. 60.16

Rebaptizatio.

An maneat irregularis, qui scienter Rebaptizat. 203.1

An etiam fiat irregularis, qui ex officio ministrat Rebaptizanti. 203.2

An etiam hanc irregularitatem incurrant Parentes, qui suos filios Rebaptizandos offerunt, Compadres, & alij cooperantes rebaptizationi. 203.3

An Rebaptizatio debeat esse sollemnis, & publica, vt minister rebaptizantis, & ipse rebaptizans irregularitatem incurrant. 203.4

An etiam hanc irregularitatem incurrat non solum Rebaptizans, & eius minister, sed etiam ipse rebaptizatus. 204.5

Vide *Baptismus.*

An hac irregularitate innodetur parvulus, qui ante usum rationis Rebaptizatur. 204.6

An si non baptizatus Rebaptizet, maneat irregularis. 204.7

An si quis ignorans probabiliter, se esse baptizatum, Rebaptizaretur, incurrat irregularitatem. 204.8

An ille qui omnino ignoranter Rebaptizatur, & postea ratum habet suum secundum baptismum, irregularis sit. 205.9

An qui metu cadente in virum constantem rebaptizat, vel rebaptizatur, sit irregularis. 205.11

An qui certò sciens aliquem esse ritè baptizatum, denuò sub conditione Rebaptizat, fiat irregularis. 206.12

An etiam euadat irregularitatem, quare ipsa intendit Rebaptizare; sed in fraudem legis, & vt vitet irregularitatis pœnam ab ipsa impositam, conditionem dictam exterius apponit dicendo, *si non es baptizatus, ego te baptizo.* 206.13

Regularis.

An Clerici, aut Regulares temporalem iurisdictionem habentes, qui intersunt executioni sententiæ mortis, sint irregulares. 97.102

Religiosus.

An illegitimus factus Religiosus possit secundum ius commune esse Vicarius Episcopi. 52.68

An Religiosus petens dispensationem ad dignitates & Ordines, debeat necessariò exprimere qualitatem illegitimitatis, nempe an sit spurius, naturalis, sacrilegus, aut incestuosus. 57.84

An etiam Religiosis, laicis quoque, sit prohibitum propria manu pugnare. 98.107

An etiam Religiosi laici mortaliter peccent, si in bello iusto sine licentia pugnent. 100.112

Vide *Bellum.*

An item Religiosis sit interdictum mederi abscondendo, vel adurendo. 111.3

An omnibus Religiosis, nondum etiam Sacris Ordinibus initiatis, sit prohibitum mederi adurendo, &c. 111.4

An Religiosi exempti incurrant excommunicationem, non seruando cessationem generalem, quæ ab Ecclesia Matrice, vel Parochiali seruatur. 273.2

An si Religiosi Mendicantes violent cessationem, dictam excommunicationem incurrant. 273.3

An Religiosi violantes cessationem specialem, etiam excommunicationem incurrant. 273.4

Res.

Quamnam Res dicatur magni momenti, pro cuius defensione licet cuiquam interficere eius raptorem. 174.5

An deinde immunis sit ab irregularitate, non solum ille (laicus, vel Ecclesiasticus) qui occidit inuadentem, ne auferat rem magni momenti; sed etiam ille qui occidit, vt recuperet rem, quam iam abstulit. 174.6

Vide, *Bona.*

An liber maneat ab irregularitate, qui occidit furem, dum fugit cum Re, quam surripuit. 174.7

An etiam possit quis absque incurfione irregularitatis, ingredi domum, vbi rem furatam in pacifica possessione fur tetinet, & illum occidere, si resistat eam tradere eidem domino. 175.9

An etiam liceat alicui occidere clam iniustum litigatorem, qui calumniis, & falsis testibus conatur in iudicio illum suis Rebus spoliare, si aliter spoliationem illam effugere non possit. 178.10

Reus.

An qui siue voce, siue punitione instigat iumentum, quo Reus interficiendus vehitur, fiat irregularis, si ex eo mors rei acceleretur. 96.99

An qui dicit Reo, *Ascende scalam, vel admove caput stipiti ad excipiendum ictum, aut laqueum indue*, fiat irregularis, si ob ipsius dictum reus citius occidatur, aut mutiletur. 96.100

Index Rerum,

Rex.

An Rex, aut alius Princeps secularis, sicut potest legitimize suos subditos quoad honores, & officia secularia; ita possit quoad Ecclesiastica, vel ad beneficia, vel ad Ordines. 56.81
Vide *Princeps*.

Rixa.

An polluat Ecclesia, quando in Rixa puerorum, aut aliorum, magna sanguinis quantitas è naribus in illa effunditur. 281.19

S

Sacerdos, Sacerdotium.

AN ex dispensatione Papæ possit Sacerdos cæcus celebrare Missam. 20.6

An saltem qui tantum semel in vita caduco morbo correpti sunt, & iam sunt à tali passione omninò liberi, possint ad Sacerdotium promoueri. 31.78

An possit Pontifex dispensare, vt Sacerdos qui vna caret manu, Missam celebret. 34.89

An qui mala fide ante ætatem legitimam Sacerdotium suscepit, & cum Episcopo in ordinatione concelebrat, incurrat irregularitatem. 57.3

An qui bona fide Sacerdotium ante legitimam ætatem suscepit, & adueniente fide mala ante ætatem completam celebrat, incurrat irregularitatem. 57.4

An etiam manserit irregularis Sacerdos, qui suo consilio fecit, vt alij ægrum iacentem in via conspicuum erigerent, & dum ab illis sustolleretur, mortuus est. 119.34

An Sacerdos celebrans sine altari consecrato ab Episcopo sit irregularis. 213.21

An sit irregularis Sacerdos, qui pro persona viuenti Missam defunctorum dicit ea intentione, vt illi mortem impetret. 214.23

An Sacerdos qui hominem nominatim excommunicatum, scienter ad Ecclesiasticam sepulturam admittit, fiat irregularis. 214.25

An Sacerdos qui ex commissione Papæ ministrat excommunicatus Sacramentum Confirmationis, sit etiam irregularis. 218.8

An Sacerdos non ligatus aliqua censura, fiat irregularis, si celebret coram excommunicato nominatim ab Episcopo. 222.25

An saltem, si dictus Sacerdos non censuratus celebret coram nominatim excommunicato à Papa, fiat irregularis. 222.26

An efficiatur irregularis Sacerdos celebrans coram Episcopo nominatim excommunicato, si in fine Missæ leui capitis inclinatione postulet ab illo facultatem benedicendi populo. 222.27

An Sacerdos qui mala fide ante legitimam ætatem Sacerdotium suscepit, fiat irregularis consecrando simul cum Episcopo ordinante. 226.13

An in præassignatis duobus casibus, non solum Subdiaconus, aut Diaconus incurrat irregularitatem; sed etiam ipse celebrans Sacerdos. 232.23

An Sacerdos realiter degradatus validè consecrare possit. 276.7

Sacerdoti simplici an Episcopus possit committere reconciliationem Ecclesiæ consecratæ. 289.2

An saltem Summus Pontifex possit delegare simplici Sacerdoti reconciliationem Ecclesiæ consecratæ. 289.3

An vt simplex Sacerdos possit reconciliare Ecclesias benedictas violatas, requirat licentiam Episcopi. 290.6

Vide *Ecclesia*.

Sacramentum, Sacramentale.

An Irregularis sit capax recipiendi omnia Sacramenta, præter Ordinem, & quæ ab eo pendent. 9.7

An ex iteratione Sacramentalium, vel consecrationum, oriatur etiam irregularitas. 206.14

Sacrilegium.

An ob crimen Sacrilegij fiat quis irregularis. 141.5

Sanguis.

An si Sanguis, vel semen effundatur in porta Ecclesiæ, tunc maneat violata. 286.48

Vide *Ecclesia*.

Scabies.

An laborantes Scabie multa sint irregulares. 30.71

Schismaticus.

An Schismatici sint irregulares. 238.22

Scientia.

An defectus Scientiæ faciat hominem irregularem, itavt nec Ordinati, nec in suscepto Ordine ministrare possit. 16.1

An hæc irregularitas orta ex defectu Scientiæ, tollatur per scientiam aduenientem, aut per dispensationem. 16.2

An irregularitas proueniens ex defectu scientiæ, sit dispensabilis à Papa; quod idem est, ac inquirere, an Papa possit dispensare, vt illiteratus Ordinetur. 16.3

An hæc illegitimitatis irregularitas tollatur etiam per morum probitatem, Scientiam, & alias dotes illegitimi. 56.79

Vide *Ignorantia*.

Semen.

An per quamcunque illicitam Seminis humani effusionem factam intra Ecclesiam, hæc polluat, & violetur. 283.29

Sententia.

An vt irregularitas incurratur, expectari debeat Sententia declaratoria Iudicis. 8.10

Sepultura.

An saltem fiant irregulares Clerici, qui in loco generaliter interdicto sepeliunt defunctos, cum Officio diuino, & Missa. 230.14

Vide *Interdictum*.

An non solum laici, verum etiam Clerici priuentur tempore cessationis Ecclesiastica Sepultura. 272.31

An tempore cessationis possint Sepeliri Clerici, non solum in cœmeterio, sed etiam in ipsa Ecclesia. 272.33

An tempore cessationis possint Sepeliri fidelium corpora, cum recitatione officiorum diuinorum, & aliis solemnitatibus Ecclesiasticis. 272.29

An tempore cessationis licitum sit Sepelire cadauera fidelium omnium in loco Sacro, absque vilo diuino officio, aut solemnitate solita. 272.30

An omnes Clerici, etiam primæ tonsuræ, Sepeliri possint in loco sacro, modo dicto, tempore cessationis à diuinis. 172.32

An Ecclesia violetur ex eo, quod in ea Sepeliatur aliquis hæreticus, vel excommunicatus non toleratus. 284.33

An polluat Ecclesia per Sepulturam in ea Pagani, aut infidelis cuiuslibet. 285.36

Vide *Ecclesia*.

Seruus.

An Seruus quocunque modo à seruitute liber, desinat esse irregularis, & possit, si aliud non obstat Canonicum impedimentum, licitè Ordinari. 58.2

An Si Seruus, sciente, & non contradicente Domino, Ordinetur in Clericum, maneat liber, & non irregularis consequenter. 58.3

An

& Verborum Notabilium.

An si Seruus, ignorante Domino, aut contradicente, minoribus initiatur Ordinibus, maneat etiam eo ipso liber, & non irregularis. 58.4

An Seruus saltem maneat à seruitute liber, si etiam Domino ignorante, aut contradicente, maioribus initiatur Ordinibus. 58.5

Simoniacus.

An Simoniacus sit irregularis, irregularitate ex se crimini simoniæ annexa. 241.4

Sodomita.

An Clericus publicè Sodomita, sit irregularis ex commissione præcisè talis criminis. 241.2

Spurius.

An in impetranda legitimatione spurij, necessarium sit mentionem facere qualitatibus spurietatis, & adulterij vtriusque parentis. 50.61

Sterilitas.

An qui dat fœminæ venenum Sterilitatis, ne concipiat, aut viro, ne possit generare, incurrat irregularitatem. 156.18

Strabo.

An sit irregularis, qui luscus est, vel Strabo, id est, qui habet oculos distortos, aut dispares. 21.14

Subiectum.

An subiectum, in quod cadat irregularitas, debeat necessariò esse vir. 6.2

An vir non baptizatus sit subiectum capax irregularitatis. 6.3

Superior.

An Superiores Regulares possint reconciliare eorum Ecclesias consecratas. 289.4

Vide *Pralatus.*

Surdus.

An omnino Surdus sit irregularis. 22.15

An etiam sit irregularis Surdaster, hoc est qui difficulter audit, aut vna aures tantum surdus est. 22.16

An si post Sacerdotium obtentum Surdus quis fiat, possit exercere munia Sacerdotis. 22.17

Suspensio, Suspendus.

An Clericus Suspendus ab Ordine, vel officio, irregularitatem incurrat, exercens Ordinem suspendium. 223.1

An non solum incurrat irregularitatem exercens actum Ordinis ille qui est Suspendus ab homine; verum etiam ille, qui est suspendus à Iure. 223.2

An qui nominatim non est denunciatus Suspendus, fiat irregularis violando suspensionis censuram. 224.3

An omnis violatio censuræ Suspensionis hanc irregularitatis pœnam afferat. 224.4

An quando Suspendio fertur his verbis: *Qui hoc fecerit, suspendus sit ab officio donec satisfaciat, vel poeniteat*: fiat irregularis qui post commissum crimen, ante poenitentiam exercet actum Ordinis, à quo est suspendus. 224.5

An irregularitatem contrahat Clericus, qui Suspensionem, quam à celebrando, ei Confessarius, in foro poenitentiae infligit, non seruat, sed violat. 224.6

An violans Suspensionem, seu potius irregularitatem, ex defectu corporis, aut animæ manentem, nouam irregularitatem incurrat. 225.8

An Suspendus ab officio in temporalibus, contrahat, si in eis administrat, irregularitatem. 225.9

An ad minus fiat irregularis, qui Suspendus ab officio in temporalibus, in eis administrat, in contemptum Clauium. 225.11

An saltem Suspendi, aut excommunicati maiores, vel interdicti, maneant irregulares exercendo actus iurisdictionis in spiritualibus. 226.12

An saltem Subdiaconus, & Diaconus Suspendi ob

Ordinationem ante aetatem, fiant irregulares cantando Epistolam, & Euangelium in prædicta Missa. 226.14

An Suspendus simpliciter ab Ordine, fiat irregularis per exercitium tam maioris, quam minoris Ordinis. 226.15

An etiam immunis sit ab irregularitate, qui Suspendus ab Ordine aliquo inferiori, exercet actum Ordinis superioris, à quo specificè non est suspendus. 227.17

An Suspendus manens in suspensione per annum, etiam si suspensioni per exercitium Ordinum non contrahat, incurrat irregularitatem. 227.18

An qui non est Suspendus ab Ordine, sed tantum ab eius exercitio, fiat irregularis per exercitium Ordinis per suspensionem prohibitum. 227.19

Suspendere, sive ingulare.

An polluat Ecclesia ex eo quod Iudex Suspendat in ea aliquem. 279.9

An item maneat Ecclesia polluta, sit Iudex Suspendat hominem super tectum Ecclesiæ, aut subter eam in specu, aut in pariete exteriori eiusdem. 280.10

T

Tacens.

An irregularis fiat ille, qui præsens fuit tractatui habito super occidendo eius inimicum ab eius consanguineis, vel seruis, & tamen tacuit. 150.98

Tabellio.

An Notarius, seu Tabellio publicus, qui sententiam sanguinis scribit, vel dictat, sit irregularis, morte aut mutilatione sequuta. 93.84

An publicus Notarius, seu Tabellio, testium depositiones in causa sanguinis recipiens, fiat irregulares secuta morte, seu mutilatione. 92.83

An etiam fiat irregularis Tabellio publicus qui sententiam sanguinis scriptam à famulo signat, & suo sigillo authenticam reddit. 93.85

Tabernarius.

An Macellarij, Tabernarij, & huiusmodi sint ex infamia officij irregulares. 243.11

Tectum.

An sit irregularis ille qui Tecta reficiens, proiicit tegulam, qua occiditur viator. 190.19

Testiculi.

An qui caret, absque culpa, Testiculis, sit irregularis. 18.55

An qui alteri amputat utrosque Testiculos, absque membro virili, persistat irregularis. 201.16

An etiam esset irregularis, qui amputaret vnum Testiculum absque genitali membro. 201.17

Vide *Castrare, Virilia.*

Testis.

An Testis, qui in causa sanguinis testimonium profert, compulsus ex obligatione orta ex præcepto naturali, maneat irregularis, morte, vel mutilatione sequuta. 89.68

An etiam maneat liber ab irregularitate, si quis Testificetur propter præceptum Iudicis, vel propter grauem metum, morte subsequuta Rei. 89.69

An Testes, & Aduocati euadant irregularitatem, si præmittant protestationem, sicut accusator euadit quando hoc facit petendo satisfactionem pro iniuria sibi, suisve parentibus, &c. illata. 89.70

An quando in causa sanguinis plures quam requiruntur, sunt Testes, omnes maneant irregulares. 90.71

An

Index Rerum,

An non solum Testes, qui ad delictum probandum sunt inducti, sed etiam illi, qui in pronuncianda sententia mortis adferuntur, sint irregulares. 91.72

An Testes ad torturam rogati irregulares sint. 91.73
An maneat irregularis ille, qui interrogatus iudicè à Iudice, an reus sit solius ferre arma, vel noctu vagari, de iis ita esse testetur. 91.75

An Testis voluntariè testificans in causa sanguinis, maneat irregularis, si ex eius testimonio mors, vel mutilatio sequatur testificato. 88.67

An Testis qui non deposuit de delicto, quia ignoravit, sed interrogatus de fama, de illa testatus est, incurrerit irregularitatem, morte, vel mutilatione rei sequuta. 91.74

An item licitè, & sine incurfione irregularitatis possit quis occidere falsum Testem euntem ad testificandum in iudicio aliquod crimen, propter quod ille occidendus sit, vel infamandus, vel omnibus suis bonis priuandus. 165.28

An etiam possit quis licitè accusatorem, vel Testem occidere, qui bona fide de crimine morte digno illum accusat, aut falsò testificatur. 165.29

Timiditas.

An irregularitatem contrahat, qui acceptans duellum, aut singulare certamen, causa excutiendi notam Timiditatis, aut pusillanimitatis, aut ne ignauus existimetur, indicentem duellum occidit. 182.4

Tonsura.

An irregularitas priuè etiam receptione licita primæ Tonsuræ. 8.3

An qui vno die recipit primam tonsuram, & quatuor minores Ordines, incurrat irregularitatem. 210.6

An Irregularitas etiam reddat inuàlidam susceptionem primæ Tonsuræ. 9.4

Tormentum.

An Iudex qui dicit sententiam vt reus per Torturam debilitetur, fiat irregularis. 75.9

Tortor.

An Tortores, qui struem lignorum congerunt, aut incendunt ad comburendos hæreticos viuos, sint irregulares. 97.56

Tritemis.

An maneat irregularis Iudex damnans ad Tritemes reum, qui ex labore remigibus consueto breui obiit. 77.18

Tussis.

An etiam sint irregulares, qui laborant Tussi, aut qui cibum, & potum non possunt in stomacho retinere. 31.76

Tutela.

An etiam sint immunes ab irregularitate Filij, subditi, serui, & vassali occidentes Parentes, Superiores, Dominos, & Principes, cum moderamine inculpatæ Tutelæ, quando iniuste inuaduntur ab his. 158.5

Vide Occidere.

An sit irregularis, qui cum moderamine inculpatæ Tutelæ, ad sui defensionem occidit inuàforem, si id etiam exequatur ex odio. 160.13

An incurrat irregularitatem, qui ob defensionem proprii honoris, inuàforem illius cum moderamine inculpatæ Tutelæ occidit. 176.1

V

Venatio.

AN Clericus, vel Monachus, qui dans operam venationi non periculosæ, vt est Venatio perdicum, cuniculorum, &c. & in ea, adhibita diligencia sufficienti, fortuitò, & omnino casu occidit aliquem, maneat irregularis. 188.10

An saltem maneat irregularis Clericus, vel Monachus, qui incumbens Venationi periculosæ, vt est venatio aprorum, aut vrsorum, casu occidit hominem. 188.11

Vendens.

An qui conficiunt, aut Vendunt funes, gladios, vel alia instrumenta ad interficiendos malefactores in communi, sint irregulares. 95.94

Venenum.

An qui porrigit Venenum ei, qui sibi illud parauit, maneat irregularis, morte istius sequuta. 162.21

Verbum.

An ad inducendam irregularitatem requirantur aliqua Verba. 7.8

An Verba, quibus in iure inducitur Irregularitas, debeant esse clarè, & expressè significantia priuationem ipso facto, suscipiendi Ordines, & administrandi in susceptis. 7.9

Veritas.

An fiant irregulares, qui suscipiunt duellum ad Veritatis indaginem, si in tali duello committant homicidium. 182.3

Vexatio.

An qui est omnino iam liber à Vexatione Dæmonis, possit absque dispensatione ad Ordines minores promoueri. 19.15

Vicarius.

An illegitimus factus Religiosus, possit secundum ius commune esse Vicarius Episcopi. 52.68

An item repugnet iuri communi, quod professus illegitimus Officium Vicariatus aut Subprioratus alicuius Conuentus habeat. 53.71

An saltem non repugnet iuri, quod illegitimus professus sit Vicarius, seu Confessor Monialium. 53.72

An Vicarius Episcopi fiat irregularis, si suspensus à temporalibus contraueniat. 225.10

Vidua.

An qui contrahit verum matrimonium cum Vidua à priori viro cognita, & consummat illud, verè contrahat Bigamiam interpretatiuam, & irregularitatem defectu Sacramenti. 63.12

Vindicare.

An qui indicit, vel admittit duellum ad Vindicandam iniuriam sibi factam, & in eo committit homicidium, maneat irregularis. 182.4

Vinea.

An fiat irregularis, qui inducit alium, vt intret alienam Vineam causa furti, si ingrediens occidatur à cane, vel custode vineæ. 190.16

Violatio.

An Ecclesiæ Violatio imponatur solum à Iure, an etiam ab homine. 278.1

An effusio sanguinis animalium inducat Violationem Ecclesiæ. 282.19

Vide Ecclesia.

An Violatio habeat locum in omni Ecclesia consecrata, aut benedicta. 256.43

An in festis in quibus iure suspenditur interdictum loci, liceat in loco publicè Violato celebrare. 188.6

Virilia.

An qui absque iusta causa sibi Virilia amputauit, vel permisit amputari, sit irregularis. 28.56

Vide Castrare, Testiculi.

An qui zelo castitatis per se, vel per alios Virilia amputarunt, aut castrarunt, sint irregulares. 28.58

An etiam sit irregularis ille, cui maritus mulieris, cum qua fuit deprehensus, Virilia abscidit. 28.59

An qui præscindit alteri membrum Virile, fiat irregularis. 200.25

Visus.

& Verborum Notabilium.

Visus.

An etiam sit irregularis, qui detrahit alteri Visum, licet non eripiat oculum. 139.10

Vita.

An violetur Ecclesia per homicidium in ea factum in defensionem propriæ Vitæ. 279.3

Vngula.

An maneat irregularis ille, cui deest Vngula pollicis, aut Indicis. 27.47.

Voluptas.

An maneat irregularis, qui ob Voluptatem spectantibus procreandam duellum suscipit, & in eo homicidium admittit. 182.2

Vomitus.

An abstemius (id est, qui gustare vinum nequit absque periculo Vomitus) sit irregularis. 25.36

Votum.

An etiam contrahat dictam irregularitatem ille, qui post emissum Votum simplex castitatis contrahit, & consummat matrimonium. 67.25

Vox.

An qui ob Vocis conservationem se per se, aut per alios castrauerunt, sint irregulares. 28.57

Vulnus.

An incurrat irregularitatem ille, qui dum tentauit occidere aliquem, Vulnere de se lethalia infligit; tamen diligenti, aut miraculosa curatione mors non est illi secuta. 4.12

An quando plures de communi consensu vnum aliquem aggressi sunt, & aggressus vnico Vulnere perit, omnes maneat irregulares. 137.60

An etiam omnes maneat irregulares, quando plures, non præmissio consilio, aut consensu, sed in rixa subito contingenti, omnes inuolant in vnum, & vulnerant Petrum, & solum vnum Vulnus fuit lethale, nescitur tamen à quo fuerit inflictum. 138.61

An etiam in dicto casu sint omnes irregulares, dato quod constet, quis illud Vulnus lethale, ex quo percussus est mortuus, intulerit. 138.62

An quando plures Vulnere inflixerunt, quorum singula non sunt ex se lethalia, sed tamen simul sumpta sunt causa sufficiens mortis, omnes, & singuli incurrant irregularitatem. 139.65

An omnes censendi sint irregulares casu, quo poste-

rius lethaliter Vulnerantes occurrunt inuitati à primo, qui tantum leuiter vulnerauit. 141.70

An qui Vulnerauit lethaliter aliquem, quem dominus corruens interemit, maneat irregularis, 142.72

An maneat irregularis ille, qui leui Vulnere aliquem percussit, & percussus incidens in saxa, vel flumen, mortuus est. 142.73

An qui sagittam, aut gladium de Vulnere alicuius extrahit, fiat irregularis, si ob id vulneratus citius pereat. 142.74

An censeri debeat irregularis ille, qui dubitat, an ex Vulnere graui, vel leui, à se illato vulneratus obiit. 142.75

An casu, quo vulnus illatum alicui leue fuit, iniuria tamen Medicorum, aut propria intemperantia, aut alia quacumque accedente causa vulneratus obiit, habendus sit irregularis, qui ipsum ita leuiter vulnerauit. 143.76

An saltem maneat irregularis, si Vulnus quod intulit fuit graue, aut lethale, etiamsi percussus ex malo regimine, aut ex imperitia, aut negligentia Medici, aut Chirurghi moriatur. 143.77

An qui leuiter Vulnerauit, fiat irregularis, si ex eo vulnere percussus pereat, eo quod non potuit inueniri Chirurgus, aut medicamen ad manum. 144.78

An item fiat irregularis, qui percussit leuiter, si mors non sequatur præcisè ratione Vulneris, eo quod non fuerit mortale, sed ratione febris, aut alterius infirmitatis inde provenientis. 144.79

An si vulneratus ex Vulnere non lethali semel conualuit, & postea in morbum recidit, & tandem obiit, immunis maneat vulnerans ab irregularitate, & aliis obligationibus homicidij. 144.80

An si vulneratus surgat è lecto, triduo iam transacto post acceptum Vulnus, præsumatur ex vulnere decessisse, si postea decedat. 144.81

Z

Zelus.

AN qui Zelo castitatis per se, vel per alios virilia amputarunt, aut castrarunt, sint irregulares. 28.58

F I N I S.

EXPOSITIO
REGVLÆ
PRIMITIVÆ

FRATRVM DISCALCEATORVM,
Ordinis Sanctissimæ Trinitatis, Redemptionis Captiuorum,
ex utroque Jure deprompta.

AUTHORE
R. P. F. LEANDRO
DE S^{MO} SACRAMENTO,

*Eiusdem Ordinis olim in Complutensi, & aliis Hispaniæ Academiis
Theologiæ Professore; postmodum dicti Ordinis Prouinciali,
& Diffinitore Generali; nunc verò totius sue
Religionis Ministro Generali.*

L I C E N T I A O R D I N I S .

RATER Isidorus de Sancto Joanne, Major, ac Generalis Minister Fratrum Discalceatorum Ordinis Sanctissimæ Trinitatis Redemptionis Captivorum. Dilecto nostro Patri LEANDRO de Sanctissimo Sacramento, eiusdem Ordinis Diffinitori Generali, salutem in Domino. Cum in specula cœlestis nostri Ordinis constituti, maxima sit nostri muneris sollicitudo, & cura; ut ea, quæ magis ad exactam Regularem Observantiam promovent, in communem Religiosorum utilitatem evulgentur. Idcirco Nos, consilio, & assensu habito à RR. PP. Diffinitoribus Generalibus: tibi prodendi in lucem expositionem nostræ Regulæ Primitivæ, quam scio utilissimam ad prædictum finem fore, & à Doctissimis viris approbatam, & laudatam esse, licentiam concedimus, in nomine Sanctissimæ Trinitatis. In quorum fidem has literas nostra propria manu, & officii nostri sigillo majori munivimus, datas in nostro Sanctissimæ Trinitatis Conventu Granatensi. Idibus Septembris, anno Domini 1635.

FR. ISIDORVS DE SANCTO JOANNE,
Minister Generalis.

De Ordine nostri Diffinitorij Generalis,

FR. ILDEPHONSVS de Sanctissima Trinitate,
Secretarius.

INDEX CAPITULORUM, Quæ in hac Regula continentur.

<p>CAP. I. DE tribus votis, & Prælati nomine. pag. 1</p> <p>II. De diuisione bonorum, & Redemptione aptiuorum. 3</p> <p>III. De Titulo Monasteriorum. 8</p> <p>IV. De numero Fratrum in qualibet domo residentium. 9</p> <p>V. De cura Ministri erga suos Fratres. 10</p> <p>VI. De vestimentis Fratrum. ibid.</p> <p>VII. De lectis Fratrum. 11</p> <p>VIII. De signis in vestimentis Fratrum apponendis. 12</p> <p>IX. De Rasura Fratrum. ibid.</p> <p>X. De equitaturis. 13</p> <p>XI. De Horis Canonicis. ibid.</p> <p>XII. De Missa, & absolutione Defunctorum. 14</p> <p>XIII. De Oratione Mentali. ibid.</p> <p>XIV. De Oratione Vocali. 15</p> <p>XV. De ieiunio. 16</p> <p>XVI. De Abstinentia à carnibus. 18</p> <p>XVII. De emptione rerum ad victum. 19</p> <p>XVIII. De sobrietate in potu. ibid.</p> <p>XIX. De abstinentia extra proprias domos. 20</p> <p>XX. De non habitando in tabernis. 21</p> <p>XXI. De charitate inter Fratres, Clericos, & Laicos. 22</p> <p>XXII. De fratribus infirmis, 23</p>	<p>XXIII. De hospitibus recipiendis. 24</p> <p>XXIV. De officio Fratrum. 25</p> <p>XXV. De silentio. 26</p> <p>XXVI. De iuramentis non faciendis. 29</p> <p>XXVII. De Pignore, & Deposito non acci- piendo. 30</p> <p>XXVIII. De venditione rerum. ibid.</p> <p>XXIX. De Capitulo Conuentuali. ibid.</p> <p>XXX. De exhortatione facienda. 31</p> <p>XXXI. De culpis Fratrum arguendis. 32</p> <p>XXXII. De accusationibus publicis Fratrum. ibid.</p> <p>XXXIII. De scandalo vitando. 33</p> <p>XXXIV. De correctione fraterna. 34</p> <p>XXXV. De debitis contrahendis. 37</p> <p>XXXVI. De causis ad Iudicem deferendis. 38</p> <p>XXXVII. De Regula observanda, etiam à Prælati. ibid.</p> <p>XXXVIII. De confessione Fratrum. 39</p> <p>XXXIX. De Capitulo Generali ibid.</p> <p>XL. De electione Ministri Generalis. ibid.</p> <p>XLI. De electione Diffinitorum Generalium, &c. 42</p> <p>XLII. De depositione Diffinitorum Generalium, & Ministrorum. 43</p> <p>XLIII. De depositione Ministri Generalis. 45</p> <p>XLIV. De receptione Nouitiorum. 46</p> <p>XLV. De professione Fratrum. 47</p>
---	---

EXPOSITIO REGULÆ PRIMITIVÆ FRATRUM DISCALCEATORUM

Ordinis SS. Trinitatis Redemptionis Captivorum.

CAPVT PRIMVM.

De tribus votis, & Prælati nomine.

REGULÆ TEXTUS.

In nomine Sanctæ, & individuæ Trinitatis,
Fratres Discalceati Ordinis Sanctissimæ
Trinitatis, Redemptionis Captivorum,
sub obedientia Prælati domus suæ, qui
Minister vocabitur, in castitate, & sine
proprio vivant.

EXPOSITIO CAPITIS.

In nomine. Incipit legislator à Deo, inuocando eius nomen diuinum; tum quia per eius inuocationem Deus maxime veneratur, vt dicitur in principio: tum etiam, quia in initio omnium nostrarum actionum ipsum inuocare debemus, & ponere in principio cuiuslibet instrumenti, vt habetur in cap. *in nomine Domini*, in extr. de testibus, cap. *in nomine Domini*, dist. 23, cap. *licet*, 26, quest. 5. l. *in nomine Domini*, C. de officio Prætoris, & in *Authent. de questoribus*, col. 6. & in *authent. de armis*, col. etiam 6. de pace *Constantie*, l. *in nomine sanctæ & individue Trinitatis*, & in principio ff. & merito quidem, quia ex hoc sequitur bonum principium, melius medium, & finis Deo acceptabilis, vt dicitur in *authent. quomodo oporteat Episc.* vnde Chrysost. explicans illud Paul. 1. Cor. 10. *Omne quodcumque facitis in verbo, aut in opere, omnia facite in nomine Domini Iesu Christi*, sic ait hom. 9. *Nam si sic facimus, nihil erit scelestum, nihil immundum, omnia fausta, omnia felicia, omnia rectè succedent, & ideo nos in epistolis nomen Dei proponimus.*

Sancta. Sic Deum vnum in Trinitate, Cherubim, & Seraphim incessabili voce proclamant, San-
P. Leand. Exposit. Regul.

ctus, Sanctus, Sanctus, *Isai. 6.* quia ipse est substantialiter, & per essentiam Sanctus, & ab ipso procedit omnis sanctitas; de ipso enim dicitur, non est Sanctus, vt est Dominus, 1. Reg. 2. & *Psal. 29.* habetque hunc loquendi modum in cap. *firmiter, de Sum. Trinit. & Fide Cathol. §. hac Sancta Trinitas.*

Et *individa.* Individua secundum essentiam, sed secundum personales proprietates discreta, cap. *firmiter, cit.*

Trininitatis, quia tres sunt personæ diuinæ, nempe Pater, & Filius, & Spiritus sanctus, vt habetur in cap. *firmiter, cit.* Tres enim sunt qui testimonium dant in cælo, Pater, Verbum, & Spiritus sanctus, & hi tres vnum sunt, vt dicitur in *epist. 1. Ioan. cap. 5.*

Fratres. Omnes namque Monachi dicuntur fratres, vt satis innuit Chrysost. relatus in cap. *ad mensam*, II. quest. 3. qui explicans illud Paul. ad Hebr. 11. *Si quis fratres, nominatur inter vos*, sic ait. *Fratrem in hoc loco, omnem fidelem simpliciter intellige, non Monachum tantum*, vt habes etiam in *Clement. 1. de excessibus Prælatorum*, & in cap. *relatum*, 5. quest. 2. & in cap. *porrellum, de regul. ibi: Tibi se reddidit in Monachum, & Fratrem*, cap. *vsq. autem*, 16. quest. 3. cap. *privilegium, de verborum significat. in 6.* Sic etiam eos in spiritu vocat David *Psal. 132.* dicendo: *Ecce quam bonum, & quam iucundum habitare fratres in vnum.*

Discalceati, loquitur Pontifex cum fratribus tantum Discalceatis.

Ordinis, id est Religionis, religio enim ordo appellatur, habes hoc in cap. *literarum, qui Clerici, vel vouentes, &c. in c. quorundam, de electione & electi potestate, §. volentes, in 6.*

Sanctissima Trinitatis, dic vt supra lit. b, & d.

Redemptionis Captivorum, bene quidem Pontifex apponit hunc titulum, quia primario, & principaliter ad redimendos Christianos captiuos est nostra cælestis instituta religio, vt passim affirmant Pontifices in suis Bullis, & ideo à prædicto sine tale pronomen cum honore suscipit.

Sub obedientia, aptè in initio Regulæ iecit pro fundamento Pontifex tria vota, obedientiæ videlicet, castitatis, & paupertatis: quia verè sunt bases, & fundamenta totius regularis disciplinæ, vt dicit Concil. Trident. *sess. 25. de regul. cap. 1. & cap. cum*

Paulus 1. 1. *quæst.* 1. utpote essentialia statui religioso, ut dicitur in cap. cum ad Monasterium, de statu Monach. vers. Nec astimet, in cap. ex parte, de regul. in cap. cum in Ecclesiis, de maiorit. & obedientia, & gloss. 1. obedientiam, in Clement. exinit, de verborum significatione, glossa obedientiam, in extr. quorundam, & in extrau. antiqua, & etiam partes (ut inquit Bonau.) Evangelicæ doctrinæ, quia sunt consilia Evangelica, de quibus dicit Saluator, Matth. 19. Qui potest capere capiat.

De his enim Aug. Doctor opusc. 19. contra impug. religionum, cap. 1. sic ait: Per tria vota homo Deo sacrificium offert de omnibus bonis. Per votum castitatis, corpus proprium, de quo ad Rom. 12. dicit Apost. exhibere corpora vestra hostiam viuentem. Per votum paupertatis, oblationem facit Deo de exterioribus bonis, de quo ad Rom. 15. Obsequij mei oblatio accepta fiat in Hierosolymis sanctis. Per votum autem obedientiæ, sacrificium Deo spiritus offert: de quo in Psalm. 50. Sacrificium Deo spiritus contribulatus. Imò non solum sacrificium, sed holocaustum per hac tria Deo offertur. Vnde Gregor. homil. 8. Cum quis (inquit) seum aliquid Deo vouet, & aliquid non vouet, sacrificium est, cum verò omne quod habet, omne quod viuunt, omne quod sapit, omnipotenti Deo vouerit, holocaustum est.

Sub obedientia. Obedientiæ votum nihil aliud est, quam à minori maiori manualis, vel iuratoria canonicè facta subiectio: sic communiter Doctores.

De hac excellentissima obedientiæ virtute sic pulchrè D. Hier. c. 6. Reg. Monach. In obedientia summa virtutum clausa est; nam simplici gressu hominem ducit ad Christum, & non solum mens excusatur ad reddendam Deo rationem de subditis, sed neque etiam obligatur reddere de seipsa. O summa libertas, qua obrenta, vix homo possit peccare. Et D. Greg. lib. 34. Moral. c. 12. sic de ipsa virtute ait: Sola namque virtus est obedientia, que virtutes ceteras menti inserit, insertasque custodit. Concordat D. Aug. lib. 14. de ciuitat. Dei, c. 12. qui loquens de præcepto primo parenti imposto, sic ait: Obedientia commendata est in præcepto, qua virtus in creatura rationali mater quodammodo est, & custos omnium virtutum.

1 Obedientia. Hæc autem in tribus consistit. Primò, in reuerentia exhibenda. Secundò, in mandato suscipiendo. Tertiò, in iudicio subeundo: sic gloss. obedientiam, dist. 93.

Reuerentia verò in his. Primò, quod minor assurgat maiori, nec sedeat stante illo, dist. 93. in cap. non oportet, & in cap. precipimus, ibi: Precipimus, ne Diaconus ante Presbyterum sedeat: in cap. statimus, de mai. & obedient. Secundò, quod nec sedeat in æquali sede, l. obseruand. ff. de officio Præs. Tertiò, ut saluetur cum reuerentia, vel inclinando se, aut pileum, seu caputium remouendo, l. 2. C. de offic. diuers. iud. Quartò, ut maior præcedat in sedendo, quia secundum dignitatem cuiuscumque quilibet honorandus est in sede, ut habes in c. cum olim, de consuetud. & ibi gloss. in sessionibus, gloss. primum locum, in cap. statimus, cit. & etiam in subscribendo, ut dicitur dist. 17. §. fin. ibi: Hoc quoque notandum est, quod in hoc Concilio, & in alia Synodo Symmachi Papa, ante Raucennatem Episcopus Mediolanensis subscripsisse, & respondisse legitur, ex quo & Sedis prerogatiuam ante eum habere colligitur. Et distinct. 96. cap. bene quidem, & ff. de albo subscribendo. Item in sententiis ferendis, & in aliis suffragiis, ut gloss. in sessionibus, cit. ff. de cur. spuris. Deinde in incedendo, quamuis in Curia Romana præcedant dominos domicilli (licet tempore æliuio causa vitandi puluerem velint præcedere Cardinales,) & denique in consuetis, & honestis seruitiis faciendis, ita ut primò percipiant, qui in maiori ordine sunt constituti, ut dicitur in cap. statimus, de maior. & obedientia, & ibi notat glossa potiore.

In aliis duobus, nempe in iudicio, & præcepto tangitur maioritas dispensationis; nam hæc debetur ei qui præest ratione iurisdictionis, aliàs sententia à suo iudice lata nullius esset momenti, ut habetur in cap. at si Clerici, de iudiciis, & cap. at si non a competenti iudice.

Accipite quæso pulchra Ang. Doctoris verba, omnia prædicta continètia. Reuerentia (inquit S. Doctor) est honor, quem aliquis exhibet alteri gratiâ dignitatis, ad ostendendam quod ipse subiectus sit ei, & paratus voluntatem eius sequi, ut est assurgere venienti, assistere sedenti, inclinari transeunti, incedentem sequi: exhibetur autem honor, Primò propter superioritatem, iuxta illud Rom. 13. Cui honorem, honorem: & 1. Timoth. 5. Qui bene præsumt Presbyteri, duplici honore digni habeantur: nam qui præsumt, fuit in loco Dei, unde honor eis exhibendus est, unde & dij vocantur. Exod. 23. Secundò propter prioritatem temporis, ut Leuitic. 19. Coram cano capite consurge, & honora præsentem senis. Tertiò propter dignitatem naturæ. Exod. 20. Honora Patrem tuum, & Matrem tuam. Et Malach. 1. Si ego Pater, ubi honor meus? Quartò honor exhibendus est omnibus propter excellentiam in aliqua gratiâ, debemus enim credere, quod omnes excedunt in aliqua gratia. 1. Petri 1. Omnes honorate. Rom. 2. Honore inuicem præuenientes. Philip. 2. In humilitate superiores se inuicem arbitantes. Vnde Augustinus: Non ita (inquit) debemus arbitrari, ut nos estimare fingamus, sed verè estimemus aliquid posse esse occultum in aliquo, quo nobis superior sit, etiamsi bonum nostrum, quo illi videmur superiores esse, non sit occultum. Huc usque Sanctus Doctor opusc. 19. cit.

D. Bonauent. in expositione regula Seraphici sui patris, cap. 1. sic reuerentiam definit: Reuerentia est exhibitio honoris procedens ex timore filiali, & humili affectu. Eccles. 32. Audi tacens, & pro reuerentia accedet tibi bona gratia.

Prælati. Ita vocatur, quia aliis præest: sic exponitur 2. quæst. 1. §. his ita respondetur: qui utique sicut verè gerit vicem Dei, ut dicitur in cap. statimus, 19. quæst. 3. sic quamplura sunt eius officia. Inter alia autem officium Præconis, ut dicitur in cap. sit rector, distinct. 43. officium ducis, ut dicitur in cap. sciscitaris 7. quæst. 1. & in dist. 28. cap. que ipsi. Officium Magistri: nam regimen animarum est ars artium, ut dicitur in cap. cum sit ars, de arte & qualitate, & c. eo quòd (ut ibidem ait glossa) animæ pretiosiores sunt omnibus aliis rebus, & corporibus. Vel quia (ut melius D. Greg.) hominem regere est ars artium, & disciplina disciplinarum, quia ipse certè est inter omnes animantes maximè & miribus varius, & voluntate diuersus.

Habet denique officium Pastoris, ut dicitur in cap. ne pro defectu, de elect. & electi potestate, ex quo triplicem panem subditis tenetur administrare, Sacramentalem videlicet, corporalem, & spiritualem, hoc est, Eucharistiæ SS. Sacramentum, ut dicitur de consecrat. dist. 2. cap. non prohibeat. Subsidiuum temporale, ut dicitur 16. quæst. 1. cap. nulli Episcoporum, & verbum instructionis, & conuersationis exemplum, ut dicitur 43. dist. cap. Ephesiss, & 18. quæst. 1. cap. audacter, in fine, & 11. quæst. 3. cap. precipue, & cap. significasti, de elect. & elect. pot. & dist. 39. in text. & cap. 1. n. Domus sua, id est, suæ habitationis. Vbi nota, quod hoc relatiuum, suus, sua, & c. hinc non importat dominium, sed vsum, quod multoties contingit, ut in institut. de iniuriis, §. Sed & lex Cornelia, & aduertit gloss. matg. verbo domum suam.

o Qui. Prælatus videlicet. p Minister vocabitur. Sic aptissimè vocantur Prælati, ut dicitur in cap. in omnibus, de consecrat. dist. 5. quia videlicet subditis administrant panem, præcipue spiritua

spiritualem (vt habitum est *suprà litera m.*) scilicet Verbum Dei (ut ibidem ait gloss.) vnde hac ratione Apostoli dicebantur Ministri, quia verè Prælati, & Ministri verbi Dei, vt habetur *Luce 1.* sed de hoc nomine amplius *infra cap. 4. lit. m.*

q In castitate viuant, quia ipsa est primum Clerici principium, & fundamentum, vt dicitur in *authent. quomodo oporteat Episcop.* §. hoc de Deo amabilibus, & sine ipsa omnia opera imperfecta sunt, vt in *cap. hoc solum, 33. quest. 5.* & illa sola est, quæ cum fiducia potest Deo animas Monachorum præsentare, vt in *authent. de lenonibus*, §. Sancimus, col. 6. & gloss. pudicos, in *proæmio decretal.* & gloss. vita puritate, in *extrau. execrabilis*, & denique ita sublimis est virtus, vt suaderi possit, impetrari verò minimè, vt dicitur in *cap. integritas, 32. quest. 1.* Vnde & Paulus 1. Cor. 7. sic ait: *De virginibus præceptum non habeo, consilium autem do.*

De hac tam sublimi virtute sic loquitur Bernard. epist. 42. *Quid castitate decorius, quæ mundum de immundo conceptum semine, de hoste domesticum, Angelum denique de homine facit. Sola est castitas, quæ in hoc mortalitatis & loco, & tempore statum quendam immortalis gloriæ representat. Hoc tanta pulchritudinis ornamentum, aigne dixerim Sacerdotium honorare, quod dilectum Deo, & hominibus faciat Sacerdotem, cuius quippe memoria non in carnis successione, sed in spirituali benedictione sit, reddatque similem in gloria Sanctorum, in hac licet adhuc regione dissimilitudinis constitutum.* Hæc Bern.

r Et sine proprio. Id est, absque vlla prorsus bonorum proprietate: nam illa dictio, *sine*, de sua natura est exclusiua omnium, vt notat *gloss. scellionatum, ff. de pignoratitia actione, l. pignus*, & merito quidem, quia prohibitum est regularibus peculiare aliquid habere: docet August. in *sua reg. 1. 2. & 3.* (licet 1. tantum pro sua agnoscat) vbi sic ait: *nulli licet in societate nostra habere aliquid proprium, sed si fortè aliqui habent, nulli licet, & qui habuerint, faciunt quod non licet, & rursus: Qui habere voluerit proprium, & de proprio viuere, & contra ista præcepta facere, parum est, vt dicam, non mecum manebit, sed neque Clericus erit,* refertur in *cap. noli, 12. quest. 1.*

f Sine proprio viuant. Id est, non habeant aliquid peculiare, vel quod idem est, aliquid proprium in particulari: nam habere, & possidere bona propria in communi, nec est contra votum paupertatis, nec contra statum perfectionis, vt habetur *12. quest. 1. cap. expedit, & cap. videntes*, & ideo ipsum ius Canonicum, *cap. cit. & capit. duo sunt*, & *cap. scimus*, & *cap. habebat*, & *capit. non dicatis, eadem 12. quest. 1. & cap. quoniam, de vita & honest. Cleric. & Tridentin. sess. 25. cap. 3.* & etiam nostra regula (dum concedit habere possessiones) hoc nobis concedunt, & permittunt; & merito nobis quidem tum ratione instituti, quod præcipuum est, ex nostra substantia captiuos Christianos redimere: tum etiam, quia nimia necessitas aut desides facit, aut robur conuersationis infringit, vt dicitur in *cap. religiosum, 12. quest. 2.*

Quod totum dixit D. Hieron. in *reg. Monach. c. 2.* his verbis: *Et si liceat habere aliquid temporale, nil sit vestrum, sed commune.*

CAPVT II.

De diuisione bonorum, ac Redemptione Captiuorum.

TEXTVS §. I.

Omnes res vndecumque licitè veniant, in
R.P. Leand. Exposit. Regul.

tres partes diuidantur æquales, & in quantum duæ partes sufficient, exequantur ex illis opera misericordiæ, cum sui ipsorum, & eis necessitiò famulantium moderata sustentatione.

EXPOSITIO.

a Omnes res, siue sint pecuniæ, siue aliquid aliud: tum quia dictio, *omnis*, est generalis, & comprehendit omnia, vt docet gloss. *possessorem omnem, l. Moschis, ff. de iure fisci*, & gloss. *marg. ibidem*: tum etiam, quia *res*, appellatio est etiam generalis, & ideo non solum pecuniam, sed etiam omnem alterius rei speciem comprehendit: vt dicitur in *l. 1. §. fin. & ibi gloss. fin. ff. si certum petatur*, & *gloss. rei*, & ibi addit. in *principio Institut. de obligat. & l. rei appellatio, ff. de verborum significatione.*

b Omnes res. Exceptis terris, pratis, vineis, nemoribus, ædificiis, & similibus. Item, exceptis pannis, sandaliis, & huiusmodi minutis: quia hæc omnia specialiter, & expressè excipit à diuisione, in hoc eodem capite Pontifex, vt infra: *excipe & tu omnes alias res, quæ cum onere veniunt, vel offeruntur (dum modo non sit tam leue, quod pro nihilo reputari possit) quia tales non sunt profectò diuidendæ. Ratio huius nostræ exceptionis est, quia non est credibile, quod Legislacor, qui tam plura gratis data à diuisione exclusit (vt dictum est, & infra amplius dicetur) voluerit diuidenda esse illa quæ cum onere veniunt, vel recipiuntur: nam generalibus verbis non includitur id, quod quis verisimiliter credit, specialiter non dixisse, vt dicitur in *capit. fin. de officio Vicarij in 6.* Legantur dicenda §. 3.*

c Vndecumque licitè veniant. Hunc loquendi modum inuenies apud gloss. *bonis*, in *cap. veniens, de verbor. signific. in 6.*

c Vndecumque. Id est quacumque ex parte.

d Licitè veniant. Id est, licitè offerantur, quia oblationes, & elemosynæ de propriis, & licitis rebus debent à fidelibus Ecclesiæ offerri, vt dicitur in *cap. causa, de verbor. significat.* aliàs non debent recipi, si dominium illarum non transfertur, aut si transfertur, competit repetitio, vt in *vsuris, simonia, furto, & rapina, de quo agitur in cap. ex transmissa, de decimis & ibi gloss. licitè*; & ideo ex prædictis rebus nequeunt elemosynæ fieri: nam hæc non sunt faciendæ ex fœnore, vel vsuris, aut ex quolibet alio malè acquisito, vt dicitur *14. quest. 5. quasi per totam*: latè hoc probat D. Thom. *2. 2. quest. 33. artic. 6. in corp. & idem expressè docet August. serm. 35. tom. 10. his verbis: Nolite velle Eleemosynas facere de fœnore & vsuris.*

e In tres partes diuidantur æquales. Ex quibus duæ destinandæ sunt ad exercenda opera misericordiæ, cum sustentatione fratrum: tertia verò ad redimendos captiuos, vt infra. Hæc autem tripartita rerum nostrarum diuisio insinuat in *cap. Apostolicos* & in *cap. mos est, 12. quest. 2.* & clarè habetur in *Concil. Aurelian. 1. cap. 7.* vbi sic dicitur: *De obligationibus, vel agris, quos Dominus noster Rex Ecclesiæ contulerit, id esse iustum definimus, vt in reparationibus Ecclesiarum, alimoniis Sacerdotum, & pauperum refectione, vel Redemptione Captiuorum, quidquid Deus dare dignatus fuerit, expendatur.*

f Et quantum duæ partes sufficient. Id est, & in quantum

quantum duæ primæ partes fuerint sufficientes.

g *Exequantur ex illis.* Id est, exercentur ex ipsismet duabus partibus opera misericordiae.

h *Opera misericordiae.* Quia præceptum Domini est, ut simus misericordes, *Luc. 6.* fuitque ab ipso Domino omnibus sine exceptione datum. Vnde etiam pauperes de eleemosynis, quas colligunt, debent eleemosynas facere, ve habetur in cap. in singulis, *dist. 86.* his verbis: *Hoc misericordiae præceptum commune est omnibus officiis, etatibus, & ab omnibus observandum: non publicanus, non miles excipitur, non agricola, vel urbanus, dives, & pauper, omnes in communi admonentur, ut conferant non habenti, misericordiae enim plenitudo virtutum est.* De operibus misericordiae etiam agitur in cap. *non satis, dist. 86.* & in cap. *habeat, 1. 2. quest. 1.* & gloss. *pauper, in cap. in singulis cit.* & ea numerat versus sequens, quem refert S. Thom. 2. 2. q. 32. art. 2.

Visto, potio, cibo, redimo, tego, colligo, condo.

i *Cum sui ipsorum.* Id est, vna simul cum ipsorum fratrum.

l *Et eis necessario famulantium.* Id est, & eisdem de necessitate seruentium: famulari enim seruire est, iuxta illud, quod in cap. *quiescite, 6. quest. 1.* dicitur: *Deo recte famulantes persequi non licet.*

m *Moderata sustentatione.* Id est, nec nimia, nec tenui sustentatione, sed moderata in quantitate, & qualitate ciborum; medium enim inter extrema semper eligendum est, ut dicitur *dist. 50. cap. multos, & dist. 45. capit. disciplina, & ff. de officio proc. l. solent,* quia, ut dicitur 2. *Ethicor. cap. 6. Virtus in medio consistit.* Vnde commune est proloquium, *Medium tenere Beati.* Vel *medio turissimus ibis,* ut notat gloss. *medium, in Aurbent. Consularis, de consulibus:* hoc etiam docet ipsamet discretionis virtus. Vnde Hier. *rom. 8.* in illud *Proverb. 4. Averte pedem tuum à malo,* sic ait: *Nec vel huc, vel illuc à recto devies, quia virtutes discretionis quarunt, & nimietas omnis in vitio est.* Optimè etiam, & ad intentum Diadacus Episcopus (cuius opera extant in 2. *rom. Biblioth.*) lib. de *Perfectione Spirituali, capit. 14.* sic ait: *Vt corpus multo cibo onustum, languidam & segnem efficit mentem, sic nimia continentia virtus debilitatem facit, ut ea pars anime, que in contemplatione versatur, in maestitia sit, & in fastidio sermonis; neque enim infirmo corpore esse debet, qui certat, sed ita firmo, ut sustinendo certamini par esse possit: sic ille.* Abstinentium ergo est, sed moderatè.

n *Sustentatione.* Nota, quod nomine sustentationis, continentur cibaria, & vestiaria, & habitationes necessariae, tam fratribus, quam famulis, quia sine his nequeunt eorum corpora sustentari: colligitur clarè ex l. *vlr. & antepenult ff. de alimentis, & cibar. legar.* & ex gloss. *ibi, & gloss. in l. cum hi, §. qui transigit, ff. de transaction. & l. victus, & l. sequenti, ff. de verbor. significat.*

In dicta ergo opera misericordiae exercenda, simul cum sustentatione fratrum, & eorum famulantium, debent fratres expendere duas prædictas partes, in quantum tamen fuerint sufficientes, hoc est, si fuerint sufficientes ad exercenda omnia opera misericordiae, & simul ad sustentandos fratres, & eorum famulos, omnia exercere tenebuntur: si verò non fuerint sufficientes, nisi ad aliqua tantum, non tenebuntur exercere pro tunc omnia, nisi dumtaxat illa misericordiae opera, ad quæ exercenda cum sustentatione prædicta suffecerint. Denique si duæ illæ prædictæ diuisionis partes solam sufficiunt ad sustentationem fratrum, & eorum seruentium, & ad hoc sint necessariae, nulla pro tunc tenebuntur exercere opera misericordiae ex vi regulæ.

TEXTVS §. II.

Tertia verò pars referretur ad Redemptionem Captiuorum, qui sunt incarcerati pro fide Christi à Paganis, vel dato pretio rationabili, pro redemptione ipsorum, vel pro redemptione Paganorum Captiuorum, ut postea rationabiliter commutatione, & bona fide redimatur Christianus pro Pagano, secundum merita, & statum personarum.

EXPOSITIO.

Tertia verò pars, &c. Reseruari omnino debet ad redimendos captiuos, quamuis duæ primæ partes non sint sufficientes ad exercenda opera misericordiae, & simul sustentandos fratres.

Et si inquiras, an eadem militet ratio in casu, in quo duæ primæ partes adhuc non sint sufficientes ad sustentandos fratres, & eorum famulos? Respondetur quod minimè, non enim in tali casu tenentur Religiosi separare in integrum tertiam omnium rerum partem pro redimendis captiuis: sed licitè possunt sibi, siue in integrum, si ad eorum sustentationem necesse fuerit, illam accipere, siue ex parte, secundum eorum indigentiam. Ratio huius exceptionis, est clara quia ratione iuris naturalis vnusquisque debet primum sibi de necessariis, quam extraneis prouidere. Quod aureis ad propositum verbis docet Ang. Doctor 2. 2. q. 32. art. 5. *Prus* (inquit Sanctus) oportet, quod vnusquisque sibi provideat (quasi diceret, sibi & sustentationi fratrum) & eis, quorum cura ei incumbit (id est, sustentationi famulantium) & postea de residuo aliorum necessitatibus (intellige, captiuorum, & pauperum) subueniat. Sicut & natura primum accipit cibum ad sustentationem proprii corporis, quod est necessarium ministerio virtutis nutritiuae: superfluum autem erogat ad generationem alterius per virtutem generatiuam. Sic Doctor Sanctus.

Sic igitur, & non aliter, debet intelligi prædicta regula, lex, & præceptum: nam aliàs aduersaretur iuri naturali, & consequenter vana, & irrita esset: nam quæcumque vel moribus recepta sunt, vel scripto comprehensa, si naturali iuri fuerint contraria, vana & irrita sunt habenda, ut dicitur *dist. 8. §. 2. & dist. 9.* sic habetur: *Constitutiones, vel Ecclesiasticae, vel seculares, si naturali iuri contraria probantur, penitus sunt excludende.*

In summa ergo si illæ duæ primæ tripartitæ diuisionis partes sufficiant ad sustentationem moderatam Religiosorum, & eorum familiae, tertia semper debet in integrum separari ad redimendos captiuos: si verò non sufficiant, licitè possunt ex prædicta tertia parte sibi ante separationem sumere quidquid fuerit ad eorum victum necessarium, & etiam post separationem, si licentiam Diffinitoris generalis obtinuerint, iuxta id quod præcipitur 1. *part. nostrarum const. cap. 5.*

b *Ad Redemptionem.* Id est, quasi ad emptionem; redimere enim, quasi emere quod suum erat, est. Notat gloss. *redemerit, C. de hereditate, vel actione vendita, l. certi.*

c *Captiuorum.* Sic dicti, quia capti sunt ab infidelibus, vbi incarcerati periculum corporis, & animæ

maximè timetur : docet glossa suis, in can. sicut omnino, 12. quest. 2.

d *Incarcerari pro Fide Christi.* Vel quia ob eius defensionem sunt capti, & incarcerati, vel quia nolunt eam deserere, in carcere detinentur.

e *A Paganis.* Id est, ab infidelibus, & Sarracenis. Sic explicat hoc verbum gloss. *insurama, C. de Paganis, & sacrificiis,* & eadem explicatio habetur in cap. *Ad mensam, 11. quest. 3. §. si quis, ibi: Si quis vos uouerit ex infidelibus, Paganos significans, &c.* Nam licet hoc nomen, *Paganus,* propriè, & in rigore significet hominem rusticum, & quasi è Pago: uerum tamen etiam significat hominem infidelem, ut dicit gloss. cit. & August. 2. *retract. cap. 43.* & generaliter qui Baptismum non acceperunt, Pagani uocantur.

f *Vel.* Duplicem assignat modum ad redemptionem Captiuorum faciendam.

g *Dato pretio rationabili.* Id est, ablato uero, & iusto pretio, secundum æstimationem redemptoris, ut infra, ex l. *fideiussor, ff. de leg. & fideicom. 1. iuncta gloss. uero pretio, & gloss. rationabili, in extr. ad conditorem.*

h *Rationabili.* Arbitrariè considerato, ex gloss. *rationabili, cit. littera præcedenti.*

i *Ipsorum.* Scilicet, captiuorum Christianorum. Ecce primum modum redimendi.

l *Vel.* Assignatiam secundum.

m *Pro Redemptione Paganorum Captiuorum.* Qui multoties in bello iusto capti, apud Christianos detinentur, ut notatur in cap. *laudabilem, de conuersione infidelium.*

n *Ut postea.* Id est, ut postquam empti fuerint.

o *Rationabili commutatione.* Arbitrariè considerata, hoc est, secundum prudentem æstimationem redemptoris.

p *Et bona fide.* Pro horum uerborum explicacione nota, quod bona fides nil aliud est, quam ignorantia rei alienæ, vel iuris alieni: docet gloss. *bona fidei, in l. bona fidei, ff. de uerbor. signific. unde ad propositum ille erit bonæ fidei emptor, & redemptor, qui ignorat rem esse alienam, aut putat eum, qui eam vendit, ius vendendi habere: sic habetur in l. bona fidei, cit. è contra uerò, malæ fidei emptor erit ille, qui contra legis interdictum emit, ut dicitur C. de agricol. & cens. l. quemadmodum, aut qui emit domino contradicente, ff. de rei uendicat. l. si fundum, aut qui dolo inducit uenditorem, ut uendat, ff. de rescind. uendit. l. si dolo: aut denique qui emit ab eo, qui scit uendere non posse, ut à pupillo.*

q *Christianus.* Ecce maximum præmium, quod seruus uocetur nomine sui Domini: notat gloss. *Christianorum, in l. cunctos, Cod. de Summ. Trinit. & Fide Catholic.* dicuntur namque Christiani à Christo Domino, tanquam uincti deriuentur ab uincto, ut omnes curant in odorem illius unguenti, cuius nomen oleum effusum est: notatur in capit. *unic. de sacra unctiõne, §. quia uerò:* unde Athan. lib. 2. contra *Arrian.* sic ait: *A Christo Christiani & sumus, & nuncupamur. Hec enim gloria nostra, gloriosissima Catholica Ecclesia.*

r *Pro Pagano.* Id est, pro infideli, ut habes sup. lit. e.

s *Secundum merita.* Id est, attendendo, & considerando merita.

t *Et statum.* Id est, & conditionem, & gradum. *Status* namque in iure idem est, ac conditio, aut gradus personarum, secundum quem alij ingenui, alij libertini, alij serui sunt, ut sæpè notatur in *Pandectis, tit. de statu defunctorum,* & docet gloss. *haberet, in extr. quorundam, de uerbor. significat. in 6. hanc explicacionem etiam inuenies apud D. Thom. 2. 2. quest. 183. art. 1.*

v *Personarum.* Videlicet Christiani, & Pagani. *R. P. Leand. Exposit. Regul.*

TEXTVS S. III.

Cum uerò pecunia data fuerit, vel aliquid aliud, licet specialiter, & propriè detur ad aliquid, semper tertia pars separetur, exceptis terris, pratis, uineis, nemoribus, ædificiis, nutrituris, & similibus.

EXPOSITIO.

a *Cum.* Id est, quando, vel si; utroque enim modo sumitur dicta dictio, ut notat gloss. marg. in l. *uirilis, ff. de legatis præstandis.*

b *Pecunia.* Numerata, vel signata; hoc enim significat hoc nomen strictè sumptum, ut infra.

c *Data fuerit.* Datione gratuita, & liberali, quæ neque sit tanquam iure debita, neque cum onere, ut aliquid pro tali datione reddatur. Loquitur enim textus nostri capituli de datione absoluta, & ideo intelligi debet de liberali, & consequenter de datione, quæ sit uera donatio, quia dare aliquid ex liberalitate, & ex certa scientia, donare est, ut dicitur in l. *dari, ff. de don.* Quando uerò datio est cum onere, nec est donatio, nec datio propria, & absoluta, ut constat; sed potius permutatio, aut recompenratio, ut dicitur in l. *Aquilinus regulus, ff. de donat. & l. sed in lege, §. consuluit, in fine, ff. de petis. hereditar. qua de causa omnes Doctores sic donationem definiunt, Donatio est datio liberalis, seu irredibilis.*

Ex dictis colligitur clarè, quod non teneantur separare tertiam partem pro captiuis redimendis, illius pecuniæ, quæ pro dicendis Missis datur, & à nobis recipitur: quia cum hæc datio (uel ut melius dicam, recompenratio) non sit uera donatio, utpote facta cum onere Missarum, non tenemur illam diuidere. Solum ergo de omnibus illis rebus, quæ absolute donantur, tenemur separare tertiam pro redimendis captiuis partem, exceptis terris, pratis, uineis, nemoribus, ædificiis, nutrituris, & similibus, pannis etiam, & sandaliis, atque huiusmodi minutis, ut supra cap. 2. §. 1. lit. A. est habitum: quia de his rebus, etiamsi donentur, & liberaliter, & sine onere dentur, non debet fieri diuisio, nisi solum de earum fructibus, ut infra explicabitur.

d *Vel.* Hæc dictio in præsentī capite potius auget dationem rerum, quàm disiungit inter res datas, & receptas, quod non semel contingere, notat gloss. in c. *ego Ludanicus, dist. 36. & ff. de auro, & argento, l. si quis ita.*

e *Aliquid aliud.* Quod non sit numerata pecunia, ut aliqua res mobilis, &c.

f *Licet.* Id est, quamuis: sic aduerbialiter sumitur sæpissimè in extr. ad conditorem, ibi: *Licet immeriti, & alibi passim.*

g *Specialiter.* Id est, expressè, & singulariter detur ad aliquid, ut sic nulla ambiguitas, nullaque sit dubietas: colligitur ex gloss. *specialiter, l. si peculium, ff. de peculio legat. gloss. specialiter, in l. fin. C. quod cum eo, qui in aliena, & l. quod in rerum, §. fin. & ibi gloss. specialiter ff. de leg. 1.*

h *Et propriè.* Id est, & proptio nomine, assignando rem propter cuius finem datur.

i *Detur ad aliquid.* Id est, detur assignando finem propter quem datur, u. g. ad infirmos curandos, ad emendos tales, uel tales cibos, &c. Vbi nota, quod non dicit Pontifex, licet detur pro aliquo, id est, cum onere,

onere, ut aliquid reddatur, sed ad aliquid, hoc est, ad finem speciale, ex quo non nihil confirmatur doctrina tradita *lit. c. & d.*

l Semper. Id est, in omni tempore: sic explanat hoc verbum, glossa *semper*, in *extr. quorundam, de verborum significatione, & in extr. execrabilis, & ff. de ann. legat. l. Caio, §. Imperatore, & de condition. & demonstrat. l. si quis ira, §. Titio, & gloss. semper, ff. soluto matrimonio, l. dotis.*

m Tertia pars separetur. Nisi alias fratres necessitate compulsi, ad eorum, & famulantium sustentationem illam accipiant, iuxta dicta *supra, §. 2. lit. a. n Exceptis.* Excipit hic Legislator multa, quæ adhuc gratuita, & liberali datione offerata, separari à fratribus in dictas tres partes non debent, videlicet.

o Terris. Hoc verbum est generale, & continet prædia rustica, & urbana, notat gloss. *si quis commutauerit terram, in l. similiter Longob. de cunctationibus.*

p Prætiis. Pratum est illud, in quo ad fructum ex eo capiendum, falce dumtaxat opus est; ex eo enim pratum dicitur, quod paratum sit ad fructum capiendum: sic *ff. de verbor. significat. l. pratum.*

q Vineis. Id est prædia, in quibus plantatæ sunt vites: sic explicatur in *l. cetero generi, ff. de seruitut. rusticorum præd. & ibi glossa actum erit.*

r Nemoribus. Id est, syluis plenis amœnitatis, voluptatis gratiâ comparatis. Vbi nota, quod nemus, saltus, & sylua sic se habent, quod sylua est generale nomen, non solum loca arborum comprehendens, verum etiam herbarum; propriè tamen est arborum, unde & materia cæditur. Saltus autem est sylua inuia, vbi pasci, & æstiuare, vel hiemate pecudes solent. Nemus verò est sylua voluptatis, ut dictum est. Iam verò hæc omnia communiter confunduntur, quia hoc habent commune, ut abundant arboribus infructiferis. De nemoribus sit mentio in *cap. dilecti filij, de arbitris, & Numerorum 24. ibi, nemora obumbrantia.*

s Edificij. Edificij nomine continetur quodcumque ædificium, tam urbanum, quam rusticum: est enim generale nomen hæc omnia comprehendens. Unde ædificium urbanum dicitur domus, vel ædes: ædificium verò rusticum, villa. Villa enim dupliciter sumitur, aut pro domo rustica, ut hic; aut pro paruo oppido, ut *infra.*

t Nutrituris. Ut sunt oues, vaccæ, asinæ, & similia animalia.

v Et similibus. Ut sunt horti, saltus, syluæ, & denique omnia bona immobilia, quia omnia hæc sunt facis similia rebus enumeratis, & ad ipsas faciliè reducuntur.

TEXTVS §. IV.

a Fructus enim inde exeuntes, **b** **c** deductis **d** **e** **f** expensis, scilicet medietate remota **g** **h** **i** **l** **m** pro expensis, in tres partes diuidantur æquales: **n** **o** sed quæ paucas, vel nullas recipiunt expensas, omnes diuidantur.

EXPOSITIO.

Fructus dicitur à fruendo, estque propriè illud, quod vltimò ab arboribus percipitur, daturque fructus bonus, & malus, maturus, & acer-

bus, & per metaphoram fructus etiam dicitur utilitas, quæ ab aliqua re percipitur, & in tota hac latitudine sumitur fructus in præsentia.

b Inde. Id est, ex prædictis rebus enumeratis (prætiis videlicet, vineis, &c.) exeuntes, &c. hic pro separatione tripartita fructuum nota valde, quod fructus terræ est frumentum, hordeum, auena, &c. & palca: habes hoc in *l. si usufructuarius, ff. de usufructu, & etiam arundines, l. qui fundum, §. fin. ff. de contrahenda emptione, atque etiam lapidifodinæ, cretifodinæ, & generaliter omnia, quæ in terra nascuntur, vel creantur, dicuntur fructus terræ: sic glossa *fructus, in extr. suscepti, & gloss. fin. in cap. salubriter, de usuris.* Fructus prætiis, est herba. Fructus vineæ, viti, vinum, & palmities. Fructus nemorum, est materia cædua, venationes, &c. Fructus ædificiorum, redditus ex locatione percepti Fructus tandem Nutriturarum, sunt fortus, lana, pilus, & hæc notat gloss. *fin. in cap. peruenit, de decimis, & ff. de usuris, l. in pecudum.**

c Deductis expensis. Non enim vult Pontifex, quod res quæ cum onere veniunt, in tres partes diuidantur, antequam per deductionem expensarum exonerentur, quod expressè, & quasi ad nostrum intentum habetur in *cap. vobis 12. quæst. 2. ut infra, lit. f.* per quod valde confirmatur expositio tradita *supra, §. 3. lit. c. & i.*

d Scilicet. Declarat per hoc aduerbium verba quæ præmiserat. Simile habes in *Clement. causam, de election. & electi pot. ut ibi notat gloss. videlicet,*

e Medietate remota. Id est, dimidia parte fructuum reservata, & percepta, antequam fructus in tres partes diuidantur.

f Pro expensis. Consumptis videlicet in ipsis fructibus colligendis; hæc autem deductio expensarum ante diuisionem fructuum, habetur clarè, & expressè in *cap. vobis 12. quæst. 2.* vbi Gelasius Papa præcipit Iustino, & Faustino, ut omnem pensionem prædiorum urbanorum, vel rusticorum ad Episcopum deferant, ut sequestrando de medio expensas, de reliquo quatuor fiant portiones, &c. Vbi glossa, quid ad casum, sic addit. Expensæ prius deducantur, quæ factæ sunt in colligendis fructibus, quod ius deductionis nullus casus potest impedire, *l. fundum, ff. famil. ercisc. & de petit. heredit. l. si à Domino, §. fructus.*

g Sed. Subiungit tamen Legislator aliquem casum, in quo non vult, ut expensæ deducantur.

h Sed quæ. Id est, at verò, si ea quæ prænumerata sunt, scilicet terræ, prætiis, vineæ, &c.

i Paucas. Id est modicas, ex glossa *parum, in authent. occupatis.*

l Vel nullas. Idem enim sunt ad propositum, quia parum pro nihilo reputatur.

m Recipiunt expensas. Ac si dicat, si in colligendis, ex prædictis rebus, & fructibus nihil, aut parum expensum fuerit, tunc

n Omnes. Scilicet fructus.

o Diuidantur. In tres partes æquales, sine aliqua deductione pro expensis factis; & bene quidem, quia de expensis paruis non esse curandum, docet glossa magna in *l. sed addes, §. si quis mulierem, ff. locati,* quia parum pro nihilo reputatur.

Sed pro deductione expensarum adhuc est notandum, quod expensæ in fructibus percipiendis sunt. Primò, in ipsis quærendis, ut seminando, arando, &c. Secundò, in colligendis. Et tertio in conseruandis, quibus attentis, facile poterit iudicare capitulum conuentuale (iuxta ea, quæ ordinat Pontifex in *hoc cap. §. sequenti*) an expensæ factæ in fructibus percipiendis sint aliquæ, paruæ, vel magnæ, & consequenter, an ex ipsis fructibus sit facienda trina diuisio, absque deductione expensarum, vel post illam.

TEXTVS §. V.

Cum verò panni rudes, vel sandalia, vel minuta huiusmodi, quibus necesse sit uti, quæ vendi, vel conservari non expedit, data fuerint, vel à seipsis habuerint, non diuidantur, nisi Ministro domus, & fratribus visum fuerit expedire, de quibus singulis Dominicis diebus, si fieri possit, in capitulo deliberetur. Si tamen prædicta, ut panni, terræ, nutrituræ, seu minuta vendantur, pretium inde proueniens in tres partes, vt supra, diuidatur.

EXPOSITIO

a *Vm verò.* Id est, si autem: sic explicauimus *sup. §. 3. lit. a.*

b *Panni rudes.* His enim indui debent Religiosi, ad imitationem Christi Domini, & Apostolorum eius, qui vilissimis vestimentis vsi sunt, vt docet D. Bonauent. in *expositione regula Sancti Francisci, cap. 1.* & etiam D. Chrylostom. *homil. 3; in Ioan.* vbi sic ait: *Antequam apparuisset Iesus, predicabat eum Ioannes Baptista, vt facile susceptibile esset testimonium, ipso apparente, in vili vestimento innotescente: sed de hoc amplius infra.*

c *Sandalia.* Est genus calceorum plantam pedum muniens, & regens, non verò totam partem, sed quasi dimidiam superioris. Hoc calceorum genere utebantur Apostoli, vt dicitur *Marc. 6.* ibi: *Calceatos sandaliis.* Vnde D. Bonauent. *cap. 2. cit.* sic ait: *Propter quod antiqua sculptura, pariter & pictura monstrant Apostolos calceatos sandaliis incessisse.* Et Venerabilis Beda super illud Actuum 12. *calcea te caligas tuas,* sic ait: *Pro caligi, & caligulis, vt quidam habent, Græcus habet sandalia, hoc enim genus calceamenti legitur in Euangelio Apostolis fuisse permissum.* Imò Christum Dominum alia calceamenta Apostolis inhiuuisse, docet D. Hieron. *sup. illud Matth. 10. neque calceamenta,* his verbis: *Duas corporis summitates dicit non esse velandas Plato, nec assuetam fieri debere mollitiem capitis, & pedum; cum enim hac firmitatem habuerint, cetera robustiora sunt:* sic Hieronym. *ad Eustochium.*

d *Minuta.* Nonne in præsentī dicentur minuta ea quæ valent vsque ad quantitatem decem aureorum, vt habetur in *l. nisi dolo, §. quamuis autem, ff. si cui plusquam per leg.* & notat ibi gloss. minuta, & fauet etiam gloss. *auri, in c. anteriorum 2. quæst. 6.* vbi minimam summam vocat vsque ad decem libras auri? Respondetur: minimè quidem, sed ad summum minuta dicentur ea, quæ valent vsque ad quantitatem duorum aureorum; hæc enim quantitas dicitur minima summa, in *l. si oleum, ff. de dol.* licet alibi etiam minima summa dicatur vsque ad viginti marcas, & alibi vsque ad 50. solida, *C. de defens. ciu. l. 1.*

e *Quibus.* Pannis videlicet, & sandaliis, ac aliis huiusmodi rebus, quibus necesse est uti.

f *Qua.* Prædicta scilicet, & alia similia.

g *Vendi, vel conservari non expedit.* Quia necesse est, vt illis fratres vtantur.

h *Data fuerint.* Dare autem propriè est rem aliquam, cuius dans habet dominium, alicui tribuere, ita vt in eum dominium transferatur, *l. vbi autem, ff. de verbor. obligat.* quod non sit in re commodata.

i *Vel à seipsis habuerint.* Eo quòd ab ipsis fratribus aliquæ res factæ, vel elaboratæ fuerint.

l *Non diuidantur.* In prædictas tres æquales partes.

m *Nisi.* Hæc dictio in præsentī non negat, sed potius ponit, & affirmat, quia ad illam præcedit negatio, illa videlicet, *Non diuidantur,* quod semper accidere, quando negatio præcedit, notat gloss. marg. in *l. extranea, ff. de ventre in possess. mit.*

n *Ministro domus, & fratribus.* Nota, quod decidere, an panni, sandalia, & alia huiusmodi minuta, diuidenda sint, necne, pertinet ad Capitulum Conuentuale, vt ex textu constat.

o *Visum fuerit.* Ad arbitrium ipsorum, hoc enim denotat hoc verbum, *Visum fuerit,* vt notat Gloss. videbitur, in *extr. ad reprimendum, quomodo in crim. l. a. Maies.*

p *De quibus.* Rebus omnibus prædictis.

q *Singulis.* Id est, omnibus, notat gloss. *singula, l. Caius Scius, ff. de annuis leg.*

r *Dominicis diebus.* Vt infra.

s *Si fieri possit.* Id est, commodè, & conuenienter. Quia tunc dicitur aliquid posse fieri, quando commodè, & conuenienter fieri potest: vt dicitur in *l. Neos Proculo, ff. de verbor. signific. & in cap. aliud 11. quæst. 1. & cap. faciat 22. quæst. 2.*

t *In Capitulo.* Quia omnibus dominicis diebus capitulum, si fieri potest, Minister debet cum suis fratribus habere, vt *infra cap. 29.*

v *Deliberetur.* Per vota secreta, sicut decidi solent res dubiæ, & graues; deliberare enim in præsentī idem est, ac consultare, & consultando decernere, an sint prædicta diuidenda, vel non. Fouet hanc expositionem textus in *cap. Anteriorum, 2. quæst. 6.* ibi, *Plenissimè deliberare, siue appellandum ei sit, siue quiescendum.*

x *Si tamen.* Ponit casum in quo à Capitulo Conuentuali deliberetur, vt aliqua vendantur, & doceat quid sit agendum de pretio eorum.

y *Prædicta.* Vt panni, terræ, nutrituræ, seu minuta, & alia quæ *sup. §. 3.* assignauit, & hic non exprimit, & sunt prata, vineæ, nemora, ædificia, sandalia, & similia. Vendantur.

z *Pretium inde proueniens.* Deductis expensis, nisi fortè paræ, aut nullæ sint, iuxta ea quæ diximus *sup. §. 4. lit. c. h. & sequent.* in tres partes æquales diuidatur, vt *supra, cap. 2. §. 1.* habitum est.

TEXTVS §. VI.

Cum verò fratres in itinere, siue peregrinatione fuerint, si quid eis datum fuerit, inde viuant, & residuum in tres partes diuidant. Tamen si fuerint in via profecti ad redimendos captiuos, quidquid eis datum fuerit, totum debent ponere in Redemptionem Captiuorum, præter expensas.

EXPOSITIO.

- a** *Cum*. Id est, quando, vt habes *supra*, §. 3. *lit. a.*
- b** *Verò*. Id est, tamen, ex can. *qui verò*, 16. *quæst.* 1. & *ibi* gloss. *verò*.
- c** *Fratres*. Siue Clerici, siue laici.
- d** *In itinere*. Ad aliquid agendum à suis Superioribus fuerint missi.
- e** *Sine*. Est dictio disiunctiua, & natura sua non restringit, l. *cum quis*, §. & *his verbis*, ff. *de legat.* 3. *in summa*.
- f** *Peregrinatione fuerint*. Id est, ad aliqua Sanctorum oratoria visenda: colligitur ex can. *Si quis Romipetras*, 24. *quæst.* 3.
- g** *Si quid*. Id est, si aliquid.
- h** *Eis*. Id est, ipsis Fratribus.
- i** *Datum fuerit*. Quid autem sit propriè dare, habes *supra*, §. 3. *lit. c. i.* & §. 5. *lit. h.*
- l** *Inde*. Id est, ex ipso dato.
- m** *Vinant*. Id est, sustententur victu moderato, iuxta dicta *sup.* §. 2. *lit. m.* & *sequent.*
- n** *Et residuum*. Id est, & quod superest, & restat, ex *extr. suscepti*, de *elect.* & *electi pot.* & *ibi* ex gloss. *residuum*.
- o** *In tres partes diuidant*. Iuxta supra dicta, §. 1. Hic obiter nota, quod Legislatores aliquid concedit viatori, quod aliàs non viatori negauit. Videlicet quod de datis primò sustentetur, & postea de residuo tripartitam diuisionem faciat, quod negatum habet frater iter non faciens, *sup.* §. 2. *quæst.* per totum.
- p** *Tamen si*. Id est, si verò.
- q** *Fuerint in via profecti ad redimendos Captiuos*, tunc.
- r** *Quidquid*. Id est, totum, aut omne; quia natura sua est dictio vniuersalis, & sic includit omnia: colligitur ex cap. *non solum*, §. *illa verò*, de *appellat.* in 6. & ex gloss. *quidquid*, ibidem.
- s** *Datum fuerit*. Liberaliter, & sine onere, vt habes *supra*, §. 3. *lit. c.*
- t** *Totum*. Id est, omne, ex gloss. *totam*, in l. *videlicet*, ff. *de pactis*.
- v** *Debent*. Necessariò; nam licet hoc verbum debet, aliquando tantum designet honestatem, aut decentiam, vt habes in *extr. de sponsal. impub.* capit. *tua*, & *ibi*, gloss. hic tamen necessitatem, & præceptum significare videtur, vt significat in capit. *proposuit*, *extra de appellat.* & can. *debent*, 11. *quæst.* 3. est itaque verbum præceptiuum, & in re tanti ponderis ex sua natura obligans ad mort. nisi aliàs paruitas materiæ, vel aliqua excuset ratio.
- x** *Ponere in Redemptionem Captiuorum*. Id est, referuare ad redimendos captiuos Christianos.
- y** *Præter*. Hæc dictio in præsentis cap. exclusiue ponitur, vt constat, & sic habetur in can. *adiicimus*, 16. *quæst.* 1. licet aliàs inclusiue ponatur in can. *Hebron*, 13. *quæst.* 2.
- z** *Expensas*. Factas in ipsorum sustentatione, vt dictum est *lit. i.* & *sequent.* nisi aliàs datum fuerit propriè, & specialiter ad Redemptionem Captiuorum: quia in tali casu non licebit ex eo expensas facere, nisi in casu maximæ necessitatis, cum hæc lege careat, vt dicitur *de obseruat. ieiunij*, cap. 2. *in fine*, & *de consuetudine*, cap. *quanto*, de *consecrat. distinct.* 1. cap. *sicut*, & *distinct.* 3. cap. *peruenit*, & *Clement.* 1. de *Baptismo*, & *ibi* gloss. *necessitate*.

CAPVT III.

De Titulo Monasteriorum.

TEXTVS.

a **b**
Omnes Ecclesiæ istius Ordinis intitulentur
c **d**
nomine Sanctæ Trinitatis, & sint plani
operis.

EXPOSITIO.

- a** **O** *Mnes*. Est dictio vniuersalis, & sic omnes Ecclesias comprehendit: habes *sup.* c. 2. §. 1. *lit. a.*
- b** *Ecclesia*. Hic nomine Ecclesiæ, non Ecclesiam, aut oratorium intelligas, sed Conuentum, Monasterium, vel domum. In iure namque sæpissimè reperitur, nomine Ecclesiæ Conuentum, vel Monasterium, aut domum regularem significati: habetur *distinct.* 54. can. *Abbat.* §. *Hæc autem*, & can. *multos*, 12. *quæst.* 2. *per totam*: & ideo Seraphinus tom. 1. Bullarij, capiti præsentis hunc titulum apponit, *De nomine Monasteriorum*. Et probari potest, quod mens Legislatoris sit, quod Monasteria ipsa (non verò necessariò Ecclesiæ) intitulentur nomine Sanctæ Trinitatis. Primò, quia Innocent. III. sic appellat omnes Conuentus huius Ordinis in *capit. regula*, illis verbis: *Fratres domus Sanctæ Trinitatis*, & cap. 5. idem repetit dicendo: *Minister domus Sanctæ Trinitatis*. Itaque in his locis appellauit Pontifex omnes domos huius Ordinis titulo Sanctæ Trinitatis, & in hoc cap. præcepit sic intitulari. Secundò, quia in hoc eodem capite subiungit Pontifex, & præcepit, quod huiusmodi Ecclesiæ sint plani operis; quod certè principaliter de Monasterio ipso intelligendum est. Tertiò, quia primus noster Conuentus, in vrbe Roma, ab ipso Innocent. III. fundatus, hoc titulo insignitur, non verò Ecclesia illius. Nam Ecclesia ad vsque nostra tempora, *Sancti Thoma de Formis*, Monasterium verò, *domus Sanctæ Trinitatis* nomine intitulantur.
- b** *Ecclesia, &c. intitulentur*. Potest etiam dici, sensum huius capituli hunc esse, scilicet, quod omnes Conuentus huius Religionis intitulentur, hoc est, inscribantur, nomine Sanctæ Trinitatis. Ducor ad hoc dicendum, quoniam hæc dictio, *titulus*, nihil aliud significat, quàm inscriptionem alicuius operis, vt statim primo aspectu illius argumentum cognoscat, aut dominus, vt notat gloss. 3. in l. 1. *C. de his quæ potentiorum nomine*, hisce verbis: *Titulus est subscriptio quadam, vt v.g. hæc domus est eiusdem potentissimi*. Si ergo titulus est idem, ac subscriptio, intitulari idem erit, atque subscribere, Hispanè *Rotulari*: ergo quando præcipit Legislatores, quod omnes Ecclesiæ, vel Conuentus huius Ordinis intitulentur nomine Sanctæ Trinitatis, idem erit, ac præcipere, quod Domus subscribantur nomine Sanctæ Trinitatis, vt primo aspectu cognoscat, cuius Ordinis sint, atque instituti: & ita factum reperimus in dicta prima nostra Domo Romana, in qua vsque in hodiernum diem hic titulus in porta principali Conuentus extat. *Signum Ordinis Sanctissima Trinitatis, & Captiuorum*.
- c** *Nomine Sanctæ Trinitatis*. Quia ab ipsa sola fuit hic noster cælestis Ordo institutus, vnde militiæ nostræ arma his ornantur, versic. 69. *Hic est ordo approbatus, non à Sanctis fabricatus, sed à solo summo Deo*.
- d** *Et sint plani operis*. Id est, non sumptuosæ, nec altæ nimis. Planum enim oppositum est alto, vt notat gloss. *de plano*, in *extr. ad reprimendum*, quomodo

modo in *lase Maiestas*. & bene hoc præcipit Legislator, quia cum simus pauperes, & mendici, contemptores rerum mundanarum esse debemus. Vnde D. Bonauent. *quæst. 6. circa regul. S. Francisci*, sic ait: *Qui alta, sumptuosa, & superflua adificia quarunt, quintuplicis peccati rei sunt. Primò, propter transgressionem, quia pompis renunciantes seculi, in paupertate, & humilitate vera promiserunt Domino famulari. Secundò, propter malum exemplum, quo alij discunt ab eis similia facere. Tertiò, propter inquietudinem fratrum, propter huiusmodi adificia, & procuraciones, quia & deuotio extinguitur, & religionis disciplina plurimum dissipatur, sicut scriptum est (Isai. 49.) venerunt structores tui, destruentes te, & dissipantes à te exibunt. Quartò, propter stultitiam aliorum pauperum, quibus sæpe elemosyna præcipiuntur, & huiusmodi structure fiunt, ex quibus illi deberent vestiri, & pasci. Quintò, quia quando nimis urgemus homines ad dandum, perdunt deuotionem ad nos prius habitam, ita quod nec de predicatione, nec exemplis, nec alijs qua facimus edificantur. Vnde cum videmus nos accedere, terrentur, & timent, quod aliquid velimus ab eis expetere, quod graue sit eis dare, & erubescunt negare, & si dederint non libenter, minus merentur, & sic rebus, & deuotionis merito priuantur. Sic Sanctus. Non ergo altas, & sumptuosas debemus construere domos: sic tamen sufficientes, ita vt habere possint claustra, oratoria, officinas congruas pro fratribus, hospitibus, & infirmis, hortosque herbarum, tam pro pulmentario, quam pro aëris recreatione, vt infirmi refocillentur, sani conseruentur, & laici in spiritualibus studijs recreentur. Sic etiam S. Doctor *ibid.**

CAPVT IV.

De numero fratrum in qualibet domo residentium.

a b c d e f
 g h i l
 m n o p
 q
 Fratres debent esse in vna cohabitatione saltem duodecim, & præterea vnus, qui Minister nominetur, cui fratres repromittere, ac impendere obedientiam teneantur.

EXPOSITIO.

a **F**ratres. Tam ex Clericis, quam ex laicis.
 b **Debent.** Necessariò, hoc enim verbum debet, necessitatem significare, habes *suprà cap. 2. §. 4. lit. v.*
 c **Esse.** Id est, habitare simul, cohabitare, vel remanere, ex gloss. *esse, in l. si patronus, ff. de concubinis, & ex l. index, de iudicijs.*
 d **In vna.** Id est, in qualibet, vel in vnaquaque.
 e **Cohabitatione.** Id est, in domo, gratia cohabitandi, hoc enim significat hic hæc dictio, *Cohabitatio: consonat illud Psalm. 68. Fiat habitatio eius deserta, & non sit qui inhabitet in ea: in quo sensu, refertur in cap. felicitis, de penis in 6. vbi & gloss. Pro cuius explicatione aduerte, quod non semul in iure nomina verbalia ponuntur pro proprio nomine rei, vt in *Cod. qua res pign. obl. possunt, l. cum constet, emptio, ponitur pro instrumento emptionis, & ff. de cond. ob causam, l. cum quis, donatio ponitur pro re donata, quod notatum habes apud gloss. habitationem, ff. commodati, vel contra, l. ait Prætor, & apud gloss. habitationem, ff. de præscriptis verbis, l. si gratuitam. Sic ergo**

similiter in præsentī cap. cohabitatio ponitur pro re, quæ inhabitatur, vel cohabitatur
 f **Saltem.** Id est, ad minus.
 g **Duodecim.** Quia fratres qui quoad renuntiationem proprietatis locum Apostolorum tenent, vt cap. *ex auctoritate, 16. quæst. 1. & ibi gloss. Apostolorum, & gloss. tenent, in cap. manus, de consecrat. dist. 5. teneant & eorum numerum, & sint duodecim electi viri à Domino vero Iosue electi (vt ait D. Bonauent. in *expos. regula,)* ad imitationem duodecim Apostolorum, *Iosue 3.*
 h **Et præterea.** Id est, & præter hos duodecim fratres.
 i **Vnus.** Scilicet alius, vt constat (& habes simile ex gloss. vnus, in *authentic. litem, de Tabell. & ex gloss. vnum, ff. commodati, vel contra, l. ait Prætor*) hoc est Prælati, qui inter duodecim fratres locum Apostolorum (vt dictum est *lit. g.*) tenentes, locum, & vicem Christi gerat, & habeat, vt cap. *statuimus, 29. quæst. 3. & cap. accusatio, 2. quæst. 7.* Sicque caput eorum, & rector, & ideo vnus. Quia (vt ait D. Bonauent. in *expos. regul. cap. 8.*) *Sine vno capite nulla res publica stare bene potest, vnde vnum Apostolum Dominus præfecit cæteris. Et Ezech. 34. dicitur: Suscitabo super eos Pastorem vnum, qui pascat eos, seruum meum David, & D. Hieron. in *reg. Mon. cap. 1. ait: Nulla ars absque Magistro discitur, & sic omnis ordo Ecclesiasticus suis rectoribus nititur. Imperator vnus, in nauī vnus gubernator, in domo vnus Dominus, in quouis grandi exercitu, vnus signum expectatur: non ergo tuo arbitrio relinquendus, sed viuere debes in Monasterio sub vnus disciplina Patris. Idem Sanctus Doctor (& refertur in *cap. in Apibus, 7. quæst. 1.*) sic rursus ait: In Apibus Princeps vnus est, græues vnā sequuntur ordine literario, Imperator vnus, Index vnus, &c. Vnus ergo debet esse Prælati.*
 l **Qui.** Prælati scilicet.
 m **Minister.** Vt dictum est *cap. c. 1. liter. p.* nominari debet, iuxta consilium illius Maioris Ministri Christi Domini, qui de seipso loquens dixit, *Non veni ministrari, sed ministrare: & loquendo nobiscum, quicumque voluerit inter vos maior fieri, sit vester Minister, Matth. 20. & Marc. 10. qui locus refertur ad nostrum propositum à gloss. marg. cap. in omnibus, de consecrat. dist. 5. & D. Bonauent. in *cap. 2. sue regule, hoc confirmat dicens: Nomen autem Ministri sumitur, Matth. 20. vbi dicitur, qui maior est vestrum, erit Minister vester.*
 n **Cui.** Nempe Ministro.
 o **Fratres.** Tam Clerici, quam laici.
 p **Repromittere, ac impendere, &c.** Duo præcipit Pontifex in hac clausula: nam verbum, *teneantur,* præceptum est, & necessitatem parendi ponit, vt habet gloss. *teneantur, in extr. quorundam, de verborum significatione.* Primum est, quod fratres suis Ministris nouiter electis obedientiam repromittant. Hæc enim erat antiqua consuetudo Clericorum respectu suorum Episcoporum, vt constat ex cap. *legebatur, de maiorit. & obedient. & ex gloss. ibidem, & clarius habetur hoc ipsum in cap. cum dilectus, de relig. domibus, & hoc denotat verbum repromittere, quod proprie iterum promittere significat, sicut repetere significat iterum petere, vt habet gloss. *repetita, in extr. quia in futurum, de torneamentis, & C. de Episcopis, l. repetita.* Verumtamen non est necessarium, vt fratres suis Ministris de nouo electis repromittant obedientiam in scriptis, sed sufficit simplici voce tantum. Habetur hoc expressè in cap. *legebatur, cit.*
 Secundum quod præcipitur est, vt fratres teneantur præstare, & exhibere obedientiam suis Ministris: hoc præceptum habetur etiam in cap. *cum ad Ma-*
 nasterium****

asterium, de statu Monach. & capit. ex parte, de regul. & adhuc expressius, & quasi fuisset datum pro nostris fratribus, in cap. in omnibus, de consecr. dist. 5. ubi sic dicitur: *Obedientiam secundum canones suis Ministris exhibeant.* Iure autem optimo sæpè hoc præceptum Religiosis intimatur, quia ut ait D. Hieron. in reg. Monach. cap. 8. *Non est Monasterium, non Religiosi, non Monachi, ubi subditis obedientia deest erga Prælatum: destructioni est corpus expositum, cum membra discordant à capite.*

q Impendere obedientiam. Hunc loquendi modum habes in Trident. sess. 14. cap. 1.

q Impendere obedientiam. In rebus tamen licitis, & honestis: quia in illicitis nec Papæ est obediendum: quia potius Deo, quam hominibus: sic habetur 11. quest. 3. cap. qui resistit, & cap. Iulianus, & cap. si Dominus, & cap. non semper, & cap. si is qui præest, & cap. si quis Episcopus, & gloss. per omnia, ex extr. quorundam, de verborum significat. concordat. D. Gregor. Papa lib. 34. Moral. cap. 12. sic dicens: *Nunquam malum debet per obedientiam fieri, aliquando autem debet per obedientiam bonum, quod agitur, intermittere.*

r Teneantur. Id est, obligentur, & adstringantur. Hanc significationis vim habere hoc verbum, docet l. 1. §. hac actio, ff. ne vis fiat ei, & gloss. cit. lit. p.

CAPUT V.

De cura Ministri erga suos fratres.

TEXTVS.

^a ^b ^c ^d ^e
Omnibus fratribus suis, sicut sibi met, Ministri fideliter administret.

EXPOSITIO.

^a **O**mnibus, &c. Admonitio Pontificis in hoc capite contenta, præceptum est juris naturalis, in lege, & Evangelio contentum, quo quis iubetur alij facere, quod sibi vult fieri, sicut in eisdem prohibetur alij inferre quod sibi nolit fieri. Vnde Christus Dominus *Matth. 7.* sic ait: *Omnia quaecumque vultis, ut faciant vobis homines, & vos eadem facite illis: hæc enim lex, & Propheta.* Sic habetur *dist. 1.* & cap. placuit, de maiorit. & obedientia, quare gloss. *ordinarissimam*, in cap. firmiter, de Summa Trinitat. ad hoc propositum hos adducit versus.

Quod tibi vis fieri, mihi fac, quod non tibi, noli:

Sic potes in terris vivere. iure poli.

^b *Fratribus suis.* Imò & filiis, & ideo tanquam filios, & fratres præcipit Trident. (*sess. 13. de reformat. cap. 1.*) Prælati subditos suos diligere.

^c *Sicut sibi met.* Quia ordinata charitas à se incipit, ut 23. quest. 5. cap. si non licet, & gloss. *sibi met*, in cap. dilecto, de sententia excommunicat. in 6. probat etiam hoc D. Thom. 2. 2. quest. 26. art. 4. in argumento, *Sed contra*, ex illo *Leuitic. 19.* & *Matth. 22.* *Diliges proximum tuum sicut te ipsum:* ex quo colligitur, quod dilectio hominis ad se ipsum est sicut exemplar dilectionis, quæ habetur ad alterum, sed exemplar prius est, quam exemplatum: ergo.

^d *Fideliter.* Id est, diligenter, & legaliter. Colligitur ex gloss. *fidelis*, in *Clement. in agro, de statu Monach.* & bene quidem dicit, fideliter, quia (ut inquit *Apost. 1. ad Timoth. 5.*) *Si quis suorum, & maxime domesticorum, curam non habet, fidem negavit, & est infideli deterior.*

^e *Administret.* Id est, tribuat, & distribuatur, ut fidelis dispensator, & administrator, quidquid fratribus necessarium fuerit; hoc enim est officium proprium Ministri, ut ait D. Hieron. in reg. Monach. c. 14. *Revolue (inquit) sapius in mentis arcano, & stilo ferreo scribe in silice cordis, quid Dominus, cuius vices geris, ad subditos contendentes Apostolos, quis maior esset, instruxerit, sequenti die recessurus ab eis. Reges gentium dominantur eorum, & qui potestatem habent super illos, benefici vocantur: vos autem non sic, sed fiat sicut minor, qui est maior in vobis, & sit præcessor, sicut ministrator. Disce igitur à Magistro officium, quod tibi iniungitur, ne tuo vicariatu potestatis tradita tramitem excedas: nec efficiaris certe Dominus, sed Minister; unus est enim Dominus, & si tibi reliqui fratres, ut Christi administratori, & vicario obediunt, propterea non est tradita tibi potestas, ut inter fratres hunc eleves, hunc verò deprimas, sicut velis, sed quod tibi iniungatur ab institutore regiminis, diligenter inuestiga; rerum enim omnium Monasterii, & fratrum sollicitudo in administratione, & providentia tibi traditur, ut iam ceteris dormientibus fratribus, te deceat noctes crebras insomnes ducere, & senem iunioris animum sumere pro utilibus, & necessariis domui providendis. Itaque non tantus tibi honor, quantum onus imponitur. Hæc, quasi ad nostros Ministros loqueretur, Hieronymus.*

CAPUT VI.

De vestimentis fratrum.

TEXTVS.

^a ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^l ^m ⁿ
Vestimenta sint lanæ, & alba, excepta cap-pa, quæ erit fusci coloris; possintque deferre brachias ex lino rudo, quas iacentes non deponant.

EXPOSITIO.

^a **V**estimenta. Nota, quod vestimentorum appellatione veniunt omnia vestimenta, quæ induendi, præcingendi, amiciendive causa fieri à fratribus solent. Colligitur *ex l. vestis, ff. de auro & argento:* imò & caligæ, ut dicitur *in l. argento, ff. cit.*

^b *Sint lanæ.* Hoc præceptum est commune pro omnibus Monachis, ut habes *in cap. cum ad Monasterium, de statu Monach.* ubi noster Innocent III. firmiter prohibuit Monachis, ne quis illorum lineis camisis uteretur: & *in cap. carnem, de consecrat. distinct. 5.* & gloss. *ibi*, & *in Clement. 1. de statu Monach.*

^c *Lanæ, & alba.* Quia vestes religiosorum debent esse humiles, & despectæ, convenientes tamen honestati, & ideo lanæ, & albæ. Sic habes *in cap. viduala, 20. quest. 2.* & *cap. 1. 21. quest. 4.* & *cap. fæmine, 30. quest. 5. §. at verò.* Vnde Hieron. *in regul. Monach. cap. 31.* sic satis ad nostrum propositum ait: *Parnus itaque vester, est albus, & candidus, tamen grossus, & vilis sit, ut & color candorem castitatis intrinsecum, & vilitas contemptum terrenorum exhibeant. Hæc gloria Monachorum, hoc studium religiosarum mentium, hoc indicium sponсарum Dei æterni, hoc signum mortuorum saculo, sepulcorum cum Christo. Consonat D. Thom. lib. 5. de erudit. Principis, cap. 17.*

vbi sic ait: *Vestium superfluitas non habeatur, earum suauitas contemnatur, gloriatio in eis caueatur, & intelligatur ornatum corporalem magis esse erubescibilem, quam honorabilem, cum sit sequela peccati; cum enim Deus spiritum pretiosum vili carne induerit, non est verisimile, quod carnem vilem pretiosis indui voluerit.* Sed de hoc expressè ait ipse Sanctus 2. 2. *quast. 187. artic. 6. vbi latè probat nostrum intentum.*

d *Excepta.* Excipit Pontifex ex vestimentis fratrum, vnum quod album non sit, videlicet cappa.

e *Cappa.* Adde & tu, cum suo caputio, & pileo, quæ etiam esse debent coloris fusci.

e *Cappa.* Quæ dicitur talis, vel à capite, vel à verbo capio, eo quodd totum hominem capiat: notat gloss. *cappa, in Clementin. ne in agro, de statu Monach.*

f *Fusci.* Id est, obscuro, vel quasi nigri coloris, vt colligitur ex gloss. *offuscate, in extr. quia quorundam, & ex l. fuscanda, & ibi gloss. marg. fuscanda, C. qua res pign. vendi non possunt.*

g *Fusci coloris.* Aptè quidem Legislatores album & fuscum colorem iungit, & illis vti Monachis præcipit: quia hi colores sine tinctura ex lana haberi possunt, & ideo potius approbati sunt. Notat gloss. *coloris, in Clement. ne in agro. cit. consonat etiam D. Athanas. lib. de virgin. sic dicens: Indumentum tuum iustum sit, non tinctum, sed natui coloris.*

h *Possintque deferre brachia.* Imò debent, & possunt. Debent quidem necessariò deferre brachias, possunt tamen liberè deferre illas ex lino rudi. Vtrumque enim significat verbum *Possint*, necessitatem videlicet, & permissionem: notat gloss. *possitis, in cap. ad decorem, de Institut.*

i *Brachias.* Id est, fœmoralia, vel fœminalia. Vt habet regul. S. Francisci cap. 2.

l *Ex lino rudo.* Ex lino rudi, debes legere, est enim litera mendosa.

l *Ex lino rudo.* Vel ex lana, quia deferre ex lino rudi, solummodo est permissio, quod autem permittitur, non secundum necessitatem, sed secundum indulgentiam permittitur, vt sciat se contra regulam nihil facere, si quis voluerit sublimiùs ambulare; vt aduertit D. Bonauent. *cap. 1. in exposit. reg. possunt ergo fratres deferre brachias ex lana.*

m *Quas.* Siue sint ex lino, siue ex lana.

n *Iacentes.* Id est, dormientes, vel iacentes ad somnum capiendum; hoc enim significare hoc verbum habes in *authent. de Monach. ibi: Dormire verò omnes in communi, vnoquoque quidem in propria quadam stratura iacente.*

o *Non deponant.* Propter honestatem, sicut propter eandem vigilantes deferunt. Vnde Ambros. *lib. 1. officiorum, cap. 18. de brachiis sic ait: Sacerdos quoque veteri more (sicut in Exod. 28. legimus) brachias accipiebant, sicut ad Moysen dictum est à Domino, & facies illis brachias lineas, vt tegatur turpitudine pudoris: à lumbis vsque ad fœmora erunt, Quod nonnullos nostrorum seruari adhuc fertur. Plerique spiritali interpretatione ad cautionem verecundia, & custodiam castitatis dictum arbitrantur, & D. Hieron. tom. 3. epist. 128. loquens de vestitu Sacerdotis, sic ait: Lineis fœmoralibus, qua vsque ad genua, & poplites veniunt, verenda celantur, & superior pars sub umbilico vehementer astringitur, vt si lapsi fuerint, & fœmora releuauerint, non pateat quod opertum est: vocaturque hoc genus vestimenti, fœminalia, vel brachia, vsque ad genua pertingentes. Concordat etiam D. Bonauent. *loc. cit. cap. 2. sic inquit: Brachiarum necessitas manifesta est in casibus innumeris, propter humana miseria tegumentum.**

CAPUT VII.

De lectis, & straturis fratrum.

TEXTVS.

a b c d
Iaceant in lanæis, ita quod plumea fulcra;
e f g
vel culcitræ, nisi in ægritudine labo-
h i
rantes, in domibus propriis minimè ha-
l
beant: cervical verò ad sustentationem
m
capitis permittantur habere.

EXPOSITIO.

a *Iaceant.* Id est, dormiant. Colligitur hæc explicatio ex *authent. de Monach. cit. cap. 6. lit. n.*

h *In lanæis.* Id est, in straturis, aut lectulis, non lianæis, aut plumeis, sed lanæis compositis.

c *Ita quod.* Id est, ita vt, vel taliter quod.

d *Plumea fulcra.* Id est, lectulos ligneos, & stragulis plumeis compositos, & ornatos. Fulcrum enim venit à verbo fulcire, quod significat vallare, iuxta illud Cantic. 2. *Fulcite me floribus.*

e *Vel culcitræ.* Aut straturas ligneas, & plumeas. Idem enim significatur per ly plumea fulcra, & per ly culcitræ, vt colligitur ex illa disiuctiua, *vel, &* ex Seneca *epist. 87. vbi sic ait: Culcitra in terra iacet, ego in culcitra ex duabus penalis: altera stragulum, altera opertorium facta est.* Et ep. 108. sic inquit, *Laudare solebat Attalus culcitram, qua resisteret corpori: tali vtor etiam senex, in qua vestigium apparere non possit.* Non mirum ergo, quod Legislatores prohibeat Monachis fulcra plumea, vel culcitræ molles: f *Nisi.* Est dictio exceptiua, & affirmat, & ponit: quia consequitur ad illam negationem, videlicet minimè habeant, iuxta id quod *sup. cap. 2. §. 5. lit. m.* est habitum.

g *In ægritudine laborantes.* In graui scilicet, vel leui infirmitate. Quia vbi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus, vt ait gloss. *depositi, Institut. de action. §. actionum autem.* Grauis autem infirmitas est, v.g. morbus paralyticus, vt habetur cap. *consultationibus*, de Clerico ægrotante: magna febris, &c. Leuis autem infirmitas est febricula, vel vetus quartana, vt habet gloss. *neque ægritudine, in cap. placuit, distinct. 18.* Aut alia similis infirmitas, de qua *infra, cap. de infirmis.* Videatur etiam textus in *cap. ex parte tua, & in cap. consultationibus, cit. & ibi inuenietur idem modus loquendi, quo vtitur Legislatores in hoc capite.*

h *In domibus propriis.* Ergo in alienis, quando in itinere, siue peregrinatione fuerint, bene poterunt fratres plumea fulcra, vel culcitræ habere: constat, quia quod de vno prohibetur, de alio conceditur, vt habetur *distinct. 25. cap. qualis, & gloss. ibidem, & gloss. in cap. 1. de etate & qualitate, gloss. fin. in cap. ad abolendam, & gloss. in cap. fin. de filiis Presbyterorum; & gloss. in cap. contingit, de arbitris, & gloss. de minoribus, in cap. cum voluntate, §. fin. de sentent. excommunicationis: sed prohibetur fratribus in domibus propriis habere, & dormire in plumeis culcitræ: ergo dormire in prædictis lectulis in alienis domibus illis conceditur. Et bene quidem, ne fortè hospitibus onerosi sint, & iustum est, quod viatori permittatur, quod aliàs non viatori negatur, vt habitum est *sup. cap. 2. §. 6. lit. o.**

12 *Exposit. Cap. VIII. De signis in vestimentis fratrum imponendis.*

i Minimè habeant. Id est, nullo modo habeant.
l Cernical. Plumeum, aut lanenum, ad sustentanda, & fouenda capita dormientium fratrum.
m Permittantur habere. Si fratribus placuerit: quia id quod permittitur, liberam habet obseruantiam, vt habetur in cap. *quisquis* 14. *quest. 1.* his verbis: *Vbi consilium datur, offerentis consilium est,* de quo etiam *suprà cap. 6. lit. l.* est dictum.

CAPVT VIII.

De signis in vestimentis fratrum imponendis.

T E X T V S.

In cappis, & scapulariis fratrum imponantur signa Crucis rubei, & cerulei coloris.

EXPOSITIO.

In cappis, & scapulariis. Imponantur signa Crucis. In cappa quidem super brachium sinistrum, in scapulario verò supra pectus, vt in nobis compleatur desiderium summi Sponsi percipientis esse in signum super cor nostrum, in signum super brachium nostrum, Cantic. 8. *Pone me in signaculum (intellige Crucis) super cor tuum, in signaculum super brachium, &c.*

b Scapulariis. Vtitur hac dictione gloss. *vestem, in authent. de Monach.*

c Imponantur. Id est, supraponantur.

d Signa. Signum est res quæ præter speciem, quam ingerit sensibus, aliud aliquid ex se facit in cognitionem venire, vt habetur in cap. *signum, de consecr. dist. 2.*

e Crucis. In signum videlicet passionis Christi, vel ad eius mortem (quam pro nobis pertulit) significandam, & representandam (crux enim à cruciatur dicitur, vt habetur in cap. *nulli, 3. quest. 4.*) in huius enim memoriam videmus in Ecclesiis depictam crucem in altum erigi, & celebramus festum Inventionis illius, vt habetur in cap. *crucis, de consecr. dist. 3.* De cruce loquens D. August. sic dicit: *Crux qua erat supplicium latronum, nunc transit ad frontes Imperatorum: si tantum honorem Deum contulit supplicio suo, quantum transferet seruo suo!* Sic habet gloss. cruci, in Clement. Fidei Catholicæ, de fide Catholica, addens quadruplicem causam, quare Christus Dominus crucis mortem elegerit. Prima est, vt in illa pendens in aëre, se inter Deum, & homines mediatorum ostenderet, vt habetur *ad Timoth. 2.* & cap. *quoniam, dist. 10.* Secunda, vt damna, quæ obueniant primis parentibus per lignum veritum, per lignum crucis restauraret. Tertia, vt diabolum, qui per lignum vincebat, per lignum vinceret, vt habetur cap. *inuenimus, de consecr. dist. 1.* Quarta, vt euidenter ostenderet pro quibus restaurandis patiebatur, nempe pro superis Angelorum ruinis replendis, pro iustis de lpmbo educendis, pro amicis colligendis, & adiuuandis, pro inimicis reconciliandis. Primum designatur per brachium superius. Secundum per inferius. Tertium per dextrum. Et quartum per sinistrum. Huc vsque gloss. & eodem ferè modo loquitur de morte crucis D. Hieron. *tom. 9. in symbolo Rufini.*

f Rubei, & cerulei coloris. Id est, rubri, & cælestis coloris. Vt Crux qua parte rubra est, feruorem charitatis in Deum & proximos signet: altera verò, quæ contusæ carni similis est, Christi passionis memo-

riam præferat, vt nostræ ab inferis Redemptionis memores iugiter perseuerantes, mente Deum, & proximos diligamus, & ieiuniis, & poenitentis nos ipsos maceremus. Sic horum Crucis colorum significationem exposuit Summus Pontifex Innoc. III. Sanctis Patriarchis nostris Ioanni, & Felici, postquam ob vitæ merita longa oratione laudatos candidis vestibus induit.

CAPVT IX.

De rasura fratrum.

T E X T V S.

In rasura Ordinem Sancti Victoris sequentur Clerici: Laici verò barbas non radant, sed eas crescere modestè permittant.

EXPOSITIO.

a In rasura. De rasura Clericorum diuersi sunt modi loquendi apud ius Canonicum: nam in illo aliquando rasuræ, aliquando coronæ, aliquando tonsuræ nomina inuenies, sic habetur in Clement. *quoniam, de vita & honest. Cleric.* Quapropter pro tam varij nominis intelligentia scito, quod Clericis deputatis ad diuina mysteria competit rasura, & tonsura, in modum coronæ, ratione figuræ: quia videlicet corona est signum regni, & perfectionis, cum sit carens angulo, in signum carentiæ sordium: quia vbi angulus, ibi sordes: se ergo, & alios virtutibus regere, & mundare debent, & sic in Deo regnabunt. Per rasuram igitur ex parte superiori capilli subtrahuntur, ne mens eorum per occupationem temporalem retardetur à contemplatione diuinorum mysteriorum. Tonsura verò ex parte inferiori capillos tondet vsque ad reuelationem sensuum, scilicet visus, & auditus, ne oculos, vel aures impediunt: & est signum, quod præscindenda sunt vitia cordis, & corporis, ne intuitum diuinorum impediunt, & his debetur corona cælestis. Vnde *dist. 24. cap. penult.* habetur, quod Clerici incedere debent detonso capite, & patentibus auribus. Rasura ergo respicit partem superiorem, quam clericalem dicimus: Corona circulum capillorum. Tonsura verò abscissionem ipsorum: sic notatum inuenies apud gloss. in *Clement. quoniam, cit.* Ideoque Clerici ex institutione Romanæ Ecclesiæ Coronam rasam in modum spheræ, & tonsam habere debent, vt habetur *12. quest. 1. cap. duo sunt, & dist. 23. prohibere, & cap. non licet.* Cum proprietate igitur loquitur textus dum dicit, quod Clerici in rasura, &c. legatur D. Gregor. *lib. 2. in c. 29. Iob,* super illa verba, & *tonso capite, & cap. 38.* vbi inquit, *quod caput tondere, est cogitationes superfluas à mente reserare.*

b Ordinem. Id est, Religionem, vt habes *suprà, cap. 1. lit. g.*

c Sancti Victoris. Id est, Canonicorum Regularium Sancti Victoris, qui adhuc extant Parisiis, & rasuram, & coronam portant sicut & nos hodie.

d Sequantur Clerici. Id est, fratres ad chorum destinati. Clerici enim generaliter nuncupantur omnes qui in Ecclesia Christi deseruiunt, vt habetur cap. *Cleros, dist. 21.* & ideo fratres ad tale ministerium ordinati, aut destinati, Clerici dicuntur. Clerici enim idem significant, ac electi sorte, eo quod Clericos, in suos Deus elegit, vt habetur, cap. *duo sunt*

fant, 12. quast. 1. & distinct. 3. 1. cap. Cleros, & cap. Clericus, 12. q. 1. vbi sic dicitur: Clericus, qui in Christo seruit Ecclesia, interpretetur primò vocabulum suum, & nominis definitione prolata, nitatur esse quod dicitur, propterea enim vocantur Clerici, vel quia de sorte sunt Domini, vel quia Dominus ipse fors, id est, pars Clericorum est. Qui autem vel ipse pars Domini est, vel Dominum partem habet, talem se exhibere debet, ut ipse possideat Dominum, & possideatur à Domino. Qui Dominum possidet, & cum Propheta dicit, Pars mea Dominus, nihil extra Dominum habere potest: quod si quidpiam aliud habuerit præter Dominum, pars eius non erit Dominus, v. g. si aurum, si argentum, & c. istis partibus Dominus fieri pars eius non dignatur. Si autem ego pars Domini sum, & funiculus hereditatis eius, neque accipio partem inter ceteras tribus, sed quasi Leuita, & Sacerdos vinctus de decimis, & altari seruiens, altaris oblatione sustentor, habens victum, & vestitum, his contentus ero, & nudam crucem nudus sequor.

e Laici. Id est fratres ad chorum non destinati, vt infra cap. 22. lit. e.

f Barbis. Id est, illos capillos qui in mento, & facie hominum sunt, non radant.

g Non radant. Quia hoc proprium est Clericorum. Clerici ergo nostri illas radere debent, quia quod de vno negatur, de alio affirmatur, vt supra cap. 7. lit. h. est habitum. Præterquam quod de hoc est præceptum generale datum pro omnibus Clericis in Concilio Carthag. 4. cap. 44. & refertur in cap. Clericus, de vita & honestate Cleric. his verbis: Clericus neque comam nutriat, neque barbam. Rursus in cap. Clericus, eod. tit. & gloss. in cap. Clerici, distinct. 23.

h Modeste. Id est, honesto modo, qui in omnibus rebus adhibendus, & obseruandus est, vt habetur ff. de damno infect. l. ex damni.

i Permittant. Id est, sinant crescere. Vbi aduerte, quod hic hoc verbum, permitto, non ponitur permissiue, sed imperatiue, vt ex contextu patet.

bum gloss. liceat, C. de Episcop. & Cleric. l. si seruus. e Ascendere. Hoc est, equitare. Iuxta illud Iudic. 5. Qui ascendistis super nitentes asinos.

f Equos. Est animal satis notum, aptum ad bellum, & ad cursum. Notat Aristot. 6. histor. animalium, cap. 22. Quapropter meritò Legislator prohibet, ne fratres illos ascendant, nisi in magna necessitate.

f Equos verò. Id est, at verò equos, vel equas: nam vtrumque continetur equi nomine, l. legatis, §. penult. ff. de legat. 3. vbi habetur, quod in equis legatis continentur equæ.

g Tantum. Id est, dumtaxat, vel solummodo.

h Cum. Id est, quando, ex gloss. sæpè cit.

i Necessitas urgere videatur. Hoc est, quando necessitas cogere, & premere videatur. Eo quòd necessitas ad equitandum impellat, & inueniri aliud animal ad hoc non sit possibile. Requirit enim Legislator necessitatem propriam, & absolutam, vt fratres ascendere equos possint (ita non sufficit necessitas secundum quid) quod constat ex verbis ipsiusmet textus, si vis eorum attendatur: nam *urgens necessitas* hoc significat, vt habetur expressè cap. conquestus, de feriis, ibi: *Nisi necessitas urgeat*, iuncta gloss. *necessitas*, vbi ad hoc probandum aptum exemplum apponit. De hac duplici necessitate facit mentionem gloss. *necessitatem*, 21. q. 4. cap. 1. & D. Thom. 2. 2. q. 32. art. 6. in corpore.

C A P V T X I.

De Horis Canonicis.

T E X T V S.

a b c d
In Regularibus Horis morem Sanctæ Romanæ Ecclesiæ obseruent.

E X P O S I T I O.

a **I**N regularibus. Id est, Canonicis. Nam regula idem est quod Canon græcè. Notat gloss. 1. in Rubrica de regul. iuris, in 6. & habetur in cap. Canon, dist. 3. & gloss. *Canonicam*, in l. placet, C. de Sacrosanctis Ecclesiis, & c.

b Horis. Quæ sunt septem, sicut septem dona Spiritus sancti, septem dies sæculi, septem ætates, septem petitiones in Oratione Dominica, septem Diaconi, septem Candelabra, & ideo septem horæ. Vnde & versus.

*Hæc sunt septenis, propter quæ psallimus, Horis.
Matutina ligat Christum, qui crimina purgat.
Prima replet spiritus, causam dat Tertia morbis:
Sexta Cruci nectit, latus ejus Nona bipartit:
Vespera deponit, tumulo Completa reponit.*

Sic habet gloss. *septenarius*, in cap. Presbyt. de celebrat. Missarum.

c Morem. Id est, consuetudinem in recitando Officio Diuino: sed intellige quoad substantiam officij, non verò quoad modum recitandi, v. g. cantando cum notis, & c. Vtrumque modum loquendi habes in cap. in die Resurrectionis, de consecrat. dist. 5.

d Sancta Romana Ecclesia. Et bene quidem, vt cœlestis nostra religio Sanctæ Romanæ Ecclesiæ in omnibus copuletur. Non enim decet membra à capite suo discedere, sed potius illud in omnibus sequi: Habetur in cap. non decet, distinct. 12. Ecclesia autem Romana caput, & mater est omnium Ecclesiarum,

C A P V T X.

De Equitaturis.

T E X T V S.

a b c d e f
Asinos, siue mulos liceat eis ascendere, equos
g h i
verò tantum cum necessitas urgere videatur.

E X P O S I T I O.

a **A**Sinos. Est animal rude, & pigrum (vt inquit D. Ambr. 6. hexaem. 3.) seruiens hominibus ad onera ferenda, vnde iumentum nomen habet.

b Siue. Id est, atque: quia hic particula, Siue, non disiunctiue, sed copulatiue sumitur, cum potius augeat permissionem, quàm distinguat inter res permissas. Quod aliàs notat gloss. seu, in cap. ego Ludonicus, distinct. 63. & ff. de auro & argento, l. si quis ita, & l. cum quis, §. & his verbis, ff. de legat. 3. in summa.

c Mulos. Mulus est animal ex asino, & equa natum, vel è diuerso, ex equo, & asina, vt est manifestum, & notat gloss. equas, l. si quis uxori, §. si quis asinum, ff. de furtis, qua de causa mulus græcè semi-asinus vocatur, vt notat Eusebius lib. 9. de præparatione Euangelij: alii verò asinum pulchrum, cum appellant.

d Liceat eis. Sit eis licitum, sic explicat hoc verbum. R. P. Leand. Exposit. Regul.

vt definitur in cap. cit. & in Trident. sess. 7. Can. 3. & sess. 14. cap. 3. & cap. ad abolendam, de heret. ergo tanquam Caput nostrum, magistram, & matrem illam debemus sequi. Quia suspecta est cuiuslibet nutricis pietas, quæ affectum putat transcendere tantæ matris, vt ait D. Bonav. c. 3. regula.

d *Sancta Romana Ecclesia.* Ecclesia enim Romana quandoque appellatur Sancta, vt dist. 12. cap. præcipui, & distinct. 15. cap. Sancta, & distinct. 19. cap. in memoriam. Quandoque verò Sacrosancta, vt in prævio lib. 6. decret. & hoc ideo, quia sacro cruore Apostolorum Petri & Pauli consecrata est, vt dicitur in cap. fundamenta, de elect. & cap. 1. de reliquiis, & ven. in 6. & dist. 21. cap. quoniam, notat gloss. in extr. Sancta Romana.

e *Observans.* Id est, diligenter, vigilanter, & sollicitè custodiant, ex D. Cypriano super illud Leuit. *Observa custodias Domini.*

CAPVT XII.

De Missa, & Absoluteione defunctorum.

TEXTVS.

Omnibus secundis feriis, præterquam in octauis Paschatis, & Pentecostes, & Natiuitatis Domini, ac Circūcisionis, & Epiphaniæ, & præterquam in festiuitatibus Ordinis, & quæ ad colendum pronuntiantur, finita Missa pro fidelibus, fiat absoluteio fidelium defunctorum.

EXPOSITIO.

a **O**mnibus secundis feriis. Circa hunc ritum aduerte, quod in commemoratione defunctorum, adhuc in lege Evangelica, certi dies obseruantur: tertia scilicet, septima, trigesima, & quadragesima. Quæ consuetudo à veteri Testamento sumpsit exordium, vt habetur in cap. quia alij, 13. q. 2. Nam filij Iacob seruauerunt eum aromatibus conditum in Aegypto quadraginta diebus, Genes. 50. & cum portarent eum ad sepeliendum, luxerunt eum septem diebus, Deuteron. 34. Similiter filij Israëli luxerunt Moysen triginta diebus. De initio autem tertie diei, sicut de initio sacrificiorum, quæ sunt secunda feria cuiusvis primi mensis, nihil habetur in capit. cit. præcipitur tamen in Missali Romano, quod tandem omni secunda feria, &c. fiat sacrificium pro fidelibus defunctis, ut noster textus præcipit: forsitan habuit principium ex Regula Monachorum Gamungentium, ut colligi potest ex Petro Damiano.

b *Præterquam.* Est dictio exceptiua.

c *In octauis.* Id est, in feriis secundis octauarum sequentium, nempe

d *Paschatis.* Id est, Resurrectionis Domini nostri Iesu Christi. Hujus namque dies proprie sunt, & appellantur Pascha, ut habetur dist. 3. de consecr. quasi per totam.

e *Pentecostes.* Pentecostes dicitur à Pente, quod est quinque, & à Coste, quod est decem. Quia quinque decies sunt inter festum Resurrectionis, & Penteco-

stes, computato utroque festo. Notat gloss. *Pentecostes, in Clement. si Dominum, de reliq. & ven. sanctorum.* Nota hic & tu, quod Legislatores excipit hos dies specialiter, & expressè (quamuis in generali exceptione, quam in hoc eodem capite facit, illis verbis, *Et in festiuitatibus, quæ ad colendum pronuntiantur*, veniant excepti) propter magnam eorum solemnitatem. Nec est mirum quod specialiter, quibusdam enumeratis, generale subicitur verbum, in quo singula, & alia complectantur. Habes hoc ipsum ff. de lege Aquil. l. si seruus seruam, §. inquit lex, & Insti. de lege Aquilia, §. 3. ibi: *Quamquam poterat ruperi appellatione omnes istas causas sufficere.*

f *Circūcisionis.* Hoc est, feria secunda post festum Circūcisionis, quia hoc festum non habet octavam, secundum Breuiarium Romanum.

g *Et præterquam in festiuitatibus Ordinis.* In festiuitatibus videlicet, quas Religio specialiter habet, & de eis solemniter dies agit lætitiæ.

h *Et qua ad colendum pronuntiantur.* Siue sint festa, quæ vniuersalis Ecclesia colit, & celebrat, de quibus agitur in cap. pronuntiandum, de consecr. dist. 3. siue alia, quæ aliqua particularis celebranda pronuntiat.

i *Finita Missa.* Id est, finito Missæ sacrificio. Missa enim à mittendo dicitur, & representat legationem inter homines, & Deum. Deus enim mittit Filium suum Christum in Altari, & iterum mittit Ecclesia fidelis eundem Christum ad Patrem, & offert illum in sacrificium pro viuus, & mortuis, ut omnibus profit, quod est pro salute omnium institutum. Sic S. Thom. & D. Bonauent. & habetur in cap. visum, de consecr. dist. 1.

l *Pro fidelibus defunctis.* Tantum, quia non pro omnibus mortuis, sed solum pro fidelibus sacrificium offerri debet: habetur in cap. non estimemus, & ibi gloss. omnibus, & cap. pro obuentibus, & in cap. tempus, 13. q. 2. de hoc agit S. Thom. 4. sentent. dist. 45. artic. 2.

m *Fiat absoluteio.* Id est, dicatur responsorium *Libera me*, cum oratione, *Absolute* (propter hoc enim absoluteio dicitur) vt præcipitur in Missali Romano.

n *Defunctorum.* Id est, pro spiritibus, vel animabus defunctorum, vt gloss. *defunctorum*, cap. visum, de consecr. dist. 1.

CAPVT XIII.

De Oratione mentali.

TEXTVS.

Singulis diebus (si fieri possit) in qualibet domo, ad minus per duas horas interpolatas, communis fiat ad Deum mentalis oratio.

EXPOSITIO.

a **S**ingulis diebus. Id est, omnibus diebus. Sic explicat gloss. *singula*, in l. Caius Scius, ff. de annis legatis.

b *Si fieri possit.* Videlicet commodè, & conuenienter, vt supra cap. 2. §. 5. lit. f. explicatum habes.

c *In qualibet domo.* Id est, in omnibus, & singulis domibus Ordinis. Quia hæc dictio, *In qualibet*, est vniuersalis, & sic comprehendit omnes, & singulas. Notat gloss.

gloss. marg. ff. de operis noui nuntiat. l. hoc edicto, §. nuntiatio, in verbo publico, & gloss. sed omnes, in l. si pluri- bus, ff. de leg. & fideicom. 3.

d Domo. Id est, Conuentu, vel Monasterio, ex au- thentic. de Monachis.

e Ad minus. Id est, saltem per duas horas, hoc enim tempus præceptiue assignat Legislato: per- mittit tamen aliis temporibus posse etiam ad Deum fratres orare.

f Per duas horas interpolatas. Mane videlicet, & vespere. Quia mane, & vespere tempus est orationis opportunum, vt ait D. Bonauent. in speculo dis- ciplina, cap. 12. iuxta illud Psalm. 54. Vespere, & mane, quotidie annuntiabo, & exaudiet vocem meam.

g Interpolatas. Id est, discontinuatas, discretas, & & interruptas. Sic explicatur hæc dictio in cap. sunt qui, de penitent. distinct. 1. §. facilius, ibi: Inter- polandus est (somnia scilicet) gemitibus, interrumpendus est suspiriis: & in l. cum qui, ff. de feudis rei privata. Derivatur enim à verbo interpolo, quod significat loquentem, vel aliquid agentem interrumpere, licet etiam significet rogare, secundum illud Apost. ad Hebr. 7. qui de Christo Domino loquens, sic ait: Semper viuens ad interpellandum pro nobis. Aprè autem satis Legislato monet, vt oratio sit discreta, quia hæc secundum se considerata nequit esse assidua, cum oporteat aliis operibus occupari, vt ait D. August. cit. à D. Thom. 2.2. q. 83. art. 14. & sanè difficile est in longis orationibus attentio- nem habere, & non generari fastidium, & sic dimi- nui feruorem.

h Communis. Id est, in communitate fiat oratio. Quia Ecclesia in communi orat, vt dicitur Act. 12. Oratio autem fiebat sine intermissione ab Ecclesia ad Deum. Quia oratio communis, vel multorum, magis est exaudibilis, ut inquit Lyra in illud ad Co- lossens. 4. Orantes simul. Vnde Innocentius Papa I. epist. 10. ad Aurelium, & Augustinum Episcopos, sic ait: Gaudere igitur in Domino vestram ger- manitatem, amantissimi, cupimus, & pro nobis paria ad Deum vota rependere precamur: quia, ut bene nostis, communibus, & alternis plus agimus orationibus, quam singularibus, aut priuatis. Et D. Hieronym. in illud Roman. 15. Obsecro vos fratres, vt adiuuetis me in orationibus vestris. Sic ait: Rogat, vt pro eo tota instanter oret Ecclesia, quia nouit mul- tum valere preces in communi multorum. Petrus fra- trum precibus de carcere liberatur. Et D. Ambros. quem refert D. Thom. loco citat. artic. 7. ad 3. sic ait: Bene rogat Apostolus minores pro se orare. Multi enim minimi dum congregantur unanimes, fiunt magni, & multoorem preces impossibile est, quod non impetrent illud, quod est impetrabile.

i Fiat ad Deum. Bene quidem, quia oratio secun- dum D. August. est pius mentis affectus directus in Deum. Habetur de consecrat. distinct. 1. capit. Quando autem: & secundum Damascenum est as- census intellectus in Deum, vel petitio ducentium ad Deum, vel descendendum à Deo. Facit ad hoc cap. fin. distinct. 20. in fine, & est doctrina etiam D. Thom. loco cit. art. 1. in corp. & art. 17. & gloss. orationes, in Clement. si Dominum, de reliq. & ven. Sanctorum.

l Mentalis oratio. Quia religiosi debent præci- pue esse orationi, & contemplationi intenti. Ha- betur in cap. duo sunt, 12. quest. 1. & cap. de præ- sentium, 16. quest. 1. ubi dicitur, quod officium Religiosorum est quies, oratio, & labor ma- num, & distinct. 36. capit. fin. & gloss. opt. in cap. alienus, distinct. 9c.

CAPVT XIV.

De Oratione vocali.

TEXTVS.

^a Singulis quoque noctibus, pro statu, & pa-
^b ce Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, ac totius
^c Reipublicæ Christianæ, necnon pro ca-
^d priuis, & benefactoribus, & his pro qui-
^e bus vniuersalis Ecclesia consuevit orare,
^f communis fiat vocalis oratio.

EXPOSITIO.

a Singulis. Explicata vt supra, cap. 13. lit. a. S^b Quoque. Id est, etiam.

c Noctibus. Et bene. Quia qui in domo Dei sunt, die- bus ac noctibus cælestibus rebus, & spiritualibus debent esse intenti. Habetur in capit. hi qui, 2. 1. q. 3. & Apostolus hoc docuit exemplo suo, dicens 2. ad Timoth. 1. In orationibus meis nocte, ac die.

d Pro statu. Id est, pro salute, & incolumitate. Col- ligitur hæc explicatio ex cap. si Papa, dist. 40. iuncta gloss. explicante illa verba, Pro cuius perpe:uo statu.

e Et pace. Quod oratio fieri debeat pro pace, ha- betur in extr. discipulorum, de celebratione Missæ- rum, inter communes. Vbi etiam datur modus pro illa orandi, & meritò quidem: quia ex euidencia facti colligimus, quod non nisi in pacis tempore bene co- litur pacis Auctor, ut habetur extr. super Cathedram, de sepultur. Ipse enim veniens in mundum, & do- cuit pacem, & dedit pacem, & reliquit pacem: pacem meam do vobis, pacem relinquo vobis: pacem habete in- ter vos. Habetur hoc in cap. nisi bella, 23. quest. 1. unde in pace factus est locus eius.

f Sancta Romana Ecclesia. Et præcipue pro eius capite, nempe pro Papa. Quia ex eius incolumitate, salute, & conseruatione animaduertimus, salutem omnium fidelium, post Deum, propensius dependere: habetur hoc in cap. si Papa, cit. lit. d. Pro vtroque orat Ecclesia dicens: Vt Ecclesiam tuam sanctam re- gere, & conseruare digneris. Et pro Papa, Dominus con- seruet eum, & viuificet eum, &c.

g Ac totius Reipublica Christiane. Et principaliter pro pace Regum, & Principum, ut admonet Apost. 1. ad Timoth. 2. dicens: Obsecro vos fieri ob- secrationes, orationes, &c. pro omnibus hominibus, pro Regibus, & pro omnibus, qui in sublimitate sunt (refertur in cap. de hymnis, de consecrat. distinct. 1.) eo quòd in pace Principum quies & regimen ser- uatur Ecclesiarum, iuxta illud Hierem. 23. Quia in pace eorum erit pax vestra: sic gloss. in hunc locum Pauli. Pro his orat Ecclesia Deum, vt Regibus & Principibus pacem, & veram concordiam, & cun- cto populo Christiano, pacem, & vnitatem donare dignetur.

h Necnon. Id est, atque, vel, &, quia duæ negatio- nes affirmant, vt infra, cap. 16. lit. o.

i Pro captiuis. Quia ad eorum redemptionem principaliter fuit instituta nostra Religio. Pro his orat Ecclesia, vt liberet eos Dominus ex om- nibus tribulationibus suis, & mittat eis auxilium de sancto.

l *Et benefactoribus.* Quia orare debemus pro omnibus his, quorum eleemosynas accipimus, ut habetur in cap. *quia* 10. *quest.* 1. & iure naturali adstringimur benefacere his, qui benefaciunt nobis, ut habetur ff. *de petit. heredit. l. sed & si*, §. *consultus*, ff. *de surtis*, l. *et si pignore*, §. 1. ff. *de condit. indebit.* l. *non sortem*, §. *libertas*, iuncta gloss. *naturaliter*. Pro his etiam orat Ecclesia, his verbis: *Retribuere dignare Domine omnibus nobis bona facientibus propter nomen tuum vitam eternam.*

m *Et his.* Id est, atque etiam pro his, pro quibus **n** *Universalis Ecclesia.* Id est, Catholica Ecclesia, quæ propriè est, & dicitur collectio fidelium, ut habetur *de consecrat. distinct.* 1. cap. *Ecclesia*. Quæ quidem quamvis sit una, ut dicitur in symbolo Nicæno: *Et unam sanctam Catholicam Ecclesiam*, & *dist.* 15. cap. *Canones*. Quia tamen per totum mundum in multa membra est diuisa, dicitur universalis, ut dicitur in c. *Novitatus*, 7. *quest.* 1. & cap. *decimas*, 16. q. 7. & habetur hic modus loquendi in Clement. *si Dominum*, de *reliq. & ven. sanct.*

o *Consuevit orare.* Videlicet pro omnibus fidelibus vivis, & defunctis, pro fratribus absentibus, &c. Quia charitas hoc requirit, ut pro omnibus oremus. Vnde D. Chrysostom. cit. à D. Thom. 2. 2. *questione* 83. *artic.* 7. in corp. sic ait: *Pro se orare, necessitas cogit; pro altero autem, charitas fraternitatis, hortatur. Dulcior autem ante Deum est oratio, non quam necessitas transmittit, sed quam charitas fraternitatis commendat.*

p *Communis.* Dic ut *suprà*, cap. 13. *lit. b.*

q *Vocalis oratio.* Quæ nil aliud est, quàm congeries vocum in Deum ad aliquid impetrandum. Dicitur autem talis secundum B. Isidor. Bernard. Cassiodor. & D. Thom. loco cit. *art.* 1. in corp. ab eo quod sit quasi *Oris ratio*, ut aliquid rationabile petatur, aliàs non esset oratio.

Nota tamen ex D. Thom. loco cit. *artic.* 4. Quod oratio non solum Deo, sed etiam Sanctis, Angelis, & hominibus porrigitur à nobis, sed diuerso modo: nam Deo soli orationem porrigimus, quasi per ipsum implendam. Sanctis vero, ut eorum precibus, & meritis orationes nostræ sortiantur effectum. Quod patet ex ipso modo, quo Ecclesia utitur in orando. Nam à Sancta Trinitate petimus, ut nostri miseretur: ab aliis autem sanctis quibuscumque petimus, ut orent pro nobis.

CAPUT XV.

De ieiunio fratrum.

TEXTVS.

^a ^b ^c
Ieiunent ab idibus Septembris, omnibus fe-
^d
riis secundis, quartis, & sextis, ac diebus
^e ^f ^g ^h
Sabbathi vsque ad Pascha, nisi solemnibus
festiuitas interuenerit.

EXPOSITIO CAPITIS.

a *Ieiunent.* Id est, comedant semel in die. Nam ieiunium est vnica in die comestio, sic habetur *de consecrat. dist.* 3. cap. *de esu*, & *distinct.* 4. cap. *denique*, & apud D. Thom. 2. 2. *quest.* 147. *art.* 6. Et benè quidem Legislator post orationem, ieiunia inducit, & abstinentiam. Quia abstinentia, orationes, &

ieiunia, per breues angustias perducunt ad Paradisi delicias. Vnde D. Ambros. de Elia & ieiunio cap. 4. *Gula* (inquit) *de Paradiso regnantem expulit: abstinentia ad Paradisum reuocauit errantem.* Legatur: cap. 2. & 3. & D. Hieron. in *reg. Monach.* cap. 3. sic ait: *Ieiunium non est perfecta virtus, sed ceterarum virtutum fundamentum est, & sanctificatio, & pudicitia, sine qua nemo videbit Deum; nam per ieiunium ostenditur nos posse ire in Paradisum, unde per saturitatem eramus eicelli.* Et D. August. *tom.* 10. *serm.* 30. de tempore, quem citat D. Thom. 2. 2. loco cit. *artic.* 3. sic dicit: *Ieiunium purgat animam, mentem subleuat, propriam carnem spiritui subijcit, cor facit contritum, & humiliarum, concupiscentie nebulas dispergit, libidinum ardores extinguit, castitatis verò lumen accendit, &c.*

b *Ab idibus Septembris.* Id est, à decimatertia die Septembris (id est septimi mensis) inclusiue. Sic enim ponitur propositio *Ab*, in præsentì, ut ponitur in cap. *trequa*, de *pax.* Hæc enim erat consuetudo antiquissima SS. Patrum, ut affirmat Petrus Damianus *opus.* 14. & 15. cap. 6. & 15. de Ordine Eremitarum fontis Auellani.

c *Feriis secundis, quartis, & sextis.* Quia hi dies sunt verè feriarum legitimarum, ut habetur *distinct.* 82. cap. *Presbyter*, & *de consecrat. dist.* 3. cap. *ieiunia*, & innuit text. in cap. *qui compulsus*, 2. 2. *quest.* 1. & est obseruantia Eremitarum fontis Auellani, ut dicit Petrus Damianus loco citat.

c *Feriis secundis, quartis, & sextis.* Id est, diebus Lunæ, Mercurij, & Veneris. Quia licet feria propriè accipiatur pro festo, ut infra; nihilominus tamen omnis dies vocatur feria, vel à fando, eo quod qualibet die fabatur Deus, Genes. 1. vel quia singulis diebus fari possumus in diuinis, vel humanis: sic habet gloss. *feriam quintam*, in Clement. *si Dominum*, de *reliq.* & c.

d *Ac diebus Sabbathi.* Propter reuerentiam dominicæ sepulturæ, ut habetur in cap. *Sabbatho*, de *consecrat. dist.* 3.

e *Vsque ad Pascha.* Quia post Pascha vsque ad Pentecosten non est ieiunandum, ut habetur in cap. *scire*, *distinct.* 76. Nisi fortè aliquis deuotionis causa id voluerit, ut habetur cap. 9. & 10. *sequenti.* Vnde D. Ambros. *lib.* 8. *super cap.* 17. *Luc.* sic ait: *Per hos quinquaginta dies (à Pascha scilicet vsque ad Pentecosten) ieiunium nescit Ecclesia, sicut Dominica, quia Dominus resurrexit, & sunt omnes dies tanquam Dominica.*

f *Pascha.* Quod interpretatur transitus Domini, ut habetur *de consecrat. dist.* 4. cap. *per aquam*, & notat gloss. *Pascha*, in cap. *qui sanctius*, de *penitentia dist.* 1. Erat enim hoc festum præcipuum Iudæorum in memoriam egressionis de Ægypto, & transitus maris rubri.

g *Nisi.* Hæc dictio ponitur hic exceptiue, non expositiue, ut aliàs. Nam hoc duplici modo sumitur, & ponitur dictio *Nisi*, ut notat gloss. *non facile*, in *l. testium*, Cod. de *testibus*.

h *Solemnis festiuitas interuenerit.* Id est, nisi aliqua ex solennitatibus, quæ numerantur, *de consecrat. distinct.* 3. cap. 1. & *de feriis cap.* 5. (vel alia ex festiuitatibus nostri Ordinis) occurrerit in prædictis feriis secundis, quartis, & c. Nam omnes, quæ ibi numerantur, solennes sunt festiuitates, ut expressè habetur in cap. *conquestus*, de *feriis*, ibi: *Quibus utique solennibus feriis.* Sunt autem omnes festiuitates Domini nostri Iesu Christi, & Mariæ Matris eius, Pentecostes, & sanctorum duodecim Apostolorum, & denique (ut vnico verbo dicam) omnes festiuitates, quæ ad colendum pronuntiantur. Facit ad hoc probandum. Primò, quod festus dies idem sit, ac dies solenniter

solemniter lætus, & feriatuſ, vt habet Lauretus verbo *Festus dies*, & colligitur ex cap. *conquestus*, cit. Secundò facit textus in cap. *utinam*, dist. 76. in illis verbis: *Neque hoc dico, quod Dominicis diebus*, aut (vt alij melius legunt) *festiuis diebus ieiunandum putem*. Tertio, facit gloss. *præcipuis*, in cap. *quoniam*, de feriis, vbi dicit, quod præcipuæ festiuitates sunt omnes illæ quas nos enumerauimus. Idem autem profectò est præcipua festiuitas, ac solennis festiuitas, ut expressè habetur in cap. 1. & 2. 15. *quæst. 4. iuncta glossa*. Rufus facit glossa *ad honorem*, in cap. *ad honorem*, & gloss. *privilegiis*, in cap. *quia non*, de auctorit. & vsu pallii. Vbi dies solennes (in quibus Archiepiscopus vsum pallij potest exercere, vt cap. *cum sis*, concedit) dicunt esse illos dies, qui numerati sunt in c. *conquestus*, cit. Quartò facit lex fin. & *omnes, Cod. de feriis*. Vbi omnes dies festiui vocantur dies solennes, & solennes feriæ, & tandem non nihil facit, quod prædictos dies excipit à ieiunio Regula Eremitarum fontis Auellani, vt dicit Petrus Damianus *opusc. 14. & 15. cap. 6.* & propter eorum solennitatem concessit Eugenius IV. Benedictinis, ne ieiunarent, vt habetur in eorum comp. *concessione 6.*

TEXTVS §. II.

Sic tamen, vt ab Aduentu Domini vsque ad Natiuitatem Dominicam, & à Quinquagesima vsque ad Paschà, singulis diebus, exceptis Dominicis, in cibo Quadragesimali ieiunent, & alia similiter ieiunia, quæ consuevit Ecclesia celebrare.

EXPOSITIO.

Sic. Est verbum consecutiuum ad sequentia. Notat gloss. 1. in cap. *sic populus*, 1. *quæst. 1.*
b *Tamen*. Indicat Legislator per hæc verba, maiorem abstinentiam esse habendam in ieiuniis Aduentus, & Quadragesimæ.
c *Vt ab Aduentu Domini*. Quod autem per totum Aduentum ieiunandum sit à Clericis, admonet Innocent. III. in cap. *consilium*, de obseruat. ieiunij, illis verbis: *Ieiunium apud nos in Aduentu Domini agitur.*
d *Vsque ad Natiuitatem Dominicam*. Id est, vsque ad Natiuitatem Domini nostri Iesu Christi.
e *Et à Quinquagesima vsque ad Pascha*. Hoc ipsum ordinauit D. Greg. relatus in c. *denique*, dist. 44. pro omnibus Ecclesiasticis, his verbis: *Sacerdotes, & reliqui omnes, quos dignitas Ecclesiastici gradus exornat, à Quinquagesima propositum ieiunandi suscipiant, quo & aliquid ad pensum Sanctæ institutionis adiciant, & eorum, qui in laicali Ordine consistunt, obseruantiam, sicut loco, ita & religione precedant: de quo etiam agitur in cap. 4. & 5. antecedentib.*
f *Singulis diebus*. Id est, omnibus diebus, vt sæpè est habitum.
g *Exceptis Dominicis*. Quia in his diebus, non est ieiunandum. Præcipitur hoc in c. *ieiunium*, de consecr. dist. 3. & dist. 50. c. *si quis Presbyter*, & dist. 76. c. *post Pascha*, & cap. *utinam*, sequenti. Vnde bene D. Ambr. prædictos dies à ieiunio liberat, vt *supra*, §. 1. *lit. e.* est habitum, sicut etiam Regula Eremitarum fontis Auellani, vt testatur Petrus Domianus *loco citato*.

R. P. Leand. Exposit. Regul.

h *In cibo Quadragesimali ieiunent*. Id est, se abstinendo à lacticiis, & ouis. Quod si iniquitas, quare in alijs ieiuniorum diebus non prohibemur vesci ouis, & caseo; sic verò in ieiunijs Aduentus, & Quadragesimæ? Respondetur, quod duplici ratione principali. Sit prima desumpta ex D. Gregor. in cap. *denique*, dist. 4. Quia par est, vt quibus diebus (adhuc videlicet Dominicis) à carne animalium abstinemus, ab omnibus quoque, quæ sementinam carnis trahunt originem ieiunemus, à lacte videlicet, caseo, & ouis. Sit secunda desumpta ex D. Thom. 2. 2. q. 147. art. 8. ad 3. Quia inter omnia alia ieiunia, solennius est ieiunium Quadragesimæ, & Aduentus. Ideoque merito in iis nobis interduntur à Legislatore oua, & lacticia.

i *Et alia similiter ieiunia*. Id est, & etiam pari modo ieiunent alios dies, quos

l *Consuevit*. Id est, præcipit, & consuevit in Ecclesia. Vniuersalis, vel Romana.

n *Celebrare*. Id est, ieiunando colere. Quia consuetudo generalis Ecclesiæ pro lege habenda est, & seruari debet, ut habetur in cap. *explicari*, de obseruat. ieiunij, & cap. *in his rebus*, dist. 11. & cap. *diurni*, dist. 12. & cap. *Perniciosus*, de celebratione Missarum.

TEXTVS §. III.

Possit tamen quandoque Minister ieiunium cum discretionè relaxare, propter ætatem, seu itinerationem, aut aliã iustam causam: vel facultate inspecta, etiam augmentare.

EXPOSITIO.

Possit. Licet, & liberè, id est, si voluerit. Quia verbum, *Potest*, negatione præcedente, importat præcisam necessitatem, aliàs libertatem dicit: Notat gloss. in reg. *beneficium*, de regulis iuris in 6. & gloss. *margin* in l. *cum heredi*, ff. de acquirend. vel amis. hereditate.

b *Quandoque*. Id est, nonnunquam, aut aliquando. Sic explicat hanc dictionem gloss. *nonnunquam* in in extr. *nonnunquam*, de verbor. significat. vel melius, quandoque, id est sæpius, licet non semper. Sic explicat gloss. *quandoque*, cap. *quod nonnullis*, de priuileg. Sed verius ad intentum sic explica. *Quandoque*, id est, quandocunque. Sic gloss. *quandoque*, in cap. *quod nonnullis*, cit. & gloss. *quandocunque*, l. in substitutione, ff. de vulg. & pupil. substitut. & gloss. *quandoque*, in l. *si ita quis*, ff. de leg. & fideicommiss. 1. vbi notat, quod hæc interpretatio tam benigna contingit propter verbum, *Potest*, quod antecedit: nam hoc est extensiuum ad futura, etiam si sit præsentis temporis.

c *Minister*. Dispensatio enim propriè ad Prælatos pertinet, vt *infra*, *lit. f.*

d *Ieiunium*. Quod tale dicitur à quodam intestino sic vocato. Quia ut in plurimum est vacuum, & exinanitum. Quare ad instar illius dicitur ieiunium, propter abstinentiam, & euacuationem.

e *Cum discretionè*. Id est, discretè, & separatim, modò cum uno fratre, modò cum altero, non simul cum omnibus fratribus. Colligo hanc explicationem, tum ex eisdem verbis legis: nam verbum *Discretio*, in dicto sensu sumitur in cap. *alieni*, 3. *quæst. 4.* & in cap. *ieiunium*, de consecrat. dist. 3. & facit etiam gloss. *discretè*, in l. *hoc*, ff. de iustitia & iure. Tum

etiam, quia causæ, quas Legislatores ad dispensandum assignat, nunquam repertiuntur simul in omnibus fratribus, sed singulariter tantum in aliquibus, ut constat.

f Relaxare. Id est, dispensare. Nam dispensatio nihil aliud est, quam relaxatio juris, facta ab habente auctoritatem, pensata utilitate, & necessitate. Sic habet gloss. in cap. *requirit*, §. *nisi rigor*, 1. *quæst.* 7. & gloss. *detrabendum*, in cap. *ut constitueretur*, *distinct.* 50.

g Propter. Incipit Legislatores assignare causas, propter quas possit Minister cum suis fratribus in ieiunio dispensare. Quia ut dispensatio sit licita, & iusta, semper debet fieri ex iusta, & rationabili causa, & Prælatus aliter dispensans, non dispensator, sed dissipator est dicendus, ut dixit D. Bernard. *lib. de dispensatione, & præcepto.*

h Propter ætatem. Prima, & iusta causa dispensandi, est tempus, & ætas: juvenilis, videlicet, vel senilis. Colligitur ex cap. *necessaria*, & cap. *pro remedio*, 1. *quæst.* 7. & cap. *fraternitatis*, *distinct.* 34. ubi habetur, quod defectus nostri temporis, quibus non solum merita, verum etiam & corpora ipsa defecerunt, distractionis illius non patitur habere censuram. Pro quo nota, quod ætates hominum sunt septem (non tantum quatuor, ut voluit gloss. à *prima ætate*, in *l. hereditatum*, ff. ad *l. Falcidiam*) infantia, & durat usque ad 7. annum. Pupillaris, ad 14. in mare: Pueritia, seu Pubertas, ad 18. Adolescentia, ad 25. Iuventus, seu virilis ætas, ad 50. & aliquando ad 60. Senectus ad 80. & decrepita, ad 100. annos. Sic habet gloss. Instit. non solum, de adoptionibus, verbo Decem & octo annis. Iuvenilis ergo ætas erit usque ad 21. annum. Senilis verò à virilis ætatis fine. Hæc igitur ætates in fratribus sunt iustæ causæ, ut Prælatus in ieiunio cum ipsis dispensare iuste, & licite possit, & est doctrina D. Thom. 2. 2. *quæst.* 147. *art.* 4. ad 2. & ad 5.

i Sex. Est dictio ampliativa, habetur in *l. si quis ita*, ff. de auro, & argento legato, 1.

l Itinerationem. Ad minus trium milliarium. Nota hic, quod ex his duabus dispensandi causis, clare constat, Prælatum tantum habere potestatem dispensandi discretè cum uno, vel altero. Quia tota communitas, aut omnes fratres simul, raro, vel nunquam dispensatione indigent, propter ætatem, vel viam.

m Aut. Est etiam dictio ampliativa, ut habitum est supra, *lit. i.* de dictione, *Sen.*

n Aliam iustam causam. Ut est necessitas corporalis, ex labore, vel infirmitate orta, ut habetur in cap. *tali*, 1. *quæst.* 7. vel necessitas spiritualis causata ex occupatione alicuius piæ causæ, ad vitam spiritualem necessaria, ut habet D. Thom. loco cit. ad 3.

o Vel. Id est, &: hic enim hæc dictio, *vel*, pro &, sumitur, ut ex sensu textus constat. Nec mirum, quia sæpè disjuncta pro coniunctis, & coniuncta pro disjunctis accipiuntur, ut habetur in *l. sæpè*, ff. de verborum significatione, & ibi gloss. & sic accipitur in *extr. si fratrum*, *ne sede vacant*. aliquid *imov.* & ibi gloss. *verb. obtenta*, & gloss. *fin.* in cap. *mandato*, de procuratoribus, & gloss. 1. in reg. locupletari, de reg. juris in 6. & gloss. in cap. *fin.* 32. *quæst.* 2.

p Facultate inspecta. Id est, attenta facultate, seu vigore fratrum.

q Etiam augmentare. Semper etiam propter aliquam iustam causam, & cum discretionem. Quia contrariorum eadem est ratio, ut habet gloss. & ita & hic, *Leti contra*, de vulg. & pupil. substitut. & ad *l. Falcidiam*, *l. si hæres institutus*, & *l. si mandato*, §. *Quoties*.

CAPUT XVI.

De abstinentia à carnibus.

TEXTVS.

^a Carnibus vesci liceat tantum in ^b Dominicis ^c diebus à ^d Paschate ^e vsque ad ^f Aduentum ^g Domini, & à ^h Natali ⁱ vsque ad ^l Septuagesimam, ac in ^m Natiuitate, & ⁿ Epiphania, & ^o Ascensione Domini, nec non ^p Assumptione, & ^q Purificatione ^r Beatæ Mariæ, & in ^s festiuitate ^t Omnium Sanctorum: atque ^v etiam in infirmitate, cum licentia tamen ^y sui Ministri.

EXPOSITIO.

a Carnibus vesci. Id est, carnes comedere, vel manducare.

b Liceat. Id est, sit licitum fratribus.

c Tantum. Id est, solummodò, vel dumtaxat. Est enim *Tantum*, dictio restrictiva orationis, ut habetur cap. *quamvis*, *dist.* 50.

d In Dominicis diebus. Fauet huic clausulæ Regula textus in cap. *ab exordio*, *distinct.* 37. & cap. *carne*, de consecrat. *distinct.* 5. Quatenus in hoc prohibetur Monachis carnes edere, nisi in infirmitate. Vnde D. Hieron. in *Regul. Monach. cap. de Abstinentia*, sic ait: *Scimus ab Apostolo, 1. ad Timoth. 4. dictum, Omnis creatura Dei bona, qua cum gratiarum actione percipitur: sed idem loquitur, Rom. 14. Bonum est carnes non manducare: Comedant carnes, qui carnibus seruiunt. Quorum seruior despumat in coitum, eorum intestina carnibus repleantur.* Et D. Bernard. *serm.* 66. *super Cantic.* sic ait: *Abstineo à carnibus, ne dum nimis nutrio carnem, simul & carnes nutriam vitia.*

Si dubites, quare in Dominica die potius quam in alia indulget nobis Legislatores carnibus vesci. Respondeo, idè quia hæc dies est maioris venerationis, quia in illa fecit Dominus quidquid insigne fecit. Habetur in cap. *quod die*, *distinct.* 75. & gloss. *Quinta*, in cap. *ieiunium*, de consecrat. *dist.* 3.

e A Paschate, Includiue nam præpositio *A*, includiue ponitur, ut in cap. *aliter*, *distinct.* 31.

f Vsque ad Aduentum Domini. Id est, vsque ad primam Dominicam Aduentus exclusiue. Quia eadem est ratio de prima, ac de aliis Dominicis Aduentus: at ubi par est ratio, ibi debet esse & par iudicium ut habet gloss. 1. in cap. *præceptis*, & gloss. 2. in cap. *apud*, 32. *quæst.* 5. Et licet hæc dictio, *Vsque*, quandoque includiue ponatur, ut in cap. *statutum*, de hereticis in 6. & in cap. *nemo*, *distinct.* 32. multoties tamen etiam exclusiue ponitur, ut in cap. *eos qui* 3. *quæst.* 1. Quando autem includiue, vel exclusiue ponatur, colligi debet ex eo quod plus, vel minus amicitur iuribus, aut aliàs per coniecturas constet de mente loquentis, ut notat gloss. in cap. 1. *de ordinatis ab Episcopo*, qui renunciavit.

g A Natali. Includiue, ut constat ex dictis *lit. e.* & *infra*, *lit. l.*

h Vsque

h *Vsque ad Septuagesimam.* Exclusivè, constat ex dictis lit. f.

i *Ac.* Id est, atque.

l *In Nativitate.* Domini nostri Iesu Christi, etiam si incidat dicta festiuitas in feria 6. (aut Sabbatho, cum eadem sit ratio.) Habetur hoc expresse in cap. explicari, de obseruat. jejun. vbi sic dicitur: *Respondemus, quod illi, qui nec voto, nec Regulari Observantia sunt adstricti, in sexta feria, si festum Nativitatis Dominica die ipso venire contigerit, carnibus, propter festi excellentiam, vesci possunt.*

m *Et Epiphania.* Quæ dicitur talis, ab Epi, quod est supra, & Phanos, quod est sonus. Quia sonum desuper acceperunt Magi, ut per aliam viam redirent. Vel à Phamainoi, quod est apparere. Quia eis desuper apparuit stella supra vbi erat putr. Vnde dicitur Epiphania, id est, Suprappartitio. Sic habet gloss. *Epiphaniarum, C. de feriis, l. omnes dies.*

n *Ascensione Domini.* Nota hic, Innocent. III. concessisse fratribus carnibus vesci in omnibus ferè festiuitatibus Domini nostri Iesu Christi. Tunc autem temporis nondum erat instituta solennissima festiuitas Corporis Christi, nec festiuitas Transfigurationis eius.

o *Necnon.* Id est, &. Nam duæ negationes affirmant, & resoluuntur in vnam affirmationem, & operantur copulam, ac si diceret, &. Sic habet gloss. *necnon, in Clement. iudices, de offic. & pot. iud. deleg. ff. de verbor. significat. l. duobus, & extr. cum inter nonnullos, de verbor. significat. & extr. qua nonnunquam, cod. tit.*

p *In Assumptione.* Propter excellentiam tanti festi: nam inter festiuitates B. Mariæ, hæc est solennissima. Habetur in cap. *alma mater, de sentent. excommunic. in 6. & ibi gloss. Assumptionis, & in cap. 1. de obseruat. jejun.*

q *Et Purificatione B. Maria.* Etiam si hæc festiuitas incidat post Septuagesimam. Nam licet vniuersaliter Pontifex solum indulgeat vesci carnibus in Dominicis diebus à Pascha vsque ad Adventum Domini, & à Natali vsque ad Septuagesimam. Nihilominus tamen hæc lex, cum sit lex prior vniuersalis, & generalis, limitatur, & modificatur per illam specialem posteriorem, videlicet, *Et in Purificatione B. Maria.* Sicut in iure passim habetur, *C. de Sacrosanct. Eccles. l. 1. & 1. dist. cap. omnes leges, & extr. de privileg. cap. ut privilegia, §. illud, de sentent. excommunicat. cap. si verò.*

r *In Purificatione.* Tum quia est festum etiam Natalis Christi Domini. Tum etiam, quia in hac die Sanctissimi nostri Patriarchæ induti sunt veste suæ Religionis ab Innocent. III. in Lateranensi Palatio, vt narrant Historiæ.

r *In festiuitate Omnium Sanctorum.* Hoc est, in festiuitate, in qua Kalend. Nouembris generaliter Omnium Sanctorum fit commemoratio, ut in hac ipsorum celebratione communi, quidquid in propriis ipsorum festiuitatibus omissum extitit, solvatur, vt habetur in Clement. si Dominum, de reliq. & ven. Sanctorum.

f *Atque etiam in infirmitate.* Carnis videlicet; & meritò quidem, quia cum infirmitas carnis turbet concordiam elementorum, seu humorum, qua turbatione ipsa caro afficitur, & tandem dissoluitur, iure sibi vendicat, vt carne reficiatur, ut habetur 15. quest. 1. cap. illud, §. Itaque, & cap. carnem, de consecr. distinct. 5.

f *In infirmitate.* Graui, vel leui. Quæ autem sit infirmitas grauis, quæve leuis, supra cap. 7. est habitum, & infra cap. 22. amplius dicitur.

t *Cum licentia tamen.* Hic aduertere Prælati debemus, quod desiderium infirmorum, cum vrgens ne-

cessitas exigit, libenter supportent, quia & debent, vt maius in eis periculum euitetur, ut habetur cap. consilium, de obseruat. jejun.

v *Sui Ministri.* Generalis videlicet, Prouincialis vel Conuentualis.

CAPVT XVII.

De emptione rerum ad victum Fratrum.

TEXTVS.

a Possint emere ad suum victum quidquid fuerit necessarium, ex his quibus vesci licet.

EXPOSITIO.

a **P**ossint emere. Licet, & liberè: nam per Bullam Innocentij III. hoc erat fratribus prohibitum, sed indultum fuit datum à Sanctissimo nostro Urbano Papa VIII.

b *Ad suum victum.* Hoc est, ad victum ipsorum fratrum, suorum domesticorum, & hospitem.

c *Quidquid.* Id est, omne, vel totum, vt supra cap. 2. §. 6. lit. r. est explicatum.

d *Necessarium.* Simpliciter, & secundum quid. Hoc est, quidquid necessarium fuerit ad vitam conservandam, & ad commodè viuendum. Totum enim hoc significat hæc dictio, *Necessarium*, largè sumpta, vt habetur in cap. *necessaria*, 12. quest. 1. & gloss. *necessitatem*, in cap. *omnis iactantia*, 21. quest. 4.

e *Ex his quibus vesci licet.* Id est, ex omnibus cibariis, quibus vesci fratribus non est prohibitum.

CAPVT XVIII.

De sobrietate in potu habenda.

TEXTVS.

a Vinum sumendum à fratribus taliter temperetur, ut sobriè sumi valeat.

EXPOSITIO.

a **V**inum. De sobrietate multa habemus præcepta, atque consilia, apud Concilia, & Patres: nam in primis noster Innocent. III. in *Concil. Lateran. cap. 15. & Can. 3.* & refertur in cap. *à crapula, de vita, & honest. Cler.* præcipit, ut Clerici vinum sibi temperent, & se vino. Et in *Concil. Nannetenſi* (& refertur in cap. *quando, distinct. 44.*) habetur, Clericos aded in potu sobrios esse debere, vt ultra ritinam vicem bibere non deberent. Quibus scitis, quid velit Legislator in hoc cap. facile intelligitur.

a *Vinum.* De vite. Quia hoc solum absolutè, & simpliciter dicitur tale. Quare in l. *si quis vinum*, ff. *de tritico, vino, oleoque*, dicitur, quod vini appellatione non continetur Mulsium, Zyum, Camum, Ceruisia, & cætera huiusmodi.

b *Sumendum.* Id est, bibendum.

c *A fratribus.* Tam in Refectorio, quàm extra: tam in communi, quàm in particulari, vt colligitur ex *Conciliis citatis lit. a.*

d *Taliter temperetur.* Id est, tali modo temperetur

tur aqua ab ipso porrigente, vel sumente.

e *Vt. Quod.*

f *Sobriè.* Id est, cum sobrietate, moderatione, & mensura. Nam nomen, *Sobrietatis*, dicitur à mensura. Dicitur enim aliquis sobrius, quasi briam, id est mensuram seruans, vt ait D. Thom. 2. 2. *quæst. 149. artic. 1.*

g *Sumi valeat.* Id est, possit à fratribus sumi. Nam vinum sic sumptum adeò profectò est salubre, non solum saluti corporis, verum etiam & animæ, vt ab omnibus sumi deberet. Vnde *Eccles. 31.* dicitur: *Aqua vita hominis vinum in sobrietate potatum.* Et rursus: *Exultatio anima, & corporis vinum moderatè potatum.* Et Apostol. dicit 1. ad Timoth. 5. *Noli adhuc aquam bibere, sed modico vino vttere, propter stomachum tuum, & infirmitates frequentes.*

Vnde D. Hieron. in *reg. Monach. c. 36.* sic ait: *Quod si sumere cogit penè ipsa necessitas, tunc aut sit debile vinum, aut sic aqua permixtum prabeatur in potum, quod nequaquam ex sumofitatibus repletum caput ridiculosa, aut puerilia verba dipromat.* D. Ambros. lib. 3. hexaem. cap. 17. sic inquit: *Vinum sobriè potatum sanitatem dat, auget prudentiam: immodicè sumptum, ad vitia causat.* Et lib. 1. de virginitat. *Cibi parsimonia, potus abstinentia, docet vitia nescire, quia docet causas nescire vitiorum.* D. Bernard. sermon. 25. ad sororem. *Tu ergo (inquit) soror in Christo amabilis, bibe vinum temperatum, & eris tibi sanitas corporis, & mentis. Bibe vinum cum sobrietate, & auferet à te pigritiam, atque desidiam, & in Dei seruitio te faciet sollicitam, atque deuotam. Quare? Quia vinum temperatè potatum facit hominem ad orationem sollicitum, & in Dei seruitio acutum, & tandem D. August. rom. 9. cap. 2. sic ait: Vini medicamentum plus iusto sumptum, est venenum.*

CAPVT XIX.

De abstinentia extra proprias domos seruanda.

TEXTVS.

In ciuitatibus, in villis, siue castellis, in quibus proprias domos habuerint, nihil omnino extra domos illas, nisi fortè in domo Religionis, etiam si à quouis rogentur, comedant, vel bibant, nisi fortè aquam in domibus honestis. Nec pernoctare præsumant extra huiusmodi domos.

EXPOSITIO.

IN ciuitatibus. Ciuitas, secundum Canones, propriè est oppidum, quod habet Episcopum. Habetur *distinct. 85. cap. in illis.* Et licet ciuitatis nomine in materia odiosa, multoties non veniat aliud, quam id quod est intra mœnia ipsius. In præsentem tamen capite nomine ciuitatis, etiam comprehenduntur suburbia, & mille passus à muro ciuitatis: quia aliàs dispositio legis in eodem capite contenta, & concepta nomine ciuitatis, ferè semper esset inutilis, & facilè posset fieri fraus. Hæc explicatio ita stricta colligitur etiam clarè ex cap. *si ciuitas, de sentent. excommunicat.* & ex gloss. *ibidem,*

& ex gloss. *ciuitatibus, in cap. statutum, de rescriptis in 6.* Cuius ratio est, quia qui in suburbis habitant, & mille passibus ab eis, verè in ciuitatibus habere domos, & habitare dicuntur. Habetur *in extr. ad omnes, & ibi gloss. in ciuitate Lugduni, ff. de verbor. significat. l. Alphenus, l. qui in consensibus, l. adificia, l. pupillus, §. incola, & l. mille.*

b *In villis.* Id est, in oppidis, siue muris, & fossis, quæ quidem de iure communi non habent iurisdictionem, sed subsunt alicui ciuitati. Sic gloss. *in cap. si ciuitas, de sentent. excommunicat.* & gloss. *in cap. is qui habet, de sepulturis in 6.* licet aliàs hæc dictio, *villa*, etiam sumatur pro domo rustica, vt habetur *in cap. is qui habet, cit. ibi: Is qui habet domicilium in ciuitate, vel castro, quandoque ad villam ruralem se transfert recreationis causa, &c.* vt habitum est supra, *cap. 2. §. 3. lit. l.*

c *Sine castellis.* Id est, vel castellis, & benè distinctione: nam castellum idem est, quod villa, ut habet gloss. *viciis, in l. si hæres iustus, §. fin. ff. de legat. 1.*

d *In quibus.* Id est, intra quorum mœnia, vel propè quæ (iuxta dicta *lit. a.*) domos habuerint.

e *Domos habuerint.* Id est, Conuentus, vel Monasteria.

f *Nihil omnino.* Etiam si parum sit, vel modicum. Tum quia verbum, *Nihil*, de sua natura nihil includit. Sicut è contra, vniuersale affirmatiuum nihil excludit. Tum quia hoc idem denotat verbum, *Omnino*, vt habet gloss. *in totum, in extr. Suscepti regiminis, ne Sede vac.* & etiam text. *in cap. ex diligenti, de simonia, & ibi gloss. nihil omnino.*

g *Extra domos illas.* Hoc est, in alienis domibus sæcularium, nec comedant, nec bibant. Hanc legem (nunquam satis laudatam) inuenies etiam *in reg. Fratrum Eremitarum fontis Auellani, vt testatur Petrus Damianus opusc. 15, cap. 11. & in reg. S. Benedicti, cap. 51.*

h *Nisi.* Est dictio exceptiua, vt habetur *in Clementina si duobus, vt lite pend. nihil in nou.* & gloss. *nisi, ibidem, & in cap. si ad Episcopum, ne sede vacant. aliquid in nou. in 6.*

i *Fortè.* Hæc dictio licet aliquando ponatur dubitatiuè, vt notat gloss. *fin. in cap. ex parte, de celebrat. Missarum.* In præsentem tamen capite affirmatiuè collocatur, vt multoties in iure fit. Notat gloss. *propter contumaciam, in cap. 2. vt lite non contestata, &c.* & gloss. *nisi fortè, in cap. ex parte, cit. & gloss. fortè, in cap. 2. de testam.* Sic ponitur *in cap. habent forsitan, 13. quæst. 2. & ff. de rei vendic. l. item si, §. 1. ff. de arbitris, l. si duo, ff. de procurat. l. si filius, de penitent. distinct. 1. cap. quamobrem, & cap. admonere, 33. q. 2.* In præsentem ergo non inducit dubitationem legis hoc aduerbium, *Fortè*, sed varietatem, & dubitationem facti. Optima est ad rem gloss. *fortè, & gloss. marg. in l. in substitutione, de vulg. & pupill. substitut.*

l *In domo Religionis.* Hoc est, in quouis Conuentu, vel Monasterio Regularium, tam virorum, quam mulierum, & in aliis domibus Religionis, vel Religiosis. Quales sunt domus Gerontocomiorum, in quibus senes, & valetudinarii sustentantur. Domus Xenodochiorum, ubi Peregrini suscipiuntur. Orphanotrophiorum, ubi pueri utroque parente orbati nutriuntur, & aluntur. Brephotrophiorum, in quibus pauperes infirmi pascuntur, & curantur. Nosocomiorum, in quibus ægroti curantur, & aliæ huiusmodi domus, de quibus agitur *in authent. de sanct. Episcop. & in authent. Vnam, de non alien. & C. de Episcop. & Cleric. l. omnia:* nam omnes istæ domus, domus sunt Religionis. Notant communiter Iurisperiti *in tit. de Religiosis domibus.*

Nota tamen & tu, ne appetitu gulæ forsitan decipiari, quod ut prædictæ domus dicantur domus Religionis, in quibus licitum sit tibi manducare, & bibere, debent esse domus publicæ, & sacræ, auctoritateque publica, & Episcopi ad tam pium opus erectæ. Unde si aliqua priuata persona certam deputaret domum pro colligendis, v.g. peregrinis, & pauperibus, non idè talis domus diceretur Religionis, aut Religiosa. Sicut nec dicitur talis domus, quæ habet oratorium, non sacrum, nec publicum, sed priuatum. Quod totum hoc notatum habes in gloss. oratoriis, in extr. Ad conditorem, de verbor. significat. in 6. & extr. ad hæc, de relig. domibus.

m *Etiamsi.* Id est, quamvis, ex gloss. etiamsi, l. si alimenta, ff. de alimentis & cibariis leg. & gloss. etiam, l. si cum fundum, ff. de verbor. significat.

n *A quouis.* Cuiuscumque dignitatis, status, & præminentie sit, etiamsi Imperiali, aut Regali præfulgeat dignitate. Quia licet hæc dictio, à quouis, sit generale verbum: nihilominus tamen comprehendit illustres personas. Simile habes in Clement. dudum, de iudiciis, iuncta gloss. quibuscumque, cum gloss. margin.

o *Rogentur.* Id est, enixè precando petatur à fratribus. Hoc enim significat propriè verbum, Rogare, ut habetur in gloss. rogo, in c. rogo, l. 1. quest. 3. & gloss. marg. ibidem. Licet impropriè aliquando ponatur pro Mandare, ut habetur ff. de negot. gest. l. si serui mei rogatu. Sicut è contra aliquando mandate ponitur pro rogare, ut cap. Guilifarius, 23. quest. 4.

p *Nisi forte.* Explica ut sup. lit. i.

q *Aquam.* Vel naturalem, ut est aqua putei, fontis, pluriæ, balnei, &c. Vel artificialem, ut est aqua rosacea, aqua Hispanè, De jazmines, limones, de alaxa, & aliæ huiusmodi, quæ verè, & simpliciter sunt, & appellantur aquæ, licet artificiales. Alij verò liquores, vel potus, qui simpliciter nec sunt, nec vllò modo denominantur aquæ, nequeunt à fratribus sumi extra suas proprias domos: huiusmodi sunt Cereuisia, Mulsam, Zytum, Camum, Hydromelion, & alij potus artificiales, ut est potus qui Hispanè Chocolate, vocatur. Ratio est, quia huiusmodi potus non comprehenduntur sub nomine aquæ: quia vel nullo modo fiunt ex illa, vel si ex illa aliqui componuntur (vti et chocolate) ita tamen remanent alterati, & mixti cum aliis corporibus, & ingredientibus, ut amplius nec sint, nec denominentur aquæ, adhuc artificiales, sed potus specie diuersi.

r *In domibus honestis.* Domus honestæ sunt illæ, quæ inhonestæ non dicuntur, ut sunt tabernæ, cauponæ, & aliæ huiusmodi, de quibus c. sequenti fiet sermo.

f *Nec pernoctare præsumant extra huiusmodi domos.* Id est, neque audeant transigere totam noctem extra septa suorum Monasteriorum. Hoc enim significat propriè verbum, Pernoctare, ut habetur in cap. nosse, distinct. 77. & gloss. pernoctaverit, & cap. si constiterit, de accusat. & cap. veniens, de sponsalibus, & l. urbana, ff. de verbor. significat. §. Pernoctare. Unde ille, qui tota vigilat nocte, pernox dicitur (habet gloss. pennit. in dict. §. fin.) & pernoctare extra urbem, ille qui nulla parte noctis in vrbe est, ut loco citato dicitur: Ille ergo Religiosus dicitur pernoctare extra suam domum, & Monasterium, si nulla parte noctis in ipso sit. Nota etiam, quod hæc prohibitio sanctissima, pernoctandi fratres extra suos Conuentus, non intelligitur urgente aliqua causa, & pia necessitate, & cum licentia suorum Superiorum (qualis erit pernoctare cum infirmo aliquo sæculari) quod sanè colligitur ex verbo præsumant.

CAPVT XX.

Quod fratres nunquam in tabernis habitent, vel comedant.

TEXTVS.

Nunquam in tabernis, vel in huiusmodi locis inhonestis habitent, comedant, vel bibant. Qui autem hoc præsumpserit, iuxta arbitrium Ministri graui vindictæ subiaceat.

EXPOSITIO.

Nunquam. Præceperat Legislator cap. præcedenti, ne fratres manducarent aliquid, vel biberent extra suos Conuentus, in ciuitatibus, in villis, siue castellis, in quibus proprios haberent. Nunc verò in præsentem capite, quia sciebat necessarium fore, ipsos fratres, qui ad querendas elemosynas destinantur, aliæve de causa aliquo tempore habitare in ciuitatibus, in villis, vel castellis, in quibus proprias domos non haberent, prohibet etiam ipse in hoc capite, & mandat sub graui pœna, quod in eo casu nullo modo habitent, comedant, vel bibant in tabernis, vel similibus locis inhonestis. Quod autem hic sit sensus, & vera interpretatio nostri capitis, clarè colligitur ex cap. cum ex eo, de penitent. & remis. vbi sic cauetur: Qui ad querendas elemosynas destinantur, modesti sint, & discreti. Nec in tabernis, aut in aliis locis inhonestis hospitentur. Sic Legislator Innoc. III. ipsius enim est caput.

Non ex hoc colligas tu, quod fratres, quando in itinere, siue peregrinatione fuerint, nequeant, necessitate itineris compulsi habitare, manducare, & bibere in tabernis, diuersoriis, vel similibus locis. Quia hoc ex dictis, non colligitur, neque in hoc capite prohibetur, nec ad talem prohibitionem necessitas daret locum. Pro quo aduertendum est, quod licet per multa Concilia sit prohibitum hoc ipsum, quod nostrum prohibet caput, videlicet Clericos tabernas intrare, ut in Conc. Laodic. in sexta Synodo generali, in Conc. Carthag. III. & in Conc. Later. sub nostro Innoc. III. (de quibus in c. non oportet, & cap. nulli Clericorum, distinct. 44.) & tandem in Trident. sess. 29. cap. 12. Hoc tamen, ut prænotatur, & dicitur in eisdem locis, præcipuè in cap. Clerici non edendis, dist. 44. intelligitur, excepta itineris, vel peregrinationis causa, ex quibus amplius adhuc confirmatur nostra expositio textus, igitur.

a *Nunquam.* Nisi itineris, vel peregrinationis causa. Colligitur ex dictis. Et præterea sic ad propositum explicatur hæc dictio, Nunquam, à gloss. nunquam, in cap. nunquam, de consecr. dist. 5. Vel dic, etiam ad rem, nunquam, id est rarè, & propter dictas causas, ex gloss. nunquam, in can. nunquam 1. quest. 1. & gloss. l. si ahreditatem, ff. mand.

b *In tabernis.* Taberna in genere est locus, in quo aliqua negotiatio exercetur, ut dicitur in l. cum quartur, ff. de fundo instr. vel est domus ad habitandum utilis, ut dicitur in l. taberna, ff. de verbor. significat. & notar gloss. tabernam, in l. tabernam, ff. de fundo instruit. Taberna verò in specie est locus vbi est vinum, & similia parata ad vendendum, sed nondum venduntur adhuc, ut sic differat à caupona, in qua jam exercetur negotiatio vini, ut infra. De hoc etiam agit, licet non ita

ita distinctè, gloss. *taberna*, in l. *palam*, de ritu nuptiarum, & gloss. *taberna*, in Clement. in Diacesanis, de vita & honest. Cleric.

c *Vel huiusmodi loca inhonestis.* Ut sunt, Popina, Scena, quæ verè sunt loca inhonesta, vt habetur ff. de receptis arbitris, l. si cum dies, §. si arbitri, & gloss. compromissio, & verbo, non honestum, & gloss. Scena, in authent. nouimus. His adde Cauponam, quæ est locus, vt diximus, vbi exercetur negotiatio vini, ex gloss. *taberna*, in l. *taberna*, caupona, ff. de fundo instr. leg.

d *Habitent.* Id est, hospitentur: colligitur ex cap. cum ex eo, cit. lit. a.

e *Comedant, vel bibant.* Nec modicum quidquam, ex dictis cap. 19. lit. f.

f *Qui autem.* Id est, frater verò, qui hoc facere præsumperit.

g *Præsumperit.* Id est, scienter attentauerit facere, vel scienter fecerit.

h *Iuxta arbitrium Ministri.* Id est, provt ei visum fuerit. Quia vbi pœna est in arbitrium iudicis, iudex taxandi habet auctoritatem, augendi, & minuendi, vt infra.

i *Arbitrium Ministri.* Id est, voluntatem, & ordinationem Ministri. Colligitur ex gloss. *arbitrium*, in extr. *Quorundam*, de verbor. significat. & ff. de verb. obligat. l. si quis arbitrium, & C. de contrahenda emptione, l. ult.

l *Gravi.* Fuit ergo grauis offensa, & culpa. Colligitur clarè, & idem colligit in simili gloss. *gravi*, in cap. vbi periculum, de elect. & electi pot. in 6. & cap. non afferamus, 24. q. 1.

m *Vindicta.* Id est, pœnæ. Sic explicatur in c. 1. de Summ. Trinitat. & Fide Cathol. l. Cunctos, & ibi gloss. *vindicta*, & ff. de verbor. significat. l. aliud est fraus, & l. si qua pœna est. Vbi dicitur: *Quod pœna est noxa vindicta*, vel (quod idem est) *pœnitentia*, vt in cap. *pœnitentia*, & cap. *quamuis*, §. *Hac auctoritate*, de pœnitent. distinct. 3. Pro quo adhuc aduerte, quod vindicta erat virga Prætoris, qua ter percutiebatur manumissus, & dicebat Prætor ter: *Aio te liberum esse more Quiritum.* Sic notat gloss. *vindicta*, §. *multis*, institut. de libert. ex quo vindicta pro pœna, vel pœnitentia jam sumitur.

n *Subiaceat.* Id est, subter jaceat.

animi affectio, qua diligitur Deus propter se, & proximus propter Deum. Et ita præclara virtus, vt sine ipsa nec sit salus æterna, vt habetur de pœnitent. distinct. 2. §. *euidenter*, & dist. ncl. 3. cap. si quis autem, & distinct. 7. cap. fin. nec Monachus tale meretur nomen. De hac egregia virtute egregiè D. Hieron. in Reg. Monach. cap. 1. sic ait: *Hac itaque sola reddit hominem Deo viventem. Hac Religiosos, & Monachos facit, sine hac Monasteria sunt tartara, habitatores sunt demones: cum hac verò sunt Paradisus in terris, & in eis degentes sunt Angeli.*

c *Inter fratres, Clericos, & Laicos.* Cum omnes sint, & esse debeant fratres in Christo, vt habetur in extr. *Quorundam*, de verb. significat. in fine. In ipso enim omnia vnum sunt, & in ipso omnes vnam mercedem percipiunt, vt habetur in corp. authent. de Monach. §. *Hinc autem*, & §. *ordinatione*. De hac fraterna charitate, quanta sit inter fratres pios, & optimos, optimè dixit Seneca lib. de consolati. cap. 20. his verbis: *Amisi Germanicum fratrem, quem quomodo amauerim, intelligit profectò quisquis cogitat, quomodo suos fratres p̄ fratres amet.*

d *Clericos, & Laicos.* Hic nota, quod ex fratribus, vel Monachis duo sint tantum genera. Quidam Clerici, & quidam Laici, seu conuersi Laici. Illos oportet semper simpliciter litteras scire: Laici verò conuersi, etiam illiterari, possunt esse Monachi: habetur hoc in C. de Episcop. & Cleric. in authent. *maxima*. *Quomodo oporteat*, & c.

e *Vt.* Est dictio, per quam denotantur quamplurimi effectus, qui ex charitate, tanquam ex causa nascuntur, videlicet.

e *Vt eodem victu, & c.* Hoc idem præceptum fuit etiam pro Monachis promulgatum in cap. *necessaria*, 12. quæst. 1. In quo Eugenius II. & Leo IV. sic ad Monachos loquuntur: *Itaque omnibus vnum sit Refectorium, ac Dormitorium, seu cætera officina ad vsus Clericorum necessaria.* De quo etiam distinct. 32. cap. *præter hoc*, & de consecrat. distinct. 5. cap. *in omnibus*, & cap. *quoniam*, de vita & honest. Cleric.

f *Eodem victu.* Id est, eisdem specie cibariis. Quia quilibet se debet conformare lociis, & fratribus suis in cibo, & moribus, vt habetur distinct. 41. §. 1. & §. *Sicut ergo*, & cap. *quisquis*, & distinct. 8. cap. *qua contra*, & dist. 12. cap. *illa*, §. *quod enim*, & ibi gloss. *societate*.

g *Vestitu.* Id est, eodem vestitu, in qualitate. Ne (vt inquit D. Hieronym. loco cit. cap. 4.) *melioritas in vestibus alterum Dominum, alterum seruum ostendet: sed in omnibus aequalitas existat, qui vni sponso nupti, communi voto professi sunt.* Adde & tu, quod quisquis contemptis his, cum quibus viuunt, lautiora sibi, vel austeriora præ cæteris indumenta, vel alimenta quærit, aut intemperans sui, aut supersticiosus est.

h *Dormitorio.* Id est, eodem dormitorio, hoc est (vt loquamur secundum consuetudinem nostræ Religionis) eisdem cellulis in magnitudine, & latitudine, & loco.

i *Et Refectorio.* Eodem, vt dictum est lit. e, cap. 2.

l *Eadem mensa vtantur.* Id est, eadem mensa, in quantitate cibi, & qualitate ornatus. Hoc enim significat in præsentem verbum, Mensa (in qua significatione ponitur in cap. *qui de mensa*, dist. 37.) vt distinguatur à victu (de quo fit sermo lit. f. c. 2.) vt distinguit text. in cap. *Episcopus*, dist. 41.

Quod autem omnes effectus dicti procedant ex charitate, & ad illam fouendam iuuent, eleganter dixit D. Chrylost. lib. 3. contra impugnatores vitæ Monastica, his verbis: *Cuncta illis (id est Religiosis) communia sunt, mensa, domus, indumentum. Et quod sanè mirabilis*

CAPVT XXI.

De charitate inter fratres Clericos, & Laicos seruanda.

TEXTVS.

Talis sit charitas inter fratres Clericos, & Laicos, vt eodem victu, vestitu, Dormitorio, & Refectorio, & eadem mensa vtantur.

EXPOSITIO.

a **T**alis. Id est, tanta, ex cap. *talis* 28. distinct. 3. de pœnit. adjuncta gloss. in summa.

b *Sit charitas.* Quanta fuit in primitiua Ecclesia, in qua multitudinis credentium erat cor vnum, anima vna, & omnia illis communia. Act. 4. de quo in cap. *scimus*, 12. quæst. 1.

c *Charitas.* Quæ secundum August. & D. Thom. 3. sentent. distinct. 27. nihil aliud est, quam rectissima

mirabilis est, vnus etiam, idemque animus omnibus est. Et homil. 85. ad populum, loquens de Religiosis, sic ait: Vna mensa, & ministerium suscipientibus, & exhibentibus, eadem feracula, eadem indumenta, eadem vita. Et quid miraris (subdit) quod vna sit omnibus dieta, vestis, & mensa, quippe cum omnibus sit vna anima, non tantum quoad substantiam (hoc enim & omnibus) verum & quoad charitatem. Legatur D. Basil. cap. 19. & 35. Cassianus col. 16. cap. 35. vbi afferens illud Act. 4. erat enim illis cor vnum, & anima vna, sic ait: Statim subditur, & erant illis omnia communia. Quia videlicet hac vita vniuersitas maxime iunat ad vinculum charitatis. De hoc etiam agitur in cap. dilectissimis, 12. quest. 2. cum aliis.

CAPVT XXII.

De fratribus infirmis, & infirmario.

TEXTVS.

^a ^b ^c ^d
Infirmi seorsum dormiant, & comedant. Ad
^e
quorum curam habendam ^f ^g ^h ⁱ ^j ^k ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q ^r ^s ^t ^u ^v ^w ^x ^y ^z
aliquis Laicus, siue Clericus deputetur,
qui ea, quæ necessaria fuerint, inquiret,
& ministret, sicut fuerit ministrandum.
Moneantur tamen infirmi, vt lauta, siue
nimium sumptuosa cibaria non requirant,
commoda potius, & salubri moderatione contenti.

EXPOSITIO.

^a **Infirmi.** Infirmi fratres, qui propter infirmitatem aliquam carnis vescuntur, seorsum dormiant, &c. Nomine autem infirmorum comprehenduntur non solum qui in febris graui, vel leui laborant, vt sup. cap. 7. lit. b. diximus: sed etiam illi, qui morbum aliquem habent, v. g. imbecillitatem corporis. Nam hi verè æquiparantur illis qui in febribus laborant. Habetur in l. inter stuprum, ff. de verbor. significat. & ibi gloss. temporalem, & expressè docet D. Bonauent. tract. de sex alis, cap. 4.

^b **Seorsum dormiant.** Id est, in diuerso Dormitorio, nempe in infirmaria. Videatur lit. c. sequens.

^c **Et comedant.** Id est, in diuerso Refectorio, vel saltem, si in eodem Refectorio, & Dormitorio, hoc fiat seorsim, hoc est, non permixtum inter alios fratres, sed in mensis, & cellulis diuersis ad hoc destinatis. Nam quouis modo, si fiat, verificatur illa dictio, *Seorsim*. Hæc explicatio clarè colligitur ex *Clement. cælestes, de Iudæis, & Sarracenis*, & ex cap. quia tua, 12. q. 1. ex illis verbis: *Seorsum non debet viuere, & ex authent. de Monach.*

^d **Ad quorum curam habendam.** Infirmi enim maxima indigent cura, & subsidio pietatis. Tum propter sustentationem vitæ, quia seiplos non valent procurare, & si ab aliis non procurantur, coguntur deficere, iuxta illud 2. Reg. 14. *Ne penitus pereat, qui abiectus est.* Tum propter consolationis releuamen, quia cum multipliciter affligantur, solatium est eis cum vident alios sibi compati, & ad reparationis

suæ studium fideliter, & diligenter cooperari, & dicunt cum Saül, 1. Reg. 23. *Benedixi vos à Domino, quia doluistis vicem meam.* Sic D. Bonau. loco cit.

^e **Conuersus aliquis Laicus.** Sic est legendum. Quia conuersus laicus, non sunt duo nomina diuersa generata Religiosorum significantia, sed vnum tantum colligitur planè ex cap. ex eo quod, de elect. & electi pot. in 6. vbi sic habetur: *In Ecclesiis quoque Regularibus, vel Monasteriis, hi qui non sunt tacitè professi, non debent cum professis, vel conuersi laici cum Clericis electionibus interesse.* Conuersi ergo laici vocantur fratres ad Chorum non destinati, licet diuersa ratione. Nam conuersi dicuntur ex eo quod ad seruiendum Deo sint conuersi, vel ex eo quod corde vndique versi sunt ad seruiendum Deo. Huiusmodi autem sunt, quorum opera, voces, cogitationes ita mortificationi desudant peccati, sicut prius seruierant iniquitati, vt habetur dist. 1. de penitent. §. his auctoritatibus. Laici verò dicuntur ex eo quod ad ordines non promouentur. Sic Iurisperiti aliqui in cap. non est, de regular.

^f **Vel Clericus.** Id est, siue frater ad Chorum deputatus.

^g **Deputetur.** Id est, assignetur à Prælato.

^h **Qui.** Infirmarius.

ⁱ **Ea quæ necessaria fuerint inquiret.** Id est, necessaria, & vtilia ad infirmorum salutem, vtrumque enim significat verbum, *Necessaria*, vt sæpè est dictum, & dicemus infra.

^l **Et ministret, sicut fuerit ministrandum.** Id est, & ea, quæ saluti corporis fuerint necessaria, præparat, cibum coquat, & apponat, potumque misceat, & tribuat. Sic aptè explicat D. August. hoc verbum, *Ministrare*, tract. 51. in Ioan. Hæc enim perfecta charitas, fraterna dilectio, pietas insignis, perfecta que virtus. Quam pulchrè Hieron. tom. 1. epist. 30. *Scio* (inquit) *multos diuites, & Religiosos, ob stomachi angustiam exercere huiusmodi misericordiam per aliena ministeria, & clementes esse pecunia, non manu. Quos equidem non reprobo, & clementer animi nequaquam interpretor infidelitatem. Sed sicut imbecillitati stomachi veriam tribuo, sic perfecta mentis ardorem in cælum laudibus effero. Magna fides ista contemnit. Ille quidem, quem despicimus, quem videre non possumus, ad cuius intuitum nobis vomitus erumpit, nostri similis est, de eodem nobiscum formatus est luto, iisdem compactum elementis: quidquid patitur, & nos pati possumus. Vulnera eius existimemus propria, & omnis animi in alterum duritia clementi in nometipsum cogitatione frangetur.*

^m **Moneantur infirmi.** Id est, adhortentur infirmi fratres ab infirmario, qui eorum curam gerit.

ⁿ **Vt lauta.** Id est, delicata cibaria (sic exponit gloss. *lautis*, in cap. *Ecclesie*, dist. 35.) non requirant. Quia qui delicatis vititur, infirmitati corporis sui medium adhibet, vnde infirmitas aggrauatur, & consuetudo mala acquiritur, quæ vix excutitur. Sic habet D. Th. lib. 5. de regim. Princip.

^o **Sine nimium.** Quia omne nimium conuertitur in vitium, vt gloss. *bonum*, in *authentic. vt determinatus sit num. Cleric.* Vnde D. Hieron. sic ad Eustoch. inquit: *Verè iuxta Philosophorum sententiam modus virtus est, vitium nimietas reputatur. Quod nos vna, & breui sententiola exprimere possumus. NE QUID NIMIS.*

^p **Sumptuosa cibaria.** Quia sicut infirmatur diues, si vitatur vilibus, ita infirmatur pauper, si vitatur deliciosis, & sumptuosis, vt aduertit gloss. *vel sumptuosa*, dist. 25. p. 3.

^q **Non requirant.** Quia infirmi fratres solum requirere possunt quæ sunt requisita naturæ: id est, omnia illa, quæ sunt necessaria saluti corporis. Vnde bene Legislator subiungit,

m *Et benignioribus.* Quia benignè suscipiendi sunt Hospites, vt supra lit. d. est habitum, & ided à benignioribus fratribus. Quid autem sit, esse quem benignum? diximus loco cit. lit. d. 2.

n *Qui.* Frater, scilicet recipiens.

o *Audiat eos.* De suis necessitatibus, & de itineris fatigatione. Nam Peregrini non solum cibo reficiendi sunt, sed suavi etiam confabulatione recreandi, vt notat Abulens. in illud Genes. 18. *Abraham verò stabat iuxta eos, addens: Vt videret, ne eis aliquid deficeret, & eos suo condelectaret eloquio, ad complendam totam gratiam hospitalitatis.*

p *Et vt expedire viderit.* Ad hoc enim maxima est necessaria discretio, propter diuersas condiciones hospitem, quorum quidam delicatioribus nutriti, indigent magis delicatis cibis. Vnde D. Ambros. 1. offic. cap. 30. sic ait: *Consideranda est in largiendo qualitas Hospitum, nempe etas, debilitas, & verecundia, qua ingenios prodit natales.* Refertur in cap. *consideranda, distinct. 86.* & de hoc etiam agit D. Thom. 2. 2. q. 32. art. 10. & faciunt maximè hi versus.

In poscente nonem: sex in donante notanda.

1 2 3 4 5 6
Causa, Fides, Modus, locus, & Penuria, Tempus.

7 8 9
Etas, debilitas, cum conditione petentis.

1 2 3
Mens hilaris, festina manus sit, sitque facultas.

4 5 6
Dulcior assatus, discretio dantis, & ordo.

Benè igitur, vt hæc omnia frater consideret, erit necessaria discretio.

q *Charitatis solatium.* Id est, consolatio charitatiua, sic gloss. Ordinaria explicat illum locum Apostoli ad Philipp. 2. *Si quod solatium charitatis.* Et nota pro hoc loquendi modo hanc esse differentiam inter consolationem, & solatium, quod consolatio fit verbis, solatium autem est consolatio, quæ propriè fit rebus.

r *Administret.* Id est, seruiat, præparet, & porrigat ea omnia, quæ ad solatium hospitem necessaria fuerint. Conuiuium præcipuè, quod ex intentione impendendæ charitatis solum faciendum est, vt habetur in cap. *conuiuia, dist. 44.* & est vera consolatio Hospitem.

TEXTVS §. II.

a b c d
Ad lauta, & sumptuosa cibaria non oportet quemquam admitti. Quæcumque tamen præstanda sunt, cum hilaritate præstentur.

EXPOSITIO.

a **A**d lauta. Id est, ad delicata, vt habes supra cap. 22. lit. n.

b *Et sumptuosa.* Id est, splendida, & magna, atque deliciofa, vt sup. loco cit. lit. p.

c *Cibaria.* Id est, conuiuia ex variis cibis parata. Cibaria namque idem sonat, ac cibi varij.

d *Non oportet.* Id est, non decet, nec congruit; hic enim verbum, *Oportet,* non dicit necessitatem (licet aliàs soleat, vt cap. *non oportet 3. q. 9.*) sed honestatem, & congruitatem, vt etiam dicit in cap. 1. 19. q. 1. de quo gloss. in cap. *confidimus, 15. q. 1.*

e *Quemquam.* Id est, aliquem, cuiusvis dignitatis, & præminentæ sit.

f *Admitti.* Quia hospitibus nullo modo sunt facti. R. P. Leand. Exposit. Regul.

cienda sumptuosa conuiuia, nec præbenda illis lauta cibaria, vt habetur dist. 25. §. *alias, in fine.* Vnde D. Ambros. relatus in cap. *pulchra, distinct. 85.* sic ait: *Pulchra liberalitas est, in ipso quoque pauperi data mensuram tenerè, vt abundet pluribus.* Quoniam (addit gloss. cap. cit.) *quantò minora sunt, quæ sparguntur, tantò plures recipientes erunt.* Sic etiam in cap. *conuiuia, dist. 44.* & in *auth. de consulibus, §. si autem, col. 4.* Optimè etiam D. Basil. in *reg. fustor. cap. 20.* sic ad intentum nostri textus, ait: *Quid nobis eum apparatibus sumptuosos? Accessit ad nos hospes aliquis? Si frater est, & idem nobiscum institutum habet, is domesticam suam mensam cognoscat; quippe qua cum domi reliquerit, ea inuenturus sit apud nos: at si defatigatus ex itinere, eatenus cum ipso prolixius liberaliusve agatur, quatenus ad releuandam eius lassitudinem satis sit.* Consonat D. Clem. Alexand. 2. *Padag. cap. 2.* sic dicens: *Quod si etiam propter virtutem conuiuias aliquot inuitemus, eò magis à lautis, & delicatis cibis est abstinendum, euidentem virtutum exemplar nos ipsos exhibentes, sicut ipsi Christum exemplar habuimus.*

g *Quæcumque.* Id est, omnia quæ. Sic explicat gloss. marg. ff. de leg. & fideic. 3. l. *lulian. §. ex his,* & expresse habetur in c. *solite, de mai. & obed. §. nobis autem,* ibi: *Nihil excipiens, qui dixit, quodcumque.*

h *Præstanda sunt.* Id est, tradenda, vel danda. Vtrumque enim significat verbum, *Præstare,* vt habetur in l. *ex empto, de act. empr. & gloss. præstantes, in authent. de non alienand. & c.*

i *Cum hilaritate præstentur.* Quia consilium Eccles. 35. est, *In omni dato hilarem fac vultum tuum.* Vnde Apost. (& habetur 23. q. 6. §. *ex his omnibus*) cum ad eleemosinas Corinthios hortaretur (2. c. 9.) ait: *Vnusquisque prout destinauit in corde suo, non ex tristitia, aut ex necessitate; hilarem enim datorem diligit Deus.* Et gloss. 1. in cap. 1. de donat. hanc autoritatem Apostoli ad propositum adducens, hos versus addit:

De facie lata, sine letitia facies,

Si dederis, perdis rem, meritumque rei.

Faciunt etiam ad hoc versus adducti sup. §. 1. lit. p. Et benè quidem hoc præceptum imponitur Religiosis perfectis, cum perfectorum sit semper hilare facere bonum, vt inquit D. Athanas. q. 81. explicans prædictum locum Pauli, & D. Chrysof. homil. 17. in c. 8. 2. ad Corinth. sic ait: *Qui misericordia ductus, inopiam alterius subleuat, is utique lato animo, non grani, ac molesto debet esse.*

CAPVT XXIV.

De officio, & de labore fratrum.

TEXTVS.

a b c d
Nullus frater, Laicus, siue Clericus, sit, si fieri possit, sine proprio officio. Si quis tamen laborare noluerit, & potuerit, locum ipsum deserere compellatur, cum Apostolus dicat: Qui non laborat, non manducet.

EXPOSITIO.

a **N**ullus. Est dictio universalis negatiua, nullum fratrem excipiens. Sic gloss. nullus, in *Clement. §. dignitatem, de præbend. & dignit. & gloss. marg. ibid.*

c

b Laicus,

b *Laiicus, sine Clericus.* Quia tantum sunt duo genera Monachorum, ut *sup. cap. 21. lit. d.* est habitum, & sic omnes comprehendit.

c *Sit.* Id est, maneat in Monasterio, ex gloss. esse, in l. si Patronus, ff. de concubinis, & ex l. iudex, de iudiciis.

d *Si fieri possit.* Id est, si commodè, & conuenienter fieri potest: nam illud dicitur posse fieri, quod conuenienter, & commodè fieri potest, ut dictum est *suprà*, & habetur in cap. aliud, 11. *quæst. 1. cap. faciat*, 22. *q. 2.* Sicut è contra illud dicitur non posse fieri, quod commodè fieri non potest, ut dicitur in cap. *statuimus, de offic. & pot. iud. del. in 6. & cap. 1. de censuris in 6.*

d *Si fieri possit.* Quam rectè dictum est, si fieri potest: quia aliquando nequaquam erit possibile, vel quia aliquibus fratribus deerunt vites corporales, aut non habebunt aliquem habitum artis acquisitum, aut habilitatem artem acquirendi, propterea statim additur: *Si quis verò laborare noluerit, & potuerit.* Sic notat D. Bonavent. ad idem intentum in cap. 5. *Regul. S. Francisci.*

e *Sine proprio officio.* Id est, sine aliquo ministerio, siue sit artificum, ut fabri lignarij, siue aliud, ut est officium Prædicatoris, Confessoris, Sacristæ, Ianitoris, &c. Quia nomen *Officij* generale est, & pertinet ad omne ministerium. Sic notat gloss. ex officio, l. *legatis, ff. de leg. 3.* & multoties pro eodem accipiuntur, ut in *Clement. dudum, de sepul. 6.* ac deinde.

f *Si quis.* Est pronomen indefinitum, quod potest cuilibet congruere, & sic refertur ad omnes. Notat gloss. *heredes, in l. si ita relictum, ff. de leg. 2.*

g *Laborare noluerit.* Ad vitandum otium, quod mater vitiorum est. Vnde *Eccl. 33.* dicitur: *Mitte seruum tuum in operationem, ne vaset. Multam enim malitiam docuit otiositas:* & D. Hieron. ad *Eustoch.* sic ait: *Teneas firmissimè, quod omnis concupiscentia, & immunditia, & peccati mater est otiositas.* Et ad *Rusticum Monachum* sic inquit: *Agyptiorum Monasteria hunc tenent morem, ut nullum absque opera, aut labore suscipiant, non tam propter victus necessitatem, quam propter anima salutem, ne vagentur perniciosis cogitationibus.* De hoc puncto latè agunt D. August. *lib. de oper. Monach. tom. 3. cap. 1. & 2. & D. Th. 2. 2. q. 187. art. 3.*

h *Noluerit.* Obstinatè, & proteruè, resistendo præcepto Superioris, juxta dicenda *infra lit. m. & o.*

i *Et potuerit.* Banè sanè subiungit Legislator hoc verbum: tum propter dicta *lit. d.* Tum quia non dicitur nolle, qui non potest velle, ut habetur in l. *Pater Seuerinam, ff. de condit. & demonstr. & ibi gloss. discesserit.* Non potest namque velle frater, qui propter infirmitatem laborare nequit.

l *Locum ipsum.* Id est, Monasterium ipsum. Hoc enim dicitur locus regulatis, ut habetur in cap. *quidam Monachi*, 16. *q. 1.* & ibi gloss. *ut ad sua loca, & in extr. quia cunctos, de offic. Custodis.*

m *Deserere compellatur.* Id est, cogatur deserere, & derelinquere. Sic explicat gloss. hoc verbum, *Compellatur*, in cap. *vides*, & in cap. *jam verò*, 23. *q. 6.* & benè: quia secundum jus antiquum, ut habetur in cap. *relatum, ne Clerici, vel Monachi*, Religiosi qui resistebant regulariter viuere, poterant de Monasterio expelli, ut notant aliqui in cap. *cit.* & meritò profectò: Nam inobedientes, & mali Religiosi, qui se emendare despicunt, ne Sanctos suæ perditionis exemplo inficiant, expelli debent è Monasterio, ut habetur in cap. *cum in Ecclesiis, de maior. & obedient. & gloss. ibidem.* Et tanquam morbida caro ab omnibus sunt præscindendi, ut dicitur in cap. *Ecce*, & cap. *refecanda*, 24. *q. 3.* vbi D. Hieron. sic pulchrè: *Refecanda sunt putrida carnes, & scabiosa ouis à caulis repellenda.* Ne

a b c d
Tota Domus, Massa, Corpus, & Pecora,

a b c d
Ardeant, corrumpantur, putrescant, intereant.

Nam Malorum consortia corrumpunt etiam alios de se bonos, ut dicitur 28. *quæst. 1. cap. sapè malorum*, & *dist. 45. cap. sed illud*, juxta illud: *Vna ouis morbida inficit totum gregem*, ut dicitur in l. *Julianus*, ff. de act. vend. Vnde versus:

Morbida sola pecus inficit omne pecus.

n *Cum Apostolus dicat*, 2. ad Thessalon. 4.

o *Qui non laborat, non manducet.* Hunc Refert locum gloss. 1. in l. *quamuis, de damno insecto*, & illuminatione explicat ad intentum nostri textus D. August. & D. Thom. loco cit. *litter. g.* Optimè tamen, & ad vnguem ipsum textum D. Basilus explicat, & docet totum, quod & nos. Ipse enim in *reg. breu. c. 6.* inquit: *Quid de Monacho, qui laborare noluerit, fieri debet?* Et respondet his verbis: *Cum Dominus in parabola de infœcunda illa ficu dixerit: Succide illam, ut quid terram occupat? Adhibenda quidem omninò aduersus eum omnis diligentia est. Verum si auscultare nolit, quod de eo quod præceptum est, qui obstinatè in peccato permanet, etiam in hoc obseruari conuenit. Qui enim à rebus bonis otiosus est, is vnà cum diabolo, & Angelis iudicatur.* Sic Basilus.

CAPVT XXV. §. I.

De Silentio.

TEXTVS.

a b c d
Silentium obseruent semper in Ecclesia
sua, semper in Refectorio, semper in
Dormitorio.

EXPOSITIO.

a **S**ilentium. Hic textus nostri capituli habetur expressè in cap. *cum ad Monasterium, de statu Monach.* quod etiam est nostri Innocent. III. vbi sic dicitur: *In Oratorio verò, Refectorio, & Dormitorio continuum semper silentium obseruent.*

a *Silentium obseruent.* Quia cultus iustitiæ silentium est. *Isai. 62.* & Religiosus qui putat se talem esse, non refrenans linguam suam, hujus vana est religio. *lac. 1.* Quæ loca referuntur in cap. *in loco 5. q. 4.* De virtute silentij multi pulchra dixerunt. Sufficiant nobis aliqua. Climac. gradu 11. *Silentij* (inquit) *amicus appropinquat Deo, & latenter colloquens à Deo illuminatur.* Et Cato dixit: *Virtutem primam esse putat compestere linguam:* & Seneca ait, *Dixisse me quandoque penituit, tacuisse nunquam:* refert gloss. *Silentio, in proem. Clem.*

b *Semper.* Id est, in omni tempore, excepta aliqua absoluta necessitate loquendi. Hac enim ratione habes explicatum eius contrarium verbum, videlicet *Nunquam*, cap. 20. *lit. a.* & contrariorum eadem est ratio, & explicatio, ut habitum est *suprà, cap. 16. lit. f.* Vel si mauis, sic explica, *Semper*, id est, horis debitis, & competentibus, vel omnibus horis ad id deputatis. Sic explicatur hæc dictio, *Semper*, in cap. *Sacerdotibus* (vbi ter, sicut in nostro repetitur capite) & in cap. *si Laiicus*, *dist. 31. & dist. 22. cap. Sacrosancta*, & *dist. 37. cap. de quibusdam*, & *dist. 36. cap. vlt. & in his omnibus glossis;* & etiam in illud Pauli ad Colossens. 1. *Semper pro vobis orantes*, & in illud ad Philipp. *Gratias ago Deo meo semper.*

c *In Ecclesia sua.* Quia in ipsa nihil aliud fieri debet

debet, quàm quod diuinis laudibus conueniat: vt habetur cap. *Oratorium, & cap. Oratorio, distinct. 4. 1.* Nomine autem Ecclesie, si pro tota Ecclesia accipiatur, tria comprehenduntur loca, videlicet corpus Ecclesie, in quantum ad ipsum spatium Ecclesie spectat. Capella eiusdem Ecclesie, cum vnum corpus cum ea conficiant, & Chorus, quando non separatur à corpore Ecclesie, siue sit in loco infimo, siue in eminentiori. Sic communiter apud nos intelligitur hæc clausula. Sed mihi alia multò aptior est intelligentia, & explicatio: accipe illam.

c *In Ecclesia sua.* Id est, in choro tantum. In presenti enim capite totum sumitur pro parte, sicut è contra sæpè pars pro toto sumitur. Ergo quia Chorus est pars Ecclesie, vt dictum est, idèd Ecclesie nomine appellatur, & est optimum argumentum in *l. planè, ff. de leg. & fideicommiss. 1. §. Sed & si quis.* Vbi pars fundi fundus absolutè appellatur; & probatur quod dicta explicatio sit vera. Primò, quia fratres ad Chorum conueniunt ad diuinas laudes celebrandas, & propter hanc rationem iniungitur illis silentium. Secundò, quia hoc caput explicari debet per caput, cum ad monasterium, cit. cum sit juris communis, & eiusdem Innocent. III. vbi sic dicitur: *In Oratorio verò, &c. continuum semper silentium obseruent.* Vbi nomine *Oratorij*, locus vbi Horæ Canonice dicuntur, & specialiter deputatus ad orandum (vt explicat gloss. in cap. *concedimus, de consecr. distinct. 1.*) qui planè est Chorus, intelligitur. Quod & denorat D. August. in *sua reg. & cap. cit.* sic dicendo: *In Oratorio nemo aliquid agat, nisi ad quod factum est, unde nomen accepit, vt si forte aliquid præter horas constitutas, si eis vacat, orare voluerint, non eis sint impedimento, qui ibi aliquid agendum putauerint.* Sic D. August. Fratres autem ad Chorum certè ad orandum confugiunt, non verò ad corpus Ecclesie. Quod adhuc expressiùs docet D. Bonauent. in *speculo discipl. cap. 12.* & expressiùs Petr. Dam. vt statim dicam.

Tertio, quia hæc clausula fortè fuit desumpta ex Regula Monach. D. Hieron. cap. 22. vbi sic de silentio ait: *In choro verò Ecclesia, ad diuinas laudes parato, dormitorio, coenaculo, &c. omni tempore loqui non liceat, nisi ea, ad qua ordinata sunt loca, in laudibus Dei, &c. juxta illam ergo explicari debet nostrum caput. Quartò denique, quia etiam in Regul. Eremit. fontis Auellan. (vt Petrus Damianus affirmat opusc. 10. 11. & 15.) sic habet caput de Silentio: *In cellulis continuum tenent, sicut reuera in Oratorio, silentium. Nec permittitur, vt aliquis vel pro confessione loquatur.* Hic autem nomine *Oratorij*, Chorum intelligit, vt clarè colligitur ex verbis, quæ opusc. 15. cap. 10. habet. Sunt etenim: *Si quid autem loqui indigent ad Ecclesiam prodeuntes, quaque sunt necessaria, manifestent; est enim reuera, vt experimento cognouimus, animarum magna destructio, vbi passim fieri colloquium in cella permittitur.* Ecce vbi clarè proficitur obseruari Silentium in Oratorio, in Ecclesia verò minimè, siquidem ad illam confugiebant fratres ad necessaria tractanda.*

d *Semper in Refectorio.* Taceant, ne solæ fauces sumant suum cibum, sed aures esuriant Dei verbum, vt ait August. in *sua Regul. & D. Hieron. in sua, & Clem. Alexand. 1. Pedag. cap. 1.* sic ait: *Est etiam cauendum, ne inter comedendum loquaris; sit enim vox indecora, & non satis expressa, ac significans, vt qua plenis buccis in angustum coërcentur, & lingua qua nutrimento premitur, à naturali operatione præpedita, expressam non edie prolationem.*

e *Semper in Dormitorio.* Aptius diceret Legislator, in cellulis, secundum consuetudinem, quam habemus habitandi, & dormiendi in illis. In cellulis ergo semper

pet debent obseruare Silentium, ne impediatur Religiosorum quies, quæ illis ex corde appetenda est, vt habetur in cap. *Scripturis 8. q. 1. & præcipue habetur in cellulis, cum ad vacandum Deo, & contemplandum specialiter sint deputatæ, vt habetur cap. *privilegium, de verb. signific. in 6.**

TEXTVS §. II.

a **b** **c** **d** **e**
De necessariis tamen liceat loqui in aliis locis, temporibus aptis, submissa voce, humiliter, & honestè.

EXPOSITIO.

a **D**E necessariis. Id est, de rebus tam simpliciter necessariis, quàm secundum quid. Hoc est, de rebus necessariis, vel vtilibus. Vtrumque enim significat verbum, *Necessarium*, latè sumptum, vt sæpè diximus, & notat gloss. *necessarium*, in cap. *necessaria, 12. q. 1.* & aptè, cum necessitas, & utilitas æquiparentur, vt habet gloss. *necessitas*, in extr. *quod olim, de immunit. Eccles.*

b *Tamen.* Est dictio exceptiua, vt *infra*.

c *Liceat.* Id est, sit licitum, vt supra est habitum, & habet gloss. *liceat*, in *l. si seruus, C. de Episc. & Cleric.*

d *Loqui.* Quia sicut est tempus tacendi, ita & loquendi, Eccl. cap. 3. Vnde D. Ambros. 1. *offic. cap. 3.* sic ait. *Quid igitur? mutos nos esse oportet? minime, est enim tempus tacendi, & tempus loquendi. Deinde, si pro otioso verbo reddemus rationem, videamus nec redamus pro otioso silentio.*

e *In aliis locis.* Ergo in prædictis, nempe Ecclesia, Refectorio, & Dormitorio, adhuc de rebus vtilibus & honestis non erit licitum loqui, nisi ad summum de rebus simpliciter necessariis, & inuitabilibus. Quod durum videtur, ideoque aliter explicanda est hæc clausula.

e *In aliis locis.* Dico igitur, quod licita est mendosa, & quod non debet legi, *In aliis locis*, sed *in illis locis*, & ita quod Religiosi poterunt loqui in dictis locis, nempe in Ecclesia, Refectorio, & Dormitorio, de necessariis, temporibus aptis, submissa voce, &c. Et quod hæc sit vera explicatio textus, constat ex ipsomet contextu capituli, ex se non admittentis aliam. Quod patet. Primò, quia de rebus necessariis, de quibus passim se offert occasio loquendi in prædictis locis, licitum est profectò in illis loqui. Quia quando propter necessitatem aliquid fit, licitè fieri dicitur, in tantum, quod si non esset licitum in lege, necessitas faceret licitum, vt habetur in extr. *de re jurata, cap. quod non licitum*: quia necessitas legem non habet, vt habetur cap. *sicut non, de consecr. distinct. 1. & supr.* latè probatum est: licitum ergo erit in prædictis locis de necessariis loqui: non ergo debet dicere textus quod *in aliis locis* licitum sit de rebus necessariis loqui, cum in illis etiam loqui liceat. *In illis* ergo debet legi. Secundò, quia *ly, tamen*, est verbum exceptiuum, indicatque exceptionem specialem in prohibitione generali non loquendi in prædictis tribus locis (vt constat ex cap. *de ieiunio*, ibi, *Sic tamen, &c. & post tamen, &c.*) & sic denotat, quod de necessariis possint fratres in illis loqui. Tertio constat ex illis verbis, nempe, *Liceat loqui.* Quia in aliis locis à prædictis, non solum est licitum loqui de necessariis, sed omninò necessarium, vt habitum est *lit. d.* ergo non benè diceret Legislator, quod tantum esset licitum in aliis locis, & non in illis. Quartò constat, quia textus statim addit, qua ratione, & quomodo

fit loquendum, in tribus dictis locis, & extra illas nempe in tribus dictis locis, *Temporibus aptis, submissa voce, humiliter, & honeste*, & extra prædicta loca, *Sermone honesto, & sine scandalo*. Ac si aperte dicat Pontifex, quod fratres tantummodò possint loqui in Ecclesia, Refectorio, & Dormitorio, de necessariis, & tunc voce submissa, tempore apto, humiliter, & honeste. At extra prædicta loca possint loqui de aliis rebus, etiam non ad eò necessariis, nec necessario cum omnibus dictis circumstantiis, sed solum cum sequentibus, nempe, *Quod sermo eorum sit honestus, & sine scandalo*. Quintò, quia si textus diceret in aliis locis, extra tria prædicta posse loqui, frustra sanè repeteret hoc ipsum, dicens: *Et extra prædicta loca*. Sextò, quia vana profectò esset regula, quæ præciperet licitum esse loqui de necessariis extra Ecclesiam, Refectorium, & Dormitorium; quis enim vitæ quam hoc dubitare posset, vel ad quid hæc regula, & permissio, ubi adest necessitas? Debemus ergo legere in illis locis, & sic aptè subiungitur, & *extra prædicta loca*. Consonat huic expositioni D. Hieronymus, & Petrus Damianus loco cit. §. 1. lit. c. 2. ubi clarè denotant, posse aliquando in præassignatis locis loqui.

f *Temporibus aptis*. Nam hominis sapientis est tacere usque ad tempus aptum, Eccl. 20. num. 6. & 7. *Homo sapiens tacebit usque ad tempus, & erit tacens sciens tempus aptum*. Vnde D. Ambr. 1. offic. cap. 2. sic ait: *Sapientia Dei dixit (Isai. 59.) Dominus dedit mihi linguam eruditionis, ut sciam quando oporteat sermonem dicere*. Merito ergo sapiens, qui à Domino accipit quo tempore sibi loquendum sit. Vnde bene ait scriptura, *homo sapiens tacebit usque ad tempus*. Eodem modo loquitur D. Bernard. de ordine vitæ.

g *Submissa voce*. Ad instar recitantium in Ecclesia interdicta, vt cap. *permiximus, de sentent. excommunic.* Vnde D. Bonavent. de informatione Nonnitorum, cap. 30. sic ait: *Cum loqueris, voce remissa, & vultu placido, moribus disciplinatus, & quietus esse studeas, & quidquid tunc loqueris, magis authenticum, & utile erit*: & Philol. 3. *Ethic. dicit, Ad summam perfectionem volo te esse, breuiloqua, & submissa voce*.

h *Humiliter*. Id est, cum humilitate, quæ quidem ab humo dicitur: Et vt ait D. Bernard. lib. de orad. humilit. est virtus, qua homo verissima cognitione sibi vilescit, & ad eò gloriosa, quod ipsa quoque superbia humilitate palliare se appetit, ne vilescat, & de talibus dicitur, quod sub specie agni lupum ferunt, cap. *vt officium, de heret. in 6*. Notat pro praxi, quod tres sunt gradus humilitatis. Primus, subdere se maioribus, & non præferre se æquali, & hic dicitur sufficiens, & necessarius, & facit cap. *Constantinopolitana, distinct. 2. 2*. Secundus subdere se æquali, nec præferre se minori, & hic dicitur abundans. Tertius, subdere se minori, & hic dicitur superabundans, vt in cap. 1. *distinct. 2. de penitent.* Sic notat gloss. *humilitatis, in Clement. cum de quibusdam, de Religiosis domibus*, & est doctrina etiam D. Bonavent. de *Beatitud. Euang. cap. 1.*

i *Et honeste*. Explica vt infra. Hæc igitur, fratres dilectissimi, obseruare debemus, vt sermo malus non procedat de ore nostro. Nam vt dicitur cap. *quoties, 22. quæst. 5. Quoties loquimur, aut non in tempore, aut in importuno loco, aut non vt conuenit audientibus, toties sermo malus procedit de ore nostro*. Quæ verba maximè adaptantur huic nostro capiti. Legatur inter alios de hac re D. Thom. lib. 5. de *erudit. Princ. cap. 20.* quo nemo melius.

TEXTVS §. III.

^a Et extra prædicta loca, ^b vbique sermo eorum ^c sit honestus, & ^d sine scandalo. ^e Similiter & ^f eorum omnis ^g status, ^h gestus, ⁱ vita, ^j actio, & ^k omnia alia, ^l honesta in eis reperiantur.

EXPOSITIO:

ET extra, &c. Omnia, quæ usque ad finem capituli sequuntur, obseruanda esse à Clericis, admonet Concil. Trident. sess. 22. de reform. his verbis: *Sic decet omnino Clericos in sortem Domini vocatos, vitam, moresque suos omnes componere, vt habitu, gestu, incessu, sermone, aliisque omnibus rebus, nil nisi graue, moderatum, ac religione plenum præferant*. De quo etiam agunt gloss. *honeste, in præm. decretal. & l. scire, §. penult. ff. de tut. & curat.*

a *Et extra*. Hæc dictio denotat interpositionem alicuius intervalli localis, vt habetur in cap. *statutum, §. in nullo, de rescriptis in 6.* & constat ex verbis sequentibus.

b *Prædicta loca*. Nempe extra Ecclesiam, Refectorium, & Dormitorium.

c *Vbique*. Id est, in omni loco. Sic gloss. *vbique, l. dotis, ff. soluto matrimonio*.

d *Sermo eorum*. Id est, confabulatio fratrum.

e *Sit honestus*. Id est, honore dignus, virtuosus, & decorus, vt explicat D. Thom. 2. 2. *quæst. 145. art. 2. 2. & 3.* Quia honestus sermo pudici cordis est nuntius: sicut è contra, inhonestus sermo, & oculus, impudici cordis est, vt dicit D. August. in sua Regula, & text. in cap. *nec solo, 22. quæst. 5.* Nam os ex abundantia cordis loquitur, & verba quidem instituta sunt, vt quod quis cogitat, aliis profert, vt habetur 22. *quæst. 2. cap. is autem*, & notat gloss. *sermo, in cap. reuera, de consecr. distinct. 2.* Vnde D. Ambros. 1. de *offic. cap. 18.* sic ait: *Speculum mentis plerumque in verbis refulget, & vox quadam est animi corporis motus*. D. quo etiam D. Thom. loco cit. *q. 168. art. 1.* & D. Gregor. lib. 26. *Moral. cap. 7.* dicit: *Apud homines cor ex verbis, apud Deum verba pensantur ex corde*.

f *Et sine scandalo*. Id est, non præbens occasionem ruinæ. Quia huiusmodi sermo in fratribus omnino vitandus est, vt habetur in cap. *cum ex iniuncto, de nou. oper. nunt.* & cap. *nihil prodest, de prescript. & cap. cauendum 10. quæst. 3.* & cap. *nolite 11. q. 3. & gloss. scandalum, in extr. Quorundam, de verbor. signific. vt sic nemini, juxta vocem Apostoli (2. Corinth. 6.) dent fratres ullam offensionem, vt non vituperetur ministerium eorum, sed in omnibus se exhibeant vt Ministros Dei. Sic monet Trident. sess. 24. de reform.*

g *Similiter*. Et eodem modo.

h *Et eorum*. Scilicet fratrum.

i *Omnis status*. Id est, dispositio corporis in jacendo, sedendo, vel stando sit honesta. Quia incompositio corporis inæqualitatem indicat mentis, vt dicitur 41. *dist. in fin. & gloss. grauitas, in cap. cum in cunctis, de elect. & elect. per.* & est dictum D. August. *epist. 109. ad Monachos, secundum illud Ecclesiastici 19. Ex visu cognoscitur vir, & ab occurso faciei cognoscitur sensatus*.

l *Gestus*. Qui (vt ait D. Bonavent. in *speculo discipl. cap. 2.*) est modus, & figuratio membrorum, & corporis, & debet etiam esse honestus. Id est (inquit idem

idem Sanctus) humilis, seuerus, & grauis: & Diu. Isidorus relatus in cap. *his igitur, distinct.* 23. docens qualiter Clerici debeant viuere, & quæ vitare, sic ait: *Non peulanti, fluidoque gestu incedant.* Et bene quidem, quia gestus, si dissolutus, vel mollis est, indicat lasciuiam; si fractus, indicat superbiam; si citus, indicat impetuositatem, si tardus, indicat pigritiam: vt dicitur 41. *distinct.* §. 1. & §. *sicut ergo*, & cap. *parfimoniam* §. & cap. *Clericus* 8. *ibidem*. Vnde bene Diu. Thom. *lib. 5. de Reg. Princ. cap. 16.* sic gestum definit: *Gestus (inquit) est motus, vel dispositio corporis, qui indicat motum, vel dispositionem animi, sicut effectus causam: & sic Bernard. ait, ex cordis thesauro procedit quidquid foris apparet vitiorum. Vanum cor vanitatis notam ingerit corpori. Ad honestatem in gestu monet Hugo Victorinus, his verbis: Vnumquodque membrum opus suum tam decenter, ac modeste impleat, vt per indisciplinam oculos sapientium non offendat.* Sic D. Thom.

Vita. Hic verbum *Vita*, præcipue concernit omnia necessaria ad victum fratum, quæ quidem debet esse honesta, & moderata, vt *suprà cap. 2. §. 1. & cap. 22.* nam *vita*, multoties significat ipsum alimentum, seu victum. Colligitur etiam hæc explicatio ex gloss. in *cap. 1. de vita & honest. Cleric.* & ex ipso met Innocent. III. *cap. cum ab omni, eodem tit.* Vbi sic dicit: *Nos attendentes, quod ad hoc vobis, & aliis Clericis sunt Ecclesiastici redditus deputati, vt ex ipsis honeste viuere debeatis: & ex dist. 41. quasi per totam.*

Actio. Motus, & actus. Sic extendit dictam dictionem gloss. *actionum, & actionem, in l. hac ratio, §. Sed si debitorem, ff. de donat. inter virum, & uxorem.* Qui quidem debent esse honesti. Quia motus, & actiones exteriores sunt signa interioris dispositionis, secundum Ecclesiastic. 19. *Amictus corporis, & risus dentium, & gressus hominis enuntiant de illo.* Vnde D. Ambros. 1. *de officiis*, sic ait: *Ex moribus exterioribus homo cordis nostri absconditus, aut leuior, aut iactantior, aut turbidior, aut granior, aut constantior, & purior, & maturior estimatur.* In omni ergo actione debet esse modestia, & honestas. Nam etsi motum natura informat, sed si quid vitij in natura est, modestia, & industria emendat. Vnde bene de his D. Thom. loco cit. ex Hugone sic dicit: *Discretio actionum in membris conseruandis est, vt scilicet id agat vnumquodque, ad quod factum est. Vt nec loquatür manus, nec os audiat, nec oculus lingua officium assumat. Sunt enim qui nesciunt auscultare, nisi buccis patentibus, alij loquentes digitum extendunt, supercilia erigunt, &c.* De hoc latè idem Sanctus 2. 2. q. 145. 160. & 168. & alibi.

Et omnia alia. Quæ in fratribus fuerint, veluti incessus, habitus, &c.

Honestas in eis reperiantur. Iuxta illud Apostoli 1. Corinth. 14. *Omnia honeste, & secundum ordinem fiant in vobis.* Honestè autem illud fit, quod cum pace, & disciplina fit. Vel (vt dicit D. Ambros. *super hunc locum*) quod non pueriliter, sed decenter, & prout decet viros perfectos fit. Vnde D. August. in *sua Regula*, hæc omnia comprehendens, sic ait: *In incessu, statu, habitu, in omnibus motibus vestris nihil fiat quod cuiusquam offendant aspectum, sed quod vestram deceat sanctitatem.* Vel ex D. Thom. *opusc. 71.* sic explica. Honestas in eis reperiantur. Id est, virtuosas. Quia honestum est, quod sua vi nos trahit, & sua dignitate nos allicit; & quoad substantiam idem est, ac virtus, vt *suprà* etiam est habitus.

CAPVT XXVI.

De iuramentis non faciendis.

TEXTVS.

Iuramenta non faciant, nisi magna necessitate, cum licentia Ministri, vel iussi ab aliquo vices Apostolicas gerente, & hoc pro honesta, & iusta causa.

EXPOSITIO.

Iuramenta. Iuramentum est assertio, vel negatio de aliquo facto, vel fiendo, sacre rei attestacione firmata: habetur in *authent. de mand. princ. §. Sed neque.* Sed clarius D. Thom. 2. 2. *quæst. 89.* sic iuramentum definit, *Est inuocatio diuini testimonij in resem.*

Non faciant. Quia Christus Dominus *Matth. 5.* dicit: *Sit sermo vester est est, non non.* Quod autem his abundantius est, a malo est. Et Iacob, §. dicitur: *Ante omnia fratres mei nolite jurare omnino.*

Nisi magna necessitate. Quia aliud est ad iuramentum spontanea voluntate accedere, aliud necessitate. Primum quidem prohibetur, vt constat ex authoritatibus adductis. Secundum verò minime, sed conceditur, estque licitum, & honestum. Habetur 22. *quæst. 1.* & ex professo probat Innocent. III. in *cap. & si Christus, de iurejurando*, quod licitè ex causa necessaria possint Religiosi jurare: in quo cap. hoc totum nostrum expressè continetur. Vnde bene dictum est, *Nisi magna necessitate.* Hoc ipsum probat D. Thom. loco cit. *art. 2.*

Magna necessitate. Præcipue in sex sequentibus. Primò, pro pace, vel amoris conjunctione: & habetur 22. q. 1. *cap. 1.* Secundò, pro infamie expurgatione: & habetur 2. *quæst. 4. cap. Presbyter, & tribus sequent.* Tertiò, pro fide, & fidelitate: & habetur *de consecr. distinct. 2. cap. ego Berengarius, & 15. q. 6. cap. alius.* Quartò pro obedientia, vel reuerentia; & habetur *dist. 23. cap. quanquam.* Quintò, pro veritate inquirenda, siue in testibus, siue in aliis habetur 14. q. 2. *cap. quanquam, & 22. q. 1. cap. 1.* Sextò, pro damno dato, vel dando: habetur 2. q. 1. *cap. in primis, circa medium.* Vnde & versus, quos assert gloss. necessitate, *cap. 1. de feriis.*

Pax, & Fama, Fides, Reuerentia, Cautio damni, Defectus veri, sibi poscunt magna caueri.

Cum licentia Ministri, Generalis, Prouincialis, vel Conuentualis. Vt sic non leuiter, sed discretè, aut cum discretionis iudicio jurent. Iudicium enim primum comes iuramenti est.

Vel iussi. Quia pro obedientia jurare possunt, & debent, vt habitum est *lit. d.*

Et hoc. Id est, & quando contingat, quod à fratribus tale iuramentum fiat.

Pro honesta, & iusta causa. Quales sunt omnes assignatæ *litter. d.* fiat, vt sic inueniantur in iuramento tres illi comites, quos D. Hieron. & D. Thom. loco cit. *art. 3.* assignant, veritas scilicet, iudicium, & iusticia.

CAPVT XXVII.

De Pignore, & Deposito non accipiendo.

TEXTVS.

^a Pignora non accipiant. ^b Depositum ^c auri, vel ^d argenti, vel ^e pecuniæ non liceat ^f eis suscipere.

EXPOSITIO.

^a **P**ignora, &c. De Pignore, & Deposito agitur in Instit. Quibus modis re contrahitur obligatio. Pignus autem nihil aliud est, quam res obligata, & tradita pro debito, ad securitatem creditoris. Quia tutius est pignori incumbere, quam agere in personam, ut habetur de oblig. qua ex delict. nasc. §. furti. Dicitur enim pignus à pugno, & propriè est circa rem mobilem, traditam de pugno in pignus, id est, de pugno, vel de manu debitoris, in pignus creditoris ad eius securitatem. Habetur ff. de verb. signific. l. plebs, §. pignus.

^b **D**epositum. Propriè est id, quod ad custodiendum alicui datur. Dicitur enim depositum ex præpositione De, & positum, quasi significet de custodia mea seorsum positum, & in alienam translatum. Quod quidem locum solum habet in rebus mobilibus, & se mouentibus tantum. Sic habet gloss. in c. bona fides, eod. tit. & colligitur ex ipsamet definitione. Depositum ergo accipere, est aliquid ad custodiendum accipere, ut habetur Instit. cit. §. Præterea.

^c **A**uri, vel argenti. Quæ res pondere constant, & sic appendendo eas, ad custodiendas amico tradi solent. Habetur in Instit. loc. cit. & §.

^d **V**el pecunia. Latè, & largè sumptæ, pro quo nota, quod pecunia dupliciter sumitur: uno modo strictè pro pecunia numerata, vel signata. Alio modo largè, & latè pro omnibus rebus, quæ in numero, pondere, & mensura consistunt: veluti, vinum, oleum, stumentum, quæ metiuntur: æs, argentum, & aurum, quæ appenduntur: & pecunia quæ numeratur. Habetur hæc distinctio in c. fenestrueris, & cap. putant, & cap. plerumque, 14. q. 3. & ff. de leg. 1. l. talis, & ff. de verb. signif. l. Pecunia. In præsentibus ergo non solum numerata pecunia, sed omnes res mobiles nomine pecuniæ veniunt, & ita absolūtè prohibet Legislator recipi à fratribus depositum alicuius rei, siue in pondere, siue in mensura, siue in numero consistat. Nec est nouum, ut speciatim quibusdam enumeratis (nempe argentum, & aurum) generale subiiciatur verbum, in quo singula contineantur, ut habitum est supra, cap. 12. lit. e.

^e **N**on liceat eis. Id est, non sit licitum fratribus.

^f **S**uscipere. Id est, recipere, acceptare, vel admittere.

CAPVT XXVIII.

De venditione rerum.

TEXTVS.

^a Si quod ^b vitium in re, quæ ^c venditur, ^d notum fuerit, ^e indicetur ^f emptori.

EXPOSITIO.

^a **S**i quod, &c. In hoc capite continetur id, quod habetur in l. Iulianus, ff. de act. empt. in qua

lege statuitur, quod venditor aperiat omnia vitia occulta emptori, alioquin concedatur actio redhibitoria. Eandem doctrinam docet S. Thom. 2. 2. q. 77. art. 3. vbi in argum. sed contra, citat D. Ambros. sic dicentem: In contractibus vitia eorum, quæ veniunt, prodi iubentur, ac nisi intimauerit venditor, quamuis in ius emptoris transferint, doli actione vacentur.

^a **S**i quod. Id est, si aliquid.

^b **V**itium. Quod est defectus rei, quæ venditur. Veluti si animal, v. g. talum excussit, vel ruptum habet: si luscus sit, hoc est, si lumine adhibito, nihil videt. Si domus sit ruinosa, cibus corruptus, &c. Habetur ff. de verb. signific. l. inter stuprum, & ibi gloss. luscus.

^c **I**n re. Quacumque; est enim Res, dictio generalis, ut sup. cap. 2. lit. a, est habitum.

^d **Q**uæ venditur. Vendere est, sumpto pretio rem suam alicui tradere.

^e **N**otum fuerit. Ipsi venditori. Notum autem est, quod ita est manifestum, ut probatione non egeat. Habetur in cap. tua nos, de cohabit. Cleric. & cap. euidentia, de accusat.

^f **I**ndicetur emptori. Id est, dicatur, manifestetur, & aperiat emptori.

CAPVT XXIX.

De Capitulo Conuentuali.

TEXTVS.

^a Capitulum, si fieri potest, ^b singulis ^c Dominicis diebus in ^d singulis ^e domibus ^f Minister cum fratribus suis ^g teneat. Et de negotiis domus, & domui, siue ^h fratribus datis, ut ad ⁱ Redemptionem Captiuorum ^j tertia pars deputetur, ^k fratres ^l Ministro, & ^m Minister fratribus ⁿ rationem fideliter reddant.

EXPOSITIO.

^a **C**apitulum. Id est, congregatio fratrum. Nam hoc verbum, Capitulum, aliquando sumitur pro loco ipso, vbi Capitulares congregantur. Aliquando verò pro congregatione ipsorum, qui congregantur: ut hic. Habetur in cap. capitulum, de re-scriptis, & in cap. sacrosancta, de elect. & in cap. cupientes, §. Ad hæc, de elect. in 6.

^b **S**i fieri potest. Commodè, & conuenienter: ut sæpè explicatum est.

^c **S**ingulis Dominicis diebus. Id est, omnibus diebus Solis, quos dominicos ritè dixere Maiores. Habetur ff. de feriis, l. omnes 3. & l. omnes 7. vbi gloss. dies Solis, notat, quod septem dies à septem Planetis nomen sumpserunt, & Sol est inter illos, & adhuc hodie sic illos denominamus, præter Dominicum, & Sabbathum, quod Saturni nomen habebat, & sunt affixi firmamento, secundum hunc ordinem descensiuè: Saturnus, Iupiter, Mars, Sol, Venus, Mercurius, Luna.

^d **I**n singulis domibus. Id est, in qualibet, vel in vnaquaque domo, ex cap. singuli, de consecr. dist. 2. & ibi gloss. singulis.

^e **M**inister

E X P O S I T I O.

e *Minister cum fratribus suis teneat.* Hoc enim est capitulum fidei, id est, in locum ad id signatum fratres congregari cum suo Prælato in vnum.

f *Et de negotiis.* Assignat Legislatores aliquas causas, propter quas iubet capitulum fieri. Prima est, ut in ipso de negotiis domus tractetur. Secunda, ut de datis domui, & fratribus ratio reddatur, & tertia pars ad Redemptionem Captiuorum separetur. Tertia, ut fiat exhortatio fratribus. Quarta, ut de culpis fratrum iudicetur. Quinta denique, ut deliberetur de minutis, an de illis separari debeat tertia pars. Sic præcipit Legislatores in hoc capite, & cap. 30. & 31. & sup. cap. 2.

f *Et de negotiis domus.* Negotium, ut dicitur in cap. forus, de verborum significat. multa significat. Primum enim significat actum alicuius rei, ut colere agros, vel vineas: ut habet gloss. negotium, in capite negotium, de poenitent. distinct. 1. & contrarium huius est otium. Vnde negotium dictum est, sine otio, vel quasi negans otium, ut habet gloss. negotiis, in extr. super Cathedralam. Secundum significat actionem causæ, quæ est iurgium litis. De quo in cap. si Clericus, 11. quest. 1. iurgium autem est quasi iuris garrum, eo quod hi, qui causam dicunt, iure disceptent. De his omnibus ergo negotiis debent fratres in capitulo tractare, & præcipue de his secundis. Circa quæ, tria sunt maximè attendenda, ut habet text. in cap. magna, de voto, & voti Redempt. Primum, quid liceat secundum æquitatem. Secundum, quid deceat secundum honestatem. Tertium, quid expediat secundum utilitatem. Adde (cum D. Thom. opusc. 71. cap. 5. Quartum, quid oporteat secundum necessitatem.

g *Et domui, siue fratribus datis.* Idem enim profectò est. Nam quod Monachus acquirit, Monasterio acquirit, ut habetur 18. q. 1. c. unic. & gloss. Ecclesiarum, in Clem. Nolentes, de hæreticis.

h *Ut ad Redemptionem.* Assignat Legislatores causam, ob quam debent de acceptis fratres rationem reddere, ut scilicet tertia pars pro redimendis captiuis separetur.

i *Fratres Ministro.* De rebus illis datis.

l *Et minister fratribus.* De rebus, quæ domui sunt datæ, vel relictæ.

m *Rationem fideliter reddant.* Quia bonum est, si deceat, & fieri possit (ut in nostro casu potest, & decet) de omnibus rationem reddere. Habetur in cap. si quando, de rescriptis, & ibi gloss. rationabilem. Nam quod ratione caret, extirpari necesse est, ut dicitur distinct. 86. cap. Chorepiscopi. Dixi, si deceat, & fieri possit, quia aliquando in aliis negotiis nec decet, nec est possibile de omnibus rationem reddere, ut habetur in cap. Nabuchodonosor, 23. quest. 4. & ff. de leg. l. non omnium.

a *Non solum.* Quod præcipit noster textus, præcipit etiam Concil. Trident. sess. 28. cap. 8. & sess. 24. cap. 4. & 7. Vbi Sancta Synodus mandat omnibus Pastoribus, & singulis curas animarum gerentibus, ut per se, vel per alios aliquid exponant ex his, quæ in Missis leguntur, diebus præsertim Dominicis. Sed sess. 5. cap. 2. sic, adhuc aptius ad nostrum textum, ait: *Quicumque curam animarum habentes, per se, vel per alios viros idoneos, diebus saltem Dominicis, & festis solemnibus, plebes sibi commissas pro sua, & earum capacitate pascant salutaribus verbis, docendo quæ scire omnibus necessarium est ad salutem, annuntiandoque eis cum breuitate, & facilitate sermonis vitia quæ eos declinare, & virtutes, quæ sectari oporteat.* De quo etiam in Concil. Constantinop. 6. cap. 8. & in cap. exiit, & Concil. Lateran. ult. sess. 11.

b *Fratribus.* Id est, tam Clericis, quàm Laicis.

c *Sed &.* Nota, quod quando post dictionem *Sed*, ponitur copula &, denotatur diversitas facti, licet sit identitas iuris. Ut notat gloss. marg. in l. Patris, ff. de vulg. & pupil. substitut. Quod clarè contingit in præsentia.

d *Sed & familia.* Id est, seruis & famulis domui inservientibus. Sic explicatur in l. detestatio est, ff. de verbor. signific. iure enim propriè familiam dicimus plures personas, quæ sunt sub vnius potestate, aut natura, aut iure subiectæ. Habetur l. pronuntiatio, ff. de verborum signific. præcipue illis verbis: *Servientium (vel seruotum, ut addit gloss.) quoque solemnus appellare familiam.*

d *Familia domus.* Et benè profectò. Nam vniuersusque debet monete, & corrigere familiam suam: quoniam ei competit iure patriæ potestatis, ut habetur 23. q. 4. cap. duo ista, & dist. 45. cap. cum beatus, §. Salomon, & cap. disciplina. Nam qui domesticorum suorum curam non habet, fidem negavit, ut dicitur ex Apost. 47. dist. cap. sicut, §. necesse, ad finem versus. Hinc etiam Paulus, & gloss. familia, cap. cum voluntate, de sent. excommun.

e *Pro capacitate sua.* Quia secundum capacitatem Auditorum moderari debet sermo Prædicatorum. Vnde Apostol. Petrus (ut refertur in cap. oportet, 8. quest. 1.) sic ait: *Oportet eum, qui docet, & instruit animas rudes, esse talem, ut pro ingenio discipulorum semetipsum possit aptare, & verbi ordinem pro audientis capacitate dirigere.* Sic etiam eodem modo loquitur text. in cap. sit rector, distinct. 43. Consonat etiam D. Gregor. lib. 17. Moral. cap. 12. vbi sic ait: *Secundum capacitatem Auditorum moderari debet lingua Doctorum: & ita Apostoli curauerunt summo perè rudibus populis plana, & captiua, non summa, atque ardua predicare. Nam si scientiam sanctam, ut hauriebant corde, ita ore funderent, immensitate eius Auditores suos opprimerent, potius quàm rigarent.* Et in Prologo 3. part. Pastoralis, sic ait: *Pro qualitate igitur audientium formari debet sermo Doctorum, ut & sua singulis congruant. Nam ut dicit Greg. Nazian. Non vna, eademque cunctis exhortatio congruit: quia non cunctos par morum qualitas asfringit.*

f *Similiter singulis dominicis diebus.* Expone, ut sæpè est expositum.

g *Si fieri possit.* Expone similiter, ut cap. præcedenti, lit. b. & alibi.

h *Exhortatio fiat.* Id est, sermo, vel prædicatio. Colligitur ex cap. Extuarum, de priuileg. & ex gloss. exhortationis, ibidem. Vnde D. Ambros. in cap. 4. 1. ad Timoth. sic ait: *Exhortatio est, cum miti verbo aliquos prouocamus ad bonum opus.*

C A P V T X X X.

De exhortatione faciendâ.

T E X T V S.

a Non solum Fratribus, sed & familie domus
 b pro capacitate sua similiter singulis do-
 c minicis diebus, si fieri possit, exhortatio
 e fiat, & quod credere, aut agere debeant,
 f simpliciter moneantur.
 g
 h

h *Exhortatio fiat.* Diuersa tamen, & in diuerso loco, secundum capacitatem Auditorum, Fratrum videlicet, & Seruorum.

i *Et quod credere, aut agere debeant.* Id est, credere, & agere, vtrumque simul: quia vnum sine altero non prodest quidquam. Quoniam sicut fides sine operibus mortua est, ut dicitur *Iacob. 2.* & habetur in cap. *sicut urgeri, 1. quest. 1.* ita opera sine fide sunt mortua: quia sine fide impossibile est placere Deo, ut dicit Apostol. *Hebr. 12.* & Trident. *sess. 5. cap. 1.* unde illa particula, *aut*, in presenti pro & sumitur.

l *Credere.* Mysteria scilicet nostræ fidei. De quibus in cap. *firmiter, de Summ. Trinit.* & cap. *qui Episcopus, dist. 23.* & in symbolis Apostolorum, Concilij Nicæni, & D. Athanasij.

m *Aut agere debeant.* Religiosi videlicet, vt obseruent diligenter non solum præcepta diuina, & Ecclesiastica, & sua vota: sed & constitutiones Apostolicas, consuetudines, & huiusmodi. Famuli verò præcepta omnia, & præcipue Decalogi, & Ecclesiæ, deinde vt ab omni malo declinent, & faciant omne bonum, &c.

n *Simpliciter.* Id est, verbis simplicibus, planis, & apertis. Habetur in cap. *qui Episcopus, dist. 23.* (simpliciter namque, quasi sine plica, vel inuolutione, dicitur, vt notat gloss. *simpliciter, in capite sæpe contingit, de verbis, significat.*) & bene, quia simplicitas locutionis ab omnibus querenda est, vt dicit Trident. *sess. 5. cap. 2.* & habitum est *lit. a.* Vnde D. Greg. *lib. 33. Moral. cap. 14.* super illud: *Simplici è corde fluunt sermones mei,* sic ait: *Magna virtutis laus est simplicitas locutionis, quam quia arrogantes non habent, habere hanc sollicitius se asserunt, vt securius audiantur; & pure se locuturos denuntiant, quia dupliciter sua malitiam deprehendi formidant.* Et Seneca (vt refert D. Thom. *lib. 5. cit. cap. 9.*) sic dicit: *Oratio, qua veritati dat operam, incomposita esse debet, & simplex.*

o *Moneantur.* Et idem Prælati attendere debent lectioni, exhortationi, & doctrinæ, vt docet Apostol. *ad Timoth.* vt omne opus eorum in doctrina, & prædicatione consistat, vt sic subditos sibi commissos valeant erudire, tam in scientia fidei, quam in moribus, vt habetur in *Concil. Tolet. 4. cap. 24.* in cap. *ignorantia, dist. 38.*

CAPVT XXXI.

De culpis Fratrum in Capitulo arguendis.

TEXTVS.

^a De omnibus rebus, & clamoribus Fratres in ^b ^c ^d capitulo iudicentur.

EXPOSITIO.

^a **D**E omnibus rebus. Malefactis.

^b *Et Clamoribus.* Hoc est, & de omnibus accusationibus, querelis, aut rumoribus cuiuscunque sceleris, contentionibus, & rixis. Nam hæc omnia, clamor, significat, vt colligitur ex cap. *evidentia, de accusat.* & cap. *qualiter, & quando, 24. eodem tit.* iuxta illud *Exod. 3. Clamorem eius audiui,* & *Genes. 18. Clamor Sodomorum venit ad me. Descendam, & videbo, utrum Clamorem qui venit ad me, opere comp'uerint.* Quæ verba ad nostrum propositum referuntur in cap. *cum dilecti, de accusat.* & cap. *qualiter, cit.* & D. August. *tom. 4. annotat, in cap. 30.*

Iob, sic ait: *Hinc est, quod in plerisque locis, pro manifestis peccatis clamorem ponit scriptura, vt verbum sit quidquid corda concipitur clamor, cum procedit in factum.*

c *Fratres in Capitulo.* Conuentali videlicet, & Dominico, à Ministro iudicentur: quia eius officium est iudicare culpas, & arguere, vt habetur in cap. *qualiter, & quando, de accusat. cit.* Audiant obsecro Ministri verba ad solatium eorum, sunt enim Innoc. nostri III. in Concil. generali Lateran. cap. 8. *Quia (inquit) Prælati non possunt omnibus complacere, cum ex officio suo teneantur non solum arguere, sed etiam increpare, quin etiam interdum suspendere, frequenter multorum odium incurrunt, & insidias patiuntur.*

d *Iudicentur.* Id est, arguantur (iuxta illud *Iob 36. Per hac enim indicat populum*) & puniantur (iuxta illud *Deuteron. 20. Ergo non iudicabit eos*) & bene. Quia Prælati, qui culpas subditorum non arguit: sed impune dimittit, grauius offendit. Vnde D. Greg. relatus in *c. si is, qui 23. q. 4.* sic ait: *Si is, qui Prælati est, debitori Dominico culpas impune dimittit, non mediocriter profecto offendit, qui debita cælestis Regis, & Domini sua presumptione resoluit. Ea namque, qua in nos committuntur, facile possumus dimittere, ea verò qua in Deum commissa sunt, cum magna discretionem, nec sine penitentia debemus relaxare.* Et certè quidem infirma satis Religio est, & ægra sanè, vbi mali mores non corriguntur. Non charitas, sed languor eius hoc facit (vt dixit August. relatus in cap. *non putes, 23. quest. 5.*) ferueat ergo charitas ad corrigendum, & ad emendandum. Si sunt boni mores, delecent: si sunt mali, emendentur.

CAPVT XXXII.

De Accusationibus publicis.

TEXTVS.

^a Nullus fratrum fratrem suum in publico ^b ^c ^d ^e ^f ^g ^h ⁱ ^l ^m ⁿ ^o ^p ^q accuset, nisi bene possit probare. Qui autem hoc fecerit, pœnam subeat, quam reus subiret, si conuinci potuisset. Nisi Minister ex causa cum eo dispensare voluerit.

EXPOSITIO.

^a **N**ullus Fratrum. Comprehendit omnes fratres, cum verbum, *Nullus*, sit vniuersale negatiuum, vt *sup.* est habitum.

^b *In publico accuset.* Accusate autem in publico, proprie est aliquem apud Iudicem criminis alicuius reum facere, iuxta illud *Genes. 37. Accusauit Ioseph Fratres suos apud Patrem:* sic communiter Iuristæ in *tit. de accusat. ff. & C.* Debet autem accusatio fieri in scriptis. Quia cum ea, quæ verbo tenus dicuntur, facile labantur à memoria, non posset iudici esse certum quid, & qualiter dictum sit, cum debet proferte sententiam, nisi esset in scriptis redactum. Habetur *2. quest. 8. cap. Accusatorum,* & cap. *qui criminem,* & *2. quest. 1. cap. legem,* & *quest. 3. cap. si quis iratus,* & apud S. Thom. *2. 2. quest. 68. art. 2.* Quod tamen non semper est necessarium, purè in crimine leui,

leui, vt dicitur ff. de accus. l. lenia, & in notoriis, cum in huiusmodi neque accusator requiratur, vt dicitur cap. euidencia, de accusat. secus in non notoriis, licet manifesta sint, vt habetur 11. quest. 3. cap. eorum. Deinde fieri debet cum inscriptione. Scilicet, quod accusator obliget ad poenam talionis, vt habetur 2. quest. 8. cap. quisquis, & 3. quest. 9. cap. qui accusare. Exceptis etiam quibusdam casibus, vt in crimine leui, & in crimine apostasiae, & aliis, de quibus 4. q. 4. §. Aliquando.

c Nisi. Id est, si non. Sic hoc verbum explicat gloss. non habentur, in l. femina, de Senator. & gloss. Pomponius, in l. si cum, §. fin. ff. quis caucion.

d Bene possit probare. Id est, ostendere veritatem, iuxta illud Genes. 40. vt coniecturis veritas probaretur, & bene hoc praecipit Pontifex. Nam qui accusare volunt, habere debent sufficientem probationem, vt habetur in l. qui accusare, C. de edendo, & cap. si tantum, 6. quest. 2. Qui vero sufficientem probationem adhibere non possunt, non tenentur ad intentandam accusationem: quia nullus tenetur ad hoc, quod non potest debito modo perficere. Sic habetur in cap. si tantum, cit. & docet D. Thom. loco cit. art. 1. in corp.

e Qui autem hoc fecerit. Vel fieri iusserit. Sic in simili ampliatur hoc verbum gloss. fecerit, in authent. decurso, de furtis.

f Poenam subeat. Id est, patiatur, vel puniatur illa poena corporali, & afflictiua corporis.

g Quam Reus. Id est, accusatus, vt explicat gloss. reus, in l. qui cum vno, ff. de re militari. Dicitur enim reus, a re, quae petitur. Vnde quauis conscius sceleris non sit reus: tamen dicitur quandiu in iudicium pro realiqua petitur. Habetur in cap. forus, de verbor. significat. & ibi gloss. reus.

h Subiret. Id est, pateretur, vel puniretur.

i Si conuinci. Conuincere est aliquem alicuius facti, & praecipue criminis sic vincere, vt negare nequeat. Habetur Exod. 21. Dan. 12. & 1. Cor. 14.

l Si conuinci potuisset. Id est, si frater reus fuisset conuictus iuridice de delicto. Haec poena, quae Talionis dicitur, in utroque iniungitur iure accusatori, qui in probatione defecerit. In Canonico quidem 2. quest. 3. cap. calumniator, vbi sic habetur: Qui in accusatione defecerit, talionem recipiat: & cap. qui non probauerit, sic ait Adrianus Papa. Qui non probauerit, quod obiecit, poenam quam intulit, ipse patiatur. In ciuili vero, in l. Dini fratres, de accusat. Ratio autem huius poenae est: Quia eo ipso, quod quis non probat suam intentionem, praesumitur calumniari; calumnians autem in crimine extraordinario punitur eadem poena, qua puniretur reus, si fuisset conuictus. Sic habet gloss. similitudo, in l. fin. C. de accusat. & gloss. in Rubrica C. de calumniator. & gloss. per legitimos, in proem. institut. Idem docet S. Thom. loco cit. art. 4. hanc rationem adducens. Nam accusator in causa accusationis constituitur pars intendens ad poenam accusati. Ad iudicem autem pertinet, vt inter eos iustitiae aequalitatem constituat. Iustitiae autem aequalitas hoc requirit, vt nocumentum, quod quis alteri intentat, ipse patiatur, secundum illud Exod. 21. Oculum pro oculo, &c. & ideo iustum est, vt ille, qui per accusationem aliquem in periculum grauis poenae inducit; ipse etiam similem poenam patiatur.

m Nisi. Ponit exceptionem Legislator; est enim hoc verbum, Nisi, exceptiuum, vt sup. cap. 14. lit. g. est habitum.

n Minister. Quia ad ipsum pertinet dispensare, cum sit actus iurisdictionis, vt sup. cap. 1. lit. f. & c. 15. §. 3. lit. f. est habitum.

o Ex causa. Quia omnis dispensatio, etiam a iure,

debet fieri cum causa. Habetur in cap. nihil, de electione. Dispensare enim est discretè pensare, non dissipare. Notat gloss. ex confessis, in extr. antiquorum, de penitent. & remiss. ff. de officio Procurat. Cas. l. 1. de quo etiam sup. cap. 15. §. 3. lit. g.

Duae autem praecipuae possunt esse dispensandi causa in hac talionis poena. Prima est, quando aliquis aliqua causa iusta impulsus, vt calore iracundiae, vel iusto errore motus, accusauit, & non probauit. Sic habet gloss. ex utraque, l. Athletas, §. calumniator, ff. de his qui notantur infamia, & gloss. calumniator, in §. si quis autem, in authentic. Quomodo oporteat Episcop. & D. Thom. loco cit. art. 4. ad 1. Et ratio est, quia in isto casu accusans non est proprie calumniator, cum ad hoc requiratur, quod falsa crimina voluntarie, & scienter intendat: vt habetur in cap. si quem 2. quest. 3. §. notandum, & gloss. 2. in l. si calumniatur, additio in proemio Institut. & colligitur ex l. 1. ff. Ad Turpilianum: non ergo debet saltem pari poena puniri, vt etiam docet D. Thom. loco cit. art. 4. ad 1. & determinatur in cap. si quem, cit. & cap. si quis iratus, 2. quest. 3. vbi sic habetur: Si quis iratus crimen aliquod cuiuslibet obiecerit, conuictum non est pro accusatione habendum: & ratio huius est. Quia tempore furoris iustum putat esse quod facit, vt habetur in cap. illa praepositorum, 22. quest. 3. Ira namque saepe innocentes ad crimen inducit, vt dicitur in cap. ira saepe 11. quest. 3. & gloss. calore iracundiae, in cap. dudum, de conuersione coniugatorum.

Secunda causa est ipsamet consuetudo, habens quod non puniatur accusator pari poena, sed minori, pro arbitrio iudicis, ne homines ab hoc actu denuntiandi omnino deterreantur. Quod sane etiam est iusta dispensandi causa, saltem vt non pari, sed minori poena puniatur frater, qui in probatione defecerit.

p Cum eo. Id est, cum Fratre accusatore.

q Dispensare. Id est, seueritatem, & poenam excessuum mitigare, vel remittere. Hoc enim est dispensare, vt habetur extr. de iudiciis, cap. at si Clerici, & gloss. dispensationem, in l. in nomine sanctae, de pace Constantia.

r Voluerit. Arbitrarie, id est, si voluerit.

C A P V T XXXIII.

De scandalo vitando.

TEXTVS.

a b c
Si qui scandalum, vel aliquid huiusmodi fe-
d
cerint, vel (quod absit) se inuicem percuf-
e f
serint, iuxta arbitrium Ministri maiori, vel
g
minori vindictae subiaceant.

EXPOSITIO.

a Si qui. Id est, si aliqui Religiosi.

b Scandalum. Quod secundum D. Hieron. tomo 9. in illud Matth. 15. Scis quia Pharisei audito hoc verbo, & D. Thom. 2. 2. q. 43. art. 1. nihil aliud est, quam dictum, vel factum minus rectum (id est, secundum se malum, vel habens speciem mali) praebens occasionem ruinae. Cui definitioni fauet glossa scandalum, in l. si quis intra long. de scandalis. De quo etiam in extr. de homicidio, cap. ex literis, & communiter Iurista in Clement. 1. de offic. ordin.

c *Vel aliquid huiusmodi fecerint.* Id est, contenderint, vel rixati fuerint, &c. Quia hoc inhonorabile est inter fratres, iuxta illud Genes. 13. *Ne quasi sit iurgium inter me, & te, fratres enim sumus.* Et ideo valde mala iurgia inter nos.

d *Vel, quod absit, se inuicem percusserint.* Baculo, pugno, vel alia materia, vt explicat gloss. *percusserit in l. si quis hominem, D. de furtis liberorum hom.* Quod absit, hoc inter fratres accidere, cum percussores esse nullo modo debeant. Habetur in cap. *si quis, de Clerico percuss. & 45. distinct. cap. 1. & cap. Episcopus, & 86. dist. cap. non licet, & in authent. de Sanctiss. Episcop. §. Sed neque.*

e *Iuxta arbitrium Ministri.* Considerando gravitatem, & modum culpæ, vt dicitur in cap. *In capite Quadragesima, dist. 50. & in Trid. sess. 24. de reformat. cap. 8. de quo statim.*

f *Maiori, vel minori vindicta.* Id est maiori, vel minori poena puniantur. Nam vt habetur in cap. *Clericorum, de vita & honest. Cleric. (& est nostri Innocent. III.)* prout magis, vel minus peccauerit, puniri debet peccator. Quia poena correspondet culpæ, etiam in condemnatis. Vnde D. Gregor. *lib. 9. Moral. cap. 47.* sic ait: *Quomodo nempe in supplicio ordo non erit, dum damnatum quemque iuxta modum criminis retributio sequitur ultionis. Hinc quippe scriptum est, Sapient. 6. Potentes potenter tormenta patientur, & fortioribus fortior instat cruciatio.* Et Apoc. 18. *Quantum exaltauit se, & in deliciis fuit, tantum date illi tormentum, & luctum.* Cum hoc tamen advertant Prælati, quod vindicta nunquam extendi debet amplius, quam culpa, vt habetur in cap. *quasiuis, de his qua fiunt à mai. part. Cap. & C. de poenit. l. Sancimus.*

g *Subiaceant.* Meritoque, & iure. Quia scandala, rixæ & dissensiones prauis actibus aditum præparant, rancores, & odia excitant, & illicitis motibus ausum præbent, vt habetur in *extr. Super Cathedram, de Sepult. de quo etiam agitur in cap. si quis, dist. 90. vbi ex octaua Synodo sic habetur: Si quis Monachus contentiones, vel rixas amauerit, vel manifestum conuictum fratri intulerit, iuxta arbitrium Rectoris, modumque peccati, diurnâ expietur poenitentia.* Vbi clarè hoc totum nostrum cum sua expositione continetur caput.

CAPUT XXXIV.

De correctione fraterna.

TEXTVS.

a b c
Si quis frater in fratrem, id est peccauerit
d e f
contra fratrem, idem, eo solo sciente,
g h i
qui iniuriam passus est, sustineat patienter,
l m
licet sit innocens.

EXPOSITIO.

Si quis frater. In hoc capite exponitur auctoritas ex D. August. *Matth. 18.* eo modo, quo exponitur ex D. August. *serm. 16. de verbis Domini, in cap. si peccauerit, 2. quest. 1. de quo etiam agitur in cap. nonit, de iudiciis, & in cap. cum ex iniuncto, de heret.* Si ergo aliquis frater, siue Clericus, siue Laicus.

b *In fratrem peccauerit.* Grauius.

c *Id est.* Hæc dictio est expositiua præcedentis

orationis, est enim proprium illius, vt habetur in cap. *degradatio, de poenitent. §. actualis, in 6. & cap. propter, distinct. 18. & cap. in capite, distinct. 50. & cap. designata, distinct. 51. & cap. habetur 3. q. 9. & alibi.*

d *Contra fratrem.* Læsum, vel testem. Sic explicat gloss. *in te, in cap. si peccauerit, cit.* Et bene. Nam duplici modo dicitur peccare quis contra fratrem, vel cum lædendo, vel committendo coram eo aliquod peccatum. Quod expressè docet D. August. *loco cit.* his verbis: *Peccauit ergo in te frater: si solus nosti, tunc verè in te solum peccauit. Nam si multis audientibus, tibi fecit iniuriam, & in illos peccauit, quos testes sua iniquitatis fecit. Quando, me audiente, fratri meo quisquam iniuriam facit, absit vt à me illam iniuriam alienam esse putem.* Et rursus ait: *Quid est in te peccauit? Tu scis, quia peccauit.* Idem docet D. Thom. 2. 2. q. 33. art. 7. *in corp.* vbi sic ait: *Quadam sunt peccata, qua solum fiunt in malum peccantis, & eius in quem peccatur, vel quia à peccante solum laeditur, vel saltem ex sola notitia.*

e *Idem.* Hæc dictio ponitur in præsentem pro, *Id est.* Et reuera in originali manuscripto recondito in Bibliotheca Vaticana, & in antiquis impressionibus, *Id est,* dicitur, non *Idem.*

f *Eo solo sciente.* Id est, in secreto: ita vt à nemine sciatur, nisi ab illo, qui iniuriam passus est. Sumitur hæc explicatio ex cap. *si peccauerit, cit.* ibi præcipuè: *Quid est in te peccauit? Tu scis, quia peccauit.*

g *Qui iniuriam passus est.* Patitur autem quis iniuriam multis modis. Vt si quis pugno pulsatus, aut fustibus cæsus, vel etiam verberatus est (dicitur autem verberari, qui alio modo, quam pugnis percutitur.) Si ei aliquod conuictum, vel aliud verbum iniuriosum dictum fuerit. Si ei improperatur aliquod delictum commissum, vel aliquo alio modo ei directè fiat iniuria, verè dicitur pati quis iniuriam. Habetur *Instit. de iniuriis, §. Iniuria autem, & §. patitur autem, & ibi gloss.*

h *Sustineat.* Iuxta illud Apostoli ad Galat. 6. *Alter alterius onera portate, & sic adimplebitis legem Christi.* Quæ verba ad nostrum intentum referuntur in cap. *ponderet, dist. 4. & ad Roman. 12. Non vos defendentes, sed date locum ira, & Matth. 15. Si quis te percusserit in vnâ maxillam, præbe ei alteram.* Quæ verba etiam ad hoc propositum habentur 23. q. 1.

i *Patienter.* Id est, cum patientia. Quæ frequenter tolerat multa, quæ in iudicium deducta, minimè tolerat, vt habetur in *extr. cum iam dudum, de præbend. & gloss. patientia, in extr. Ad conditorem, de verbor. significat. in 6.* Est enim patientiæ suas, & suorum iniurias æquanimitè tolerare, vt habetur 23. q. 1. *circa medium.*

l *Licet.* Id est quamuis.

m *Sit innocens.* Hæc enim est gratia apud Deum: vt dicitur 1. Petri 1. *Innocens autem dicitur ille qui nec nocet, nec nocuit, nec nocere vult.* Notat gloss. 2. *in cap. fin. 2. 2. q. 4. & cap. sapiens 6. q. 1.* Vel, vt dicit D. Hieron. *tom. 1. epist. 14.* *Innocens est, qui nec manu tantum, aut lingua, sed corde quoque custodit innocentiam: nec opere modò, sed voto etiam nocere formidat.* Nam quantum ad peccati rationem, nocuit qui nocere disposuit. Tres autem sunt Innocentiæ gradus. Primus est malum non facere. Secundus est, facientibus non consentire. Tertius, peccantes, si potest, corrigere. Habetur 23. q. 4. *cap. ita planè, & 45. distinct. cap. erit, & cap. dua, & gloss. & primus, & dist. 86. cap. facientis.*

TEXTVS §.II.

^a Et cum quicuerit commotio animorum, ^b benignè & fraternè ^c commoneat, ac ^d corripiat eum ^e vsque ter, inter se, & ipsum ^f solum, & ^g pœnitentiam agere de commisso, & ^h à ⁱ similibus in posterum abstinere.

EXPOSITIO.

^a **E**T cum quicuerit commotio animorum. Id est, & postquam transierit ira (quæ nihil aliud est, quam concitati animi perturbatio, vt habetur in cap. *productior, de pœnitent. dist. 3.* Quia nihil faciendum est priusquam concitata ad tranquillitatem mens redeat: eo quod commotionis tempore iustum omne ira putat quod fecerit, vt dicitur in cap. *illa, 11. q. 3.* Quapropter ira sæpè innocentes in crimen adducit. Quia dum iusto amplius irascuntur, & volunt alienum coërcere peccatum, grauiora peccata committunt, vt dicitur in cap. *ira sæpè, 11. quest. 3.* Et ideo *ff. de officio Præsdis, l. obseruandum,* dicitur: Quod iudex non debet plus iusto incandescere in eos, quos malos putat. Rectè ergo D. Thomas aduertit (*opusc. 17. cap. 2.*) quod ex ira quatuor proueniunt: mentis turbatio, sui ignorantia, indecens actio, & iniqua sententia.

^b *Benignè & fraternè.* Hac benignitate, & dilectione fraternitatis corripandos esse fratres, docet Apostol. *ad Galat. 4.* sic dicens: *Fratres, si aliquis praoccupatus fuerit in aliquo delicto, vos qui spirituales estis, instruite illum in spiritu lenitatis.* Quæ verba referuntur in cap. *ponderet, cit.* vbi sic ad nostrum propositum: *Si aliquis lapsus quocumque modo fuerit, portemus eum, vel (secundum Orig.) non perdamus eum: sed fraterno corripiamus affectu, sicut ait B. Apostol. si praoccupatus fuerit homo in aliquo delicto, vos qui spirituales estis instruite huiusmodi in spiritu lenitatis, considerans te ipsum, ne & tu tenearis.* De quo etiam agitur *dist. 55. cap. licet, & 23. quest. 4. cap. quod Christus.*

^c *Benignè.* Id est, leniter, & affectuosè. Iuxta illud Psalm. 50. *Benignè fac Domine.* Vbi nota, quod licet benignitas, à qua benignè, significare soleat promptam, & liberalem largitionem, vt *sup. cap. 23. lit. d.* est habitum: Nihilominus tamen sæpè sumitur pro affectu amoris, quo quis afficitur erga alium, vt ignoscat iniuriam facienti, vt sumitur *loco cit. & in extr. Quorundam, de verbor. significat. in fine,* ibi: *Sibi benignos, & mites.*

^c *Ac fraternè.* Id est, atque affectu fraterno (vt dicitur in cap. *ponderet, cit. lit. b.*) hoc est, amore fratris, etiam si à suo fratre sit læsus. Quia si homo diligit fratrem suum carnalem, quantum magis debet diligere fratrem suum spirituales.

^d *Commoneat, ac corripiat eum.* Quia plus proficit amica correptio, quam accusatio turbulenta, illa pudorem incurrit, hæc indignationem mouet, vt ait D. Ambros. *super Lucam cap. 17.* explicans illud: *Si peccauerit in te frater tuus.*

^e *Vsque ter.* Sic præcepit Christus Dominus, *Matt. 18.*

^e *Vsque.* Id est, vsquequod probabiliter cognoscat, quod secreta admonitio non valeat. Sic D. Thom. *super hunc locum Matth.*

^f *Inter se, & ipsum solum.* Hoc est, in secreto. Quia

priuarum, & secretum crimen non est arguendum in publico, sed in secreto. Habetur in cap. *si peccauerit, cit. & cap. si tantum 6. q. 2. de quo infra.*

^g *Et pœnitentiam agere de commisso.* Id est, & exhortetur ad agendam pœnitentiam secretam, hoc est, ad habendam cordis contritionem. Nam pœnitentia secreta non est aliud (secundum gloss. in cap. *si is qui, 23. quest. 4.*) quam interior cordis contritio. Vel dolor cordis, & amaritudo animæ pro malis, quæ quisque commisit, vt habetur in cap. *ecce nunc, de pœnit. dist. 1.*

^h *Et à similibus.* Peccatis scilicet, & delictis.

ⁱ *In posterum abstinere.* Benè. Quia pœnitentiam agere, est perpetrata mala plangere, & plangenda non perpetrare. Vel commissa plangere, & plangenda declinare, vt habetur cap. *pœnitentiam, de pœnitent. dist. 3. & cap. pœnitentia, 1. cad. dist. & cap. ecce nunc, cit. §. Pœnitentia vera.*

Si obiicias: Quomodo ergo in nostro cœlesti ordine proclamantur Fratres in Capitulo de eorum culpis (iuxta ea, quæ præcipit Legislator *cap. 31.*) nulla secreta monitione præmissa? Respondeo, quod proclamationes, quæ in nostris Capitulis fiunt, non sunt de aliquo peccato graui, de quo præsens loquitur textus, vt explicatum est §. *1. lit. b.* Sed de aliquibus leuibus, quæ famæ non derogant. Vnde potius sunt commemorationes obliatarum culparum, quam accusationes, vel denuntiationes. Si tamen essent talia, de quibus Fratres infamarentur, non solum esset contra expressum textum Regulæ, verum etiam contra præceptum Domini, per prædictum modum peccata Fratrum publicari. Sic habet D. Thom. *loco cit. art. 7. ad 4.*

TEXTVS §.III.

^a Quod si non audierit, dicat Ministro, & ille ^b corripiat eum ^c secreto, ^d secundum quod ^e viderit ^f saluti eius ^g expedire.

EXPOSITIO.

^a **Q**uod. Id est, sed. Sic enim explicatur aliquando hæc dictio, vt habet gloss. *1. in l. præscriptione, C. quibus non obijcitur.*

^b *Si non audierit.* Id est, si correctionem, & admonitionem toties factam, Frater qui peccauit, non receperit, dicat Ministro. Ergo si audierit, & receperit, non debet illi denuntiare. Hanc conclusionem in simili elicit gloss. *si non emendauerit,* in cap. *si quis, de Cleric. non percuss.*

^c *Dicat Ministro.* Sed quare non primò testibus, dicente Domino: *Si te non audierit, adhibe tecum unum, vel duos testes, & postea dic Ecclesie,* id est Prælati? Respondeo primò, expressius adhuc habere eandem clausulam Regulæ Augustinum in sua Tertia: videlicet, quod prius dicatur Prælato, quam testibus. Dicendum ergo secundò cum D. Thom. *loco cit. art. 8. ad 4.* intentum Legislatoris esse, quod antequam adhibeantur testes, dicatur Ministro, secundum quod Minister est quædam singularis persona, quæ magis potest prodesse, quam alij: non autem, quod dicatur ei, tanquam Ecclesie, hoc est, vt est in loco iudicis residentis. Dicat ergo Ministro, non vt iudici, sed vt patri.

^d *Et ille corripiat eum.* Quia sicut ad patrem carnalem spectat correctio filij in omni bona disciplina, vt dicitur *dist. 38. cap. legant, & extr. licet Heli, de simonia.* Ita ad patrem spirituales pertinet subditum

ditum, ob errorem corripere, & increpare, vt dicitur *dist. 45. cap. 1. & 23. quest. 4. cap. foris, & extr. irrefragabili, de offic. Ordin. & gloss. in extr. Quorundam.*

c *Corripiat eum.* Non dicit textus, corrigat, sed corripiat. Multum enim differunt inter se hæc duo. Nam corripere absolute possunt Prælati, corrigere verò solum quantum in eis est. Manus namque comprimere possunt: sed non animum mutare, vt dicitur *47. dist. 6. necesse, in fine, & gloss. corrigere, in Clem. nolentes, de heret.*

f *Secretò.* Id est, in absentia aliorum fratrum. Colligitur ex gloss. *secretò, in cap. qui peccat, 23. q. 4. & hoc ipsum præcipitur in cap. ex tua fraternitatis, de simon.*

f *Secretò.* Sed quare? Respondeo: Propter multa. Primò. Quia peccatum fuit secretum: & vbi contingit malum, ibi debet mori, vt habetur in cap. *si peccauerit, cit. & cap. si tantum, 6. q. 2.* Secundò. Quia (vt egregie D. Thom. *q. 33. cit. artic. 8. in corp.*) charitas obligat, vt fratri peccanti subueniatur cum minimo detrimento famæ illius, quæ ad multa est necessaria. Tum ipsi peccanti fratri, non solum in temporalibus, in quibus quantum ad multa Religiosus patitur multum detrimentum, amissa fama: sed etiam in spiritualibus, quia præ timore infamæ multi à peccato retrahuntur. Vnde quando se infamatos conspiciunt, irrefrenatè peccant. Vnde D. Hieron. super Matth. 18. sic ait: *Corripiendus est seorsum frater, ne si semel pudorem amittat, permaneat in peccato.* Tum etiam est necessaria aliis fratribus. Quia vno infamato, alij infamantur, secundum illud August. *epist. 137. ad plebem Hippon.* *Cum de aliquibus, qui sanctum nomen profitentur, aliquando criminis, vel falsi sonuerit, vel veri patuerit, instant, satagunt, ambiunt, vt de omnibus hoc credatur.* Tertio denique. Quia ex peccato vnus publicato, alij prouocantur ad peccandum. Huc vsque D. Thom. quæ doctrina semper ante oculos habenda est.

g *Secundum quod viderit saluti eius expedire.* Hunc modum loquendi habes in cap. *Deus, de penit. & remiss.* Idem autem hoc dicit Legissator, quia necesse est, vt quidam strictius, & arctius: quidam verò leuius corrigantur, vt sic expediat eorum saluti, vt dicitur in cap. *fraternitatis, 12. quest. 2.* Nullus tamen nec nimis asperè. Cum nimis inceptus nec correctionem recipiat, nec salutem, & leniter castigatus, de facili exhibet reuerentiam castiganti: vt dicitur *45. dist. 45. cap. cum Beatus, & ff. ad l. Aquil. l. nam nimia.* Nec etiam nimis leniter. Quia facilitas veniæ incentiuum tribuit delinquendi, vt dicitur *23. quest. 4. cap. est iniusta, & dist. 93. cap. peruenit, & 35. quest. 9. cap. loci, & 21. q. 2. cap. placuit, & cap. vt Clericorum, de vita & honest. Cleric.* Semper ergo miscenda est lenitas cum seueritate, & faciendum quoddam temperamentum: ita vt neque multa asperitate exulcerentur subditi, nec nimia benignitate soluantur. Habetur *dist. 45. §. ex his omnibus, & cap. disciplina, & cap. omnis, & cap. sunt namque, ead. dist.* Vnde iuxta hanc doctrinam hos adducit versus gloss. *salubriter, in extr. si Fratrum, ne Sede vacant, aliquid inuon.*

Qui nimis emungit, solet extorquere cruorem;

Immoderata facit correctio deteriolem:

Sed moderata satis correctio gignit amorem.

Sunt etiam ad hoc propositum innumera alia capita in Decreto, præcipue *23. q. 3. quasi per totam.* De qua materia prælatæ sunt auctoritates Sanctorum Patrum. D. Gregor. *1. part. Pastor. cap. 6.* sic ait: *Curandum quippe est, vt rectorem subditis, & matrem pietas, & patrem exhibeat disciplina: prouidendum-*

que, ne aut districtio rigida, aut pietas sit remissa, sed iuste consolans misericordia, & pie saniens disciplina. Eandem doctrinam adducit lib. 24. *Moral. cap. 30. & lib. 13. cap. 14.* Concordat D. Bernard. in *Cantic. serm. 23.* dicens: *Si interdum seueritate opus sit, paterna sit, non tyrannica: matres vos fouendo, patres corripiendo exhibeatis.* D. Chrysostom. *Iustitia* (inquit) *sine misericordia, non est iustitia, sed crudelitas: sicut & misericordia sine iustitia, non est misericordia, sed fatuitas.* Hanc eandem doctrinam multum Prælati Regularibus commendat Concil. Trident. *sess. 13. de reformat. cap. 1.* vbi eisdem alloquendo sic ait: *Vt recordentur se esse Pastores, non percussores; ac meminerint, quod ita præesse debent subditis, vt non eis dominantur, sed illos tanquam filios, & fratres diligant: elaborentque, vt ipsos hortando, & admonendo ab illicitis deterreant, ne vbi deliquerint, debitis eos poenis coercere cogantur: quos tamen, si quid per humanam fragilitatem peccare contigerit, seruanda est ab eis Apostoli illa præceptio, vt illos arguant, obsecrent, increpent, in omni bonitate, & patientia, cum sapè plus erga corrigendos agat beneuolentia, quam austeritas; plus exhortatio, quam comminatio; plus charitas, quam potestas. Sin autem ob delicti grauitatem quandoque virga opus fuerit, tunc cum mansuetudine rigor, cum misericordia iudicium, cum lenitate seueritas adhibenda est, vt sine asperitate disciplina salutaris, ac necessaria conseruetur, & qui correcti fuerint emendentur: aut si resipiscere noluerint, ceteri salubri in eos animaduersionis exemplo à vitiis deterreantur.* Verba sunt expressa Concilij notato dignissima, eaque summopere, maximè à Prælati Regularibus, obseruanda.

h *Saluti ejus.* Quia siue plectendo, siue ignoscendo, hoc solum bene agitur, vt vita hominum corrigatur, vt dicit textus in cap. *prodest, 23. q. 5.*

i *Expedire.* Id est, adiuuare, iuxta illud Pauli *1. Corinth. 6. Omnia mihi licent, sed non omnia expediunt.* Id est adiuuant ad salutem, vt ibi explicat gloss. & in cap. *aliud, 11. q. 1. & cap. aliud, de penit. dist. 1. & ibi gloss. expediunt.*

TEXTVS §. IV.

a **b**
Qui verò scandalum mouit, si per se emendare voluerit, totum ante pedes scandalizati petens veniam se extendat, & si semel non sufficit, vsque ter illud idè faciat.

EXPOSITIO.

a **Q**ui verò scandalum mouit. Id est, Frater qui in Fratrem peccauit.

b *Si per se emendare voluerit.* Si sponte, & motu suo ante correctionem fratris se corrigere voluerit, & penitentiam agere de peccato commisso, vt sic à seipso iudicatus, non iudicetur à Deo, vt habetur *de penitent. dist. 1. & cap. tres sunt 81.* secundum illud Apostol. ad Galat. 6. *Si enim nosmetipsos iudicauerimus, non utique à Domino iudicauerimur, vt cap. 85. ead. dist. 1.*

c *Totum ante pedes scandalizati.* Id est, ante pedes fratris offensi, vel iniuriati.

d *Petens veniam.* Id est, remissionem de peccato commisso. Colligitur ex *dist. 50. cap. absit, & cap. si quis prapropora.*

e *Se extendat.* In terram, in signum interni doloris.

f Et si semel non sufficit. Ut de facto veniam à fratre offenso consequatur.

g Usque ter illud idem faciat. Id est, quoad usque illam obtineat, petat humiliter veniam. Quia præceptum Domini est, & sic qui iniuriam passus est, teneretur illam præstare. Dicit enim Christus Dominus Luc. 7. *Si peccaverit in te frater tuus, increpa illum: & si pœnitentiam egerit, dimitte illi, & si septies peccaverit in te, & septies conuersus fuerit ad te, dicens, Peccaui, pœnitet me, dimitte illi.*

TEXTUS §. V.

a Si verò hoc in publicum venerit, **b** quæcunque **c** **d** **e** **f** **g** **h** **i** **m** **n** **o**
secutura fuerit pœnitentia, hæc sit prior, scilicet ante pedes Ministri, petendo veniam, totius corporis extensio, & postea secundum eius arbitrium emendetur.

EXPOSITIO.

a **S**i verò. Nota, quod hæc dictio, Si, facit principaliter conditionem, & secundario tempus: sicut è contra dictio, cum, facit principaliter tempus, & secundario conditionem.

b Hoc. Id est, peccatum, delictum, vel scandalum.

c In publicum venerit. Id est, patratum, & commissum fuerit coram multis, vel in eorum notitiam venerit: nam publicè patère dicitur, quod multitudini patet. Habet gloss. publicè, in Clement. 1. de vita & honest. Cleric. & publicum dicitur, quasi populicum: id est, quasi cuiuslibet de populo notum, ex gloss. Institut. de suspect. tutor. & curator. verbo, quasi populicum.

d Quacumque secutura fuerit pœnitentia. Ad arbitrium Ministri, & secundum qualitatem delicti, iuxta dicta cap. 33. lit. g.

e Hac. Quæ sequitur pœnitentia publica.

f Sit prior. Hoc est, sit ante aliam quamcunque.

g Scilicet. Est dictio declaratiua, vel expositiua verborum sequentium.

h Ante pedes Ministri. Apponit Legislator pœnitentiam publicam, quia peccatum fuit publicum. Nam manifesta peccata, non occulta, sed publica correctione purganda sunt, ut dicitur cap. 1. de pœnitent. & remiss. Et præcipuè debet fieri correctio coram illis, in quorum conspectu peccatum fuit commissum, ut & ipsi timorem habeant, iuxta illud Apost. ad Timoth. 5. *Peccantem coram omnibus argue, ut ceteri timorem habeant.* Quæ verba ad propositum habentur in cap. sed illud, dist. 45. & cap. si peccaverit, cit. Sic enim pœna peccantis erit aliis in exemplum, ut dicitur cap. ea qua, de Relig. domibus, & capit. quapropter, 2. quest. 7. & C. ad l. Iuliam repetund. l. ut unius, & ff. de pœnis, l. aut facta, §. fin. & l. capitalium, §. famosos.

Totam doctrinam huius §. comprehendit Trident. de reformat. sess. 24. cap. 8. his verbis: *Apostolus mœnet (1. Timoth. 5.) publicè peccantes palam esse corripiendos. Quando igitur ab aliquo publicè, & in multorum conspectu crimen commissum fuerit, unde alios scandalo offensos, commotosque fuisse. non sit dubitandum, huic condignam pro modo culpa pœnitentiam publicè iniungi oportet: ut quos exemplo suo ad malos mores prouocauit, sua emendationis testimonio ad rectam reuocet vitam.* Sic Concilium. De qua materia agitur in cap. sed illud, & cap. si pecca-

P. Leand. Exposit. Regul.

uerit, cit. & de pœnitent. & remiss. cap. 1. & 7. & 23. quest. 3. cap. iustum est, & cap. quicumque, de heret. in 6. Concordat D. Bernard. loco citat. sic dicens: *Palam sunt arguendi, qui palam nocent: ut dum aperta obinurgatione sanantur, hi qui eos imitando deliquerunt, corrigantur: ut dum unus corripitur, ceteri emendentur. Melius est, ut pro multorum salvatione unus condemnetur, quam per unius licentiam multi periclitentur.*

i Petendo veniam. Explica ut sup. §. 4. lit. d.

l Totius corporis extensio. Explica ut ibidem, lit. e.

m Et postea. Id est, post hanc pœnitentiam publicam, ex gloss. postea, in authentic. decurio, de restitut.

n Secundum eius arbitrium. Ministri videlicet.

o Emendetur. Id est pœnitentiam agat, aut (ut D. August. ait in sua Regula) emendatoriam sumat vindictam, & illi Prælatus tribuat secundum modum culpæ.

CAPUT XXXV.

Quomodo contrahenda sint debita.

TEXTUS.

a Si pro necessitate domus debitum aliquod **b** **c** **d** **e** **f** **g** **h** **i**
fuerit contrahendum, prius in Capitulo fratribus proponatur, & cum eorum fiat consilio, & assensu: ut sic suspensiones, & murmuraciones euitentur.

EXPOSITIO.

a **S**i pro necessitate. Hic loquendi modus habetur in cap. ad hoc, de solut. ubi sic dicitur: *Prælatus tenetur soluere debita sui prædecessoris, si pro necessitate Ecclesie fuerint contracta, quia est quasi hæres ipsius: & cap. conuenior, 23. quest. 8. & 12. quest. 2. cap. ult. & quest. 1. cap. Episcopus.*

b Pro necessitate domus. Quia sine illa nec decet, nec licet debita contrahere, ut patet ex verbis relatis ex cap. ad hoc, cit.

c Debitum dicitur id quod exigitur ab inuito, ex ff. de verbor. signific. l. debitor, & gloss. debitas, in Clement. Religiosi, de decimis.

d Prius. Id est, ante contractionem debiti.

e In Capitulo fratribus proponatur. Facit pro hoc præcepto textus in cap. quod quibusdam, de fideiussor. quod est nostri Innocent. III. & sanè bene hoc fuit præceptum, quia sine consilio Capituli non debet Prælatus negotia suæ domus tractare, ut habetur in cap. nouit, & cap. quanto, de his que sunt à Prælatis.

f Et cum eorum fiat consilio. Nam quæ consilio geruntur, iure, meritoque, & effectu firmitate nituntur, C. de rep. l. 3. & gloss. matura deliberatione, in extr. quorumdam, de verbor. signific. in 6. Omnia cum consilio fac, & post factum non pœnitebis, ait Scriptura Eccles. 32. Vnde D. Chrysost. *Si millies, inquit, sapientes sumus, & ea que fieri oportet conspexerimus, homines tamen sumus, & consultore indigemus. Solus enim Deus citra indigentiam est, solusque consultore non eget, quamobrem de ipso solo dicitur, quis consiliarius eius fuit?*

D Vnde

Vnde etiam D. August. dixit, quod à puero nondum anniculo paratus erat doceri. Refertur 24. q. 3. cap. si habes, & gloss. consilia, in cap. peruenit, dist. 84. & rectè quidem hoc dixit Augustin. quia nulla ætas est fera ad discendum, vsque ad octogesimum octauum annum, ex ff. de fideicommiss. l. apud Iulianum. Et sæpè quidem reuelatur minori, quod majori non, vt dicitur 45. distinct. his verbis: Et si alij (inquit Apostol. 1. Corinth. 14.) fuerit reuelatum sedenti (intellige in loco inferiori, vt ibi glossa) prior taceat. Consonat D. Bonauent. cap. 7. de sex alis, vbi sic ait: Cantum est semper rectori consilia libenter audire, & humiliter querere: quia in hoc triplex vilitas consistit. Prima, quia si alij idem sentiunt, quod ipse, securior est, quod non decipiatur. Secunda, quia quidquid fecerit cum prudentum consilio, si aliquid inde emenerit contrarij, minus ei poterit imputari, quam si de suo tantum sensu id fecisset. Tertiò, quia sæpè in merito humilitatis talis Deus dat ei agnoscere per se, vel per alium, quod ante non intellexit.

g Et assensu. Notat, quod vbi consilium, & assensus requiritur, vt in præsentibus: non valet consilium tantum, vt sit validum, quod mandatur fieri cum utroque, nisi expectetur assensus. Sic gloss. consilio, & assensu, in extr. quorundam, de verbor. signific. in 6.

h Vt sit. Id est, vt hoc modo.

i Suspicionibus. Euitentur, quia suspensiones maximè periculosa sunt inter fratres, vt docet D. Bonauent. tract. ad Nouitios, capit. 2. in fine. Pulchrè tamen D. Dorot. doctrin. 12. de mendacio sic ait: Nihil grauius suspicionibus, qua ad eò noxia sunt, vt si in nobis paululum infideant, nitantur statim persuadere, vt credamus nos ipsos euidentissimè cernere ea qua nec sunt, nec fuerunt. Curemus ergo fratres, quo possimus studio, & diligentia suspensiones omnes à nobis abigere: nihil enim ad eò hominem à Deo segregat, vt nullam suorum vitiorum curam habere curet, & scrutari semper, qua nihil ad se attinent. Hinc nullum bonum, sed innumera afflictiones procedunt. Hinc fit, vt homo nunquam pacificus sit, nunquam quiescat, nunquam Dei timorem possideat.

l Et murmuraciones euitentur. Tanquam graue malum: Siquidem murmurantes à fratrum vnitatem alieni debent effici, vt habetur in cap. alienus, dist. 90. ex octaua Synodo. Murmuratio autem est iniusta querela contra superiores latenter multorum auribus inculcata. Vt ait Bonauent. in speculo anime, cap. 1.

CAPVT XXXVI.

De causis ad Iudicem deferendis.

TEXTVS.

a Si quisquam de substantia domus violentiam fecerit, & ad Iudicem oportuerit referri, non ante hoc fiat, quam charitatiuè ille à fratribus primò, post ab alijs vicinis similiter moneatur.

EXPOSITIO.

a Si quisquam. Id est, si aliquis, vel quicumque, ex gloss. in cap. si quisquam, de cohabit. Cleric. & mul. & gloss. in cap. predia, 12. quest. 2. in verbo, quod si quisquam.

b De substantia domus. Id est, de bonis temporalibus Conuentus, vel monasterij, ex cap. ex merito, & cap. deteriores, 6. quest. 1. & cap. cognouimus, 16. quest. 5.

c Violentiam fecerit. Id est, abstulerit, vel damnificauerit, ex gloss. etiam violenter, in cap. Sicut hi, distinct. 48.

d Et ad iudicem. Ecclesiasticum. Quia Ecclesiasticis prohibitum est secularia iudicia exercere, vt habetur in cap. si quis cum Clerico, cum sequenti, 11. quest. 1. Iudex autem dicitur, quasi ius dicens populo: vel iure, siue iuste disceptans. Iure autem disceptare, est iuste iudicare. Non enim est iudex, si non est in eo iustitia, cap. forus, §. in omni, de verbor. significat. & iudex est, qui ex iurisdictione propria, aut sibi commissa ius habet super causas litigiorum cognoscendi, ex gloss. à iudicibus, in Clement. si à iudicibus, de appellat.

e Oportuerit referri. Quia Prælati cum Conuentu conqueri potest apud iudicem de his quæ sunt præiudicium illi, vt habetur cap. cum olim, de offic. & pot. iudic. deleg. Vnde D. Ambros. in cap. 61. ad Corinth. sic ait: Quamquam enim Christianus litigare non debeat, tamen si graue fuerit, & quod contemni non possit, causam ad Ecclesiam deferat, ne damnatum ad præsens, & offensionem forte incurrat.

f Non ante hoc fiat. Id est, talis causa non deferatur ad iudicem antequam.

g Charitatiuè. Id est, studio charitatis, ut infra.

h Ille. Videlicet qui violentiam fecit.

i A fratribus primò. Moneatur maxima cum charitate, & familiari colloquio commonitus ea sanet, quæ sananda sunt, & charitatiuè emendet, quæ iuste emendanda agnouerit, ex cap. accusatio, 2. quest. 7. & facit maximè text. in cap. si quis Episcopus opus, de accusationibus, vbi sic dicitur: Si quis Episcopus ab illis accusatoribus, qui recipiendi sunt, accusatus fuerit, postquam ab eis charitatiuè conuentus fuerit, vt causam emendet, & eam corrigere noluerit, ad Prælatos causa eius canonicè deferatur.

l Post. Id est, si non sufficit admonitio fratrum. Iterum.

m Ab alijs vicinis. Non fratrum, sed à vicinis eius qui violentiam fecit. Quia isti melius eius vitam, & conuersationem agnoscunt, vt habetur in cap. quosdam, & cap. quanto, de presump. & notat gloss. vicina, in cap. cum dilectus, de purgation. Vicini autem dicuntur, qui non sunt multum distantes, ex cap. quosdam, cit.

n Similiter. Id est, eodem modo, eadem charitate, & sine.

o Moneatur. Nam, quos charos habemus, monere debemus charitatiuè, vt faciant Domini præcepta, vel iussa, cap. vt sic, 26. quest. 1. & gloss. in cap. rogo, 11. quest. 3. Quem modum loquendi habes in cap. Romana Ecclesia, de penitent. & remiss. in 6.

CAPVT XXXVII.

De Regula obseruanda etiam à Prælati.

TEXTVS.

a Sollicitè verò Minister prouideat, vt præcepta Regulæ, sicut cæteri fratres, per omnia teneat.

EXPOSITIO

E X P O S I T I O.

a *Solicite.* Id est, diligenter, ex gloss. in cap. *solicite*, *De restitut. spoliat.* & gloss. *solicitude*, in extr. *Ad conditorem*, de verbor. signific. in 6.

b *Minister provideat.* Curet.

c *Præcepta.* Vel consilia, & alia quæ in Regula continentur. Quia non omnia, quæ continentur in Regula, sunt strictè præcepta, aut leges præcipientes. Aliæ enim præcipiunt, aliæ puniunt, aliæ permittunt, aliæ vetant, & aliæ dirigunt, vt constat. Vnde hîc verbum *Præcepta*, largè pro omnibus his sumitur, ex gloss. *invis præcepta*, ff. de orig. iuris, l. *iustitia*.

d *Regula.* Sic dicitur, vel quia rectè ducit, nec aliquando aliorum trahit. Vel quia rectè regit, vel normam rectè viuendi præbet: vel quia distortum, prauumque corrigit. (Quæ omnia in hac nostra Regula inueniuntur.) Habetur in cap. *Regula*, dist. 3. & notat gloss. *Regula*, in cap. *quorundam*, de verbor. signific. & cap. *Canon*, dist. 3. Vnde bene D. Athanas. lib. de virgin. sic exclamat: *Va illi, qui non subest Regula; est enim tanquam nauis gubernatore destituta, ruptoque cacumine mali, iactatur à fluctibus, horsum, illorumque, cum ducem non habeat, donec offendas in scopulos, & statim pereat: è contra verò, Beatus Monachus, qui sub regula est.*

e *Sicut.* Hæc dictio denotat omnimodam similitudinem in substantia, qualitate, & modo, vt in cap. *fin.* de restitut. spoliat.

f *Ceteri fratres.* Id est, sicut omnes alij fratres. Nam *cæterorum* nomine omnes comprehenduntur: dicitur in l. *cæterorum*, ff. de verbor. signific. & notat ibi gloss. *cæterorum*, & cap. *vt constituatur*, dist. 50. & ibi gloss. *de cæteris*, & cap. *Apostolica*, distinct. 46. & ibi gloss. *cætera*.

g *Per omnia teneat.* Id est ad vnguem obseruet. Hoc enim præceptum idèd Prælati iniungitur: quia ipsi non debent eximi ab obseruantia Regulæ, eo quòd Prælati sint: sed in illa se debent habere sicut cæteri fratres, iuxta illud Eccl. 32. *Rectorem te posuerunt, noli extolli: sed esto sicut vnus ex illis.* Et meritò quidem hoc præcipit Legislato. Primò, ne ius suum negligere videantur qui alios in sua iustitia confouent, vt dicitur in cap. *licet*, de suppl. neglig. Prælat. Nam ordinata charitas à se incipit, vt habetur in cap. *sanè*, de penitent. distinct. 3. & gloss. *videamur*, in cap. *licet*, cit. Secundò, quia alias totius familiae Domini status nutabit, & ordo, si quod requiritur in corpore, non inueniatur in capite, vt dicitur in cap. *miramur*, distinct. 6. Cuius ratio est, quòd ea, quæ à Prælati sunt, de facili trahuntur à subditis in exemplum, vt habetur in cap. *magna*, de voto, & *voti redempt.* Vnde D. Petrus Apostol. successori suo Clementi (vt habetur cap. *Clemens* 8, *quæst.* 1.) sic præcepit, & admonuit: *Clemens tanquam qui omnibus te præesse noueris, singulos prout potueris inua, & singulos reuena, qui & singulorum oris, & sollicitudinem portas.* Audiant obsecro Prælati ad propositum verba pulchra D. Bernard. qui explicans illum locum Eccl. cit. sic ait: *Quomodo es tanquam vnus ex illis, manens inter humiles superbus, inter subditos rebellis, immitis inter mansuetos, vt te putemus tanquam vnum ex illis? Videamus tam exhibere paratum, quam exigere obedientiam. Videamus tam libenter Præpositis obtemperare subiectum, quam imperare subiectis. Quod si semper vis obedientes habere, & nunquam esse, probas te non esse tanquam vnum ex illis, dum esse rennis ex obedientibus, à quibus si te superbiendo segregas, reputari inter illos te noueris, de quibus scriptum est, quod alligant onera graua, &c.*

R. P. Leand. Exposit. Regul.

C A P V T XXXVIII.

De confessione Fratrum.

T E X T V S.

a **b** Non liceat Superioribus confessiones subditorum audire, nisi quando peccatum aliquando reseruatam admiserint: aut ipsimet subditi sponte, & proprio motu id ab ipsis petierint. Superiores in singulis domibus deputent duos, tres, aut plures confessarios pro subditorum numero maiori, vel minori, iique sint docti, prudentes, & charitate præditi, qui à non reseruatatis eos absoluant, & quibus etiam reseruatorum absolutio committatur, quando casus occurrerit, in quo eam debere committi, ipse in primis confessarius iudicauerit.

E X P O S I T I O.

a *Non liceat.* Pro intelligentia huius capituli adnotare oportet, quod olim Religionum Prælati plus nimio erant prolixi, ac rigidi in reseruandis sibi casibus. Quapropter Clemens VIII. anno Domini 1593. constitutionem quandam pro cunctis Regularibus fecit: vbi per publicum decretum infrascriptos dumtaxat casus reseruandos fore præcepit. In quo decreto hoc etiam nostrum caput ad vnguem continetur. Placuit autem tenorem decreti hîc inserere, quia valde est necessarius ad intelligentiam nostri textus.

DECRETUM SANCTISS. D. N. Clementis Papæ VIII.

Super casuum reseruacione ab omnibus Regularium Superioribus obseruanda.

1 Sanctissimus Dom. N. qui iampridem accurate perpendit, & re ipsa comperit, quod reseruatio facultatis absoluendi Religiosos penitentes à peccatis quibusdam grauioribus, nisi Superiores admodum prudenter, ac moderatè illa vtantur, nonnullos infirmiores, qui interdum Superiori suo conscientie maculas detegere formidant, adducere possent in æternæ damnationis periculum, & spiritualis remedij desperationem. Idèd vt huic malo Sanctitas sua opportunè prospiceret, decreuit, vt nemo ex Regularium Superioribus peccatorum absolutiones sibi reseruet, exceptis iis, quæ sequuntur, aut omnibus, aut eorum aliquot, prout subditorum vtilitati expedire prudenter in Domino iudicauerint.

2 Veneficia, incantationes, sortilegia.

3 Apostasia à Religione, siue habitu dimisso, siue retento

- retento, quando eò peruenerit, vt extra septa Monasterij, seu Conuentus fiat egressio.
- 4 Nocturna, & furtiua è Monasterio, seu Conuentu egressio, etiam sine animo apostatandi facta.
- 5 Proprietas contra votum paupertatis, quæ sit peccatum mortale.
- 6 Iuramentum falsum in iudicio regulari, seu legitimo.
- 7 Procuratio, auxilium, seu consilium ad abortum faciendum post animatum factum, etiam effectu non sequuto.
- 8 Falsificatio manus, aut Sigilli Officialium Monasterij, aut Conuentus.
- 9 Furtum de rebus Monasterij, seu conuentus, in ea quantitate, quæ sit peccatum mortale.
- 10 Lapsus carnis voluntarius opere consummatus.
- 11 Occisio, aut vulneratio, seu grauis percussio cuiusque personæ.
- 12 Malitiosum impedimentum, aut retardatio, aut apertio litterarum à Superioribus ad inferiores, & ab inferioribus ad Superiores.
- 13 Si quod aliud præterea peccatum graue pro Religionis conseruatione, aut pro conscientie puritate referuandum videbitur, id non aliter fiat, quam Generalis Capitali in toto ordine, aut Prouincialis in Prouincia, matura discussione, & consensu.
- 14 Non liceat Superioribus Regularium, confessiones subditorum audire, nisi quando peccatum aliquod referuatum admiserint, aut ipsimet subditi sponte, ac proprio motu id ab iis petierint.
- 15 Superiores in singulis domibus deputent duos, tres, aut plures Confessarios, pro subditorum numero maiori, vel minori, iique sint docti, prudentes, ac charitate præditi, qui à non referuatis eos absoluant, & quibus etiam referuatorum absolutio committatur, quando casus occurrerit, in quo eam debere committi, ipse in primis confessarius iudicauerit.
- 16 Tam Superiores pro tempore existentes, quam Confessarij, qui postea ad superioritatis gradum fuerint promoti, caueant diligentissime, ne ea notitia, quam de aliorum peccatis in confessione habuerunt, ad exteriorem gubernationem vrantur.
- 17 Licebit tamen Superioribus determinate penitentias graues quibusdam peccatis, etiam non referuatis, à Confessariis imponendas, quæ subditos ab huiusmodi perpetrandis cohibere possint.
- 18 Atque ita per quoscumque Regularium Superiores, quicumque illi sint, obseruari mandauit. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apost. ac cuiusvis Concilij, etiam Generalis Decretis, necnon consuetudinibus, etiam ab immemorabili tempore obseruatis, aut Regulis in Generalibus, seu Prouincialibus Capitulis editis, statutis, & constitutionibus, etiam Apostolica auctoritate confirmatis, priuilegiis, indultis, & concessionibus quibuscumque, quorum tenores hic pro expressis haberi voluit, cæterisque in contrarium facientibus quibuscumque.

Dat. Romæ apud sanctum Petrum, die 26. mensis Maij, anno Domini 1593.

Andreas Sorbolongus, Secret. Visitation.

Circa hanc Clem. VIII. constitutionem est maxime notandum, quod in ea non statuitur à Summo Pontifice, vt omnes ij casus sint in Religionibus referuati: sed tantum permittit, quod Superiores Religionum hos dumtaxat sibi casus possint referuare, aut omnes, aut aliquos eorum, prout subditorum saluti iudicauerint expedire, & si fortè alios referuare expedire viderint, hoc fiat in Capitulo Generali, vt dicitur in eo decreto. Quibus scitis, iam caput nostræ Regulæ facillimè explicabitur.

- a Non liceat. Id est, non sit licitum, vt sæpè explicatum est.
- b Superioribus. Quacumque dignitate Regulari præfulgentibus, confessiones subditorum audire.
- c Nisi. Est verbum exceptiuum, vt sup. est habitum.
- d Quando peccatum aliquod referuatum admiserint. Id est, nisi in casu in quo subditi aliquod peccatum, ex supra numeratis, si referuatum fuerit (quod in nostra sacra Religione huc vsque nullum referuatum habemus) commiserint.
- e Aut ipsimet subditi sponte, &c. Vel ipsi inferiores, sine vi, sed spontanea voluntate, id ab ipsis petierint.
- f Superiores. Hoc est, Minister Generalis, vel Prouincialis, aut etiam Conuentualis, cum consensu tamen Prædictorum, aut secundum commissionem à Capitulo Generali habitam.
- g In singulis domibus. Id est, in vnaquaque domo.
- h Deputent duos, &c. Id est, assignent.
- i Iique sint docti. Quia iudices spirituales confessarij, non debent carere munere scientiæ, vt dicitur dist. 6. de penitent. §. 1. & cap. 1. Quia eum, qui aliquid iudicaturus est, oportet prius illud cognoscere, vt dicitur in dicto cap. 1. his verbis: Oportet enim, vt sciat cognoscere quidquid debet iudicare. Iudiciaria enim potestas hoc expostulat, vt quod debet iudicare, discernat: & in l. de qua re, ff. de iudic. & facit illud Aristot. Ethic. 1. Cæcus malè de coloribus iudicat, quoniam illos non percipit.
- l Prudentes. Vt cum Prudentia maxima inquirant à peccatore, quod fortè ignorat, vt habetur cap. cii, his verbis: Diligens igitur inquisitor, & subtilis inuestigator, sapienter, & quasi astute interroget à peccatore, quod forsitan ignorat, vel verecundiâ velit occultare.
- m Et charitate præditi. Id est, & charitate præ aliis ditati: vt sciant cum peccatoribus esse beneuoli, onus eorum portate, habere dulcedinem in afflictione, pietatem in alterius crimine, & discretionem in varietate. Vt adiuuent consistentem orando, & cætera bona pro eo faciendo: vt eum iuuent leniendo, consolando, spem promittendo. Doleant loquendo, instruant operando, sint participes laboris, qui participes volunt fieri gaudij. Sic habetur in cap. 1. de penitent. citat. & faciunt maxime hi versus ex D. Thom.

Confessor dulcis, affabilis, atque suavis,

Prudens, discretus, mitis, pius, atque benignus.

Consonat D. Bonauent. cap. 16. de puritate conf. vbi sic ait: Confessorem eligas compassiuum, probatum in temptationibus, & in via continentia se exercentem, cui sæpè confitearis, & aperias omnes defectus clarè, & lucidè, & stimulos, quibus molestaris. Sit ille discretus, charitatiuus, humilis, & intelligens, & sciat tibi remedium adhibere. Aliter autem si cæcus cæco ducatum præstet, ambo in foueam cadent.

n Qui. Confessores scilicet à Prælatibus deputati.

o Non referuatis eos absoluant. Id est, à peccatis non referuatis ab ipsismet Prælatibus Regularibus, absoluant illos.

p Et quibus. Confessoribus, nempe deputatis, quibus absolutio peccatorum referuatorum committatur à Ministro Conuentus, & in absentia eius ab eiusdem Vicario, vel Præsidente, quando casus euenierit, & occurrerit.

q In quo. Casu.

r Eam. Absolutionem scilicet, vel potestatem absoluedi, debere committi à Prælato.

f Ipse in primis confessarius. Deputatus, & assignatus ad audiendas confessiones Fratrum, iudicauerit.

t Iudicauerit. Hic aduertant Prælati, quod in prædicta facultate concedenda, non debent esse difficiles, & rigorosi, sed benigni potius, & faciles, vt sic confessio

confessionis religionem non gravissimam reddant, ad quod consulit illis, vt personis circumspcctis, & doctis, cum ex postulatam à se fuerit, supradictos suos casus facile committant, aliàs credo, non essent immunes à peccato: vt habet S. Thom. in 4. dist. 17. *quæst. 3. art. 3. quæstionc. 4. ad 6.* vbi addit hæc verba: *Vnde illi, qui sunt nimis solliciti, vt conscientiam subditorum per confessionem sciant, multis laqueum damnationis injiciunt, & per consequens, sibi ipsis.*

CAPVT XXXIX.

De Capitulo Generali.

TEXTUS.

Generale Capitulum de triennio in triennium celebretur, Sabbatho, si fieri possit, ante quartam Dominicam post Pascha.

EXPOSITIO.

Generale Capitulum. Id est, Congregatio Generalis Capitalarium omnium huius Ordinis, quæ quidem dicitur Generale Capitulum, quia ad ipsum ex omnibus partibus, certo aliquo loco, & determinato tempore, ad electionem Prælatorum, & ad aliqua alia peragenda conueniunt. Videantur quæ habita sunt *cap. 29. lit. a.*

De triennio in triennium celebretur. Sic etiam Abbates, & Priores Abbates non habentes proprios celebrant capitula sua de triennio in triennium, vt habetur in *cap. in singulis, de statu Monachor.* quod est nostri Innocent. III. & Trident. *de Regul. sess. 25. cap. 8.* & notat gloss. *celebrare, in cap. sicut olim, de accusat.*

Celebretur. Id est, celebrari incipiat, & postea per aliquos dies continuetur: in quibus post, vel ante electiones Prælatorum diligens debet haberi tractatus de reformatione Ordinis, & observantia regulari, vt habetur in *cap. in singulis, cit. §. huiusmodi verò, & gloss. in summa.*

Sabbatho. In quo post Primam cantatur solemniter Missa de Spiritu Sancto, & pulsatur ad Capitulum, vbi postquam conuenerint omnes vocales, dicto *Veni Creator spiritus,* cum vers. *Emitte spiritum tuum,* & Oratione, *Deus qui corda fidelium,* proceditur statim ad electiones Prælatorum.

Si fieri possit. Commodè, & conuenienter; aliàs differri potest per aliquod breue tempus, vltra prædictum Sabbathum, auctoritate Diffinitorij Generalis: iuxta constitutiones dicti Ordinis, 3. part. *cap. 1.*

Ante quartam Dominicam post Pascha. Resurrectionis videlicet, quæ dicitur *Dominica in Cantate.*

CAPVT XL.

De electione Majoris, ac Generalis Ministri.

TEXTUS.

Electio Majoris, ac Generalis Ministri, de sexennio in sexennium, in Capitulo Ge-

nerali, per secreta suffragia, iuxta Concilium, fiat.

EXPOSITIO.

Electio. Est idoneæ personæ ad aliquam dignitatem, vel fraternam societatem facta vocatio, servata Canonica forma. Sic habetur in *cap. cum in cunctis, & cap. cum Ecclesia, & cap. quapropter, de election. & elect. pot.* & sic eam definiunt omnes Iuristæ communiter *in initio tit. de elect. in 6.* Vt autem sit vera, requiritur in primis, quod fiat ab his, siue ex eorum consensibus, qui ius habent eligendi (siue ex iure communi, siue ex particulari) & quasi matrimoniale vinculum contrahendi cum illo, quem eligunt, vt sit sponsus Ecclesiæ viduatæ. Sic habet gloss. *vera, de elect. in cap. vnic. de postulat. Pralat. in 6.* De aliis verò requisitis ad electionem veram infra dicemus.

Majoris. Dicitur Minister Generalis, Major, eo quod maiorem dignitatem, & honorem, quam ceteri Prælati Regulares habeat. Colligitur ex gloss. *maioribus, in authent. nouimus.* Dicitur etiam

Generalis Minister. Quia in omni Ordine præest omnibus fratribus.

De sexennio in sexennium. Quia profectò maxime expedit, quod Generalis Minister nostri sacri Ordinis (atque in vniuersum Religionum omnium) non sit perpetuus. Licet alij contrarium sentiant. Pro hoc adi D. Bonauent. *quæst. 5. de Apolog.* Quia ita plures conditiones necessariæ requiruntur ad hoc, vt Prælatus sit perpetuus, vt simul omnes in paucis reperiantur. Requiritur enim ætatis maturitas, honesta admodum persona, vitæ irreprehensibilitas, quod sit doctus, discretus, zelator iustitiæ, & ordinis disciplinæ: tractabilis per lenitatem mansuetudinis, compassiuus, deuotus, habens orationis usum. Et tandem, quod sit robustus salute, ita vt corporis imbecillitate à communis vitæ obseruantia non omnino impediatur. Addit sanctus: *Bonum est etiam propter hoc, ne fiant aliquando insolentes, si scirent se in dominio permansuros, et sic in humilitate seruentur, & subditi, quibus forrè grauis esset illorum alicuius pralatio, de spe facilis absolutionis eius consolentur.*

In Capitulo Generali. Et bene, quia omnis electio ad Capitulum spectat, vt dicitur in *Clem. cum Ecclesia, de causa possessionis, & gloss. Episcop. in cap. Valenti, dist. 63.*

Per secreta suffragia. Suffragium dicitur consensus in scriptis redactus. Cum, v. g. quis dicit: *Ego A. nomino B. in Pralatum, aut talem Pralaturam.* Sic habet gloss. *suffragium, in cap. perpetuo, de elect. in 6. & ff. de legat. 1. l. de quibus, in fine, & gloss. suffragio, in cap. vbi periculum, eodem tit. & consonat Trident. vt statim dicemus.* Verum est, quod iam consuetudo omnium ferè Religionum obtrinit, vt solùm nomina electorum ab eligentibus scribantur, hoc modo. *Nomino, vel eligo N. ad talem Præfecturam.*

Iuxta Concilium fiat. Hoc est, iuxta Conc. Trid. *de Regul. sess. 25. cap. 6.* vbi sic habetur: *In electione Superiorum quorumcunque, quo omnia rectè, & sine vlla fraude fiant, sancta Synodus districte præcipit, omnes eligi debere per vota secreta: itaut singulorum eligentium nomina nunquam publicentur.* In quibus verbis (præsupposita, & nullo modo derogata decretali Innocent. III. in dict. cap. *quia propter*) tradit Concilium modum, & formam observandam in ferendis votis, & suffragiis, in electione facienda

per seruitium : nempe, vt vota sint secreta, &c. quibus verbis iam præsupponit, quod in electione per scrutinium facienda interuenire debet scriptura, & quod vota, & suffragia redigi debent in scriptis.

CAPVT XLI.

De electione Diffinitorum Generalium, & Ministrorum Provincialium, & Conuentualium.

TEXTVS.

^a Electiones verò ^b Diffinitorum Generalium, ^c Ministrorum Provincialium, & ^d Conuentualium, ^e de triennio in triennium in ^f Capitulo Generali ^g similiter ^h canonicè ⁱ fiant. ^j Et eligantur, non secundum dignitatem generis, ^k sed secundum vitæ meritum, & ^l sapientiæ doctrinam. ^m Minister verò, siue ⁿ Maior Generalis, siue Provincialis, siue ^o Conuentualis, ^p Sacerdos sit.

EXPOSITIO.

^a **E**lectiones. Quid sit electio, & à quibus facienda, habes cap. precedenti, lit. a.

^b **D**iffinitorum Generalium. Nota hic plura. Primum, quod munus Diffinitorum Generalium, vt nomen ipsum sonat, est simul cum Ministro Generali, siue in Capitulo Generali, siue extra illud, diffinire, constituere, decretare, eligere, deponere, iudicare, atque de rebus magnis sententiam proferre, vtpote iudices maximi (ex cap. anteriorum 2. quæst. 6. §. illud etiam) & denique expedire omnia, quæ ad bonam, & exactam gubernationem totius Religionis, & cuiusvis particularis Provinciae, vel Conuentus respectiue pertinent. Secundum est. Quod Diffinitores Generales in nostro sacro Ordine verè, & propriè sint prælati, & maiores, quàm ministri Prouinciales, & Conuentuales. Primum constat. Quia Diffinitores Generales in nostra Religione habent ordinariam aliqualem curam animarum in toto ordine, iudicant, eligunt, deponunt, & habent alia, quæ non conueniunt, nisi verè, & propriè Prælati : & idè in multis locis constitutionum vocantur Prælati. Secundum etiam clarè colligitur. Tum, quia Diffinitores Generales in multis locis nostræ Regulæ, & alibi, nominantur à Pontifice primò, quàm ministri Prouinciales, & Conuentuales : ex quo clarè colligitur, esse maiores in dignitate. Quia maiores Prælati primò nominantur, quàm alii, vt habetur in cap. *Episcopi* 22. quæst. 4. & cap. *si quis Episcopus*, q. 5. & dist. 23. quasi per totam, præcipuè cap. 1. 2. 7. 11. 15. 16. 17. vsque ad 20. vbi incipiens à summo, per ordinem ad vltimum descendit gradum. Tum etiam, quia diffinitores Generales omnes supradictos Ministros eligunt, deponunt, iudicant, & puniunt, vt infra dicitur. Maiores autem à minoribus non iudicantur, sed potius è contra minores à maioribus, vt dicitur in c. *omnes*, &c. §. *Petrus*, 6. q. 1. Tandem constat esse maiores, ex dictis c. 1. lit. l. & ex his quæ infra dicentur.

^c **M**inistrorum Provincialium. Sic vocantur. Quia præsentunt vni Provinciae : hoc est, cuidam districtui, in quo multa sunt oppida, & in ipsis plures Conuentus, qui omnes subduntur Prouinciali Ministro.

^d **E**t Conuentualium. Id est, Ministrorum singulorum Conuentuum.

^e **D**e triennio in triennium. Propter dicta cap. precedent. lit. d.

^f **S**imiliter. Id est, eo modo in Capitulo Generali.

^g **C**anonicè fiant. Id est, iuxta sacros Canones, & Concilia fiant. Qui quidem ad electionem canonicam per modum scrutiniij, de qua hic loquitur textus, quamplurimas requirunt conditiones. Prima est, vt sint præsententes, & simul congregati in vnum omnes, qui debent, & volunt, & possunt commodè interesse. Secunda est, vt scrutatores assumantur per Collegium, & sint de ipso Collegio, & sint tres, neque plures, neque pauciores. Tertia est, vt vota, seu suffragia redigantur in scriptis, & in communi, hoc est in capitulo publicentur. Quarta, quod hæc publicatio fiat statim, postquam vota in scriptis fuerint redacta. Quinta, quod fiat electio de eo, in quem maior pars capituli consensit. Sexta, quod talis electio fiat per vnum nomine totius Capituli, & per verba singularis numeri, qui quidem debet esse vnus ex scrutatoribus. Is autem voce intelligibili debet dicere : In nomine SS. Trinitatis, Amen. *Hæc est electio P. N. Maioris, ac Generalis Ministri (vel Diffinitoris primi, secundi, &c. vel Prouincialis talis Provinciae, vel Ministri domus N.) Discalceatorum Ordin. SS. Trinitatis Redemptionis Captiuorum, canonicè celebrata per dicti Ordinis Patres vocales, iuxta Regulam capitulariter congregatos in præsentem Conuentu N. ciuitatis, seu oppidi N. Anno Domini N. die verò N. In qua electione Pater N. habet tot voces, & Pater N. tot. Pater autem Noster N. habet tot. Et ego Frater N. eiusdem Ordinis Diffinitor, vnus ex Disquisitoribus, nomine meo, & nomine aliorum omnium, qui in dictam electionem conuenerunt, & consenserunt, nomino, & eligo in eiusdem Ordinis Ministrum Maiorem, ac Generalem (vel Diffinitorem Generalem, aut Ministrum Prouincialem N. Provinciae, vel Ministrum Conuentualem domus N.) præfatum nostrum P. Fratrem N. in quem maior pars vocum consensit, sicque electum denuntio. In nomine Patris, & Filij, & Spiritus sancti. Amen.* Hæc omnes dictæ conditiones requiruntur ad validitatem electionis canonicæ, vt colligitur ex cap. quia propter, cit. & cap. sicut, de elect. in 6. & ex cap. cum ab vno, de re iudicata in 6. & ex Concil. Trid. loc. cit. Vnde iam constat difficultas maxima seruandæ formæ supradicti scrutiniij, in qua multi, etiam perfecti deficiunt, ignorantes practicam, vt dicit gloss. in cap. cum expediat, de elect. in 6.

^h **E**ligantur. Eligere, est è multis vnum legere, & segregare, quasi optimum inter omnia, ad id ad quod eligitur : vt infra.

ⁱ **N**on secundum dignitatem generis. Quia non generis, sed virtutum nobilitas, vitæque honestas gratum Deo faciunt, idoneumque Ministrum, vt habetur in cap. venerabilis, de præbend. & dignitat. §. Nos igitur. Clericum enim mores nobilitant, non genus. Et idè non sanguini, sed vitæ meritis beneficia conferenda sunt, vt habetur 8. quæst. 1. cap. *Moses*, & 32. quæst. 4. cap. *recurrat*, §. is ita. Vnde D. Greg. relatus in cap. 3. *diffin. 40.* sic ait : *Nos qui præsumus, non ex locorum, vel generis, sed morum nobilitate innotescere debemus.* Consonat gloss. *inuidia*, in cap. quoniam, 24. quæst. 1. vbi narrat, quod cum duo decertarent de electione, & vnus allegaret ignobilitatem alterius, alius ex aduerso respondit : *Piscatori Petro, Fabri filio successorem querimus, non Augusto.* Vnde & versus :

Nobilitat

Nobilitas, faustum, faustus liem parit,
 Lis, odium: capiunt hac tria mortis iter.

1 Sed secundum vite meritum. Quia Prælatos maxime oportet morum integritate pollere, studiosos, & virtuosos esse. Sic habetur in cap. cum in cunctis, de elect. & in cap. Abbatem 3. & 4. 18. q. 2. vbi sic dicitur: Abbatem in Monasterio illum volumus ordinari, quem ordo vite ad meritum poposcerit ordinari. Idem habetur in cap. si quis Abbas, eadem. Vbi ponuntur virtutes, quas Prælati Regulares habere debent. Videlicet, quod sint humiles, casti, misericordes, discreti, sobrij, & timentes Deum, & 1. q. 1. cap. 44. §. Reuera, sic dicitur: Qui ad hoc eliguntur, vt ceteris presint, sicut praordinantur dignitate, sic præminere debent sanctitate. Alioquin cur ceteris preferuntur, qui nulla meritorum gratia à ceteris assumuntur?

Vnde bene D. Ambros. 2. offic. Supra me (dixit) debet esse, cui me committere paro. Et D. Thom. lib. 1. de Regim. Princ. cap. 2. sic ait: Multum decet Ministrum, vt sit sine macula, cum teneat locum eius, qui est sine macula, & vult habere Ministros sine macula, iuxta illud Psalm. 110. Ambulans immaculatè, hic mihi ministrabit. Et rursum ibidem: Multum desideranda est bonitas eius qui præest, vt sit utilis. Si enim bonus est, bonos diligit, & custodit, malos corrigit, & à malis compefcit, exemplo ad bona prouocat, bona imperat, & promouet, & mala dissipat. Multum conformantur subditi ei, qui præest, in malo, vel in bono. Eccles. 10. Qualis rector ciuitatis, tales qui habitant in ea.

m Et sapientia doctrinam. Quia etiam est necessarium, Regulares Prælatos pollere scientia. Habetur in cap. cum in cunctis, de elect. (quod quantum expressè loquatur de Episcopis, pariter debet intelligi de Prælatibus Regularibus) & in Trident. sess. 7. cap. 1. vbi sic dicitur: Ad Cathedralium Ecclesiarum regimen nullus, nisi ex legitimo matrimonio natus, & aetate matura, morum grauitate, litterarumque scientia præditus, iuxta constitutionem Alexand. III. qua incipit, cum in cunctis, in Concil. Later. promulgatam, penitus assumatur. Et eodem modo loquitur sess. 22. cap. 2. & sess. 24. c. 12. Idque rationi est maximè consonum. Nam vt dicitur in cap. vilissimus, 1. q. 1. Vilissimus est computandus, vel (secundum lect. origin.) vilissimis comparandus, nisi præcellat scientia, & sanctitate, qui est honore præstantior. Et aded in Prælatibus est necessaria scientia, vt propter defectum illius reddatur quis ineligibilis in Prælatum, vt habetur in cap. congregato, de elect. & electi pot. & in cap. cum in cunctis, cit. Imò non solum impedit promouendum: sed eicit iam promotum, vt dicitur in eo cap. congregato, & cap. vt. de aetate, & qualitat. ordin. Et quamuis sit verum, non requirit, quod sit eminentis scientiæ: requiritur tamen, quod sit sufficientis, vt cap. cum nobis, de elect. &c.

De his conditionibus Prælatorum optimè agit D. Thom. loco cit. cap. 1. explicans illud Prouerb. 14. Acceptus est Regi minister intelligens. Necessaria enim est sapientia illi, qui præest. Et propter se, & propter populum. Propter se, quia est in maiori periculo, quam ceteri, à quo periculo non est liberatio, nisi per sapientiam. Prouerb. 10. Iusti liberabuntur scientia. Propter populum. Primò, quia mederi habet, & saluberrimum omnium medicamentorum est sapientia. Sapient. 11. Per sapientiam sanati sunt omnes, qui placuerunt tibi ab initio. Secundo quia subditos habet regere, vt Dux eorum, cecitas verò inutilem reddit hominem ducatum, secundum Matth. 11. Cecus si ceco ducatum præstet, ambo in foveam cadent. Tertiò, quia ab eo, qui præest, procedere debet ordinatio in populo: si verò desit sapientia, potius procedit inde confusio, & turbatio. Quarto, quia qui præest, tenet locum Dei,

& vices Dei debet agere, & secundum eius voluntatem subditos regere, ad quod necessaria est sapientia.

n Minister Sacerdos sit. Sic præcipitur in cap. 1. de aetate & qualitate ordin. & in Concil. Trident. sess. 24. cap. 12.

C A P V T XLII.

De depositione Diffinitorum Generalium, Ministrorum Prouincialium, & Conuentualium.

T E X T V S.

Postquam verò Diffinitores Generales, & Ministri Prouinciales, & Conuentuales electi fuerint, si ex culpa deponi meruerint, per Diffinitorium Generale deponantur, & alij, qui digni sint, ab eodem Diffinitorio loco eorum subrogentur.

E X P O S I T I O.

a Diffinitores Generales. Explica vt supra, cap. præcedenti.

Si ex culpa deponi meruerint. Propter culpas namque Prælati deponuntur, ex quibus aliquas propter quas deponi debent, enumerat Innoc. III. c. cum ad Monasterium, de statu Monachor. §. Abbas verò, his verbis: Quod si prauaricator Ordinis fuerit, aut contemptor, seu negligens, aut remissus, pro certo se nouerit, non solum ab officio deponendum, sed alio modo, secundum Regulam castigandam. Cum offensa non solum propria, verum etiam aliena, de suis manibus requiratur. Propter has ergo, & alias causas (de quibus agitur in cap. dilecti filij, de renunciat. & cap. si quis Abbas 18. q. 2. & cap. si qui Episcop. §. Ecce, 1. q. 1. & dist. 81. cap. dictum, & ibi gloss. negligentiam, & 86. dist. cap. 1. & 11. q. 3. placuit, & dist. 100. cap. 1. & alibi) debent deponi Prælati. Sine culpa autem nemo: quia sine culpa nemo debet priuari iure suo, vt dicitur dist. 56. cap. satis peruersum, & 16. quest. ult. cap. inuentum.

b Ex culpa. Generaliter sumpta, videlicet pro delicto aliquo graui, vel peccato; aut pro negligentia, etiam graui, nescientia, & similibus: de quibus agitur loco cit. b.

b Ex culpa. Graui: quia pro leui non est deponendus, vt dicitur in c. inuentum, cit. & dist. 68. c. 1.

c Deponi. Id est, remoueri à sua dignitate, vel ab administratione suæ Ecclesiæ, ex cap. cum dilecti, de accusat. in fine.

d Meruerint. Mereri enim est aliquid facere, cuius gratiâ ipse operator dignus sit præmium accipere, aut pœnam pati. Meruerint ergo depositionem pati.

e Per Diffinitorium Generale. Hoc est, per Ministerium Generalem, & Diffinitores Generales congregatos vt vnum. Sic olim Abbas deponeretur ab Episcopo, & à vicinis Abbatibus, vt habetur in cap. si quis Abbas 18. quest. 2.

f Deponantur. Id est, à dignitate, & Ministerio suo remoueantur, ex cap. cum dilecti, cit. & ex gloss. depositus, in cap. ex gestis, de Cleric. non resid. & gloss. depositionis, in cap. Inquisitionis, §. Quasiuisi, de accusat.

g Et alij. Ex Fratribus.

h Qui

h *Qui digni sint.* Dignus autem dicitur, qui aliquid meretur, & cui aliquid merito debetur. Dignos autem debemus illos existimare, quos indignos esse non nouimus, ut habetur in cap. 1. de *scrutinio in ordine facien.* Licet verum sit, quod digniores, meliores, & sanctiores sunt sub graui culpa eligendi, ut habetur in cap. licet ergo 8. *quæst.* 1. & *dist.* 25. cap. *unum, §. nunc autem, & dist.* 40. cap. *non loca, & cap. multi, in fine, & dist.* 63. cap. *Metropolitano, & cap. constitutus, de appellat. & docet D. Thom. 2. 2. q. 63. art. 2. & in quodlib. q. 6. & 8.* Verum tamen est, quod ut electio sit valida, sufficit sufficientes eligere: aut quod electus sit dignus, & bonus, ut habet gloss. penult. in cap. *fin. de offic. Custod. & D. Th. loco sup. cit.*

Aduertant tamen Prælati, quod maior, vel minor dignitas in ordine ad electionem, non solum consideranda est secundum alias circumstantias in ordine ad propositum electionis finem. Nam stare bene potest, ut quis sit melior simpliciter, secundum proportionem charitatis: non tamen sit melior quantum ad finem, & propositum electionis, si aliàs neficiat oues regere, & gubernare, sibi que deficient alia ad munus Prælati requisita, ut docet D. Thom. *loc. cit.* & D. Anton. 3. *part. tit. 2. 2. cap. 2. §. 4.* Quando ergo dicimus, quod in electionibus semper sint eligendi meliores, intelligendum est, perpensis omnibus circumstantiis, & non sola idoneitate, & dignitate simpliciter.

i *Ab eodem Diffinitorio.* Hic RR. PP. Diffinitores vellem admonete. Primò, quod constituti in Diffinitorio, in causis ad Dei gloriam, & commune Religionis bonum spectantibus liberè (licet magna cum humilitate, & modestia) dicant quod sentiunt, secundum propriam cuiusque conscientiam. Quoniam ad id ex munere officij sui obligantur, secundum illud Eccles. 7. *Noli querere fieri iudex, nisi & virtute valeas perrumpere iniquitates, ne forte extimeas faciem potentis, & ponas scandalum in agilitate tua.* Et facit cap. *quisquis, 1. 1. quæst.* 3. Quia in supradictis casibus non est sat Diffinitoribus tacere, aut caput superiori inclinare: sed ut Iudices Maximi, & veri Prælati, id quod sentiunt, palam propalare, ac dicere. Secundò, ut videant semper quos eligunt, iuxta dicta *lit. h.* ne forte indignos ad officia Ordinis assumentes, eorum peccatis inuoluantur, in magnam Dei offensionem, & Religionis detrimentum. Tertiò, ne sint faciles ad declaranda fratrum suorum secreta crimina, nec villo modo id faciant, nisi quando certò sciuerint, ea vergere in damnum Religionis; tunc enim licebit, præcipuè quando proceditur ad effectum electionis: nam ut non eligatur indignus, multa licitè fieri possunt, quæ aliàs essent illicita. Rectè video, hoc nostro tempore hæc omnia maximè, & diligentissimè obseruari. Faxit Deus, ut sic semper.

l *Loco eorum.* Id est, Prælatotum, qui à Diffinitorio sint depositi.

m *Subrogentur.* Hunc loquendi modum habes in cap. *vobis, 1. 2. q. 2.* Subrogare autem nihil aliud est, quàm vnum loco alterius ponere. Sic dicitur in cap. *si bi, ut lite pendent. in 6. & in Clement. 2. §. eo tamen, de elect. & elect. pot.*

TEXTVS §. II.

a Quod similiter fiat, si extra Capitulum aliqua
b
c
d istorum electio facienda occurrat, mor-
e
f
g tis, renunciationis, aut alia quauis causa.

EXPOSITIO.

a *Quod similiter fiat.* Id est, & eodem prorsus modo ab eodem Diffinitorio fiat electio.

b *Si extra Capitulum.* Generale scilicet, in quo omnium Prælatorum electiones fiunt, ut supra est habitum.

c *Aliqua istorum.* Prælatorum nempe, Diffinitorum Generalium, Ministrorum Prouincialium, & Conuentualium.

d *Electio facienda occurrat.* Propter aliquam causam, ex his, quas statim enumerat.

e *Mortis.* Hic Legissator apponit tres alias causas, quarum quælibet, si occurrerit, prouidendum est Ecclesiis Regularium de Prælati, ne viduata remaneant. Prima earum est mors. Secunda renunciatio. Tertia translatio. Has omnes assignat text. in cap. *inter corporalia, de translation.* ibi: *Coniugium spirituale dissoluitur, cum per translationem, depositionem, aut cessationem Episcopus ab Ecclesia remouetur.* Et text. in cap. *Congregatio, 16. quæst.* 7. vbi dicitur, quod congregatio debet eligere sibi Abbatem, defuncto antecessore, vel deposito, propter delictum, vel causa aliqua recedente.

e *Mortis.* Est prima causa, propter quam electio Prælati debet à Diffinitorio fieri, ut habetur in cap. *congregatio, cit.* & bene, ne pro defectu illius gregem Dominicum lupus rapax inuadat, aut in facultatibus suis Ecclesia viduata graue dispendium patiatur. Quapropter Innoc. III. in *Concil. Lateran. cap. 22.* decreuit, & statuit, ut ultra tres menses Ecclesia Regularis non vacet Prælato. Vnde cessante legitimo impedimento, tenentur Diffinitores intra tres menses eligere. Habetur in cap. *ne pro defectu, de elect.* Quamuis non possint eligere, nisi post tertium diem sepulture antecessoris, ut habetur in cap. *Nullus, 7. dist.* 79. licet verum sit, quod si de facto ante fiat, valebit electio: habetur in cap. *bona memoria 1. de elect.*

f *Renunciationis.* Secunda causa propter quam Ecclesia aliqua Regularis viduata remanere potest, & eligendus est Prælati, est renunciatio Prælati: quam iuris proprii optimè facere quis potest, ut habetur in cap. *congregatio, cit.* & cap. *quam periculosum 7. q. 1. & dereg. cap. Statuimus.* Est namque renunciatio, iuris proprii spontanea refutatio. Sic Iurista in *tit. de renunciat.*

Aduertant tamen PP. Diffinitores hic. Primò, quod renunciatio cuiuslibet Prælati debet fieri spontaneè: quia si coacta esset, non obesset repetere volenti, ut habetur cap. *super hoc, de renunciat.* & cap. *Abbas, de iis que vi. &c. & cap. Ad audientiam, eodem tit.* Secundò debet fieri in scriptis, ut habetur 7. q. 1. cap. *sicut, ibi: Ea petitionum scriptum dante, &c.* Tertiò debet fieri in manibus illorum, quorum interest admittere, siue ad hoc habeant potestatem ordinationis, vel delegatam, aliàs non tenet renunciatio, ut habetur 17. q. 2. cap. *Gonsalvus, & 7. q. 3. cap. Denique, & extr. de renunciat. cap. admonet, & ff. de offic. Præsidi. legatum, & gloss. ibidem.*

Aduertant secundò, quod renunciatio Prælationis bene Regentis non est de facili admittenda, ut habetur in cap. *nisi cum pridem, de renunc.* & cap. *quam periculosum, & cap. quamuis, 7. q. 1. cum aliqua semper requiratur iusta causa. Sunt autem sex, videlicet conscientia criminis, debilitas corporis, defectus scientiæ, malitia plebis, graue scandalum, irregularitas personæ, quæ omnes his versibus comprehenduntur.*

¹ *Debilis,* ² *ignarus,* ³ *malè conscius,* ⁴ *irregularis:*

⁵ *Quem mala plebs odit,* ⁶ *dans scandala, cedere possit.*

Sed in his omnibus diligens est adhibenda cautela (vt aduertit Innocent. III. in cap. *citato*, est enim illius.) Et primò propter conscientiam criminis potest licentia cedendi postulari, & concedi. Non tamen cuiuslibet, sed illius dumtaxat, propter quod ipsius officij executio impeditur, vt dicitur in cap. *cit.* & aduertit gloss. *pauci*. Secunda causa est debilitas corporis. Sed non quælibet sufficit: sed illa sola, per quam quasi impotens redditur ad exequendum ministerium suum. Tertia est defectus scientiæ. Sed quamuis desideranda sit eminent in Prælato, in eo tamen est competens toleranda, vt dicitur in cap. *cit.* & cap. *qualiter, de elect.* & cap. *venerabilis, de Præbend.* & *suprà* est habitum. Quarta est malitia plebis, quando scilicet plebs aded duræ cervicis existit, vt Prælati nequeat proficere apud ipsam, vt dicitur cap. *cit.* Quinta est graue scandalum. Quando scilicet pro tali Prælato scandalizantur subditi. Tunc enim licet Prælato ptere cessionem: quia in quantum potest, scandalum sine peccato, vitari debet: alioquin (vt bene gloss. *distinguendum*) vtilius scandalum nasci permittitur, quàm veritas relinquatur, *de reg. iur. qui scandalizauerit*. Sexta est irregularitas personæ, vt si est illegitimè natus, &c. Quamuis cum hoc, si suum laudabiliter impleuit officium, potest faciliter dispensari, vt cap. *nisi cum pridem, cit.* vbi plenius hæc omnia exponuntur.

Aduertant tamen tertio, quod vt validè, & licitè admittere possint renunciationem cuiuslibet Prælati, sufficit, quod ipse spontè, enixè, & prolixè cedat. Quia licet cum admonere possint, vt non renuntiet, non tamen licet tenere inuitum in loco suo, vt habetur in cap. *congregatio, cit.* ex Concil. Toletano, & in cap. *1. de renunc.* & notat gloss. *retinere*, in cap. *congregatio, cit.*

g *Aut alia quavis causa.* Vt est mutatio, vel translatio de vna Ecclesia Regulari ad aliam: vel de ministerio vnus Conuentus, ad ministerium alterius. Hæc enim est tertia causa, propter quam Ecclesia Regularis, quasi viduata remanere potest, & idè necessitatem habet, vt illi prouideatur de Prælato.

Circa hanc causam etiam aduertenda sunt aliqua. Primò, quod translatio nihil aliud est, quàm de vna Ecclesia ad aliam regularis mutatio. Habetur in cap. *mutatione, 7. quæst. 1.* Secundò, quod de vna Ecclesia ad aliam non solum possunt transferri Cardinales, vt dicitur in cap. *dilectus, de Præbend.* & Archiepiscopi, vt cap. *Bona 2. de postulat. Prælat.* & cap. *scriptum, de elect.* & Episcopi, vt cap. *gratum, de postulat.* verum etiam Prælati Regulares, vt habetur in cap. *cum venerabilis, de consuetudine*, & cap. *cum in veteri 52. de elect.* Tertio, quod translatio semper debet fieri de minori ad maius, vt clarè dicitur in cap. *Monach. de statu Monach. in fine*, ibi: *Aut si pro necessitate maioris officij de consilio fratrum fuerint transferendi.* Et bene profectò, quia qui promouetur, gradatim est promouendus, vt dicitur in cap. *legimus, dist. 93.* & ff. *de mun. & hon. l. vt gradatim.* Sed non è conuerso, vt dicit gloss. *parua* in cap. *mutationes, 7. quæst. 1.* Rursus debet fieri auctoritate, & potestate Prælati superioris (videlicet Capituli, aut Diffinitoris Generalis) vt habet text. in cap. *admonet, de renunc.* Et si persona vocata non vult consentire translationi, non potest (secundùm quosdam) compelli. Quia iniustum videtur, vt quis cogatur crescere inuitus, vt habetur *dist. 74. cap. gesta*, licet alij contrarium dicant, & satis probabiliter. Quia multa bona conferuntur inuitis, vt habetur *dist. 45. cap. & qui emendat, & 23. quæst. 1. cap. paratus, post medium, & 9. 4. cap. ipsa pietas, §. molestus, & cap. seq.* Vnde inuitus aliquis liberatur, vt dicitur in cap. *paratus, cit.* & ff. *de negot. gest. l. soluendo, ff. de solut. & inuitus*

R. P. Leand. Exposit. Regul.

defenditur qui ad supplicium ducitur, ff. *Quando appell. sit, l. pen. §. fin.* Tandem nota, quod translationes, vel mutationes Prælationum semper debent fieri cum causa, necessitatis videlicet, vel vtilitatis, vt *7. quæst. 1. cap. mutationes 34. & tribus sequens. & cap. Monachi, cit.*

CAPVT XLIII.

De depositione Ministri Generalis.

TEXTUS.

Maior verò, ac Generalis Minister, si pro excessibus corrigendus, vel deponendus sit, per Diffinitores Generales quatuor, vel quinque Ministros eiusdem Ordinis, magis Religiosos hoc fiat, qui tamen auctoritate Capituli Generalis ad hoc eligi debent.

EXPOSITIO.

a **M**aior verò, ac Generalis Minister. Explica vt *sup. cap. 40. lit. b.*

b *Si pro excessibus corrigendus.* Habes hunc modum loquendi in cap. *Non est, de consuetud.*

c *Vel deponendus sit.* Id est, remouendus à sua dignitate, & maiori ministerio. Quod si inquiras quinam excessus erunt sufficientes ad depositionem, & priuationem Generalis Ministri? Respondeo, quod omnes, quos *suprà cap. 42. lit. b.* enumerauimus, nempe si esset (quod abit) notorius Regulæ suæ, aut iuris diuini, seu Apostolicarum Constitutionum transgressor, aut notoriè scandalosus, aut criminolus, & alia, de quibus agitur *4. part. nostrarum constitutionum.*

d *Per Diffinitores Generales.* Ad quos præcipuè spectat decisio, & determinatio in hac causa.

e *Et quatuor Ministros.* Siue sint Prouinciales, siue Conuentuales.

f *Magis Religiosos.* Ille autem dicitur magis Religiosus, qui magis Deo exhibet religionem. Sicut è contra, quantò quis est alienus à Cultu Diuino, tantò magis deuiat ab hoc nomine. Nam nomina debent esse consequentia rebus, vt dicitur in *Instit. de donat. §. est & aliud, & cap. 2. de Præbend.*

g *Hoc fiat.* Id est, corrigatur, & deponatur, iuxta illud Isai. 2. *Expellam te de statione tua, & de tuo ministerio te deponam.* Qui locus refertur in *extr. diuinis exemplis, de pœnis.* Rectè autem præcipitur, quod depositio Maioris Ministri fiat per maiorem inquisitionem, & per plures Prælatos, quàm depositio aliorum Prælatorum minorum. Quia quantò res est maior, tantò maior inquisitio est facienda, vt habetur *dist. 59. cap. ordinatos, & dist. 4. cap. quantumlibet.* Et hoc ipsum in depositione Diaconorum, Presbyterorum, & Episcoporum obseruari videmus. Diaconi namque deponuntur per tres Episcopos, Presbyteri per sex, & Episcopi per duodecim, vt habetur in cap. *si quis 3. cum duobus sequens. 15. q. 7.*

h *Qui.* Ministri videlicet.

i *Auctoritate Capituli Generalis.* Id est, in ipso Capitulo Generali.

l *Ad hoc.* Id est, ad corrigendum, vel deponendum

E

Generalem

Generalem Ministrum, si pro excessibus corrigendus, vel deponendus.
m *Eligi debent.* Id est, nominari ex iam electis debent.

CAPUT XLIV.

De receptione Nouitiorum.

TEXTVS.

Si quis huius Ordinis Frater esse voluerit, si bonum, & conueniens videatur Ministro domus, & Fratibus, & illi locus vacauerit, recipiatur. Nihil tamen pro receptione sua exigatur. Si quid tamen gratis dederit, recipiatur: dum tamen tale sit, de quo non videatur Ecclesie litigium imminere.

EXPOSITIO.

a **O**rdinis. Id est, Religionis, vt supra.
b *Frater.* Quia per ingressum in Religionem Frater efficitur quis, vt habitum est sup. cap. 1.
c *Voluerit.* Nam in Religionem non debet quis ingredi, nisi volens, iuxta illud Christi Domini, Matth. 6. *Si quis vult venire post me.* Facit etiam text. in cap. *consulti, de Regul. & transf. & præcipue c. 1. eod. tit.* vbi ex Concil. Mogunt. sic dicitur: *Nullus tondeatur, nisi in legitima aetate, & spontanea voluntate.* Id est (inquit gloss.) nullus tondeatur ad profitendum, vt sic sit Monachus, nisi spontanea voluntate. Nam si coactus fieret, non valeret: habetur in cap. *presens 20. quest. 3. & cap. sicut, 20. quest. 1.* Quia non coactum, sed voluntarium sibi militem elegit Christus, vt dicitur in cap. *non est, 15. quest. 1.* & notat gloss. *detestabile, in extr. copiosus.*
d *Si bonum, & conueniens.* Nam omnes indifferenter non debent admitti ad Ordinem. Sed tantum illi, qui suffragantibus eis litteratura (si fiat frater ad Chororum deputatus) idoneitate, & aliis circumstantiis, de quibus infra, possint esse viles Ordini, sibi que per meritum vitæ, ac aliis proficere per exemplum: habetur in cap. *exiit, de verbor. significat. in 6.* Et est doctrina D. Bonauent. in libello *determ. mult. quest. 9. 10. & 25.*
e *Videatur Ministro domus & Fratibus.* Ad quos omnes, vt simul in Capitulo congregatos, spectat approbare, vel reprobare, admittere ad habitum, vel non. Et bene quidem, quia etiam de iure communi creatio Monachorum, & facultas admittendi Nouitios ad Ordinem, ad Prælatum Conuentus, & ad ipsum Conuentum spectat. Facit ad hoc text. in cap. *Nouit,* & text. in cap. *quandò,* & text. in cap. *ea noscitur, de his que fiunt à Pralat.* & notat gloss. *pertrineat, in cap. si ad solum, de regul. & transf. in 6.* Vbi advertendum est, quod ad admissionem, vel receptionem Nouitij requirit Pontifex assensum Ministri, & Fratrum: vnde si non adhiberetur, talis receptio esset irrita. Quia vbi requiritur consilium, aut assensus, si non adhibeatur, actus est nullus, vt habetur in cap. *Nouit, de his que fiunt à Pralat.* & ibi notat gloss.
f *Et Fratibus.* Non omnibus, sed solum illis, qui

insigniti sint ordine sacro; hi enim dumtaxat habent vocem in Capitulo. Facit text. in cap. *ex constit. de elect. in 6.* & text. in *Clement. vt hi qui, de aetate, & qualitate.*

g *Et illi.* Qui habitum Ordinis assumere voluerit, h *Locus vacauerit.* Id est, locus in Monasterio fuerit vacuus. Quod ea ratione hoc dicit Pontifex, quia Fratres in vnaquaque domo debent esse numero determinati. Nec enim in ea recipi debent plusquam commodè sustentari valeant, vt habet Concil. Arelatense 4. in cap. 1. *de insitut.* his verbis: *Non amplius suscipiantur in Monasterio Monachorum, quam quot se regere de bonis Ecclesia absque penuria possint.* Idem determinatur in cap. *quoniam, de vita & honest. Cler.* & in Concil. Trid. *sess. 25. de Regul. cap. 3.*
i *Recipiatur.* Ad professionem præcipue, ex gl. *ff. recipere, in cap. non solum, de Regul. & transf. in 6.*
l *Nihil.* Omnia excludit, ex gloss. *nihil, in extr. suscep. ne Sede vacante.*

m *Pro receptione sua exigatur.* Quia est simonia; expressè namque est prohibitum in cap. *nullus, 1. quest. 2.* vbi sic dicitur: *Nullus Abbas preterea exigere ab eis, qui ad conuersionem veniunt, aliqua tali occasione præsumat: & etiam in cap. Monachus, de statu Monach. ex Conc. Lateran. iub. Alexand. III. & cap. veniens ad nos 19. & cap. dilectus 30. de simonia, & cap. quam pio 1. q. 2. & per totam, & probat D. Thom. 2. 2. q. 100. art. 3. in corp. & ad vltimum.*

n *Exigatur.* Id est, nihil ab ingrediente, illo inuito, extorqueatur. Nam proprie, *Exigere,* est ab inuito extorquere, vt dicitur in *l. pupillus, ff. qua in fraudem credit. & notat gloss. exegerat, l. fideicommissa, ff. de leg. & fideicom. 3.*

o *Si quid tamen gratis dederit.* Id est, si tamen aliquid purè, sine pacto, & sponte dederit, recipiatur.
p *Recipiatur.* Quia in hoc nulla interuenit simonia, & sic etiam fuit concessum ab Urbano IV. vel (vt alij volunt) in *extr. sanè, de simon.* his verbis: *Ille dumtaxat, qua persona ipsa ingredienti pure, & spontè, & plena liberalitate, omnique passione cessante, dare, vel offerre Ecclesiis, Monasteriis, Prioratibus, domibus, & locis huiusmodi voluerint, cum gratiarum actione licite recepturi.* Idem habetur 1. quest. 2. vers. *Hinc liquido,* & hoc modo idem etiam concedunt D. Thom. loco citat. ad 4. & D. Hieron. in *Regul. Monach. cap. 5.* vbi sic ait: *ad vos venientes ad sanctas Christi suscipite nuptias gratis; præponatur sanctitas pecunia, exquiratur bonitas vitæ, non generositas carnis, nec utilitas mundi, nulla omnino pactio, nulla opinio, qua mentis puritatem perturbet, præueniat.* Et est communis omnium Iuristarum sententia super cap. *sanè, de simonia.*

q *Dum tamen tale sit.* Id quod gratis.

r *De quo.* Dato.

s *Non videatur.* Clarè, & manifestè.

t *Ecclesia.* Id est, Conuentui, vel Monasterio. His namque Ecclesia pro Conuentu sumitur, & sic multoties sumitur in iure, præcipue 1. q. 2. *quasi per totam.* Præsertim cap. *quam pio 2.* vbi ad nostrum propositum loquens Bonifacius Papa cum Cœnobitis Caralitanae Ecclesie, sic ait: *Si vestra necessitati adeo est opportunus, quem recepistis, dum tamen omnis absit pactio, omnis cesserit conuentio, nullaque Ecclesia vestra fiat distractio, aliqua sua Ecclesie largiri munera, fratrum solatio Romana permittit Ecclesia.*

v *Litigium.* Id est, litem, ex cap. *si quis 45. 11. q. 1.* his autem à contentione dicitur. De qua Virgil. sic ait: *Limes erat positus litem et discernere agris; & habetur cap. forus, de verbor. significat. & gloss. patefacta, si quis, de finibus regundis, & apud D. Th. 2. 2. quest. 116. art. 1.*

x *Imminere.* Quia pro paruo commodo, aut pro paruo

paruo damno, non oportet seruos Dei litigare, vt habetur in cap. sicut Sacerdotes, 2. quast. 7. & cap. 1. de Syndico. Ideoque iure optimo prohibitum est Religiosis se anfractibus litigiorum inuolueri, cap. quorundam, de elect. in 6. Quia litigium magis repugnat statui spirituali, quam alteri. Dicitur enim ad Timoth. 3. Quod oportet Episcopum non esse litigiosum, & 2. ad Timoth. 2. Seruum Domini non oportet litigare. De quo etiam D. Thom. loc. cit. art. 2.

TEXTVS §. II.

Si durante anno probationis, ipsum ad regularis disciplinæ obseruantiam minus idoneum reperiri, aut alias vitæ, morumque probitatem ei non suffragari contingat, inde modestè dimittatur, & amoueat, restitutis omnibus, quæ secum forsan attulerat.

EXPOSITIO.

SI durante anno probationis. Id est, durante anno Nouitatus, qui dicitur annus probationis, vel approbationis, seu experientia: & debet esse continuus necessariò, & non interpolatus, vt nunc omnes tenent Iurista.

Ipsam. Scilicet Nouitium.

Ad regularis disciplina obseruantiam. Id est, ad obseruantiam Regulæ, Constitutionum, morumque Religionis, ex gloss. regulari, in Clem. Ne in agro.

Minus idoneum. Seu aptum.

Reperiri. A Fratibus, qui illum approbare, vel reprobare debent, videatur.

Aut alias. Vel.

Vitæ. Meritum.

Morumque probitatem. Aut bonitatem morum.

Ei. Nouitio videlicet.

Non suffragari. Id est, non auxiliari, vel adiuuare, ex gloss. suffragium, in cap. perpetuo, de election. & elect. & ex gloss. suffragantem, in authent. de Monach.

Contingat. Id est, accidat. Et bene sanè, quia Nouitius debet esse moribus temperatus, ex gloss. morum, in cap. nulli, de elect. & elect. Nam boni mores, & vitæ bonitas, & meritum, plusquam diuitiæ sunt in Religione desideranda, vt habetur ff. de tutor. & curat. dat. c. l. scire, §. 1. cum reliquis, de quo habes dictum D. Hieron. §. 1. lit. p. & profectò decorari non debent moribus indecori, vt dicitur cap. contra morem, dist. 100.

Inde. Id est, de Monasterio.

Modestè. Cum modestia, & mansuetudine.

Dimittatur. Id est, abjiciatur, ex illo Genes. 31. forsitan ne dum dimisisset.

Et amoueat. Quia (ait D. Bonauent. in Prologo spec. discipl.) qui disciplinam in noua conuersationis initio negligit, ad eam postmodum difficile applicatur. Et formam, quam quis primò recipit, vix deponit. Adulescens namque iuxta viam suam, & cum senuerit, non recedet ab ea.

Restitutis omnibus. Id est, redditis ei omnibus rebus.

Quæ secum forsan attulerat. Quod etiam præcipit Concil. Trident. sess. 25. de Regul. cap. 16.

R. P. Leand. Exposit. Regul.

CAPVT XLV.

De Professione Fratrum.

TEXTVS.

Ad professionem verò aliquis non recipiatur ante decimum sextum annum expletum, & peracto integro probationis anno. Si verò ex aliqua legitima causa, prolixior probatio requiritur, liceat Superiori annum probationis ad aliquod breue tempus prorogare.

EXPOSITIO.

AD Professionem Professio expressa (de qua hic loquitur textus) est quædam solemnis promissio trium votorum Religionis essentialium, quæ fit ab aliquo legitimam ætatem habente, post probationis annum, in manu Prælati incorporare potentis, vel de ipsius licentia, in Religione per Sedem Apostolicam approbata, cum consensu Capituli, secundum aliquam certam, & determinatam regulam. Sic omnes Doctores professionem expressam definiunt, & esse veram colligunt ex cap. porrectum, de Regul. transeunt. & ex cap. Apostolica, eodem titulo, & ex cap. vltim. qui Cleric. vel vouent. & constabit etiam ex infra dicendis.

Hic tamen solum aduersò, quod professio debet fieri in scriptis, quæ quidem scriptura debet esse ab ipso proficiente subscripta, cum signo, si nesciat scribere, aut propria subscriptione, si sciat. Debetque continere ea omnia quæ nuper notauimus, & propositum se velle illa perenniter, & inuiolatè seruare, vt habetur in cap. vidua 20. q. 1. & cap. porrectum, cit. Verum est, quod in rigore ad validitatem professionis scriptura non est necessaria (sufficeret enim si verbo quis profiteretur) sed est necessaria, vt scriptura propria obuiet ei, qui fortè contrauenit, vt habetur cap. saluberrimam, 1. quast. 7. & gloss. scriptis, & cap. vidua, cit.

Aliquis non recipiatur. Id est, nullus admittatur.

Ante decimum sextum annum expletum, vt Trident. etiam præcipit sess. 25. de Regul. cap. 15. vbi sequentia verba habentur: In quacumque Religione, tam virorum, quam mulierum professio non fiat ante decimum sextum annum expletum. Professio autem antea facta, nulla sit, nullamque inducat obligationem ad alicuius Regulæ, vel Religionis, vel Ordinis obseruationem, aut ad alios quoscumque effectus.

Et peracto integro probationis anno. Id est, transacto integro anno probationis. Quia tempus probationis nunc durare debet per vnum integrum annum, vt expressè determinatur in Concil. Trident. cap. 15. cit. & antea in cap. non solum, de Regul. & transeunt. ad Relig. in 6. Quamuis olim ad probationem Nouitij non erat tempus fixum, quia aliquando erat biennium, vt dicitur in cap. Monasteriis, 19. quast. 2. aliquando verò triennium pro illis, qui erant insulani, & de terris valde longinquis, iuxta cap. si quis incoeritus, 17. quast. 2. Nunc verò, vt diximus, vnus tantum requiritur, & est præfixus annus, qui dicitur approbationis, & indultus fuit à Patribus,

Patribus, tam in fauorem Nouitij, vt ipse prius experiatur vires suas, & asperitates Monasterij, ne inconsultè se inuinculet (nam velox consilium sequitur poenitentia) quàm in fauorem Monasterij, vt Monasterium mores Nouitij valeat experiri, vt hatur expressè in cap. *ad Apostolicam, de regular.* quod est Innocent. III. ex quo constat, quod licitè potest Monasterium non admittere aliquem ad professionem, si mores illius non placent, vt dicit Legislator *cap. precedenti.* Cuius ratio est, quia si ex postfacto, propter demerita potest eiici, vt habitum est *suprà cap. 24.* fortius potest ante factum non admitti.

e *Si verò.* Si tamen.

f *Ex aliqua legitima causa.* Vt est si Nouitius non benè ea, quæ professurus est, adhuc didicit, aut alia simili causa, aliàs esset contra Concilium Tridentinum, *sess. 25. de Regul. cap. 16.* prolongare tempus probationis, quod fieri sine causa non posse, omnes Doctores affirmant.

g *Prolitior probatio.* Id est, maioris temporis experientia requiri videatur.

h *Liceat superiori.* Id est, sit licitum Ministro domus.

i *Annum probationis.* Vel approbationis, seu experientia.

l *Ad aliquod breue tempus.* Id est, ad tres, vel quatuor menses dilatare. Nam breue tempus dicitur tempus vnus, duorum, vel quatuor mensium, vt habet gloss. fin. in cap. *praterca, de etate, & qualitate.*

m *Prorogare.* Id est, dilatare, vel prolongare, *ex gloss. prorogata, in cap. in Parochia, 16. quest. 1.* Et hæc pro hoc capite, & pro tota expositione aliorum, quæ in Regula continentur, dicta sufficiant. Quæ omnia libens submitto, & remitto iudicio cuiuslibet alterius melius aliquid sentientis. Si verò aliqua rectè dicta fuerint, cedant, precor in laudem, & gloriam Sanctissimæ Trinitatis, Sanctissimæ Genitricis Dei Mariæ, Sanctorum etiam Patriarcharum nostrorum Ioannis, & Felicis, atque in fratrum meorum vtilitatem.

GLORIA TIBI TRINITAS.

INDEX RERUM, QUÆ IN HAC EXPOSITIONE continentur.

A

ABSOLVTIO Defunctorum quid sit, & quando fieri debet. 14. m
Absolutionem à peccatis reseruatis, à quo debent Regulares obtinere. 40. f. & seq.
Abstinentia, qualis esse debeat extra proprias domos. 20
Abstinentia multipliciter commendatur. 4
Abstinentia debet esse discreta. ibid.
Abstinentia à carnibus. 18. d
Abstinentia à lacticiis in ieiuniis Quadragesimæ, & Aduentus, & quare. 17. h
Accusatio. Quid sit. 32. b
Accusatio debet fieri in scriptis, & cum inscriptione accusatoris. ibid.
Accusator obligatur ad pœnam talionis. ibid.
Admonitio. Debet præcedere accusationem. 35. §. 2
Aduentus Domini. In eo est ieiunandum singulis diebus. 17. c. & f.
In Aduentu est abstinendum à lacticiis. ibid.
Aqua. Dumtaxat potest sumi à Fratribus extra suos proprios Conuentus, in oppidis, in quibus eos habent. 20
Aquæ nomine, quid veniat. 21. p

B

Benefacere debemus omnibus; sed præcipuè iustis, & Religiosis. 24. a. & b
Benignè sunt hospites recipiendi. ibid. d
Bona diuiduntur in tres partes. 3. c

C

Capitulum. Quid significet. 30
Capitulum Generale, quo tempore celebrandum in nostra Religione. 41
Quare dicatur tale. 41. a
Quanam forma in eo celebrando. ibid. b
Capitulum Conuentuale, quid sit. 30. a
In quibus diebus celebrandum. ibid. c
Quanam in eo tractanda. 31. f
Charitas. Quid sit. 22. & seq.
Charitatis effectus quinam. ibid. c
Charitas debet esse inter fratres. ibid. e
Charitas inter Fratres in quibus rebus. ibid. e
Charitas cum hospitibus obseruanda. 24. q
Castitas. Necessaria Religiosis. 2. q
Castitatis encomia. ibid.
Casus. Quos Prælati Regulares reseruare possunt, quot, & qui sint. 40
Quis potest ab illis absolueri. ibid.
Clericus. Quid significet, & quid eius nomine veniat. 13. d

Confessores Religiosorum, à quibus Prælatis debent assignari. 40. f
Confessores esse debent docti, prudentes, charitativi, &c. 40. & seq.
Concilium. Debent Prælati requirere in rebus grauius à subditis. 37. f
Consilij utilitas. ibid.
Conuersus Laicus. Quid significet. 23. e
Conuersi Laici sunt veri Religiosi. 22. q
Conuersi non debent radere barbas. 13. f. g
Conuersi nequeunt esse Prælati. 43. n
Conuersi nequeunt habere vocem in capitulo. 46. f
Correctio fraterna, quæ sit. 34. §. 1
In correctione fraterna quisnam modus sit obseruandus. 35. §. 2.
Correctio debet esse mixta cum benignitate, & asperitate. 36. g
Vide verbum, *Peccatum*.
Corona. Quid significet. 12. a
Coronam in capite habent Clerici ex institutione Romanæ Ecclesiæ. ibid.
Crux. Quid significet. 12. 2. e
Quare imponatur in scapulariis, & cappis fratrum. 12. a

D

Dare. Quid sit. 7. h
Debitum. Quid sit. 37. 2. c
Debita quomodo contrahenda à Fratribus. 37. d. & seq.
Decretum. Clem. VIII. de casibus reseruatis. 39
Depositio. Quid sit. 43. c
Vbi latè de depositione Prælatorum.
Vide verbum, *Minister*, & verbum *Diffinitores Generales*.
Depositum. Quid sit. 30. b
Depositum nequeunt Fratres accipere. ibid. e
Diffinitores Generales in nostra Religione sunt verè, & propriè Prælati superiores. 42. b
Eliguntur in Capitulo Generali. ibid.
Diffinitorum Generalium munus, & officium quale. ibid.
Diffinitores qualiter se gerere debeant in Diffinitorio, & in prouisione officiorum, & Ministrorum electione. ibid. i
Diffinitorum depositio, si deliquerint in re graui, à quibus debet fieri. 43.
Dispensatio. Quid sit. 18. f
Dispensatio, vt sit licita, & iusta, semper requirit causam. ibid. g. & 33. o
Domus honesta. Qualis sit, & dicatur. 21
Domus Religionis. Quæ dicatur. 20. l

INDEX RERUM,

E

- E**cclesia Catholica quid sit. 16.2.a
 Ecclesie nomine, quid veniat in cap. de silentio. 26. c
Elemosyna omnibus debet fieri. 24.2
 Quod primò iustis, deinde aliis. ibid. b
 Quod debet esse moderata, & secundùm possibilitatem domus. ibid.
Elemosyna debet hilari animo fieri. 25. p
 Vbi de aliis conditionibus.
Electio Canonica quid sit. 42.2
 Electionis Canonice celebrandæ forma. ibid. g
 Electio à quibus, & in quo tempore debet fieri, ut censetur Canonica. ibid. a
 Qualiter electorum vota sunt scribenda. ibid. f
 Electionis Canonice, quæ sit per scrutinium, quænam sint de substantia, & essentia. ibid.
 Vide *Verbum Ministre*.
 Ejici possunt Fratres propter delicta. 26. l. & seq. de Equitaturis. 13
Exhortatio quid sit. 31. f
 Quibus diebus, & quibus personis facienda. ibid. lit. d. & seq.
 Quid in ea docendum, & persuadendum. ibid. i. & seq.

F

- F**amilie nomine quid veniat. 1. d
 Feria quid significet. 16. h
Festinitatis solemnium nomine quid veniat. ibid. c
 Frater efficitur quis per ingressum in Religionem. 46. b. c. & i.

G

- G**estus. Quid significet. 28. l

H

- H**ora Canonice quotnam sint. 14
 Horarum recitatio debet fieri secundùm consuetudinem Ecclesie Romanæ. ibid.
Hospites Religiosi debent suscipi à nostris Religiosis. 24.2
 Hospites quomodo sint recipiendi. ibid. d. & seq.
 Hospitum in receptione est necessaria discretio. 25. p
 Hospitibus non sunt facienda lauta conuiuia. ibid. a. & seq.
Humilitas quid sit, quotque eius gradus. 28. h

I

- I**ejunium quid sit. 16. a
 Quare incipiat ab Idibus Septembris. ibid. b
 Quare 2. 4. & 6. feria, & Sabbatho. ibid. c
 Ieiunium Quadragesimæ quare in nobis à Quinquagesima incipiat. ibid. e
 in Ieiunio potest dispensare Minister cum aliquo in particulari: & etiam augmentare, si adsit iusta causa. 17. & 18
Infirmetas grauis, & leuis, quæ dicatur. 11. g
Infirmorum nomine quid veniat. 23. a
 Infirmi debent dormire, & manducare scorsim. ibid. b. & seq.
 Infirmi non debent vti cibis nimis delicatis. ibid. n
 Infirmi moderata sustentatione sint contenti. 24. c
 Infirmi possunt vti lectulis lineis, & plumeis. 11

- Iuramentum*. Quid sit. 29. a
 Quando à Religiosis faciendum. ibid. c
 Iuramenti comites quales. 30. h

L

- L**ectulis laneis compositis debent vti Fratres in domibus propriis. 11
 Laborare debent Religiosi. 25
Loqui Religiosis quo tempore, quo loco, & de quibus liceat, latè. 27. §. 2. per totum.

M

- M**inister, à quo talis dicatur. 9. m
 Minister Maior, & Generalis, cur sic dicatur. 42. b
 Ministri Generalis electio. ibid.
 Ministri Generalis depositio quando, & à quibus fieri debet. 45. d. & c
 Ministri Prouinciales, & Conuentuales vbi, & quare ratione eligantur. 42
 Eorum depositio quando, & à quibus fit. 43
 Vide *Verbum Pralatus*.
 Missa quidnam sit. 14
 Missa pro defunctis qua die celebranda. ibid. a
 An omnibus defunctis prosit. ibid. l
Murmuratio quid sit. 38. l
 Quàm graue malum. ibid.

N

- N**ecessitas duplex. 23. i
 Necessitas carere lege. 27
Nouitium non possunt Prælati sine consensu Capituli Conuentualis admittere ad Religionem. 46. f
 Nouitij quas qualitates habere debent. 46. m
 Nouitij ad Chorum destinati debent esse literati. ibid. d
 Nouitij annus probationis debet esse vnus, integer, & continuus. 47
 Nouitius an dare possit aliquid pro ingressu Monasterij. 46
 Nouitiorum professio potest ex causa prolongari. 48. m

O

- O**bedientia quid sit, & in quo consistat. 2
 Obediendum est Prælatis in omnibus licitis. 10. q
 Obedientiam tenentur subditi repromittere Prælatis nouiter electis. 9. p
Orium Mater omnium vitiatorum. 25. g
 Officia debent habere Religiosi, & quare. ibid.
Opera. Misericordie tenentur Religiosi exercere. 4. h
Oratio mentalis singulis diebus per duas horas integras habenda à fratribus. 14. Vbi quid sit. 15. i.
 Et quantæ efficacie. ibid. h
 Oratio vocalis singulis noctibus habenda pro pace Ecclesie, Regum, &c. 15

P

- P**upertatis votum non vetat habere propria in communi. 2. l
Peccata publica publicè corrigenda sunt. 37. §. 4
 Peccata secreta secretè, & quare. 36. §. 3
Pecunia nomine quid veniat. 45. d
Pignus quid sit. 30. a
 Pignora non possunt fratres recipere. ibid. e
Pralati officia quænam. 2. m
 Prælati

INDEX RERUM.

Prælati debent esse docti, prudentes, literati, probi,
vitæ meritis, &c. 43
Prælati debent obseruare Regulam, sicut alij fra-
tres. 38
Professio Fratrum quid sit. 47

R

Redemptio Captiuorum est finis præcipuus no-
stræ Religionis, & de Redemptione multa, per
totum. 8. §. 6
Regula quid significet, & quod officium. 38
Renunciatio, quid sit. 44. f
Renunciatio vt sit valida, quas condiciones requirat.
ibid.
Sine causa non est de facili admittenda. ibid.

S

Scandalum, quid sit, & quanta mala ex ipso.
33. a
Scandalum debent cuitare fratres. ibid.
Silentium, eius laudes. 26. a
In quibus locis, & temporibus debet obseruari. ibid.
& seq.

Sermo Religiosi qualis esse debeat in Ecclesia, Dor-
mitorio, & Refectorio. 27. c
Qualis etiam extra prædicta loca. 28. §. 3
Vide *Verbum loqui*.
Sobrietas in potu obseruanda. 19
Vbi multa de sobrietate.
Suffragium quid sit, & quomodo in electione fe-
rendum. 42. f
Suspiciones maximè sunt vitandæ à fratribus. 37. i

T

Taberna quid sit. 22. b
Tabernas nequeunt Religiosi intrare, nisi iti-
neris necessitate compulsi. 21. a
Talionis pœna quæ, & quibus infligenda. 33
Titulus Monasteriorum qualis. 12

V

Vestimenta fratrum qualia esse debeant. 10. c
Vinum, eius nomine quid veniat. 19. a
Vini temperati vtilitates multa. 20. g
Venditio. In venditione cuiuscumque rei aperiendum
est vitium emptori. 30

F I N I S.